

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

**University of Virginia
Libraries**

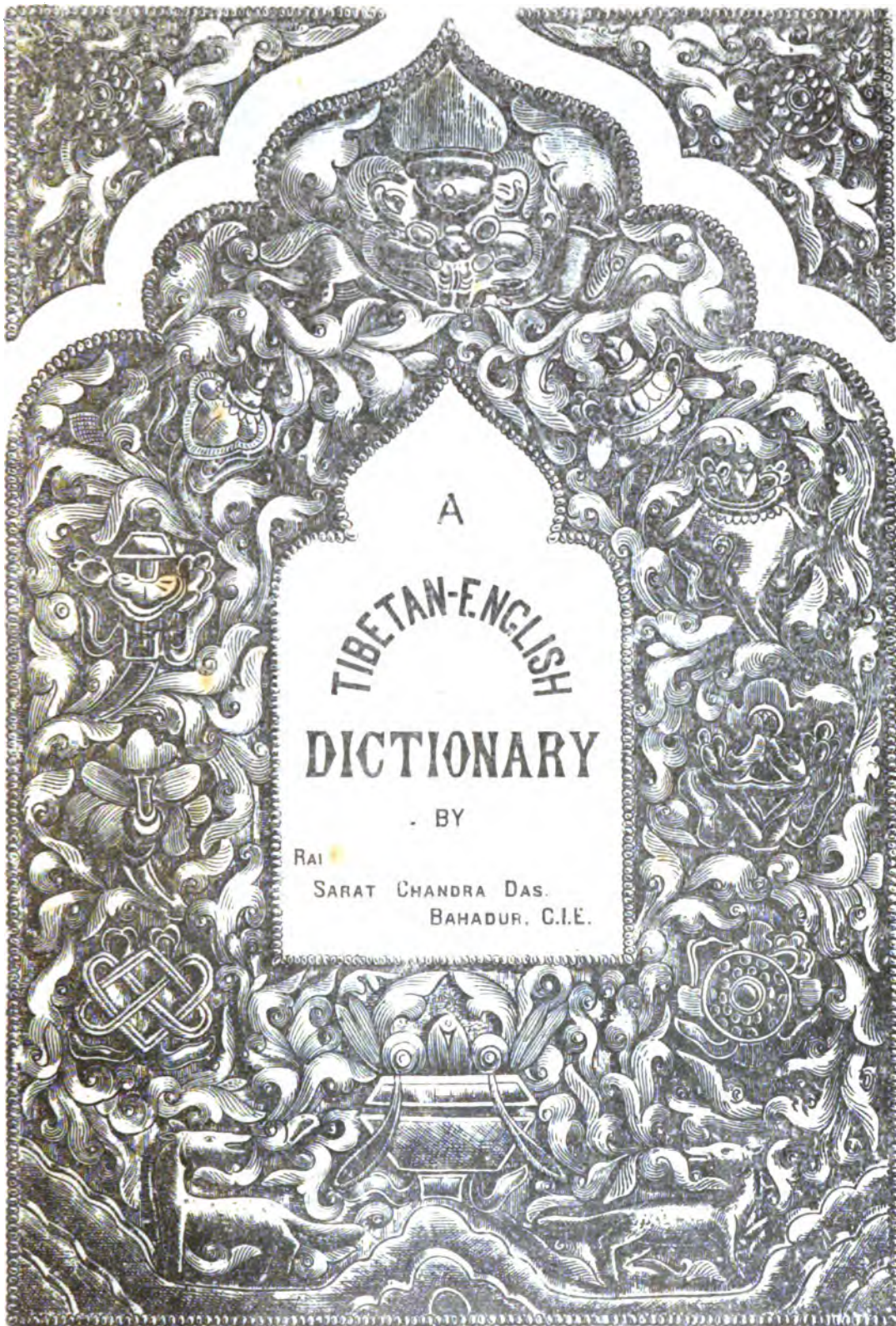
THE LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

o.c. clary

18124

un. 22 2012. 11. 11.

張江基
張如

A

TIBETAN-ENGLISH
DICTIONARY

BY

RAI

SARAT CHANDRA DAS.
BAHADUR. C.I.E.

[illegible]

A
TIBETAN-ENGLISH DICTIONARY
WITH SANSKRIT SYNONYMS

BY
SARAT CHANDRA DAS, RAI BAHADUR, C.I.E.,
AUTHOR OF "A JOURNEY TO LHASA AND
CENTRAL TIBET."

Revised and Edited under the orders of the Government of Bengal

BY
GRAHAM SANDBERG, B.A.,
CHAPLAIN, H. M. INDIAN SERVICE; AUTHOR OF "A HAND-BOOK OF COLLOQUIAL
TIBETAN," "MANUAL OF THE SIKKIM-BHUTIA LANGUAGE," "MILARASPA,
TIBETAN POET AND MYSTIC," ETC., ETC., ETC.,

AND
A. WILLIAM HEYDE,
ONE OF THE REVISORS OF THE TIBETAN NEW TESTAMENT, MORAVIAN MISSIONARY ON THE
TIBETAN FRONTIER.

CALCUTTA:
PUBLISHED BY THE BENGAL SECRETARIAT BOOK DEPÔT.
1902.

AL-TIBET

PL

3637

E5

D3

1902

v.1

P R E F A C E .

I.

ALEX. CSOMA DE KÖRÖS, the pioneer student of Tibetan, in the preface of his Tibetan-English Dictionary, published in 1834, wrote as follows:—

“When there shall be more interest taken for Buddhism (which has much in common with the spirit of true Christianity) and for diffusing Christian and European knowledge throughout the most eastern parts of Asia, the Tibetan Dictionary may be much improved, enlarged, and illustrated by the addition of Sanskrit terms.”

The result of his investigations, to speak in Csoma's own words, was that the literature of Tibet is entirely of Indian origin. The immense volumes on different branches of science, etc., being exact or faithful translations from Sanskrit works, taken from Bengal, Magadha, Gangetic or Central India, Kashmir, and Nepal, commencing from the seventh century after Christ. And that many of these works have been translated (mostly from Tibetan) into the Mongol, Manchu, and the Chinese languages; so that by this means the Tibetan language became in Chinese Tartary the language of the learned as the Latin in Europe. In the year 1880 I brought these opinions of that original investigator to the notice of Sir Alfred Croft, K.C.I.E., the then Director of Public Instruction in Bengal, and explained to him the necessity of compiling a Tibetan-English Dictionary on the lines indicated by Csoma de Körös for the use of Tibetan students and particularly to assist European scholars in the thorough exploration of the vast literature of Tibet, which, besides indigenous works, comprises almost all the Buddhist religious works of India, including the great collections of the *Kalgyur* and the *Tanggyur*. Shortly before this Sir Alfred Croft had received a communication from the late Right Hon'ble Professor F. Max Müller on the desirability of translating into English a Sanskrit-Tibetan work on Buddhist terminology, which was looked for with interest, because it was expected to throw light on many obscure points of Buddhist-Sanskrit literature. The philosophical terms of that literature, many

of which were of extremely doubtful meaning, had been translated with literal accuracy into Tibetan in early times, and it was anticipated that an analysis of the meaning of these terms would elucidate that of the original Sanskrit words, of which they were the equivalent renderings. Being impressed with the importance of the proposed work, Sir Alfred Croft, in a memorandum addressed to Government, wrote as follows:—

“Babu Sarat Chandra Das has brought with him four dictionaries of the classical Tibetan; one of these being a well-known Tibetan-Sanskrit Dictionary, compiled from a large number of named Tibetan as well as standard Sanskrit works, and dating from the 13th century A.D., and another being a Sanskrit-Tibetan Dictionary, which explains the Tantrik portion of the Buddhist Scriptures. The external arrangement of the dictionary will be as follows:—The Tibetan words will be placed first in alphabetical order; next their accepted Sanskrit equivalents; next the English rendering of the Tibetan terms; then will follow what is to be a special and valuable feature of the new dictionary. The meaning of each technical term is to be illustrated by extracts, with exact references from Sanskrit-Buddhist and Tibetan works. Further, it is proposed that Babu Sarat Chandra Das should include in the dictionary words of modern Tibetan which were not known to Csoma or Jäschke. The materials which he has amassed during his two journeys to and residence in Tibet give him exceptional facilities for making the work complete.”

These recommendations having received the sanction of Government in June 1889, I was placed on special duty in connection with the compilation of the proposed dictionary. In 1899, when the work of compilation was brought to a close, the Hon'ble Mr. C. W. Bolton, c.s.i., then Chief Secretary to the Government of Bengal, entrusted the revision of the work to the Revd. Graham Sandberg and Revd. William Heyde, and deputed Professor Satis Chandra Acharya, M.A., who had made Buddhist Sanskrit and Pali works his special study, to co-operate with me. My respectful thanks are, therefore, due to Sir Alfred Croft for the keen interest he took in my Tibetan studies and for his kind help at the inception of the work, and to Mr. Bolton for securing the services of the two Tibetan scholars—the Revd. Graham Sandberg and Revd. William Heyde—for its successful completion. I also record my obligations to Sir John

Edgar, K.C.I.E., formerly Chief Secretary to the Government of Bengal; to Dr. Emil Schlagintweit of Bavaria, and to the Hon'ble W. W. Rockhill, Author of *The Land of Lamas* for encouragement, assistance, and advice during the prosecution of my researches. Great is the debt of gratitude which I owe to the Revd. G. Sandberg for various acts of kindness. Without his scholarly and efficient aid this work would hardly have assumed its present shape, as he has given a scientific finish to the work which it was not in my power to do.

II.

In studying the origin and growth of Tibetan literature and the landmarks in the history of that language, Jaschke, the compiler of the second Tibetan-English Dictionary (published in 1882), noticed only two periods of literary activity. Had that critical student of Tibetan been in possession of works of modern literature, which dates from the establishment of the Dalai Lama's sovereignty over whole Tibet in the beginning of the 18th century A.D., he would certainly have modified his remarks on the subject. Neither he nor Csoma de Kőrös had any means or opportunities of studying either the current literature of everyday business or the refined, idiomatic literature of Tibet itself, which is quite distinct from the Indian literature that was translated or imported into the language. They do not seem to have ever during the course of their study of Tibetan come across works on drama, fiction, correspondence, etc. . It is, therefore, no wonder that the compiler of the later dictionary should assign only two periods to the history of the literature of Tibet, entirely ignoring the third, which is indeed not the least important of the three.

The first period, to describe it in the language of Jäschke, is the Period of Translations, which, however, might also be entitled the Classical Period, for the sanctity of the religious message conferred a corresponding reputation and tradition of excellence upon the form in which it was conveyed. This period begins in the second half of the seventh century A.D., when Thon-mi Sambhota (the good Bhota or Tibetan), the minister of King Srongtsan Gampo, returned to Tibet after studying the Sanskrit language under an eminent Brahman teacher of Magadha. "His invention of the Tibetan alphabet gave two-fold impulse: for several centuries the wisdom of

India and the ingenuity of Tibet laboured in unison and with the greatest industry and enthusiasm at the work of translation. The tribute due to real genius must be accorded to these early pioneers of Tibetan grammar. They had to grapple with infinite wealth and refinement of Sanskrit; they had to save the independence of their own tongue, while they strove to subject it to the rule of scientific principles, and it is most remarkable how they managed to produce translations at once literal and faithful to the spirit of the original."

The Classical Period may be divided into three stages. The first or the earliest stage terminated with the downfall of the first historical monarchy, when King Langdarma fell by the hand of an assassin. The second stage commenced with the introduction of the system of chronology, called the Vrihaspati cycle of 60 years, in Tibet by an Indian Buddhist called Chandra Nath and Chilü Pandit of Tibet in 1025 A.D. This was the age of Milaraspa and Atisa, whose illustrious disciple, Brom-ton Gyalwai Jungné, laid the foundation of the first Buddhist Hierarchy in Tibet and established the great monastery of Rwadeng, with a library of Sanskrit works. Jäschke's second period evidently corresponds with this stage, when "Tibetan authors began to indulge in composition of their own" and wrote on historical and legendary subjects. The third stage began with the conquest of Tibet by the Tartar Conqueror, Chingis Khan, in 1205 A.D., when Pandit Śākya Ś'ri of Kashmir had returned to Tibet after witnessing the plunder and destruction of the great Buddhist monasteries of Odantapuri and Vikrama Ś'ila in Magadha, and the conquest of Bengal and Behar by the Mahomedans under Baktyar Ghilji in 1203 A.D. In this last stage flourished the grand hierarchy of Sakya, which obtained supreme influence over Tibet and the country, which was then divided into 13 provinces, called Thikor Chusum, as a gift from the immediate successors of Chingis Khan. Among the most noted writers of the time were Sakya Pandit Kungah Gyal-tshan, Dogon Phag-pa, the spiritual tutor of Emperor Khubli Khan, and Shongton Lotsawa, who translated the *Kāvya-darśa* of Dandi and Kshemendra's *Avadāna Kalpalatā* in metrical Tibetan. With the opening of the 15th century Buton-Rinchen Düb introduced a new era in the literature of Tibet, and Buddhism received fresh impulse under the rule of the Phagmodu chiefs, when Tibetan scholars took largely to the study of

Chinese literature under the auspices of the Ming Emperors of China. During this period, called the age of Dā-nying (old orthography), the great indigenous literature of Tibet arose. A host of learned Lotsāwas and scholars like Tsongkhapa, Buton, Gyalwa Ngapa, Lama Tārānātha, Desri Sangye Gyatsho, Sumpa Khampo, and others flourished. This was the age of the Gelug-pa, or the Yellow Cap School of Buddhism, founded by Tsongkhapa with Gahdan as its head-quarters.

The third period begins with the first quarter of the 18th century, when Chinese suzerainty over Tibet was fully established and the last of the Tartar kings of the dynasty of Gushi Khan was killed by a General of the Jungar Tartars—an incident which transferred the sovereignty of Tibet to the Dalai Lama, who was till then a mere hierarch of the Gelug-pa Church. It is within this period that Tibet has enjoyed unprecedented peace under the benign sway of the holy Bodhisattvas, and its language has become the *lingua franca* of Higher Asia.

LEHASA VILLA, DARJEELING,
July 1903.

SARAT CHANDRA DAS.

REVISORS' PREFACE.

WHEN in December 1899 the Chief Secretary to the Government of Bengal handed over to us for revision the Tibetan Dictionary upon which Sarat Chandra Das had laboured for some dozen years, we found at our disposal a work embracing a mass of new and important collections on the language, the value of which was marred by two prominent characteristics—*first*, the material had been put together in somewhat heterogeneous fashion, hardly systematic enough for a dictionary; *secondly*, the vast amount of original matter had been throughout greatly interlarded with lengthy excerpts from Jäschke's Dictionary, not always separable from the new information, and this imparted a second-hand appearance to large portions of the work, which was, in reality, by no means deserved. Moreover, in this way, no attempt had been made to improve upon Jäschke's definitions of many of the commoner Buddhist philosophical terms or to incorporate the later results of European scholarship in these instances. On the other hand, one was very often gratified to find, in the case of the more difficult philosophical terminology, that the learned Bengali had gone to original and little-explored sources of native information, such as Tsongkhapa's *Lam-rim Chhenmo*, and, by extracts from the same, furnished valuable and novel particulars under those heads.

Accordingly, the task which the Revisors set themselves was directed mainly to counteracting the errors of judgment above indicated. Such a task proved one of a more laborious character than might be at first imagined; and the fact that the work of amendment and addition has taken them upwards of two years of incessant toil sufficiently evidences its difficulty.

First, has come the business of selection and excision. The religion and philosophy of Tibetan books are properly confined to the Bon cult and to Buddhism. There had been, however, a tendency here to draw in all manner of Hindu thought and mythology, because one or two works translated into Tibetan from the Sanskrit dealt with these matters. This tendency it seemed right to curb except in those instances, not at all infrequent, where the Vedic and Puranic Hinduism, in some measure, was bound up with, or bore upon, or explained, Buddhist belief or popular practice.

Excision has had to be meted out, further, in the case of unnecessary repetition of otherwise properly-introduced information. *Secondly*, our task has been one of substitution. Many articles have had to be freshly written, or at least re-compiled. In place of the innumerable excerpts from Jäschke, already referred to, we have had to examine and to treat *de novo* the grammar and general usage of a large number of the commoner nouns, adjectives, and verbs, notably the verbs. To illustrate these new articles, we have had to substitute for Jäschke's examples a large number of original quotations from Tibetan authors as well as a certain number of made-up sentences put together to exhibit various phrases of ordinary employment. In other articles, also, where Sarat Chandra Das had not thought it necessary to do more than repeat Csoma's or Jäschke's illustrative sentences, we have looked out fresh examples to replace them. Of still greater importance was it in the case of certain doctrinal terms and phrases of Buddhism to undertake re-definition and to connote and assimilate modern discussion and research on the subject. Among those terms may be noted such as རྟེན, *rkyen*; རྟེན་འབྲེལ, *rtan-hbrel*; ཁྱེད, *ka-wa*; རྩལ, *rdul*; བླ་མ, *bla-ma*; གཡུང་རྩུང, *gyuñ-druñ*; རེ་བཞིན་གཤེགས་པ, *de-bahin-gsogt-pa*. But while referring to these substitutions and others of a like nature, we do not wish to assume too much. We would rather repeat that, in the matter of philosophical definitions also, we have been frequently surprised and instructed by the descriptions and explanations of recondite ideas and terms which Sarat Chandra Das has himself succeeded in collecting from various native authorities. Such information would have sufficed if he had not sometimes confused it by the sudden and inconsequent linking on of Jäschke's remarks without curtailment and without any connotation of them to that which he had himself just set out. *Thirdly*, in the way of direct addition to the original work, there have been certain moderate supplementary contributions. Jäschke had dealt very fully with the Western colloquial, and we have sought to introduce a number of the colloquial words and phrases belonging to the Central and Eastern speech. Other additions have been short paragraphs on the mythological pantheon of Tibet and Mongolia, together with an attempt to give exact information on zoological and geographical points.

It may be considered by some that there is a certain lack of reference to known authorities in support of many of the statements set forth in this work. However, it should be remembered that in dealing with a

language so little explored as the Tibetan (or which, indeed, in one narrow groove—that of the *Kahgyur* translations from Sanskrit—has, in some sense, been over-explored), the difficulty is to find adequate authorities for the real and more current uses of words and phrases. The stilted verbiage of the *Kahgyur* is often mere Sanskrit idiom literally rendered into Tibetan, but it gives no idea of the elastic style to be found in the innumerable indigenous productions of native Tibetan writers. Sarat Chandra Das has held familiar intercourse with modern men of learning in Tibet itself—the professors at Tashi-lhunpo, Daipung, Samye, Mindolling, and other important monastic institutions. Much, therefore, has been gleaned by him which, though absolutely reliable, cannot be given on any stated authority, but must be accepted as information obtained at first hand and now presented for the first time. This frank acceptance should also be extended to much with which the Revisors have been able to supplement the Author's original work. Both of them have been located for lengthy periods where Tibetan is the language of the people of the place, and have been in constant communication with men from Lhasa and all parts of Tibet. Under such circumstances, "authorities" cannot of course be quoted.

In dealing with philosophical terms, and in general with the forms to be met with both in the old classical works and in modern treatises, it will certainly be found, however, that our examples are constantly supported by exact references. These have been taken from writings of all kinds. Hitherto European scholars seem to have thought of the literature of Tibet as one consisting wholly of Sanskritic translation and as limited to the contents of the *Kahgyur* and *Tangyur*. The Author and the Revisors have endeavoured, by widening the sources of their quotations, to show how extensive a field is covered by mediæval and modern Tibetan writers. Geography, history, biography, political government, accounts, astrology, are all represented. It may be remarked, for example, that the official biographies of the successive Dalai Lamas alone fill some 32 volumes. Nevertheless, although these scarce memoirs are included in Sarat Chandra Das's library, we are sorry to point out that none of his examples appear to have been taken therefrom.

Knowing, however, how scanty is the range of Tibetan works available to the majority of students, we have not failed to quote largely in our examples from the *Kahgyur* and *Tangyur* collections. We may

note on this point that a suggestion has been forwarded to us that, in quoting from the former, special references should be given to Mons. Feer's *Textes tirés du Kandjour*. But we are afraid that the scope for quotation would be narrowed if our references to the *Kahgyur* were confined to Mons. Feer's very limited extracts published in lithograph form over 30 years ago. As to the *Index du Kandjour*, which was issued in the publications of the Musée Guimet 20 years back, it is vident to every Tibetan student that this *Index* was only a *réchauffé* of Csoma Ko üei's much clearer and fuller analysis of the *Kahgyur* printed 68 years ago in the pages of the *Asiatic Researches*. We fear, indeed, that reliance on such works as these would rather expose us to charges of non-acquaintance with more recent results of European investigation in the present field. Although working in India, we may observe, however, that we have done our best to keep pace with what European Orientalists have written on our subject; but assistance has been mainly derived from the many memoirs compiled by Russian and German scholars, and we would specially recommend to notice the collections in this field made by Prince Ukhtomski and the very recent publications of Dr. Albert Grünwedel, Dr. A. Conrady, and Professor Huth. The analyses of the *Tangyur*, issued by Professor Huth during the last three or four years, are particularly noteworthy. To return, however, to the above-mentioned suggestion, we may say that not only would the scope be too restricted, but also there is no necessity, under present conditions, to refer to any mere collection of extracts. Nearly every capital city in Europe now has obtained possession of complete copies of the *Kahgyur* volumes, and in two or three libraries the 220 volumes of the *Tangyur* may be also consulted. In St. Petersburg are three full sets of the *Kahgyur* and two sets of the *Tangyur*; in Paris is a set of the *Kahgyur*; in one or other of the great German libraries both the Tibetan encyclopædia may be seen; in England, while curiously enough the British Museum Library owns only a small drawer-ful of loose Tibetan book-leaves, the India Office Library can boast a perfect series of both *Kahgyur* and *Tangyur*; and, lastly, in the Vatican Propaganda Library is preserved Oratio della Penna's incomplete collection of *Kahgyur* volumes.

A word as to the Sanskrit equivalents following each Tibetan term. Sanskrit scholars will perhaps consider these equivalents rather

unsystematically enumerated. They have, nevertheless, with regard to the majority of them, this particular value:—they were selected by native Indian scholars of mediæval and later days in collaboration with Tibetan *lotsawas* or translators, as the appropriate Sanskrit synonyms of the respective Tibetan words. They have been taken chiefly from one celebrated Sanskrit-Tibetan Dictionary, and supplemented by a well-known Calcutta pandit and professor, Satis Chandra Acharya *Vidyabhūṣaṇ*, who has also considerable acquaintance with literary Tibetan. The same learned professor has also, in numerous instances, appended a literal English rendering of the Sanskrit terms. These renderings have been placed within square brackets with the initial *S* outside the brackets, and he alone is responsible for such translations.

The system of transliteration followed is that adopted finally at the Vienna Congress of Orientalists; and this system is observed in the case of all Tibetan and Sanskrit words intended to be literally transliterated and printed in *italics*. However, when a Tibetan or Sanskrit proper name occurs in Roman characters, not as a transliteration, but in the English explanation of a word, or in any English sentence as an integral part of such explanation or sentence, the name is spelled according to the conventional English fashion and, in the case of Sanskrit terms or names, as in Sir Monier Williams's Dictionary.

A considerable number of Tibetan words at the head of paragraphs will be found in larger type. This indicates either that the word is the root of all related terms, or that it is the most common word of the series and thus ostensibly that from which the others have been derived. Two different arbitrary signs will be found prefixed to many words. The Author, it seems, has marked such words as he considers archaic or gone out of present use with a *swastika* (†), and those words deemed by him to have been imported into Tibetan from the Sanskrit, whether directly or by derivation, he has distinguished by a double-headed dagger (‡).

In conclusion, the Revisors would point out that although they have been given, and have generally taken, the greatest freedom in correcting or rejecting the matter set forth in this work, and for that reason cannot justly shift responsibility for the accuracy or non-accuracy of that which is herein written, nevertheless they have generally not reversed

the views and statements of the Author wherever these have seemed to them reasonable or fairly tenable, and to be the result of deliberately-formed opinion. They have felt, even when differing personally from the Author, that this Dictionary was Sarat Chandra Das's—not their own

We must not omit to mention that, by the agency of the Chief Secretary to Government, certain brief comments on various portions of the Dictionary were received from Professor Bendall, and we have to thank him for his kind suggestions.

GRAHAM SANDBERG.
A. WILLIAM HEYDE.

DARJEELING, INDIA ;
The 1st March 1902. }

ALPHABETICAL PLAN OF THE TIBETAN LANGUAGE,

ཡང་ང་ (yang nga).

The five vowels:

ཨ་ཀྲ་ལུ་ཤེ་ཨོ། a, i, u, e, o.

The four vowel signs that are attached to the basic letter ཨ are called *gi-gä*, *shabkyü*, *deng-bü* and *näro*:

ཨ ཨ ཨ ཨ ཨ i, u, e, o.

ཤེ་ལུ་ཤེ་ལུ་ཤེ་ལུ་ (sal-je süm-chü).

The thirty consonants:

ཀ ཁ ག ན	པ ཅ ཆ ཇ	ཏ ཉ ཊ ཋ
ka, kha, ga, na.	pa, cha, ja, ña.	ta, tha, da, na.
མ ཙ འ ཡ	མ མ ཛ ུ	ལ ཭ ཨ ུ
pa, pha, ba, ma.	tsa, tsha, da, wa.	cha, za, ha, ya.
ར ལ འ ས	ཏ ཨ	
ra, la, ça, sa.	ha, u.	

The Dictionary order of the Tibetan letters,
with their Indo-Romanic equivalents and their pronunciation
exemplified by English words:

ཀ k in kill, seek.	ཏ o (=ch) in porch.
ཁ kh „ ink-horn.	ཛ ch (=chh) „ church-hill.
ག g „ gun, go, dog	ཇ j „ jet, jump.
ང ng (=ng) „ sing, king.	ཏ ñ (=n) „ singe.

ཌ	l	in water (in Ireland).	ལ	sh	in shone or s in leisure.
མ	th	„ nut-hook.	ཟ	s	„ asure or s in as.
ད	d	„ dice (more like th in this).	ཐ	h	„ hour, honour.
ག	n	„ not, nut.	ཡ	y	„ yard, year.
བ	p	„ pull, page.	ར	r	„ ray, rope.
པ	ph	„ uphill.	འ	i	„ last, large.
བ བ, or བ	b, or w	„ ball, boy, bard.	ག ཅ (= sh)		„ sharp.
མ	m	„ man, map.	ས	s	„ same, soon.
ཅ	ts	„ parts.	ཏ	h	„ half, happy.
ཆ	tsh	„ (ts aspirated).	ཨ	a	„ far.
ཇ	ds	„ guards.			
ཉ	w	„ waft, wave.			

In all the above twenty nine letters the last letter ཨ is inherent, therefore the Tibetan Grammarians have included it as a basis both for vowels and consonants. The letter ཨ (ཨ) called (ཨ་མ་ཨ་) the little a is generally joined to the basic-vowel of a letter to make its pronunciation long. When it is subjoined to the letter ཨ the compound so formed becomes equivalent to the Sanskrit अ a and is pronounced as a in tar, far, or father. When it is subjoined to the vowel ཨ the compound so formed resembles the Sanskrit ऐ and is pronounced like i in police and so on.

The Sanskrit Alphabet and their Tibetan equivalents:

The vowels:

ཨ	ཨ་མ་ཨ་	ཨ	ཨ་མ་ཨ་	ཨ	ཨ་མ་ཨ་	ཨ	ཨ་མ་ཨ་
ཨ	ཨ་མ་ཨ་	ཨ	ཨ་མ་ཨ་	ཨ	ཨ་མ་ཨ་	ཨ	ཨ་མ་ཨ་
a	a, i, i.	u	a, r, ri.	i, li, e, e.	o	au, am, ah.	

The consonants:

ཀ	ཀ་ཀ་ཀ་	ཀ	ཀ་ཀ་ཀ་	ཀ	ཀ་ཀ་ཀ་	ཀ	ཀ་ཀ་ཀ་
ཀ	ཀ་ཀ་ཀ་	ཀ	ཀ་ཀ་ཀ་	ཀ	ཀ་ཀ་ཀ་	ཀ	ཀ་ཀ་ཀ་
ka, kha, ga, gha, na.	tsa, tsha, dea, dsha, na.	ta, lha, da, dha, na.	ta, tha, da, dha, na.				

प फ व भ म।	य र ल व।	श ष स ह।	ख।
घ ङ घ ङ म।	ण र ल ष।	श ष स ह।	ख।
pa, pha, ba, bha, ma.	ya, ra, la, wa.	ṣa, ṣa, ṣa, ṣa.	ka.

The consonant signs representing the letters "u," and "v":

(ཡ་ཏ་དག ཡ་ཏ་དག *ya-täg*) and (ར་ཏ་དག *ra-täg*).

ལོག་ཡིག་དྲུག (log-yig six).

The six inverted Tibetan letters representing the Sanskrit letters.

ਟ ਠ ਢ ਢ ਧ ਢ।
 ਟ'ਠ'ਢ'ਢ'ਧ'ਢ।
ṭa, ṭha, ḍa, ḍa, ḍa, ḍa.

ཉ་དགའ་མ་རྒྱལ། (ha-lag six).

The six aspirates, i.e., letters having ʾ subjoined to them,

घ घ भ भ ङ ङ ।
 ग ' ह ' ग ' ह ' ह ' ङ ।
gha, dha, bha, dsha, dha, lha.

ལྷན་སྐྱེལ་གྱི་འགྲེང་ཁྱ་ཅ་ཨོ་(or ཅ་ཨོ་)ལཱི་པ་ལས་པ་ནི།

The compounds formed with the four vowel signs of *i*, *u*, *e* and *o* called *gi-gu*—the angle , *shab-kyu*—the hook , *gyeŋ-bu* the ‘standing’ stroke , and *su-ro* ‘the horns over the nose’ , which are joined to the consonants including the basic vowel ,

[illegible]

ਤਿ, ਤੁ, ਤੇ, ਤੋ.	ਥਿ, ਥੁ, ਥੇ, ਥੋ.
ਦਿ, ਦੁ, ਦੇ, ਦੋ.	ਨਿ, ਨੁ, ਨੇ, ਨੋ.
ਪਿ, ਪੁ, ਪੇ, ਪੋ.	ਘਿ, ਘੁ, ਘੇ, ਘੋ.
ਭਿ, ਭੁ, ਭੇ, ਭੋ.	ਮਿ, ਮੁ, ਮੇ, ਮੋ.
ਤਿ, ਤੁ, ਤੇ, ਤੋ.	ਠਿ, ਠੁ, ਠੇ, ਠੋ.
ਦਿ, ਦੁ, ਦੇ, ਦੋ.	ਡਿ, ਡੁ, ਡੇ, ਡੋ.
ਭਿ, ਭੁ, ਭੇ, ਭੋ.	ਝਿ, ਝੁ, ਝੇ, ਝੋ.
ਭਿ, ਭੁ, ਭੇ, ਭੋ.	ਞਿ, ਞੁ, ਞੇ, ਞੋ.
ਰਿ, ਰੁ, ਰੇ, ਰੋ.	ਸ਼ਿ, ਸ਼ੁ, ਸ਼ੇ, ਸ਼ੋ.
ਪਿ, ਪੁ, ਪੇ, ਪੋ.	ਖ਼ਿ, ਖ਼ੁ, ਖ਼ੇ, ਖ਼ੋ.
ਲਿ, ਲੁ, ਲੇ, ਲੋ.	ਓ, ਊ, ਓ, ਓ.

ཡ་ཐག་ལྔ་བརྒྱ་དེ (ya-täg seven).

The seven basic consonants to which the letter "y" is subjoined :

ཀུ་ཐ་བུ་བུ་བུ་བུ། ཀུམ, ཀཱུམ, གུམ, གཱུམ, རཱུམ, ཅུམ, སུམ།

The four compounds which in their pronunciation resemble the four simple letters a, e, i, o:

3 pps is pronounced as 3 es. 3 pps is pronounced as a sh
 3 lps " " " 3 ju. 3 sgs " " " 3 sh.

ར་ཏ་ཅེ་ལྔ་པ་གསུང་བ་ (re-tög thirteen).

The thirteen basic consonants to which the letter *r* may be subjoined and in which though the basic constituent is not pronounced, in Tibet proper yet the compounds so formed have a pronunciation altogether different from that of any of the constituents,

ग्रा · प्र · वा · कृ · व्र · द्वा · त्रि · चत्वारि · पञ्च

gra, bhra, gra, tra, thra, dra, pra, phra, bra, mwa, gra, wa, bha,
(ta), (tha'), (da'), (sa'), (sha'), (ca'), (pa'), pha' (da'), (ma') (va'), (na'), ha-

၂ *kra* (ja). ၃ *tra* (ja). ၄ *pra* (ja). ၅ *khra* (ja).
 ၆ *gra* (da). ၇ *dra* (da). ၈ *bra* (da). ၉ *phra* (ja).

The six basic consonants to which the letter "l" is subjoined :

ᠳᠠ ᠳᠠ ᠰᠠ ᠰᠠ ᠰᠠ ᠰᠠ
ḍḍa, ḍḍa, ḍḍa, ḍḍa, ḍḍa, ḍḍa (ḍḍa).

In the compounds the $\mathfrak{A}\mathfrak{Z}\mathfrak{A}\mathfrak{J}$ i.e., basic are silent except in \mathfrak{A} which is pronounced as \mathfrak{d} ; the letters not pronounced are underlined.

The same with u subjoined

[illegible]

The sixteen letters with (ॠ) i.e., which is a corner of the letter 'u' are subjoined to them:

ka, kha, ga, gra, ha, gha, cha, chha, ja, jha, ba, bha, va, vha, sa, sha, za, zha.

The twelve basic consonants with ʔ on their head, i.e., ʔ surmounting them :

ṛka, ṛga, ṛha, ṛja, ṛḥa, ṛta, ṛda, ṛna, ṛba, ṛma, ṛtaḥ, ṛdaḥ.

(the superscribed letter being generally silent is represented by an underlined r)

ལ་མགོ་བརྩ་དྲི (la-go ten).

The ten basic consonants with the letter ལ *l* surmounting them :

ལ་ ལ་ ལ་ ལ་ ལ་ ལ་ ལ་ ལ་ ལ་ ལ་
lka, lga, lña, lca, lja, lta, lda, lpa, lba, lha.

the superscribed letter where silent is represented by an underlined *l*.

ས་མགོ་བརྩ་འགའ་དྲི (sa-go eleven).

The eleven basic consonants with the letter ས *s* surmounting them :

ས་ ས་ ས་ ས་ ས་ ས་ ས་ ས་ ས་ ས་ ས་
ska, sga, sña, sca, sja, sta, sda, sma, spa, sba, sha.

the superscribed letter which is not pronounced is represented by an underlined *s*.

ངོན་འཇུག་ལྔ (ngon-jüŋ five).

The five letters which, when prefixed to initial or basic letters to form a word, are seldom in Tibet Proper pronounced and are represented by underlined italics :

ག་ ད་ བ་ མ་ འ་
g, d, b, m, h.

ཇེ་མ་འཇུག་བརྩ་དྲི (je-jüŋ ten).

The ten letters which when affixed to initial letters to form a word are very softly pronounced :—

ག་ ཇ་ ད་ ཇ་ བ་ ཇ་ མ་ ཇ་ འ་ ཇ་
g, ñ, d, n, b, m, h, r, l, s.

ངོག་མ་ཇེ་མ་འཇུག་བརྩ་དྲི (dsoŋ-*ishig* eleven).

The eleven letters which are reduplicated (to form the preterite) when joined with a terminal འ :

ག་ ཇ་ ད་ ཇ་ བ་ ཇ་ མ་ ཇ་ འ་ ཇ་ འ་
go, ño, do, no, bo, mo, ho, ro, lo, so, to.

ལ་དོན་དམ་པ་བདུན་དེ་ (*la-don seven*).

The seven postpositions signifying to or at,

སུ་རུ་ར་དུ་ན་ལ་ཁུ།

su, ru, ra, du, na, la, tu.

འབྲེལ་རྒྱ་ལྔ་དེ་ (*dal-dā five*).

The postpositive particles to signify possession:—

གི་ཀྱི་ཀྱི་འི་ཡི།

gi, kyī, gyī, hi, yi.

ཉིད་རྒྱ་དེ་ *chē-dā* or *jē-dā*.

The instrumental particles:—

གིས་ཀྱིས་ཀྱིས་འིས་ཡིས།

gis, kyis, gyis, his, yis.

ཐོན་འབྲུག་པ་བ་པོ་པ་པོ་པ་པོ་པ་པོ་པ་པོ་ (ཐིང་པ་པོ།)

the basio (ཐིང་པ་པོ) *pa* and its compounds with the letter *ts* *pa* prefixed,

བཀའ།	<i>tskab.</i>	བཀའ་།	<i>tskañ.</i>	བཀའ་།	<i>tskag.</i>	བཀའ་།	<i>tskan.</i>
བཀའ་།	<i>tskab.</i>	བཀའ་མ།	<i>tskas.</i>	བཀའ་ར།	<i>tskar.</i>	བཀའ་ལ།	<i>tskal.</i>
བཀའ་ལ།	<i>tskag.</i>	བཀའ་མམ།	<i>tskams.</i>	བཀའ་ར།	<i>tskur.</i>	བཀའ་ར།	<i>tskur.</i>
བཀའ་མ།	<i>tskas.</i>	བཀོད་།	<i>tskod.</i>	བཀོད་ལ།	<i>tskol.</i>	བཀྱིས་མ།	<i>tskyigs.</i>
བཀྱི།	<i>tskye.</i>	བཀྱ།	<i>tskra.</i>	བཀྱ་ལ།	<i>tskrag.</i>	བཀྱ་མམ།	<i>tskrabs.</i>
བཀྱ་མམ།	<i>tskrams.</i>	བཀྱ་ལ།	<i>tskral.</i>	བཀྱི།	<i>tskri.</i>	བཀྱ།	<i>tskru.</i>
བཀྱ་མ།	<i>tskrus.</i>	བཀྱོན།	<i>tskron.</i>	བཀྱོས།	<i>tskres.</i>	བཀྱོང་མ།	<i>tskroñs.</i>
བཀྱོལ།	<i>tskrol.</i>	བཀྱོལ།	<i>tskrag.</i>	བཀྱོད།	<i>tskyed.</i>	བཀྱོར།	<i>tskyur.</i>
བཀྱོས།	<i>tskres.</i>	བཀྱོ།	<i>tsrko.</i>	བཀྱོ།	<i>tsku.</i>	བཀྱོང་མ།	<i>tskyañs.</i>
བཀྱོམ།	<i>tskum.</i>						

བ་འཇུག་ཐོག་པའི་ཆ།

the basic ཆ and its compounds with the letter བ prefixed,

བཅའ།	<i>boah.</i>	བཅགས།	<i>boags.</i>	བཅངས།	<i>boahs.</i>	བཅད།	<i>boad.</i>
བཅབས།	<i>boabs.</i>	བཅར།	<i>boar.</i>	བཅལ།	<i>boal.</i>	བཅས།	<i>boas.</i>
བཅིལ།	<i>boil.</i>	བཅིངས།	<i>boins.</i>	བཅིང་།	<i>boin.</i>	བཅུག།	<i>boug.</i>
བཅུད།	<i>boud.</i>	བཅུམ།	<i>boum.</i>	བཅུ།	<i>bou.</i>	བཅོམས།	<i>booms.</i>
བཅོས།	<i>boos.</i>	བཅོལ།	<i>bool.</i>	བཅོད།	<i>booid.</i>		

བ་ཐོག་པའི་ད།

the basic ད and its compounds with the letter བ prefixed,

བདགས།	<i>btags.</i>	བདང་།	<i>btan.</i>	བདབ།	<i>btav.</i>	བདྲིངས།	<i>btids.</i>
བདུ།	<i>btu.</i>	བདུས།	<i>btus.</i>	བདུད།	<i>btud.</i>	བདུབ།	<i>btub.</i>
བདུལ།	<i>btul.</i>	བདུང་།	<i>btun.</i>	བདེབ།	<i>btel.</i>	བདན།	<i>btan.</i>
བདེན།	<i>btien.</i>	བདྲན།	<i>btan.</i>	བདྲོན།	<i>btion.</i>	བདྲ།	<i>btia.</i>
བདྲས།	<i>btas.</i>	བདྲར།	<i>btar.</i>	བདྲོས།	<i>btos.</i>	བདྲམས།	<i>btams.</i>
བདྲན།	<i>btun.</i>	བདྲལ།	<i>btul.</i>	བདྲེགས།	<i>btogs.</i>	བདྲུམ།	<i>btum.</i>

བ་ཐོག་པའི་ཆ།

the basic ཆ and its compounds with the letter བ prefixed,

བཅས།	<i>btasag.</i>	བཅན།	<i>btan.</i>	བཅོའ།	<i>btasah.</i>	བཅོས།	<i>btasag.</i>
བཅོལ།	<i>btal.</i>	བཅོར།	<i>btair.</i>	བཅུགས།	<i>btugs.</i>	བཅུད།	<i>btud.</i>
བཅུན།	<i>btun.</i>	བཅུམས།	<i>btums.</i>	བཅོམས།	<i>btoms.</i>	བཅོ།	<i>btso.</i>
བཅོག།	<i>btog.</i>	བཅོང་།	<i>btsoh.</i>	བཅོང་།	<i>btod.</i>	བཅོན།	<i>btson.</i>
བཅོངས།	<i>btsohs.</i>	བཅོས།	<i>btos.</i>	བཅི།	<i>btisi.</i>	བཅུབ།	<i>btsub.</i>
བཅི།	<i>btis.</i>	བཅོལ།	<i>btson.</i>	བཅུམས།	<i>btams.</i>		

the basic ག and its compounds with the letter ག prefixed,

བགག།	begag.	བགགས།	begags.	བགད།	begad.	བགམ།	begam.
བགགས།	begags.	བགོ།	bego.	བགོས།	begos.	བགུངས།	begyans.
བགྱ།	begyi.	བགྱས།	begyis.	བགྱིད།	begyid.	བགྱང་།	begrad.
བགྱངས།	begrans.	བགྱད།	begrad.	བགྱེས།	begres.	བགྱོ།	begro.
བགན།	began.	བགོལ།	begol.	བགུངས།	begyans.	བགྱིད།	begyid.
བགྱད།	begyud.	བགྱན།	begyun.	བགྱེ།	begye.	བགྱན།	begyan.
བགྱལ།	begyal.	བགྱད།	begyad.	བགྱིར།	begyir.	བགྱར།	begyur.
བགྱེད།	begyod.	བགྱོལ།	begrob.	བགྱན།	begrun.	བགྱངས།	begruds.
བགྱམ།	begrum.	བགྱང་།	begren.	བགྱོན།	begron.	བགྱགས།	begrags.
བགྱུབས།	begrub.						

QAD OR THE STOPS.

ཀ pronounced shad in Ladak and Amdo but in Tsang and Central Tibet is

pronounced : Shay

རྩ་ཀ or རྩལ་ཀ single perpendicular stroke | = (,) Comma.

རྩལ་ཀ double stroke || = (.) full stop.

བཞི་ཀ four-fold stroke |||| used at the end of a chapter or section.

ཚལ་ point, dot separating syllables.

ཚལ་ཀ stroke with dots on its top ཉ་ or ཉི་ ornamental stop.

ABBREVIATIONS OF NAMES.

<i>A.</i>	<i>Ati-paḥi rnam-thar</i> འདི་པམ་གྱི་རྣམ་ཐར།
<i>A. K.</i>	Avadāna Kalpalatā.
<i>A. R.</i>	Asiatic Researches.
<i>A. S.</i>	Aṣṭa Sāhasrikā B. T. Society.
<i>A. Ç.</i>	Anuruddha-Qataka B. T. Society.
<i>Abhi.</i>	Abhidhammattha-sangaho.
<i>Ar.</i>	Arabic.
<i>B. grub.</i>	<i>Bon-gyi grub-pa</i> བོན་གྱི་རུབ་པ།
<i>B. Nam.</i>	Bon Nam shag.
<i>B.T.S.</i>	Buddhist Text Society.
<i>Bal.</i>	Baltistan.
<i>Beku.</i>	<i>Beku-bum shon-po</i> འཇུ་བུམ་ཤོན་པ།
<i>Beng.</i>	Bengali language.
<i>Bhar.</i>	Bharata, dialogue, ed. by Dr. A. Schiefner.
<i>Bhot.</i>	Bhotan, province.
<i>Bodhi.</i>	Bodhicharyāvatāra, B. T. Society.
<i>B.ch.</i>	<i>Bon-choḡ</i> བོན་ཆོག།
<i>Buddh.</i>	Buddhism.
<i>Bum.</i>	<i>Smān-bbum chud.</i> སྐལ་མཚན་པུམ་ཅུད།
<i>Burn. I.</i>	Burnouf, Introduction au Buddhism Indien.
<i>Burn. II.</i>	Burnouf, Lotus de la bonne loi.
<i>C.</i>	Central Tibet.
<i>Cāṇ.</i>	<i>Cāṇakya (Tā-na-ka)</i> ཇཱ་ནཱ་ཀཿ།
<i>Cho-waḥ.</i>	<i>Lama Choḡ-bzaḥ gsuñ-bbum.</i>
<i>Choi-g.</i>	<i>Choḡ-rgyal ḥstod-pa</i> ཇོ་རྒྱལ་ཨ་སྟོད་པ།
<i>Cs.</i>	Csoma de Körösi's Tibetan English Dictionary
<i>Cunn.</i>	Cunningham General, Ladak and the surrounding country.
<i>Çs or Ç. doḥ.</i>	<i>Çes-rab ḡdoḥ-bu</i> ཇེས་རལ་ཤོད་བུ།
<i>Ç. gya.</i>	<i>Çes-rab ḡrgya-pa</i> ཇེས་རལ་རྒྱལ་པ།
<i>Ç. lam.</i>	<i>Çam-bha-laḥi lam-yig</i> ཇམ་བཟའ་ལམ་ཡིག།
<i>Çer.</i>	<i>Çer-gyi me-loḥ</i> ཇེར་གྱི་མེ་ལོཿ།
<i>Çil.</i>	<i>Çila</i> ཇི་ལ།
<i>Div. A.</i>	Divyāvadāna.
<i>D. çel.</i>	<i>Dwaḥḡ-çel me-loḥ</i> དྲལ་ཆོག་མེ་ལོཿ།
<i>D. R.</i>	<i>Dul-wa Rinpo-che</i> , a Bon religious work.
<i>Dran.</i>	<i>Dran-pa her gshag</i> དྲན་པ་ཧེར་གཤག།
<i>Dag.</i>	<i>Dag-byed gsal-waḥi me-loḥ</i> དག་བྱེད་གསལ་བམ་མེ་ལོཿ།

- Deb.* *Deb-ther shon-po* དེབ་ཐེར་ཤོན་པོ།
Desg. Desgodins, La Mission du Tibet de 1855-1870.
Dh. Dharmasangraha (Max Müller).
Dham. Dhammapado, B. Text Society's edition.
Do or Dom. *Mdo-maṅ* མདོ་མང་།
Dsam. *Hdsam-gliṅ rgyas-bṅad* འཛམ་གླིང་རྒྱལ་བཀྲ་།
Dus-ye. *Dus-bkhor-gyi ye-ṣeṣ-kyi leḥu* also *Dus-bḡrel ye-le.*
Dus-kho. ཏུས་ཀྱི་མེ་ཏུ་ *Dus-bkhor ti-kā.*
Dug. *Gdugs-dkar* གདུག་དཀར་།
Dal. *Mdo hdsam-bḡlun* an ancient collection of Legends of Buddha.
Eo. *E-vam* ཤེ་བམ།
G. Bon. *Rgyal-rabs bon-gyi bbyuṣ-ḡnas* རྒྱལ་རབས་བོན་གྱི་བྱུང་གནས།
G. kaḥ. *Rgyal-po bkaḥ-thaṅ* རྒྱལ་པོ་བཀའ་ཐང་།
G. Sndg. Revd. Graham Sandberg, B.A., LL.B.
Gyal. *Rgyal mtshan rtsemoḥi ḡzuṅṅ.*
Gyal. S. *Rgyal-rabs ḡsal-waḥi me-loṅ* རྒྱལ་རབས་གསལ་པའི་མེ་ལོང་།
Glr. *Rgyal-rabs*, a history of the kings of Tibet quoted by Jäschke.
Gram. Grammar or native grammatical works.
Grub. *Grub-mṭhaḥ ṣel-gyi n-ṣ-loṅ* གུབ་མཐའ་ཤེལ་གྱི་མེ་ལོང་།
Gul. མཁས་པའི་མཁུལ་གྱི་ *Mkhaṣ-paḥi ṅgul-rgyan.*
Gya-cher. *Gya-cher rol-pa*, Tib. version of the *Lalitvistara* Ed. by Foucaux.
Glu. *Rgyal-wa Tshaṅṅ-ḡbḡyaṅṅ rgya-mṭshoḥi ṅgul-glu.*
ḡser-phreṅ. རྒྱལ་ཤེན་གྱི་འཛམ་ལམ་ལེག་ལེགས་བཀྲ་གཤེར་བློང་ by Nāgārjuna.
ḡshon. *ḡshon-nuḥi ṅgul ṅgyur* གཤེན་ལུ་མཁུལ་མཁུར་།
ḡyu. *ḡyu-thog-paḥi rnam-thar* གཡུ་ཐོག་པའི་རྣམ་ཐར་།
Hey. Revd. A. W. Heyde of the Moravian Mission.
Hind. Hindi language.
Hook. Sir Joseph Hooker's Himalayan journals.
Huc. Abbe Huc and Gabet's Tibet.
Hbrom. *Hbrom-ston-paḥi rnam-thar* འབྲོམ་སྟོན་པའི་རྣམ་ཐར་གྱི་རྣམ་ཐར་།
Hbum. *Yum-chen-mo* རུམ་ཅེན་མོ།
J. Zaḥ. *Ḋpag-beam ljon-beaḥ* དཔག་བསམ་བློན་བཟང་།
Jā. Jäschke's Tibetan-English Dictionary.
Jig. *Hjig-rten lugs-kyi ḡstan-bcoṅ* འཛིན་རྟེན་ལུགས་གྱི་བཅུན་བཙོམ་།
K. d. *Bkaḥ-bḡgyur ṅdo* བཀའ་རྒྱུར་མདོ།
K. du. *Bkaḥ-bḡgyur ḡdul-wa* བཀའ་རྒྱུར་འདུལ་བ།
K. dun. *Bkaḥ-babṣ ḡdun-lḡdan-gyi rnam-thar* བཀའ་བབས་བདུན་ལྔ་གྱི་རྣམ་ཐར་།
K. g. *Bkaḥ-bḡgyur rgyuḡ* བཀའ་རྒྱུར་རྒྱུ།
K. ko. *Bkaḥ-bḡgyur ḡkon-bṛtsesṅ* བཀའ་རྒྱུར་དཀོན་བཅེས་།
K. my. *Bkaḥ-bḡgyur myaḥ-ḡdaṣ* བཀའ་རྒྱུར་ཡུང་འདམ།
K. phal. *Bkaḥ-bḡgyur phal-po-che* བཀའ་རྒྱུར་ཕལ་པོ་ཅེ།

- K.P.* Karuna-pundarika, B. T. Society.
K. theñ. or Kathañ. Padma ðkaþ theñ.
Kalac. T. Kalachakra of Tārānātha.
Kā. Kham, eastern part of Tibet.
Kha. མཁའ་ལྷོ་མཁའ་མཁའ་ *Mkhak ðgro-makhi brdab.*
Khrig. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Klōñ-chen Bkhrig-yig* རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་
Köpp. Köppen, die religion des Buddha.
Kun. Kunawar, province under British protection.
Kyo-rim. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Hjiga-byed ðkyed-rim* རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་
L. V. Lalitavistara.
Lankā. Lanḁāvataīra-Sūtra, B. T. Society.
Lam-rim. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Byañ-ñub Lam-gyi rim-pa* རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་
Lam. ð. Lam-don ði-ka རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་
Lat. Latin.
Ld. Ladak.
Ld. Gñ. Ladak Gyal-rab, a history of Tibet, Ed. by Dr. E. Schlagintweit.
Les or Less. Lexicon or Lexicons, native Tibetan dictionaries.
Lh. Lhasa.
Lh. kar. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Lha-saþi ðkar-chag* རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་
Lha. kaþ. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Lha-ðkro ðkaþ-theñ* རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་
Lig. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ a Tibetan glossary.
Lo. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Thog-maþi ðlo-ðbyod* རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ (*Lam-rim*).
Loñ. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Klōñ-rdol gñuñ-ðbum* རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ 10th volume.
L. kaþ. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Blon-po ðkaþ-theñ* རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་
Ljads. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Ljad-ðñā-gi ðgyruñs* རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་
M. V. *Maha Vyutpatti.*
M. vñti. *Mādhyamika Vñtti* B. T. Society.
M. Will. Sir. Monier William's Sanskrit-English Dictionary.
Ma. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Ma-ðoñs luñ-ðtan* རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ Tibetan Apocalypse.
M. gu. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Marggyuñ* རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་
Maha. p. Mahāparinibbāna-sutta, Pali Text Society.
Maha. v. Mahāvastho.
Mam. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Mamo ðekañ geo.*
Md. Medical works of Tibet.
Mi. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Miþi gñtñan-ñið* རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་
Mil. Milārampa's རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *gñur ðbum* hundred thousand songs.
Mil. ut. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Mi-la rap-paþi gñam-thar* རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ Mila's autobiography.
Miñ-rda. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Miñ-don brdab-gñroð* རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ (*Dag-yig*).
Mong. Mongolian.
Mñg. རྒྱལ་མཚན་ རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ *Man-ñag rgyuñ* རྒྱལ་མཚན་-ཡི་གེ་ a medical work.

- Mgrin*. *Mgrin-shon sla-wahi rtogs-brjod* མཁོན་ཤོན་སྤྱི་བཞུགས་པའི་རྟོག་པོ།
Mgur. *Mi-la ras-paḥi mgur-bbum* མི་ལ་རམ་པའི་མཁུར་བུམ་
Mkon. *Mkon-brjod mkhas-paḥi rna-rgyan* མཁོན་བྲོད་མཁས་པའི་རྟལ། a Lhasa
 block-print work in 80 leaves compiled by Nag Wang Jigten
 Wangchûg Tagpai Dorje (རྒྱལ་འཕེལ་པའི་མཁུན་པོ་དབང་པོ་རྟེན་པོ་) from
 Sakya Paṇḍita's Tshig-gter, Tibetan translation of Amarkosa
 and other lexicons.
Mtshan. *Mtshan-ñig* མཚན་ཉིད།
Nāro. *Na-ro chos-drug* མ་རོ་ཆོས་དྲུག་པའི་ཆོས་ཀྱི་མཁུན་པོ། བཤེན་པ་པོ་པའི་མཁུན་པོ།
Nor. *Nor-lhaḥi gsums* རྟོན་ལྷའི་གུམ་སྤྱི།
Ņag. *Dag-yig dag-agron* དག་ཡིག་དག་ཀྱི་རྩ་ལྟེན།
Org. Original texts.
Org. m. Original manuscripts.
Pag. *Rtogs-brjod dpag-sam bkhrī-ciñ* རྟོག་པོ་བྲོད་དཔག་སུམ་པའི་ཡི་ཡེང་།
Pth. *Paḍ-ma thak-yig* པད་མཁ་ཡིག།
Pur. Purrang.
Rdo. *Rdo-riñ sum-rtags* རྟོ་རིམ་གུམ་རྟལ།
Rdo-phreñ. *Rdo-rje phreñ-ica*.
Rdsa. *Sgom-chen dañ rdsa-rtsig-gi rnam-thar* སྟོག་ཆེན་དང་ཐུག་པའི་རྟལ་པོ།
Rgyan. *Rgyan-gyi ḥstan ḥcos* རྟལ་གྱི་འཁྱུག་པོ་སྤྱི།
Rje-nam. *Rje rin-po cheñ rnam-thar* རྟེན་པོ་ཆེའི་རྟལ་པོ།
Rnam. *Rnam-bḥaḍ ññiñ-rgyan* རྟལ་བཤུད་ཉིད་རྟལ།
Rtsa-g. *Rtsa-rgyud* རྟལ་རྟལ།
Rtsa. ti. *Dñu-ma rtsa ḥgrel-pa gñiñ-ka*, དུམ་མ་རྟལ་འཁྱུག་པའི་མཁུན་པོ།
Rtsa-shuñ. *Man-ñag rgyud-kyi rtsa-waḥi gshuñ* མཎ་འག་རྟལ་གྱི་རྩ་པའི་གུམ་སྤྱི།
Rtsi. *Rtsi-kyi ḥstan-ḥcos* རྟལ་གྱི་འཁྱུག་པོ་སྤྱི།
Rtsiñ. *Rtsi-gshi phyogs-bgrigs* རྟལ་གྱི་ཕྱོགས་བསྟེན།
S. Sanskrit terms from Tibetan-Sanskrit Lexicons of Tibet explained
 by Satis Chandra Acharya, M.A.
S. del. *Gsum-ḥgrel* གུམ་འཁྱུག།
S. g. *Shad-gyud*, a medical work.
S. Lex. Sanskrit lexicon.
S. phreñ. *Lga-bḥaḍ gser-ḥphreñ* ལེགས་པའི་གེར་པའི་མཁུན་པོ།
S. kar. *Beam-yas ḡkar-chag* བཤམ་པའི་འག་ཆུག།
S. lam. Sambhalaḥ lam-yig.
S. leg. *Sa-ḡkya leg-bḥaḍ* ས་ཀྱའི་ལེག་པའི་མཁུན་པོ།
S. o. *Gser-ḥoḍ dam-pu* གེར་པོ་དཔ་པུ།
S.P. Suvarṇa-prabhā, B. T. Society.
Samā. Samādhirāya-sūtra, B. T. Society.
Sāñ. *Sāñkhyā-tattva Kaum.ñi*.
Sans. Sanskrit or Sanskr̥t.

<i>Was.</i>	Prof. W. Wassiljew, Der Buddhismus.
<i>Wil.</i>	Wilson's Grammar.
<i>Wts.</i>	Wai-tsang thu-shi; a description of Tibet, Ed. by Klaproth.
<i>Ya-ai.</i>	<i>Yai-dars ya-ai</i> རྟེན་པ་ལཱ་ལཱ།
<i>Yad-ti.</i>	<i>Yad-ti</i> རྟེན་པ་ལཱ་ལཱ།
<i>Yid.</i>	<i>Yid-byi mun-ai</i> རྟེན་པ་ལཱ་ལཱ།
<i>Yig.</i>	<i>Yig-bod yig-tak</i> རྟེན་པ་ལཱ་ལཱ།
<i>Yig. k.</i>	<i>Yig-bod rnam-gahag</i> རྟེན་པ་ལཱ་ལཱ།
<i>Yon.</i>	<i>Yon-glan yon-g</i> རྟེན་པ་ལཱ་ལཱ།
<i>Z.</i>	<i>Zas-gkar</i> རྟེན་པ་ལཱ་ལཱ།
<i>Zam.</i>	<i>Brdab-yi bstan-bcos Za-ma-tog</i> རྟེན་པ་ལཱ་ལཱ། (Dag-yig).

† and + prefixed to some words indicate them as (འདྲེན་ *brda rñin*) belonging to the older orthography.

‡ and † prefixed to some words indicate their Indian or Sanskrit origin.

* words marked with asterisks were sent by Dr. Albert Grünwedel for being incorporated in this Dictionary. They were collected by Dr. A. Schiefner.

GRAMMATICAL ABBREVIATIONS.

abbr.	abbreviated; abbreviations.	genit.	genitive case.
abstr.	abstraction; abstract.	gram.	grammar.
acc.	according to.	ibid.	ibidem, in the same place.
accus.	accusative case.	id.	idem, the same.
act.	active, actively.	i. e.	id est, that is.
adj.	adjective.	imp	imperative mood.
adv.	adverb, adverbially.	impers.	impersonal, impersonally.
arith.	arithmetic.	incorr.	incorrect, incorrectly.
b.	books.	inf.	infinitive mood.
c.	cum, with.	init.	initio, at the beginning of a longer instead. [article.]
c.c.	construitur cum, construed with.	instr.	instrumentative case.
c.c.a.	construed with the accusative, etc.	interj.	interjection.
cf.	confer, compare.	interr.	interrogative, interrogatively.
ch.	chapter.	intrans.	intransitive.
cog.	cognate, related in origin.	i.o.	instead of.
col. or colloq.	colloquial, colloquially.	irr.	irregularly, irregular.
collect.	collective, collectively.	lang.	language.
com.	commonly.	lit.	literally, also literature.
comp.	compound, compounds.	long.	longitude.
conj.	conjunction.	masc.	masculine gender.
contr.	contracted.	med.	medical works. [longer article.]
corr.	correct, correctly.	med.	medio, about the middle of a
correl.	correlative, correlatively.	metaph.	metaphorical, metaphorically.
dat.	dative case.	met. or meton.	metonymical, metonymically.
demon.	demonstrative.	myst.	mystical or mystically.
deriv.	derivative.	n.	name.
dub.	dubious.	N.E.	north-east.
E.	east.	neut.	neuter gender.
e. g.	exempli gratia, for instance.	ni fallor.	ni fallor, if I am not mistaken.
eleg.	elegant, elegantly.	n.p.	noun proper.
elsewh.	elsewhere.	N.W.	north-west.
emphat.	emphatical, emphatically.	num.	numeral.
erron.	erroneous, erroneously.	obs.	obsolete.
esp.	especially.	opp.	as opposed to.
equiv.	equivalent.	orig.	for original work.
euph.	euphemistical, euphemistically.	orthog.	orthography.
ex.	example.	p.	page.
expl.	explain, explanations.	para.	paragraph.
extr.	extrimo, towards the end of a	partic.	participle.
fem.	feminine gender. [longer article.]	pass.	passive, passively.
fig.	figurative, figuratively.	past.	past tense.
frq.	frequently.	perh.	perhaps.
fut.	future tense.	pers.	person, personal.
gen.	general, generally.		

pf.	perfect tense.	S.E.	south-east.
pl.	plural number.	sim.	similar in meaning, similarly.
pleon	pleonastic, pleonastically.	sing.	singular number.
p. n.	proper name.	sh or s	for s or p.
po.	poetically.	symb. num.	symbolical numeral.
pop.	popular language.	Syn. or synonym.	synonymous.
poss. p.	possessive pronoun.	termin.	terminative case.
postp.	postposition.	trop.	tropically.
prep.	preposition.	tra.	transitive.
pres. pret.	present tense, preterite.	v.	vide, see.
prob.	probably.	vb.	verb.
pron.	pronoun.	vb. a.	verb active.
prop.	properly.	vb. nt.	verb neuter.
prov.	provincialism, provincial.	vulg.	vulgar, low expression.
q. v.	quod vide, which see.	vulgo.	in common life.
rel.	relative.	W.	west.
resp.	respectful, respectfully.	w.e.	without explanation.
subst.	substantive.		

TIBETAN-ENGLISH DICTIONARY.

ཀ *Ka* the first letter of the Tibetan alphabet, corresponding in sound to the Sanskrit क or the English K. Of this letter we read: ཀ་ནི་རྩ་མཚམས་ཀྱི་ཀྱེ་ *ka-ni rtsa-wa shes-par grags* (*K. g.* 134) "the *ka* is called the root." As the first letter it has the sense of "the beginning": ཀ་ལྔ་ཀྱེ་ཀྱེ་ *ka-nag dag-pa* pure from the beginning. Again, it can signify "power": གཤམ་ཀྱེ་ཀྱེ་ཀྱེ་ *gshan kshar-rud ma-shu ka-med* though unpleasant to hear, I have no power not to say it; མ་ཀྱེ་ཀྱེ་ཀྱེ་ *ma gnad ka-med* powerless not to give; མ་ཀྱེ་ཀྱེ་ཀྱེ་ *ma hgro ka-med* powerless not to go, i.e., cannot avoid going. ཀ་ *ka* has almost the same sense in ཀ་ལྔ་ཀྱེ་ཀྱེ་ཀྱེ་ *ka olg kyad mi-phan kshi-wa la* (*Lo. 35*), no resource avails at death. This letter seems to have other metaphorical meanings; thus we read: ཀ་ལྔ་ཀྱེ་ཀྱེ་ཀྱེ་ *ka shes bya-wa bdog-pa yin* (*K. g.* 179) "*ka*, so to be called, is desire."

ཀ I: 1. when used in indicating numbers *ka* signifies one or first. 2. in modern Tibetan as an affix to many words it denotes: the, all the, the very. ཀ་ལྔ་ཀྱེ་ *ka-nag* has the same meaning as ཀ་ལྔ་ཀྱེ་ *ka-nag*, on a certain occasion; རི་ཀྱེ་ *de-ka*

that very; ཀྱེ་ཀྱེ་ *gis-ka* the two. 3. in a large number of words we find ཀྱེ་ occurring as the second syllable. In some of these it has been added apparently as a differentiative particle; and in the colloq. we often find it annexed to the older monosyllabic form without explainable reason.

ཀྱེ་ II: indeed; surely: གཤམ་ཀྱེ་ཀྱེ་ *gshar yad dran-du ka soñ* (*Pag. 48*) later again he indeed recollected (the separation).

ཀྱེ་ *ka* for; ཀྱེ་ *ka-wa* a pillar.

ཀྱེ་ *ka-kha* 1. the A-B-C, or alphabet. 2. a feather: ཀྱེ་ཀྱེ་ཀྱེ་ཀྱེ་ *ka-kha ni gro-fo* (*K. g.* 316) in the secret language *ka-kha* signifies a feather.

ཀྱེ་ *ka-kha-pa* a beginner of the alphabet; a child.

ཀྱེ་ *ka-tho*, also ཀྱེ་ཀྱེ་ *ka-khañi tho*, an alphabetical register; an index.

ཀྱེ་ *Ka-thog* lit. "on the top of ཀྱེ་"; n. of a celebrated Buddhist monastery in Kham belonging to the *Rtsa-ma* School, the Head Lama of which is believed always to be an incarnation of his predecessor and holds the title of ཀྱེ་ཀྱེ་ཀྱེ་ཀྱེ་. The hill on

† ཀུལ་ *Ka-ku bka-ya* ཀུལ་ 1. n. of a plant used in medicine, *Terminalia arjuna*. 2. = དུག་མོ་རྩ་གྱི་ཕིང་འོ་རྩ་ *dug-mo bu-sgi phi-nor* the "fruit of the tree of little poison" (*Nag.*).

† ཀུལ་ *Ka-ko-ri-ya* ཀུལ་ n. of a tree which grew on Grdhrakûta, or the Vulture-park Hill of Magadha (*K. ko. q. 3*).

† ཀུལ་ *ka-ko* applied in Sikkim for ཀུལ་ *ka-ko-la*.

† ཀུལ་ *ka-ko-la* ཀུལ་ 1. cardamom, the fruit of *Occulus Indicus*; a plant with a berry, the inner part of which consists of seeds with a wax-like aromatic substance. 2. ལ་ལོ་ལ་ལ་, ལ་ལ་ *Saccharum munja*, but is variously described as a fruit used in medicine; a poisonous tree-drug; also = ལ་ལ་ the castor-oil plant.

Syn. ལ་ལ་ *tsahā māh*; ལ་ལ་ལ་ལ་ *sla-wa gshon-nu*; ལ་ལ་ལ་ལ་ *sla-wahī bye-ma* (*Māon.*).

ཀུལ་ *ka-on* (also ཀུལ་ *ka-cha*) ཀུལ་ articles, goods, effects, property, furniture: ཀུལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ the king who follows after property; ཀུལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ property causes satisfaction.

Syn. ལ་ལ་ *spyad-lag*; ལ་ལ་ *yo-byad*; ལ་ལ་ *gshes-cha* (*Māon.*).

ཀུལ་ *Ka-can* n. of a place in Tibet (*Deb. q. 43*).

ཀུལ་ *ka-ci* colloq. ཀུལ་ *ka-rji* 1. a kind of coarse white cotton cloth largely imported into Tibet from Nepal and used for making prayer-flags. A piece of *ka-ci* is generally four to six yards long and a foot and-a-half broad. 2. a kind of muslin; a very fine cotton cloth imported from Benares: ཀུལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ for each piece of *ka-ci* eight bushels of barley.

ཀུལ་ *ka-ci* *skyem-ras* fine cotton cloth or muslin, so called from its resemblance to the superior quality of Tibetan paper called *skyems*; ཀུལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ (*S. kar. 179*) different sorts of cotton cloth, muslin, &c., brought from Upper Tibet; ཀུལ་ལ་ལ་ an inferior kind of *ka-ci* cloth.

† ཀུལ་ *ka-ci-hi* ཀུལ་ n. of a flower (*K. my. q. 20*). ཀུལ་ is identical with ཀུལ་ and ཀུལ་, a plant with an esculent root (*Arum colocasia*) cultivated for food.

ཀུལ་ *ka-foi* sometimes used for ཀུལ་.

ཀུལ་ *Ka-loog* an abbr. of the names of two celebrated translators of the Kahgyur: ཀུལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ *Ka-wa Dpal-brisogs* and ཀུལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ *Klubi rgyal-mtshan* of *Loog-ro*.

ཀུལ་ *ka-cha* = ཀུལ་ *ka-on*.

ཀུལ་ *ka-pha-ta* a habitation, a hut (*Schtr.*).

ཀུལ་ *ka-chug* so, like that, accordingly; ཀུལ་ལ་ལ་ *ka-chug mdsoq* means ཀུལ་ལ་ལ་ *do-lhar-byed*, do like that, do accordingly: ཀུལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ "if *Ame* is disinclined let (him) not do like that" (*A. 94*).

ཀུལ་ *ka-ta* in mystic language a term for mother (*K. g. q. 216*).

† ཀུལ་ *ka-ta-ka* 1. n. of a tree. ཀུལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ if an eye-medicine be made from *kataka* and honey, all eye-diseases may be removed (*S. Lam. 38*). 2. ཀུལ་ the clearing nut-plant, *Strychnos potatorum*. A seed of this plant, when rubbed on the inside of a water jar produces a precipitation of the earthy particles of water.

का. म. भा. *ka-ta-ma-ka* n. of a kind of bird (*K. ko.* १३).

† का. म. भा. *Ka-ta-ya*, also का. म. भा. *Ka-tya* n. of a place in Ancient India, probably the country of the *Gatas*; according to *Cs.* Scythia; n. of a district in Tibet.

† का. म. भा. *Ka-ta-ya-na* *noy-can* lit. Kātyāyana with a hump on his shoulders; one of the six heretical teachers who disputed with Buddha.

† का. म. भा. *Ka-ta-ki bu* = का. म. भा. *ka-tya ya-na* कात्यायन the son of Kātyāyana; n. of a *Bhikṣu* (Buddhist monk) (*Nag.* 3).

† का. म. भा. *Ka-ta-ki bu-mo* कात्यायनी, उमा the goddess Umā; also the mother of the *Bhikṣu* Kātyāyana.

† का. म. भा. *Ka-tya-ki bu* कात्यायन lit. the son of Kātya. It is said that the family name of Kātyāyana was given because the patriarch of the tribe took the vows of an ascetic from the sage Nada (*K. d.* ५ 187).

† का. म. भा. *ka-ta-ra* n. of a flower (*K. d.* १ 18).

का. म. भा. *ka-ta-ru* = का. म. भा. *rohu mig* a table of figures made of lines crossing each other and forming squares.

का. म. भा. *ka-tan* = का. म. भा. *ras* cotton cloth (*Nag.* 3).

† का. म. भा. *ka-tam-bha* described as का. म. भा. *ka-tam-bha* (*K. d.* २ 463), n. of an insect.

† का. म. भा. *ka-to-ra* = का. म. भा. *gahol* a basin, bowl; का. म. भा. (also का. म. भा. *ka-to-ra*) the Tibetan form of the Hindi word *kaṭora*.

† का. म. भा. *Ka-ta-ki* का. म. भा. a generic name for mountain; n. of a mountain (*Soh.*).

† का. म. भा. *Ka-ta-ki-la* का. म. भा. n. of a city in Ancient Sind (*S. Lam.* 35); lit. a pillar of grass.

का. म. भा. *Ka-ta Bo-ta* Indian n. for the town of Paro in Bhutan (*Deam.*).

† का. म. भा. *Ka-tu-ka* n. of a fabulous city which is described to have been fifty *yojana* in circumference.

का. म. भा. *ka-to-ra* v. का. म. भा. *ka-to-ra*.

का. म. भा. *ka-tha-ra* in Kunawar a sort of peach (*Jā.*).

का. म. भा. *Ka-thi-gi* Chinese minister who founded the monastery of *Hi kwan-see* (*Fig.* 46).

का. म. भा. *ka-the* v. का. म. भा. *ka-wa*.

† का. म. भा. *ka-da-ru-ka* का. म. भा. (prob. का. म. भा. a bird nestling on *khadira* trees) n. of a kind of bird (*K. ko.* १३).

† का. म. भा. *ka-dam-pa* का. म. भा. 1. n. of a tree; का. म. भा. का. म. भा. का. म. भा. the *ka-damba* flower; the tree *Nauclea cadamba*, a tree with orange-coloured fragrant blossoms. 2. का. म. भा. का. म. भा. का. म. भा. (*Nag.*) n. of a species of bird of a deep blue colour and also that of a tree. 3. a kind of grass.

का. म. भा. *ka-dam-pa* का. म. भा. cloud, v. का. म. भा. *aprin-pa* (*Mhon.*).

† का. म. भा. *ka-da-ka* का. म. भा. also का. म. भा. *ka-da-pa* 1. n. of a fruit. 2. n. of a bird (*K. d.* ५ 30).

† का. म. भा. *ka-da-pa* का. म. भा. n. of a fruit (*K. d.* ५ 303); prob. का. म. भा. the fruit of the tree *Ficus religiosa*.

† का. म. भा. *ka-na-kam* का. म. भा. gold; a pedantic synonym for का. म. भा. *gar* (*Mhon.*).

† ग'द'ग'पुत्रः न. of an Indian
pandit who visited Tibet (J. Zaf.).

‡ **काकड** *ka-na-tsa* (prob. ककोवि) lit. sprouting; generic name for a tree; the plant *Abrus precatorius*; **काकडि** *ka-na-tsa* the flowers of the *ka-na-tsa* tree (*H. g. 257*).

+ **काकठ** *ka-ka-ta* न. of
a tree (*K. d. 3 422*); **काक** the plant
Commelina Bengalisensis.

ᠬᠠᠨᠠ *ka-na-ya* n. of a kind of weapon; a short lance attached by a string to the arm, by which it can be drawn back after having been thrown at an object; ᠬᠠᠨᠠᠭᠤᠰᠣᠷᠢᠶ᠋ᠠᠨᠵᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠣᠷᠢᠶ᠋ᠠᠨᠵᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠣᠷᠢᠶ᠋ᠠᠨ in the hands, a sword, a lance and a large arrow (*K. g.* = 115).

† **काशिक** *Ka-ni-ka* also कनिष्क *kanishka*
n. of a celebrated *Twuruka* (Tartar) king
who ruled over Palhava, Kashmir and
Jalandhara (the provinces of the Panjab
and Kabul) in ancient times ; he embraced
Buddhism and is said to have held the
last great Buddhist Council for the com-
pilation of the *Mahāyāna Tripiṭaka* in
the first century B.C.

ཀམ་གྲུམ་ *Ka-gnam* n. of a province of Tibet north-east of Kong-po; **ཀམ་གྲུམ་པ་** *Ka-gnam-pa* a native of *Ka-gnam*.

† *ka-na-ye* *ka-na-ye* कवय for कवय *ka-na-ye* a kind of spear or lance. कवय and कवय, कवय are synonymous terms.

† **कापाल** *ka-pa-la* कपाल the skull; the forehead. In Tib. Buddh. *kapala* or *kapsi* signifies either the skull or a drinking cup made of the human skull.

‡ कपि I: *Kapi* n. of the language that was anciently spoken in the country of

Kapistan; n. of a country.. The Bon *Rgyal-rabs* (a history of the kings of Tibet), according to the Bon historians, was asserted to have been written in Kapi, the language of the gods, in which the ancient Bon scriptures were mostly written. It is also stated that the Bon books were translated into the language of the Persians or *Tajik* people, from which again the Tibetans translated them into the language of Shañ Shñ in Northern Tibet.

† गन्धि II: 1 वसिष्ठ gum, resin (Jā.); the resin extracted from a medicinal plant called *gug-pa* (*Juniper communis*). The root is gathered in autumn or spring and being thoroughly cleansed, is cut into pieces and beaten into pulp. The juice is squeezed out with a clean cotton rag, and being poured into a clean dry earthen pot is subjected to a gentle heat. As soon as it begins to thicken it is stirred with a spoon till it gains the consistency of resin. 2. the hog-plum, *Spondias magnifera*; a tree; *Pentaptila tomentosa*; the mane-fig tree; *Ficus inspectoria*. Also a wood-apple tree. 3. n. of a yellow orpiment.

† **कापीकाळ** *ka-pi ka-ts'ha* n. of a medicinal plant (*K. g.* 351); कपिकाल the plant *Mucuna prurius*.

‡ ཀཔིད *ka-pi-da* = ཀཔི *ka-pi*.

† **काशी** *Ka-pi-na* कपिन n. of a king of Southern India who lived in Buddha's time and considered himself the greatest monarch of the world. His vanity was exposed by the Great Teacher, who converted him to Buddhism and ultimately raised him to the position of an *Arhat* (*K. d. १ 354*).

† ཀ་པེ་ལ་མུ་ནི་ རྒྱལ་པོ་ལྷན་པེ་ n. of a Brāhmanical sage whose hermitage was at the mouth of the Ganges (*S. Lam.*).

† ཀ་པེ་ཐ་ ཀ་པེ་ཐ་ རྒྱལ་པོ་ལྷན་པེ་ n. of a very delicious fruit (*K. d. w 20*).

† ཀ་པེ་ན་ ཀ་པེ་ན་ རྒྱལ་པོ་ལྷན་པེ་ n. of a kind of bird.

ཀ་པུ་ཏ་ *Ka-pu-ta* n. of a place in Ancient India where, in accordance with the curse of a holy sage, adultery and incest were punished with the burning of the house in which such crimes were committed (*Dsam.*):

ཀ་པེ་ ཀ་པེ་ རྒྱལ་པོ་ལྷན་པེ་ a gourd; a sort of medicinal fruit (*Lex.*).

ཀ་པ་ ཀ་པ་ རྒྱལ་པོ་ལྷན་པེ་ a tree.

ཀ་པ་ I: *Ka-wa* n. of the mother of Bromton, the founder of the Buddhist hierarchy of Tibet (*Hbrom. 137*).

ཀ་པ་ II: = ཀ་པེ་པ་ *gsug-pa* རྒྱལ་པོ་ལྷན་པེ་ a pillar, column, stake, support; also trident; ཀ་པེ་ *ka-gke* the neck of a pillar or column; ཀ་པེ་ *ka-ske* the shaft; ཀ་པེ་པ་ *ka-goig-ma* a small house or temple having but one pillar; ཀ་པེ་ *ka-chen* the principal pillar, a very large pillar; ཀ་པེ་ *ka-rtan* the base of a pillar; ཀ་པེ་པ་ *ka-stegs* the pedestal of a pillar; ཀ་པེ་ *ka-gdan* the base or pedestal on which a pillar stands; ཀ་པེ་པ་ *ka-gpu* a colonnade, a number of pillars; ཀ་པེ་པ་ རྒྱལ་པོ་ལྷན་པེ་ a grooved pillar; ཀ་པེ་པ་ རྒྱལ་པོ་ལྷན་པེ་ རྒྱལ་པོ་ལྷན་པེ་ (lit. the town of houses built with pillars and king-posts) one of the thirty-six holy places of the Buddhists; ཀ་པེ་པ་ རྒྱལ་པོ་ལྷན་པེ་ *ka-wa bum-pa-can* one of the pillars of the great Jokhang temple at Lhasa, with the upper part of

its capital in the shape of a water-pot; ཀ་པེ་པ་པ་པ་པ་ *ka-wa sbrul-ngo-can* the pillar that had a serpent-shaped capital; ཀ་པེ་པ་པ་པ་ *ka-wa gñ-lo-can* the pillar which had designs of leaves of trees round its capital; ཀ་པེ་པ་པ་པ་ *ka-wa señ-ngo-can* the pillar with a lion's head on its capital. These were the names given to the four principal pillars of the Jokhang temple of Buddha at Lhasa, built by King Sroñ-htsan sgam-po about 640 A.D., after the model of the pillars in the palace of the Emperor T'ai-tsung, called Kyñ lün tin, the palace of the golden dragon. ཀ་པེ་པ་པ་པ་ *gnam-gyi ka-wa* རྒྱལ་པོ་ལྷན་པེ་ the pillar of heaven; ཀ་པེ་པ་པ་ *sa-yi ka-wa* རྒྱལ་པོ་ལྷན་པེ་ the pillar of earth; ཀ་པེ་པ་པ་ *me-yi-ka-wa* རྒྱལ་པོ་ལྷན་པེ་ the pillar of fire; ཀ་པེ་པ་པ་ *chu-yn ka-wa* རྒྱལ་པོ་ལྷན་པེ་ the pillar of water,—these are the fabulous and metaphorical pillars mentioned in the astrological works of Tibet. ཀ་པེ་པ་པ་ *gyu-hi ka-wa* a pillar of turquoise, or one that is studded with turquoises (*Lha. kar. 15*).

ཀ་པེ་པ་ *Ka khol-ma* n. of a historical pillar in the grand temple of Buddha at Lhasa, inside of which the earliest known MS. of Tibet, called ཀ་པེ་པ་པ་པ་པ་པ་, and said to be the will of King Sroñ-htsan Sgam-po, was alleged to have been found in the middle of the eleventh century A.D.

ཀ་པེ་པ་ *ka-ngo* the capital of a pillar.

ཀ་པེ་པ་ *ka-can* = ཀ་པེ་པ་ *ka-wa-can* lit. with a pillar or pillars; a house. In the sense of being the supports or upholders of the school of Marpa, the *Tantrik* sage of Tibet, his four disciples were called ཀ་པེ་པ་པ་ *ka-can bshi* "the four pillars of his

school." They received his *phak*, commission, regarding Buddhism, and were also called ལྔ་པ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ "the four commissioned ones." The following were the four disciples: ཇོ་མོ་མོ་ལྔ་ *Chog-rdor* of *Bhog*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *Bood-nam* *rgyal-mtshan*; མེ་མེ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *Mtshur-dzan* *rdo-rje* of *Tol*; and མེ་མེ་ལྔ་པ་ *Mi-la rag-pa*.

ཀའ་མེད་ཐོ་བའི་ལ་ *ka-goig sgo-goig* 1. a small house with but one pillar and one door, gen. a small prison-house. 2. A mode of capital punishment is said to be called so when the culprit is fastened to a pillar in a dungeon until he dies of hunger (*Jā.*).

ཀའ་མེད་ *ka-bphan* the ornamental silk fringes and embroidered hangings made in various mythical designs for decorating the capitals of pillars.

ཀའ་མེད་ལྔ་པ་ *a strong well-finished pillar.*

ཀའ་མེད་ལྔ་པ་ *ka-waḥi gbyar-phod* a cornice; the ornamental projections, &c., which surmount a pillar; the decorative pieces which are attached to a pillar.

ཀའ་མེད་ལྔ་པ་ *ka-maḥ-ma* a house with many pillars.

ཀའ་མེད་ལྔ་པ་ *ka-mig* the square space (of about twelve feet) enclosed by four pillars is called a *ka-mig*; the area or enclosure of a colonnade is measured by the *ka-mig*.

ཀའ་མེད་ལྔ་པ་ *ka-rtes* the top of a pillar.

ཀའ་མེད་ལྔ་པ་ *ka-rtes* (ཀའ་མེད་ལྔ་པ་ *ka-yat-rtes*) the upper part or capital of a pillar.

ཀའ་མེད་ལྔ་པ་ *ka-gaḥ* ལྔ་པ་ལྔ་པ་ capital of a wooden pillar; a piece of timber in the shape of a bow fixed on a pillar to hold up the main beam (*Lee.*).

ཀའ་མེད་ལྔ་པ་ the extremity of a pillar which projects over the capital (architrave)

ཀའ་མེད་ལྔ་པ་ *ka-gubḥ* = ཀའ་མེད་ལྔ་པ་ *ka-waḥi* *gubḥ* the cover of a pillar, perhaps the abacus.

ཀའ་མེད་ III: a particular faculty acquired by a mystic process in which the appetites—hunger, thirst, &c.—are suppressed. This is one of the six practices of the Buddhist *Tantriks* who practise *yoga* (meditative concentration).

ཀའ་མེད་ IV: ལྔ་པ་ལྔ་པ་ a large vein or artery in the abdomen; a vessel in the side of the breast containing vital air (ཀའ་མེད་ལྔ་པ་), supposed to be brought into action in above mystic process.

† ཀའ་མེད་ *ka-bita* ལྔ་པ་ལྔ་པ་ n. of a tree, the elephant or wood-apple, *Phronia Elephantum* (*S. Lam. 88*).

† ཀའ་མེད་ལྔ་པ་ *ka-bi-ta-la* 1. n. of a tree (*K. d. 3 488*). 2. probably ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *bensoin, storax.*

ཀའ་མེད་ *ka-bu-lo*, described as ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *Gandharva Rāja*—Prince of the celestial musicians (*K. my. 7 498*).

ཀའ་མེད་ *ka-bod* or ལྔ་པ་ *ku-un*, gourd. In the district of *Peḥ-ma* *phod* in Tibet, just north of Assam, the gourd is called ལྔ་པ་ *a-bum*: ལྔ་པ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *the gourd fruit cures fever and diarrhoea*: ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *burnt or baked gourd eaten with molasses cures bloody diarrhoea* (*K. g. 3 47*).

† ཀའ་མེད་ *ka-bel* n. of a city in Ancient Udyāna, i.e., in ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *Urgyan yul* probably the modern Kabul.

† ཀའ་མེད་ *ka-bo-ka* n. of a Prince of Ancient Kabul (*S. Lam. 17*).

particular magical formula or spell for recovering a missile of mystic properties after its discharge. [The name *karavira* is also applied to the *daphne* plant, from the bark of which Tibetan paper is made. The creeper called the white *karavira* rubbed with the blood of the rock-lizard and the medicine *smutha* rubbed with *Bhrīṅgirāja*, when combined, make an ointment which cures venereal eruptions on the skin of the penis (*K. g.* 349).] 2. a sword or scimitar.

Syn. སོ་སོ་རྟོན་ *so-sor rgoḍ*; སོ་སོ་རྟོན་ *so-sor ḥshaḍ*; རྟོན་ཀྱོང་ *rta gsoḍ*; རྟོན་ཀྱོང་པ་ *ḥpaḥ-po lag-pa*; རྟོན་ཀྱོང་པ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ *gsoḍ rtags me-tog can*; རྟོན་ཀྱོང་ལྟོ་ *ḥrgyaḍ gyes*; རྟོན་ཀྱོང་ལྟོ་ *gtum-po (Mñon.)*.

† ཀ་ར་རུ་བེ་ཀ་ *ka-ra ru-be-ka* རྟོན་ཀྱོང་པ་ a kind of bird (*K. ko.* 79).

† ཀ་ར་རྟོ་མི་ *ka-ra ha-ri*=ལྟོ་ལྟོ་ *bu-ram* sugar (*Sman.* 291).

† ཀ་ར་རྟོ་ལྟོ་ *ka-ran da-wa* རྟོན་ཀྱོང་པ་.

† ཀ་ར་རྟོ་ I: *ka-ran-da* རྟོན་ཀྱོང་པ་ 1. a sort of wild duck; ཀ་ར་རྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ *karanda* is the name of a sweet-voiced bird. 2. རྟོན་ཀྱོང་པ་, also རྟོན་ཀྱོང་པ་, in Sans. a basket or covered box of bamboo wicker-work used for keeping books in; a basket for flowers; རྟོན་ཀྱོང་པ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ རྟོན་ཀྱོང་པ་ n. of a Buddhist work (*K. d.* 275).

† ཀ་ར་རྟོ་ II: རྟོན་ཀྱོང་པ་ white.

† ཀ་ར་ས་ *ka-raṣ*, abbr. of *Kaṣikāṣi raṣ*, the Benares muslin which used to be in great demand in Tibet. In the sacred books of Tibet the gods are generally dressed in fine Benares muslin. ཀ་ར་ས་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ རྟོན་ཀྱོང་པ་ for imitation Benares muslin the price per piece is two *bro* of barley.

† ཀ་རི་མི་བུ་མོ་ *Ka-ri-hi bu-mo* ཀ་རི་མི་བུ་མོ་ the daughter of Kātyāyana; Uṃā.

† ཀ་རུ་ *ka-ru* 1. a wedge (*Jā.*) 2. white (*Nag. 5.*)

† ཀ་རེ་ *ka-re*, probably ཀ་རེ་ *ga-re*. The use of the latter is very common in Eastern Tibet. In Sikkim they say ཀ་རེ་ *ka-te*, what? which? རྟོན་ཀྱོང་པ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ Upāsaka, in what do you delight? (*A.* 94).

† ཀ་ལ་ལྟ་ *Ka-la-la* in mysticism རྟོན་ཀྱོང་པ་ *ka-la-la* is described as a man of lovely appearance (*K. g.* 216).

† ཀ་ལ་ལྟ་ཀ་ *Ka-la-piḥ-ka* རྟོན་ཀྱོང་པ་ a sparrow; a singing bird with a sweet voice. According to *Lex.* the Indian cuckoo.

Syn རྟོན་ཀྱོང་པ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ *rgyal gsum yan-lag*; རྟོན་ཀྱོང་པ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ *rjes ḥgro mkhan*; རྟོན་ཀྱོང་པ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ *pahi dpe-can*; རྟོན་ཀྱོང་པ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ *rna-wahi ḥcuḍ*; རྟོན་ཀྱོང་པ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ *ego-ḥahi dus naṣ ḥkaḍ smraḥ ḥwaḥ (Mñon.)*.

† ཀ་ལ་ལྟ་ *Ka-la-bu* རྟོན་ཀྱོང་པ་ n. of a king. རྟོན་ཀྱོང་པ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ རྟོན་ཀྱོང་པ་ at that time (there lived) a king named Kalaputra, fierce and wrathful (*K. my.* 209).

† ཀ་ལ་རོ་ཟན་ *Ka-la ro-zan*, lit. རྟོན་ཀྱོང་པ་, the black lord of death who eats the dead; n. of a *Naga*.

† ཀ་ལ་ལྟ་ རྟོན་ཀྱོང་པ་ pitcher, jar; a large waterpot.

† ཀ་ལ་ལྟ་ *ka-lag* in *W.* mud; earth and water used instead of mortar; also other similar compounds (*Jā.*).

† ཀ་ལ་ལྟ་ཀ་ རྟོན་ཀྱོང་པ་ = རྟོན་ཀྱོང་པ་ *gchil-pa* a species of bird, probably the *Bāl-bāl*.

† ཀ་ལ་ད་ཀ་ *Ka-lan-da-ka* ར་ལ་ལ་ལ་
1. a town. 2. an individual: ཀ་ལ་ད་ཀ་ལི་ཤིང་
བྱེད་པ་། having arrived at the town of
Kalandaka: རི་ལ་ཀ་ལ་ད་ཀ་ལི་ཤིང་ལ་
བའ་ཅིང་ཤིང་པ་། then appeared Zañ-jin the
long-lived, son of Kalandaka (*K. d.* 3.
34).

† ཀ་ལ་ད་ཀ་ལི་ཀ་ *ka-lan-dea-ri-ka* ར་ལ་ལ་
ལི་ཀ་ 1. a flowering plant; also the flower
used in *yajña*—sacrificial fire (*K. g.* 533).
2. belonging to ར་ལ་ལ་, an animal struck
with a poisoned arrow; tobacco.

† ཀ་ལ་ལ་ཀ་ *ka-lam-ka*, described as ལུ་
ལ་ལ་ལི་ཤིང་, n. of a place in Ancient India
(*Deam.* 14).

† ཀ་ལ་ལ་པ་ *ka-lam-ba* ར་ལ་ལ་ the pot-herb
Convolvulus repens, *Menispermum calumba*;
a medicinal plant: ཀ་ལ་ལ་ལི་ཤིང་ལ་ལ་ལ་
ལི་ཤིང་། the leaf of *Kalamba* when eaten
improves health (*K. g.* 344).

† ཀ་ལ་ལ་པ་ *ka-lā-pa* ར་ལ་ལ་ 1. an aggre-
gate of many accomplishments; an
accumulation of excellent and wonderful
properties in one place or thing (*Lex.*).
2. the Buddhist Utopia; the capital of
the fabulous kingdom of S'ambhala.

ཀ་ལི་ *ka-li* an abbreviation of the word
ka-pa-li, a skull (*Lex.*).

† ཀ་ལི་ཀ་ *ka-li-ka* 1. described as
ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་
the fruit of the
magnolia flower-plant; a bud of that flower
(*Mon.*). 2. prob. ར་ལི་ལ་ལ་, a plant bearing
a nut which is used as a febrifuge, grey
Bonduc.

† ཀ་ལི་ཀ་ལ་ *Ka-liā-ga* or ཀ་ལི་ཀ་ *Ka-liā-
ka* ར་ལི་ཀ་ 1. one of the thirty-six Buddhist
sacred places said to be situated at a
distance of 60 *yojana* S. E. of Gayā—also

the birth-place of Viswantara (*Dus-ye.*
39). 2. a bird, a native of an island or
maritime province of India bordering on
the Indian Ocean (*K. d.* 15).

ཀ་ལི་ *ka-le* or ཀ་ལི་ *kalob* saddle-
cloth (*Jā.*).

† ཀ་ལ་ཀ་ *ka-ṣa* = ཀ་ལ་ཀ་ *ṣaṣ-ṛṣi* (*Nag.*)
a species of grass (*K. d.* 91); ཀ་ལ་
Saccharum spontaneum.

† ཀ་ལི་ཀ་ I: *ka-ṣi-ka* the finest Benares
muslin; cotton cloth of the finest texture
formerly manufactured in Benares; ཀ་ལི་
ཀ་ལི་ཀ་ལི་ཀ་ལི་ཀ་ Benares muslin which
in ancient times was of great repute. It
is said that even the gods longed to wear
clothes made of this material. According
to *Cs.* *ka-ṣi-ka* means a kind of flax as
well as linen cloth; ཀ་ལི་ཀ་ལི་ཀ་ལི་ཀ་ white
Benares linen; ཀ་ལི་ཀ་ལི་ཀ་ལི་ཀ་ the oil of
kaṣiṭa grain, prob. linseed oil.

† ཀ་ལི་ཀ་ II: of Kāshi (Benares); an
inhabitant of Benares.

ཀ་ལི་ཀ་ལི་ *ka-ṣi ka phra-mo* fine flax;
Benares muslin.

ཀ་ལི་ *ka-ṣi*, abbr. of ཀ་ལི་ཀ་ལི་, cotton
cloth.

† ཀ་ལི་ཀ་ *Ka-ṣi-rv* n. of a place or
island in the Indian ocean (*K. d.* 319):
ཀ་ལི་ཀ་ one of the nine divisions of Jambu-
dvīpa.

ཀ་ལ་ *ka-sa* the colloq. form of the
expression ཀ་ལ་ཀ་ལ་ *ḥkaṣ gaṣ*, a definite
order or clear message. According to
Jā. kasa and *kaso* are mutilated forms
of ཀ་ལ་ཀ་ལ་ *ḥkaṣ ḥṣaṣ*, meaning in *Ld.*
“yes, sir; very well, sir; at your service.”

† ཀ་ལ་ཀ་ལ་ *ka-san ka-ra* ཀ་ལ་ཀ་ལ་
ཀ་ལ་ཀ་ལ་ “n. of a city of Ancient India”
(*Deam.* 25).

† ग.ह.क.य.क.मि.व *Ka-ha-na ya-na* *ś-*
ka n. of an Indian Pandit (*Fig. 30*).

† 𑖦𑖧𑖨𑖩𑖪𑖫𑖬𑖭𑖮𑖯𑖰𑖱𑖲𑖳𑖴𑖵𑖶𑖷𑖸𑖹𑖺𑖻𑖼𑖽𑖾𑗀𑖿𑗁𑗂𑗃𑗄𑗅𑗆𑗇𑗈𑗉𑗊𑗋𑗌𑗍𑗎𑗏𑗐𑗑𑗒𑗓𑗔𑗕𑗖𑗗𑗘𑗙𑗚𑗛𑗜𑗝𑗞𑗟𑗠𑗡𑗢𑗣𑗤𑗥𑗦𑗧𑗨𑗩𑗪𑗫𑗬𑗭𑗮𑗯𑗰𑗱𑗲𑗳𑗴𑗵𑗶𑗷𑗸𑗹𑗺𑗻𑗼𑗽𑗾𑗿𑘀𑘁𑘂𑘃𑘄𑘅𑘆𑘇𑘈𑘉𑘊𑘋𑘌𑘍𑘎𑘏𑘐𑘑𑘒𑘓𑘔𑘕𑘖𑘗𑘘𑘙𑘚𑘛𑘜𑘝𑘞𑘟𑘠𑘡𑘢𑘣𑘤𑘥𑘦𑘧𑘨𑘩𑘪𑘫𑘬𑘭𑘮𑘯𑘰𑘱𑘲𑘳𑘴𑘵𑘶𑘷𑘸𑘹𑘺𑘻𑘼𑘽𑘾𑘿𑙀𑙁𑙂𑙃𑙄𑙅𑙆𑙇𑙈𑙉𑙊𑙋𑙌𑙍𑙎𑙏𑙐𑙑𑙒𑙓𑙔𑙕𑙖𑙗𑙘𑙙𑙚𑙛𑙜𑙝𑙞𑙟𑙠𑙡𑙢𑙣𑙤𑙥𑙦𑙧𑙨𑙩𑙪𑙫𑙬𑙭𑙮𑙯𑙰𑙱𑙲𑙳𑙴𑙵𑙶𑙷𑙸𑙹𑙺𑙻𑙼𑙽𑙾𑙿𑚀𑚁𑚂𑚃𑚄𑚅𑚆𑚇𑚈𑚉𑚊𑚋𑚌𑚍𑚎𑚏𑚐𑚑𑚒𑚓𑚔𑚕𑚖𑚗𑚘𑚙𑚚𑚛𑚜𑚝𑚞𑚟𑚠𑚡𑚢𑚣𑚤𑚥𑚦𑚧𑚨𑚩𑚪𑚫𑚬𑚭𑚮𑚯𑚰𑚱𑚲𑚳𑚴𑚵𑚷𑚶𑚸𑚹𑚺𑚻𑚼𑚽𑚾𑚿𑛀𑛁𑛂𑛃𑛄𑛅𑛆𑛇𑛈𑛉𑛊𑛋𑛌𑛍𑛎𑛏𑛐𑛑𑛒𑛓𑛔𑛕𑛖𑛗𑛘𑛙𑛚𑛛𑛜𑛝𑛞𑛟𑛠𑛡𑛢𑛣𑛤𑛥𑛦𑛧𑛨𑛩𑛪𑛫𑛬𑛭𑛮𑛯𑛰𑛱𑛲𑛳𑛴𑛵𑛶𑛷𑛸𑛹𑛺𑛻𑛼𑛽𑛾𑛿𑜀𑜁𑜂𑜃𑜄𑜅𑜆𑜇𑜈𑜉𑜊𑜋𑜌𑜍𑜎𑜏𑜐𑜑𑜒𑜓𑜔𑜕𑜖𑜗𑜘𑜙𑜚𑜛𑜜𑜝𑜞𑜟𑜠𑜡𑜢𑜣𑜤𑜥𑜦𑜧𑜨𑜩𑜪𑜫𑜬𑜭𑜮𑜯𑜰𑜱𑜲𑜳𑜴𑜵𑜶𑜷𑜸𑜹𑜺𑜻𑜼𑜽𑜾𑜿𑝀𑝁𑝂𑝃𑝄𑝅𑝆𑝇𑝈𑝉𑝊𑝋𑝌𑝍𑝎𑝏𑝐𑝑𑝒𑝓𑝔𑝕𑝖𑝗𑝘𑝙𑝚𑝛𑝜𑝝𑝞𑝟𑝠𑝡𑝢𑝣𑝤𑝥𑝦𑝧𑝨𑝩𑝪𑝫𑝬𑝭𑝮𑝯𑝰𑝱𑝲𑝳𑝴𑝵𑝶𑝷𑝸𑝹𑝺𑝻𑝼𑝽𑝾𑝿𑞀𑞁𑞂𑞃𑞄𑞅𑞆𑞇𑞈𑞉𑞊𑞋𑞌𑞍𑞎𑞏𑞐𑞑𑞒𑞓𑞔𑞕𑞖𑞗𑞘𑞙𑞚𑞛𑞜𑞝𑞞𑞟𑞠𑞡𑞢𑞣𑞤𑞥𑞦𑞧𑞨𑞩𑞪𑞫𑞬𑞭𑞮𑞯𑞰𑞱𑞲𑞳𑞴𑞵𑞶𑞷𑞸𑞹𑞺𑞻𑞼𑞽𑞾𑞿𑟀𑟁𑟂𑟃𑟄𑟅𑟆𑟇𑟈𑟉𑟊𑟋𑟌𑟍𑟎𑟏𑟐𑟑𑟒𑟓𑟔𑟕𑟖𑟗𑟘𑟙𑟚𑟛𑟜𑟝𑟞𑟟𑟠𑟡𑟢𑟣𑟤𑟥𑟦𑟧𑟨𑟩𑟪𑟫𑟬𑟭𑟮𑟯𑟰𑟱𑟲𑟳𑟴𑟵𑟶𑟷𑟸𑟹𑟺𑟻𑟼𑟽𑟾𑟿𑠀𑠁𑠂𑠃𑠄𑠅𑠆𑠇𑠈𑠉𑠊𑠋𑠌𑠍𑠎𑠏𑠐𑠑𑠒𑠓𑠔𑠕𑠖𑠗𑠘𑠙𑠚𑠛𑠜𑠝𑠞𑠟𑠠𑠡𑠢𑠣𑠤𑠥𑠦𑠧𑠨𑠩𑠪𑠫𑠬𑠭𑠮𑠯𑠰𑠱𑠲𑠳𑠴𑠵𑠶𑠷𑠸𑠺𑠹𑠻𑠼𑠽𑠾𑠿𑡀𑡁𑡂𑡃𑡄𑡅𑡆𑡇𑡈𑡉𑡊𑡋𑡌𑡍𑡎𑡏𑡐𑡑𑡒𑡓𑡔𑡕𑡖𑡗𑡘𑡙𑡚𑡛𑡜𑡝𑡞𑡟𑡠𑡡𑡢𑡣𑡤𑡥𑡦𑡧𑡨𑡩𑡪𑡫𑡬𑡭𑡮𑡯𑡰𑡱𑡲𑡳𑡴𑡵𑡶𑡷𑡸𑡹𑡺𑡻𑡼𑡽𑡾𑡿𑢀𑢁𑢂𑢃𑢄𑢅𑢆𑢇𑢈𑢉𑢊𑢋𑢌𑢍𑢎𑢏𑢐𑢑𑢒𑢓𑢔𑢕𑢖𑢗𑢘𑢙𑢚𑢛𑢜𑢝𑢞𑢟𑢠𑢡𑢢𑢣𑢤𑢥𑢦𑢧𑢨𑢩𑢪𑢫𑢬𑢭𑢮𑢯𑢰𑢱𑢲𑢳𑢴𑢵𑢶𑢷𑢸𑢹𑢺𑢻𑢼𑢽𑢾𑢿𑣀𑣁𑣂𑣃𑣄𑣅𑣆𑣇𑣈𑣉𑣊𑣋𑣌𑣍𑣎𑣏𑣐𑣑𑣒𑣓𑣔𑣕𑣖𑣗𑣘𑣙𑣚𑣛𑣜𑣝𑣞𑣟𑣠𑣡𑣢𑣣𑣤𑣥𑣦𑣧𑣨𑣩𑣪𑣫𑣬𑣭𑣮𑣯𑣰𑣱𑣲𑣳𑣴𑣵𑣶𑣷𑣸𑣹𑣺𑣻𑣼𑣽𑣾𑣿𑤀𑤁𑤂𑤃𑤄𑤅𑤆𑤇𑤈𑤉𑤊𑤋𑤌𑤍𑤎𑤏𑤐𑤑𑤒𑤓𑤔𑤕𑤖𑤗𑤘𑤙𑤚𑤛𑤜𑤝𑤞𑤟𑤠𑤡𑤢𑤣𑤤𑤥𑤦𑤧𑤨𑤩𑤪𑤫𑤬𑤭𑤮𑤯𑤰𑤱𑤲𑤳𑤴𑤵𑤶𑤷𑤸𑤹𑤺𑤻𑤼𑤽𑤾𑤿𑥀𑥁𑥂𑥃𑥄𑥅𑥆𑥇𑥈𑥉𑥊𑥋𑥌𑥍𑥎𑥏𑥐𑥑𑥒𑥓𑥔𑥕𑥖𑥗𑥘𑥙𑥚𑥛𑥜𑥝𑥞𑥟𑥠𑥡𑥢𑥣𑥤𑥥𑥦𑥧𑥨𑥩𑥪𑥫𑥬𑥭𑥮𑥯𑥰𑥱𑥲𑥳𑥴𑥵𑥶𑥷𑥸𑥹𑥺𑥻𑥼𑥽𑥾𑥿𑦀𑦁𑦂𑦃𑦄𑦅𑦆𑦇𑦈𑦉𑦊𑦋𑦌𑦍𑦎𑦏𑦐𑦑𑦒𑦓𑦔𑦕𑦖𑦗𑦘𑦙𑦚𑦛𑦜𑦝𑦞𑦟𑦠𑦡𑦢𑦣𑦤

‡ गङ्गा *Kako-lā* बहोव a secret
abode of the *Dakini* (*K. g.* १ 337).

ཀག *kag* or **ཀག་མ** *kag-ma* mischief, harm, danger (*Lex.*); **ཀག** or **ཀག་ལྷན་པོ་** implies some accident or injury; **ཀག་གིས་འངས་** = འདྲུམ་འངས་ *had-kyis lañs* fleeing from harm; **ཀག་གིས་འངས་འཕེལ་གྲོལ་** going from a place which has not suited one owing to bad luck or any accident; also to run away from a place from fear, adv. **ཀག་གིས་** suddenly (*Sch.*).

† **ཀག་ཀའ་** *kag-ka-wa* **ཆུ་ཕྱུག་** n. of a species of bird living on the Vulture-peak Hill near Gayā (*K. ko. ྱ 2*).

† **ཀཏཀ** *kash-ka* རུཏ, རུཏ་ཀཏཀ 1. crane.
2. in Tibet a bird that feeds on dead bodies and is therefore called དུར་བྱ་ *dur-bya* the bird of the cemetery.

† कण्ठका *kañ-ka-ra* 1. n. of a flower described as growing on the Vulture-peak Hill of Gayā (*K. k.* १५). 2. prob. कण्ठका the plant *Alangium hexapetalum*.

ཀཱ་དཱ་ཀི་ *Kaḥ-daḥ-kiḥ* prop. n. of a terrific deity, a *Dakini*. When the monastery of Sam-ye was built, the image of *Kaḥ-daḥ-kiḥ* was placed on the first floor of the principal temple (*Gyal. S.* 87).

† **ཀཱ་ཤ་རཱ་ག** *Ka-sha-raha* a place in Ancient Bengal, called Gaur in the Indian language and *Gha-bro* in the colloq. of Tibet (*S. Lam.*).

𑀓 *kaḥ* in *Ld.* sometimes used instead of the affix 𑀓 *ka*, e.g., 𑀓𑀲𑀓𑀲𑀓 *gñi-kaḥ*, 𑀓𑀲𑀓𑀲𑀓 *taṣṭ-kaḥ*; also 𑀓𑀲𑀓𑀲𑀓 *mām-kaḥ* (*Jü.*).

ཀན ཇ: *kan* (see ཀན *kha-na*) the side or bank: སྤུ་ཁྱེ་ལ་ཀན་ན་ལ་ཡོད་ལུང་ཡོད་པ་། on the further bank of the river *Sri-chu* there being a country of brigands (A. 27).

ཀན II: also spelt ཀན *kan*, to cease absolutely from: རྩེ་མཁས་པ་ཉེ་དེ་ཀན་ “now give up anger and passion”; ཀེ་ཀན་ cease to tell anybody. Here the word ཀན *kan* is an emphatical prohibition (*Bon.*).

गण III: 1. तारु the palate; in *pad-*
kan phlegm; lit. the plywer of the palate.
2. चारु that seizes or takes away
by force. 3. कडु a thorn; an illness; a
disease (*Leu.*). 4. n. of the pulse felt
with the middle finger called *kan-ma*.

† कान्निक् *Kan-ni-ka* कनिक् district in the east of India (*K. d.* २ २६७).

† कनकुब्ज (lit. the daughter of the hunchback) कानकुब्ज, also written कनकुब्ज *Kar-nyaji yul*, a city in Ancient India, the capital of which was Kānya-kubja, the modern Kanouj (*K. du. १ 131*).

ཀཎ་མ་ *kan-ma* the middle finger.

† **कांसी** *Kan-tsi* न. of a province,
and also that of a city of Buddhist fame
in Southern India (*Dug-ye. 59*).

† कान्तकारी *kan-ta-kā-ri* कन्तकारी a
wild *Rubus*; n. of a plant, *Solanum jacqui-*
ni; also the fruit of this plant; a drug
useful in stopping fever; a thorny stick.

Syn. རིག་པ་ལྟེན་པ་ *Rigs ldan-ma*; རྩ་ལྟེན་པ་ *gyl bkhor skyes*; རྩ་ལྟེན་པ་ *steg ldan*; རྩ་ལྟེན་པ་ *tshe ldan*; རྩ་ལྟེན་པ་ *tshe-ma oan*; རྩ་ལྟེན་པ་ *rtsub-moñi reg-bya*; རྩ་ལྟེན་པ་ *phyogs med-ma*; རྩ་ལྟེན་པ་ *sku byed (Mdon.)*.

ཀའ་ཀོབ་ *kab-kob* = ཀ་ལྟེན་པ་ *hide*; untanned skin (*Nag. 5*).

ཀའ་ཀ་ *kab-ka* shoe; leather shoes of Hindu fashion used by the wealthier Tibetans (*Jā.*).

† ཀ་ཀ་ *ka-ka* = ཀ་ཀ་ *ka-ka*, ཀ་ཀ་ *ja-la ts-na* ཀ་ཀ་ crane.

† ཀ་ཀ་འི་ལ་ *ka bi-la* a kind of tree growing on the Vulture-peak Hill near Gaya (*K. ko. 7*); prob. the plant *Crinum Amaryllaceae*.

† ཀ་ཀ་བོ་དེ་ *Kam-bo-des* ཀ་ཀ་བོ་ 1. a country in the north-west of India (*Vai. st.*), written *Kampo-rtes (Jā.)*; n. of a fabulous city said to have contained an area of a hundred *yojana* (*S. Lam.*). 2. modern Cambodia, anciently called Champa.

ཀ་ཀ་བོ་ཀ་ *Kam-bo-dsi-ka* n. of the country, also of the people, as well as of articles that come from it (*K. du. 5 148*).

ཀཱུ་ *kabu* water-melon (*Sch.*).

ཀཱུ་མི་ *Kabu-hi* n. of a Chinese minister (*Yig. 24*).

ཀར་ *kar*, also *kar-kar*, great pain; suffering (*Lex.*); ཀར་ཀར་ལྟེན་པ་ *Shing pain (Nag. 4)*.

ཀར་ལྟེན་པ་ *kar lañs-pa* = ཀར་ལྟེན་པ་ *nañ sug lañs-pa (Nag.)*, irritation or pain in sickness; exacerbation.

† ཀར་ཀར་ *karka-ta* or ཀར་ཀར་, the constellation of "Cancer." It is represented by the frog (ཀར་ཀ) in Tibet.

† ཀར་ཀར་ *karka-ta* = ཀར་ཀར་, described as ཀར་ཀར་, a yellow gem or precious stone (*K. d. 4 295*).

ཀར་ཀྱིན་ *kar-skyin* loan; in polite language v. ཀྱིན་ *skyin (Jā.)*.

ཀར་རྒྱལ་ *Kar-rgyal* a *Nāga (S. kar.)*.

ཀར་རྒྱལ་ *Kar rgyud* members of the line of the *Karma-pa* hierarchy; also an abbreviation of the expression *Karma-pa-rgyudpa*.

ཀར་ཅག་ *kar-chag* (also written ཀར་ཅག) a register; list; index.

† ཀར་ཀི་ཀ་ *kar-ni-ka* ཀར་ཀི་, ཀར་ཀི་ n. of a flower of the shape of an ear-ring (*K. g. 2*); the flower of the tree *Pterospermum acerifolium* and of *Cassia fistula*.

† ཀར་ཀྱི་ཀར་ *karna kya-ra* = ཀར་ཀྱི་ཀར་ *borax (Sman. 484)*.

† ཀར་ཀི་ཀ་ *karni-ka* in mystic language = ཀར་ཀི་ *dri-bu*, a bell (*K. g. 7 27*).

† ཀར་ཀ་ *kar-ma* = ཀར་ཀ་ *aphra-las* or ཀར་ཀ་ commission, service; action; work; that which is produced from action; ཀར་ཀ་ *Karma-pa* (in Nepal called ཀར་ཀ་) n. of a *Tāntrik* school of Buddhism. The head of that school in Tibet holds the title of *Rgyal-wa Karma-pa*. The followers of the school are generally designated by the name of *Karma-pa*.

ཀར་ཀི་ཀ་ *Karma-gñis-pa* the second head of this sect, named *Pakpi* or *Bakpi*,

was invited to China by the Emperor Kublai Khan. The third chief, called *Karma Kshā-hyūñ rdorje*, was invited to Peking by the Emperor Temur Toakwan. The fourth *Karma Rol pañi rdorje* was a friend of the last monarch of the Mongol dynasty. The fifth *Karma De bshin gyes-pa* was invited to China in the reign of the Ming Emperor Yunglo (*Loñ.* 10).

ཀར་མུག་པོ་ *Karma hstan skyok* the last of the *Sde-ba Gtsah-pa* or rulers of Tsang and Ū whom the Mongol Chief Gu-shi Khan overthrew (*Loñ.* 15).

ཀར་མུག་ *Kar-ma ba-dara* ཀར་མུག་ n. of an Indian pandit who worked in Tibet for Buddhism (*J. Zañ.*).

ཀར་མུག་ *kar-smug* or ཀར་མུག་པ་ *ka-ra-smug-pa* brown sugar or treacle (*Jig.*).

ཀར་ཡེལ་ *kar-yol* (also written ཀར་ཡེལ་, meaning white ware) porcelain; china-ware; a china cup.

ཀར་ལང་བ་ *kar-lah-wa* to stand up; to rise suddenly (*Jā.*).

‡ ཀར་ཤ་པ་འི་ *kar-ṣa-pa-ni* ཀར་ཤ་པ་ 1. a coin in Ancient India, or a weight of varying value; a *tola* or one *rupee* weight of gold; the value of two Tibet *sho*: མུ་ལུ་ཤ་པ་འི་ *ma-nu ṣha sogṣ mā-ṣa-ka*, དེ་ལྟ་བུ་ཤ་པ་འི་ *de-rnameṣṣ hcu-drug kar-ṣa-pa-na*, དེ་ལྟ་བུ་ཤ་པ་འི་ *de hshi ni gaer-ṣṣaṣ-ṣo* (*Nag.*) five manu make a *māṣaka*, sixteen *māṣaka* make a *kar-ṣa-paṣa*, and four of these make a gold *ṣṣan* (i.e., half a *tola* of gold). 2. ལྟ་བུ་ཤ་པ་འི་ *the* "value of 1,600 *cowries*." 3. ཀར་ཤ་པ་ a coin or weight of different values = *karṣa*: if of gold, weighing sixteen *māṣa*, which are variously calculated; if of silver, in value equal to 16 *para*s of *cowries*, i.e., 1,280

cowries, commonly termed a *kahan*; if of copper, it weighs 80 *raktika*, or the same as of gold, about 176 grains.

ཀར་མུག་ *kar-ṣubṣ* (abbr. of ཀར་མུག་པོ་ *ṣubṣ*) the cover of a china tea-cup, generally made of iron, brass or silver: ཀར་མུག་པོ་ལྟ་བུ་ *kar-ṣubṣ-la bre-hcu* (*Rtsii.*) "for the cover of a tea-cup made of silver (the price is) 10 *bre*."

ཀར་ས་ *kar-sa* n. of a kind of brick-tea; also called རྒྱ་ཆེན་ *ḡan-ja* (green tea) or རྒྱ་ཆེན་པ་ *ḡan-ja pa-ri*; also the tea that comes from the Chinese district of Jāñ: རྒྱ་ཆེན་པ་ལྟ་བུ་ཀར་ས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *ḡan-ja pa-ri* by the Jang route (come) both *Karsa* and Bod-thing (teas), now well known as Jang-ja (*Jig.* 23).

ཀར་སོག་ *Kar-Sog*, an abbr. of *Kar-ma-pa* and *Sog-po*, followers of the *Karma-pa* sect and the Mongolians.

ཀར་ཁྲི་གར་ *Karti sgañ* n. of a place in Tibet.

‡ ཀལ་ *kalpa* for མཇུག་པ་ *ḡkal-pa* མཇུག་, an age; a mythical period of time.

‡ ཀལ་ཀ་ *kā-ka* ཀལ་ཀ་ a crow.

ཀལ་མི་ལ་ *kā-khi-la* (mystic) door; entrance (*K. g.* 28).

ཀལ་ཁྲི་ *kā-kji* = ཀལ་ཁྲི་ *kwa-tsi* a shirt; a Chinese jacket (*Sek.*). In Chinese *Kwa-tsu*.

‡ ཀལ་ཁྲི་ཕུ་མོ་ *Kā-tya bu-mo* described as ཀལ་ཁྲི་ཕུ་མོ་ལྟ་བུ་ *the* goddess Uma, wife of Dwañ dphyug (*Māon.*).

ཀལ་ཁྲི་ཀ་ *kā-ta-ka* fish (*Sektr.*).

ཀུ་ཁུ་ཏ་ཐུ་འུ་ *Ku-kur-ta pa-da* རྒྱུ་ལ་
ཡཱ་ཱ་=རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ n. of a hill in Magadha
(*Daam.* 17).

ཀུ་ཀེ *Ku-ke*, erroneously for ཀུ་ཀེ *Gu-ge*,
part of the province of Nga-ri in Tibet.

ཀུ་ཙེ *ku-co* རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་, རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་, རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ noise,
clamour; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ལ་ཡཱ་ཱ་ རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ལ་ཡཱ་ཱ་
ལ་ཡཱ་ཱ་ when an old dog barks, go else-
where without explanation (*S. kg.*). རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་
noisy, clamorous; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ལ་ཡཱ་ཱ་ to
speak in a loud voice (meaning nothing);
to bawl out; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ to bawl, to cry
out, to make a loud noise; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ a
great noise or tumult, an uproar.

ཀུ་ཙེ *Ku-cor*, also རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་, n. of a place
in Tibet.

ཀུ་ཙེ་ཙེ *ku-doh-de*: See ante རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་.

ཀུ་ཙེ *ku-ther*=ལོ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *kuho-ris* rlu
the heavenly breeze (*Maon.*).

† ཀུ་ཤེ་ལ་ *Ku-sha-la* རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ 1. the *mandi*
or Himalayan pheasant; also, a bird with
beautiful eyes which lives in the fabu-
lous mount Sumeru. 2. the eldest son
of As'oka.

ཀུ་ཡཱ་ *ku-wa* or རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ (in Chinese:
kua) རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་, རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ a gourd; the bottle
gourd, *Lagenaria vulgaris*. In the Pema-
koi district this fruit is called རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *a-bum*,
i.e., nature's bottle. A bottle made of a
dried gourd is also called རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *ku-wa*.

Syn. རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *ruam-par rgyal*; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་
gdoh-bu riñ; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *dra-wa-can*; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་
rha shum byed; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *bbigs byed*; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་
bbas gchog; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *qadab lpaq* (*Maon.*).

ཀུ་ཡཱ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *ku-waši gnis* a float made of
long-dried gourds.

† ཀུ་ཙེ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *ku-ba-lu mo-tog* རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་,
also རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་, the water-lily; also, the jujube
plant, *Zisypus jujuba* and the fruit of
that plant.

† ཀུ་ཙེ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *Ku-bora* རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་, རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *Kuvera*, the
god of riches, the chief of the Noijin
known also as *Naga Kuvera* and རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་
Knam-thos kyi-bu, the son of *Vaishrava*.
According to some Tibetan writers, *Kuvera*
is one of the eight keepers of the horses
of *Vaishrava*. [*Kubera*, or in later
Sanskrit *Kucera*, originally the name of
the chief of the evil beings of darkness
bearing the epithet *Vaishrava*; afterwards
the god of riches and treasures, and is
regent of the northern quarter of the
world, which is hence called *Kubera-*
gupta-dit. *Kubera* is the son of *Vigraha*
by *Idavida*, the chief of the *Yakhs* and a
friend of *Rudra*.] (*M. Wills.*)

† ཀུ་ཙེ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *Ku-byi mañ-ke* a Bon
deity who resembles the *Bodhisattva*
Jampal; the god of learning and wisdom
among the Northern Buddhists (*D.B.*).

ཀུ་ཙེ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *ku-ma-ra*=ལོ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *geer-gchog*
ལོ་ལ་ཡཱ་ཱ་ leaf-gold (from China brought
by way of Ceylon); it is described in
(*Maon.*): ལོ་ལ་ཡཱ་ཱ་ལ་ཡཱ་ཱ་ gold ex-
ported from Lanka (Ancient Ceylon).

† ཀུ་ཙེ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *ku-mud* རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ the water-lily
which opens at the appearance of the
moon; said to be *Nymphaea seculenta*;
ཀུ་ཙེ་ལ་ཡཱ་ཱ་=ཀུ་ཙེ་ལ་ཡཱ་ཱ་ a bush or cluster
of water-lilies.

Syn. རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *ut-pa-la dkar-po*; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་
ala-waši dgi; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *sa-mog*; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *sa-dgab*;
རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *sabi gdu-gu*; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *steh bishuñ*
dkar-po; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *ala-waš dgab*; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *ala*;
རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *sa-grog*; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་ *sa-stobs*; རྒྱུ་ལ་ཡཱ་ཱ་
qutshan-mo bshud (*Maon.*).

† ཀུ་མུད་གྲོགས་ *ku-mud grogs* = མེའི་མེར་ ཤེའི་མེར་ *hsil-ser* or མེའི་མེར་ མེའི་མེར་ *sla-hoḡ* moonbeams (*Mon.*).

† ཀུ་མུད་འགྲུ་ *ku-mud-'dgra*, འ. རྩི་མ་ *si-ma*, the sun (*Mon.*).

† ཀུ་མུད་ཅན་ *ku-mud can*, འ. ཀུ་མུད་ཅན་ *ku-mud-tshal* (*Mon.*).

† ཀུ་མུད་ལྗེན་ *ku-mud-gñen* རྩུ་ལྗེན་ལྗེན་ *lit.* the friend of the water-lily; the moon.

† ཀུ་མུད་ལྗེན་ *ku-mud-'dan*, འ. ཀུ་མུད་ཅན་ *ku-mud-tshal*.

† ཀུ་མུད་ལྗེན་ *ku-mud lo-ma* = མེའི་མེར་ལྗེན་ལྗེན་ *a medicinal plant of the lily species* (*Mon.*).

† ཀུ་མུད་ཅན་ *ku-mud-tshal* a cluster of water-lilies.

† ཀུ་ཏེ། *ku-dsa* རྩུ་ 1. a tree; *lit.* that which grows on the earth. 2. the planet Mars.

† ཀུ་ཏི་ *Kuḡi* a devil or demon in Chinese demonology. In Chinese *Kuei*.

† ཀུ་ཏི་མིན་ *kubi-ḡin* a class of evil spirits (*Grub.*). In Chinese *Kuei-shen*, "devils and gods."

† ཀུ་ཏི་ཅན་ *kubi-tsañ* a Chinese work on divination (*Grub.* 5).

† ཀུ་ཡ། *ku-ya* sediment of urine from which Tibetan physicians diagnose disease (*Med.*).

† ཀུ་ར་ར་ *ku-ra-ra* རྩུ་ར་ར་ = རྩུ་ར་ར་ *n.* of a bird; an osprey (*Mon.*).

† ཀུ་ར་པ་ཀ་ *ku-ra-ba-ka* རྩུ་ར་པ་ཀ་ or རྩུ་ར་པ་ཀ་ the crimson amaranth; a purple or yellow *Barleria*; the blossom of the amaranth or *Barleria*.

† ཀུ་ར་ཏ་ག། *ku-rañ-ga* རྩུ་ར་ཏ་ག། the deer; also རྩུ་ར་ཏ་ག། *rog-chags* an insect (*K. d.* 462).

† ཀུ་རུ་ *Ku-ru* རྩུ་ a city in Ancient India near Delhi one *yajana* in area; also a province (*S. Lam.* 20).

† ཀུ་རུ་ཀུ་ལེ་ *Ku-ru-kyi-le* རྩུ་ཀུ་ལེ་ a female Buddhist deity associated with Kuvera, the god of wealth; is goddess of might and power; she is also called རྩུ་ཀུ་ལེ་ (*Vidyā*). The first sovereign Dalai Lama is said to have acquired great power by propitiating this deity.

† ཀུ་རུ་ཕིན་ *ku-ru-pin-da* = རྩུ་ཕིན་ *sha-ñe* 1. རྩུ་ཕིན་ *lead.* 2. a fragrant grass, *Cyperus rotundus*; the bud of a flower. 3. a ruby; cinnabar.

† ཀུ་རུ་པན་ *ku-ru ban-da*, འ. རྩུ་པན་ *mon-lug*, the breed of sheep in the sub-Himalayan countries (*Mon.*).

† ཀུ་རེ་ *ku-re* or རྩུ་རེ་ *ku-reḡ* རྩུ་རེ་, རྩུ་རེ་, རྩུ་རེ་ sport, diversion, jest, horse-play; རྩུ་རེ་ལྟེན་ to jest; རྩུ་རེ་ལྟེན་ for the purpose of amusement or fun; རྩུ་རེ་ལྟེན་ རྩུ་རེ་ལྟེན་ རྩུ་རེ་ལྟེན་ *not liking, disgusted with, amusements.*

† ཀུ་ལ་ཀ་ *Ku-la-kā* རྩུ་ཀ་ a *Srin-mo* (goblin) that lived only on lotus flowers and lotus-honey, and resided in the fabulous island of *Ramamo* (*K. d.* 280).

† ཀུ་ལ་ན་ཏ་ *ku-lan-ta* རྩུ་ལ་ན་ཏ་ the country inhabited by an aboriginal race of people (*Dus-ye.*).

† ཀུ་ལ་ལ་ *Ku-lā-la* for རྩུ་ལ་ *Ku-ḡa-la*.

† ཀུ་ལུ་ཏ་ *Ku-lu-ta* a place situated in the south-east of Kashmir, now called Nyūn-ti by Tibetans, by Hindus Kulu (*S. Lam.* 19).

† ཀུ་ཤ་ *ku-ḡa* 1. རྩུ་, རྩུ་ the sacred grass used in certain religious ceremonies both by Brahmans and Buddhists;

† गु-पति Ku-pā-ti, also बुद्ध कु-अ.
कुचाली,, a Buddhist sage; the title
of a Buddhist monk or priest who
has acquired spiritual knowledge and is
more devout than learned: बुद्धविद्वन्-गु-
पतियोगेन्द्राचार्यविरचितं, विद्वद्बुधयोगेन्द्रोपाधि-
कृतमथर्वणशास्त्रम्। बुद्धविद्वत्सामर्थ्यादायका-
ननाद्यभारत्यहर्षमुनिप्रवरैश्चरितं। विशेषतः
बुद्धश्रेष्ठान्तरं। (*Vig.*) Generally there are
among both Brahmans and Buddhists
those called Pandita and Kūçali. The

† **गुडुदे** *Ku-su-ki* a Buddhist exorcist; a Naljar or Buddhist, *yogi* who carries a small hand-drum (called *damaru* which is generally made of a human skull) and a thigh-bone trumpet in his hands, and professes power of exorcising evil spirits,

ཀུ་སུ་ལུ་ *Ku-su-lu* *spyod-pa* the practice of the *Shaman* or Buddhist exorcists; ཀུ་སུ་ལུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། (*A. 36*) when practising the rites of a *Ku-su-lu* exorcist.

ཀུ་སུ་ལུ་ *ku-su-lu-pa* is a word of *Tantrik* mysticism, its proper Tibetan equivalent being ཀུ་སུ་ལུ་ *good-pa*, the art of exorcism. The mystic *Tantrik* rites of the *Asadhauts*, called *Asadhauts* in Tibet, exist in India.

ཀུ་སུ་རྩོམ་ *Ku-su-rdsoh* n. of a fort and also that of a district in ཀུ་སུ་ལུ་ *Kham* (*S. kar.*).

ཀུ་ཁྱེ་ *ku hwo* the shrill ejaculation *wo, wo, &c.*, made at the time of sacrifice to the earthly gods, demi-gods and spirits by priests, &c., in Tibet: ཀུ་ཁྱེ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། the celestial troops in inconceivable numbers surrounding them gave vent to *hwo-hwo*.

† ཀུ་ཁུ་ *ku-hu* ཀུ་ཁུ་ the cry of the Indian cuckoo; ཀུ་ཁུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། the bird that cries 'koo-hoo'; acc. to *Os.* a kind of ring dove.

ཀུ་ཁྱེ་ *ku-hra* sheep and goats: ཀུ་ཁྱེ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། (*G. Bon.*) among the followers of *Shenrab* the *Bon-po* of the *Rgyu* and *Hbra-pa* sects sacrifice sheep and goats, buffaloes, dso, mules, camels, &c.

ཀུ་གྲི་ *kug* crooked; a hook; ཀུ་གྲི་ *gri-kug* (the *kukri*), a curved knife; short sabre; ཀུ་གྲི་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། *laga-kug* an iron hook; ཀུ་གྲི་ *ka-kug* a fish-hook.

ཀུ་གྲི་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། *kug-kug by-g-pa* to bend, curve, clinch (a nail) (*Jā.*).

ཀུ་གྲི་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། *kug-kug* altogether crooked; ཀུ་གྲི་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། *kug-pa-hid* crookedness (*Os.*).

ཀུ་གྲི་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། *kug-rtes* cuckoo in *W* (*Jā.*).

ཀུ་ཁུ་ *Ku-ku-na* possibly the province of Konkan in Western India (*S. Lam. 33*).

† ཀུ་ཁུ་ *ku-kuma* ཀུ་ཁུ་ saffron. Tibetan ཀུ་ཁུ་ is evidently a corruption of the Sanskrit word.

† ཀུ་ཁུ་ *Ku-dea-ra* ཀུ་ཁུ་ a fabulous silver mountain situated beyond the great sea and at a distance of 2,000 *yojana* to the south of *Nima Idan*, where the sun never sets. It is full of precious stones, such as lapis lazuli, sapphire, &c., and on the sides of this mountain there grows a species of tree producing a race of men who live only one day; they are born at dawn, they begin to walk after day-break, in the morning they are youths, towards evening they grow old, and at sunset they die (*K. d. 2876*).

ཀུ་ *ku* ཀུ་, ཀུ་, ཀུ་, ཀུ་ all, entire, the whole; ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། from all pores of the hair; ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། all those; ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། all the others; ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། all, every one included; ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། in the hearing of all; ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། all these flowers should be strewn about; ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། seen by everybody; ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། or ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། time without interruption; at all times; colloq. ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། *ku-la* means "everywhere."

Syn. ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། *thams-od* all; ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། *ma-tahogs* various kinds; ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། *ma-lu* without leaving anything behind; ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། *zod-par* exhaustively; ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། *lhag-med* without remainder; ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། *lu-med* nothing left (*Mon.*).

ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། *ku-dkyil*, same as ཀུ་ལྟ་བུ་གྲོག་པའི་རྒྱུ་། *ku-gyi dkyil*, in the midst of all; in the middle of all; at the centre.

ཀུན་དཀྱིལ *kun-gbris* (*kun-fi*) = རྩོམ་སྒྲིབ་ *don-mo's* lit. that which binds all; misery, moral corruption, general corruptness, sin.

ཀུན་ཕྱུང་ *kun-phrum* (*kun-fam*) or ཀུན་ཕྱུང་བྱས་ *kun-tu phrum* བཟོ་བཞེས་ *strown about, spread over.*

ཀུན་ཕྱེ་ *kun-skye*, same as ཀུན་ཕྱེ་ཀུན་ཕྱེ་ *kun-tu skye* or ཀུན་ཕྱེ་ *kun-la-skye* བཟུངས་, བཟུངས་, བཟུངས་, *grows everywhere*: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ ཀུན་ཕྱེ་ *flowers grow everywhere in summer time.*

ཀུན་ཕྱེད་ཀྱི་ *kun-skyed-byed* = རྩི་ *skid* the heart, mind (*Mind*).

ཀུན་ཕྱེད་ཀྱི་ *kun-skye-wa* or ཀུན་ཕྱེད་ཀྱི་ *kun-tu skye-wa* བཟུངས་, བཟུངས་, བཟུངས་, *to become penitent; to thoroughly regret*: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ ཀུན་ཕྱེད་ཀྱི་ *his mind was filled with regret day and night.*

ཀུན་ཕྱེད་ *kun-skyed* agitated, moved; agitation.

ཀུན་ཕྱེད་ཀྱི་ *Kun-skyob glia* n. of a monastery in Tibet.

ཀུན་ཕྱེད་ *kun-khob* བཟུངས་, བཟུངས་ *any cover; the all-encompassing cover, the sky.*

ཀུན་ཕྱེད་ I: *kun-khyab* = བཟུངས་ *nam kthab* བཟུངས་, བཟུངས་ *that which encompasses all things; the void space, the sky, the four quarters of heaven.*

ཀུན་ཕྱེད་ II: = ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Hphrog-byed* བཟུངས་ *he that takes away misery; the all-pervading enemy; the snatcher; the lord of death.*

ཀུན་ཕྱེད་ *kun-bkhor* v. ཀུན་ཕྱེད་ཀྱི་ *kun-bkhor* ཀྱི་ *bkhor-lo*, a charm in the name of the Dhyani Buddha called Samanta Bhadra.

ཀུན་ཕྱེད་ཀྱི་ *kun-khyab dpal-mo* = བཟུངས་ *nam-kthab* the sky; n. of a goddess (*Fig. k. 16*).

ཀུན་ཕྱེད་ *kun-bkhyams* བཟུངས་ *a wanderer; a beggar, a mendicant who goes to every door for alms.*

ཀུན་ཕྱེད་ *Kun-gkhyen* = བཟུངས་ *pa-thams-og* *gkhyen-pa* བཟུངས་, བཟུངས་ *the All-knowing; the Physician; an epithet of Buddha and also of the highest order of Bodhisattvas.*

ཀུན་ཕྱེད་ཀུན་ཕྱེད་ *kun-gkhyen kun-gwis* omniscient and all-seeing, referring to the attributes of a Buddha or Bodhisattvas.

ཀུན་ཕྱེད་ཀྱི་ *Kun-gkhyen blo-chen* a religious teacher of the *Bka'-ma* School who founded a sect. of his own called *Kun dga's lugs*.

ཀུན་ཕྱེད་ཀྱི་ *Kun-gkhyen chos-ku* *bod-sar* the Tibetan hierarch of *Sa-skye*, who, at the request of *Khu-lugs*, the Chief of Horchen, first shaped the Mongolian alphabet.

ཀུན་ཕྱེད་ཀྱི་ *Kun-gkhyen si-ma'si* *glen* བཟུངས་ *an epithet of Gautama Buddha (Fig. k. 83).*

ཀུན་ཕྱེད་ཀྱི་ *Kun-gkhyen dbyig-glen* n. of a lama who was given the religious title of *Kun-gkhyen*, the all-knowing.

ཀུན་ཕྱེད་ *kun-khrugs* བཟུངས་, བཟུངས་ *agitated; anxious*: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ ཀུན་ཕྱེད་ *the waves of the sea were agitated:*

ཀུན་ཕྱེད་ *kun-bkhrul* བཟུངས་ *blunder; illusion; also adj. all-delusive; all-wandering.*

ཀུན་ཕྱེད་ *kun-gyi kthab* the end or termination of all (merits): བཟུངས་ *the end of accumulation is expenditure; the end of rising is fall (K. d. n. 330).*

ཀུན་ཕྱེད་ *kun-gyi-gnas* the basis or abode of all (miseries): བཟུངས་ *the grounds of misery are disease, old age, and death (K. d. n. 333).*

ཀུན་ཕྱེད་ *kun-gyi, rta-wa*, the root of everything; wisdom, divine knowledge. བཟུངས་ *Thi- seen or unseen talent has Pragna*

(absolute knowledge) for its basis, i.e., the root of all things is wisdom (*prajña*) (*C. gya.*).

ཀུན་གྱིས་བཀུར་བ *kun-gyis bkur-wa* he who is respected by all; a learned man, v. བཀུར་བ *mkhas-pa* (*Mon.*).

ཀུན་གྱིས་བཀུར་བ *kun-gyis phyag-byas* to whom all paid homage: རྟེན་རྒྱུད་ཀུན་གྱིས་བཀུར་བ་ཡིང་། *byig-rtan kun-gyis phyag-byas ciñ*, to whom the world has bowed (*K. d. 115*).

ཀུན་གུབ *kun-grub* = གུབ་པའི་ལོ་ལྔ་པ་ *sla-wa dgu-pa* or རྟོན་ལོ་ལྔ་པ་ *ston-sla tha-chun* the month of October (*Rtsu.*).

ཀུན་གྱིས་ *Kun-gliñ*, same as ཀུན་ལྡན་གྱིས་ *Kun-bde gliñ*, the place or grove of all happiness; one of the four royal monasteries of Lhasa, this one being situated in the western suburbs.

ཀུན་དགའ་ *kun-dgañ* བསུམ་པོ་འདྲ་བ་ལྟ་བུ་འདྲ་བ་ amusement; great merriment or joy.

* ཀུན་དགའ་རྒྱལ་པོ་འདྲ་བ་ལྟ་བུ་འདྲ་བ་ *Kun-dgañrgyal-mtshan-dpal-bzad-po* བསུམ་པོ་འདྲ་བ་ལྟ་བུ་འདྲ་བ་ the name of Sakya Pandita (བ་བླ་མ་ལྷ་མོ་ལྟ་བུ་).

ཀུན་དགའ་རྒྱལ་པོ་ *Kun-dgañ stñi-po* n. of a celebrated lama of Tibet (*Loñ. 19*).

ཀུན་དགའ་ནོར་ *Kun-dgañ Nor* a lake in Mongolia (*Loñ. 21*); probably the Gonga-nor (Egg lake). In Mongol *nor* = a lake.

ཀུན་དགའ་བའི་ལོ་ལྔ་པ་ *kun-dgañ-wa bdsin-pa* = རིན་པོ་ཆེ་ *rin-po-che* n. of a precious article or gem (*K. d. 294*).

ཀུན་དགའ་པོ་ *Kun-dgañ-po* བསུམ་པོ་འདྲ་བ་ལྟ་བུ་འདྲ་བ་ the personal attendant and cousin of Buddha.

ཀུན་དགའ་པོའི་ལོ་ལྔ་པ་ *Kun-dgañ-bbar* n. of the son of *Kun-dgañ stñi-po*, one of the chiefs of *Sa-skya* who visited India to study Buddhism (*Loñ. 2*).

ཀུན་དགའ་བོའི་ལོ་ལྔ་པ་ *Kun-dgañ bdsin-pa* a mountain in Uttara Kuru, the fabulous continent of the north (*K. d. 318*).

ཀུན་དགའ་ལོ་ལྔ་པ་ *kun-dgañ gahon-nu* = ལུ་སུ་ *lu-su* coriander (*Sman. 428*).

ཀུན་དགའ་ལོ་ལྔ་པ་ *kun-dgañ ra-wa* = གླིང་པ་ *gliñ-dgañ* བསུམ་པོ་འདྲ་བ་ལྟ་བུ་འདྲ་བ་ a grove; any pleasure-grove containing groups of trees, flower beds, artificial lakes, garden houses, shady walks, &c., often surrounded by a wall or fence.

ཀུན་དགའ་ལོ་ལྔ་པ་ *kun-dgañ dñan-mo* an address of courtesy for ལྷ་མོ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ ladies of the class of Lhacham—her grace or ladyship: ལྷ་མོ་ལྟ་བུ་ཀུན་དགའ་ལོ་ལྔ་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ “at the (feet) of her charming ladyship” (*Yig. k. 49*).

ཀུན་དགའ་ལོ་ལྔ་པ་ *kun-dgañ* བསུམ་པོ་འདྲ་བ་ལྟ་བུ་འདྲ་བ་ speed; also as adv. speedily, at full speed.

ཀུན་དགའ་ལོ་ལྔ་པ་ *kun-dgañ* = བསུམ་པོ་འདྲ་བ་ལྟ་བུ་འདྲ་བ་ *nam-mkhañ* བཀུར་བ་པོ་འདྲ་བ་ལྟ་བུ་འདྲ་བ་ the sky; that which covers all; the all-covering.

ཀུན་དགའ་ལོ་ལྔ་པ་ *kun-dgañ* that which hinders physical or moral growth.

ཀུན་དགའ་ལོ་ལྔ་པ་ I: *kun-dgañ*, v. བསུམ་པོ་འདྲ་བ་ལྟ་བུ་འདྲ་བ་ *nam-mkhañ*, the sky (*Mon.*).

ཀུན་དགའ་ལོ་ལྔ་པ་ II: snake, v. ལྷ་མོ་ལྟ་བུ་ *shrul* a serpent (*Mon.*).

ཀུན་དགའ་ལོ་ལྔ་པ་ *kun-dgañ* བསུམ་པོ་འདྲ་བ་ལྟ་བུ་འདྲ་བ་ to be assiduous: བསུམ་པོ་འདྲ་བ་ལྟ་བུ་འདྲ་བ་ *assiduous* in the manner of performance.

ཀུན་དགའ་ལོ་ལྔ་པ་ *kun-dgañ* ལོ་ལྔ་པ་ *erol* = ལམ་ *lam* a road, passage (*Mon.*).

ཀུན་ཅིངས་ *Kun-ciñs* ལྷ་མོ་ལྟ་བུ་ 1. that pains, ties or entangles all at all times. 2. ལྷ་མོ་ལྟ་བུ་ the God of Love; also for ཀུན་ཅིངས་ *kun-tu ciñs*: ལྷ་མོ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ by the fetters of misery the mind is always fastened down.

ཀུན་པོ་མེད་ *Kun-toom* ལམ་པར་, བན་ 1. vanquished; suppressed, fully put down. 2 the vanquisher or killer of all; the lord of death. 3. n. of a son of a Brahman of Ujjayani (*S. leg.*).

ཀུན་ཐུབ་ *kun-ahub* རྒྱལ་པོ་ *gag-rab* all-perfection; wisdom; divine knowledge (*K. d. v. 36*); ཀུན་ཐུབ་པ་ he that has comprehended everything.

ཀུན་མཚན་ཐུག་ *kun-mchog-tan* or ཐུག་ཀུན་མཚན་ཐུག་=ཐུག་ཀྱི་མཚན་ཐུག་ (*Mon.*), མཚན་ཐུག་, the *Tantrik* doctrine of *Kālachakra*.

ཀུན་འབྲུག་ *kun-hjug* for ཀུན་དང་འབྲུག་པར་འབྲུག་། མཐའ་ལྷན་, འབྲུག་ bringing together; putting in harmony with all.

ཀུན་འབྲུག་མེད་ *kun-hjug pho-ma* the messenger of harmony, that which harmonises or makes everything agreeable, hence=ཀ་ར་ *ka-ra*. sugar.

ཀུན་དཔལ་ *Kun-hjoms* ལམ་པར་ལམ་, ལམ་པར་ལམ་ 1. Indra, the subduer of all; that by which everything can be subdued or controlled. 2. *Yoga* or the contemplative concentration of the mind.

ཀུན་དཔལ་མཚན་ཐུག་ *kun-hjoms mchog* the chief all-subduing (elixir); རྒྱལ་པོ་ཐུག་ཀུན་དཔལ་མཚན་ཐུག་ is an excellent preparation of mercury, which subdues all evil spirits and diseases.

*ཀུན་ཤིང་ *Kun-shin*=*Tārāntha*. (*Ta. 28.*)

ཀུན་ཏུ་ *kun-tu* unto all; in all; everywhere; in every direction: མེ་ཤིང་ཤིང་མེ་ཤིང་ཏུ་འབྱེད་། flowers were strewn everywhere, above and below: མེ་ཤིང་ཤིང་མེ་ཤིང་ཏུ་འབྱེད་། articles of merchandise were spread in every place, inside and outside (the house). When used in reference to time, ཀུན་ཏུ་ *kun-tu* signifies: continually or perpetually; *duḥ kun-tu* same as ཏུ་ཀུན་ཏུ་ *duḥ rgyun-du* or ཏུ་ཀུན་ཏུ་, at all times, always.

ཀུན་ཏུ་འབྱེད་ *kun-tu tskyed* producing every where, all-producing, i.e., imagination: མེ་ཤིང་ཤིང་མེ་ཤིང་ཏུ་འབྱེད་། imagination is all-productive (*K. d. p. 36*).

ཀུན་ཏུ་འབྱེད་པ་ *kun-tu tskyed-pa* wandering everywhere: མེ་ཤིང་ཤིང་མེ་ཤིང་ཏུ་འབྱེད་པ་། in the fearful world, i.e., in the unhappy states of existence, he wanders about (*K. d. p. 169*).

ཀུན་ཏུ་འབྱེད་པ་ *kun-tu tskyed-pa* signifies བཞིན་པ་འབྱེད་པ་ convulsed; also convulsive, subject to agitation and shaking (*Mon.*).

ཀུན་ཏུ་ལྷན་ *kun-tu gags*=མེ་ཤིང་ཤིང་མེ་ཤིང་ཏུ་ལྷན་ *spad-rgyan mo-tog* or མེ་ཤིང་ཤིང་མེ་ཤིང་ཏུ་ལྷན་ (autumn flower), lit. the fully developed or blown; n. of a species of daisy which blossoms in autumn (*Mon.*).

ཀུན་ཏུ་ཤིན་ *kun-tu go-ica* བཞིན་པ་ well-known; well-understood; celebrated.

ཀུན་ཏུ་ལྷན་པ་ཀུན་ཏུ་ཤིན་ *Kun-tu dgab-car gyur-wah gñi* a fabulous continent situated 5,000 *yojana* beyond the Western Ocean of (*Jambudvīpa*) India, where there are lions that fly in space: some of the wild animals of that continent are said to live a thousand years (*K. d. v. 280*).

ཀུན་ཏུ་འབྱེད་པ་ *kun-tu tskyed-pa* བཞིན་པ་ he that provides for the world, the All-Provider; Providence.

ཀུན་ཏུ་འབྱེད་པ་ *kun-tu tskyed-pa* བཞིན་པ་ to be diffused; that which goes in every direction: ལྷན་པ་ལྷན་པ་། spiritual emanations; envoys: མེ་ཤིང་ཤིང་མེ་ཤིང་ཏུ་འབྱེད་པ་ rays of light went in every direction.

ཀུན་ཏུ་འབྱེད་པ་=ཀུན་ཏུ་ལྷན་པ་ *kun-tu rgyun-wa* ལམ་པར་, 1. lit. going everywhere. 2. as met. wind; a bird. 3. n. of a spirit.

ཀུན་ཏུ་བྱས་པར་བྱེད་པ *kun-tu rgyas-par byed-pa* བཅིངས་པར་བྱེད་པ to fully ; read ; to make plentiful everywhere ; to make copious.

ཀུན་ཏུ་མེད་པ *kun-tu bgyids* eclipsed ; darkness : རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མེད་པར་བྱེད་པར་བྱེད་པ the rays of the sun and moon were eclipsed.

ཀུན་ཏུ་བཟུག་པ *kun-tu bjug-pa* or ཀུན་ཏུ་བཟུག་པ *kun-bjug-pa* to put in ; to employ, engage : རྩེད་ཀྱི་ཀུན་ཏུ་བཟུག་པ put this vessel (or pot) to all uses.

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu chags-pa* མཁུ་བྱས་པ anxiety ; yearning, clinging to : རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ the mind remains attached to its crooked desires.

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-bjug-pa* = རྩེད་ཀྱི་ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *adug-bgyal-wa* misery, sufferings.

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu bjug-pa sgrol* = མཁུ་བྱས་པ *lam-bden-pa* the truth about the way to Nirvāṇa, i.e., out of misery.

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu bjug byed* = ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun bgyal-wa* sin.

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu bjug-bral* མཁུ་བྱས་པ freedom from sin, or མཁུ་བྱས་པ *bgog-pa*, entire stoppage of suffering.

Note.—The above four expressions are used in the higher spiritual terminology relating to Bodhisattvas (*K. ko.* ༧ 235).

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu bsten* = རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ *dag-gus dak ldan-pa* faith and reverence ; also possessed of faith, respect, etc.

Syn. རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ *gus-pa* ; རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ *gus-ltan* ; རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ *gus-par byed* ; རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ *gag-tu sems* ; རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ *mos-pa* ; རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ *mos-ltan* ; རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ *dag-ltan* ; རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ *dad-chags-can* ; རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ *dad-pa-can* ; རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ *phyag-byed-pa* ; རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ *she-sa byed* (*Mān.*).

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu bthor* མཁུ་བྱས་པ strewn over, scattered, diffused, dispersed : མཁུ་བྱས་པ

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *flowers were scattered over every place.*

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu dor* མཁུ་བྱས་པ perfect abandonment : རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ all faults should be entirely thrown out.

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu bde-wa* མཁུ་བྱས་པ general happiness, prosperity ; beatitude (*Spyod*).

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *Kun-tu bdes-pa* n. of a river in the fabulous continent of Godāniya (*K. d.* ༣ 331).

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu gnas* མཁུ་བྱས་པ stability ; the all-aiding residence, that which remains at all times or everywhere.

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu bdrul-wa* the burning rays of the sun ; extremely painful ; all-piercing.

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu gnod-par gyur-pa* མཁུ་བྱས་པ to do mischief everywhere.

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu gnañ-wa* མཁུ་བྱས་པ 1. the sun ; n. of a Buddha. 2. all-illuminated, all-enlightened.

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu spyad*, an usual duty, habitual work ; as a vb. to practise : རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ practise righteousness or religious acts at all times.

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu spyod-pa* free or unbridled behaviour : described as རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ the Brāhmanical conduct (*Mān.*).

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu spras* མཁུ་བྱས་པ dressed in every way ; adorning the body with precious ornaments.

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu sbyor-wa* = རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ giving up everything (*Mān.*).

ཀུན་ཏུ་མཁུ་བྱས་པ *kun-tu mig-ltan* (lit. with eyes everywhere), described as རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ n. of a fabulous tree on which grow glittering gems ; also a plant or tree in full bloom ; རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ རྣམ་དང་རྒྱ་མཐོག་གི་མཁུ་བྱས་པ

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། this (kind of tree) is generally to be found in the lands of gods, demi-gods, and in the continent of Uttara Kuru (*K. d. n. 16*).

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-tu rmoŋs* the all-stunning, all-obscuring; darkness of mind; ignorance: ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། རྒྱལ་མཐོང་པོ། རྒྱལ་མཐོང་པོ། O, best of friends who guideth me in precepts, morals, resources, the weapons for vanquishing the all-obscuring enemy!

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-tu rmoŋs-byed-kyi* རྒྱལ་མཐོང་པོ། the all-stupefying fascination; n. of one of the arrows of Cupid.

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *Kun-tu bdein-ma* རྒྱལ་མཐོང་པོ། holding to all or everything; n. of a goddess.

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *Kun-tu bsañ-po* 1. རྒྱལ་མཐོང་པོ། lit. good to all and everywhere and at all times; n. of the first *Dhyāni Bodhisattva*, the equivalent of Samanta Bhadra; the *Khamuga-Sain* of the Mongols. 2. in the *Bṛāh̥ma-saṃs*, n. of the first or Ādi Buddha.

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *Kun-tu bsañ-mo* རྒྱལ་མཐོང་པོ། 1. is a female figured in connection with the foregoing *Bodhisattva*. 2. a kind of flower growing on the Sumeru Mountain (*K. my. n. 20*).

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *Kun-tu gnigs* he who sees all things and everywhere by his divine eye of knowledge; n. of a Buddha, also that of the *Bodhisattva Avalokitesvara*.

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-tu bur-bur* རྒྱལ་མཐོང་པོ། a great noise or uproar heard everywhere; the rattling of thunder; also the noise of wind or rain.

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-tu bo-ma* = རྒྱལ་མཐོང་པོ། *si-dsa-dou* (*Mān.*) n. of a tree with milky sap.

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-tu bod* རྒྱལ་མཐོང་པོ། fully enlightened; རྒྱལ་མཐོང་པོ། *sa bou-goig-pa* the eleventh stage of *Bodhisattva* perfection.

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-tu rab-tu bkhrugs* lit. very much agitated; n. of the six descriptions of earthquake (*K. d. n. 259*).

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-tu rab-tu bguŋ* lit, moving and shaking very greatly; n. of a form of earthquake.

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-tu rab-tu chem-chem* རྒྱལ་མཐོང་པོ། lit. roaring all about; n. of a kind of earthquake.

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-tu rab-tu bur-bur* loud and fearful rattling or roaring; n. of one of the six forms of earthquake in which sound comes out of the sea and the mountains.

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-tu rab-tu gyos* lit. everywhere all shaken very much; n. of universal earthquake in which the mountains and the oceans are moved profoundly.

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། I: *kun-tu rig* རྒྱལ་མཐོང་པོ། རྒྱལ་མཐོང་པོ། all-knowing; omniscient; n. of a deity.

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། II: རྒྱལ་མཐོང་པོ། *ces-rab* wisdom (*K. d. n. 26*).

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-tu gsal* རྒྱལ་མཐོང་པོ།, རྒྱལ་མཐོང་པོ།, the sky; clear inside and outside; very clear, lucid, illuminated.

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-tu gsuñ* a flower mentioned in the *Kahgyur* (*K. my. n. 20*).

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-tu gso* to heal everyone or repair everything; the healer of all.

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-gtum* རྒྱལ་མཐོང་པོ། lit. very fierce; རྒྱལ་མཐོང་པོ། *gmañs-rigs* n. of lowest caste in India.

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-btus* རྒྱལ་མཐོང་པོ། n. of a religious work which is full of extracts taken from different sacred books (*Mān.*).

ཀུན་རྒྱལ་མཐོང་པོ། *kun-rlog*, same as རྒྱལ་མཐོང་པོ། *gnam-rlog* རྒྱལ་མཐོང་པོ།, རྒྱལ་མཐོང་པོ།, རྒྱལ་མཐོང་པོ།, fancy, illusory associations.

ཀུན་པུན་ *kun-btags* परिच्छेदन ideas and associations.

ཀུན་པུན་པུན་པུན་ *kun-btags-paḥi ṅtshan ṅid* परिच्छेदतत्त्वचक्षण one of the three signs, characteristics or *lakṣaṇa*, v. *པུན་པུན་ ṅtshan ṅid*.

ཀུན་པུན་ *kun-brian* चवहेला 1. support. 2. negligence.

ཀུན་པུན་ *kun-bsten* चाराधना reliance; resignation; service or adoration.

ཀུན་པུན་གྱི་མཚོ་ *Kun ṅthoḥ-gyi ṅtsho* a fabulous fresh-water lake in the land of the *Lha-ma-yin* or *Asura*, situated at the centre of their chief city *Shubhra Mālikā*. It is said to be five *yojana* on each side. When the *Lha* fight with the *Lha-ma-yin* the signs of victory or defeat are said to be reflected on its surface.

ཀུན་པུན་པུན་པུན་ *kun-daḥ ḥkhon-pa* quarrelling with all; རྒྱལ་པོའི་མཆུ་ཚད་ཀུན་པུན་པུན་པུན་ a person whose lips are black quarrels with everybody (*Tan. d. 217*).

ཀུན་པུན་པུན་པུན་ *kun-daḥ ṅthun-pa* = ལས་ལ་ཅད་ རང་མཁུན་ harmonious, concordant; agreeing or in harmony with all.

ཀུན་པུན་ *kun-don* सर्वाङ्ग the public weal, general interest, cause of all.

ཀུན་པུན་པུན་པུན་ *kun-dril-wa* = རྩ་མཁུན་པུན་པུན་ *ishan-ma ḥsdom-pa* all taken together.

ཀུན་པུན་ *kun-gduḥ* आविष्ट, अनङ्ग that afflicts all; the all-burning one; Cupid.

ཀུན་པུན་ *Kun-bdag* विचपति, विद्या the Lord of All. འཇིག་རྟེན་ཀུན་པུན་ the Soul of the World; the Supreme Lord of the World.

ཀུན་པུན་ *kun-brduḥ* 1. an oppressor; a tyrant: རྒྱལ་པོའི་མཆུ་ཚད་ཀུན་པུན་པུན་ 2. In astronomical calculations the sixteenth conjunction is called *Kun-brduḥ*.

ཀུན་པུན་ *kun-bdar* चवहृति the pulse that always beats = རྩ་མཁུན་ *rtas ḥou-ma* n. of the central artery.

ཀུན་པུན་ *Kun-bdren* the Supreme Leader; he who leads all into the way of deliverance; epithet of Buddha.

ཀུན་པུན་ *kun-naḥ*, same as ཀུན་པུན་ *kun-laḥ* समन्त or समन्ततः from every place or direction; round about; wholly, thoroughly: རྩ་མཁུན་ཀུན་པུན་པུན་པུན་ in every direction it was surrounded by railings; ཀུན་པུན་པུན་པུན་ to wish from the bottom of the heart.

ཀུན་པུན་པུན་པུན་ *kun-naḥ dkrigs-pa* entirely darkened: རྩ་མཁུན་ཀུན་པུན་པུན་པུན་ rain-clouds have darkened all quarters.

ཀུན་པུན་པུན་ *kun-naḥ skye* समन्त, उन्नावन produced or grown everywhere (like grass).

ཀུན་པུན་པུན་པུན་ *kun-naḥ ḥkhums* རྩ་མཁུན་ = རྩ་མཁུན་ *gur-gum* saffron (*Mñon.*).

ཀུན་པུན་པུན་པུན་ *kun-naḥ ḥgegs* = རྩ་མཁུན་པུན་པུན་ a residence that is closed on every side, a sanctorium; residence of a queen; a convent (*Mñon.*).

Syn. རྩ་མཁུན་པུན་པུན་ *ḥkhor-waḥi khyim*; རྩ་མཁུན་པུན་པུན་ *sa-spyod-ma gnaḥ*; རྩ་མཁུན་པུན་པུན་ *aruḥ-ma-can*; རྩ་མཁུན་པུན་པུན་ *dag-paḥi ṅthab-can*; རྩ་མཁུན་པུན་པུན་ *ḥsaḥ-gnaḥ*.

ཀུན་པུན་པུན་ *kun-naḥ ḥgro* सङ्गति communion.

ཀུན་པུན་པུན་ *kun-naḥ rgod* = རྩ་མཁུན་པུན་པུན་ *ḥshad-gad* to laugh out (*Mñon.*).

ཀུན་པུན་པུན་པུན་པུན་ *Kun-naḥ sgoḥi leḥu shes-paḥi ṅdo* समन्तद्वारपरिच्छेदो नाम छवन् the "Sūtra on the door or entrance from all quarters," i.e., of free entrance (*K. ko. f. 287*).

ཀུན་པུན་པུན་པུན་ *kun-naḥ sgrub-par ḥyod* चाच्छादयति to over-shadow all round, to put into shade in all directions.

ཀུན་ནས་སྤྱོད་ཐོང་མཁའ་ *kun-nas ñon-moñs-pa* མཚོན་པར་ made very miserable; pained, distressed; ཀུན་ནས་སྤྱོད་ཐོང་མཁའ་མེད་པ། entirely free from misery (*Hbum.* ལ 239).

ཀུན་ནས་སྤྱོད་ཐོང་མཁའ་ *kun-nas ññems* ལ་ཆ་ལྡན་, ལ་བ་ཤིན་ very haughty; arrogant.

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas btags-pa* ལ་བ་ཤིན་ fastened or tied up on all sides.

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñus-pa* མཚོན་པར་, མཚོན་པར་ collected from everywhere; extracted or taken from every work.

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñud-pa* ལ་བ་ཤིན་ venerated by everybody or everywhere: ལ་བ་ཤིན་ལྟ་བུ་ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ to reverence in every manner with body, speech, and heart.

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñas-wa* ལ་བ་ཤིན་, མཚོན་པར་ raised from every place; set up well; got-up: ལྟ་བུ་ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ the enemies rose up in all directions.

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñud-pa* མཚོན་པར་ collected from every place; brought together from every place.

* ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas ññas-wa* = ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *rgyal-wa* the all-illuminator (*Schr.*).

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñags-pa* མཚོན་པར་ sprung from everywhere.

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bris* ལ་བ་ཤིན་, ལ་བ་ཤིན་ perfectly painted, described, delineated, referred to.

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñas* taken from every place.

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñar* མཚོན་པར་, མཚོན་པར་ inflamed; ablaze: མཚོན་པར་ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ fire broke out in every direction.

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñor-wa* མཚོན་པར་ to combine; combination; མཚོན་པར་ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ to compound or mix up meoioines.

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñags-pa* མཚོན་པར་ built up everywhere; piled up; erected.

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñags* illuminated; very beautiful: ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ the signs or charms of the moon are exquisitely fine; མཚོན་པར་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ (the garden) from its collection of flowers was lovely and pleasant (*Mñon.*).

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñas* མཚོན་པར་, མཚོན་པར་ = ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *dpal-gyi lo-ma* n. of a tree the leaves of which are sweet.

Syn. མཚོན་པར་ *lo-ma bñar*; མཚོན་པར་ *lo-ma bñas* (*Mñon.*).

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñod-pa* all-forgiving; very patient (*K. d.* 383).

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñas-wa* entirely besieged, shut up entirely, surrounded on all sides.

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñas* མཚོན་པར་, མཚོན་པར་ thoroughly; very excited: མཚོན་པར་ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ the mind agitated (not being fixed on any subject).

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñas-wa* = ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *ñi-mahi bod-zer* all-illuminating rays; the rays of the sun (*Mñon.*).

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñas* མཚོན་པར་, མཚོན་པར་ all-abstracted: མཚོན་པར་ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ one who has left off all the concerns of this world; he who has renounced all worldly matters, acts and concerns; an epithet of Buddha.

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñas chen-po* = ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ the all-renouncer; an ascetic; a hermit: མཚོན་པར་ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ before the feet of the Arch Renouncer who in one life has attained to Buddhahood.

ཀུན་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *kun-nas bñas* 1. མཚོན་པར་, མཚོན་པར་ that which is to be practised at all times. 2. customary or habitual work; habit.

ཀུན་ལྟོད་པ་ *kun-spyod han-pa* རྒྱུ་ལྟོད་པ་
a black or fallen Brāhman; bad habits,
vicious acts or professions.

ཀུན་ལྟོད་པ་མ་ *kun-spyod mtshuḥs-ma* =
ཀློག་པ་མ་ *grogs-ma* a sweetheart, mistress
(*Mñon.*).

ཀུན་ལྟོད་པ་མ་ *kun-phan ḥdud-rtsi*
ḥdud-po = ལྷ་ཡ་ *ala-wa* the moon (*Yig.*
k. 16).

ཀུན་ལྟོད་པ་ *kun-bor* all-renouncer: གཞིན་དང་ལྷ་
ཐོག་ལུང་ལྟོད་པ་ he cast off relations,
wealth, properties, realm and all (*K. d.*
n. 333).

ཀུན་ལྟོད་པ་ *kun-byed rgyal-po* 1. རྩ་ལྟོད་
པ་ *ḥsōman spañ-rtsi* a medicinal vege-
table growing in the grass in Tibet. 2. in
the terminology of the Nying-ma sect,
the རྩ་ལྟོད་ (mind) is called *kun-byed rgyalpo*,
the chief agent, the prince of all
doings.

ཀུན་ལྟོད་པ་ *kun-bbyuñ* = རྩ་ལྟོད་པ་ all-
growing; misery; sin.

ཀུན་ལྟོད་པ་ *kun-sbyor* libertinism (see ཀུན་ལྟོད་
kun-tu-ru).

ཀུན་ལྟོད་པ་མ་ *kun-mos dri-bzash*
ḥshon-pa-oan = རྩ་ལྟོད་པ་ *dri-shim-po* sweet
perfume.

Syn. རྩ་ལྟོད་པ་ *ḥdod-paḥi-dri*; རྩ་ལྟོད་པ་
tsim-byed; རྩ་ལྟོད་པ་ *ḥad-bzash*; རྩ་ལྟོད་པ་ *riñ-du*
khyab; རྩ་ལྟོད་པ་ *log-par thul* (*Mñon.*).

ཀུན་ལྟོད་པ་ *kun-rmoñ* རྩ་ལྟོད་པ་ error; the all-
blundering (*A. K. 72*).

ཀུན་ལྟོད་པ་ *kun-bdein* རྩ་ལྟོད་པ་, རྩ་ལྟོད་པ་ the all-con-
taining; that which holds everything in
itself.

ཀུན་ལྟོད་པ་ *kun-rdsob ḥden-pa* རྩ་ལྟོད་པ་
conditional or dependent truth; acc. to
Was. subjective truth.

ཀུན་ལྟོད་པ་ *kun-gahi* = རྩ་ལྟོད་པ་ *semg-ñig* རྩ་ལྟོད་པ་
basis; the mind (*Mñon.*); ཀུན་ལྟོད་པ་མ་ལྟོད་པ་

ཀུན་ལྟོད་པ་ = རྩ་ལྟོད་པ་ consciousness of
self; literally the primary cause of all
things, the basis of all; the soul, spirit:
ཀུན་ལྟོད་པ་མ་ རྩ་ལྟོད་པ་མ་ལྟོད་པ་ རྩ་ལྟོད་པ་
ལྟོད་པ་ "gahi is a philosophical term for
ajñāna, soul, which is considered to be the
basis of virtue, sin, worldly or spiritual
existence, &c."

ཀུན་ལྟོད་པ་ *kun-sa me-tog* = རྩ་ལྟོད་པ་ རྩ་ལྟོད་པ་
flower of the plant called *Spyi-shur*, which
gives blue tint to water (*Mñon.*).

ཀུན་ལྟོད་པ་ *kun-gzigs* = ཀུན་ལྟོད་པ་ who sees
all; the All-seeing One; that is cognizant
of all (*Loñ. n. 15*).

ཀུན་ལྟོད་པ་ *Kun-bzash* རྩ་ལྟོད་པ་ the all-good;
epithet of Buddha; a *Bon* sage and
teacher.

ཀུན་ལྟོད་པ་ *Kun-bzash ḥkhor-lo* a metri-
cal arrangement in several squares
resembling a chess-board and sometimes
forming an acrostic.

ཀུན་ལྟོད་པ་ *Kun-bzash ḡñiñ* n. of a place of
pilgrimage in Tibet (*Deb. n. 43*).

ཀུན་ལྟོད་པ་ *Kun-bzash rnam-gsum* the
three good ones; the Supreme Deity of
the *Bon* religion in Tibet who is explain-
ed as having three manifestations: (1)
ཀུན་ལྟོད་པ་ རྩ་ལྟོད་པ་ རྩ་ལྟོད་པ་ the imper-
sonal God or Supreme Being, རྩ་ལྟོད་པ་
ཀུན་ལྟོད་པ་, who from eternity has been free and
all-perfect; (2) ཀུན་ལྟོད་པ་ རྩ་ལྟོད་པ་ the personal
God རྩ་ལྟོད་པ་ རྩ་ལྟོད་པ་ as manifest in
the form of a sentient being (like Shenrab);
(3) རྩ་ལྟོད་པ་ རྩ་ལྟོད་པ་ the deity represented
in symbol, i.e., form; རྩ་ལྟོད་པ་ རྩ་ལྟོད་པ་
ལྟོད་པ་ representations in painting,
figures in relief or casts.

ཀུན་ལྟོད་པ་ *kun-bzod* = རྩ་ལྟོད་པ་ *sa-gahi* རྩ་ལྟོད་པ་
the all-enduring; a figurative name for
the earth.

ཀུན་ཚུགས་ཤེས་པ་ *Kun-chos gtsaṅ-wa* a Buddhist sect with a few monasteries bordering on Yunnan.

ཀུན་ཤེས་ *Kun-rig* རྣམས་ཤིང་ all-knowing; n. of a god; a learned man.

Syn. ལུ་མཁས་ *lukhas-pa*; ཀུན་ཤེས་ *kun-ces*; ཀུན་ཤེས་ལུ་མཁས་ *kun-gyi luk-wa* (*Mñon.*).

ཀུན་ལ་ *kun-la* རྣམས་ to every one, to all; to everywhere.

ཀུན་ལ་ཕྱག་ལེན་པ་ཀུན་ལ་ *kun-la bkra-cis gtsaṅ-lan-ma* she who gives blessings to all: དཀར་ཕུག་ལེན་པ་མོ་ལུ་མཁོ་མོ་ a name of the goddess Uṃā, the wife of Mahes'wara (*Mñon.*).

ཀུན་ལ་ཕྱག་ལེན་པ་ *kun-la khynb-byed ser-po* མེ་ལོ་ལོ་ལོ་ = མེ་ལོ་ *zhi-waṅ* (*Sman.* 107) a bright yellow pigment prepared from the urine or bile of a cow, or vomited in the shape of scidulæ by that animal; bezoar stone.

ཀུན་ལ་ཕྱག་ལེན་ *kun-la kyug* efficient; able to enter into anything: རིག་པ་ཕྱག་ལེན་པ་ཀུན་ལ་ཕྱག་ལེན་ the intellect being cultured becomes efficient in composing.

ཀུན་ལ་ཕྱག་ལེན་ *kun-la bde* happiness to all.

ཀུན་ལ་ཕྱག་ལེན་ *kun-la phan* useful or good to all.

ཀུན་ལ་ཕྱག་ལེན་ *kun-la bphroḍ* beneficial; agreeable to all: བཟའ་ལེན་པ་ཀུན་ལ་ཕྱག་ལེན་ "cow butter being the best of butter is agreeable to all."

ཀུན་ལ་ཕྱག་ལེན་ *kun-la btsa-pa* injuring all, all-hurting, hurtful, obnoxious.

ཀུན་ལ་ཕྱག་ལེན་ *kun-la reg* རྩམ་པ་ meddling, maddlesome, touching everything.

ཀུན་ལ་ཕྱག་ལེན་ *kun-las* = ཀུན་ནས་ *kun-nas* རྣམས་ from every place or thing; from all; than all.

ཀུན་ལ་ཕྱག་ལེན་ *kun-las btsa-pa* མཁས་པ་, མཁས་པ་ selected or compiled from every book; n. of a book.

ཀུན་ཤེས་ *kun ces-pa* རྣམས་ all-knowing; knowing all, omniscient.

ཀུན་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་ཀུན་ཤེས་པ་ *kun ces-paṅi go-gam-pa* a religious man who, being under moral discipline, has reduced his desires and requirements; lit. "an all-knowing tax-gatherer."

ཀུན་ཤེས་པ་ *kun bcaḍ-pa* རྣམས་ well explained; preaching all the religions, one that preaches everywhere.

ཀུན་ཤེས་ *kun-ces* རྣམས་ to be conscious or cognizant of all things; to think at all times.

ཀུན་ཤེས་ *kun-sloṅ* རྣམས་, རྣམས་ a general rising; rising from every direction or place; = རྣམས་ལྟར་ *ces-paḍkyed* རྣམས་ལྟར་ conception; idea; the notion of a thing; a thought; རྣམས་ལྟར་ཀུན་ཤེས་པ་ལྟར་ལྟར་ the mind which gives rise to thoughts of sins or merits, virtue or vice.

ཀུན་ཤེས་པ་ལྟར་ལྟར་ *kun-sloṅ chen-po* comprises the three རྣམས་ལྟར་ལྟར་ *chags-adaḥ-rmoṅs*, lust, anger and ignorance.

ཀུན་ཤེས་ *kun-good* རྣམས་ all-killing, that which kills everybody or thing; the lord of death.

ཀུན་ཤེས་ *kun-gsal* = རྣམས་ལྟར་ *nam-lukhab* 1. the sky; that is fully clear, illuminated. 2. = རྣམས་ *ñi-ma*, the sun, the all-clearer.

† ཀུན་ཤེས་ *kun-la* རྣམས་ from where? one from an unknown place; also interrogatively, come from where? It is used in mystic language (*K. g.* 26).

ཀུན་ཤེས་ *kun-tu-ru* the union of the two sexes, copulation (used only in mystic language) (*K. g.* 216).

† ཀུན་ཤེས་ *kun-thi-ra* རྣམས་ n. of a bird: ཀུན་ཤེས་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ རྣམས་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ (*K. g.* 58).

† ཀེ་ར་ *Ke-ta-ra* a mountain, probably Kedara (ཅེ་ར་); part of the Himalaya (Jā.).

† ཀེ་ཏུ *Ke-tu* 1. a fabulous planet in Brahminical as well as in Tibetan astrology. In Tibet the name *Ke-tu* is generally applied to comets, called also རྩ་མཚམས་ཀྱི་རྩེ་ (lit. the long smoke-tailed). 2. a fiery meteor; a shooting star; the descending node. 3. n. of a demon.

ཀེ་ནེ་བུ *Ke-nehi-bu* n. of a sage of the time of Gautama the Buddha (*K. du.* 454).

ཀེ་བྱེད *Ke-byed* Kārtika, the god of war (*Schtr.*).

ཀེ་རེ་བ *Ke-rtse-wa* n. of a Bon teacher: བོད་པ་ཀེ་རེ་བ་མཁན་དྲུང་མ (Deb. 46) the Bonpo priests invited *Ke-rtse*.

ཀེ་ཚལ་མ *Ke-tshags* a *Nāga*; the quarter where it resides during a certain astrological period is considered inauspicious.

ཀེ་ཐུ *Ke-thu* 1. a tribe in Tibet (*Vai. kar.* 160). 2. རྩ་མཚམས་ in classical Tibetan a kind of garlic. 3. a cavern, den, hollow place (*Os.*).

ཀེ་ཐུ་རེ *Ke-thu-rtse*, also ཀེ་རེ་ *ke-rtse*, a jacket made in the Chinese fashion; in Chinese *kwa-tsu*.

ཀེ་ཐུ་མང *Ke-thu-tshang* (in Chinese *K'ung-t'ang*, "a treasury; a store-house") n. of a sacred rock-cavern.

ཀེ་ཐུ་རི *Ke-thu-ri* n. of a female deity of fearful mien.

ཀེ་ཐུ་མི *Ke-thu-mi* the Tibetan and Mongolian name for Corea. In Chinese Kaoli.

ཀེ་ཐུ་ལེ *ke-thu-le* ཀེ་ཐུ་ལེ་གྲུ་ customary 'seal (*Jā.*).

ཀེ་ཐུ་ལལ *ke-thu-la-ya* (from *ke-thu*) celestial robes; robes worn by the gods (*K. my.* 77).

ཀེ་ལ *ke-ya* wickedness: རྩ་མཚམས་ཀྱི་རྩེ་ལ་ the root of wickedness of a bad heart (i.e., envy) having sprung forth (*J. Zañ.*).

† ཀེ་ལུ་ར་ཀ *Ke-yu-ra-ka* རེ་ལུ་ར་ 1. a kind of grass used in ancient times in making garments for a *Bhikṣu* (*K. du.* 388). 2. n. of a *Gandhāra*.

ཀེ་རུ *Ke-ru* 1. n. of a place and monastery in the district of Hon in Yar-lung (*J. Zañ.* 217). 2. རྩ་མཚམས་ *erama* a species of peas: རྩ་མཚམས་ཀྱི་རྩེ་ལ་མཁན་དྲུང་མ། after casting water in oblation, he conducted (him) inside the house and served him with a cupful of pea-soup (*Deb.* 45).

ཀེ་རེ *Ke-re*, v. རྩ་མཚམས་ *kya-ri*.

ཀེ་ལ་ *Ke-la* རྩ་མཚམས་ཀྱི་རྩེ་ལ་ n. of a tribal clan (*Yig.*).

ཀེ་ལ་ཀ *ke-la-ka* = རྩ་མཚམས་ *sga-kyā* ginger (*Sman.* 267).

† ཀེ་ལ་ཀ *ke-la-ka* = ཀེ་ལ་ཀ *kai-la-ka* རྩ་མཚམས་ཀྱི་རྩེ་ལ་ the king of mountains i.e., Kailasa in the Himalayas.

ཀེ་ལ་ན *Ke-lan*, prob. corruption of རྩ་མཚམས་, follower of Tsongkhapa (*Huc*, vol. II).

ཀེ་ལེ *Ke-le* n. of a fabulous place or country: ཀེ་ལེ་ལ་མཁན་དྲུང་མ་ the country of cannibals, Ke-le (*D. R.*).

ཀེ་ལ་ *ke-la* རེ་ལ་ hair; mane; རྩ་མཚམས་ letters which are surmounted with

double e sign called *gyen-bu* or o~ sign called *naro*. Signs for long accentuation are also called *ke-pa*.

* ཀེ་གར་ *ke-ga-ra* རེ་མར་ *mane* (Schr.).

‡ ཀེ་ལུ་གཤམ་ *Ke-lu-ga* a plant, perhaps *Arum colocasia*, with edible roots; also རི་ལུ་གཤམ་, v. ཀེ་ལུ་གཤམ་ *Ki-lu-ga* (Hbum. 17).

‡ ཀེ་ལུ་གཤམ་ *Ke-lu-ga* རེ་མར་ 1. the hair; the mane of the lion. 2. the hairy filament of the lotus; a celestial flower; saffron.

ཀེ་ལུ་ *keg*=ལར་ཅམ་ *bar-chaq* danger; accident, v. ཀེ་ལུ་ *kag*.

ཀེ་ལུ་མ་ *Keg-ma*=ཀེ་ལུ་མ་ *kag-ma* (Lex.).

ཀེ་ལུ་རུ་མ་ *Kel-rus* རེ་མར་ skeleton.

‡ ཀེ་ལུ་གཤམ་ *Ken-lu-ga* an evergreen tree, i.e., of the colour of the parrot (*Nag. 3*). This is evidently a corruption of རི་ལུ་གཤམ་.

ཀེ་ལུ་ཀོ་ *Ker-ko* a cymbal; a musical instrument: རེ་མར་དང་ཀེ་ལུ་ཀོ་དང་ལྷོ་ལྷོ་དང་ (carrying with him) a hand-drum, a cymbal, a pipe (flute) (*K. g. 5 2*).

ཀེ་ལུ་གྱི་མ་ *ker-gyis* suddenly (Sch.).

ཀེ་ལུ་པ་ *Ker-wa* to raise; to lift up; ལེ་མར་ལྷོ་ལྷོ་ཀེ་ལུ་པ་ to point the fingers towards heaven.

ཀེ་ལུ་མ་མ་ *ker-lahs* རེ་མར་མ་ suddenly stood up: ཀེ་ལུ་མ་མ་མ་ "suddenly standing erect and still (like a tree)" (*Nag. 3*).

ཀེ་ལུ་ལེ་མ་མ་ *ker leb gur* metaph. for horse, sheep and yak: ཀེ་ལུ་ལེ་མ་མ་མ་ རི་ལུ་གཤམ་ཀེ་ལུ་ལེ་མ་མ་ the tax (in kind, i.e., one in a hundred) on horse and yak from among the three kinds of cattle (*Rtsii.*).

ཀེ་ལུ་མ་ *Kel-mag* possibly indicates the *Kalmuk* Tartars.

‡ ཀེ་ལུ་གཤམ་ *Kai-ta-ka* n. of a mythological demon.

ཀེ་ལུ་པ་ *Kai ne-ya* རི་མེ་པ་ a rishi or sage; also patronymic of Ravana (*K. d. p. 186*).

ཀེ་ལུ་པ་ *Kai-la-qa* རི་མེ་པ་ = རི་མེ་པ་མ་མ་ *Ri-wo gahs-can* the huge snowy mountain on the north shore of the Manasarowara lake called Gang Ti-se by the Tibetans and Kailasa by the Indians.

ཀོ་ I: *ko* num. 121; ཀོ་པ་ *ko-pa* the volume marked with the letter ཀོ་ *ko*, or the 121st volume.

ཀོ་ II: རི་ an expletive meaning: same, the same, very; as in རི་ཀོ་ *hdi-ko*, the same; as རི་ཀོ་ཀོ་ *hdi-ni*, this very: རི་ཀོ་ཀོ་ཀོ་ རི་ཀོ་ཀོ་ཀོ་ "these same classifications"; རི་ཀོ་ *de-ko*=རི་ཀོ་ *de-ni* that very.

ཀོ་ III: all, whole; quite, entirely, altogether (Schr.).

ཀོ་ལ་ *ko-ua* 1. hide, leather—that derived from yaks, buffaloes and horses as distinguished from *paq-pa* the skins of sheep, goats, foxes, &c. 2. colloq. for *ko-gru* a hide-boat.

ཀོ་ལུ་པ་ *ko-khug* a leather purse; a little leathern money-bag.

ཀོ་ལུ་པ་ *ko-khrol* (*ko-thol*) a sieve made of hide-strips or strings to clean peas, barley grain, &c., of gravel, &c.: ཀོ་ལུ་པ་མ་མ་མ་མ་ རི་མེ་པ་ (*Rtsii.*) for a hide-sieve for sifting peas and barley (i.e., price for).

ཀོ་ལུ་པ་ *ko-gru* (*ko-du*) a hide-boat a boat made of the entire hide of a yak; a skin coracle.

ཀོ་ལུ་པ་ *ko-btum* hide-packing. This is said to be a criminal punishment in

Central Tibet, varying in severity, e.g., ལག་པ་ཁོ་ལུ་མཉམ་ when the culprit's hands are cut off, the stumps sewed up in leather and the poor wretch thrown as a beggar upon public charity, &c. (*Jā.*).

ཁོ་ལུ་ *ko-lhag* strap; thong.

ཁོ་ལུ་ *ko-lhud* a kind of tea, probably so called on account of being sold packed in hide cases; an inferior tea: མེ་མེ་ལུ་མེ་མེ་ལུ་ལུ་ (Rtsii. 74) "to the cost of pressed brick-tea."

ཁོ་ལུ་ *ko-lhums* packed up in hide; ལག་པ་ཁོ་ལུ་མཉམ་མཉམ་མཉམ་མཉམ་ a leather package containing 30 ounces of gold: ལག་པ་ཁོ་ལུ་མཉམ་མཉམ་མཉམ་མཉམ་ having stolen a bag containing gold, (we) concealed it in a marmot's (ལུ་མཉམ་ a marmot) hole.

ཁོ་ལུ་ *ko-lhags* a small instrument of leather to weave lace with (*Cs.*).

ཁོ་ལུ་ *ko-gdan*, pronounced *koni-gdan*, skin-rug or seat; a piece of leather put under the saddle (*Sch.*): ལུ་ལུ་ཁོ་ལུ་ཁོ་ལུ་ཁོ་ལུ་ for each tanned skin-rug or leather folding used for cushions (three *tsakka*) (*Rtsii.*).

ཁོ་ལུ་ *ko-gdab* an arrow bound with hide: ལུ་ལུ་ཁོ་ལུ་, the hide arrow used in the north (of Tibet).

ཁོ་ལུ་ *ko-lidā* a vessel or basin made of hide to keep or cleanse oil or lime-wash: ལུ་ལུ་ཁོ་ལུ་ཁོ་ལུ་ (Rtsii.) for each hide vessel for holding *sa-rtsi* (such and such a price)

ཁོ་ལུ་ *ko-lpags* hide; also tanned skin; ཁོ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ hide or leather material or stuff included in the fourteen materials prescribed for clothing to be used by Buddhist monks.

ཁོ་ལུ་ལུ་ལུ་ *ko-lpags* *mkhan* = ལུ་ལུ་ལུ་ *lham-mkhan* ལུ་ལུ་ལུ་ worker in hide and leather; a shoe-maker.

ཁོ་ལུ་ *ko-opyin* (*ko-pin*) glue: ཁོ་ལུ་ལུ་ལུ་ for each stick or cake of glue (*Rtsii.*).

ཁོ་ལུ་ *ko-phoñs* guitar (gen. made of thin belly-skin of a cow) (*Ld.*); it is tuned in three-fourths (*Jā.*).

ཁོ་ལུ་ *ko-phor* a cup made of leather and painted to look like a wooden cup; ཁོ་ལུ་ *ko-gahon* a basin made of hide.

ཁོ་ལུ་ལུ་ *ko-wa* *mkhan* a tanner; the steersman of a hide boat.

ཁོ་ལུ་ལུ་ལུ་ *ko-wa* *mkhod-mkhan* a tanner.

ཁོ་ལུ་ལུ་ *Ko-wa brag* ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ n. of a district in Upper Tibet: ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ then he visited *Ko-wa brag* in *Stod-luñ* (*Lha. kab. 23*).

ཁོ་ལུ་ *ko-bubs* an entire skin: ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ an entire skin of a sheep holds three *khav-bag* measure of good butter (*Rtsii. 74*).

ཁོ་ལུ་ *ko-bdugs* an awl; a three-sided needle for sewing leather (*Sch.*).

ཁོ་ལུ་ *ko-bbo* itoh scab; ཁོ་ལུ་ལུ་ scabby. In Sikkim a measure for rice or barley made of hide.

ཁོ་ལུ་ *ko-sbrags* a hide filled with butter; the whole package is so called.

ཁོ་ལུ་ *ko-tshal* pieces of leather or hide: ཁོ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ for each skin of butter and honey, &c., with hide wrapping (*Rtsii.*).

ཁོ་ལུ་ལུ་ *ko-rlon* *gtums* packed in a fresh skin: ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ like a man packed in a fresh skin, or anything packed or fastened with raw hide which becomes shrivelled when the skin dries and illness is induced.

कोरु *ko-rul* a rotten hide.

कोला *ko-la* a grub which breeds in hides; a kind of hide-moth; कोलाम-मो-मो-मो-मो the *Kola* moth, something like a species of vermin in flesh (*Rtsi*).

कोगमपा *ko-gam-pa* (*Lea*.) one dressed in skin or having a skin for his under-clothing, v. कोमपो *kom-po*.

कोका *Ko-ka* a place in Bengal where in ancient times many *Tantrik* adepts lived (*S. Lam*).

† कोकादिना *Ko-ka-di-na* कोकादिना a *Bhikṣu* of the Buddha's time who sided with Devadatta (*K. d.* १ ३४७).

कोकी *Ko-ki* a wild mountainous country east of Bengal in the *Chakma* and *Hamasavati* countries which are east and south-east of *Haribhadra* (*Manipur*) (*S. Lam*).

† कोकीया *Ko-ki-ya* कोकीया the Indian cuckoo, in books described as a bird that sings sweetly (*K. du.* १ ९९).

† कोकीया *ko-ki lakṣa* n. of a tree (*Mñon*).

कोको *Ko-ko* (variously spelt कोको *ko-ko*, कोको *ko-ko*, कोको *ko-ko*) 1. कोको the chin; also occasionally the throat or the neck: कोको-कोको-कोको-कोको to raise the chin (*Nag*.) [see कोको]. कोको-कोको-कोको-कोको chinless, or one with a small chin: कोको-कोको-कोको-कोको with a slightly perceptible chin; कोको-कोको-कोको-कोको a chin like that of a pig; pig-faced (no chin) "beneath the chin." कोको-कोको-कोको-कोको or कोको the lower part of the chin. 2. a Tibetan of mixed breed, i.e., born of a Chinese father and a Tibetan mother.

कोकोकोको *Ko-ko tha-ma* a country in or near Ceylon (*Jā*).

कोको *Kokya* पवित्र pure (*Lea*).

कोको *Ko-krad* (*ko-feh*) 1. कोको-कोको *ham-gyi akrad* the worn out leather of old shoes and boots; 2. also a leather-shoe (*Jā*).

कोको *ko-ko* कोको *ko-ko* = कोको-कोको neck: कोको-कोको *ko-ko hdeg* = कोको-कोको *ngrin-pa hdeg* raise the neck (*Nag*. ४).

कोको *Ko-ka* कोको-कोको *yul-shig gi-miñ* n. of a place in Tibet (*Fig*).

कोकोको *ko-non-tee*, also कोकोको *ko-nol-tee* or कोकोको *ko-lon-tee*, the kernel of the pine-apple (*Os*); more particularly the edible seed of the *Neosa*-pine growing in the valley of the Suture; it is also called कोकोको *shan-nan-tee* in *Kunawar* (*Jā*).

कोको *ko-tan* = कोको *khrag* blood in mystic language (*K. g.* १ ३१६).

कोकोको *ko-tam-pa* कोकोकोको n. of a mountain (*K. dun*. १७).

कोकोकोकोको *ko-tam-pa-ri-ras* कोकोकोकोको one of the ४१ materials of clothing permissible to Buddhist mendicants; a kind of grass formerly used in making clothes (*K. du.* १ ३३८).

कोकोकोको *ko-tam-bhag* same as above.

कोकोको *ko-tra-pa* कोकोको, कोकोको, in vulg. Nepalese *Kodu*, a kind of millet largely used in Sikkim for making *murwa* beer; it is mentioned in *K. d.* १ ३३३. A species of grain eaten by the poor; *Paspalum scrobiculatum*.

कोकोकोको *ko-trog-oan* कोकोकोको *mi krog* *krog* applied to a thoughtless, childish man (*K. d.* १ ३६३).

कोको *ko-ta* कोको, कोको a kind of leprosy (*Jā*).

† ཀོ་པམ་པི *Ko-pam-bi*, also written ཀོ་པམ་པི *Ko-pam-bi* རྒྱལ་པོ, the city of flowers; n. of an ancient city situated on the Ganges in the lower part of the Doab, in the vicinity of Kurrah; acc. to *Nag. 3* Vatsapattana.

† ཀོ་པམ་པི *Ko-pi-ka*, also written ཀོ་པམ་པི *Ko-pi-ka* རྒྱལ་པོ. 1. an epithet of Indra; n. of a drug. 2. n. of the *Vatica Robusta*; n. of a teacher; an owl; a patronymic of Vis vāmītra, who was the grandson of Kusika; n. of a river, river Kosi (*K. d. 2* 267).

Syn. ཀོ་པམ་པི *na-gu-la*; ཀོ་པམ་པི *gbrul khaa saigs-pa*; ཀོ་པམ་པི *drañ-sroñ mdsoñ ges* (*Nag.*).

† ཀོ་པམ་པི་འཇམ་དཔལ་པོ་ལྷ་མོ་ *Ko-pa-thi-la chen-po* རྒྱལ་པོ་ལྷ་མོ་ n. of a *Grāvaka* attendant of the Buddha (*K. my. 7* 428).

† ཀོ་པམ་པི *Ko-sa-la* རྒྱལ་པོ, རྒྱལ་པོ n. of a part of Ancient Oudh which in the Buddha's time was ruled by King Prasenajit.

ཀོ་པམ་པི I: *kog-pa* 1. a cover; ཀོ་པམ་པི *kog-pog* the paper-cover of a letter; an envelope (*Fig. k. 2*): ཀོ་པམ་པི རྒྱལ་པོ་ལྷ་མོ་ the cover or envelope (of a letter) should be neat and clean. ཀོ་པམ་པི *ja-kog* a hide case in which tea is packed is usually called *ja-ko*; ཀོ་པམ་པི *mar-kog* a skin of butter: ཀོ་པམ་པི རྒྱལ་པོ་ལྷ་མོ་ (*S. leg.*) "like a stone in water or package of butter." ཀོ་པམ་པི *gun-kog* shell, rind; ཀོ་པམ་པི *phyi-yi-kog* exterior shell; bark. 2. the name ཀོ་པམ་པི *kog-pa* is applied to an old man after the age of 85 (*Btea shuñ.*).

ཀོ་པམ་པི II: 1. vb., to splinter off, to chip; ཀོ་པམ་པི to rise suddenly and run

away (*Jā.*). 2. ཀོ་པམ་པི *kog-pa* རྒྱལ་པོ to peel, pare off.

ཀོ་པམ་པི *kog-tse* རྒྱལ་པོ a net: acc. to (*Nag.*) ཀོ་པམ་པི རྒྱལ་པོ་ལྷ་མོ་ "a net or snare to catch birds or wild animals."

ཀོ་པམ་པི I: *koñ*, also ཀོ་པམ་པི *koñ-koñ*, concave; excavated; crooked; bent; warped. ཀོ་པམ་པི *sa koñ-koñ* undulating ground; ཀོ་པམ་པི *koñ-pa-ñid* concavity.

ཀོ་པམ་པི II: ཀོ་པམ་པི *Koñ-po*, also ཀོ་པམ་པི *shoñ-po* རྒྱལ་པོ 1. cup; crucible. 2. the country of ravines, n. of a province of Tibet lying to the south-east of Lhasa and east of Tse-thang. ཀོ་པམ་པི *Koñ-gsum* རྒྱལ་པོ the three divisions of *Koñ-yul*; also n. of a kingdom in Ancient India which was ruled by King Susarma. ཀོ་པམ་པི *Koñ-sked* a kind of sash or waist-band of fine wool manufactured in *Koñ-po*; ཀོ་པམ་པི *koñ-mduñ* a kind of spear manufactured in *Koñ-po* (*Jig. 32*); ཀོ་པམ་པི *koñ-pañ* planks brought from *Koñ-po* (*S. kar. 179*); ཀོ་པམ་པི *koñ-gprel* an ape from *Koñ-po*; the name of an individual who made a donation to aid in repairing the monastery of Samye. ཀོ་པམ་པི *kon-hse* a kind of armour or weapon manufactured in *Koñ-po*.

* ཀོ་པམ་པི *koñ-kun* རྒྱལ་པོ n. p. (*Schr.*).

ཀོ་པམ་པི *koñ-khru* (*koñ-thu*) a kind of yellow satin: ཀོ་པམ་པི རྒྱལ་པོ་ལྷ་མོ་ (*S. kar. 180*) a piece or roll of yellow satin for a gown.

ཀོ་པམ་པི *Koñ-jo*, in Chinese *Kung-chu*, a princess; the Tibetan name of the daughter of Emperor Tai-tsung, who was married to King *Sroñ-taan Sgam-po*, རྒྱལ་པོ་ལྷ་མོ་ ཀོ་པམ་པི *Koñ-jo*, from China; the Chinese spouse *Koñ-jo* (*Leñ. 2* 5).

ཀྱམ་མཁོད *Kya-an* n. of a large fort in Tibet (*Dsam.* 32).

ཀྱག *kyag* or རྩག་རྩག *kyag-kyag* 1. throwing obstacles in the way of another's work out e. spite. 2. thick; run into clots; རྩག་པ་མེད *yag-pa med* thickness (*Cs.*).

ཀྱག་ཀྱོག *kyag-kyog* or རྩག་རྩོག *kyog-kyog* བརྒྱུད་མེད་ curved; crooked; not straight.

ཀྱང་ I: *kyan*, also རྩང་རྩང *kyan-kyan* or རྩང་པ་ *kyan-po*, 1. straight; right; very straight (*Cs.*). 2. slender as a stick (*Jä.*).

ཀྱང་ II: འཕྱིན་པ་ 1. and; and also; though; although; too; yet more; used instead of དང་ *dan* enclitically after the letters ག་ད་མ་མ. In composition the word རྩང་ is placed between the subject and the predicate, for example:—མཚོ་མ་རྩང་མཚོ་མ་ ག་མཚོ་མ་རྩང་མ་ he was beautiful and his mind was also good. In the sense of "though" རྩང་ follows the first or contrasted verb:—ག་མཚོ་མ་རྩང་མ་མཚོ་མ་ཀྱོག "though his face was handsome yet his body was crooked." འཕྱིན་པ་མཚོ་མ་ཀྱོག this being handsome also sheds lustre. 2. since, since that; then, therefore; likewise; whereas.

ཀྱང་ཀྱོང་ *kyan-kyon* indolent, lazy, idle (*Jä.*).

ཀྱར་པོ་ *kyar-po*, also རྩར་རྩར་ *kyar-kyar*, flat, not globular (*Cs.*).

ཀྱར་ཀྱོར་ *kyar-kyor* still feeble as a convalescent after disease (*Jä.*).

ཀྱལ་ I: *kyal*, resp. གཤམ་ཀྱལ་ *shal-kyal*, a joke; also a comic or jocular look: གཤམ་ཀྱལ་དུ་མཛད་དེ། (*A.* 113) once having a jocular smile on his face.

ཀྱལ་ II: also རྩལ་རྩལ་ *kyal-kyal*, sometimes written as རྩལ་རྩལ་ *kyal-kyal*, long and flat, not globular. Described in (*Nag.*) རྩལ་རྩལ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ like straw, hollow and devoid of meaning; worthless.

ཀྱལ་ཀྱལ་ *kyal-ka* རྩལ་ཀྱལ་ joke, jest, tricks: རྩལ་ཀྱལ་ཀྱལ་ *kyal-ka-ki tshig* རྩལ་ཀྱལ་ཀྱལ་ *tsod-mo-ki tshig* playful word.

ཀྱལ་པ་ *kyal-pa* vain, idle talk, nonsense.

ཀྱལ་ཀྱལ་ *kyal-kyal* poor; ill-conditioned.

ཀྱི *kyi* 1. This syllable is primarily an inflecting affix attached to nouns, adj., participles, &c., indicating the genitive case. This affix takes the form ཀྱི only after the final letters ད་, མ་, or མ་, and is varied to ཀྱི where the word to which it is attached ends in either ད་, མ་, ད་, or མ་, and to ཀྱི where the preceding final is མ་ or ད་, or simply to ཀྱི if the final happens to be a vowel. Ex.: མཚོ་ཀྱི of Tibet, Tibetan; མཚོ་ཀྱི of the way; མཚོ་ཀྱི of the north; མཚོ་ཀྱི at the time of going. Sometimes, moreover, it is elided altogether, as in མཚོ་ཀྱི Tibetan language. 2. It is annexed to verbal roots (with the same variations of form) after the manner of a continuative particle and imparting the gerundial sense, but by some modern writers used as a finite verb. Gerundially it generally implies an antithesis which may be expressed in English by "though" followed by "yet": མཚོ་ཀྱི་མཚོ་ཀྱི་མཚོ་ཀྱི་མཚོ་ཀྱི་ though the girl called to him, yet he went on the straight way without turning his head. As affix to a finite verb it is frequent in the writings of Padma Jungnas and Milaraspa, and is also used in the C. colloquial. Attached to the verbal root it may also carry the sense of

"as much as," "as far as": མ་རེ་མེད་པ་ཀྱི་ ཕྱི་ལྟར་ཅི་ཤར་པ་ཀྱི་ as far as he remembered this road, he followed the ox. 3. ཕྱི་ connecting the auxiliary verb with the verbal root forms a much-used present tense: རྩུ་ཕྱི་ I am lying down. But here the final vowel does not often take the simple ི (ེ), e.g., རྩུ་ཕྱི་ is seeing; still we have in books རྩུ་ཕྱི་ is eating food. [N.B.—The use with the instrumental form ཕྱི་ will come under that article.]

ཀྱི་ཁྲོད་ *kyi-gloñ* the elbow.

ཀྱི་ཕྱེ་ *Kyi-lce* n. of a medicinal plant, *Gentiana decumbens*. The white species of this plant called ཕྱི་ཕྱེ་ལྟ་པ་ *kyi-lce dkar-po* is in repute for biliousness. The blue called ཕྱི་ཕྱེ་ལྟ་པ་ *kyi-lce shon-po* heals swelling in the throat or glands (*Med.*).

ཀྱི་བྱ་ *kyi-bun* a chill; a feeling of cold (*Sch.*).

ཀྱི་ལི་ཅུ་རྩ་མོ་ *kyi-liñ chu-rtā shon-po*—*chu-rtā chu* quicksilver (*Smān.* 118).

ཀྱི་ཁུ་ *kyi-kud* ར་ བུ་, ར་ བུ་, ར་ བུ་, ར་ བུ་ 1. interj., the sound of weeping, lamentation; an expression of grief, sorrow or loss; Alas! Ah! ཀྱི་ཁུ་ བུ་ *kyi-kud sor-wa* ར་ བུ་ expressing deep sorrow or lamentation. 2. one of the eight cold halls of the Buddhist purgatory.

ཀྱི་ཁུ་ *kyig-rtes* unburnt brick (*Sch.*).

ཀྱི་ *Kyid* n. of a people living in the east of Asia (*Yig.* 8).

ཀྱི་མེར་རྩུ་ *kyid ser-rhū* a violent wind with hail: acc. to *Jā.* also རྩུ་ *kyu-sa*, onomatopoeic word; a blowing wind.

ཀྱི་ *kyin* a verbal termination used alternatively with ཕྱི་ *gyin* and ཕྱི་ *gin* and after a vowel; ཕྱི་ *gin* denoting a partic. pres. like the English 'ing': རྩུ་ཕྱི་ རྩུ་ proceed on your way singing! With ཕྱི་ *yod* or རྩུ་ *bdug* it forms a periphrastical present tense: རྩུ་ཕྱི་མེར་རྩུ་ *shon-lam bdugs-kyin yod* he is praying (just now) (*Jā.*). Most probably the common present form in *kyi*, *gi*, &c., is an excised form of this use, e.g., ཕྱི་ཕྱི་ is coming; རྩུ་ཕྱི་ is looking.

ཀྱི་ *kyir*, also ཕྱི་ཕྱི་ *kyir-kyir*, round; circular; a disk; a round thing; ཕྱི་ཕྱི་ *kyir-wu-ñid* roundness.

ཀྱི་ *kyig* by, with; the sign of the instrumental case, used after the letters ར་, བུ་, or ར་, and generally indicating the personal subject of the action. It is called the ཕྱི་ཕྱི་ *byed-pa poñi sgra* (the term of the doer). Gerundially *kyig* is annexed to a verbal root to render clauses which in English would be introduced with "by," "from," &c., e.g., རྩུ་ཕྱི་ རྩུ་ཕྱི་ from the sword having pierced the liver, he was slain. Of course the prep. "from" might be omitted here. Again our "because" is often an appropriate opening to clauses terminated in ཕྱི་; ཕྱི་, &c.: རྩུ་ཕྱི་ རྩུ་ཕྱི་ the demon coming, he turned aside; or, because the demon came, he, &c.

ཀྱི་ *kyu* ར་ བུ་ a hook; ར་ བུ་ *lcag-* *kyu* iron hook; an angle; a fishing hook; ར་ བུ་ *shab-kyu* (i.e., the foot-hook) a mark fixed at the foot of a letter to signify the vowel 'u' and written as

ཀྱི་ཀྱི་ *kyur-kyur* twittering; the cry of a small bird: རྩུ་ཕྱི་ རྩུ་ཕྱི་ *kyid-cog* *kyur-kyur srog* the swallow twitters.

ཀྲ་ཇེ *krañ-ñe* (*lang-ñe*) standing; ཀྲ་ཇེ་ལྟ་ན་ an upright posture; ཀྲ་ཇེ་པ་ *krañ-gdod-pa* to stand.

ཀྲ་མ་ *Krañ-nañ* (*lang-nang*) a gallery round a house; a covered passage; evidently an incorrect form of ཀྲ་མ་.

ཀྲ་ལ་ *krañ-wa* (*lang-wa*), prob. wrongly written for རྩ་མ་ཕྱིན་, to make straight.

ཀྲ་འཁོར་ *krañ-khor* (*ñe-khor*) a ring used in the exercise of archery as a butt for arrows; a mark; a target.

ཀྲ་རྒྱ་ *krañ-rgyū* (*ñe-gyū*) a piece of long narrow leather to mend shoes with; acc. to *Cs.* a long narrow piece of leather to fasten the sole to the upper leather of a shoe or boot.

ཀྲ་པ་ *krañ-pa* (*ñe-pa*) a shoe; a covering for the feet of the lower classes of people; a leathern half-boot; ཀྲ་ལྷ་ *krañ-lhañ* a patch for shoe.

ཀྲ་མ་ *krañ-ma* (*ñan-ma*), colloq. for ཀྲ་མ་ *ñan-ma*, peas.

ཀྲ་པ་ཀྲ་པ་ *krañ-krañ* (*ñab-ñab*) = རྩ་མ་ཕྱིན་ dancing or stamping of the feet: ཀྲ་པ་ཀྲ་པ་ (his) legs and arms moved as in dancing. According to *Nag.* ཀྲ་པ་ཀྲ་པ་ is equivalent to རྩ་མ་ཕྱིན་, flat.

ཀྲ་མ་ *kram* (*ñam*) cabbage; ཀྲ་མ་མེད་ sweet or fresh cabbage; ཀྲ་མ་མེད་ *kram skyur* cabbage-pickle; cabbage soaked in vinegar.

† ཀྲི་ཀ་རུ་ཀ་ *Kri-ka-ru-ka* རྩ་མ་ཕྱིན་ n. of a monastery in ancient Behar which was also known by the names of Samudra Gupta and Kusumapuri (*A.* 60).

† ཀྲི་ཀ་ལ་པ་ *kri-ka la-pa* རྩ་མ་ཕྱིན་ a small lizard. There is an account of this

animal being once offered as a burnt sacrifice to the gods (*K. d.* 4214).

† ཀྲི་ཀྲི་ *Kri-kri* རྩ་མ་ཕྱིན་ n. of a Buddhist king of Benares who is said to have patronised Buddha Kāśyapa. In the Chinese version of the *Vimala-kīrti-nirdeśa* sūtra, he is called Kṛpin, the kind and merciful.

ཀྲི་ཀ་ *kri-kha* (*ñi-kha*) the magpie; the white-breasted magpie; colloq. called *kya-ka* in Tibet.

ཀྲི་ལ་མཁོ་ལོ་ཀྲ་ *Kri-wa shak-lo-ka* n. of a place in Tibet (*J. Zañ.*).

ཀྲི་མི་ *kri-mi* (*ñi-mi*) = རྩ་མ་ཕྱིན་ *bya-gag* 1. the grey duck (*Mon.*). 2. རྩ་མ་ཕྱིན་ a worm.

ཀྲི་ལ་ *kriya* རྩ་མ་ཕྱིན་; ཀྲི་ལ་མཁོ་ལོ་ཀྲ་ the ritualistic part of Sambhawa mysticism: ཀྲི་ལ་མཁོ་ལོ་ཀྲ་མཁོ་ལོ་ཀྲ་མཁོ་ལོ་ཀྲ་ (*A.* 74) the *kṛya man-tra* having been performed by the six-armed deity.

ཀྲི་མ་མེད་ *Kri-ma-mey* n. of an individual who did some service to Atiśa during his journey to Tibet through Nepal (*A.* 148).

ཀྲི་ཀྲི་ཀྲི་ *kri-g-kri-g* (*ñig-ñig*) = རྩ་མ་ཕྱིན་ to beat or press with the hand or feet; to make the sound *ñig-ñig*.

ཀྲི་ཀྲི་ཀྲི་ *kri-gi* (*ñig-gi*) straight: རྩ་མ་ཕྱིན་ རྩ་མ་ཕྱིན་ རྩ་མ་ཕྱིན་ the iron arrow when quite straight being good (*D.R.*).

ཀྲི་ཀྲི་ཀྲི་ཀྲི་ *kri-gag me-pa* རྩ་མ་ཕྱིན་ རྩ་མ་ཕྱིན་ རྩ་མ་ཕྱིན་ རྩ་མ་ཕྱིན་ not customary or purposeless; for nothing: རྩ་མ་ཕྱིན་ རྩ་མ་ཕྱིན་ Mongol tribes without adhering to custom would always be making prayers (*D. gel. 10*).

ཀྲིང་ཀཱ་ *kriā-kāh* (*fiā-kāh*) a weapon like the spear; a forked spear: ཀྲིང་ཀཱ་གཏུག་པ་མེད་པུ་མེད་པུ་མེད་པུ་ (to the cost of) a spear and lance with saw-like teeth (*Blasii*).

ཀྲིང་པག་གྲོ་ *kriā-bag-ggyo* (*fiā-pag-ggyo*) glue or paste made of flour.

ཀྲིན་ནང་ *krin-nag* (*fin-ne'*) the colic.

ཀྲིཏ་ *Kriṣṇa* རྒྱུ་ n. of sculptor; an image-maker during Atis's time about 1000 A.D. (*A. 181*).

ཀྲིཏ་ཐུར་ *Kriṣṇa-sa-ra* རྒྱུ་ཐུར་ the spotted antelope (*Jā.*); a kind of black antelope which is said to possess the heart of a *Bodhisattva*. The skin of this animal is used by Hindus and Buddhists alike to sit upon; the Tibetan lamas attach much sanctity to this antelope and its skin.

ཀྲུ་ཀྲུ་ *kru-kru* (*tu-tu*) (*W.*) wind-pipe (*Jā.*).

རྩ་ཀྲུ་ཀྲུ་མེད་ *kru-kru triṣ* (*tu-tu ti*) རྩ་ཀྲུ་ཀྲུ་མེད་ a kind of yellow chintz resembling satin of great value, formerly highly prized in India and Tibet. It is called རྩ་ཀྲུ་ཀྲུ་མེད་པུ་མེད་པུ་མེད་པུ་.

ཀྲུ་ *kru-ra* (*tu-ra*) = རྩ་ཀྲུ་ཀྲུ་མེད་ *ḍmaḥ-riṣ* the vulgar, or the lowest class of people in the mystical language (*K. g. 188*).

ཀྲུ་ཀྲུ་མེད་ཀྲུ་ཀྲུ་མེད་ *Kruā-kruā sgra-can* (*tuāg-tuāg-da-can*) n. of a country (filled with the cry of storks or cranes) said to have been visited by the Buddha (*K. du. 1302*).

ཀྲུ་མེད་ *Kruā-thāh* the chief Chinese minister who was resident in Tibet when Abbé Huc visited Lhasa; an official of

his class (*Fig. k. 38*). Probably an error for *Chung t'ang*, a title borne by certain high officials in China.

ཀྲུམ་པ་ *krum-pa* (*sum-pa*) broken in the edge or side or nibbled, but not entirely broken to pieces.

ཀྲུམ་མ་ *Krumṣ* (*sum*) meat: in polite language it is called མེད་ཀྲུམ་ (*sol-tum*), the meat that is offered to a respected person.

ཀྲུམ་ཀྲུ་ *Kre-nag* (*te-nag*) n. of a place in Kham.

ཀྲུ་ནག་ *krag-nag* (*te-nag*) the spout of a kettle (*Sch.*).

ཀྲུཔ་ *kre-pa* (*te-pa*) the forehead; also a colloq. spelling for ཀྲུཔ་པ་ *ḍpral-pa*, the forehead.

ཀྲུ་ཐོ་ *Kre-ḥo* (*te-o*) n. of a place in Kham.

རྩ་ཀྲུ་ཐོ་ *kro dha-na* རྩ་ཀྲུ་ཐོ་ = རྩ་ཀྲུ་ཐོ་མེད་པུ་མེད་པུ་མེད་པུ་ a fierce woman; an amazon (*Māon.*).

ཀྲོག་ཀྲོག་ *krog-krog* (*tog-tog*) a kind of sound produced by the grinding of hard or brittle objects together: ཀྲོག་ཀྲོག་ནི་ཀྲོག་ཀྲོག་ "tog-tog is a sound" (*Nag.*); *tog-tog* is an onomatopoeic word meaning a grating sound.

ཀྲོང་ *kroā* (*toā*) erect; standing: ཀྲོང་ཀྲོང་ the body erectly stood.

ཀྲོང་ཀྲོང་ *kroā-kroā* (*tong-tong*) standing; posing still and erect: ཀྲོང་ཀྲོང་གི་ཀྲོང་ཀྲོང་གི་ཀྲོང་ཀྲོང་གི་ (A. 37) "while the two pupils were looking on, the deity was able to appear erect as if in life." When used of persons, it means also standing on one's knees; kneeling in an upright position (*Jā.*).

ཀྲ་ཅི་ *kroñ-rts* (*toñg-tse*) n. of a kind of round writing anciently used in China: དེ་དུས་ཀྱི་མི་ལོ་ཤིང་ཀྲ་ཅི་ཞེས་པ་ལོ་ཤིང་མི་ལོ་ཤིང་པ་། the characters of that time were circular letters called *Toñg-tse*. The word ཀྲ་ཅི་ *kroñ-rts* seems to be a corruption of the Chinese *tang-ah'ien*, copper cash. Tibetans say ལྷ་ཅི་ *la-tse* "a hundred cash."

ཀྲོ་ཀྲོ་ *kron-kron* (*ton-ton*) in *W. hang-*ing; dangling.

ཀྲ་ཅི་ *kla-rts* musk: མཁའ་འཁོར་ this is an incorrect spelling of the word ཀྲ་ཅི་ *gla-tsi*.

ཀྲ་ཅི་ *kl-klo* རེ་ལུ་, རེ་ལུ་, རེ་ལུ་, རེ་ལུ་ 1. a barbarian: ཀྲ་ཅི་ལུ་ཤིང་ཤིང་ཤིང་ཤིང་ *kyi-bud gla-glo duñ dgro klu* (*Zam. 8*) "Alas, the Mleocha, the beasts, and the *Nāga*!" 2. any Musalman of India, a Hwi-hwi or Hwi-tse in China. 3. a nation without laws; a barbarous, uncivilised race.

ཀྲ་ཅི་ *kla-klo-kha* = མཁའ་ མཁའ་ copper (*Māon*).

* ཀྲ་ཅི་ལུ་ *kla-klo* *nam* རེ་ལུ་ the barbarians (*Schr.*).

ཀྲ་ཅི་ལུ་ *kla-klohi kha* རེ་ལུ་ལུ་ a Musalman's mouth; = ཀྲ་ཅི་ *kha-che* "a wide mouth-man," i.e., a Musalman of Kashmir.

* ཀྲ་ཅི་ལུ་ *kla-klohi chos* རེ་ལུ་ལུ་ (*Schr.*) "religion on the lips."

ཀྲ་ཅི་ལུ་ *kla-klohi tig-ta* several bitter roots growing in the sub-Himalayan regions; one is also called ཀྲ་ཅི་ལུ་ *Gentiana choretta* (*Māon*).

ཀྲ་ཅི་ལུ་ *kla-klohi spos* = རེ་ལུ་ garlic (*Māon*).

ཀྲ་ཅི་ལུ་ *kla-klohi kphel* རེ་ལུ་ལུ་, རེ་ལུ་ལུ་ n. of a Turuska (Tartar) King; lit. growth of the *Yavuna* or the *Mleocha*;

ཀྲ་ཅི་ལུ་ *kla-klohi bye-brag* རེ་ལུ་ལུ་ a tribe of Turuska; a Tartar.

- ཀྲ་ཅི་ *klag-cor* རེ་ལུ་ལུ་, རེ་ལུ་ clamour, noise: རེ་ལུ་ལུ་ less noisy: རེ་ལུ་ལུ་ "having made a row about."

ཀྲ་ཅི་ *klag-pa* 1. རེ་ལུ་ལུ་ study, reading; རེ་ལུ་ལུ་ རེ་ལུ་ལུ་ རེ་ལུ་ལུ་ a teaching professor, a teacher: རེ་ལུ་ལུ་ རེ་ལུ་ལུ་ རེ་ལུ་ལུ་ "has completed his vow of study" (*A. K. 30*), v. རེ་ལུ་ལུ་ *klag-pa* to read, peruse; རེ་ལུ་ལུ་ *klags* རེ་ལུ་ལུ་, is pret. of རེ་ལུ་ལུ་. 2. རེ་ལུ་ལུ་ to incarnate: རེ་ལུ་ལུ་ རེ་ལུ་ལུ་ waiting for or expectant of one's advent or incarnation; in *Aṣṭa*. རེ་ལུ་ལུ་ "one who finds fault with"; རེ་ལུ་ལུ་ རེ་ལུ་ལུ་ = རེ་ལུ་ལུ་ རེ་ལུ་ལུ་ not incarnated or obtained an incarnated state: རེ་ལུ་ལུ་ རེ་ལུ་ལུ་ རེ་ལུ་ལུ་ "there cannot be transmigration from one to another state of emptiness." (This is in reference to the eighteen states of *Sanyata*.)

ཀྲ་ཅི་ *klags*, v. རེ་ལུ་ *klag*.

ཀྲ་ཅི་ *klad* རེ་ལུ་ལུ་ རེ་ལུ་ལུ་ རེ་ལུ་ལུ་ 1. "the word *klad* means above or upward" (*Nag.*); རེ་ལུ་ལུ་ རེ་ལུ་ལུ་ revolving round overhead (*A. 155*). 2. རེ་ལུ་ལུ་, རེ་ལུ་ལུ་ head; brain; it is also written as རེ་ལུ་ལུ་, same as རེ་ལུ་ལུ་, a dot or cypher placed on the top or head of a letter to denote the abbreviation of the letter རེ་ལུ་ལུ་, which is commonly used in writing and occasionally in printing. 3. first; རེ་ལུ་ལུ་ from the first: རེ་ལུ་ལུ་ རེ་ལུ་ལུ་ རེ་ལུ་ལུ་ རེ་ལུ་ལུ་ as to lion's cubs, their claws are prominent from the first.

ཀྲ་ཅི་ *klad rgya* membrane covering the brain; རེ་ལུ་ལུ་ *pis mater*; རེ་ལུ་ལུ་ the bloody marrow in the bones (*Schr.*); རེ་ལུ་ལུ་ *klad go* the fontanel in the infant cranium (*Schr.*).

མདུན་པོ་ *klad chun* the cerebellum; མདུན་པོ་ *klad gshun* the spinal marrow; མདུན་པོ་ *klad gser* painful pricking sensation in the brain; མདུན་པོ་ or མདུན་པོ་ the thin covering of the brain.

མདུན་པོ་ *klad-tho* the top length of a Tibetan tent, i.e., the distance between its two poles.

མདུན་པོ་ *klad-don* lit. signifies the meaning of the text or the original work, but is gen. used as a term for the Sanskrit names or expressions which head almost all the religious books of Tibet. The work *Mon.* makes མདུན་པོ་ synonymous with མདུན་པོ་ the amplification of the original text.

མདུན་པོ་ *klad-pa* ཅུའུ་ཤི་ what is uppermost; མདུན་པོ་ *klad-ma* ཅུའུ་ཤི་ priority, beginning, top.

མདུན་པོ་ལྟོང་པོ་ *klad-pa byong-pa* lit. whose brains have become confounded; to stun; to surprise; to confound; to overthrow in argument.

མདུན་པོ་ *klad-bzo* the making of the outer side of anything: མདུན་པོ་ལྟོང་པོ་ལྟོང་པོ་ *klad bzo gbug ther skabs dak hetun-bar bya* this outer covering and the flannel within must be made to fit in their size (*Fig. 22*).

མདུན་པོ་ *klan-ka* ཅུའུ་ཤི་ censure, blame, མདུན་པོ་ལྟོང་པོ་ *klan-ka mi btshol-wa* one not seeking brawls: མདུན་པོ་ལྟོང་པོ་ལྟོང་པོ་ མདུན་པོ་ ལྟོང་པོ་ casting imputations against another is called *klan-ka btshol-wa*; མདུན་པོ་ལྟོང་པོ་ལྟོང་པོ་ also fomenting a dispute is called *klan-ka*; མདུན་པོ་ལྟོང་པོ་ = མདུན་པོ་ལྟོང་པོ་; ཅུའུ་ཤི་ one who seeks brawls; མདུན་པོ་ལྟོང་པོ་ or མདུན་པོ་ལྟོང་པོ་ or མདུན་པོ་ལྟོང་པོ་ or མདུན་པོ་ to censure, blame.

མདུན་པོ་ *klan-pa* 1. revenge; wrong avenged; to wreak vengeance for: མདུན་པོ་ལྟོང་པོ་ (Lo. 9) the crow revenges itself upon the owl by what is called flesh-revenge.

མདུན་པོ་ *klan-bya* part to be mended or to be patched.

མདུན་པོ་ *klam-pa* ཅུའུ་ཤི་ a thick blanket; also a *pagri* or turban used by Tibetans when travelling: མདུན་པོ་ལྟོང་པོ་ལྟོང་པོ་ (K. du. 121) *klam* the term for a long piece of cloth which is tied round the head.

མདུན་པོ་ *klal-wa* = ཅུའུ་ཤི་ *kyegyi-pa* or ཅུའུ་ཤི་ *bya kyegyi-pa* ཅུའུ་ཤི་, yawning; to yawn.

མདུན་པོ་ *klas* ཅུའུ་ཤི་, ཅུའུ་ཤི་ copious, abundant; an equivalent of ཅུའུ་ཤི་ *yas*, beyond, apart, as in ཅུའུ་ཤི་ལྟོང་པོ་, ཅུའུ་ཤི་ *mithab klas* or ཅུའུ་ཤི་ (ཅུའུ་ཤི་). In this case ཅུའུ་ཤི་ may be taken to mean "without," and is an equivalent of the Sanskrit ཅུའུ་ཤི་.

མདུན་པོ་ *klia-ma* or མདུན་པོ་ ཅུའུ་ཤི་, the margin of a river or lake.

མདུན་པོ་ I: *klu* ཅུའུ་ཤི་ n. of a kind of flower (*K. my.* 70).

མདུན་པོ་ II: ཅུའུ་ཤི་, ཅུའུ་ཤི་, ཅུའུ་ཤི་ 1. the Indian *Naga*, that is, a demi-god having the human head and the body of a serpent, which is generally supposed to live in fountains, rivers, and lakes. The *Lo* are also believed to be the guardian of great treasures under-ground; they are able to cause rain and certain maladies, and become dangerous when angry. 2. a serpent or any snake in general.

མདུན་པོ་ལྟོང་པོ་ལྟོང་པོ་ *klu kun-tu dgab-wa* ཅུའུ་ཤི་ the drama of Nāgānanda;

ཐུ་ཁོང་གི་ ཐུ་ཁོང་ལ་དཔལ་ལོ་ ཐུ་ཁོང་ལ་དཔལ་ལོ་། a dramatic treatise by Harsadeva (Ya-sol. 230).

ཐུ་ཁོང་ *flu-khañ* the residence of the *Lu* or serpent gods. An imaginary palace supposed to exist at the bottom of the sea or of some lake where the *Naga* reside: ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ (Jig.) saw the palace of the *Lu* and their grove with delight.

ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-glañ nag-po ba-ru* ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ the crab which is called by the Tibetans "bull-horned black *Lu*" (Sman. 144)

• ཐུ་ཁོང་ *flu-rgyal* ཐུ་ཁོང་ (Sahr.).

ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-rgyal dkar-po duñ-kyon* ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ n. of a certain *Naga Rājā* or a serpent demi-god called the White Protector of Conch Shells: ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ ཐུ་ཁོང་གི་ ཐུ་ཁོང་གི་ the *Lu* ruler called white S'ankhapala and S'ankhadhara Bahu Pāni, the deity with many arms, and others (Rtsi. 44).

ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-rgyal kuthab-yas* ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ infinite; the king of the snakes described in Hindu mythology (Mān.); one of the eight ཐུ་ཁོང་ *flu-chen*, great *Lu*.

ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-rgyal rigs-las* the five classes among the *Naga Rājās* or *Lu* kings residing in the fabulous world of the snakes.

ཐུ་ཁོང་ *flu-rgyal* (Lu-*gub*) ཐུ་ཁོང་ the expounder of the Madhyamika school of Buddhist philosophy.

ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-chen brgyad* the eight chiefs of the *Lu* or *Naga* are ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་; ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་; ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་; ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་; ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་; ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་; ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་; ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་.

ཐུ་ཁོང་གི་ *flu bjog-po* ཐུ་ཁོང་གི་ the class of *Lu* or *Naga* called *Takpaka*.

ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-thebs* the coming forth of the *Lu* in summer from their retreats. This time is fixed in Tibetan almanacs for worshipping them: ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ ཐུ་ཁོང་གི་ *yar-sa ston-du flu hoh-wa la flu-thebs* ser the coming upwards of the *Lu* from their retreats in summer is called ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-thebs*.

ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-ldog* the retiring of the *Lu* to their abodes in the nether regions is called ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-ldog*, which time is generally calculated by the Tibetan astrologers to fall in December.

ཐུ་ཁོང་གི་ *flu kithar byed* ཐུ་ཁོང་གི་ the chief patriarch of the *Naga*; also ཐུ་ཁོང་གི་, which is a name of the Garuda bird.

ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-dug* = ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་. ཐུ་ཁོང་གི་ 1. n. of an indolent poison. 2. n. of a very venomous snake (Sman. 350).

ཐུ་ཁོང་གི་ *flu dug-can* poisonous snakes.

ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-gdon bjoms-byed* = ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ *rgyal-po smug-po* lit. that which destroys poison or kills *Lu* demons = ཐུ་ཁོང་གི་ musk (Sman. 333).

ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-bdud rdor-je* n. of a medicinal plant which is believed to have the property of healing all sorts of diseases caused by *Lu* or malignant spirits.

ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-bdud* prob. *Codonopsis ovata* (Jd.) also ཐུ་ཁོང་གི་ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-bi gnod-pa* cures all kinds of arthritis and rheumatism (W.).

ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-gdids* ཐུ་ཁོང་གི་ the peaks or flanks of a mountain where snakes reside.

ཐུ་ཁོང་གི་ *flu-nad* ཐུ་ཁོང་གི་, ཐུ་ཁོང་གི་ the disease caused by the *Lu* or leprosy.

ཐུ་གཤམ་ *thu-gnas* བཀའ་ཁུངས་ the abode of the *Lu*.

* ཐུ་བོད་ *thu-bod* བཀའ་ཁུངས་ one of the disciples of Nāgarjuna (*Schr.*).

* ཐུ་བྱུང་ *thu-byun* བཀའ་ཁུངས་ an epithet of Nāgarjuna and also that of one of his disciples.

ཐུ་དཔལ་ལྷ་ཐུབ་པ་ *thu-dol-lu-gi rgyul-po* a Buddha ruling over the *Lu*, usually depicted with 4 attendant Bodhisattvas (*Grub.* 109).

ཐུ་ལྷ་མོ་ *thu-lu-mo* n. of a section of the *Sgomda* division of the monastery of དཔལ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *Dpal-lhan lha-mo* (Daipung near Lhasa): དཔལ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ the Gomang sections of Daipung Monastery are the Hordong, Sam-lo and Lubum; n. of a treatise on a hundred thousand *Nāga*.

ཐུ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *thu-lu-mo kha-bo* 1. n. of a religious work among the *Bon-po*. 2. ལྷ་མོ་ *kha-bo* means "mottled." There are also ཐུ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *thu-lu-mo dkar-po*, ཐུ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *thu-lu-mo nag-po*. ལྷ་མོ་, originally a hooded snake, *cobra di capello*; the mythological sense, however, is only understood in Tibet, where every child knows and believes in *Lu* or *Nāgas*, &c., cobras being unknown.

ཐུ་ལྷ་མོ་ *thu-mo* ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ (Deb. 46) n. of a lama of Tibet.

ཐུ་ལྷ་མོ་ *thu-mo* a female serpent; also a serpent demoness.

ཐུ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *thu-mo mu-tig nu-sho-can* n. of medicinal plant used for wounds or sores. Its flowers are of garnet colour; when they are plucked there oozes out a milkish sap which is said to possess healing power (*Sman.* 350).

ཐུ་ལྷ་མོ་ *thu-sman* n. of a medicine.

ཐུ་ལྷ་མོ་ *thu-gzug* the body or likeness of a snake; also a *Lu* in the body of a snake; anything with the body or in the guise of a snake.

ཐུ་ལྷ་མོ་ *thu-lu kha* the language of the *Nāga*; according to some Tibetan authors this is the Nāgari language of India which they identify with the Prākṛit. According to the earliest historians of Tibet ཐུ་ལྷ་མོ་ *thu-lu kha*, i.e., the *Nāga bhāṣā*, was the language of the Chinese: ཐུ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *gya-nag-pa thu-las chad-pas*, ཐུ་ལྷ་མོ་ the Chinese having originated from the serpent demi-gods, speak the *Nāga kṛta*, the language of the *Lu*. ཐུ་ལྷ་མོ་ *nāga kṛta* is distinguished from the Sanskrit language which is called *Devā bhāṣā*, the language of the gods. *Nāga-kṛta* means corrupt language and *Sanskṛta* means refined language.

ཐུ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *thu-lu groñ-khyer* བཀའ་ཁུངས་, བོད་ལྷ་མོ་ the mythological city of the *Nāga* in the nether world ruled by King S'eṣa.

ཐུ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *thu-lu khyig-rtan* བཀའ་ཁུངས་ the nether world or region inhabited by the *Lu* or *Nāga*.

ཐུ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *thu-lu dug-boom* n. of a fabulous sea which lies beyond a great sandy desert. The *Lu* chieftain *Stobs-klan* (*Balarān*) resides there and excites dissensions among living beings (*K. d.* 335).

ཐུ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *thu-lu gdel-ka* the hood or neck of a *Nāga* or of a serpent.

* ཐུ་ལྷ་མོ་ *thu-lu-sde* བཀའ་ཁུངས་ (*Schr.*) n. of the celebrated Buddhist sage who answered the interrogations of King Menander (of Milinda Pannha); one of the eighty Buddhist saints of the northern school.

ཐུ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *thu-lu gnod-pa* or ཐུ་ལྷ་མོ་ *skyon*, plague; a disease of unknown origin;

dkan gaar-po a steep declivity; precipice (*Nag. 5*).

དཀར *Dkab*, དཀར་པོ་ *dkab-pa* or དཀར་པོ་ *dkab-po* མཚན་ལྡན་ 1. hard; difficult; used as adj. གཤམ་པོ་ hard to understand; བསྟན་པོ་ very hard or difficult. 2. pains, exertions, sufferings; དཀར་པོ་མེད་པར་ཤོས་པ་ བསྟན་པོ་ gain without pain or exertion; དཀར་པོ་མེད་པ་ without hardship or difficulty; བསྟན་པོ་མེད་པ་ difficult of access; ལྷན་པོ་ *agrub* *dkab-pa* hard to accomplish or to perfect; fig. to propitiate; གཤམ་པོ་ hard to express or describe; གཤམ་པོ་ difficult to find; གཤམ་པོ་ hard work, or hard to do; དཀར་པོ་མེད་པ་ difficulty; དཀར་པོ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ one who accomplishes a difficult or hard task.

དཀར་པོ་ *dkab-bgre* བཞུགས་པ་ lit. difficulties explained; a commentary; explanation of difficulties (*Jā.*): མེད་པོ་མེད་པོ་མེད་པོ་ meanings of terms which are difficult to understand are explained in a commentary (*Nag. 5*).

དཀར་པོ་ *dkab-pa* མཚན་ལྡན་ ten ascetical hardships; a Buddhist scholar who has acquired such great proficiency in sacred literature as to be able to interpret the meanings of a term in ten different ways.

དཀར་པོ་ I: *dkab-thub* མཚན་ལྡན་; also མཚན་ལྡན་, མཚན་ལྡན་, asceticism, also penance; an ascetic, one who is able to stand hardships or privations: དཀར་པོ་མཚན་ལྡན་པོ་མཚན་ལྡན་པོ་ མཚན་ལྡན་པོ་ མཚན་ལྡན་པོ་ མཚན་ལྡན་པོ་ མཚན་ལྡན་པོ་ མཚན་ལྡན་པོ་ མཚན་ལྡན་པོ་ མཚན་ལྡན་པོ་ མཚན་ལྡན་པོ་ "that an ascetic's body should be fat, that a pretty woman should sleep by herself, and that a hero should be without wound-scars—these three are things the mind does not credit."

དཀར་པོ་ II: a name for the first month of the Tibetan calendar (*Rtsii.*).

དཀར་པོ་མཚན་ལྡན་ *Dkab-thub-kyi gnas* མཚན་ལྡན་ the residence of an ascetic; a hermitage.

དཀར་པོ་མཚན་ལྡན་ *dkab-thub-dgra* = མཚན་ལྡན་པོ་ མཚན་ལྡན་ (lit. the ascetic's enemy) a name of the god of love (*Mñon.*).

དཀར་པོ་མཚན་ལྡན་ *dkab-thub-dan* = མཚན་ལྡན་པོ་ *non-moñs-pa* མཚན་ལྡན་, མཚན་ལྡན་ one who undergoes asceticism; a hermit; one who having renounced the worldly life has retired to solitude; an epithet of the Hindu deity Mahesvara.

Syn. མཚན་ལྡན་ *spañ-spos*; མཚན་ལྡན་ *spu-can*; མཚན་ལྡན་ *drishi-sras-po*; མཚན་ལྡན་པོ་ *bbyuñ-pohi ral-pa* (*Mñon.*).

དཀར་པོ་མཚན་ལྡན་ *dkab-thub spyod-pa* the practices of an ascetic or hermit; མཚན་ལྡན་ *drañ-sroñ* a rihi (*Mñon.*); དཀར་པོ་མཚན་ལྡན་པོ་ to embrace the life of an anchorite; དཀར་པོ་མཚན་ལྡན་པོ་ = མཚན་ལྡན་ saffron (*Sman. 351*); དཀར་པོ་མཚན་ལྡན་ མཚན་ལྡན་ one whose asceticism or penitence is either visible or exemplary.

དཀར་པོ་མཚན་ལྡན་ *Dkab-slog bla-ma* n. of a snowy mountain; it is generally applied to མཚན་ལྡན་པོ་ *Ri-to gañs-can* (*Mñon.*).

དཀར་པོ་མཚན་ལྡན་ *Dkab-slog-ma* n. of the Goddess མཚན་ལྡན་ *Gau-ri* (*Mñon.*).

དཀར་པོ་མཚན་ལྡན་ *dkab-las che-wo* very difficult; དཀར་པོ་མཚན་ལྡན་ free from difficulty; easy.

དཀར I: *dkar* in compounds = དཀར་པོ་ *dkar-po* white; grey.

དཀར II: sincere; དཀར་པོ་མཚན་ལྡན་ not confessing one's guilt; not exonerated; not making a clean breast of anything.

དཀར་པོ་ *dkar-kye* མཚན་ལྡན་ light grey; དཀར་པོ་ མཚན་ལྡན་ pale; white.

དཀར་པོ་ *dkar-khañ* a lighted house; also a store room (*S. kar. 66, 178*).

ལྗང་མེ་ *dkar-rtsi*, also spelt ལྗང་མེ་ *dkar-tse*
1. lime; white-wash; white paint. 2. a

+ དཀྱ་མུ་རྩལ། = བས་ཀྱི་ཁྲོན་ (*Lum.*) the side of one's body: དཀྱ་ནི་དྲི་མགོ་འོག་གི་རྩལ་པ་ཡང་ཆེན་པོ་། བས་ཀྱི་ཕམས་པའོན་པ་རྩལ་། མུ་ is towards the small ribs just above the

the happiness attained thereby, which is understood by the 'most precious thing,' but the mediator or mediators who procure that happiness for mankind, viz., Buddha (the originator of the doctrine), the doctrinal scriptures and the corporate body of priests, called *པུ་ཤེ་པ་*, *dkon-mchog gsum*. Now, although this triad cannot, by any means, be placed on a level with the Christian doctrine of a triune God, yet it will be easily understood how the innate desire of man to adore and worship something supernatural, together with the hierarchical tendency of the teaching class, have afterwards contributed to convert the acknowledgment of human activity for the benefit of others (for such it was undoubtedly on the part of the founder himself and his earlier followers) into a devout, and by degrees idolatrous, adoration of these three agents, especially as Buddha's religious doctrine did not at all satisfy the deeper wants of the human mind, and its author himself did not know anything of a God standing apart and above this world. For, whatever in Buddhism is found of beings to whom divine attributes are assigned, has either been transferred from the Indian and other mythologies, and had, accordingly, been current among the people before the introduction of Buddhism, or is the result of philosophical speculation that has remained more or less foreign to the people at large. As, then, the original and etymological signification of the word is no longer current, and as to every Tibetan '*Dkon-mchog*' suggests the idea of some supernatural power, the existence of which he feels in his heart, and the nature and properties of which he attributes more or

less to the three agents mentioned above, we are fully entitled to assign to the word *Dkon-mchog* also the signification of God, though the sublime conception which the Bible connects with the word, viz., that of a personal absolute Omnipotent Being, will only with the spread of the Christian religion be gradually introduced and established."

དཀོན་མཆོག་གསུམ་པུ་ཤེ་པ་ *dkon-mchog kun-bdus* the three gems, i.e., *Buddha*, *Dharma* and *Sangha* collectively: རྒྱ་མཚན་པུ་ཤེ་པ་ *lama* is the essence of all the Buddhas of the three ages massed together; རྒྱ་མཚན་པུ་ཤེ་པ་ *the image represents the church; the scriptures represent the heart, i.e., the Dharma; and the holy relics (symbolical of the spirit of Buddha) complete the three gems.*

དཀོན་མཆོག་གི་སྐུ་ལ་ the service or worship of the *Dkon-mchog*.

དཀོན་མཆོག་གསུམ་པུ་ཤེ་པ་ *Dkon-mchog bhyu-gnas* རྒྱ་མཚན་པུ་ཤེ་པ་ a name of the first of the nine stages of *Samadhi* or རྒྱ་མཚན་པུ་ཤེ་པ་ the meditations of a *Bodhisattva*.

དཀོན་མཆོག་གསུམ་པུ་ཤེ་པ་ *a Sanskrit work on the names and attributes of Buddha, in one hundred chapters, out of which forty-nine chapters were translated into Tibetan; of these forty-nine only six are now extant in Tibet. The entire work was translated into Chinese by Jñāna Gupta, A.D. 589-618.*

དཀོན་མཆོག་གསུམ་པུ་ཤེ་པ་ *dkon-mchog gsum* པུ་ཤེ་པ་ the three *Ratna* or Precious Ones. The Buddhist triad are—(1) *Saṅs-rgyas dkon-mchog* Buddha most rare; (2) *Dharma*, called *Dam-chos dkon-mchog*, the holy Doctrine most rare; (3) *Dge-brun dkon-mchog*

body of priests most rare. Colloq. the phrase is frequently used as an exclamation quite in the sense of our "God knows!"

* དཀོན་པ་གསུམ་གྱི་ལཱ་ལ་ *dkon-pachog gsum-gyis blaas* བྱེད་ལཱ་ལ་ (Schr.) lit. a servant of the three gems, i.e., a devout Buddhist; n. of an individual.

དཀོན་པ་ *dkon-gñer* = རྒྱ་པ་ a priest who is in charge of a Buddhist chapel or temple and performs the daily services to the deities contained in it. The *Skugñer* is also called *Am-choq*: འཇམ་ཆོག་གཉིས་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ the priests and image-steward and others who continually officiate get the customary allowances (*Rtsa*).

དཀོན་པ་ *dkon-po* or དཀོན་པ་ rare, scarce; dear, precious.

✚ དཀོན་པ་ *dkon-bu* a wreath; རྩ་པ་ བུ་ཕྱོགས་ a flower wreath

✚ དཀོན་པ་ *dkor* = རྩ་པ་ རྩ་པ་, *dkor* is resp. for རྩ་པ་, substance, wealth, riches, property: རྩ་པ་གྱི་དཀོན་པ་ the property of the church or that of a monastic congregation; རྩ་པ་གྱི་ཆུང་གི་ཆུང་གི་ foundation, endowment of a monastery; རྩ་པ་གྱི་ཆུང་གི་ཆུང་གི་ additional or occasional gifts for the support of a religious institution; རྩ་པ་གྱི་ཆུང་གི་ཆུང་གི་ landed endowments of a monastery or religious institution.

དཀོན་པ་ *dkor-bdag* lit. the owner of property. It generally signifies the spirit or demi-god who is supposed to be the custodian of the images of all Buddhist deities, scriptures, symbols; in short, of all church and sacerdotal properties. In this sense the demon called *Pehar rgyal-po* of Sam-ye is a *Dkor-bdag* or custodian of religious property.

དཀོན་པ་ *dkor-nor* church property or general wealth: རྩ་པ་གྱི་ཆུང་གི་ཆུང་གི་ཆུང་གི་ (D. R.) you possess accumulated wealth and church-property.

དཀོན་པ་ *dkor-pa* a treasurer (Cs.); one in charge of the endowments and properties of a temple or monastery.

དཀོན་པ་ *dkor-bla* or དཀོན་པ་ a lama who appropriates sacred property to himself (*M. V. 66*).

དཀོན་པ་ལྟ་བུ་ *dkor-ma-bbaga* not misappropriating the treasures, stores, etc., of the church: རྩ་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ do not take wine for drink nor embezzle the property of the priesthood (*Katha*. 115).

དཀོན་པ་ *dkor-rdsoq* is a general name for wealth or property and hence is frequently used to signify རྩ་པ་གྱི་ཆུང་གི་ treasury; treasure-chest (*Nag. 5*).

དཀོན་པ་ *Dkor-rdsoq* n. of a monastery in Southern Ladak, situated 16,000 feet above the sea level.

✚ དཀོན་པ་ *dkor-sag* = རྩ་པ་གྱི་ཆུང་གི་ spendthrift (*Nag. 5*).

དཀོན་པ་ *dkor-rigs* རྩ་པ་, རྩ་པ་ different properties belonging to a monastery.

དཀོན་པ་ *dkol-pa* རྩ་པ་ struck by calamity; afflicted; one in suffering.

✚ དཀོན་པ་ *dkos-thag* = རྩ་པ་གྱི་ཆུང་གི་ 1. རྩ་པ་ suffering, affliction. 2. རྩ་པ་ exciting disgust.

དཀོན་པ་ *dkyar* any appliance for crossing snow or glaciers. Sticking boots (*Sch.*). The *dkyar* used by the Tibetans and the Sharpa Bhutias of Nepal in crossing glaciers is a light circular disk of wood about a foot in diameter, with four holes through which strings are passed to fasten

it to the knee. In climbing up and walking down the snowy sides of mountains, these boards are attached to the soles of the felt boots and are of great assistance to the traveller, preventing the feet from sinking in the soft snow.

དཀྱིལ *dkyil* དབུས or མཚེས མཚེས the middle, centre; མཚེས མཚེས bottom, base; དཀྱིལ་ནས *kyil-nas* from the middle or centre; from amidst; from the bottom; དཀྱིལ་མཚེས the middle one; the central one; དཀྱིལ་ཆེན་པོ་མཚེས་པ་ མཚེས་པ་ མཚེས་པ་ with wide base; spacious interior; comprehensive understanding; also quick comprehension.

དཀྱིལ་དུངས *dkyil-dkruṅ* དུངས་པ་, དུངས་པ་ a cross-legged posture: དཀྱིལ་མཚེས་དུངས་ དུངས་པ་ དུངས་པ་ sitting in a cross-legged posture for mystic meditation.

དཀྱིལ་ལོང་ *dkyil-lhkor* ལོང་པ་, དཀྱིལ་ལོང་, ལོང་པ་ 1. circle; circumference; globe; disk: དཀྱིལ་ལོང་ལོང་ the disk of the face (ལོང་ལོང་ལོང་); the full or whole face. 2. especially used as the equivalent of the Sanskrit *Maṇḍala*, the magic diagrams or figures formed of grain or other materials which are "offered" to deities in Tantrik Buddhist rites. In Tantrik rites diagrams representing supposed mansions of certain celestial *Bodhisattvas* and called དཀྱིལ་ལོང་ are traced on the ground or on paper. The respective places assigned to the different minor deities are painted in different colours in the design, and the central place in the diagram is occupied by the tutelary deity himself, to whom the rest are subordinate. 3. region, sphere; surroundings; suburb. According to the Buddhist cosmogony there are ལོང་ལོང་ལོང་ དཀྱིལ་ལོང་ the sphere of earth, ལོང་ལོང་ལོང་ དཀྱིལ་ལོང་ the sphere of water, the ocean, ལོང་ལོང་ལོང་ དཀྱིལ་ལོང་

rluṅ-gi-dkyil-lhkor the atmosphere, ལོང་ལོང་ དཀྱིལ་ལོང་ the sphere of fire; each forming a stratum over the other. The upper stratum, i.e., that which is beyond the atmosphere, is called the sphere of fire or light.

དཀྱིལ་ལོང་ལུས་ *dkyil-lhkor gru-bshi-pa* a quadrangle; square; a certain mystical figure; diagram or model. The expression ལོང་ལོང་ལོང་ལོང་ དཀྱིལ་ལོང་ལོང་ལོང་ means the gods who constitute the ལོང་ལོང་ assembly in the *Vimāna* or ལོང་ལོང་ལོང་, i.e., superb mansion represented.

དཀྱིལ་ལོང་ལུས་ལོང་ལོང་ is a description of the eight mansions of eight imaginary Buddhas (*K. d. = 72*). Whoever utters the names of these Buddhas or hears the aphorisms about them is liberated from dangers caused by evil spirits, snakes, &c. By remembering and repeating them, even brigands, not to speak of kings, are said to be able to make the weapons of their enemies ineffectual against themselves.

དཀྱིལ་ལོང་ལོང་ལོང་ལོང་ *dkyil-lhkor-can* ལོང་ལོང་ལོང་ any-thing that has a circular and mystical figure on it; also any Tantrik deity placed to be worshipped on the plane of his fancied celestial mansion traced on the ground.

དཀྱིལ་ལོང་ལོང་ལོང་ *Dkyil-lhkor-lon* n. of the grand central temple of Buddha at Lhasa, popularly known as Kinkhording.

དཀྱིལ་ལོང་ལོང་ལོང་ *dkyil-lhkor gsum* ལོང་ལོང་ལོང་ three cycles (of offerings): (1) ལོང་ལོང་ལོང་ དཀྱིལ་ལོང་ལོང་ དཀྱིལ་ལོང་ལོང་ the cycle of offerings for the Bon gods sprung out naturally in course of time; (2) ལོང་ལོང་ལོང་ དཀྱིལ་ལོང་ལོང་ ལོང་ལོང་ལོང་ དཀྱིལ་ལོང་ལོང་, the celestial mansion for contemplation formed in the sky (to imagine an aerial castle); (3) ལོང་ལོང་ལོང་ དཀྱིལ་ལོང་ལོང་, the mansions of gods

པཀྱུམ་ལྗོངས་ *Bkrag-ljong*, abbr. of པཀྱུ་ལྗོངས་ (Tashi jong), n. of a district under *Lhun-grub Rdsoñ* in Tibet.

དཀྱི *dkri* (ti) རྒྱུ་ཅི་ anything to wrap with; a tie; རྒྱུ་ཅི་ a cloth to tie round the face or cover the mouth; muffler; རྒྱུ་ཅི་ vb., wrapping or winding up with paper; paper-wrapping; an envelope (*Fig. k. 2*).

རྒྱུ་ཅི་ I: *dkri-wa* (ti-wa) in old Tibetan, to conduct one's pupil from one stage of learning to another stage; pf. དཀྱི་ཅི་ a. (of རྒྱུ་ཅི་) in modern Tibetan, to wind; to wrap round about; དཀྱི་ཅི་པ་ *dkri-wa-po* = དཀྱི་ཅི་པ་ཅི་པ་ one who wraps up; རྒྱུ་ཅི་པ་ཅི་པ་ ཅི་པ་ཅི་པ་ to fold up clothes, etc.

དཀྱི་ཅི་ II: དཀྱི་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ *dkri snegs-pa* *ta-bu* a snare, anything to entangle with; vb., to ensnare.

དཀྱི་ཅི་ *dkrig* (tig) personally: དཀྱི་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ is same as ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ ཅི་པ་ཅི་པ་ not having come personally, cannot reply or say decidedly.

དཀྱི་ཅི་ I: *dkrigs* བཞུགས་, བཞུགས་ a term for a thousand billions. The term དཀྱི་ཅི་པ་ཅི་པ་ or དཀྱི་ཅི་པ་ཅི་པ་ བཞུགས་ or བཞུགས་ is used for a still larger number.

དཀྱི་ཅི་ II: = རྒྱུ་ཅི་ dense; thickly-gathered: རྒྱུ་ཅི་པ་ *gyrin-dkrigs* (*Nag. 5*) = རྒྱུ་ཅི་པ་ gathering or condensing of clouds; also vb. darkened, obscured, dim, diffused: རྒྱུ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ (*A. K. ii. 47*) the flashing of his teeth bewildered them; དཀྱི་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ *dkrigs-par bgyur-par* grown dim; དཀྱི་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ *dkrigs-par byed-pa* to obscure.

དཀྱི་ཅི་པ་ *dkris-gyur* (ti-gyur) རྒྱུ་ཅི་ surrounded, encircled, encompassed: རྒྱུ་ཅི་པ་

དཀྱི་ཅི་པ་ *dpal-gyis dkris-gyur* རྒྱུ་ཅི་པ་ encircled with glory.

དཀྱི་ཅི་པ་ *dkris-pa* རྒྱུ་ཅི་པ་ 1. to surround, encircle, ensnare. 2. = རྒྱུ་ཅི་པ་ རྒྱུ་ཅི་པ་ to lie round; to wind up (*Mon.*): རྒྱུ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ *ser-snas kun-nas dkris* quite ensnared in avarice (*Jā*).

དཀྱི་ཅི་པ་ *dkris-phrag* n. of a large number (*Nag. 5*).

དཀྱི་ཅི་པ་ *dkru-wa* (tu-wa) = རྒྱུ་ཅི་པ་ *dri-ma* རྒྱུ་ཅི་པ་ abomination, pollution; also dirt, filth (*Lexx*).

དཀྱི་ཅི་པ་ *dkrug-pa* (tug-pa) = རྒྱུ་ཅི་པ་ *gloñ-wa* རྒྱུ་ཅི་པ་ to disturb, to put in motion; the act of troubling, agitating, churning; to turn; to turn a lathe.

དཀྱི་ཅི་པ་ *dkrugs-pa* = རྒྱུ་ཅི་པ་ *bsrubs-pa* རྒྱུ་ཅི་པ་, རྒྱུ་ཅི་པ་, རྒྱུ་ཅི་པ་ stirred up, agitated, troubled, ruffled, disturbed, confused; churned; turned (as in a lathe); confounded: རྒྱུ་ཅི་པ་ཅི་པ་ *dpe-cha dkrugs* the leaves of a book are confused or mixed up together; རྒྱུ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ *bag-chags-kyis dkrugs pañi sems* a mind troubled with passion; རྒྱུ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ *rluñ-gis dkrugs-pañi oñ* water agitated by the wind.

དཀྱི་ཅི་པ་ཅི་པ་ *dkrugs-pa-po* a confounder: རྒྱུ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ the man who causes confusion afar off and nigh is called *tug-pa-po*.

དཀྱི་ཅི་པ་ཅི་པ་ *dkrugs-yig* རྒྱུ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ a kind of character used in Tibet which is puzzling

དཀྱི་ཅི་པ་ *dkrum-pa* (tum-pa) brittle; defined in *Lexx.* as རྒྱུ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་ཅི་པ་, breaking in the manner a porcelain vessel does.

3. open hall or shed erected on festive occasions (*Jā.*).

བཀའ་པོ་པ *kan-pa* 1. to up-root or turn up anything by applying a stick at its foot or root. 2. to bend: ལུ་ཕྱོད་པོ་བཀའ་ (*Nag.*) the body bent backwards: ལུ་ཕྱོད་པོ་བཀའ་ to stretch the arm bending it upwards to pull anything. 3. ལུ་ཕྱོད་པོ་བཀའ་ counting up and then backwards is called *yang-bkan* (*S. del.*). It is also applied to counting from right to left (*Vai. kar.*). 4. to put; to press; to apply (*Jā.*): ལུ་ཕྱོད་པོ་བཀའ་ to press one's foot against a wall. 5. to hold fast; to extend (*Cs.*).

བཀའ་པོ་པ *khāb-pa*, pf. of ལུ་ཕྱོད་པོ་བཀའ་ = ལུ་ཕྱོད་པོ་བཀའ་, to cover; to spread over.

བཀའ་པོ་པ *khāb* a cover; a shelter.

Syn. ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *khebz*; ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *gyogs*; ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *byibs* (*Mñon.*).

བཀའ་པོ་པ *khām-pa* pincers or nippers: ལུ་ཕྱོད་པོ་པ to hold or out with pincers.

བཀའ་པོ་པ *khāb* I: (*Vai. kar.* 60) n. of a tribe in Tibet.

བཀའ་པོ་པ II: ལུ་ཕྱོད་པོ་པ (*A. K. XXVI*), ལུ་ཕྱོད་པོ་པ: primarily means simply "word" or "speech"; but being the honorific form it usually implies an order or command. When used of a sacred personage it means his advice or precepts as well as his authoritative words, e.g., ལུ་ཕྱོད་པོ་པ the lama's injunction; ལུ་ཕྱོད་པོ་པ the king's command; ལུ་ཕྱོད་པོ་པ the order of the chief.

བཀའ་པོ་པ III: also signifies, especially, the enunciations and pronouncements which have issued from the Buddha. They are said to be of three kinds; so ལུ་ཕྱོད་པོ་པ has three divisions:—

(1) ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *shal-naḡ gsuñs-pa* precepts delivered by the Buddha personally.

(2) ལུ་ཕྱོད་པོ་པ those conveyed through the attendant *Bodhisattva* and *S'aravaka*, such as Subhūti, S'āriputra, &c., under inspiration from Buddha or by his sanction expressed or implied or revealed in such works as ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *lhaḡi lion-ḡiñ* the celestial tree; ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *rñā-bo che mdo* the great drum *sūtra*. The precepts under this head are subdivided into—(1) ལུ་ཕྱོད་པོ་པ the personal blessings (of the Buddha), also the blessings received from his enchanted image; (2) ལུ་ཕྱོད་པོ་པ the blessings derived from his teachings; (3) ལུ་ཕྱོད་པོ་པ the blessings of the spirit. This last again is subdivided into the following:—(1) ལུ་ཕྱོད་པོ་པ the blessings of a contemplative heart as in the work called ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *ḡes-rab ḡñiñ-po*; (2) ལུ་ཕྱོད་པོ་པ the grace of the spirit, as in ལུ་ཕྱོད་པོ་པ the *Mantras* uttered by Noijin and other goblins; (3) ལུ་ཕྱོད་པོ་པ the blessings inherent in a truthful spirit or mind.

(3) ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *rjes-su, gñāñ-wa* anything reproduced from memory by the successors of the Buddha under inspiration from him at the Buddhist convocation (*J. Zññ.*).

Syn. ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *ñe-par ḡstan-pa*; ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *ñe-war ḡstan-pa*; ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *ḡdamḡ-pa*; ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *rjes-su ḡstan-pa*; ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *rjes-su gñāñ-wa*; ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *ñe-war gñāñ-pa*; ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *khāb-luñ* (*Mñon.*).

ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *khāb-ḡkroḡ pa* to publish, proclaim; also publication, proclamation.

ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *khāb-ḡkyon* according to *Nag.* implies blaming; a verbal blow, reprimand, rebuke (given by a superior) (*Jā.*).

ལུ་ཕྱོད་པོ་པ *khāb ḡkrol* (*ka-foḡ*) leave of absence.

མག་རྒྱུ་མཁ་ *bkab-glog* = ལྷན་ཕྱིན་ *phyag-bris*
or མག་རྒྱུ་མག་ *bkab-gog* a letter; an autograph:

ལྟ་བུར ཇིགས་དཔྱད་ sucession or descent of the dogmatic principles of Buddha. The principal school of *Tantrik* Lamaism originating from Naro Pa-chen of Magadha and alleged by Milaraspä to have been introduced by Mar-pa Lo-tava in Tibet in the beginning of the 11th century A.D. Its different sects or branches are the following:—ཀམ་ལོ་ལྷན་ *Karma Bkshab-rgyud*, དཔེན་འཛིན་ལྷན་ *Dge-ldan Bkshab-rgyud*, དཔག་ཅེས་ལྷན་ *Dwags-po Bkshab rgyud*, རིན་ཆེན་ལྷན་ *Hbri-gud Bkshab-rgyud*, ལྷན་པ་ལྷན་ *Hbrug-po Bkshab-rgyud*, ལྷན་པ་ལྷན་.

པཀར་བླ་མ་ 11: པཀར་མཁའ་བླ་མ་ *bkab-yi rgyud*, i.e., the line or thread of the word, i.e., the oral tradition of the word of Buddha which is supposed to have been delivered through a continued chain of teachers and disciples apart from the written scriptures.

པཀར་བླ་མ་ལྷན་པའི་གསལ་བྱེད་ (lit the illuminator of the doctrine of *Kahgyud* School) a general designation of the chief lamas of the *Bkab-rgyud-pa* sect (*Yig. k. 67*).

པཀར་བླ་མ་རྒྱལ་པོ་ *Bkab-rgyud rnam-rgyal* the *Bkab rgyud*, Chief Lama whom the Mongol Chief Gushi Khan dethroned after overthrowing the power of *Sde-pa Gtsab-pa* the ruler of Tsang and Ü in 1643 A.D. (*Loñ. 15*).

པཀར་བླ་མ་ *bkab-sgyur* admonition and reprehension; པཀར་བླ་མ་ལྟར་བ་ to issue an order; to admonish; པཀར་བླ་མ་བ་ to translate the words of Buddha, &c.

པཀར་བླ་མ་ལྟར་བ་ *bkab-sgyur btañ-ica* to instruct a subordinate in a rough pointed manner, cautioning him against his faults; to counsel against wrong practices.

པཀར་བླ་མ་ལྟར་བ་ *bkab sgrog-pa* to publish an order; to proclaim or read an order or edict.

པཀར་བླ་མ་ *bkab bsgo* བཀའ་མཁའ་ 1 exhortation to the deity. When any one falls ill either naturally or from the supposed malignity of an evil spirit, he goes to a lama or a *Tantrik* priest and begs of him for a *bkab bsgo*—permission to invoke the deity. The lama touches the patient's head with the consecrated sceptre called *Dorje* (*vajra*), with the sacred dagger called the *phurbu*, a string of beads, an image of a Buddha or a deity or a holy book, and repeating some charms

exhorts the deity to be propitious to the patient. Those who do not actually suffer from any kind of illness also ask for such protective religious measures. 2. commandment; precept (*Jā.*).

པཀར་བླ་མ་ *bkab bsgo* is pf. of པཀར་བླ་མ་ *bkab bsgo*, a sentence passed.

པཀར་བླ་མ་ལྟར་བ་ *bkab bshags-pa* = རྒྱལ་པོ་གསལ་བྱེད་པ་ to send verbal message; to give a reply.

པཀར་བླ་མ་ *bkab-bcu*, also པཀར་བླ་མ་ *bkab bcu-pa*, one who has observed the ten commandments of Buddha. The title of *Bkab-bcu* is given to a Buddhist monk-scholar who has passed all preliminary examinations for a religious degree. There are two classes of པཀར་བླ་མ་—those of *gleñ-bere* and *gsab-phu*; a པཀར་བླ་མ་ of Tashilhunpo monastery is called *Bkab-chen* on account of his superior prestige in religious study and practice.

པཀར་བླ་མ་ལྟར་བ་ *bkab gcog-pa* to act against an order; to disregard an express order or command: ཡང་གྱི་པཀར་བཅུན་ཏུ་མེད་ the order of (one's father must not be disregarded) (*Jā.*).

པཀར་བླ་མ་ *bkab-bcos* an abbreviation of པཀར་བླ་མ་རྒྱལ་པོ་ལྟར་བ་ or the two great collections of Buddhist writings.

པཀར་བླ་མ་ *bkab-chems* = ལཱ་ཤེས་པ་ resp. for ལཱ་ཤེས་པ་ a great man's last will; a royal testament or will: པཀར་བླ་མ་གྱི་ཤེས་པ་ལྟར་བ་ ལཱ་ཤེས་པ་ in the work called *Bkab-chems ka-khol-ma*, etc. (*J. Zan.*).

+ པཀར་བླ་མ་ *bkab mchid* = པཀར་བླ་མ་ or པཀར་བླ་མ་ ལྟར་བ་ a command in reply resp., but also word or speech of a superior person. The term likewise signifies a conference, debate, &c.: པཀར་བླ་མ་ལྟར་བ་ཤིང་གྱུ་གྱུ་ལྟར་བ་ what conversation did he hold? པཀར་བླ་མ་ལྟར་བ་ ལྟར་བ་ལྟར་བ་ལྟར་བ་ “pray, let the nectar of pious conversation be uttered!”

བཀའ་པོ་ *bkab-nan* 1. obedient; dutiful; submissive; observant of command. 2. one's tutelary deity is also called his *bkab-nan*, because he carries out his protégé's behest; བཀའ་པོ་པོ་པོ་ = བཀའ་པོ་པོ་ service; doing service (*Mñon.*).

བཀའ་པོ་པོ་ *bkab nan-pa* to obey; be obedient; བཀའ་པོ་པོ་པོ་ to disobey; བཀའ་པོ་པོ་པོ་ བཀའ་པོ་པོ་ an observer of orders or precepts.

བཀའ་པོ་པོ་ *bkab gñan* the cruel commander; acc. to *Lex. bkab-pa* *sa* *bdag*, "the mighty lord of the soil," is said to be a pre-Buddhist deity (*Jā.*).

བཀའ་པོ་པོ་ *bkab gñan-pa* 1. severe retribution from guardian deities for defects in worshipping them; also the injury they do their devotees for impropriety in their conduct or language. 2. damnation into which both a teacher and his pupil fall for disclosure of secrets of their doctrine without authority.

བཀའ་པོ་པོ་ *bkab-gñan brjid* a weighty command or injunction.

+ བཀའ་པོ་པོ་ *bkab-btag* = བཀའ་པོ་པོ་པོ་ 1. a proclaimed order: བཀའ་པོ་པོ་པོ་ is also colloq. called བཀའ་པོ་པོ་ *bkab-btag*. 2. བཀའ་པོ་པོ་ one versed in drawing omens; an astrologer (བཀའ་པོ་པོ་པོ་) (*M. V. 61*).

བཀའ་པོ་པོ་ *bkab-rtags* mark seal; precept; maxim (*Os.*): བཀའ་པོ་པོ་པོ་ = བཀའ་པོ་པོ་ (*Yig. k. 27*).

བཀའ་པོ་པོ་ *bkab-stod* a subaltern; agent (*Sch.*)

བཀའ་པོ་པོ་ *bkab-tha* = བཀའ་པོ་པོ་ *bkab-lu* order; edict (*Jā.*); written order; command; commandment; precept (*Os.*).

བཀའ་པོ་པོ་ *bkab-tham* = བཀའ་པོ་པོ་ *phrag-dam* or བཀའ་པོ་པོ་ *dam-phrag*, seal; chief seal: བཀའ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ received the letter containing the chief seal of the Grand Lama and enclosing a scarf with charmed knots (*Yig. k. 75*).

བཀའ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *bkab drag-pa phab-pa* to command sharply, hastily or severely (*Sch.*); to issue an ultimatum.

• བཀའ་པོ་པོ་ *bkab-drin*, resp. for པོ་པོ་ *drin* པོ་པོ་, a favour, kindness, grace, boon: བཀའ་པོ་པོ་པོ་པོ་ through the kindness of the lama.

བཀའ་པོ་པོ་པོ་ *bkab-drin-can* = བཀའ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *byams-pa dan ldan-pa* kind; gracious; benevolent (*Mñon.*).

བཀའ་པོ་པོ་པོ་ *bkab-drin-che* very gracious; (you are) very kind; the usual phrase for our "thank you," in acknowledgment of a kindness or favour—common in letters, &c.

བཀའ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *bkab-drin-che shug-pa* to say it is an act of great kindness; to acknowledge kindness; to thank.

བཀའ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *bkab-drin rjes-su dran-pa* to remember a benefit or kindness received.

བཀའ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *bkab-drin shiñ-dpyad* to bear in mind or remember the kindness obtained of another person.

བཀའ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *bkab-drin shad-pa* to bestow a favour; to show kindness.

བཀའ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *bkab-drin gsum-ldan* possessed of or making use of the three graces or courtesies, viz.: (1) བཀའ་པོ་པོ་པོ་པོ་ teaching of the sciences; (2) བཀའ་པོ་པོ་པོ་པོ་ explaining the aphorisms and the *Tantra*; (3) བཀའ་པོ་པོ་པོ་པོ་ blessing and ordaining.

བཀའ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *bkab-drin gsol-ur* to thank; to be grateful for favours.

བཀའ་པོ་པོ་ *bkab-drun* a secretary of state.

བཀའ་པོ་པོ་པོ་ *bkab-gdam* an advice; counsel; instruction from a high official.

བཀའ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *Bkab-gdam-pa* 1. an adviser (*Sch.*). 2. the reformed Buddhist

school of Tibet founded by འཛིན་མཁན་ལྷ་མོ་ འཇུག་པའུ་, the chief disciple of Atisha. It was divided into two stages: བཀའ་པར་ལུགས་ཀྱི་ or བཀའ་པར་ལུགས་མོ་ the earlier school from Bromston to Tsongkha-pa, and བཀའ་པར་ལུགས་ ལུགས་ or the modern school, said to be identical with that now called Gelug-pa, dating from Tsongkha-pa downwards. The earlier *Bkaḥ-gdams-pa* were distinguished for their elaborate ritual and for their power of propitiating deities. The members of the later *Bkaḥ-gdams-pa* have been remarkable for scholarship and linguistic erudition.

བཀའ་པར་ལུགས་མོ་རྒྱུ་ *bkaḥ-gdams pho-bral* the palace where the Grand Lama of Tashilhun-po resides.

བཀའ་པར་ལུགས་ *bkaḥ-padaḥ* a contraction for བཀའ་རྒྱུ་དང་པར་ལུགས་ཀྱི་ *bkaḥ-blon-dal padab-dpon*, minister and general (*Fig. k. 53*).

བཀའ་ལུགས་མོ་ཕྱི་རྒྱུ་མོ་ *bkaḥ-bdus chos-kyi rgya-mtsho* a kind of ritualistic observance of the *Rdsogs-chen* sect of the *Rñin-ma* Buddhist School in which a particular deity with his followers is depicted.

བཀའ་ལྟོགས་པ་ *bkaḥ bdogṣ-pa* to make into law; to proclaim; a proclamation (*Jā.*).

བཀའ་ལྟོགས་ *bkaḥ-bdoms* = བཀའ་རྒྱུ་ or བཀའ་ལྟོགས་ instruction; order.

བཀའ་རྒྱུ་ *bka-gdod*, also written as བཀའ་ལྟོགས་, one waiting for orders; an attendant on a superior; an aide-de-camp; one's guardian deity is also called by this epithet: བཀའ་རྒྱུ་ལྟོགས་ཀྱི་ལྟོགས་པ་ (A. 13) "he who has propitiated the lord of death to serve him as his attendant spirit."

བཀའ་ལུགས་ *bkaḥ bḡdu-wa* collection of the doctrine (*Jā.*); synopsis of the scriptures at the grand Buddhist convocations; also

the convocations where the precepts of Buddha were promulged.

བཀའ་པར་ལུགས་ *bkaḥ gnañ-wa*, vb., to order, command, grant, permit; an order; permission: ཇི་ཇི་ལྟར་ཕྱི་རྒྱུ་མོ་ལྟར་ལྟར་བཀའ་པར་ལུགས་ I beg you will give her as a consort to our King of Tibet (*Jā.*).

བཀའ་པར་ལུགས་ *Bkaḥ-gnam* = ལྟོགས་པ་ a district in the east of Kong-bu; also n. of a district of Ngari Khorsum in Western Tibet.

བཀའ་ལྟོགས་ *bkaḥ-phets* a great man's order.

བཀའ་ཕྱིན་ *bkaḥ-phrin (ka-tin)* a message.

བཀའ་ལྟོགས་ *bkaḥ-bphrin* letter of command: བཀའ་ལྟོགས་ཀྱི་ཕྱི་རྒྱུ་ to write or issue a letter containing instructions.

བཀའ་ལུགས་ I: *bkaḥ-babṣ* an injunction; a direction.

བཀའ་ལུགས་ II: *bkaḥ-babṣ* the fulfilment of a commission; also the lama or saint who is commissioned with some high duty. When a lama at the command of his spiritual instructor fulfils what was entrusted to him, he is said to be a *bkaḥ-babṣ*.

བཀའ་ལུགས་ལྟོགས་ *bkaḥ-babṣ bḡdu* n. of a historical work on later Indian Buddhism by Lama Tārānātha.

བཀའ་ལུགས་ལྟོགས་ *bkaḥ babṣ-bḡhi* the four commissioned ones (see བཀའ་ལུགས་).

བཀའ་ལུགས་ *bkaḥ-bam* = བཀའ་རྒྱུ་ order; diploma: བཀའ་ལུགས་ཀྱི་ཕྱི་རྒྱུ་མོ་ the object of sending the autograph letter (*Bḡsu.*).

བཀའ་ཕྱིན་ *bkaḥ-bris*, resp. བཀའ་རྒྱུ་ *bkaḥ-ḡog*, a letter; a written authority, generally in autograph: བཀའ་ཕྱིན་ལྟོགས་ཀྱི་ཕྱི་རྒྱུ་མོ་ it is very gracious of you to favour me with your autograph and enclosure presented by the hand of the Don nyer (*Fig. k. 14*).

བཀའ་དངུལ་ རྒྱུ་མཆོག་= རྒྱུ་མཆོག་ a minister (Min.).

བཀའ་འགྲུལ་ རྒྱུ་མཆོག་-པའ་ the going forth of an order or edict (Schr.).

བཀའ་འགྲུལ་ རྒྱུ་མཆོག་ the hundred thousand precepts; n. of a religious work.

བཀའ་རྒྱ་ལོ་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་= རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ go-ua; རྒྱུ་མཆོག་ (Nag.) 1. attentive; executing an instruction or order with attention; one who is cheerful at heart owing to his attention to རྒྱུ་མཆོག་. 2. one who easily understands what he is ordered to do; one who appreciates his superior's instruction. 3. རྒྱུ་མཆོག་ speaking well; eloquent; རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ mi-fo-ua རྒྱུ་མཆོག་ one whose expression or delivery is not good.

བཀའ་རྒྱ་ རྒྱུ་མཆོག་ or རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ Non-po, the name given to the four Cabinet Ministers who assist the Gyal-tshab or Regent in the administration of the Government of Tibet during the minority of the Grand Lama of Lhasa. The four Kälön must be laymen and are often military officers. Popularly they are styled Shäpé (ཤཤཤཤ): རྒྱུ་མཆོག་ཤཤཤཤ-ལ་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ the residence of a རྒྱུ་མཆོག་.

བཀའ་རྒྱ་ལོ་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ the official staff of a Kälön.

བཀའ་རྒྱ་ལོ་ རྒྱུ་མཆོག་ (particularly) the four ministers whom the 4th Manchu Emperor K'ien-lung (in Tibetan called ལཱ་ཤཤཤཤ Protected of Heaven) appointed to conduct the state affairs of Tibet. They were རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ Kun-gyab-tsi No-yon, རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ Tsho-rin རྒྱུ་མཆོག་ of Gyab Rok, རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ and རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ of Po-ta-la. These four governed the country for twenty-seven years from the year of the iron-sheep (Loñ. 16).

བཀའ་རྒྱ་ལོ་ རྒྱུ་མཆོག་ the three ministers who conducted the Government of Tibet from the year of the fire-horse to the middle of the year of the earth-sheep. Their names were:—བཀའ་རྒྱ་ལོ་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ Lum-pa-wa, རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ of Kōn-bu, and རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་.

བཀའ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་= རྒྱུ་མཆོག་ spiritual or intellectual heir-loom. This is a philosophical term of the རྒྱུ་མཆོག་ School, meaning the descent of the རྒྱུ་མཆོག་ (Buddha's word) in an unbroken succession or without being kept concealed for a period. One who has received such a succession, or any scripture that has come down to him in such a manner.

བཀའ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ to contain many precepts or commands; one on whom there are instructions or commissions to perform.

བཀའ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ one whose morals are pure; one who has preserved his vows.

བཀའ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་-པའ་, pl. རྒྱུ་མཆོག་, to speak; to say (where an honoured person is the spokesman); according to circumstances, to command, ask, beg, relate, answer, &c., especially in ancient literature, in which it is almost invariably used of Buddha and of kings speaking.

བཀའ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་= རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ or རྒྱུ་མཆོག་ a reply in the way of instruction: རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ "pray favour me with replies on internal affairs (uninterruptedly) like the flow of the river of gold" (Yig. k. 15.)

བཀའ་མཆོག་ རྒྱུ་མཆོག་ letter of authority or commission from Government (issued to one who is on the move or who is to

to load a beast of burden, &c.: གྲུ་ལ་ལ་བ་
to levy a tax. 2. pf. of ལུ་བ་ to spin;
ཐྲིལ་བ་ spun; twisted (*Mag. 5*).

འགྲུལ་པ་ལྟ་བུ་ *lhal-thag* a kind of
stuff made of coarse goat-hair about nine
inches in width: ར་ཐུ་ཉ་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
ལ། *ra spu dag-lha re la lhal-thag byag-par*
with every five pounds of goat's hair to
weave one blanket (*Rit.*).

འགྲུལ་པ་ *lhas*, contraction འགྲུལ་པ་
of འགྲུལ་.

འགྲུལ་པ་ *lhas-pa* = འགྲུལ་ 1. crack, split,
cleft. 2. pf. of འགྲུལ་.

འགྲུལ་པ་ *lhu-wa* 1. elixir, quintessence
(*Os.*); གྲུ་ལུ་ medicinal extract. 2. with
pf. ལུ་བ་ to make extract of a drug by
drawing out the juice (*Les.*); ལ་ལུ་
malted butter; ལུ་བ་ལྟ་བུ་ to extract the
spirit of; ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *lhu phyul* spirit extracted
(*Os.*); གྲུ་ལུ་ལྟ་བུ་ to extract medicine
by infusion.

འགྲུལ་པ་ *ljug-pa* pf. of ལུ་བ་བ་
ལུ་བ་ལྟ་བུ་, drawn or pulled forward;
ལུ་བ་ལྟ་བུ་ summons (*Fig. 7*).

འགྲུལ་པ་ *lkum-pa*, pf. of ལུ་བ་, but
pres. in *W.* and according to *Les.* fut.
ལུ་བ་ *lkum*, pf. ལུ་བ་, to kill, to destroy;
ལུ་བ་ལྟ་བུ་ to cut off the edge; fix a
boundary to.

ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *lkur-gi* མཆོད་, མཆོད་, མཆོད་, མཆོད་
ལྟ་བུ་ honour, respect, homage; mark of
honour; respectful reception (by asking
one to sit on a seat of honour); ལུ་བ་ལྟ་བུ་
lkur-gi mchod-pa to distinguish (a per-
son) by marks of respect (*Zam.*); ལུ་བ་ལྟ་བུ་
rañ-la lkur-gi dbyul-dug when
honour is shewn to (one's self) yourself
(*Jā.*); ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *lkur-gi dregs* sense of
honour; self-respect: ལུ་བ་ལྟ་བུ་ ལུ་བ་ལྟ་བུ་

ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *lku chen-po rnam-la lkur-gi*
dregs-pa ལུ་བ་ great men have the sense
of dignity.

Syn. ལུ་བ་ *mchod-pa*; ལུ་བ་ *rim-gro*;
ལུ་བ་ *lshon-lkur*; ལུ་བ་ *ri-mor byag*;
ལུ་བ་ *shabz-tog*; ལུ་བ་ *shabz-borid*;
ལུ་བ་ *lkur-wa*; ལུ་བ་ *ko-war gnag*;
ལུ་བ་ *ko-war gpyod*; ལུ་བ་ *ljud-pa* (*Mhon.*).

འགྲུལ་པ་ I: *lkur-wa* = ལུ་བ་ 1. to pay
homage or reverence; to esteem. ལུ་བ་
ལུ་བ་ལྟ་བུ་ ལུ་བ་ལྟ་བུ་ literally "the
king honoured of many" was the name
of the first king of the world according
to the Buddhist legendary account. 2. to
carry; to fetch; to convey in *W.* being also
pf. of ལུ་བ་; ལུ་བ་ལྟ་བུ་ to carry upward.

འགྲུལ་པ་ II: = ལུ་བ་, ལུ་བ་ལྟ་བུ་ = ལུ་བ་
ལུ་བ་ ལུ་བ་ལྟ་བུ་ to slander; to blasphe-
me; not to accept as true or correct (*Liq. P. 4*).

ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *lkur-war byed-pa* the act of
respecting; to do honour; frq. to make
reverence, to salute.

ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *lkur-tshig* = ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *lshod-pa*
tshig words or expressions of honour,
some of which are:—ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *lshag-*
lhos; ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *lshag-pa ltrjed*; ལུ་བ་
lshod-gmwa; ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *mchod-tshig*; ལུ་བ་ལྟ་བུ་
lsho-war-bya; ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *lshod-pa gmwa*; ལུ་བ་ལྟ་བུ་
lsho-ltrjed; ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *mchog-gyur*; ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *phul-*
byul; ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *rmad-byul*; ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *legs-ltrjed*;
ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *legs-gmwa*; ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *gsho-lshod-pa*;
ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *pin-tu-baah* (*Mhon.*).

ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *lkur los* worthy of respect;
respectable.

ལུ་བ་ལྟ་བུ་ *lkog-pa*, pf. of ལུ་བ་.

འགྲུལ་པ་ *lkoñ-wa*, pf. of ལུ་བ་. When
ལུ་བ་ *lkoñ* is joined with ལུ་བ་ to form the
compound word ལུ་བ་ it means ལུ་བ་
threat, menace.

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔd* = བཞུགས་པ་ *l̥kɔd* to appoint; to raise to the throne.

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔd-pa*, v. འཇོག་པ་ ལྟར་, འཇོག་པ་ ལྟར་ 1. sbst. ལྟར་ *gral* or ལྟར་པ་ arrangement; འཇོག་པ་ལྟར་ order or arrangement; method of arranging; applied to mind, as in ལྟར་པ་ འཇོག་ the meaning is meditation, ལྟར་པ་, ལྟར་པ་. 2. vb. = to build, arrange, plan, &c.

བོད་པོ་འཇོག་པ་ ལྟར་པ་ ལྟར་པ་ of boundless or infinite design; the universe; n. of a great Bodhisattva.

བོད་པོ་འཇོག་པ་ འཇོག་པ་ *l̥kɔd-pa* *gtug-gtor* = འཇོག་པ་ལྟར་པ་ the prince of learning; science.

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔd-l̥kɔd* = འཇོག་པ་ལྟར་པ་ *l̥kɔd-gton-pa* (Yig. k. 23).

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔd-l̥kɔd* (colloq. འཇོག་པ་ *l̥kɔd-l̥kɔd*) the plan of an undertaking; design; plot.

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔd-l̥kɔd* = འཇོག་པ་ལྟར་པ་ *sla-wa l̥kɔn-goig-pa* or འཇོག་པ་ལྟར་པ་ *l̥kɔn-sla l̥kɔn-goig-pa* the eleventh month of the Tibetan year, sometimes corresponding with January (Rtsa.).

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔn-pa*, pl. of འཇོག་པ་ *l̥kɔn-pa*.

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔn-l̥kɔn* seems to be a kind of goblin (Jā.).

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔl-kyed* n. of a torment; torture from being boiled in water or oil: འཇོག་པ་ལྟར་པ་ *l̥kɔl-sol l̥kɔl-kyed-kyi edug-l̥kɔl* the sufferings of the damned through the torture of being boiled.

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔl-wa* occasionally pl. of འཇོག་པ་ *l̥kɔl-wa*, to boil; usually indicates འཇོག་པ་ to bind to service; to employ; འཇོག་པ་ལྟར་པ་ *l̥kɔl-wa* a boiling vessel; འཇོག་པ་ *gyog-tu l̥kɔl-wa* to take into service; འཇོག་པ་ལྟར་པ་ to set aside; to keep out.

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔl-wa* 1. to talk nonsense (Jā.). 2. འཇོག་པ་ལྟར་པ་ to rave in speech; to talk nonsense: འཇོག་པ་ལྟར་པ་ འཇོག་པ་, འཇོག་པ་ལྟར་པ་, v. འཇོག་པ་.

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔl-pa* in the colloq of Tsang = འཇོག་པ་ *l̥kɔl-pa* to tie (by a rope); འཇོག་པ་ = འཇོག་པ་ bound, tied, fastened (Mān.).

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔl-wa*, pf. and fut. of འཇོག་པ་, but in W. is used as the only form of the verb = to send, despatch; to cause to come forth: འཇོག་པ་ལྟར་པ་ *l̥kɔl-wa l̥kɔl-wa* despatched an envoy: འཇོག་པ་ལྟར་པ་ *l̥kɔl-wa l̥kɔl-wa* sent forth rays: འཇོག་པ་ལྟར་པ་ *l̥kɔl-wa l̥kɔl-wa* caused a form to emanate: འཇོག་པ་ལྟར་པ་ *l̥kɔl-wa l̥kɔl-wa* made an exhibition of.

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔl-pa*, pf. to bend back; recline (vb. nt.).

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔl-pa* = འཇོག་པ་ *l̥kɔl-wa* to beat (Jā.); འཇོག་པ་ལྟར་པ་ resp. to chastise with words, to scold (Jā.). Soktr. mentions འཇོག་པ་ལྟར་པ་ chiding.

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔl-wa* (fa-wa) oeg. to འཇོག་པ་, འཇོག་པ་ variegated; beautiful, blooming (of complexion); glossy, well-fed (of animals); འཇོག་པ་ལྟར་པ་ a great painting; འཇོག་པ་ལྟར་པ་ འཇོག་པ་ལྟར་པ་ a painter: འཇོག་པ་ལྟར་པ་ འཇོག་པ་ལྟར་པ་ with variegated figures; paintings: འཇོག་པ་ལྟར་པ་ འཇོག་པ་ལྟར་པ་ a radiant or illuminated zone or halo: འཇོག་པ་ལྟར་པ་, འཇོག་པ་ variegated; with shades of colour.

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔl-wa* *l̥kɔl-l̥kɔl* n. of the bird called *Garghodgata*; འཇོག་པ་ལྟར་པ་ འཇོག་པ་ (Mān.).

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔl-wa* = འཇོག་པ་ *ri-mo-gukhen* a painter (Mān.).

བོད་པོ་འཇོག་པ་ *l̥kɔl-wa* *l̥kɔl-wa* parti-coloured; on a red ground.

འཕྲ་མེད་ *bkra-lam-mc* = རྒྱ་མེད་ glaring; in glare; མེད་པ་བྱ་མེད་པ་ཏུ་བྱུང་བའི་མེད་པ་བྱ་མེད་པ་ the beauty or effect produced by variegated colours as in a painting; the illumination of colours as set forth in a rainbow; hence splendour.

བྱ་མེད་ *bkra-cis* བྱ་མེད་, བཤུ་ལོ་ལྷ་མོ་, བཤུ་ལོ་ལྷ་མོ་ prosperity; blessing; good luck: བཤུ་ལོ་ལྷ་མོ་བྱ་མེད་ལོ་ལྷ་མོ་ good fortune to my people! may they prosper! བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ holy-water; consecrated water or consecrating water; བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ auspicious bed; nuptial bed (*Co.*); བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ words of blessing; benediction; བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ *bkra-cis-kyi go sbyon* བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ auspicious fasting; བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ *bkra-cis-kyi go-als* instruments used for insuring luck; sacrificial ceremony by which blessings are to be drawn down (*Jā.*); བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ propitious; lucky; བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ good omens; lucky signs; བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ *bkra-cis-paḥi rtags* lucky configurations or resemblances; happy omens; བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ n. of a goddess; the goddess of glory (*Jā.*); བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ misfortune; calamity; བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ calamity; adj. wretched; unlucky.

བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ *Bkra-cis gñā* n. of a place in *Kham* (*Loā.* 35).

བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ *bkra-cis brgyed-paḥi gñā* n. of a short sutra in *K. d.* 76 which contains the names of eight Buddhas. Whoever recites it and meditates on the perfections acquired by the Buddhas escapes from the dangers of evil spirits and demons. Such a devotee can easily have admission into the courts of kings and address the highest authorities without let or hindrance. Remembrance of this effusion is believed to be a safeguard against bad dreams and also

misadventure or accidents in war, and in repelling offensive weapons.

བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ *bkra-cis sgo-mad* n. of a monastery in Amdo.

བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ *bkra-cis-can* བྱ་མེད་ n. of an incense (*Mon.*).

བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ *Bkra-cis chos-rdad* the summer seat of the Government of Bhutan where the Dharma Raja resides. It is ordinarily called Tassisudon on English maps.

བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ *bkra-cis brjod-pa* བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ auspicious expression; a benediction.

བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ *bkra-cis rtags-brgyed* the eight auspicious signs or emblems, viz. :— (1) བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ the precious or jewelled umbrella; (2) བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ the golden fish; (3) བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ the pot of treasures; (4) བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ the excellent lotus; (5) བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ the white conch-shell with whorls turning to the right; (6) བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ the auspicious mark represented by a curled noose emblematical of love; (7) བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ the chief standard of victory, i.e., the emblem of royalty; (8) བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ the golden wheel.

བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ *bkra-cis rtags-can* possessed of auspicious marks: བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ a glossy hand possessing auspicious lines will cause one to obtain both a son and wealth (*K. d.* 317).

བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ *bkra-cis dñā* = བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ *dñā-bkar gyas-bkhyil* བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ a conch-shell with its whorls turning to the right instead of to the left (*Mon.*).

Syn. བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ *dñā-ḥaḥog*; བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ *gyal-po bkhyu-wa* བྱ་མེད་ཕྱི་ལྷ་མོ་ (*Mon.*).

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ *bkra-cis ldan* ཚཱིན་, འཕྱུགས་ལཱ་
auspicious; lucky.

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *bkra-cis-paḥi rdsag* འཕྱུགས་
ལྔ་པ་, ཚཱིན་ལྔ་པ་, ཚཱིན་ལྔ་པ་ lucky articles.

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *Bkra-cis-paḥi yi-ge* n. of a
kind of (mystic) writing which is consi-
dered auspicious.

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *bkra-cis-par gyur-oig*
འཕྱུགས་ལྔ་པ་ may you enjoy prosperity.

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ *bkra-cis byed-ma* = རྒྱལ་ལྔ་པ་
n. of a goddess (*K. g. 5 118*).

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ *Bkra-cis blama* 1. Tashi
Lama, the name by which the Panchhen
Lama of Tashilhun-po is known in India
and Europe. 2. a lama priest who
officialates at a marriage ceremony in
Sikkim: བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་
ལྔ་པ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ the Tashi lama will touch
with the auspicious offerings (for the gods)
the head of the bride.

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ *Bkra-cis-rtsa* (*Tashi-tse*) n. of a
village in the district of *Stod-lu* in Tibet.

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ *Bkra-cis-btsag* (*Tashi seg-
pa*) n. of a brother of King *Skyid-lde
Nimahi ngon*, who settled down in *Māab-
ris* in Western Tibet (*LoA. 2 8*).

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *bkra-cis btsag-paḥi
mdo* n. of a work the reading of which
produced auspicious occurrences.

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ the eight lucky. articles
are—(1) མེ་མོང་ mirror; (2) ལྔ་པ་ medicinal
concretion from the brains of elephant;
(3) ལྔ་པ་ curd; (4) ལྔ་པ་ *Dub-grass*; (5) ལྔ་པ་
ལྔ་པ་ the wood-apple; (6) ལྔ་པ་ ལྔ་པ་
a right-whorled conch-shell; (7) ལྔ་པ་ *li-khri*
vermillion; (8) ལྔ་པ་ white mustard.

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ *bkra-cis rdsag-pa* འཕྱུགས་
ལྔ་པ་ completion of an auspicious work
or event.

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ *Bkra-cis lhun-po* (*Tashi-
lhunpo*) the seat of the Panchhen Rin-po-
che, the second Lama in Tibet, ordinarily
called Tashi Lama, ranking next to the
Dalai Lama of Lhasa. The grand monas-
tery of this name adjoining the town of
Shiga-tse in Tsang harbours 4,880 monks,
presided over by the Tashi Lama.

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ *bkrag (tag)* ལྔ་པ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་
lhof-lhof mdañs yod-pa 1. dazzling
brightness; lustre; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ also
ལྔ་པ་ལྔ་པ་, e.g., glitter (of jewels). 2. ལྔ་པ་
beautiful appearance; high colour (of the
face, skin); ལྔ་པ་ལྔ་པ་ pure gloss of the
skin; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ very bright (*Jā.*).

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ *bkrag-pa* = ལྔ་པ་ལྔ་པ་ fair or
fine complexion.

Syn. ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *mdañs-can*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *btsher-
wa* (*Mñon.*).

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ *bkrag-med* = ལྔ་པ་ལྔ་པ་ or ལྔ་པ་ལྔ་པ་
dull appearance; bad complexion (*Mñon.*).

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ *bkrab-pa (tab-pa)* pf. ལྔ་པ་ལྔ་པ་
to choose or select from among many;
ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *mo-hog-tu bkrab* exquisite choice
(*Lex.*).

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ *bkram-pa (tam-pa)*, pf. ལྔ་པ་ལྔ་པ་,
a form of ལྔ་པ་ལྔ་པ་, ལྔ་པ་, ལྔ་པ་ to
spread over, scatter.

Syn. ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *dgram-pa*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *brdal-pa*
also ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *gtor-wa*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *hthord-pa* ལྔ་པ་ལྔ་པ་;
ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *gsugs-pa* (*Mñon.*).

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ *bkra-l-wa (tal-wa)* 1. pf. of
ལྔ་པ་ལྔ་པ་ (*Cs.*) ལྔ་པ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་
elucidation (of the meanings of the terms
in the *Sūtra* and the *Tantra*). 2. to
appoint: ལྔ་པ་ལྔ་པ་, to engage in business.

བྱ་ལྗོན་ལྔ་པ་ *bkraḥ* in the passage ལྔ་པ་ལྔ་པ་
ལྔ་པ་ལྔ་པ་; ལྔ་པ་ here means rolled or
varnished in variegated colours.

茶·飯 *tsa-fan* toe.

stolen *rku-wa* चोरवति, pf. चुरेत्, fut. चुरेत्
 or चुरेत्, imp. चुर, to steal, rob; pres.
 चुरेत् steals, robs; चुरेत् *hrku-bya* an
 article to be stolen; चुरेत् *hrku-byahi*
rdeas things that may be stolen; also stolen

property. The six kinds of theft acc. to Buddhism are—(1) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *hjab-bus rku-wa* to steal or take away quietly another's property; (2) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rgyu-rku-wa* to rob a thing knowing all about it beforehand; (3) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *guthus-rku-wa* to rob violently one's property; (4) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *to rob a thing promising to return it*; (5) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *to steal by concealment*; (6) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *to rob a thing by slandering another person* (*K. d. v. 5*).

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rku-war hgras-wa* ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ to count as stealing.

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rku-soms* ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ a mind to steal, or thievish mind.

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rkur houg-pa* ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rku-thabs-su gnas-pa* ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་, the ten kinds of stealing according to Tibetan authors, viz.:—ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *guthus rku-wa* to rob by means of incantations; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *gyu thabs-kyis rku-wa* to rob by producing magical illusions; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *hbrid-pas rku-wa* to rob one by using threats; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *gtam-pas rku-wa* to rob by speech (by lying); ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *to rob one by soft words*; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *to rob by saying that he will return the thing afterwards*; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *to steal by conjuring*; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *stealing by misappropriation or breach of trust*; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *stealing by gentle persuasion*; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *stealing by (imposing upon another in the name of) religion* (*Loñ. v. 16*).

ལྷན་པོ་ *rku-bya*, same as ལྷན་པོ་ to keep secret, hide.

ལྷན་པོ་ *rkun-egyig* thief's pouch; a sort of small wallet.

ལྷན་པོ་ *rkun-can* a thief.

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rkun-boom* plunder; highway robbery.

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rkun-thabs-su hlab-wa* to take away by thievish means.

ལྷན་པོ་ *rkun-nor* stolen goods.

ལྷན་པོ་ *rkun-po*, fem. ལྷན་པོ་ *rkun-mo* ལྷན་པོ་, a thief, a robber.

Syn. ལྷན་པོ་ *jag-pa*; ལྷན་པོ་ *gyos-ma*; ལྷན་པོ་ *yan-lag han*; ལྷན་པོ་ *ar-pa*; ལྷན་པོ་ *hjab-bu-pa*; ལྷན་པོ་ *chom-rkun*; ལྷན་པོ་ *gshan-duñ*; ལྷན་པོ་ *gshams-kyi byed-po*; ལྷན་པོ་ *hog-tu-rgyu*; ལྷན་པོ་ *chom-po* (*Loñ.*).

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rkun-pos hgo-wa* ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ ལྷན་པོ་ *rkun-pos han byed-pa* the harm done by a thief.

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rkun-dpon* the head of a gang of wandering marauders.

ལྷན་པོ་ *rkun-ma* one who steals; a thief; also applies occasionally to theft.

ལྷན་པོ་ *rkun-rdas* stolen goods or things.

Syn. ལྷན་པོ་ *rkun-nor*; ལྷན་པོ་ *lkog-nor*, stolen property (*Loñ.*).

ལྷན་པོ་ *rkun-grun* a guard; a watchman; to watch for thieves: ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rkun-ma srul-rgyud chod-du khyi-gos* feeding dogs to guard against thieves.

ལྷན་པོ་ *rkuñ* ལྷན་པོ་ vulgar word for the anus, backside, posterior; colloq. ལྷན་པོ་ or ལྷན་པོ་.

ལྷན་པོ་ *rkuñ-kyod-par* to move or shake one's hinder parts, a mode of nautch girl's dance in India.

ལྷན་པོ་ *rkuñ-rgyag* a chair to sit upon.

ལྷན་པོ་ *rkuñ-gegs* a sitting bench; a portable rest used by coolies.

ལྷན་པོ་ *rkuñ-tshog* buttocks (*Os.*).

ཀྱི་པ *rka-wa* = རྩ་པ *rig-pa* (cf. རྩལ་པ *skom-pa*) lean; meagre (Cs.): རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *rko-war bgyur-war* to grow lean, thin.

རྩལ་པ *rked-pa*, also རྩལ་པ་ཅའི་, ཅའལ་, the waist, more particularly that part where the girdle is worn; also the loins; also defined as རྩལ་པ་རྩལ་པར་ the ends or notches of the bow which hold the string or to which the string is attached.

Syn. རྩལ་པ་ལུག་ *ake-rags yul*; བར་མ་ *bar-ma*; ལུག་པ་ *lugs-phra* (Mñon.).

རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *rked-rgyur* an ornament (chain) hanging from waist.

རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *rked-bchu* རྩལ་པ་ the buttocks.

རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *rked-mdud* anything twisted at the middle; knotted-waist; n. of a bisouit (Jig.).

རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *rked-nag can-ma*, v. རྩལ་པ་རྩལ་པར་ རྩལ་པ་, a woman who has her monthly courses (Mñon.).

རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *rked-pa gyon-pa* stiff, unyielding waist: རྩལ་པ་རྩལ་པར་ རྩལ་པ་རྩལ་པར་ the husband of the woman with a stiff waist will die (K. d. 317.).

རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *rked-pa, rgyur-wa* (metaph.) to become a slave (female): རྩལ་པ་རྩལ་པར་ རྩལ་པ་རྩལ་པར་ a woman whose waist has become bent like a bow becomes a maid servant (K. d. 317.).

རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *rked-pa chag* (lit. broken waist) to fail in a great undertaking: རྩལ་པ་རྩལ་པར་ རྩལ་པ་རྩལ་པར་ if a fox (tries to) leap over a place where lions jump, he breaks his waist, i.e., dies in the attempt.

རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *rked-xu phra* a slender waist.

རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *rked-bbras* = རྩལ་པ་ n. of a fruit used in fever (Mñon.).

རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *rked-bdom* one with a large or broad waist; a corpulent person.

Syn. རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *ldo-wa che-wa*; རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *gsus-po che*; རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *ho-ldir-wa*; རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *gsus-rdes can*; རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *ho-wa bphya-wa*; རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *grod-pa chen-po*; རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *grod-pa bdom-po* (Mñon.).

རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *rked-med-ma* a pretty woman; = རྩལ་པ་རྩལ་པར་, a woman with slender waist (Mñon.).

+ རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *rked-so* = རྩལ་པ་ *rked-pa* the waist: རྩལ་པ་རྩལ་པར་ རྩལ་པ་རྩལ་པར་ *gde-mig chuñ-sa sna-mañ-poñ skubi rked-so bkhor-wa* (A. 153) many little keys of different kinds surrounded his waist.

རྩལ་པ་ *rko-wa*, pf. རྩལ་པ་ *brkos*, imp. རྩལ་པ་ *rko-gig* 1. to dig, dig out; to hoe 2. to engrave; turn up; till.

རྩལ་པ་ *rko-byed* 1: 1. = རྩལ་པ་ a hog; also that which digs; a mattock, shovel. 2. རྩལ་པ་ an arrow.

རྩལ་པ་ 11: v. རྩལ་པ་ *byi-wa* that burrows; a rat (Mñon.).

རྩལ་པ་ *rko-ma* a kind of small hoe for digging earth; n. of a bird called རྩལ་པ་ *ko-ma* (Vai. 38.).

རྩལ་པ་ *rko-mkhan* or རྩལ་པ་ or རྩལ་པ་ a digger; one who hoes.

རྩལ་པ་ *rko-ma* incorrectly for རྩལ་པ་ *hog-ma*.

རྩལ་པ་ *rko-pa* = རྩལ་པ་ *sa-rkoñ* རྩལ་པ་ ringworm; itch (Cs.).

རྩལ་པ་ *rko-po bbras chen* n. of a skin disease with large eruptions; also eruptions (Ya-sel. 28).

རྩལ་པ་ *rked-pa* engraving; = རྩལ་པ་ *rko-wa*, to dig or to engrave (Cs.).

ཀྱི་མེ་ལྷན་ 1. a brass vessel like a tea-pot, with a spout; in *W.* "a-kyan," a milk-pot. 2. pot-belly; paunch (*Sch.*); མེ་ལྷན་, a vessel for water; མེ་ལྷན་ a vessel for wine (*Jā.*).

ཀྱི་མེ་ལྷན་ མེ་ལྷན་ མེ་ལྷན་ མེ་ལྷན་ a kind of vessel made of brass or silver or gold of the shape of a wine glass.

ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ vain talk; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ to play a practical joke on; to make game of.

ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ a sack or leather bag, frq. is poetical term for the body or the five aggregates, i.e., ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ "the body is a bag of unclean things" (*Jā.*).

ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ to swim; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ to amuse one's self by swimming (*Jā.*); colloq. "ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་" a swimmer.

ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ small bag; pouch; colloq. ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ a bag of goat skin; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ a bag for flour ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ water bag or Hindi *mooluk*; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ butter bag.

ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ the act of swimming or bathing. In the mystic language of the *Brahmakayika* ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ or ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ signifies ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ misery; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ or ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ means ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ sins; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ denotes ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ the exhaustion of misery, i.e., the cessation of misery or its ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ signifies ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་, i.e., to meditate on the exhaustion of misery signifies ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ or the way to *Nirvana*. These are the terms believed to be used in the language of the celestial beings who dwell in the heaven called ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ (*K. ko. p. 236*).

ཀྱི་མེ་ལྷན་ I: In Buddhist science this important term expresses any co-operating influence which serves to shape and bring about an event as distinguished from ཀྱི་མེ་ལྷན་, its direct and obvious cause. In plain language, ཀྱི་མེ་ལྷན་ is the primary cause of anything, but ཀྱི་མེ་ལྷན་ is frequently controlled and modified by a co-ordinate influence known as ཀྱི་མེ་ལྷན་. As a medical term, according to Jäschke, ཀྱི་མེ་ལྷན་ is differentiated from ཀྱི་མེ་ལྷན་ in that it indicates the pathological or secondary cause of disease, while the latter word denotes its primary or anthropological cause. However, while assigning to ཀྱི་མེ་ལྷན་ the primary meaning of "cause" and "occasion" in the qualified sense of being contributory only to that which comes to pass, we have to note the apparently contradictory signification—effect, occurrence, incident, event. So we meet with ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ unfortunate accident; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ he has perished by an evil incident; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ the adversities arising in this life; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ an event disagreeable to one's own self; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ a sudden accident; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ owing to that circumstance; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ or ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ considering the case of not being, not having; thus ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ stands also for a cause of disease and of death; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ any circumstance or event adverse to the success of an action, any obstacle, anything opposed or hostile to the existence of another thing: ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ a happy, favourable circumstance; furtherance; assistance; supply; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ to assist in; to help to; ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ ཀྱི་མེ་ལྷན་ altogether successful.

ཅུ་མཁའ་མཁའ་ཉི་ཤུ་མཁའ་། if one is born a deaf-mute, one's consciousness (soul) not being suited to work, one cannot act religiously.

Syn. མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *hag-gig* *gigul*; མཁའ་མཁའ་ *hag mi'dan*; མཁའ་མཁའ་ *some* *ben-po*; མཁའ་མཁའ་ *tshigkams*; མཁའ་མཁའ་ *tshig* *mi-gnal*; མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *ben-po* *har* *lkug*; མཁའ་མཁའ་ *mi-gmra ges* (*Mon.*).

མོག་ I: མཁའ་མཁའ་ *pha-gi* yonder. In the passage མོག་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་, he said "from here look to yonder hill-side": མོག་མཁའ་མཁའ་ *lkog-gi-rig-na* = མཁའ་མཁའ་ the corner of the hill there.

མོག་ II: secrecy; མོག་མཁའ་མཁའ་ a wife kept secretly in Tibet. Where polyandry prevails any of the brothers who is not satisfied with the common spouse takes to himself a wife called *Kok-gi chung-ma*—a concubine (*Co.*).

མོག་མཁའ་ *lkog-ma*, vulg. མོག་མཁའ་ *og-hjol* 1. gullet, oesophagus. 2. wind-pipe. 3. the throat; མོག་མཁའ་མཁའ་ *lkog-mahi* *pha-gon* the larynx (*Sch.*); also written མོག་མཁའ་མཁའ་.

མོག་མཁའ་ *lkog-dkar* the ferret-badger (*Helictis monticola*).

མོག་མཁའ་ *lkog-gyur*, v. མོག་མཁའ་ *lkog-na-ma* (*Mon.*); མོག་མཁའ་མཁའ་ *lkog-gya* *byas* made secret.

མོག་མཁའ་ *lkog-glu* a secret hummed song: མོག་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ a song sung so that others may not hear it is called *Kog-lu* (*Mon.*).

མོག་མཁའ་ *lkog-chad* secret punishment.

མོག་མཁའ་མཁའ་ *lkog-chos* *byed-pa* to apply one's self to religious studies secretly.

མོག་མཁའ་ *lkog-rnan* a reward given secretly; a bribe.

མོག་མཁའ་ *lkog-tu* confidentially, secretly; མོག་མཁའ་ or མོག་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ secret; hidden;

out of sight (*Id.*); མོག་མཁའ་མཁའ་ *glu-tu* *lkog-gyur* very secret; most confidential.

མོག་མཁའ་མཁའ་ *lkog-tu* *brkus* stolen; removed secretly; མོག་མཁའ་མཁའ་ to converse secretly; མོག་མཁའ་མཁའ་ a secret doctrine; to worship secretly; མོག་མཁའ་མཁའ་ to speak confidentially.

མོག་མཁའ་ *lkog-gndug* = མོག་མཁའ་ the larynx.

མོག་མཁའ་ *lkog-bdun* is described as meaning མོག་མཁའ་མཁའ་མཁའ་, secret conversation or deliberating, so that others may not understand it.

མོག་མཁའ་ *lkog-na-ma* that which is not evident.

Syn. མོག་མཁའ་ *lkog-gyur*; མོག་མཁའ་མཁའ་ *mden-cum* *min-pa* (*Mon.*).

མོག་མཁའ་ *lkog-nor* = མོག་མཁའ་ *rhug-rdas*, lit. secret articles; stolen property (*Mon.*).

མོག་མཁའ་ *lkog-phra* = མོག་མཁའ་མཁའ་ or མོག་མཁའ་མཁའ་ *ghrug-pi* *byed-pa* misunderstanding; difference (between two parties).

མོག་མཁའ་མཁའ་ *lkog san-na-wa* to take usurious interest in secret (*Sch.*); མོག་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ to watch; to witness from a lurking-place.

མོག་མཁའ་མཁའ་ *lkog-as* *sa-wa* to take food secretly.

མོག་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *lkog-la* *brah* *byar-gyi* *rgyal* *khams* the name of a kingdom of the *Asurs* (demons) where people have no neck, their chins being joined to the breast.

མོག་མཁའ་ *lkog-fal* མཁའ་ *dew-lap* (of oxen); མོག་མཁའ་མཁའ་ *lkog-fal-oss* = མོག་མཁའ་ oxen in general (*Mon.*).

མོག་མཁའ་ *lkog-sog* crow (of birds) (*Co.*).

མོག་མཁའ་ *lkob* fat, heavy, plump (*Sch.*).

མོག་མཁའ་ *lkol-gndug* = མོག་མཁའ་ larynx.

མོག་ *gka*; this word is thus explained མོག་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ "gka

in the provincial dialect; *མི་ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ཀྱི་སྐད་* speaking human language; *འབྲུག་ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *bbrug-skad* *lder ser* the voice of thunder rattles; *མི་ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ཀྱི་སྐད་* a voice like the cry of an elephant; *ཐུག་འཕྲུག་པའི་སྐད་ཀྱི་སྐད་* to utter painful or lamentable cries; *ཐུག་འཕྲུག་པའི་སྐད་ཀྱི་སྐད་* to send forth cries for pity; *ཁྱད་ཀྱི་རྩ་* *skad* the root of a word.

ཁྱད་ II: ladder=*ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skas-ka* (*Jā.*).

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-bgag* or *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skad bder-po* hoarseness of the voice (*Os.*).

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-rgyal*, metaph. a donkey (*Sman. 8*).

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-bgyur-pa*=*ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skad* one who has changed his language.

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-agra cho* (*ke' da-cho*) the vulgar expression for "fame": *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skad* he is just now very famous.

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-kar* rough language: *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skad* on account of their speaking rough speech the name of that place was called *Na-ra thad* (*Fig. 65*).

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-can* having a voice; sounding.

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-oig* *chab*, *chab*, *chab* one moment; an instant. *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skad* is described as *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skad* "one fifth part of the time required for the sound of the snapping of the fingers."

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-oig boom*, v. *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་*.

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-oig bdod-lan*, v. *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skad* a pigeon (*Mon.*).

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-oig-pa* or *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skad* instantaneous; also ephemeral, momentary; also lightning.

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-oig-gdug* lit. that takes breath only for a moment=*ཁྱད་ཀྱི་སྐད་*, an otter (*Mon.*).

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-oig bdod* *chab* sudden flash; flash of lightning.

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-oig glog-bod*=*ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* lightning (*Mon.*).

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-cha* *chab*, *chab*, *chab*, *chab* news, report, discourse, conversation, topic; *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skad* to converse; to have a chat.

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-gnis-pa* lit. that has two kinds of voices, i.e., a parrot.

Syn. *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *sk-gnis-pa*; *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *sk-gnis-pa* *skhyog-pobi* *skhu-can*; *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skhyog-pobi* *skhu-can*; *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skhyog-pobi* *skhu-can*; *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skhyog-pobi* *skhu-can* (*Mon.*).

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-gnis skun-wabi* *skun-wabi* *skun-wabi* one learned in science; one who has mastered (at least) two languages (*Fig. k. 48*).

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad skun-pa* *skun-pa* *skun-pa* of a gentle voice; soft voiced.

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-skun-pa*=*ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skad* an echo (returned by a rock) (*Mon.*).

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-skun-pa* *skun-pa* *skun-pa* to sing or whistle in a quavering, warbling manner, of birds, flute-players, &c. (*Jā.*): *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skad* a singing or playing of this kind.

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad skun-pa* *skun-pa* *skun-pa* one with a sweet voice; spoken of the cuckoo.

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad-skun-pa* *skun-pa* the princesses of the *Notjin* demi-gods; cf. *ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skad* (*Mon.*).

ཁྱད་ཀྱི་སྐད་ *skad skun-pa*=*ཁྱད་ཀྱི་སྐད་* *skad* to call to a person (*Schtr.*).

མཁའ་པུ་པར *skad guthun-par* with one voice; with one accord.

མཁའ་དོ *skad-dod* = མཁའ་པུ་ an equivalent term in another language; the original from which another is translated: མཁའ་དོ་མཁའ་པུ་ whether there are any original texts: མཁའ་དོ་མཁའ་པུ་ it is without the original text (*Situ*. 110).

མཁའ་པུ་མཁའ་པུ་ *skad-kyi gdañ* the character or tone of the voice: མཁའ་པུ་མཁའ་པུ་མཁའ་པུ་མཁའ་པུ་ || (*Mishan*.) when the tone of one's voice is that of a goose or dragon it betokens the possession of wealth. A voice like that of an ass or ox indicates great troubles.

མཁའ་པུ་མཁའ་པུ་ *skad-gdañ gmañ-wa* sinking low voice; poor voice.

མཁའ་པུ་ *skad-bdon* མཁའ་པུ་ bawling out; loud voice.

མཁའ་པུ་ *skad-pa* I: = མཁའ་པུ་མཁའ་པུ་ *she bya-wa* called; named (*A*. 180).

མཁའ་པུ་ II: 1. vb. to say, tell, relate: མཁའ་པུ་མཁའ་པུ་ that a land (of bliss) exists I heard people say. 2. interpreter; language master; teacher (*Jā*).

མཁའ་པུ་ *skad-pa-che* or མཁའ་པུ་ *skad-po-che* celebrated; famed.

མཁའ་པུ་ *skad-po che* མཁའ་པུ་ rumour.

མཁའ་པུ་ *skad-bbyin* མཁའ་པུ་ singing of a bird.

མཁའ་པུ་མཁའ་པུ་ *skad bbyañ-gig* cultivate your voice; improve the voice by exercise.

མཁའ་པུ་མཁའ་པུ་ *skad mi-gsal* མཁའ་པུ་ one whose language is not intelligible; a barbarian.

མཁའ་པུ་ *skad-ris* མཁའ་པུ་ a voice heard at a distance; a high pitched voice.

མཁའ་པུ་མཁའ་པུ་ *skad-rigs hen-po* *hahi* the four great divisions of language—(1) མཁའ་པུ་ *Sanakrit*, the language of the gods; (2) མཁའ་པུ་ *Picāṭi*, the language of the meat-eating people; (3) མཁའ་པུ་ *rañ-bāhin shes-pa pra-ky-ta* the *Prakṛta* or the natural language of the people; (4) མཁའ་པུ་ *Apa bhram-pa* corrupt language (*T. K.*).

མཁའ་པུ་ *skad-lugs* = མཁའ་པུ་ *skad-rigs* dialect.

མཁའ་པུ་ *skad-log* clamour; screaming.

མཁའ་པུ་ *skad-legs-ma* = མཁའ་པུ་ མཁའ་པུ་ a celestial courtesan (*Mān*).

མཁའ་པུ་ *skan-to*, *W.*, instead of མཁའ་པུ་ *ka-wa*.

མཁའ་པུ་ *skab* = མཁའ་པུ་ *hgor-po* delay: མཁའ་པུ་ མཁའ་པུ་ མཁའ་པུ་ (*Edas*. 28) the swift not hurrying, the lingerers not finishing.

མཁའ་པུ་ *skabs* མཁའ་པུ་ 1. time, opportunity, occasion, circumstance: མཁའ་པུ་ མཁའ་པུ་ opportunity of seeing: མཁའ་པུ་ *skabs rñed-pa* to find an opportunity: མཁའ་པུ་ or མཁའ་པུ་ now and then; sometimes. མཁའ་པུ་ or མཁའ་པུ་ with genit. = at the time of, on the occasion of, during, while, when: མཁའ་པུ་ in a moment; instantly: མཁའ་པུ་ *skabs der* མཁའ་པུ་ thereafter: མཁའ་པུ་ now; here; in this case; in this place: མཁའ་པུ་ once for a time; each time; མཁའ་པུ་ interval; inter-lapse of time. 2. sphere, state, situation: མཁའ་པུ་ *fit* for; adapted; suited to the occasion. 3. མཁའ་པུ་ also means མཁའ་པུ་ *lebu*, chapter, and is synonymous with མཁའ་པུ་ མཁའ་པུ་, &c., signifying section: མཁའ་པུ་ *skabs bou*, the ten sections of the doctrine; also he that has observed them (*Jā*). 4. mode,

cooked food; མཐུང་གི་རབ་པོ་ལྟར་མཐོང་བ་ according to Government order; dry allowance (J. Zañ.).

མཐོང་བ་ལྟར་གྱི་བ་ *gkam-las skye-wa* ལས་ལས་ produced or born on land.

མཐོང་བ་ལྟར་ *gkam-bcad* dry or meaningless words; hollow expressions meaning nothing: སྐུར་མཐོང་གི་མཐོང་བ་ལྟར་ལྟར་ “one versed in talking nonsense, as if only for his mouth’s sake” (or “as if on account of his mouth”) (Ev.).

མཐོང་བ་ལྟར་ *gkam-pa* = མཐོང་བ་ bleak and barren place (Mon.).

མར་བ་ *skar-wa* I: pf. མཐོང་, imp. མཐོང་, to hang up; to weigh; མར་, མར་ཀྱི་, མར་པ་ weight; མར་པོ་ measure; scale; མར་བ་ *skar-wa* for མར་ཀྱི་, མར་པོ་ and མར་པ་ points on a steel-yard for weight or measure: མར་པོ་ five points on the steel-yard weighing two annas of silver: མར་པོ་ (one *skar*) is equal to ten རྩ་ *don*, which is a little less than an Indian *anna*.

མར་མཐོང་ *skar-ma* མཐོང་མཐོང་, མཐོང་མཐོང་, མཐོང་མཐོང་ a star; a fixed star; constellation: མཐོང་མཐོང་, མཐོང་མཐོང་, མཐོང་མཐོང་མཐོང་ (Vai. kar.) the stars that are liberated and that soar on high and roam are twenty-eight in number: མར་མཐོང་ *skar-ma-oan* with stars or figures of stars on anything, a shawl, &c.

མར་མཐོང་ *skar-khuñ* མཐོང་མཐོང་, མཐོང་མཐོང་, མཐོང་མཐོང་ a hole or small opening for the admission of light in a house; a window; same as མཐོང་, v. མཐོང་མཐོང་; མར་མཐོང་གི་མཐོང་མཐོང་ a plank or board for a window; shutters; མར་མཐོང་མཐོང་ མཐོང་མཐོང་ lattice window; a grated window.

མར་མཐོང་ *skar-khoñs* the sphere of a lunar mansion; a constellation together with the minor stars which are included within its sphere.

མར་མཐོང་ *skar-mkhan* མཐོང་མཐོང་ an astrologer.

མར་མཐོང་ *skar-lcag* a rigorous enquiry; a flogging (Jä.).

མར་མཐོང་ *skar-chu* I: literally star-water; bathing when the star *Agastya* (*Ri-byi*) appears in October, when, according to Tibetan astrologers, water becomes pure and wholesome.

མར་མཐོང་ II: generally applied to dew which is said to come from the stars: *skar-tag tsh che* (Jä.) to enquire rigorously; to restrict; to bind down; to flog.

མར་མཐོང་ *skar-mdañ* a shooting star; མཐོང་མཐོང་ *sgron-ma* a lamp; མཐོང་མཐོང་ a meteor: མར་མཐོང་མཐོང་ or མཐོང་མཐོང་ the falling or shooting of a meteor.

མར་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ *skar-mdañi gdoñ-mam sna* མཐོང་མཐོང་ or མཐོང་མཐོང་ one having either his face or nose glowing as a meteor; a demon; a meteor-mouthed arrow; n. of a fire-arm anciently used in India. One of the ancestors of Gautama Buddha, directly descended from Mahasammata, the first elected king of the world.

མར་མཐོང་ *skar-dpyad* = མར་མཐོང་ *skar-tsiñ* astrology; མར་མཐོང་མཐོང་ = མཐོང་མཐོང་ an astrologer (Mon.).

མར་མཐོང་ *skar-phran* or མར་མཐོང་ a little star.

མར་མཐོང་ *skar-hpreñ* 1. n. of a fabulous city situated at the foot of Rirab (Sumeru) mountain said to be the residence of the *Asura* King, Kantha-Mali. 2. the squares in a chart of the constellations in which the figures representing the stars are written. 3. the angular distance between two stars or planets (Cs.).

མར་བ་ II: (Cs.) 1. a penning of cattle; assortment; separation; to pen; to fold; to separate, v. མཐོང་མཐོང་.

མར་མ་ཤོད་པུར་ *skar-ma stod-phur* ཐུགས་ཀྱི་མཆོད་པུར་ supposed to be *Leontis*. This star is believed to be the most steady among the stars and is therefore called the sure-star or fixed-star; also called the crown-star.

Syn. མཁ་པ་ཤོད་པུར་ *brtan-pa*; མར་མ་ཤོད་པུར་ *rkam stod-bu*; མར་མ་ཤོད་པུར་ *snak-ldan giñ-rtā*; ཐུགས་ཀྱི་མཆོད་པུར་ *stuge-bzod skyes*; མཁ་པ་ཤོད་པུར་ *gnab-yi rten*; ཐུགས་ཀྱི་མཆོད་པུར་ *rgyu-skar tog*; མཁ་པ་ཤོད་པུར་ *gun-rgyal-bu*; མཁ་པ་ཤོད་པུར་ *gser-bphur* (*Mñon.*).

མར་མ་ཤོད་པུར་ *skar-ma rtsag-rtsig*, also མར་མ་ཤོད་པུར་, a twinkling star; painting on a canopy or on a ceiling in starry design; ཐུགས་ཀྱི་མཆོད་པུར་ those constellations through which the moon passes in her revolution round the heaven; མཁ་པ་ཤོད་པུར་ the constellation under which one is born; མཁ་པ་ཤོད་པུར་ a propitious constellation; the constellation under which one prospers or which brings fortune and good luck to one.

མར་མ་ཤོད་པུར་ *skar-ma btshe* མཁ་པ་ཤོད་པུར་ the injury caused by a malignant star.

མར་མ་ཤོད་པུར་ *skar-mabī dpyod* མཁ་པ་ཤོད་པུར་ an examination or observation of the stars.

མར་མ་ཤོད་པུར་ *Skar-mig-bu* "son of Star-eye or *Skar-mig*," the eagle. A certain hermit called *Skar-mig* found three eggs. These he gave to a woman in distress, saying that if she broke them after seven days they would bring her happiness. Out of impatient curiosity she broke two on the third and the sixth day. These turned into lightning and the dawn. The third she broke on the seventh day, when there sprung forth a full-fledged eagle which turning round asked what she wanted of him. In reply she wished him to kill the *Lu* demons; and this he accordingly did. Thenceforth the eagle came to be known as the son of *Skar-mig* (*Mñon.*).

མར་མ་ཤོད་པུར་ *skar-bdoin* star-catching; making sure of a propitious constellation, e.g., for an intended journey (*Ja.*).

མར་མ་ཤོད་པུར་ *skar-bod* མཁ་པ་ཤོད་པུར་ the light emitted by a star; name of a kind of flower.

མར་མ་ཤོད་པུར་ *skar-yum* works or treatises on the stars; མར་མ་ཤོད་པུར་ sacred works on stars and planets.

མཁ་པ་ཤོད་པུར་ *skal-pa* མཁ་པ་ཤོད་པུར་ luck, chance, fortune—particularly when propitious.

མཁ་པ་ཤོད་པུར་ *skal-shan* མཁ་པ་ཤོད་པུར་ wretched; unlucky; unfortunate.

མཁ་པ་ཤོད་པུར་ *skal-can-ma*, also called མཁ་པ་ཤོད་པུར་ *skal-ldan-ma* 1. མཁ་པ་ཤོད་པུར་ n. of a goddess; a blessed lady. 2. མཁ་པ་ཤོད་པུར་ *gyu-la bhab-pa* n. of a disease in which the hairs are affected.

མཁ་པ་ཤོད་པུར་ *skal-ldan* མཁ་པ་ཤོད་པུར་ happy; blessed; also n. of one of the 28 ancient sages mentioned in Buddhist works.

མཁ་པ་ཤོད་པུར་ *Skal-ldan giñ-rtā* མཁ་པ་ཤོད་པུར་ n. of a king of the solar race who is said to have brought the river Ganges to Jambudvīpa (India) from heaven; one of the ancestors of the Buddha Śākya-muni: མཁ་པ་ཤོད་པུར་ མཁ་པ་ཤོད་པུར་ མཁ་པ་ཤོད་པུར་ "favour me with letters uninterruptedly like the course of the river Bhāgrathi (Ganges)" (*Yig. k. 17*).

མཁ་པ་ཤོད་པུར་ *skal-ldan giñ-rtābī bu-mo* མཁ་པ་ཤོད་པུར་, v. མཁ་པ་ཤོད་པུར་ *Gaṅ-ga*, the daughter of Bhagratha, the river Ganges (*Mñon.*).

མཁ་པ་ཤོད་པུར་ *skal-pa-can* མཁ་པ་ཤོད་པུར་, མཁ་པ་ཤོད་པུར་ the fortunate: མཁ་པ་ཤོད་པུར་ མཁ་པ་ཤོད་པུར་ are very fortunate.

མཁ་པ་ཤོད་པུར་ *skal-pa-che* མཁ་པ་ཤོད་པུར་ མཁ་པ་ཤོད་པུར་ very fortunate, lucky; also powerful and rich.

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ *skal-pa, mñam-pa* uniformly fortunate or always lucky; ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ fortunate: ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ *mi dan skal-pa mñam-par skyes* ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ born with fortune equal to that of a human being.

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ *skal-pa bzang-po* good fortune; ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ bad luck, unfortunate; ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ the matrimonial share of the present life; the connubial fate for which a person is predestined; ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ religious good luck; also the merit of the pious; ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ very lucky; ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ unfortunate.

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ *skal-pa yod-pa* fortunate; ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ extra luck.

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ *skal-bphar* enlarged fortune; lucky or of increased luck.

ལྷ་པོ་ *skal-wa* = *cha* ལྷ་པོ་ 1. portion; share; ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ the apportioned share of hereditary wealth; inheritance; ལྷ་པོ་ share or portion of food; ration; ལྷ་པོ་ personal share: ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ without being deprived of any of his portion. 2. the portion of good or bad fortune that falls to a man's lot as a consequence of his former actions; lot, fate, destiny.

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ *skal-wa chad-pa* suppressed fortune; unhappy.

ལྷ་པོ་ *skal-bzang* ལྷ་པོ་ 1. prosperous; of good fortune. 2. a plant—*Chrysanthemum coronarium*.

ལྷ་པོ་ *skal-rin* the valuation of one's share of property; the price of one's share in any concern (*Jig*).

ལྷ་པོ་ *skal* or ལྷ་པོ་ *skal-ka*, also called ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་, a stair; a flight of steps; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ order of steps; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ the two side-pieces of a staircase or ladder (*Cs*); ལྷ་པོ་

ལྷ་པོ་ to place a ladder; ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ to come down a ladder; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ to climb up a ladder.

ལྷ་པོ་ *skal-skor khra-ma* the lattice, rail or fencing by the sides of stairs.

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ *skal-gdan-bu*, abbr. of ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་, a flight of long steps in a ladder: ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ to bring him (here) a seven-step ladder was necessary (*A. 91*).

ལྷ་པོ་ *skal-tshan* signifies a flight of steps (*Jig*).

ལྷ་པོ་ *skal-leb* the steps of a ladder or stair; the planks of a ladder.

ལྷ་པོ་ *sku* ལྷ་པོ་, ལྷ་པོ་, ལྷ་པོ་, resp. for ལྷ་པོ་ *lus*, body. 1. *sku* may be prefixed to the names of parts of the body and even of anything belonging to a person, thus imparting to them the character of respectful terms. As honorific particle it can also be prefixed to nouns in general: ལྷ་པོ་ the person or body of a great man; ལྷ་པོ་ goods, stores or property of a man of rank; also the religious robe of a lama. ལྷ་པོ་ *sku-skyes* a present (given to or received from a respected personage); ལྷ་པོ་ virtue, happiness; ལྷ་པོ་ image, statue; ལྷ་པོ་ the wrapper used by a lama or a great man; ལྷ་པོ་ the cloak used by the lamas when attending a religious service; ལྷ་པོ་ the inner lower garment of a man of rank. Even buildings (monasteries, &c.) are honoured by this respectful expression: ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ to white-wash a house, &c.; ལྷ་པོ་ *rkos-sku* an engraved image; ལྷ་པོ་ tapestry; a figure worked upon satin with silk; ལྷ་པོ་ an image of clay; ལྷ་པོ་ a woven image; ལྷ་པོ་ a stone image; ལྷ་པོ་ a molten image; ལྷ་པོ་ a painted image; ལྷ་པོ་ a *Basso Relievo*

image; ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་ *skus-pa* a cast image; ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་ *skus-pa* a golden image. 2. ལྷན་པོ་ *sku-pa* may be also used honorifically as a poss. meaning "his," "her," "yours," &c. 3. It is further employed to express the reflective verb *khlyed-gaŋ la sku bdeŋ* "why are you beating yourself?"

ལྷན་པོ་ *sku-kaŋ* portion or share of a respected person.

ལྷན་པོ་ *sku-skem* the lean slender body of a respectable person.

ལྷན་པོ་ *sku-khamŋ* a great man's person; also the state of health.

ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་ *sku-gam ŋo-bcar* a personal interview; to approach or come before a great man personally.

ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་ *sku-bgeŋŋ chags* disease caused by evil spirits.

ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་ *sku ŋa rgyal-po* the five divine Buddhas symbolical of the five highest moral virtues inculcated in Buddhism.

ལྷན་པོ་ *sku-rgyu* the matter or substance whereof an image is made.

ལྷན་པོ་ *sku-rgyuŋ* a scion, descendant, of a noble family.

ལྷན་པོ་ *sku-bcar* personal attendant of a greatman; gen. the attendant monks of the Dalai Lama (*S. kar. 181*); also same as ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་ *sku-bcar ŋakhan-po*, the domestic priest of the Dalai Lama who is also called ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་

ལྷན་པོ་ *sku-bcar-mo* the raiment worn next to the skin (*Yig.*).

ལྷན་པོ་ *sku-chas* ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་ *sku-chas* the chattels and other possessions of any high class person.

ལྷན་པོ་ *sku-chas* = ལྷན་པོ་ robes; dress worn by great men or by lamas.

ལྷན་པོ་ *sku-ŋched* brothers and sisters. ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་ *sku-ŋched* "those who are born the sons of kings are 'kum-che,' and the pupils of one lama are 'kum-che' (*Loŋ. 2*). ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་ the three spiritual sons of Bromston—(1) ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་, (2) ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་, (3) ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་; ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་ *sku-ŋched* *Loŋ. 2*); these three were called the spiritual sons of Bromston.

ལྷན་པོ་ *sku-ŋched* = ལྷན་པོ་ *ho-ras* or ལྷན་པོ་ handkerchief (*Yig. k. 55*).

ལྷན་པོ་ *sku-ŋcher* ལྷན་པོ་ keeper of images in a temple or monastery.

Syn. ལྷན་པོ་ *ŋa-ŋcher*; ལྷན་པོ་ *ŋa-ŋcher* (*ŋa-ŋcher*).

ལྷན་པོ་ *sku-ŋchen* I: a reflected image, v. ལྷན་པོ་ or ལྷན་པོ་མཛུགས་པ་ likeness (*ŋa-ŋchen*).

ལྷན་པོ་ II: = ལྷན་པོ་ the health or flesh of a respectable person (*ŋa-ŋchen*).

ལྷན་པོ་ *sku-ŋten* an image of Buddha or of a saint. It is a contraction of the three words: *sku, gusŋ, thug-ŋten* the holy image, i.e., of a Buddha or saint; the sacred books or volumes containing religious precepts; and the *chaitya* (*ŋachen*), the symbol of the resting of the *thugs* or heart.

ལྷན་པོ་ *sku-ŋten* = ལྷན་པོ་ birth (of a great man).

ལྷན་པོ་ *sku-thog* = ལྷན་པོ་ lifetime; age; generation; ལྷན་པོ་ = ལྷན་པོ་ or ལྷན་པོ་ former generation; also ancestor or predecessor; ལྷན་པོ་ = ལྷན་པོ་ succeeding generation; ལྷན་པོ་ many generations: ལྷན་པོ་ ལྷན་པོ་ ལྷན་པོ་ the three incarnate beings of Tibet (i.e., the Dalai Lama, Panchen Lama and Tārānāth Lama) having come in many re-births are greatly blessed.

tie on all sides (a corpse in a doubled up or twisted position before it is burnt).

ལྷ་པོ་སྒྲིལ་མེས་ *skur-pa* lurking place; hiding place.

ལྷ་པོ་ *skud* or ལྷ་པོ་ ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་
1. thread, yarn, wire: ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ to cut the thread, i.e., the tie of marriage; to divorce. ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ the thread to sew a dress with; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ cotton thread, yarn; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ woollen thread; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ gold wire; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ silver wire; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ yellow thread; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ silk thread; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ coloured thread; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ the frayed ends of a seam; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ an embroiderer; one that makes up a picture with threads of different colours; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ needle-work on cloth; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ spinning thread. 2. vb. pf. ལྷ་པོ་, fut. ལྷ་པོ་, imp. ལྷ་པོ་, to smear; to besmear; to daub: ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ to be smeared with oil: ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ to paint a door: ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ to anoint; to apply an ointment; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ or ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ threads twisted together.

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ *skud-pahi* ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ *dar-gyi* *erin-bu* silk-worm (*Mon.*).

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ *skud-po* = ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ *chuñ-ma* *spun* *sla* 1. wife's brother; brother-in-law. 2. ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ father-in-law (*Jā.*). 3. in Sikkim a husband's younger brother is also called *skud-po*.

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ *skun-bu* is described as ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ *amyug-ma-la* *htag-pahi* *snod* a wicker-work basket; but a basket or vessel made of bamboo is called ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ or ལྷ་པོ་ (*Nag.*).

ལྷ་པོ་ *skub* ལྷ་པོ་ very low (*Lex.*).

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ *skum-pa*, pf. ལྷ་པོ་, fut. ལྷ་པོ་, imp. ལྷ་པོ་, to contract; also to be drawn up; to be paralysed: ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ to draw in the limbs.

ལྷ་པོ་ *skur-pa* ལྷ་པོ་ slander; false witness; blasphemy; abuse: ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ same as ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ to throw abuse, cast aspersion and to bear false witness; to speak impiously of holy things: ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ to blaspheme by viewing as untrue the three most precious Ones.

ལྷ་པོ་ I: *skur-wa* or ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ to slander, mock, ridicule.

ལྷ་པོ་ II: = ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ a bestowing, giving, sending; also vb. a. to bestow, give, send; ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ to furnish with power; to empower or instal; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ to send intelligence; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ probably decorating one with the peacock's feather (as in China).

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ *skur-wa* *hdebs-pa* to hold as not existing what exists; to belittle.

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ *skul-tukhan* in *W.* overseer (*Jā.*).

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ *skul-rgyu* to render service; to exact service: ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ the son-in-law (elect), though he is not a slave by birth, must render service for three years (to the parents of the bride).

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ *skul-wa*, pf. ལྷ་པོ་, ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་, to exhort; to exhort, admonish, enjoin: ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ to exhort a man to do a thing; to appoint: ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ imposed some work on a person: ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ being induced by his words: ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ the (departed) soul urged on by its former deeds and sins: ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ though I tried to bring round the gods and evil spirits by sacrifices: ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ arousing strongly (the actors) with flutes and other instruments. ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ and more frequently ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ exhortation; admonition. ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་

མེམ་པ also མེམ་པུལ་ and མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ to expostulate with, rebuke; incite.

མེམ་པུལ་ *sku/-byed*, v. མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་

མེམ་པུལ་ *skul-tahig* a word in the hortative or imperative mood.

མེམ་ *sku* མེམ་, resp. མེམ་པུལ་, neck; throat: མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ with one throat; unanimously: མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ཅིང་པུལ་ and མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ to cut one's throat; to behead: མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ to seize by the throat; to worry (*Sch.*): མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ to tie round the neck (an amulet); མེམ་པུལ་ neck-lace (*Schr.*); མེམ་པུལ་ ornament for the neck; a necklace: མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ཅིང་པུལ་ the coral necklace of a woman of *Kham*.

མེམ་པུལ་ *sku-ston* cavity of the throat (*Jā.*), defined in *Med.* as མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ཅིང་པུལ་ཅིང་པུལ་ མེམ་པུལ་ the cavity as far down as below the larynx.

མེམ་པུལ་ *sku-tse* or མེམ་པུལ་རམ་མཚན་, མེམ་པུལ་: *Sinapis ramosa*, black mustard; mustard seeds (*Jā*): མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ཅིང་པུལ་ཅིང་པུལ་ it removes evil spirits and cures swellings and carbuncles (*Med.*).

མེམ་པུལ་ *sku-tshan* n. of an old monastery situated in the mountains behind the monastery of Sera (*Deb.* 4 15).

མེམ་པུལ་ *sku-rags* = མེམ་པུལ་, མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ མེམ་པུལ་ a sash; an ornament like a sash worn round the waist.

མེམ་པུལ་ *skog* མེམ་པུལ་ n. of a constellation: མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ *skog-la skyes* མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ born in the constellation of *Aqlap*. [The man born in the constellation of *Aqlap* is unfortunate, inasmuch as his birth is followed by the death of himself, his mother or father.]

མེམ་པུལ་ *skog-tshos* paint, rouge (for the face) (*Sch.*).

མེམ་པུལ་ *Skok-lu* n. of a place in Tibet (*Deb.* 4 11).

མེམ་པུལ་ *skyed-dkar* same as མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་, white sash.

མེམ་པུལ་ *sked-hjigs* = མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ *da-dru* *hjom* n. of a medicinal drug (*Mon.*).

མེམ་པུལ་ *sked-pa* = མེམ་པུལ་ མེམ་པུལ་ the waist: མེམ་པུལ་ *sku skyed* or མེམ་པུལ་ *sked-skabs* མེམ་པུལ་, the hind parts below the waist; མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ མེམ་པུལ་ waist-band. མེམ་པུལ་ *sked-so* the waists: མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ཅིང་པུལ་ཅིང་པུལ་ཅིང་པུལ་ the length of hair reaching down even to the waist (*Hbrom.* 1 35).

མེམ་པུལ་ *sked-ma*, v. མེམ་པུལ་, pomegranate (*Mon.*).

མེམ་པུལ་ *skem-nag* consumption.

མེམ་པུལ་ *skem-pa* = མེམ་པུལ་ མེམ་པུལ་, adj. མེམ་པུལ་, མེམ་པུལ་, vb. pf. མེམ་པུལ་ མེམ་པུལ་, fut. མེམ་པུལ་ or མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་, imp. མེམ་པུལ་ *skoms*, pres. མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ 1. to make dry, lean meagre; to dry up. 2. also as adj. མེམ་པུལ་ *skam-po* dry; dried up; meagre.

མེམ་པུལ་ *skem-pa* = མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ lean, thin body (*Mon.*).

མེམ་པུལ་ *Skem-byed* n. of a demon that causes drought; མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ n. of a trouble (in the body of a person) caused by an evil spirit.

མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ *skem-byed dkar-po* the resin of the *sal* tree, which is burnt as an incense; same as མེམ་པུལ་ white incense gum (*Sman.* 447).

མེམ་པུལ་ *Skem-byed-ma* n. of a goddess.

མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ *Skem-byed pa-sa* = མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ an epithet of Kumāra, the younger son of Mahādeva (*Mon.*).

མེམ་པུལ་ *skoms-pa* མེམ་པུལ་, མེམ་པུལ་, v. མེམ་པུལ་ very thin, lean.

མེམ་པུལ་ཅིང་པུལ་ *skoms-pahi sbrebs-pa* མེམ་པུལ་ the hunger of emaciating disease.

ཀར་ *sker* is sometimes written as ཀར་ *kor*.

ཀར་ལོག་པུར་ *sker lob gur* pony, sheep, and yak; collectively cattle.

ཀོ་ཀོ *sko-sko* བུ་ཅིན་ the chin.

ཀོ་ཀོ *sko-ka*, pf. བཞི་བ, fut. བཞི་ལ་བུ་, to select; also to appoint, nominate, commission, charge; བཞི་བ་ཀོ་ཀོ་ to appoint a person to work: བཞི་བ་ཀོ་ཀོ་ཀོ་ཀོ་ཀོ་ཀོ་ཀོ་ཀོ་ (K. du. 4 368) should appoint a ge-long (Buddhist monk) to arrange for lodging; ཀོ་ཀོ་ཀོ་ཀོ་ཀོ་ཀོ་ raised to the throne; བཞི་བ་ཀོ་ཀོ་ without mandate; unbidden; བཞི་བ་ཀོ་ཀོ་ destined; appointed to the work, i.e., destined (to be a man) in consequence of his works; ཀོ་ཀོ་ཀོ་ཀོ་ appointed by my destiny; fate (*Jā.*).

ཀོ་ཅི *sko-tse* a mixture of the leaves of various kinds of leeks pounded and formed into balls and dried; when used, a small portion is broken off, fried in butter, and then added to the food. This spice forms a lucrative article of commerce and is exported from Ladak to Kashmir and from Lhasa to India (*Jā.*).

ཀོག་པུར་ *skog* = ཀོག་པུར་ or ཀོག་པུར་ a hard covering; rind; bark; a shell: ཀོག་པུར་ཀོག་པུར་ *skogpoan* adj., having a cover or shell (*Ca.*).

ཀོང་ *skong*, v. ཀོང་ *kon*.

ཀོང་པུར་ *skong-pa* དུང་བ, pf. བཞི་བ་ཀོང་པུར་, fut. བཞི་བ་ཀོང་པུར་, to fulfil; also sbst. ཀོང་པུར་, to fulfil a hope: ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ to fill up what is open; to make up a deficiency: ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ *gga-waḥi kka-skong* to fulfil perfectly the laws of virtue. ཀོང་པུར་ or ཀོང་པུར་ also ཀོང་པུར་ signify an appendix; supplement: ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ will be described in the appendix below: ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ to do a certain ceremony fully according to your

vow; ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ the ceremony to satisfy one's guardian deity by supplementing what was wanting and making amends for the same: ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ is an offering or *terma* for a deficiency: ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ offering of some representation of celestial mansions, made of coloured threads, to one's guardian deities; ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ offering to the gods and guardian deities.

ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ *skong-pig* = ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ may your hope be fulfilled.

ཀོང་པུར་ *skon-pa* = ཀོང་པུར་ 1. sbst. v. ཀོང་པུར་. 2. vb. pf. and fut. བཞི་བ་ཀོང་པུར་ to dress; to clothe another person.

ཀོང་པུར་ *skong* = ཀོང་པུར་, ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་, ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ (*Nag.*) signifies the coming occasion of doing some difficult work.

ཀོང་པུར་ I: *skom* བུ་པུར་, ཀོང་པུར་ thirst; resp. ཀོང་པུར་ *shal-skong*, ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ tormented by thirst; ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ food and drink: ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ take milk (lit. "white") and tea for thirst: ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ *skom-du chah-gaol* take wine for thirst (*Kathā. 115*).

ཀོང་པུར་ II: the dry land (*Jā.*).

ཀོང་པུར་ *skom-skyur* sour beer; sour fermented liquor.

ཀོང་པུར་ *skom-dag* or ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ thirst; ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ one who is very thirsty: ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ (give) drink to the thirsty; ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ = ཀོང་པུར་ wishing for drink; ཀོང་པུར་ mouth drying; thirsty: ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ the thirsty will be freed from their thirst.

ཀོང་པུར་ *skom-naḥ* ཀོང་པུར་ thirsty; imp. ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ become thirsty; ཀོང་པུར་ཀོང་པུར་ བུ་པུར་ thirsty.

ཀོང་པུར་ *skom-pa* the flesh of a calf that died or was killed as soon as it was born,

even before it could suck milk from its mother's teat (*Sman*).

ཤོར་བ་ *skor-ma* བྲིལ་བུ་ thirsty.

Syn. ཤོར་བ་ལོ་ཤོར་ *btul-wa bdod*; ཤོར་ལོ་ *chubdod*; ཤོར་མེས་ *kha-skam* (*Mdon*).

ཤོར་ *skor* 1. class, order; appertaining to; subject; circle; body—a term often used to signify a retinue, a set of attendants, persons of one class: ཤོར་ཤོར་ class of official staff; also court (*Fig. k. 37*); ཤོར་ཤོར་ class of husband; that which concerns a husband; ཤོར་ཤོར་ཤོར་ class of women, about women; ཤོར་ཤོར་བ་ of that order; with respect to that; also of that subject; ཤོར་ཤོར་ཤོར་བ་ on the subject of litigation; ཤོར་ཤོར་ཤོར་ the paraphernalia of worship; ཤོར་ཤོར་ circuit, tour: ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ “the Resident Amban of Tibet (started) from Lhasa on a military tour, &c.” 2. anything round, a circle; ཤོར་ཤོར་ eye-ball. In *W.* ཤོར་ hoop of bamboo (*Soktr.*); ཤོར་ཤོར་ཤོར་ the (circumference) of a man's head; ཤོར་ཤོར་ཤོར་ the top of a house. 3. section, division, e.g., of a book, similar to ཤོར་ chapter. 4. repetition; ཤོར་ཤོར་བ་ to repeat (*Soktr.*). 5. religious circumambulation, v. ཤོར་བ་.

Syn. ཤོར་ཤོར་ *gde-tshan*, ཤོར་ཤོར་ *rigs*, ཤོར་ཤོར་ *gras*, ཤོར་ཤོར་ (*Mdon*).

ཤོར་ཤོར་ *skor-gkhan* one who goes round; ཤོར་བ་ one who turns a lathe; one who circumambulates or walks round a sacred object.

ཤོར་ཤོར་ *skor-cho*, ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ (*Vai. kor*) classes in astrology. There are eight heads or sections according to Indian astrology; according to Tibetan astrology there are fifteen ཤོར་ཤོར་ heads of astrology, such as about kings, ministers, priests, sages, mystics, queens, &c.; also about

birth, growth, maidens, old persons, illness, husbandry, houses, services, &c.; ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ about profit in trade; ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ profit from the compounding of medicines and drugs; ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ interest accruing from the laying out of silver (money).

ཤོར་ཤོར་ *skor-rgyug* turning the enemy; getting into his rear (*Jā*).

ཤོར་ཤོར་ *skor-shag* the cord of a lathe.

ཤོར་ཤོར་ *skor-shad* price or rate; also interest on anything in kind; in grain given as loan.

ཤོར་ཤོར་ *skor-shig* a pair of compasses; ཤོར་ཤོར་ a sling.

ཤོར་ཤོར་ *skor-pa* or ཤོར་ཤོར་ or ཤོར་ཤོར་ a turner; also one who goes on his rounds.

ཤོར་ཤོར་ *skor-wa*, vb., pf., &c., fut. ཤོར་, 1. to fill with; to surround, encircle, enclose, besiege; to come again and again; to revolve: ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ (*A. K.*) the town that was encircled (filled) with houses: ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ the three men of those who were surrounding them: ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ the Chief of the *Ya-rts* mountains is surrounded by rugged rocks: ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ the *Ti-rts* (*Tise*) mountain is surrounded by glaciers: ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ the *Kyura Rgyalpo* mountain is surrounded by water (*D. R.*) 2. to traverse; ride round a thing. Also metaphorically in the religious sense: ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ to preach, to propound the doctrine of Buddhism: ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ཤོར་ to make mystic offerings (*i.e.*, the symbolical offerings representing one's accumulated merits) to the *Tantric* deities, and to observe the ceremonies thereof. 3. ཤོར་ཤོར་ or ཤོར་ཤོར་ ཤོར་ཤོར་ the reverential ceremony of circumambulation which consists in walking round a holy object with

one's right side towards it. This is also called མཁའ་མཁའ་ *skor-gkor* Buddhist circumambulation. The Buddhist priests of Tibet perform this in contradistinction to མཁའ་མཁའ་, or the ceremony of the Bon, who reverences a sacred object by walking round it keeping it to his left. The Bon ceremony is also called མཁའ་མཁའ་, walking round a holy object keeping it to the left མཁའ་མཁའ་མཁའ་, as a specification of religious duties, to make salutation and circumambulations. མཁའ་མཁའ་ the inner pathway for circumambulating a holy place or shrine; མཁའ་མཁའ་ the outer passage for the above object; མཁའ་མཁའ་ the middle pathway for the same; མཁའ་མཁའ་ *skor-byed* one who goes round or makes a circle or traverse. Other usages of this verb are:—མཁའ་མཁའ་ or མཁའ་མཁའ་ to befool, delude, deceive a person; མཁའ་མཁའ་ *kha skor-wa* to make one alter one's sentiments; to divert one from a plan, &c. མཁའ་མཁའ་ in མཁའ་མཁའ་མཁའ་ signifies if all were taken into account; the circumstances or things available (*A. 148*).

Syn. མཁའ་མཁའ་ *skhor-wa*; མཁའ་མཁའ་ *yah-yah* *boh-wa* (*Mhon.*).

མཁའ་མཁའ་ *skor-tsher* on this occasion: མཁའ་མཁའ་མཁའ་ on this (present) occasion prosperity arose.

མཁའ་མཁའ་ *sko-res* = མཁའ་མཁའ་ in courses; in rotation, one coming after another and again going back.

མཁའ་མཁའ་ *skar-lam* a roundabout way; the way or passage round any sacred place, temple or town for pilgrims to circumambulate it; the pathway round about a monastery used for holy processions.

མཁའ་མཁའ་ *skor-log-pa* a wrong turn: མཁའ་མཁའ་ to walk round an object in the wrong way, keeping it to his left.

མཁའ་མཁའ་ *skor-pis* a turner's lathe or tool.

མཁའ་མཁའ་ *skol-wa* = མཁའ་མཁའ་ pl. and fut. མཁའ་, to boil (vb., act., cf. མཁའ་མཁའ་): མཁའ་མཁའ་ one who boils tea.

མཁའ་མཁའ་ *skos-pa*, v. མཁའ་མཁའ་ *sko-wa*.

མཁའ་མཁའ་ *skya* 1. crop; the produce of a year, i.e., མཁའ་མཁའ་; མཁའ་མཁའ་ plenteous crop: མཁའ་མཁའ་མཁའ་ this year the crop has been abundant: མཁའ་མཁའ་མཁའ་ this year the crop has been unsuccessful (lit. "a loser"). 2. a paddle; also ladle. 3. wall or partition, usually མཁའ་མཁའ་. 4. plain, without distinguishing colour, but see མཁའ་མཁའ་ below: མཁའ་མཁའ་ a plain unpainted box: མཁའ་མཁའ་ a blank book: མཁའ་མཁའ་ a plain hat without riband.

མཁའ་མཁའ་ *skya-bag* greyish colour; iron-grey colour (*Jig.*).

མཁའ་མཁའ་ *skya-ka* = མཁའ་མཁའ་ magpie; in *Ld.* n. of a bird (*Os.*).

Syn. མཁའ་མཁའ་ *bya khra-wo*; མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *ngron-gyi* *bphe-kyel* *bya*; མཁའ་མཁའ་ *thon-ge-can* (*Mhon.*).

མཁའ་མཁའ་ *skya skya* pale-white; grey colour.

མཁའ་མཁའ་ *skya rgyal-pa* to row; to ladle.

མཁའ་མཁའ་ *skya-chen* a superior kind of plain scarf (for presentation) (*S. kar. 179*).

མཁའ་མཁའ་ *skya-nil* zinc.

མཁའ་མཁའ་ *skya-thu-le* of plain white colour.

མཁའ་མཁའ་ *skya-thud* a kind of plain cheese made of pounded dried milk with butter but not with sugar.

མཁའ་མཁའ་ *skya-thud-leb* a kind of cheese-cake made of dried milk and butter.

མཁའ་མཁའ་ *skya-thum* a kind of cake or biscuit made without sugar or treacle.

མཁའ་མཁའ་ *skya thom-me-wa* glaring white: མཁའ་མཁའ་མཁའ་ at all times one of

ཏྲུང་ *skya-nar* པ་ཅུ་པུ་, པ་ཅུ་པུ་ 1. n. of a flower, *Bignonia graveolens*. 2. brown; buff.

ཏྲུང་ཁྲོ་པོ་ *skya-nar khra-po*, also ཏྲུང་ཁྲོ་པོ་ བྱེད་པ་ཅུ་, n. of a flower; ཏྲུང་ཁྲོ་པོ་ མཁའ་པུ་ཅུ་ another species of *Bignonia graveolens*.

ཏྲུང་ཏྲུ་ཏྲུ་ *Skya-nar-gyi bu* པ་ཅུ་པུ་ཏྲུ་ n. of a city in ancient India, Pataliputra, now supposed to be Patna.

ཏྲུང་ཏྲུ་ཏྲུ་ *Skya-nar ldan-ma* པ་ཅུ་པུ་ཏྲུ་, also པ་ཅུ་པུ་ཏྲུ་ n. of a river in Ancient India; acc. to Bhavabhuti's description the river flowed by བཟའ་པུ་ or modern Nârwar in Mâlwa མཁའ་པུ་ (མཁའ་པུ་ཏྲུ་). This latter name of the river occurs in Bhavabhuti's *Mâlâtîmâdhava*, written early in the 8th century.

ཏྲུ་ཏྲུ་ *skya-wa* I: 1. vb. pf. ཏྲུ་ཏྲུ་ *bskyas*, fut. ཏྲུ་ཏྲུ་ *bskyas*, to carry; convey to a place (a quantity of stones, wood, water, &c.). 2. ཏྲུ་ཏྲུ་ to change place.

ཏྲུ་ཏྲུ་ *skya-wa* II: also ཏྲུ་ཏྲུ་ *skya-wa* པ་ཅུ་པུ་, བྱེད་པ་ཅུ་ grey or whitish grey; pale-white; ཏྲུ་ཏྲུ་ a secular personage; one clothed in no particular colour; a layman, from the grey colour of the coarse serge which is generally worn by the lay people of Tibet: ཏྲུ་ཏྲུ་ when, (he was still) a layman, i.e., had not entered the sacred order (*A. 186*): ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ (*A. 186*) from the time I was a layman; ཏྲུ་ཏྲུ་ light blue. ཏྲུ་ཏྲུ་ light green; ཏྲུ་ཏྲུ་ light red; ཏྲུ་ཏྲུ་ བྱེད་པ་ཅུ་ tawny; light yellow; ཏྲུ་ཏྲུ་ rice; barley without anything to eat it with; insipid miserable food; ཏྲུ་ཏྲུ་ whiteness; faintness; ཏྲུ་ཏྲུ་ ཏྲུ་ བྱེད་པ་ཅུ་ the city of Kapila; ཏྲུ་ཏྲུ་ ཏྲུ་ བྱེད་པ་ཅུ་ the residence of Kapila; ཏྲུ་ཏྲུ་ ཏྲུ་ བྱེད་པ་ཅུ་ the hermitage of Kapila.

ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ *skya-wa bsain* = ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ or ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ a rower (*Mâon*).

ཏྲུ་ཏྲུ་ *skya-wa* = ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ pale whitish yellow.

ཏྲུ་ཏྲུ་ *skya-wa gyi* vulgar people; the common worldly men.

ཏྲུ་ཏྲུ་ *skya-ma* hard and rough soil for cultivation: ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ (*Jig.*) as to soil, two kinds, the alluvial or soft and the hard or gravelly.

ཏྲུ་ཏྲུ་ *Skya-ma na-kha* n. of a vast grassy plain or common belonging to the Government of Lhasa in U (Central Tibet).

ཏྲུ་ཏྲུ་ *Skya-rtes* dry grass.

ཏྲུ་ཏྲུ་ *skya-rtes* a layman at the top (of a row): ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ the front left hand row of seats should have a layman heading it (*Jig.*).

ཏྲུ་ཏྲུ་ *skya-ris* outline, sketch, drawing of the outlines of a picture, which is generally done with charcoal in Tibet: ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ then outlines of this kind are necessary (*A. 108*).

ཏྲུ་ཏྲུ་ *Skya-reñ*, also called ཏྲུ་ཏྲུ་ ཏྲུ་ཏྲུ་, n. of the lake from which (the Yang-tse kiang) the River of the Golden Sands takes its rise.

ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ *skya-reñ* ཏྲུ་ཏྲུ་ ཏྲུ་ཏྲུ་ the several stages or divisions of the dawn which are—ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ the copper-red dawn; ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ ཏྲུ་ཏྲུ་ the white dawn (the earth); ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་, the golden or yellow dawn; ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ ཏྲུ་ཏྲུ་ the first appearance of the dawn; ཏྲུ་ཏྲུ་ ཏྲུ་ཏྲུ་ ཏྲུ་ཏྲུ་ the appearance of the middle or the yellow dawn; ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ ཏྲུ་ཏྲུ་ the last (stage of the) dawn.

ཏྲུ་ཏྲུ་ *skya-lan* also ཏྲུ་ཏྲུ་ in O. morning; twilight; dawn.

ཏྲུ་ཏྲུ་ *skya-lab* = ཏྲུ་ཏྲུ་ a rudder.

ཏྲུ་ཏྲུ་ *Skya-sol* n. of a tree (*Jd.*); translation of the name Pāpdu.

ལྷ་མོང་གི་བུ *skya-son-gi bu* པ་ཙམ་ the sons of Pāṇḍu; ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ the names of Kārpa, the eldest of the Pāṇḍava—ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ the names of Yūdhiṣṭhira—ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ the names of Bhīma-sena—ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ *Klu-yi gtob-ldan*, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ *Tshogs-las skyes* ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་: ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ *Grīd sgrub-kyi miñ*, the names of ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ *Arjuna*—ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ *Grīd-po-med*, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ *Bro-ta gho*, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་: ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ the names of Aśvinikumaras Sahadeva—ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ *Skyes rgu skyes*, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ *Lhan-rig-skyes*, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་: ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ the names of the wife of the five Pāṇḍava—ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ *Ri-skyes-ma*, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ *Skyid-ma*, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ *Rigbyed skyes*, ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་.

ལྷ་མོང་ *skya-ser* white and yellow, i.e., the laity and the clergy, the latter being distinguished from the former by their yellow dress.

ལྷ་མོང་ *skya-gloms* occurs in the passage ལྷ་མོང་གི་བུ་ལྷ་མོང་གི་མཉེན་པོ་ལྷ་མོང་ (Rtsii.).

ལྷ་མོང་ *skya-lham* leather boots put on by laymen.

ལྷ་མོང་ *skyag-pa* I: same as ལྷ་མོང་ 1. human excrement; also any kind of ordure. 2. bad man, the dreg or scum of society; ལྷ་མོང་ secretion from the eyes; ལྷ་མོང་ to ease nature.

Syn. ལྷ་མོང་ *dri-chen*; ལྷ་མོང་ *brun* (fun); ལྷ་མོང་ *mi-gtsah-ma* (Mñon.).

ལྷ་མོང་ II: 1. = ལྷ་མོང་. 2. pf. ལྷ་མོང་, fut. ལྷ་མོང་, imp. ལྷ་མོང་ to spend, lay out, expend: ལྷ་མོང་ expenditure or items of expenditure: ལྷ་མོང་ *skyag-tho* list or account of expenses. 3. in W. ལྷ་མོང་ to slaughter, to murder (Ja.).

ལྷ་མོང་ *Skyag-po* n. of a place in Tibet: ལྷ་མོང་ the marshy plain of ལྷ་མོང་.

ལྷ་མོང་ *skyan* པ་ཙམ་; ལྷ་མོང་ reddish brown.

ལྷ་མོང་ *skyan nāl* = ལྷ་མོང་ or ལྷ་མོང་ plaster; also pavement; clay-flour; mud-flour; ལྷ་མོང་ = ལྷ་མོང་ to pave; to plaster; according to Soh. to rub, polish.

ལྷ་མོང་ *skyan* ashamed; in shame: ལྷ་མོང་ being ashamed (A. K.).

ལྷ་མོང་ *skyab* ལྷ་མོང་ protection, defence; help, assistance: ལྷ་མོང་ protection for the place and for the occasion: ལྷ་མོང་ permanent and everlasting protection which according to the Buddhists can only be obtained from taking refuge in the three holies:—(1) Buddha who is the teacher is called ལྷ་མོང་ or the Refuge Master; (2) Dharma or the sacred doctrine called ལྷ་མོང་, the real protection; (3) Saṅgha, the priesthood called ལྷ་མོང་, the friend for gaining protection. Refuge in these three completely liberates one from the miseries of the world and secures the state of omniscience for the devotee: ལྷ་མོང་ the three formula or expressions for seeking refuge in the three holies: (1) ལྷ་མོང་ “I come for refuge to Buddha who is the chief of the two-footed”; (2) ལྷ་མོང་ “I come for refuge to Dharma which separates from desires”; (3) ལྷ་མོང་ “I come

for refuge to the priesthood, the chief of all assemblies."

ཐུགས་འདེད་ *skyabs-ggon* helper; protector; deliverer. The *Kyap-gen* is the popular term for the Dalai Lama in Lhasa and for the Papehen Lama in Shigatse and throughout Tsang. It is also applied to other incarnate lamas by courtesy.

ཐུགས་འདེད་ཐུག་ *skyabs-ggon stug* original or real protector; a complementary title of the Dalai Lama: ཐུགས་འདེད་ཐུག་གི་མཁའ་ཕྱིན་པའི་ཐུག་པོ་ according to the spirit of the letter of command of the Protector.

ཐུགས་འདེད་ཕྱོད་ཀྱི་ *skyabs-ggon rtsa-god* lit. the Protector (residing on the) top (of Potala and the court) below: ཐུགས་འདེད་ཕྱོད་ཀྱི་ལོ་ལ་ཐུག་པོ་མཁའ་ཕྱིན་པའི་ཐུག་པོ་ལ་ཐུག་པོ་ "offer, without fail annually, as before, the new year's homage to the Grand Lama and his Court."

ཐུགས་ཐོན་ *skyabs-ggon* བདེན་པའི་ཐུག་པོ་ both protector and enlightener.

ཐུགས་འཕེལ་ *skyabs-hool*, ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་མཁའ་ཕྱིན་པའི་ཐུག་པོ་ ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་མཁའ་ཕྱིན་པའི་ཐུག་པོ་ ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་མཁའ་ཕྱིན་པའི་ཐུག་པོ་ ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་མཁའ་ཕྱིན་པའི་ཐུག་པོ་

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *skyabs hool-sa* the place of refuge: ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་མཁའ་ཕྱིན་པའི་ཐུག་པོ་ except the three precious ones there is no place of refuge.

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *skyabs-hjug* = ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ a blessing; favour; taken under protection: ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་མཁའ་ཕྱིན་པའི་ཐུག་པོ་ blessing attained in accordance with one's mental prayer (*Fig. k. 25*).

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *skyabs-hjug shu-wa* to ask benediction from the higher class of incarnate lamas for protection against disease, evil spirits, and other enemies, and also for a safe journey to heaven without falling into hell, &c.

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *skyabs-gnas* the place of refuge, shelter; also of persons, helper.

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *skyabs-gnas rgya-shen* = ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ the great object of worship or adoration (*Mkon.*).

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *skyabs-pa* = ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ protection; saved (*Zam.*).

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *skyabs-bys* the person who seeks refuge.

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *skyabs-byed* = ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་, ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ protection, defence (*Mkon.*).

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *skyabs-byed-pa* to protect, help, save.

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *skyabs-bos* ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ worthy of protection; also ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ the three protectors, i.e., Buddha, Dharma and Sangha.

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *skyabs-su bgro-wa* or ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *skyabs bgro-wa* ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ to seek refuge; a going unto or repairing to for protection. ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ or ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ has been defined in the Bodhicaryavatara as follows:—ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ "I take refuge in the three gems." In the same work ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ has been substituted for it and it is found in the list of seven-fold highest modes of worship.

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *skyab-soms* ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ the idea of seeking refuge.

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *Shyar-shu* a place in Tibet (*Deb. 46*).

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *shyar-gog* naked (in the dialect of Purang).

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *shyar-bcag* to bring into recollection, to bring back into memory anything that has been forgotten.

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *shyar-po* snipe; wood-cock (*Sch.*).

ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *shyar-wa* = ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ again and again.

Syn. ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *shyar-wa-bi tshig*; ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *shyor-tshig*; ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་ *shlog-tshig*; ཐུགས་འཕེལ་ཐུག་པོ་

ཐུབ་པ་ *gnis-gsum slo-pa*; ཐུབ་པ་མ་ *slog-gtam* (*Mon.*).

ཐུབ་པ་ *kyar-rbab* (*Cs.*) ཡ་ཤ་རེག་ a kind of dropsy; a greyish rheumatic swelling.

ཐུབ་པ་ *kyar-mo* a kind of water fowl; according to *Sch.* a heron. The flesh of this fowl is antidote for a poison administered in Mongolia mixed with horse flesh (*Sman gshun*). ཐུབ་པ་ duck (*Cs., Sch.*); bittern, but the ཡ་ཤ་རེག་ of the *Lex.* is a kind of goose.

ཐུབ་པ་ *kyar-lob* the sheldrake.

ཐུབ་པ་ *kyal* ཐུབ་པ་ swimming.

ཐུབ་པ་ *kyal-kha* ཐུབ་པ་ leaping; a boat.

ཐུབ་པ་ཐུབ་ *kyal-gyis sgrol* ཐུབ་པ་: cross-
ing over by swimming.

ཐུབ་པ་ *kyal-chen* = ཐུབ་པ་ *ka-pa* fish; a fisherman (*Mon.*).

ཐུབ་པ་ *kyas* a changing of abode or residence; ཐུབ་པ་པ་ death: ཐུབ་པ་པ་པ་པ་པ་ the great change of place that uplifts, i.e., death; ཐུབ་པ་པ་པ་ to change one's dwelling place; (cf. ཐུབ་པ་) ཐུབ་པ་པ་པ་པ་ to die; vb. *kyas-pa*, pf. ཐུབ་པ་, fut. ཐུབ་པ་ or ཐུབ་པ་པ་, to transfer, and hence to depart this life.

ཐུབ་པ་ *kyas-ma* 1. v. ཐུབ་པ་. 2. fern (in Sikkim).

ཐུབ་པ་ *kyi* 1. interest on loan; ཐུབ་པ་ wealth accrued from interest, i.e., money-lending; according to some borrowed wealth. 2. the outward side of a skin or hide (*Cs.*).

ཐུབ་པ་ *kyi dkar* = ཐུབ་པ་པ་ the white fatty side of a skin (*Nag.*): ཐུབ་པ་པ་ acc. to *Cs.*, dressed leather; tanned leather, sometimes hide: ཐུབ་པ་པ་པ་ parohment.

ཐུབ་པ་ *Skyi-khu* a place in Tibet (*Deb.* 4 34).

ཐུབ་པ་པ་ *Skyi-nkhar lha-khad* n. of a monastery in Tsang (*Deb.* 4 12).

ཐུབ་པ་ *kyi-sgam* a box, chest or trunk lined outside with dressed hide.

ཐུབ་པ་ *kyi-bstums* anything packed or tied round with dressed hide; a skin or hide to pack with: ཐུབ་པ་པ་ *dkroa-rtse kyi bstums-ma*.

ཐུབ་པ་ *Skyi-nag* or ཐུབ་པ་པ་ *kyi-skyi na-ga* n. of a pasture land in province Tsang.

ཐུབ་པ་ *kyi-lpag* chamois wash-leather (*Sch.*).

ཐུབ་པ་ *kyi-ua* I: a medicinal plant (*Med.*); acc. to *Jā.* potato.

ཐུབ་པ་ II: vb. pf. ཐུབ་པ་ *kyis*, fut. ཐུབ་པ་ *kyi*, imp. ཐུབ་པ་ *kyis*, to borrow, especially money or goods (cf. ཐུབ་པ་ and ཐུབ་པ་ *kyin-pa*).

ཐུབ་པ་ *kyi-bun* cloud: ཐུབ་པ་པ་པ་ thereupon the phantom King Kong-tse departed with the clouds (*D. R.*).

ཐུབ་པ་ *kyi-bun* prob. an itching of the skin (*Jā.*).

ཐུབ་པ་ *kyi-gyab* = ཐུབ་པ་ fear; dread (*Mon.*): ཐུབ་པ་པ་ *kyi gyab-wa* to shiver, tremble with fear (*Cs.*); to be struck with panic.

ཐུབ་པ་ *kyi pa* outward and inward side of a hide (*Jā.*); according to *Sch.* the anus.

ཐུབ་པ་ *gyig-pa* or ཐུབ་པ་ *kyig-pa* also ཐུབ་པ་ *kyig-bu* vulgo. ཐུབ་པ་ *i-khug* ཐུབ་པ་ hicough; yex; also a sob: ཐུབ་པ་པ་པ་པ་པ་པ་ “coughing by those who eat the berry (gyer-ma)” (*Nag.*); ཐུབ་པ་པ་པ་ *kyig-bu brteeg-par* to keep on sobbing.

ཉམང་ཤུག་ལྷན་པོ་ *hyid-dug* good and ill-luck,
happiness and misery; one's general

ཐོན་པ་ *shyin-pa* 1. sbst. a loan ; money borrowed irrespective of interest; རྒྱུ་ལྷན་པ་ *lo-shan-pa* loan producing interest : རྒྱུ་ལྷན་པ་གྲུ་ལཱ་ *la-la bdi shyin-du bta-hal* grant me this as a loan ; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *shyin-pa sprod-pa* or ཐོན་པ་ལས་པ་ *shyin-pa hjal-wa* to pay back or return a loan ; རྒྱུ་ལྷན་ *nor-shyin* a

following:—(1) ལྷ་མོ་ར་ *Skyu-ra Sgañ*, (2) ལྷ་མོ་ར་ *Rab-Sgañ*, (3) ལྷ་མོ་ར་ *Spo-hbor Sgañ*, (4) ལྷ་མོ་ར་ *Dmur-Khams Sgañ*, (5) ལྷ་མོ་ར་ *Tsha-Sgañ*, (6) ལྷ་མོ་ར་ *Zal-mo Sgañ*.

ལྷ་མོ་ I: *skyu-ru* a kind of medicinal fruit called ལྷ་མོ་ *skyer-gun*.

ལྷ་མོ་ II: *skyu-ru* in Sikk. and ལྷ་མོ་ *skyr-mo* in Lhasa, signify a sour liquid or vinegar (*Jā.*).

ལྷ་མོ་ *skyu-ru-ra* ལྷ་མོ་, ལྷ་མོ་ 1. n. of a sour fruit said to cure the diseases of phlegm, bile and blood. 2. *Jā.* in his Diet. says: "In later times the word seems to have been used also for the olive, and *skyu-ru* *ciñ*, the olive tree, which in Sikkim is called *kha skyr-pohi ciñ*."

Syn. ལྷ་མོ་ *rgyal-hbras*; ལྷ་མོ་ *shi-byed*; ལྷ་མོ་ *bcud bla-pa*; ལྷ་མོ་ *lañ-tsho brian-byed*; ལྷ་མོ་ *na-tshod-gnas*; ལྷ་མོ་ *dpal-lan*; ལྷ་མོ་ *bcud-gnas*; ལྷ་མོ་ *ma-ma* (*Mñon.*).

ལྷ་མོ་ *skyu-rum* = ལྷ་མོ་ *tshod-mañi miñ* (*Nag.*) 1. n. of a kind of table vegetable. 2. condiment; sauce; pickle (*Ce.*). According to others, at least in *W.*, only the resp. word for ལྷ་མོ་ *spags*: (*Jā.*) ལྷ་མོ་ to prepare sauce, &c.; ལྷ་མོ་ sauce made of vinegar for meat; ལྷ་མོ་ sauce made of vegetable or pot-herbs.

ལྷ་མོ་ *skrug-pa*, pf. ལྷ་མོ་ *skrug* 1. ལྷ་མོ་ to vomit, eject, e.g., blood; ལྷ་མོ་ *skrug-te* *skrug-pa* to cause to vomit; ལྷ་མོ་ *skrug-pa* *dren-pa* to excite vomiting; ལྷ་མོ་ *ñan-skyug* vomit (it is the food of certain demons, and being boiled in it is one of the punishments of hell) (*Jā.*) 2. to lose colour; to stain.

ལྷ་མོ་ *skyug ñes-pa* ལྷ་མོ་ that cannot be taken or eaten.

ལྷ་མོ་ *skyug-lan* rumination; chewing the cud; acc. to *Sch.* eructation: ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ to chew the cud as cattle.

ལྷ་མོ་ *skyug bro-wa* (*kyug-to-wa*) or ལྷ་མོ་ = ལྷ་མོ་ nausea (*Mñon.*); also what is repulsive to taste or sight or smell; causing nausea; ལྷ་མོ་ the disease of nausea; ལྷ་མོ་ from disgust (to eat anything); ལྷ་མོ་ *skyug-bro* in *C.* shameful; impure with regard to religion (*Jā.*).

ལྷ་མོ་ *skyug-man* = ལྷ་མོ་ an emetic; a medicine causing to vomit.

ལྷ་མོ་ *skyug log-pa* (*Sch.*) to feel disgust, v. ལྷ་མོ་ *skyug bro-wa*.

ལྷ་མོ་ *skyug-po* = ལྷ་མོ་ *gal-wa* 1. clear; 2. n. of a bird the bill of which is of coral colour.

Syn. ལྷ་མོ་ *byu-rub* *ñachu-can*; ལྷ་མོ་ *yul-lan* *ñbod*; ལྷ་མོ་ *grañ-reg pho-ñe* (*Mñon.*).

ལྷ་མོ་ *skyuñ-wa*, pf. ལྷ་མོ་ *ñskyuñs-pa*, fut. ལྷ་མོ་ *ñskyuñ*, imp. ལྷ་མོ་ *ñkauñs*, to diminish or reduce; ལྷ་མོ་ *ñskum-pa* or also ལྷ་མོ་ *ñbri-wa*, ལྷ་མོ་ *ñuñ-du* *ñtan-wa*; ལྷ་མོ་ *ñskyuñs* reduced; subdued: ལྷ་མོ་ *ñskyuñs* ལྷ་མོ་ *ñskyuñs* *ñskyuñs* (*A. 10*) "he was seated on his cushion after his pride was subdued." Acc. to *Jā.* in *C.* *skyuñ-wa*, to leave behind; to lay aside, e.g., a task.

ལྷ་མོ་ *skyud-pa* to forget, resp. ལྷ་མོ་ *thugs* *ñriñ* *ñor-wa* forgetfulness; acc. to *Jā.* to leave off: ལྷ་མོ་ *ñskyud-pa* (*Zam. 10*). Acc. to *Sch.* to communicate; to swallow.

ལྷན་པ་ I: *skyur-wa*, vb. pf. and fut.

ལྷན་ *skyur* to throw, to cast; to leave off; ལྷན་པ་ *rgyab-tu skyur* ལྷན་པ་, to cast behind; ལྷན་པ་ *riñ-tu skyur-wa*, to throw at a distance: ལྷན་པ་ *lhuñ-besd nam-mkhab-la skyur-nas* having flung his mendicant's platter towards the sky; ལྷན་པ་ *chu-la skyur-wa*, to throw into the water. ལྷན་ *skyur* also implies ལྷན་ *blan*, to mix; throw; pour out; to throw away; throw down a stone, a corpse, &c.: ལྷན་པ་ *bdag chad bthun-rgyu skyur bshag-pa yin* I have left off drinking beer. ལྷན་པ་ *lud-pa skyur-wa* to eject a phlegm; to throw off a rider; to give up, abandon a work; to forsake a friend; to abort (*A. 155*).

ལྷན་པ་ *skyur-pa* ལྷན་པ་ bleached; bleach- ing: ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ like the moon bleached, or white like the moon. ལྷན་པ་ *skyur-po* ལྷན་པ་ acid; sour.

ལྷན་པ་ *skyur-khu* 1. a sour soup; sour juice. 2. ལྷན་པ་ *rañ-skyur* vinegar (in Sikkim "*skyur-ru*," in Lahoul "*skyur-mo*").

ལྷན་པ་ *skyur-gon*, also ལྷན་པ་ *skyur-dad*, same as ལྷན་པ་ *skyur-hon*. ལྷན་ *skyur* signifies "thrown" and ལྷན་ *gon* over; hence one over-powered by wine; a drunkard: ལྷན་པ་ *de-ma-besd de-ma-besd* one who is over-powered by wine delights in women: ལྷན་པ་ *de-ma-besd de-ma-besd* a tipsy man is contemptible: ལྷན་པ་ *de-ma-besd de-ma-besd* if a layman is intoxicated with beer, drunken noisiness arises (*Rda. 11*).

ལྷན་པ་ *skyur-hom* or ལྷན་པ་ *skyur-dad* = ལྷན་པ་ *de-ma-besd de-ma-besd* necessity (by habit) to drink; passion for drinking.

ལྷན་པ་ *skyur-can* powerful; spirited.

ལྷན་པ་ *skyur-byug-pa* to leaven to turn sour; to take a sour taste; ལྷན་པ་ *kha-skyur-po* or ལྷན་པ་ *kha-za skyur-po* olive (*Jā*).

ལྷན་པ་ *skyur-tum* ལྷན་པ་ a condiment; sauce; ལྷན་པ་ *de-ma-besd* a sour vegetable curry.

ལྷན་པ་ II: ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ adj. sour, acid; more frequently ལྷན་པ་ *skyur-po* also ལྷན་པ་ *skyur-mo*. Also sbst. sourness.

ལྷན་པ་ *skyur-byed gum* = ལྷན་པ་ *de-ma-besd de-ma-besd* the three sour medicinal fruits; also called ལྷན་པ་ *de-ma-besd de-ma-besd* *kun dan mthun-paḥi skyur-byed gum* "the three myrobolan which agree with all" and are:—(1) ལྷན་པ་ *a-ru*, (2) ལྷན་པ་ *ba-ru*, (3) ལྷན་པ་ *skyu-ru* (*Sman. 447*).

ལྷན་པ་ *skyur-ma* abortion; in *W. 4* ལྷན་པ་ *skyur*, ལྷན་པ་ *gyaḥ skyur*, capital punish- ment in Tibet, when the delinquent, with a weight fastened to his neck, is thrown from a rock into a river (*Jā*).

ལྷན་པ་ *skyur-mo* leaf of the *Ela* plant; *Eleitaria cardamomum*, v. ལྷན་པ་ *de-ma-besd* (*Mdon*).

ལྷན་པ་ *skyur-rtsi* = ལྷན་པ་ *de-ma-besd* *pid-ka pad- tha* a kind of lemon (*Mdon*).

ལྷན་པ་ *skyur-rtsi chud* ལྷན་པ་ the smaller species of orange.

ལྷན་པ་ *skyur-rtsi chon-po* ལྷན་པ་ n. of a kind of lemon.

Syn. ལྷན་པ་ *so-rtsi*; ལྷན་པ་ *loga-besd*; ལྷན་པ་ *rab-gnas me-tog*; ལྷན་པ་ *stid-rgo*; ལྷན་པ་ *geo-dgab-byed*; ལྷན་པ་ *gnam-par-mdes* (*Mdon*).

ལྷན་པ་ *skyur-pid* = ལྷན་པ་ *rag-chud* *pid* n. of a plant (*Mdon*).

ལྷན་པ་ *skyus*, acc. to *Sol*. ལྷན་པ་ *skyus thog-pa* altogether: ལྷན་པ་ *skyus-su klog-pa* to pronounce jointly, viz. two consonants without a vowel between them (*Jā*).

it is said, spring out from lotus flowers; also the inhabitants of the infernal regions; souls in that state of existence between death and rebirth which is called བར་དོ་ *bar-do*; ཐོ་ཐུ་མ་ *pho-skyes* a male; a man; also one who has done a manly work; མོ་ཐུ་མ་ *mo-skyes* a woman; female: ཐུ་བ་དྲན་པ་འཛིན་ཐུ་བ་དྲན་པ་ *skye-ga-na bchi-wah'i sdug-bśal* the evils of birth—old age, sickness and death.

ཐུ་བ་ II: *skye-wa* གཤམ་པ་ 1. the being born; the birth; also re-birth; ཐུ་བ་མཐོ་བ་ *skye-wa mtho-wa* high birth; of high birth; nobleman; male; ཐུ་བ་དམའ་བ་ *skye-wa dmal-wa* or ཐུ་བ་དམའ་ *skye-dmal* or ཐུ་བ་དམའ་ *skye-dman* of low birth; ignoble; also a woman: མི་ལུས་ཐོབ་ཐུ་བ་དམའ་ *mi-lus thob-kyes skye-wa dman* born a human being, it is true, but only a female. ཐུ་བ་དམའ་ *skyes-dman*, in colloquial *kyer-men*, a vulgar word for wife or woman: མེ་ “*skyer-men*” my woman or wife: མིར་ཐུ་བ་འཛིན་པ་ *mir skye-wa bśhen-pa* to take or assume rebirth, existence, life.

ཐུ་བ་ III: 1. to become; to begin to exist; to arise: བད་ཀྱང་མི་ཐུ་ཐུ་མ་འཕུང་འཛིན་ཕྱིར་ *ut ne morbus ullus nascatur, natus quoque sedetur* (*Jā.*), རྒྱུ་ཐོབ་པའི་མེས་ཐུ་བ་ཏི་ *khe-bu khros-pahi som-skyes-te* the youth—thoughts of wrath arising (in him). 2. to grow (*nasci*): ལུང་པ་འགྲུ་ཐུ་བ་ *valleys* where corn grows: དུ་མགོ་པ་ཐུ་བ་ *ru ngo-la skye* a horn is growing on the head. 3. = འཛིན་པ་ བློ་རྒྱུ་མ་, བློ་རྒྱུ་མ་, བློ་རྒྱུ་མ་ growing up, or grow up; thriving. 4. to grow (*crecere*); འཛིན་པ་ *cher* or འཛིན་པ་ཐུ་བ་ *chen-por skye-wa* to grow up; to grow tall: རམ་ཐུང་ལུས་ཐུ་བ་དྲན་པ་མེ་ *raz-kyah lus-kyi tshad-du skyes-so* the garment also grew to the measure in proportion to the growth of the body, i.e., ཐུ་བ་དྲན་པ་མེ་ *rtul-phod-par skyes-so*, he grew up a valiant man; became

a valiant man; to bud, germinate, sprout; in *W.* to accelerate the germinating of the seed by maceration.

ཐུ་བ་ IV: 1. བ་ཐུ་བ་ *skye-gnas* in a concrete sense the reborn individual: ཐུ་བ་ཐུ་བ་མིན་ *yum-gyi skye-wa* *gnas* she is the rebirth of the mother. 2. the arising, etc 3. the growing, etc.

ཐུ་བ་ཐུ་བ་ *skye-wa ryal*=ཐུ་བ་ཐུ་བ་ *skye-pa* a person.

ཐུ་བ་ཐུ་བ་མེད་ཐུ་བ་ *skye-wa rgyun-good* to stop the continuance of birth—to interrupt it.

Syn. བློ་རྒྱུ་མ་ *brag-spras*; བློ་རྒྱུ་མ་ *gab miñ* (*Mi4.*).

ཐུ་བ་ཐུ་བ་ *skye-wa bla-pa*=ཐུ་བ་ཐུ་བ་ཐུ་བ་ཐུ་བ་ *duñ-dkar gyas-bkhyil* ཐུ་བ་ཐུ་བ་ཐུ་བ་ཐུ་བ་ a conch-shell with its coil reverting to the right instead of to the left (*Mñon.*).

ཐུ་བ་ཐུ་བ་ *skye-wa sha* ཐུ་བ་ཐུ་བ་ཐུ་བ་ former birth; anterior birth; ཐུ་བ་ཐུ་བ་ཐུ་བ་ *skye-wa sha-maḥi re-kha* the lines or marks in the hand or head which are supposed to represent the symbols of one's acts in a former life.

ཐུ་བ་ཐུ་བ་ཐུ་བ་ *skye-wa mthun-pa* is defined as ཐུ་བ་ཐུ་བ་ཐུ་བ་ཐུ་བ་ཐུ་བ་ཐུ་བ་ཐུ་བ་ *rigs-rus goig-par skye wahm nin-goig skye-wa* “the being born of one and the same lineage or the being born on one day.”

ཐུ་བ་ཐུ་བ་ཐུ་བ་ *skye-wa dan byig-pa* birth and death, or passing away; frequently of thoughts, passions, &c. (the person as well as the thing in the accusative)

ཐུ་བ་ཐུ་བ་ *skya-wa dran-pa* ཐུ་བ་ཐུ་བ་ཐུ་བ་ remembrance of a former birth

ཐུ་བ་པུན་ *skye-wa bdun* seven periods of life.

ཐུ་བ་པུན་ *skye-wa bti-la* in this my present period of life.

ཐུ་བ་པུན་ *skye-lan* = རིག་པ་པུན་ *sem-pa* animated beings (*Mon.*).

ཐུ་བ་པུན་ *skye-lan* a plantain (in Zayul) (*Sed. Hbk.*).

ཐུ་བ་པུན་ *skye-wa spel* = རིག་པ་པུན་ *skhrig-pa* to copulate.

Syn. རིག་པ་པུན་པོ་ *dgab-mgur spyod*; རིག་པ་པུན་པོ་ *chags-spyod*; རིག་པ་པུན་པོ་ *bdod-log spyod*; རིག་པ་པུན་པོ་ *gshis spyor*; རིག་པ་པུན་པོ་ *log-gyom*; རིག་པ་པུན་པོ་ *gshis-spyod*; རིག་པ་པུན་པོ་ *mi-tshahs spyod* (*Mon.*).

ཐུ་བ་པུན་ *skye-wa phyi-ma* = རིག་པ་པུན་ *tsho phyi-ma* future birth or existence.

ཐུ་བ་པུན་ *skye-wa phra-mo* = རིག་པ་པུན་ *an* animalcule; also a small grain (*Mon.*).

ཐུ་བ་པུན་ *skye-wa gshan* རིག་པ་པུན་ a future or previous birth.

ཐུ་བ་པུན་ *skye-wa rig-pa* inherited intelligence: རིག་པ་པུན་པོ་ *khams thams-cad bbyun-wa* རིག་པ་པུན་པོ་ *las ges-pas* *skye-wa rig-pa* that all the elements from which we spring are known to be five is hereditary knowledge.

ཐུ་བ་པུན་ *skye-wahs cha-can* = རིག་པ་པུན་ a dog.

Syn. རིག་པ་པུན་པོ་ *rdo-rjebs mjug-ma*; རིག་པ་པུན་པོ་ *soh-gahs rigs*; རིག་པ་པུན་པོ་ *grohg-gi gcan-gzan* (*Mon.*).

ཐུ་བ་པུན་པོ་ *skye-wahs lam-ster* = རིག་པ་པུན་ *ma* mother (*Mon.*).

ཐུ་བ་པུན་ *skye-was* རིག་པ་པུན་ *skyes-pa* of high birth; man.

ཐུ་བ་པུན་ *skye-was* རིག་པ་པུན་ རིག་པ་པུན་ *inher* or རིག་པ་པུན་ inheritance; heritage.

ཐུ་བ་པུན་ *skye-to* 1. a general name for all living creatures: རིག་པ་པུན་པོ་ *mi la-sogs-pa* *skye-to* man and other living beings. 2. people; mankind; རིག་པ་པུན་པོ་ *bphrul* རིག་པ་པུན་པོ་ *skye-to* infatuated men, རིག་པ་པུན་པོ་ *skye-to* རིག་པ་པུན་པོ་ *gshan rnam* other intellectual people; རིག་པ་པུན་པོ་ *skye-to* རིག་པ་པུན་པོ་ *mañ-pohi yid-du* རིག་པ་པུན་པོ་ *skye-to* beloved by many; རིག་པ་པུན་པོ་ *mi-nag* *skye-to* laymen (on account of the dimness of their religious knowledge); རིག་པ་པུན་པོ་ *so-so* *skye-to* རིག་པ་པུན་པོ་ the lower clergy, common monks, but also simple laymen if they are not quite without religious knowledge; not of saintly origin; not an incarnate Lama; རིག་པ་པུན་པོ་ *skye-to* རིག་པ་པུན་པོ་ *tham-chad la phan-yon* རིག་པ་པུན་པོ་ useful to all; of public utility.

Syn. རིག་པ་པུན་ *skye-hgro*.

ཐུ་བ་པུན་ *skye-to* རིག་པ་པུན་པོ་ *hkres-pa* hungry person: རིག་པ་པུན་པོ་ *skye-to* རིག་པ་པུན་པོ་ *hkres-pa* the people residing in that country (or continent) are (always) hungry (*K. d. 143*).

ཐུ་བ་པུན་ *skye-to* རིག་པ་པུན་པོ་ *han-pa* རིག་པ་པུན་པོ་ a charlatan; a knave: རིག་པ་པུན་པོ་ *skye-to* རིག་པ་པུན་པོ་ *han dah hgrogs-pa-gis*, *skye-to* རིག་པ་པུན་པོ་ *dam-pa rlag-par* རིག་པ་པུན་པོ་ by friendship with a bad man a holy man is spoiled (*Can.*).

ཐུ་བ་པུན་ *skye-to* རིག་པ་པུན་པོ་ *dam-pa* རིག་པ་པུན་པོ་ a good or holy man; an incarnate being.

ཐུ་བ་པུན་ *skye-to* རིག་པ་པུན་པོ་ *gnas-pa* རིག་པ་པུན་པོ་ a place of habitation.

ཐུ་བ་པུན་ *skye-to* རིག་པ་པུན་པོ་ *pha-po-ohs* རིག་པ་པུན་པོ་ *phan-pa* རིག་པ་པུན་པོ་ of good or use to the general public.

ཐུ་བོ་ཚད་པོ་ཆེ *skyo-ho tshun-po-che* a large number of men; a crowd; ཚད་པོ *tshan-po* implying a large number.

ཐུ་བོ་གསེར་ལྟེན *skye-ho gno-thig* n. of a treatise on ethics by Nāgārjuna (*Tan d.* 176).

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skyu-ho-bhi gtam* জনবাদ, জনোক্তি popular talk; rumour.

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-ho-bhi tshog* জনতা assembly; a crowd.

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་མ་ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-ho-bhi tshog-can* = མ་ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *smad-heshon mahi gtso-mo* queen of the harlots (*Mñon.*).

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-ho-bhi tshog-can*, v. མ་ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *smad-heshon mahi gtso-mo* (*Mñon.*).

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-ho-bhi tshog-can* a solitary man.

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་མ་ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-med tshan-sa zin-pa* attained to an exalted state of existence from which there is no rebirth.

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-rmoñs* = ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-bu rmoñs-pa* a stupid man; one who is sunk in pleasures or sordid acts.

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-tshe* राजिका mustard; ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-tshe-bhi bbru* राजिका तन्तु mustard grain.

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-sla (keh-da)* the month or the particular phase of the moon in which one is born (*Ya-sel. 11*).

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-rags*, v. ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *sko-rags*, girdle. The term in *Mil.* book, *skye-rags-kyi ras bdi*, seems an inversion of the intended order of the words.

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-ñiñ* = ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *adoñ rkañ sbod* a tree with a huge trunk.

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-ser-gyi rluñ* the cold north wind called *skyeñ-ser rluñ* in *Mil.*: ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་མ་ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *byañ skye-ser-gyi rluñ-po ma, rgyab-na lho-ru tsan-dan-gyi-nags mi-bgul* if the north wind does not blow, the sandal trees in the south do not move.

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-srid sa-bon* = ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *father* (*Mñon.*).

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-g* = *keg* or *kag* misfortune.

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-g* 1. n. of a bird; ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *chu-skye-g* oot; water-hen (*Sch.*); ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *ri-skye-g* a large singing bird (*Cs.*); also according to *Sch.* grouse; heath cock. 2. ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *rgya-skye-g* shell-lac (*Jā.*).

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skyeñ-wa* or ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skyeñs-pa* सहाय to be ashamed; shame; bashfulness: ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *kha skyeñ-wa* or ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *sha skyeñ-wa* to be unable to reply out of shame.

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skyeñ-ser rluñ*, v. ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-ser-gyi rluñ*.

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skyeñs-pa med* विषय; = ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *shameless* (*Mñon.*).

ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-d* and ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye* 1. growth; progress; increase: ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *tsho-skye-d* longevity or increase of life: ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *lus skye-d* growth of the body: ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *gashan-gyi sla skye-d-pas dchi shag-skye-d* growth of wealth and power: ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *stobs-skye-d* increase of strength: ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *ñu-pa skye-d* increase of efficacy or ability: ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *skye-d cho-war bgyur-wa* to grow much: ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *gashan-gyi sla skye-d-pas dchi shag-skye-d* his daily growth was greater than the growth of others in a month (*Jā.*): ཐུ་བོ་ལྟེན་གསེར་ *gyur-wa-bhi chu-gyi shiñ skye-d*

ཐུམ་པ *skyem-pa*, resp. to be thirsty; *skyems* 1. thirst. 2. drink, beverage, especially beer; also **ཤལ་ཐུམ་** *shal-skyems* or **ཤལ་ཐུམ་** *shal-skyems*; **ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་** *skyems bdon-pa* to offer or set before an honoured person something to drink; **ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་** *skyems bdon-pa* to accept of it; to take it; **ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་** *skyems-la gsol-ras byed-pa* to be permitted to drink beer in company; **ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་** *gsol-skyems* a carousal on the departure of an honoured person; drink-offerings to a lama on his departure (*Mil.* p. 120); **ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་** *gsol-skyems* an offering of beer or wine to the gods for the good success of an enterprise, a journey, etc., also for recovery from illness: **ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་** *gsol skyems-pa* "the offerer of golden drink"; a *Tenrik* priest who offers the drink to the gods; among the religious dancers of Tibet the priest who offers wine to the gods for invocation is called *Gsol-skyems-pa*.

ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་ *skyem-byed-ma* རྒྱལ་བའི་ the Goddess Is'vari.

ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་ *skyem-pog* a kind of superior paper manufactured in the town of **ཐུམ་པ་** *skyems* in the district of *Dwags-po*; this paper is of large size, generally measuring two feet by six feet in size.

ཐུམ་པ་ *skyems* n. of a place in རྒྱལ་བའི་ Upper *Dwags-po*.

ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་ *skyems-chad* beer; **ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་** *skyems-chu* drinkable water; drinking water.

ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་ *skyems-ston* རང་ལོ་ the fort of *skyems-ston*; **ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་** *skyems-sprang* རང་ལོ་ the place where the finest *Dz. lue* paper called *skyems-gu* is manufactured.

ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་ *skyems-tshug* cup; dish (*S. l.*); **ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་** *skyems-mi* small beer-cup (*Ja.*).

ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་ *skyems-bsan* pleasant beverage, such as good wine or savoury tea.

ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་ *skyems-gsol* resp. beverage, drink: **ཐུམ་པ་ལྟེན་པ་** *mandara-wa* *glu ya-rab* *skyems gsol* (the lady) Mandarava sang and offered drink to the superior (personages).

ཐུར་པ་ *skyer-skya* = རྩ་པ་ལྟེན་པ་ reddish brown (*Nag.*).

ཐུར་པ་ *skyer-skyer* solitary; perfectly solitary: **ཐུར་པ་ལྟེན་པ་** *skyer-skyer mi dan bgu-bgu khyi* lonely without men; where not even a dog stirs about.

ཐུར་པ་ *skyer-kha* a kind of dye; colour; རྩ་པ་, རྩ་པ་ yellow dyo; a light yellow colour.

ཐུར་པ་ *skyer-chu* n. of a river of རྩ་པ་ (*Pa-ro*) in Bhutan.

ཐུར་པ་ *skyer-pa* the barberry; applied to the plant and its wood from which a yellow dye is extracted; the flower of this plant is said to be cure for diarrhoea, its fruit draws out bilious matters and its yellow bark is useful in dropsy, etc.; **ཐུར་པ་** *skyer-khande* a confection of **ཐུར་པ་** *skyer-pa* useful in eye diseases.

Syn. རྩ་པ་ལྟེན་པ་ *khu-wa ser-po*; ཐུར་པ་ *du-skyes*; རྩ་པ་ *ci-ser*; རྩ་པ་ *ci-la-dru* (*Mon.*).

ཐུར་པ་ *skyer-dman* = ཐུར་པ་ *skyes-dman* a woman. The former is a corruption of the latter and, sounded *kyermen*, is one of the most familiar terms in the colloquial for "wife" or "woman."

ཐུར་པ་ *skyer-pi* ལ་ལོ་, ལ་ལོ་ n. of a tree, *Flacourtia cataphracta*.

འཕགས་པ་ཐུག་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་། *shia-skyes*
than-shigskyes *dañ* *shags-skyes-kyi* *mkhab-*
bsgrobsi *tshegs-kyis* *bu-la* *ma-bshin-du* *brtse-*
war *sgoñs* *nas* *ghog-grub* *kun* *stsal-shiñ* *hgegs*
kun *ñe-war* *shi-wañi* *bkab-drin* *mdsoñ*, as
the assemblage of *khadoma* fairies, who
have been born in groves and born simul-
taneously and are of magic birth, are medi-
tating lovingly as a mother towards a son,
may the grace be granted of all manner
of perfect knowledge being bestowed and
of all demons being speedily soothed!

ཐུག་པ་མཁའ་ *skyes-sgra* *can* = ² goat (*Mñon.*).

ཐུག་པ་མཁའ་ *skyes-ñes* བཤུགས་པ་ certain of
being born or reborn.

ཐུག་པ་མཁའ་ *skyes-chen* a present with or as an
enclosure to a letter, explained in *Nag.*
as བཤུགས་པ་མཁའ་མཁའ་ that which is sent as
a support to a letter.

ཐུག་པ་མཁའ་ *skyes-chen* *agrub-gnas* a
hermitage of holy persons.

ཐུག་པ་མཁའ་ *skyes-chen* *dam-pa* a holy
incarnate person: བཤུགས་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་
དཔལ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་
Bood-nams *rgya-mtsho* *sogs* *skyes-chen* *dam-*
pa *brgya-phrag* *mañ-po* *la* *gus-hdud* *dañ* *dad-*
bbul *rgyu-cher* *mdso-do* "Sö-nam Gya-ts'o
and others made salutations and offerings
in full form to many hundred holy incar-
nate ones" (*Loñ.* ² 14).

ཐུག་པ་མཁའ་ *skyes-mchog* བཤུགས་པ་ or བཤུགས་པ་
an incarnate personage; a *Mahatma*: ཐུག་
པ་མཁའ་མཁའ་ *skyes-mchog* *ñahi*, ཐུག་པ་མཁའ་མཁའ་
མཁའ་མཁའ་མཁའ་ the names of four great
learned lamas of China, the four incarnate
ones:—(1) རལ་པ་ *Ha-phu-ci*, (2) རལ་པ་
Won-wañ, (3) རལ་པ་ *Ciñi* *kyuñ*, (4) རལ་པ་
Khuñtsi (Confucius) (*Grub.* ² 7).

ཐུག་པ་མཁའ་ *skyes-lan* = མི་ཐུག་ *mi-spyi* བཤུགས་
mankind (*Mñon.*).

ཐུག་པ་མཁའ་ *skes-sdoñ*, ཐུག་པ་མཁའ་ *skyes-la* *sdoñ*
in Sikkim the *bannna*, plantain; from
Hindi *ke-la* and *sdoñ*, a plant: ¹ is dropt
in conversation, hence *ke-la* ² ² ² ² ²
are abbreviated into "*ke-sdoñ*." In the
districts of Upper Tib. and *W.* *ke-sdoñ*
signifies a layman.

ཐུག་པ་མཁའ་ *skyes-nag* = མི་ཐུག་ in *C.* widower
(*Jä.*). ཐུག་པ་མཁའ་ *skyes-nag* stands for ཐུག་པ་མཁའ་
skyes-lu *nag-po* (lit. black person) a
layman = *mi-nag*: མི་ཐུག་མཁའ་ in the
country dialect of the lay people

ཐུག་པ་མཁའ་ I: *skyes-pa* 1. man; male
person. 2. = མཁའ་ མཁའ་ the year-crop;
produce. 3. མཁའ་ མཁའ་ adult; full grown.
Ex. of 1. ཐུག་པ་མཁའ་མཁའ་ *skyes-pa* *dañ* *bud-*
med men and women; ཐུག་པ་མཁའ་མཁའ་
rgyal-po man; *gcig-po* *skges-pa* *yin* the
king alone is a man (*Jä.*); ཐུག་པ་མཁའ་
མཁའ་ *skye-pa* *bdra-wañi* *bud-med*,
ཐུག་པ་མཁའ་མཁའ་ a woman resembling a man,
i.e., possessing masculine appearance and
virtues.

Syn. ཐུག་པ་མཁའ་ *skyes-bu* *pho*; ཐུག་པ་མཁའ་ *skyes-*
pa *rgyal*; ཐུག་པ་མཁའ་ *skye-wañ* *mtsho*; ཐུག་པ་
མཁའ་ *khu-wañi* *bdag-ñid*; ཐུག་པ་མཁའ་ *kyoñ-*
byed; ཐུག་པ་མཁའ་ *hsan-pho*; ཐུག་པ་མཁའ་ *ña-syes*; ཐུག་
mi-pho; ཐུག་པ་མཁའ་ *liñ-ga-can* (*Mñon.*).

ཐུག་པ་མཁའ་ II: pf. of ཐུག་ *skye-wa* = མཁའ་,
also མཁའ་, ཐུག་པ་མཁའ་ growth or grown up.

ཐུག་པ་མཁའ་ III: = མཁའ་མཁའ་ *blunñs-pa* born.

ཐུག་པ་མཁའ་ *skyes-pa* *dar-ma* full;
manhood.

ཐུག་པ་མཁའ་མཁའ་ *skyes-pa* *blunñs*
phyuñ-wa according to some: an eunuch,
one who is made so artificially.

Syn. ཐུག་པ་མཁའ་ *hog-med*; ཐུག་པ་མཁའ་ *ñam-*
pa; ཐུག་པ་མཁའ་ *khyim-khoñ*; ཐུག་པ་མཁའ་
ñam-pa; ཐུག་པ་མཁའ་ *khoñ-po*; ཐུག་པ་མཁའ་ *bud-med*

thgañ brañ; ར་ཁ་ཀུ་ར་ *rañ-gu-can*; འཕྱི་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *thkhrig mi-nuñ*; འཕྱི་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *thkhrig mi-nuñ*; ར་ཁ་ཀུ་ར་ *rañ-gu-can*; འཕྱི་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *thkhrig mi-nuñ* (*Mon.*).

* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-pañi rgyu-skar* ལ་མ་ (Schf.) the particular star or constellation under which one is born.

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-spor* the measure used by creditors in receiving back the loan of grain, etc.: ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *tha-spor dāñ tha-spor dāñ gsum ðañi skyes-spor* a "a large *kye-phor* contains 3 or 4 ounces in measure or weight."

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-wa rgyal=* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-pa* or ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ a man or male person (*Mon.*).

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-pa han=* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ a damsel, maiden.

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-bu* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ man, esp. a holy man; person; ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-bu gañ* whose-over; human (*Med.*); one: ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *skyes-bu lag-pa ðkhyañ-wa team-gyis* as quick as one stretches out his hand (*Jā.*); ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-bu dam-pa* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ a saint; ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *dad-ñdan skyes-bu* the believing; the faithful. According to some Tibetan grammarians ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-bu* applies both to men and women: ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *skyes-bu gañ-zag dad-pa-can, gañ-shig lha rnamñ kñchod byed-pa, ðton-pañi ðkañ ðekin byed-pa-ñe, do ni Sakñ-rgyañ-rnamñ-kyis ðañagñ* (*K. du. p 96*) that human being who is faithful, and who worships the gods (saints) and acts according to the commands of the Teacher is praised by the Buddhas.

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *skyes-bu skye kñchog* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ the chief among men.

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-bu kñu-kñchog* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ the leader of men.

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-bu can* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *ria-dañ ðaap-pañi skyes-bu* a horseman; one on horseback.

Syn. ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *ria-pa*; ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *ria-lu gñhon-pa* (*Mon.*).

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-bu kñchog* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ a superior person; lama; also ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *Vipñu*: ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-bu chen-po* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ a great man or saint; an epithet of Buddha.

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-bu kñho=* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *gñu-gañ* n. of a tree supposed to grow in the land of the Nāga (*Mon.*).

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-bu nag-po*, same as ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-bu nag-po*, same as ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ n. of a kind of flower (*Sman. 447*).

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-bu pho=* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-pa* a man or male person.

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-bu ðbrññ=* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-bu bar-ma* or ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-bu ðñu-ma* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ the second person; personal pronoun in grammar.

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-buñi ðkñrugs-pa* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ pride, self-respect.

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-buñi ðo* ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ manliness; manly self-respect or confidence.

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-ma* 1. fem. of *skyes-pa*, a female; she that has been born. 2. ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-ma* a bride. 3. ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-ma* fern in Sikkim.

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-ma thag* as soon as born; newly born.

ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *skyes-ma thag-pa* a new-born infant.

Syn. ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *ñeap-ma thag-pa*; ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *ñho thññ-wa*; ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *gññib-ññññ*; ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *ñññib-ññññ*; ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *ñññññ-ññññ*; ཐུག་པའི་ལྷ་མོ་ *ñññññ-pa-can* (*Mon.*).

morning (i.e., at dawn) by taking barley gruel, wind is not engendered (*A. 155*).

ལྷན་པུ་ལྷན་པུ་ *styo-ras tsho-tshogs* n. of a kind of chints (*S. kar. 179*).

ལྷན་པུ་ *styo-rags* a consoler; one who consoles a person during grief: ལྷན་པུ་ལྷན་པུ་ the mother cannot be the consoler of her daughter's grief, i.e., one cannot be of service to another in certain cases of sorrow.

ལྷན་པུ་ *styo-ras* to be sad; sorrowful: ལྷན་པུ་ལྷན་པུ་ལྷན་པུ་ *ras la shes-bhyun nas styo-ras sad-sad shyes* he felt (alight) repentance and sorrow.

ལྷན་པུ་ *styo-sang* to console in his grief or sorrow or repentance.

ལྷན་པུ་ *styo-sang* *sig* freedom from fatigue.

ལྷན་པུ་ལྷན་པུ་ *styo-sang gnes* a pleasure garden.

ལྷན་པུ་ *styog-mag* iron spoon or scoop.

ལྷན་པུ་ *styogs* 1. a spoon or ladle; also shovel. Wooden spoons for wine measure used in Tibet are called ལྷན་པུ་ *styogs*. There are three kinds of spoons used in Tibet for measuring liquids, salt, &c.—those which are mounted with copper are the largest; those lined with silver are of middle size; those of the smallest size are tipped with gold and called *geer-styogs*, golden spoons. ལྷན་པུ་ *me-styogs* coal shovel; ལྷན་པུ་ལྷན་པུ་ *the* copper spoon with which to measure the allowance in salt and oil for servants, etc.; ལྷན་པུ་ *shu-styogs* melting spoon or crucible. 2. drinking cup; bowl; goblet; ལྷན་པུ་ *geer-styogs* ལྷན་པུ་ *shul-styogs*, etc., gold cup, silver cup, and wooden cup are now called

ལྷན་པུ་ *geer-bu*; ལྷན་པུ་ *shul-styogs* lip-cup; resp. eating or drinking-cup; ལྷན་པུ་ the rein of a bridle; also name of tribe in Tibet (*Vai. kar.*).

ལྷན་པུ་ *styogs* ལྷན་པུ་ a snail in *W.* (*Jā.*).

ལྷན་པུ་ *styogs-pa* 1. to turn: ལྷན་པུ་ *ngrin-pa styogs-pa* to turn the neck, i.e., look round, back; also to turn away, aside. 2. one who uses or manufactures the coal-shovel or stone scoop, etc.

ལྷན་པུ་ *styogs-pa* ལྷན་པུ་ *shyon* ལྷན་པུ་ *pa*; ལྷན་པུ་ to find fault with.

ལྷན་པུ་ *styogs-med* ལྷན་པུ་ not curved; without any curvature or crookedness.

ལྷན་པུ་ *styon* *ldan-ma* n. of a goddess; she who protects.

ལྷན་པུ་ *styon-wa* ལྷན་པུ་, ལྷན་པུ་, *pl.* ལྷན་པུ་ *styon*, fut. ལྷན་པུ་ *styon*, imp. ལྷན་པུ་ *styon* or ལྷན་པུ་ *styon-pig*, to guard; to keep; to defend; to save; preserve (the life, the body); to support; to take care of (poor people): ལྷན་པུ་ *drin* ལྷན་པུ་ *styon-wa* to support by benefits, favours: ལྷན་པུ་ *shab-styon* *styon-wa* to protect by various means; to attend to: ལྷན་པུ་ *thugs-dam-gyi* *styon-wa* to protect by the moral force of meditation: ལྷན་པུ་ *lag-len-gyi* by exercise: ལྷན་པུ་ *rgyal-rid* *styon-wa* to rule; govern a kingdom: ལྷན་པུ་ *chos* *styon-wa* to protect by justice or justly: ལྷན་པུ་ *chos-styon* ལྷན་པུ་ protector, defender of religion, is used for a certain individual deity or for a class of exorcists in some of the monasteries of Tibet. Under this head there are certain powerful deities who have taken on themselves the duty of defending Buddhism against its

any fault or mischief to any body ; ཐོན་
མི་མཐོང་བ་=ཐོན་པ་མཐོང་བ་, not perceive a fault or
defect.

ཐོན་ཐུ་ *skyon-skye* རོ་བོ་ལྟ་བུར་ བཟུངས་ con-
ducive of sin ; sin-producing.

ཐོན་རྩ་ *skyon-rag* བཟུངས་ thorny ; mis-
chievous.

ཐོན་པ་ *skyon-can* = ཐོན་པ་ལུང་བ་ *skyon-dad*
boas-pa or ཐོན་པ་ *skyon-dan* ར་མཐོང་, ར་མཐོང་,
མོ་བོ་ faulty, defective, incorrect, sinful ;
guilty.

ཐོན་པ་ཐུ་ *skyon boo-brga* the eighteen
defects are the following :—(1) མི་ཐུག་པ་ *mi-*
sdug-pa ugliness ; (2) མཐོང་ཐུག་པ་ *sgo skra*
kan-pa bad or bristling hair ; (3) རྒྱུ་མཐོང་པ་ *sgro-*
l-wachud-wa small or narrow forehead ;
(4) མཐོང་ཐུ་ *sgo ser-skye* brown hair ; (5)
མིག་མཐོང་པ་ *mig ser-wa* yellow eyes ; (6) མིག་མཐོང་པ་ *amin-*
gtshams ma-bbyar-wa the
eye-brows disjoined ; (7) ཐུ་མཐོང་པ་ *gna lob-pa*
flat nose ; (8) ཐུ་མཐོང་པ་ *so ho-wa* bottle-teeth ;
(9) ཐུ་མཐོང་པ་ *dig-pa* stammering ; (10) མིག་ཐུག་པ་ *mig*
shun-pa round eyes ; (11) མིག་ཐུག་པ་ *mig*
chud-wa small eyes ; (12) ཐུ་མཐོང་པ་ *sgur-wa*
crooked or bent body ; (13) ཐུ་མཐོང་པ་ *ho-ho*
cho-wa large or pot-belly ; (14) ཐུ་མཐོང་པ་ *sgro-*
pa ཐུ་མཐོང་པ་ *nye dar thud-wa* small
shoulders ; (15) ཐུ་མཐོང་པ་ *gyu-can* hairy body ;
(16) ཐུ་མཐོང་པ་ *gyu-can* the arms and legs
with the feet not proportionate ; (17) ཐུ་མཐོང་པ་ *tshe-*
pa *tshegs sbom-pa* large or swollen joints ;
(18) ཐུ་མཐོང་པ་ *gyu-can* bad foetid smell
coming out of the body and the mouth.

ཐོན་པ་ཐུ་ *skyon brjod-pa* = ཐོན་པ་ཐུ་ *smad-*
pa *tshegs* to slander or speak ill of others ;
also slander (*Mon.*).

ཐོན་པ་ཐུ་ *skyon-du* ཐུ་མཐོང་པ་ བཟུངས་
to reckon as or into sin or defect.

ཐོན་པ་ཐུ་ *skyon-nas* ཐུ་མཐོང་པ་ བཟུངས་
to ascribe a fault.

ཐོན་པ་ཐུ་ *skyon gnad med-pa* without
the least fault or blemish.

ཐོན་པ་ *skyon-pa*, pl. ཐོན་པ་ *tskyon*, to put
astride upon a thing (causative form of
ཐོན་པ་ *shon-pa*) ; ཐོན་པ་ཐུ་ཐོན་པ་ *mi-shig rta-la*
skyon-pa to cause a man to mount ; to
ride on horseback ; to fix something on a
stick ; ཐོན་པ་ཐུ་ཐོན་པ་ *mi-shig rta-la* to impale a man
(*Jā.*) ; ཐོན་པ་ཐུ་ཐོན་པ་ *bo-dur skyon-te* having
caused him to ride a donkey (*Pag. 61*).

ཐོན་པ་ཐུ་ *skyon-med* ཐོན་པ་ཐུ་ free
from disease ; thinking or taking as fault-
less.

ཐོན་པ་ཐུ་ *skyon-med gnas* ཐོན་པ་ཐུ་, ཐོན་པ་ཐུ་
remaining, living, or dwelling, in a state of
innocence or faultlessness : ཐོན་པ་ཐུ་ཐོན་པ་ཐུ་
med-skyon par tshegs-pa ཐོན་པ་ཐུ་: residing
without fault.

ཐོན་པ་ཐུ་ *skyon-tshig* slander ; also scandal.

ཐོན་པ་ཐུ་ *skyon-bdoin* ཐོན་པ་ཐུ་ཐོན་པ་ཐུ་ to find
fault with.

ཐོན་པ་ཐུ་ *skyon-pa* = ཐོན་པ་ཐུ་ a learned man ;
a critic.

Syn. ཐོན་པ་ཐུ་ *kun-rig* ; ཐོན་པ་ཐུ་ *kun-pas* ; ཐོན་པ་ཐུ་
kun-kyis-bkur-wa. (*Mon.*)

ཐོན་པ་ཐུ་ *skyon ces-pa* = ཐོན་པ་ཐུ་ *gman-pa* ཐོན་པ་ཐུ་
a physician (*Mon.*).

ཐོན་པ་ཐུ་ *skyon sel-wa* to remove a sin ;
amend or correct a fault.

ཐོན་པ་ཐུ་ *skyon-pa* ཐོན་པ་ཐུ་, ཐོན་པ་ཐུ་, pl.
ཐོན་པ་ཐུ་, fut. ཐོན་པ་ཐུ་, imp. ཐོན་པ་ཐུ་ or ཐོན་པ་ཐུ་, to
protect ; to defend, preserve, save ; fre-
quently ཐོན་པ་ཐུ་ཐོན་པ་ཐུ་ *tshegs-pa la skyon-*
pa, to protect from fear or danger or
destruction : ཐོན་པ་ཐུ་ the protecting power ;
the preserving cause : ཐོན་པ་ཐུ་ཐོན་པ་ཐུ་ he that
gives protection to another is called ཐོན་པ་ཐུ་

skyob-pa : ཐུགས་ཐུགས་ *skyob* *shyin-pa* the giver of refuge or shelter.

ཐུགས་ཐོན་ *skyob-ston* = ཐུགས་པོ་ *skyob-pa-po* or ཐུགས་པ་ *skyob-pa* ཡལ་པོ་ a protector.

ཐུགས་ཐུགས་ *skyob* help, assistance; seldom for ཐུགས་ *skyab*; ཐུགས་མ་ *skyob-ma* and ཐུགས་ཐོན་ *skyob-ston* in colloq., preservation of life; escape; also he that saves another's life; a helper (*Jā.*); imp. of ཐུགས་ *skyob-pa* འདོགས་པ་མཁས་པ་འདོགས་པ་ཐུགས་ཐུགས་ protect from all the dangers.

ཐུགས་ཐོན་ *skyob-byed* ཡལ་མཁས་པ་, ཡལ་པོ་, བཅུ་མཁས་པ་ one who protects; a name of Balabhadra.

ཐུགས་པ་ *skyom-pa*, pf. བུགས་ *hskyoms*, fut. བུགས་ *hskyom*, imp. ཐུགས་ *skyoms* to pour; to pour out, agitate, stir up; according to *Lex.* to give; defined as ཅུ་ཐོན་ཅུ་ཐུགས་ཐུགས་ ཅུ་ཐོན་ཅུ་ཐོན་ཅུ་ཐུགས་ཐུགས་ *chu ston chu-skyogs-kyis blañ-te zabs-nañ-du blugs-pa ka-bu*, taking from water-pots and water-bowls and pouring into kettles (*Nag.*). Seldom used in colloquial language; ཅུ་ཐོན་པ་ to stir the water; ཐོན་ཐོན་པ་ to shake a vessel.

ཐོན་ *skyor*, same as ཐོན་ *khyor*, the hollow of the hand filled: ཅུ་ཐོན་ *chu-skyor* a handful of water (*Jā.*).

ཐོན་ *skyor*, འཐོག་པ་ལ་ཐོན་པ་ *hkhayog-paham gñer-wa* bent, contracted or crooked: ཐོན་པ་ *phañ-skyor* = ན་པ་ *hkhayog-pa* (his) nose was bent (*A. 106*).

མ་ཐོན་ཐོན་ *skyor-skyor* again and again; repeatedly.

ཐོན་པ་ *skyor-wa*, vb. pf. and fut. བུགས་ *hskyar* 1. to hold up, to prop; to paste. 2. to repeat; to recite by heart: བུགས་པ་ *hskyar-te* ཐོན་པ་ it was repeatedly sent:

ཐོན་ཐོན་ *lahig skyor-wa* to repeat a word, like the reciting of the *Mani*, i.e., མཎི་པ་ཀུན་ལ་ ཐོན་པ་ *om ma-ni pad-me hām*: མི་ཐོན་པ་ *om ma-ni pad-me hām* an old, sick, or drunken person walks being supported by another: བུགས་པ་ཐོན་པ་ *skyor-wa* to prop a thing that is falling or tumbling down: ཅུ་ཐོན་ *chu skyor-wa* the pouring of water with some force as if through a pipe or the mouth of a kettle; the sprinkling of water from a pot or vessel or a scoop; ཐོན་པ་ *skyor-wa* to back; to help morally or religiously or otherwise one who is in difficulty, engaged in war or litigation, &c.: 3. enclosure; fence (*Jā.*).

ཐོན་ཐོན་ *skyor-shyañs* repetition from memory: ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *skyor-shyañs* having retained in his minds, he repeated it.

ཐོན་ཐོན་ *skyor-tshig*, v. ཐོན་པ་ (*Mān.*).

ཐོན་མོ་ལུང་ *Skyor-mo-luñ* n. of a village with a monastery situated to the west of Lhasa containing estate of the *Shabs-pa* *Sres chuñ-pa* (འབྲུག་པ་ཐོན་པ་ཐོན་པ་).

ཐོན་པ་ *skyor-wa* sometimes for ཐོན་པ་ *skyel-wa*.

མ་ཐོན་པ་ *skyos-pa* = ཐོན་པ་ *skyos-pa* wasted; spoiled; degenerated.

ཐོན་པ་ *skyos-ma*, v. ཐོན་ *skyes*, ཐོན་པ་ *skyos-ma* a present made to a friend or an acquaintance at the time of his going to a distant place, or removal to some place of residence.

ཐོན་ *skra* (*sa*), resp. ཐོན་པ་ the hair of the head: ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *skra dāñ kha-gpu* the hair of the head and the beard: ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *skra-hsgril-wa* plaited hair or curled hair: ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *skra ñag-goig* a single tuft of

hair: ལྷ་ཡི་མཚམ་རུ་ཕ་སྤོང་ནས་ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ལ་ཕྱེ་བ་ལྷ་ལྷོ་མཚམ་
 ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ *skra-ni kjam rtsab dbom phra gñom-*
ser wadañ-gan gnun loñ spyod-che (he
 whose) hair is neither soft nor rough nor
 thick nor fine but uniform and smooth,
 and yellowish and glossy, becomes wealthy
 and prosperous (*Mtshan*). ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ *skra*
do-ker the hair dressed and plaited
 together on the crown of the head; ལྷ་ལྷོ་
 མཚམ་ *skra do-ker can* ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ one with
 long flowing locks; ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ *skra*
gyen-du kgyen-wa kta-bu whose hairs stand
 upwards as bristles; ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ ལྷ་ལྷོ་མཚམ་
 with loose or carelessly worn hair; ལྷ་ལྷོ་མཚམ་
 ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ a skein of silk or cotton attached
 to the flowing locks of Tibetan women;
 ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ *skra ba-glañ-gi gyi* ལྷ་ལྷོ་མཚམ་
 hair like that of a bull; ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ ལྷ་ལྷོ་མཚམ་
 looks of hair of women; ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ thin hair
 (*Schr.*); ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ to comb hair; ལྷ་ལྷོ་མཚམ་
 the shaving of one's hair; ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ ལྷ་ལྷོ་མཚམ་
 a barber; also napkin; ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ ལྷ་ལྷོ་མཚམ་ well
 braided hair; also a braid or fillet of hair.

Syn. རྩ་ཐགས *akra-tshogs*; རྩ་རྩུ *glar-gkye*; རྩ་བཅད *byed-wa-can*; རྩོག་རྩུག *ngo-gkyes*; རྩོག་རྩུ *ngo-spu*; རྩོག་ལྷུག *gyi-lo gkyes*; ལུག་ཕུང་
lung-phud; ལུ་པ་ *ral-pa*; ལྷ་ཐགས *thor-tshugs*; ལྷ་ཐག་ཅད་ *me-tog-can*; ལྷི་ལུ་ *dkhyil-wa*; ལྷོ་ལྷུག་ *ngo-sal*; ལྷ་ལྷུག་ *do-ker*; ལུ་ལུ་ *ral-pa-bi gdong*; ལྷ་ཕུང་ *nur-phud*; ལྷ་ལྷུག་ *thor-cog*; ལྷ་ལྷུག་ *don-lo*; ལྷ་ལྷུག་ *don-lo* (Lhon.).

ꠠꠞꠤ ꠠkra-ꠞkhan = ꠠꠞꠤꠞꠤ ꠠkra ꠞdreg-
khan a barber (Mon.).

ब्रह्म *bra-can* चरित्तवेमिन्, डेवर the
mane (as of a lion); hairy.

श्रीमन्मन्त्रा-कां ग्नाः वाचर lady's
bed-chamber.

ᠭᠠᠨ ḡra an-ma a kind of hairy
worm; also = ᠭᠠᠨ woman (Noun.).

ཀླ་ཅན་ཀླ་ཅན་ *skra-can good* རེ་ཅན་ a name
of Hari, who killed the demon Keci.

ལྷ་གཉིས་པ་ *skra gñis-pa* = སྤ་གཉིས་པ་ or སྤ་ག་
ལྷ་ཅན་ a comet (*Mon.*).

ཁྲ་ཤུག་ *skra-shud* hair knot; acc. to *Jā.*
the bow of ribands at the end of the long
plaits of hair of the women in *Ladak.*

skra adre-ma = ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་
a celestial courtesan (Mon.).

ཁྲ་གྲ་ *kra-gna* གཤི n. of a species of sensitive plant.

མཁའ་ལྷ་མོ་ *akra-hbal wa* = མཁའ་རྩོག་པ་ *akra rlog-pa* or མཁའ་ཏོག་པ་ *akra tog-pa* མཁའ་ལྷ་མོ་ (shaving the head clean); to pull out the hair: མཁའ་ལྷ་མོ་མཁའ་ལྷ་མོ་རྩོག་པ་མཁའ་ལྷ་མོ་ *some sent forth cries of anguish, some pulled out the hair of their head (Hbrom. 113).*

མེད་མོ་ *skra-med ngo* "a head without hair"; དེ་ཌི་ *dad-ti* ʼja-ti nutmeg; also *Jarminum grandiflorum* (Sman. 404.).

假髮: *škra-tsal* false hair; a peruke.

ཀླ་རྩམ་ རྩམ་ clotted hair.

མཁའ་མགས་ *skra-tshogs*, v. མཁའ་ *skra* (*Mon.*).

श्रुत्वा *śkra-ṣṭhama* बीजम् the
arrangement of the hair.

+ རྒྱ་མཚན་ *skra-siñg* = རྒྱ་མཚན་ vanity,
pride; adj. vain, very proud.

ᠭᠠᠰᠠᠨ *akra-baṣaṇ* a secret or mystic word
(*Mia.* 4).

n. of a *Yaksa* goddess (*Maon.*).

བྱི་པའི་ལའ་ རྒྱུ་པའི་ལའ་ *skrahi khyon-nam*
byi-pa'i lam 髪分岐 *hair parting.*

མྱེ་རྩལ་མཁྱེ་རྩལ་པོ་ = མྱེ་རྩལ་ འདྲེན་པོ་
 蔬菜 a grove; a garden; n. of a
 vegetable.

[illegible]

མཁའ་རྩེ་མཁའ་ *skrahi rtse-mo* *skrahi* or མཁའ་ལྔ་མཁའ་ the hair-end.

མཁའ་ *skra li-wa* or མཁའ་རྩེ་མཁའ་ *skrahi rnam-gyur* བཟུང་། curly hair; to dress the hair.

མཁའ་ *skra-lo* = བཟུང་མཁའ་ *bud-med kyi-skra* woman's hair (*Mhon.*).

མཁའ་ *skra-shad* བཟུང་མཁའ་ hair separator; a comb.

Syn. མཁའ་ *so-ma*, མཁའ་རྩེ་མཁའ་ *skrahi byi-dor* hair cleaner (*Mhon.*).

མཁའ་མཁའ་ *skrag-skrag* = མཁའ་ *khrag-po* or མཁའ་ *gra-wa* hard.

མཁའ་པ་ *skrag-pa* (*tag-pa*) to be terrified, frightened, afraid of something. This word is nearly always combined with མཁའ་པ་ *hjigs-pa* as in མཁའ་པ་མཁའ་པ་ *hjigs skrag-pa*, to be panic-struck.

མཁའ་པ་ *skrag byed-ma* = མཁའ་པ་མཁའ་པ་ *si mab* *tsun-mo* the wife of the sun (*Mhon.*).

མཁའ་པ་ *skraa-wa* (*faa-wa*) མཁའ་པ་, མཁའ་; pf. མཁའ་ *skraa* to swell; མཁའ་པ་ *skraa-so* it is swollen: མཁའ་པ་མཁའ་པ་ *skraa-so* མཁའ་པ་ མཁའ་པ་ swollen from being suddenly struck with a stick or a stone or a sword.

མཁའ་པ་ *skraa-bdur* an abscess not yet open (*Sch.*); མཁའ་པ་མཁའ་པ་ *skraa-bdur* *bjoms*, v. མཁའ་པ་ *ba-spru* *gid*, n. of a medicinal tree which removes tumours or abscess (*Mhon.*).

མཁའ་པ་མཁའ་པ་ *skraa-kyi* *apyah-ki*, མཁའ་པ་ *zman-thar-nu* n. of a medicine (*Sman*. 186).

མཁའ་པ་ *skraa-po* a swelling; tumour (*Sch.*).

མཁའ་པ་ *skran* (*ten*) མཁའ་པ་ *ghan-skran* I. མཁའ་ tumour or any fleshy excrescence in the abdomen; a concretion under the skin or in the bowels, womb, &c. (*Os.*); a swelling

of the glands (*Sch.*). མཁའ་པ་ *skran-mad* is described as a consequence of suppressed wind (*Ja.*); མཁའ་པ་ *rdō-skran* མཁའ་པ་ two sorts of steatite.

མཁའ་པ་ *skrab-pa* (*fab-pa*) to beat the ground with one's feet; to stamp, tread; to dance; also *bro skrab-pa*: མཁའ་པ་མཁའ་པ་ མཁའ་པ་ yesterday's dancing was excellent.

མཁའ་པ་ *skras-ka* a ladder, v. མཁའ་པ་ *skas-ka*.

མཁའ་པ་ (*ts-ka*) ladder, which generally consists of the notched trunk of a tree (*Ja.*); མཁའ་པ་ a single ladder, i.e., a ladder with one pole; མཁའ་པ་ *rdō skras* (*do-to*) a flight of stone steps; མཁའ་པ་ *rgya-skra* a regular staircase, as in European houses; མཁའ་པ་ probably a flight of steps at the corner of a building.

མཁའ་པ་ *skri-wa* (*ti-wa*) to conduct; to send (*Os.*): མཁའ་པ་ *skri-gig* = མཁའ་པ་ *tkon-shig* let him send: མཁའ་པ་མཁའ་པ་ *skri-gig* I asked to send him to Tibet (*A.* 101).

མཁའ་པ་ *skru-wa*, pf. མཁའ་པ་ *skrus*, fut. མཁའ་པ་ *skru*, to wait (*Sch.*); to cut; མཁའ་པ་ *skru* to cut meat; མཁའ་པ་ *skru*, མཁའ་པ་ *gid* *krus-pa* to cut wood or a tree: མཁའ་པ་ *skru-wa*, མཁའ་པ་མཁའ་པ་ *skru-wa* always being smitten by pleasures (*Pag.* 1-35).

མཁའ་པ་ *skrud-pa* (*fad-pa*) = མཁའ་པ་མཁའ་པ་ མཁའ་པ་ to make another run away by devices.

མཁའ་པ་ *skrun-pa* (*fun-pa*) = མཁའ་པ་ *skyed-pa* to produce; མཁའ་པ་ *skrun-pa*, མཁའ་པ་ *skyed-pa* མཁའ་པ་, མཁའ་པ་, མཁའ་པ་ grown up: མཁའ་པ་མཁའ་པ་ *skrun-pa* growing crop.

མཁའ་པ་ *skrum* (*fun*) meat; applied to the food of the respected; generally མཁའ་པ་ *gsol-skrum* is used in colloquial language.

ལྷོ་ལ། *skrog* (*fog*) to beat (the drum).
ཏ་མ་རུ་འཕྲོ་བ་པའི་རྩ་ *dama-ru bkhrol-wahi don*
signifies the beating of a skull-drum
(*Nag.*).

ལྷོ་ལ་པ། *skrog-pa* to churn; stir (with a
rod): ར་མ་ལྷོ་ལ་པ་ *ho-ma skrog-pa* to churn
milk (*Nag.*).

ལྷོ་རྩ་པ། *skrod-pa* (*to-pa*) བཀའ་འཁོར་པ་, ལཱ་
ཅའི་ཆེད་ལུ་ to expel, drive out, eject: ལྷོ་རྩ་པ་ནས་
ལྷོ་ *gnas nas-skrod* to expel from a place:
ལྷོ་རྩ་པ་ *phyir-skrod* to drive out: ལྷོ་རྩ་པ་ལྷོ་
hgegs-skrod to eject an evil spirit.

ལྷོ་ལ་པ། *hka-wa* = ལྷོ་ལ་, ལྷོ་ལ་པ་ astringent;
also thick.

ལྷོ་ལ་པ་ལྷོ་ལ་ *hkañ mdog* a slight frame-
work made of sticks and coloured threads
as an offering to the gods in cases of sick-
ness: ལྷོ་ལ་པ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *lho-
yi-phyogs-su hkañ-mdog* ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *hkhor
hshag* place *Bkañ-mdog* and amulets on
the south side (*Jig.*).

ལྷོ་ལ་པ། *hkañ-rdsas* a sacrificial cere-
mony (*Schl.* 360).

ལྷོ་ལ་པ་ལྷོ་ལ་ *hkañ-gso* ལྷོ་ལ་པ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་
ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ to make copious religious ser-
vices to the tutelar deities, angels, and the
guardian spirits of the ten quarters
(*Cil.* 9).

ལྷོ་ལ་པ། *hkañ* 1. ལྷོ་ལ་པ་ལྷོ་ལ་ full to the
brim. 2. ལྷོ་ལ་པ་ལྷོ་ལ་, ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *hams-
pa gso-pa* fill to the brim (*Situ.* 74).

ལྷོ་ལ་པ། *hkañ* “ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *hkañ-byahs
dho-pa*” (*Situ.* 77).

ལྷོ་ལ་པ། *hkañ* past. dried, burnt: ལྷོ་ལ་
ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ by the fire (at the end of the
age) the lakes dried up (*Nag.* 9).

ལྷོ་ལ་པ། *hkal-pa* ལྷོ་ལ་ a fabulous period
of time; the various ages of the world,

each of which has been presided over by
its own human Buddha respectively: ལྷོ་ལ་
ལྷོ་ལ་ *hkal-pa chen-po* the great *Kalpa*; ལྷོ་
ལྷོ་ལ་ *bar-hkal* the intervening or middle
Kalpa; ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *hkal-pa hsañ-po* ལྷོ་ལ་
the happy or glorious period in which the
Buddhas appear; ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *hkal-pa han-
pa* the evil *Kalpa*, in which no Buddhas
appear (*Jā.*).

ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *hkal-pa hsañ* = ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ ལྷོ་ལ་
virtuous; also virtue (*Mñon.*).

ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *hkal-pa ces* = ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *rtse-pa* an
accountant (*Mñon.*).

ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *hkal-me* = ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ the fire which
will destroy the world at the end of the
present *Kalpa* (*Nag.* 9).

ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *hkal-hsañ* ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ n. of a
religious work.

ལྷོ་ལ་པ། *hku* = ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *byug-pa*, fut. ལྷོ་ལ་ *hkus*
ལྷོ་ལ་ rubbed (*Nag.* 9).

ལྷོ་ལ་པ། *hkuñ* = ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *mi-mthoñ-
war hba-pa* concealed; hidden (*Nag.* 10.).

ལྷོ་ལ་པ། *hskum*, pf. of ལྷོ་ལ་.

ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *hskum-mkhyid* the distance or
measure between the thumb and the top
of the forefinger drawn in; about one-
half of the measure of a span: ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་
ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ (*Btsi.*) its
breadth was one finger (i.e., one inch),
and length eight spans and one *hskum-
mkhyid*.

ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *hskum-khru* about a cubit
measure with the fingers drawn in a fist.

ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *hskum-hdom* a measure of dis-
tance by stretching apart the two arms
(with “fisted hands”); a little less than a
fathom’s measure.

ལྷོ་ལ་པ། *hskur*, sbet. sending, granting;
ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ to bless; to grant benediction;
ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ (*Nag.* 9).

ཀ *kha* I: the second letter of the Tibetan alphabet, being the aspirate of *ཀ* *ka*. In sound it resembles ག, the second consonant of the Sanskrit alphabet. 1. On registers it indicates the second, or number two. It is attached, often optionally, as an additional syllable to many words, especially in the colloquial: རྒྱུ་ཀ་ *groot-kha* the price; རྩ་ཀ་ *cha-kha* a thing. 2. It implies རྩ་ཀ་ *kha-g*, a part: རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *kha-gñis-su* = རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *kha-gñis-su* into two parts (divisions): རྩ་ཀ་ *kha-ga* one part. The sixth part of a *tañ-ka* (Tib. coin) is called *kha*. 3. Origin, source, &c.: རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *gaor-kha* = རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *gaor-gyi* རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *kha-g* the source of gold, gold-mine: རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *tsa-kha* salt-pit: རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *tsa-kha* pasture-land, a place where pastures abound. 4. Time: རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *ñiñchar-kha-ru* རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *(Situ. 31)* calculate time from the moment of sunrise; རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *bgro-khar* at the time of going; at the time when he was ready to start: རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *mo* རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *choq-la* རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *bdun-pa* she at the time of dying became religious, &c. (*Pag. 37*): རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *byon-khar* when he came; at the moment of arrival: རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *yoñ-kha* at the time of coming; རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *sa* རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *dañ-po* རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *thob-kha-me* = རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *sa* རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *dañ-po* རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *thob-me-thag* as soon as he attained to the first stage, i.e., one moment before the attainment: རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *yun riñ-gi* *kha naq* = རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *yun riñ-gi* *sgo naq* by little and little; gradually (*Jā.*); རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ in the

hope of; རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ just on the opportunity; "in the nick of time."

ཀ II: 1. the front side: རྩ་ཀ་ face, mouth; also the surface or upper side. ཀ is the ordinary word for "mouth," while རྩ་ཀ་ is the commoner term for "face." Again, to express the surface as well as the front of any inanimate thing, ཀ is the usual form: རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *skyul-kruñ* རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *mdsad-naq* རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *chu-khar* *byon* (*Pag. 117*) sitting in a cross-legged posture he moved on the surface of the water; རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *ho-thug* རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *kha-la* རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *hod-ser-gyi* *ri-mo* རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *ñiñhoñ* saw reflection of rays on the surface of milk-broth (*Pag. 115*). 2. རྩ་ཀ་ language; conversation; རྩ་ཀ་ word: རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *king* རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *the king* having become powerless at (his) wife's word (*Pag. 32*).

Syn. རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *smra-wañi* *sgo*; རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *byed*; རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *gañ-war-byed*; རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *shal*; རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *gtam-gyi* རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *gnas*; རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *rgod-byed*; རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *gdon*; རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *bdud-rtsiñi* *rtan*; རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *skad*; རྩ་ཀ་མཉམ་པ་ *gtam* (*Mon.*).

ཀ III: a breadth or a square of cloth, &c.

In its several inflected forms ཀ is often used as if it were a postposition governing the accusative case. These forms are རྩ་ཀ་ *kha-na*, རྩ་ཀ་ *kha-ru*, and རྩ་ཀ་ *khar*, and take the meaning of "on," "at,"

ཁྱེད་ I : *kha-khrul* (*kha-khrul*) ལྷན་པོ་ re-
spect, regard; lit. tribute in language or
in words.

ཁྱེད་ II : capitation tax or poll tax.

ཁྱེད་ *kha-bkhor* the circumference of
the mouth (Cs.); ཁྱེད་ཀྱི་ *kha bkhor-wa* to
surround.

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha bkhyig-pa* to bind an ani-
mal's mouth; to gag; to strangle.

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha-bkhyoms* to be agitated
outwardly: རྒྱ་ཐོག་ལ་རྒྱ་མཚོ་ཁྱེད་ཀྱི་ *rluś
chen-po de; rgya-mtshobī kha bkhyoms* the
surface of the sea was troubled by that
great wind (A. 16).

ཁྱེད་ *kha-ga-po* difficult (Sch.).

ཁྱེད་ *kha-ga-ma* or ཁྱེད་ཀྱི་ *kha-ga-ma*
the square rug that is spread over a great
man's cushion or seat.

ཁྱེད་ *kha-gaś* a quadrangle, square; one
sixth of the Tibetan coin called *taśka*,
which is equivalent to one *anna* in India:
ཁྱེད་ཀྱི་ *kha gaś-wa* adj. square.

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha-gaś-dgar-gmra-wa* to
talk at random; to speak at pleasure
(thoughtlessly).

ཁྱེད་ *kha-gab* cover, lid. (Sch.).

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha gyen-phyoḡ* ལྷན་པོ་ with
the face upwards (in expectation); expec-
tantly, eagerly.

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha-graś* (*kha-daś*) enumeration.

ཁྱེད་ *kha-gru* (*kha-du*) or ལྷན་པོ་ *mtshab-gru*
the corner limit or sphere of a place, also
of the mouth. The width of the mouth of
a vessel or pot, also the opening of the
mouth. ཁྱེད་ཀྱི་ *kaś-dkar-bbol rta-moś mtshog* that
being broad in space, of white and soft
appearance, and without grass, is best
(Sig.).

ཁྱེད་ *Kha-glāś*, ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *mtshab
bkhor yul-gi miś* n. of a border country.

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha glāś-gra* is defined as ལྷན་པོ་
ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ the noise of the foe which
arises in a battle-field (Mon.).

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha ḡgog-pa* mute; one who can-
not or does not speak; gagged (Mon.).

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha ḡgyur-wa* to change one's
words or promises.

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha ḡgrig-pa* (*kha-diḡ*) = ལྷན་པོ་
kha ḡham-pa of the same opinion or
disposition.

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha-ḡgril* (*kha-diḡ*) the selvage or
loose tufts of thread on either edge of a
cloth: ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ the
fringes of the tent being made with blue
cotton.

ཁྱེད་ *kha-rgoś* ill or rough language;
also a slanderer (Sch.).

ཁྱེད་ *kha-rgan* privilege of old age (Jā.).

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha-rgyan* ལྷན་པོ་ the betel-leaf
which the Indians chew; literally the
beautifier of the mouth.

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha-rgyal-wa* to win a dispute:
ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *ḡduś rigś-kyi śomś-
can kha-rgyal* the animate beings of the
demon kind won the controversy.

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha-rgyug* idle talk; unfounded
assertion (Jā.).

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha-rgyud*, resp. ལྷན་པོ་ *śaś-rgyud*,
same as ལྷན་པོ་ *gtam-rgyud*, oral tradition;
also certain mystical doctrine not allowed
to be written down.

ཁྱེད་ *kha-ḡgor* the shoulder bone.

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha ḡgyur-wa* ལྷན་པོ་ *kha-lo
ḡgyur-wa* to govern; to rein the mouth
(of a horse); to lead, guide, influence other
persons.

ཁྱེད་ཀྱི་ *kha-ḡgrog* (*kha-doḡ*) ལྷན་པོ་
ལྷན་པོ་ In this passage ལྷན་པོ་ *kha-*

agrog means shutting or binding up the straps of a trunk or leather box.

ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-tyog* advice.

ཁ་ཅུ་མུ་ *Ma-pa* = ལོ་ལོ་ *soñ-go* the lion (*Mhor.*).

ཁ་ཅུ་མུ་ *sha-wa* or ཁ་ཅུ་མུ་ *kha shag-pa* to anticipate or say something beforehand; to speak out inconsiderately.

ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-oig* or ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-goig* 1. ལོ་ལོ་ *la-la*, ལོ་ལོ་ལོ་ a certain person; ཁ་ཅུ་མུ་ *khaqas* also ལོ་ལོ་ལོ་ *bgab-re*, ལོ་ལོ་ལོ་ *bgab-shig*. 2. some (*J. Zan.*): ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha oig-tu phur-sgrar* ལོ་ལོ་ལོ་ “or as some call it a flying word”; ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha-oig na-ro* someone said.

ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-cul* or ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-cur* Kashmir; a Kashmirian.

ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-gaah* clever talking, cf. ཁ་ཅུ་མུ་ *kha shyañ-po* eloquent; dexterous in conversation.

ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-boud* = ལོ་ལོ་ *cu-gaah* n. of a medicinal substance (*Sman. 149*).

ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-good* cover; in *Ld.* cork.

ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-boolid* idle talk, prattle (*Sch.*).

ཁ་ཅུ་མུ་ I: *kha-chag* defect in the blade (of a knife or an axe), but ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha-chag sha-rai* = to get the mouth damaged and nose torn; ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha thug-po soñ* the edge (of a knife, &c.) has become blunt; ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha log-soñ* the blade has become turned, i.e., bad; ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha mi-bdug* the sharpness is wanting; ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *grihi-kha* or ཁ་ཅུ་མུ་ *grihi so* (in *Kham*) the blade of a knife.

ཁ་ཅུ་མུ་ II: abuse; ill language (*Jü.*).

ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-chañ*, ལོ་ལོ་ལོ་ *shal-chañ* agreement, covenant; a truce; ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-chañ* = ལོ་ལོ་ལོ་ *chañ-don* special object or reason (*Mhon.*).

ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-char* = abbreviation of ཁ་ཅུ་མུ་, snow and ལོ་ལོ་, rain.

ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-ohiñ* the taming or appeasing of wild beasts, &c., by witchcraft.

ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-chu* (ལོ་ལོ་ལོ་ *shal-chab*) ལོ་ལོ་, spittle; also used colloq. for ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-wahi chu* snow-water.

ཁ་ཅུ་མུ་ *kha chu-phug* n. of a place on the uplands of Kha-chu (*Lon. 732*).

ཁ་ཅུ་མུ་ *Kha-che* a native of Kashmir; a Mahomedan; a person that has the command over much; principal or important things (ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha-che-wa rnam*); n. of a mask in the religious plays of Tibet.

ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-che skyet*, ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha-che mchog*, v. ལོ་ལོ་ལོ་ *gur-gum* (*Mhon.*), ལོ་ལོ་ལོ་ or ལོ་ལོ་ལོ་ saffron, the produce of Kashmir.

ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha-che bgron-khañ*, ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha-che za-khañ* an inn kept by a Mussalman at Lhasa or in Peking; ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha-che mchog* ལོ་ལོ་ལོ་ the chief article, i.e., saffron, which the Tibetans obtain from Kashmir; ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha-che sa-kha-ma* a kind of yellow flower resembling saffron which imported from Kashmir is largely grown in Tibet; ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha-che sa-kha-ma spor rer bbru* the cost of a *spor* of Kashmir *sa-kha-ma* flower is a *bru* of barley flour (*Rtsi.*).

ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha-chems*, resp. ལོ་ལོ་ལོ་ *shal-chems*, last will, testament; ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha-chems bjog-pa* to make a will; ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ *kha-chems rluñ-la bskur* sent (his) last will to the winds (*Beñu.*).

ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-choñ* hypocrisies; religion in talk only.

ཁ་ཅུ་མུ་ *kha-bchal* ལོ་ལོ་ལོ་ idle talk, prattle; talk as in a delirium: ཁ་ཅུ་མུ་ལོ་ལོ་ལོ་ (he) prattles.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag*, v. ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag*.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag* one who speaks too fast or too loud.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag* cork, bung, stopple.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag* = ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ཐོག་ *kha nag-pa* agreeing in an account.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag*, v. ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag*.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ *kha-nag-pa* to recite or mutter a charm or mantra.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag* muttering, whispering: ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ to mutter or speak auspiciously.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag* conversation, talk, prophecy, prediction; it also signifies ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ *kha-nag-pa* good explanation or utterance: ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ "may the doctrine (of Buddha) prosper" such was his righteous utterance (A. 146).

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag* = ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ *kha-nag-pa* verbal utterance: ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ although he had beheld the girl's eyes, he acted as if he had not seen her and gave no spoken sign.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag* = ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag* or ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag* advice.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag* = ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag* to silence; to gag or stop the speech.

† ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag* ཁ་ན་མ་ཐོག་ the scimitar or sabre of the Hindus.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-na ma-tho-wa*, lit. ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha na ma thon-pa*, not confessed, i.e., not come out of the mouth; ཁ་ན་མ་ཐོག་ also ཁ་ན་མ་ཐོག་, a metaphysical term defined as ཁ་ན་མ་ཐོག་, a name for sin and moral corruption. There are two kinds, viz., (1) ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ *kha-na ma-tho-wa* sins which are committed naturally and semi-consciously; (2) ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ *kha-na ma tho-wa* sins of overt violation

of law or religion. ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ Householders and monks in general, in keeping these sins and failings concealed, because they do not issue forth from the mouth, such are styled *kha-na-ma-tho-wa*. ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ *kha-na ma tho-wa* ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ the sinless; ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ *kha na ma tho-wa med-pa* without sin or moral corruption; ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ *kha-na-ma tho-wa glam* = ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ sinful or blasphemous speech.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha nag-pa* = ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ *kha nag-po* darkness; also of gloomy appearance; morose; wicked (*Mon.*).

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag* yesterday morning. But ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag-du* ཁ་ན་མ་ཐོག་ to look inwardly: ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ the knowledge gained by introspection, which is carefully to examine how much of good or evil and virtue or vice exists in one's own heart, causes rejection (of evil) and acceptance (of good).

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha nag* mouth disease.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha nar-can* oblong.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag* orally; by word of mouth; ཁ་ན་མ་ཐོག་ a cuckoo; also to cry or call like the cuckoo; ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ *kha-nag ser-wa* to speak colloquially.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nag* last year.

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nim* = ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ of cotton cloth, etc.; that having two colours (*Rtsii.*).

ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nog* or ཁ་ན་མ་ཐོག་ *kha-nog* clamorous; asking often and often for a thing, etc.: ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ ཁ་ན་མ་ཐོག་ཀྱི་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ the three may be classed together, (namely) defilement, importunity, and being stricken by lightning (*Rtsii.*).

ཁོ་མོ་ *kla-nor* *cor* he has erred in conversation.

ཁོ་མོ་ *kla gnun-pa* = ཁོ་མོ་ *kla sdom-pa* to obstruct the speech; also to coerce, to silence.

ཁོ་ *kla-pa* the volume marked with the letter ཁོ་, i.e., the 2nd volume. Anything (book or article) marked with the letter ཁོ་ *kla*.

ཁོ་ *kla-po* sometimes = ཁོ་ *kla* speech, e.g., ཁོ་མོ་ *mild speech and polished language*.

ཁོ་མོ་ *kla-po-cho* = ཁོ་མོ་ *kla rgyag-pa* or ཁོ་མོ་ *kla mañ-pa* talking much: ཁོ་མོ་ *ཁོ་མོ་ཁོ་མོ་ rtsi-go sreg-gor ser-waḥi kla pho-cho* a shrew called *Rtsi-go sreg-gor*, who was very talkative (*Bdca. 31*).

ཁོ་མོ་ *kla-lpag* = ཁོ་མོ་ *khal-pag* lip.

ཁོ་མོ་ *kla-gyu* hair of the face; whiskers.

ཁོ་མོ་ *kla-pho* boasting: ཁོ་མོ་ *kla-pho-cho* one who boasts much; also boasting much.

ཁོ་མོ་ *kla-phog* verbal reproof.

ཁོ་མོ་ *kla-phor* *cup*; *cup* a cup; a saucer.

ཁོ་མོ་ *kla-phyi* the outer edge.

ཁོ་མོ་ *kla phyin-pa* = ཁོ་མོ་ *grog* *phibun-pa* unanimity in a conference; unanimous vote.

ཁོ་མོ་ *kla-phyir* *ka* = ཁོ་མོ་ *pha-rol-tu* *kla phyogs-pa* examining by appearances; also to look outside (*Mon.*): ཁོ་མོ་ *kla-phyir* *kyi ges-pa* knowing or judging things by their external appearance.

ཁོ་མོ་ *kla-phyis* napkin.

ཁོ་མོ་ *kla phye-wa* = ཁོ་མོ་ *gyag-pa* *ཁོ་མོ་* 1. to bloom or blossom; also

well developed, full blown. 2. = ཁོ་མོ་ *kla bhyed-pa* *yawn*.

ཁོ་མོ་ *kla-phyogs* = ཁོ་མོ་ *kla* *waḥi phyogs* the direction of one's sight.

ཁོ་མོ་ *kla-bphad-wa* = ཁོ་མོ་ *to* divulge; spread ill rumours (*Jd.*).

ཁོ་མོ་ *kla-bphyr* *a solid measure for grain like* ཁོ་མོ་ *or* ཁོ་མོ་ *ba*.

ཁོ་མོ་ *kla bphrod-po*, v. ཁོ་མོ་ *kla dge-po*.

ཁོ་མོ་ I: *kla-wa* *bitter*; ཁོ་མོ་ *kla-tig* from ཁོ་མོ་ and ཁོ་མོ་ *bitter*, i.e., of very bitter taste: ཁོ་མོ་ *kla-wa* *bitter taste*; ཁོ་མོ་ *kla-gar* *bitter and sweet*; ཁོ་མོ་ *kla-mo* *bitter*: ཁོ་མོ་ *chañ* *kla-mo* *beer that is very strong or of bitter taste*.

ཁོ་མོ་ II: = ཁོ་མོ་ *gal* *snow*: ཁོ་མོ་ *kla-wa* *duñ* *har gal* the snow (was) unsullied as shells; ཁོ་མོ་ *kla-wa* *shye* *snow-born or ocean-god*; ཁོ་མོ་ *kla-gon* = ཁོ་མོ་ *snow ball*; ཁོ་མོ་ *kla-ohar* *snow and rain*; ཁོ་མོ་ *kla-ma* *ohar* *sleet*; ཁོ་མོ་ *kla-wa-om* *Tibet, the snowy country*: ཁོ་མོ་ *the country of snow, or snowy country*; ཁོ་མོ་ *100 years (after)* my time the snowy lakes of Tibet becoming dry; ཁོ་མོ་ *a swallow, prob. snow-swallow*. ཁོ་མོ་ *kla-waḥi* *lumps of snow*: ཁོ་མོ་ *kla-waḥi* *snow dust; flakes of snow*; also *camphor*, ཁོ་མོ་ *or* ཁོ་མོ་ *kla-wa* *bañ* *snow-fall, avalanche*; ཁོ་མོ་ *having the name of snow*; ཁོ་མོ་ *glare from the snow, snowy lustre*.

ཁོ་མོ་ *kla-wa* *skar-po* n. of an important religious institution in *Klamg*.

ཁོ་མོ་ *kla-wa* *ri-pa* = ཁོ་མོ་ *Gaḥa-lyoḥa-pa* a Tibetan; one residing in the snowy mountains (*Yig. h. 6*).

ཁ་པ་ I: *kha-bag* the architectural ornament of a Tibetan house formed by the projecting ends of the beams which support the roof.

ཁ་པ་ II: the humidity of the air caused by snow (*Jā.*).

ཁ་པ་ལྟ་ *kha-war byed* = རྒྱ་ལྟ་ *reg-hsah* of soft or pleasant touch (*Mān.*).

ཁ་པ་ *kha-bu* or ཁ་པ་ལྟ་ *kha bu-pa* being turned downwards: ཁ་པ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *I have fallen headlong into the abyss of sin (Pag. 185).*

ཁ་པ་ *kha-byah* ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ with the face downwards; learned, wise.

ཁ་པ་ *kha-byo-wa* ལྟ་ལྟ་ in bloom.

ཁ་པ་ *kha-brag (kha-tag)* forked rocks; any forked object; also as adj. ཁ་པ་ལྟ་ *Lo-kha-brag*, the mountainous wild country N. E. of Bhutan inhabited by wild tribes.

ཁ་པ་ *kha-bral (kha-lal)* ལྟ་ལྟ་ divorce, separation, especially of lovers or husband and wife.

ཁ་པ་ *kha-dwañ* eloquent: ཁ་པ་ལྟ་ *kha-dwañ-chog* able to speak powerfully, eloquent (*Pag. 11*).

ཁ་པ་ *kha-dbrag* literally the mouth-split: ཁ་པ་ལྟ་ *kha-dbrag* a river which is divided or branched out; ཁ་པ་ལྟ་ a road which is branched into several paths; ཁ་པ་ལྟ་ the branch of a tree which divides into several parts; ཁ་པ་ལྟ་ *rimig-pa kha-dbrag* a hoof which is bifurcated or split.

ཁ་པ་ *Kha-bbar-ma* ལྟ་ལྟ་ n. of a goddess (*Etii*). In the Hindu pantheon Jvalāmukhi (she with a burning or glowing mouth) is worshipped as the goddess of cholera.

ཁ་པ་ *kha-bbu-wa*, the opening of the buds of flowers.

ཁ་པ་ལྟ་ *kha-bbu-tu* ལྟ་ལྟ་ to lie with one's face downwards.

ཁ་པ་ *kha-bbu-pa* ལྟ་ལྟ་, ལྟ་ལྟ་ unblown flower, buds.

ཁ་པ་ *kha bbyed-pa* = ཁ་པ་ *kha-phye-wa* to open a cover or pasted letter or packed article; is also used of books.

ཁ་པ་ *kha bbrī-wa (kha-di-wa)* to make less, to diminish; to detract from (in quality).

ཁ་པ་ *kha-sbyañ* eloquence; ཁ་པ་ *kha sbyuñ-po* eloquent

ཁ་པ་ *kha-sbyar* or ཁ་པ་ *kha sbyar-wa* the mouth of a vessel or box closed or shut up: ཁ་པ་ལྟ་ *sñāg-chen kha-sbyar rin-chen sil-ma* ལྟ་ལྟ་ a covered copper vessel filled with precious things, etc. (*G kab. 77*).

ཁ་པ་ *kha-sbyor* = ཁ་པ་ *thig-le* ལྟ་ལྟ་ n pr. (*Schr. Ta. 2, 275*).

ཁ་པ་ *kha sbyor* ལྟ་ལྟ་, ལྟ་ལྟ་ anything that is left after eating or has been touched by the mouth but not eaten ཁ་པ་ to kiss.

ཁ་པ་ *kha-sbyor* ལྟ་ལྟ་ = ཁ་པ་ *Rdo-rje bhoñ*, the Tantrik Buddha Vajradhara (*Mān.*).

ཁ་པ་ *kha ma-bham* = ཁ་པ་ *kha mi-ñthun* discordant; ཁ་པ་ *kha mi-bham* does not agree or live in harmony.

ཁ་པ་ *kha ma-phye-wa* ལྟ་ལྟ་ an opening bud; one of the twenty-one hells in which sinners are punished, being bound with ropes.

ཁ་པ་ *kha-ma bye* ལྟ་ལྟ་ a store or repository (*Lex.*).

sent or commissioned for governing (*Dsam.* 25).

ཁ་མེད་གུམ་ *kha-hsin gum* are the following three: ལྷ་གུམ་ *sug-gmel* small cardamom, *Convolvulus turpetthum*; གུར་གུམ་ *gur-gum* saffron; and ཕི་ཕི་ལི་ *pi-pi-li* long pepper (*Sman.* 450).

ཁ་མེད་པ་ *kha hsum-pa* to shut the mouth.

ཁ་མེད་ *kha-shan* of inferior quality or of low position: ཁ་མེད་ལྷ་གུམ་ *the misfortune of being of low birth (Jā.)*.

ཁ་མེད་ *kha-shur* water-hen (*Sch.*).

ཁ་མེད་ *kha-she* mouth and mind: ཁ་མེད་མེད་པ་ *kha-she mi mchod-pa* hypocrisy; hypocrite; ཁ་མེད་མེད་པ་ *kha-she med-pa* unfeigned; sincere.

ཁ་མེད་ *kha-she* breadth, expanse, e.g., of the heavens.

ཁ་མེད་ *kha-shen* = *kha-kub shan-pa* modest in speech; also not able to speak well.

ཁ་མེད་ *kha-she* food, victuals (*Cs.*).

ཁ་མེད་ *kha zam*, ཁ་མེད་མེད་ *kha-che zam* a kind of ohintz from Kashmir; also a kind of cloth or silk stuff in variegated colours: ལ་མེད་ *lal zam* ohintz from Nepal.

ཁ་མེད་ *kha-sas* food, either in general or some particular article of food: ཁ་མེད་ལ་ *kha-sas la* *hrkam-par gyur* he longed for food; ཁ་མེད་མེད་པ་ *kha-sas gtshah-ma* clean food, or clean in (taking food). In Sikk. *khabs* sweet cakes, etc.

ཁ་མེད་པ་ *kha sum-pa* to close the mouth or any opening.

ཁ་མེད་ *kha-sur* or ཁ་མེད་ *kha-sur* ལ་མེད་ the date fruit.

ཁ་མེད་ *kha ser-wa* ལ་མེད་ loquacious.

ཁ་མེད་ *kha-gzar* spoon or ladle.

ཁ་མེད་ *kha-gsi* or ཁ་མེད་ *kha-gse* in *W.* rake in gardening; in Spiti a carrier's load; *kha se-pa* a coolie (*Jā.*).

ཁ་མེད་ *kha-hsin* = ཁ་མེད་ལ་ *tsig-gi* *gtah-rag* good speech; one who speaks pleasantly (*Mān.*).

ཁ་མེད་ *khahi-hin* ལ་མེད་ the day before yesterday.

ཁ་མེད་ *kha-hog* lit. face downward; downcast; ཁ་མེད་ལ་ *kha hog-tu* *bcug-pa* or ལ་མེད་ *chud-pa* to subjugate one, or to enforce obedience upon; ཁ་མེད་ལ་ *kha hog-tu* *bltag-te* *gi-wa* to die falling down head-long, i.e., with the face downward.

ཁ་མེད་ *kha ya* lit. being one's partner or match as to speaking, but in general partner, assistant; ཁ་མེད་ལ་ *kha-ya* *byed-pa* to assist: ཁ་མེད་ལ་ *I am not his match, not able to compete with him; with regard to things, I am not equal to the task (Jā.)*.

ཁ་མེད་ *kha-yig* ལ་མེད་ the letter ཁ་, a label; a letter or writing on the cover of any parcel or letter; an inscription.

ཁ་མེད་ *kha-yel* the spout (of a kettle or any other vessel): ལ་མེད་ལ་ *dring* drawing with his lips at the spout which hangs down outside the vessel (*A.* 25).

ཁ་མེད་ *kha-yog* a false charge (*Jā.*): ཁ་མེད་ལ་ *ma ho-pa* *kha-yog* *byed* (*C.*) he was unjustly accused (*Jā.*); ཁ་མེད་ལ་ *unfounded accusations arise such as those coming by word of mouth and by implication, though one is guiltless.*

ཁ་མེད་ *kha-gyel* wide mouth: ལ་མེད་ལ་ *the shape of Sumeru resembled that of a vessel placed with its wide mouth upwards (i.e., like a pyramid on a point) (Ya-sel. 35).*

ཁ་མེད་ལ་ *kha-gyogs* = ཁ་མེད་ *kha-khebs* cover of a vessel or basket (*G. kab. 77).*

ཁ་ར་ *kha-ra* in *W.* for ཁ་ར་ *ka-ra*, sugar (*Jā.*); trough; manger (*Soh.*).

ཁ་ར་ལ། *Kha-rag* n. of a place in Tibet.
ཁ་ར་ལ་ལྷ་མོ་ n. of a celebrated lama of the Kādampa School of Buddhism.

ཁ་ར་ལ་ *kha-rag* neck-cloth; a towel.

ཁ་ར་ *kha-ri* or ཁ་ར་ *kha-ru*, v. ཁ་ར་ *khal-ri*.

ཁ་ར་ལ་ *kha-ru tshwa* = ཁ་ར་ལ་ལ་ black salt used medicinally (*Mhon.*): ཁ་ར་ལ་, ཁ་ར་ལ་, ཁ་ར་ལ་ a kind of salt (procured by boiling earth impregnated with saline particles); a particular kind of salt of fetid odour (used medicinally as a tonic aperient). It is black in colour and is prepared by fusing fossil salt with a small proportion of *emblie myrobolan*, the product being muriate of soda with small quantities of muriate of lime, sulphur and oxide of iron (*M. Wills.*). *Kha-ru tshwa-yis drod skyed sbos-pa dāh sreg dāh byyid khrog bad rluā hjo-ma-par byred* flatulence, accompanied with belching, rumblings, phlegm, and wind, is overcome by the medicinal salt.

Syn. ཁ་ར་ལ་ *ru-tsa ka*; ཁ་ར་ལ་ *amin-tshā*; ཁ་ར་ལ་ *bi-tam ho* (*Mhon.*).

ཁ་ར་ལ་ *kha-ra skyed* = ཁ་ར་ལ་ལ་ *kha skyed-pa* or ཁ་ར་ལ་ *to tsha-wa* to be ashamed.

ཁ་ར་ལ་ *kha reg-pa* to touch anything by the lips; to put one's mouth to a thing in order to eat or drink it.

ཁ་ར་ *kha-ro* taste in the mouth.

ཁ་ར་ལ་ *kha-ro* = ཁ་ར་ལ་ *kha-béum* silent, without reply: ཁ་ར་ལ་ལ་ཁ་ར་ལ་ཁ་ར་ལ་ therefore remain silent with untingling ear! ཁ་ར་ལ་ལ་ཁ་ར་ལ་ *kha-ro* *sdod-oig* be silent; do not speak. ཁ་ར་ལ་ is also freq. ཁ་ར་ལ་ལ་ཁ་ར་ལ་ to remain silent.

ཁ་ར་ལ་ *kha ro-pa* ཁ་ར་ལ་ a kind of drug, prob. sulphate of copper.

ཁ་ར་ལ་ *kha-rān* ཁ་ར་ vapour from the mouth.

ཁ་ར་ལ་ *kha-la mo-bbar* n. of the King of the Yi-dag or *Preta*.

ཁ་ར་ལ་ *kha-la reg-pa* = metaph. ཁ་ར་ to eat; do eat (*K. g. p. 28*).

ཁ་ར་ལ་ལ་ཁ་ར་ལ་ *kha-la gla-to don-la* ཁ་ར་ easily spoken but difficult in meaning.

ཁ་ར་ *kha-lan* mouth requital; thanks-giving; reply, especially angry reply; also requital for food received (*Jā.*): ཁ་ར་ལ་ཁ་ར་ལ་ཁ་ར་ལ་ when disordered with evil thoughts, the food of faith is my reply (*Mil.*).

ཁ་ར་ལ་ *kha-las byud* sprung forth from the mouth.

ཁ་ར་ལ་ *Kha-lin-pa* n. of a place in Tibet.

ཁ་ར་ *kha-lo*, v. ཁ་ར་ *kha-lo*.

ཁ་ར་ *kha-leb* cover, lid.

ཁ་ར་ *kha-lo* 1. = ཁ་ར་ལ་ *kha-phyogs* towards the mouth. 2. prow of the ship (*Sohr.*); according to others the helm ཁ་ར་ལ་. 3. acc. to *Os.* and *Jā.* the glans penis.

ཁ་ར་ལ་ *kha-lo sgyur-pa* or *sgyur-wa* ཁ་ར་ལ་, ཁ་ར་ལ་; ཁ་ར་ལ་, ཁ་ར་ལ་; ཁ་ར་ལ་ལ་ཁ་ར་ལ་ *kha-lo sgyur-phkhan* one who steers; also a governor, a driver, a charioteer. See especially in narrative of early life of the Buddha in *Dulwa*.

ཁ་ར་ལ་ *kha lo-pa* = ཁ་ར་ལ་ལ་ *kha phyogs-pa* ཁ་ར་ལ་, ཁ་ར་ལ་; ཁ་ར་ལ་ལ་ཁ་ར་ལ་ *kha phyogs sgyur-phkhan* one who leads or guides; also a shadow.

ཁ་ར་ལ་ *kha-log-pa* to reply; to contradict: ཁ་ར་ལ་ལ་ཁ་ར་ལ་ཁ་ར་ལ་ *phyi-la bgro-na tshur kha log-pa* walking out he returned hither.

ཁ་གྲོ་ *kha-ga* the spotted deer (*Jā.*); elk (*Sch.*). In Sikk. the common deer of the Duars is called ཁ་གྲོ་. ཁ་གྲོ་ལྷ་ཁྱུ་ *kha-ga-yi ja-khug* a tea bag made of deer-skin.

ཁ་གྲོ་ཁྱུ་ *kha-gag* jest; joke in *W.* (*Jā.*).

ཁ་གྲོ་ *kha-gag* (sounded "kha-she") some; colloq. in *C.*

ཁ་གྲོ་ཁྱུ་ *kha-gug-can* or ཁ་གྲོ་ཁྱུ་ *kha shed-can* eloquent; ཁ་གྲོ་ཁྱུ་ *kha-gug med-pa* one who has nothing much to say, same as ཁ་གྲོ་ཁྱུ་ *kaq-cha lab-rgyu med-pa.*

ཁ་གྲོ་ *kha-gob* in colloq. lies; obscene talk; idle talk.

ཁ་གྲོ་ *kha-gor* breach of promise: ཁ་གྲོ་ *kha-gor son* the mouth has run away, denoting inconsiderate talk (*Jā.*).

ཁ་གྲོ་ཁྱུ་ *kha-gol-wa* ལུ་ལུ་ rinsing the mouth; sipping water and ejecting it.

ཁ་གྲོ་ *Kha-gya* n. of a mountainous country in the north-east of India (*Tā.*); the Khasya Hills in Assam.

ཁ་གྲོ་ཁྱུ་ *kha-gag* = ཁ་གྲོ་ཁྱུ་ *kha-rtsoq* using rough language; controversy; discussion, dispute; with *rgyag-pa* to dispute: ཁ་གྲོ་ཁྱུ་ ཁ་གྲོ་ཁྱུ་ *kaq-cha* pointing his fingers he goes to dispute (*Rda.* 17).

ཁ་གྲོ་ *kha-bag* talk, gossip.

ཁ་གྲོ་ *Kha-sag* ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ n. of a wild country on the border of Tibet (*Ya-sol.* 38).

ཁ་གྲོ་ *kha-sa*, v. ཁ་གྲོ་ *kha-rtsa*.

ཁ་གྲོ་ *kha-sa* explained as ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ to speak one's mind; to tell honestly what has occurred in the mind.

ཁ་གྲོ་ *kha-sub* a bribe: ཁ་གྲོ་ཁྱུ་ *kha-sub hyin-pa* to offer a bribe.

ཁ་མེ་ *Kha-si* n. of a wild hill tribe of India (of the Khasya Hills) (*Qsam.*).

ཁ་མེ་ *kha-si* 1. the day before yesterday. 2. also = several weeks ago; some-time back.

ཁ་མེ་ *kha-sur*, v. ཁ་མེ་ *kha-sur*.

ཁ་མེ་ *kha-so* 1. abbreviation of ཁ་ *kha*, mouth, and མེ་ *so*, teeth. 2. the edge, border of a thing: ཁ་མེ་ལ་ཁ་མེ་ *kha-so la bphañ-so* = ཁ་མེ་ལ་ཁ་མེ་ *flung to the border* (*Pag.* 187): ཁ་མེ་ལ་ཁ་མེ་ *rdaiñg-kyi kha-khyer la bjañ li byag* = ཁ་མེ་ལ་ཁ་མེ་ *gru-rdaiñg-kyi mthab la can-rgyab* lined the border of the ship with iron plates (*A.* 18).

ཁ་མེ་ལ་ཁ་མེ་ *kha-sral chuñ-su* deaf.

ཁ་མེ་ *kha-glob* = ཁ་མེ་ *kha-ton* learning by heart; primer used by children in *W.*

ཁ་མེ་ *kha-gag*, v. ཁ་མེ་ *kha-bag*.

ཁ་མེ་ *kha-gear* new, fresh.

ཁ་མེ་ *kha-ga* or ཁ་མེ་ *gañ-kha* a message; clear language; intelligible language: ཁ་མེ་ལ་ཁ་མེ་ *kha mi-ga* = obscure; not in clear terms or language.

ཁ་མེ་ *kha-ga* made full by adding something more to it: ཁ་མེ་ལ་ཁ་མེ་ *filling with the best thing and nectar in oblation* (*Rtsi.*).

ཁ་མེ་ *kha-bag* = ཁ་མེ་ *ga* talkative.

ཁ་མེ་ *kha-ba* to associate with one another, viz., in drinking and smoking together.

ཁ་མེ་ *kha-ba* turned upwards: ཁ་མེ་ *kha-ba* to lie with the face uppermost.

ཁ་མེ་ *kha-ba* to tempt by false hopes and promises; to deceive by sweet words.

ཁ་མེ་ *kha-hrag* forked mouth-or point; the bifurcated mouth or end of anything

made of iron or wood: རྩ་ལ་རྩ་ལ་ལྷོ་ལ་རྩ་ལ་
 རྩ་ལ་ *nub-na gñig-gñig rtes-mo kha-hrag dah*
 in the west a tree with forked top, &c.

རྩ་ལ་ *kha-lhag* remnant of a meal.

ཁ་ལ་ *kha* a raven: ཁ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *kha-
 skad ces-pahi rig-pa* ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ the science
 of drawing omens from the caw of a raven.

ཁ་ལ་ལྷོ་ལ་ *kha-skroḥ nus-pa* = ཁ་ལ་ལྷོ་ལ་
bye-kha deḥ thub-pa ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ able
 to scare a raven—used as attribute of Bud-
 dha; as long as a boy cannot drive away a
 magpie he is not considered ready (by his
 age) to get religious instructions.

ཁ་ལ་ *kha-ta* the Tibetan magpie: ཁ་ལ་
 ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ ཁ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་
kha-taḥ sa-yis gdon-naḥ sel-war byed,
kha-taḥ sgro-yis sgrib-gñi byed the flesh
 of the magpie removes diseases caused by
 evil spirits; the feather of the magpie
 prevents the patient seeing apparitions,
 ghosts, &c.; spotted magpie or ཁ་ལ་
kha-ta kha-wa fuller name for the magpie.

ཁ་ལ་ *kha-wa* = ལྷོ་ལ་ *dpya-wa* rent or tax
 in kind: ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *chos behin-du*
khaḥam dpya-bdul paid rent or tax
 according to religious law.

ཁ་ལ་ I: *khaḡ* 1. means, resource;
 ལྷོ་ལ་ *khaḡ-moḡ* = ལྷོ་ལ་ without means.

ཁ་ལ་ II: a task, charge, business, duty,
 responsibility; of importance: ལྷོ་ལ་ *khaḡ-
 khur* = ལྷོ་ལ་ *ḡan-khur* to take charge of
 a thing or person, to be responsible for
 anything, to be surety for anyone; ལྷོ་
 ལྷོ་ལ་ *khaḡ khur-wa* to assume charge of;
 ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khaḡ ḡol-wa* to place in charge;
 ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khaḡ theḡ-pa* or ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khaḡ rgyag-
 pa* to guarantee; become responsible:
 ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *der ḡtsho-wa yod-wa khaḡ-
 theḡ* I warrant you will get something to
 eat there. ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khaḡ-theḡ* or ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khaḡ-*

khaḡ in O. acc. to *Jā.* = bail; ལྷོ་ལ་ *khaḡ-
 chen* important.

ཁ་ལ་ III: that which is divided off; a
 class, part, division, section (of a book or
 place); ལྷོ་ལ་ *hou-khaḡ* the tenth part;
 tithe: ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khaḡ ḡñig-la phog-sol*
 I have hurt myself in two places. ལྷོ་ལ་
yul-khaḡ a province, district; ལྷོ་ལ་ *rgyal-
 khaḡ* kingdom; ལྷོ་ལ་ *ḡpon-khaḡ* princi-
 pality; ལྷོ་ལ་ *ḡgon-khaḡ* monastic estate
 or authority. ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་
 ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ the different divisional chiefs
 should make religious offerings (service)
 for one night (*Loñ.* 2 17); ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་
 ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khaḡs ḡgro sams ḡyod-
 kyi khaḡ kho-mo cag-rnam* we who belong
 to the class in whom the inclination (for
 religion) and to seek refuge has arisen
 (*A.* 19).

ཁ་ལ་ *khaḡ-po* difficult, hard; colloq.
 “*kā-lo khaḡ-po.*” ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ this
 work is very hard; ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ the way
 is difficult; ལྷོ་ལ་ difficulties arose; ལྷོ་
 ལྷོ་ལ་ *khaḡ-po che-wa* to suffer from want.
 2. acc. to *Jā.* bad, spoiled, rotten: ལྷོ་ལ་
 ལྷོ་ལ་ the butter has become rancid (*Jā.*).

ཁ་ལ་ *khaḡ-pa* = ལྷོ་ལ་ *khaḡ-khyim* ལྷོ་ལ་,
 ལྷོ་ལ་, ལྷོ་ལ་, ལྷོ་ལ་, ལྷོ་ལ་, ལྷོ་ལ་
 house, residence, home; a building; ལྷོ་ལ་
stea-khaḡ, ལྷོ་ལ་ *ḡog-khaḡ*, ལྷོ་ལ་ *bar-khaḡ*
 upper story, lower story or ground floor,
 middle story; ལྷོ་ལ་ *ḡshul-khaḡ* means
 also the principal or central room. A
khaḡ-pa is the opposite to ལྷོ་ལ་ *phug-pa*, a
 cavern. ལྷོ་ལ་ *ḡso-khaḡ* workshop; ལྷོ་ལ་
baḡ-khaḡ store-house, store-room; ལྷོ་ལ་ *ḡgo-
 khaḡ* entrance, vestibule; ལྷོ་ལ་ *ḡtor-khaḡ*
 or more properly ལྷོ་ལ་ *ḡtor-lam*, passage
 running round a building or temple; ལྷོ་ལ་
 ལྷོ་ལ་ *ḡog-khaḡ* paper house or a house where

paper is kept or manufactured. In *W.* the scooping form or mould used in the manufacture of paper is so called. ཁ་ *tshaḥ khañ* flower bed (garden) (*Jā.*). In Buddhism ཁ་ *khañ* signifies ཁ་ *nañ*, inside, i.e., the heart: ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཕྱི་ལོག་པ་ *khañ myags-çih phyir bdsag-pa* ལུས་ཀྱི་ཕྱི་ལོག་པ་ inwardly being corrupt, the pus issues or drops from him; ཐུང་གྱི་ཁ་ *mya-lan-gyi khañ* mourning house; also the body; ཁ་ཁ་ *khañ-gla* house rent; ཁ་ཁ་ མེ་ཁུང་ a small house; a house or room reserved for decrepit parents; ཁ་ཁ་ཀྱི་ཁ་ *khañ chuñ-pa* an occupant of such; ཁ་ཁ་ཀྱི་ཁ་ *yañ-khañ chuñ-pa* such a person of the second degree (if, during his life, his son enters into the same right) (*Jā.*); ཁ་ཆེན་ *khañ chen* a large house; ཁ་ཆེན་ཀྱི་ཁ་ *khañ chen-pa* མཇུག་པ་ one taking his abode in a great house or mansion (*Budh.*); old, weak persons belonging to Gautama's family.

Syn. ཁ་གསུམ་ *gnas-khañ*; ཁ་གསུམ་གྱི་ *gnas-gshi*; ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ *kyug-paḥi gnas*; ཁ་ཐུགས་ *bdug-sa*; ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ *bdug-gnas*; ཁ་ཐུགས་ *khyim*; ཁ་ཐུགས་ *rtan-gshi*; ཁ་ཐུགས་ *rtan-gnas*; ཁ་ཐུགས་ *bla gab-can*; ཁ་ཐུགས་ *phib-gog* (*Mān.*).

ཁ་ཐུགས་ *khañ-gñer* མཇུག་པ་ the steward of a house; the house-keeper; the person in whose charge a house is kept.

ཁ་ཐུགས་ *khañ-gteñ* མཇུག་པ་ the upper roof or terrace of a house.

ཁ་ཐུགས་ *khañ-thog* or ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ *khañ-paḥi thog* མཇུག་, མཇུག་ the roof or cover of a house; the top flat of a house.

ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ *khañ-pa ḥkra-we* བོད་ཁ་ a painted house.

ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ *khañ-pa ḥtsan-po* a consecrated house where thieves or robbers cannot have access.

ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ *khañ-pa ḥrtseḡ-pa* མཇུག་ a masonry building; also a storeyed house.

ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ *khañ-pa gyo* མཇུག་ the roof of a house: ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ to cover a house, to roof it; ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ *khañ-pa ral-shiñ grum-pa* or ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ *ḥdrums-pa* མཇུག་ a dilapidated house; a ruined edifice.

ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ *khañ-paḥi nañ* མཇུག་, མཇུག་ the inside of a house; a room; an apartment.

ཁ་ཐུགས་ *Khañ-bu* n. of a fabulous country; a little house, cottage.

ཁ་ཐུགས་ *khañ-mig* a room; a cell.

ཁ་ཐུགས་ *khañ-rtes* the foundation of a house.

ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ *khañ-ḥrtseḡ* མཇུག་ upper house or a storied room, v. ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ *khañ-pa ḥrtseḡ-pa*.

ཁ་ཐུགས་ *khañ-shabḡ* floor; flooring of a room.

ཁ་ཐུགས་ *khañ-shiñ* = ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ *khañ-pa dañ shiñ-kha* house and the cultivated fields attached to it.

ཁ་ཐུགས་ *khañ-ḥrañ* མཇུག་ residence; mansion. In *Budh.* མཇུག་ (མཇུག་), མཇུག་, མཇུག་ monument.

ཁ་ཐུགས་ *khañ-ḥro-we* མཇུག་ mason; architect.

ཁ་ཐུགས་ *khañ-pa* = ཁ་ཐུགས་ *rañ-pa* 1. delay. 2. distance,

ཁ་ཐུགས་ *khañ* = 1. ཁ་ *thag* or ཁ་ *tshar* near. 2. litter barrow. 3. = ཁ་ *ḥar* like, as ཁ་ *ḥar* *khañ-gñams*, v. ཁ་ཐུགས་ *ḥkhañ-gñams*, equal, even; ཁ་ཐུགས་ *de-ma khañ* = ཁ་ཐུགས་ *de-ma thag* not distantly; instantly; as soon as; without delay: ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ *ḥkhañ-gñams* *khañ-du* as soon as the breathing ceases; ཁ་ཐུགས་ཀྱི་ཁ་ *bu skyeḡ-ma khañ-cig*

a child born just now; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *phur-la* *khaḥ* about to fly; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *gro-la* *khaḥ* about to go; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *huḥ-la* *khaḥ* near to fall; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *gleḥ-la* *khaḥ* as soon as (he) arrived; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *chi-la* *khaḥ* when about to die; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *nub-la* *khaḥ-paḥi* *tsho* when the evening drew near; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *dbugḥ* *khaḥ-la* *khaḥ-paḥi* *duḥ* when the ceasing of the breath approaches; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *zin-la* *khaḥ* *god-pa* *la* as we were just about to seize him; ལྷན་པོ་ *khaḥ-du* as far as: ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rtiḥ-ma* *khaḥ-du* as far as the heel (*Jā.*).

ལྷན་པོ་ *khaḥ-kyiḥ* = ལྷན་པོ་ *dal-buḥ* or ལྷན་པོ་ *rim-gyiḥ* ལྷན་པོ་: slowly, by degrees; ལྷན་པོ་ ལྷན་པོ་ *khaḥ-kyiḥ* ལྷན་པོ་: ལྷན་པོ་: by degrees; in slow motion.

ལྷན་པོ་ *khaḥ-pa* the same as ལྷན་པོ་ *khod-pa* to stick fast; to be seized, stopped, impeded, v. ལྷན་པོ་ *khod-pa*.

ལྷན་པོ་ *khaḥ-par gyur-pa* to be stopped or hindered; ལྷན་པོ་ *khaḥ-par byed-pa* to stop, hinder.

ལྷན་པོ་ *khan* ལྷན་པོ་ bit; small piece (*Os.*).

† ལྷན་པོ་ *khan-da* ལྷན་པོ་ confection; a medicinal syrup; treacle or molasses partially dried; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *de la khaḥda* *boḥ-pa* the candy made of it (*Jā.*).

ལྷན་པོ་ *khan-pa* also ལྷན་པོ་ *khen-pa*, worm-wood (*Sohr.*); to add (arith.) (*Vai. kar.*).

ལྷན་པོ་ *khan-man* modest in *Lh* (*Jā.*).

ལྷན་པོ་ I: *khab* = ལྷན་པོ་ *pho-bran* ལྷན་པོ་, ལྷན་པོ་ resp. of ལྷན་པོ་ *khaḥ-khyim*, a great man's residence; a castle; court; residence of a prince; ལྷན་པོ་ *Rgyal-paḥi* *khab* ལྷན་པོ་ metropolis; the capital of Magadha in Buddha's time; the modern town of Rajgir in Behar: ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *Rgyal-*

paḥi *khab-kyi* *mi-rnamḥ* the courtiers; the people of Rajagṛha. 2. wife, spouse; ལྷན་པོ་ *khab* *chen-ma* the first wife (who is high in rank): ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *de-la* *khab* *boḥ-pa* *ma* *rtiḥ-naḥ* as there was not found a wife worthy of him; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *bdai-gñis* *kaḥi* *khab-tu* *byuḥ-wa* *rtiḥ* so I dreamt that these two would become my wives (*Jā.*); ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *khab-tu* *ḥaḥḥ-pa* to take for a wife (*Sohr.*); ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *chuḥ-ma* *khab-pa* to marry; to take one for his wife.

ལྷན་པོ་ *khab* *ḥtsun-ma* a married lady; ལྷན་པོ་ *khab* *ḥdoin-ma* = ལྷན་པོ་ *khyim* *ḥdag-mo* ལྷན་པོ་ housewife; the lady of the house.

ལྷན་པོ་ II: ལྷན་པོ་ a needle: ལྷན་པོ་ *khab-gyu* a bristle; a needle like hair ལྷན་པོ་ *khab-phre* a small, fine needle; ལྷན་པོ་ *khab-sdom* a large needle; ལྷན་པོ་ *khab-mig* the eye of a needle; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *khab-mig-tu* *skud-pa* *ḥjug-pa* to thread a needle; ལྷན་པོ་ *kha-rtse* ལྷན་པོ་, ལྷན་པོ་ the point of a needle.

ལྷན་པོ་ *khab-ral* also ལྷན་པོ་ *rtse-ma* *khab-ral* ལྷན་པོ་ needle-case.

ལྷན་པོ་ *khab-le* in *W.* difficult (*Jā.*).

ལྷན་པོ་ *khab-len-rdo* ལྷན་པོ་ load-stone; the metal that attracts a needle: ལྷན་པོ་ ལྷན་པོ་ *ḥḥiḥ-naḥ* *ḥḥiḥ-naḥ* *ḥḥiḥ-naḥ* the load-stone draws out arrow-heads and removes diseases of the brains, bones and veins.

ལྷན་པོ་ *khab-loḥ* ལྷན་པོ་ the magnet; lit. the needle-lifter.

ལྷན་པོ་ *khabḥ* n. of a disease (*Jā.*).

ལྷན་པོ་ *kham* 1. colour. 2. a bit; a small piece of anything. 3. the point of a reed pen. 4. appetite (*Jā.*).

ཁམ་ཕྱི་མེད་པ་ *khams dhañs-pa* = ཁམ་པ་དེ་ལ་
khams ddo-wa good health. When glass is
 pure ཕལ་གྱི་མེད་པ་ *gel dgi-ma med-pa* and clean
 it is called ཕལ་ཁམ་ཕྱི་མེད་པ་ *gel-khams dhañs-pa*.
 A clear cloudless sky བཟ་ཕལ་གྱི་ཕྱི་མེད་པ་ is said
 to be *Nam-khams dhañs-pa*; རིམ་མ་གྱི་ཕྱི་མེད་པ་
sems sgrub-pa med-pa the mind when it is
 free from d filement or sin

ཁ་མམ་པའི *khams-bde* = བདེ་ཤིང་བ *naḍ med-pa* free from disease; health.

Syn. རྒྱ་ལུགས་པའི *sku-gzugs bde*; རྩ་ལུགས་པའི *kor-btshe med*; རྩ་ལུགས་པའི *he shog-dwon*; བཟུང་པའི *gsoḥ-med*; རྩ་ལུགས་པའི *shun-med*; བདེ་ཤིང་བ *naḍ-bu-med*; རྩ་ལུགས་པའི *byun-bde shoms*; རྩ་ལུགས་པའི *bro mi-btshe* (*Mān.*).

ཁ་མམ་པའི་རྩ་ལུགས་པའི *khams-bde dgi-smed*, རྩ་ལུགས་པའི *smra-wa daḥ rjes-su bbröl-wa* to inquire of one's health if he is well or happy (a complementary expression used on the occasion of meeting) (*Mān.*).

ཁ་མམ་པའི་བདེ་ཤིང་བ *khams bde-wa* or རྩ་ལུགས་པའི་བདེ་ཤིང་བ *gzugs bde-wa* good health; healthy constitution; the happy state both of the body and the mind: རྩ་ལུགས་པའི་ལུགས་པའི *Rje-btsun gyi khams-bde lag-sam* is your reverence well? རྩ་ལུགས་པའི་ལུགས་པའི *khayed khams bde-bam* are you well? (*Jā.*)

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *khams log-pa* = ལུགས་པའི་ལུགས་པའི *khams log-pa* want of appetite; aversion, dislike; ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *khams-rmya* nausea; falling sick (*Os.*).

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི་ལུགས་པའི *khams sna-tshogs mkhyen-paḥi stobs* ལུགས་པའི་ལུགས་པའི་ལུགས་པའི the power of knowing the constitution of all sorts of bodies.

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *Khams mi-nag* n. of one of the petty principalities in *Khams*.

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *khams mi-bdra-wa*, ལུགས་པའི་ལུགས་པའི *khams mi-bdra-wa* different or dissimilar worlds.

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *khams-tshan* this term is applied to the quarters in a monastery reserved for the accommodation of the monks of a particular section of people or of some special community or those coming from one particular locality.

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *khams-sag* rest; health; comfort (*Sch.*); recreation; recovery; restoration of health.

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *khams-su glog-pa* ལུགས་པའི included in the constitution.

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *khams-glaḥ* = ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *khams-kyi gla-la* a cooking pan made in *Khams*.

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *khams-sle* better kind of coarse serge of the pattern coming from Yarkand; blanket manufactured in *Khams*: ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *smug sle khams sle* ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *gnam-pa re* each piece of blanket costs, &c.

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *khams-gsum* ལུགས་པའི the three worlds—heaven, earth and the nether world.

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི་ལུགས་པའི *Khams-gsum bkhor-log dgyur-wa* ལུགས་པའི a name of the Kālachakra system (*Mān.*).

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི་ལུགས་པའི *khams-gsum zaḥ-khaḥ-gliḥ* n. of the temple in the grand monastery of Sam-ye (*Bsam-gas*) built by one of the queens of King *Khri-sroḥ ldeu btsan* (*Loḥ. a 8*).

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི་ལུགས་པའི *khams-gsums-la ma-chags-pa* ལུགས་པའི is not passionately fond of or attached to the three worlds.

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *khams gos-par* to repair broken health.

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *Khar* n. of a city in *W. (S. Lam)*.

* ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *khar-bkrol* ལུགས་པའི (*Sahr.; Lebensh. 95*).

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *khar-rkyāḥ*, v. ཁ་མམ་པའི *kha rkyāḥ*.

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *khar-goḥ* steatite; soap stone; probably ཁ་མམ་པའི *dkhar-goḥ* (*Sch.*).

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *Khar chen-bzab* the Princess of *Khar-chen*, one of the queens of King *Khri-sroḥ ldeu btsan* (*Loḥ. a 8*).

ཁ་མམ་པའི་ལུགས་པའི *Khar Ta-ta* n. of a city or seaport on the mouth of the Indus, *Tata (S. Lam)*.

ཁ་པ་ *Khar-pa* རྒྱུ 1. n. of a demon of *Puranic* India who was killed by Krishna. 2. a compound of copper and zinc; bell metal.

ཁ་པ་ལྟ་ *khar-wa ngar* རྒྱུ་ལྟ་ a maker of bell-metal.

ཁ་རྩ་ *khar-rtsa* = ཁ་མར་ *khar-sa* col. yesterday forenoon.

རྩ་ཁ་ཐུ་ *khar-dsu-ra* རྒྱུ་ཐུ་; རྩ་ཁ་ཐུ་ཐུ་ *tsā-gi bbras-bu* the date fruit.

རྩ་ཁ་པ་པ་ *khar-sa pa-ni* or ཁ་པ་པ་པ་ *kha-sar pa-na* རྒྱུ་པ་པ་ he that moves in the sky; gliding through the air; a name of Avalokites'vara *Bodhisattva*; Vishnu.

ཁ་གེལ་ *khar-gel* རྒྱུ་གེལ་ the trident carried by mendicants of the རྒྱུ་གེལ་ཉི་ཤེས་པ་ Tantrik School.

ཁ་ལ་ *khal* 1. primarily a load or burden in general: ཁ་ལ་ལྟ་ *khal khyer-wa* to carry a burden; ཁ་ལ་ལྟ་ལྟ་ *khal-gyi tshā-la* on the top of the baggage; ཁ་ལ་ལྟ་ལྟ་ *khal bgeḥ-wa* to load; ཁ་ལ་ལྟ་ལྟ་ *khal bboḡ-pa* to take off the burden, to unload; ཁ་ལ་ལྟ་ a sheep load; ཁ་ལ་ལྟ་ a coolie load. 2. a set weight or measure, said to equal 30lb, used for dry goods, corn, salt, tea, &c. In Tibet 1 *khal* = 2 *bbo* = 20 *bre*; hence in Sikkim and W. ཁ་ལ་ལྟ་ "khe-chik" has come to mean 20 or a score of anything; ཁ་ལ་ལྟ་ *bdeḡ-khal* a weighing score; the weight of 20 points on the steel-yard called *rgya-ma*. 3. a caravan.

ཁ་ལ་ལྟ་ *Khal-kha* the native name of Mongolia Proper, the country of Jenghis-khan, the Tartar Conqueror ཁ་ལ་ལྟ་ལྟ་ *Khal-kha khu-ral bla-braḥ*, lit. "the sacred enclosure of Khal-kha"; the name applied to Urga in Northern Mongolia,

where the incarnation of the Taranath Lama resides. The latter is sometimes styled ཁ་ལ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *Khal-kha Rje-btsun dam-pa*, the venerable holy one of Khal-kha.

ཁ་ལ་ལྟ་ *khal-khol* stunned; insensible (*Jū*).

ཁ་ལ་ལྟ་ *khal-cay* the best sort of wool for manufacturing shawls coming from the northern solitudes of Tibet.

ཁ་ལ་ལྟ་ *khal-rje* = ཁ་ལ་ལྟ་ *doḡ-rgyab* or ཁ་ལ་ལྟ་ *khal-ma rta*, ཁ་ལ་ལྟ་ལྟ་ *glāḥ sogḡ-kyi rje* those who conduct a caravan or follow the train of packed animals, such as pony, yaka, oxen, &c.; relay of packed animals: ཁ་ལ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *khamḡ sogḡ thag-ris-paḥi doḡ-rgya bḡkhal-rje* the relay of beasts of burden when proceeding on a long journey to *Khams*, &c.

ཁ་ལ་ལྟ་ *khal-pa* 1. wether; castrated ram. 2. sow-thistle, *Sonchus*.

ཁ་ལ་ལྟ་ *khal-ban* jug or pitcher to hold wine for 20 persons or a quantity measuring 20 *bre*: ཁ་ལ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *jugs* of ale each sufficient for 20 of the vulgar folk of whatever class.

ཁ་ལ་ལྟ་ *khal-ma* any draught animal or beast of burden: ཁ་ལ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *to* drive beasts of burden to the pasture; often contracted into *khal*: ཁ་ལ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ the wages of both carriers and beasts of burden.

ཁ་ལ་ལྟ་ *khal-ri* = ཁ་ལ་ལྟ་ *khal-ru* or ཁ་ལ་ལྟ་ *kha-ri* or ཁ་ལ་ལྟ་ *kha-ru* a measure of about 20 bushels.

ཁ་ལ་ལྟ་ *khas* for ཁ་ལ་ལྟ་ *kha-gis* instr. of *kha*.

ཁ་ལ་ལྟ་ *khaḡ-khyagḡ* = ཁ་ལ་ལྟ་ *khaḡ-thegḡ* or ཁ་ལ་ལྟ་ *khaḡ-thegḡ* to be witness; to give evidence.

ལྟའི་ཀླུ་ལེ་ལྟའི་ཀླུ་ལེ་ *pro-*
mise.

ལྟའི་ཀླུ་ལེ་ *cho-wa* བཏོགས་པའི་ཀླུ་ལེ་ *to*
undertake: ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *cho-wa*
gye-glo བཏོགས་པའི་ལོ་ལྟའི་ *a* Buddhist monk who
has taken the vows.

Syn. ལྟའི་ཀླུ་ལེ་; ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *phyo*
gye; ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *des-par* ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *byas*; ལྟའི་
yo *dag-thos*; ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *bdag-gir*
byas; ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *so-sor* ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *gyar*
dam; ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *dam* ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *bla*
dos-par; ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *dam-dos*; ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon*
(*Mon.*).

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* = ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *glu-dbyas*
song; singing (*Mon.*).

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *mi*
lam ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *a* humble man.

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* = ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* ལྟའི་ལོ་ལྟའི་
ལྟའི་ལོ་ལྟའི་, ལྟའི་ལོ་ལྟའི་, ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *promise*; consent,
approval; knowledge; acceptance.

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *humble.*

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *responsi-*
bility.

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* or ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon*
wa ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ 1. to promise; to stand bail
or security. 2. to presume; to arrogate;
to accept, adopt with the mouth; to ac-
knowledge, admit (*Jā.*).

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *numerical figure 32.*

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *Khi-bi* ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *n. of*
a city in the neighbourhood of the fabulous
S'ambhala.

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ (ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ or ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *khi-chu*)
a small cutting-knife.

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *numerical figure 62*; also for ལྟའི་ལོ་ལྟའི་
las-lon (humour or juice or sap), as in
ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* ལྟའི་ལོ་ལྟའི་, humour,
blood, &c.

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *uncle (Ce.).*

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ the mixture of
the semen with the uterine blood by which
process, according to Indian physiology,
the foetus is formed (*Med.*).

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* a hut, cottage, constructed
of branches of trees (*Jā.*).

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *Khu-thu-chi* the title of a Mongo-
lian nobleman: ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *Sog-pohi*
khu-thu-chi ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ obtained the robe of
a Mongolian Chief.

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* = ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *water-spray:*
ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ the water in all
its particles issued fresh from the clouds
(*A. 149*): ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ ལྟའི་ལོ་ལྟའི་
ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *nam-nyakha* *kham* *mi-das* *par*
byed-pa *smug-pa* *das* *rdul* ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ the firma-
ment of the sky was obscured by mists
and fogs. In medical works the seminal
fluid of the male is called ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ and of
females ལྟའི་ལོ་ལྟའི་.

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *Khu-nu* the districts of Kunawar
and Bissahar on the Upper Sütlej, border-
ing Tibet and inhabited in the northern
part by Tibetans: ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ grapes from
Kunawar.

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon*, v. ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon*.

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *Khu-po* n. of a place and also of a
Lama of that place (*Deb.*).

ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* = ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon*; ལྟའི་ལོ་ལྟའི་, ལྟའི་ལོ་ལྟའི་, ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ 1. fluid, liquid:
ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon*
wa the liquid (water) which has washed
a mendicant's bowl; ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon*
dish wash; swill (*Jā.*); ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon*
rice-soup (*Ce.*); rice-water (*Schtr.*); ལྟའི་ལོ་ལྟའི་
las-lon the sap of trees; ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* the
sap of plants (*Ce.*); ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* broth;
gravy; ལྟའི་ལོ་ལྟའི་ *las-lon* melted butter. 2.
semen virile.

Syn. ལྷ་མོ་སཱ་འག་; ལྷ་མོ་ *thag-la*; ལྷ་མོ་ *sa-*
bon; ལྷ་མོ་ལྷ་ *stobs-lan*; ལྷ་མོ་པར་ལྷ་ *dwañ-*
por bgro; ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་པར་ལྷ་ *byañ-soms dkar-po*;
དྲུང་ལྷ་མོ་ *dpañs-wa*; ལྷ་མོ་པར་ལྷ་ *khamé dkar-po*
(*Mkon.*).

མཐོང་པ་མཐོང་པ་ *khwa-kun* = མཐོང་པ་མཐོང་པ་
apog-gkar *pid* the *Sál* tree, the dried sap of
 which is used as incense.

Syn. ལཱ་ལཱི་ལཱ་ sha-lahi ciñ, ལཱ་ཏི་ལཱ་ ara-
rtai ciñ, ལྷོ་ལཱ་ལཱ་ ལྷོ་ལཱ་-dhar ciñ, ལྷོ་ལཱ་ལྷོ་ལཱ་
ལྷོ་ལཱ་-shyin ལྷོ་ (Mñon.).

[illegible]

ཁྲ་བ་ཕྱིན་ *ku-wa byed* = ཁྲ་མར་ marrow; to make a soup of; also to make an infusion or decoction of: ཁྲ་དང་གཞིག་བྱ་ཁྲ་བ་ཕྱིན་པ། (*Mon.*).

ཐུག་པའི་ནང་ *klu-wa* *shyin-pa*, ཐུག་པའི་ཐུག་པའི་
 འདས་པ་ to emit semen.

ལྷུ་ལྷུ་མེད་ཀྱི་ *khü-wa ser-po* = རྩེ་ལྷུ་མེད་ *skyer-wa n.*
 of a plant from which a kind of yellow
 dye is made in Tibet (*Mon.*).

ཀླུ་པ་འགྲོ་ལྟེན་ *klu-wa-ji b'dag-nid* = ཀླུ་པ་
skyes-pa རྒྱུ་པ་ meton. for a male person.

सुखी-सखी *kān-kañhi* *śr̥ho* शुक्रवृत्ति the discharge of the semen.

ཐུ་ལོ་དཔལ་མེ *thu-wa-bi dgal-po* རྒྱུ་མེན, བཀའ-
རུབ་ a kind of mercurial medicine.

ལྷ་མགོན་པོ་འབྲས་ལྗན་ཀླུ་མ་ ལྷ་མགོན་
lha-ma-gin ལྷ་མགོན་ the class of demi-
gods on Mount Sumeru who fight with
the *Lha* (*Nāga*).

ཐུ་བེ *Khu-be* n. of a place to the west of Lhasa.

၂၁ *khaw* ခေ uncle on the father's side, i.e., *phay-gyun*, father's brother, uncle; *khaw-hlon* also *khaw-tshan*, uncle and nephew: *khaw-hay* *khaw-hay* father's brother is called *A-khaw* or *Khaw-ho*.

ཁུ་ཡུག་ *khu-öyug* མེ་ཤིང་, ར་ཤིང་ *suokoo*.

[illegible]

klu-byug grags-sla = ལྔའཁོར་སྐུང་གི་ལོ་
sla-wa bshi-pa the fourth month of the
Tibetan year corresponding with the
month of May (*Btsi*).

Figure 1: *klu-byug-mig* eyes like those of the cuckoo; red eyes.

मृगशिरः II : = मृगशिरः *giri-ho lakpa* चीति-
 वाच n. of a tree (*Micon.*).

ཁྲུང་རྩེ་ *khru-byug-rtes* n. of a medicinal herb.

ཐ་མག་ *klu-mag* purse, money-bag; colloq.
for ཐ་མག་ *klu-g-ma* (Ja.).

ਝੜ ਕਲੁ-ਤਲੁਰ ਝੜਿ-ਤਲਿ the clenched
hands; fist.

နုတ်တုတ် ကုလ-တုတ် ဂျိတ် ဟုခေါ်-
 ခုတ် ဂျိတ် ဟုခေါ် a goldsmith; one who
 makes his livelihood by the use of his fist,
 i.e., hand-craft (Hkon.).

ᐱᕈᑦᐸᓂᓄᑦ ᐱᕈ-ᔭᕈᑦ ᐅᐃᓴᓂᓄᑦ to clench
the fist; also to held with the fist
(*Mkon.*).

*ཁྱ་ཆུང་པུའུ་མུ་ཁྱ་ཆུང་པུའུ་མུ་ *ku-tshur bcin*, *ku-tshur bcin*;
closed hand (*Schr.; Kalao. T. 131*).

ཁྲུ་མུ་མུ་ *khu-tshur gnun-pa* = ཁྲུ་མུ་མུ་
khu-tshur rgyab-pa to strike with the fist
 or the half-closed fist (*Sch.*).

ཀུན་ཐོབ་ *Khun-bod* བཟའ་ n. of the mother
of Bromston, the founder of the Lamaic
hierarchy of Tibet.

ཁྱུ *khū-yu* hornless; having no horns; also a corruption of the word *khū-byug* in colloq. Tibetan.

ཁྱུ་ར་ *khū-ra*, ཁྱུ་ཁྱུ་ *num-khur* cakes or pastry fried in oil or butter (*K. du. 327*).

ཁྱུ་ལུ *khū-lu* 1. the short soft hair of the yak, also pashm wool in general. 2. In *Lh.* venereal disease; syphilis (*Jā.*).

ཁྱུ་ལེ *Khu-le* 1. n. of a place in Tibet: ཁྱུ་ལེ་རྒྱལ་ *Khu-le rnam-rgyal* the Lama Namgyal of Khu-le; ཁྱུ་ལེ་རྩ་གཤམ་རི་ *Habo Gang-ri*, a part of Khule. 2. In the Dsang-lun the word is used to denote the pan in an ordinary pair of scales on which the weights are placed.

ཁྱུག་ *khug* or ཁྱུག་པ་ *khugs* 1. a corner or nook; a creek, bay, gulf, inlet; ཅུ་ཁྱུག་ *chu-khug* crook in a river: ཁྱུག་ལུ་ *khug-lu*, in the inner recess of a cavity. 2. imp. of བྱུག་པ་ *bgug-pa* བཏུབ་པ་, drawn or attracted by; བྱུང་ལུ་ཁྱུག་ *gyen-du khug* called upward, i.e., to good luck or fortune; ཁྱུག་ཐུབ་ *khug-thub* earned, acquired.

ཁྱུག་འོག་ *khug-khyog* solitude; solitary place; a place with few men.

ཁྱུག་རྩ་ *khug-rta*, ཁྱུག་ཏ་ *khug-ta* or མ་ལེ་ཁྱུག་ *khū-khug-tā* ཁི་ལོ་ཁྱུག་, ལམ་མ་, མམ་མ་ the swallow, *Cuculus melanoleucus*, a kind of swallow (*Os.*): ཁྱུག་རྩ་སྐྱོ་མམ་སྐྱོ་མམ་ལོ་ལོ་ the lungs of ཁྱུག་རྩ་ *khug-rta* suppress pulmonary diseases (*Med.*).

Syn. མཚན་མོ་ *char-stod*; ཅུང་ཅུང་ *chuh-huh*; ཁྱུང་ལ་ཁྱུང་ *sprin-la sloh*; ཁྱུང་ལ་ཁྱུང་པ་ *sprin-bdeg*; མམ་མ་ *hxañ-mo*; ཐུབ་པའི་ཐུ་ *thub-pahi-bu*; ཁྱུ་ཁྱུ་པ་ *agra-agrog*; མཚན་མོ་ *char-dgah* (*Mon.*).

ཁྱུག་མ་ *khug-ma* or ཁྱུག་རྩ་ *khug-rna*, མཛི་མ་ fog, mist, haze (during a calm, especially in spring time): mentioned also as མཛི་མ་གྱི་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ "one of the eight varieties of causal concatenation."

ཁྱུག་པ་ I: *khug-pa* turning like a zig-zag; also bending like a thread that is trimmed; མམ་ཁྱུག་པ་ *lam khug-pa* the twist of a road; ཁྱུང་ཁྱུག་པ་ *kuñg khug-pa* entwining of a thread; དུ་ཁྱུག་པ་ *du khug-pa* returning to mundane existence at the expiration of each term of life.

ཁྱུག་པ་ II: to find, get, earn, draw: མྱ་ཁྱུག་པ་ལ་མཛི་ *nor khugs-pa hañ srid* it is even possible that cash may be replenished; ཁྱུང་ཁྱུག་པ་ *kuñg khugs-pa* to get asleep: མྱ་ཁྱུག་པ་ *srañ gsum khugs* it drew, i.e., weighed three ounces (*Jā.*): ཁྱུག་པ་མཛི་ལྟ་ལྟ་ *khug-pa hoo-brgyad* "the eighteen turns," i.e., returns to life in the present *kalpa*.

* ཁྱུག་པ་ལྟ་ལྟ་ *Khug-pa lha-rtsi* = མྱ་ཁྱུག་པ་ལྟ་ལྟ་ *Rta-nag Hgos Lo-tā-wa* (*Schr.*).

ཁྱུག་མ་ *khug-ma* མོ་མ་ལོ་ also མ་ལོ་མ་ལོ་ pouch little bag; small sack; ཁྱུ་ཁྱུག་ *rgya-khug* Chinese bags made of leather; ཁྱེ་ཁྱུག་ *ske-khug* neck-bag; a bag with charmed objects or important letters hanging at the neck; a courier bag; ཁྱོ་ཁྱུག་ *glo-khug* bag carried at one's side; མྱ་ཁྱུག་ *dhul-khug* pouch for silver, a purse; མུ་ཁྱུག་ *bul-khug* a pouch containing soda; མེ་ཁྱུག་ *me-loag* *khug-ma* tinder-pouch with flint; ཅུ་ཁྱུག་ *nu-khug* sucking bag for babies; རྩ་ཁྱུག་ *rtam-khug* a bag of barley flour; རྩ་ཁྱུག་ *twa-khug* a salt bag; སྐུ་ཁྱུག་ *shib-khug* little bag for flour; གཤམ་ཁྱུག་ *gyañ-khug* pouch containing auspicious articles to draw good luck.

ཁྱུག་པ་ *Khugs-pa* n. of a dynasty originated at a place called *Khugs-pa*: ཁྱུག་པ་མཛི་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ ཁྱུ་ཁྱུ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ ཁྱུ་ཁྱུ་ is the n. of a historical work containing accounts of the succession, dynasty, etc., of kings narrated by *Khugs-pa*. *Thugs-rje chenpo* (*Fig. 9*).

ཁུ་པ *khud-pa* pocket, pouch (*Sch.*): ཁུ་པ་རང་པོ་ *kyel-rdsoñ* ཡོད་པ་ any-thing sent; a dowry; an article presented.

ཁུ་མ *khud-ma* side; edge (*Cs.*).

ཁུ་མ *khud-xe* for ཁུ་པ་ལ་ཁུ་མ་ *khud-la gad* hold forth the lap of your coat!

ཁུ་ཁྱེ *khun-ti* or ཁྱེ་ཁྱེ *khyen-ti* is stated to be used in *Pur.* for he or she (*Jä.*).

ཁུ་པ *khun-pa* ལྷན་པ་ the uttering of any inarticulate sound; cooing; moaning; the rattling of wheels; rumbling of the bowels; to grunt (*Jä.*); to groan (*Sch.*).

ཁུ་མ་བུ *Khum-bu* n. of a place in the confines of Tibet and Nepal (*S. kar.* 77).

ཁུ་མ(མ) *khum(s)* crooked (*Jä.*).

ཁུ་མ་ལ་ཁུ་མ་ལ་ *khums-lag* = ཁུ་མ་ལ་ *skyes-lag*, ཁུ་མ་ལ་ *don* གཞི་ལ་ *bsgyur-yin* diminished; changed: ཁུ་མ་ལ་ཁུ་མ་ལ་ཁུ་མ་ལ་ if your faith be diminished (*A.* 85).

ཁུ་ *khur* or ཁུ་པ་ *khur-po* མར་ burden; load for men: ཁུ་པ་མ་ཁུ་པ་མ་ the father's burden having fallen on the son (*Pag.* 23): ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ one that lives by carrying loads (*Ja.*): ཁུ་པ་ལ་ *khur-piñ* wooden pole over the neck from the ends of which loads are carried; a milkmaid's yoke-pole is called ཁུ་པ་ལ་ *khur-bdoin*: ཁུ་པ་ལ་ *khur-khur-po* he who carries the bodily existence is *Puñ-gala*; a corporeal being; ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ *khur-gyis dub-pa* མར་ཁུ་པ་ one worn out by carrying loads; ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ *khur-gyis non-pa* one drooping under a burden or load, also pressed down by responsibilities and sufferings: ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ were pressed down by the weight of many miseries; ཁུ་པ་ལ་ *khur-gla* མར་ཁུ་པ་ the wage for carrying a load: ཁུ་པ་ལ་ *khur-rñan.* id.

ཁུ་པ་ལ་ *khur loi-wa* heavy load or responsibility: ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ being old, heavy burdens and death wore them out (*Lam-rim.* 74).

ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ *khur-bñan-pa* = ཁུ་པ་ལ་ *gyar-wa* མར་ཁུ་པ་ (from མར་ཁུ་པ་) to borrow; to take loan of.

ཁུ་པ་ལ་ *khur-thag* = ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ *khur-yoñ* གཞི་ལ་ *bdren-thag* or ཁུ་པ་ལ་ *hphyañ-thag* the rope used in suspending loads from the ends of a yoke-like pole; rope to carry loads.

ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ *khur bdegs-byed* giving over a charge or responsibility or load.

ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ *khur bdren-pa* མར་ཁུ་པ་ one who carries or draws a load; one who takes charge of.

ཁུ་པ་ *khur-pa* and ཁུ་མ་ *khur-mi* a load-carrier; a coolie.

ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ *khur hphrog-pa* མར་ཁུ་པ་ the depriving of one's charge; the robbing of one's load.

ཁུ་པ་ *khur-wa*, v. ཁུ་པ་ལ་ *khur-tsho.*

ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ *khur-bor-wa* མར་ཁུ་པ་ he who has laid down the burden, charge or responsibility. In Buddhism ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ *khur-bor-wa* or ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ *khur-po bor-wa*, one who has laid down the five aggregates (*skandha*), i.e., he who will not have again to take corporeal existence; one of the perfections of a *S'rāvaka*.

ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ *khur blañ-pa* to take over charge: ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ *bbrel bñad kyi khur blañ-pa* having undertaken the task of expounding (*Sūu.* 2).

ཁུ་པ་ལ་ཁུ་པ་ལ་ *khur-mañ(s)* or ཁུ་པ་ལ་ *khur-mañ-pa*, ཁུ་པ་ལ་ *khur-tshod* བིའི་ཁུ་པ་, མར་ཁུ་པ་ dandelion, or the (ཁུ་པ་ལ་ *ba-glañ lce*) ox-tongue (as it is called in Tibet), used as a pot-herb and medicinal plant, a kind of

edible herb: རྩ་མུ་མུ་ལྷན་པ་ལྷན་ dandelion is useful in fever and brown phlegm.

Syn. རྩ་མུ་ *khur-tshad*; བཟང་ལྷན་ *ba-glak* (Mhon.).

རྩ་མུ་ *khur-tshos* or བཟང་ལྷན་ *phkhur-tshos* མུ་; བཟང་ལྷན་ the cheek, the ruddy part of the face below the eyes.

Syn. རྩ་མུ་ *khur-wa*.

རྩ་མུ་ལྷན་པ་ *khur-bhod-pa* མུ་ལྷན་པ་ one who is able to carry a load, who has patience to carry a burden or responsibility.

རྩ་མུ་ལྷན་པ་ *khur-la mi-hjigs* = མུ་ལྷན་ *sa-gahi* the earth (Mhon.).

རྩ་མུ་ *khur-len* the charge of: རྩ་མུ་ལྷན་པ་ རྩ་མུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ the resident officer in the Jong about this date of the month and year took over charge of the Jong (district).

རྩ་མུ་ལྷན་པ་ *khur-bdam oke-wa* one having a sense of responsibility: རྩ་མུ་ལྷན་པ་ རྩ་མུ་ལྷན་པ་ general instruction for the necessity of a sense of responsibilities in an office.

ཁུ་ *khul* 1. jurisdiction; province; domain; district: རྩ་མུ་ལྷན་པ་ *Gahig-rtsa-khul* within the jurisdiction or province of Shiga-tse: རྩ་མུ་ལྷན་པ་ *Lha-sa-bi khul* all the places belonging to or within the town jurisdiction of Lhasa: རྩ་མུ་ལྷན་པ་ *debi khul la bodug* is subject to him (Jā.). 2. also manner, state, or circumstance: རྩ་མུ་ལྷན་པ་ རྩ་མུ་ལྷན་པ་ if you do not know, act the manner of knowing: རྩ་མུ་ལྷན་པ་ རྩ་མུ་ལྷན་པ་ if (you) have (it not), act as if you had: རྩ་མུ་ལྷན་པ་ རྩ་མུ་ལྷན་པ་ I have been doing a little business in buying and reselling from one party to another. 3. a ravine (in *Kunawar*). 4. the soft down of furs (Sch.). 5. རྩ་མུ་ལྷན་པ་ *khul-mal* small basket for wool.

6. very soft wool of Tibetan goat which grows next to skin, and also called རྩ་མུ་ *khul-lu* or རྩ་མུ་ལྷན་པ་ *bal-hjam*: རྩ་མུ་ལྷན་པ་ *khul gyis-mo* made of the softest goat-hair or yak-hair: རྩ་མུ་ལྷན་པ་ *khul-phyiik* felt made of the softest wool of goat or yak.

Syn. རྩ་མུ་ལྷན་པ་ *phakab-shab*; རྩ་མུ་ལྷན་པ་ *phakab-bog* (Mhon.).

རྩ་མུ་ *khul-ma* the bottom or the side of a thing (Ce.).

རྩ་མུ་ *khul-rtsa* = རྩ་མུ་ *ha-can* or རྩ་མུ་ *cin-tu* to a great measure, lit. from the bottom to the top; hence entirely, greatly (Yig. 14).

རྩ་མུ་ *khul-rtsid* an abbreviation of the words རྩ་མུ་ *khul-lu* and རྩ་མུ་ *rtsid*.

ཁུ་ *khe* numeral ninety-two (92).

ཁུ་ལྷན་པ་ *khe-khye* or ཁུ་ལྷན་པ་ *khe-ma* 1. profit, gain; ཁུ་ལྷན་པ་ *khe-gyog* ditto; ཁུ་ལྷན་པ་ *khe tshon byed-pa* to trade; to traffic; to bargain; ཁུ་ལྷན་པ་ *gain*; advantage obtained by experience. 2. tetter; herpes; ringworm (eruption on the skin) (Sch.).

ཁུ་ལྷན་པ་ *Khe-gad* n. of a place, the birth-place of ཁུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *Lo-tsa-wa Hkhor-lo grags-pa* (Loh. 80).

ཁུ་ལྷན་པ་ *Khe gan-rtsa* n. of a monastery in China erected by the Chinese Minister Ka-thi-shee (Yig.).

ཁུ་ལྷན་པ་ *khe ggrub-pa* to make profit, to gain: ཁུ་ལྷན་པ་ *khe bgyab-pa* to make a good bargain (Sch.).

ཁུ་ལྷན་པ་ *khe-can* with profit; profitable.

ཁུ་ལྷན་པ་ *khe-sen* profit and loss; risk; also good and evil, i.e., ཁུ་ལྷན་པ་ *yag* and ཁུ་ལྷན་པ་ *neg*.

ཁུ་ལྷན་པ་ *khe-pa* in Amdo = ཁུ་ལྷན་པ་ *tshon-pa* tradesman; dealer; one who makes profit

by selling or in business; རྩ་འདུལ་ཁེ་པ་ *tsheh-
bdus khe-pa* trader; middleman.

ཁེ་བླ་མ་ *Khe brag-mdo* n. of a place in
Kong-po where the eighth incarnate *Kar-
mapa* Lama was born.

ཁེ་མེད་ *khe-med* unprofitable.

ཁེ་རུ་གྲོ་བ་ *khe-ru hgro-wa* to fall in price.

ཁེ་ལོ་ *Khe-lo mon* n. of a place in
Mongolia (*Yig.*).

ཁེ་ཤེད་ཅན་པ་ *khe-sheds chen-po* very profit-
able yielding good income.

ཁེ་གུམ་ *Khe-gsum* n. of a place in Tibet
(*S. kar.*).

ཁེ་མེད་ *khegs*, v. ཁེ་མེད་ *kha*.

ཁེ་མེད་ I: *khegs-pa* to obstruct; close: རྩ་
ཐོ་རྩུ་བ་ཁེ་མེད་པ་འབྱུང་པ་ (the medicine) will
certainly obstruct the passage of the womb.

ཁེ་མེད་ II: མུན་པ་ *mun-pa spyi* a general
name for darkness, gloom or obscurity
(*Mon.*).

ཁེ་མེད་ཀླུ་མ་ *khehs-glam* boastful words or
language.

Syn. དྲེག་ཅིག་ *dregs-tsag*; ར་ལ་ *ba-ro*
(*Mon.*).

ཁེ་མེད་ཀླུ་མ་ *khehs-ldan ma* = བུ་མོ་དང་མ་ *bu-mo
dar-ma* a youthful maiden (*Mon.*).

ཁེ་མེད་པ་ *khehs-pa* འཕྲོ་མཁའ་, དམ 1. pride,
laughtiness, arrogance. 2. pf. of ཁེ་མེད་པ་
khkehs-pa to fill; become replete with.
3. མཁའ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁེ་མེད་པ་ puffed up, haughty, arrogant:
ཁེ་མེད་པ་ཅན་ *khehs-pa-chen* མཁའ་ཕྱོགས་ one who
boasts; braggadacio.

Syn. རེ་མེད་ *rehs-pa*; དྲེག་པ་ *dregs-pa*;
ར་རྒྱལ་ *ba-rgyal* (*Mon.*).

ཁེ་མེད་ *khen-hdra* a kind of cotton
cloth.

ཁེ་མེད་ *khen-pa* 1. wormwood (*Schtr.*).
2. to lean; to repose on (erroneously for
ཁེ་མེད་ *khkan-pa*) (*Sch.*).

ཁེ་མེད་ *khebs* རྩལ་, རྩལ་པ་ a cover, lid,
coverlet: རྩལ་པ་ an enclosure round the sacri-
ficial ground; ཁེ་མེད་ཀྱི་ *khebs-kyi dra-wa*
མཁའ་ a net (generally of iron) to cover any-
thing; ཁེ་མེད་ *pañ-khebs* a cover for the
lap; apron; napkin; ཁེ་མེད་ *sga-khebs* a
cover for the saddle; རྩལ་པ་ *cog-ris
khebs* a table cloth; ཁེ་མེད་ *char-khebs* a
rain cloak; ཁེ་མེད་ *thod-khebs* a cap; hood;
ཁེ་མེད་ *gdun-khebs* a certain beam or
board above the capital of a pillar; ཁེ་མེད་
gdon-khebs, veil; cloth to cover the
face; ཁེ་མེད་ *mdun-khebs* in W
apron.

ཁེ་མེད་འཕྲོ་མཁའ་ *khebs-hgab-pa* to place a cover-
ing (over a thing); to cover.

ཁེ་མེད་མར་པ་ *khebs sañ-wa* to take the cover-
ing off.

ཁེ་མེད་པ་ *khebs-pa* = ཁེ་མེད་པ་ *gyags-pa* cover-
ed, veiled; ཁེ་མེད་པ་ *khebs-ma* covering (*Cs.*).

ཁེ་མེད་ *khem*, v. ཁེ་མེད་ *khyem*.

ཁེ་མེད་ཀྱི་ *kher-rkyan* alone; solitary: ཁེ་
མེད་ཀྱི་མེད་པ་ *there was only one man, a
solitary man.*

ཁེ་མེད་ཀྱི་ *kher rgyag-pa* to defraud;
to usurp (*Sch.*).

ཁེ་མེད་ *Khel-ago* n. of a district, also
that of a mountain: ཁེ་མེད་རི་ལ་འདུག་པ་ *Khel-
ago ri-la adog rgyu-khyod.*

ཁེ་མེད་ *khel-wa* 1. to load upon; = ཁེ་མེད་
khel-wa (*Jā.*). 2. rely upon; depend on;
ཁེ་མེད་པ་ *blo khyel-wa*, ཁེ་མེད་པ་ *blo oneq-wa* to
have confidence in; ཁེ་མེད་པ་ *brtan khel-
wa* to be sure; to be certain; to be certain
of anything; absolutely certain: ཁེ་མེད་
མེད་པ་ཁེ་མེད་ *de-ris yod brtan-khel-gin* (his)
coming to-day is absolutely certain.

ཁྱེན་ཁྱེན་ *khes-sin* the day before yesterday (*Sch.*).

ཁྱེན་པ་ *khes-pa* 1. to hit (the right thing): གནད་པ་ཁྱེན་པ་ *gnad-la khes-pa* to strike the vital parts; to hit mortally. 2. one who makes profit or bargain by selling; a petty dealer, trader.

ཁྱེན་ *kho* I: numeral 122.

ཁྱེན་ *kho* II: the usual word for the pers. pron., 3rd pers., meaning he, she, or it. Although not an honorific term, it occurs in many authors in referring to both common personages and respected persons, especially in Milarapa and even in much earlier works where *kho* often refers to kings and lamas. However ཁྱེན་ *khoñ* is the proper honorific term of the 3rd pers. pron. In certain districts and in some popular writings མོ་ *mo* is used instead of *kho* for "she," but it is considered a vulgar and illiterate usage. The plural takes ཅག་ or རྒྱུ་, e. g., ཁྱེན་ཅག་ *kho-cag*, they, them; also ཁྱེན་མོ་ *kho-tsho*, commoner in *W.* In *O.* ཁྱེན་ཀླུང་ *kho-rang* is the popular form for "he" or "she," &c.

ཁྱེན་ཁྱེན་ *kho-ti* tea-kettle, prob. Chinese (*Jā.*).

ཁྱེན་ཐག་གཏོང་པ་ *kho-thag good-pa* to acquiesce in; hope for; be resigned to: ལུག་ལུག་ཁྱེན་ཐག་གཏོང་པ་ ལུག་ལུག་ཁྱེན་ཐག་གཏོང་པ་ ལུག་ལུག་ཁྱེན་ཐག་གཏོང་པ་ (*Pag. 45*) hearing the account of her son having usurped the kingdom, *Hphroñ-can* acquiesced in it. The word *some* often precedes this phrase.

ཁྱེན་ཐུག་ཁྱེན་ *Kho-thukñ lha-khañ* n. of a monastery in Lhobrag, South Tibet.

ཁྱེན་ཁྱེན་ *kho-na* 1. only, solely, exclusively. 2. just, exactly, the very: ཁྱེན་ཁྱེན་

gdigpa kho-na sin only; ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ *gdge-wa kho-na* piety alone: ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ *skad-oig kho-na* only for a moment; ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ *bdod kho-nañ brel-wa* to be separated even from desire: ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ *as he intended only the welfare of beings: ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ (*Pag. 134*) it will be the fault only of one's own doing: ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ that is just what has been wished for by the king (*Jā.*): ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ just as before: ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ the very same (man): ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ just like a worm: ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ by the very same process: ཁྱེན་ཁྱེན་ *de-kho-na* ཁྱེན་ the state of being that; true state; real state; truth; reality; opposed to what is illusory or fallacious; essential nature; the real nature of the human soul as being one and the same with the supreme spirit pervading the universe; (in philosophy) truth, reality, a true principle.*

Syn. ཁྱེན་ཁྱེན་ *ga-stag*; ཁྱེན་ཁྱེན་ *bbab-shig* (*Mñon.*).

ཁྱེན་ཁྱེན་ *kho-pa* = ཁྱེན་ཁྱེན་ *kho-cag* or ཁྱེན་ཁྱེན་ *khoñ tsho* they.

ཁྱེན་ཁྱེན་ *Kho-po* a tribal name in Tibet: ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ *Nag-lo la kho-po dad kho dbra* ཁྱེན་, the ཁྱེན་ཁྱེན་ *Nag-lo* tribe is divided into two—ཁྱེན་ཁྱེན་ *Kho-po* and ཁྱེན་ཁྱེན་ *Kho-dbra*.

ཁྱེན་ཁྱེན་ *kho-wo* ཁྱེན་ I; myself; ཁྱེན་ཁྱེན་ *kho-wo cag* = ཁྱེན་ཁྱེན་ we: ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ *lodi-la kho-woñ ho-mtshar gyur* this produced admiration in me: ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ for this system my enthusiasm increased. In ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ཁྱེན་ the term *kho-wo* would seem to mean "himself"—the soul of man himself.

ཁྱེན་ཁྱེན་ *Kho-dom* the early Tibetan name for Khatmandu, the capital of Nepal. In East Tibet Khatmandu is still called Yam-bu.

ཁོ་མ *kho-ma* = ཁོ་མ *khom* knapsack; wallet (*Jā.*).

ཁོ་མོ *kho-mo* I; we (feminine).

ཁོ་གཡུ *kho-gyu* the thrashing process, which is done by driving a number of oxen fastened together round a pole that stands in the middle of the thrashing floor.

ཁོ་འ ཁོ་འ *kho-ra* is evidently a corruption of ཁོ་འ *kho-rañ*, མི་ཁོ་འ *mi kho-ra rañ-gi* of the man himself (*Nag.*).

ཁོ་འ ཁོ་འ *(Cs.)* also ཁོ་འ *khör-sa* circumference; circumjacent space.

ཁོ་འ ཁོ་འ *kho-ra khör-yug* 1. space; also fence; any surrounding wall (*Jā.*); also a ditch filled with water or moat round a city or a fort. 2. ཁོ་འ *kun-nas* ཁོ་འ *khun-nas* from everywhere, from all directions; ཁོ་འ ཁོ་འ *kho-ra khör yug-tu* in a circle; in circumference (frequently in measuring) also roundabout, all round, *e.g.*, to encompass: ཁོ་འ ཁོ་འ *khun-nas* in the whole circuit, roundabout (*Jā.*): ཁོ་འ ཁོ་འ *khun-nas* ཁོ་འ *khun-nas* extending over half a *yojana* or two miles all round.

ཁོ་འ ཁོ་འ *kho-re* 1. in *Kham* an expression of displeasure or anger towards a man: ཁོ་འ *khö-ro* Oh friend! is the opposite of ཁོ་འ *kho-re*. 2. one of the early kings of Tibet, son of King *Lde-cug mgon*.

ཁོ་འ ཁོ་འ *kho-la che-wa* 1. a large space (*Sch.*). 2. dough made of ཁོ་འ *tsam-pa* (barley flour) and beer.

ཁོ་འ ཁོ་འ *kho-lag* = ཁོ་འ *sku-lus* limbs, the entire body: ཁོ་འ ཁོ་འ *kho-lag yañg-pa* fully developed body or prominent limbs; ཁོ་འ ཁོ་འ *khö-lag* ཁོ་འ *khö-lag* his person being well-developed, was large and glowed with grace and brightness; ཁོ་འ ཁོ་འ *khö-lag* anything that is large all

over is called *kho-lag che-wa*. Also a generally well-developed shape is called *kho-lag che-wa*.

ཁོ་འ ཁོ་འ *kho-lag rdeogs* = ཁོ་འ *tshe* ཁོ་འ *tshe* youthfulness; full youth (*Mon.*).

ཁོ་འ ཁོ་འ *khog*, freq. for ཁོ་འ *khö-pa* 1. the interior, inside. 2. for ཁོ་འ *khogs* or ཁོ་འ *khögs*. 3. also for ཁོ་འ *khögs-pa*; ཁོ་འ *pa-khog* the carcass of an animal for meat: ཁོ་འ ཁོ་འ *khögs-pa* ཁོ་འ *khögs-pa* ཁོ་འ *khögs-pa* ཁོ་འ *khögs-pa* the entire body and one half of the carcass and the parts of the animal (skin).

ཁོ་འ ཁོ་འ *khog-gcod* chronic disease in the stomach or internal parts of the body.

ཁོ་འ ཁོ་འ *khog-ahud* for ཁོ་འ *khö-du-ahud*.

ཁོ་འ ཁོ་འ *khog-pa* 1. inside; the stomach: ཁོ་འ ཁོ་འ *khog-pa* the digestion of food in the stomach. 2. the trunk of the body, containing the heart, lungs, liver, &c.: ཁོ་འ ཁོ་འ *rus shal gyi khog* the interior of the body of a tortoise.

ཁོ་འ ཁོ་འ *khog-ma* also ཁོ་འ *rda-khog* pot; earthen vessel generally used in Tibet for cooking rice, meat, broth, &c.; ཁོ་འ *rdo-khog* a stone vessel or pot used in *Kham* for cooking purposes; ཁོ་འ *khog-chen* large earthen or stone vessels for cooking the food of a large number.

ཁོ་འ ཁོ་འ *khog-yahs* or ཁོ་འ *khog-pa che-wa* capacious or large interior (*Ya-sel. 48*): ཁོ་འ *khog-piñ* the core of a tree; heart-wood.

ཁོ་འ ཁོ་འ *khog-chen* ཁོ་འ *khog-chen*; a sigh.

ཁོ་འ ཁོ་འ *khog-pa* ཁོ་འ *khog-pa* unp. of ཁོ་འ *khog-pa*, ཁོ་འ *khog-pa* ཁོ་འ *khog-pa* stop

etc., are included in the continent of Dzam-ling: དེ་ཉིད་ཀྱི་ཁོངས་ལུ་གནས་ན་མེད་ (this) is contained, i.e., included in, that (Jä.): དབང་མ་མེད་ཀྱི་ཁོངས་ཀྱི་དཔལ་ན་ *bsil-ri kha gñomg-vahi khorng-skylibg na* in the protected cleft of the cool mountain where the snow is levelled (*Ya-sel. 35*).

ཁོངས་པ་ *khorng-pa* བརྒྱུད་ 1. highly injurious; violent; cruel; rough. 2. adv. crooked: ཁོངས་པ་འདྲུག་ *khorng cha-hdug* it is bent, curved, warped.

ཁོངས་པ་ལྷོ་ *khorng-ri* crippled. (Jä.).

ཁོད་ *khod* = རྒྱུད་ རྒྱུད་ 1. the external appearance; outward look; surface: རྒྱུད་པ་ཁོད་ *sa khod-gñomg-pa* land of even surface; plains: མེ་རྩོམ་ལྷོ་པ་ཁོད་ *me tso-lu pa khod-gñomg-po gyis* in doing a work (business) be of even temper: ལམ་ལ་ཁོད་ལྷོ་པ་ཁོད་ *lam-la khod-gñomg-po gyis* in plastering and in painting make the surface even: མི་མང་པོའི་བཟའ་བུ་ཁོད་ལྷོ་པ་ཁོད་ *mi mañ-pohi bzab btuñ-la khod gñomg-po gyis* in giving food and drink to many people make the distribution uniform: ལྷོ་པ་ཁོད་ལྷོ་པ་ཁོད་ *srab bthug khod-gñomg-po* fine and thick levelled into one. 2. v. ལྷོ་པ་ཁོད་ *khod-pa* and ལྷོ་པ་ཁོད་ *bgod-pa*.

ཁོད་ཁོད་ཀྱི་ཁྱེད་ an average number (*Ya-sel. 35*).

ཁོན་ I: *khon* བེར་མེན་ abst. anger; grudge; resentment; enmity: ཁོན་པོ་ཁོན་ *khon du bdsin-pa* or ཁོན་པོ་ཁོན་ *khon du bdsin-pa* ལམ་ལ་ཁོན་ to feel rancour, hatred; ཁོན་པོ་ཁོན་ *khon bzod-pa* forbear, endure, forgive; ཁོན་པོ་ཁོན་ *khon gug-to gdag-pa* lit. to sit waiting out of vindictiveness to take revenge upon; ཁོན་པོ་ཁོན་ *khon-bbar* in W. sting; the burning of anger or hatred in

the soul (Jä.); ཁོན་པོ་ཁོན་པོ་ཁོན་པོ་ཁོན་པོ་ getting more and more spiteful.

ཁོན་ II: a technical term in Tibet and Chinese astrology applying to one of the eight mystical signs or *parkha* of divination; ཁོན་པོ་ one whose lot is cast in this division.

ཁོབ་ *khob* fat; heavy; clumsy (*Sch.*).

ཁོབ་ཁོབ་ *khob-khob* the sound caused by the tapping of one thing upon another.

ཁོམ་ *khom* wallet; leather trunk; felt or hide bag: ཁོམ་ཁོམ་ *gzigs-khomg* a great man's trunk: ཁོམ་ཁོམ་ *khom-bhog* a bag usually made of leather for carrying apparel and other articles on a journey.

ཁོམ་པ་ *khom-pa* 1. to have leisure, time to do a thing. 2. to be enabled to do a thing by the absence of external impediments (*Schtr.*): ཁོམ་པ་ཁོམ་ *khom-pa min* I have no time; I cannot do it now; ཁོད་མི་ཁོམ་ *stod mi khom* no leisure to stay; ཁོམ་ཁོམ་ *sa khom* I am versed in; ཁོམ་ཁོམ་ *mi khom* not practised; ཁོམ་ཁོམ་ *mi khom-pa brgyad* ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་: the eight obstacles to happiness caused by the rebirth in places or situations unfavourable to one's conversion to Buddhism. Such re-births are: ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ *semg-can dmyal-ka* ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ as hell beings; ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ *dud-hgro* ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ as beasts, reptiles, flies, etc.; ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ *gi-dhagz* ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ *ghoets*; ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ *lha tsho-rit-po* ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ the gods who enjoy very long life; ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ *mtshab khob-mi* ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ the border (wild) people; ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ *dcash-po ma-tshañ-ka* ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ those who are defective in the faculties of the mind or of the body; ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ *log-par ka-ka* ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ following false or heretical doctrines or theories; ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ *de-bshin gseg-pa* ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ *gnamg ma byañ-ka* ལྷོ་པ་ཁོམ་པ་ the

ཕ་ལེ *khya-le* or **ཕ་ལེ་ཀླ་ལེ** *as much as fills the hollow of the hand; handful, e.g., of water (Cs.).*

ཐག་པ། I: *khyag-pa*, seldom ཐག་པ་ *khyaga-pa* 1. frozen. 2. the frost; ice; ཐག་པ་ཀར་ *khyag thog-khar* on the ice; ཐག་པ་ཡུལ་ *khkyag-paŋi Bod-yul*, Tibet, the country of frost; ཐག་པ་རྒྱུ་མེར་ *khyag-la ghyar soñ*, it has stuck fast by freezing; ཐག་པ་ཤུ་ལྷོ་ལྷོ་ *khyag-shu ko-ko* acc. to *Jā.* in Tsang, mud caused by a thaw; snow-water; ཐག་པ་རྒྱུ་མེར་ *khyag sran-can* hardened by frost; ཐག་པ་རྒྱུ་མེར་ *khyag-rum* or ཐག་པ་རྒྱུ་མེར་ *khyag-rum* ice; pieces of ice; floating blocks of ice.

ཐག་པ། II: to undertake; to be surety for: ཐག་པ་ཐུག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *hdi kkyod-khur khyag-gam mi kkyag* can you undertake to do this or not: ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ ཐག་པ་ཐག་པ་ to stand as security for a loan, etc.

ཐག་པ། 1. difference, distinction: ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *gañ htañ-na khyed-med* it is no matter which you give me; ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *dañ phrag-pa dañ khyed-med* it is quite the same as if they came to myself; ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *semz-la khyed-byuñ* a difference of opinion arose (*Jā.*) 2. something excellent; superior; ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *hzo-khyed* an excellent work of art; ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *hgrub-paŋi khyad-yoñ* there will be some advantage in accomplishing it; ཐག་པ་ཐག་པ་ *khyad-nor* the principal or chief wealth; ཐག་པ་ཐག་པ་ *khyad-don* the principal sense or reason; advantage. 3. is added to an adj. to express the notion derivable from any quality: ཐག་པ་ཐག་པ་ *thick*; ཐག་པ་ཐག་པ་ *thickness*; ཐག་པ་ཐག་པ་ *wide*; ཐག་པ་ཐག་པ་ *width*; ཐག་པ་ཐག་པ་ *accustomed*; ཐག་པ་ཐག་པ་ *a habit or custom.*

ཐག་པ་ཐག་པ་ *khyad-khyud*, said to be ཐག་པ་ཐག་པ་ *Yā.*, n. of a number (*Ya-sel. 57*).

ཐག་པ་ཐག་པ་ *khyad-choz* superior or excellent doctrine; a good religious discourse, hence those who possess special qualification for

miracles are called ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ "in sublimity superior to others."

ཐག་པ་ཐག་པ་ *khyad-du* = ཐག་པ་ཐག་པ་ *khyad-par-du* or ཐག་པ་ཐག་པ་ *bye-brag-tu* especially, particularly; also superior and excellent; ཐག་པ་ཐག་པ་ *khyad-du gsañ-pa* to contradict; also to do the contrary (out of pride or vanity); to despise: ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *ha-rgyal dñañ-gis dñañ-la khyad-du gsañ* from pride he speaks ironically to the lowly.

ཐག་པ་ཐག་པ་ *khyad-par* = *khyad-du* 1. difference, distinction: ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *da dañ khyod dñiñ khyad-par che* between you and I there is a great difference; ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *de dañ khyad-par ma mchiz-paŋi rten* an image not differing from this; ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *miñ-gi khyad-par yin* it is (only) a difference of name. 2. sort, kind: ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *bbraz-buñi khyad-par kun* all sorts of fruit; ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *ri-dhags-kyi khyad-par shig* a particular kind of game; ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *yul-gyi khyed-par* a particular place or province.

ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *khyad-par bkod-pa*, ཐག་པ་ཐག་པ་ *rgyal-poñi pho-brañ* an edifice of special design; palace of superb make.

ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *khyad-par-gyi hchiñ-wa* ཐག་པ་ཐག་པ་ that which binds particularly, i.e., worldliness.

ཐག་པ་ཐག་པ་ *khyad-par-can* special; specially good; superior, excellent, capital: ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *khyad-par can-gyi mdsad-pa dñiñ* the two special achievements or exploits (*Fig.*): ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *bla-ma khyad-par-can cig* an excellent spiritual teacher.

ཐག་པ་ཐག་པ་ *khyad-par-du*, adv. particularly, chiefly, especially: ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *khyad-par-du bphags-pa* particularly eminent, noble; ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ཐག་པ་ *khyad-par-du soñ-par byed* he scorns, despises, ridicules, vilifies.

ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *khyag-par gnas* = ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
the Bodhi or Pipal tree (*Mhon.*).

ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *Khyag-par lo-ma* excellent
leaf; *ཐུང་པ་ལྟ་བུ་* n. of an individual (*A. K.*).

ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *khyag tshar-can* = ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
tshar-can wonderful; curious; strange.

ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *khyag-gahi* the superior basis. A
superior basis is alone possessed of
khyag-chog, i.e., virtues which cannot be
found elsewhere. The god Brahmā is
called ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *Khyag-gahi tshah-pa*,
the god of excellent basis, for Brahmā
is possessed of superior moral merits,
resplendence, and longevity.

ཐུང་པ་ *khyab-pa* = ཐུང་པ་ *rgyas-pa* ལ་ཤིང་
ལ་ཤིང་ 1. to fill, penetrate; also to
embrace, estimate, comprise: ཐུང་པ་ལྟ་བུ་
thrum-pa mab-pa *khyab-pa* full
of, or quite covered with, pustules; ཐུང་པ་
khri-pa *khyab-pa* filled, impreg-
nated with bile; ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
unnumbered
immeasurable *kalpas* ago; beyond what
the mind is able to estimate. In grammar:
capable of being joined to any word, inclu-
sive of all; ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *khyab-sho-wa* comprehen-
sive; everywhere and nowhere; to be met
everywhere; used also in the way of
censure (*Jā.*). ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
the wisdom of Buddha
encompasses the bounds of heaven;
ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ the
domain of knowledge is commensurate
with the very extremity of the heavens.
2. ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *khyab coa-wa* all-sufficing; all-
covering.

ཐུང་པ་ *khab-sha* = ཐུང་པ་ *bya-wa* duty, gene-
ral business (of a man); work: ཐུང་པ་ལྟ་བུ་
lugs mab-gi

khyab-cha lhos med-du ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
am executing
without relaxation the general duties of
both parts of life (i.e., the spiritual and
temporal) (*Fig. 44.*).

ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *Khyab-hjug* ཐུང་པ་ལྟ་བུ་
the All-per-
vading One, i.e., Vishnu. His several
names are:—ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *Dgab-wab*
shad-po ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ the Lord of Pleasures,
Govinda; ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *Thig-lo drug-*
pa bgyo-wab *tog*; ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *The-*
gub *ho-can* ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *med-bu*; ཐུང་པ་ལྟ་བུ་
Gyo-med *glad-rde* *shra-can* ཐུང་པ་ལྟ་བུ་
the
immovable *Gopala*—the killer of Kesi;
ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *Mi-yi* *thog-pa* ཐུང་པ་ལྟ་བུ་
brgyud, ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *Ne-shad* *dpal-*
gyi ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *tshehan* ཐུང་པ་ལྟ་བུ་
the
sign S'rivata on the breast of Vishnu;
ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *Padma-bi* *ho-wa* ཐུང་པ་ལྟ་བུ་
shad *shyes*; ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *Dpal-gyi*
lag-pa ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *can*; ཐུང་པ་ལྟ་བུ་
Dhyig-gi *ho-wa* *nab-ro* *shyes*; ཐུང་པ་ལྟ་བུ་
Sbyor-wa *brgya-pa* *dpal-gyi* ཐུང་པ་ལྟ་བུ་
Hjug-pa ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *mi* *thud*
the dwarf; he of the ten incarna-
tions; ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *Gom* *gum*
gnan *dash* *stob-ldan* ཐུང་པ་ལྟ་བུ་
Mkhab *ldan* *rgyal-tshen* *shkor-lo*
phrag; ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *Zla-wab* *shin-po*
pad-dkar *nig* ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ the lotus-eyed;
Vishnu; ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *Ma* *bsag* *dash* *ni*
rka *shu-can*; ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *Sna-*
shogs *gnug* *can* *khyu-tshog* *ho*. ཐུང་པ་ལྟ་བུ་
Dgab-wa *brgya-pa* *qithon-pab*
lha; ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *Sbyin-shyes* *dgra-*
ho *gor-ser-can*; ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *Me-tog*
ho-wa *qikhar-wab* *dgra*; ཐུང་པ་ལྟ་བུ་
Mi-yi *coo-go* *Khyab* *hjug-go* ཐུང་པ་ལྟ་བུ་
Vishnu or Nrisimha.

ཐུང་པ་ལྟ་བུ་ *Khyab-hjug* *rka-pa* = river
Ganges.

ཁྱིམ་པ *khyim-pa* layman; married man : ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-paḥi phyogs-su* *shyin-pa* to give away to a layman : ཁྱིམ་ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *phyis khyim-paḥi tshul can-gyi rnal-hbyor-pa* a devout man or *yogi* who lives outwardly in the manner of a layman.

ཁྱིམ་པའི་སྤྱད་པ་མ་ *khyim-paḥi spyod-pa* can he who betakes to the life of *yogi*; གཤོན་ལུ་གཤུན་ལྷན་ *gshon-nu gduñ-drug* an epithet of Kumāra Shadānana (*Mñon.*) : ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *shyin-paḥi tshul can-gyi* do not revert to the life of a layman (*Mñon.*).

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-pa rtag-paḥi dpyad* རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ the science of discerning the fit place for the residence (of a householder).

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-par gnag-pa* རྒྱལ་པོ་ one that abides in his house; one living in his house; a worldly man; he who lives as a layman.

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-phub* living in divided families (*K. d. 75*).

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-bya (khyim-cha)* རྒྱལ་པོ་, རྒྱལ་པོ་ domestic fowl; cock; hen; poultry.

Syn. རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *mya-shan-med*; རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *suñ-gi ragz agrogz*; རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *tho-rañs skad*; རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *mtshan-mo skad*; རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *hde-legs chn*; རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *yoñs-shum mig*; རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *dgaḥ-byed*; རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *hphel-byed*; རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *nor-buḥi agrin-can*; རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *hod-kyisde*; རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *ñā-war agra-agrogz*; རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *sañs-ni-can*; རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *ragz-paḥi gtsug phud*; རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *mtshan-mo rig*; རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *rkas-paḥi mtshan-cha can (Mñon.)*.

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-bya mtshal-lu* a very large species of fowl which is also called རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་. The bile of this bird is believed to be a cure for poison.

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-byaḥi spyod-pa* the four habits of the cock acc. to *Maṣurakṣi*

are the following:—འོ་རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *tho-rañs* འོ་རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *dañ* crowing before dawn; འོ་རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *btshab-pa dañ-ldan* always fighting; འོ་རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *gnon-la kha-saḥ* འོ་རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *gnoms-par* *byed* dividing food equally with his friend; འོ་རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *mola rab-gnon* འོ་རྒྱལ་པོ་ལྷན་པ་ *spyod* always keeping the hen under control and chucking her.

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-tshañ* a family; a household.

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-mtshes* a neighbour; ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-mtshes duḥ-pa* ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *btshab-brel* nearness of residence; neighbour-hood so near that the smoke from the fire-place of one house mixes up with that of another; ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-mtshes-pa* a male neighbour; ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-mtshes-ma* a female neighbour.

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-shag* a zodiacal day.

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-sha* a zodiacal month.

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-la* ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *hoñ-wa*, ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *gtoñ-wa* to get married, to be given in marriage on the female part (*Jā.*).

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-la shen-pa* a lover of home; one attached to his home; homesick.

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-sun* ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *shyin-pa* ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ vituperating or blaming the secular state or a domestic abode.

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-so* ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ homesick.

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim so-sor* ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *hago-wa* ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ one who creates dissensions in a family.

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *khyim-gaar-ma* ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *bag-ma* or ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *lag-bdain-ma*, also ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *ghan-cig spyod-ma* a bride; wife (*Mñon.*).

ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *kyu* flock; herd: ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *lug-gi khyu* a flock of sheep; ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *rtabḥi khyu* a herd of horses; ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *gnag-gi khyu* a herd of cattle; ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *byaḥi khyu* or ཁྱིམ་པའི་ཐུགས་ལྷན་པ་ *tshogs* a

flock of birds. ཐུ་གསལ་པ་ *khyu gsag-pa* to collect or gather in flocks (*Sch.*); ཐུ་སྒྲུང་པ་ *khyu skyong-pa* to keep; tend a flock or herd; company; band; gang; troop: ཐུ་མི་ *mi-khyu* a company of men (*Ce.*); ཐུ་མོ་ *bu-mo-khyu* a bevy of girls; ཐུ་གསལ་པ་ *dmag-khyu* a troop of soldiers. ཐུ་གསལ་པ་ *khyu-naq dbud-pa* to exclude from the flock or company; ཐུ་ཕྱི་ལ་ *khyu pha bdren-pa* to go before; to take the lead of a troop or of a flock; ཐུ་འཕྲོ་པ་ *Bya ser-pa khyu-re bsgrog* many-po yellow birds; many companions in each flock (*A. 34*).

ཐུ་མཚན་ *khyu-mchog* ཐུ་ཕུག་, ཐུ་ཕུག་, ཐུ་ཕུག་, ཐུ་ཕུག་, ཐུ་ཕུག་. 1. chief; king; the bull; Vishnu. 2. ཐུ་གསལ་པ་ *ala-wa gum-pa* the third month of the Tibetan year generally corresponding with April.

Syn. ཐུ་ཕྱི་ལ་ *dpayid-thu chu* ཐུ་ཕུག་, ཐུ་ཕུག་; ཐུ་ཕུག་ *nag-pa*; ཐུ་ཕུག་ *abra-sha*; ཐུ་ཕུག་ *nyog-byed*; ཐུ་ཕུག་ *dri-shim ldan*; ཐུ་ཕུག་ *gid-srag*; ཐུ་ཕུག་ *bdod-bdus*; ཐུ་ཕུག་ *miu-bzug*; ཐུ་ཕུག་ *bbrug-sha*; ཐུ་གསལ་པ་ *ala-wa gum-pa*, the third month of the Tib. year (*Rtsii*).

ཐུ་མཚན་ཐུ་ཕུག་ *khyu-mchog bsgrod-pa*=ཐུ་མཚན་ཐུ་ཕུག་ *bya-mchil pa* ཐུ་ཕུག་ a kind of swallow (*Mdon*).

ཐུ་མཚན་ཐུ་ཕུག་ *khyu-mchog rgyal-mtshan*=ཐུ་ཕུག་ཐུ་ཕུག་ *dwaad-phyag chen-po* ཐུ་ཕུག་ n. of Mahadeva (*Mdon*).

ཐུ་མཚན་ཐུ་ཕུག་ *khyu-mchog can*=ཐུ་ཕུག་ཐུ་ཕུག་ *ala-wa bgyad-pa* or ཐུ་ཕུག་ཐུ་ཕུག་ *ston-sha bbril-po* the eighth month of the Tibetan year corresponding with November (*Rtsii*).

ཐུ་མཚན་ཐུ་ཕུག་ *khyu-mchog mtshan-pa* 1. ཐུ་ཕུག་ one with the marks or signs of a bull or one who carries the bull ensign. 2. n. of a drug called ཐུ་ཕུག་ (the plant *Jussiaea gonderussa*), which is used for purifying the blood.

ཐུ་ཕུག་ *khyu ho-wa* ཐུ་ཕུག་ with a belly resembling that of a bull.

ཐུ་ཕུག་ *khyu bdus-pa* ཐུ་ཕུག་ collected in a herd or flock; also heap, multitude; an aggregate.

ཐུ་ཕུག་ *khyu-ldan*, v. ཐུ་ཕུག་ *tsha-wa len* ཐུ་ཕུག་, the tamarisk (*Mdon*).

ཐུ་ཕུག་ *khyu-byug* erroneously used for ཐུ་ཕུག་ *khu-byug*, n. of a large bird of sweet note, which, according to the Tibetans, migrates in summer to cooler regions and in cold weather returns to the warmer zones. In *Jä*. ཐུ་ཕུག་ཐུ་ཕུག་ probably signifies the note of the black Indian cuckoo.

ཐུ་ཕུག་ *khyug*, v. ཐུ་ཕུག་ *hkhyug-pa*.

ཐུ་ཕུག་ *khyug-khyug* ཐུ་ཕུག་ཐུ་ཕུག་ *glog-gi bod khyug-khyug byed* a sig-nag flash of lightning.

ཐུ་ཕུག་ *khyug team*=ཐུ་ཕུག་ *tig-team* or ཐུ་ཕུག་ or ཐུ་ཕུག་ *orib-team* a little; a little while.

ཐུ་ I: *khyu* herd, multitude.

ཐུ་ II: (*Sch.* also *khyu-mo*) the *garuda* bird, mythical chief of the feathered race; the golden eagle: ཐུ་ཕུག་ *khyu-shyug* a kind of gem said to have been brought from the Sumeru mountain by Garuda and vomited by him: ཐུ་ཕུག་ཐུ་ཕུག་ *khyu-shyug dug sog nad kun* ཐུ་ཕུག་ཐུ་ཕུག་ *kyom-pahi mchog*, the *khyu-shyug* (the eagle's vomit) is the chief remedy against the effects of poisonous drugs: ཐུ་ཕུག་ཐུ་ཕུག་ *khyud-gi sen-mog* ཐུ་ཕུག་ *kyom* the toe of an eagle is used as an antidote for leprosy. ཐུ་ཕུག་ཐུ་ཕུག་ *khyu phrug shyug-pahi bdud rtsi-chag pahi kha-shu* the watery substance vomited by locusts; a mystical expression (*Mia. 4*).

ཐུང་ཐོན་ཐུང་ I: *khyun* *skhon-skyes* 1. བཟུང་བཟུང་ the first-born of heaven; the one that was born before *garuda*; an epithet of Aruna, the charioteer of the sun. 2. = ཐུང་ཤིང་ *skya-reñ* dawn. 3. ཐུང་ཤིང་མཁའ་ *khyun* *gog-oan* the early morning which advances with the wings of an eagle; a name of *Vajrapani Bodhisattva*.

ཐུང་ཐོན་ཐུང་ II: ཐུང་མཁའ་མཁའ་ *hi-mahi kha lo-pa* the charioteer of the sun (*Mon.*).

ཐུང་ཐུང་མཁའ་ *khyun-thur oan* = ཐུང་མཁའ་ *go-cha* or ཐུང་མཁའ་ *go-khrab* coat of mail (*Mon.*).

ཐུང་ཐོན་ *khyun-gder* claws of an eagle (*Med.; Cs.*); (*Garuda-claw*) the n. of a medicinal root: ཐུང་ཐོན་ཐུང་མཁའ་ *khyun-gder gkar-mo* the white species of this vegetable drug, so called on account of its resemblance to the claw of an eagle: ཐུང་ཐོན་ཐུང་མཁའ་ *khyun-gder smug-po* the dark brown species of the root, in appearance like the claws of an eagle. Both these roots are used to neutralize snake poison, &c.

ཐུང་ཐུང་ *khyun-po* many collected or assembled together.

ཐུང་ཐུང་ *khyun-dpyad* a small round basket of reed (*Cs.*).

ཐུང་ཐོན་ཐུང་མཁའ་ *khyun-rtsa dgonpa* monastery in the valley of Panam in Tsang.

ཐུང་ཐོན་ *khyun-ril* is said to be a large cylindrical basket, the same as *kun-dum* in *Ld.*, v. ཐུང་ཐོན་ *rkon-pa*.

ཐུང་ཐོན་ *khyud-pa* ཐུང་ཐོན་ཐུང་ to worship, adore.

ཐུང་ཐོན་ *khyud-mo* 1. ཐུང་ཐོན་ *ria-ohas* the equipments of a horse. 2. rim of vessel (*Sch.*).

ཐུང་ཐོན་ *khyur-po* = ཐུང་ཐོན་ *ril-po* or ཐུང་ཐོན་ *sgan-po* entire; full.

ཐུང་ཐོན་ཐུང་ *khyur mid-pa* to swallow; to eat the food without chewing, in the manner of birds, snakes and fish: ཐུང་ཐོན་ཐུང་ཐོན་ *khyur mid-du soñ-gto* suffering himself to be swallowed.

ཐུང་ཐོན་ *khyus* wall aide (in Tsang) ? (*Jā.*).

ཐུང་ཐོན་ *khye-pa* ཐུང་ཐོན་ wide.

ཐུང་ཐོན་ *khye-bo*, ཐུང་ཐོན་ *bu-tsha* children.

ཐུང་ཐོན་ *khye-ma* n. of a disease (*Med.; Jā.*).

ཐུང་ I: *khyed* n. of a tribe in Tibet (*Vai. kar. 150*).

ཐུང་ II: pers. pron. thou, you; is the ordinary resp. form of ཐུང་: ཐུང་ཐོན་ *khyed-oag*, plur. of ཐུང་ *khyed*, is generally used in addressing lamas, but seldom in addressing superiors, such as parents, uncles, and brothers; is used to those senior in age, and sometimes contemptuously. ཐུང་ཐོན་ *khyed-rañ* is common colloquially for *khyed*; ཐུང་ཐོན་ ཐུང་ཐོན་, ཐུང་ཐོན་ you or you all: ཐུང་ཐོན་ ཐུང་ཐོན་ *dgo-tshul khyed gñis* you two novice monks; ཐུང་ཐོན་ཐུང་ཐོན་ ཐུང་ཐོན་ it will be as you (all) think.

ཐུང་ཐོན་ *khyen-te* in Purang he; she (*Jā.*).

ཐུང་ཐོན་ *khyed* = ཐུང་ཐོན་ *khebs* cover.

ཐུང་ཐོན་ *khyem* = ཐུང་ཐོན་ *khem* a shovel: ཐུང་ཐོན་ ཐུང་ཐོན་ to shovel away; to cast out with a shovel; ཐུང་ཐོན་ཐུང་ཐོན་ *khyem-gyi dñab-ma* the blade of a shovel (*Jā.*): ཐུང་ཐོན་ཐུང་ཐོན་ *khyem-gyi-yu-wa* the handle of a shovel (*Cs.*); ཐུང་ཐོན་ *gru-khyem*, ཐུང་ཐོན་ *chu-khyem* oar; in *W.* ཐུང་ཐོན་ *lcags khyem* iron spade; ཐུང་ཐོན་

ཁྱོད *khyon*, ཡལའུ, རུ, ཡོམ the measure or dimensions, area, extent, size; width; circumference; height: this term can be applied to things material or immaterial; རྒྱུ་ལྡན་ཁྱོད་ཀྱི་ *gru-byah khyon-kun* the whole extent of learning or knowledge; སྐད་ཀྱི་ཁྱོད་ *kye khyon* the extent of the void space or sky.

ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱོད་ *khyon-gril* altogether; all taken together: རྩེ་རམ་ཁྱོད་ཀྱི་ལྷོ་རྒྱུ་ *sdon-ras khyon-gril gos gnam* cotton cloth for wicks all together (*Btsii*).

ཁྱོད་ཅེ་བ་ *khyon-che-wa* བེ་ལོ་ལོ་ལོ་, ཡལའུ broad; very widely spread.

ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱོད་ *khyon-sdom* all together; sum total; contents; acc. to *Cs.* narrow extent.

ཁྱོད་ནས་ *khyon-nas* thoroughly; ཁྱོད་ནས་མི་ རྒྱུ་ལྡན་ an out-and-out sinner; ཁྱོད་ནས་མེད་པ་ not at all (*Jā*).

ཁྱོད་ཁྱོད་ *kyom-khyom* oblique; awry; irregularly shaped.

ཁྱོད་པ་ I: to move tottering; to stumble; be dizzy: defined in a native author as རྒྱུ་ལྡན་པ་ལྟོགས་པ་ལྟོགས་པ་ལྟོགས་པ་ “moving as if one went with a hungry belly and without strength”; རྒྱུ་ལྡན་པ་ལྟོགས་པ་ལྟོགས་པ་ལྟོགས་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ to walk as an old or drunken person; རྒྱུ་ལྡན་པ་ལྟོགས་པ་ *tshad-pas na-nas kha khyor* speaking irregularly as in a feverish delirium; རྒྱུ་ལྡན་པ་ལྟོགས་པ་ *cin-gi gnod khyor-wa* bobbing as a wooden vessel.

ཁྱོད་པ་ II: as much as fills the hollow of the hand; ཁྱོད་པ་ལྟོགས་པ་ *khyor-wo gan* a handful (of anything); ཁྱོད་པ་ལྟོགས་པ་ *khyor-wa do* two handful.

ཁྱོད་པ་ *khyol-wa*, རྒྱུ་ལྡན་པ་ *khkhyol-wa*, to be brought or carried or ཁྱོད་པ་ *khyos-ma*.

ཁྱོད་ I: *khra (tha)* རྒྱུ་ལྡན་ 1. a cheat. 2. a kind of hawk or falcon; sparrow-hawk used

for hunting: ཁྱོད་པ་ལྟོགས་པ་ལྟོགས་པ་ *khra-yi sgo-nas sa-bon bdsag-pa bsrul* the egg of the hawk is curative of the disease of involuntary discharge of the semen; ཁྱོད་པ་ལྟོགས་པ་ལྟོགས་པ་ the feathers from a hawk's tail remove female diseases; ཁྱོད་པ་ལྟོགས་པ་ལྟོགས་པ་ *khra-yi brun-gyis gkrah-pa rtag-tu hgugs* the excrement of the hawk prevents accumulation of pus in a boil; ཁྱོད་པ་ལྟོགས་པ་ལྟོགས་པ་ལྟོགས་པ་ a hawk's eye overcomes all demons that produce apoplexy.

Syn. རྒྱུ་ལྡན་པ་ལྟོགས་པ་ *bdab-chags dān-ma*; རྒྱུ་ལྡན་པ་ *ri-boñ-sa*; རྒྱུ་ལྡན་པ་ *bya-khra*; རྒྱུ་ལྡན་པ་ *gyo-wa (Mnōñ)*.

ཁྱོད་ II: n. of a tribe in Tibet (*Vai. kar. 160*).

ཁྱོད་ III: རྒྱུ་ལྡན་ 1. a lie, falsehood; also a liar. 2. n. of a *Nāga Rāja* (snake king).

ཁྱོད་ IV: or ཁྱོད་ *khra-ma (tha-ma)* a letter; ཁྱོད་པ་ *skyes-khra* a letter with a present.

ཁྱོད་པ་ *khra-khra (tha-tha)* = ཁྱོད་པ་ *khra-wo* party-colour (*Nag. 10*).

ཁྱོད་པ་ *khra khro-can (tha-tho-can)* defined as རྒྱུ་ལྡན་པ་ལྟོགས་པ་ *a* passionate or wrathful individual.

ཁྱོད་པ་ *khra-rgyu* variegated colour: རྒྱུ་ལྡན་པ་ལྟོགས་པ་ལྟོགས་པ་ *gnum lag rhol lhas la dkur-po khra rgyu dgos cin*.

ཁྱོད་པ་ *khra-brgyan* variegating an ornament (amulet or bracelet, &c.) with precious stones.

ཁྱོད་པ་ *khra-sgrigs (tha-dig)* རྒྱུ་ལྡན་པ་ *khra-rim bshin sgrigs-pa* arranging in variegated colours with rows of turquoise, corals, pearls, &c.

ཁྱོད་པ་ *Khra-sna-ko-ru* n. of a place near རྒྱུ་ལྡན་ *Hon* in Tibet.

ᑭᐱᑦ ᑭᐱᑦᐱᑦ ᐱᑦᐱᑦᐱᑦ.

རྩ་མོ་ *khra-po* (*kha-o*) བིམ, བཟུམ, བཟུམ, བིམལ, བཟུར 1. many coloured, with one predominating colour as in chints; party-coloured, as in the case of cattle and wild animals, such as a tiger or leopard, and in birds. In རྩ་མོ་ *ghar-khra*, the white (*ghar*) is supposed to predominate. In རྩ་མོ་ *ghar-khra*, red predominates. In the common saying རྩ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་, མི་མོ་ལྷ་མོ་ *stag-gi khra-po phyi-la yod, mi-yi khra-po nañ-la yod*, the tiger is party-coloured externally, but man is so internally—the meaning, of course, is that it is difficult to know a man even by the traits of his mind. 2. Acc. to *Jā.* a distinction is to be drawn between *khra-wo* and *khra-wa*, the first signifying only two-coloured or piebald, and the second party or many-coloured. We have not found this distinction ourselves. The significations of the various compounds of རྩ་ *khra* have all a reference to the peculiar effect produced on the eye by the blending of two or more colours together, especially when seen from a distance; so རྩ་མོ་མོ་ *khra com-me* is said of a rainbow, tinted meteor, etc.; རྩ་མོ་མོ་ *khra lam-me* or རྩ་མོ་མོ་ *khra lham-me* of a similar phenomenon; རྩ་མོ་མོ་ *khra chem-chem* of a flight of birds; རྩ་མོ་མོ་མོ་མོ་ *khra cham-se khra chem-me* or རྩ་མོ་མོ་ *khra chem-se* in *C.* = རྩ་མོ་མོ་མོ་ *chem khra sprit-he* in *Ld.* Such compounds have also assumed the character of an adverb, as in རྩ་མོ་མོ་ *khra-me-re*, together; altogether.

३३ *kira-ma* 1. a register, index. 2.
 a judicial decree. 3. a kind of grain, *ag*
bbu वावु. 4. acc. to *Vai*. *gā* = वावु
 वा *aggyoga-nag* a kind of barley grain.

growing and ripening rapidly within 60 days, v. ꠠꠞꠟꠤ *gyo-khram*.

ཀླ་མགྲོན་མཁོ་ *khra-magñis* sgrom in jewel-
lery or lacquer work when there is a
variegating with two colours.

Kira-mar a kind of biscuit made in twisted cross ribs and painted red. These are given only to Government officials at state dinners in Tibet.

𑖦𑖱 *khra-rtes* a kind of biscuit or pastry made in the shape of a grating.

𑂔𑂗𑂢𑂰 *k̄h̄ra-sur* a species of eagle (*Sch.*).

མཁ་སྐད་ཀྱི་ཚེངས་གསུམ་ *kha-sla (kha-da)* = ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *slo-wa gñis-pa* or དཔྱད་ཀྱི་ཚེངས་གསུམ་ *dpyid-sla bñra-po* the second Tibetan month corresponding with **March (Rtsii.)**.

ཁྲ་རི་ *khra-ri* a striped long scarf. This is also called རྒྱ་ཁྲ་རི་ *khra-ri*, the auspicious long striped scarf which is generally attached to flag poles:—*flag-par pho-brak rtee-nag khra-ri* *dañ dar-phan duñ dañ rol-mo sogi phro*, moreover they exhibited from the top of the palace long scarves and pendant silk and played on trumpets and cymbals, &c.

ཀླུ་ལྷ་ལྷ་མོ་ *khra sig-sig* in dazzling
array (*J. Zasl.*).

ཀླུ་སྐྱེ་ལྟ་མཁན་ *khra-seng* 雌 n. of a bird
(*K. ko.* 73).

ཁྲག *khrag* (*shag*) ཁྲ་གསུ་མེའུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་, resp. བཟིར, བཟུངས, བཟུངས, བཟུངས, བཟུངས blood: ཁྲ་གསུ་ *pañ-khrag* blood of child-bed. ཁྲ་གསུ་ *shañ-khrag* or vulgarly ཁྲ་གསུ་ *dañ-khrag* signifies blood of the menses; ཁྲ་གསུ་ *gashuñ-khrag* healthy and nourishing blood (Cs.); ཁྲ་གསུ་ *nag-khrag* bad or diseased blood. In Sikkim *khrag* is pronounced *khyak*. ཁྲ་གསུ་ *khrag-gsoḍ* n. of a medicinal herb which stops bleeding (*Med.*):

ཁྲག་ཅོད་པ་ to stop bleeding; ཁྲག་ཅད་པ་ cessation of bleeding: རྩུང་ཁྲག་ཤུལ་པ་ལ་ in *W.* I feel my blood throbbing, *e.g.*, from ascending a steep hill. ཁྲག་ཤུལ་པ་ flowing of the blood, generally applied to menstruation; ཁྲག་ཅལ་པ་ clotted blood; gore (*Cs.*).

Syn. མ་རྩུབ་ *rma-gkyes*; ཁྲ་ལུང་ཕྱིན་ *gar bgyur-byed*; ག་ལི་མ་ཐོན་ *ga-yi sa-bon*; མཚན་བརྒྱན་ རྩུབ་ *mtshan-hgnun skyes*; ཁྲག་ལྟམ་ *khyab-gnas*; མི་ལུང་ *mi-lhun*; ལུབ་རྩུབ་ *luz-gkyes*; མ་ལམ་ལམ་པ་ *rma-las bhab-pa* (*Mon.*).

ཁྲག་ཁྲོམ་ *khag-akom*, རྩུང་ཕྱི་ཁྲོམ་ *spañ-rtsi* n. of a vegetable medicine very useful in stopping bleeding (*Sman. 86*).

ཁྲག་ཁྲིག་ *khag-khrig* (*thag-thig*) བཞུག་ also བཞུག་ 1. one hundred thousand million, or an indefinitely large number (*Cs.*); this number has twelve figures; ཁྲག་ཁྲིག་ཅན་པོ་ *khag-khrig chen-po* མཇུག་ཁྲིག་ཅན་པོ་ this has thirteen figures, of. དཀྱིག་ལམ་པ་ *dkrigs-pa*. 2. in vulgar language ཁྲག་ཁྲིག་ *khag-khrig* is expressed as ཁྲ་ལི་ཁྲ་ལི་ *khra-gi khri-gi* and means moving and oscillating about: དེ་ནས་ཕྱིར་མཇུག་པོ་ ཁྲག་ཁྲིག་ཅན་པོ་ལ་ མཇུག་པོ་ *de-nas rdsiñs chen-po khag-khrig tsam yañ med-par* then (in) a large ship which did not even roll.

ཁྲག་ཁྲིག་ལྟམ་པ་ *khag-khrig snan-wa* = ཁྲིག་ལྟམ་ *smig-rgyu* a mirage; an optical illusion (*Mon.*).

ཁྲག་ཁྲུག་ *khag khrug* (*thag-thug*) all in disorder; promiscuous state; like a troop of fighting men, or like the loose leaves of a book when out of order (*Zam.*).

ཁྲག་ཁྲུག་ཁྲུག་ *khag-bkhrugs* agitation; flutter; orgasm of the blood (*Sch.*).

ཁྲག་ཁྲོག་ *khag-khrog* (*thag-thog*), v. ཁྲག་ ཁྲུག་ *khag-khrug*.

ཁྲག་ལྟམ་ཁྲུག་ *khag-go khrug-go* (*thag-go thug-go*) when two men do not agree with

each other, there is said to be *thag-go thug-go* among them—a falling-out, disagreement.

ཁྲག་རྩུབ་ *khag-rgyun* མཐོང་ཁྲིག་ཅན་པོ་ the running of the blood in the veins; circulation.

ཁྲག་ཅལ་པ་ *khag chags-rta* a blood bred horse, *i.e.*, a real horse, opposed to a metaphysical one (*Mil.*).

ཁྲག་ལུང་ *khag-bhuk* 1. a class of terrifying deities of the Bon and Tantrik Schools. 2. རྩུང་ལུང་ *kyu-ru-ra* ལུང་ལུང་པ་; *Myrobalaum emblica* (*Sman. 304*).

ཁྲག་ལུང་ལུང་ *khag bhuk-bbu* the worm that drinks blood.

ཁྲག་ལུང་ལྱིན་པ་ *khag-bhuk spin-bu* a leech (*Mon.*).

ཁྲག་ལྟམ་ *khag-lam* ལྟམ་ལྟམ་ tiger; རྩུང་ལྟམ་ ལྟམ་ལྟམ་ *cin-dmar ram gper cin* n. of a red tree; the red pine called ལྟམ་ལྟམ་; a species of mahogany (*Mon.*).

ཁྲག་ལྟམ་ལྟམ་ *khag-lam ma* described as ལྟམ་ལྟམ་ལྟམ་ལྟམ་ a woman at her monthly period (*Mon.*).

ཁྲག་ལྟམ་ལྟམ་ *khag-por gnye-wa* a botanical term applied to the leaves of plants (*Vai. 28*).

ཁྲག་ལྟམ་ *khag-bbab* = ལྟམ་ལྟམ་ *chu-ho si-ta* a name of the river Sita (*Mon.*).

ཁྲག་ལྟམ་ *khag-ro* clotted blood.

ཁྲག་ལྟམ་ *khag-lam* a clot of blood.

ཁྲག་ལྟམ་ལྟམ་ *khag-gas che-wa* plethoric (*Med. ; Jü.*).

ཁྲག་ལྟམ་ *khag-gor* hemorrhage; bloody flux (*Med. ; Jü.*).

ཁྲག་ལྟམ་ *khag-hgal* flooding after childbirth; profuse menstruation: ལྟམ་ལྟམ་ལྟམ་ལྟམ་ ལྟམ་ལྟམ་ལྟམ་ལྟམ་ it stops the flooding and internal spasms in the blood discharge of a healthy woman: ལྟམ་ *rag* = ཁྲག་ *khag*.

ཁ་ *khrañ* (*fhang*), བ. ཁ་ཁ་ *phakhran*.

ཁ་པ་ *khra-pa* (*pha-pa*) stretched out: ཁ་པ་རྩེ་ལ་ *khra-por gdo-pa* to sit with the legs stretched out (*Jā*).

ཁ་ཁ་ *khraab* (*fhab*) བཟུངས་པ་: shield; buckler; coat of mail. The coat of mail used in Tibet and Bhutan is generally made of iron rings or thin disks resembling the scales of a fish netted together. Two kinds of *khraab* are known in Tibet; one is called བཟུང་ལྗིད་ཁ་, which is made of iron rings or scales; ཁ་ཁ་ཁ་, that made of thin plates or iron foils. There are accounts of coats of mail made of silver and gold for the use of kings. The common quilted cloth armour used in Mongolia and China is called ཁྲིང་ལག་ཁ་. In Mongolia it is called *daas*.

ཁ་ཁ་ཁ་ *khraab-khraab* (*fhab-fhab*) a weeper; one that sheds tears on every occasion (*Sch*).

ཁ་ཁ་ཁ་ *khraab-akhan* one who makes or wears armour.

ཁ་ཁ་ཁ་ *khraab-can* scaled; scaly; wearing a coat of mail.

ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ *khraab-byañ gu* scales or iron foils used in a coat of mail (*Rtsii*).

ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ *khraab-byin lus khaab* a coat of mail for covering the whole body (*Rtsii*).

ཁ་ཁ་ *khram* (*fham*), ཁ་ཁ་ *phra-ma* a false word; ཁ་ཁ་ཁ་ a cunning man.

ཁ་ཁ་ཁ་ *khram-kha* (*fham-kha*) 1. ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ *kha-bdre bye-brag-gi khro-wahi kha-dog khra-khra* (*pha-fha*) spotted and party-coloured appearance of the wrathful demi-gods the Lhan-de (*Nag*). 2. chart used in witchcraft or necromancy: ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ *kha-bdre kha-bdre* *tsig-*

kyi mid, ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ *khram-kha la bab* is explained: ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ the sign or mark of one's ruin having been incident on the chart (of fate). 3. cross marks or lines cut into a piece of wood so as to cross one another as an ornament: ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ *khram-khab-ñi* a club-like implement, carved with lines, representing the attributes of a god and containing squares with mystic figures in them which serve as a means to make attempts of witchcraft to injure a person ineffectual; ཁ་ཁ་ཁ་ *ñag-khram* a notch (*Jā*).

ཁ་ཁ་ཁ་ *khram-khrum* fragments; baked fragments: ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ raw brick containing prints or engravings thereon when burnt are said to be baked fragments.

ཁ་ཁ་ཁ་ *khram-lan* ཁ་ཁ་ a tiger.

ཁ་ཁ་ཁ་ *khram-pa* (*fham-pa*) = ཁ་ཁ་ཁ་ 1. a liar; a swindler; artful person: ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ *byed-pahi* forseducing or deceiving: ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ *sem-can* lying; mendacious (*Cs*). 2. lively, brisk, quick, like boys, kids, &c. (the contrary of ཁ་ཁ་ *glen-pa*, slow, indolent, apathetic): *khram-pa che* in *W*. a wish of god-speed addressed to one going on a journey, such as Good success! May all go well! 3. modest; attentive to the wishes of others (*Jā*). ཁ་ཁ་ཁ་ *good* lit. means to get out of mishaps caused by the evil machinations of enemies; to make the evil-charms of enemies ineffectual.

ཁ་ཁ་ཁ་ *khram-byed*, བ. ཁ་ཁ་ཁ་ *gyo-can* or ཁ་ཁ་ཁ་ *phra-ma byed*; ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ *loe gñis-pa* double-tongued or double-dealer (*Mñon*).

ཁ་ཁ་ཁ་ *khram-ñi* or ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ *khram-kyi khram-ñi* a board on which the body

on it remembers the vows as well the duties of a *Bodhisattva*; ཐི་ཐུག་ལ་ཐུག་པ་ལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ spreading a skin of black antelope for a seat (*A. 11.*).

ཐི་ཐུག་པ་ལ་ *khri stan chen-po* མཐུ་ཐུག་ a large couch or bed; ཐི་ཐུག་པ་ལ་ *khri-stan kthon-po* མཐུ་ཐུག་ a high couch or bed (forbidden to the devout).

ཐི་ཐུག་པ་ *khri-gdug* the sun.

• ཐི་ཐུག་པ་ལ་ཐི་ཐུག་པ་ *khri-lan sañ-gehi* ཐི་ཐུག་ ཐུག་པ་ལ་ (*Schr.; Ta. 2, 44.*)

ཐི་ཐུག་པ་ལ་ *khri-phyed dāñ gñi* two thousand and half; ཐི་ཐི་ *ñi-khri* twenty thousand.

ཐི་ཐུག་ *khri-bphañ* the height of a chair; a high chair (*Cs.*); also the official rank.

ཐི་ཐི་ཐུག་ *ltsen-khañ* a prison; jail (*Mon.*); also ཐི་ཐུག་ *khri-mun* a prison; dungeon.

ཐི་ཐུག་ *khri-bur* ཐི་ཐུག་པ་ལ་ n. of a bird (*Ya-sel. 7.*)

ཐི་ཐུག་ *khri le-wa* fear, in *C.* (*Jü.*).

ཐི་ཐི་ I: *khri-ñi* or ཐི་ཐི་ *khriñu* a chair.

ཐི་ཐི་ II: (*thi-s'ing*) ཐི་ཐི་ a creeping plant; a creeper.

ཐི་ཐི་ཐུག་ *Khri-erol lde-ltsen* the celebrated King of Tibet who formally introduced Buddhist monarchism into Tibet, erected the great monastery of Sam-ye, and caused numerous Buddhist sacred books to be translated into Tibetan.

ཐི་ཐི་ཐུག་པ་ *khriñi rkañ-pa chog-pa* ཐི་ཐི་ཐུག་པ་ a bed furnished with legs or supports; fig. to discipline the mind so that religion may take hold of it.

ཐི་ཐི་ཐུག་ *khriñi rkañ-ñten* ཐི་ཐི་ཐུག་ the legs of a chair.

ཐིག་ཐིག་ *khriḡ-khriḡ (thig-thig)* 1. proper, suitable; not less nor more: ཐིག་

ཐིག་ཐིག་པ་ *khriḡ-khriḡ ḡgriḡ-sa* it has suited well; it fits exactly. 2. quivering, as of the body with cold, or chattering of the teeth. 3. v. ཐིག་ཐིག་ *khriḡ-khriḡ*.

ཐིག་ཐིག་ *khriḡ (thig)* ཐིག་ཐིག་པ་ *gral khriḡ-pa* 1. arranged in proper order or row without deviation from the right course or line: ཐིག་ཐིག་པ་ལ་ *khriḡ chags-su ḡkod-pa* seated or arranged in proper order where men, women, the old and the young, the great and the low, all are put in their respective order; 2. also in reference to a priest conducting a religious service, his demeanour when he does not look this side or that side but is intent on his duties and ceremonial observances; he is then said to be ཐིག་ཐིག་པ་ལ་ *khriḡ chags-su ḡkod-pa*.

ཐིག་ཐིག་ *khriḡ-sa* plentiful, abundant; thorough; ཐིག་ཐིག་པ་ *khriḡ-sa gañ* quite well; ཐིག་ཐིག་པ་ *khriḡ-sa byed-pa* to treat; to entertain plentifully (*Sch.*).

ཐིག་ I: *khriḡ (thi)* instruction, tutelage; ཐིག་ཐིག་པ་ *yon-tan khriḡ-pa* instruction, teaching; ཐིག་ཐིག་པ་ *khriḡ ḡdebs-pa* to give instruction; to instruct: ཐིག་ཐིག་པ་ *khriḡ-paḡ chog* I am willing to give instruction; you may have lessons with me (*Jü.*). ཐིག་ཐིག་པ་ *khriḡ sañ-po* thorough instruction; ཐིག་ཐིག་ *shu-khriḡ* instruction to an evil purpose; seduction; ཐིག་ཐིག་པ་ *khriḡ ḡcad-pa* to give instruction; to make admonitory speeches.

ཐིག་ II: or ཐིག་ཐིག་ row; order; serial order or arrangement: ཐིག་ཐིག་པ་ལ་ ཐིག་ཐིག་པ་ལ་ ཐིག་ཐིག་པ་ལ་ ཐིག་ཐིག་པ་ལ་ in the same manner there are four stages in the way to saintly perfection (*Lam-rim. 4.*).

ཐིང་ III : pf. of འཐིང་པ་.

ཐིང་ཐུག་ *khrid-phrug* (*thi-thug*) scholar ; pupil (*Jā*),

ཐིབ་ཐིབ་ *khrib-khrib* (*thib-thib*) གྲངས་ཀྱི་མིང་
n. of a large number (*Ya-sol*).

ཐིམ་ *khriṃs* (*thim*), མ་མཚན་, མ་ཡུལ་, མཐུན་
law or right in general ; the laws of a
state ; any particular law. There are two
kinds of laws—ཐིམ་མ་ཚན་ཐིམ་དང་ཐུབ་ཐིམ་གཤེད་
ལོན་ *khriṃ-la chos-khriṃs don rgyal-khriṃs*
gñis yod state law and spiritual or reli-
gious law. The proverb says: ཐུབ་ཐིམ་གཤེད་
ཀྱི་གཏེར་ཤིང་, ཚལ་ཐིམ་དང་ཀྱི་མཐུན་པ་ལྟ་བུ་ལོན་ *Rgyal-*
khriṃs gser-gyi gñah ciñ, chos-khriṃs dar-
gyi mdug-pa ka-bu yin the state law is a
golden yoke, but the religious law is like a
silken knot : ཐིམ་གྱི་མཐུན་ལུ་བཀལ་ཐིམ་ལམ་ for
laws they pass decrees, statutes : ཐིམ་ལ་
ལན་པ་ *khriṃs-la gnas-pa* to be subject to
law : འཕགས་ཤིགས་དང་རྒྱལ་བུ་དཔལ་པ་ཐིམ་ལ་ལན་པ་
ལོན་ holy personages and the incarnate
race are also subject to law.

Syn. for laws of state:—ལུགས་ *lugs* ;
འཇིག་རྟེན་ཐིམ་ *hjig-rtan khriṃs* ; ལུ་ཚལ་ *yul-*
chos ; ཐིམ་ *khriṃs* ; ཐིམ་ལུགས་ *khriṃs-lugs*
(*Mñon*).

ཐིམ་ཁང་ *khriṃs-khañ* court or place of
justice.

Syn. ཐིམ་པུ་ཁང་པ་ *khriṃs-rñahs khañ-pa* ;
ཐུ་ཐང་པ་ *sga-lan can* ; ཐིམ་གྱི་ར་པ་ *khriṃs-kyi*
ra-wa ; ཐིམ་ཐོག་པ་ *dril-egrog-sa* (*Mñon*).

ཐིམ་གྱི་ཁ་ལོ་པ་ *khriṃs-kyi kha lo-pa*, ཐོན་པ་
Blon-po a minister ; a legal officer (*Mñon*).

ཐིམ་ལུགས་པ་ *khriṃs lugs-pa*, v. ལག་
ལུགས་ *lkhah-ltogs*, a proclamation or pro-
claimed order.

ཐིམ་གཏོང་ *khriṃs-gcod*=ཐིམ་ལ་གཏོང་ *ñes-pa*
gcod to inflict punishment (*Mñon*).

ཐིམ་འཇགས་ *khriṃs-hjags* = ཐིམ་གྱི་དྲན་པ་
khriṃs kyi don bshin acc. to the meaning
or spirit of the law (*Nag*).

ཐིམ་ཐོར་ *khriṃs-sbyor*=ཐིམ་ལ་ཐོར་པ་ *khriṃs*
lu sbyal-wa to deliver up to justice.

ཐིམ་ *khriṭ* (*thi*). v. འཐིམ་ *khriṭ*.

ཐིམ་ *khriṭ* (*thi*), ཐིམ་འཇགས་པ་ *khriṭ hjags-*
pa peace, v. འཇགས་པ་ *hjags-pa*.

ཐུ་ *khru* (*thū*) ཐུ་མ་ *khru-ma* ལམ་ one-
fourth of a འཇམ་ *hdom* or fathom ; a cubit ;
ཅི་ཐུ་ *rtse-khru* or the measure of eighteen
inches, from the elbow to the extremity
of the middle finger : ཐུ་གང་ཅིམ་ *khru-gañ*
rtsam ལམ་མཐུ་ about the measure of 15
inches from the elbow to the fisted middle
finger is called བུམ་ཐུ་ *bskum-khru*, or cubit
measure ; ཐུ་འཇམ་པ་ *khru hjaḷ-wa* to measure
with a cubit measure (*Cs*).

ཐུ་པ་ *khru-wa* (*thū-wa*), sometimes for
འཐུ་པ་ *hkhru-wa*, to wash.

ཐུ་གཙུག་ *khru-gzar* a kind of stew-pan
(*Sch*).

ཐུ་ཐོག་ *khru-slog* or ཐུ་ཐོག་ *khru-rlog*
tilling the ground ; acc. to *Sch*. a pit
filled with corn : ཐུ་ཐོག་པ་ *khru-slog-pa* dig-
ging ; breaking up the soil ; gardening.

ཐུང་ཐུང་ *khruñ-khruñ* (*thung-thung*)
མཁྱིམ་ crane, *grus cinerea* ; also the stork :
ཐུང་ཐུང་རུམ་པ་ཐུ་འཇགས་པ་ལ་ *khruñ-khruñ ruṣ-pa*
chu-hjags eel the bones of the crane remove
the stoppage of urine. When milk mixed
with water is given to a crane it will drink
the milk, leaving the water in the basin.
The reason of this, according to *K. d. 110*,
is that as soon as the bill of the crane
touches the milk it turns into curds, which
are eaten up, leaving the water in the
basin.

Syn. མགྱིན་པ་རལ་རིམ་ *ngrin-pa rab-rim*; མིག་མཆོག་མཚན་ *mig sman mzung-ma*; ཐུག་པ་ *thug-pa* (*Mon.*).

ཐུག་པ་མཆོག་མཚན་ *thug-pa mchog mzan* = རྒྱལ་པོ་ལྷ་མོ་ *gshon-nu gdon-drug* a name of Kumāra the second son of Is'vara (*Mon.*).

ཐུག་པ་ *thug-pa*, ལུས་ཐུག་པ་ *lus thug-pa* to wash; cleanse out dirt or filth from the body (*Nag.*).

ཐུག་པ་ *thug-pa* (ཐུག་པ་) རྒྱུ་ལྡན་པ་ *gshun-pa* height; length; extension (*Cs.*); ཐུག་པ་མཆོག་མཚན་ *thug-pa mchog mzan* height and breadth (equal).

ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* (*thum-thum*) (*Sch.*): ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *byed-pa* or ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *brduñ-wa* to pound in a mortar.

ཐུག་པ་ *thug-pa* (*thum*) མཆོག་མཚན་ *mchog mzan* n. of a constellation: ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* the name of the 24th constellation, ཐུག་པ་ཐུག་པ་.

Syn. ཐུག་པ་ *thug-pa*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* (*Mon.*).

ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *ñā-wa* མཆོག་མཚན་ *mchog mzan* the full moon of the month of མཆོག་མཚན་, July.

ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* the name of the 25th constellation, ཐུག་པ་ཐུག་པ་; acc. to Hindu astronomy the 26th lunar mansion, figured by a conch, and comprehending two stars, of which one is Andromeda.

Syn. ཐུག་པ་ *thug-pa*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* (*Mon.*).

ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* (*thum da*), v. ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *gyad-pa* ཐུག་པ་ཐུག་པ་, ཐུག་པ་ཐུག་པ་, the eighth month of the Tibetan year.

Syn. ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* (*Mon.*).

ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *ba-lan* *rkañ-rkañ*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *lon-pa*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *byañi zla-wa*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *ston-zla* *brim-po* (*Mon.*).

ཐུག་པ་ *thug-pa* (*thul*), ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *gdon* to let fall; to drop (several things at intervals); ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *ched* to shed tears: ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *ala-khruñ* in *W.* intercalary month (*Jā.*).

ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* in *C. L.* cheerful; merry. 2. fornicator (*Jā.*).

ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* 1. in *W.* crooked crank, handle (*Jā.*). 2. a whore. 3. ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *ku-wa* *khruñ-ma* rice-water or water in which millet is washed.

ཐུག་པ་ *thug-pa* (*thug*) ཐུག་པ་, ཐུག་པ་, ཐུག་པ་, ཐུག་པ་ bath; washing; ablution.

ཐུག་པ་ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa thug-pa* *auñ* = ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *drañ-sroñ* a *Rpi* or sage who observes the vow of ablution: ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *byed-pa* *ñā-byed* ཐུག་པ་ཐུག་པ་ faults committed while bathing: ཐུག་པ་ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa thug-pa* having bathed put on clean clothes and take milk, curds and butter (*Loñ. 738*).

Syn. ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *gyu*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *gkañ* *thub-can*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *ñag* *bradams-pa*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *dge-war* *ñā-wa*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *ñon-moñe* *thul*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *po* *thul*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *ñmra-ñā* *oad-pa*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *ñā-ñā* *gnas-pa*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *ñā-ñā* *gyod-pa*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *ñā-ñā* *rig-byed* *ñā-pa* (*Mon.*).

ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *ñā*, ཐུག་པ་ *thug-pa* *ku-ñā* the grass *Ku-ñā* (*Mon.*).

ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *ñā* ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* *ñā* a bathing tank.

ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa* water for bathing (*Jā.*).

ཐུག་པ་ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thug-pa thug-pa thug-pa* *ñā* the making of a bath or bathing place.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ one who bathes; he that has bathed.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-chal* ལྷ་ལོ་ལྟ་བུ་ washing materials, soda, soap, etc.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-shu* bathing water; water consecrated by a deity being washed in it.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-dar* scarf or good linen towel for the toilet; scarf of silk used in washing the images of deities (*Rtsii*).

Syn. ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *lum-dar*; ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *kor khru tag-ri* (*Mkon*).

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-der* basin; washing bowl.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-pa* (*thru-pa*) ལྷ་ལོ་ལྟ་བུ་, ལྷ་ལོ་ལྟ་བུ་, ལྷ་ལོ་ལྟ་བུ་ washed; also washing.

Syn. ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-bya*; ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-ka* (*Mkon*).

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-bum* ལྷ་ལོ་ལྟ་བུ་ washing pot or jug.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-ma* *khru-ma* washings of rice or any other millet; also the remnant of water in which rice, &c., is boiled.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-rdas* articles of washing or to wash with such as soap, etc.

Syn. ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *ldag-chal*; ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-rtsi*; ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *dag-byed* (*Mkon*).

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-gshon* ལྷ་ལོ་ལྟ་བུ་ bathing tub; basin used for a bath.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-ras* ལྷ་ལོ་ལྟ་བུ་ a towel; a bathing towel.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-gser* bathing water. Acc. to *Jā*. this word (in Ladak) relates to a certain medical procedure or method of curing.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-gsol-wa* resp. for ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khru-byed-pa*, i.e., when applied to bathing places used by divine beings and great men: ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *tha-mi khañ-pa* *seg la khru byed-pa* "gods or men taking a bath in their abodes and so forth," to administer a bath to another, especially

as a religious ceremony, consisting in sprinkling with water.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khre* (*the*) millet: ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khre* millet, being both heavy and chilling, causes wounds to swell, but bones which have been dislocated or fractured it causes to unite. ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khre-rgod* wild millet; ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khre-rgod* wild ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ stops diarrhoea and removes the poison.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khre-tse* Chinese vermicelli (*Jā*).

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khregs-pa* (*theg-pa*), v. ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khregs-pa*.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khrem-gñer*, v. ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *chu-gñer* (*Mkon*).

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khrel-po* shameful.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khrem-pa* (*them-pa*) 1. irrigation; also to water gardens and cultivations; to sprinkle water. 2. n. of a book: ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *byañ-khog khrem-kyi* *luñ rin-chen* *hod*. *hphro-wa* (*Sorig*. 81).

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khrel* (*thel*) resp. ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *thug-khrel* 1. ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ a kind of millet. 2. ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ shame; diffidence; bashfulness; modesty. 3. piety acc. to *Jā*., especially in *W*. 4. in *C*. disgust; aversion.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khrel-gad* a scornful laughter.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khrel-can* possessed of shame; ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khrel-can* bashful (*Os*); also earnest, conscientious.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khrel-hos* pusillanimous; shame-faced.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khrel-gdon* (lit. a face capable of shame) a bashful face.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khrel-hdog-can* in *W*. ready to shame others.

ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *khrel-ldan*, v. ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *ko-tsha* (*pa*) ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ modest.

ཁྲོ་གཏེར་གཟི་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *khro-gñer gzi-brjid*
lhan-pa, ལྟ་བུ་ *gn-day* n. of a medicinal root
 (Sman. 108).

ཁྲོ་བ་ *khro-pa* in W. for ཁྲོ་ *khro*.

ཁྲོ་གཏུམ་པོ་ *khro-gtsum-po* furious with rage.

ཁྲོ་བ་ *khro-wa*, (*tho-wa*) བཟུང་བ་ *brtse-wa*
 བཟུང་བ་ abst. anger, wrath; also
 adj. angry, wrathful: ཁྲོ་ཁོ་ *khro-kho-*
wa smouldering wrath: ཁྲོ་བ་མཐོང་བ་ *khro-wa*
bsod-pa subduing or abstaining from
 anger: ཁྲོ་བ་མཐོང་བ་རིམ་གྱི་ལུ་གུ་ལྟ་བུ་ *khro-wa*
bsod-pa *hes boom-pa glar-yañ*
skye-war mi-bgyur-ro anger having been
 subdued and inwardly suppressed, it
 will not grow again (*K. d. 2 68*): ཁྲོ་མི་
 རྒྱལ་བུ་ལྟ་བུ་ *khro-mi* the chief remedy for
 the poison of anger is forbearance (*K. d.*
2 68): ཁྲོ་མི་མཐོང་བ་ལྟ་བུ་ *khro-mi* anger having been
 subdued it is tantamount to subduing all
 the enemies one has. ཁྲོ་བ་ཕྱི་བ་ or ཁྲོ་བ་
 ལྱུང་བ་ to be or to grow angry (*Cs.*); ཁྲོ་བ་ཕྱི་བ་
 ལྟ་བུ་ *khro-mi* though angry, to be as if not
 angry; ཁྲོ་བ་ཕྱི་བ་ = ཁྲོ་བ་ཕྱི་བ་ *khro-mi* angry looks;
 to look back with anger (*Mon.*).

ཁྲོ་བ་མ་ *Khro-u-a-ma* མ་མ་མ་ n. of a
 goddess.

ཁྲོ་བ་ *khro-wo* (*tho-wo*) མ་མ་མ་ an
 angry spirit; a god or *Bodhisattva* in his
 assumed wrathful mood or manifestation.

* ཁྲོ་བ་མ་མ་མ་མ་མ་མ་མ་ *khro-wo*
ichams-gsum rnam-rgyal sprul-bcad མ་མ་
 མ་མ་མ་མ་མ་མ་མ་མ་ (Schr.; Ta. 2, 876).

ཁྲོ་བ་མ་མ་མ་ *khro-wo chen-po* མ་མ་མ་མ་མ་ an
 appellation of Mahākāla, the Lord of
 Death—the terrific god or guardian of
 Buddhism.

* ཁྲོ་བ་མ་མ་མ་ *khro-wo rta-mgrin* མ་མ་
 མ་མ་མ་ (Schr. 71 C.):

* ཁྲོ་བ་མ་མ་མ་ *khro-wo stous-pa-che* མ་མ་མ་
 (Schr. 73 B.).

* ཁྲོ་བ་མ་མ་མ་ *khro-wo bñud-rñi*
bñhyil-pa མ་མ་མ་མ་མ་མ་ (Schr.; Ta. 2, 105).

* ཁྲོ་བ་མ་མ་མ་ *khro-wo bdod-rgyal* མ་མ་མ་
 (Schr. 72 A.).

* ཁྲོ་བ་མ་མ་མ་ *khro-wo rdo-rje sa-bog*
 མ་མ་མ་མ་ (Schr. 74 B.).

* ཁྲོ་བ་མ་མ་མ་ *khro-wo dbyug-pa shon-*
ro མ་མ་མ་ (Schr.; Ta. 2, 161).

* ཁྲོ་བ་མ་མ་མ་ *khro-wo mi-gyo-pa* མ་མ་མ་
 (Schr. 58 C.).

* ཁྲོ་བ་མ་མ་མ་ *khro-wo gme-wa bñsegi-*
pa (Schr. 58 A.).

* ཁྲོ་བ་མ་མ་མ་ *khro-wo gñug-tor*
bñhor-bgyur མ་མ་མ་མ་མ་ (Schr.).

* ཁྲོ་བ་མ་མ་མ་ *khro-wo gñan-gyis*
mi-thub-pa (Schr. 71 A.).

* ཁྲོ་བ་མ་མ་མ་ *khro-wo gñin-rje-gñed*
 མ་མ་མ་མ་ (Schr. 71 B.).

ཁྲོ་བ་ *khro-byed* མ་མ་, མ་མ་ frightful.

ཁྲོ་བ་མ་ *khro byed-ma* མ་མ་ 1. a name
 of the goddess Paldan Lhamo. 2. མ་མ་
 མ་མ་ *bud-med gtum-mo* མ་མ་ a fearful
 woman (*Mon.*).

ཁྲོ་བ་ *khro-mig* = མ་མ་མ་མ་ *mig-gi*
rnam-bgyur or མ་མ་མ་ *gdan-mig* an expres-
 sion of the eye; angry eyes (*Mon.*).

ཁྲོ་བ་ *khro-mo* a female terrific deity or
 spirit.

ཁྲོ་བ་ *khro-mon* prison (Sch.).

ཁྲོ་བ་ *khrog* (*thog*) in ཁྲོ་བ་མ་མ་ *khrog*
brgyab-pa to drink hastily; to gulp down:
 ཁྲོ་བ་མ་མ་མ་མ་མ་མ་མ་ *khrog chub-pa*
yiñ khrag-gor-good-pa-bi-mahog. Thog
 chung is best for stopping bleeding.

drop. ཐོ་ལ་དཔལ་དཔལ་ལྷོ་ལ་ *khrom dmar nag* ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ a motley crowd; a throng, black and red intermingled.

ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khrom-tshogs* (*thom-tsho*) the gathering of buyers and sellers, &c., in a market: ག་ཐོ་ལ་ *ga-khrom* the section of the market where meat is sold; meat market; དཔལ་ཐོ་ལ་ *dpe-khrom* book market; རྩ་ཐོ་ལ་ *rtā-khrom* the section where ponies and horses are sold.

ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khroms*, v. ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *bgrem-pa*.

ཐོ་ལ་ *khrol* (*thol*), v. ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khrol-wa* and ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *kgrol-wa* 1. a sound (*Jā*). 2. ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ loosening; unfastening; that which is unfastened. ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ by *ngok-khrol* is meant the separating of meat from the bones by the sheep's head having been boiled well. ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *nañ khrol* the contents of a slaughtered animal, including the stomach, entrails, lungs, liver, spleen, &c. The expression ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *rañ-gi nañ-khrol phyi-la-ston-pa* means "one's own blunders exposed to outward show": ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khrol-gyis soñ* (the ring) slid sounding (across the azure floor).

ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khrol-khrol* (*thol-thol*) = ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khrol-po* bright, shining; ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khrol-khrol byod-pa* = ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *nig khrol-le khrol-le kta-wa* to stare at.

ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khrol-dañ* is said to denote a large hand-bell.

ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khrol-cha* release (as of monks from a religious service or of school-boys from class work; acc. to *Sch.* the act of forgiving; pardon.

ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ I: *khrol-po* (*thol-po*) 1. cheerful, merry; sparkling, glittering, dazzling. 2. fornicator.

ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ II: 1. sparkling: ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *bod khrol-po* brightness (on water when the sun shines upon it). 2. acc. to *Jā*. in *W.* distinct; intelligible.

ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khrol-ma*, ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *nañ-tshags* a sieve for cleansing and sifting barley, grain, etc.

ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khrol-mo* in *W.* brittle, fragile; opposite to ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *nañon-po*, tough.

ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khrol tshogs* a sieve (*Cs.*); ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *lcags tshags* iron sieve.

ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khrol-log* = ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *karog-khrog* in *W.* of. ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khrol-wa*; also 1. kettle. 2. a sound.

ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khros-pa* ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *thugs khros-pa* ལྷོ་ལ་, ལྷོ་ལ་ enraged; wrath-seeming; appearance of wrath: ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *phyag-na rdo-rje cin-tu khros-pañi tshul bstan-pa* Chagna Dorje in a very wrathful form manifested himself: ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khros-pañi gar* dance in wrathful mood.

ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khros-ma* (*thoi-ma*) or ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khro-ma* the wrathful female deity or *Rudrāni*; such female divinities as outwardly show themselves to be of terrific and frightful aspect.

ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *khros-tshig* angry words.

Syn. ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *rñan-bpkyar* or ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *un-bbyin* (*Jñān*).

ཐོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *ukhan* an affix which, annexed to substantives and verbal roots, answers in colloq. very much the same purposes as the Hindustani. appendix *vala*; ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *ukhan* one who has to do with the soil; ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *lam-ukhan* one who knows the way, a guide; ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ *cin-ukhan* a

worker in wood, carpenter, joiner, &c. Affixed to a verbal root, signifies he who performs an action, whether only just now or habitually; རྩ་མཁན *yoñ-mkhan* the corner; འགྱོ་མཁན *ḡyō-mkhan* the goer; one who moves; བྲི་མཁན *bri-mkhan* the writer, one who has written it; བར་མཁན *mā-mkhan* (in Sikkin) one who speaks falsehoods, a liar; ཤེས་མཁན *ṣeṣ-mkhan* he who knows; བཤམ་མཁན *ḡṣan-mkhan* the shower, explainer; ར་ཁྱེད་མཁན *ḡdogṣ-mkhan* one who is binding, fastening; also with an objective case, རེ་ཁྱེད་མཁན *be-mo ḡdod-mkhan*, such as are desiring my daughter; རྒྱུ་མཁན *ḡṣud-mkhan* the man who is killed or who kills; a murderer. In colloq. language *mkhan* seems to have entirely displaced the termination *pa*, signifying in general the agent: བུ་རྒྱུ་མཁན *gduḡ-ma khyer-mkhan gyi ni* the men carrying the beam. Contrary to its original signification, it is even used to form the relative: བུ་མཁན *gyi ni* the sheep which was killed.

མཁན་པ་ *mkhan-po* = བུ་རྒྱུ་མཁན་པ་ *gduḡ-ma khyer-mkhan-po* the lineal spiritual descendants of *Blu-chen* and *Mkhan-po*, those through whom the vows formulated by them are handed down (*Yig.*).

མཁན་པ་ I: *mkhan-pa* ferns of two species. The one growing in Tibet is called མཁན་པ་མཁན་ *mkhan-dkar*, or the white fern; the other species belonging to the Cis-Himalaya is called མཁན་པ་མཁན་ *mkhan-nag*, black fern: *mkhan-pa* is deemed useful in healing fresh cut wounds; it is also applied to swellings.

མཁན་པ་ II: incense; frankincense: མཁན་པ་མཁན་པ་མཁན་པ་ *mkhan-pa mkhan-pa mkhan-pa* the various kinds of incense in which the scent

of such as *khan-pa*, *Bahu*, etc., predominates (*Rtsi.*).

མཁན་པ་ *mkhan-po*, མཁན་པ་, མཁན་པ་ a professor employed to teach; the head of a monastery. In Tibet the head of a particular college attached to a monastery, high priests who give vows to the junior or inferior lamas, and professors of sacred literature, are called *mkhan-po*; also learned men, who as such are endowed with the མཁན་པ་ *mkhan-rgyud* or spiritual gifts or descended heritage from their spiritual ancestors, are called *mkhan-po*. Again, learned men such as are sent to China as representatives of the Grand Hierarch are also styled *mkhan-po*. Besides these, those who serve the Grand Lama as his domestic chaplains, teachers or advisers, such as བུ་རྒྱུ་མཁན་པ་ *Skub-car Mkhan-po* Khan-po, who sits in company of the Grand Lama; བུ་རྒྱུ་མཁན་པ་ *gsin-dpon mkhan-po* the chamberlain khan-po; བུ་རྒྱུ་མཁན་པ་ *ḡctol-dpon mkhan-po* the domestic chaplain; བུ་རྒྱུ་མཁན་པ་ *ḡsol-dpon-mkhan-po* the steward in charge of the Grand Lama's tea and food; བུ་རྒྱུ་མཁན་པ་ *mkhan-pa phyl-ka* outside khan-po—those that enjoy this distinction but partially. Other designations of this kind are བུ་རྒྱུ་མཁན་པ་ *Mkhan-po la rnam-pa ḡshigis*:—(1) བུ་རྒྱུ་མཁན་པ་མཁན་པ་མཁན་པ་ *mkhan-po chos-kyis ḡdud-la sañ-sñ-gis ma-yin paḡaḡ-yoḡ* the professor who conveys to his pupil instruction, not wealth; (2) བུ་རྒྱུ་མཁན་པ་མཁན་པ་མཁན་པ་ *sañ-sñ-gis ḡdud-la chos-kyis ma-yin paḡaḡ yoḡ* the professor who gives riches but not religious instructions; (3) བུ་རྒྱུ་མཁན་པ་མཁན་པ་མཁན་པ་ *mkhan-po chos-kyis ḡdud-oid sañ-sñ-gis ḡdud-pa yaḡ yoḡ* the professor who gives both wealth and religious instruction to his pupil; (4) བུ་རྒྱུ་མཁན་པ་མཁན་པ་མཁན་པ་

ཅེ་མ་ཅེ་ལེ་བུ་མི་ཐུང་བ་ཡོད་པ་མཁhan-po chos-kyi
kyañ mi-gdud-chiñ sañ-zhiñ-giñ kyañ ni gdu-
pa yod the professor who neither imparts
instruction nor wealth.

མཁན་བྱ་མཁhan-bu pupil, scholar (Jä.).

མཁན་མོ་མཁhan-mo mistress, instructress
(Cs.).

མཁན་རབས་མཁhan-rab the succession of
khan-po or abbots in a great monastery.

མཁན་རིམ་མཁhan-rim the respective
prospects of being elected abbot as depend-
ing on the different ranks of the expectant
candidates; the order of the succession of
abbots.

མཁན་ཤོག་མཁhan-glob for མཁན་པོ་དང་ཤོག་པོ་མཁhan-po dañ glob-ma the professor and
his pupil, also (according to some) མཁན་པོ་
དང་ཤོག་པོ་མཁhan-po dañ glob-dpon the pro-
fessor and the teacher: བླ་མ་མཁན་ཤོག་གྱི་གསལ་
པ་མཁhan-glob-kyi bkab the words or
commands of the lama, abbot and teachers.

མཁའ་མཁhab the heaven; the sky;
generally མཁའ་མཁnam-mkhab.

མཁའ་ཁྱོང་མཁhab-kloñ, མཁའ་ཁྱོང་མཁhab-
khyab, མཁའ་དབྱིངས་མཁhab-dbyiñs the whole
compass or extent of the heavens (Cs.).

མཁའ་སྐྱེས་མཁhab-skyes heaven-born; a
name for the year Fire-tiger མཁའ་ལོ་ཤེས་པ་ལྷོ་མཁའ་ལོ་ཤེས་པ་ of the
Tibetan calendar (Mñon.).

མཁའ་ཁྱོང་མཁhab-khyab མཁའ་ཁྱོང་མཁhab-khyab
མཁའ་ཁྱོང་མཁhab-khyab tiñ-ñe bdsin མཁའ་ཁྱོང་མཁhab-khyab
མཁའ་ཁྱོང་མཁhab-khyab the all-comprehending (all
absorbing) meditation; n. of a Samādhi.

མཁའ་ཁྱོང་མཁhab-khyim-can མཁའ་ཁྱོང་མཁhab-khyim-can
he whose abode is in the sky; the sun.

མཁའ་ཁྱོང་མཁhab-khyab ro མཁའ་ཁྱོང་མཁhab-khyab ro
(Sahr; Kālac. T. 46).

མཁའ་གོ་མཁhab-gos can clouds
(Mñon.).

མཁའ་འགྲོ་མཁhab-hgro (kha-do) lit. "the
sky-goer"; a god; a bird; arrow.

Syn. ལྷ་མཁhab-lha-rnam; འདས་མཁhab-hdab
chag; བྱ་མཁhab-bya; མཁའ་མཁhab-mdañ; བྱ་མཁhab-bya-khyab;
ཏཱ་ཀི་མཁhab-ta-ki-ni; མཁའ་མཁhab-gtso-mo (Mñon.).

མཁའ་འགྲོ་མཁhab-hgro--ma a class, mainly
of female sprites, akin to our witches, but
not necessarily ugly or deformed. There
are two kinds of khadoma:—those still in the
world and those that have passed out of the
world or are about to pass away from it.
Of the latter or those called མཁའ་འགྲོ་མཁhab-hgro-ma, goddesses of
wisdom, they are five kinds, viz., Buddha
Dakini, Vajra Dakini, Ratna Dakini, Pad-
ma Dakini, and Karma Dakini. Of these
Edor-je Phag-mo, Señ gdon-ma, &c., have
each a hundred thousand dakini followers.
They are said to be possessed of superna-
tural powers and resemble fairies in their
attributes. Among the worldly Dakini
there are two classes, those belonging to
the pantheon of the Brāhmanas and those
devoted to the cause of Buddhism. In
Tibet we read of མཁའ་འགྲོ་མཁhab-hgro-ma, the five long-lived sisters: མཁའ་འགྲོ་མཁhab-hgro-ma
Betan-ma bcu-gñis the twelve nymph
sisters who undertook to guard Buddhism,
&c.

Syn. མཁའ་འགྲོ་མཁhab-hgro-waḥi sgron-me; མཁའ་འགྲོ་མཁhab-hgro-waḥi
srid-paḥi sgron-me, the lamp of the
world, the light of the universe (Mñon.).

མཁའ་འགྲོ་མཁhab-hgro skyes མཁའ་འགྲོ་མཁhab-hgro skyes
born of those that move in the sky.

མཁའ་འགྲོ་མཁhab-hgro-bro brda-yig མཁའ་འགྲོ་མཁhab-hgro-bro
brda-yig a form of
Deva nāgari character used by the Rññ-ma
sect in their mystical writings.

མཁའ་འགྲོ་མཁhab-hgro gsañ-wa
ye-ces n. of a deified lady, who was, in her

मखर *mkhar* कोठ, कुटी a castle, a nobleman's seat or mansion; manor house; freq. a citadel; fort: **मखर-दण्ड** *mkhar-dyon* governor of a castle; commander of a fortress.

མཁར་ཀླ་ *Mkhar-ka* n. of a place situated, to the north of Gyan-tse in Tsang; the birthplace of *Grub-chen Gtsoñ smyon He-ru-ka*, one of the celebrated Buddhist *Tantrik* saints of Tsang.

མཁའ་རྒྱུ་པམ་ mkhar rgyahi-khal contains
768 Dbus sho=640 mgyur-sho.

मृधः *mṛhar-gṛha* पण्ड, पण्डित a drum;
(according to some) a minstrel.

མཁུ་ཅན་བྱ་དག་ *Mkhur-chen brag-dkar* བྱ་
མཁུ་ཅན་བྱ་དག་གི་སྡེ་ལྔ་ལྟེན་གྱི་སྡེ་ n. of one of the
37 sacred places of the Bon (G.
Bon. 38).

མཁ་ཅན་རྩ་མོ་ *Mkhar-chen rdzong* n. of a
fort near Tengri Nor.

མཁའ་ཅན་པདྨ་མཁའ་ཁྱེ་མོ་ཞེས་གྲགས་པ་ one of the
wives of Padma Sambhava (Loñ. a 8).

མཁར་རྩ་གི་སྟལ་ *mkhar-ñag-gi khal* on
the Tibetan steel-yard མཁར་རྩ་མཁར་ *mkhar-ñag*
gañ of gold weight = 38 *sho* of *Dhus* plus
8 *skar* of gold.

མཁ་ལྷ་མོ་ *mkhar-lhal* that sleeps on space ;
a general name for gods and birds.

མཁར་རྟ་ *Mkhar-rta* n. of a place on the
confines of Tibet and Nepal (*S. kar.* 77).

མཁར་རྩེ་ *Mkhar-rtse* an abbreviation of
མཁར་རྩེ་དང་རྩེ་རྩེ་ *Mkar-rtse dang Rtsa-rtse*
rdsoh, the forts of *Mkhar-rtse* and *Ltag-rtse*.

མཁ་འཐོག་ *Mkhar-thog* n. of Tibet.

मृकः *mkhar-rdo* (𑖦𑖳𑖫𑖜) संज्ञा n. of a medicine; a metallic substance in large grains; a sort of pyrites.

भूषणः *mukhar-ader*, बंस, बंस a plate or dish made of bell-metal.

मखर'व *m̐khar-wa* I: बंल, बंलक bell-metal.

མཁའ་བ II: (also མཁའ་བ *phkhar-wa*) in B. and C. staff, stick: མཁའ་བའི *phkhar-gsil* a staff of the Buddhist mendicant priests, the upper part of which is hung with jingling rings (*Jā.*): ཕུག་མཁའ་ *phyag-phkhar* resp. for མཁའ་བ *phkhar-wa*.

མཁའ་ལའི་དགྲ་ *mkhar-baḥi dgra*, བཟའི
 enemy of Kañḥa an epithet of Viṣṇu
 (*Māon*).

མཁར་རྩེ་ *Mkhar-rtse* n. of a རྩེ་ *Rtse*, or fort in *Phan-yul* in Tibet.

མཁར་སམ་ལ་ཁམ་ *Mkhar-sam Lha-khai*
rdson n. of a fort and town in Tibet.

अकरवोंव *m̐khar-bzo-ra* कसकार, कंसकर्ता
a maker of articles of bell-metal.

མཁ་རུ་ཤི་ཁ་ *mkhar-ruhi spor gad* one
spor of *Mkhar-ru* measure is equal to one
 silver *spor*.

मखर-सुअ *mkhar-srua* बोटपाख the guard
or garrison of a fortress (Cs.).

मङ्गल' मणि *mkhar-gsil* metal cymbal.

མཁའ་མདོག *mkhal-mdog* kidney-coloured;
dark red (Cs.).

མཁའ་ནག་ *khal-naq* = མཁའ་མའི་ནག་ *mkhal-maḥi*
naq disease of the kidneys.

མཁའ་མ་ *mkhal-ma* I: the kidneys:
mkhal-ma gañ yin tsha-graṣ muṣ pa
ṁthun dañ mkhal-naḍ lgañ-wa rked-pahi
naḍ-la phan the kidney (of cattle, etc.
 taken as food) equalizes the temperature,
 and is beneficial in kidney disease and
 also for ailments of the bladder and groin.

अमृतं II: said to be kind of fruit
of two species used in kidney disease.

ཤུམ་བུ་ན *mkhas-btsun* learned and righteous; ཤུམ་པ་བུ་ན *mkhas-btsun bsañ* learned; conscientious and good.

ཤུམ་པ་ན *mkhas-god* ཤུམ་པ་ན, ཤུམ་པ་ན most skilful or dexterous.

མཐུན་པ *mkhun-pa* (*Sch.*), v. ཐུན་པ *khun-pa*.

མཐུར་པ *mkhur-wa* the cheeks: མཐུར་པ་ལ་འཕར་ཐུང་ཡོད་པ་ཐུན་ཐུན་ a little fleshiness in the cheeks forebodes wealth (*Mi.*): མཐུར་པ་ན *mkhur-tshog*, v. ཐུར་པ་ན *khur-tshog*, cheeks: ར་པ་དཔར་མཐུར་པ་ན་ཉི་མ་ཤིན་པ་ཤིན་པ་ན her very ruddy cheeks glow like the rising sun.

མཁོ་པ *mkho-wa* necessary; desirable; also vb. to want: ར་མ་མཁོ་པ་མེད་ I don't want it. མཁོ་པ་ལོ་ཐུན་ *mkho-wa-bi yo-byad* indispensable things; necessary articles; ཉི་མ་མཁོ་པ་ *ñe-war mkho-wa* or ཉི་མ་མཁོ་པ་ *ñer-mkho* requisites, wants, desiderata; most necessary things: ཐུ་མཁོ་པ་ལྟར་ according as was wanted before; as heretofore.

མཁོ་ཐུན་ *mkho-byed*, colloq. *kho-che*, necessary things; what may be needed: *khyö-la kho-che yo-pe rik di dir nyo ma chok* the kind which you wanted cannot be bought here.

མཁོ་པ་ལྟར་ *mkhos-phab* acc. to *ñag*. signifies a fancy for a thing; a liking for; also to wish, want something.

མཐུན་གཤམ་ *mkhyid-gañ* the measure with the fist made with thumb extended, about six inches: འཕེབས་པ་ཐུན་གཤམ་ (its) length when folded is one *mkhyid* (*Fig. k.*).

མཐུད་པ *mkhyud-pa*, v. འཐུད་པ་ I: ཐུ་ཐུད་པ་ *pa* to keep, to hold, to retain; ར་ཐུད་པ་ *dpé mkhyud-pa*, ར་ཐུད་པ་ *dpé mkhyud-pa* unwillingness to lend books (*Cs.*); ར་ཐུད་པ་

ཐུད་པ་ *dpé mkhyud byed-pa* to be unwilling to lend books.

མཐུད་པ་ *mkhyud-apyad* 1. a sort of bag or vessel for carrying medicine. 2. sorcery, witchcraft (*Sch.*): མ་དཔེ་མཐུད་པ་ཐུད་པ་ a little instruction or various subjects like the alms-bag of the saint Phadam-pa (which contained different medicines).

མཐུད་པ་ *mkhyud-apyad-pa* = ཐུད་པ་ *man-pa* a medicine man; a physician (*Mñon.*).

མཐུན་པ *mkhyen*, v. མཐུན་པ་ *mkhyen-pa*. རྒྱ་ཐུན་པ་མཐུན་པ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *rje btsun-gyis thug mkhyen-gyi gwis-pa lagz-sam* Has your reverence seen by your prophetic sight? ཐུ་མཐུན་པ་ *sku-mkhyen* form of abject entreaty: I appeal to your honour's wisdom; ཐུ་མཐུན་པ་ to your honour's sacred words; ཐུ་མཐུན་པ་ to your honour's heart; མཐུན་པ་ལྟར་ you know full well; you will understand: ཐུ་མཐུན་པ་ལྟར་ལྟར་ O Lama, thou knowest all! མཐུན་པ་ལྟར་ལྟར་ of your wisdom permit to be done!

མཐུན་པ་ *mkhyen-mkhan* very learned: མ་ཐུན་པ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *profound* like the ocean in every (department of) religion.

མཐུན་པ་ *mkhyen-rgya-can* possessed of much understanding; very learned: ཐུ་མཐུན་པ་ *ye-mkhyen* = ཐུ་མཐུན་པ་ *ñon mkhyen* possessed of prophetic knowledge; fore-knowledge; ཐུ་མཐུན་པ་ *thugz-mkhyen* knowledge of a higher kind; prophetic sight.

མཐུན་པ་ *mkhyen-pa* resp. for ཐུ་མཐུན་པ་ *res-pa*, ཐུ་མཐུན་པ་ *rig-pa*, ཐུ་མཐུན་པ་ *go-wa* 1. to know; also knowledge; ཐུ་མཐུན་པ་ *thamz-cad mkhyen-pa* all-knowing. 2. ཐུ་མཐུན་པ་ *gnam-tes* = ཐུ་མཐུན་པ་ *gnam-mkhyen* ཐུ་མཐུན་པ་, such terms though applicable to Buddha are now applied to the Grand Lamas of Tibet out of courtesy or for the purpose of flattering

them མཚན་པོ་ལྔ་པ་མེ་མང་པ་ whose knowledge has no bound (*Lam-rim.*); མཚན་པོ་ལྔ་པ་ superior wisdom; མཚན་པོ་ལྔ་པ་ attainments; accomplishments of a high order; མཚན་པོ་ལྔ་པ་ perceived, found out, discovered; མཚན་པོ་ལྔ་པ་ མཚན་པོ་ལྔ་པ་ perceived the sentiments to be pure.

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* wide and critical knowledge; wide discriminating wisdom.

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* (with) broad views and wisdom; wide prophetic vision or sight.

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* omniscient mercy.

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* supernatural perception; attributes of a high incarnate lama or a *Bodhisattva*.

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* the wise; also མཚན་པོ་ལྔ་པ་ མཚན་པོ་ལྔ་པ་ wisdom.

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* = མཚན་པོ་ལྔ་པ་ མཚན་པོ་ལྔ་པ་ did you understand it?

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* — མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa*, མཚན་པོ་ལྔ་པ་ or མཚན་པོ་ལྔ་པ་ the knowledge of the subject; basic knowledge; མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *lam-ges* knowledge of the way (to Nirvāṇa); knowing the way. མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gnam-gahs-pa* = མཚན་པོ་ལྔ་པ་ མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gnam-par ces* མཚན་པོ་ལྔ་པ་ cognition of all things.

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* (*gahs-pa*) acc. to *Jā.* is the fourth stage of the development of the fetus.

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* = མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* or མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* *gahs-pa* a robust, hard and sound constitution: མཚན་པོ་ལྔ་པ་ མཚན་པོ་ལྔ་པ་ in the great strength of his body there is sound health (*Ngag*). The soundness of one's constitution is ascertained by examining the urine deposited in a bottle; when it is natural the physician declares མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa*, or colloquially མཚན་པོ་ལྔ་པ་

gahs-pa *gahs-pa*, it (the constitution) is sound, &c.

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* (*gahs-pa*), or མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* also མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* hard; solid; compact; མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* *gahs-pa* *gahs-pa* *gahs-pa* firm; hearty; sound; of a robust constitution (*Jā.*).

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* (*gahs-pa*) the wrist of the hand (*Jā.*); the part of the hand which (in women) is adorned with bangles. It is also called མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* *gahs-pa*, the part where jewels are bound.

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* (*gahs-pa*) sometimes for མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa*.

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* bilious disease.

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* (*gahs-pa*) མཚན་པོ་ལྔ་པ་ 1. the vesicle of the gall; the gall-bladder, as part of the intestines. 2. generally the bile itself; the bilious fluid: མཚན་པོ་ལྔ་པ་ མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* *gahs-pa* *gahs-pa* a mixture of the biles of different animals is useful for sores; and the bile of poisonous animals is useful for eye-disease: མཚན་པོ་ལྔ་པ་ མཚན་པོ་ལྔ་པ་ the four animal biles that are used in medicine:—(1) མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* bear's bile; (2) མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* hare's bile; (3) མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* marmot's bile; (4) མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* fish bile (*Sman. 175*).

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* *gahs-pa* splenetic; a short-tempered person.

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* acc. to *Jā.* = མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa*.

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* bilious fever; མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* a feverish chill.

མཚན་པོ་ལྔ་པ་ *gahs-pa* applied to a fever in which the liver is congested.

མཐོག་པ་ལ་ *mkhreg-pa che*, མི་ལ་མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་ one in whose constitution the bilious diseases predominate.

མཐོག་པ་ལ་ *mkhreg-pa (theg-pa)* མཐོག་པ་ལ་ hard; that cannot be broken; cannot be divided; also fearless; and acc. to *Jā*. མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་ *ngo mkhreg-can* obstinate, stiffnecked, stubborn.

Syn. མཐོག་པ་ལ་ *era-ica*; མི་ལ་མཐོག་པ་ལ་ *ni-cig*; མི་ལ་མཐོག་པ་ལ་ *ni-hjig*; མི་ལ་མཐོག་པ་ལ་ *ni-phye* (*Mān.*).

འཕྲུལ་པ་ *hkhah-ua*, མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་ *sem* *mi-dga-ua* *ka-lu* 1. to hurt at heart or offend, also to irritate. 2. vindictiveness: མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་ *khyod la hkhah-tshig cig-kyan hdug-pa* (*Hbrom.* 51) you use all manner of vindictive words. 3. bickering, quarrelling; མཐོག་པ་ལ་ many quarrels: མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་ *dpon glob re hkhah-hbyu* there arose mutual differences between masters and scholars. མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་ *re hkhah byed-pa* to make mischief (*Mil.*).

འཕྲུལ་པ་ *hkhah-pa*, especially in *W.* 1. to sit; to sit firm: མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་ to sit on the back of a camel. 2. to remain sitting; to stick fast; to be stopped; kept back (*Jā*); མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་ to get entangled with the foot so as to fall: མཐོག་པ་ལ་ the door sticks.

འཕྲུལ་པ་ *hkhah-pa* = མཐོག་པ་ལ་ *hrgyal-ua* to sink or fall down senseless; to faint away; to swoon. 2. to take into one's mouth (*Sch.*).

འཕྲུལ་པ་ *hkhah* = མཐོག་པ་ལ་ *shen-pa* or མཐོག་པ་ལ་ *chags-pa* desire; passion; attachment (*Nag.*).

འཕྲུལ་པ་ *hkhah-sgoñ* white pebbles called མཐོག་པ་ལ་ *dhar goñ* in medical works: མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་ *gyas-gyon*

gñis-su hkhah-sgoñ dāñ sran-ma on both his right and left there were white pebbles and peas.

འཕྲུལ་པ་ I: 1. *hkhah-ica* a walking stick, staff, clutcheon: མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་ he met (a man) who carried a stick of *chu-gñ* (water-tree) (*A.* 131). 2. མཐོག་པ་ལ་ bell-metal: མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་ the rust (sulphate) of bronze, or of gong-metal, removes eye disease. མཐོག་པ་ལ་ is a compound of bell-metal with copper, &c.; མཐོག་པ་ལ་ *hkhah-wahi chu* molten, liquid bronze; མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་ *hkhah-wahi me-loñ* a metallic mirror.

འཕྲུལ་པ་ II. vb. to adhere to; to stick to. མཐོག་པ་ལ་ *hkhah-rñā* or མཐོག་པ་ལ་ *rgya-rñā* 1. gong used in Tibet and China to call people to their work or lamas to religious service. 2. a drum of bell-metal, large bell-metal disk, producing when struck loud sound like that of a bell.

མཐོག་པ་ལ་ *hkhah-gshoñ* dish of bell-metal. མཐོག་པ་ལ་ *hkhah-zāñ* a metallic kettle.

མཐོག་པ་ལ་ *hkhah-gsil* the staff carried by mendicant priests having a *chaitya* fixed on its top end, from which hang down sixteen rings: མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་ (*A.* 22) they all grasped beautiful mendicant's staves.

མཐོག་པ་ལ་མཐོག་པ་ལ་ *hkhah-gsil-gyi-mdo* (*K. d.* 425) a tractate on the merit accruing from the use of the mendicant's staff.

འཕྲུལ་པ་ *hkhah* when spinning the thread stretched across is called *hkhah*, and that lengthwise is called *grin*; sometimes this word is spelt as མཐོག་པ་ལ་ (*Dag-yig.*).

འཕྲུལ་པ་ *hkhah-ua* 1. to spin: མཐོག་པ་ལ་ *lal hkhah-ua* to spin wool. 2. in *W.* to send; to forward things.

འབྲུ་འབྲིག *hkhru-hkhrig* or *འཕར་བ་* *hkhra-wa* denotes certain passions that disturb the tranquility of the mind, such as malignity and covetousness; acc. to *Cs.* to emulate, condemn, hate; also to long for; acc. to *Sch.* pride (*Jā.*).

འབྲུ་བ་ *hkhru-wa* *འགྲུ་བ་* *hgrau-pa* = *ལྷན་པོ།* to vie with, contend; also wrathfully rebelling: *ཤེད་རྩལ་གན་ཤང་འདྲུ་བ་* *shc shad-du-ba* *ཤེད་རྩལ་གན་ཤང་འདྲུ་བ་* *don-la rgyun-du gnod-pa* *sems hchañ-pa* the real signification is always to harbour thoughts of doing mischief. Acc. to *Jā.* to offend, insult, injure; also injury.

འབྲུ་བའི་འཕམས་པ་ *hkhru-wa* *hsems-pa* = *ཐོག་ཀྱི་* *log-ka* *འཕམས་པ་* a false creed; heresy (*Mhon.*).

འབྲུན་པ་ *hkhun-pa* 1. groan; a deep sigh, from suffering or disease. 2. on account of fullness of the stomach, beasts such as cows and buffaloes make this hollow sound at the time of chewing the cud: *འབྲུན་པ་འཇུག་པ་* *hkhun-sgra khañ-pa khañ* he filled the house with groanings: *ཤང་འདྲུན་པ་* *shad wahi dgra-la gyag* *ཤང་འདྲུན་པ་* *hkhun* he groans (or grunts) like a yak against a fierce enemy (*Jā.*).

འབྲུམ་པ་ *hkhum-pa*, pf. *འབྲུམ་པ་* *khums* (cf. *འབྲུམ་པ་* *khum-pa*), *ཐོག་པ་* *thos-pa* to comprehend; to shrink; *ལྷན་པོ་འབྲུམ་པ་* *yan-lag hkhums-pa* to be contracted of the limbs; *ལྷན་པོ་འབྲུམ་པ་* *rkañ-lag hkhums-pa* contracted hands and feet: *གུར་རུ་འབྲུམ་པ་* *gyur-ra rañ-bhin hkhum byed yin* the ditch will get narrower of itself (*Jā.*).

འབྲུམ་པ་ *hkhums-pa* 1. shrunk, shriveled, contracted; fig. reduced;

restricted; deprived of power: *ཐོག་པ་འབྲུམ་པ་* *hlo hkhums-pa* a contracted mind; an easily frightened heart; one who is much afraid of (*Nag.*): acc. to *Sch.* to practise; to impress on the mind.

འབྲུ་བ་ཐོག་པ་ *hkhur-du thogs-te* taking up in order to carry; taking on one's back; *ལྷན་པོ་འབྲུ་བ་* *lag-par khur-byes* in *W.* to hold in one's hand (*Jā.*); *ཐོག་པ་འབྲུ་བ་* *sems-la hkhur-wa* to bear in mind; *འབྲུ་ཐག་* *hkhur-thag* girth or rope; strap for carrying.

འབྲུར་བ་ *hkhur-wa* sbst. pastry; vb. to carry, as in *འབྲུར་བ་པ་* *khur hkhur-wa-po*, one who carries a burden; *འབྲུ་བྱེད་* *hkhur-byed*, *འབྲུ་བྱེད་པ་* *hkhur bshin-pa* carrying: *མི་ཐོག་པ་འབྲུར་བ་* *mi-theg-par hkhur-wa* to carry very heavy loads; to carry what one is not able to carry. *Khur-cog*, bring it! *Khur-song*, take it away!

འབྲུར་མེན་ *hkhur-tshos*, v. *འབྲུར་མེན་* *khur-tshos*.

འབྲུར་པ་ *hkhur-ra* = *ཐུག་འབྲུར་* *gnum-hkhur* bread or pastry baked with or in oil (*Nag.*).

འབྲུལ་བ་ *hkhul-wa* acc. to *Nag.* to subdue; to subject one by argument and language to service; acc. to *Cs.* to be uneasy about; *འབྲུལ་བ་* *khral hkhul-wa* acc. to *Jā.* perh. to force a tax, a rate, on a person.

འབྲེག་པ་ *hkhags-pa*, pf. of *འབྲེག་པ་* *hgegs*, to hinder, stop, shut off, debar: *འབྲེག་པ་འབྲེག་པ་* *ji-lar hkhag ruñ-ma hkhags-pa* although they prohibited, in whatever way, he was not stopped: *འབྲེག་པ་འབྲེག་པ་* *ñes-gkyon hkhags-pa-po* one who has stopped evils and dangers: *འབྲེག་པ་* *hkhags-byed* one who stops.

འཕྲིན་པ་ *hkhong-pa*, pf. རྒྱུ་མེད་པ་ *khong*, to be replete; to be full: རྒྱུ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ *was* filled with blood; རྒྱུ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ *blo-gros ma khong-te* his mind not being satiated (*Jā.*).

འཕྲིན་པ་ *hkhob-pa*, pf. རྒྱུ་མེད་པ་ *khob*, to cover; to spread over; རྒྱུ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ *yon-su khob-te* being covered all over; རྒྱུ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ *kha tham-cag khob-te* being covered over the whole face; to overshadow (*Jā.*).

འཕྲིན་པ་ *hkhel-wa*, འཕྲིན་པ་ *hgel-wa*, pf. རྒྱུ་མེད་པ་ *khel*, རྒྱུ་མེད་པ་ *gdel hkhel-wa*, to put on; to pack on; to load: རྒྱུ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ *hou thog khel-wa* when the ten storeys shall have been put on (erected).

འཕྲིན་པ་ *hkhwa* (cog. to འཕྲིན་པ་ *hkhwa*) to wish; to want; to think useful, serviceable, necessary; to have occasion for: འཕྲིན་པ་ལྟ་བུ་ *it will be of use; he will be able to make use of it: འཕྲིན་པ་ལྟ་བུ་ will it be useful or not, or in W. hkhwa-me med, I do not want it; I do not like it. འཕྲིན་པ་ལྟ་བུ་ fit for use; useful (*Jā.*).*

འཕྲིན་པ་ I: *hkhog-pa* very infirm from old age; decrepit; decayed. Gen. signifies རྒྱུ་མེད་པ་ *rgan* or རྒྱུ་མེད་པ་ *rgyas-hkhog* worn out by age: རྒྱུ་མེད་པ་ *hkhog*, རྒྱུ་མེད་པ་ *hkhog* complexion blue or pale from old age.

འཕྲིན་པ་ II: འཕྲིན་པ་, འཕྲིན་པ་, འཕྲིན་པ་, འཕྲིན་པ་, འཕྲིན་པ་ migration; wandering; fig. worldly existence.

འཕྲིན་པ་ III: རྒྱུ་མེད་པ་ *glo hhog-pa* to cough (*Mon.*).

འཕྲིན་པ་ *hkhwa-wa* (cf. རྒྱུ་མེད་པ་ *sgon-pa*) to draw in one's limbs; to sit in a cowering

position; to squat; to hide one's self; རྒྱུ་མེད་པ་ *dpag hkhwa-wa* to be discouraged, disheartened (*Jā.*).

འཕྲིན་པ་ *hkhod*, fut. of རྒྱུ་མེད་པ་ *khod* = རྒྱུ་མེད་པ་ *khod*
1. surface; superficies; རྒྱུ་མེད་པ་ *sapi hkhod* རྒྱུ་མེད་པ་ *hkhod* to remove inequalities of the surface; to level; to plane; རྒྱུ་མེད་པ་ *hkhod* རྒྱུ་མེད་པ་ *hkhod* levelled; made even; plain; frequently རྒྱུ་མེད་པ་ *bar-gyi khod-snom* gaps were filled up, i.e., distinctions of rank, wealth, &c., were done away with. 2. a mill stone; རྒྱུ་མེད་པ་ *ya-hkhod* the upper stone; རྒྱུ་མེད་པ་ *ma-hkhod* the nether stone (*Jā.*).

འཕྲིན་པ་ *hkhod-pa* = རྒྱུ་མེད་པ་ *sdod-pa* to sit down; to sit; also to live, to dwell; to be set down; to be put: རྒྱུ་མེད་པ་ *rgyal srid-la hkhod-pa* raised to the throne; རྒྱུ་མེད་པ་ *hkhod-pa* settled at a place; རྒྱུ་མེད་པ་ *hkhod-pa* seated in rank or order; རྒྱུ་མེད་པ་ *hkhod-pa* placed above; རྒྱུ་མེད་པ་ *hkhod-pa* placed under.

འཕྲིན་པ་ I: *Hkhon* n. of an ancient family in Tibet: རྒྱུ་མེད་པ་ *Sa-skya hkhon-gyi rig*, *Sa-skya* (hierarchs) belonged to the race of *Hkhon* (*Nag.*).

འཕྲིན་པ་ II: རྒྱུ་མེད་པ་ *she-hkhon* malice; dispute; war; spite (*Nag.*); རྒྱུ་མེད་པ་ *hkhon-nag* from the state of dispute or war; རྒྱུ་མེད་པ་ *hkhon-nag-par* honestly, without evil intentions; also without quarrel or dispute; རྒྱུ་མེད་པ་ *hkhon sug-pa* to be spiteful or quarrelsome.

འཕྲིན་པ་ *hkhon-pa*, also རྒྱུ་མེད་པ་ *hkhon-yod-pa* to bear a grudge or ill-will against a person; to be dissatisfied with a thing; also to be malicious, spiteful.

འཕྲིན་པ་ *hkhon-po* discord; dissension (*Jā.*).

འཕྲིན་པ་ *hkhob*, ལྷ་པོ་འཕྲིན་པ་ *bya-rahi hkhob* the sphere of one's doing or work (*Zam*); also = རྒྱལ་པ་ *khyaab-pa*. Acc. to *Jā*. to be startled, agitated, alarmed.

འཕྲིན་པ་ལག་ *hkhob-cag* not fitting to a place; become larger or smaller: འཕྲིན་པ་ལག་ཟེར་ཟེར་མཁ་ *hkhyaags-nas hkhob-cag cher-cher soñ* being frozen it does not fit, it having grown larger (*Nag*).

ཏཱ་འཕྲིན་པ་ *hkhob-wa* = རྒྱལ་པ་ *hañ-pa* bad; wicked; low; barbarous; rough; rude; འཕྲིན་པ་མཁའ་ *hkhob* border; also border country; ཡང་འཕྲིན་པ་ *yan-hkhob* distant border land.

འཕྲིན་ I: *hkhor* an attendant who is inferior to a friend in rank and superior to a servant: འཕྲིན་གྱི་ལོ་ལྷན་པ་ རྒྱལ་པ་ even if he be allowed to be among the attendants.

འཕྲིན་ II: 1. for འཕྲིན་པོ་ *hkhor-lo* a wheel; མེ་འཕྲིན་ *me-hkhor* the fire-wheel; ལྷ་འཕྲིན་ *chu-hkhor* a mill or wheel turned by water; རྒྱལ་འཕྲིན་ *Rlun-hkhor* wheel turned by wind; ལག་འཕྲིན་ *lag-hkhor* a wheel turned by the hand; a millstone. 2. circle; circumference; the persons or objects encircling; that which surrounds (a certain point or place): ལྷེ་བ་དང་ལྷེ་འཕྲིན་པ་ *He-wa dañ dehi hkhor-rnam* the navel and the circumjacent parts; ལྷེ་འཕྲིན་ *de khor-la* thereabouts. ལྷེ་འཕྲིན་ *ñe-hkhor* retinue, attendants; also waiters: འཕྲིན་དང་བཅས་པ་ *hkhor dañ bcag-pa* (མཐའ་ལོ་ལྷན་པ་) with the attendants or suite; འཕྲིན་དང་བཅས་པ་ *hkhor dgra-bcom-pa* surrounded by the retinue of *Arhats*: འཕྲིན་རྒྱལ་པ་ *hkhor-du bgrus-po* gathered round as his retinue; also frequently the train of thoughts, reminiscences, &c., which the soul, when passing into a new body, cannot take along with it (*Jā*).

* འཕྲིན་ *hkhor* 轉 (Schr.; *Kālac. T.* 22).

འཕྲིན་པ་ལྷན་པ་ *hkhor kun-tu grags*, མཐོང་པོ་འཕྲིན་པ་ *resounding* in every company.

འཕྲིན་པ་ *hkhor-kha*, ལྷ་པོ་དང་ལག་འཕྲིན་པ་ *sla-wa dañ shag hkhor-wa la* return or each rotation (of a month, day, or year): མང་ལོ་འཕྲིན་པ་ *mañ-wah rig la hkhor-khañ shag hkhyl yoh-gi bdug-pa* those articles which are found in excess at the termination of the period should be sent round (*Rtsii*).

འཕྲིན་པ་ *hkhor-mkhan* one who turns a wheel; a wheel that is turned; those who come and go with somebody.

འཕྲིན་གྱི་ལྷན་པ་ *hkhor-gyi dkyil-hkhir* རྒྱལ་པ་ the circle of attendants.

འཕྲིན་གྱི་ལྷན་པ་ *hkhor-gyi ske-wa*, རྒྱལ་པ་ dependants.

* འཕྲིན་གྱི་ལྷན་པ་ *hkhor-gyi ske-bo* རྒྱལ་པ་ (Schr.; *Kālac. T.* 21).

འཕྲིན་གྱི་ལྷན་པ་ *hkhor-gyi hkhyañs* courtyard; an open space near a temple or a residential house where people assemble to witness a spectacle; also the passage round a temple or monastery for devotees to walk round for religious merit.

འཕྲིན་གྱི་ལྷན་པ་ *hkhor-gyi gtsa-bo* the chief of the attendants or followers.

འཕྲིན་ལོ་ *hkhor-gcig* one attendant; འཕྲིན་པ་ *hkhor-rnam* domestics; household servants; ལོ་འཕྲིན་ *lo-hkhor* a cycle of years: ལོ་འཕྲིན་ལྷན་པ་ *lo-hkhor bcu-gñis* or ལྷན་པ་ *drug-bcu* a cycle of twelve or sixty years.

འཕྲིན་པ་ *hkhor-nān* ལྷན་པ་ the first of the seven musical notes.

འཕྲིན་པོ་ *hkhor-to* n. of a tribe in Tibet (*Vai. kar.* 190).

འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *hkhor-ma tslags* without interruption.

འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *hkhor mas-can* = འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *ciā ka-dam-pa* ལྷ་མོ་ the tree *Cadamba* (*Mhon.*).

འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *hkhor-med*, འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *ahag-med* uninterrupted: འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *hkaḥ dṛin hkhor-med* uninterrupted mercy (*Yig. 42*).

འཕྲིན་མེད་ *hkhor-shag* the date of return; the term or period for which leave is granted to monks or soldiers at the expiration of which they are bound to return to duty.

འཕྲིན་མེད་ *hkhor-sug*, v. འཕྲིན་མེད་ *hkhor-yug*.

འཕྲིན་མེད་ *hkhor-yug*, འཕྲིན་མེད་ the horizon; the wall surrounding a city or fort; rampart: འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *hkhor-yug-tu* or འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *hkhor-mo yug-tu* within the limits of the horizon; everywhere; at all times.

• འཕྲིན་མེད་ *hkhor-yug* ལུག (*Schr.; Kālaś. T. 12*).

འཕྲིན་མེད་ *hkhor-gyab* latch.

འཕྲིན་མེད་ *hkhor-gyog* འཕྲིན་མེད་, འཕྲིན་མེད་ attendants and servants, companions and domestics: འཕྲིན་མེད་ *mdun-hkhor* waiting servant; *calet de chambre*; འཕྲིན་མེད་ *nañ-hkhor* household servants; domestics: འཕྲིན་མེད་ *gtsa-hkhor* master and servant: འཕྲིན་མེད་ *dpon-hkhor* the chief and his servant; འཕྲིན་མེད་ *ston-hkhor* the teacher and his pupils; འཕྲིན་མེད་ *dṛuñ-hkhor* a secretary or clerk; འཕྲིན་མེད་ *phyi-hkhor* servants outside the domestics.

• འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *hkhor ral-gzig-ma* (*Schr. 55 B.*).

འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *hkhor-legs-pa* good attendants.

འཕྲིན་མེད་ I: *hkhor-lo* and other weapons of war included in the following list of

weapons or འཕྲིན་མེད་ *ṣṭaḥon cha*:—འཕྲིན་མེད་ *gyul-du ḥdsin-pa*; འཕྲིན་མེད་ *tho-wa*; འཕྲིན་མེད་ *rdun-byed*; འཕྲིན་མེད་ *ḥdsom-byed*; འཕྲིན་མེད་ *dhyug-pa*; འཕྲིན་མེད་ *loag-ḥoiḥ*; འཕྲིན་མེད་ *dhyig-pa*; འཕྲིན་མེད་ *hphañ-mduñ*; འཕྲིན་མེད་ *cañ-lañ*; འཕྲིན་མེད་ *geor-mduñ*; འཕྲིན་མེད་ *tsa-kra* འཕྲིན་མེད་ *hkhor-lo* (*Mhon.*).

འཕྲིན་མེད་ II: 1. འཕྲིན་མེད་, འཕྲིན་མེད་, འཕྲིན་མེད་ an orb, circle, disk; a wheel: འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ འཕྲིན་མེད་ the symbol of entering into the great circle. 2. the round of life; orb or state of existence; འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *grig-paḥi hkhor-lo* འཕྲིན་མེད་ the chart or cycle of existence: འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ འཕྲིན་མེད་ *ḥa dañ mi rname-kyi hkhor-lo ḥshi* the four states of existence of gods and men:—(1) འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ འཕྲིན་མེད་ *ṣṭhun-paḥi yul-du gnas-pa* འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ residence in a place where there is agreement or which is agreeable; (2) འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ འཕྲིན་མེད་ *skyes-bu dam-pa la ḥṛten-pa* འཕྲིན་མེད་ to take refuge with or shelter under good men; (3) འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ འཕྲིན་མེད་ *ñed-kyi yañ-dag-paḥi smon-lam* འཕྲིན་མེད་ perfect determination of one's self; (4) འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ འཕྲིན་མེད་ *gnam yañ-ḥsoḍ-nams byas-pa* འཕྲིན་མེད་ moral merit acquired in a former existence: འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ (1) *hkhor-lo can* འཕྲིན་མེད་ one who is possessed of a disk; (2) འཕྲིན་མེད་ *ḥbrul* a snake (*Mhon.*); (3) v. འཕྲིན་མེད་ *bya ḥur-wa* འཕྲིན་མེད་ (*Mhon.*).

འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *hkhor-lo ḥgyur*, འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *hkhor-loḥ-ggyur* འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ an Universal Emperor.

Syn. འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *ma-lus rgyal-po*; འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *rgyal-kun ḥduḥ*; འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *ḥag-paḥi dṛwañ-phyug*; འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *sa-kun dṛwañ*; འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *yañ-dag rgyal-po*; འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *mi-gi ḥa*; འཕྲིན་མེད་ཀྱི་ *gnam-ḥkroḥ* (*Mhon.*).

འཕྲིན་པ་ལྟ་བུ་ 1: རྟེན་པ་ལྟ་བུ་ *pu-
cel tee* amber.

Syn. ལྟ་བུ་ *bya-sag*; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *ka-yi* རྟེན་པ་
pa; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *luh-lan mig* (*Mon.*).

འཕྲིན་པ་ལྟ་བུ་ ii: = ལྟ་བུ་ *gdugs* an umbrella.

Syn. ལྟ་བུ་ *char-kyob*; ལྟ་བུ་ *tsha-wa*
sgrib; ལྟ་བུ་ *tshad-kyob* (*Mon.*).

འཕྲིན་པ་ལྟ་བུ་ རྟེན་པ་ལྟ་བུ་ *bgro-wa*, ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
ལྟ་བུ་ *cih-gta* *spyi-dan* *bys-brag* wheeled;
carriage or vehicle (*Mon.*).

འཕྲིན་པ་ལྟ་བུ་ རྟེན་པ་ལྟ་བུ་ *sgyur*, v. ལྟ་བུ་
reg-ban (*Mon.*).

འཕྲིན་པ་ལྟ་བུ་ རྟེན་པ་ལྟ་བུ་ *btsho*, v. ལྟ་བུ་ *rda-
phkan*, a potter; one who lives by turning
the (potter's) wheel (*Mon.*).

འཕྲིན་པ་ རྟེན་པ་ལྟ་བུ་ *the path*
for circumambulation round a sacred build-
ing or other object; the positions of
attendant demi-gods of a principal deity
round his mansion.

འཕྲིན་པ་ལྟ་བུ་ *khor-gsum* man, horse and
cow: ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ འཕྲིན་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་, alight-
ing from his horse, he presented the three
objects, viz., a servant, a horse, and a cow
to him (*A. 7*).

འཕྲིན་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ རྟེན་པ་ལྟ་བུ་ *gnam-par*
dag-pa the alms-giver, alms-giving, and
the receiver of alms, when those three are
of pure motives.

འཕྲིན་པ་ལྟ་བུ་ རྟེན་པ་ལྟ་བུ་, pf. འཕྲིན་པ་ རྟེན་པ་, imp. རྟེན་པ་
1. to make a person a slave; to bind
as a servant; to cause to serve one. རྟེན་པ་
bran-khol or རྟེན་པ་ *khol-po* a slave; རྟེན་པ་
gyed-kyi *gdug-bhal* the miseries of servi-
tude; རྟེན་པ་-*dag-gis* *thaw-med-par* རྟེན་པ་
to be enslaved by others, without ability
to help oneself. 2. acc. to *Os.* to save; to
spare; to enjoy with moderation. 3. acc.

to *Seh.* to become insensible; to be asleep;
to get benumbed in reference to the limbs.
In *Med.* 4. to boil (with pf. རྟེན་པ་ *khol*):
འཕྲིན་པ་ལྟ་བུ་ to make one boil; place for
boiling (*Jā.*).

འཕྲིན་པ་ལྟ་བུ་ རྟེན་པ་ལྟ་བུ་ *pa* explained in *rad-
gis* *bsgo-wabi* *dag la* *kan-ci* *las* *gah* *bskul-wa*
tham-sag *sgrub-par* *byed*, *som* *kyah* *sgyur-
wa-med* *na* *bran* *gyog-tu* རྟེན་པ་ལྟ་བུ་ *pa* *yin*,
de-lar *ma-byah-na* *bran* *gyog-tu* *gyur-kyah*
རྟེན་པ་ *mi* *thub-pa* *reg* (*Nag.*) extracting
voluntary service, i.e., if a servant
obediently gives effect to the wishes of
his master, otherwise, although the servant
may be in his service, he has not rendered
service.

འཕྲིན་པ་ རྟེན་པ་ *ma* a female attendant
(*Co.*).

འཕྲིན་པ་ རྟེན་པ་ *mo* ལྟ་བུ་ maid-servant.

འཕྲིན་པ་ རྟེན་པ་ or འཕྲིན་པ་ རྟེན་པ་ *ka* worth,
value, importance; also necessity: འཕྲིན་པ་
རྟེན་པ་ *can* important; mighty; of great
influence; འཕྲིན་པ་ རྟེན་པ་ *mod* unimportant;
འཕྲིན་པ་ རྟེན་པ་ *su* *phab-pa* to draw as a
blister or poultice; འཕྲིན་པ་ རྟེན་པ་ *ka* རྟེན་པ་
ལྟ་བུ་ རྟེན་པ་ *po* རྟེན་པ་ *tshad* *oig* *god* *kyah*
snod-kyi རྟེན་པ་ *ka* (*A. 148*) although
there have existed some articles pretty
complete, there was necessity for a vessel
to receive (deserve) them; འཕྲིན་པ་ རྟེན་པ་
རྟེན་པ་ *ka* *chud-wa* of less necessity;
འཕྲིན་པ་ རྟེན་པ་ *chud-wa* = འཕྲིན་པ་ རྟེན་པ་ *ka*
bya-war *chud-ka* less active or less
energetic (*Mon.*).

འཕྲིན་པ་ རྟེན་པ་ *bsun* = འཕྲིན་པ་ རྟེན་པ་ *ba*,
འཕྲིན་པ་ *don* *dah* *bsun* suited to one's
intention or object; fitness; suitability.

འཕྲིན་པ་ རྟེན་པ་ *dag* according to the
measure of one's ability.

འཁོར་ལུ་ཐེག་པ་ *hkhog-su phebs-pa* = ཐེག་པ་ལུ་
འཁོར་པ་ *log-su bshag-pa* to put in opposition.

འབྲུག་པ་ལ *hkhya-ga-pa* མེན, ཇིན, ཇིམིར
vb. intrans. 1. to freeze either into ice or
hard; to coagulate, crystallise: ཇུ་འབྲུག་པ་ལུ་ཡིན
the water will be freezing; ཇུ་འབྲུག་པ་ལུ་ཡིན
the soda has congealed on the salt-lake.
In Sikkim *khyek* or *khek* = ice. 2. to feel
cold, become numbed: འབྲུག་པ་ལུ་ཡིན *hkhya-ga-*
bbyun they felt cold (*Mhon.*).

འབྲུག་པ་ལུ་ཡིན *hkyag-rum* or འབྲུག་པ་ལུ་ཡིན *hkhya-ga-*
ram an ice-slip; also ice in blocks.

འབྲུག་པ་ལུ་ཡིན *hkhya-m-kyi* a stray dog.

འབྲུག་པ་ལ I: *hkhya-ma-pa* fig. to rove,
wander: འཛོལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་ལུ་ཡིན, འཛོལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་
མི་བཞུགས་པ་ལུ་ཡིན་པ་ being completely deluded by
desire, they rove the world as a wheel
(*K. d. 2 380*): འཛོལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་ལུ་ཡིན *hkhor-war*
hkhya-ma-pa dah or འཛོལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་ལུ་ཡིན *bar-dor*
hkhya-ma-pa to rove (in the world or in the
interval between death and regeneration)
for no purpose.

འབྲུག་པ་ལ II: = འཛོལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་ *don-med-*
du hgro-wa འཛོལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་, འཛོལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་, འཛོལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་
འཛོལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་ pf. འབྲུག་པ་ལུ་ཡིན་པ་ *hkhya-ma-par gyur* 1.
to ramble about; to wander purposelessly;
to wander in a strange country. At
certain seasons many monks wander about
Tibet, Mongolia and China, *vide* Huo.
འཛོལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་, འཛོལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་; འཛོལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་ *gnam-par*
hkhya-ma-pa, to wander about continually;
to move about unceasingly: འབྲུག་པ་ལུ་ཡིན་པ་ *hkhya-m-du hjug-pa*
to cause to ramble or
rove about; to become strayed, lost;
wandering; vagrant; erroneous; erring;
ཇུ་འབྲུག་པ་ལུ་ཡིན་པ་ *chu hkhya-m-pa* inundation; flood.

འབྲུག་པ་ལུ་ཡིན་པ་ *hkhya-ma-po* 1. erroneous; a
vagabond. 2. n. of a disease.

འབྲུང་པ *hkhya-r-wa* to err, to go
astray, to deviate from the right path: མི་
འབྲུང་པ་ *mi-hkhya-r* erring or blundering man;
ཁྱི་འབྲུང་པ་ *khyi hkhya-r* a stray dog; མི་ལེ་འབྲུང་པ་ལུ་
yi-go hkhya-r-wa-po one who makes
mistakes in writing (a letter, &c.); མཛན་པ་ལུ་
འབྲུང་པ་ལུ་ཡིན་པ་ do not err in conversation.
འབྲུང་པ་ལུ་ཡིན་པ་ one should be afraid of
making mistakes, of going astray; འབྲུང་པ་
dpe hkhya-r-po a defective simile (*Jā.*).

འབྲུལ་པ *hkhya-l-wa* = འཛོལ་པ་ *hchal-wa*
irrelevant: འབྲུལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་ speaking unconnec-
tedly.

འབྲུལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་ *hkhya-l-tshig* irrelevant speech;
speaking nonsense: འཛོལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་ལུ་ཡིན་པ་,
འབྲུལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་ལུ་ཡིན་པ་ if one speak mis-
leading words which cause the youthful
not to go straight it infringes the law (or
justice).

འབྲིང་པ *hkhya-l-wa*, acc. to *Sol*, འབྲིང་པ་
hkhya-l-wa.

འབྲིག་པ *hkhya-g-pa*, འབྲིག་པ་ to bind; to
take prisoner. འབྲིག་པ་ལུ་ཡིན་པ་, also in *O.*, to
strangle; suffocate; འབྲིག་པ་ལུ་ཡིན་པ་ *thag-pa*
hkhya-g-pa-po one who binds with a rope.

Syn. འཛོལ་པ་ *hchid-wa*; འཛོལ་པ་ *gdom*; འཛོལ་པ་
hdogs; འཛོལ་པ་ *gdags*; འཛོལ་པ་ *hcid-wa*; འཛོལ་པ་
hkyig-pa.

འབྲིག་པ་ལུ་ཡིན་པ་ *hkhya-ga-pa*, pf. འབྲིག་པ་
hkyig, bound.

✚ **འབྲིད་པ** *hkyid-pa* = འཛོལ་པ་ *hbyin-pa*
to draw out; strain; also to roll, revolve:
མི་ལེ་འབྲིད་པ་ *mi-g hkyid-pa* to turn or roll one's
eyes: འཛོལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་ལུ་ཡིན་པ་ལུ་ཡིན་པ་,
འཛོལ་པ་ལུ་ཡིན་པ་ *hkhor-war hkyid-pa* *rgyu-bi gto-*
bo mi ji-kar gnah-wah *ghor-po bdi dag la*
the chief of the causes of revolving in the

would lies in how one appears outwardly (*Lam. ii, 36*).

འབྱེད་པ་ *dkhyim-pa* = ལྷ་ལོ་ལ་ འཕྲུལ་ འབྱེད་པ་
as to whirl (as of water) (*Mdon.*).

འབྱེད་པ་པ་ *dkhyims-pa* ཕའི་ལྷ་ལ་, ལྷ་ལྷ་ལ་,
described as *ñi-ma dañ sla-wa cogs la bod*
sgor-sgor-du dkhyims-pa, to be encircled
with a halo, like the sun and moon; ལྷ་
ལྷ་ལ་ *dkhyims* ཕའི་ལྷ་ལ་ nimbus; halo:
ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyims* a rainbow
encircling (him): ལྷ་ལྷ་ལ་ *na-bân* or ལྷ་ལྷ་ལ་
ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyims* ལྷ་ལྷ་ལ་ *du-pa*
dkhyims fog, mist, or smoke enveloped
him (*Jā.*).

འབྱེད་པ་ *dkhyir-wa* to turn round: ལྷ་ལྷ་ལ་
ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyir-wa* ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyir-wa*
dkhyir-pa (*Nag.*) to turn a parasol round
in a circle over the head.

འབྱེད་པ་ *dkhyil-wa* ལྷ་ལྷ་ལ་, ལྷ་ལྷ་ལ་, vb.
intrans. to wind; to twist; to whirl round;
akra hair (*Mdon.*): ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil-wa* water of itself
whirls round, i.e., turns into a whirlpool;
ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil* ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil* a white shell wound to
the right or wound to the left; ལྷ་ལྷ་ལ་
dkhyil-wa to coil up like a snake; to
being wound in the manner of a snake:
ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil* ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil* much water has accumulated surrounding a
place or inside a place forming itself
in a whirlpool; ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil* ལྷ་ལྷ་ལ་
dkhyil-shi as if wreathed with light; ལྷ་
ལྷ་ལ་ *dkhyil-wa* ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil-wa* god
the fish was revolving its golden eyes: ལྷ་
ལྷ་ལ་ *dkhyil-wa* ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil-wa*
dkhyil-wa ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil-wa* there many people having
crowded together or assembled together:
ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil-wa* ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil-wa* although

there was no swirl in the waters they dug
deeply into the ground.

Syn. ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhor-wa*; ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkjug-pa*
(*Mdon.*).

ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil-wa* ལྷ་ལྷ་ལ་ one
hundred coils: ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil-dan* ལྷ་ལྷ་ལ་
anything that is possessed of coils; wound
together.

ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil-dan* ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil-dan*
an earring.

Syn. ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil-dan* ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil-dan*; ལྷ་ལྷ་ལ་
ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil*; ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyil*
ལྷ་ལྷ་ལ་ (*Mdon.*).

ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyis-pa*, v. ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyid-pa*, to
evolve.

འབྱེད་པ་ *dkhyu-wa* or ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyus-pa* =
ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyog-po* 1. bent; not straight (*Nag.*).
2. pf. ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyus* run away.

Syn. ལྷ་ལྷ་ལ་ *yo-wa*; ལྷ་ལྷ་ལ་ *brog-pa* (*Mdon.*).

འབྱེད་པ་ *dkhyug-pa* ལྷ་ལྷ་ལ་; pf. ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyug*
to run, move swiftly; said to imply ལྷ་ལྷ་ལ་
ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyug-pa* runner. ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyug-pa*
dkhyug-pa rapid motion of lightning:
ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyug-pa* to run or
move rapidly like the flash of lightning:
ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyug-pa* *dkhyu-pa* to run away
swiftly: ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyug-team* in or about
a moment or in a flash: ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyug-team*
dkhyug-team *phobs-pa* your honour has come
for a rapid visit: ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyug-team*
ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyug-team* *phobs rogs*
will you come here to-day just for a trice:
ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyug-team* *gwis* see for
about an instant: ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyug* the
mind travels quickly. ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyug-pa*
dkhyug-pa to gleam; to twinkle with light; to
shine in various colours: ལྷ་ལྷ་ལ་ *dkhyug-pa*
ལྷ་ལྷ་ལ་ (*Lam. ii, 35.*) the mind moves

(restless) with suffering; རྩེ་འབྱུང་གིས་ glittering in yellow lustre; to glitter; to shine (of the rainbow).

འབྱུང་ལྷིག་ *hkhug-yig* running hand; current handwriting.

འབྱུང་ལྷོ་མ་ *hkhug-car-can* in *W.* hasty; hurrying; careless.

འབྱུང་འབྱུང་ *hkhug-dhuh* = རྩེ་མ་མ་གྱིས་ *shyes-ma thag-pa* as soon as born (*Mon.*).

འབྱུང་མཚན་མེ་མེ་ *hkhug nas ldon-wahi* *ma ni* འཕྲུལ་པ་ལྟ་བུ་ཤིང་ཅི་ཞིག་ལ་འཕྲུལ་པ་ལྟ་བུ་ཤིང་ one that becomes an hermaphrodite after being embraced.

འབྱུང་པ་ I: *hkhug-pa* འཕྲུལ་པ་, འཕྲུལ་པ་

འབྱུང་པ་ 1. to embrace; embraced: འབྱུང་པ་འབྱུང་པ་ *agul-nas hkhug-pa* to clasp round the neck; to hug; to encompass by spanning. 2. to glide in or into (as serpents): འབྱུང་པ་འབྱུང་པ་ *gal-du hkhug-pa* entering of the soul into new conception. 3. to be able: འབྱུང་པ་འབྱུང་པ་ *lañ-war mi hkhug* unable to rise (from bed). The word is also illustrated as འབྱུང་པ་འབྱུང་པ་ *rtsig-pa la rten nas hgro-wa ha-bu*, to move supporting himself on a wall, &c

འབྱུང་པ་ II: = འབྱུང་པ་ *hkhig-pa* འབྱུང་པ་, འབྱུང་པ་ sexual embrace (*Mon.*).

འབྱུང་པ་ *hkhur-wa* or འབྱུང་པ་ *hkhur*, fut. of འབྱུང་པ་ *hkhur*, to be separated; divorced (*Os.*): to stop; to put an end to. Acc. to *Jā.*, to be deserted: འབྱུང་པ་འབྱུང་པ་ *hkhur* being separated, he was, so to speak, bereft.

འབྱུང་པ་ *hkhug*, v. འབྱུང་པ་ *hkhug-wa*.

འབྱུང་པ་ *hkhug-wa* to be filled up, v. འབྱུང་པ་ *hghag-pa*.

འབྱུང་པ་ *hkhug-pa* 1. to be sufficient, to suffice, to be enough; to hold out; colloq.

འབྱུང་པ་ this is enough: འབྱུང་པ་ there is not enough. 2. in *C.* to gain (a law suit); to be acquitted (*Jā.*). 3. འབྱུང་པ་ *phyr khyed-pa* to bow without uncovering one's head, as a less humble way of saluting (*Jā.*).

འབྱུང་པ་ *hkhur-wa* འབྱུང་པ་ to carry away, to take away; sometimes, to bring: འབྱུང་པ་ *chu-yis hkhur* carried away by water; འབྱུང་པ་ *le-loz hkhur* to be overcome, carried away by idleness. འབྱུང་པ་ *lde-mig khyer* take the key; འབྱུང་པ་ *khyer-gog* bring; འབྱུང་པ་ *khyer son* carry off, take away; akin to the *le-au* and *le-jao* of Hindustani.

འབྱུང་པ་ *hkhur-so* 1. bearing; appearance; demeanour; neatness. 2. colloq. advantage; superiority; pleasantness.

འབྱུང་པ་ *hkhur-wa* *Ld.* to hit, to strike.

འབྱུང་པ་འབྱུང་པ་ *hkhug-hkhug* bent, crooked (*Nag.*).

འབྱུང་པ་ 1 འབྱུང་པ་ *hkhug-hgro* = འབྱུང་པ་ *gash* *spen-pa* the planet Saturn or འབྱུང་པ་ *goshon*; he in blue robe (*Mon.*). 2. = འབྱུང་པ་ *hbab-ohu* a stream; waterfall (*Mon.*); འབྱུང་པ་ *abru* *hkhug-hgro* the snake because it creeps in a bent course (*Mon.*).

འབྱུང་པ་ *hkhug-can* or འབྱུང་པ་ *hkhug* *hkhug* tortuous.

འབྱུང་པ་ *hkhug ston-pa* to fly into a passion (*Sch.*).

འབྱུང་པ་ *hkhug-pa*, pf. འབྱུང་པ་ *hkhag*, imp. འབྱུང་པ་ 1. to lift; lift up. 2. to carry; to bring: འབྱུང་པ་ *gsof-ja khyog* bring in the tea (*C.*).

འབྲུག་པོ་ *bkhyog-po* or རྒྱུག་པོ་ *khug-po*
crooked; bent: རྒྱུག་པོ་ལྟ་བུ་ *khug-po yit-mo*
a crooked figure; a curve, flourish, crescent,
&c.: རྩམ་པོ་འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *phar bkhyog-*
tskun-bkhyog the fish writhing hither and
thither.

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyog-pobi sa-bon* རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་
crooked seeds.

འབྲུག་པོ་ *bkhyog-po* = དང་པོ་ལྟ་བུ་ *drañ-po min-*
pa རྩམ་པོ་, རྩམ་པོ་, རྩམ་པོ་, རྩམ་པོ་, རྩམ་པོ་, རྩམ་པོ་
upright; not straight, i.e., crooked.

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyog-pobi mtshu-can* the
bent-bill; a toucan.

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyog-pobi ste* = བུ་ལྟ་བུ་ *po-son*
cha, རྩམ་པོ་ *chañ-rtsi* a kind of churn or mixer
to make wine with.

Syn. རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *goñ-bu can*; རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *goer-*
gyi lag; རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *dhugz-bhyin* རྩམ་པོ་; རྩམ་པོ་
chañ-rtsi; རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *lag-pahi tshoñ-*
du; རྩམ་པོ་ *myog-byed*.

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyog-pobi tshig* = རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་
ལྟ་བུ་ *tshig-gi grañ-rag* rough language; not
straightforward (*Mon.*).

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyog-dpyañ* a lath or pole for
carrying burdens (*Sch.*).

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyog-gral* = དང་པོ་ལྟ་བུ་ *drañ-lam*
straight road (*Mon.*).

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyog-bbar* རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *blaze*
or flame (*Mon.*).

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyog-med* = དང་པོ་ལྟ་བུ་ *drañ-po* or རྩམ་པོ་
ལྟ་བུ་ *roñ-pa* straight (*Mon.*).

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyog-bzad* a crooked, out-of-
the-way construction or explanation.

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyogs* or རྒྱུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyogs*, རྩམ་པོ་
a palanquin; sedan chair; litter.

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyoñ-ua* or རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyoñ* རྩམ་པོ་
ལྟ་བུ་ རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyoñ-ua* རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་
pahi don-dañ mtshuñ to observe: རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་

ñin-bkhyoñ, རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་
ལྟ་བུ་ *sgon-pa la bhyin-bdag-gis* *ñi-ma* རྩམ་པོ་
gi རྩམ་པོ་ *ñkur shu-ua* 1. to observe a day's
religious service in a monastery. 2. acc.
to *Jā.* and Ramsay *khong* in Ladak
signifies to bring.

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyom-pa* རྩམ་པོ་, fluid hence
fig. giddy or giddiness; also to reel; to be
giddy: རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyom bkhyom*
rgyug dizzy with intoxication: རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་
ལྟ་བུ་ རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *yañ* རྩམ་པོ་ *soq* *bkhyos* རྩམ་པོ་
bkhyor-shid bkhyog the trees being moved
(by the wind) were bent (*Nag.*); so the
words རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyom* and རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyog* are some-
what similar to each other. རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyom-*
bkhyom do-ua in *C.* to reel, stagger: རྩམ་པོ་
ལྟ་བུ་ རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *chañ-gi bkhyom-pa* རྩམ་པོ་ he is
staggering under the influence of beer;
རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *mtsho-bkhyom* dizziness; vertigo:
ལྟ་བུ་ རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *lug-glad* རྩམ་པོ་ *bkhor*
bkhyom-pa རྩམ་པོ་ the brain of a sheep (taken
as food) cures reeling or dizziness of the
head (*Med.*).

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyor-ua* རྩམ་པོ་ to be un-
steady; to miss, fail; not to hit (*Cs.*); to
reel, stagger, from intoxication; to warp
(of wood or wooden vessels): རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ རྩམ་པོ་
in walking his steps reeled (*Rdsa.*).

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyol-pa*, pl. རྩམ་པོ་ *bkhyol*, of.
ལྟ་བུ་ *kyel-ua*, to be carried; to be brought;
to arrive at, come to, reach: རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ རྩམ་པོ་
ལྟ་བུ་ on reaching the end, it was left
(unfinished).

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyos-pa* = རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyos-pa*
(*Sch.*).

འབྲུག་པོ་ལྟ་བུ་ *bkhyos-ma*, same as རྩམ་པོ་
kyas-ma, a present, gift.

འཇམ་མགོན་ *hkhra-wa* (*tha-wa*), vb., pf. probably འཇམ་ *hkhra*, to lean to; to incline towards (*Cs.*).

འཇམ་ *hkhra-sa* a support to lean against; a prop; the back (of a chair): འཇམ་མར་འཇམ་ *hkhra-sar hkhra* = རྟེན་ལ་བྱེད་པ་ *rtan-la brten-pa* firm in support (*Nag.*).

འཇམ་མགོན་ *hkhrañs* (*thañ*) ལའང་ hard; འཇམ་མགོན་ལ་ *hkhrañs-wa*, ལའང་ལ་ *hkhrañs-wa* adj. hard.

འཇམ་མགོན་ *hkhrañs-pa* (*thañ-pa*), in colloq. Tib. to expel; turn out: བཞེས་པ་འཇམ་མགོན་ *hgegs hkhrañs byed* to expel the devil (from one's body).

འཇམ་མགོན་ *hkhrañs-pa* (*thañ-pa*) ལའང་ལ་, དཔ་; pf. འཇམ་ *hkrab* or ལའང་ལ་ *shkrab-pa*, 1. to strike; to beat (in regular strokes, as in swimming and rowing); to thrust, stamp, tread heavily; ལའང་ལ་འཇམ་མགོན་ *hkhrañs-pa* to dance in that manner. 2. to winnow; to fan. 3. to blink, twinkle, wink with the eyes. 4. to jest; to joke; to crack jokes. 5. to leap, jump (*Soh*); jump for joy (*Schr.*). 6. to scoop out; to bail out (*Soh*). 7. to fight; to combat in *C* and *W*. (*Jā*).

འཇམ་མགོན་འཇམ་མགོན་ *hkhral-hkhral* (*thal-thul*) = ལའང་ལ་ལའང་ལ་ *hkhral-le khral-le* (*tha-le thu-le*) confused; dazed; confounded; also as adv. ལའང་ལ་ལའང་ལ་ལའང་ལ་ལའང་ལ་ལའང་ལ་ལའང་ལ་, ལའང་ལ་ལའང་ལ་, also applied to one who is confused in his ideas and speaks unconnectedly and ravingly, and being unable to sit moves up and down and cannot even preserve his own goods.

འཇམ་མགོན་ *hkhrañs* (*thañ*) = ལའང་ལ་ལའང་ལ་ལའང་ལ་ *somg-chags adod-pa* hopeful; also attached.

འཇམ་ *hkhri* (*thi*) reduction; discount.

འཇམ་མགོན་ *hkhri-rkañ* ལའང་, said to be = ལའང་ལ་ *rgyal-mtshan*, the Buddhist flag of victory.

འཇམ་མགོན་ *hkhri-agrub* payment of stipulated revenue or dues: ལའང་ལ་ལའང་ལ་ལའང་ལ་ *khral-bam bu-lon sog*, ལའང་ལ་ལའང་ལ་ལའང་ལ་ *rañ-gi ngo-la bab-pa-ni hkhri-wa* liabilities on account of rent or debt, &c.

འཇམ་མགོན་ *hkhri-wa*, pf. འཇམ་ *hkhri*, cf. ལའང་ལ་ *dkri-wa* cognate. 1. to wind; compress; entangle; hold fast: ལའང་ལ་ལའང་ལ་ *khayin tkab-kyi hkhri-wa* conjugal embrace; འཇམ་མགོན་ *hkhri-giñ* or འཇམ་མགོན་ *hkhri-giñ* a creeper; a creeping plant: ལའང་ལ་ལའང་ལ་ལའང་ལ་ to be tied by taxes and entangled in debt. 2. = ལའང་ལ་ *chags-pa* mostly as a sbst. thrall; attachment, but as vb. also: ལའང་ལ་ལའང་ལ་ *rañ don-gyi hkhri-pa* to be attached to one's interest or advantage; ལའང་ལ་ལའང་ལ་ *bu-med-kyi* to wife and children: འཇམ་མགོན་ *hkhri-wa-chod* = ལའང་ལ་ལའང་ལ་ལའང་ལ་ *shen-pa-dañ hbrul-thag chod* fondness; attachment. ལའང་ལ་ *shen-hkhri* passionate attachment.

འཇམ་མགོན་ *hkhri-bbab* assessment of revenue or ལའང་ལ་ལའང་ལ་ལའང་ལ་ *rtas-shu giñ geum-gyi hkhri-bbab*, levy for the three—grass, water, wood (to be supplied to privileged travellers or officials) (*Rtsii*).

འཇམ་མགོན་ *hkhri-giñ* = འཇམ་མགོན་ *hkhri-giñ* ལའང་, ལའང་, ལའང་ལ་, ལའང་ལ་, ལའང་ལ་ a creeping plant.

Syn. ལའང་ལ་ལའང་ལ་ *yal-gabñ ral-pa*.

འཇམ་མགོན་ལའང་ལ་ *hkhri-giñ mchog-dan*, ལའང་ལ་ལའང་ལ་ *n.* of a kind of tree.

Syn. ལའང་ལ་ *pri-yañ ku*; ལའང་ལ་ལའང་ལ་ *bud-med miñ-can*; ལའང་ལ་ལའང་ལ་ *ma-tshogs sde*; ལའང་ལ་ལའང་ལ་ *byun-pañ mo-tog*; ལའང་ལ་ལའང་ལ་ *an-t. hyag-hishadl* (*Mhon*).

འབྲི་པེ་མེད་མེད་ *bkhri-pai theggs-med* མེད་པེ་མེད་ a name for the Sál tree.

Syn. རྩ་ལོ་ལྷོ་པ་ *sa-lahi ljon-pa*; རྩ་ལོ་ལྷོ་པ་ *sa-lahi lji*; རྩ་ལྷོ་པ་ *sa-rtsi lji* རྩ་ལོ་ལྷོ་པ་, རྩ་ལོ་ལྷོ་པ་ (*Mon.*).

* འབྲིལ་པ་ *bkhri-pa* 1. འབྲིལ་པ་ (*Schr.*).

2. ལྷོ་པ་, *gñis* mystic number signifying "two" (*Rtsi.*). 3. vb. to cohere; to stick together; become thick, intermingled: ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *gnam-bkhri* the sky is thick: ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *gñis-bor dan kjab-bod* *bkhri-pa* beams of light and rainbow hues intermingled: ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri gyur-pa*, ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ to become adherent being intimately mixed up with the saffron of mercy. 4. coitus; sexual intercourse: ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ to perform such. ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri-akad*=ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri-tshig* amorous speech; obscene language; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri-thabs* ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ amorous dalliance; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri bdod-ma* ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ a voluptuous woman. 5. ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ the twins in the Zodiac.

Syn. of No. 4. ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *dicah-po* ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *groñ-pahi chos*; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *ñe-suds*; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *lag-bodams*; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bdod-pa* ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bdos-pa*; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *ge-sbyor*; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *mi tahads* ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *geah-ppoyod*; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *ñe-reg*; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *dgab*; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *rmoñs*; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *ñe-sbyor-wa*; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *kun-sbyor*; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *kye-wa* ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *dgab* ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *gyur-ppoyod*; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *dgab-wa rol*; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhyud-pa*; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *chags-ppoyod*; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bdod-log* ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *log-gyem* (*Mon.*).

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri-pa dan ldan-pa* ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *gnam-wa* ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ speaking of copulation or of sexual union.

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri-pa bbyin-pa* to talk smut.

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri-pa sbod* ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ n. for the crow (*Mon.*).

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri-pahi chos rten-pa* to be given up to voluptuousness.

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri-pahi beam-gtan ma*, or ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bud-med bdod-ldan ma* a voluptuous or licentious woman (*Mon.*).

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri-sbad* ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་, v. ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri-pa sbod*.

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri-ma* or ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri-ma*, ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *lag-pahi* ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ the wrist (of the hand).

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri-ma* collected or assembled together, of ལྷོ་པ་ *aprin* (clouds).

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri-pa* (*thig-pa*) ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་, pf. ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་, pf. ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ to lead; to conduct; bring to a place; especially used in connection with animals and children, also of leading an army: ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bu-tsha bkhrig byun* led out their children.

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhrims* (*thim*), ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *skrag* (*Nag.*) terror, panic, fear: ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bbred-nas bkhrims* (*Lee.*; *Jā.*).

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhril-wa* (*thil-wa*) ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ to wind, coil round (of serpents); draw close; embrace closely; to clasp round; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhril-gukhan* an embracer; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhril-ldan* a plant furnished with tendrils or clasps; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *kha bkhril-wa* in *W.* to speak imperfectly like children; to lisp, to stammer.

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhril-ldem* fig. very handsome and young; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhril* union. ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *ldem* waving; moving.

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhril-pai*=ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bkhri-pai* a climbing plant, a creeper.

འཕྲིན་ *hkhriṣ* (*thi*) **མཐོང་པ་** near, neighbouring bank, shore, coast; also postp. **འཕྲིན་མཐོང་པ་** and **འཕྲིན་མཐོང་པ་** close to; very near; against: *shrel zla-wa med-pa rnam-kyas srid-pkyoddehi hkhriṣ-su min-pa zla yod na gtogs rañ-miḡ geig-por gshuñ-las mi byed* one should not singly (venture) to do Government work unless assisted by a colleague under the king (*D. col. 12*).

Syn. **འགྲམ་** *hgram*; **རྩར་** *rtar*; **རྩར་** *druñ* (*Mñon.*).

འཕྲིན་མཐོང་པ་ *hkhriṣ hdsin*, **ར་གན་** *ra-gan*, **ཕིམ་མཐོང་པ་** brass.

འབྲུ་བ་ *hkhru-wa* (*thi-wa*) = **འབྲུ་བ་** *hkhruḡ-pa* **ཐལ་མཐོང་པ་** to wash; to bathe: **འབྲུ་བ་འབྲུ་བ་** *hkhruḡ hjug-pa* **འབྲུ་བ་** causing to be washed.

འབྲུ་བ་མཐོང་པ་ *hkhru-wa gcod-pa* **འབྲུ་བ་** stoppage of looseness or diarrhoea.

འབྲུ་གཤི *hkhru-gahi* 1. diarrhoea. 2. **འབྲུ་ཐོང་པ་** *hkhru-shyosñ*, **འབྲུ་ན་** *khru-naḡ*, **འབྲུ་ལུག་** *hkhru-skyug* **འཕྲིན་མཐོང་པ་** diarrhoea with vomiting.

* **འབྲུག་** *hkhruḡ* **འབྲུག་** (*Schr.; Kalao. T. 121*).

འབྲུག་མོ་ *hkhruḡ-gos* = **གོ་ཆ་** *go-cha* or **གོ་ཐལ་** *go-hkrab* war-dress; coat of mail (*Mñon.*).

འབྲུག་ཐལ་ *hkhruḡ-tha-pa* the drumming to battle; stated (*Mñon.*) to mean also **འབྲུག་ཐལ་མཐོང་པ་** the clamour which arises on the battle-field.

འབྲུག་པ་ I: *hkhruḡ-pa* (*thug-pa*) **འབྲུག་པ་**, **འབྲུག་པ་**, **འབྲུག་པ་**, **འབྲུག་པ་**, **འབྲུག་པ་**, **འབྲུག་པ་**, 1. vb. pf. **འབྲུག་པ་** *hkhruḡ-pa*, cf. **འབྲུག་པ་** *dkrug-pa*, **འབྲུག་པ་** *hkrug-pa* to be in commotion; commotion; to be disturbed;

to be panic-stricken: **འབྲུག་པ་མི་འབྲུག་པ་** *hkhruḡ-par mi-hgyur-wa* **མི་འབྲུག་པ་** will not become angry; get disordered: **རྩར་མཐོང་པ་** *rtar thams-cad hkhruḡ-tu boug* it made all his veins disordered (blood to boil). 2. to be angry; also to quarrel, fight, contend: **རྩར་མཐོང་པ་** *de-gñis hkhruḡ-nas* the two quarrelling. Also as sbst. fight, disruption, row: **འབྲུག་པ་** *hkhruḡ-pa* for disorder arose; quarrel took place. **འབྲུག་པ་** to show fight; to take up arms; to rebel: **འབྲུག་པ་འབྲུག་པ་** in times of war: **འབྲུག་པ་** *dmag-hkhruḡ* = **འབྲུག་པ་** *hthab-hkhruḡ* war. **མི་འབྲུག་པ་** *Mi. hkhruḡ-pa* a name of Buddha, who does not become agitated or ruffled at heart. **འབྲུག་པ་མི་འབྲུག་པ་** *hkhruḡ-pahi sa-gahi* = **འབྲུག་པ་མི་འབྲུག་པ་** *gyul-gyi sa-gahi* or **འབྲུག་པ་མི་འབྲུག་པ་** *dmag-gi, sa-gahi* battle-field (*Mñon.*).

འབྲུག་པ་ *hkhruḡ-dpon* = **འབྲུག་པ་** *dmag dpon* general; commanding in war.

འབྲུག་པ་ *hkhruḡ-loñ* = **ཐལ་མཐོང་པ་** *shyo-hogs* 1. contest, strife. 2. **འབྲུག་པ་** *gyul-sproa pa* or **འབྲུག་པ་** *dmag-hthab-pa* (*Mñon.*).

འབྲུག་པ་ *hkhruḡs* (*thug*) defined as **འབྲུག་པ་** *quaking, trembling, shaking* (*Mñon.*): **འབྲུག་པ་** *hkhruḡs-nkhan* in *W.* having small cracks, flaws, of potter's ware (*Jā.*): **འབྲུག་པ་** *hkhruḡs-pa* = **ཐལ་མཐོང་པ་** *gdañ-wa* also **ཐལ་མཐོང་པ་** *hthab-nas* *hthab-wa* **ཐལ་མཐོང་པ་**, **ཐལ་མཐོང་པ་**, **ཐལ་མཐོང་པ་** was stirred up, agitated, confused, also rage, anger; greatly angry; passionate. **འབྲུག་པ་** *hkhruḡs-tshad* fever caused by overwork and fatigue.

འབྲུག་པ་ *hkhruḡ-loñ* **ཐལ་མཐོང་པ་** war, fight: **འབྲུག་པ་** *hkhruḡ-las* work of dispute; quarrel.

འབྲུ་བ་ *hkhruñ-wa* (*thuiñ-wa*) or **འབྲུ་བ་** *hkhruñs-pa* resp. for **ཐལ་མཐོང་པ་** *shyo-wa* **ཐལ་མཐོང་པ་**.

མཐུན་པ་ 1. to be born: ལུ་འབྲུང་བ་ *sku-bkhrul-wa* = ལུ་འབྲུང་བ་ *sku-bkhrul-wa* to be born; also the birth of a great man, prince or lama: འབྲུང་མ་རབས་ *bkhrul-s-rabs* = རྒྱལ་རབས་ *kyes-rabs* ཇམ་མཆོག་ birth stories or legends connected with one's birth. 2. to arise; come from: རྒྱུ་པ་ལྟོགས་པ་འདྲུང་བ་ལོ་ཤོ་ words as they may just arise in the mind of yourself; རྒྱུ་པ་ལྟོགས་པ་འདྲུང་བ་ *tiñ-ñe-hdzin bkhrul-s-pas* meditation arising: རྒྱུ་པ་ལྟོགས་པ་འདྲུང་བ་ *ñiñ-rje thugs-la bkhrul-s-pa* compassion arose in his mind. 3. to come up, shoot, sprout, grow (of seeds and plants) (*Jā.*).

འབྲུང་མ་རབས་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ *bkhrul-s-rabs gsol* *phdebs* reverence shown to a great lama or saint by enumerating the names of his supposed successive embodiments.

འབྲུང་བ་ *bkhrud-pa* (*thud-pa*) ཇམ་མཆོག་, pf. འབྲུག་ *bkhrus*, fut. བྲུག་ *bkru*, to wash; to cleanse; to bathe; to wash off: ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ *gos dri-ma bkhrud-par byed* the dirt of clothes should be washed out: ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ *naq-la* in illness, by giving purgatives, one may be cleansed: འབྲུང་བ་ལོ་ཤོ་ *cause to be washed.*

འབྲུང་བ་ *bkhrud-na* the washings of plates and dishes after dinner, which are given to pigs, dogs, &c.

འབྲུན་ཆོད་ *bkhrun-choq* (*thun-choq*) = ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ *don dag thag-choq* finally deciding or determining any matter (*J. Zā.*: ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ *dmag-dāñ kha-mchu* *ka-bu thag-choq* to decide upon a war or a law suit.

འབྲུན་མཐོ་བ་ *bkhrun mtho-wa* = ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ *phañ mtho-wa* of high rank.

+ འབྲུན་རིང་ *bkhrun-rin* = ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ *dkyus-* *in rin-wa* lengthwise; in length.

འབྲུག་ I: *bkhrul* (*thul*) or འབྲུག་པ་ *bkhrul-pa* ཇམ་མཆོག་, 1. ཇམ་མཆོག་ *abst.* mistake; frenzy; madness; error; illusion; also adj. mistaken; deranged; deluded: འབྲུག་པ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ *mistakes are not profitable*; འབྲུག་པ་ལོ་ཤོ་ *hgyu-wa bkhrul-pa* the deluded beings (of this world); འབྲུག་པ་ *bkhrul-wa* to be mistaken; to be deceived: ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ *rañ-snañ bkhrul-par bdug* I have mistaken; it was a deception of the senses; འབྲུག་པ་ལོ་ཤོ་ *snañ bkhrul-ham bkhrul-snañ* illusion; delusion: འབྲུག་པ་ལོ་ཤོ་ *can* delusive; erring: as a syn. of ལོ་ཤོ་ *nor-wa*: ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ *hgyod-cag bkhrul-pa* *hgyig-tien pa ye* deluded children of the world! 2. to be insane, deranged. Syn. of འབྲུག་པ་ལོ་ཤོ་ *smos-pa bkhrul-so* occasion for making mistake; wrong way; peril.

འབྲུག་ II: (*thul*) in the words ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ *mis-bkhrul* is a little different from འབྲུག་ *bkhrul*; it applies to moral or intellectual mistakes as distinct from external blunders. In the same manner it differs from the word ལོ་ཤོ་ *nor-wa* or ལོ་ཤོ་ *nor bkhrul*. ལོ་ཤོ་ *nor-wa* applies to external or phenomenal blunders: ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ *if the inner heart does not err*, one's doings in the outside world will also not be wrong; ལོ་ཤོ་ *ignorance*: ལོ་ཤོ་ལོ་ཤོ་ *ma-rig bkhrul-wa* *gi* *bkhor-war bkhyams* by the influence of unrighteous errors (we) wander in the cycles of existence.

འབྲུག་པ་ལོ་ཤོ་ *bkhrul-bkhor* ཇམ་མཆོག་ machine; contrivance; artifice. Acc. to Cs. this is same as འབྲུག་པ་ལོ་ཤོ་ *bkhrul-bkhor*.

+ འབྲུག་པ་ལོ་ཤོ་ *bkhrul-bkhor* ཇམ་མཆོག་ (*Schr.*; *Kalac. T. 126.*).

འབྲུག་པ་ལོ་ཤོ་ *bkhrul-bkhor-mkhyim*, v. ལོ་ཤོ་ *hison-khañ*, a prison-house (*Mon.*).

५ I: *ga* is the third letter of the Tibetan alphabet corresponding with Sanskrit ग. It is pronounced as soft *k* when alone or when placed without a prefix at the beginning of a word or syllable. When used as a final letter it sounds as *k* or is often barely pronounced. If a prefix precede ५ or if it carry a surmounting letter, it sounds as a hard *g*. When used to represent a numerical figure it signifies the third, i.e., the ordinal III, and as such is generally used in marking volumes of books, &c. ५ *ga* is sometimes used as an affixed particle of a word to complete it, as in རྒྱལ་གཤམ་ *yal-ga*, the branch of a tree.

II: in mystical language signifies
born of a goat; also a he-goat: རྩེ་ལྷ་པོ་
རྩེ་ལྷ་པོ་ *bsad-lu re-styes yin* (K. p. 7,
28).

¶ III: 1. in mystic Buddhism *ga* means the hidden entity or the essence of Buddha : གཤམ་པ་ནི་དེ་མཁོན་གཤམ་པ་པོ་གསར་པའི་ཏིང་ཚག་། སྐུ་མཛད་པས་མཛད་པ་པོ་ལས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡོད་པའོ། that which is styled *ga* being the hidden essence of the Tathāgata, it may be said (ཡེ་མཛ) that all sensate beings have the nature of Buddha (*K. my.* ༡ 307). 2. གཤམ་པ་ནི་རང་བཞིན་ཡིན་པོན་ as to *ga* it moves and it is also motionless : རྟེན་ལས་གཤམ་པ་ཡིན་ཀྱི་རྟེན་ནི་ “the cause is *ga*, the real nature or origin of sound” (*Hbrom. 88*). Again we read definitions of this sort: གཤམ་

མ་ཅད་མ་ཅད་མེད་པ་ “that which belongs
to no place anywhere is *ga*” (*Hbrom.* 88).

ग.प्र. ga-khral (ga-fhal) tax, duty (on cattle, butter, &c.) (Jā.).

ग़ा-ग़ा *ga-ga* a title of honour in *W.*
(*Jā.*).

ག་ག་ཅི། ga-ga tshil tickling : བཀའ་བློན་
ཉིད་, to tickle : རྒྱུ་རྩལ་ཕྲ་སྤྲོ་རྩལ་བཞེས་པ་
བཞེས་ཐུང་མས། དང་དང་མེད་པར་ བད་མོ་མང་པ་ཡོད་པ་
ཟེར་བྱུང་དུ་ཕུགས་ཏེ་དུས་ལ་ཁལ་པོ། in ancient time
sixteen monks tickled one monk and from
the excessive laughter he involuntarily sent
forth, the mystic wind passing upwards
inside him, his end came” (*K. du.*
v. 228).

† **ག་གོ་མོ** *Ga-go-mo* 1. n. of a certain place in Tibet. 2. **ཅ་གོ་མོ** *cho-go-mo*, such a one; such a thing; such and such (*Cs.*).

गार्ग्य *Ga-gon* १. one of the two merchants whom Buddha met immediately after his six years' asceticism under the *Bodhi* tree. २. **गार्ग्यगुप्त** *Ga-gon-gyirgyal-po* कौशिक the king of a country in Southern India. ३. a melon (acc. *Cs., Lss.,* cucumber; others; barley) (*Jā.*).

ག་ཨ་གྲིག *ga-hgrig* (*ga-dig*) a saddle;
 ག་ཤིག *ga-shrig* equipment of a riding horse.

གཤམ་ *ga-cen* or གཤམ་ *ga-chen* some
or a good many; good deal (*Jā.*).

གཅོད *ga-chad* involuntarily; without
cause, e.g., to weep (*Med., Ja.*). . .

གཙང་པ *ga chad-po* fatigued; very tired; བེ་ཐུག་གཙང་པ, ཕུ་ཐུག་གཙང་པ giving up in despair; being quite exhausted (*D. R.*).

གཞོན *ga-ñöñ* བཟའ་མི cummin seed, *Nigella Indica*.

† གཏ *ga-ta* མཐའ་ or མཐའ་ གཏེ་མཐའ་ *ga-ta-hi gde tshan* a kind of Indian handwriting, evidently referring to the *Gatha* or *Kaithi* character, in which the original *Māgadhi* used to be written. The Tibetan ག *ga* is ordinarily pronounced as *K*, hence གཏ *ha-ta*, or *kaithi*.

† ག་ད *ga-da* མདུ་མཐུ་ a club; a mace.

ག་དུར *ga-dur* an astringent medicinal root: རིམ་མཐུ་དུར་སྐྱོ་རྩ་དུར་སྐྱོ་ལྷོ་ལྷོ་ it removes remittent fever, diseases of the lungs and of the bowels.

ག་དོར *ga-dor* = ག་དོར *gua-dor* also ག་དོར *go-dor* the tender growth of fresh horn in the three animals, rhinoceros, stag, and antelope: ག་དོར་གུམ་གྱི་རྩ་དུར་མཐུ་ ག་དོར་མཐུ་ ག་དོར་མཐུ་ ག་དོར་མཐུ་ the three *ga dor* dry up pus and yellowish discharges: ག་དོར་ག་དོར་ the growth of a new branch on a stag's horn (*Sok.*).

ག་འདྲུག *ga-hdrag* = ག་འདྲུག *gañ-hdrag* (colloq. "gānde") how? of what kind? what sort?

ག་ན *ga-na* (*ka-na*) ག་ན་ག་ན་ག་ན་ག་ན་ where? ག་ན་ག་ན་ *ga-na-wa* and ག་ན་ག་ན་ *gañ-na-wa*, the same as a *subst.*, the whereabouts of a person, his place of residence: ག་ན་ག་ན་ ག་ན་ག་ན་ he went here where the king was.

ག་ན་མེད *ga-na med* (in *W.*) absolutely; at all events: ག་ན་མེད་མེད་མེད་མེད་ it must be

sent by all means: ག་ན་མེད་མེད་མེད་མེད་ I shall give it back at all events (*Jā.*).

† ག་ཤ་པ་ཏི *Ga-na pa-ti* མཐུ་མཐུ་ མཐུ་མཐུ་ *Lha-chen Tehog-ñdag-gi miñ* the name of the great God, called the Lord of the Multitude (*Sñag.*).

† ག་བ་ཏ་པ་ཏི *Ga-wa ta-wa ri-ni* མཐུ་མཐུ་ [མཐུ་མཐུ་] small cardamom. Also the n. of a flower (*K. kon.* ༧, 4).

† ག་བུར *ga-bur* I: 1. n. of several plants, probably *Gentiana cherayta*, *Curcuma*, *Zerumbet*, &c. 2. ག་བུར་མཐུ་ is a kind of stone like ག་བུར་མཐུ་ (*Mñ.* 4).

ག་བུར II: ག་བུར, བུར་མཐུ་ camphor; ག་བུར་མཐུ་ *gal ga-bur* crystal-like camphor; མཐུ་མཐུ་ *mañ ga-bur* camphor resembling yak's lard in appearance; *ga-bur tsha-wa rgyas-pa thog-hbab* good camphor, where the fever has increased, cures by lowering its height *rñiñ-shiñ shan-pa-hi tsha-wa rtsu-mad* good it also cures long-standing fever and disease of the fundament; *ga-bur ti-loe glo-rims tshad-pa sel* the kind of camphor called Tilo cures inflammation of the lungs and fever.

Syn. ག་བུར་མཐུ་ *kha-wa-hi phyo-ma*; ག་བུར་མཐུ་ *hod-dhar-cun*; ག་བུར་མཐུ་ *nus-lu-lu*; ག་བུར་མཐུ་ *gyrin-gyi* ག་བུར་མཐུ་ *zla-wa-hi thal-*; *wa*; ག་བུར་མཐུ་ *rohi-ge-sar*; ག་བུར་མཐུ་ *ciñ-gi* ག་བུར་མཐུ་ (*Mñon.*).

ག་བུར་མཐུ་ *ga-bur nag-po* defined as ག་བུར་མཐུ་མཐུ་མཐུ་ *phag-brun me-la hseveg-pa-hi thal-wa*. 1. the ashes of the burnt dung of pigs. 2. a secret name (*Mñ.* 4).

ག་བུར་མཐུ་ *ga-bur hdsin-pa* ག་བུར་མཐུ་ meton. ག་བུར་མཐུ་ *zla-wa* the moon.

ག་བྱ *ga-bra* (*ga-fah*) n. of a medicine; a twig; also the fresh shoot on a tree:

གང་གི་ཕྱིར་ *gañ-gi-phyir* བཀའ་འདྲི་ལྟར་ for which; for the sake or reason of which.

གང་གིས་ *gañ-hig* འདི་ལྟར་ whichever; whatever.

གང་ལྟར་ *gañ-bhag* = གང་ལྟར་གྱི་ *gañ-bgrigs* what (you) like; also what suits you? དེ་མཇུག་པར་གང་ལྟར་གྱི་ཕྱིར་གང་ལྟར་གྱི་ཕྱིར་ གང་ལྟར་གྱི་ཕྱིར་གང་ལྟར་གྱི་ཕྱིར་ even if any accident happened to life there, to us no hardship occurring, we can do whatever suits us, so one *Tao-w.* expressed himself (*Hibrom.* 136).

གང་དག་ *gañ-dag* རེ་ཅས་ some; གང་དག་གི་ཕྱིར་ *gañ-dag-gi phyir* རེ་ཅུ་ལྟར་ for whom or what; for the sake of whom or what.

གང་དག་གིས་ *gañ-dag-hig* འདི་ལྟར་ whichever.

གང་གཞན་གཞན་ *gañ-dag-bdär* ཡམ་ཅི་ཡི་, ཡམ་ཅི་ those two who are here; all those here; whoever present.

གང་ཏུ་ *gañ-du* ཏུ་ཡ, ཡམ་ where? where.

གང་ཏུ་ཡང་ *gañ-du-ba* ཏུ་ཡམ་ཅི་ at whatever time; wherever; seldom; where.

གང་དྲན་དྲན་ཏུ་གང་གི་ *gan dran-dran-du bçad-pa* = གང་དྲན་ཏུ་གང་གི་ *bçad-pa* to speak at random; to say what occurs in the mind; to speak falsehood.

གང་ལྟར་ *gañ-bdra* ཡམ་ཅི་ how, like what: གང་ལྟར་མཐོ་ *gañ-bdra kthol* what have you seen?

གང་གི་ *gañ-na* ཏུ་ཡམ་ where?

གང་གི་མཐོ་ *gañ-rname-kyi* རེ་ཅུ་ of what; pertaining to what?

གང་མཐོ་ *gañ-mo* (in *O.*) bowl of a tobacco-pipe; གང་མཐོ་ *gañ-mo* mouth-pipe or tip of it.

གང་པོ་ *gañ-por* in a lump, mass.

གང་པོ་ I: *gañ-wa* = གང་པོ་ *khol-pa* བུ་ to fill; to make full; filled up; also

piled up: གང་པོ་ལྟར་གང་གི་ *gañ-wa-bam bçad-pa* piled up or made full.

Syn. གང་པོ་ *tehan-can*; གང་པོ་ *khol-pa*; གང་པོ་ *byur-bu*; གང་པོ་ *phyur-bu* (*Hibrom.*).

གང་པོ་ II: གང་པོ་, བུ་ finished; completed; གང་པོ་གང་གི་ *luñ-chus gañ-wa* a valley filled with water: གང་པོ་གང་གི་ “the moon as full fish”; in the fullness of the crescent.

གང་པོ་གང་གི་ *gañ-wa med-pa* གང་པོ་ in complete.

* གང་པོ་གང་གི་ *gañ-wa bzad-po* བུ་ལྟར་ (*Schr.*; *Td.* 2, 181) completely happy or gentle: also n. of a serpent demon.

* གང་པོ་གང་གི་ *gañ-wa-bi ala-wa* བུ་ལྟར་ (*Schr.*; *Bull.* 1848, 398); lit. the full moon; n. of a *Bodhisattava*.

གང་པོ་ *gañ-bu* བུ་ལྟར་, བུ་ལྟར་ fresh shoots of leaves; a pod or sheath; also cluster of buds. Acc. to *Sch.* flower bud: གང་པོ་ཡང་ *bbru gañ-bu-can* grains which have husks such as wheat, sesamum, &c.: གང་པོ་ཡང་གང་གི་ enveloping himself in a veil of rays; wrapping himself in a sheath of light.

གང་པོ་ *gañ-byed* ཡམ་ཅི་ གང་གི་ whatever he does, has been doing, is doing.

གང་པོ་ *gañ-mos* ཡམ་ཅི་ 1. various; different sorts. 2. གང་པོ་ *gañ-bdod* whatever is wished for.

གང་པོ་ *gañ-team* a small quantity; not a considerable quantity.

གང་པོ་གང་གི་ *gañ-tug-yin* = གང་པོ་གང་གི་ *gañ-na-tug-yin* or གང་པོ་གང་གི་ *gañ-na bdod kthan-yin*; གང་པོ་གང་གི་གང་པོ་གང་གི་ *khyed gañ-tug-yin gar-bgro dri-pa* he asked whence are you; whither are you going (*A.* 131).

གང་པོ་ *gañ-shig* ཡམ་ཅི་, ཡམ་ཅི་ which.

either the *Mahā yāna* or *Hinayāna* path. Persons in such a stage, whatever doctrine or theory they may hold for salvation, belong indeed of the *Mahāyāna*. In པ་ལ་ *gañ-sag* of the ordinary kind his very nature is པ་ལ་ *gañ*, i.e., filled with deeds (*las*), sin, suffering, and misery; moreover, all virtue and talents having become exhausted, i.e., ལ་ *sag*, his animated being becomes what is called *Pudgal*. In the strict sense of the word, a Buddha is also a *Pudgala*, though of the extraordinary kind, he on the contrary being full of virtues and talents and all defects, sins, &c., being exhausted in him. The following are the twenty པ་ལ་ *gañ-sag* (*Pudgala*) of the *Gravaka* School:—(1) ལོ་ལ་ལ་པ་པ་; ལྷ་ལ་ལ་པ་ *rgyun-du shugs-pa* one having entered the regular course performs *Samādhi* (deep meditation); (2) ལ་ལ་ལ་པ་; ར་ལ་ལ་པ་ *de-lar thogs-na erid-pa lan bdun-pa* after having thus spiritually cultured the mind he has to pass into seven births in the world; (3) ལ་ལ་ལ་པ་; ར་ལ་ལ་པ་ *rigs-nas rigs-su skye-wa* after the second stage, his birth is ensured in his own state, i.e., if he is a god he is reborn as a god, if man he is reborn as a man, but he never goes to any lower stage of birth; (4) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *lan-goig phyir boñ-wa* (as such) he has only once to come to this world for doing good; (5) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *bar-chañ goig-pa* he has only one interruption before full fruition; (6) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *phyir mi-boñ-wa* he will not come again to this existence; (7) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *bar-ma-dor yohs-su mya-lan las bdañ-wa* he will attain to *Nirvāṇa* not from this life but from the intermediate state or *Bardo*; (8) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *phoñ-du byed-pa* he escapes from misery save that a vestige of the *Skandha* still remains; (9) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *phoñ-du byed-pa* he attains to *Nirvāṇa*, the *Skandha* being utterly destroyed, i.e., without the least vestige remaining; (10) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *phoñ-du byed-pa* he will in his spiritual progress reach up to the *Akanishṭha* heavens; (11) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *lus-kyi phoñ-sum-du byed-pa* he will obtain the body of supreme intelligence or knowledge; (12) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *dad-pañ rjes-su bbrañ-wa* he will here have completely subdued the senses or passions; (13) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *chos-kyi rjes-su bbrañ-wa* all his intellectual and moral faculties become so as to be directed effectually to all good works; (14) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *thoñ-was thoñ-pa* having heretical views or having insight into religion; (15) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *duñ-kyi rnam-par grol-wa* getting salvation in time; (16) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *duñ-kyi rnam-par grol-wa* getting salvation not in proper time; (17) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *cha-las rnam-par grol-wa* getting salvation in time as well as without reference to time; (18) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *phoñ-du byed-pa* entering into the state of *Nirvāṇa* immediately after one's birth; (19) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *ces-rab kyis rnam-par grol-wa* fully delivered by means of absolute or transcendental knowledge; (20) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *phoñ-du byed-pa* delivered by means of faith.

gañ-su mya-lan las bdañ-wa he escapes from misery save that a vestige of the *Skandha* still remains; (9) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *phoñ-du byed-pa* he attains to *Nirvāṇa*, the *Skandha* being utterly destroyed, i.e., without the least vestige remaining; (10) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *phoñ-du byed-pa* he will in his spiritual progress reach up to the *Akanishṭha* heavens; (11) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *lus-kyi phoñ-sum-du byed-pa* he will obtain the body of supreme intelligence or knowledge; (12) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *dad-pañ rjes-su bbrañ-wa* he will here have completely subdued the senses or passions; (13) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *chos-kyi rjes-su bbrañ-wa* all his intellectual and moral faculties become so as to be directed effectually to all good works; (14) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *thoñ-was thoñ-pa* having heretical views or having insight into religion; (15) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *duñ-kyi rnam-par grol-wa* getting salvation in time; (16) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *duñ-kyi rnam-par grol-wa* getting salvation not in proper time; (17) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *cha-las rnam-par grol-wa* getting salvation in time as well as without reference to time; (18) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *phoñ-du byed-pa* entering into the state of *Nirvāṇa* immediately after one's birth; (19) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *ces-rab kyis rnam-par grol-wa* fully delivered by means of absolute or transcendental knowledge; (20) ལ་ལ་ལ་པ་; ལ་ལ་ལ་པ་ *phoñ-du byed-pa* delivered by means of faith.

པ་ལ་ *gañ-ya* a very large figure or number (*Ya-sel. 56*).

ཁ་པོ་ *gañ-yañ* རེ་ཅིང་། རེ་ཅིང་ whosoever; whatever; any one.

— ཁ་པོ་ *gañ-la* རེ་ཅིང་། where; in whom.

ཁ་པོ་ *gañ-lo* an empty pod, freed from the kernels (in *W.*) (*Jā.*).

ཁ་པོ་ *gañ-sar* ཁ་པོ་ལུ་མཁུ་གཅིག་ཅིང་། anything that occurs (in the mind); what is thought; a thought.

ཁ་པོ་ལྟུང་ *gañ-su dag* རེ་ཅིང་། whichever of those.

ཁ་པོ་ *gañs* རིམ་ 1. glacier; glacier-ice. 2. snow (usually *kha*). 3. the sclerotic of the eye (*Sch.*).

ཁ་པོ་ལྟུང་ *gañs-rgyud* a chain of snowy mountains.

ཁ་པོ་ལྟུང་ *gañs-can* རིམ་ལྟུང་ 1. one of the native names of Tibet. 2. abounding in snow; snowy; full of glaciers: *Gañs-can-las* རྟེན་པོ་ལྟུང་ *chu* the water issuing from a glacier: *Gañs-can-gyi skad* the language of Tibet.

ཁ་པོ་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ *Gañs-can mkhag-pa* *gtsug-rgyan* a complementary name of Tsongkha-pa, the great Buddhist reformer of Tibet whose religious name was རྩ་ལྟུང་ལྟུང་ *Rgyal-wa Blo-bzang grags-pa*; his other names were:—རྩ་ལྟུང་ལྟུང་ *Rje rin-po che*; རྩ་ལྟུང་ལྟུང་ *Rje Tsoñ-kha-pa*; ཁ་པོ་ལྟུང་ལྟུང་ *Gañs-can giñ-rta*; ཁ་པོ་ལྟུང་ལྟུང་ *Gar Tsoñ-kha-pa*; ཁ་པོ་ལྟུང་ལྟུང་ *Hjam ngon blama*.

ཁ་པོ་ལྟུང་ལྟུང་ *Gañs-can ngon-po* or རྩ་ལྟུང་ལྟུང་ *Spyan-ras gzi* the patron saint of Tibet, Avalokites'vara, also styled:—ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ *Hjig-rten ngon-po*; རྩ་ལྟུང་ལྟུང་ *Thugs-rje chen-po*; ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ *Hgro-wa* *ngon-po*.

ཁ་པོ་ལྟུང་ལྟུང་ *Gañs-can rgyal-po* King of Tibet; and in books occasionally applied to the Dalai Lamas of Lhasa.

ཁ་པོ་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ *Gañs-can rgyal-po* *tsi-gnas* as also ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ *chos-bkhor*

dpal-gyi Lha-sa used to designate Lhasa, the capital of Tibet (*Fig. k. 31*).

ཁ་པོ་ལྟུང་ལྟུང་ *gañs-can chen-po* sometimes applied to mountainous region covered with eternal snow extending from Ladak to the Kailas range. Also the name of a fabulous mountainous region the chief peak of which is said to be about 1,500 miles round and filled with *Yaksa*, *Raksas* and other demi-gods.

ཁ་པོ་ལྟུང་ *Gañs-chen* any great range of snowy mountains or a great glacier; n. of a village at the south-western foot of the Kanchenjunga mountain. ཁ་པོ་ལྟུང་ལྟུང་ *(Kanchenjunga in Sikkim)* lit. the five great repositories of snow.

ཁ་པོ་ལྟུང་ལྟུང་ *Gañs-chen Chos-rgyal* the Grand Lama of Tibet; also the name of a guardian deity of Buddhism in Tibet; a name of Yama, the Lord of Death, who is worshipped in Tibet under the name of *Dam-chen Chos-rgyal*.

ཁ་པོ་ལྟུང་ལྟུང་ *Gañs-ljongs yul* ལྟུང་ *Bo* Tibet.

Syn. ཁ་པོ་ལྟུང་ལྟུང་ *gañs-can shid*; ཁ་པོ་ལྟུང་ལྟུང་ *gañs ri ra-wa* *skor-wa* *shid-khams*; ཁ་པོ་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ *gañs-can sa-lha* *gman-ljongs* (*Mon. and Fig. k.*).

ཁ་པོ་ལྟུང་ *gañs-bbab* avalanche; it snows.

ཁ་པོ་ལྟུང་ *gañs-bbal*, also called ལྟུང་ལྟུང་ *dkyil-bkhor* ལྟུང་, the snow lizard with circular marks on its skin resembling the common Indian lizard (*Lex.*); a frog of fabulous origin: the male frog is said to live on the top of the snowy mountains and the female frog in the abyss of the deep gorge below the mountain; when the sun passes over the tropic of cancer (*karkata* or crab), the male frog descends to the foot of the mountain and the female frog ascends there to meet him midway. Before

meeting each other the male frog remains more powerful; but after they have united, the female becomes the stronger of the two (*Sman.*).

གངས་རི I: *gañs-ri* བོད་མཛེས་ལྗོངས་ལྗོངས་ snowy mountain or snow-mountains—a common designation for many of the great ranges in Tibet; གངས་རི་ཉི་ལྔ་ *gañs-ñi-ñu* the twenty principal mountains of Tibet:—(1) ཐང་ལྷ་ *Thaŋlha*, (2) ཇི་ལེ་ *Ti-se* (*Kailāsa*), (3) མང་ལྷ་ *Mañ-lha*, (4) ཐུ་ལེ་ *Bu-le*, (5) ལྷ་རྩ་ *Star-go*, (6) ཐོ་ལ་ *Pho-la*, (7) མཁའ་རི་ *Mkhañs-ri*, (8) ཇོ་མོ་ཁ་ར་ག་ *Jo-mo kha-rag*, (9) རྩོ་རི་ *Rdo-rie*, (10) གང་ལམ་ *Gañ-lam*, (11) ཇི་ལེ་ *Rteo-lum*, (12) ལ་ཕུ་ *La-phyi*, (13) ཇེ་རི་ *Tshe-riñ*, (14) ལྷ་མ་ *Sna-nam*, (15) ཇི་ལེ་ *Te-sgro*, (16) མཛེ་ལུང་ལུང་ *Hoñ-de luñ-rgyal*, (17) མང་ལྷ་གམ་ *Yar-lha gam-po*, (18) གམ་ལེ་ *Gaal-rje*, (19) མཛེ་ལྷ་མ་ *Ha-ño gañs-lam*, (20) ཇི་རི་ *Ta-ri ña lañi-gañs* (*Kathañ*. ༧, 168).

གངས་རི II: ལུང་ལྷ་ལྷ་མོ་ *ñu-dag dkar-po* n. of a vegetable drug (*Mñon.*).

གངས་ལྷ་ག་ *gañs-erag* = གངས་ལྷ་ལྷ་ *gañs-bphred* along or across the glacier.

གངས་ལྷ་ག་ *gañs-erul* an avalanché; a slip in the snowy side of a mountain; a snow-slip.

གངས་ཐིག་ *gañs-thig* n. of a stone or mineral substance resembling stone; it is said to be a cure for fever that is produced from the liver.

གངས་པ་ལེ་ *Gañs-pa se-bu* the name of a celebrated lama and philosopher of the *Kadam* School of Tibet.

གང་ཇི་ར་ *gañ-ji-ra* lit. possessed of treasure or མཛེ་ལྷ་ག་ *mdsoñ-ldan*; an ornamental pinnacle on a temple, house or chorten

constructed after the prescribed model given in Buddhist books. This is a Sanskrit word though sometimes Tibetanized, being written as གངས་ཇི་ར་ *ñgan-ñji-ra*.

གད་ *gad* as in གད་གད་ *gsar-gad* 1. pure, genuine, unalloyed. 2. a rock.

གད་ཀྱི་པ་ *gad-kyi-pa* a rock cavern; a place of shelter under the cleft or nook of a rock: གད་ཀྱི་པ་ལ་འཇམ་མེད་ཀྱི་པ་ལ་འཇམ་མེད་ kept the bars of silver in the nook of a rocky hill.

གད་ཀྱི་ *gad-kha* མཚུ་ wide, broad; breadth; with breadth.

གད་མོ་ *gad-mo*, གད་མོ་ a laughing; laughter: གད་མོ་གད་ *gad-mo dgod* གད་མོ་ utters a laugh; གད་མོ་གད་མོ་ *gad-mo-bgad* གད་མོ་ I have laughed; གད་མོ་གད་མོ་ *gad-mo-bgad-soñ* he has laughed. གད་མོ་གད་ *gad-mo rgod* to laugh; གད་མོ་གད་མོ་ *gad-mo sor-byuñ* laughter sprang forth; གད་མོ་གད་མོ་ *gad-mo sor-soñ* idem; གད་མོ་གད་མོ་ *gad-mo bdebs-pa* to laugh at a person; གད་མོ་གད་མོ་ *ñig rten-pañi gad-mo* laughter of worldly-minded people: གད་མོ་གད་མོ་ *this* is to me an object of laughter; it is ridiculous to me (*Jā.*). གད་མོ་གད་མོ་ *gad-rgyañs-can* གད་མོ་ གད་མོ་ *bédigs-pañi gad-mo* (མ་མ་ *Ha Ha*) loud laughter; གད་མོ་གད་མོ་ *ñdig-pañi gad-mo* (ཁི་ཁི་ *hihi*) coquettish laugh; གད་མོ་གད་མོ་ *dgyes-pañi-gad-mo* (ཁེ་ཁེ་ *he-he*) laugh of merriment or rejoicing; གད་མོ་གད་མོ་ *ñil-gyiñ gñon-pañi gyad-mo* གད་མོ་ a laughter of triumph; གད་མོ་གད་མོ་ *khro-woñi bñad-pa bñgyad* the eight laughs of indignation and wrath, &c.

གད་ལྷ་ *gad-kyal* the walls of conglomerate rock through which mountain-torrents have cut their way.

གད་པ་ *gad-pa* dust; refuses; swept-out: *phyags-mas gad-pa* *phyags* sweep with a broom the dust, refuse, etc. (*fig.*).

གད་ད་ *gad-dar* sweeping, cleansing; གད་ད་ཡིད་པ་ *gad-dar-tyed-pa* cleansing; sweeping well a place; keeping it clean.

Syn. ལྷ་ད་ *phyag-dar*; རྩི་ད་ *byi-dor*; གད་ད་ *gad-dar*; གད་པ་ཡིད་པ་ *gyed-pa*; ལྷ་པ་ *phul-phas* (*Men.*).

གད་པ་ *Gad-pa* n. of a mountain; the lowlands at the foot of a *Gad*.

གད་པ་ལ་ *gad-pa* *tsun* this side of the mountain called *Gad-pa*.

གད་ I: *gad-pa* or གད་པ་ *gad-pa* a sweeper; a cleanser; གད་པ་ལ་ *gad-pa* the class (of menial servants) requiring wages (such as) sweepers, dusters and water carriers. གད་པ་ any place or object well dusted or cleansed.

གད་ II: 1. a precipitous cliff of conglomerate such as often walls in the mountain rivers: 2. wide crack in a conglomerate rock.

གད་པ་ *gad-pa* a cavern or cleft in a conglomerate rock: གད་པ་ལ་ *gad-pa* *stag-dkar-gyi* *gad-pa* *stag-dkar* *lag* *lag* *lag* meanwhile they halted for five days in the rocky cavern of *Stag-dkar*.

གད་ *gan*=*near*: དེ་དུང་དེ་དུང་ *de-dun de-dun* *gan-du* *soh-ste* *dri-pa* going near to the chief of the merchants (caravan), he asked. གད་ *gan* (=ཀ་ *gam* in *O.*) signifying nearness, proximity; is used in such connection as གད་ to, towards, up to: དེ་དུང་ *de-dun* *gan-du* *soh-ste* *dri-pa* up to me; གད་པ་ *gan-pa* *gan-du* *soh-ste* *dri-pa* he went unto the

king; གད་པ་ *gan-pa* *gan-du* *soh-ste* *dri-pa* he went towards the house; གད་པ་ *gan-pa* *gan-du* *soh-ste* *dri-pa* he came from the king; གད་པ་ *gan-pa* *gan-du* *soh-ste* *dri-pa* in *W.* close by the brook; གད་པ་ *gan-pa* *gan-du* *soh-ste* *dri-pa* in *W.* hard by the water; གད་པ་ *gan-pa* *gan-du* *soh-ste* *dri-pa* one living close to a mountain or hill.

གད་པ་ *gan-pa* or གད་པ་ *gan-pa*, ལྷ་ *supine*; lying on the back with the face upward: གད་པ་ *gan-pa* *gan-du* *soh-ste* *dri-pa* to lie in that position: གད་པ་ *gan-pa* *gan-du* *soh-ste* *dri-pa* to fall on the back.

གད་པ་ *gan-pa* = གད་པ་ *gan-pa*, ལྷ་ *gam-rgya*, a written contract; an agreement (*Cs.*).

གད་པ་ *gan-pa*, a silk handkerchief offered as a present in exchanging compliments on meeting (*Sch.*).

† གད་པ་ *gan-pa* *bha-dra* *gan-pa*, a kind of drug used in liver derangement.

† གད་པ་ *gan-pa* *ri* *gan-pa* *gan-pa* *gan-pa* a Buddhist *mantra* or charm which has the power of enabling one to move in space.

† གད་པ་ *gan-pa*, གད་པ་, གད་པ་ the temple of fragrance; hall of worship built after the model of a *chaitya* with many doors. It is generally attached to a great monastery. In Tibetan it is called གད་པ་ *Dri-gtsan-kha*, the name being applied to the particular chapel where the image of Buddha is placed. The great temple of Buddha at Gaya was called *Mahā gandhola Caitya*. *Phyi gan-dho-la naḥ-du lha-khaḥ byas-pa* its inside was a god's house or chapel and the outside a *gandhola*.

† གད་པ་ *gan-pa* *gan-pa* a mineral substance used as a cure for leprosy.

རྩལ་མའི་གཤམ་གྱི་ *rtsub-moñi gab-tshig*; རྩལ་གྱི་གཤམ་གྱི་ *grahs-kyi gab-tshig*; རྩལ་གྱི་གཤམ་གྱི་ *rab btags-kyi gab-tshig*; རྩལ་གྱི་གཤམ་གྱི་ *mit-du bduz-pahi gab-tshig*; རྩལ་གྱི་གཤམ་གྱི་ *sgrib-pahi gab-tshig*; རྩལ་གྱི་གཤམ་གྱི་ *sgrañi gab-tshig*; རྩལ་གྱི་གཤམ་གྱི་ *gmoñs-pahi gab-tshig*; རྩལ་གྱི་གཤམ་གྱི་ *phrogs-kyi gab-tshig*; རྩལ་གྱི་གཤམ་གྱི་ *goig bsgribs-kyi gab-tshig*; རྩལ་གྱི་གཤམ་གྱི་ *gris-lu bsgribs-pahi gab-tshig*; རྩལ་གྱི་གཤམ་གྱི་ *goñs bdras-kyi gab-tshig*.

གཤམ་གྱི་ *gab-yig* 1. in the medicinal works of Tibet the names of certain drugs and medicines are written in words which are not ordinarily understood, having secret meanings assigned to them. 2. in figurative language, meanings of names and words which are not ordinarily understood. Such are called *གཤམ་གྱི་ gab-mñi*, i.e., secret names.

གཤམ་གྱི་ *gab-sa* གཤམ་གྱི་ *gab-sa* or གཤམ་གྱི་ *yib-sa* hiding-place; place of concealment: གཤམ་གྱི་མཆོད་རྟེན་ལ་མཆོད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་ we came bringing much gold with us, but we were without a hiding-place or a place to go to (*A. 120*).

གཤམ་ *gam* near, v. གཤམ་ *gan*.

Syn. གཤམ་ *gam-yo*; གཤམ་ *gruñ*; གཤམ་ *ñe-bkhor* (*ññon*).

གཤམ་གྱི་ *gam-gum* a number, གཤམ་གྱི་ *grahs-gnas* (*Ya-sol. 57*).

གཤམ་གྱི་ *gam-spahs* panels or little boards beneath the cornice of a roof, often filled up with paintings (*Jñ*).

† གཤམ་གྱི་ *gam-bu-ra*, གཤམ་གྱི་ in *W.* a citron; lemon (*Jñ*).

གཤམ་གྱི་ *gam-bbrog* a dairy in the neighbourhood of one's residence. *Gam-bbrog rgyañ bbrog bñah-wa rtsa-yi dge* Near and distant dairy farms become thriving through the abundance of pastures (*Jig*).

གཤམ་གྱི་ *gam-bdsin* abbr. of གཤམ་གྱི་ *ganrgya dññ bdsin*, a receipt, acknowledgment; the letter of transfer, exchange, &c., for buying and selling or transaction of money business, &c.: གཤམ་གྱི་ *gam-bdsin byed-pa bdoñ bñyargyi bñod-pa go-bñdab bñphroñ ñeñ* certainly, the receipt and the deed of agreement should be satisfactorily explained (*ñññ*).

+ གཤམ་ *gam-yo* (གཤམ་གྱི་ *gam-gyog*) = གཤམ་ *ñe-bkhor* attendant.

གཤམ་ *gabñ* གཤམ་ 1. a little box or case when containing a talisman or amulet, it is worn suspended round the neck.

གཤམ་ I: *gar* or གཤམ་ *gar-bro* གཤམ་, གཤམ་, གཤམ་ dance; acting in a dramatic play; gesticulation; གཤམ་གྱི་ *gar-was bññor* surrounded by dancing girls or actors; གཤམ་གྱི་ *gar-byed-pa* to dance; གཤམ་གྱི་ *ghu-gar rññod-mo byed-pa* to sing; to dance and play; གཤམ་གྱི་ *gar-sas* the food given to performers; *gar bññrab-bñññan gyi sas-la* for the food of those who perform dancing; གཤམ་གྱི་ *gar-la dññab-wa* གཤམ་གྱི་ very fond of dancing; གཤམ་གྱི་ *gar-la bññta* གཤམ་གྱི་ attending a dance; witnessing a performance.

གཤམ་གྱི་ *gar-gyi bññod-mo* གཤམ་གྱི་ dancing entertainment or amusement.

གཤམ་གྱི་ *gar-gyi bññah-yo* = གཤམ་གྱི་ *grub-ññon* or གཤམ་གྱི་ *rññal-bññyor-pa*

chen-po fig. a *yogi* or ascetic engaged in meditation: རྒྱ་མཚན་གར་གྱི་དཔལ་པོ་མཚན་པོ་འཇམ་མེད་ *gku-mchog gar-gyi dpañ-po mdes brjid* *ñoms-gñ* your holiness the lord of the dancers (peacock), equal in beauty and splendour (*Fig. k. 28*).

གར་གྱི་གཙོ་བོ་ *gar-gyi gts'o-po* = རྒྱ་གར་གྱི་མགུ་པོ་ *gñu-gar-gyi mkhan-po* or གཙོ་བོ་ *gts'o-po* teacher or director of a dance or dancing performance (*Mon.*).

གར་ III: or གར་ *ga-ru*, or གར་དུ་ *gañ-du*, whither; where; གར་ལ་ *gar-yah* anywhere: གར་ལ་རྒྱུ་བ་ *gar-yah skye-wa* growing anywhere: གར་ལ་མི་འགྲོ་བ་ *gar-yah mi bgro-wa* to go nowhere. གར་མེད་ *gar-med* in *W.* at all events; by all means; ག་ག་མེད་ *ga-na-med* or གར་མམ་ *gar-bab* at random; haphazard (*Sch.*).

གར་མགུ་ *gar-mkhan* or རྒྱ་མགུ་ *bro-mkhan* dancer 1. a dancer, performer, e.g., even a Buddha or any saint dances when displaying miracles. 2. name of a god, acc. to *Sch. Śiva (Jā.)*.

གར་མགུ་མ་ *gar-mkhan-ma* = གར་མ་ *gar-ma* नर्तकी, རུང་ dancing girl. The thirteen modulations of voice or musical notes: (1) གར་མ་ *gar-ma* རེམ་མེད་; (2) རོ་རྩེད་མ་ *rol-rtsed-ma* རེམ་མེད་; (3) དཔལ་མ་ *dal-ma* རེམ་མེད་; (4) རྩེད་མ་ *myur-ma* རེམ་མེད་; (5) གར་མ་ *bar-ma* རེམ་མེད་; (6) རེམ་མེད་ *tshig-rdog* རེམ་མེད་; (7) རྩེད་མ་ *bya-wahi-dug* རེམ་མེད་; (8) རྩེད་མ་ *bya-wahi tshad* རེམ་མེད་; (9) རྩེད་མ་ *ta-tva* (ཐམ་) reality; (10) རྩེད་མ་ *o-gha* (ལོ་མ་) flow; (11) རྩེད་མ་ *ghc-ni* རེམ་མེད་ compact; (12) གར་མ་ *la-ya* (ལམ་) absorption; adherence; (13) རྩེད་མ་ *ad-mya* (མམ་) equality.

གར་མམ་ *gar-oham* the frantic dance of the lamas of Tibet which is chiefly observed

by the *Rñin-ma* schools of Tibet. It is of two kinds རྒྱ་པའི་རྩེད་མ་ *phur-pa'i rtsa bham* the dance of the enchanted club, and རྒྱ་པའི་རྩེད་མ་ *hkhru-b-bham* the dance of the lamas at the time of offering sacrifice.

གར་མམ་ *gar-stabs* dancing gesture or motion.

གར་པ་ *gar-pa* མཚན་པོ་ a dancer; also a dance.

གར་ II: the encampment of an army; a camp.

གར་རྒྱལ་ *gar-rgyab* encampment; གར་རྒྱལ་པ་ *gar-rgyab-pa* to encamp; also for གར་རྒྱལ་པ་ *gañ-rgyab*, རྩེད་མ་མཚན་པོ་མཚན་པོ་ *rdo-gñadab sog* *gar-rgyab* fling at him stone or arrow, etc., whatever (you can) (*Hbrom. I 6*).

+ གར་ཅིག་ *gar-oig* = གར་ཅིག་ *gañ-ahig*, which one; whichever one.

གར་མཚན་པོ་ *Gar gdon-btsan* the famous general of King *Sron-btsan sgampo*, who visited the capital of China and induced Emperor Taitsung to give one of the princesses imperial in marriage to his sovereign, about 630 A.D.

གར་རྩེད་ *gar-rdeb* རྩེད་མ་མཚན་པོ་མཚན་པོ་ *chug-khyer gar-rdeb-sogs-la* lands, fields, houses, &c., that have been devastated by a river by the over-flowing of its banks, &c. (*Rtsii.*).

གར་མམ་ *gar-nag* name of a medicine.

གར་པོ་ I: *gar-po* in colloq. language the word གར་པོ་ *dkar-po* is pronounced as གར་པོ་ *gar-po* and also written as such. It is usual to pronounce གར་པོ་ *dkar-po* as གར་པོ་ *gar-po* in the vulgar language (*Grub. 2 2*).

ཁ་པོ II: ཁ་པོ, also ཁ་མོ *gar-mo*, thick; dense; condensed; not fluid.

ཁ་པོ 1. *gar-wa* ཁ་པོ *tska-wa* ཁ་པོ astringent. 2. strong; ཁ་ཅམ་ *gar-chañ* strong beer (*Jā.*).

ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ *Gar tsan bphags-pa* name of a monastery and also of a deity in Tibet (*Jig. 3.*).

ཁ་པོའམ་ *gar-das* or **ཁ་པོའམ་** *bi gar-das*, ཁ་པོ, n. of a tree or kind of wood ཁ་པོ (*K. ko. 4, 5.*).

ཁ་པོའམ་ *gar-she* the native name of the district called *La-hul* or *La-hol* by the Hindus (*Jā.*).

ཁ་པོའམ་ *gar-log* acc. to the Tibetans rapacious mountain tribes belonging to the far north-east of Tibet. ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ those styled in the Tibetan tongue *Gar-log* are described in the *Li-s'i Gur-khang* as *Turushka*. The ཁ་པོའམ་ *Garlog* were a different people from the ཁ་པོའམ་ *Mgo-log*. ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ *Gar-log gi rgyal-po la shu-lus bial-was chos-phgir srog-kyañ bial-was rgyal-po gin*. In *Atis's* biography it is mentioned that the King of the *Gar-log* in the first part of the 11th century, A.D., came from the Indian side and made the King of Tibet a captive when he was there on a visit to *Purang*. Probably they were the earliest Mohamedan invaders of *Kashmir*.

ཁ་པོའམ་ *gar-cha* the muscles of the thumb (*Med.*) (*Jā.*).

ཁ་པོའམ་ I: *gal*=ཁ་ *nan* pressing; ཁ་པོའམ་ *gal-gyis* pressingly, urgently.

ཁ་པོ II: importance ཁ་པོའམ་ *gal-du bdeñ-pa* to consider of importance; to esteem.

Syn. ཁ་པོ *gnad*; ཁ་པོ *gnad* (*Mñon.*).

ཁ་པོ III: 1. constraint; compulsion: *ñā-la gal-jñā* in *C.* "I have been compelled" (*Jā.*). 2 trap; snare: in colloq. ཁ་པོའམ་ *gal bdeug-pa* to set a snare (*Jā.*).

ཁ་པོ IV: v. ཁ་པོའམ་ *gal la-la*.

ཁ་པོའམ་ *gal-bdag*=ཁ་པོའམ་ important; ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ very important.

ཁ་པོའམ་ *gal-chuñ* unimportant; insignificant; undervalued; slighted.

ཁ་པོའམ་ *gal-che-wa* very important: ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ of the two, this life and the future, the latter is of greater importance: ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ it is of greater importance to acquire accomplishments than to go roving about without purpose: ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ important moral precepts.

Syn. ཁ་པོའམ་ *gnad-che-wa*; ཁ་པོའམ་ *gtsa-che-wa*; ཁ་པོའམ་ *khag-che-wa*; ཁ་པོའམ་ *gtsa-che-wa* (*Mñon.*).

ཁ་པོའམ་ *gal-te* conj. if; in case of: implies a conditional possibility. It is placed as the first word in a conditional sentence while ཁ་པོ, its complement, stands after the verb at the end; together they signify "if." ཁ་པོ, however, is sometimes omitted, ཁ་པོ still meaning "if." In colloq. expression ཁ་པོ *gal-te* is seldom used; but "*gal-she*" is a common substitute: ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ if you wish to enjoy all happiness, you must entirely leave off all desire: ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་ཁ་པོའམ་

ལྟ་ན་ཅི་ཡང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ if you wish at all times to live in friendship (with the three Hobbies), you should avoid the three dangers, viz. of looking at your loving wife, thinking of profit, and of confiding in an envoy.

གཤམ་མཐོང་ *gal-mdo* = གཤམ་གཤམ་ *gal-bdag* or གཤམ་གཤམ་ *gnad-bdag* 1. really, essentially of importance. 2. n. of a disease (*Med.*).

གཤམ་པོ་ *gal-po* probably same as གཤམ་ *gal*. གཤམ་པོ་ཅི་ཡང་མཐོང་མཐོང་ the important, indispensable master of the house (family).

གཤམ་པོ་ *gal-wa* to force, to press some thing on a person: གཤམ་པོ་ཅི་ཡང་ indoor confinement is forced on men (*Jā.*).

གཤམ་པོ་ཅི་ཡང་ *gal-war byed-pa* གཤམ་པོ་ཅི་ཡང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ *hrtson bla-wa* གཤམ་པོ་ཅི་ཡང་མཐོང་མཐོང་ to be assiduous.

གཤམ་པོ་ *gal-hau* (lit. got hold of the important thing), = གཤམ་པོ་ཅི་ཡང་ renunciation.

གཤམ་པོ་ *gal-ro* in *W.* refuse; rubbish.

གཤམ་ *gas*, v. གཤམ་པོ་ *bgas-pa*.

གི་ *gi* I. numeral for 33, v. affix instead of ཅི་ *kyi* after ག་ and ར་; for signification v. ཅི་ *kyi*.

གི་ལུ་ *gi-gu* the vowel sign ~ for i.

གི་ལུ་ཤིང་པོ་ *gi-gu shi* = གི་ལུ་ཤིང་པོ་ *gi-gu-sha*, having a white speck in the eye; wall-eyed (of horses) (*Sch.*).

གི་ལུ་ཤིང་པོ་ *gi-gi-big* or གི་ལུ་ཤིང་པོ་ *ko-tsi-big* tanned skin of a kind of deer obtained from Mongolia and China (*Jig.*).

† གུ་ནེ་ཐུ་ *Gu-ne-ru* n. of an Indian yogini or female ascetic (*K. dun. 38*).

གི་ལུ་ཤིང་པོ་ *gi-wa* and also གི་ལུ་ཤིང་པོ་ *gi-ha* གི་ལུ་ཤིང་པོ་, གི་ལུ་ཤིང་པོ་, གི་ལུ་ཤིང་པོ་, གི་ལུ་ཤིང་པོ་ a yellow pigment, an anthelmintic medicine; གི་ལུ་ཤིང་པོ་ n. of a concretion in the entrails of some animals, used for medicine. Acc. to the medical works of Tibet this concretion is formed in the liver of certain animals and seldom in men, and it resembles in appearance and size the boiled yolk of a hen's egg. There are also smaller ones. Acc. to some lexicographers this concretion is formed in two or three strata or folds. The best quality of *gi-wa* is that which is obtained from an elephant, and those obtained from the ox called *gorocans* are of second quality. A kind of གི་ལུ་ཤིང་པོ་ *gi-wa* is also obtained from minerals and clay, and is of reddish-yellow colour. All these are supposed to be possessed of wonderful healing power. གི་ལུ་ཤིང་པོ་ གི་ལུ་ཤིང་པོ་ གི་ལུ་ཤིང་པོ་ གི་ལུ་ཤིང་པོ་ གི་ལུ་ཤིང་པོ་ གི་ལུ་ཤིང་པོ་ (*K. g. 2 308*). *Gi-wa* mixed with honey, if applied to both the eyes as a medicine, will give one such a clear vision, enabling one to see all the treasures which are in the earth.

† གི་ལུ་ཤིང་པོ་ *Giri bhan-dha* n. of a mountainous country: *Gi-ri bhan-dha* *gul-gyi* གི་ལུ་ཤིང་པོ་ *ri kholo-su* གི་ལུ་ཤིང་པོ་ *ri mi-bdga-wa* གི་ལུ་ཤིང་པོ་ *rgye-gar-pa* གི་ལུ་ཤིང་པོ་ *grags-pa* it being known to the Indians that in the mountains skirting the country of Giribandha there are ten different La-lo tribes (*Deam.*).

གི་ལུ་ཤིང་པོ་ *gi-lin* a strong-bodied horse (*Sch.*).

གི་ལུ་ཤིང་པོ་ *gi-lin* a fabulous animal.

གི་ཁང་གུ *Gi-kañ rgya* n. of a tribe in Tibet.

† གིང་ *gis* གིང་ཁྱེར་ probably a little drum, or the beating of it as an accompaniment in dancing (*Jā.*).

གིམ *gi-m* གླིང་གི་མཚན་ལྟོགས་ *sgra-sñan-gyi gras-shig* n. of a soft musical tone. (*K. my.* ༡ 393).

གིར་མོ་ *gir-mo*, *Ld.*, the Indian rupee; in *C.* it is called གོར་མོ་ *gor-mo* or གོར་མོ་ *gor-mo*.

གིས་ *gis* instead of གིས་ *kyis* after a final ག་ or ར་.

གུ་ *gu* 1. numerical for 63 = བྱ་ལྔ་ 2. sign of diminutives, e.g., གྱི་བྱ་ *khyi-gu* a puppy; little dog. 3. extension; extent; room; space; གསལ་པ་ཕྱེད་པ་ *gnas pa gu-dog*, ལུང་པ་ཕྱེད་པ་ *lung pa gu-dog*, ལམ་པ་ཕྱེད་པ་ *lam gu-dog*, རྒྱུ་པ་ཕྱེད་པ་ *sems gu-dog-po* narrow-minded; a narrow place, valley or road; གཡང་པ་ཕྱེད་པ་ *gu-yang pa* spacious; roomy; wide; གཡང་པ་ཕྱེད་པ་ *gu-yang pa* *bdug* there is much room here.

གཡང་པ་ཕྱེད་པ་ *gu yang-po* = དུང་པ་ཕྱེད་པ་ *dug-po* *mo* *pa* spacious; capacious: གཡང་པ་ཕྱེད་པ་ *sa-cha gu yang pa* a spacious, wide place: གཡང་པ་ཕྱེད་པ་ *sdod-sa gu yang pa* a commodious residence: གཡང་པ་ཕྱེད་པ་ *sems gu-yang pa* a broad, generous heart.

གུ་གུ་ལྟ་ *gu-gu-pa* enamelled plates, cups, &c.; generally enamels on copper.

† གུ་གུ་ལྟ་ *gu-gul* or གུ་གུ་ལྟ་ *gug-gul*, གུ་གུ་ལྟ་, གུ་གུ་ལྟ་ a costly incense, one kind of which is white, another black. It is used in medicine and its smell drives away evil spirits.

Syn. གུ་གུ་ལྟ་ *bum-mukhan*; གུ་གུ་ལྟ་ *bdre-lu*; གུ་གུ་ལྟ་ *nal-mo hdra* (*Mhon.*).

† གུ་གུ་ལྟ་ *gu-gul-pa* གུ་གུ་ལྟ་, གུ་གུ་ལྟ་ *Amyris galloa* the plant from which the incense is obtained.

གུ་གེ་ *Gu-ge* n. of a province in the West of Tibet. Also n. of a section and school in the Sera monastery. The people of the province of གུ་གེ་ *Gu-ge* are called གུ་གེ་པ་ *Go-ge-pa*.

གུ་ཏན་ *Gu-tan* also called *Go-tan*, the elder grandson of རྒྱལ་ཁབ་པ་ *Jen-ghis Khan*, who invited Sakya Paṇḍita to Mongolia in order to introduce Buddhism there.

གུ་ཏི་ *gu-ti* in *W.* deaf (*Jā.*).

† གུ་ཏི་མི་ཏྲ་ *Gu-ta mi-tra* གུ་ཏི་མི་ཏྲ་ a Buddhist monk about whom mention is made in the *Phar-phyin* section of the sacred books of Tibet.

གུ་ལུ་ལྟ་ *gu-sul* (for རྒྱལ་ཁབ་པ་ *ral-gu sul-ma*) hair-pendants of precious stones of women in Tibet: རྒྱལ་ཁབ་པ་ *ral-gu sul-ma* taking off her hair-ornaments, she offered them (*A.* ༡ 102.).

གུ་ཡར་ *gu-yar* in *W.* slowly; gently; without noise (*Sch.*).

གུ་ཡུ་ *gu-yu* གུ་ཡུ་ quick-silver.

གུ་ཡོག་ *Gu-yog* 1. གུ་ཡོག་པ་ *gyal-po shig* n. of a king of birds (*K. my.* 18). 2. n. of the second son of Jengis Khan, who ruled over Eastern Mongolia.

† གུ་རུ་ *gu-ru* གུ་རུ་ spiritual teacher; a teacher; father-confessor; གུ་རུ་ *bla-ma*, གུ་རུ་ *stob-dpon*. Often in *Milarapa*.

བྱ་མཚན་གྱི་ *Gu-ru mtshan-brgyad* the eight manifestations of the Great Teacher; also the eight names of Padma Sambhava.

གུ་རུག *gu-rug* 1. in *Ld.* a colt or foal of an ass (*Jā.*). 2. n. of a celebrated lama who was tutor to *Rog Ches-rab*.

གུ་ལང་ *gu-lan* n. of a deity propitiated by mothers (in Tibet) for the well-being of their children. According to some this deity blesses mothers with children.

གུ་མིང་ *gu-mi* 1. pure gold picked out from a mine. 2. also spelt བྱ་མིང་ *gu-mi*, gold embroidered cloth or silk: བྱ་མིང་གི་ཐོག་ནས་ཞུས་པ་ལྟར་མཉམ་པ་མཉམ་པ་ having presented a religious garment of embroidered silk (to him).

གུ་ལེ *gu le* in *W.* for ག་ལེ *ga-le* slowly; softly; gently.

† བྱ་ཁྱི *Gu-phi* said to be a corrupt form of the Chinese title of *Kaupiri*, which is conferred on Buddhist monks and religious men, but it is evidently the corruption of the Sanskrit title of *gauri*, the lord of religion or *guna-phi*: in Tibetan རྒྱལ་པོ་འཕྲུལ་པ་ *yon-tan-dpal*, the blessed, learned or talented one. In Mongolian *Kau-phi* signifies a *Pandit* or a learned man.

བྱ་ཁྱི་མཚན་གྱི་ *Gu-phi sog-po* Gus'ri the Mongolian, in Tib. called བྱ་ཁྱི་མཚན་གྱི་པོ་འཕྲུལ་པ་ *Gu-phi bstan-bdoin chos-rgyal*, the *Deutscher* Chief, who conquered Tibet and established the supremacy of the Dalai Lama in 1643 A.D. over all Tibet; also an *Eleuth* Mongolian who belonged to Gus'ri's *nners*.

གུ་ཐུ *gu-thu* occurs in (*Vai. kar.*) a garment, dress (*Jā.*).

གུ་ག་གུ་པ་མཚན་གྱི་ *gug-gu, bcan* an oblation cup: བྱ་ག་གུ་པ་མཚན་གྱི་ཐོག་ནས་ཞུས་པ་ལྟར་མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *gug-gu bcan-ni Hor-gyi tsh las lod* this name is now applied to enamelled cups made in China (*Jig.*).

‡ བྱ་གུ་གུ་ *gug-gul*, v. བྱ་གུ་ *gu-gul*.

གུ་ག་པ་ *gug-pa* 1. བྱ་ག་པ་ *dad-pa*, བྱ་ག་པ་ *dad-pa* *gug-pa* བྱ་ག་པ་ bent as in reverence, to bend in salutation: བྱ་ག་པ་ *gug-pa* with humility, humbleness, modesty. 2. In *W.* to rub or scratch gently; to tickle.

བྱ་ག་གུ་ *gug-gug* bend low: བྱ་ག་གུ་མཚན་གྱི་ཐོག་ནས་ཞུས་པ་ལྟར་མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *gug-gu bstan-bdoin chos-rgyal* he saluted thrice, bending low his head and body.

བྱ་ག་པ་ *gug-pa* bent; bent downwards (of leaves) (*Vai. sh.*), v. བྱ་ག་པ་ *gug-pa*.

གུ་ག་མཚན་ *gug-shan* weight of gold according to the standard formerly used in the province of བྱ་ག་ *Gu-ge*, a *Shan* or ounce of བྱ་ག་ *Gu-ge*: བྱ་ག་མཚན་གྱི་ཐོག་ནས་ཞུས་པ་ལྟར་མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *gug-shan* having presented gold of the weight of 300 ounces (of *Gu-ge*) (*A. 79*).

གུ་འ་ I: *Gua* an imperial title, belonging to the second class of nobility in China; it is second only to the distinction of *Wang* or Prince, and is very much prized in Tibet. The recipient wears a ruby button and three plumes of the peacock.

གུ་འ་ II: ཁྱི་པ་མཚན་གྱི་ *khupa* variously applied (1) to a species of leopard-cat found in Tibet.

which is smaller than the Himalayan leopard, and (2) to the broad-headed tiger of Central Asia, kharakula of the Mongols, which lives in the forests of the Amur and of North-Western China. The flesh of latter is used in paralysis, and also as an antidote against evil spirits.

གུང་ III: the middle; central; also generally the meridian; noon; midday; as well as, less frequently, midnight; ལྔ་ རྩ་ *sin-gut* midday; noon; མཚན་ལྔ་ *midnight*.

ཁུ་ལྔ་ *gut-la* in the middle: ཁུ་ལྔ་པའི་ཁོང་ལྔ་ *gut-nag tlen* taken or come out of the middle of Upper Tibet.

ཁུ་ལྔ་པའི་ *gut-du byed-pa* to divide through middle; to dissect anatomically; ཁུ་ལྔ་པའི་ལྔ་ལྔ་ *gut-la* in the middle of summer; ཁུ་ལྔ་པའི་མཚན་ལྔ་ *gut-la* at the midnight hour; the middle watch of night.

གུང་རྩ་ལྔ་ *Gut-rgyal* n. of one of the early kings of Tibet (*Pig.*).

ཁུ་ལྔ་ *gut-jis* midday tea; also the religious service conducted in a Buddhist monastery at midday when tea is served to the congregated monks.

ཁུ་ལྔ་པའི་ *gut-gtis* the two middle times, midday and midnight.

གུང་མཚན་ *Gut-tshen* lit. central plain, n. of a part of Ngari Khorvum; n. of a monastery in Ngari.

གུང་ལྔ་ district of Gangthang in western Tsang, the birth-place of *Nag-tsho Lo-tsa-wa Tshul-khring rgyal-wa*, who brought Atis's to Tibet.

ཁུ་ལྔ་པའི་ཁོང་ལྔ་ *Gut-tshen Hjam-dhyahs* n. of an incarnate Lama of Amdo, who

became the high priest of *Tashi Genen* monastery of Amdo and erected a lofty chorten-temple 360 feet high; and founded a monastery with a library containing 20,000 block-print volumes.

ཁུ་ལྔ་པའི་ཁོང་ལྔ་ *Gut-tshen Rtsabji* to ren the birth-place of *Milarepa* the poet and saint.

ཁུ་ལྔ་པའི་ *gut-pa=ཁུ་ལྔ་པའི་ཁོང་ལྔ་* *tsab-po* the second of three brothers; the middle one.

ཁུ་ལྔ་པའི་ *gut tsab-pa* to take rest at noon on a journey; ཁུ་ལྔ་པའི་ *gut-tshigs* dinner (*Sch.*).

ཁུ་ལྔ་པའི་ *gut-bdang* ཁུ་ལྔ་པའི་ also *gung-mo*, the middle finger.

ཁུ་ལྔ་པའི་ *Gut-ri gut-tshan* the son and successor of King ཁུ་ལྔ་པའི་ *Khri-ron tshen-tshan* who reigned in Tibet about 733 A.D.

གུང་ལྔ་པའི་ *gut-la phug* or ཁུ་ལྔ་པའི་ *gut gnar-la phug* carrot.

ཁུ་ལྔ་པའི་ *gut-zas* *la bgru-wa* to take a walk about midday, also generally to take a walk ཁུ་ལྔ་པའི་ *gut-lon* at noon.

གུང་ *gut* 1. slope; declivity (*Co.*). 2. separation; solitude; seclusion (*Sch.*).

ཁུ་ལྔ་པའི་ *gut-du=ཁུ་ལྔ་པའི་ལོག་ལྔ་* *logs subam sper-du* aside; apart: ཁུ་ལྔ་པའི་ལོག་ལྔ་ *logs sper-du* again *Jofo* spoke to *Phyag-dar ston-pa* while alone in a solitary place (*A. 5*).

ཁུ་ལྔ་པའི་ *gut-du bber-wa* 1. to place aslant or to one side; ཁུ་ལྔ་པའི་ *gut-du bgru-pa* to separate (*Ja.*), disperse. 2. to buy dear, at a loss; synonymous with ཁུ་ལྔ་པའི་ *gun-god*; in *Lad.* heavy or thick of hearing; ཁུ་ལྔ་པའི་ *gut-nag* quite deaf; deaf as a post. 3. ཁུ་ལྔ་པའི་ *gut-du byug-pa=ཁུ་ལྔ་པའི་ལོག་ལྔ་* *logs-su bshag-pa* or ཁུ་ལྔ་པའི་

shan-du peng-pa to humiliate; deprecate;
to place in a false or inferior position.

35'4 gud-pa = 295'4 b'gud-pa.

གུད་པོ *gud-po* dear; expensive, v. གུད་པོ
rgud-po.

གུན་ *gun loss; damage:* ར་མ་བུད་མཁ་ *ba-la*
gun-phog in *W.* I have suffered loss
 (prop. damage h come to me) (*Jā.*).
 བུད་ཀྱི་མཁ་བུད་པ་ *to make u a loss:* མཁ་བུད་པ་ར་མ་བུད་པ་
 ར་མ་བུད་པ་ལོ་རྒྱུད་པ་ *in all*
other places, on the other hand, they out of
pride almost daily tried to replenish their
loss (Hibrom. F 35).

གུན་དུམ *gun-dum* a bottle-shaped or cylindrical basket for fruit in *Ld.* (perhaps akin to *khon-pa*) (*Jā.*).

35⁵ *gun-po* in *Ld.* expensive; dear.

पुनः *gum-sto* = येन *gi-nas* or येन *gi-sto*
 having died or been dead : देवपुत्रमिदं ब्रह्म-
 पुनःपुनः *de-nas gum mi-riā var Bram-sto*
gum-sto then, not long after, the Brāhman
 having died (*Hibrom. 168*).

གུམ་པ *gum-pa*, བ. འགུམ་པ *hgyum-pa*.

ཁུར *gur* 草棚, 草屋, a tent; also a house made of hay or straw or grass; རྩུ་ཁུར *don-gur* a sleeping tent; རྩུ་གུར་གློ་མཚོ་ *tshe-gur* a tent used by a great man for his residence; ཁུར་ལོ་ *gur-yol* the ceiling of a tent; ཁུར་ཁོ་བོ་ *gur-khob* the cover or canopy; རེ་ཁུར་ *re-gur* tent of cotton cloth; རྩུ་ཁུར་ *rgyal-gur* royal pavilion; རྩུ་གུར་ *dmag-gur* a military tent; ཁུར་མཚོ་གློ་མཚོ་ *gur-khob* a magnificent tent; ཁུར་ལྗེ་ *gur-thag* tent robes; ཁུར་པེ་ *gur-ber* in *W.*, or ཁུར་ཁྱིའ་ *gur-pi*, the tent poles; ཁུར་མེ་གློ་མཚོ་ *gur-thog* the upper covering or outer-fly of a tent; རེ་ཁུར་ *thab-gur* hearth-tent; that which is used

as a kitchen ; རྩ་གྱི་ཁག་པ་ *gur-gyi kam-ba* the outer canopy-like cover of a tent ; the upper part of a double tent ; རྩ་ཐུར་ *gur-phur* the pegs or pins used for pitching a tent . རྩ་གཤོ་ *gur-gshol* the walls of a tent ; ཁྲ་ཐུར་ *gur-glad* the top or crown of a tent ; the passage for the smoke out of a tent ; རྩ་འཐྱུ་ *gur-hgram* lattice in the side of a tent ; རྩ་ལྟུ་ *gur-lcam* stakes supporting the roof of a tent (*See*).

ཁྱེ་ཁྱེ་ *gur-khañ* the imaginary pavilion or mansion of the gods, which is formed in the sky, canopied by rain-bows, walled by rays of light, supported by diamond posts and carpetted with variegated clouds, for the use of the gods when they come to witness religious entertainments or performances of the pious on this earth.

ཀུན་གྱི་མགོན་པོ་ *Gur-gyi ngon-po* a divinity
of the Sakya-pa School.

ལྷ་ལྷོ་ *Gur-drag* n. of a Buddhist deity
of the Sakya-pa School.

ᠵᠠᠭᠠᠨ *gur-nag* those of the black tent, or the Black-tent Mongols; ᠵᠠᠭᠠᠨ *gur-gkar* the White-tent tribes of Mongolia; ᠭᠣᠭᠠᠭᠠᠨ *gool-gur* the tent used by itinerant mendicants or *Shamans*.

ལུང་པ་ལྷ་རྒྱལ་ *gur-pa gr̥a-tshak* a Buddhist
congregation at ལྷ་ཅེ་ *Gyan-tse*.

ཏུ་ལྟ་བུ་ *gur-lpa* a perforated skin; a
hide full of holes (*Sch.*).

ᠭᠣᠷᠰᠣᠷ the tribe of the Mongols who used to live in yellow tents. The Tāranātha Lama of Urga (Tah Khureh) in Mongolia still uses the yellow tent.

गुर'गुम *gur-gum* or **गुर'गुन** *gur-gun*
कुङ्कुम, कर्पूरक *saffron, crocus, marigold.*

alendula, and similar yellow flowers (Jā.): *गुर-गुम* *gur-gum* *gachin-nag kun sel rtsa kha sdom* saffron cures liver-disorders and contracts the surface of the bowels (*Rtsii*). There are three kinds of saffron known to the Tibetans; *बा-पो-गुर-गुम* *Bal-po gur-gum* the saffron of Nepal; *खा-चे-गुर-गुम* *kha-che gur-gum* the Kashmir saffron, which is the best, and *मि-अ-गुर* or *मि-अ-गु*, that is brought from distant regions (*Spice-islands*).

Syn. *ཐམ་བྱེད་པར་མཆོག་པོ་འཕྲུལ་པ་* *tahim byed dmar*; *འཕྲུལ་པ་ཐམ་བྱེད་པར་མཆོག་པོ་* *bdab brgya-wa*; *རྩིང་ལྷན་པར་མཆོག་པོ་* *rdzih drub skyes*; *མེ་ཏོག་དོན་མདུན་པར་མཆོག་པོ་* *me-tog don-can*; *ལུས་ཀྱི་མཆོག་པོ་* *kun-nag khkhum*; *མེ་ཏོག་ལྷན་པར་མཆོག་པོ་* *me-tog si-ma*; *ཤུལ་པར་མཆོག་པོ་* *phra-ma-can*; *ཀླ་མ་ལྷན་པར་མཆོག་པོ་* *ka-lha-lha-skyes*; *འཕྲུལ་པར་མཆོག་པོ་* *drub-pa-lha-lha*; *མེ་ཏོག་ལྷན་པར་མཆོག་པོ་* *me-tog don-can*; *འཕྲུལ་པར་མཆོག་པོ་* *drub-pa-lha-lha*; *མེ་ཏོག་ལྷན་པར་མཆོག་པོ་* *me-tog don-can*; *འཕྲུལ་པར་མཆོག་པོ་* *drub-pa-lha-lha* (*Shon*).

गुर-गुर *gur-gur* in *Ld.* a small churn used for preparing tea. (Jā.)

गुर-तिग *gur-tig* a kind of drug used for healing or drawing sores, &c.; *རྩིང་ལྷན་པར་མཆོག་པོ་* *rma gas rtsa tsahad khkhris nag-sel* it inflames sores, cures bilious fever.

गुल-गुल *gul-gul* a quaking; shaken as if by a strong wind: *ཐོ་མཆོག་ལྷན་པར་མཆོག་པོ་* *tho-mag lha-lha* *khro-bodhi stah-stah* *mdad-pas gul chen-po gzig gul-gul byun shad* It is said that because they assumed the attitude of a wrathful deity, a great country trembled (as if by an earthquake).

गुल-नाग *gul-nag*, lit. the black *गु-गुल* or *गु-गुल-नाग* *gul-gul nag-po*, n. of a medicine.

गु-पा *gu-pa* *ཐམ་བྱེད་པར་མཆོག་པོ་* *tahim byed dmar* humility, respect, reverence, devotion; also adj. respectful, devout; very common in the phrase *gu-pas phyag tsah-l-lo*, saluted with reverence; *མ་གུ་པ་མཆོག་པོ་* *ma-gu-pa* unsubmitive, undevout; *ཐམ་བྱེད་པར་མཆོག་པོ་* *tahim byed dmar* *gu-pa dach* *tsah-l-lo* respectfully; with dignity and honour; *ཐམ་བྱེད་པར་མཆོག་པོ་* *tahim byed dmar* *gu-par bgyur-wa* to be respectful; to humble one-self (*Cs*). *ཐམ་བྱེད་པར་མཆོག་པོ་* *tahim byed dmar* *gu-pa chen-pas tsah-l-lo* *byin-gyis-rlobs* may the blessing be granted to maintain the greatest devotion. *ཐམ་བྱེད་པར་མཆོག་པོ་* *tahim byed dmar* *gu-par* *bsgrim-pa* to behave with respect; *ཐམ་བྱེད་པར་མཆོག་པོ་* *tahim byed dmar* *gu-par kan* *gyur-wa* to serve or attend respectfully; to listen with respect; *ཐམ་བྱེད་པར་མཆོག་པོ་* *tahim byed dmar* *gu-par* to regard.

गु-पो *gu-po* in *C.* and *W.* expensive, costly, dear, v. *गु-पो* *gu-po* or *गु-पो* *rgud-po*.

गु-सो *gu-so* *ཐམ་བྱེད་པར་མཆོག་པོ་* *tahim byed dmar* becomes very dear; respects; worships.

गो *go* num. for 93.

गे-वा *ge-wa* is an auxiliary particle signifying did (emphatically): *ཐོ་མཆོག་ལྷན་པར་མཆོག་པོ་* *tho-mag lha-lha* *khro-bodhi stah-stah* *mdad-pas gul chen-po gzig gul-gul byun shad* *dpal-wa na yar-la lhag ge-wa* by the upper tuak he pressed on his breast, by his lower tuak he opened asunder up to the forehead (*Hbrom. 189*).

गे-रा *Ge-ra* n. of a country: *ཐོ་མཆོག་ལྷན་པར་མཆོག་པོ་* *tho-mag lha-lha* *khro-bodhi stah-stah* *mdad-pas gul chen-po gzig gul-gul byun shad* *dpal-wa na yar-la lhag ge-wa* also there was one, called the King of *Ge-ra* (*K. du. 281*).

ལྷོ་ལྷོ་ *Ge-rs lha-po* name of a Tibetan chief, said to have descended from the royal line of kings, i.e., from *Sron-btsan sgam-po*, and belonging to a place called *ལྷོ་ལྷོ་* *Ge-rs lha* situated to the east of Lhasa on the Yaru Tsang-po beyond Chothang.

ལྷོ་ལྷོ་ *ge-pa* a kerchief for the head hanging down behind from the shoulders.

† ལྷོ་ལྷོ་ I: *ge-sar* ལྷོ་ལྷོ་མེ་མེད་, ལྷོ་ལྷོ་མེ་མེད་, ལྷོ་ལྷོ་མེ་མེད་ saffron, the corolla of a flower. There are three kinds of ལྷོ་ལྷོ་ *ge-sar* viz:—*na-ga ge-sar* ལྷོ་ལྷོ་མེ་མེད་, *pus-pa ge-sar* ལྷོ་ལྷོ་མེ་མེད་, and *pad-ma ge-sar* ལྷོ་ལྷོ་མེ་མེད་ (*Mil.*). Acc. to *Os.* ལྷོ་ལྷོ་ is a flower; it is said to grow in Nepal and is called ལྷོ་ལྷོ་མེ་མེད་ *pad-ma ge-sar*; acc. to *Sch.* pistil, but like ལྷོ་ལྷོ་ *se-bbru* it signifies undoubtedly the organs of fructification in general.

† ལྷོ་ལྷོ་ II: *Ge-sar* n. of a powerful king ruling in Shensi in China, who on account of his martial valour was deified and raised to the position of the God of War. There are various accounts of him. The people of Kham in Tibet own him for their national war-god, while the Mongolians say that ལྷོ་ལྷོ་ *Ge-sar* was a king of Mongolia. According to some authors, he lived in the 7th century A.D. According to the collection of heroic songs called the ལྷོ་ལྷོ་ *Rgyal-drum*, King *Ge-sar* lived in the 8th century A.D. His origin is, however, lost in myth.

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *ge-sar-gyi sgrub* stories from the works called ལྷོ་ལྷོ་ *Lisg* and *Jaŋg*; also extracts from the fabulous history of *Ge-sar*.

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *ge-sar-can* ལྷོ་ལྷོ་ the lotus flower; the filament of a lotus.

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *ge-sar dmar-po*, ལྷོ་ལྷོ་ *glu-piŋ*, *Nāga Vrkṣa* (*Mil.*).

ལྷོ་ལྷོ་ *ge-hya*, ལྷོ་ལྷོ་ *gnas* a secret abode—used as ལྷོ་ལྷོ་ *gnas-kaŋ* (a mystic word) in the *Tantra* (*K. g. 215*).

ལྷོ་ལྷོ་ *gegs*=ལྷོ་ལྷོ་ *gags* ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་ hindrance; stoppage; obstacle: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *gegs-chaŋ*=ལྷོ་ལྷོ་ *bar-chaŋ* interruption by an accident; danger; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ to remove doubts and hindrances (*Mil.*); ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ a malignant spirit causing mischief or impediments; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ to hinder effectually religious doings; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ four obstacles to the attainment of Buddhahood: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ *thob-paŋi grogs* ལྷོ་ལྷོ་ *gegs-en* ལྷོ་ལྷོ་ will you help me or hinder me in obtaining; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ *gegs* impediment to the attainment of perfection.

† ལྷོ་ལྷོ་ *gel-pa* the trunk of a tree with a spiral top: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *gel-wa ni ciŋ phul* ལྷོ་ལྷོ་ *stee-mo rgyas-pa* the term *gelwa* is when the stem or thick roots of a tree grow into a branching top.

ལྷོ་ལྷོ་ *gel-piŋ* ལྷོ་ལྷོ་ a log; a post.

ལྷོ་ལྷོ་ *Gain-dar-pa* ལྷོ་ལྷོ་ n. of a king of birds. (*K. my. 18*)

ལྷོ་ I: ལྷོ་ 1. numerical sign for 123. 2. abbr. for ལྷོ་ལྷོ་ *sgu-hou* in the nineties; ལྷོ་ལྷོ་ *go-gaiŋ* 91; also ལྷོ་ལྷོ་ *go-gaiŋ* 92, etc.

ལྷོ་ II: =in mystic language ལྷོ་ལྷོ་ *kyu-mchog* ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་ the chief of a herd or company (*K. g. 17, 28*).

गो-स्तब्ध *ga-stab*; अवकाश, खाल, खालर,
अवसर, मध्य interval; leisure; space;
opportunity; in the meanwhile: **दरम्यान**

Syn. ဘဏ္ဍာ *ya-kud*; ဆိပ်ဖွဲ့ချ; *hatalon-*
akayob; ဇာဏ္ဍာ *ha-akayob*; ဇာဏ္ဍာ *ha-ayad*;
ဇာဏ္ဍာ *lahaga-yog*; ဇာဏ္ဍာ *ahlu-om*; ဒုဏ္ဍာ

dra-wa oan; རྩལ་མོག *hkhug-gos*; ལྷུག་མུ་
མོག་པ *loag-kyi hgo-wa*; རྩལ་མོག *khrao*; མོག་པ *rmog*;
མོག་པ *ngo khyob*; མོག་པ *rmog-shu*; ལྷུག་མུ་
loog-shu; མོག་པ *rmog-thur*; རྩལ་མོག་པ
khyul-thur oan; མོག་པ *go-khrab* (*Mñon.*).

མོག་པ *go-cha gyon-pa*, བ. མོག་པ *go*
gyon-pa or མོག་པ *go hgos-pa*.

* མོག་པ་དང་མོག་པ *go-cha dāñ hcas* མཐུག (*Schr.*;
Kālas. T. 139) with a ball.

* མོག་པ་ལྷུག་པ *go-chañi Skrag byed-ma*.
(*22 B.*) (*Schr.*)

* མོག་པ་ལྷུག་པ *go-chañi Bskyad-byed-ma*.
(*Schr.*) (*22 C.*)

* མོག་པ་རྩལ་མོག་པ *go-chañi Bta-mchog*. (*Schr.*)
(*21 A.*)

* མོག་པ་རྩལ་མོག་པ *go-chañi Bdo-rje ñi-na*.
(*Schr.*) (*20 C.*)

* མོག་པ་རྩལ་མོག་པ *go-chañi Bdo-rje sems-*
dpah. (*19 B.*)

* མོག་པ་རྩལ་མོག་པ *go-chañi Rnam-gnañ.* (*19 C.*)

* མོག་པ་ལྷུག་པ *go-chañi Pad-ma gar-*
ducañ. (*Schr.*) (*20 A.*)

* མོག་པ་ལྷུག་པ *go-chañi Rmoñe-byed-ma*.
(*Schr.*) (*22 A.*)

* མོག་པ་ལྷུག་པ *go-chañi Tsañ-di ka.* (*Schr.*)
(*22 A.*)

* མོག་པ་ལྷུག་པ *go-chañi Gcin-rje-ma*.
(*Schr.*) (*21 C.*)

* མོག་པ་ལྷུག་པ *go-chañi He-ru-ka nag-po*.
(*Schr.*) (*20 B.*)

མོག་པ *go-chod-po* = མོག་པ *phan-thog-po*
useful; serviceable. མོག་པ་ལྷུག་པ *las don gañ-byed*
kyañ hgrub-nus pañam mthar phyin-pañi ni-
la go-chod-po ser the term *go-chod-po* is
applied to a man who is successful or who
accomplishes any business or duty suc-
cessfully: མོག་པ་ལྷུག་པ *mi-hdi go chod-dam*
will this man be of service? (*A. 127*).

མོག་པ *go-ñod* མཐུག་པ cummin seed
(*Zam. 24*).

† མོག་པ་ལྷུག་པ *go-da wa-ri* the Godavari river.
ལྷུག་པ་ལྷུག་པ *thugs-kyi gnañ hkyad kyi-gaig, bo-tañi yul-*
gyi lho-thag ñe sar-yod, མོག་པ་ལྷུག་པ *ho-mañi chu-mig sogñ gnañ-ye*
mtshan-can mañ Godavari, one of the holy
rivers of Southern India, a place on its
bank near Vidharva where there is spirit-
symbol of Buddha. It contains a milky
spring (*Deam. 36*).

† མོག་པ་ལྷུག་པ *go-dam ba* n. of a drug
Syn. མཐུག་པ་ལྷུག་པ *yañ-pa oan*; མོག་པ་ལྷུག་པ *ri-mo*
oan; མོག་པ་ལྷུག་པ *ba-glañ mig*; མོག་པ་ལྷུག་པ *ñchog*
shyin-ma; མོག་པ་ལྷུག་པ *dbañ-po hkra-wa*; མོག་པ་
kam-ka chen-po (*Mñon.*).

མོག་པ *go-hde-wa* simple; easy; that
which is easily understood: མོག་པ་ལྷུག་པ *go-hde-wa la hcam-nañ dper-hjod*
na he uttered an example with a view to
make it easily understood (*Situ. 101*).

+ མོག་པ *go-hdun*, defined as མོག་པ་ལྷུག་པ *ña-tshogs-sam. gañ moñ-pa* what you
like of different kinds.

མོག་པ *go-hdriis khyer-wa* = མོག་པ་ལྷུག་པ
མོག་པ to be friendly; intimate (*A. 145*).

* མོག་པ *go-da* མོག་པ་ལྷུག་པ; མོག་པ་ལྷུག་པ *Go-da*
hphel-byed n. pr. (*Schr.*) (*Tā. 2, 82*).

མོག་པ *go-hphañ* = མོག་པ rank; place;
position: མོག་པ་ལྷུག་པ *may the blessing be accorded me*
to gain the rank of an omniscient Buddha
(*Mil.*).

མོག་པ *go-wa* to understand; to perceive
mentally: མོག་པ་ལྷུག་པ *pañ-ti-ta kun-gyi go wa byañ* first of all it
was understood by all the Pandita.

མོ་པོ་ཅན་ *go-ra can* = མཁས་པ་ a learned, clear-headed person; མོ་པོ་ཅན་གྱི་མི་ཤེས་ wise men.

མོ་པོ་ *go-to* or བྱ་མོ་པོ་ *hya-go-to* a kind of vulture: མོ་པོ་པོ་ལས་ཀྱི་མུ་མུ་མུ་མུ་, མུ་མུ་པོ་པོ་པོ་ *go-wobi gre-was ga-na shu-wa doh, ma-shu-wabi rigs-rnams hyu-war byed* the larynx of the vulture causes indigestible meat and different kinds of food which are not digested, to become digested (*Sman.*).

མོ་པོ་ *go-byed* acc. to རུ་ is a quality of the air.

མོ་པོ་པོ་ *yo-to-log (go-dog)* = མོ་པོ་པོ་ *go-log* misunderstand; misapprehend; to attach a wrong meaning (*Situ. 110*).

† མོ་པོ་ *go-yu* (Beng. ལུ་པ་) areca nut: མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *areca nut* is the best essence for the tee'h and cures kidney disease (*Sman.*).

+ མོ་པོ་ *go-ra* = མོ་པོ་པོ་ *btson-ra* jail; prison.

མོ་པོ་ *go-rim* order, arrangement: མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *have arranged it so as to agree with the order of things, etc.* (*Situ. 101*).

+ མོ་པོ་ *go-re* = མོ་པོ་པོ་ *rdogs-pa* perfected; finished; completed.

+ མོ་པོ་པོ་ *go-re lod* = མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *godag godag-pa* or མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *rad-dhod med-pa* spontaneously; as a matter of course; without power to exert one's self in any matter; necessarily (*K. du. 176*).

མོ་པོ་ *go-la*, མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *rgya-nag gi sra-rtsi gi rgyu-ec gi gi khu-wa* 1. a kind of gum, prob. acacia imported to Tibet from China; ashes which have burnt without ignition. 2. མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *lime* of burnt shell or cowries. 3. the areca nut brought from the sub-Himalayan district or from India is called མོ་པོ་པོ་ *zman go-la*, i.e., the globular medicine; མོ་པོ་པོ་པོ་ *rgya-gar*

go-yu the Indian areca nut, or མོ་པོ་པོ་, areca nut from the sub-Himalaya; these two are called མོ་པོ་པོ་ *zman-go-la (Sman.)*.

མོ་པོ་པོ་ *go-lahi-rlu* མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *the wind which, acc. to Tibetan astronomers, keeps the sun and the stars moving in space: མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *phobg-tahogs kya* Go-lahi rlu-hgrog star bgog-med-du shu your letters should also be without let or hindrance, like the wind which keeps the heavenly bodies always in motion (*Yig. k. 87*).*

མོ་པོ་ *go-le* = མོ་པོ་ *ga-le* or མོ་པོ་ *dal-po* slowly.

མོ་པོ་ *go-pa*, མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *n. of a town in the way to Udyana, prob. in Ancient Kabul (S. Lam. 17.)*.

མོ་པོ་ *go-log* the reverse; opposite to what was; back again; also for མོ་པོ་པོ་པོ་ *go-sa log-pa* degraded; position changed as in the case of a superior officer subordinated, or an inferior officer promoted to a higher position:—མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *gyog master made a subordinate or servant, or མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *gyog-po dpon, a servant raised to the position of a master; མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *phan-par smras-pa la gnod-par go-wa kta-bu* to take a useful advice as intended for mischief; also མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *opposed to charity or misunderstand charity; མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *reversing, misinterpreting character or morality; མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *hsod-pa go-log, མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *btson-hgrus go-log* to misunderstand one's forbearance or industry; མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *performance of the wrong Dhyana; མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *perverse or distorted knowledge or wisdom; མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *stait-rje go-log* tired of showing sympathy or compassion; མོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་པོ་ *byams-pa go-log* tired of loving.*******

གོ་མ *go-sa*, = མེ་ལོ་ལོ or མེ་ལོ་ rank; office; dignity: ལྷ་མ་མཁན་པོ་རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་གོ་མ་ ཅེ་མ་མཁན་པོ་ *bla-ma mkhan-po rgyal-pö lo-lo go-sa bla-bu-la* like unto the position of the lamas, professors, officers, etc.

† གོ་མ་མཁན་པོ་ *gou-ta-ma* = གོ་མ་མཁན་པོ་ *Gobu-ta-ma* རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་མཁན་པོ་ n. of a family in Ancient India (*K. du.* 5 133); n. of Buddha S'akyamuni.

གོ་མ *gog* in *W.* for གོ་མ་ *goh-po* a lump.

གོ་མ་མཁན་པོ་ *gog-thal* ashes; burnt fragments.

གོ་མ་ *gog-pa* 1. to crawl. 2. to crumble off; to scale off (of the plaster of a wall) (*Jü.*).

གོ་མ་ *gog-po* = མཁན་པོ་ལོ་ལོ་མཁན་པོ་ *shig-ral byul-wa* or མཁན་པོ་ལོ་ལོ་མཁན་པོ་ *shams-shag byul-wa* dilapidated; damaged; in ruins; worn out: མཁན་པོ་ལོ་ལོ་ a temple in ruins: མཁན་པོ་ལོ་ལོ་མཁན་པོ་ a shorten in ruins: རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་མཁན་པོ་མཁན་པོ་མཁན་པོ་ མཁན་པོ་ there are some who even die worn out when they crawl about (as little children) (*Khrig.* 18).

* གོ་མ་མཁན་པོ་ *go-bzlog lhan-skyes* (*Schr.* (30 A.).

* གོ་མ་མཁན་པོ་ *go-labi ri-mo* གོ་མ་མཁན་པོ་ (*Kalao.* I. 52 58) a circle; circular.

གོ་མ་ *goh* 1. price; value; also གོ་མ་ *goh-thal* གོ་མ་ *goh-tehad*; གོ་མ་མཁན་པོ་མཁན་པོ་ *nor-rdeas kyi rin goh-gi tehad* the price or valuation of things or property: གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh dpyad-pa* to appraise; to fix a price: གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh brgyab-pa* or གོ་མ་མཁན་པོ་ *agrig-pa* id. In Sikkim: “*di goh ka dso mo*” what is the price of it? (*Snd. Hbk.*) 2. = གོ་མ་ *goh* or གོ་མ་ *goh* or གོ་མ་ *thag-ma* also གོ་མ་ *blad* གོ་མ་, གོ་མ་ the above; in space as well as in time (in *Kham*, e.g., it is used as a sbst. signifying elevated, alpine pasture

grounds). གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh dal mthun*, གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-dal bdra-war*, གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-belin*, གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-mthun* as above (mentioned); like the above or aforesaid similar to the above.

གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-bkhod* stated above; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-du yod-pa* existing above; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-du gal war*, set forth or elucidated above; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-gi* the former; the above; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-gi de rnam* those preceding; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-gi shes smos-pa* the above statement that; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-gi shes smos-pa* the ancient or former Tibetan kings; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-gi bpad-pa* *kar* as has been stated above; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-du* over it; above; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-du bphags-pa* གོ་མ་མཁན་པོ་ taken upwards; gone upwards; improved; progressed; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-du phud* placed in a position of dignity; kept on the top; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-du bpho-wa*, གོ་མ་མཁན་པོ་ spiritually developed, lit. gone upwards; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-du shor-wa* གོ་མ་མཁན་པོ་ ready; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-du mos-pa* the above mentioned; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-na* on it; above; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-nas* from above; གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-nas goh-du* གོ་མ་མཁན་པོ་ more and more; higher and higher. གོ་མ་མཁན་པོ་ *goh-pa* གོ་མ་མཁན་པོ་ very much (*Lea.*); one above; the senior (one) = གོ་མ་མཁན་པོ་ *ego goh-du* over the door; གོ་མ་མཁན་པོ་ *yab-kyi goh-du bda* died before his father; གོ་མ་མཁན་པོ་ *debi goh-du* before that or that time; གོ་མ་མཁན་པོ་ *ma-tehogs goh-du* before they assembled or congregated together.

གོ་མ་མཁན་པོ་ *Goh-dkar-rdsoh* n. of a fort and town on the Tsang-po, where convicts are generally sent for punishment. It is situated S.-E. of Lhasa, in the district of Mal-gro.

གོ་མ་མཁན་པོ་ *Goh khri-bdal*, *bod-bbar* n. of a Bon saint believed to exist in astral

མཐོང་མཐོང་ *amad-gkris* the back folds of *dhuti*; མཐོང་མཐོང་ *amad-gam* under cloth or garment; མཐོང་མཐོང་ or མཐོང་མཐོང་ the petticoat-like clothes worn by the Tibetan monks; *rgyan-gos* fine dressing clothes; *rgyun-gos* an everyday coat (*Jā.*); *chos-gos* clerical garb or garment; *pho-gos* male dress; *bla-gos* an upper garment, a kind of toga; *mo-gos* a woman's gown; *gzab-gos* holiday or gala clothes; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos gyon-pa* to put on dress; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos hbud-pa* to take off dress; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos hrie-wa* to change dress or clothes; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos hrisags-pa* to put one garment over the other; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos hteg-pa* to tuck up, by drawing the front skirts under the girdle; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos ldab-pa* to lay or fold a coat together.

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-kyi khyim* (མཐོང་) ལྟོ་ལྟོ་ a tent; a diseased man's wardrobe; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-kyi gar* ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ a bamboo or bar to hang or keep the dress; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-kyi chog ces-pa* ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ one who has enough of clothes; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-kyi gdañ-piñ* ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ a rope or string to hang clothes

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-gkar* white dress; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-gkar can* ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ one dressed in white; the Goddess Sarasvati.

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-skud* yarn or silk thread.

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-kha hrgya-tham-pa* one hundred breadth-measure of blankets.

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos khums-pa* ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ a cloth folded as to look like waves or wrinkles.

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-gur* a tent of cloth or satin; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *phyin-gur* a tent of felt; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *sbra* or ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *re-gur* tent of yak-hair blanket or felt.

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos hgyed-pa* ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ the folds in the garment of a monk; one who folds clothes.

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-grum* a square rug made of Chinese satin.

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-sgab* skirt or flap of a coat or robe.

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-sgam* box; chest or press for clothes; wardrobe.

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-shon-can* ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ 1. one dressed in a blue dress; the sky. 2. ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *Chag-na Dorje Bodisattva*, ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *stobs-bzan*, ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ the brother of Krishna said to be an *avatara* of Vishnu. 3. ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gsab spen-pa* the planet Saturn.

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-can* ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ a kind of sandal.

* ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-can* 1. ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ (*Sahr.*; *Lebensb.* 86) a tablet; a piece of cloth. 2. ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-can tsan-gkar* ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ satin.

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-chen* silk fabrics; Chinese satin, of which the different kinds known in Tibet are:—ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *hor-gos*, ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *thon-tsi*, ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *nor-bu shab bdun-ma*, ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *mdesod-gos*, ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *shyin-khab* (*Kincob*) embroidered satin; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *jus*, ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *rgyan bshi-ma*, ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *rgyan drug-ma*, ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *hbrug ris-ma*, ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *hbrug hrgya-ma*.

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-chen-po* = ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *du-ku lahi ras* silk-cloth (*Mkon.*).

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-mchog* the finest satin or silk-cloth.

Syn. ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-bzan*; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *kun-dgahi gos*; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *grubs-mad gos* (*Mkon.*).

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-do* ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ a purchased dress; a cloth fit to be purchased.

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-rñin* = ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos rñin-pa* or ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *ben-po* in *Ld.* dialect, an old coat or dress.

Syn. ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *sad-po*; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *hrul-po*; ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *dug-pa* (*Mkon.*).

ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ *gos-brñan* ལོ་མ་ལྟོ་ལྟོ་ a mendicant who puts on a ragged garment; a ragged dress.

ལོ་མ་བུ་ *gos-thuk* trousers.

ལོ་མ་མཐུ་ *gos-mthab* skirt of dress or robe.

ལོ་མ་དུག་པ་ *gos dug-pa* old cloth ; ragged cloth ; torn cloth ; ལོ་མ་དྲི་མ་མཐུ་ *gos dri-ma-can* dirty clothes ; ལོ་མ་དྲི་མེད་ *gos dri-med* clean cloth.

ལོ་མ་ལུག་ *gos-lug* or ལོ་མ་ལུ་ *chu-gos* bathing cloth.

ལོ་མ་པ་ 1. *gos-pa* མེད་, pf. of ལོ་མ་པ་ *lgo-wa*, to apply on ; to paste or rub. 2. ལོ་མ་པ་ a liniment.

ལོ་མ་ཕྱེད་ཕུ་ *gos-phyed phu-lu* sleeveless robe or garment (in Sikk.).

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-phra* ལོ་མ་ཕྱེད་ fine-silk ; muslin.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-phyed* མེད་པ་མེད་ gain ; acceptance ; performance ; honour.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-bral* མེད་, ལོ་མ་ཕྱེད་ naked ; without dress or cover for the body.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-phyed-pa* ལོ་མ་ཕྱེད་-ལོ་མ་ཕྱེད་ one concealing his mendicant's clothes.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-min* ལོ་མ་ཕྱེད་ a roof ; veil : film over the eyes ; multitude.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-med* ལོ་མ་ཕྱེད་, ལོ་མ་ཕྱེད་, ལོ་མ་ཕྱེད་ a devotee who has cut off worldly ties.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-dmar sde* ལོ་མ་ཕྱེད་ classes of Buddhists who are dressed in red.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-tam* ལོ་མ་ཕྱེད་ satin.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-btsam* ལོ་མ་ཕྱེད་-ལོ་མ་ཕྱེད་ *hes-pa*, = ལོ་མ་ཕྱེད་ ལོ་མ་ཕྱེད་ badly-sewn clothes.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-shig-pa* ལོ་མ་ཕྱེད་ a wave, a plait or fold in a garment.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos zad-po* worn-out clothes.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-zag-kyi* ལོ་མ་ཕྱེད་-ལོ་མ་ཕྱེད་ *htshos-ma* ལོ་མ་ཕྱེད་ a female mendicant clothed in suitable dress ; one who lives doing nothing more than eating and dressing.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-zegs* worn out clothes ; old clothes (*Rtsii. 5*).

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-yug* piece or cloth or satin, enough for making a robe.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-lag* colloq. (in Sikk.) "ko-luk," a coat ; dress ; clothes.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-ser can*, ལོ་མ་ཕྱེད་ a name of Vishnu, one covered with a yellow cloth.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-lhod-pa* to let go a robe which has been grasped : ལོ་མ་ཕྱེད་ ལོ་མ་ཕྱེད་ ལོ་མ་ཕྱེད་ ལོ་མ་ཕྱེད་ ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-nas* ལོ་མ་ཕྱེད་-ལོ་མ་ཕྱེད་ ལོ་མ་ཕྱེད་-ལོ་མ་ཕྱེད་ *grag-saum* ལོ་མ་ཕྱེད་-ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos lhod sgo-bcad* one said : "see you are held fast by your clothes ;" and he said : fix a price for the ensnarement ;" and three *srang* being allotted, the cloth was let go and the door shut. (*G. Sndg.*)

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-po* or ལོ་མ་ཕྱེད་ *gyos-po* ལོ་མ་ཕྱེད་ father-in-law ; ལོ་མ་ཕྱེད་ ལོ་མ་ཕྱེད་ *gos-pos* ལོ་མ་ཕྱེད་-ལོ་མ་ཕྱེད་ *bsruñs-pa* ལོ་མ་ཕྱེད་-ལོ་མ་ཕྱེད་ protected by one's father-in-law.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gya* num. used in the abbreviated form, in the place of ལོ་མ་ཕྱེད་ *brgyad-cu* 80 ; ལོ་མ་ཕྱེད་ *gya-geig* 81 ; ལོ་མ་ཕྱེད་ *gya-gñis* 82 ; ལོ་མ་ཕྱེད་ *gya-gsum* 83 ; ལོ་མ་ཕྱེད་ *gya-bzhi* 84 ; ལོ་མ་ཕྱེད་ *gya-lha* 85 ; ལོ་མ་ཕྱེད་ *gya-drug* 86 ; ལོ་མ་ཕྱེད་ *gya-bdun* 87 ; ལོ་མ་ཕྱེད་ *gya-brgyad* 88 ; ལོ་མ་ཕྱེད་ *gya-dgu* 89.

ལོ་མ་ཕྱེད་ *gya-gyu* = ལོ་མ་ཕྱེད་ *gyon-can* ལོ་མ་ཕྱེད་ dissimulation ; crookedness ; intrigue ; secret machinations : ལོ་མ་ཕྱེད་ ལོ་མ་ཕྱེད་ ལོ་མ་ཕྱེད་ *de-ñid* ལོ་མ་ཕྱེད་-ལོ་མ་ཕྱེད་ *med-pahi* ལོ་མ་ཕྱེད་-ལོ་མ་ཕྱེད་ *gnam-pa* ལོ་མ་ཕྱེད་-ལོ་མ་ཕྱེད་ *yin-pas* he was a person absolutely free from deceitful intentions. ལོ་མ་ཕྱེད་ ལོ་མ་ཕྱེད་ ལོ་མ་ཕྱེད་ *gnod-ssms* ལོ་མ་ཕྱེད་-ལོ་མ་ཕྱེད་ *dañ shu-wahi* ལོ་མ་ཕྱེད་ *gya-gyu* *sogs* malice and beguiling intrigues, etc.

ཏུ་མེས་ *gya-gyl-can* ཏུ་མེས་, ཏུ་མེས་
crafty, deceitful, fraudulent.

ཏུ་མེས་པ་ *gya-gyu byed-pa* to intrigue;
to plot.

ཏུ་མེས་པ་ *gya-gyur bgro* that which goes
not in the direct way; a frog; smoke; a
snake; a river: ཏུ་མེས་པ་ *gya-gyur bgro-*
wa serpentine-motion; to move cir-
cuitously.

ཏུ་མེས་ *gya-ma gyu* (meandering of rivers,
&c.) quiet; calm; gently flowing along
(*Jā.*). Of a man: cautious; scheming so
that one does not know what to think of
him.

ཏུ་མེས་ *gya-les* marvellous; inexplica-
ble, of men, occurrences, &c.

ཏུ་མེས་ *gya-tho*=ཏུ་མེས་ *rna-rgyan* an
ornament for the ear; an ear-ring.

ཏུ་མེས་ *gya-do* ཏུ་མེས་ a breast plate.

ཏུ་མེས་པ་ *gya-nog snak* ཏུ་མེས་ beau-
tiful; of nice appearance.

ཏུ་མེས་པ་ *gya-nom snak-wa* n. of a
celestial mansion, the residence of the
gods.

ཏུ་མེས་པ་ *gya nom-pa*, ཏུ་མེས་པ་
phun-sum tshogs-pa ཏུ་མེས་, ཏུ་མེས་, ཏུ་མེས་;
ཏུ་མེས་ *gya-thak cho-wa* one in abundance;
in plenty; possessed of wealth and power.

ཏུ་མེས་ *gya-pa* or ཏུ་མེས་ *gya-wa*=ཏུ་མེས་
dam-pa ཏུ་མེས་ spoiled; degenerated. Acc.
to *Cs.* deformed; disfigured; having lost
his or her former beauty.

ཏུ་མེས་ *gya-tsom* or ཏུ་མེས་ *gya-rtsom*
ཏུ་མེས་ (to become dry?) acc. to *Cs.* haste;
hurry; rashness.

ཏུ་མེས་ *gya-tshom*, ཏུ་མེས་; ཏུ་མེས་
brtag-pa momentary; unstable; without
deliberation; consideration: ཏུ་མེས་པ་
ཏུ་མེས་ *gya tshom-du bgro-war mi-bya* should
not go all on a sudden, without delibera-
tion.

ཏུ་མེས་ *gya-tshom-can* 1. ཏུ་མེས་ a bard
of the Māgadha tribe. 2. one in doubt.

ཏུ་མེས་ *gyag-pa*=ཏུ་མེས་ *brlag-pa* ཏུ་མེས་
destroyed; ruined; acc. to *Cs.* diminished,
v. ཏུ་མེས་ *bgag-pa*.

ཏུ་མེས་ *gya* or ཏུ་མེས་ *gyi* clay stamped
into moulds, and frequently used as build-
ing material in Spiti, Ladak and other
parts of Tibet; ཏུ་མེས་ *gya-skor* earthen
wall round an estate or village; ཏུ་མེས་
gya-sgrom pisé mould.

ཏུ་མེས་ *gya-tse* pisé terrace; wall of dry
earth in Ladak.

ཏུ་མེས་ *gya-ra* cattle-yards constructed
of clay or mud.

ཏུ་མེས་ *gya-rim* pisé layer or one layer
of pisé, i.e., as much as is stamped in at a
time, about one ell in height; this fre-
quently serves for a measure of the depth
of the snow (*Jā.*).

ཏུ་མེས་ *gya-ris* fresco or wall painting:
ཏུ་མེས་པ་ཏུ་མེས་པ་ *phug-pa* *gya-ris* ཏུ་མེས་
la in the frescoes, &c., of the caves (*Yā-*
sel. 45).

ཏུ་མེས་ *gya* ཏུ་མེས་, ཏུ་མེས་ a champion; a man
of great physical strength; an athlete: ཏུ་མེས་
ཏུ་མེས་ *da duh gya-kyi rtsal bgrom*
let us compete once more in athletic dex-
terity. ཏུ་མེས་པ་ *gya-kyi bdein snak*
ཏུ་མེས་, ཏུ་མེས་ the mode of seizing
in wrestling; ཏུ་མེས་ *gya-kyi cug* the
prowess or strength of a champion.

ཁྱད་ *gyad-rdo* 1. giant stone; a qucit.
2. n. of a tribe in Tibet.

*ཁྱད་གཙང་བོ *gyad gyun-po* ཕུམ་པ་, ཕུམ་པ་, སེམ་ (Schr.; Lobensh. 98) n. of a barbarous tribe.

ཁྱུ་ *gyam* a shelter; a recess in a rock, large and wide but not deep; བྱ་ཕུམ་ *brag-gyam* a shelter under a rock: གཏ་ཕུམ་ *gad-gyam* a grotto beneath a conglomerate rock; a shelter in the steep side of a rock; མང་ཕུམ་ *phoñ-gyam* or སེང་ཕུམ་ *pha-boñ gyam* a shelter under a beetling rock (*Jā.*); ཕུམ་ཅུ *gyam-bu* a little cover or shelter (*Cs.*).

གྱར་གྱོད་ *gyar-gyod*, probably གྱོད་ཀྱི་ *gyod-kha* གྱོད་པ་ *god-pa*, loss, damage (*Jā.*).

གྱི *gyi* for གི *gi*, after ན, མ, ར, ལ, བ, ཏ *kyi*.

གྱི་ཁྱེད་ *Gyi-ghid Kulti*, n. of a place.

གྱི་ཁྱེད་ *Gyi-ghid* n. of a place in Tibet.

གྱི་ཐང་ *Gyi-than* n. of a place and also of a tribe in E. Tibet: བར་དུ་འཛིན་པ་གྱི་ཐང་ *mar-du a-dzin-pa gyi-thang* are the two, viz., *Ro-hje* and *Rag-pi*; རྒྱ་ཐང་གྱི་ཐང་གྱི་ཐང་ *brag-thang gyi-thang* in the lower country are *Mi-hag* and *Gyi-than* (*Yig.*).

གྱི་ན་པ་ *gyi-na-wa* 1. coarse; poor; miserable, of food, clothes, &c.: གྱི་ན་པ་ལ་ *gyi-na-wa* a miserable, starving life. 2. unsteady; fickle (*Sch.*).

གྱི་འཕྲ་ *gyi bphyo*, in གཙང་པ་ལ་ཕྱེད་པ་ལ་ *gyam-pa bgyad-pa* *gyi-bpho dah*, n. of a number inconceivably large (*Ya-vel. 57.*).

གྱི་མཐོ་མཐོ་མཐོ་ *gyi-nab gyah* = མཐོ་མཐོ་མཐོ་ *thom las-pa*, or མཐོ་མཐོ་མཐོ་མཐོ་ *las-ka cher-ma*

thub-pa, state of inactivity, idleness: མཐོ་མཐོ་མཐོ་མཐོ་མཐོ་ *log chos thams-cad gyi-nab gyah la bskyur* throw all heretical doctrines into the abyss of inaction. (*A. 158.*)

གྱི་ཁྱེད་ *gyi-ghid* name of a good breed of horses from Amdo where there are twelve different breeds, གྱི་ཁྱེད་ *gyi-ghid* and གྱི་ཁྱེད་ *gham-sa* being the best among them (*Jig.*)

གྱི་ཁྱེད་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *gyi-ghid chu-rta shon-po* = ལྷ་མོ་ *quick-silver* (*Sman. 118.*) གྱི་ཁྱེད་ལྷ་མོ་ *gyi-ghid chu-rta dkar-po* = ལྷ་མོ་ *bdzin-pa dkar-po* n. of a mineral medicine, probably mercury. (*Sman. 447.*)

གྱི་ཁྱེད་ *gyig* caoutchouc; India rubber.

གྱི་ཁྱེད་ *gyig-ghid* or གྱི་ཁྱེད་ *gyig-shod* caoutchouc tree (*Sikk.*).

གྱི་ཁྱེད་ *Gyid* n. of a deity, prob. ཀྱི་ཁྱེད་ *Kid-kad*.

གྱི་ཁྱེད་ *gyid-mo* in *W.* gently sloping; gradually descending or subsiding.

གྱི་ཁྱེད་ *gyid*, v. གྱི་ཁྱེད་ *kyid*.

གྱི་ཁྱེད་ *gyim-bag* amalgam; གྱི་ཁྱེད་ལ་ *to gild in the fire.* (*Schr.*)

གྱི་ཁྱེད་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *Gyim-ghid Rin-chen spud-pa* n. of an astrological work.

གྱི་ཁྱེད་ *gyim-ghid*, ལྷ་མོ་ *rol-mo* music, cymbal.

གྱི་ཁྱེད་ *gyis* 1. instead of གྱི་ཁྱེད་ *kyis*, after the letters ན *na*, མ *ma*, ར *ra*, ལ *la*. 2. imp. of གྱི་ཁྱེད་ *bgyid-pa*, work honestly;

behave well; do (so); དང་ཐུང་ལྷ་ *drañ-pur-gyi* do it straight: ལྷ་ལྷ་གྱི་ *gyi-gig*, ལྷ་ do or let him do.

ལྷ་ལྷ་ *gyu-wa* = ལྷ་ལྷ་ *hkur-wa* to honour; to esteem.

ལྷ་ལྷ་ *gyuñ-ro*, v. ལྷ་ལྷ་ *gyoñ-ra*.

ལྷ་ལྷ་ *gyur* imp. and pf. of ལྷ་ལྷ་.

ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gyur-du sin* = ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gyur-du chug*.

ལྷ་ལྷ་ *gyur-na* ལྷ་ལྷ་, ལྷ་ལྷ་ལྷ་ if it so happened; if it became so.

ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gyur-pahi rnam-pa* ལྷ་ལྷ་ལྷ་ anything changeable; subject to change.

ལྷ་ལྷ་ *gye-gu* ལྷ་ལྷ་ crookedness; curve; hunch; hump; crooked back; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gye-gur gyur-pa* ལྷ་ལྷ་ double hump-back; met. a Bactrian camel.

ལྷ་ལྷ་ *Gye-gor* n. of a Bon-po deity.

ལྷ་ལྷ་ *Gye-re* n. of place on the Tsang-po, to the south-east of Lhasa: ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *Gye-re Lha-pa* n. of a very old noble family of Tibet.

ལྷ་ལྷ་ *gyeñ*, v. ལྷ་ལྷ་ *gyañ*.

ལྷ་ལྷ་ *gyed-pa*, v. ལྷ་ལྷ་ *hgyed-pa*.

ལྷ་ལྷ་ *gyen-du* up; upward; uphill: ལྷ་ལྷ་ *gyen-du-hgro* ལྷ་ལྷ་, ལྷ་ལྷ་ལྷ་ going or flowing upwards; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ climb up; ལྷ་ལྷ་ *gyen-gyi-dri* ལྷ་ལྷ་ fragrance; sweet scent; fragrant; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gyen-du hla-wa* = ལྷ་ལྷ་ *yar hla-wa* ལྷ་ལྷ་ to look upwards.

ལྷ་ལྷ་ *gyen-rgyu* ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gyen-rgyubi bu-ga* (ལྷ་ལྷ་ *kha-dañ-gna*) the mouth and the nose through which the wind passes upwards or downwards; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gyen-rgyubi mthu* n. of a disease (*Med.*).

ལྷ་ལྷ་ *gyen-rgyu* ལྷ་ལྷ་ that runs upwards; fire; names of the five vital (ལྷ་ལྷ་) winds in the human body.

ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gyen-rgyug-pa* to gallop uphill; to pass upwards; to climb up.

ལྷ་ལྷ་ *gyen-chañ* in *W.* (opp. to ལྷ་ལྷ་ *man-chañ*) 1. the upper part of a country; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *Pu-rig Gyen-chañ*, the Upper Purig (*Jā.*) 2. an ascent.

ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gyen-du hdeg-pa* to lift high; to praise.

ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gyen-du hden* ལྷ་ལྷ་ drawing upwards; also marriage.

ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gyen-du hrdsis-pa* ལྷ་ལྷ་ to turn up; to cock (a hat or cap).

ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gyen-du lus-pa* to keep above (water).

ལྷ་ལྷ་ *Gyen-mig* ལྷ་ལྷ་, ལྷ་ལྷ་ the second of the seven lower regions under the earth.

ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gyen gar-po* a steep ascent.

ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gyen-halog-pa* ལྷ་ལྷ་, to vomit.

ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gyen-la drañ-ro* in *W.* perpendicular; vertical.

ལྷ་ལྷ་ *gyer*, v. ལྷ་ལྷ་ *dgyer-wa*.

ལྷ་ལྷ་ *gyer-hgom* the kind of meditation practised by the Ben-po.

ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gyer-lit* ལྷ་ལྷ་ a high breed horse, or pony.

ལྷ་ལྷ་ *gyes* = ལྷ་ལྷ་ *so-sor*, v. ལྷ་ལྷ་ *hgye-wa*.

ལྷ་ལྷ་ *gyes-hrjes* ལྷ་ལྷ་ raised up; unanimous; noble.

ལྷ་ལྷ་ *gyes-pa* ལྷ་ལྷ་: to analyse, resolve, separate; to split asunder.

ལྷ་ལྷ་ *gyo-dum* = ལྷ་ལྷ་ *ka-ra* ལྷ་ལྷ་, ལྷ་ལྷ་ 1. sugar. 2. potsherd. 3. brick tile (*Sch.*).

ཁྱེ་མོ་ *gyo-mo* བཟུང་ 1. gravel; grit. 2. potsherd. 3. ཁྱེ་མོ་ *gyo-mo* clay vessel.

ཁྱེ་ལ་པ་ *gyog-pa* crooked; curved: ཁྱེ་ལ་པ་ *rkha-gyog* bent or crooked leg.

ཁྱེ་པ་ *gyog-po* left-handed; awkward (Sch.).

ཁྱེ་ལ་མ་ *gyogs* for ཁྱེ་ལ་ *gyogs* cannon; a large gun.

ཁྱེ་ད་ *gyok* want; need; indigence: ཁྱེ་ད་ *gyok* འཁྱུར་ལ་ *ghkur-wa* to be reduced to want.

ཁྱེ་ད་པ་ *gyok-po* བར་, བར་; = རྒྱུ་ད་པ་ *rig* འཁྱུར་ལ་ *wa* crooked; rough; hard to understand; རྒྱུ་ད་པ་ *kha gyok-po* hard-mouthed (i.e., pulling at the reins); རྒྱུ་ད་པ་ *sems* ཁྱེ་ད་པ་ *po* harsh; resembling a horn or hide that can hardly be made soft; རྒྱུ་ད་པ་ *mi gyok-po* a crooked man; an obstinate man (A. 134); རྒྱུ་ད་པ་ *skad* ཁྱེ་ད་པ་ *po* imperfect language; རྒྱུ་ད་པ་ *tsig* ཁྱེ་ད་པ་ *po* impolite words; རྒྱུ་ད་པ་ *dgra gyok* a hard, cruel, dangerous enemy.

ཁྱེ་ད་ལ་ *gyok-wa* ལ་འཁྱུར་; རྒྱུ་ད་པ་ *kha gyok* the very rude; impudent (Jā.).

ཁྱེ་ད་ལ་ *gyok-ru-wa* བར་ལ་ rough.

ཁྱེ་ད་ལ་ *gyok-rai* = ལ་ལ་ *sa-shag* a film of dirt, formed of dust and other substances, on the surface of water; scum.

ཁྱེ་ད་ལ་ *gyok-ro* dried body; a mummy (Sch.).

ཁྱེ་ད་ *gyod*, ལ་. ཁྱེ་ད་པ་ *gyod-pa*.

ཁྱེ་ད་པ་ *gyod-kha* remorse; quarrel; law-suit.

ཁྱེ་ད་པ་ *gyod-pahi* = ལ་ལ་ལ་ལ་ *ghkurug-pahi* རྒྱུ་ལ་ *wa* the basis or grounds of a

quarrel or fight: ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ *ghkurug-pahi* the last is the ground of contention between lust and passion.

ཁྱེ་ད་པ་ *gyon-pa* ལ་ལ་ལ་ལ་, ལ་ལ་ལ་ལ་, ལ་ལ་ལ་ལ་ to put on; to dress; to wear: ཁྱེ་ད་པ་ལ་ལ་ལ་ *gyon-pa lu-la gyon-pahi gos* putting on the garment that one wears: ཁྱེ་ད་པ་ *gyon-rgyu* materials for clothing.

ཁྱེ་ད་པ་ *gyon-po* = ལ་ལ་ལ་ལ་ *gnals-pa* or ལ་ལ་ལ་ *na-hsah* ལ་ལ་ the garment or dress to be worn.

ཁྱེ་ལ་ *gyol* ལ་ལ་ལ་ green shoots of leaves or twigs; ཁྱེ་ལ་ *gyol-po* ལ་ལ་ལ་ a blue-necked jay.

ཁྱེ་ལ་ལ་ I: *gyos-po* ལ་ལ་ལ་ wife's father; father-in-law: ཁྱེ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ *gyos-po* ལ་ལ་ལ་ protected by the father-in-law.

ཁྱེ་ལ་ *gyos-mo* mother-in-law; the matron of a family; also any old lady of a family: ཁྱེ་ལ་ལ་ *gyos-rgyug* parents-in-law.

ཁྱ། *gra (da)* one of the six early tribes of Tibet: ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ *bod-mi mchod-pa se-rmu ldon ston dan gra bbru-sto ru-drug ser*, the six tribes: — *Bbru, Gra, Ston, Ldon, Rmu* and *Se* (originated from) the five Tibetan brothers (bearing the same names) (J. Zan.).

ཁྱེ་ལ་ *gra-rgyas* thick and abundant (as of the mane on the neck of the lion, horse etc.): ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ *cho-grod* ལ་ལ་ལ་ *ghkal-dan goan-gaan gra-rgyas bdra* (the land is well-preserved) as curds carried in a sheep's paunch or like the thickly-grown mane of wild animals (youth in good circumstance is also so described): ལ་ལ་ལ་ལ་ *kho gra-rgyas-po bdug* he is very bright and cheerful (Jig.).

ཏྲུང་མཚན་གྱི་ *grañ-dmyal* ཏྲུང་མཚན་ the eight cold hells, v. ཏྲུང་མཚན་ *dmyal-wa*.

ཏྲུང་གི་ *grañ-gshi* disease induced by cold, gen. *dispepsia*.

ཏྲུང་མཚན་གྱི་ *brañ-reg pho-ñā*=ཏྲུང་གི་ *bya-khyul* the jack-daw (*Mon.*).

ཏྲུང་ཏྲུང་ *grañ-rñud* ཏྲུང་ a disease allied to rheumatism, also cold in the stomach.

ཏྲུང་གི་ *g-rñis* (*dañg*) ཏྲུང་གི་ number; ཏྲུང་མཚན་ a multiplied number, many times; ཏྲུང་མཚན་པ་ innumerable; ཏྲུང་མཚན་པ་ ཏྲུང་ *grañs ma-khōis-par* having no number or without number; numberless; ཏྲུང་མཚན་པ་ *grañs bdebs-pa* or ཏྲུང་མཚན་ *rñis-pa* to count; also an accountant; ཏྲུང་མཚན་ *grañs-brñas* symbolical numerals of certain nouns, which in some books are used instead of the usual numerals, for instance ཏྲུང་ *ñig*, the eye for "two" (*Cs.*) 1. ཏྲུང་ sign. 2 ཏྲུང་ astrologer.

ཏྲུང་ཏྲུང་ཏྲུང་ཏྲུང་ *grañs-kyi rñam-grañs* arithmetical enumeration; enumeration of the numbers used in the sacred books of Tibet as compiled from the work called (ཏྲུང་ཏྲུང་ཏྲུང་) *ñadod-bgral* are:—(1) ཏྲུང་ *gñig* one; (2) ཏྲུང་ *ñal* 10; (3) ཏྲུང་ *ñrgya* 100; (4) ཏྲུང་ *ñed* 1000; (5) ཏྲུང་ *ñkri* 10,000; (6) ཏྲུང་ *ñbum* 100,000; (7) ཏྲུང་ *ñā-ya* 1,000,000; (8) ཏྲུང་ *ñye-wa* 10,000,000; (9) ཏྲུང་ *ñā-phgur* 100,000,000; (10) ཏྲུང་ *ñā-phgur* 1,000,000,000; (11) ཏྲུང་ *ñā-phgur* 10,000,000,000; (12) ཏྲུང་ *ñā-phgur* 100,000,000,000; (13) ཏྲུང་ *ñā-phgur* 1,000,000,000,000; (14) ཏྲུང་ *ñā-phgur* 10,000,000,000,000; (15) ཏྲུང་ *ñā-phgur* 100,000,000,000,000; (16) ཏྲུང་ *ñā-phgur* 1,000,000,000,000,000; (17) ཏྲུང་ *ñā-phgur* 10,000,000,000,000,000; (18) ཏྲུང་ *ñā-phgur* 100,000,000,000,000,000; (19) ཏྲུང་ *ñā-phgur* 1,000,000,000,000,000,000.

100,000,000,000,000,000; (19) ཏྲུང་ *ñā-phgur* 1,000,000,000,000,000,000. Next, the following are progressive numbers increasing by multiples of ten up to 60 figures: 20, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 20; 21, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 21; 22, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 22; 23, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 23; 24, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 24; 25, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 25; 26, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 26; 27, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 27; 28, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 28; 29, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 29; 30, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 30; 31, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 31; 32, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 32; 33, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 33; 34, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 34; 35, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 35; 36, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 36; 37, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 37; 38, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 38; 39, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 39; 40, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 40; 41, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 41; 42, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 42; 43, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 43; 44, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 44; 45, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 45; 46, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 46; 47, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 47; 48, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 48; 49, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 49; 50, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 50; 51, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 51; 52, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 52; 53, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 53; 54, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 54; 55, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 55; 56, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 56; 57, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 57; 58, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 58; 59, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 59; 60, ཏྲུང་ *ñā-phgur* 60. These sixty numbers are used in astronomical and astrological calculations.

ཏྲུང་ཏྲུང་ *grañs-can* ཏྲུང་ཏྲུང་ 1. a countless number. 2. ཏྲུང་ཏྲུང་ *ñā-phgur* or ཏྲུང་ཏྲུང་ *ñā-phgur*

pa-can ཤེས་པ་ an intelligent man; a learned man (*Mñon.*).

གྲངས་ཅན་པ་ *grang-can-pa* རྒྱུ་མཚན་ the oldest of the atheistic philosophical sects of the Brahmana, called *Sāṅkhya*.

གྲངས་ཅན་པ་ *grang-bcas* 1. ལ་མ་ the dawn, or the goddess of the dawn. 2. lit. "together with the number."

གྲངས་ཅན་པ་ *grang-bbyams* གྲངས་ཅན་པ་ numberless; countless.

གྲངས་ཅན་པ་ *grang mañ-cha* [བུ་ལྔ་པ་, repeated four times] S.

གྲངས་ཅན་པ་ *grang-med* 1. གྲངས་ཅན་པ་ countless; numberless. 2. ལ་མ་ a crawling; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ white leprosy: གྲངས་ཅན་པ་ *grang-med kyi khyad-par* the distinction of being countless, numberless; གྲངས་ཅན་པ་ *grang-med-can* བར་མ་ supreme.

གྲངས་ཅན་པ་ *grang-med goig* (the numberless one). In the work called *Mañju śrī-māla Tantra* (མཎ་ཤེས་པ་ལྷ་མོ་) the following numbers are said to have been in use in Ancient India among the laity for worldly purposes:—From 1 to 10, i.e., ལ་མ་ *goig* to ལ་མ་ *ther-bbum*, and 11, ལ་མ་ *cu-rnog*; 12, ལ་མ་ *nochog-nal*; 13, ལ་མ་ *akya-bpheyis*; 14, ལ་མ་ *bye-ma*; 15, ལ་མ་ *nub-nub*; 16, ལ་མ་ *mitsho-yas*; 17, ལ་མ་ *ldabs-phyor*; 18, ལ་མ་ *rdsi*,—all these being each a multiple of another by ten. In the work called ལ་མ་ *phal-po-cho* the numbers vary after the eighth, i.e., ལ་མ་ *bye-wa*; such as ལ་མ་ *khod-khod*, ལ་མ་ *thad-dgu*, ལ་མ་ *khriḡ-khriḡ*, ལ་མ་ *thams-thams* and so on up to 128 places, increasing by multiples of one hundred. In the *Lakṣa Vistara* there are thirty-two numbers, also increasing in multiples of a hundred.

གྲངས་ཅན་པ་ *grang-gger* to enumerate; count the number one by one.

གྲངས་ཅན་པ་ *grang-su hgro* ལ་མ་ལྔ་པ་ into numbers; is counted: གྲངས་ཅན་པ་ *grang-su boug-pa*, put into numbers; counted: གྲངས་ཅན་པ་ *grang-su yañ* ལ་མ་ལྔ་པ་ even in number.

གྲངས་ཅན་པ་ *grab-rgyab* pride; boasting (*Sch.*).

གྲངས་ཅན་པ་ I: *grab* ལ་མ་ལྔ་པ་ *gcom-byed*; ལ་མ་ལྔ་པ་ *gra-agrig* 1. preparation; arrangement; measures; contrivance; ལ་མ་ལྔ་པ་ to make preparation for; ལ་མ་ལྔ་པ་ to prepare to go: ལ་མ་ལྔ་པ་ just as preparations were being made for slaughtering them (*Mñ*). 2. defined as ལ་མ་ལྔ་པ་ "signifies the certainty about the time of immediate action": ལ་མ་ལྔ་པ་ *yoñ-grab hduḡ* was on the point of coming, or am just coming; ལ་མ་ལྔ་པ་ *brduñ-grab byas-byuñ* was about to beat or strike; ལ་མ་ལྔ་པ་ *ci-grab byas-byuñ* was almost dying or dead; ལ་མ་ལྔ་པ་ *gsad-grab lyas-byuñ*, was about to kill: ལ་མ་ལྔ་པ་ was about to get or gain; ལ་མ་ལྔ་པ་ is about to slip or run away; ལ་མ་ལྔ་པ་ is about to finish; ལ་མ་ལྔ་པ་ on mutual agreement. 3. deliberation: ལ་མ་ལྔ་པ་ they were deliberating about me (in *W.*).

གྲངས་ཅན་པ་ II. ལ་མ་ལྔ་པ་ place or object of reflection, thought, etc.: ལ་མ་ལྔ་པ་ *grab-yul kṣa bu*, ལ་མ་ལྔ་པ་ *grab-gyis*, ལ་མ་ལྔ་པ་ *ston-mo kṣa-bu*.

གྲངས་ཅན་པ་ *gram (dam)* 1. ལ་མ་ལྔ་པ་ *chu nat-pi rdo* a kind of stone found in water (*Nag*). 2. ལ་མ་ལྔ་པ་ *gram-pa* swamp; marsh; *ten* (*Lex.*). 3. ལ་མ་ལྔ་པ་ *hgrem-pa* (*Mñ*).

ཀླུ་པ་མཆོག་ *Gram-pa kham-bu* one of the places of pilgrimage of the Bon (*G. Bon. 38*).

ཀླུ་པ་ *gram-sa* རང་བཞིན་ stony.

ཀླུ་པ་ *gral (dal)* རྒྱུ་པ་ *bphreñ-wa* རྒྱུ་པ་ row, range series; also a rope, cord; རྒྱུ་པ་, རྒྱུ་པ་, class, stratum.

ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *gral-ngo* or ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *gral-gyi thog-wa* the upper end of a row; the uppermost place; the seat at the head of a table; ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *gyas-gral* the right hand row; ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *gyon-gral* the left hand row; ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *tshegs gral* 1. the order or file of monks in a religious congregation; ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ many novices sitting in rows without being awry; ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *tshegs-gral* the order of seats, also the order or row in which lamas and chiefs, high and low, sit according to their position or rank in any public or social gathering; ཀླུ་པ་ row of religious symbols; ཀླུ་པ་ row of offerings for the gods or offerings placed in one or more rows; ཀླུ་པ་ the order or row in which the images are placed in a temple; ཀླུ་པ་ row or order in which men are seated; ཀླུ་པ་ house-talk (*Jā.*); ཀླུ་པ་ the row of supplicants waiting for benediction: ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་, when you are sitting with your brethren (fellow-believers) in one row.

ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *gral-sgrig* or ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *gral-du sgrig-pa* to arrange in order, dispose in rows.

ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *gral-tsheg* = ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *tsheg-gra* date; a consecutive date.

ཀླུ་པ་ 1: *gral-rim* རྒྱུ་པ་ line; row; file in which monks sit in any religious service or congregation: ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *rgan-gahon*

gral-rim the order in which the young and old sit; the right of seniority; ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ the religious services of the perfected saints according to the order of seniority (*Zam.*).

Syn. ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *gral-du sgrig-pa*; ཀླུ་པ་ *tsheg-du dhar*; ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *bphreñ-bkod*; ཀླུ་པ་ *lu-gu rgyud*; ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *khriḡ chags bkod* (*Mñon.*).

ཀླུ་པ་ II: (*dal-rim*) acc. to *Jā.* claim; title.

ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *gral shyon-wa* རྒྱུ་པ་ a shadow.

ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *gral-pa* a beer-house customer (*Jā.*).

ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *gral-ma* a small beam; rafter (*Co.*); ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *gral-bu gral-phyam* roof-laths; sticks which are laid close together and covered with earth (*Jā.*).

ཀླུ་པ་ *gras* class, order, series; rank, dignity; tribe (*Co.*).

ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *gras-pa* 1. to bind, for ཀླུ་པ་ *dras-pa*. 2. (Bengali) ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ wooden beams or rails.

ཀླུ་པ་ *gri (di)* ཀླུ་པ་, ཀླུ་པ་, ཀླུ་པ་ a knife, weapon; ཀླུ་པ་ sabre. Different kinds of weapons:—ཀླུ་པ་ *chu-gri*, ཀླུ་པ་ *gri-thud*, ཀླུ་པ་ *ral-grihi bu*, ཀླུ་པ་ *gri-gug*, ཀླུ་པ་ *gri bkhog-po*, ཀླུ་པ་ *dgra-sta*, ཀླུ་པ་ *sta-ri*, ཀླུ་པ་ *sta-gri*, ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *ral-grihi bkhrol-bkhor*, ཀླུ་པ་ *gri-sgur*, ཀླུ་པ་ *sa-rañ*.

Syn. ཀླུ་པ་ *cañ-lal*; ཀླུ་པ་ *brdeg-cha*; ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *rjes-su good*; ཀླུ་པ་ *lag-shyon*; ཀླུ་པ་ *ala-wa bdsun-byed*; ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *gyul-du bdsin*; ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *ntshon-chañi gahi*; ཀླུ་པ་ *sgrol-byed*; ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *dpal-gyi shñi-po*; ཀླུ་པ་ཀླུ་པ་ *good-byed*; ཀླུ་པ་ *ca-ma-ka* (*Mñon.*).

ཀླུ་པ་ *gri-kha* the edge of a knife.

ཁྱིམ་གཞོན་གྱི་གཞོན་ *grib-gnon gyi gdon* a demon that defiles and poisons food; a harpy.

ཁྱིམ་མ *grib-ma* shade; shadow; ཁྱིམ་དང་ཁྱིམ་མའི་ལྗང་ *grib-dad grib-maḥi grol* (Zam. 2) རྩམ་པ།; ཁྱིམ་གྱི་ཁྱིམ་མ *grib-gi grib-ma* the shadow of a tree.

ཁྱིམ་མ་ཤོན་པའི་ལྗང་ *Grib-ma shon-paḥi nags* forest of the dark-blue shade in the fabulous northern continent of Uttara Kuru.

ཁྱིམ་མའི་ལམ་ *grib-maḥi lam* རྩམ་པའི་ལམ་ the milky-way; also a path by the shady side of a mountain or in the valley.

ཁྱིམ་མའི་ལྗང་ *grib-maḥi lus* རྩམ་པའི་ལྗང་, the shadowy body, i.e., body of defilements.

ཁྱིམ་མེད་ *grib-mey* the removing of pollution or defilement of any symbol, image, sacred books, or offerings by religious rites.

ཁྱིམ་མེད་ *grib-mey* the quickly vanishing, at sunset, of the shadows of trees, &c.; ཁྱིམ་མེད་པའི་ལྗང་ *grib-mey-paḥi lus* རྩམ་པའི་ལྗང་ hanging down, also lengthening of shadows before they vanish in the shade of night; ཁྱིམ་མེད་པའི་ལྗང་ *grib-mey-paḥi lus* long projection of shadows.

ཁྱིམ་མེད་པའི་ལྗང་ *grib-mey-paḥi lus* guarding against defilement.

ཁྱིམ་མེད་པའི་ལྗང་ *grib-mey-paḥi lus* cleansed or purified of defilement; purification of defilement.

ཁྱིམ་མེད་པའི་ལྗང་ *grib-mey-paḥi lus* ocol shade (Sch.).

ཁྱིམ་པ་ *grim-pa* to hasten; to hurry (Sch.).

ཁྱིམ་པ་ *grim-pa*, acc. to Jā. a pair of scissors (in Sikkim sounded "kyimtes").

ཁྱིམ་པ་པ་ *grims-pa*, བཟུང་, བཟུང་ clever; skilful; dexterous; also careful; on the alert; ཁྱིམ་པ་པའི་ལྗང་ *rig-pa grims-pa* to be careful; on the alert: ཁྱིམ་པ་པའི་ལྗང་ *grims-pa* be attentive in the monastic school: ཁྱིམ་པ་པའི་ལྗང་ ལྗང་ on a hill range take care!

ཁྱིམ་པ་ *gril* (dī) (cf. ཁྱིམ་པ་ *ggril-ma*) a roll; ཁྱིམ་པ་ *gog-gril* rolled paper; a paper roll: ཁྱིམ་པ་ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *kept* rolled up in paper: ཁྱིམ་པ་ *gos-gril* a roll of satin or cloth; a garment folded up (Cs.).

ཁྱིམ་པ་ཁྱིམ་པ་ *gril-khu byed-pa* to make up a parcel. (Sch.).

ཁྱིམ་ I: *gru* 1. a figure, corner, tip, anything with length and breadth; ཁྱིམ་པ་ *gru-baḥi* a figure with four corners, gen. a square; ཁྱིམ་པ་ *yul-gru* a country with certain dimensions, i.e., the division of a country in provinces or districts. 2. lustre; ཁྱིམ་པ་ *gru-dmar* a reddish lustre from precious stones. 3. a district of Tibet lying to the east and north of Dñus (Jig.).

ཁྱིམ་ II: ལྗང་, ལྗང་, ལྗང་, ལྗང་, ལྗང་ general term for boat, raft, vessel; also ཁྱིམ་པ་ *gru-can* a boat, ferry.

Syn. ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *rtags gsum-pa*; ཁྱིམ་པ་ *gru-yi rab*; ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *sgrol-war byed*; ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *pha-mthar sgrol*; ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *ge-can*; ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *rtā-mgo-can*; ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *shuḥi-pā-rtā* (Mhon.).

ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *gru-dkar* (du-kar) a kind of turquoise.

ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *gru-skyā* ལྗང་ལྗང་ that which falling on water strikes it; an oar (Mhon.).

Syn. ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *skyod-byed*; ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *bsgral-waḥi pā-rtā*.

ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *gru-kha* or ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *gru can-kha* or ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *gru btaḥ-sa* landing place on the side of a river, etc.; a ferry. See maps in Survey Report of A. K.'s journey.

ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *gru-khug* the keel of a ship.

ཁྱིམ་པ་ལྗང་ *gru-mkhan* ལྗང་ navigator; a ferry man.

ཁུ་གཤམ་ *Gru-ga* 1. clew; hank. 2. n. of a country. 3. stone or paint of whitish-blue colour.

ཁུ་གཤམ་ *gru-gu* 1. a thread-ball; yarn in round ball. 2. མཚོན་ཁུ་གཤམ་ *Mtshon-gyi gru-gu* n. of a village in Tibet (*Jig.*).

ཁུ་གཤམ་ *Gru-gu Bgya-ra* n. of a village in Kham (*Loñ. 87*).

ཁུ་གཤམ་ *gru-gla* passage money at a ferry; a boatman's fee.

ཁུ་ཆར་ *gru-ahar* 1. rains; rainy season: ལུ་ཁུ་ཆར་ཁུ་ཆར་ལུ་ཁུ་ཆར་ *yul-gru kun-la khyab-par bbebs-pahi ahar* rains that fall over the whole country and produce a good harvest. 2. a fine, fertile rain (*Sch.*).

ཁུ་མ་ *gru-ma (du-ma)* angle; corner; convex or concave; also edge, border, brim. (*Co.*).

ཁུ་ཆོད་ *gru-chod* or ཁུ་ཆོད་ *grub-sin* བྱེ་ཆོད་ corner; angle.

ཁུ་གཤམ་ *gru-gaum* བྱེ་ཆོད་ a triangle; ཁུ་གཤམ་ *gru-bshi* a square; ཁུ་དྲུག་ *gru-drañ* a right angle; ཁུ་ཡོད་ *gru-yon* or ཁུ་གཤམ་ *gru-gyel* oblique angled.

ཁུ་གཤམ་ *gru-bshi* n. of a stone: ཁུ་གཤམ་ཁུ་གཤམ་ *gru-bshiñ klad-pa gao shiñ-chu-oor bden* the stone called *Grub-bshi* heals the brain and draws out pus.

ཁུ་ཆོད་ *gru-bdren* བེ་ཆོད་ defined as ཁུ་ཆོད་ *gru nañ-du bjug-pahi skye-bahi miñ*, person conveyed in a boat. People who journey by boat are:—ཁུ་ཆོད་ guest; ཁུ་ཆོད་ merchant, trader; ཁུ་ཆོད་ boat passengers.

ཁུ་པ་ *gru-pa* ferryman.

ཁུ་པ་ *gru-po* = ཁུ་པ་ཁུ་པ་ *gru-pañ ship* (*Jā.*).

+ ཁུ་ཆོད་ *gru-btsas* boatman's fee; ཁུ་ཆོད་ *gru btsas-pa*, ཁུ་ཆོད་ཁུ་ཆོད་ *chu-la khral adud-pa-po tol* collector of a ferry.

ཁུ་ཆོད་ *gru-tshugs*, ཁུ་ཆོད་ *gru-gtoñ-sa* a ferry or ghat: ཁུ་ཆོད་ *de nañ So-dmar gyi-gru-tshugs-la byon-nañ*, then he arrived at the ferry of *So-dmar* (*A. 91*).

ཁུ་ཆོད་ *gru-tshum-pa* = ཁུ་ཆོད་ or ཁུ་ཆོད་ to sit silent, without speaking.

ཁུ་ཆོད་ *gru-bdoin* བྱེ་ཆོད་, བྱེ་ཆོད་ 1. n. of a mountain in the south of India; also the residence of Avalokites'vara on the small island of Puto off Shanghai; n. of the residence of the Grand Lama at Lhasa. 2. an harbour.

ཁུ་ཆོད་ཁུ་ཆོད་ *gru-yi yan-lag* = ཁུ་ཆོད་ *gru-skye* an oar (*Mñon.*).

ཁུ་ཆོད་ *gru-yi rab* = ཁུ་ཆོད་ *gru-pan* a ship (*Mñon.*).

ཁུ་ཆོད་ཁུ་ཆོད་ *gru-yi gog-pa* = ཁུ་ཆོད་ *gru-skye* oar; the wings of a boat (*Mñon.*).

Syn. ཁུ་ཆོད་ཁུ་ཆོད་ *gruhi yan-lag*; ཁུ་ཆོད་ *gyob-bye*; ཁུ་ཆོད་ *skya-ua* (*Mñon.*).

ཁུ་ཆོད་ཁུ་ཆོད་ *gru-yis sgrol* བེ་ཆོད་ a navigator.

ཁུ་ཆོད་ཁུ་ཆོད་ *gru-las bdañ-pa* བེ་ཆོད་ one who has made a voyage.

ཁུ་ཆོད་ *gru-pan* = ཁུ་ཆོད་ *gru-yi rab* a ship; ཁུ་ཆོད་ *gru-pan kha* = ཁུ་ཆོད་ *gruñ-gtoñ-sa* starting or landing place of a ferry; ཁུ་ཆོད་ *gru pan-pa* ferryman; ཁུ་ཆོད་ *gru-la shon-pa* to go on a ferry-boat.

ཁུ་ཆོད་ *gru-mo (du-mo)* the elbow; ཁུ་ཆོད་ *gre-mo*, ཁུ་ཆོད་ *ku-ni*, ཁུ་ཆོད་ the elbow, or ཁུ་ཆོད་ *ka-au-ni* བེ་ཆོད་, ཁུ་ཆོད་ཁུ་ཆོད་ཁུ་ཆོད་ *lag-pahi-tshigs-pa bar-pahi tise-tog* the top-most piece of the middle joint of the arm: ཁུ་ཆོད་ཁུ་ཆོད་ཁུ་ཆོད་ *gru-mor kh.* *toam-ka* holding a trident in the hollow of his elbow. ཁུ་ཆོད་ཁུ་ཆོད་ *lag-pahi gru-mo* is defined as ཁུ་ཆོད་ *dpun-pa*; ཁུ་ཆོད་ཁུ་ཆོད་ the hollow of the

elbow joint: ལག་པའི་ཁྱུ་མོ་རེ་ལྟ་བུ་ལྷན་པའི་ཁྱུ་མོ་ལྷན་པའི་ *lag-paḥi gru-mo re jo-woḥi pus-moḥi* *stos-na ḥahag* resting each elbow on the knees of the lord (*A. 135*).

ལྷན་པ་ *grug-pa* to break into small pieces; to crumble; to bruise; ལྷན་པའི་རྩལ་གྱི་ *grug-paḥi ḥbras* bruised rice (*Sch.*); ལྷན་པ་གྲུ་ *grugs-bu* something broken.

ལྷན་པ་ I: *gruḥ-po (duḥ-po)* = ལྷན་པ་ *gruḥ-po*, ལྷན་པ་ *shyad-po*, ལྷན་པ་ *rig-pa*, *grims-pa* 1. very intelligent; ལྷན་པ་ *clever*; wise; prudent. 2. meek; mild; gentle (*Cs.*).

ལྷན་པ་ II: the corn seed that is not rotten (*Jig.*).

ལྷན་པ་ *grub* I: (*ḥrub*) pronounced *rub*, in the upper Himalaya's and Shar-Khombu, signifying in *Ld.* all: ལྷན་པ་གྲུ་ *grub-ḥi-soḥ* all are dead (*Jā.*). *Rub-te*: altogether, jointly.

ལྷན་པ་ II: ལྷན་པ་ *byed-pa-po ḥhos-su mod-par raḥ-raḥ grig grub-pa* anything accomplished or done by itself without any agent.

ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *grub-mchog* = ལྷན་པ་ *a great saint*; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *grub-mchog-ma* ལྷན་པ་ *a female saint*.

ལྷན་པ་ *grub-thob*, ལྷན་པ་ *a saint*, occurs in the following passage of (*Zam. 8*):—ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *grub-thob rim-gro gral-rim ḥahin* ལྷན་པ་ *grub-ḥrḥes* one who has gained perfection.

ལྷན་པ་ I: *grub-mṭhah* 1. ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ *established conclusion; opinion; theory* (*Zam.*): ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *there being no conformity of doctrinal principles between the Brāhmins and the Buddhists.*

ལྷན་པ་ II: = ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *thar-paḥi ḥlo-gros* resolution for liberation from miseries; determination for obtaining *Nirvāṇa* (*Mhon.*).

ལྷན་པ་ *grub-pa* I: 1. ལྷན་པ་, ལྷན་པ་, ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ *pf. of ལྷན་པ་ to accomplish* 2. ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *grub-par byed ḥaug* ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ *a saint*: ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *grub-pas ḥtags-pa* ལྷན་པ་ *accomplished by a saint*; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *taught or preached by a saint*; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *grub-par gyur-cig* ལྷན་པ་ *be it ready, complete, perfect.*

ལྷན་པ་ II: ལྷན་པ་ *sin-pa* ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ *existing; success; ལྷན་པ་ ma grub-pa not existing (Jā.)*: ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *grub-pa daḥ ḥde-uc* ལྷན་པ་ *the happiness arising from yoga or union with the supreme spirit (in Brahmanism) and with the eternal Ḥanyatā or void in Buddhism*: ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *grub-pa huḥ*, the formed body, either the frame, the structure, the body, or more prob. an abbreviation of ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *grub-paḥi don-can* what is necessary in the charms of necromancy for propitiation; ལྷན་པ་ *mustard.*

ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *grub-paḥi ḥcaḥ-phyug* = ལྷན་པ་ *grub-chen* great saint (*Yig. k. 11*).

ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *Grub-paḥi raḥ-byon spyan-raḥ gziḥ* the saint originated or existing by himself; the self-formed Avalokites'vara; ལྷན་པ་ *lhun-grub* or ལྷན་པ་ *lhun-gyi grub-pa* ལྷན་པ་ *self-originated or self-formed*: ལྷན་པ་ *Don-grub* or ལྷན་པ་ *Don thams-caḥ grub-pa* ལྷན་པ་ *a name of the Buddha, in whom there is the fulfilment of every purpose; also the name of a magic spell or formula.*

ལྷན་པ་ *grum-pa* the Tibetan badger: ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *grum-paḥi kyā-ces gsuḥ* he said both the badger and the marmot know how to suspend animation

and *riung*—a reflection upon the the practices of Tibetan ascetics or *nal-jor* (A. 70): ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *grum-paḥi rgyu ma ergyu-gzer ḥjoms* the intestines of the badger overcome colic.

ལྷ་མོ་ *grum-po* a maimed person; a cripple.

ལྷ་མོ་ *grum-bu* (*dum-bu*) or ལྷ་མོ་ *grum-naḥ* also called ལྷ་མོ་ *trem*, gout or rheumatism. ལྷ་མོ་ *ga-grum*, acc. to *Jā*. ལྷ་མོ་ *dreg-grum* podagra; a feeling of lameness in the limbs; ལྷ་མོ་ *rus-grum* gout affecting the bones; ལྷ་མོ་ *tea-grum* rheumatic pain in the muscles. ལྷ་མོ་ *chu-grum*, ལྷ་མོ་ *grum-ḡkar*, ལྷ་མོ་ *grum-nag* seem to be varieties of small-pox.

ལྷ་མོ་ *grul-bum* (*ḡul-bum*) ལྷ་མོ་ a class of vampire-ghouls feeding in cemeteries; ལྷ་མོ་ *grul-bum-ma* ལྷ་མོ་ females of the above.

ལྷ་མོ་ *Grul-bun-can* n. of a medicinal drug; an esculent root, *Arum campanulatum* (a cure for piles).

Syn. ལྷ་མོ་ *rtsub-mo*; ལྷ་མོ་ *ga-gon*; ལྷ་མོ་ *arpa-ḥjoms* ལྷ་མོ་ that which cures piles: ལྷ་མོ་ *bra-ḥo rgoḥ*; ལྷ་མོ་ *ḡdeḡ-byed spoḥ-po* (*Māon*).

ལྷ་མོ་ *grul-bum* ལྷ་མོ་ *grul-bum al-waḥi nu sho-can* are the following three:— ལྷ་མོ་ *ḡlu-dug* (ལྷ་མོ་ *nag*), ལྷ་མོ་ *ḡxab-dug* (ལྷ་མོ་ *ḡkar*), ལྷ་མོ་ *ḡñan-dug* (ལྷ་མོ་ *kha* (*Sman*. 350).

ལྷ་མོ་ *grus-po* (*ḡu-po*) a yak only two or three years old (*Jā*).

ལྷ་ *Gre* (*ḡeḥ*) ལྷ་ the eleventh of the twenty-seven constellations mentioned in works on astronomy.

Syn. ལྷ་མོ་ *ḡataḥo-skyes*; ལྷ་མོ་ *ria-ḡu*; ལྷ་མོ་ *ḡataḥo-skyes* (*Māon*).

ལྷ་མོ་ *gre-skyes* ལྷ་མོ་ born in the constellation of ལྷ་མོ་.

ལྷ་མོ་ *gre-ga* a sheet of paper (*Jā*).

ལྷ་མོ་ *Gre-sna* n. of a place in the province of *Koḡ-po* in Central Tibet.

ལྷ་མོ་ *gre-wa* (*ḡe-wa*) = ལྷ་མོ་ *ḡgrin-pu* or ལྷ་མོ་ *ḡlo-yu* ལྷ་མོ་, ལྷ་མོ་ the fore part of the neck, the throat, both wind-pipe and the gullet; voice: ལྷ་མོ་ *ḡde-mo* a good voice; ལྷ་མོ་ *ḡe-wa ḡaḡe-pa* obstruction in the throat; hoarseness; ལྷ་མོ་ *ḡe-wa, ḡur-wa* a stertorous voice; ལྷ་མོ་ *ḡe-wa ḡe-wa ḡe-wa* in *W.* to hawk; to hem; to clear the throat (*Jā*).

ལྷ་མོ་ *gre-ḡo* a species of demons; ལྷ་མོ་ *gre-mo* female demons of this kind.

ལྷ་མོ་ *gre-mag* vulg. for ལྷ་མོ་ *gre-ma* awn of barley or of *Poa* grass.

ལྷ་མོ་ *gre-mog* ལྷ་མོ་ in *W.* ant; emmet (*Jā*).

ལྷ་མོ་ *gren* occurs in ལྷ་མོ་ *ḡren-gyi den-du ḡoḡe-paḥi ri-mo can* (*Jig*. 32).

ལྷ་མོ་ *gren-tahag* plaited wicker-work in straight rows.

ལྷ་མོ་ I: *greḡu*, or ལྷ་མོ་ *dreḡu*, a young bear: ལྷ་མོ་ *oo-roḡ greḡu-ḡaiḡ phul-was* Oho-ro having presented a young bear (A. 63).

ལྷ་མོ་ II: ལྷ་མོ་ *pea*, peas; ལྷ་མོ་ *mon-sran greḡu* a kind of pea growing in the Sub-Himalayas.

ဒြေမာ *gros-ma* 1. the flashing lightning (*Schr.*). 2. *ဒြေမာ* *gros-ma* a kind of plant: **ဒြေမာသီရိမာဒြေဒ်** *gros-ma-shi-ri-ma-dre-d* *gros-ma* the pestil of *gros-ma* kills worms and overcomes the diseases called *glan-thab*.

ग्रे gro गोपून wheat; ग्रे-शम gro-ṣham
 dry wheat.

གྲོ་གཤ་ *gro-ga* (*do-ga*) or གྲོ་ཁྲ་ *gro-kha* བཟུང་, or གྲོ་ཁྲ་པམི་པག་པ་ *grô-stag pañi pañ-pa*, white birch bark used for writing charms on; also acc. to ཏཱ་ལའ་ used for ornamenting bows: རང་ལུང་དུ་བྱུང་བའི་ལྷ་ཀམས་ཀྱིང་ལུང་ཀམ་ཏུ་མའི་ལྷ་ཀམས་ཀྱིས་ལུང་ཀམ་དཀར་པོ་བ་རྒྱལ་བའི་བྱིམ་ wrote these mantras on white cloth or paper or leaves of the palmyra or the bark of the birch which grew in their country (*Surañ.*).

མེད་པོ་ *gre-dol* the winter granary of wheat in Tibet; an under-ground cell where wheat is kept during the winter.

𑖦𑖜𑖞 *gro-tahag* sieve for sifting wheat.

青灰 *gro-ma* or 青黑 *gro-mo* reddish grey.

क्रौंच *Gro-hahin* कवचा नक्षत्र the twenty-second or twenty-third constellation in the astronomical works of Tibet and India.

Syn. རྩལ་ཅིན་ *bphrog-byed*; བཅུ་པ་ *bon-po*;
ཅེ་མེ *bye-sbo* (*Mon.*).

ग्रहविज्ञान Gro-hahin gyi Na-wa चावडी
दृष्टिमा the full moon in the month of July-
August.

ཀློང་པོ་ཕྱི་ལྷོ་ Gro-bahin-gyi sla-wa or ལྷོ་པོ་
 བུད་པ་ sla-wa bdun-pa the month of Grāvāṇa.

ཀྲ་ཤིན་ལྷོ་ *gro-bahin-byed* (*do-shin-ahc*)
hole under the ground where wheat is
kept in winter (*A. K.*).

ग्रो-योस *gro-yos (do-yo)* parched wheat
or corn.

ᠮᠣᠷᠢᠯ *gro-ri'* ball of dough, or lump made of moistened wheat flour.

ᑭᓴᑭ *gro-sog* (*do-sog*) stalks of wheat,
wheat-straw.

1. the sweet potato of Tibet. 2. name of a herb (*Vai-grā*) [the grass *Scirpus Kyoor*]
 3. རྩ་གློ་ *rgya-gro* or རྩ་གློ་མ་ *rgyab-gro-ma* the potato introduced from India : རྩ་གློ་མ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ the potato being sweet is cooling and stops diarrhoea.

གྲོ་མ་ལུང་ *Gro-ma luṅ* n. of a place in the north of Tibet (*Ka-thaṅ*. 168).

གྲོ་ལུང་ *Gro-luŋ* n. of a village in the
province of Lho-kha.

གྲོ་ལོ་མ *gro-lo-ma* (*do-lo-ma*) **གོ་ལོ་མ** *go-*
shen a kind of satin; silk stuff.

ꠄꠤꠎ *Gro-sa* village in the district of Phenyul.

གྲོ་ཏོ Gro-ho (do-ho) རྒྱལ་ལྷ་མོ་པ་ phyang-rgya rname-so a mystical word used in the Mahānūdrā Tāntrik rites (K. g. 4 §15).

ग्रोग *grog*=ग्रवम *grog-ma* or ग्रवम *grog-mo* (*dog-mo*) पिपिणक, वृत्ता ant; emmet.

Syn. རྩིས་པར་བསྟན་པ་ *erin phran-ma*; རྩིས་པར་གྲོལ་བ་ *rgyu-rgyu-ra*; རྩིས་པར་གྲོལ་བ་ *gcin-rjeñi-bu* (*Mkon.*).

𑖦𑖳𑖫𑖱 *grog-sked* waist of the ant; also narrow as that is.

ग्रेग मखार *grog-mkhar* अन्त-हिल *ant-hill*.

Syn. འཇུ་མེད་ཀྱི་མོ་ *brgya-byin spyi-wo*; མེད་ཀྱི་མོ་ *nor-ldan brtsags*; གྲོག་མཁོ་མེད་ *grog-maḥi-takha*; གྲོག་མཁོ་མེད་ཀྱི་མོ་ *grog-maḥi mkhor* (Mkon.).

གྲོག་པོ *grog-po* l. ལམ་ a deep ravine
in which a torrent flows; the sides of such

ravines are termed *gad-pa*, ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *chu chen-pos brug-nas*
byuñ-wahi grog-poham, gad-pa yañ-ser, that
which is caused by the erosion of great
waters is also styled *grog-po* or *gad-pa*.

ལྷོ་ལྷོ་ to *grog-pbu*, ལྷོ་ལྷོ་ *grog-ma*, ant
(*Nag. 58*).

ལྷོ་ལྷོ་ *grog-tshañ* = ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *grog-mahi*
tshañ ant-hill.

ལྷོ་ལྷོ་ I: *grog-shiñ* or ལྷོ་ལྷོ་ cultivation
in uneven narrow ground away from
villages or gen. in wild places where cattle
are pastured.

• ལྷོ་ལྷོ་ II: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rma-*
dañ gzer skrañs chu sri-sel n. of a medicine
which cures obstruction of the urine; a kind
of moss growing on the sides of chorten, and
old walls, etc.

ལྷོ་ལྷོ་ *grog-gyañ* lateral gully on
hill-side: ལྷོ་ལྷོ་ *grog-ahu*, brook; rivulet,
ལྷོ་ལྷོ་ *grog-po*.

ལྷོ་ལྷོ་ *grog-gaar* a torrent pouring down
a ravine.

ལྷོ་ལྷོ་ *grog* ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་,
ལྷོ་, ལྷོ་ a friend, companion, fellow-
labourer, assistant; paramour, also hus-
band; ལྷོ་ལྷོ་ *kha-grog* a seeming friend;
a friend in words; a false friend; ལྷོ་
ལྷོ་ *griñ-grog* or ལྷོ་ལྷོ་ *griñ-grog*
true friend, bosom friend, associate, com-
panion, comrade, fellow; ལྷོ་ལྷོ་ *grog-khye*
playmate or play-fellow; ལྷོ་ལྷོ་ *dpuñ-*
grog, fellow combatants comrades; ལྷོ་ལྷོ་
ལྷོ་ *bdug-grog* or ལྷོ་ལྷོ་ *bdug-grog*
fellow-lodger; ལྷོ་ལྷོ་ *dgañ-grog*, ལྷོ་ལྷོ་
gtan-grog spouse; husband; wife; ལྷོ་ལྷོ་
ལྷོ་ *bded-grog* or ལྷོ་ལྷོ་ *bded-grog* sweet-
heart; ལྷོ་ལྷོ་ *mdañ-grog* a lover; ལྷོ་ལྷོ་

ལྷོ་ལྷོ་ *gsim-grog* bed-fellow (not only con-
cubine); ལྷོ་ལྷོ་ *dmag-grog* ally, confe-
derate (in war); ལྷོ་ལྷོ་ *las-grog* colleague;
journeyman; under-workman; ལྷོ་ལྷོ་,
tshig-grog an auxiliary word. [*N.-B.*—In
pop. works and colloq. language the word
ལྷོ་ལྷོ་ sounded *ro* or *rog* is combined with
verbs in the imp. To give a polite
turn to any request; “*nang-ro-nang*”
please give; “*tön-rog-nang*” “will you
kindly show,” etc.

ལྷོ་ལྷོ་ *grog-ñan* a bad friend.

ལྷོ་ལྷོ་ *grog-dan* ལྷོ་ལྷོ་ help or as-
sistance.

ལྷོ་ལྷོ་ *grog-bdris* mutual friend-
ship.

ལྷོ་ལྷོ་ *grog-po* (*tog-po*) ལྷོ་, ལྷོ་, ལྷོ་
friend; ally.

ལྷོ་ལྷོ་ I: *grog-byed-pa* to be friend;
to make friendship; to assist; to be friends.

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ to cultivate friendship, to
be mutual friends.

ལྷོ་ལྷོ་ II: ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་ assistance; aiding.

ལྷོ་ལྷོ་ *grog-byed-pa* is synonymous
with ལྷོ་ལྷོ་ *rog-ram*; in writing some-
times ལྷོ་ལྷོ་ *doñs-grog* is also used.

ལྷོ་ལྷོ་ *grog-mo* a female friend; also
a mistress.

Syn. ལྷོ་ལྷོ་ *ala-mo*; ལྷོ་ལྷོ་ *na gñam-mo*;
ལྷོ་ལྷོ་ *pho ña-mo*; ལྷོ་ལྷོ་ *kun-gpyed*
mtshuñs-ma; ལྷོ་ལྷོ་ *bpkrin skyel-mo*
(*Nñon.*).

ལྷོ་ལྷོ་ *grog-baah* or ལྷོ་ལྷོ་ *grog-*
bzai-po ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་ friendship, also
sweetheart.

ལྷོ་ལྷོ་ I: *grog* or *groñs* pf. of ལྷོ་
to die; ལྷོ་ལྷོ་ *grog-bjug* resurrection
bringing life to a dead body, translating

ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ *groñ-khyer tje* = ལུ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ *gul-*
gyi bulag-po or ལུ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ *gul-hkhor dcañ*

མྱང་བཟླ་ *groñ-bhñen* a མྱང་བྱ་མཁའ་ལྷན་གྱི་ལྷན་
 ཟླ་པ་ a lama who performs meditations or
 asceticism remaining inside a village
 or town; རེན་པ་མི་བཟླ་བཟུང་མྱང་བཟླ་དང་པོ་ *dben-*
na mi bñten-pahi groñ bhñen dar-ua dar one
 not performing the practice of asceticism
 by going to any solitude (*Ya-scl.* 21).

ལྷོ་པ་གྲུབ་ *groñ-glam* country, speech or language.

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *groñ-bdag* = ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *groñ-pahi* *groñ-po* the headman of a village or city.

ལྷོ་པ་ *groñ-rdal* = ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *groñ-rdal* ལྷོ་པ་, ལྷོ་པ་ a large town (which is not enclosed by a wall) together with its suburbs.

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *groñ-sdehi phra-ma mkhan* = ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *dkrug-siñ byed-mkhan* one who causes or excites brawls, feuds, etc., among village people or communities.

ལྷོ་པ་ *groñ-pa* a villager; one holding a house; a tenant.

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *groñ-pahi chos* = ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *pho-hkkrig-pa* sexual union (*Mān.*).

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *groñ-pahi chos kyis-ma gas-pa* = ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *bu-mo pho-dañ ma phrad-pa* virgin purity; a maiden not touched by a male (*Sman* 289).

ལྷོ་པ་ *groñ-dpon* ལྷོ་པ་, ལྷོ་པ་ the chief of a town or village.

ལྷོ་པ་ *groñ-ica* (*dong-ica*) in *C.* acc. to *Jā.* used for ལྷོ་པ་ *grañ-ica*: cold.

ལྷོ་པ་ *groñ-war* the middle of a village or hamlet.

ལྷོ་པ་ *groñ-spah* ལྷོ་པ་ one who is liberated or has abandoned the life of a layman or householder.

ལྷོ་པ་ *groñ-tshig* ལྷོ་པ་ provincialism: ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *groñ-tshig gi-ma gla-dpar* = ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *groñ-kañ kyis-ma-bdres par* not mixed up with provincialisms.

ལྷོ་པ་ *groñ-tsho* large village; town; several hamlets taken together.

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *Groñ-mtsho mer-mo* n. of a village in the district of ལྷོ་པ་ *E* in Lhokha:

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *E lab-kyi bdab Groñ mtsho mer-mo* (*Loñ.* 30).

ལྷོ་པ་ *groñ-gahi* an estate; farm (*Sch.*).

ལྷོ་པ་ *groñ-yul* country place (*Jā.*).

ལྷོ་པ་ *groñ* (*dong*), v. ལྷོ་པ་ resp. to die; ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ is resp. for natural death.

ལྷོ་པ་ *groñ-pa* or ལྷོ་པ་ *gus-pa* belly; generally the paunch of running animals; in colloq. language it is sometimes applied to the stomach or ལྷོ་པ་ *pho-ica*: ལྷོ་པ་ *mar-groñ* butter kept in the dried paunch of a sheep.

ལྷོ་པ་ *groñ-sbom* (*doi-bom*) a large belly; also the dried paunch of a bullock to keep oil.

ལྷོ་པ་ *gron-can* (*don-can*) disadvantageous; injurious.

ལྷོ་པ་ *gron-che* very noxious (*Jā.*); ལྷོ་པ་ *gron-med* harmless; innoxious (*Lex.*).

ལྷོ་པ་ I: *gron-pa* (*don-pa*) explained as ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *hgro-ago chen-po*, much expenditure; expensive; also to expend, squander: ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *boñ-kyi mi nor mañ-po gron-pa dañ* having squandered much wealth and men of Tibet: ལྷོ་པ་ *snag-cog gron-pa* (*Nag.*) waste or expenditure of much paper and ink.

ལྷོ་པ་ II: explained by ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *mi-tahan cheham bzod-cheham* *heran che-ica*, applied to a great or illustrious family, to one who is very patient or forbearing, a thing that is very durable and hard.

ལྷོ་པ་ *gron-ças* ལྷོ་པ་ *hgro-ago* item of expenditure; also the account of the distribution and lending of grain.

གྲོམ་པ་རྒྱུད་ *Grom-pa rgyud* (*tom-pa-gyud*) n. of a place in Tsang which contained one of the twelve temples said to have been erected by King *Sron-rtse* *sgam-po* (*Ya-sol*. 41).

གྲོལ་ *grol* (*dol*) བྱུང་གི་ (*Schr.*; *Kalac. T.* 5) release; deliverance.

གྲོལ་ཁྱེད་ *Grol-khien* (*dol-khien*) the day when the annual assembly of the lamas dissolve.

གྲོལ་སྤོང་ *Grol-ston* (*dol-ton*) a festival on the day when lamas relax after the term of the special devotions is over.

གྲོལ་འདོད་ *grol-ai-dod* རུ་བུ་ wishing to be emancipated or set free from transmigratory existence and misery, etc.; abbreviation of འཕོ་རྒྱུ་ལ་དང་ཐུག་པ་ལྟར་གྲོལ་པ་ལ་འདོད་པ་ *hkhor-ka dān-gdug-bsthal sog-las grol-pa-ai-dod-pa*.

གྲོལ་ལམ་ *grol-lam* (*dol-lam*) pf. of འགྲོལ་པ་ *hgrol-pa*; also sbst. བྱིས་པ་, བྱིས་པ་, བྱིས་པ་, བྱིས་པ་ *grol-lam* deliverance; deliverance from worldly existence.

གྲོལ་པ་ལ་ *grol-pa-lam* བྱིས་པ་ 1. relating to emancipation; deliverance. 2. sbst. pearl: བྱིས་པ་ that has been delivered from the oyster.

Syn. བྱིས་པ་ *mu-tig*; བྱིས་པ་ *na-lé gam* (*Mon.*).

གྲོལ་བུ་ལྔ་ *Grol-buḥ* *lha-lha* the five demigods or, perhaps, Nāga demi-gods.

གྲོལ་མེད་འཛོམས་ *Grol-med hjom* བཟུངས་པ་ the killer of Namuci; an epithet of Indra.

གྲོལ་ I: *grol* (*doi*) = བྱིས་པ་ *mol-lam* 1. advice; counsel. 2. = བྱིས་པ་ *gtam* speech; talk; བྱིས་པ་ *hkaḥ-grol* conference; committee.

གྲོལ་ II: acc. to *Cs.* care, heed, caution.

གྲོལ་གྲོལ་ *grol-grol* (*doi-dog*) a consulting friend; anyone consulted with.

གྲོལ་ཅན་ *grol-can* careful; cautious.

+ བྱིས་པ་ *grol-gcam* 1 consultation. 2. = བྱིས་པ་ *grol byed-pa* to consult.

གྲོལ་མཐུན་པར་ *grol mthun-par* unanimously; by unanimous decree.

གྲོལ་ཁྱེད་ *grol khri-sa* (*doi-di-sa*) the place where advice may be asked; an oracle.

གྲོལ་འདོད་པ་ *grol ai-dod-pa* giving advice.

གྲོལ་ཁྱེད་ *grol khri-sa* to ask (a person's) advice; to consult (with one).

གྲོལ་པ་ *grol-pa* (*doi-pa*) adviser; counsellor; senator; also advice; བྱིས་པ་ *grol byas-pa* (*doi-je-pa*) to have consulted; བྱིས་པ་ consultation; conference; བྱིས་པ་ *grol byed-pa* (*doi-je-pa*) བྱིས་པ་ to consider; to deliberate; to resolve; decide after consideration, deliberation, etc.

གྲོལ་མི་ *Grol-mi* (*doi-mi*) consulting man; an adviser; sometimes in Sikkim the headman of a village.

གྲོལ་མེད་ *grol-med* without asking or consulting anybody; self-sufficient; careless; heedless.

གྲོལ་མེད་ *grol-tshod* (*doi-tshoi*) the real points or object of a conference: བྱིས་པ་ *grol-tshod hdein-dān ya-rab spyod-pa* to catch the leading and salient points in a conference (*Jig.*).

གྲོལ་པ་ *grol-pa* (*doi-pa*) a secretary; a councillor.

གྲོལ་ *gla* wages; pay; fee or remuneration for any work done: བྱིས་པ་ *dge-sloḥ bṛgya-rtsa bṛgyad-kyi bṛsho-ka gla-naḥ sbyar* the maintenance of one hundred and eight monks was met from the fees (he received) (*A.* 62).

ཁྱ་པ་ *gla-wa* 麝香 deer, *Moschus moschiferus*, of which there are three varieties or perhaps even species in Tibet. Another species occurs in Amdo: *Moschus Sifanius*; **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *gla-rnab pa*, **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *gla-wa dañ rna-wab pa* the skin of the Nao antelope and the musk-deer.

Syn. **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *dri-bzang dñab-po*; **ཁྱ་པ་** *gla-rtsi can*; **ཁྱ་པ་** *sa-lus*; **ཁྱ་པ་** *rluñ-bereg* (Mñon.).

ཁྱ་པ་ལྟ་པ་ *gla-gor sho-ṣa n.* of a fruit.

ཁྱ་པ་ལྟ་པ་ *gla blañs-pa* has taken or received his wages for work. .

ཁྱ་པ་ *gla-gañ* 菰, *Cyperus rotundus*: **ཁྱ་པ་** the root of *Cyperus rotundus*.

ཁྱ་པ་ *gla-rñan*, abbr. of **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *gla-dañ rñan-pa*, wages and remuneration.

ཁྱ་པ་ *gla-pa* or **ཁྱ་པ་** *gla-po* or **ཁྱ་པ་** *gla-bu* one who works on wages; a servant employed on a fixed salary; also a day-labourer or hired workman; **ཁྱ་པ་** *gyog-gla* 工钱 service money; salary.

ཁྱ་པ་ *gla-phor* a kind of tree the wood of which is good in turning and for making plates and cups.

ཁྱ་པ་ *gla-phrug* the young one of a musk-deer.

ཁྱ་པ་ *gla-mi* 雇工, 雇工 a servant; a hired workman.

ཁྱ་པ་ *gla-mo* 1. a hired female servant. 2. musk-doe: **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *gla-wab nor-bus sbrul-sogs dug-sruk byed* the jewel of the musk deer (the musk-pod) is a protection against snake poison, etc.

ཁྱ་པ་ *gla-rtsi* 麝, 麝香 musk; **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *gla-rtsi gro-yi tsig-ma*

ḥdra musk is like burnt-wheat grains: **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *gla-wa* the musk that is slightly soft, tough besides being of strong scent, is good: **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *gla-wa* musk eradicates snake-poison, kidney disease, plague.

Syn. **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *ri-dbags lte-wa*; **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *sbrul-skrug byed*; **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *myos-pahi mtshan-ma*; **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *dri-yi thod*; **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *dri-yi gos-can*; **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *ri-dbags clañ*; **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *ri-dbags rtsi*; **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *gla-wab nor-bu* (Mñon.).

ཁྱ་པ་ལྟ་པ་ *Gla-rtsiñi me-tog n.* of a flower, the *Pedicularis megalantha*.

ཁྱ་པ་ *gla-lto* food and wages.

ཁྱ་པ་ *glag* or **ཁྱ་པ་** *bya-glag* a bird described as resembling an eagle, but smaller than the vulture and larger than the hawk, of blackish chocolate colour; carries away kids and lambs. This bird is numerous in Mongolia, Central Tibet and Kham. Probably the lammergeyer.

ཁྱ་པ་ *glag-khra-mo* a spotted species of eagle.

ཁྱ་པ་ *glag-pa*=**ཁྱ་པ་** *lag-pa* upper or back part or side: **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *ngobi lag-pa* the crown or upper part of the head. Defined as **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་**, the upper back part or blunt side of a knife or axe.

ཁྱ་པ་ལྟ་པ་ *Glag-pa lam n.* of a place in Tibet (Deb.).

ཁྱ་པ་ *glags* 机会 opportunity, occasion, possibility: **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *glags htshol-wa* to seek for an opportunity: **ཁྱ་པ་ལྟ་པ་** *da glags rñed-par hdug* now the favourable time seems to have come; esp opportunity of doing harm to another,

of getting a hold on him (*Jā*): གནམ་མཆོད་པ་
མེད་ཀླུ་ཤེད་པར་མི་ཉེ་ཡུར་ he will not
get an opportunity to do you harm. གནམ་
མཆོད་པ་ཉེ་མེད་ intolerable; insupportable: གནམ་
མཆོད་པ་མེད་ there is no possibility of helping
him; he is incurable (*Jā*): གནམ་མཆོད་པ་མེད་ not
able to do injury or some interruption to
one's actions.

† གྲོལ་པ་ *glags-pa* to go; be going;
to proceed; to be on the point of.

ཡང་ I: *Glas* n. of a place in Tibet.

2. one of the signs of the Zodiac, the Bull: གླ་གི་མཁྱེན་པས་རྩུ་རྩུག་མིག་ལ་ཐོག་པར་མད་
glañ-gi mkhris-pas sbyar-dug mig-la phog-
par phan the bile of the ox is useful when
 contagious poison strikes upon the eye: གླ་གི་མཁྱེན་པས་མ་དང་རྩུག་པར་མད་ the spleen of the
 ox is useful in sores and poisons: གླ་གི་མཁྱེན་པས་
མཁྱེན་པས་མཁྱེན་པས་ the kidney of the ox re-
 moves kidney diseases: གླ་གི་ཐུག་མིག་རྩུ་ལ་ཕྱིར་རྩུ་
 the blood of the ox (with food) draws out
 blood poison.

Syn. རྒྱ་ཁྱིམ་ *hgro-byed*; རྩྭ་ཁྱིམ་ *hdren-*
byed; རྩྭ་ཁྱིམ་ *stohs-ldan*; རྩྭ་ཁྱིམ་ *hxañ-po*; རྩྭ་
ཁྱིམ་ *khyu-mchog* (*Mhon.*).

མྱེད་ III : or མྱེད་གཤམ་ *glash-thabs*, also called མྱེད་གྲེ་ *gzer-glash*, colic, gripes, spasms in the stomach and similar affections (*Jā*).

~~མུ་མུ་~~ *glah-thab* = མུ་མུ་, *glo-bur* 1. sudden; suddenly: མུ་མུ་ཕྱི་དྲུག་དེ་དུང་ was suddenly defeated by the enemy. 2. n. of a disease, prob. hysterical fit.

མཚོ་གཤམ་-*gluk-khyim* མཚོ་ཤམ་, མཚོ་ཤམ་ a shed or fold where cows are kept; an ornamented gateway.

ཁ་ཕུ་མཛེན་ *glañ-khyu mchhoy* བཟུང་། ར
bull; ox.

इ.स. १९०१ *glasi-khyu-ua* बलवान् a bull
kept for breeding purpose.

མེ་མེ་ *glah-glah* 1. the brains of the bullock or ox. 2. in Tsang=soap.

ཁ་ཁ་ *ka-k* a wild ox. This term is applied in Tibet to the buffalo (in Tib. ཁ་ཁ་ *ka-k*).

གླམ་ཆེན་ *glañ-chen* = གླམ་པོ་ཆེ་ *glañ-po-che*
 नातक, नख, इखिल, नाग, शूलोच्च, पीछ, चराक,
 पुद्दर, रत्न, इलिय, वारक the elephant; elephant
 in rut : གླམ་ཅིན་ཕག་པམ་འབུམ་ནག་ན་པ་ལན་ the skin
 of the elephant is useful in black small-
 pox : གླམ་པོ་རྟེན་མུ་མུན་པའི་རྟེན་མུ་མུན་ *glañ-po*
rjes-su muthun-pahi rdegs so-sohi miñ, i.e., the
 names of various apparatus necessary for
 an elephant are the following :— གླམ་ *gram*
 བཟ. རྟེན་གམ་ *grin-ga-ma* བཟ ; གླམ་པོ་རྟེན་ *glañ-*
pohi rgyan; རྟོན་པའི་ཀ་ལ་ *bdogs-pahi ka-wa*;
 ཀ་ལ་ *a-la-na* : ལ་ལ་ the post to which an
 elephant is tied, ལ་ལ་ཀ་ *lcags-kyu* the
 conductor's hook; རྟེན་པའི་, རྟེན་པའི་ *mechil-*
wa; རྟེན་པའི་ཀ་ལ་ *bri-kṣa ka-kṣa la-ra-ta*
 ལ་ལ་ཀ་ལ་ or གླམ་པོ་འཇག་ *glañ-pohi thag-pa*.
 ཀ་ལ་ཀ་ *hak-ko gdsn-dsa* རྟེན་པའི་ཀ་ལ་ = རྟེན་པའི་
 རྟེན་ *bbod-pa shig-bdug* (*Mon.*).

Syn. མ་ཐུང་ *so-ltan*; མ་ལག་ཐུང་ *so-gñis*; ལག་ཐུང་ *lag-ltan*; ལག་ཐུང་ *gñis-bñiwa*; མང་པོ་ཐུང་ *mañ-po bñiwa*; ལྷོ་མ་ཐུང་ *myos bum-can*; ལག་ཐུང་ *nags-tshal dgañ*; མཚེ་བ་ཐུང་ཐུང་ *mche-wa stobs-ltan*; མ་ཐུང་ལ་ *sa-lud nal*; ཐུང་ལ་ཐུང་ *thig-lo can*; ལོ་མོ་ཐུང་ *lkhor-lohi rkañ*; ཐུང་ལ་ *dsa-la ka*; ལྷོ་མ་ཐུང་ *myos-rñul can*; ཐུང་ལ་ཐུང་ *dbyug-pañi rna-can*; མཚེ་བ་ཐུང་ *mchod-rten byed*; ཐུང་ཐུང་ *stobs-ltan*.

ལྷ་ཅན་ཐལ་གྲུ་ *glah-chen thal-gkar* the white elephant, or one having a white forehead; the chief of the elephants (*Nag.*): ལྷ་ཅན་ལྔ་པ་ཕུག་ལོག་གྲུ་ཁྲུ་ལྔ་གྲུ་ the bile of the elephant cures emaciation caused by poison, etc.: ལྷ་ཅན་གྲུ་ལོག་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ the flesh of

elephant (taken as food) cures the diseases attributed to devils (in *W.*)

མཁའ་ལྷོ་ *glah-chen rtsi* མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ the secretion of the elephant; also elephant-musk.

Syn. མཁའ་ལྷོ་ *gi-wah* (in magic) or མཁའ་ལྷོ་ mystic term (*Mñon. S.*)

མཁའ་ལྷོ་ *glah nyid-yon* a name of Prince *Sag-na bge-nyid yon*, son of King *Khri-ron ldebu-tsan*. He was so called on account of his prowess: མཁའ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ མཁའ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *nyid-pa yon-la sku-dwan oho-was glah-nyid yon-du grags*.

མཁའ་ལྷོ་ *glah-to* the Indian bull (*Bos taurus Indicus*).

མཁའ་ལྷོ་ *glah-tham* n. of a plain to the east of Lhasa.

མཁའ་ལྷོ་ *glah-thug* or མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-hog can* a bull (not castrated): མཁའ་ལྷོ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *glah-thug rwa-ogs ngo-chag-la phan* the horn of uncastrated bull is useful in the fracture of the head: *glah-thug nag rwa-ogs mdo-la phan-par-byed* the horn of a black uncastrated bull is used in leprosy: མཁའ་ལྷོ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *glah-gi rwa-gahob mchin-pahi tshe-wa-sel* the ashes of a burnt bull's horn taken internally cures inflammation of the liver.

མཁའ་ལྷོ་ *Glan-dar-ma* 1. a youthful ox. 2. n. of the King of Tibet who persecuted the Buddhists in the ninth century A.D.

མཁའ་ལྷོ་ *glah-bded* = མཁའ་ལྷོ་ *thoh-mkhan* the husbandman, a rustic.

མཁའ་ལྷོ་ *glah-jo-skyah* = མཁའ་ལྷོ་ *glah-rdai* མཁའ་ལྷོ་ a cow-herd; one who tends or looks after cows (*Mñon.*).

མཁའ་ལྷོ་ *glah-po-mchog* མཁའ་ལྷོ་ the chief of the elephants, lit. a scent-elephant.

Syn. མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-pohi rgyal-po*; མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *spog-kyi glan-po*; མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *khayu-*

yi nggen-po; མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *khayu-yi bdag-po*; མཁའ་ལྷོ་ *thal-kar*; མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *cho-aw drug-lan*; མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *ghis-bikun dwan-po* (*Mñon.*).

མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-po gtum-po* = མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-po myon-pa* a wild, mad elephant (*Mñon.*).

མཁའ་ལྷོ་མཁའ་མཁའ་ *glah-po bded-pas dregs-pa* = མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-po rgo* wild elephant; an elephant turned wild and mad for union with a she-elephant.

Syn. མཁའ་ལྷོ་མཁའ་མཁའ་ *ohags-pas myos-pa*; མཁའ་ལྷོ་མཁའ་མཁའ་ *loags-kyus gdul-glah-wa*; མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *gyo-wa-can*; མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-po rgo*; མཁའ་ལྷོ་མཁའ་མཁའ་ *glah-po chah-gis myos-pa*; མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-po gtum-po*; མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *chah-gis dregs-pa*; མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-bni*; མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-po smyon-pa*.

མཁའ་ལྷོ་མཁའ་མཁའ་ *glah-po snahi glah-swad* n. of a place within the district of Shiga-tse in Tsang.

མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-po zohs* n. of a place (in Tib.); also one which was situated near the ancient city of Kapilavastu.

མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-pohi kha-lo-pa* = མཁའ་ལྷོ་ *glah-rdai* conductor of an elephant (*Mñon.*).

མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-pohi rgyal-po* = མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-po-mchog* (*Mñon.*).

མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-pohi stobs*, མཁའ་ལྷོ་ n. of a very powerful giant-like king; མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *spah-rten mah-bdein glah-pohi stobs* (*Ya-sel. 57*).

མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-pohi-gnas* = མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-po-chohi gnas* the stable where elephants are kept (*Mñon.*).

མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-phran* = མཁའ་ལྷོ་ *glah-phrug* a young elephant (*Mñon.*).

མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-bres* མཁའ་ལྷོ་ ox-manger; མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-pohi bres* elephant-stall.

མཁའ་ལྷོ་ *glah-ma* 1. a medicinal plant: མཁའ་ལྷོ་མཁའ་ *glah-ma* cures fever and

female diseases. 2. a large kind of alpine willow.

རྩ་མོ་ *glad-mo* or རྩ་མོ་མ་ *lag-dan-ma* she-
 elephant: རྩ་མོ་ལྷ་ལམ་པར་ལྷ་ལམ་གྱི་ the milk
 of a she-elephant is very sustaining: རྩ་མོ་
 ལྷ་ལམ་པར་ལྷ་ལམ་འདྲ་བའི་ the skin of a she-
 elephant cures female disease and fever.

ཐུང་དཔར་ *glad-gmar* a stallion ox: ཐུང་དཔར་
 རྩལ་པའི་ལམ་ལྟར་ཐུང་མ་གྱིས་, རྩལ་ན་ཅ་མི་ཤོས་ལྟར་ཐུང་
 ལ་ཅིན་ with the warm blood of a living stallion ox the circulation of poison in the
 blood can be neutralised.

गर्दि : *girdi-rdi* गीर्दिश a cow-keeper;
a chief herdman.

शुद्धि ॥: गोपाल the keeper of an elephant; keeper of cows; Krishna.

Syn. ཀླུ་པོ་ལྷ་མོ་ *glad-poḥi kha-lo-po*;
 ཀླུ་པོ་ལྷ་མོ་ *glad-po skyon* (Mñon.).

1. *gi-waŋ* *gi-waŋ* *gi-waŋ* *gi-waŋ* *gi-waŋ* 1. *gi-waŋ*
gi-waŋ *gi-waŋ* the musk-like, scented
secretion in the brains or in the stomach
of an elephant. 2. = *gi-waŋ* *gi-waŋ*
bear's bile (*Sinan. 353*).

ཀུན་གྲུབ་ཀྱི་ གཏུ་རི་ལུ་ཐུག་པའི་ རྩ་བའི་ རྩ་བའི་
Sutra in the *Kadgyu*, said to have been
delivered by Buddha when on a visit to
Li-yul.

ཕྱི་གླུ་ལྷ་མོ་ a bullock's horn; also a large forked stick used by the Tibetan soldiers to rest the musket on when firing.

ལྷ་མོ་གཤམ་གྱི་ *Glad-hul gnaq-khro-mo n.*
of a place in Kham.

ལྷ་མོ་གཤམ་པོ་ = ལྷ་མོ་མ་གཤམ་པོ་ or
ལྷ་མོ་མ་ལྷ་མོ་མ་གཤམ་པོ་ a kind of tree grow-
ing largely in Tibet, the leaves of which
are burnt as incense (ལྷ་མོ་ mystical
term) (Mñ.).

ᠭᠠᠯᠠᠭᠤ *glat-gu* a kind of sore-hoof.

གླེང་ཁྲུང་པ་ *Gleng-khang-pa* n. of a
learned lama come from a place called

Glad-kham, who was invited by King Hri-god ldeu-tsem to his capital on account of the fame of his learning

མྱོད་ *glad* or མྱོད་པ་ *glad-pa* 頂上 the head; brains; cf. མྱོད་ *klad*: མྱོད་ལ་ *glad-la* on the top, on the head; also used as postposition in the sense of over, close over: མྱོད་མྱོད་པ་ *glad-glad-pa* close above the river or water.

མགོ་གཤམ་རྟེན་གཤམ་པའི་རྟེན་ the veins of the brain.

ཁྱ་ *glad-pa* generally written as ཁྱ་
king-pa (Sch.), cf. ཁྱ་ *lad* or ཁྱ་ *glad-pa*.

མྱེད་པ་ *glen-pa* also མྱེད་པ་ *glen-pa* 1. to patch up; to mend: མྱེད་པ་ལ་མྱེད་པ་ལ་མྱེད་པ་ལ་མྱེད་པ་ལ་ *glen-pa* to sew up or patch up torn clothes, etc. (*Tag.*); མྱེད་པ་ལ་ to sew on a patch. 2. to return; མྱེད་པ་ *an* answer to reply; rejoin (*Lex.*). 3. colloquial for མྱེད་པ་ *glen-pa*.

ལྷན་ལྷན་ *glan-glan*, ལ. ལྷན་པ་ *glan-pa* dumb.

+ གླམ་པལ་ *glam-pa* or གླམ་པལ་གྱི་གླམ་པལ་ *glam-bu*
btang-pa a kind of thick blanket.

ग्लाल-रा *glal-ra* च्च १. to yawn or gape: **देर-ड्यील वाबि ड्रदो** *der-dgyil wabi ddrab* a relaxation of the body by stretching the limbs and yawning. २. a terrific attitude or posture of sitting: **से-डेफा ग्याम से-गे र्वाम-ड्यीले** = **से-डेफा सें-गे ग्लाल-रा** a lion's attitude on his vanquished foe is called *glal-ra*.

ग्राह्यः *griha* *graha*-ies one who subsists
on salary or wages.

श्री १: gram दाने, हूय a kind of sacred gram.

श्री ॥ II: 1. दीप, an island ; isolated place ; limb or part of the globe ; division of lands, large or small ; continent, in

fabulous Indian sense: *glin gshan-nag skyes-pa tshul-byed-mi bdra-wa* तिब्बतकाहोपाकारः being of other continents they are of a different manner of birth.

glin III: a large monastery; a monastery isolated in its greatness and separate from other jurisdiction.

glin-chen རྒྱལ་ཆེན་ the twelve continents according to Bon cosmography are the following:—(1) *Gyul-draul bkod-pahi-glin*; (2) *Dgab-lan lha-yi glin*; (3) *Hdul-ba khrims-kyi glin*; (4) *Bdul-ba khrims-kyi glin*; (5) *Tsad-med bya-wa glin*; (6) *Sbyin-pa mthab-yas glin*; (7) *Me-gyo beam-gtan glin*; (8) *Dge-rgyas yon-tan glin*; (9) *Tshad-med byams-pahi glin*; (10) *Gnod-sbyin nor-gyi glin*; (11) *Yon-tan rgyas-pahi glin*; (12) *Rin-chen spuhs-pahi glin*; or *Hol-mo glin* (G. Bon. 5). The seventeen sub-continents attached to the twelve continents are the following:—(1) *Rgyal-rigs rgyal-sa bdsin-pahi glin*; (2) *Rjebu bkod-pahi glin*; (3) *Drañ-roc hgro-bdul-glin*; (4) *Mya-lan med-pahi glin*; (5) *Bram-sa gtsah-wahi glin*; (6) *Bram-sa has-mo glin*; (7) *Hbri-mig mtho-yi glin*; (8) *Dmags-rigs gdol-wahi glin*; (9) *Stob-chen gyad-kyi glin*; (10) *A-ba-da-rabi glin*; (11) *Hgro-wa bdul-wahi glin*; (12) *Khri dan hthab-pahi*

glin; (13) *Egya-lag bod-mahi glin*; (14) *Rgyal-mo mo-khros glin*; (15) *Mkhab-hgro mirkun glin*; (16) *Miham ci-yi glin*; (17) *Lha-klu man-dha sprebu glin* (G. Bon. 6).

Glin-ka a garden or pleasure grove.

glin-shan dispute; quarrel.

Glin-dkar rdsoh n. of a district in Tibet.

glin-dar རྒྱལ་དར་ n. of a kind of cloud.

glin-lan-ma, རྒྱལ་ལྷ་མོ་ a lake which contains islands.

glin-bu རྒྱལ་བུ་ a reed-pipe; a musical reed; flageolet; the common musical instrument of herdsmen, and consists of two pipes joined together; *phred-glin* flute; piccolo-flute, mostly of metal; *dge-glin*, generally written *rgya-glin*, a larger musical instrument like a hautboy, used in sacred ceremonies; *rkañ-glin* trumpet made of the human femoral bone.

glin-ma རྒྱལ་མ་ the margin of a lake or river.

Glin-yags-pa n. of the chief preist of *Galdan* who was born at *Glin-yags*.

glin-log revolution; internal dissension: རྒྱལ་ལོག་པ་ there arose much civil disturbance there in Dikhuñ, i.e., among the members of the *Hbri-khuñ* monastery.

glu རྒྱལ་ལུ་ song; ditty; also a tune; རྒྱལ་ལུ་ལྷ་མོ་ accompaniments of musical performance, etc.; རྒྱལ་ལུ་ལྷ་མོ་ an actor; a stage-player; རྒྱལ་ལུ་ལྷ་མོ་

၀၈၁၁ ဝိဇ္ဇာတိ ပရမံ ဝိဇ္ဇာတိ ဝိဇ္ဇာတိ-နာမ ဝိဇ္ဇာတိ-
 ဝိ ဝိဇ္ဇာတိ-နာမ ဝိဇ္ဇာတိ ဝိဇ္ဇာတိ-နာမ ဝိဇ္ဇာတိ-

ᐅᑭᑦ a small uncultivated island;
also a grove; same as ᐅᑭᑦ *tekal* or ᐅᑭᑦ *glia-ka*.

ཐུང་པ་ཤིང་གི་ཐད་མི་ལ་ 1. one having the disease in which urine and faecal matter pass together, i.e., by the rectum (*K. du.* 5 415). 2. = **ཐུང་པ་ཤིང་གི་ཐད་མི་ལ་** **ཐུང་པ་ཤིང་གི་ཐད་མི་ལ་** **ཐུང་པ་ཤིང་གི་ཐད་མི་ལ་** a hermaphrodite; having neither the sign of male nor of female.

झेपास *gleg*: table; plate; board; any flat piece: **झेपास-कडुग** *go-gleg gahug-go* there was a door panel placed.

ꠘꠞꠞꠞ ꠘꠞꠞꠞꠞ a buckle, clasp or ring attached to the thong.

ཐྱེག་ལ་ *glegs-thag* a thong, &c., fastened round a book.

ग्लेग-बाम *gleg-bam* पुस्तक, पुष्पि a volume ;
a book ; leaves placed between flat boards.

རྒྱུ་གཤམ་ཅུ་ *glog-bu* 1. a label; explained as
 མཇུག་མཇུག་གི་ཐུག་པའི་ཐུག་པའི་ཐུག་པའི་ *chos-gos la*
glin-glin gru-bahi boad-pahi gra bkag-pa, a
 square or rectangular piece of cloth or
 paper put as label containing the name of
 books, chapters, pages, etc. (*Nag.*) 2. a
 tablet. 3. བཀའ་རྒྱུ་གཤམ་ཅུ་ *bkahi-glog-bu* or བཀའ་
 རྒྱུ་ཐུག་པའི་ *gog* a diploma; རྒྱུ་གཤམ་ཅུ་ *copper*
 plate or tablet.

प्लेगम'म *gloga-ma*, व. प्लेगम *gloga*.

ཐོག་མའི་ *glogs-pi* the wooden boards
which in a Tibetan book supply the
binding.

གྲེང་བ *gloñ-wa* or གྲེང་པ *gloñs-pa* ལུགས་ཅི་ to
 say, converse, relate, describe: ལུགས་དུ་གྲེང་བ *glam-du gloñ-wa* or
 ལུགས་ཀྱི་གྲེང་བ *glam-gi gloñ-wa* to
 relate a story: ལུགས་ལ་མ་ལུང་གིས་གྲེང་བ་དཔེ་ *lam-la*
ma-thar shes gloñs-nas as the word was sent,

the road is not passable! གསལ་གྱི་ལུ་ལྷན་པ་
 ལྷན་པ་ I have made this speech: ལེན་
 གྱིང་གཉིས་གྱིང་རྒྱུ་ལས་མེད་དེ་ལྟར་མཇི་ལང་བུ་གྱིང་གིང་ the
 rumour spreading from one to another,
 until it came before the lady. ལེན་ཏུ་གྱུ་གྱིང་
 གྱིང་པ་ *chos-kyi sgrog-glen byed-pa* to preach
 religious discourses; གྱུ་གྱིང་ *gros-glen* coun-
 cil; consultation.

ཐཱ་ལ་པོ་ *gleñ-wa-po* or ཐཱ་མ་ལ་པོ་ *gleñ-mo*
gukhan a story-teller.

མངམ་གྲུབ་ *Gla-bbum* a hundred thousand stories; the title of a book in the *Hdul-wa* division of the *Kahgyur* or Tibetan Buddhist scriptures, which contains different stories on the behaviour of devotees, monks, nuns, &c, who adopted the Buddhist faith, and who violated the rules of monastic discipline laid down by Buddha.

द्वेऽर्थे *gleh-mo* or लब्धद्वेऽर्थे *lab-gleh* द्वेऽर्थे
gleh-brjod कथा, वाहिनी, वार्त्ता, आवाय talk;
 conversation ; story ; account.

ગ્લેઝ-ગહી *gleh-gahi* or ગ્લેઝ-હાહા *gleh hahah-*
pa તોયે, નિદાન any subject; primary cause:
 ગ્લેઝ-ગહી-હી *gleh-gahi hdi-la* જણિય નિદાને in
 this narration. 1. narration. 2. the
 subject of a discourse (*Ce.*). 3. table of
 contents; index. 4. place, scene of a con-
 versation or discourse.

གློན་ཁུགས་ *glon-ikugs*, abbr. of གློན་པ་དང་
ཁུགས་པ་ *glon-pa dah-ikugs-pa*, very stupid and
 idiotic: གློན་ཁུགས་ལོན་པོར་བྱུང་བ་ལྟར་ *glon-ikugs*
lhol spyod-kyi bdug-bdāl the misery of
 being stupid, of dumbness and servitude.

གྲོན་པ་ *glen-pa* རྒྱུ་, ཡན་, ཡན་, བེད་, རྒྱུ་
stupid, foolish, ignorant; a thick-headed
fool; an idiot: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་གྲོན་པ་ more
stupid than a brute: འོ་ལྷོ་ལྷོ་གྲོན་ fools that
you are each of you: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་གྲོན་ mud-
dled ones.

Syn. ལྡང་བ་ *ldar-wa*; གླང་གླང་ *glang-glen*; བྱ་གཤམ་བ་ *mai gsal-wa*; རྩོལ་ཤེས་ *lho-bgeñs*; ལྡང་བ་ *le-lo-wa*; བྱ་གཤམ་ *tha-gal* (*Mon.*).

ཐོག་པ་ *glob-pa*, pf. ཐོགས་ *globbs*, to make flat, plain (*Cs.*); ལེ་མོར་ཐོག་ *leb-mor-glob* make flat.

རྩལ་ཐུགས་པ་ *globbs-pa*, བུམ་ལ་ to trample; to tread down; to press down by the feet (*Nag.*).

ཐོག་པ་ *glom-pa* to press, squeeze; to crush, squash (*Jā.*).

ཐོག་ *glo* or ཐོག་ *lho*, in *Ld.* resp. གཤམ་གསལ་ *galogs*, 1. the side, esp. of the body: ཐོག་པ་པ་ *glo-pab-pa* to lie down on one's side. 2. a cough.

ཐོག་པ་ *glo-dkar* or ཐོག་པ་ *lho-las-ks* མཐའ་ལ་ a small window in (the side of) a house to let in light.

ཐོག་པ་ *Glo-bkra* n. of a country in Tibet (*Jig.*).

ཐོག་པ་པ་ *glo-lkogs-pa* ལྡང་ལྡང་བ་ to cough; to clear the throat.

ཐོག་པ་ *glo-skar* = ཐོག་པ་ *glo-dkar* or ཐོག་པ་ *skar-khul* a small door or window.

ཐོག་ *glo-kha* n. of a colour like the blood of the lungs; pale-red.

ཐོག་པ་ *glo-khug* a small money-bag attached to the sash or girdle of a Tibetan.

ཐོག་པ་པ་ *glo bgyags-pa* = ཐོག་པ་པ་ or ཐོག་པ་ *glo rgyag-pa* to cough; to feel stifled (*Mon.*).

ཐོག་པ་ *glo-bgrams* ཡན་, n. of a disease.

ཐོག་པ་ *glo-rgyas* a disease of the lungs; asthma.

ཐོག་པ་ *glo-gool* a disease of the lungs which increases during the night.

ཐོག་པ་ *glo-doh* wind-pipe (*Cs.*).

ཐོག་པ་ *glo-rdog* = ཐོག་པ་ *glo-bur* sudden (*Nag.*).

ཐོག་པ་ *glo-rdol* = ཐོག་པ་ *rnag-rdol* excessive expectoration.

ཐོག་པ་ *glo-spir* n. of a kind of shield: ཐོག་པ་ *kul-dkar phub-mi rab-la sho-ma-she, glo-spir sho-re phub-skor sho-phyes yin* the best *Kul-dkar* shield costs five *sho* and that of *Glo-spir* costs a *sho* for each disk on it (*Jig.*).

ཐོག་པ་ *glo-phug* place where things are kept—either in a wall or a corner of a house, &c.: ཐོག་པ་པ་ *glo-phug* that boy kept the gold in a niche.

ཐོག་པ་ *glo-wa* རྩལ་ལ་ ཐོག་པ་ the lungs; ཐོག་པ་ *glo-wa bu-ma* the five anterior lobes of the lungs; ཐོག་པ་ *glo-wa ma-ma* the five posterior lobes of the lungs.

ཐོག་པ་ *glo-bur* ལྡང་ལྡང་བ་ sudden; adv. ཐོག་པ་ *glo-bur-du* suddenly; all on a sudden; instantaneously: ཐོག་པ་ *glo-bur-du mi-ma-po gi-wabi sdug-bhal* the misery or calamity of many men dying suddenly. ཐོག་པ་ *glo-bur-du hogs-pa* ལྡང་ལྡང་བ་ one who has come all on a sudden; ཐོག་པ་ *glo-bur-wabi don* the signification of suddenness.

ཐོག་པ་ *Glo-bur rgyal-po* a name of the King of Tibet about 900 years ago.

ཐོག་པ་ *glo-bur-nad* a disease that arises suddenly.

ཐོག་པ་ *glo bur-wa* suddenness.

ཐོག་པ་ *glo-bbur* རྩལ་ལ་ a projection; uprising: ཐོག་པ་ *glo-bur-du gdod-pa* to rise up into sitting posture.

ཐོག་པ་ *glo-phub* wind-pipe.

ཐོག་པ་ *glo-la-wa* convulsions of the lungs; cough.

ཐོག་པ་ *glog* བེལུལ, བེལུལ, བེལུལ, བེལུལ
lightning; flash of lightning; ཐོག་པ་
ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *sprin-phan-tahun bthab pa*
las byun-wa that produced from the con-
cussion or collision of clouds. The names
of different kinds of lightning are men-
tioned in the *Kah-gyur*:—ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *glog*
gzi-brjid-can the lightning with flash; ཐོག་
པ་ཐོག་པ་ *glog-stug hod* the lightning of dense
lustre, sheet-lightning; ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *glog-*
phroa-can the lightning of beautiful
strings or zig-zags, &c. (*K. g. 2, 115*).
The lightning that comes from the south is
called ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *skad-brgya-pa*, that of a
hundred rattles; that coming from the
west is called ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *hod-hams-pa*, that of
fading lustre; that which comes from the
north is called ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *rgyun-gyi bdag-*
pa, lord of streaming flashes (*K. g. 2, 324*).

Syn. ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *bjug-pa brgya-pa*; ཐོག་པ་
ཐོག་པ་ *gahi-shon skyes*; ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *sprin-gyi*
koug-ma; ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *gaer-hod can*; ཐོག་པ་
phra; ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *hde-bthun*; ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *skad-cig*
hod; ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *skad-cig gaal-wa* (*Mon.*)

ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *glog-lan* བེལུལ full of light-
ning; flashed cloud.

ཐོག་པ་ *Gloa-thak* n. of a place in
Tibet proper and also in Kham.

ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *Gloa-thak agron-mahi*
tha-khak n. of a monastery and temple in
Kham.

ཐོག་པ་ *glog-pa* རྒྱལ silver.

ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *glog-pahi-naq* n. of a disease
mentioned in grammar, but not found
in the medical works. Acc. to *Jā*. ཐོག་པ་
is another name of the disease called ཐོག་པ་
thog-pa=cancer.

ཐོག་པ་ *glog-pa*=ཐོག་པ་ *lhod-pa* to relax; to
loosen ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *bois-pa-glog*=ཐོག་པ་ཐོག་པ་
hsdams-pa-glog slacken binding; ཐོག་པ་ཐོག་པ་
to relax the mind, be at ease; ཐོག་པ་
ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *glog-la rgyun-du bshugs* you
may stay here always with easy mind;
ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *ma-huak ma-glog-par* without
any regard to taking or giving.

ཐོག་པ་ *glon-pa* or ཐོག་པ་ *glan-pa* 1. to
return an answer; to reply. 2. to patch,
mend.

ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *glos-pa* or ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *rmoak-pa*
stupidity; ignorance.

ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *glos-phab-pa* to lie on one side or
on the side: ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་
to lie on the side like an ox lying down.

ཐོག་པ་ *dgag-pa*, fut. of ཐོག་པ་ཐོག་པ་ to hinder.

ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *dgag-pa dakh bral-wa*=ཐོག་པ་
ཐོག་པ་ *dgag-pa ned-pa* ཐོག་པ་ཐོག་པ་ open; with-
out let or hinderance; unobstructed.

ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *dgag-phye*, v. ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *dgag-phye*
bye.

ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *dgag-phye*=ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *dgag-phye*
ཐོག་པ་ཐོག་པ་ stopped; obstructed.

ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *dgag-phye bye* ཐོག་པ་ཐོག་པ་ one
who stops or obstructs.

ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *dgag-tshig* or ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *dgag pahi*
tshig ཐོག་པ་ཐོག་པ་ word of prohibition; objection.

ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *dgah-dkhab-wa*, ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *khah-*
dkhab-wa ཐོག་པ་ཐོག་པ་ hard to fill up.

ཐོག་པ་ *dgah-wa*, fut. of ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *hgeht-*
wa, to fill; fill up.

ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *dgah-bhug* ཐོག་པ་ཐོག་པ་ a ladle
to pour butter in sacrificial fire.

ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *dgah-gsar* ཐོག་པ་ཐོག་པ་ sacrificial spoon
or ladle: ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་
shyin-sreg bhugs bye-khi gsar-bu dakh skyeg
ka-bu there are two kinds of spoons in home

དགའ་ལྷན་པ་ I: *Dga-b-lan Ga-dan*) ལུས་
a paradise of the Buddhists; the residence
of those sainted beings who enjoy beati-
tude, which is the peculiar privilege of
the *Mahayana* Buddhists. It is provided

དགའ་སྤྱོད་ཅན *dgañ-spro-om* ཡོད་ཅན་: possessed of cheerfulness and enthusiasm.

དགའ་བ་ལྟོག་པ་ *dgañ-wa bkhyil-wa* 1. ཡོད་ཅན་ the all-good; that exists by itself; the emblem of purity; purity typified. 2. n. of a gem. 3. the king's palace.

Syn. གཤམ་ལྟོག་ *gyam-droñ*; རྒྱལ་པོའི་མོ་རྩ་ *rgyal-poñ pho-brat* (*Mon.*).

དགའ་བ་ལྟོག་ *Dgañ-wa brga-pa* (རྒྱལ་པོའི་མོ་རྩ་) one of the names of Vishnu; one of a hundred joys (*Mon.*).

དགའ་བ་ཅན *dgañ-wa-om* རྩལ་ལྟོག་ cheerful; merry.

Syn. དགའ་བ་ལྟོག་ *dgañ-wa myod* = རྩལ་ལྟོག་ *bkhrigpa* or རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ *bkhyin-poñ pho*, sexual enjoyment (*Mon.*).

དགའ་བ་དཔག་པོ་ *dgañ-wa dman-pa* sordid pleasure; one delighting in sexual pleasures; met. a cook.

དགའ་བ་ལྟོག་ *dgañ-wa bñi* the four pleasures or delights are the following:—(1) རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ *bkog-ma mi-bñe glu-la dgañ*; (2) རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ལྟོག་པོའི་མོ་ *dmañs-rigs stan-ñi ho la dgañ*; (3) རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ལྟོག་པོའི་མོ་ *dbul-po gñoñ-la dgañ*; (4) རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ལྟོག་པོའི་མོ་ *shin-rgan-po gñin-ma-ma-la dgañ* (*Can.*).

དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ *Dgañ-wa lod-bñhro* n. of Atis'a's residence at Nye-thang near Lhasa: རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ལྟོག་པོའི་མོ་ *Jo-bñi gnim phul Dgañ-wa lod-bñhro pho-pñi glid* (*A. 98*).

དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ II: *Dgañ-wañi grñgs-pa* རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ the Brāhmaṇa at whose request the Kashmirian poet Kshemendra wrote Avadāna Kalpalatā and several other Sanskrit poems.

* དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ II: རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ (*Schr., Bull. 184, 294*).

དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ *dgañ-wañi bu-ga* རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ the female organ.

དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ I: *dgañ-wañi dñoñ-po* རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ *khyab-ñjug* a name of Vishnu (*Mon.*).

དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ *Dgañ-wañi tñhal* = རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ *rgyal-poñ bkhyod-tñhal* royal gardens; also རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ the celestial gardens.

དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ *Dgañ-wañi bñin* (རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ *ñin*) n. of a place; རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ *gar-phog* the Orient, the East (*K. d. 2, 267*).

དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ *dgañ-wañi ro* རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ sexual enjoyment.

* དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ *dgañ-wañi bñes-gñon* རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ (*Schr.*).

དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ *dgañ-wañi an-gañi* the female organ.

Syn. རྩལ་ལྟོག་པོ་ *mo-rtags*, རྩལ་ལྟོག་པོ་ *mo-ñtñan* (*Mon.*).

དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ *dgañ-wañi ñlad* རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ for the sake of pleasure.

དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ *dgañ-wañi byed* = དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ *dgañ-grog* or རྩལ་ལྟོག་པོ་ *ñdñes-grog* or རྩལ་ལྟོག་པོ་ *ñyod-ñe* a friend; sweetheart; a husband (*Mon.*).

དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ *dgañ-wañi bñis* རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ love-bound; bond of love.

* དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ I: *dgañ-wo* རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ (*Schr.; Tñ. 2, 69*).

དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ *Dgañ-byed* རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་, རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་, རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ *Rāma*, the hero of the epic Rāmāyana; n. of a cloud.

* དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ *dgañ-byed ññan-pa* རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ n. pr. (*Schr.; Tñ. 2 102*), dear to or fond of Nanda (the delightful).

དགའ་བ་ལྟོག་པོ་ *Dgañ byed Dgra-ñe-om* རྩལ་ལྟོག་པོའི་མོ་ the third accepted incarnation of Vishnu; his other names are—དགའ་བ་ལྟོག་པོ་

Dpah-po dsa-ma; ལག་ཤི་རྒྱལ་ *Ag-nihi sras*; དཔང་ཤེན་ *Dwañ-chen*; ལུ་པང་ལྷ་ *Btul-huach skyes*; མཛོད་མ་ལག་ *Mtshon-cha khkham*; སྤྱི་ལྷ་ *Srid-sgrub*; ལུ་ལྷ་ *Lus-skyes*; ལོ་ལྷ་ *Gcod-byed*; ལུ་པང་མཛོད་ *Bdul-can-mahi bu*; ལོ་ལྷ་ *Nan-spon skyes*; ལག་ *Pha-lag*; ལག་ཤི་ *Ag-ni dgab-byed* (*Mhon.*).

དགའ་ཕྱིན་མེད་ *dgab-byed cin* རྒྱུ་ the tree called རྒྱུ་ཤུར་ *gyi-shur cin*.

Syn. ལུ་པང་ལྷ་ *aduñ byed*; ལུ་པང་ *lus han*; ལུ་པི་ *ku-mi*; ལོ་ལྷ་ *hod-lan*; ལོ་ལྷ་པོ་ *khkyog-po* (*Mhon.*).

དགའ་ལུ་པང་ *dgab-hbyams* བསའ་ she who is full of enjoyment; a number.

དགའ་མ་ *Dgab-ma* རའི་, ར་མ་, ར་མ་, ར་མ་ the beautiful; a name of Rati, the wife of Cupid; དགའ་མའི་ལྷ་ *Dgab-mahi bdag* རའི་པའི་ the husband of Rati.

དགའ་མོ་ *dgab-mo* རྒྱུ་ good; lovely.

དགའ་མེད་ *dgab-tshan* = ལག་པོ་ *yag-po*, ལུ་པང་ *hsan-po* and ལེག་པ་ *legs-pa* good; fine; handsome: རའི་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ among them there was one article which was very pretty (*A. 14*).

དགའ་མེད་པ་ *dgab-tshad-pa* = ལེག་པ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ to be sufficiently pleased (*Khrig. 32*).

དགའ་བཞི་པ་ *dgab bshi-pa* རྒྱུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ possessed of the four joys—piety, wealth, men and lands: མཛོད་མ་ལག་པོ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *chos nor mi sa-bshi bdsom-pahi dgab bshi-pa*.

དགའ་ལྷ་ *dgab-ya* རྒྱུ་ boundless joy or pleasure.

དགའ་ལྷ་ལྷ་ *dgab-yi skye-war* རྒྱུ་ born or grown out of joy or enjoyment.

དགའ་ལྷ་ལྷ་ *Dgab-rab Rdo-rje* n. of a celebrated Lama of the *Rdsog-chen* sect of the *Bdai-ma* School (*Grub. F 13*).

དགའ་ལྷ་ལྷ་ *Dgab-rab dwach-phyug* the Lord of Love, Cupid.

དགའ་ལྷ་ལྷ་ *dgab-rin* རྒྱུ་ met. for the hog ["long in copulation"; a dog] 8.

དགའ་ *dgar* 1. n. of a place; n. of a district in Tibet. 2. = དགའ་ལྷ་ *dgab-war* ར་ལྷ་ *rañ-dgar* at pleasure, ad libitum; frq. ཅི་དགའ་ *chi-dgar* what is your pleasure; according to *Jä*, why?

དགའ་ལྷ་ *dgar-wa* ལྷ་ to separate; confine; place apart (men, cattle, goods): དགའ་ལྷ་ལྷ་ *dgar-byahi phugs* cattle to be penned in a fold (*Os*). ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gnas-nas dggar-wa* to banish from a place; to exile; དགའ་ལྷ་ལྷ་ *dggar-wahi don-du* in special sense; in particular (*Sch.*). In *W*. "gar-te bön-ce" to set apart, exclude, shut out; to lock up, shut up; to lay up or by; to preserve (*Jä*); *Dgar-rgyu co-ce* to store up.

དགའ་ལྷ་ *dgat-wa*, fut. of ལྷ་ལྷ་ *hgel-wa*.

དགའ་ལྷ་ *dgas-pa*, v. ལྷ་ལྷ་ *hgas-pa*; ལྷ་ལྷ་ *ser-ga dgas-pa* to have cracks or be cracked.

དགུ་ *dgu* 1. nine; ལྷ་ལྷ་ *dgu-hcu* or ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *dgu-hcu tham-pa* ninety. 2. as met. = many: ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *dgus-thob gags* gathered by many efforts, with great difficulty. 3. also sign of plural: ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *kham-gsum skye-dgu* the people of the three worlds: ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *mi-bi-mi-bi-bi-bi-bi-bi-bi-bi* this man says many things he knows not. ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *mi-bi-bi-bi-bi-bi-bi-bi-bi* one who knows everything; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ or ལྷ་ལྷ་ལྷ་ many talks; many things to say; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *Skye-dguhi bdag-po* རྒྱུ་ the lord of all living beings; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *Skye-dguhi bdag-mo* རྒྱུ་ the name of the step-mother who nursed Gautama Buddha; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ those that are; the existing many or beings; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ the goods that one has; property; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ the many good

dge-waḥi some a virtuous mind; བཀ་དཔེ་བ་
མི་དཔེ་བ་ *las dge-waḥi mi-dge-waḥi* virtuous and
evil actions; དཔེ་མཚན་པ་ *dge-waḥi rtsa-*
wa fundamental virtues: དཔེ་མཚན་པ་གྲུ་མཚན་པ་
པེ་མཚན་པ་ལྟོས་ some mighty act of virtue
should be performed (*A.* 65); དཔེ་མཚན་
པ་ *dge-rtsa skyed-pa* to conceive the idea
of a meritorious act. There are two kinds
of དཔེ་བ་ *dge-wa*, རྒྱུ་མཚན་པ་ *sag-hoas kyī*
dge-wa and རྒྱུ་མཚན་པ་པོ་ *sag-moḥ-kyī dge-wa*;
the former, called རྒྱུ་ or རྒྱུ་མཚན་ *hoed-nams*,
belongs to the world of desires and is sub-
ject to decay; the latter is undestructible,
consisting of the enduring works of piety
performed by saints belonging to the རྒྱུ་མཚན་
blams goḥ-ma superior states of exist-
ence. There are two other kinds of *dge-wa*,
viz.:—འདུལ་བྱུང་པ་ *bdus-byas-kyī dge-wa*
and འདུལ་བྱུང་པ་པོ་ *bdus-ma byas-kyī dge-*
wa, the former consists of works done for
gain or happiness in this world; འདུལ་བྱུང་པ་
པོ་ *bdun-du byas-paḥi dge-wa* consists in
paying reverence to and worshipping the
Tathāgata and the incarnate saints. དཔེ་བ་
may mean fasting, abstinence, as in the
phrase དཔེ་བ་ལྟུང་པ་ *dge-wa srul-wa*, to fast,
to abstain from food. Also alms, charity;
that which is done as a religious work.
ཇེ་དཔེ་བ་པོ་པ་ *ci dge geon dge* benevolences
bestowed or given in one's life time when
dying; ཇེ་དཔེ་བ་པོ་པ་ལྟུང་པ་ *dge-wa ḥdod-par byod*
ཇེ་དཔེ་བ་པོ་པ་ wishes for prosperity; ཇེ་དཔེ་བ་པོ་པ་
པོ་ *yal dge-wa la hyig-rten-paḥi dge-wa dāḥ*,
hyig-rten-las ḥdāḥ-paḥi dge-wa yod. *Dge-wa*
are of two kinds—the worldly religious
works, and the same for spiritual cul-
tures; the former consists in རྒྱུ་མཚན་ *phar-*
ces-pa, appreciating or regarding one's
father or knowing him as such; རྒྱུ་མཚན་
པ་ *marces-pa* knowing the mother, i.e., to be
grateful to her; to regard as one's mother;

དཔེ་མཚན་པ་ *dge-sbyoḥ-dn ces-pa* to venerate
or revere one as a member of the Buddhist
church; ཇེ་དཔེ་བ་པོ་པ་ *bram-ser ces-pa* to respect
or pay homage to a Brāhman; ཇེ་དཔེ་བ་པོ་པ་
པོ་ *rigs-kyi noḥ-na rgan-pa la*
rim-gro byed-pa to pay respect to the elders
of a family; ཇེ་དཔེ་བ་པོ་པ་ *sbyin-pa goḥ-wa*
to give alms in charity; དཔེ་བ་པོ་ *dge-hoḥ* the
observance of the ten virtuous acts; འདུ་ལྟོས་
bdus-ces dgu-dāḥ the nine *Samakāra*;
དཔེ་བ་པོ་ *dran-pa hoḥ* the ten remembrances.

དཔེ་མཚན་ *dge-skyes* མཚན་ མཚན་ *charm*; good
appearance; n. of a goddess.

དཔེ་མཚན་ *dge-skyon* = ཇེ་དཔེ་བ་པོ་པ་ *skyon phran-*
bu ཇེ་དཔེ་བ་པོ་པ་ *skyon oḥ-sag* slightly defec-
tive; a little fault.

དཔེ་མཚན་ *dge-skyos* or དཔེ་མཚན་ *dge-ḥskyos*,
ཅུ་པ་པོ་པ་ *a supervisor or director of*
monks in a monastery. A sort of pro-
vost-sergeant in the larger monasteries
who keeps strict order and punishes trans-
gressors. He is also called ཅུ་པ་པོ་པ་ *Ches-*
ḥkhrims-pa in some monasteries. Rookhill
calls this officer at Kumbum the Ge-kor.

Syn. ཅུ་པ་ *tsu-rgod* (*Mān.*).

དཔེ་མཚན་ *Dge-rgan* I: surety; moral
bail; a monk that is made answerable for
the moral conduct of another who is
placed under his care (*Jā.*).

དཔེ་མཚན་ II: lit. an old man of the
religious order. དཔེ་མཚན་ *dge-ḥdun*
rgan-pa ordinarily signifies a school-
master, tutor: ཅུ་པ་པོ་པ་ *tsu-rgod* ཅུ་པ་པོ་པ་
both the spiritual teacher and worldly
teacher.

དཔེ་མཚན་ *Dge-rgyas* n. of a celestial region
(*B. ch. 6*); one of the *Rupa-dhātus* or
worlds of form.

དཔེ་རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *Dge-rgyas bye-ma gshin* n. of a monastery near Sam-ye founded by *Hbrok-ma*, wife of King *Khri-sol dchu-tsean*.

དཔེ་རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *dge sal-wa* = དཔེ་རྒྱུ་ novice monk.

དཔེ་རྒྱུ་ *dge-bon* = དཔེ་རྒྱུ་ *dge-wa-bon* the ten virtues, which are as follows:—(1) རྒྱལ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ *rog mi-good-pa*, (2) མཁའ་མཁའ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ *ma-byin-par mi-len-pa*, (3) མཁའ་མཁའ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ *tehad-pa* *pyod-pa*, (4) མཁའ་མཁའ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ *hdon-par smra-wa*, (5) མཁའ་མཁའ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ *tahig hjam-por smra-wa*, (6) མཁའ་མཁའ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ *dag mi-habal-wa*, (7) མཁའ་མཁའ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ *phra-ma mi-byed-pa*, (8) མཁའ་མཁའ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ *gahan-gyi nor-la hani-pa mi-byed-pa*, (9) མཁའ་མཁའ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ *gahan-la gnod-pa* *tsoms mi-hskyed pa*, (10) མཁའ་མཁའ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ *yañ-dag-pa* *ha-wa*. Those are: not taking life; not to take what is not given; to observe purity of morals; to speak the truth; to speak gently, politely; not to break a promise; not to speak slander; not to covet another's property; not to do mischief or think of doing injury to others; to regard the purest doctrine.

དཔེ་རྒྱུ་ *dge-chu* sacred water.

དཔེ་རྒྱུ་ *Dge-chu* one of the celestial regions.

དཔེ་རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *dge-che mod-pa* རྒྱལ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ *den-dag chen-po mod-pa* without some important object or business: མཁའ་མཁའ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ *mod-pa* if there be nothing very important to be done quickly, work according to circumstance (*D col. 7*).

དཔེ་རྒྱུ་ *Dge-bshen* རྒྱལ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ Buddhist devotee with only eight vows to observe.

དཔེ་རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *Dge-bshen Chos-bphel* the original name of རྒྱལ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ *Hbrom-tseon Rgyai-wahi bbyañ-gnas* the

founder of the Buddhist hierarchy of Tibet (*Grub. 45*).

དཔེ་རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *Dge-bshen-ma* རྒྱལ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ a female Buddhist devotee.

* དཔེ་རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *Dge-bshen dharmas* = མཁའ་མཁའ་ *chos-kyod* (*Sohr.*).

དཔེ་རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *dge-bton rkyen-gsañ*, དཔེ་རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ *dge-bton rkyen gsañ-gi mthun-hgyur legs-spel bya-rgyu rnam-kyod-rañ la bkod-mñags shon yoh-kar*.

དཔེ་རྒྱུ་ *dge-has* propitious prognostic.

དཔེ་རྒྱུ་ *dge-bikud* = དཔེ་རྒྱུ་ *dge-wa bikud-pa* an uninterrupted payment of allowances or endowments attached to religious offices or institutions; a connected series of pious actions or works; also the performance of some religious observances by several persons one following another: རྒྱལ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ *drub-bkhor-du yun-riñ bsdad-pa btahe-war dge-bikud-babz dañ* the estimated permanent allowances to the *Drub-bkhor* (civil employee) for food and lodging (*D. col. 4*).

དཔེ་རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *Dge-drub tha-khañ* n. of a monastery in Tsang.

དཔེ་རྒྱུ་ *dge-bdun*, རྒྱལ་མི་ལོ་གཏོང་པ་ the third component of the Buddhist triad or དཔེ་རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ may be rendered as "the priesthood," "the assemblage," or "the church." The term *dge-bdun* is composed of two words, དཔེ་རྒྱུ་ *dge* and རྒྱུ་ *bdun*; རྒྱུ་ *bdun* means རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *bdod-pa* desire: དཔེ་རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *dge-wa-dañ ther-pa sgrub-par bdod-pas na dge-bdun* he is དཔེ་རྒྱུ་ *dge-bdun* who longs for piety and emancipation: དཔེ་རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *dge-bdun btsun-pa rnamz bean-du grol* I beg the venerable body of monks would hear me. In this sentence *dge-bdun* has

the general meaning of an assembly of religious folk. There are in particular two kinds of དགེ་འདུན་ *dge-bdun*: མ་མཁུ་གྱི་དགེ་འདུན་ *so-sor skye-gzhi dge-bdun* the ordinary clergy, and ལམ་ལུ་མཁུ་དགེ་འདུན་ *phags-pa dge-bdun* the sainted clergy. Four individuals of the former class collectively, i.e., when they assemble together, form what is called *Sangha-ratna* དགེ་འདུན་རྩིས་ལྷན་པ་ *dge-bdun skon-mchog*. An individual of the latter class, i.e., the sainted clergy, may singly form the *Sangha-ratna*. The *Sangha* of the Mahāyāna School differed from that of the Hinayāna School. In the *Abhiṣamaya* of Maitreya, twenty classes of Sangha are enumerated as belonging to the Hinayāna School. The Śrāvaka, Pratyeka Buddha, Bodhisattva and the Dharma-pāla, who protect Buddhism, are also included in the *Sangha-ratna*. དགེ་འདུན་ལ་འཇགས་པ་ *dge-bdun-la rag-lus-pa* གཞན་ལ་འཇགས་པ་ *belonging or subject to the church*; དགེ་འདུན་གྱི་འཇགས་པ་ *dge-bdun-la ruh-wa* གཞན་གྱི་འཇགས་པ་ *suitable for the use of the clergy*.

དགེ་འདུན་གྱི་རྩིས་ *dge-bdun skyes* = རི་ཤི་ལོ་ *ri-cho* 1. n. of a medicinal plant; གཅེ་མིང་ *gab-miñ* (*Miñ*) mystic. 2. n. of a lama.

དགེ་འདུན་གྱི་ཕྱི་ཐུང་ *dge-bdun-gyi dus* ཕྱི་ཐུང་ལ་འཇགས་པ་ *belonging to the months following autumn when the lamas perform religious meditations, &c.*

དགེ་འདུན་གྱི་ཤི་ཤི་ *dge-bdun-gyi sho* the clerical order or class of the clergy.

དགེ་འདུན་གྱི་དཔྱད་པ་ *dge-bdun-gyi dhen byed-pa* བརྒྱུད་པ་ *one who produces differences or disunion among the clergy; to produce such disunion.*

དགེ་འདུན་གྱི་མཆོག་ *Dge-bdun Rgya-mtsho* n. of the Dalai Lama who died in 1851.

དགེ་འདུན་གྱི་མཆོག་ *Dge-bdun grub-pa* the founder of the hierarchy of the Dalai Lama.

དགེ་འདུན་གྱི་མཆོག་གི་ཕྱི་ཐུང་ *dge-bdun grub-pa phag-pa* ཕྱི་ཐུང་ལ་འཇགས་པ་ *for the purpose of assembling the clergy.*

དགེ་འདུན་ལ་འཇགས་པ་ *dge-bdun phal-chen-pa* the clergy of the Mahāsaṅghika School.

* དགེ་འདུན་ལ་འཇགས་པ་ *dge-bdun bphel* འཇགས་པ་ *n. of a Buddhist saint; pr. (Schr.; Ta. 278).*

* དགེ་འདུན་ལ་འཇགས་པ་ *Dge-bdun bhoṅ* འཇགས་པ་ *n. pr. (Sch.; Ta. 2, 187).*

* དགེ་འདུན་ལ་འཇགས་པ་ *dge-bdun beruṅ-wa* འཇགས་པ་ *n. of a Buddhist sage pr. (Schr.; Ta. 2, 104).*

དགེ་ལྡན་ *dge-lān* = དགེ་བ་ལྡན་ *dge-wa* *can possessed of virtue or of piety; pious.*

དགེ་ལྡན་པ་ *Dge-lān-pa* a name of the དགེ་ལྡན་པ་ *Dge-lugs-pa* sect of Lamas founded by Tsong-kha-pa.

དགེ་ལྡན་གྱི་དགེ་ལྡན་ *dge-lugs-pa* religious acts; acc. to the *Bon-po* དགེ་ལྡན་གྱི་དགེ་ལྡན་ *dge-lugs-pa* consists in erecting tombs, images, *caitya*, painting of holy personages and printing of the sacred texts, making moulds of images of gods and saints, uttering *mantras* and, generally, acquiring moral merits.

དགེ་ལྡན་གྱི་ཕྱི་ཐུང་ *dge-lugs-pa phag-pa* pupil-monk; young boy trained as a novice monk.

དགེ་བཤེས་ *dge-wa sbyoñ* or དགེ་བཤེས་ *dge-sbyoñ* བཤེས་པ་ *a religious ascetic. In this term are included all those who have taken the vows of renouncement, i.e., བཤེས་པ་; so both དགེ་བཤེས་ dge-tshul and དགེ་བཤེས་ dge-sloñ are within its signification; in the Southern School only the དགེ་བཤེས་ dge-sloñ, i.e., the Bhikshu, can have claim to this title provided they live in conformity with the rules of the Vinaya. The qualifications of a dge-sbyoñ*

thirty-six vows before he is qualified to be ordained as a དཔེ་མཛུགས་ *Dge-slon*; as long as he is not admitted into the latter order he will continue as a *Çamamere* though even to eighty years old.

དཔེ་མཛུགས་ *Dge-tshul-ma* བཞུགས་པ་ a nun young or old that has not yet taken the vows of ordination belonging to the order of *Bhikṣups*.

དཔེ་མཛུགས་ *dge-gutshan* ཐུན་ཐུན་པ་, བོད་པ་ lucky omen; also entertainment, amusement or amusing; དཔེ་མཛུགས་ *dge-gutshan-* བཞུགས་ bearing lucky marks.

དཔེ་མཛུགས་ *Dge-gahon* a young student who is studying under a tutor called དཔེ་མཛུགས་ *dge-rgyan*, who is responsible for his education, behaviour and moral training. He is required to attend, when necessary, his monk-tutor as a servant. When he is very young he is called དཔེ་མཛུགས་ *dge-phrug*.

དཔེ་མཛུགས་ *Dge-gyog* boy or youth attending upon a monk and who works with a view himself to enter the holy order. When he has passed the prescribed examinations for admission, he gets the position of a དཔེ་མཛུགས་ *Dge-gahon*.

དཔེ་མཛུགས་ I: *Dge-lugs-pa*. Tsong-kha-pa founded the monastery of དཔེ་མཛུགས་པ་པ་པ་ བོད་པ་ *Dgab-ldan rnam-par rgyal-waḥi gñā*, situated on the hill called བོད་པ་པ་པ་ *Hbrog-ri-po che*, and resided there during the last part of his life. His school was called བོད་པ་པ་པ་པ་པ་ *chos-rje Dgab-ldan-paḥi lugs* and vulgarly དཔེ་མཛུགས་པ་པ་པ་ *Dgab-ldan-paḥi-lugs* or དཔེ་མཛུགས་པ་པ་པ་ *Dgab-ldan lugs-pa*, which term has assumed the form དཔེ་མཛུགས་པ་པ་པ་ *Dge-lugs-pa* (*Grub.* 3 I).

དཔེ་མཛུགས་ II: *Dge-lugs-pa* one belonging to the sect of *Dgab-ldan-pa* founded by Tsong-kha-pa.

དཔེ་མཛུགས་ *dge-legs* or དཔེ་མཛུགས་ *dge-wa* བཞུགས་ བཞུགས་ piety; good and auspicious action.

Syn. དཔེ་མཛུགས་ *ḥdo-legs*; བོད་པ་ *shi-wa*; ཐུན་ཐུན་ *myaḥ-ḥdas*; བོད་པ་ *ro-slon*; བཞུགས་པ་ *gnam-ḥskros*; ཐུན་ཐུན་པ་ *shon-ḥsags-ḥsthu*; ཐུན་ཐུན་ *kha-rje*; ཐུན་ཐུན་པ་ *rab-ḥsags*; ཐུན་ཐུན་པ་ *skal-waḥi phul*; ཐུན་ཐུན་པ་ *ḥsags-bos*; ཐུན་ཐུན་པ་ *gid ḥshin-ḥgrub*; ཐུན་ཐུན་པ་ *ḥdo-waḥi ḥbyun-gnas*; ཐུན་ཐུན་པ་ *rab-shi*; ཐུན་ཐུན་པ་ *legs-ldan*; ཐུན་ཐུན་པ་ *hun-tshogs* (*Mkon.*).

དཔེ་མཛུགས་པ་ *dge-legs-can* བཞུགས་པ་ blessed; glorious.

* དཔེ་མཛུགས་པ་པ་པ་ *Dge-legs dpal-ḥnaḥ-m* བཞུགས་པ་ *Mkhas-grub rje* (*Schr.; Org.* 106, 5).

* དཔེ་མཛུགས་པ་པ་པ་ *Dge-legs ḥpes-gñen* བཞུགས་པ་ (*Schr.; Tā. 2, 211*) a good counsellor; a pious Buddhist monk.

དཔེ་མཛུགས་ *dge-pis* བཞུགས་; དཔེ་མཛུགས་པ་ *dge-wa daḥ pi-pa* piety and blessedness.

དཔེ་མཛུགས་ *Dge-ḥpes* བཞུགས་པ་ a contraction of དཔེ་མཛུགས་པ་པ་པ་ *dge-waḥi ḥpes-gñen*, a Buddhist gelong who has mastered metaphysics and the important branches of sacred literature. Monks, also, who have got the titles of ཐུན་ཐུན་པ་ *Rab-ḥbyams-pa*, ཐུན་ཐུན་པ་ *Edo-rams-pa*, &c., are by courtesy addressed with the title of དཔེ་མཛུགས་ *Dge-ḥpes* བཞུགས་པ་; others who lead a pure life and are possessed of learning and good character are also generally addressed as དཔེ་མཛུགས་ *Dge-ḥpes*, i.e., དཔེ་མཛུགས་པ་པ་པ་ *Dge-waḥi ḥpes-gñen*.

* དཔེ་མཛུགས་ I: *dge-bruḥ* བཞུགས་པ་ n. pr. (*Schr.; Tā. 2, 219*).

* དཔེ་མཛུགས་ II: ཐུན་ཐུན་པ་ (*Schr.; Bull.* 1848, 292).

དགེ་ལོང་ *Dge-slon* ལོང་པ་, རིན་པ་, a Buddhist monk who after finishing his probationary period in a monastery has been ordained into the highest order. He has to observe 253 vows. དགེ་ལོང་པ་དང་དཔལ་པོ་དགེ་ལོང་པ་ among *gelong* there are two classes: *para mārtha Bhikṣu* and *Saṃvṛti Bhikṣu*. The following seven, i.e., Buddha and *Bodhisattva*, *Pratyeka Buddha*, *Arhats*, such saints as on account of their pious acts will not be born again or will be born only once, those who have attained to the stage of *Śrotāpanna*, i.e., gone on the path of *Nirvāṇa*, belong to the higher class or *Paramārtha Bhikṣu*. These or some of these while even they reside in human habitation, being possessed of divine knowledge and wisdom, continue in the class of *Paramārtha Bhikṣu*. Ordinary *gelong* or *Bhikṣu*, such as wear the yellow garments, have shaven their heads and betaken to the life of *Pravrajya* or renunciation of all worldly concerns, and observe the vow belonging to the order, are called *Saṃvṛti Bhikṣu*.

དགེ་ལོང་དུ་མི་རུང་བ་ *dge-slon-du mi-run-wa*, དགེ་ལོང་མ་ཡིན་པ་ *dge-slon ma-yin-pa* བཞིན་པ་ one unworthy the position of a *gelong*.

དགེ་ལོང་མ་ *Dge-slon-ma* རིན་པ་ལོ་ an ordained nun; she has 384 vows or restrictions to observe; དགེ་ལོང་མ་མུན་རུང་བ་ *dge-slon-ma sun-phyun-wa* རིན་པ་ལོ་ལྟར་མ་ one who finds fault with or slanders a Buddhist nun.

དགེ་ལོང་ཤིང་ *dge-slon-ṣhiṅ* acc. to *Jā.* is a provincial name for the (*Cedrus deodara*) *Deodar* tree.

དགེ་ལོང་མ་ *Dge-slob-ma* རིན་པ་ལོ་ a pupil monk; one who is preparing himself for being admitted into the higher order.

དགོང་ལ། *dgañ-la*, more properly དག་ལ་ *dgañ-la* on; upon; in; at (in *Tb.*, *Jā.*).

དགོང་པ། *dger-wa* = བཞིན་པ་ *gyo-wa* to parch or fry (food); བཞིན་པ་དགོང་པ་ to fry pastry.

དགོང་པ་ལ་ *dger-bbad* = དགོང་པ་ལ་ལ་ *dge-wa la-bbad* to exert one's self in acts of piety; a pious man.

དགོས་པ། *dgeṣ-pa* = དགོས་པ་ *dgyes-pa* or བཞིན་པ་ *gyes-pa* or དག་པ་ *dgañ-wa* delighted, pleased or cheered.

དགོས་པ་ལ་ *Dgeṣ-pa Rdo-rje*, also written as དགོས་པ་ལ་ *Dgyes-pa Rdo-rje*, name of the *Tantrik* deity དེ་མཛོལ་ *He-vajra*: ལྟོ་དཔར་རྒྱལ་དགོས་པ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ *ṅal-bbyor-gyi dgañ-phyug dgeṣ-pa Rdo-rje shal-gsigs-pa* he saw (miraculously) the face of the deity *Dgeṣ-pa Rdo-rje*, the Chief of the *Nal-jor* (A. 38).

དགོ་པ། *dgo-wa* a species of antelope living on high mountains, *Procapra picticaudata* (Hodgson); colloq. "go-a" Mongol; *gura*. དགོ་པ་མ་ *dgo-wa-ma*, female of the above (C.): དགོ་པ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ *dgo-waṣṣ rha-ḥi khkhu-wa* good the horn of the go-a taken as medicine cures diarrhoea.

+ དགོ་པ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ *dgoḡ-du phyin-pa* 1. བཞིན་པ་ to become aged. 2. acc. *Les.* ལྟོ་དཔར་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ *lkog-tu phyin-pa*.

Syn. ལྟོ་དཔར་ལ་ *rgas-pa* (*Mon.*).

དགོས་པ། *dgoḡ-pa* abstraction: དགོས་པ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ *dgoḡ-paḥi ṣṣoms-ḥyug cet-pa* sat perfectly abstracted, being absorbed in meditation on the emptiness of all worldly things.

དགོང་ལ་ *dgañ-rgyu* ལྟོ་དཔར་, ལྟོ་དཔར་ opinion.

དགོང་མོ། *dgañ-mo* or དགོང་མོ་ *dgañ-mo* ལྟོ་དཔར་, ལྟོ་དཔར་ the evening; the junction of

bbyuñ-gnas; མཚན་ལྷན་པ་ *chos-kyi phur-bu*; ལུས་པོ་གཤམ་ *bdul-waḥi-gnas* (*Mon.*).

དགོས་པ་ *ḡgon-pa-pa* ལ་འཇགས་ one residing in the wilderness, or in a hermitage or *ḡḡn-pa*; དགོས་པ་ *ḡgon-pa-ma* a female of the above.

དགོས་པ་ *ḡgon-paḥi* landed endowments of a monastery; an estate belonging to a monastery for the support of its monks.

དགོས་པ་ *ḡgol* (prob. for དགོས་ *ḡgrol*) རྒྱུ་ལྷན་པ་ *ḡna-re ḡdus kyāñ ḡna-re ḡgol* when some are collected, others disperse.

དགོས་པ་ *ḡgos-ḡs* urgent necessity; urgently needed.

དགོས་པ་ *ḡgos-ḡs* necessary objects; indispensables.

དགོས་པ་ 1. *ḡgos-ḡdod* necessary expenses; what is wished for as very necessary (*Os.*). 2. དགོས་པ་ wishes and wants: དགོས་པ་ལྷན་པ་ *ḡgos-ḡdod ḡbyuñ-waḥi ḡpaḥi* a treasure out of which all wishes and wants are met.

དགོས་པ་ I: *ḡgos-pa* (*goi-pa*) གཤམ་, ལ་ཇགས་ implies necessity and what is due or desired; to be necessary; to be obliged or compelled; to want; to stand in need of; also where we use 'ought' *ḡgos* is generally used added to the verbal root, e.g., རྒྱུ་ལྷན་, must eat: རྒྱུ་ལྷན་ *ḡa-la ḡgos* I want; I stand in need of: རྒྱུ་ལྷན་ *ci-shig-tu ḡgos* for what purpose did he want them? རྒྱུ་ལྷན་ *ḡḡḡḡ-ma-ḡgos* he was not obliged to erect. In commanding, the word is used to paraphrase the imperative of a verb: རྒྱུ་ལྷན་ *ḡḡḡḡ-ḡḡḡḡ* come! i.e., you must come. In entreating, the respectful term is chosen: རྒྱུ་ལྷན་ *ḡḡḡḡ-ḡḡḡḡ* should practise good works: རྒྱུ་ལྷན་

དགོས་པ་ *ḡa-la ḡyu ḡgos-pa mod* I have no use for the turquoise, I do not want it.

དགོས་པ་ II: necessary; due; needful; useful; རྒྱུ་ལྷན་པ་ *mod-kyāñ ḡgos-paḥi kḡraḥ ḡdud* a tax necessary to be paid; unrelentingly exacted: རྒྱུ་ལྷན་པ་ the portion due to you: དགོས་པ་ for what purpose? དགོས་པ་ being of little use; དགོས་པ་ *ḡgos-pa-mod* not necessary: དགོས་པ་ *ḡgos-pa-yin* it is requisite; རྒྱུ་ལྷན་ *mi-ḡgos-pa* useless; unnecessary; རྒྱུ་ལྷན་ *mi-ḡgos-paḥi phra-mon* pernicious witchcraft; དགོས་པ་ *ḡgos-paḥi ḡḡḡḡ-bya* useful doctrines; དགོས་པ་ *ḡḡḡḡ-byed* useful: རྒྱུ་ལྷན་ *don-ḡgos-byed ci-ḡdug* what is there in it of useful contents.

དགོས་པ་ *ḡgye-ḡgye* རྒྱུ་ལྷན་པ་ *ḡgye-wa* to bend the head backwards.

དགོས་པ་ *ḡgye-wa* to bend; to be curving or crooked; རྒྱུ་ལྷན་པ་ *ḡgye-wa* stooping; cringing; writhing: རྒྱུ་ལྷན་པ་ *ma-ḡdod ḡgyab phyogs-su ḡgye-wa* don't wait, turn and go away: རྒྱུ་ལྷན་པ་ *ḡgye-ḡgye-waḥi braḥ-ma-ḡton* do not stretch or heave up the breast by bending or stooping backwards. རྒྱུ་ལྷན་པ་ *ḡḡḡḡ-ḡḡḡḡ phyag ḡḡḡḡ* salutation by bending the head low.

དགོས་པ་ *ḡgye-wo* རྒྱུ་ལྷན་ a bent man.

དགོས་པ་ *ḡgyer-wa* or རྒྱུ་ལྷན་ *ḡlu ḡgyer-wa* for རྒྱུ་ལྷན་ *ḡlu len-pa* to sing, chant: an expression of the Bon-po.

དགོས་པ་ *ḡgyel-wa* or རྒྱུ་ལྷན་ *ḡgyel-wa* to fall down, tumble down.

དགོས་པ་ *ḡgyes-pa* (*ge-pa*) (elegant term) རྒྱུ་ལྷན་ *ḡḡḡḡ-wa* རྒྱུ་ལྷན་ 1. to reject; to be

gañ-sag dañ-gañ sag-ma yin-pa gñis-yod the *hgegs* are of two classes, those mortal and those spirit-like; these cause hinderance, obstruction. བཞེགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ *hgegs-kyi rgyal-po* བེ་རྒྱ་ལག་ *vi-na-ya-ka*, Ganes'a, the remover of obstacles, the leader of the *Gana*—class of demons.

པལོ་པལ་ II: བཞེགས་, བཞེགས་ hinderance; obstacle; བཞེགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ *hgegs-kyi rgyal-po* བཞེགས་ is the chief of the evil spirits who are of 80,000 different kinds. Some cause heavy rains, hail storms, etc., to injure the crops; some bring on famine and so on.

བཞེགས་ཀྱི་པད་མོ་ *hgegs-kyi bdag-mo* བཞེགས་ a goddess.

བཞེགས་པལ་པོ་ *hgegs bag-pa* བཞེགས་པལ་པོ་པལ་པོ་ *gnod-pa-bi bdres sgrib-pa-la* བཞེགས་པལ་པོ་པལ་པོ་པལ་པོ་ *bdā-lo hgegs bag-pa min-na chuk-wa-bi hji-m-pa tsam-bdag-rul* (*Rtsii.*).

བཞེགས་ཀྱི་པལ་པོ་ *hgegs byed-pa* བཞེགས་, བཞེགས་ that which causes obstruction; to cause obstruction.

བཞེགས་པལ་པོ་ *hgegs sel-wa*; བཞེགས་པལ་པོ་ *kyonsel-wa* to remove obstruction, calamity, disease, epidemic, &c.: བཞེགས་པལ་པོ་པལ་པོ་པལ་པོ་ *ñan-lam ahugs-mi yon-wa-bi ohod-du hgegs-sel* performed some religious ceremonies that no mishap may occur on the way, etc. (*Rtsii.* 65).

པལོ་པལ་ *hgo-skal* བཞེགས་ *so-so-bi-cha* བཞེགས་, བཞེགས་ བཞེགས་ portion; a kinsman or claimant. 1. བཞེགས་ཀྱི་པལ་པོ་ *hgo-ka* the portion or lot on account of one's former acts; also share, lot. 2. the doctrine of strict retribution.

བཞེགས་པལ་པོ་པལ་པོ་ *hgo-skal-la gbyod-pa* (པལ་པོ་པལ་པོ་པལ་པོ་ *nañ-gis gañ-thob pa-bi*

skal-wa de-la gbyod-pa) བཞེགས་ to enjoy one's own share.

པལོ་པལ་ I: *hgo-wa* བཞེགས་ clothes; clothing; བཞེགས་པལ་པོ་ *hgo-wa dañ hñab-wa* food and clothes (*ñā.*).

པལོ་པལ་ II: 1. to put on clothes, pf. imp. བཞེགས་ *hgos*; བཞེགས་པལ་པོ་ *ham-riag-tu hgos* always wear shoes. 2. subst. apparel, etc.: བཞེགས་པལ་པོ་ *hgo-wa ñan-pa* བཞེགས་.

པལོ་པལ་ III: fut. of བཞེགས་ *hgod-pa*.

བཞེགས་ *hgo-bya* dividend; the number or quantity to be divided.

པལོ་པལ་ *hgo-ro*=པལ་པོ་ *ba-gam* also the parapet on the roof of a house; a square turret or castellated room on the top of a castle: བཞེགས་པལ་པོ་པལ་པོ་ *ba-gam* "it is applied to a building four-cornered in shape with an edge of crockets on the top."

བཞེགས་པལ་པོ་ *hgo-bca*=པཞེགས་པལ་པོ་ *hgo-bca* or བཞེགས་པལ་པོ་ *hgo-skal*, བཞེགས་, བཞེགས་.

བཞེགས་པལ་པོ་པལ་པོ་ *hgo-bca byed-pa* to distribute, allot, apportion. Often also བཞེགས་པལ་པོ་ *hgo-bca*.

པལོ་པལ་ *hgod-pa*, fut. བཞེགས་, pf. བཞེགས་ *hgos* བཞེགས་, བཞེགས་ to divide; བཞེགས་པལ་པོ་ *nor-hgo-wa* to divide property; to divide in ciphering a བཞེགས་ *gras* number; to distribute བཞེགས་ into shares; བཞེགས་ among people.

བཞེགས་པལ་པོ་ *hgod-pa-po* the divider; བཞེགས་པལ་པོ་ *hgod-byed* divisor.

བཞེགས་པལ་པོ་ *hgod-yas* བཞེགས་ 1. protection. 2. n. of a number (*S. Lee.*).

བཞེགས་པལ་པོ་ *hgod-ra* apportionment; share: བཞེགས་པལ་པོ་པལ་པོ་པལ་པོ་པལ་པོ་ *nañ-zan gian gdon rnam-la gñoms-hrdañ yon-yon-wa-bi hgod-ra byed* divide every-

bgril-wa to fall down; to drop
down: བཟུགས་པོ་བཟུགས་ fall into the abyss
(*Situ.* 74).

བུང་བ *hgrud-wa* or བུང་བ *hgrud-s*, = དཔུང་བ *dhag-s* *hgrud-wa* to strain; to depurate; ལུ་ཤི་བ་པ་དཔུང་བ་བུང་བ་ *chu-yi rñog-ma dhag-s* *hgrud-wa* to strain the impurities out of water.

བུང་བ *hgrud-pa*, pf. བུས་ *hgrus*, fut. བུ གུ *hgru* to clear of husks; to shell; བུ་པ་ལོ་པུ་ *hgrus-pa* *hbras* husked rice.

བུ་བ *hgre-wa* resp. བུ་པ་ *rgas-pa* or བུ་བ *hgre-s*, ལུ་ལ ལུ་ old; grown in age.

Syn. ལ་ལོ་ལུ་པ་ *na-so rgas-pa* old; བུ་བུ་པ་ *hgre-s-po*; ལ་ལོ་ *rgas-po* or ལ་ལོ་ *rgau-po* (*Mon.*).

བུ་བ *hgre* occasionally for 1. ལ་ལོ་ *sgad-wa*; 2. བུ་བ *hgrud-wa*.

བུ་བུ་ *hgre-phred* ལུ་ལུ་ལུ་ a rosary to count the names of saints, Buddhas, &c.

བུ་བུ་ *hgren-pa* (*den-pa*), v. བུ་བུ་ *hkren-pa* (*Sch.*).

བུ་བ *hgro* (*do*) ལུ་ལུ་ a song.

བུ་བུ་ *hgro-gled-pa* = ལུ་ལུ་ *gros-byed-pa* to argue, discuss: ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ *khod-gi grñ-pa khag-shig lha-rje-la hgro-gled byed-du byun-ste* one of his learned scholars having come to confer with *Lharje* (*Deb.* 48).

བུ་བུ་ *hgro-wa* (*do-wa*) (pf. བུ་བུ་ *hgrus*), resp. ལུ་ལུ་ *hka-gros* with ལུ་ལུ་ *gled-wa* 1. to argue, discuss, confer with, consider: ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ *sheg phan-tshun-du hgrus-na* thus mutually discussing; ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ *ji-ltar-bya sheg hgrus-na* deliberating what they should do. 2. to resolve, decide.

བུ་བུ་ལུ་ལུ་ *hgro-wa* *khud-pa* = ལུ་ལུ་ *glu-dhyag-kyi khad-pa* ལུ་ལུ་ the stage; a music booth.

བུ་བུ་ *hgro-wa* (*do-wa*) = ལུ་ལུ་ *hgrud-wa* to count (*Jā.*).

བུ་བུ་ *hgro* (*doi*) ལུ་ལུ་ 1. progress; gait (*Schr.*; *Kalzo. T* 25); going. 2. it also signifies the number 2 (*Rtsi.*). ལུ་ལུ་ *hgro-dkhab-wa* ལུ་ལུ་ difficult progress; difficult to pass; ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ *hgro-dkhab-wa* *gnas* ལུ་ལུ་ a wilderness; a place or desert which is difficult to traverse; ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ *hgro-dkhab-wa* *lam* ལུ་ལུ་ a difficult passage; an inaccessible path.

བུ་བུ་ལུ་ལུ་ ལུ་ལུ་ 1. to walk; to get over; wander: ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ *hgro-lam* is useful in getting along. ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ *lam-hgro-pa* to travel over; to get through: ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ *chu-hgro-par dka-wa* a river difficult to cross. 2. declination; ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ *hi-ma lha-hgro* the sun's going to the south; the sun's south declination; ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ *hya-hgro* the sun's north declination; ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ *hgro-dus* *gais* both declinations; ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ *bud-med-ki hgro-pa* to lie with a woman (*Cs.*).

བུ་བུ་ལུ་ལུ་ *hgro-bya* (*doi-ja*) ལུ་ལུ་ a road in general; met. a woman (*Mon.*).

བུ་བུ་ལུ་ལུ་ *hgro-gas* ལུ་ལུ་ walking; a mover (*Lex.*).

བུ་བུ་ལུ་ལུ་ *hgro-lam* 1. a road; passage. 2. met. the female organ (*Mon.*).

བུ་བུ་ *hgro* (*doi*) = ལུ་ལུ་ *hka-gros* conference, consultation (*Situ.* 75); ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ *hgro-lam byas* made conspiracy; holding unlawful conference: ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ *yañ sañ-nin khod-gñis kyis hgro-lam byas-pas* (*Rdsa. 14*) again yesterday both of them held evil conference.

ལུ་ལུ་ *ngar* the work or craft of a smith: ལུ་ལུ་ *gser-ngar* goldsmith.

མག་ཁ་ *ngar-khak* or མག་ས་ *ngar-su* smithy.

མག་ཁི་གྲི་ཐུན་ *Mgar-khri sgra-doi thun*; n. of a celebrated minister of Tibet.

མག་ཤོད་ *ngar-shyod* (*gar-choi*) མག་པར་མཁོ་ the practice or craft of a smith.

མག་པ་ *ngar-wa* མཁོ་མཁར་, མཁོ་མཁར་, མཁོ་མཁར་, མཁོ་མཁར་ blacksmith; one of low caste.

Syn. ལུག་པ་ལོ་པ་ *lcags-pa*; ལུག་པ་མག་པ་ *lcags-ngar wa*; མཁོ་མཁར་མག་པ་ *mtshon-cha-mkhan*; རེག་མཁར་མག་པ་ *rdeg-cha-mkhan* (*Mkon.*).

མག་རུ་མག་པ་ལོ་པ་ *Mgar-rtsan gñab ldon-ba* n. of the celebrated minister Gar of Tibet, who was sent to China to negotiate for the marriage of the daughter of emperor Than Tai-tsung with his master king *Sron-btsan sgam-po*.

མག་པ་ *ngal-wa* jaw; jaw-bone; མག་པ་ལོ་པ་ *ya-ngal* the upper jaw-bone; མག་པ་ *ngal-wa* or མག་པ་ *na-ngal* the lower jaw-bone. In colloq. both jaws together are called མག་པ་ལོ་པ་ *ya-le na-le*. མག་པ་ལོ་པ་ *ngal-chag* a broken jaw-bone; མག་པ་ལོ་པ་ *ngal-bud* a dislocated jaw-bone.

མག་པ་ལོ་པ་ *ngal-dum* བསྐྱུར་མཁོ་ a large piece of wood split or out, or half burnt.

མག་པ་ལོ་པ་ *ngal-pa* or མག་པ་ལོ་པ་ *hgal-pa* a billet of wood.

མག་པ་ལོ་པ་ *ngal-me* བསྐྱུར་མཁོ་, fire-brand; torch consisting of long chips of wood.

མག་པ་ལོ་པ་ལོ་པ་ *ngal-me hñkor-wa* བསྐྱུར་མཁོ་ to whirl round a fire-brand.

མག་པ་ལོ་པ་ལོ་པ་ *ngal-nehi hñkor-lo* a circle of light produced by whirling round a fire-brand.

* མག་པ་ *ngu* ཐུན་ (*Schr.; Kälac. T. 3.*) [satisfied]S.

མག་པ་ *ngu-wa* ཐུན་, ཐུན་, ཐུན་, ཐུན་, ཐུན་ 1. to rejoice; to be glad, joyful, content; མག་པ་ *ngu-was* delighted: མག་པ་ལོ་པ་ *ngu-wahi lan ma-byun* did not receive a gratifying or satisfactory answer. 2. to exhilarate; to gladden; to make content. མག་པ་ལོ་པ་ *dgab-dgu-wa*, མག་པ་ལོ་པ་ *dgab-dgu ran-wa*, མག་པ་ལོ་པ་ *nggu-wa* ཐུན་ are frq. intensive forms to express joy or exultation in the older classics.

Syn. མག་པ་ *dgab-wa* (*Mkon.*).

མག་པ་ *ngur* 1. = མག་པ་ *ngu-war*. 2. མག་པ་ throat: neck; that which comes out of the མག་པ་ *ngur* is called a མག་པ་ *ngur-ma*, a song: མག་པ་ལོ་པ་ལོ་པ་ *rje-btsun mi-lahi ngur* the venerable Mila's songs. 3. voice; མག་པ་ལོ་པ་ *ngur-shan-pa* sweet voice; harmonious voice. 4. song, air, melody; hence a religious song Used as honorific form for མག་པ་, especially in Milarapa, each of the doctrinal ditties in that work being preceded by the words མག་པ་ལོ་པ་ལོ་པ་, he uttered this song.

མག་པ་ལོ་པ་ *ngur-chu* མག་པ་ལོ་པ་ལོ་པ་ *rtan-gyi bum-gdan* the pedestal on which the cupola of a chaitya rests.

མག་པ་ལོ་པ་ལོ་པ་ *ngur-du gsung-pa* anything sung or put into verse.

མག་པ་ལོ་པ་ *ngur na-pa* = མག་པ་ལོ་པ་ *ngul-rgyan* ornament worn round the neck (*Mkon.*).

མག་པ་ལོ་པ་ *ngur-bbum* the hundred thousand sacred songs; name of one of *Milarapa's* two great works, which are both interwoven with numerous religious songs.

མག་པ་ལོ་པ་ *ngur-sho* or མག་པ་ *as-wa* 24; of the weight of 24 *raties*; a weight equal to $7\frac{1}{2}$ (*Skar-ma* མག་པ་).

མགུར་བསལ་བ *ngur-baal-wa* 1. to deliver a song with emphasis. 2. to clear the throat; to hawk; to hem (*Jā*).

མགུར་ལྷ *ngur-lha* a god of hunting with the Mongol Shamans (*Sak*).

མགུར་ལྷ་མཚོན་བཞི *ngur-lha mchod-bshi* the four brothers (sylvan gods) from whom the four great tribes of Tibet are said to have originated.

མགུལ་པ *ngul-pa* ཆུ་མཚ, བོ་ལ, མཚ, ཆུ་མཚ neck; throat; resp. for མགྱིན་པ *ngrin-pa*; མགུ་དུ་འོ་བལ་བ *ngul-du hdog-pa* to tie, fasten on the neck, e.g., magic objects; རང་གི་མགུ་བལ་གཏོང་བ *rang-gi ngul-pa gcod-pa* to cut one's own throat; to commit suicide, suicidal; མགུ་བལ་ནམ་མཁུ་བ *ngul-pa nas khkhyud-pa* to fall on a person's neck; to embrace; མགུ་བལ་ནམ་མཁུ་བ or མུ་བལ་བ to seize by the throat.

Syn. རྩེ་མེ *ste*; མགྱིན་པ *ngrin-pa*; མགུར་ *ngur*; མགོ་རྩེ་ *ngo-rten*; མགོ་འཛིན་ *ngo-hdsin*; resp. རི་མོ་མུ་ལ་ *ri-mo gsum-pa*; ལུང་འདྲེ་མགྱིན་ *lung-a-dre ngriin*; ཐུང་པའི་མགུ་བལ་ནམ་མཁུ་བ *thum-pahi ngul-can* (*Mñon*).

མགུལ་ལྷ *ngul-lu*, resp. ལྷ *lu*, རང་མ་དབང་མ་ ལྷ་མཚོན་མགུལ་ལྷ *Tshahs-gbyahs rgya mtshohi ngul-lu*, n. of a work of the second Dalai Lama *Tshah-gbyahs rgya-mtsho*.

མགུལ་རྩེ་ *ngul-rgyan* ཆུ་མཚ་མཚར་ རབ་ལེན་ neck-lace; a neck ornament.

Syn. མགྱིན་པའི་རྩེ་ *ngrin-pahi rgyan*, མགུར་ ནམ་ *ngur-na spa*; རྩེ་ལྷ་ *ste-lu*; མགུལ་པའི་རྩེ་ *ngul-pahi-rgyan* (*Mñon*).

མགུལ་ཤོན་ *ngul-shon* = མགྱིན་ཤོན་ *ngrin-shon* ལོ་ཆུ་མཚ, ལོ་ཆུ་མཚར་ 1. he with a blue neck. 2. a peacock.

མགུལ་ཤོན་དཀར་པ *ngul-chin dkar-pa* a white neck-cloth.

མགུལ་ཆུང་ *ngul-chuñ* a small amulet worn on the neck.

མགུལ་དར་ *ngul-dar* or དཔལ་དར་ *dpal-dar* 1. a silk scarf tied round the neck as a badge of honour. 2. the shoulder of a mountain; ལོན་མགུལ་ན *gyon-ngul na* on the left slope (*Jā*).

མགུལ་གདུབ་ *ngul-gdub* རབ་ལེན་ the neck-bangle or necklace worn by the Indians.

མགུལ་ནད་ *ngul-nañ* disease of the throat.

མགུལ་པའི་རྩེ་ *ngul-pahi-rgyan* = མགུལ་རྩེ་ *ngul-rgyan* or མགྱིན་པའི་རྩེ་ *ngrin-pahi rgyan* (*Mñon*).

མགུལ་རིམ་ *ngul-rim* རབ་ལེན་ལོ་ཆུ་མཚ a long neck.

མགོ་འདྲེ་ *ngelhu* same as མགོ་འདྲེ་ *ngolhu*, v. མགོ་ *ngo*.

མགོ་ I: མགོ་ མཚར་, རྩེ་མེ, རྩེ་མེ, རྩེ་མེ the head: མགོ་འཛིན་པལ་ལུ་མ་ལུ་ *ngo-hjog-pas lus-pas* by the movement of the head the body is known; མགོ་ལ་མེ་ལམ་ལ་མུ་ལུ་ *ngo-la me-bhar-wa ta-bu* ལ་མེ་ལམ་ལ་མུ་ལུ་ as if glowing with fire on his head. མགོ་རུ་མ་ *ngoru* རབ་ལེན་ the head-bone; frontal bone; མགོ་པོར་བུ་ལུ་ *ngo boñ-bu ta-bu* རབ་ལེན་ a head like that of an ass: མགོ་རྩེ་ལྷ་གྲོག་ལྷ་གྲོག་ལྷ་གྲོག་ *ngo-rgyur slog-slog hsdad-hdug* he sat (at times) bending his head (*Rda*).

མགོ་ II: 1. summit, height, top: རི་མགོ་ རབ་ལེན་ལུ་མུ་ལུ་ the hill tops were covered with snow. 2. first place; principal part; མགོ་ཕྱིན་པ *ngo-byed-pa* to lead; to command; to be at the head of; ལྷ་མཚར་པ *dpou-mtsad-pa* to inspect, look after, superintend, control: ཐུ་མ་ལུ་ལུ་མགོ་ཕྱིན་པའི་མི་རང་པ *bu-mo shig-gis ngo-byed-pahi mi-mañ-po* a number of (labouring) people were superintended by a girl (the farmer's daughter) (*Jā*). 3. beginning: རྩེ་མགོ་ *gro-mgo* the beginning of a consultation. མགོ་འདྲེ་ལྷ་གྲོག་ *ngo-hdsug-pa* to begin: རྩེ་ལྷ་གྲོག་པའི་མགོ་འདྲེ་ *boñ dsug-pahi ngo-hdsug* that was the beginning of the misfortunes of Tibet;

ལྟར་བྱེད་མགོ་འདྲ་བའ་ལྟར་བྱེད་ *brtan-gyi skyid-mgo de-nas tahugs* with this my constant good fortune commenced; མགོ་ལ་ *lo-mgo la* at the beginning of the year; མགོ་ནས་ *mgo-nas* from the beginning. 4. in grammar a superscribed *r, l, s, e, i*; ར་མགོ་འདྲ་ *ra-mgo-bi ka*; མ་ *k* with *r* superscribed; དེ་ལྟར་བྱེད་མགོ་འདྲ་བའ་ *de-rnam bas-phul sa-mgo-bi ka* these are the words beginning with བ་མ་ག བ, s, k (*Jā*).

མགོ་ III: ལྷ་མིག་: n. of a constellation (the 5th) consisting of stars resembling the head of an antelope.

Syn. རི་དྭགས་མགོ་ *ri-dhags-mgo*; མགོ་སྐྱེས་ *mgo-skyes*; མཁའ་པོ་ *amal-po*; མཁའ་སྐྱེས་ *skas-skyes* (*Mon.*).

མགོ་རྩ་ *mgo-blad* the brain.

མགོ་དྲིལ་ *mgo-dkyil* colloq. crown of the head; vertex.

མགོ་ཁྱོར་ *mgo-skor* imposture, deceit: ལྷན་བྱེད་མགོ་ཁྱོར་འདྲ་བའ་ *bdud-kyi mgo-skor de nam-bdod* I detest these diabolical tricks (*Jā*).

མགོ་ཁྱོར་བ་ *mgo-skor-wa* to cheat, swindle, confuse; མི་མགོ་མ་ཁྱོར་ *mi-mgo ma-skor* do not cheat people.

མགོ་དགུ་བ་ *mgo dgu-wa* = ལྷན་དགུ་བ་ *dgur-wa* = ལྷན་དགུ་བ་ *dgu-wa*.

མགོ་ཁྱུ་ *mgo-skye* a gray head; མགོ་ཁྱུ་མ་གོ་ *mgo-skye-can* a gray-headed person.

མགོ་ཁྱུ་ *mgo-skyes*, v. མགོ་ III.

མགོ་ཁྱུ་མ་དགུ་བ་ *mgo-skyes dkar-wa* = ལྷན་དགུ་བ་ *rgyan-pa* or ལྷན་དགུ་བ་ *rgyas-pa* an old man; gray hairs (*Mon.*).

མགོ་ཁྱུ་ *mgo-skyes* or མགོ་འདྲ་བ་ *mgo-bdron* a protector; patron.

མགོ་ཁྱུ་ *mgo-skyob* = མགོ་ *rmog* a helmet.

མགོ་ཁྱུ་ *mgo-khra* (*go-fha*) scald-head.

མགོ་ཁྱུ་མ་ལ་ *mgo-mkhregs-can* (*go-fheg-chen*) obstinate, pertinacious, stubborn, esp. in buying and bartering; selfish; bargaining; haggling.

མགོ་ཁྱུ་ *mgo-rgyan* ལྷ་མིག་, རི་མིག་ 1. head ornament. 2. n. of a place in Tibet.

མགོ་ཁྱུ་མ་གོ་ *mgo-lji yog-pa* ལྷ་མིག་ a heavy head.

མགོ་ཁྱུ་ *mgo-hal* hair of the head.

མགོ་ཁྱུ་ *mgo-hog* bewildered, confused; troublesome: དེ་ལྟར་བྱེད་མགོ་ཁྱུ་ *de-ras-kyi bya-wa bdi-mgo hog* work at these times is very troublesome (*Rden. 36*).

མགོ་ཁྱུ་མ་གོ་ *mgo-mham-gsum* the three things of simultaneous occurrence; they are:—(1) རི་མིག་ལ་ *dran-pa rgyud-la skyis-pa* the thought of death arising in the mind; (2) རི་མིག་ལ་ *tshe-bdi blos-tshes-wa* renouncing of worldly affairs; (3) རི་མིག་ལ་ *chos-byed-pa* to practise religion. The contrary of the three are the following:—(1) རི་མིག་ལ་ *mi-bchi-gnam-pa* the thought that one will not die; (2) རི་མིག་ལ་ *tshe-bdi-la bthams-pa* to remain attached to worldly affairs; (3) རི་མིག་ལ་ *edig-pa byed-pa* commission of sin (*Lo. 45*).

མགོ་ཁྱུ་ *mgo-bstan* རི་མིག་ལ་ stiff-neck.

མགོ་ཁྱུ་མ་གོ་ *mgo-btags shu-wa* to seek protection under one who is superior to himself; to seek refuge under such.

མགོ་ཁྱུ་མ་གོ་ *mgo-rtag-chod-pa* one who can give decided advice.

མགོ་ཁྱུ་ *mgo-rtan* that on which the head rests, i.e., the throat or མགོ་ཁྱུ་ *mgo-bstan* that holds the head; རི་མིག་ the neck (*Mon.*)

མགོ་ཁྱུ་ *mgo-ston* a giddy-headed man; an idiot; one who cannot think for himself.

མགོ་ཕུག་ *ngo-thug* = འདྲ་ལྡན་ *bdra-bdra* an equal, a match, a rival.

མགོ་མོད་ *ngo-thod* མེམ་ཏེ་ top or crown of the head; on the summit.

མགོ་མོད་པ་ *ngo-thon-pa* one who by his own ability can direct others

མགོ་མེན་པ་ *ngo-thom-pa* confounded.

མགོ་འདྲན་པ་ *ngo-bdon-pa* = མགོ་འདྲན་ཕྱིན་པ་ *ngo-bdon byed-pa* to favour, preserve, make safe: འདྲ་ལྡན་པའི་མོ་ཕྱིན་པ་འདྲན་པ་འདྲན་པ་འདྲན་པ་ all the properties of four Upāsakas he caused to be kept secure (A. 28).

མགོ་ན་ *ngo-na* ལུང་ལུང་ headache.

མགོ་དཔ་ *ngo-nan*, མོག་མེན་ *thog-ma* རང་མེད་ first, foremost.

མགོ་ཕུག་ *ngo-sbug* the head together with the meat of a slain goat, sheep or yak, &c.

མགོ་བ་ *ngo-wa* མེར་ the head.

མགོ་མོ་ *ngo-ho* = མགོ་མོ་མོ་ *gan-lag mehog* རང་མོ་ the chief of the limbs of the body (Mān.). མགོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་ he who has a round head resembling an umbrella becomes a lord of men.

མགོ་མོ་མོ་མོ་ *ngo-wo pyi-ther-wa* a bald-head.

མགོ་མོ་མོ་མོ་ *ngo mi-bgyur* མ་མོ་མོ་མོ་མོ་ does not change his residence or head-quarters.

མགོ་མོ་མོ་མོ་ *ngo-mo-gyog* head-cover.

མགོ་མོ་མོ་མོ་མོ་ *ngo-smos-pa go-wa* = མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་ *ouh-sad lab-pa tsam-kyis go-wa* to easily perceive the meaning from a slight movement of the head.

མགོ་མོ་མོ་ *ngo-tsog* round protuberant head: མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་ on the heads of whatsoever things that may be round.

མགོ་མོ་མོ་ *ngo-bdoin* མེར་མོ་མོ་ the head of an office, or work-leader.

མགོ་མོ་མོ་མོ་ *ngo-bdang-pa* རང་མོ་ to begin (a work or subject, etc.).

མགོ་མོ་མོ་ *ngo-sla-wa* མེར་མོ་མོ་ November-December of Indian calendar. The eleventh month of the Tibetan calendar.

མགོ་མོ་མོ་ *ngo-shum* (*go-dum*) or མགོ་མོ་མོ་ *ngo-reg* མེར་མོ་མོ་, མེར་མོ་མོ་, མེར་མོ་མོ་ shaven head, also round bald-head; a Buddhist monk; མགོ་མོ་མོ་མོ་ *ngo-shum-gnas* a place where the shaven heads reside; a monastery; མགོ་མོ་མོ་མོ་ *ngo-shum-pa* a shaven head; a monk.

མགོ་མོ་མོ་མོ་ *ngo-shum lam-nag* = མགོ་མོ་མོ་མོ་ *agras-gcan* རཱུ་ the sounding planet; a comet (Mān.).

མགོ་མོ་མོ་ *ngobu-ohul* མེར་མོ་མོ་ with a small or no head; the running-hand character of Tibet.

མགོ་མོ་མོ་མོ་ *ngo-gyog-pa* = མགོ་མོ་མོ་ *bstus-pa* or མགོ་མོ་མོ་ *ngo-shor* to cheat, deceive; མགོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་ *ngo-gyog ngo-shor-gyi* མོ་མོ་མོ་མོ་ to rob one by deception or cheating.

མགོ་མོ་མོ་ *ngo-rug* = མགོ་མོ་མོ་མོ་མོ་ *ngo-gug gug byed-pa* to bend the head; to bow down the head: མགོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་ *ja-wur bdron-pahi ngo-rug byed-pa* he made obeisance presenting tea and treacle.

མགོ་མོ་མོ་ *ngo-lid-om* མེར་མོ་མོ་; མོ་མོ་ *pid* a tree; = མགོ་མོ་མོ་མོ་ *ngo bdan-pa* shaking the head as a signal or from illness.

མགོ་མོ་མོ་ *ngo-reg* or མགོ་མོ་མོ་མོ་ *ngo-bregs* Buddhist monk.

མགོ་མོ་མོ་མོ་ *ngo-lhag phyed-pa* or མགོ་མོ་མོ་མོ་ *ngo-shoms byed-pa* to make all equal; not to make any invidious distinction between parties; to deal evenly: མགོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་ *lhams-cad ngo lhag-phyed-par-gye shes* thus commanded, all behave fairly among yourselves (A. 115).

• མགོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་ *ngon-dkar vid-bahm nor-bu* (Schr.; 77 A.).

མགྲིན་མཐོན་པུ་ *nggyogs-pa dri-dan*, རྟེན་པུ་ *drin-kun assafetida* (*Sman* 109).

མགྲིན་མཐོན་ *nggyogs-por* quickly, speedily, soon.

མགྲིན་མཐོན་ *nggyogs-lam* a straight, short way; རྟེན་མགྲིན་ *rkyañ-nggyogs*, བ་ རྟེན་ *rkash*, a short-cut; མགྲིན་མཐོན་ *su-nggyogs* a race; a running-match (*Jā.*).

མགྲིན་ཁྱེས་ *ngrin-kyes* = རྟེན་ཁྱེས་ *kye-kyes* song; music (*Mon.*).

མགྲིན་ཁྱེས་ *ngrin-shon* མཐོན་ཁྱེས་ *Mahādeva*; he with a blue neck; the peacock. When the ocean was churned by the gods and the Asuras, there came out the sun and moon and then Lakṣmī the goddess of wealth and fortune, and afterwards nectar was the result. Lastly came forth a pot of poison which would have destroyed the world. The God Mahādeva out of compassion for all living beings of the world, himself drank the potion, in consequence of which his neck turned blue.

Syn. རྟེན་ཁྱེས་ཀྱི་ *Lha-dwañ-phyug*; རྟེན་ཁྱེས་ཀྱི་ *rma-bya* (*Mon.*).

མགྲིན་གཅིག་ཀྱི་ *ngrin gzig-tu* with one voice; unanimously.

མགྲིན་ཁྱེས་ *ngrin-khou* རྟེན་ཁྱེས་ a name of Ravana, King of Ceylon and the son of Pulasta.

མགྲིན་ཁྱེས་ཀྱི་ *ngrin-khouñ dgra-ko*, རྟེན་ཁྱེས་ཀྱི་ *Bgyal-po Ramapa*, King Rāma (*Mon.*).

མགྲིན་ཁྱེས་ *ngrin thul-wa* a short neck, throat, or voice.

མགྲིན་ཁྱེས་ *ngrin-dan*, རྟེན་ཁྱེས་ the cuckoo or Indian *koel*.

Syn. རྟེན་ཁྱེས་ *khu-byug*.

མགྲིན་པ་ *ngrin-pa* (*din-pa*) མགྲིན་པ་, མགྲིན་པ་, མགྲིན་པ་, མགྲིན་པ་ the neck; མགྲིན་པ་ *ngrin rin-wa* a long neck.

Syn. རྟེན་པ་ *gre-wa*; མགྲིན་པ་ *ngur*; མགྲིན་པ་ *ngul-pa*; མགྲིན་པ་ *ngo-rten*; མགྲིན་པ་ *ngo-bdein*; རྟེན་པ་ *ste*; རྟེན་པ་ *ri-mo gsum-pa*; རྟེན་པ་ *duñ-bdgrahi nggin*; རྟེན་པ་ *bun-pahi ngul-can* the last three are used in polite language (*Mon.*). རྟེན་པ་ *gre-wa* is a corrupt form of the Sanskrit word རྟེན་པ་ *gried* (*Liq.*).

མགྲིན་པ་མཐོན་ *ngrin-pa-can* peaked mountain.

མགྲིན་པ་མཐོན་ *ngrin-pa btogs* raised head (as if out of panic or alarm).

མགྲིན་པ་མཐོན་ *ngrin-pa rab-rin* = རྟེན་པ་ *khruñ-khruñ* the stork (*Mon.*).

མགྲིན་པ་མཐོན་ *ngrin-pahi rgyan* = མགྲིན་པ་ *ngul rgyan* or རྟེན་པ་ *kye-yi rgyan* neck-lace (*Mon.*).

མགྲིན་པ་མཐོན་ *ngrin-pahi sgra* voice.

མགྲིན་པ་མཐོན་ *ngrin-pahi phyogs*, མགྲིན་པ་ the month [the collar-bone] *S.*

མགྲིན་པ་མཐོན་ *ngrin-pahi rten* རྟེན་པ་ the root or base of the neck.

མགྲིན་པ་མཐོན་ *ngrin-pahi rluñ* རྟེན་པ་ breath.

མགྲིན་པ་མཐོན་ *ngrin-dmar* རྟེན་པ་ red-throat; n, of a bird.

མགྲིན་པ་མཐོན་ *ngrin-kadec* རྟེན་པ་ a handsome neck; མགྲིན་པ་ *ngrin-baah* n. of the friend and general of Rāma in his exile.

མགྲིན་པ་མཐོན་ *ngrin-baah* one with a loud, clear voice.

* མགྲིན་པ་མཐོན་ *ngrin-baah-ma* (*Sahr.*; 99 B.).

མགྲིན་པ་མཐོན་ *ngrin-baah btan-mo* 1. n. of a goddess. 2. = རྟེན་པ་ *gi-waah* རྟེན་པ་ n. of concretion found in the brains of elephants or stomach of cows (*Sman.* 94); a bright yellow pigment.

མགྲིན་པ་མཐོན་ *ngrin-shon zla-waah* *rtogs-bryod* n. of a Tibetan romance containing 133 block-print leaves, composed

by Lama *Blo-bzang Bstan-pa-bi rgyal-mtshan* of Tshor-phu in Tibet.

མགོན་པོ། I: *ngron* (*don*) is also sometimes wrongly spelt as འདྲོན་ *bdron* འདྲོན་པོ།, *ngron* feast, treat, banquet, entertainment, resp. ལུ་མགོན་ *sku-ngron*; ལུ་མགོན་འབྲུག་པོ། *sku-gron dbul-wa* to entertain; མགོན་པོ་འཕྲོད་པོ། *ngron-la bbood-pa*, resp. མགོན་པོ་ལྷན་པོ། *ngron-du spyan-bdren-pa* འདྲོན་པོ་ལྷན་པོ། to invite to an entertainment; མགོན་པོ་ལྷན་པོ། to regale, treat (*K. du.* ༩, 87).

མགོན་པོ། II: in Buddhism signifies object of invocation; and any person invoked is called མགོན་པོ། *ngron-po*. The latter are of four classes:—(1) དཔལ་ལྷན་པོ། མགོན་པོ། *dkon-mchog erid shu-bi ngron* the holy ones form the object of invocation in the world. The holy ones are:—Buddha, Dharma, Saṅgha, one's lama (Guru) and one's tutelary deity: (2) མགོན་པོ་ལྷན་པོ། མགོན་པོ། *ngon-po yon-tan-gyi ngron*, the *Nātha* who are a class of fearful deities, the celestial *Dakini*, the *Dharmapala* and the guardian gods of Buddhism; (3) རྒྱུ་ལྷན་པོ། མགོན་པོ། *rigs-drug shi-bi ngron* the six classes of animate beings such as human beings, gods, demons, the animal kingdom, the *Preta* or ghosts, and the hell-beings; (4) མགོན་པོ་ལྷན་པོ། མགོན་པོ། *gdon-bgegs lun-shay-kyi ngron*; here the invoked are 360 demons called མགོན་པོ། *Gdon* and 80,000, evil spirits called མགོན་པོ། *Bgegs*. These do mischief to all living beings on account of their own misdeeds of a former existence. It is necessary to invoke such and to appease them by offerings. According to the Bon-po there are chiefly two kinds of མགོན་པོ། *ngron*, i.e., objects of invocation:—(1) a person or deity invoked for worship; (2) a person invoked out of compassion (*D.R.*).

མགོན་པོ། *ngron-khañ* འདྲོན་པོ་ལྷན་པོ། a house for the accommodation and temporary board of guests, strangers, &c.

མགོན་པོ་ལྷན་པོ། *ngron-gyi bphrin-skye* *bya*; མགོན་པོ་ལྷན་པོ། *bya skyaka* the mag-pie (*Māon.*).

མགོན་པོ་ལྷན་པོ། *ngron-gñer* or མགོན་པོ་ལྷན་པོ། *ngron-bu bbood-pa* to invite or call a guest; མགོན་པོ་ལྷན་པོ། *ngron-bu gñer-wa* lit. the receiver of guests; an officer whose duty it is to introduce others to the king or to the great lamas of Tibet. He is also called མགོན་པོ་ལྷན་པོ། *yar-gsal shu-mkhan*, he who communicates the wishes or mandates of a superior person to an applicant.

མགོན་པོ་ལྷན་པོ། *ngron-du bgro-wa* to go to an entertainment; མགོན་པོ་ལྷན་པོ། a feast; མགོན་པོ་ལྷན་པོ། a tea party; མགོན་པོ་ལྷན་པོ། a treat with beer or wine.

མགོན་པོ། *ngron-po* འདྲོན་པོ།, མགོན་པོ། one newly come; a guest.

Syn. མགོན་པོ་ལྷན་པོ། *gar-du boñ-wa*; མགོན་པོ་ལྷན་པོ། *glo-bur boñ-wa*; མགོན་པོ་ལྷན་པོ། *ngron-du boñ-wa* (*Māon.*).

མགོན་པོ་ལྷན་པོ། *ngron-po boñ-pa* to call or invite a person.

མགོན་པོ་ལྷན་པོ། *ngron-bu thal-wa* name of a medicinal drug which is alleged to stop bleeding; it is useful in fracture and sores.

འགག། *bgag* 1. obstruction; stoppage; མགོན་པོ། *gid-bgag* want of appetite; མགོན་པོ། *gcin-bgag* also མགོན་པོ། *bgag* strangury. 2. a place or spot that has to be passed by all that proceed to a certain point: མགོན་པོ། མགོན་པོ། *sam-pa-bi bgag-tu bgug-na rku-ma bdsin-thub* a thief may be arrested if you be on the look-out for him in the passage of a bridge; མགོན་པོ། མགོན་པོ། མགོན་པོ། *pal-bbar* mountain where there is a narrow passage; མགོན་པོ། *sgo-bgag* the door of the house because through it

༥. འབྲུག་པ་ *dgum-pa* to die (of natural death, of disease): རེ་མེ་མ་མོ་ལྟ་བུ་འབྲུག་པ་ at that time most of those of the attendants of the *Lo-tsa-wa* who were smitten with fever died (*A. 65*).

འབྲུག་པ་ *dgul-wa* to move, quake, shake; མ་གཞི་ *sa-gyo* = མ་འབྲུག་ *sa-dgul* earth-quake; འབྲུག་པ་མོ་ *dgul-wa po* or འབྲུག་ཕྱིན་ *dgul-byed* shaker; fut. འབྲུག་པ་མོན་ *dgul-bahin* = འབྲུག་ཕྱིན་ *dgul-gyin*.

འབྲུག་པ་ *dgur-sho*, same as འབྲུག་པ་ *ngur-sho* འཇམ་དཔལ་ལྷན་པ་འབྲུག་པ་མོན་ *tam-ka brgyad-la ngur-sho-gcig*, one *Mgur-sho* is equal to eight *tam-ka*.

འཇམ་དཔལ་ལྷན་པ་ *dgag-bye* = རྩོམ་ *khya-wo* or མཇམ་པ་ *mdaab-grogs* husband (*Mkon.*).

༥. འབྲུག་པ་མོ་ *dgems-pa* = འཇམ་པ་མོ་ *ngoms-pa* to confound; to subdue མཇམ་པ་མོ་; མཇམ་པ་མོ་འབྲུག་པ་མོ་ *nggo dgems-pa-po* one who confounds or bewilders.

འཇམ་པ་མོ་ལྟ་བུ་ *dgems-par byed-pa* རིང་མཆི་ repeatedly bites; acc. to *Cs.* another form for འབྲུག་པ་ *dgum-pa*, to kill, to destroy (*Sch.*); རྩོམ་པ་འཇམ་པ་མོ་ *klad-pa dgems-pa* to surprise; to over-throw an argument by reason; རྩོམ་པ་མོ་ *nggo-gems* stupid (*Sch.*).

འབྲུག་པ་མོ་ *dgags-pa* མཇམ་པ་, མཇམ་པ་, མཇམ་པ་མོ་ to hinder, obstruct, keep back or in; fut. དགག་པ་ *dgags*, pf. བཀག་པ་ *dkag*: དགག་པ་མོ་ལྟ་བུ་འབྲུག་པ་མོ་ *dgag pa-la mod-dgag dā ma-yin dgag dāis-yod* རིང་མཆི་ལྟ་བུ་ *yin-min ka-bu* preventing what is and what is not, etc., in Buddhist metaphysics.

འབྲུག་པ་མོ་ *dyegs-pa*, pf. བཀག་པ་ *dkag*, fut. དགག་པ་ *dgag*, imp. རྩོམ་ *khog*, to fill up; also to satiate.

འབྲུག་པ་མོ་ *dyegs-pa*, pf. བཀག་པ་ *dkag* fut. དགག་པ་ *dgag*, imp. རྩོམ་ *khog*, to cover up; to put on; to conceal.

འབྲུག་པ་ *dgel-wa* = འབྲུག་པ་ *dygel-wa*, pf. བཀག་པ་ *dkag*, fut. དགག་པ་ *dgag*, imp. རྩོམ་ *khog*: 1. to load; to lay on a burden; རྩོམ་པ་མོ་ལྟ་བུ་ *kgrel dgel-wa* to impose tax or rent; to commission; to charge with; to make, appoint, constitute; to put; to place on or over: རྩོམ་པ་མོ་ལྟ་བུ་ *gdul-ma bkal-wa* a beam placed over it; to set or put on, e.g., a pot; to hang up; རྩོམ་པ་མོ་ལྟ་བུ་ *gos dgel-gdān* a stand to hang clothes on; fig. རྩོམ་པ་མོ་ལྟ་བུ་ *bchi-war nus-pahi thog-dgel dgos* one must set on it the roof of being able to die, i.e., one must crown the whole edifice of life by being free from fear of death (*Jā.*); to impose a fine; to give punishment.

འཇམ་པ་མོ་ *dgel-brel* old; འཇམ་པ་མོ་ལྟ་བུ་ *dgel-brel na-dān* the old, aged.

འཇམ་པ་མོ་ *dgel-gyag* = རྩོམ་པ་མོ་ *khag-gyag* laden yaks.

འཇམ་པ་མོ་ *dgel-lugs* the method of imposing fine or punishment.

འབྲུག་པ་མོ་ *dgos-pa*, pf. བཀག་པ་ *dkag*, fut. དགག་པ་ *dgag*, imp. རྩོམ་ *khog*, to split, cleave, divide; བཀག་པ་མོ་ *dkag-pā* (*Lex.*) cleft or chopped wood; རྩོམ་པ་མོ་ལྟ་བུ་ *dum-bur dgos-pa* to divide into pieces; to cut up or open.

འབྲུག་པ་མོ་ *dggo*, same as རྩོམ་པ་མོ་ *nggo*, origin, source; རྩོམ་པ་མོ་ 1. foremost; in front; རྩོམ་པ་མོ་ *dmag-dgo* commander of an army; རྩོམ་པ་མོ་ *gdān-dgo* or རྩོམ་པ་མོ་ *rdog-dgo* commander of a fort, of a district: རྩོམ་པ་མོ་ལྟ་བུ་ *chos-kyi bgo sañs-rgyas-la thug* the origin of *Dharma* (Buddhism) is traced to Buddha; རྩོམ་པ་མོ་ལྟ་བུ་ *thug* the source of a river is traced to the snows 2. beginning; the first: རྩོམ་པ་མོ་ *dgur* in the beginning; རྩོམ་པ་མོ་ *ser-wahi bgor* the beginning of the hail.

Syn. རྩོམ་པ་མོ་ *thog-na*; རྩོམ་པ་མོ་ *dān-po*; རྩོམ་པ་མོ་ *rtsa-wo* (*Mkon.*).

འགྲུབ་པ *hgo hab-pa* apricots?

འགྲུབ་པ *hgo-nam* = འགྲུབ་པ *hlog-ma* beginning; first.

འགྲུབ་པ *hgo-nam* broad-cloth; also the superior kind of blanket.

འགྲུབ་པ *hgo-pa* the headman of a village.

འགྲུབ་པ *hgro-dpon* rector, director, headmaster, principal.

འགྲུབ་པ *hgo-phub* ལ་གྲུབ་པ *ga-sub* a cover; also a canopy or dome over a temple or tomb.

འགྲུབ་པ་ལྔ་ལྔ་ *Hgo-wab'i lha-lha* the five superior demi-gods, which are the following: (1) མ་ལ་མ་ལ་མ་ལ་ *ma-lha lam shan-lha*, (2) རྩ་ལ་ལ་ *rog-lha*, (3) རྩ་ལ་ལ་ *dgra-lha*, (4) རྩ་ལ་ལ་ *pho-lha*, (5) རྩ་ལ་ལ་ *gul-lha*. These are the inseparable companions of humanity, and rejoice when we do good actions and become sorry when we sin. There are several treatises on the rites to propitiate them.

འགྲུབ་པ *hgo-phor* = འགྲུབ་པ *go chod-pa* useful: འགྲུབ་པ་འགྲུབ་པ་ from early years, i.e., from boyhood, he has been useful.

འགྲུབ་པ *hgo-us* ལེབ, pf. ལེབ་པ *gos*, or འགྲུབ་པ *hgos*, cf. འགྲུབ་པ *hgo-us* 1. to stain; to lose colour; to dirty, sully one's self. 2. ལེབ་པ to infect with a disease; འགྲུབ་པ་ལྔ་ལྔ་ *hgo-wab'i nam*, འགྲུབ་པ་ལྔ་ལྔ་ *hgo-wab'i ring* a contagious or epidemic disease, a plague; འགྲུབ་པ or འགྲུབ་པ་ལྔ་ལྔ་, རྩ་ལ་ལ་ལྔ་ལྔ་, ལེབ་པ་ལྔ་ལྔ་: an infectious disease; also a contagious disease.

འགྲུབ་པ *hgo-ma* beginning, origin, source.

འགྲུབ་པ *hgo-mi* headman.

འགྲུབ་པ་ལྔ་ལྔ་ *hlog-tu* prob. derived from the Chinese, signifying the goddess of the elements. Acc. to the Chinese the fundamental elements are tree, fire, earth, iron, and water. Each of these is presided over by a goddess.

འགྲུབ་པ I: *hlog-pa* ལེབ་པ, ལེབ་པ, ལེབ་པ, ལེབ་པ, v. ལེབ་པ་ལྔ་ལྔ་ *bar-du hcod-pa*, འགྲུབ་པ *hlog-pa*.

འགྲུབ་པ II: = འགྲུབ་པ *hlog-pa* ལེབ་པ, ལེབ་པ, ལེབ་པ to keep; to place; to arrange; a deposit; pledge.

འགྲུབ་པ III: pf. འགྲུབ་པ *hlog*, fut. འགྲུབ་པ *hlog*, imp. ལེབ་པ *hlog* 1. to take away forcibly; to snatch, tear away, pull out; ལེབ་པ་ལྔ་ལྔ་ *ris-us hlog-pa* to pull up the root; འགྲུབ་པ་ལྔ་ལྔ་ *hlog-pa-po* one who takes or draws out. 2. to take off a cover, a lid, a pot from the fire, in W. (Jā.).

འགྲུབ་པ *Hlog-pa-ri* the hill on which the monastery of Gahdan is situated: འགྲུབ་པ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ *Hlog-pa ri-nas Rje bla-ma dga-b-lan-gyi duf gter-nas lton* (J. Zāl.).

འགྲུབ་པ་ལྔ་ལྔ་ *hlog-gyod-pa* ལེབ་པ = ལེབ་པ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ *some-kyi rnam-rtog hlog-pa* to stop the arising of imaginations or fancies in the mind.

འགྲུབ་པ *hlog-byed* ལེབ་པ discipline, and from འགྲུབ་པ *hlog-pa*, there arise 1. ལེབ་པ་ལྔ་ལྔ་ *some-kyi rnam-rtog hlog-pa* to stop the arising of imaginations or fancies in the mind; 2. ལེབ་པ་ལྔ་ལྔ་ *gya-nam-pa* = ལེབ་པ་ལྔ་ལྔ་ *phun-sun tshegs-pa* ལེབ་པ་ལྔ་ལྔ་ perfected state; 3. ལེབ་པ་ལྔ་ལྔ་ *log-par hbyun-us* ལེབ་པ་ལྔ་ལྔ་ firm conviction.

འགྲུབ་པ I: *hlog-pa* = ལེབ་པ་ལྔ་ལྔ་ *hlog-pa* (Jā.).

འགྲུབ་པ II: ལེབ་པ, ལེབ་པ passing over; transit; crossing; getting over.

འགྲུབ་པ་ལྔ་ལྔ་ *hlog-pa* = འགྲུབ་པ་ལྔ་ལྔ་ *hlog-pa* to prevent; to avert unfortunate events, as danger, fatal consequences; to suppress the symptoms of a disease by medicine; to drive back or away; to expel, e.g., spirits,

or pass over from one side to another (*Khris*): ར་ལ་འགྲུ་བ་པོ་ལོ་ walks pacing with the feet.

འགྲུ་བ་ *hgor* 1. in the beginning; འགྲུ་བ་པོ་ at the top or head of a row or order: ར་འགྲུ་བ་ at the source of a river. 2. supine of འགྲུ་བ་ *hgo-ka*.

འགྲུ་བ་པོ་ *hgor-ka* = ར་འགྲུ་བ་ *thogs-pa* བཞུགས་པ་: to tarry, linger, loiter: ར་འགྲུ་བ་པོ་ *lam du hgor-ka* to linger on the way.

Syn. ར་འགྲུ་བ་ *gul-wa*.

འགྲུ་བ་པོ་ *hgor-gahi* delay; འགྲུ་བ་པོ་ལོ་ *hgor-gahi med-pa* without delay.

འགྲུ་བ་པོ་ *hgor-ka* ར་འགྲུ་བ་; pf. ར་འགྲུ་བ་ *gol* 1. to part, to separate; vb. n. འགྲུ་བ་པོ་ལོ་ *hgor-ka* *gnas* a hermitage; འགྲུ་བ་པོ་ *hgor-po* hermit, recluse. 2. to deviate; err; go astray.

འགྲུ་བ་པོ་ *hgor-ka* 1. the place where two roads separate so as to create doubt in the mind regarding the right path. 2. error; mistake.

འགྲུ་བ་པོ་ *Hgos* n. of a monastery, *Ta.*, also n. of a tribe and of a minister of Tibet: ར་འགྲུ་བ་པོ་ལོ་ལོ་ *Bion-chen hgos-kyis shal-cha dpa* *gsum-du* *ka* (*Ya-sol* 4).

འགྲུ་བ་པོ་ *hgos-pa* 1. v. འགྲུ་བ་ *hgo-ka*: འགྲུ་བ་པོ་ལོ་ *hgo-ka* *na* *hgos-yol* it will catch contagion. 2. ར་འགྲུ་བ་པོ་ a liniment; a medicine to be rubbed on; ར་འགྲུ་བ་པོ་ anointed, beameared.

* འགྲུ་བ་པོ་ལོ་ *Hgos Gshon-nu dpa* n. pr (*Schr.* *Ta.* 2, 60).

འགྲུ་བ་པོ་ *hgyag-pa*, cf. ར་འགྲུ་བ་ *kyag-pa*, to be sold, spent, expended (*Cs.*).

འགྲུ་བ་པོ་ *hgyal-wa*, pf. ར་འགྲུ་བ་ *hgyals*; ར་འགྲུ་བ་, ར་འགྲུ་བ་, ར་འགྲུ་བ་ to be delayed,

deferred, postponed; farthest: ར་འགྲུ་བ་ *hgyir hgyal-na* if one defers it; ར་འགྲུ་བ་ not many years shall have passed; ར་འགྲུ་བ་ a long time after.

འགྲུ་བ་པོ་ *hgyals-mes* without delay (*Fig. k. 36*).

འགྲུ་བ་པོ་ *hgyis-pa* ར་འགྲུ་བ་, ར་འགྲུ་བ་ an appearance of greatness or of pride.

འགྲུ་བ་པོ་ *hgyid-wa* 1. to assume air or appearance of greatness; to sit lifting up the body in the manner of a lion. 2. to look haughtily; to look down upon; to, slight a person; ར་འགྲུ་བ་ *mi-la hgyid-wa* also of things, to despise, contemn, neglect them. ར་འགྲུ་བ་ seems to be an intensified form, meaning to scorn loftily; to look down on as from a summit.

འགྲུ་བ་པོ་ *hgyid-bag* attitude; posture; gesture; also manner in reference to. ར་འགྲུ་བ་ *gnags* form, or ར་འགྲུ་བ་ *hgyid*, appearance.

འགྲུ་བ་པོ་ *hgyid-bkhar* a staff consecrated to a fearful deity, or having on its top a head with wide yawning mouth or in some fearful attitude.

འགྲུ་བ་པོ་ *hgyis-pa*, v. ར་འགྲུ་བ་ *hgyid-wa*.

འགྲུ་བ་པོ་ *hgyim-pa* ར་འགྲུ་བ་ the circumference.

འགྲུ་བ་པོ་ *hgyu-wa*, pf. ར་འགྲུ་བ་ *hgyus*, to move quickly to and fro, e.g., as lightning, the quivering air in a mirage, the motion and versatility of the mind, &c.

འགྲུ་བ་པོ་ *hgyur-wa* ར་འགྲུ་བ་, ར་འགྲུ་བ་, pf. ར་འགྲུ་བ་ *gyur-to* or ར་འགྲུ་བ་ *gyur-pa*, imp. ར་འགྲུ་བ་ *gyur-cig*, cf. ར་འགྲུ་བ་ *hgyur-wa* 1. to become; to grow, increase, change: ར་འགྲུ་བ་ *hgyur-du* *hgyur-wa* to become a monk; ར་འགྲུ་བ་

arrangement for his entertainment or reception; (3) རྩ་མོ་ལེན་མཁའ་མཁའ་ལྟོད་ཀྱི་ལྟོད་ to be sorry for not having fed one's horse when on a journey; also རྩ་མོ་ལེན་མཁའ་མཁའ་ལྟོད་ to be sorry when the horse dies, one has to carry the saddle on one's own back; (4) ལྔ་མོ་ལེན་མཁའ་མཁའ་ལྟོད་ to be sorry in old age for not having done religious works as a youth; (5) རྩ་མོ་ལེན་མཁའ་མཁའ་ལྟོད་ "when that Devil the lord of death has come, he repents."

ལྟོད་ལེན་མཁའ་ *hgyod-pahi dri-ma* regret after a gift has been made; ལྟོད་ལེན་ *hgyod-med* without regret or repentance.

ལྟོད་ལེན་ *hgyod-rmo-wa* to cause repentance; to make one suffer, feel, or pay for a thing: ལྟོད་ལེན་ *hgyod* repentance proceeds from consciousness of guilt (*Jā*). ལྟོད་ལེན་ལྟོད་ *hgyod-tahāis byed-pa* to apologise: ལྟོད་ལེན་ལྟོད་ལྟོད་ལྟོད་ to accept an apology.

ལྟོད་ལེན་ *hgyod sin-pa* having repented.

ལྟོད་ལེན་ལྟོད་ *hgyod-bcags* confession and repentance.

འབྲུག་མཁའ་མཁའ་ *hgrags-grag*, or མཁའ་མཁའ་ *grags-hgrags* མཁའ་མཁའ་, very bright.

འབྲུག་མཁའ་ I: *hgrags-pa (dag-pa)*, pf. མཁའ་ *grags* 1. to sound forth; to utter a cry or sound, of men, animals, thunder, &c.; to shout: རྩ་མོ་ལེན་ལྟོད་ལྟོད་ལྟོད་ if it should be shouted into his ear. 2. to be famous; to be called; མཁའ་མཁའ་ *shes-grags* so it is called; so he was called; by this name he goes; under that name he is known.

འབྲུག་མཁའ་ II: *hgrags-pa* to bind, v. མཁའ་མཁའ་ *grags-pa*.

འབྲུག་མཁའ་ *hgrag-wa (dang-wa)* 1. to number; to count, v. མཁའ་མཁའ་ *hgrag-wa*. 2.

to satisfy with food; to satiate; མཁའ་མཁའ་ *hgrags-rjes* after having eaten one's fill; མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *hgrags-rjes* not yet having enough of deer killing.

འབྲུག་མཁའ་ *hgrag (dang)* མཁའ་ fully fed; eaten to the full extent; filled up.

འབྲུག་མཁའ་ *hgrags-pa* = མཁའ་མཁའ་ *grod-pa* *hgrags* or མཁའ་མཁའ་ *geus-pa hgrags* bellyful, stomachful; མཁའ་མཁའ་ *ho-wa hgrags* eaten to one's fill; also མཁའ་མཁའ་ *hom-pa* eaten to satiety; with མཁའ་མཁའ་ *tshim-pa* satiated; མཁའ་མཁའ་ *chog-pa* contented (*Mon.*).

འབྲུག་མཁའ་ *hgrag-pa* or མཁའ་མཁའ་ *hgrag-pa (dopa)* to spread; to enter.

འབྲུག་མཁའ་ *hgran (den)*, v. མཁའ་མཁའ་ *hgran-pa* མཁའ་མཁའ་, མཁའ་, མཁའ་, མཁའ་, མཁའ་, མཁའ་ challenged; invoked.

མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *hgran-gyi do-med* = མཁའ་མཁའ་ *hgran-ya med* without a rival; matchless; unequalled (applied to things).

Syn. མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *hgran-gyi do-shi med-pa*; མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *hgran-shi med-pa* (*Mon.*).

མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *hgran thub-pa* = མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *hgran nus-pa* or མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *hgran tsod-pa* to suffer rivalry; to stand rivalry.

མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *hgran-du hjug-pu* 1. to place in opposition; to enter into competition. 2. in a general sense, to defend one's self; to make resistance (*Rda.*).

+ མཁའ་མཁའ་ *hgran-do* = མཁའ་མཁའ་ *hgran-shi*.

འབྲུག་མཁའ་ *hgran-pa (den-pa)* མཁའ་མཁའ་, མཁའ་མཁའ་ (1) to vie with, contend with; to strive (for victory); མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *phyug-khyad rnam-thos sras-dan hgran-te* to cope even with Vais'ravana as to riches: མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *hstod-par hgran* let us vie with one another in uttering praise; མཁའ་མཁའ་མཁའ་ let us now draw a parallel between (these two).

འགྲུལ་པ་ *hgram-tshig* words of contention, bickering.

འགྲུལ་པ་ *hgram zla* (*don-da*) 1. rival, competitor. 2. equal match; འགྲུལ་པ་དང་ཕྱག་པ་ལ་ *wa* unrivalled; matchless.

Syn. འགྲུལ་པ་ *hgram-ga*; འགྲུལ་པ་རྒྱུ་རྒྱུ་ *hgr. n-gyi do-zla*; འགྲུལ་རྒྱུ་ *hgram-do* rival; match.

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgram-soms* 1. contention; emulation. 2. jealousy. 3. quarrelsome temper; spirit of controversy; འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ བཟོ་བཟོ་ *to stop*; put an end to contention, rivalry.

འགྲུལ་པ་ *hgram (dam)* bank; shore; side; neighbourhood, as རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ *the foot of the wall*; རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ *chu-yi hgram* river-side or bank; རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ *me-yi hgram* fire-side; རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ *dgon-pahi hgram* neighbourhood of a monastery; རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ *aron-pahi hgram* vicinity of a village; རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ *lam-gyi hgram* roadside; རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *if the river fills the valley, a stone on its bank does not remain dry (a proverb)*. Often used as a postp. with or without *da* or *la* annexed: རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ *at the brink of the precipice*; རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ *at the lake*; close to the lake; འགྲུལ་པ་ *is also used as adv. meaning near; close by.*

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgram-dkyus* = འགྲུལ་པ་ *hgram-pa*.

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgram-dog* མེ་ལྷོ་, མེ་ལྷོ་ *a bathing-place; a shore.*

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgram-tshag* a slap on the face; a box on the ear.

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgram-pa* རྒྱུ་, རྒྱུ་ *cheek* (cf. རྒྱུ་ལྷོ་ *khur-tshos*) རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *lag-pa hgram-pa la rten-pa* to lay one's hand on the cheek; as vb. to proclaim, publish.

འགྲུལ་པ་ *hgram-po* རྒྱུ་ལྷོ་ *one living or residing in the neighbourhood; one possessing crushing teeth; a demon.*

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgram-gshi* foundation; basis; འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgram-gshi bdi-wa* to lay a foundation.

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgram-yig* edict, proclamation, publication; རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *lo-rgyus gnas-tshul-gyi yi-go hgram-pa* to publish accounts of biography or history, &c.

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgram-rus* cheek-bone; jaw-bone.

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgram-gzog* the hinder part of the jaw-bone (*Sch.*).

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgram-so* acc. to *Jā.* cheek-tooth; molar-tooth; grinder.

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgrams-pa* to spread over; རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *me-tog sog hgrams-pa-po* one who spreads or scatters flowers, etc.: རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *this will be spread over the man*; རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ *to spread on the ground*; རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *phyogs-phyogs-su hgrams-pa* to scatter to the different quarters; རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ *lus-la nad hgrams-pa* to infect the body with disease.

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgram-tshag* over-mastering fever.

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgras-hgyus* = རྒྱུ་ལྷོ་ *gya-gyu*; རྒྱུ་ལྷོ་ *serpentine, crooked, bent.*

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgras-pa (do-pa)* རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ *phan-tshun mi-mthun-pa* 1. disagreement; difference between two parties. 2. རྒྱུ་ལྷོ་ *to hate*; to bear ill-will; to have spite against.

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgrig-hgrig (dig-dig)* 1. arranged properly; རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *tshig hgrig-hgrig-pa* to arrange words properly. 2. gelatine; jelly of meat (*Jā.*).

འགྲུལ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *hgrig-pa* (cf. རྒྱུ་ལྷོ་ *agrig-pa*) to suit, agree, correspond; to be right; རྒྱུ་ལྷོ་ *stabs hgrig-pa* suitable occasion; རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ *rtan-bbrel hgrig-pa* good or

suspicious coincidence; དུས་ཚོད་འགྲིལ་བ་ *duṣ-tshod ḥgrig-pa* the time suits; གྲུ་འགྲིལ་བ་ *grul ḥgrig-pa* to make everything ready; ཁ་འགྲིལ་བ་ *kha ḥgrig-pa* unanimity in deposition; all of one expression or speech; ཞུ་ལེན་འགྲིལ་བ་ *ḥlo-soms ḥgrig-pa* to agree in opinion; ཁ་མཆུ་འགྲིལ་བ་ *kha-mchu ḥgrig-pa* compromise in a law-suit or case (civil or in criminal).

འགྲིལ་བ་ *ḥgrib-pa* 1. རླུང་བ་ to grow dim; to get dark (*Os.*) (cf. རླུང་བ་ *sgrib-pa*). 2. ལུང་ལོ་ལོ་ loss; diminution; also to grow less; to decrease, to be diminished, to decay; མི་འགྲིལ་ མི་ལུང་བ་ *mi-ḥgrib mi-lud-pa* neither to grow less nor to flow over; འཕྲེལ་བ་ *ḥphel-wa* is opposed to འགྲིལ་བ་ *ḥgrib-pa*; ལྷ་ཀལ་པ་མར་འགྲིལ་བ་ *ḥkal-pa mar-ḥgrib-pa* the *kalpa* (period) diminishes.

འགྲིམ་ *ḥgrim*, v. འགྲིམ་པ་ *ḥgrim-pa* in ལག་འགྲིམ་ *lag-ḥgrim* ལག་འགྲིམ་གྱི་མ་འགྲུག་པ་མ་ལག་ *lag-ḥgrim gyis ḥrgyus-pas*, passing from hand to hand.

འགྲིམ་འགྲུལ་ *ḥgrim-ḥgrul* communication; also travellers, either merchants or pilgrims: རྩ་ཐོག་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་འགྲིམ་འགྲུལ་མ་ན་ *Bdo-rje qdan-du sog-pohi ḥgrim-ḥgrul chad* the communication of the Tartars with Dorje-dan (Gaya) was interrupted (*A*, 19).

འགྲིམ་པ་ *ḥgrim-pa* 1. sometimes for འགྲིམ་པ་ *ḥbrim-pa*. 2. pf. འགྲིམས་ *ḥgrims* to march about, perambulate; to rove or stroll about; walk round; རྒྱལ་མཁའ་འགྲིམ་པ་ *rgyal-kham ḥgrim-pa* to rove over the countries; རི་ཁྲོད་འགྲིམ་པ་ *ri-khroḥ ḥgrim pa* to wander on a mountain range; ཅུ་དང་ལུང་ལོ་ལོ་འགྲིམ་པ་ *chu-dan luh-la yab ḥgrim pa* to go about crossing rivers and valleys, &c.

འགྲིམ་ཚད་ *ḥgrim-moḍ* doing or accomplishing any work: ལ་ལ་ལ་ལ་གྱི་དཔལ་གྱི་མ་ལུག་ལོ་ ལག་པར་འགྲིམ་ཚད་གྱི་མ་ལུག་ལོ་ *la-la ni lag-kyi*

ḥwan-gis mhal-ego gshan-yab ḥgrim-moḍ-kis mthar ḥdo some in consequence of *lay* (i.e. *karma*) entered the womb, others having accomplished good deeds, were happy enough to escape (here མཇུག་པ་) (*Hbrom*, I, 24).

འགྲིམས་ *ḥgrims* (*dim*) or འགྲིམས་པ་ *ḥgrims-pa* ལུང་ལོ་ལོ་, ལྷ་མོ་ inferiority; inequality or also less in quantity or quality; རིག་པ་འགྲིམས་པ་ *rig-pa ḥgrims-pa* failing in intellect; growing foolish.

འགྲིལ་བ་ *ḥgril-wa* (*dil-wa*), pf. རྒྱལ་ *gril* (cf. རྒྱལ་བ་ *sgril-wa*) 1. to be twisted or wrapped round, for འཕྲིལ་ *ḥkhril* (*Sak*), to be collected, concentrated; to flock or crowd together; ལུང་འགྲིལ་ནས་ *kun ḥgril-nas* all in a heap; all together. 2. to be turned, rounded, made circular or cylindrical, e.g., a stick (*Jā*). 3. to fall, drop down.

འགྲིམ་ *ḥgris* (*ḍi*), v. འཕྲིམ་ *ḥdriṣ*; འགྲིམ་པ་ ལག་ཐོག་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་འགྲིམ་པ་ *ḥgris-ma thag-tu ḥstam mi-bḥad-oñ* immediately after acquaintance not expressing one's heart's words, (i.e., revealing one's secret) (*Jig*).

འགྲུབ་པ་ *ḥgru-wa*, (*du-wa*) pf. རྒྱལ་ *gru* 1. to bestow pains upon a thing; རྒྱལ་བ་ལྟར་ to take pains in studying. 2. n. of a tribe in Tibet: ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *ḥbraḥ-ḥgru ldom-gsum lga-dan ḥshi* (*Jig*).

འགྲུབ་པ་ *ḥgrub-pa* (*dub-pa*) pf. རྒྱལ་ *grub* (*Situ*, 69) to be accomplished without any perceptible agent; to be made ready; to be finished; འགྲུབ་པ་ལྟར་ *ḥgrub-par ḥgyur-ro* will be finished: འགྲུབ་པ་ལྟར་ཅིག་ *ḥgrub-par gyur-oig* let it be finished or performed; འགྲུབ་པ་ལྟར་ or འགྲུབ་པ་ལྟར་ will be finished, performed; འགྲུབ་པ་མི་ཤིང་ *ḥgrub-pa mi-shid* it cannot be accomplished or done; འགྲུབ་པ་མ་

grub-par before accomplished or performed: མ་འགྲུབ་པ་མཁས་འགྲུབ་པ་འབྲུག་པ་ let those deeds not yet effected be accomplished. ལྷུང་ཁྱིམ་གྱིས་ *lhun-gyis grub-pa* spontaneously grown or produced, i.e., in a supernatural way: འགྲུབ་པ་ལོན་ *hgrub-par yog* རམ་མཁུ འཕྲིལ་ it be accomplished.

འགྲུབ་ཐོབ་ I: *hgrub-sbyor* or འགྲུབ་པ་དང་ཐོབ་པ་ *hgrub-pa dān sbyor-wa* anything accomplished and perfected (as a reward).

འགྲུབ་ཐོབ་ II: is an expression occurring in almanacs, relative to the proving true of certain astrological prognostics of good luck; similar to, but not identical with, རྟེན་འབྲེལ་ *rtan-hbrel*.

འགྲུམ་པ་ *hgrum-pa* (*dum-pa*), pf. ལྷུམ་ *grum* (cf. ལྷུམ་པ་ *grum-pa*), to pinch or nip off (the point of a thing); to cut off; to prime, lop, clip the wings (*Jā.*).

འགྲུལ་པ་ *hgrul-pa* (*dul-pa*) = ལམ་གྱི་མཚན་པ་ *lam-gyi mgon-po* a traveller, passenger; also a pilgrim: བོད་པ་དང་མི་མཁས་པ་འགྲུལ་པ་མང་པོ་ ཁྱེད་ལ་ཐུང་, འབྲུག་མང་པོ་ལས་པ་ཐུང་ *Bod-la da-lo sog-po hgrul-pa mañ-po sloba-byun, hgyed mañ-ja yug-po byun* this year many Mongol pilgrims have come to Tibet; there were liberal alms-doles, and tea for many.

འགྲུལ་པ་ *hgrul-wa* 1. to walk; to pass; to travel; འགྲུལ་པར་ཕྱིན་པ་ *hgrul-war byed-pa* to cause to go; to send off, despatch, a messenger; འགྲུལ་པ་པོ་ *hgrul-wa po* a walker, post, traveller, pedestrian; sbst. འགྲུལ་ *hgrul* passage; the possibility of passing: གླིང་མ་དུ་འགྲུལ་པར་ཕྱིན་པ་ *Gñah-nañ-gi hgrul chad-pa* the passage from Nyanang being stopped (by snow). 2. fig. to walk; to live, act, or behave. 3. to pass as good; to be current (of coins).

འགྲུལ་ཐུང་ *hgrul-shud* passage, communication.

+ འགྲུམ་པ་ལོན་ *hgrus-hdog* = འཕྲིལ་པ་འགྲུམ་ *hrtson hgrus* assiduity, industry.

འགྲུམ་པ་ *hgrus-pa* (*dui-pa*) 1. pf. འགྲུབ་ *hgru-wa*. 2. sbst. zeal, enthusiasm, diligence, endeavour; more frequently འཕྲིལ་པ་ འགྲུམ་ *hrtson-hgrus* (*Jā.*)

འགྲེལ་པ་ *hgre-wa* (*de-wa*) (འགྲེལ་པ་ལྷུང་ *rigs ka-bu*) བཤམ་པ་ to roll one's self; མ་ལ་འགྲེལ་ *sa-la hgre-wa* to roll on the ground; འགྲེལ་པ་ *hgre-llog* or འགྲེལ་པ་ཕྱིན་པ་ *hgre-log byed-pa* to roll on the ground from pain or despair, &c.; also of horses, &c.

འགྲེལ་པ་ཕྱིན་པ་ *hgre ldog-llog-pa* to roll on the ground from pain, etc.; to wallow: རྟེན་འབྲེལ་པ་ཕྱིན་པ་འགྲེལ་པ་ *rtā-sogs phar-tshur hgre-log rgyab-pa* the horses, etc., roll hither and thither, ཐུག་པ་ལ་མི་བོད་པ་འགྲེལ་པ་ཕྱིན་པ་ཕྱིན་པ་ *sdug-hñal mi-hzod-pas hgre ldog-llog byed-kyin hduḡ* unable to bear pain they were rolling (on the ground) (*Khrīd.* 39).

འགྲེང་པ་ *hgreñ-wa* (*deñ-wa*) (cf. རྒྱང་པ་ *sgreñ-wa*) བཤམ་པ་, འབྲེལ་པ་ to stand: དང་གི་ བར་འགྲེང་པ་ standing at the mouth of the pit; དང་པོ་ལ་ཐུང་པ་འགྲེང་པ་འབྲུག་ *ñāñ-pa har hgreñ-war hgyur* they started up as if frightened. མི་གྲེང་གཅུག་ *mi-hgreñ gsum* three lengths of a man (*Jā.*).

འགྲེང་པ་ *hgreñ-bu* (*deñ-bu*), also འགྲེང་པ་ *hgreñ-po*, sign of the vowel "e."

འགྲེམ་པ་ *hgreṃ-pa*, pf. འགྲེམ་ *hkreṃ*, fut. དུམ་ *dgram*, imp. ཐོམ་ *khroms* 1. to spread (as of grain, for drying), or འགྲེམ་པ་ *hgreṃ-pa* (*deṃ-pa*) (ཐོམ་པ་ *chu ka-bu*) འབྲེལ་པ་ to sprinkle (water). 2. to put or lay down in order, e.g., beams, &c.; to spread out; to display; to scatter; to draw (a curtain).

* འགྲེམ་ཐུང་པ་འགྲེམ་ *hgreṃ-shud don-yeal* ཐུག་པ་ n. pr. (*Schr.: Tā. 2, 200*).

འགྲེལ་པ *hgrel-pa* 1. = འཇོལ་པ *btshol-pa* རུའི, རུའི་ཆུ་ལ་ to beg, supplicate. 2. to put in, arrange; རུའི་དོན་འགྲེལ་པ *tahig-don hgrel-pa* the arranging or paraphrasing the meanings of words. 3. to explain, comment upon.

* འགྲེལ་པ་ནང་ *hgrel-bcad* རུའི་ཆུ་ལ་ (Schr.)

འགྲེལ་པ *hgrel-pa* ex-officer; late officer.

* འགྲེལ་པ་ *Hgro-glin* རུའི་ཆུ་ལ་ n. pr. (Schr.; Ta. 2, 222), n. of a country (prob. Tamil); of a lexicographer [prob. རུའི་ཆུ་ལ་].

འགྲེལ་པ་ *hgro-ngo* = འགྲེལ་པ་ལ་ *hgro-soñ-wa* expenditure, cost; anything expended.

འགྲེལ་པ་ I: *Hgro-lidān* n. of a country in the south of India, i.e., Dravira.

འགྲེལ་པ་ II: རུའི་ཆུ་ལ་ (Schr.; Ta. 2, 27).

འགྲེལ་པ་ *hgro-wa*, pf. རུའི་ཆུ་ལ་, imp. རུའི་ཆུ་ལ་, but negative form of imp. རུའི་ཆུ་ལ་ *ma-hgro* 1. to go, in all its significations, i.e., to go away, proceed to, walk, &c. 2. abstr. a living creature; that which moves; རུའི་ཆུ་ལ་ རུའི་ཆུ་ལ་ the six classes of living things. 3. to live; be living; move; exist; to be.

Syn. རུའི་ཆུ་ལ་ *rgyu-wa*; རུའི་ཆུ་ལ་ *bdon-wa* (Mñon.).

འགྲེལ་པ་ *hgro-wa po* = རུའི་ཆུ་ལ་ *hgro-byed* one who goes; goer; walker; traveller; passenger; pres. རུའི་ཆུ་ལ་འགྲེལ་པ་ *hgro-bshin bdug* = རུའི་ཆུ་ལ་འགྲེལ་པ་ *hgro-gin bdug* proceeding; going; fut. རུའི་ཆུ་ལ་འགྲེལ་པ་ *hgro-war hgyur*.

འགྲེལ་པ་འགྲེལ་པ་ *hgro-wa rigs-drug* the six kinds of moving beings:—(1) རུའི་ཆུ་ལ་ *lha* རུའི་ཆུ་ལ་ the gods; (2) རུའི་ཆུ་ལ་ *lha-ma yin* རུའི་ཆུ་ལ་ the demons; (3) རུའི་ཆུ་ལ་ *mi* རུའི་ཆུ་ལ་ humanity; (4) རུའི་ཆུ་ལ་ *dud-hgro* རུའི་ཆུ་ལ་ beasts, etc.; (5) རུའི་ཆུ་ལ་ *yi-dhags* རུའི་ཆུ་ལ་ the ghosts; (6) རུའི་ཆུ་ལ་ *dmayal-wa* རུའི་ཆུ་ལ་ hell-beings.

འགྲེལ་པ་འགྲེལ་པ་ *hgro-wabi ngon-po* རུའི་ཆུ་ལ་ an epithet of Avalokiteśvara; རུའི་ཆུ་ལ་ རུའི་ཆུ་ལ་

Syan-raṣ gziḡa a name of Buddha, of Vishnu (Mñon.).

འགྲེལ་པ་ *hgro-myong* = རུའི་ཆུ་ལ་ *hgro-hod* previously visited.

འགྲེལ་པ་ *hgro-las che* = རུའི་ཆུ་ལ་ *hgro-las che* or རུའི་ཆུ་ལ་ *hgro-hen che*, adv. very probably; in all probability; also རུའི་ཆུ་ལ་ alone is used: རུའི་ཆུ་ལ་འགྲེལ་པ་འགྲེལ་པ་འགྲེལ་པ་ *geo-wa rig-pa bdi bod-na sman med-pas nub-nas hgro-las che* the science of healing, there being no medicine in Tibet, may in all probability disappear (A. 35).

འགྲེལ་པ་ *hgrog-pa* to associate with; to keep company; to be in the company of; to accompany: རུའི་ཆུ་ལ་འགྲེལ་པ་འགྲེལ་པ་ *dma-pa dga-dan hgrog-par*, རུའི་ཆུ་ལ་ try to associate with the holy ones.

འགྲེལ་པ་འགྲེལ་པ་ *hgrog-pa-po* or འགྲེལ་པ་འགྲེལ་པ་ *hgrog-par byed* associate; one who accompanies, goes together.

Syn. རུའི་ཆུ་ལ་ *rges-chags*; རུའི་ཆུ་ལ་ *yoḡs-shyor*; རུའི་ཆུ་ལ་འགྲེལ་པ་ *yañ-dag hgrog* (Mñon.).

འགྲེལ་པ་ *hgro-lugs* (custom) manner.

འགྲེལ་པ་ *hgron-bu* རུའི་ཆུ་ལ་ *cho-loḡi sa-ben* cowries; dice (Mñon.).

* རུའི་ཆུ་ལ་ *hgro-ma* རུའི་ཆུ་ལ་ (Schr.; Kalac. I. 119).

* རུའི་ཆུ་ལ་ *hgro hzañ-ma* (Schr.; 92 A.).

འགྲེལ་པ་ *hgro-byed* = རུའི་ཆུ་ལ་ *glad-po* an elephant (Mñon.).

འགྲེལ་པ་ I: རུའི་ཆུ་ལ་, pf. རུའི་ཆུ་ལ་ *hgrol*, fut. རུའི་ཆུ་ལ་ *hgrol*, to unravel; to make loose; to set free; to unfasten; རུའི་ཆུ་ལ་འགྲེལ་པ་ *don-du mdud-pa hgrol-wa* to cut the knot; རུའི་ཆུ་ལ་ *hgrol-wa po* or རུའི་ཆུ་ལ་ *hgrol-byed* one who unravels, loosens; རུའི་ཆུ་ལ་འགྲེལ་པ་ *hgrol-gyin bdug* is being set free; རུའི་ཆུ་ལ་འགྲེལ་པ་ *hgrol-war hgyur* will be set free.

རྒྱལ *rgal* མཁུ, མཁུའུ་རྒྱལ། = ར་ *rab* a ford; ར་མཁུ *rab-rgal* the ford in a river: མཁུ་དཀའ་བ་ *rgal dka-bwa* difficult to ford or to cross.

མཁུ་པ་ *rgal-pa* or མཁུ་ལ་ *rgal-wa* pf. and fut. མཁུ་བ་ *brgal*, imp. རོག་ *rgol*, to ford (a river); to travel through; to pass over; to surmount a pass: རྒྱལ་མཁུ་ལ་འགྱུར་བ་ *rgya-mtsho la gru-gmib-kyi rgal-to* after having crossed the sea in a ship; མཁུ་ལ་འགྱུར་བ་ *rgal-wa* *byan nos* the north side (face) of the mountain-pass that has been crossed.

མཁུ་ལུ་མཁུ་ *rgal-tshig* རྩམ་མཁུ་, རྩམ་ the joints of the back; hip-joint; according to *Sch.* མཁུ་ལུ་མཁུ་ *rgal-tshig* = མཁུ་ལུ་མཁུ་ *rgal-tshig* the spine.

རྒྱལ་ལྷོ་མཁུ་ *rgal-oig* a lizard; རྩམ་མཁུ་ལྷོ་ *bla-ma rgal-oig* the chameleon.

རྒྱལ་ *rgas* = མཁུ་ *rga-wa* old, ripe.

མཁུ་ལ་ *rgas-ka* old age.

རྒྱལ་པ་ *rgas-pa* = མཁུ་པ་ *rgad-po* མཁུ་པ་, མཁུ་པ་ *aged*, old; exhausted; infirm; shot. an old man.

མཁུ་པ་མཁུ་པ་ *rgas-pa, deo-wa* an elixir (which has the property of giving the appearance of youth in old age); མཁུ་པ་མཁུ་པ་ *deud-lengyi skor* (*Mag.* 90).

མཁུ་པ་ *rgas-byed* མཁུ་པ་ that makes one look old and haggard.

མཁུ་པ་མཁུ་པ་ *rgas-byed-ma* མཁུ་པ་ a woman whose company makes a youth look old.

མཁུ་པ་ *rgas-med* མཁུ་པ་ that never grows old, a name of the celestial beings.

རྒྱལ་ *rgu* = རྒྱལ་མཁུ་ *rgu-thub* many; རྒྱལ་མཁུ་ *one* able to overcome many.

རྒྱལ་མཁུ་ *rgu-drug* a mixture of many ingredients healing sores, joining veins and removing pains in the intestines, as in

རྒྱལ་མཁུ་མཁུ་མཁུ་མཁུ་མཁུ་ *rgu-drug rma-bdrub rta-mtshud rgyu-gser byoms* (*Med.*)

རྒྱལ་པ་ *rgud-pa* མཁུ་པ་, མཁུ་པ་, མཁུ་པ་: 1. disadvantage; trouble. 2. to decline, to sink, grow frail: མཁུ་པ་མཁུ་པ་མཁུ་པ་ *rgas-pa dān na-wa dān mya-han dān sdug-bdān gyis lus-soms rgud-pa* (his) body and mind become deteriorated from misery, sorrow, disease and age; རྒྱལ་པ་ *dar-rgud* rise and decline.

རྒྱལ་པ་ *rgud-po*, v. རྒྱལ་པ་ *gud-po*.

རྒྱལ་པ་ *rgud-mun* = རྒྱལ་པ་མཁུ་པ་ *pho-ba-kyi mun-pa* a destitute person; destitute.

རྒྱལ་པ་ *rgun* = རྒྱལ་པ་ *rgun-bbrum* རྒྱལ་པ་ grapes; རྒྱལ་པ་ *rgun-dkar* the white species of grape: རྒྱལ་པ་མཁུ་པ་མཁུ་པ་ *rgun-bbrum glo-nad sel-shid tshad-pa* *byed* the grape removes diseases of the lungs and cures fever.

རྒྱལ་པ་ *rgun-skems* wine or drink made from grapes.

རྒྱལ་པ་ *rgun-rgod* wild grapes; according to *Jā.* raisins in *W.*

རྒྱལ་པ་ *rgur-po* or རྒྱལ་པ་ *agur-po* རྒྱལ་པ་ hunchback; one bent by age, v. རྒྱལ་པ་ *rgur*.

རྒྱལ་པ་ *rgur-re* རྒྱལ་པ་མཁུ་པ་ *rgur-rgur byas-nas sdad-pa* sit downcast, bending the head downwards.

རྒྱལ་པ་ *rgo*, sometimes for རྒྱལ་པ་ *ego*.

རྒྱལ་པ་ *rgo-wa* = རྒྱལ་པ་ *dgo-wa* a species of antelope *Procapra picticaudata* v. *Jā.*

རྒྱལ་པ་མཁུ་པ་ *rgo-ba-mo* = རྒྱལ་པ་ *dgo-ba-mo* in older writings the evening.

རྒྱལ་པ་ *rgod* 1. adj. wild; རྒྱལ་པ་ a vulture; a bird of prey; རྒྱལ་པ་ wild goat; རྒྱལ་པ་ wild boar; རྒྱལ་པ་ = རྒྱལ་པ་ a wild yak. 2. རྒྱལ་པ་

mi-rgod ka-bu like a wild man; a savage; a robber; a ruffian; མི་རོད་པ་ *mi-rgod byed-pa* to rob (usually named together with murdering and lying).

རོད་མཁའ་ *rgod skam-ma* a barren mare.

རོད་པ་ *rgod-pa* 1. to laugh. 2. = བཟེངས་ *gyeñ-wa* to grow weak, languid, or indolent.

རོད་པ་མ་ཅན་ *rgod bag-can*, described as རོད་པ་མེད་ཅེས་མཁའ་དང་མེད་པ་ *yon-tan med-cin sems gwañ mtho-ua* 1. a vain person pretending to be great and powerful, but devoid of wisdom. 2. = མཁའ་དང་མེད་པ་མེད་པ་ *sems rnam-par mi-shi-ua* the disturbed state of the mind (*K. d. a 355*). 3. weak; languid (*Jā.*).

རོད་ཅི་ *rgod-byed* རོད་ཅི་ལྟར་ *laughing; laughter.*

རོད་མ་ *rgod-ma* བཟའ་, བཟའ་ *a mare.*

རོད་མ་ཕྱེས་ *rgod-ma skyes* 1. a name of the physician of the gods. 2. born of the mare. One of the wives of the God of the Sun who, unable to bear the glare of his rays, ran away in the guise of a mare to the northern continent, Uttara Kuru. The sun followed there, and caused her to give birth to the celestial twins called *As'vinī kumāra*.

རོད་མེ་མོག་ *rgod-maḥi tshogs* བཟའ་ *a herd of mares.*

རོད་པ་ *rgod-pa* a numerical figure.

རོད་ *rgol*, v. རོད་པ་ *rgol-wa.*

རོད་ཕྱི་རོད་ *rgol-phyi rgol* a posture of witchcraft against evil spirits: རོད་ཕྱི་རོད་ཕྱི་གན་ *rgol phyi-rgol gyi-gdan ḥpaṃs* (*A. 33*) prepared the seat for a defiant attitude to suppress evil spirits.

རོད་པ་ *rgol-wa* = རོད་པ་ *tsod-pa* བཟའ་, pl. and fut. རོད་པ་ *brgol*, to dispute, combat,

fight, make controversy; རོད་པ་ལྟར་ *to hold discussion, verbal disputation; རོད་པ་ལྟར་ཕྱི་རོད་པ་* to fight by means of troops and powers; རོད་པ་ལྟར་ *rgol-waḥi, shu-don* a challenge; a speech provoking a quarrel; རོད་པ་ *a quarrel or contest begun by the counter party (Sch.); རོད་པ་ལྟར་* an adversary, opponent; རོད་པ་ *shā-rgol* རོད་པ་ལྟར་ the plaintiff in a law suit, but generally signifies an aggressor, assailant; རོད་པ་ *phyi-rgol* རོད་པ་ལྟར་ defendant; རོད་པ་ལྟར་ལྟར་ *phyir-rgol-waḥi gnod-pa* is an external danger against which every one tries to protect himself and chiefly by charms and witchcraft; རོད་པ་ *shā-rgol* and རོད་པ་ *phyi-rgol* are also said to signify such students as hold religious controversies with one another. རོད་པ་ *shā-rgol* is the party putting the questions; རོད་པ་ *phyi-rgol* is the party answering the questions.

རོད་པ་ *rgol-tshig* threatening words.

Syn. རོད་པ་ *gyo-tshig; རོད་པ་ལྟར་* *ḥedigs-tshig (Mñon).*

ཉ། I: *rgya* ལྷ་མོ་ seal, stamp, token, mark, sign; ལྷ་མོ་ལྟར་ *rgya-bdobs-pa* to seal; to stamp: ལྷ་མོ་ལྟར་ *rgya gnog-pa* to break or open a seal; ལྷ་མོ་ལྟར་ལྟར་ *ri-rgya luā-rgya ḥeshug-pa* to seal up hills and valleys, i.e., to protect the living beings inhabiting them from being harmed by huntamen or fishermen; an annual religious performance of the Dalai Lama, consisting in a variety of spells and incantations for the safety of animals.

Syn. ལྷ་མོ་ *thebu-tse; ལྷ་མོ་* *phyug-dan; ལྷ་མོ་* *dam-phrug (Mñon).*

ཉ། II: animal of the deer class, in appearance like the *Nilgai*, possibly the saiga-antelope.

III: *ཇམ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* a net, a trap; *འཇམ་རྩ་མེད་* a fishing net; *འཇམ་རྩ་མེད་* a fowling net; *རྩ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *kyi rgya* a net or trap to catch birds or wild animals.

IV: 1. extent; size: *རྩ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *rgya* *tsheg-nichi-tsam* how much was its extent? *རྩ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *rgya* *dpag-tu mod-pa* immeasurable in extent. 2. *ཇམ་མེད་* a name for India but sometimes for China, which are both vast countries; also fullness, complete state, or perfection. *རྩ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *rgya* *rim-pa* *bdun-rgyas* *btap-pa* there are seven kinds of mark used in dividing a volume; they are the following:—(1) *ཇམ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *tsheg-bbru mi-bkhrugs tsheg-gi rgya* the sign or mark for distinguishing one verse from another, so that the verses may not be confused; (2) *ཇམ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *tsheg-rka mi-bkhrugs-pa* *gad-kyi rgya* the marks or stops used at the end of a sentence or the line of a verse; (3) *ཇམ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *tsheg-don mi-bkhrugs-pa* *lehubi rgya* to mark the chapters; (4) *ཇམ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *so-lo-ka mi-bkhrugs-pa* *dam-pobi rgya* the marks so that the lines may not be carried from one chapter to another; (5) *ཇམ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *dam-po mi-bkhrugs-pa* *dam-pobi* *gras-kyi rgya* marks to shew the number of parts in each volume; (6) *ཇམ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *tsheg mi-bchal-wa* *tsheg-gi rgya* the marks to shew the end of book, part or chapter; (7) *ཇམ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *gloga-bam mi-bkhrugs pa* *gdol-yig gam* *pyan-khyer-gyi rgya* the serial number used in marking the volumes of a collection.

རྩ་མེད་ *rgya-gram* (*gya-tam*) a cross; the *Swastika* sign; *རྩ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *rdo-rje rgya-gram* a cross made of two *Vajra*, one placed upon another crosswise.

རྩ་མེད་ *rgya-skad* Indian or Chinese language.

རྩ་མེད་ *rgya-skas* a staircase, cf. *ཇམ་མེད་* *skas-ka*.

རྩ་མེད་ *rgya-skyegs* *ཇམ་མེད་* *lac*; a kind of resin; *རྩ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *rgya-skyegs kyi rnam-bgyur* *ཇམ་མེད་* a sort of lac of the colour of *Manjusha*.

རྩ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་ *rgya-skyeg* *ཇམ་མེད་* *ཇམ་མེད་* a kind of tree the twigs of which are used to clean the teeth.

རྩ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་ *rgya* *hkum-pa* to contract; to diminish in extent.

རྩ་མེད་ *rgya-dkar* large orb; disk: *རྩ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *tsheg-dkar* *tsheg-dkar* *rgya-dkar* *car* the bright orbs of the sun and the moon appear (*Jā.*).

རྩ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་ *rgya* *bskyed-pa* to widen, enlarge, extend, augment.

རྩ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་ *rgya* *khams-pa* the Khampa tribes residing on the confines of China and Tibet.

རྩ་མེད་ *rgya-khyi* a Chinese lap-dog.

རྩ་མེད་ *rgya-khyon* or *རྩ་མེད་* *rgya* *ham khyon*, v. *rgya*.

རྩ་མེད་ *Rgya-gar* said to stand for *Rgya-dkar*, because *dkar* becomes *gar* when joined to the word *rgya* *ཇམ་མེད་*; Tibetan n. for India, the extensive country where the people dress in white. The different names for India are—(1) *ཇམ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *Ārya des'a*; (2) *ཇམ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *Ārya* birth (place) of the Holy ones; (3) *ཇམ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *Boḍi-nams sa-gah* *ཕུ་ཡུ་མེད་* *Punya-bha-mi* for Magadha; (4) *ཇམ་མེད་ཀྱི་རྩ་མེད་* *Sahi* *tsheg-po* *ཇམ་མེད་*.

* ཏྲ་ག་ཏྲ་ག་ *Rgya-gar rgyag-na* (Schr.; Ta. 2, 249)

ཏྲ་ག་ *rgya-gram*, v. ཏྲ་ག་ *rgya-bram*.

ཏྲ་ག་ *rgya-grol* བཟུང་མེད་ set free, liberated.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya hgyab-pa* or ཏྲ་ག་པ་ *rgya-hab-pa* to lay a net or trap.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-rgyu-ra*, met. for ཏྲ་ག་པ་ *rgyag-ma* the ant (Mdon.).

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-rgo* ག་པ་ a gate; a principal door or entrance.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-rgyur* met. an ant (Mdon.).

+ ཏྲ་ག་པ་ *rgya-ras* ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་ *ras-ras ras-ras* ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་ *ras-ras* narrow, long money-bag made of net and securely joined to the mesh.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-lag* Chinese table.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-chad* partiality; invidious distinction.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya che-wa* or ཏྲ་ག་པ་ *gshul che-wa* great, large, copious, diffused; ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་ *ston-pa rgya che-wa* a great master or teacher.

ཏྲ་ག་པ་ *Rgya-cher rol-pa* Tibetan edition of the Lalitavistara.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-che lam* ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་ *rgya-lam* main road.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-chen-po* = ཏྲ་ག་པ་ *rgya che-wa* ཏྲ་ག་པ་ large, copious, wide; ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་ *sa-cha rgya-chen-po* an extensive country or large place; ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་ *sa-ma rgya-chen-po* a generous broad heart; ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་ *sa-ma rgya-chen-po* a voluminous religious work; religious observances on a large scale.

ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་ *rgya-cher hshag-pa* ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་ copious or abundant description.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-jog* or ཏྲ་ག་པ་ *rgya-hjoga* a long table; a bench.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-rtags* 1. ཏྲ་ག་པ་ mark, sign, signature, stamp. 2. (ཏྲ་ག་པ་ *grás*) n. of a numeral.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-tam* the Indian rupee.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-thel* a kind of seal or stamp.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-thel* lit. wide view; a platform or open pavilion on the top of a house.

ཏྲ་ག་པ་ *Rgya-thel* n. of a district in upper Kong-po (Fig. h. 25).

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-bdre* or ཏྲ་ག་པ་ *rgyam-bdre* a quarrel.

ཏྲ་ག་པ་ *Rgya-nag* ཏྲ་ག་པ་ China, i.e., the great and extensive country where people dress in black.

ཏྲ་ག་པ་ *Rgya-rnams* or ཏྲ་ག་པ་ *Rgya-mi-rnams* the Chinese people.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-sa* ru in mystic language copulation (ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་ *sa-tabig don-la hshrig-pa*).

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-sas* ཏྲ་ག་པ་ the Chinese incense stick or Joss-stick.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-phags* ཏྲ་ག་པ་ a full covering.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-wa* ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་ *shan-pa*, ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་ *shan-pa*, ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་ *shan-pa* to be useful and of service; to exert one's self: ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་པ་ *sa-ma rgya-sa* ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་ *sa-ma rgya-sa* he was of great service to the religion of Buddha.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-wa* the beard; colloq. "gyan."

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-bod* or ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་ *Rgya-nag-dol* Bod China and Tibet. ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་ also Ulterior or Chinese Tibet.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-byin* ཏྲ་ག་པ་ rainbow.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-ma* a steel-yard. In Amdo the term ཏྲ་ག་པ་ *rgya-rna* signifies secondary syphilis.

ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་ *rgya-men ma-tog* a flower used as medicine: ཏྲ་ག་པ་པ་པ་པ་པ་པ་ *rgya-men* the flower *Gyanen metog* is useful in diseased blood and in pains in the shoulders.

ཏྲ་ག་པ་ *rgya-ma* a net; also a Chinese woman.

ཁྱུ་ལྟ་ *rgya-gnung* of the colour of the liver; purple. Acc. to *Jā.* violet colour.

ཁྱུ་ལྟ་ *rgya-rtsas* a kind of lizard (*Sman 388*).

ཁྱུ་ལྟ་ *rgya-rtsi* (ཁྱུ་ལྟ་ *sa-rtsi*) a Chinese varnish: ཁྱུ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *rgya-rtsis rma-gu bbras-phron rdo-ls phan* Chinese varnish cures sores, wounds, skin-irruption, itoh, etc.

ཁྱུ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *Rgya-brtson hgrus* *Sok-go* n. of the learned Tibetan *Lo-tsa-ua* who twice visited Vikramas'ila in Magadha with a view to take Atis'a to Tibet.

ཁྱུ་ལྟ་ *rgya-takha* = ཁྱུ་ལྟ་ལྟ་ *pin-tu lan-takha-wa* sal-amoniac.

Syn. ཁྱུ་ལྟ་ *ka-po-ta*; ཁྱུ་ལྟ་ལྟ་ *loho-bbigs* (*Mhon.*).

ཁྱུ་ལྟ་ *rgya-tshos* vermilion.

ཁྱུ་ལྟ་ *rgya-mtsho* ལྟ་, ལྟ་, ལྟ་ 1. the ocean; the sea. 2. dropsy. 3. it also signifies the number four: ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *kyis mi-homa*, *rgya-mtsho chu-yis* *homa-pa med* no amount of elegant sayings or writings is adequate for the learned; no quantity of water is sufficient for the ocean. ཁྱུ་ལྟ་ is a common personal name in Tibet.

Syn. ལྟ་ལྟ་ *chu-gter*; ལྟ་ལྟ་ *chu-dag*; ལྟ་ལྟ་ *chubhi phut-po*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *rin-chen bbyun-gnas*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *ala-was bphel*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *ala-wahi grogs*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *pha-rol mi-mhon*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *rgal-dkab-wa*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *chu-srin bbyun-gnas*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *chu-srin bdag*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *sin-dhubi bdag-po*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *gañ gba-bdsin*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *ri-yi bod-can*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *ro ldan-ma*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *sa-mchod ma*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *dug-can gnas*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *nal-bgrobi gter*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *dal-bbab mdsod*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *chu-srel*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *chu-srin rgyal-mtshan can*; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *alu-wahi ma-ma*.

ཁྱུ་ལྟ་ *rgya-mtsho dgañ* ལྟ་ the moon; ལྟ་ལྟ་ *rgya-mtshohi ala* ལྟ་ reflection of the moon in the ocean; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *rgya-mtsho pa-ham mchod-gyi dpyad* ལྟ་ a seaman or anything belonging to the sea.

• ལྟ་ལྟ་ *Rgya-mtsho shas-pa* Samudra Gupta; ལྟ་ལྟ་ n. of ancient monastery found buried under sand by King Dharmapala, near site of which was founded the monastery of Vikramas'ila.

+ ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *rgya-mtshohi mchis* = ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *rgya-mtshohi myis* or ལྟ་ལྟ་ *blod-dkyil* the vast expanse of the sea.

ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *rgya-mtshohi dush-phres* = ལྟ་ *tsha-la* billows; waves of the sea; also borax (*Sman. 166*).

ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *Rgya-mtshohi rdo-wa* n. of a medicine.

ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *rgya-mtshohi wu-wa*, v. ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *rgya-mtshohi dbu-wa* ལྟ་, a kind of medicine [(1) sea-foam, (2) cuttle-fish bone] S.

ལྟ་ལྟ་ *rgya-bshi* in *W.* is stated to be a kind of *gtor-ma* offering to demons and demi-gods as a substitute for animal sacrifice (*Jā.*).

ལྟ་ལྟ་ *rgya-gseb* acc. *Sch.* a large net; a large rake used in reaping.

ལྟ་ལྟ་ *rgya-yan* = ལྟ་ལྟ་ *gyen-wa* laziness; remissness: ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *gnam-tsun rgya-yan dug* during the time I am found negligent (of religious duties) (*Fig. k. 38*).

+ ལྟ་ལྟ་ *rgya-yi-hbur* engravings on a seal; ལྟ་ལྟ་ *rgya-yi hbur* = ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *dam-phrug gi ri-mo* the raised figures or inscriptions on a seal; ལྟ་ལྟ་ *phyag-rgya* in mystic rites the symbolical gestures of the hand or the fingers, to express certain charms and language.

ལྟ་ལྟ་ *rgya-yul* the country of India or China.

རྒྱལ་པོ་ *rgya-pi* བཟུང་པ་ painted figures, etc.; a portion of meat (*Jā.*). It also denotes a measure = half *dum* or one fourth of *lu*.

རྒྱལ་པོ་ *rgya-roq* = རྒྱལ་པོ་ རྒྱལ་པོ་ *aga-tsom* beard.

རྒྱལ་པོ་ *rgya-lab* talk, gossip.

རྒྱལ་པོ་ *rgya-lam* high road, main way.

རྒྱལ་པོ་ *rgya-cug* the juniper tree; a species of fir from China and the Himalayas; a species of jujube; རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgya-gar-dal rod-gi cug-pa bbras-bu ohuā-ohuā yod-pa shig* (*Khrīd.* 33); རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgya-cug-gi bbru* རྒྱལ་པོ་, བཟུང་པ་ *jujube*, fruit.

Syn. རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *bya-rgod sen-mo*; རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *bbras-slum-can*; རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *ddal-kyes*; རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ (*Mon.*).

རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgya-cug bkhyl* (རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ རྒྱལ་པོ་ *rgya-cug-gi adol-po bkañ-po*) a species of juniper.

རྒྱལ་པོ་ *rgya-cubs* or རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *pus-cubs* light trousers worn by the Chinese.

རྒྱལ་པོ་ *rgya-pog* Chinese paper.

རྒྱལ་པོ་ *rgya-pas* = རྒྱལ་པོ་ *rgya-tshos* vermillion.

རྒྱལ་པོ་ *rgya-ser* 1. gap, cleft, fissure chasm in rocks, glaciers, &c. 2. a dog with yellow spots about the nose. 3. རྒྱལ་པོ་ a Russian.

རྒྱལ་པོ་ *rgya-sog* or རྒྱལ་པོ་ *rgya-sog-lo* 1. a saw imported from India or China. 2. a Tartar of Turkistan.

རྒྱལ་པོ་ *rgya-srañ* a wide opening or passage; a street; a balance.

རྒྱལ་པོ་ *rgya-sran* རྒྱལ་པོ་ (ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་) a kind of pulse; gram.

རྒྱལ་པོ་ *rgyag-pa* another form for རྒྱལ་པོ་ *rgyab-pa*, used esp. in *O.*, to throw, cast, fling; རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *mdañ rgyag-pa* to shoot arrows; རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *dgon-pa shig rgyag-pa* to found a monastery. Haas, in general, all the significations of རྒྱལ་པོ་.

རྒྱལ་པོ་ I: *rgyags-pa* རྒྱལ་པོ་ provisions, victuals, food; རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *btshe-wañi rgyags* provisions for living; རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *lam-rgyags* provisions for a journey; རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *dgon-rgyags* provisions for the winter; རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyags-sol* merchandise to buy or barter victuals with.

རྒྱལ་པོ་ II: རྒྱལ་པོ་, རྒྱལ་པོ་, རྒྱལ་པོ་; རྒྱལ་པོ་ *droga-pa* arrogance, pride. Adj. arrogant and inebriated. There are eight kinds of རྒྱལ་པོ་ *rgyags-pa*:—(1) རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rigs bkañ-was rgyags-pa* pride of high birth; (2) རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *gsung kye rgyags-pa* pride of appearance; (3) རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *lad-tshos rgyags-pa* pride of youth; (4) རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *nañ mod-pas rgyags-pa* pride of freedom from sickness; (5) རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *nor-gyis rgyags-pa* pride of wealth; (6) རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *dsonñ yod-pas rgyags-pa* pride of power; (7) རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *lho-rig pas-pas rgyags-pa* pride of technical knowledge; (8) རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *mañ-du tshos-pas rgyags-pa* pride of versatile perception.

རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyags-pañi dgañ-ston* fat, stout (*Sch.*); also mighty, powerful, proud.

རྒྱལ་པོ་ *rgyañ* = རྒྱལ་པོ་ *rgyañ* 1. wall. 2. རྒྱལ་པོ་ distance.

རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyañ-grag* རྒྱལ་པོ་ the distance of about two miles; the reach of hearing.

རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyañ-gachol bkañ-gin* moving forward by long leaps.

རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyañ tshuñ-wa* near; རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *sig-rgyañ* distance of sight, i.e., the distance from which a man may be well distinguished.

རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyañ-du lus-pa* lingering behind (*Sch.*).

རྒྱལ་པོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyañ-nas phog-pa* རྒྱལ་པོ་ ear shot; hit from a distance.

ལྷོ་པ་ *rgyan-po* ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ throwing dice; also ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *rgyan beshag-gakhan* one who joins in a wager; gambler.

ལྷོ་པ་ལྷོ་པ་ *rgyan-po byed-pa* to lay a wager.

ལྷོ་པ་ *rgyan dor-wa* or ལྷོ་པ་ *beshag-pa* ལྷོ་པ་ a dice-rogue; a gamester; one who throws dice.

ལྷོ་པ་ *rgyan-phras* ལྷོ་པ་ commonly or slightly ornamented.

ལྷོ་པ་ *rgyan-byas*, v. ལྷོ་པ་ *rgyan*.

ལྷོ་པ་ *rgyan sla-gam* ལྷོ་པ་ a semi-circular necklace.

ལྷོ་པ་ *rgyab* ལྷོ་པ་ 1. the back of the body; the back part of anything; ལྷོ་པ་ *rgyab-kyi phyogs* behind; ལྷོ་པ་ *rgyab-kyis phyogs-par byed-pa* to put to flight; ལྷོ་པ་ *rgyab-khal* a burden carried on the back; ལྷོ་པ་ *rgyab gur-po* haunch-back; ལྷོ་པ་ *rgyabshas* a cushion or pad for the back. 2 a load; ལྷོ་པ་ a load or pack of wool; ལྷོ་པ་ three mule-loads.

ལྷོ་པ་ *rgaab-tu* ལྷོ་པ་ *rgyab-na*, and ལྷོ་པ་ *rgyab-la* are in common use both as adverbs and as postp., in the latter form governing the genit. case, signifying afterwards or after, behind, at the back, etc.: ལྷོ་པ་ *rgyab-la rgyug* run behind; ལྷོ་པ་ they lay down behind him; ལྷོ་པ་ after building the roof of the monastery.

ལྷོ་པ་ *rgyab-tu shon* mounts on the back.

ལྷོ་པ་ *rgyab-rtan* ལྷོ་པ་ a back-support; something to lean against; a safe retreat; prop, support.

ལྷོ་པ་ *rgyab-rtan-pa* to lean one's back against; to lean or rest on to rely upon, confide in.

ལྷོ་པ་ *rgyab-rtan byed-pa* to make a support; to back.

ལྷོ་པ་ *rgyab ston-pa* to turn one's back; to turn round.

ལྷོ་པ་ *rgyab-gnon* confirmation.

ལྷོ་པ་ *rgyab-pa*, pf. and fut. ལྷོ་པ་ *brgyab*, imp. ལྷོ་པ་ *rgyob*, to throw, to fling; to hit, to beat, to strike; ལྷོ་པ་ *rdor-gyab-pa* to throw or pelt stones at; ལྷོ་པ་ *gid-rgyab-pa* to put wood (on fire, &c.); ལྷོ་པ་ *bo-rgyab-pa* to kiss; ལྷོ་པ་ *phyugs-nags* ལྷོ་པ་ *se-turgyab-pa* to let the cattle run into the thickets. ལྷོ་པ་ *bslog-pa rgyab-pa*, also ལྷོ་པ་ *bsab-pa* to clap; ལྷོ་པ་ *bo-na-rgyab-pa* to pour or mix milk; ལྷོ་པ་ *tshe-rgyab* to salt (a curry or meat).

ལྷོ་པ་ *rgyab phyogs-pa* to turn one's back to a person or thing; to leave it behind; to be indifferent.

ལྷོ་པ་ *rgyab byed-pa* to protect; to back.

ལྷོ་པ་ *rgyab-bwol*, ལྷོ་པ་ *rgyab-rtan* cushion for the back.

ལྷོ་པ་ *rgyab-dmag* = ལྷོ་པ་ *rtse-dmag* re-inforcement; reserve.

ལྷོ་པ་ *rgyab-rtse* intend to make; hint.

ལྷོ་པ་ *rgyab-rdai* one standing behind working people in order to watch and superintend them.

ལྷོ་པ་ *rgyab-gshud* the spine, the backbone.

ལྷོ་པ་ *rgyab-yas*, ལྷོ་པ་ *gras* ལྷོ་པ་ (or ལྷོ་པ་) a number.

ལྷོ་པ་ *rgyab-ris* ལྷོ་པ་ the long-back; met. a fish or a snake.

ལྷོ་པ་ *rgyab-log byed-pa* to turn one's back; to rebel; revolt.

ལྷོ་པ་ *rgyab-log* the back; back part; the reverse of a thing.

ལྷོ་པ་ *rgyam-tshu* = ལྷོ་པ་ *rgya-tshu* ལྷོ་པ་, ལྷོ་པ་ a kind of rock-salt (brought from Sind) used in medicine.

ལྷོ་ལྷོ་ I: *rgyal* (ལྷོ་ལྷོ་ *shor-ma*) 天狼星, 天狼星
the eighth constellation in the Hindu
and Buddhist astronomy.

Syn. ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *bla-mahi lha-lam-ma*;
ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *shyor ldam-ma*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *tahim-byed-*
ma; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *grub-pa-ma*; ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-smad*
(*Mon.*).

ལྷོ་ལྷོ་ II: 1. 五. 2. the five penalties
for theft.

ལྷོ་ལྷོ་ III: (used only in compounds)
royal, victorious; also great, chief

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Rgyal-kun bdud* = ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Hkhor-los rgyur-wahi rgyal-po*
a Ohakravarti Rājā (*Mon.*).

ལྷོ་ལྷོ་ *Rgyal-glab* 不可战胜, 不可战胜
invincible; the unconquerable.

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-gyi mtshan-mo* ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
a December night; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-gyi sha-*
wa ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ the month of December; ལྷོ་
ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-gyi sha-wa* ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ the
full-moon day of December-January.

ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-khañ* = ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-*
poñi pho-brañ the king's residence; palace.

Syn. ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-poñi khab*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-poñi khab* (*Mon.*).

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-khab chen-po* the main
government, imperial government (*Fig.*
k. 18).

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-khrims* = ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-*
poñi khrims court law; the king's law: ལྷོ་
ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-khrims* the law is a golden yoke.

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-mkhan-po* ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ (*Sahr.*;
Ta. 2, 250) learned.

ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-rgyud* royal family or line-
age.

ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-rha* ལྷོ་ལྷོ་ drum of victory.
ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-rha rab-*
byams phāñ kun-khyab par-bhagags the

drum of victory diffusing far and wide
proclaims your fame all over the world
(*Fig. k.*).

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Rgyal-chen sde-bahi* = ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
Rgyal-chen bahi ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
ལྷོ་ལྷོ་; they are: (1) ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Yul-hkhor*
gruñ ལྷོ་ལྷོ་, (2) ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Hphags skyes-po*
ལྷོ་ལྷོ་, (3) ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Spyan mi-bañ* ལྷོ་ལྷོ་, (4)
ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Bnam-thos ergas* ལྷོ་ལྷོ་

• ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-mchog* ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
p. (Sahr.; Ta. 2, 3) victorious; subdner.

• ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Rgyal-mchog rin-chen*
(*Sahr.; 27 A.*).

ལྷོ་ལྷོ་ *rgyal-bdab* ལྷོ་ལྷོ་ n. of a tree
[a lotus]S.

• ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Rgyal-sde dkar-chen* ལྷོ་
ལྷོ་ (*Sahr.; Ta. 2, 218*).

ལྷོ་ལྷོ་ I: *rgyal-po* ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་
king, chieftain, ruler; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
rgyal-por bako-wa to inaugurate a king;
to raise (him) to the throne: ལྷོ་ལྷོ་
ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ the king
is honoured in his own country, the learned
is everywhere respected; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ the
ruling deity of Do-thang: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ I
do not wish to be king: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ if I
do not attain royalty.

Syn. ལྷོ་ལྷོ་ *sa-skyoñ*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *sa-pahi*
skyoñ; ལྷོ་ལྷོ་ *sa-betruñ*; ལྷོ་ལྷོ་ *sa-bdag*; ལྷོ་ལྷོ་
sa-spyoñ; ལྷོ་ལྷོ་ *sa-dkañ*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *gruñ-po*
skyeg; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *lag-las skyeg*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
rnam-par skyeg; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *bgro-wahi dkañ*;
ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *skyed-gruñi bdag-po*; ལྷོ་ལྷོ་ *mi-rje*
ལྷོ་ལྷོ་ *mi-bdag*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *miñi dkañ-phyug*;
ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *miñi dkañ-po*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *miñi bdag-*
pa; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *gnam-gyi rgyal-po*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
ལྷོ་ *bjigs-sel byed*; ལྷོ་ལྷོ་ *dmah-skyoñ*; ལྷོ་ལྷོ་
ལྷོ་ *gyi-wor dkañ-bekur*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
mi-yi ngon-po; ལྷོ་ལྷོ་ *sa-bdeñ*; ལྷོ་ལྷོ་
btcho; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *sahi dkañ-phyug* (*Mon.*).

རྒྱལ་པོའི་རྟགས་ *rgyal-pohi rtags* the signs of royalty, such as the umbrella, the *chowry*, etc.; royal paraphernalia.

རྒྱལ་པོའི་ལུང་ *rgyal-pohi lung* = རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་ *rgyal-*
stus the son of a king; a prince; a scion
of the royal family; a royal descendant.

རྒྱལ་པོའི་དབྱེད་ *rgyal-pohi dpyad* རམི, རམས་པར་
present; tribute (to a king).

རྒྱལ་པོའི་ལུ་གུ་ *rgyal-pohi myu-gu* the son of
a king; a prince.

+ རྒྱལ་པོའི་སྒྲུབ་ *rgyal-pohi sla* = ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་
bitsun-mohi lod-sa the queen's apartments
in a palace, also her attendants.

Syn. ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *bitsun-mohi bkhor*; ལྷ་སྒྲུབ་
pho-bras bkhor (Mñon.).

རྒྱལ་པོའི་ལྷན་པོ་ *rgyal-pos bkrabs-pa* = རྒྱལ་པོའི་
ལྷན་པོ་ *rgyal-pos bdams-pa* chosen, selected
gain and loss; win by the king.

རྒྱལ་པོའི་ལྷན་པོ་ *rgyal-pham* victory and defeat;
winning and losing.

རྒྱལ་པོའི་ལྷན་པོ་ *rgyal-phran (gyal-phan)*, a petty
king; a feudatory prince.

Syn. རྒྱལ་པོའི་ལྷན་པོ་ *rgyal-rigs cha-cas*;
ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *gul-bkhor-dwan*; ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་
gul-gyi bdag-po; ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *groñ-khyer-rje*;
ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *gde-dpon*; ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *sa-yi tihg-*
le bdein; ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *khams-kyi rgyal-po*
(Mñon.).

རྒྱལ་པོའི་ *rgyal-wa* ལམ, v. neut. 1. to be
victorious; to win; to conquer; to subdue;
to overpower; ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *nag-pohi*
phyogs-las rgyal-wa to be victorious over
the powers of sin, i.e., the side of darkness;
ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *gyul-las rgyal-wa* to be vic-
torious in battle; ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *tshod ka-*
wa las rgyal-wa to pass an examination
successfully; ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *rtso-d-pa-la rgyal-*
wa to win a contest. 2. the number
twenty-four.

རྒྱལ་པོའི་ II: ལམ 1. the act of conquer-
ing; victory. 2. the conquering party or
person; he that prevails; the conqueror
(opp. to ལྷན་པོ་ *pham-pa*, the vanquished).

རྒྱལ་པོའི་ III: ལམ, ལམ་པོ་ 1. the con-
queror, most high, i.e., the Buddha. 2.
the earliest known Buddha, Adi-Buddha;
the conqueror of passions.

རྒྱལ་པོའི་ IV: adj. victorious; superior;
eminent; excellent: ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་
nam-par rgyal-wahi khañ-bas the man-
sion completely excellent.

* ལྷན་པོའི་ *rgyal-wa can*, n. p. (Schr.:
Bull. 1848, 288).

* ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *rgyal-wa kchog-gi*
skyed-mdeas ལམ་པོའི་ལྷན་པོ་ (Schr.; *Kālac. T.*
21).

རྒྱལ་པོའི་ལྷན་པོ་ *Rgyal-wa gñis-pa* the second
Buddha of this age; an epithet which
once belonged to Nāgārjuna, now given
to Tsong khapa, i.e., ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *Rje-rñ-po-*
che, ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *rgyal-wa gñis-pa* *kyid-rtser*
bsgreñs, he uplifted in the king-
dom the banner of the creed of the second
Buddha (Tsong-khapa) (*Yig. k.* 22).

* ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *rgyal-wa tsul-khrims* one
of the four great Teachers of the Bon
religion (*G. Bon.* 35).

རྒྱལ་པོའི་ལྷན་པོ་ *Rgyal-wa tshe-dpag-med*
ལམ་པོའི་ལྷན་པོ་ (Schr.; 29 A.) n. of a
Dhyāni-Buddha.

* ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *Rgyal-wa chakya thub-pa.*
ལྷན་པོའི་ལྷན་པོ་ *ta-tya-thka mu-ni* (Schr.; 33 A.).

རྒྱལ་པོའི་ལྷན་པོ་ *Rgyal-wa Rin-po-che* the
“most precious Jina” is the ordinary title
in Tibet of the Grand Lama of Lhasa—
the Dalai Lama.

རྒྱལ་པོའི་ལྷན་པོ་ *Rgyal-wahi cod-pan* ལམ་པོའི་
n. of a famous king of Kashmir who reign-
ed about the seventh century A.D.

རྒྱལ་པོའི་ལྷན་པོ་ *Rgyal-wa bñi bñan-pa* = ལྷན་པོའི་
ལྷན་པོ་ *sañs rgyas-kyi bñan-pa* the reli-
gion of Buddha; Buddhism (*Yig. k.* 10).

ལྷ་པོའི་ཕྱུང་བ་ལྟ་བུ་ *rgyal-wahi thug-eras* བྱེད་པའི་ཕྱུང་བ་ལྟ་བུ་
the spiritual son of Buddha.

ལྷ་པོའི་ཕྱུང་བ་ལྟ་བུ་ *rgyal-wahi rgyan* = ལྷ་པོའི་ཕྱུང་བ་ལྟ་བུ་
lag-mig me-tog a flower resembling in
appearance the eye of a Buddha and used
in medicine (*Sman*. 421).

ལྷ་པོའི་དཔལ་པོ་ *Rgyal-wahi dpañ-po* བྱེད་པའི་དཔལ་པོ་
the chief Buddha; also an occasional appellation of the Grand Lama of Lhasa: ལྷ་པོའི་དཔལ་པོ་མཆོག་པོ་འཇམ་དཔལ་པོ་འཇམ་དཔལ་པོ་
the Gyal-wai Wang-po is the great seer and
one who knows all things (*Yig. k. 1*).

* ལྷ་པོའི་དཔལ་པོ་མཆོག་པོ་ *rgyal-wahi dpañ-po*
blo-gros བྱེད་པའི་དཔལ་པོ་མཆོག་པོ་ (*Schr.*; *Bull.* 1848,
94) one whose mind is devoted to the
Lord Buddha.

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *rgyal-wahi myu-gu*, v. ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་
rgyal-was བྱེད་པའི་ལྷ་པོ་ [a nascent Buddha.] S.

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *rgyal-wahi rgyal-tshab* = ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་
Rgyal-wa rin-po che ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་
the Regent of Tibet who administers the
country during the minority of the Dalai
Lama; now called *Rgyal-tshab Rin-po che*
or *Bod-Rgyal-po* (*Pö-gye po*).

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *rgyal-wahi tshab* the vice-regent
of Buddha; a name of Maitreya Bodhi-
sattva.

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *rgyal-wahi gehi* བྱེད་པའི་ལྷ་པོ་
chub sems-dpañ or *Bodhisattva*.

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *Rgyal-wahi hod* བྱེད་པའི་ལྷ་པོ་
the glory of Buddha; name of a
Bodhisattva.

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *rgyal-wahi sras* = ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་
wa བྱེད་པའི་ལྷ་པོ་; *Bodhisattva*, a Buddhist monk;
an ordained *Bhikṣu*.

* ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *rgyal-wahi lha* བྱེད་པའི་ལྷ་པོ་ (*Schr.*;
Ta. 2, 146).

* ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *rgyal-wa dkañ* བྱེད་པའི་ལྷ་པོ་ (*Schr.*;
Kalio. T. 22) one of the ten stages of
perfection or *dñi*.

ལྷ་པོ་ *rgyal-bu* ལྷ་པོ་, ལྷ་པོ་ the son of
a king; a prince; ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ *rgyal-bu rgyal-*
byed n. of a prince in Kosala in Buddha's
time.

Syn. ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *tsod-nam* ལྷ་པོ་;
sil-gnon-bu; ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *rgyal-*
rigs thig-lu; ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *rgyal-pohi* ལྷ་པོ་;
rgyal-sras; ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *nor-*
bdzin bdag-pohi sras; ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *rgyal-pohi*
myu-gu (*Shon.*).

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *Rgyal byed-ma* ལྷ་པོ་, ལྷ་པོ་
n. of a goddess.

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *Rgyal-byed-tshal* ལྷ་པོ་ n. of
the grove which was purchased by Anāth-
pīḍada a merchant of S'rāvastī and where
the Buddha resided for a long time.

* ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *Rgyal-dpañ lha-pa chen-*
po = ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ ལྷ་པོ་ *kun-guig* ལྷ་པོ་
lhañ rgya-mtshohi shab (*Schr.*; 16 A).

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *Rgyal-dpañ padma* = ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་
sañs-rgyas gñis-pa or ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་
Slob-dpon Rin-po-che an epithet of the
saint Padma Sambhava given him by the
Rñiñ-ma sects (*Yig. k. 27*).

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *rgyal-blon* the king and his
minister, also the state minister.

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *rgyal-mo* ལྷ་པོ་ the queen; wife
of the king.

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *Rgyal-mo ka-ra* (ལྷ་པོ་ *aman*) a
sugar, a coarse sugar used in medicine.

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *Rgyal-mo-roñ* = ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *Rgyal-*
roñ n. of a country on the confines of S. E.
Tibet (*Situ. 56*).

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *rgyal-mohi ga-gon* ལྷ་པོ་ n.
of a place.

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ *rgyal-tshab* ལྷ་པོ་ 1. the Desi
(*Bde-rid*) or regent of Tibet. 2. the
would-be successor of a king; crown
prince.

ལྷ་པོའི་ལྷ་པོ་ 1: *rgyal-mtshan* ལྷ་པོ་, ལྷ་པོ་
ལྷ་པོ་ 1. the armorial flag or banner of

victory of Buddhism; is the orthodox standard of the Buddhist. 2. used as a personal name of *Bodhisattvas* and individuals such as:—ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *Byañ-chub sems-pa mi brjed-pahi rgyal-mtshan*, ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rtogs-pahi rgyal-mtshan*, ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *Yohs-su rtogs-pa dāñ bral-wāhi rgyal-mtshan*. 3. ལྷན་པོ་ *phod-wāñ*. The Gyal-tshan or Buddhist banner is seen as a kind of decoration of cloth in various colours and of cylindrical shape erected upon a flagstaff or carried on a pole. It is also made in brass and wood. In Tibetan Buddhism the following are the ལྷན་པོ་ *rgyal-mtshan*, to combat with the powers of evil:—(1) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *tshul-khrims-kyi rgyal-mtshan*, (2) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *tiñ-ño-hdsin-gyi rgyal-mtshan*, (3) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *ces-rab-kyi rgyal-mtshan*, (4) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *ye-ces-kyi rgyal-mtshan*, (5) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rnam-par grol-wāhi rgyal-mtshan*, (6) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *chen-pōhi rgyal-mtshan*, (7) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *ston-pa-ñid-dāñ mtshan-ma med-pāhi smon-pa med-pāhi rgyal-mtshan*, (8) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *thabs-kyi rgyal-mtshan*, (9) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *sams-oan med-pa-dāñ srog med-pa-dāñ gañ-zag med-pāhi rgyal-mtshan*, (10) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rtēn-cih hōdrel-par hbyuñ-wa khoñ-du ohlud-paṅ mthar lta-bu dāñ bral-wāhi rgyal-mtshan*, (11) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rañ-gi sems-gi sems yohs-su dag-paṅ rañs-rgyas-kyi byin-gyis brlabs*.

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rgyal-mtshan grags* ལྷན་པོ་ fame; ornament.

* ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rgyal-mtshan-ma* ལྷན་པོ་ (Schr.; 99 B) ensign of good fortune.

* ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rgyal-mtshan sañ-ge* ལྷན་པོ་ (Schr.; Org. m. 111, 25).

ལྷན་པོ་ *rgyal-sla* ལྷན་པོ་ the month of December.

ལྷན་པོ་ *rgyal-rabs* genealogy of kings.

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *Rgyal-rabs Bon-gy hbyuñ-gnas* n. of a work on the origin of the Bon religion.

ལྷན་པོ་ *rgyal-rigs* ལྷན་པོ་; ལྷན་པོ་ the military caste of India; royal race; the race of a king.

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rgyal-rigs skyes* ལྷན་པོ་ born of the military caste, also of the royal family; resident of Magadha.

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rgyal-rigs cha-ṣas* = ལྷན་པོ་ *rgyal-phran* a petty king; a vassal or feudatory prince (*Mñon*).

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rgyal-rigs thig-le* = ལྷན་པོ་ *rgyal-bu* the son of a king; a prince.

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rgyal-rigs-mo* ལྷན་པོ་ a lady of the military caste of India.

ལྷན་པོ་ *rgyal-roñ*, v. ལྷན་པོ་ *rgyal-mo-roñ*.

ལྷན་པོ་ *rgyal-sa* capital seat of Government, royal place; the place or position of a king.

ལྷན་པོ་ *rgyal-sras* = ལྷན་པོ་ *rgyal-pōhi sras* the son of a king or prince.

* ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rgyal-bṣes* ལྷན་པོ་ n. pr. (Schr.; Was. 55).

ལྷན་པོ་ *rgyal-srid* ལྷན་པོ་ a kingdom; empire; state.

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rgyal-srid rgyas-pa* ལྷན་པོ་ empire.

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ *rgyal-srid Rin-chen sa-bḍun* the seven different precious articles of royalty, viz:—ལྷན་པོ་ *lkhōr-lo* ལྷན་པོ་ the wheel; ལྷན་པོ་ *nor-bu* ལྷན་པོ་ gem; ལྷན་པོ་ *ḥtoun-mo*, ལྷན་པོ་ queen; ལྷན་པོ་ *ḥlon-po* ལྷན་པོ་ minister; ལྷན་པོ་ *ḡuñ-po* ལྷན་པོ་ elephant; ལྷན་པོ་ *ṭa-mohog* ལྷན་པོ་ spirited horse; ལྷན་པོ་ *khyim-ḥdag* ལྷན་པོ་ house-holder; ལྷན་པོ་ *dmagpon rin-po che* ལྷན་པོ་ commander-in-chief.

cause, which sometimes coincides with 'cause and effect'; ལྷ་ཁྱེད་དེ་ལྷ་ལྷ་ *rgyu-dan rkyen-dohi phyir*, ལྷ་ལྷ་ *dohi rgyu*, ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *dohi rkyen-gyis*, ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *dohi rgyu-rkyen* therefore; on that account. ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *se-wahs rgyu* in medicine the three anthropological causes or conditions of diseases; the three 'humours,' wind, bile, and phlegm; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *rid-wahs rgyu* the ultimate cause of diseases and of every evil, viz., ignorance; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *ma rig-pa*, ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *skyed byed-rgyu* the creative cause; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *bphel-wahs rgyu-ni lte-wa* the efficient cause of growth is the navel-string; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *rgyu byed-pa* to be the principal cause of; to lie at the bottom of a matter; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *rgyu skyed-pa* to lay the foundation of. There are six kinds of ལྷ་ *rgyu*, i.e., ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *rgyu-drug*:—ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *byed-dohi rgyu*, ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *ghan-oig bbyu-wahs rgyu* ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *gnam-gmin-gyi rgyu*, ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *mtshu-ds-par ldan-pahs rgyu*, ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *kun-tu bgro-wahs rgyu*, ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *skal-mñam kyi rgyu*. 2. attached to a verbal root *rgyu* often indicates the supine and, colloquially, the infinitive; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *wishes to go*. Also forms a future tense when connecting the root with the auxil. verb. ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *will eat*: ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *those that will come to me*; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *when the government was to be entrusted to him*; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *horses were not to be had (Jā.)*; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *qkon-rgyu med* that is not a very precious thing; there is nothing particular in that; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *qshan-pas legs-rgyu med* he is not more beautiful than others; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *ya-mtshan rgyu-med* that is not to be wondered at.

ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *rgyu-rkyen* ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *reason; cause; acc. to Jā. connection: ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *rgyu-rkyen bshad-du grol* please explain*

to me the connection. ལྷ་ལྷ་ *rgyu-dha* colloq. that which belongs to a thing; appurtenance; necessary implement, &c.; also property. ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *rgyu-bbras* cause and effect or consequence; gen. in a moral sense; actions and their fruits (ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *las-kyi rgyu-bbras*); ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *las rgyu bbras-kyi-chos* the doctrine treating on this subject; the doctrine of retribution; the principal dogma of Buddhism; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *las-rgyu bbras la-yid chos-pa* to believe in the doctrine of retribution.

ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *rgyu-skar* ལྷ་ལྷ་ལྷ་ "the moving stars." The constellations through which the moon passes in her revolution round the heavens are called ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *rgyu-skar lha-mo si-cu rta-brgyad*, the twenty-eight goddesses, moving-stars, believed to be the daughters of the four guardian-kings of the world. The constellations are thus named:—(1) ལྷ་ལྷ་ *Aśvini* (ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *dbyug-gu*); (2) ལྷ་ལྷ་ *Bharani*; (3) ལྷ་ལྷ་ *Kṛttika* the Pleiades; (4) ལྷ་ལྷ་ *Rohini* (ལྷ་ལྷ་ *be-rdse*); (5) ལྷ་ལྷ་ *Mṛgasiras* (ལྷ་ལྷ་ *amal-po*); (6) ལྷ་ལྷ་ *Ārdrā*, ལྷ་ལྷ་ (7) ལྷ་ལྷ་ *Punarvasā*; (8) ལྷ་ལྷ་ *Puṣyā* (ལྷ་ལྷ་ *rgyal-stod*=ལྷ་ལྷ་ *nam-so*); (9) ལྷ་ལྷ་ *Aśleṣā* (ལྷ་ལྷ་); (10) ལྷ་ལྷ་ *Maghā* (ལྷ་ལྷ་ *rta-pa*) or ལྷ་ལྷ་ *rta-chen* with Regulus bright star; (11) ལྷ་ལྷ་ *Pūrraphalgunī* or ལྷ་ལྷ་ *rta-hu* or ལྷ་ལྷ་ *rta-kuu*; (12) ལྷ་ལྷ་ *Uttaraphalgunī* or ལྷ་ལྷ་ *kha*; (13) ལྷ་ལྷ་ *Haara* or ལྷ་ལྷ་ *bya-ma*; (14) ལྷ་ལྷ་ *Oitrā* (or ལྷ་ལྷ་ *bya-hu* with Spica); (15) ལྷ་ལྷ་ *Śatī*; (16) ལྷ་ལྷ་ *Viśākhā* (17) ལྷ་ལྷ་ *Anurādhā* or ལྷ་ལྷ་ *lag-sor*; (18) ལྷ་ལྷ་ *Jyēṣṭhā*, or ལྷ་ལྷ་ *lde-hu* (with Antares); (19) ལྷ་ལྷ་ *Mala*, or ལྷ་ལྷ་ *erog-pa*; (20) ལྷ་ལྷ་ *Parvāśādhā*; (21) ལྷ་ལྷ་ *utārāśādhā* or ལྷ་ལྷ་ *phul*; (22) ལྷ་ལྷ་ *Abhijit*; (23) ལྷ་ལྷ་ *Gravāṇā* ལྷ་ལྷ་ *gnis*; (24) ལྷ་ལྷ་ *Dhanasta* or ལྷ་ལྷ་ *mon-dre*; (25) ལྷ་ལྷ་

gokin-tshad thukhu babo-pa la gnan-mad
chu-er qkhris-tshad tsial-wa yis rgyu-ma
gnor-shid bkhru-was rgyu-gner yin, རྩ་ལྔ་ལྔ་
ཤོ་ལྔ་ལྔ་ཤོ་ལྔ་ do-la don-bkhrus-gnod bkhru
stobs-chen dal, ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ rgyu-
bkhor ལྔ་ལྔ་ལྔ་ rgyu-bkhor ལྔ་ལྔ་ལྔ་ rgyu-lkugs.
 We read of, also, ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་
rgyu-gner gcog-pahi tho-wa gsum the three
 hammers to break the nails of colic.

རྩ་ལྔ་ rgyubhi rgyum कारणचितः the
 stream of cause.

རྩ་ལྔ་ rgyubhi byed རྩ་ལྔ་ that has
 become a cause; excuse.

རྩ་ལྔ་ rgyubhi gso-ལྔ་ རྩ་ལྔ་ the
 chief or primary cause.

རྩ་ལྔ་ rgyubhi rig རྩ་ལྔ་ the science
 of reasoning.

རྩ་ལྔ་ rgyu yab-dag-par bhad-
pa that has fully stopped or terminated
 the cause; the consequence.

རྩ་ལྔ་ rgyu-yis khyad-par རྩ་ལྔ་ the
 chief cause; the agent.

རྩ་ལྔ་ rgyu-rig oen-po (རྩ་ལྔ་ gna)
 རྩ་ལྔ་ a number.

རྩ་ལྔ་ rgyu-la bbras-bu bteags
 རྩ་ལྔ་ to attach a fruit to cause.

རྩ་ལྔ་ rgyu-las byun རྩ་ལྔ་ produced
 or originated from cause.

རྩ་ལྔ་ rgyu-las-kyi bbyun-wa =
gyug-khams the body; form.

རྩ་ལྔ་ rgyu-sa = (ལྔ་ lam) road, passage.

རྩ་ལྔ་ rgyu-sra track, passage, road:
ལྔ་ལྔ་ btean-gyi rgyu-sra the road
 that is frequented by a *Btean* (demon).

རྩ་ལྔ་ rgyud I: རྩ་ལྔ་ a string; chain; that
 which joins things together; a connection,
 whether physical or mental; རྩ་ལྔ་ chain of
 hills.

རྩ་ལྔ་ II: རྩ་ལྔ་ Tantrik treatise; ritual
 book for coercing deities and for other

magical ceremonies. One of the large
 divisions of the Kah-gyur is styled རྩ་
 because it contains innumerable magical
 treatises. There are said to be four
 classes of Tantras, རྩ་ལྔ་, namely, (1)
 རྩ་ལྔ་, (2) རྩ་ལྔ་, (3) རྩ་ལྔ་, (4)
 རྩ་ལྔ་. In the Tan-gyur the
 collection of Tantras is named རྩ་ལྔ་.

རྩ་ལྔ་ rgyud-pa I: vb. to tie, fasten,
 connect together.

རྩ་ལྔ་ II: religious teacher; especially
 a teacher of mysticism.

རྩ་ལྔ་ III: extraction; lineage; belong-
 ing to a family or race; family.

Syn. རྩ་ལྔ་ རྩ་ལྔ་; རྩ་ལྔ་ *riso-*
bkhrid; རྩ་ལྔ་ *rige-bbyun*; རྩ་ལྔ་ *rigs-*
rgyud; རྩ་ལྔ་ *sa-bon las-ogun*; རྩ་ལྔ་
gduh-rgyud; རྩ་ལྔ་ *rus-rgyud*; རྩ་ལྔ་ *cho-*
hbrah; རྩ་ལྔ་ *ca-ke*; རྩ་ལྔ་ *snag-las-skyes*;
 རྩ་ལྔ་ (*Mon.*).

རྩ་ལྔ་ rgyud-pa gsum the three kinds
 of lineage are:—(1) རྩ་ལྔ་ *gduh-rgyud*
 family; descent; personal; (2) རྩ་ལྔ་ *ku-*
rgyud descent (of the spirit in emanations,
 etc., as in the case of incarnate lamas);
 (3) རྩ་ལྔ་ *shob-rgyud* spiritual descent
 (ministerial succession by disciples).

རྩ་ལྔ་ rgyun continuity; rgyun-du always;
 at all times; continually.

རྩ་ལྔ་ rgyun khri settled seat or throne;
རྩ་ལྔ་ རྩ་ལྔ་ རྩ་ལྔ་ རྩ་ལྔ་ རྩ་ལྔ་ རྩ་ལྔ་
gna goig-tu bjug-pahi khri the chair which
 always remains in one place.

རྩ་ལྔ་ rgyun-khyon always to protect
རྩ་ལྔ་ rgyun-gyi myn-gu = རྩ་ལྔ་
sil rain-drops or dews (*Mon.*).

རྩ་ལྔ་ rgyun-bab tala = རྩ་ལྔ་
 heavy rain (*Mon.*).

རྩ་ལྔ་ rgyun-gtan = རྩ་ལྔ་ རྩ་ལྔ་
 at all times; the stream of time: རྩ་ལྔ་

དུ་མི་རྒྱུ་ལ་ལ་ real business; transactions of a public character must always be reliable (D. vol. 7).

རྒྱུ་ལ་ *rgyus-pa* sinews; tendons.

རྒྱུ་ *rgyo* བེལ་ལྟ་, ལྟ་ལྟ་ (a colloq. and obscene term) sexual union; copulation.

རྒྱུ་ *rgyo-wa*, pf. ལྟ་ལྟ་ *brgyos*, fut. ལྟ་ *rgyo*, imp. ལྟ་ *rgyos*, to have sexual intercourse; acc. to *Ca.* to deflower, ravish.

རྒྱུ་ལ་ *rgyogs* ལྟ་ལྟ་; ལྟ་ལྟ་ *mergyogs rdo-rgyogs* gun; missile.

རྒྱུ་ལ་ *rgyos-wa*, pf. ལྟ་ལྟ་ *brgyas*, fut. ལྟ་ *brgyas*, seems to be a secondary form of ལྟ་ལྟ་ *rkyos-wa*, to extend, stretch, spread forth, distend.

རྒྱུ་ལ་ *rgyor-wa* ལྟ་ལྟ་ to kill.

ལ་ *lga* this word is seldom used, its modern form being ལ་ *sga*. 1. ginger fresh or dried; ལ་ལྟ་ *lga-rion* fresh ginger. In medical works both ལ་ *lga* and ལ་ *sga* are used to imply ལ་ལྟ་ *sga-smug*, the brown ginger. 2. ལ་ལྟ་ *rus-kyi miā* n. of a tribe; ལ་ལྟ་ལྟ་ *qbrah-hgru ldoñ-gsum lga-dañ hshi* the four tribes were *Qbrah*, *Hgru*, *Ldoñ* and *Lga*.

ལ་ལྟ་ *lga pho-che*=ལ་ལྟ་ *rgyam-tshā* a mystical word; oxide of mercury; also signifies ལ་ལྟ་ *sga*, medicinal ginger.

ལ་ལྟ་ *lgañ-ne* marble white. ལ་ལྟ་ *skya lgañ-ne* is stated to mean perfectly white (*Jā.*).

ལ་ལྟ་ *lgañ-pa* or ལ་ལྟ་ *lgañ-phug* acc. to *Jā.* the urinary bladder (*Med.*).

Syn. ལ་ལྟ་ *shu-so*; ལ་ལྟ་ *lgañ-bu* (*Mon.*).

ལ་ལྟ་ *lgañ-pa* relating to the bladder (*Lex.*).

ལ་ལྟ་ *lgañ-bu* urinary bladder; same as ལ་ལྟ་ *lgañ-pa*; acc. to *Jā.* huak, pod, shell.

ལ་ལྟ་ *lgañ-bug*=ལ་ལྟ་ *dri-shuñi* snod the bladder (*Sman.*).

ལ་ལྟ་ *lgañ-gger*=ལ་ལྟ་ *sga-rion* fresh ginger.

ལ་ལྟ་ *Lgar-ma nes-po* patriarch of the tribe of *Lgar-ma*; a tribal name: ལ་ལྟ་ *lga-mi lgar-ma nes-po* thob the tribe of *Lga* obtained the name of *Lgar-ma nes-po*.

ལ་ *lgo* a common kind of fungus like the lycoperdon or puff-ball.

ལ་ལྟ་ *lgyam-tshā*, ལ་ལྟ་ *sga-ga* 1. ginger, v. ལ་ལྟ་ *lga pho-che*. 2. acc. to *Jā.* a kind of rock salt.

ལ་ *sga*=ལ་ *lga* ལ་ལྟ་, ལ་ལྟ་, ལ་ལྟ་ 1. ginger. 2. saddle, resp. ལ་ལྟ་ *chib-sga*, a saddle for a horse; ལ་ལྟ་ *chib-sga hstāg-pa* to lay the saddle on; to saddle; ལ་ལྟ་ *gyag-gi sga* a saddle for a yak.

ལ་ལྟ་ *sga-skye* ginger: ལ་ལྟ་ *sga-skyas bad-rhūñ sei-shiñ khreg-bkhyag hju* ginger removes phlegm and wind and liquifies the blood.

ལ་ལྟ་ *sga-khebñ* saddle cloth; the leather cover or coating of a saddle.

ལ་ལྟ་ *sga-glo* saddle girth.

ལ་ལྟ་ *sga-sgron-pa* described in *Hbrom* as meaning: to saddle a horse.

ལ་ལྟ་ *Sga-tig nag-po* the flower of a bitter species of ginger: ལ་ལྟ་ *sga-tig nag-poñ dmu rdeñ chū-er bdrer* the flower of *Sgati* used as a medicine draws out the yellow water of dropsy.

藏文 *sga-thag* ropes or straps used in adjusting a saddle.

藏文 *sga-pa* 1. a young horse just fit for the saddle. 2. 藏文 *gyag thod-pa dka-po la sga-pa* or a yak with a white forehead is called *sga-pa* (Btsi.).

藏文 *sga-phoñ* bat; flitter-mouse (Sek.).

藏文 *sga-mung*, also written 藏文 *smung-sga*, brown ginger.

藏文 *sga-tsha* the flower of ginger plant: 藏文 *sga-tshas drod-skyed rul-good chu-sor bāren* ginger flower (used) as a stimulant, cures sores and draws out pus.

藏文 *sga-tsha* 藏文 pungent ginger.

藏文 *sga-lag* frame of the saddle; saddle-bow; saddle-tree (Os.).

藏文 *sga-ser* 藏文 turmeric; yellow ginger; a spine used in cooking meat for the table.

藏文 *sga-sa* straps for fastening the travelling-baggage to the saddle, cf. 藏文 *sa-stag*.

藏文 *sgag-thuñ* n. of a small silk scarf used in religious services in Tibet: 藏文 *sgag-thuñ, sgid bde-ma* (S. kar. 179).

藏文 *sgag-pa* 藏文 to ravish; to copulate; to embrace in sexual union.

藏文 *sgañ* 1. a hill-spur; the ridge or top of a hill: 藏文 *sgañ-lu shag* keep on the top of the table. 2. time; occasion: 藏文 *las-ka byed-pañi sgañ* to-morrow at the time of doing work; 藏文 *da-ka ho-sa-wañi sgañ* just now while taking food. 3. 藏文 *chu-sgañ* a blister caused by manual work, by long marches, &c., cf. 藏文 *bsegrñ*.

Syn. 藏文 *ston*, 藏文 *mtsho-wa* (Mdon.)

藏文 *sgañ-kha* = 藏文 *sgañ-khul* 1. a hill-spur: 藏文 *sgañ-kha* the (village) is situated on a mountain spur. 2. full, entire: 藏文 *sgog-shags gong bēad-kyañ sdig-pa sgañ-kha re so-sor yon* even if (you) kill one living being there will be the full (amount of) sin in each separate case.

藏文 *sgañ-khul* acc. to Jā. same as 藏文 *sgañ-kha*.

藏文 *sgañ-gi-lid* a species of partridge.

藏文 *sgañ-mthoñ* so a high hill

藏文 *sgañ-wa*, pf. 藏文 *bsegrñ*, fut. 藏文 *bsegrñ*, to grow or become full (Os.): 藏文 *buñ-med na so-sgañ* a full grown woman; marriageable girl.

藏文 *sgañ-bu* full quantity; entire piece: 藏文 *sgañ-bu* has not his wife been entirely broken-down within (A 11).

藏文 *sgañ-gyōñ* 藏文 elevations and depressions on a hillside.

藏文 *sgañ* 藏文 1. bank or elevated place on the margin of a river. 2. n. of districts in S.E. Tibet.

藏文 *sgab-bdre* a class of demon; a ghost that remains concealed: 藏文 *sgab-bdre* *lugs-dak mthun-pas sgañ-bdre bēgrāñ* if the Tantrik priest properly performs exorcism, the ghosts are scared away

藏文 *sgab-pa* 1. secondary form of 藏文 *bsegrñ*, to cover; covering: 藏文 *bya-mas bu-la sgañ-pa* the covering of a young bird by its mother. 2. 藏文 *sgab* skirt or lap of a coat; 藏文 *sgab-thuñ* a short skirt.

མཐོང་ *sgam* མཐོང་པ་, མཐོང་, བེམ་ *box*, trunk, chest; also the testes: མཐོང་མཐོང་ *sgam-sgo* *mañ* a chest of drawers; མཐོང་མཐོང་ *leags-sgam* an iron-chest; མཐོང་མཐོང་ *ko-sgam* a leather trunk; མཐོང་མཐོང་ *ro-gams* or མཐོང་མཐོང་ *spur-sgam* a coffin.

Syn. མཐོང་ *sgrom*; མཐོང་ *snod*; མཐོང་ *snod*; མཐོང་ *sgrom-bu*; མཐོང་ *bañ-pa*; མཐོང་ *thab-sgrom*.

མཐོང་མཐོང་ *sgam-chud* a small box.

མཐོང་ *sgam-pa* = མཐོང་ *zab-pa* མཐོང་ *deep*; profound; མཐོང་མཐོང་ *mi sgam-pa* = མཐོང་མཐོང་ *mi zab-pa* shallow; not deep.

མཐོང་ *sgam-po*, adj. full or fully accomplished; one who is deep: མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ *Rgyal-po Sgrañ-bstan sgam-po*, King *Sgrañ-bstan* who was *Sgam-po*, i.e., fully accomplished. Acc. to *Sch.* prudent, quiet: མཐོང་མཐོང་ *sgam-pa* = མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ *thugs cin-tu sgam-po* he (the prince) was very profound.

མཐོང་ *sgar*, defined as མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ *gur mañ-po phub-nas ðakud-pa*, pitching many tents (at a place); camp; encampment; མཐོང་མཐོང་ a military encampment; མཐོང་མཐོང་ to encamp; to pitch a camp.

མཐོང་མཐོང་ *Sgar-snañ* respectable men.

མཐོང་མཐོང་ *sgar-mañ* (མཐོང་མཐོང་ *ðoo-sgra*) watch-word; parole (*Jñ.*).

མཐོང་ *sgal* a load that is carried on the back; load of a beast of burden; མཐོང་མཐོང་ *rtasgal* a horse-load; མཐོང་མཐོང་ *cin-rtabñ* *sgal* cart-load; waggon-load.

མཐོང་ *sgal-rtas* pack-horse.

མཐོང་མཐོང་ *sgal-phiyogs* beast of burden.

མཐོང་མཐོང་ *sgal bphañ-wa* to throw a load off; མཐོང་མཐོང་ *sgal ðbogs-pa* to take out a load; མཐོང་མཐོང་ *sgal ðerañ-wa* to adjust or balance a load.

མཐོང་ *sgal-pa* 1. the back of man or beast of burden; མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ *rgyab-la ðkhur-nas ðgro-wa* = མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ *sgal-pa lu ðkhur-to ðgro* the carrying a thing on one's back. 2. the small of the back; མཐོང་མཐོང་ *sgal-ðdal* the lumber region. 3. croup; crupper.

མཐོང་ *sgal-wa* to carry a load (on one's back) or to cause a load to be carried on the back of a beast of burden; མཐོང་མཐོང་ *sgal ðgel-wa* to put on a load.

མཐོང་མཐོང་ *sgal-rms* a sore on an animal's back caused by the load.

མཐོང་མཐོང་ *sgal-tshigs* the spine in general; the backbone of a beast of burden.

མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ *sgal-tshigs ñi-qu rten ðrgyas* the twenty-eight joints in the backbone; མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ *ñi-yi sgal-tshigs* the joints in the human spinal column.

མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ *sgal-tshigs ñi-qu rten ðalñ* there are twenty-four joints in the backbone of a beast of burden.

མཐོང་མཐོང་མཐོང་ *sgal-tshigs srañ-wa* a beast of burden of which the backbone is straight, i.e., not bent by work.

མཐོང་མཐོང་ *sgir-mo* མཐོང་མཐོང་ *sgor-sgor* round; orb-like; globular.

མཐོང་ *sgu*, adj. bent; མཐོང་མཐོང་ *sgu-stogs* 1. a foot-stool. 2. acc. to *Sch.* elbow; angle.

མཐོང་ *sgu-rdo* sling-string, explained as མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ *hur-rdo bphañ byed-kyi thag-pa* the string that is coiled round a stone for flinging it; a sling.

མཐོང་མཐོང་ *sgu-phiyogs* (མཐོང་མཐོང་ *sgye-phiyogs*) = མཐོང་མཐོང་མཐོང་ *mdun-la ðhyog-pa* bent-forward: མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ *sgye-phiyog sgu-phiyogs ðas-pa cin-tu goes* those that are bent forward and bent round were valuable? (*Jig*).

mi-sor, yañ yod-pa las khral-bdus nas sa
bdad-khan a land-holder who without
 paying a large tax to Government enjoys
 an estate is called *ger-pa*, also one who
 holds land fee-simple; *ger-lha* or
ger-gyi mchod-pa'i lha, a
 special deity, i.e., a deity specially adored
 by a class of people or by an individual or
 by a particular family; *ger-khag*
 semi-independent estate.

ger-gyog private servant, also
 one who does his own work; servant or
 employé of an independent party or estate
 which has no connection with the Govern-
 ment.

ger-lo, *rañ-ger*
gyi shi lo-tog the produce of a private
 estate.

go དང, རུབ, རྒྱུ་ལུགས, རུབ a door;
 an entrance or doorway; the aperture
 itself as well as the wood-work of the
 door; *go bmad-pa* or *go bmad-pa*
go bmad-pa to shut or close a door; *go*
phyo-wa or *go bmad-pa* to
 open a door; *go byug-pa* to put
 in a door; to hang a door; *go rgyab-*
pa to shut a door; *go stan-pa*
 acc. to *Sol.* to lock up, to bolt, to bar;
go hku-m-pa or *go hku-m*, acc. to *Os.*
 resp. to shut (a door); *go hku-m-wa*
 to knock or rap at the door; *go rgya-*
go large, or the principal, door or entrance;
 the gate or gate-way; *go phyi-go* the outer
 door; *go bar-go* the middle door; *go*
nañ-go the inner door; *go nañ-go* the
 secret or private door; *go nañ-go*
 the door to the store-room; *go nañ-*
go an aperture in the roof for light; sky-
 light; *go nañ-go* the upper door; *go*
hog-go the lower or under door; *go*

mchod-khañ go the chapel-door; *go*
thab-tshañ go kitchen door; *go*
tsheñ go the store-house door; *go*
chab-khañ go the bathroom door. In
 Sikkim *gom*=door.

II: often *Sgo-mo*, the admission to,
 the medium or means of, the passage of,
 knowledge or learning and, as such, the
 science itself, etc.; *Sgo-mo* *chos-kyi*
 the service of *Dharma* (religion); *Sgo-*
mtsis-kyi *Sgo-mo* the science of arithmetic
 or numbers; *Sgo-mo* *gman-kyi* *Sgo-mo*
 science of medicine; *Sgo-mo* *gman-kyi*
Sgo-mo *gman-kyi* *Sgo-mo* *gman-kyi*
Sgo-mo *gman-kyi* *Sgo-mo* *gman-kyi*
 the religious service of Dolma—the *gdo*
 for victory (in war) should be offered:
Sgo-mo *gman-kyi* *Sgo-mo* *gman-kyi*
Sgo-mo *gman-kyi* *Sgo-mo* *gman-kyi*
 as a door for entering
 the religion of Buddha, it is necessary
 to take refuge in the holy ones: *Sgo-*
mtsis-kyi *Sgo-mo* *gman-kyi* *Sgo-mo*
Sgo-mo *gman-kyi* *Sgo-mo* *gman-kyi*
 the means is a
 saintly heart (the purified heart of a *Bodhi-*
satva); *Sgo-mo* *gman-kyi* *Sgo-mo* *gman-kyi*
Sgo-mo *gman-kyi* *Sgo-mo* *gman-kyi*
 the means of
 acquiring learning is diligence and indus-
 try; *Sgo-mo* *gman-kyi* *Sgo-mo* *gman-kyi*
Sgo-mo *gman-kyi* *Sgo-mo* *gman-kyi*
 being idle and
 immedest forms a way to the springing up
 of vice.

Sgo-mo *gman-kyi* *Sgo-mo* *gman-kyi*
 in every
 way.

Sgo-mo *gman-kyi* *Sgo-mo* *gman-kyi*
 porter; door-
 guard.

Sgo-mo *gman-kyi* *Sgo-mo* *gman-kyi*

Sgo-mo *gman-kyi* *Sgo-mo* *gman-kyi*
 the
 entrance into a house; vestibule; porch;
 portal; also a small house on the gate.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-khuñ* opening of the door; an aperture in a door; མོ་ཤེ་ལོ་གི་མཁོ་ལོ་ *sgo-khuñ gi gñil-khuñ* the verandah room on the porch of a house.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-khyi* watch-dog.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-bkhor* hinge of a door or gate; the pivot on which the door turns.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-gleg* a small beam used to bar or bolt a door.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-bgram* the space near the door.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-rgyab* the space behind the door or within the door.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-glegs* རྩལ་ལོ་ལོ་, རྩལ་ལོ་, རྩལ་ལོ་ the board or plank of a door; the lintel; frame-work on the four sides of a door [a bier, the bed on which a dead body is carried] S.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-sa* ལོ་ལོ་ eggs, spawn; མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-sa-can* egg; producing or possessing or having spawn.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-sahi* ལོ་ལོ་ the testicles.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-loags* ལོ་ལོ་ the look of a door.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-chor*, v. མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-spo*.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-sñod* = མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-sñod* cummin seed.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo bñan* n. of a Bon deity who has eighteen hands and holds eighteen different weapons of war, which are as follows:—(1) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *bñeg pañi* ལོ་ལོ་ an arrow for shooting; (2) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *bñugs pañi* ལོ་ལོ་ a spear to pierce with; (3) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *goog pañi* ལོ་ལོ་ an axe to split with; (4) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *goog-pañi* ལོ་ལོ་ a chopper to cut off; (5) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *bñub-pañi* ལོ་ལོ་ a sword to cut into pieces; (6) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *bñtim-pañi* ལོ་ལོ་

a dagger to pierce through; (7) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *bñog-pañi* ལོ་ལོ་ a cannon ball for battering in; (8) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *bñugs-pañi* ལོ་ལོ་ a pin to bore through; (9) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *bñral-wañi* ལོ་ལོ་ the saw to separate or cut asunder; (10) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *dgra-wañi* ལོ་ལོ་ a razor-knife to cut the enemy; (11) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *bñkor-wañi* ལོ་ལོ་ a disk to whirl round; (12) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *sgyur-wañi* ལོ་ལོ་ an armour to ward off; (13) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *ñam-thag* ལོ་ལོ་ *geod-pañi* ལོ་ལོ་ a sword to cut off; (14) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *reg-pañi* ལོ་ལོ་ *gtar-to*; (15) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *bñit-wañi* ལོ་ལོ་ *lcags-sgrog* iron chain to bind with; (16) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *dpal-ser-gyi* ལོ་ལོ་ *khöl* boiling water; (17) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *hod-ser-gyi* ལོ་ལོ་ *me dpun* a heap of glowing fire; (18) མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *drag-rtsal* ལོ་ལོ་ *gyi* ལོ་ལོ་ a thunder-bolt for chivalrous exercises.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-gtan* a bar or bolt of a door; མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-them* threshold; also the head-piece of a door.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-dar* the scarf that is attached to the door at the time of a marriage in Sikkim.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-dob* enumeration of persons; the counting of persons of a village or town, &c.

མོ་ཤེ་ལོ་ལོ་ *sgo-gdan* ལོ་ལོ་ a circular disk with string attached to it that is put on each side of the door to open it by the hand.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-bgrig* door-frame; window frame.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-lñan* each side of the door.

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-nag* the dark door, i.e., the door of the dark room where a dead body is kept before disposal (D. fol. 8).

མོ་ཤེ་ལོ་ *sgo-mam* a single board, i.e., of the floor.

ཐོ་པ *sgo-pa* དེ་ལ་འཇུག, or ཐོ་པ་པོ *sgo-dpon* or ཐོ་པ་པོ *sgo-bdag* 1. the door-keeper, porter; 2. also the headman of the village.

Syn. ཐོ་པ་པོ *sgo-sruñ*; ཐོ་པ་པོ *sgo-skyoñ*; ཐོ་པ་པོ *chañ-sgo-wa*; ཐོ་པ་པོ *sgo-yi mel-tsho-mkhan* (*Mkon*).

ཐོ་པ་པོ *sgo-pur* fore-skin; prepuces.

ཐོ་པ *sgo-po* also ཐོ་པ *sgo-lo* outward looks; stature; bodily appearance (*Jā.*); ཐོ་པ *skyo-sgo* the face; countenance; ཐོ་པ་པོ *skyo-sgo-legs* a beautiful face; ཐོ་པ་པོ *skan-sgo* an ugly face.

ཐོ་པ་པོ *sgo-spuñ* 1. lintel. 2. ཐོ་པ་པོ *sgo-yi them-pa spañ-pahi rnal-bbyor-pa yañ-yod* there are even yogi who have only left the lintel and threshold of their home (and no more).

ཐོ་པ *sgo-spo* a projection of the roof of a house above the principal door of a house, under which one can sit or sleep, or where servants wait: ཐོ་པ་པོ *do-nub bi-kra-mahi sgo-spoñi bog-tu ñel* (*A. 130*) to-night sleep under the portico of Vikramasila.

Syn. ཐོ་པ་པོ *sgo-skyar*; ཐོ་པ་པོ *sgo-mkhor*; ཐོ་པ་པོ *sgo-bbyar* (*Mkon*).

ཐོ་པ་པོ *sgo-phar*, ཐོ་པ་པོ *sgo-rim mañ-po* the name for a series of doors.

ཐོ་པ་པོ *sgo-bphar* ཐོ་པ་པོ *sgo-glegs* [the junction of the leaves of a door] *S.*

ཐོ་པ *sgo-wa* pf. ཐོ་པ *sgo* also ཐོ་པ *sgos*, to say; to speak, mostly to bid; to order (used in old works, now become obsolete).

ཐོ་པ་པོ *sgo-bbyar*, v. ཐོ་པ *sgo-spo*.

ཐོ་པ་པོ *sgo-bbyod* a kind of grass used as a medicine in eye-disease (*Sman. 353*).

ཐོ་པ *sgo-ma* 1. panel or square of a door; the fold of a folding door. 2. = ཐོ་པ་པོ *sgo-ma*

ཐོ་པ་པོ *sgo-rgyab skabs-kyi sgo-sruñ-gi lha*, the deity who guards the door on the occasion of offering *torma*; ཐོ་པ་པོ *sgo-ma bshibi miñ* the names of the four miraculous divinities (of the *Bon-po*):—(1) ཐོ་པ་པོ *Stag-gdoh dkar-mo lcags-kyu bandz-bdoin*; (2) ཐོ་པ་པོ *Phag-gdoh ser-mo shag-pa*, (3) ཐོ་པ་པོ *Sch-gdoh dmar-po lcags-sgo*; (4) ཐོ་པ་པོ *abrul-gdoh liañ khu dril-bu*.

ཐོ་པ *sgo-mo* (1) a large door; a gate; castle-gate; town-gate; (2) the beginning: ཐོ་པ་པོ *rtseñ-kyi sgo-mo* the beginning of a new epoch.

ཐོ་པ *sgo-tsqm* a little (*Sch.*).

ཐོ་པ *sgo-rtseñ* = ཐོ་པ *sgoñi rtseñ-wa* at the door; ཐོ་པ *sgo* near or at the door.

ཐོ་པ་པོ *sgo-mtsham* door-junction; also the chink left between a door-post and the door, when the latter does not perfectly fit.

ཐོ་པ་པོ *sgo-bi loog* ཐོ་པ་པོ *loog* raised place or stools placed on either side of a door [a place where four roads meet] *S.*

ཐོ་པ་པོ *sgoñi them-pa* the threshold.

ཐོ་པ་པོ *sgo-yi mel-tsho mkhan*, v. ཐོ་པ *sgo-pa*.

ཐོ་པ་པོ *sgo-yig* 1. inscription. 2. lampoon; label on the door; sign-board. 3. a magisterial advertisement fastened at the door.

ཐོ་པ་པོ *sgo-ra-wa* = ཐོ་པ་པོ *sgo sruñ-wa* a door-keeper; a door-guard.

ཐོ་པ *sgo-lo* 1. body. 2. face (*Jā.*).

ཐོ་པ་པོ *sgo bñad* = ཐོ་པ་པོ *sgo-la bñad-pa* an inscription on the door; a sign-board.

ཐོ་པ་པོ *sgo-gsum* the three media, i.e., of body (*ཐོ་པ* *lus*), speech (*ཐོ་པ* *dag*), and the mind (*ཐོ་པ* *yiñ*).

ཐོག་ཐུང་ལ་ *sgo theruŋ-wa* = ཐོང་ལ་ *sgo-ra-wa*
ལ་ a door-keeper.

ཐོག་ཀྱི་ *sgog skya* or ཐུ་ཐོག་ *skyu-sgog* white
garlic used in medicine; *Allium nival*
Iacqm: ཐོག་ཐོན་ *sgog-shon* a blue species of
garlic, very common in the Himalayas,
perh. *Allium rubellum* (Jā.); ཐོག་ལཱ་ལ་ *sgog-*
gung-ma a garlic grown on a single root;
ཐོག་ཐུང་གཅུ་ *sgog-bcuḍ gsum* three species of
garlic which have three different proper-
ties:—(1) ཐོང་དམར་ *tsong-dmar* red onion; (2)
ཐོག་ཀྱི་ *sgog-skye*, the common white garlic;
(3) ཐོག་ཐོན་ *sgog-shon* the blue species of
garlic.

ཐོག་ཏི་ *sgog-tiŋ* mortar; ཐོག་ལཱ་ལ་ *sgog-*
gtun pestle for bruising leek (Jā.).

ཐོག་ཏུམ་ *sgog-tum* or ཐོག་རྩ་ག་ *sgog-rdog* a
number of garlic roots bunched in one.

ཐོག་ལ་ I: *sgog-pa* ལ་ལུན་, ལ་ལུན་ garlic;
leek; *allium*; རི་ཐོག་ *ri-sgog* *Allium sphaero-*
ceph a species of garlic growing wild in the
hills of Tibet.

Syn. ཀུན་དོང་ *kun-don*; རི་ལོང་ *ro-lan*; རུ་ཏུན་
gukḥ dsun; རུ་ཏུན་ *gñebu*; རུ་ཏུན་ *gñebu*; རུ་ཏུན་ཐུག་
tha-min khrag; རུ་ཏུན་ཐུག་ *kla-klohi spos*
(Mnon.).

ཐོག་ལ་ II: acc. to Os. pf. ལ་ལུན་ *bsagags*,
fut. ལ་ལུན་ *bsagag*, to make one swear; ཐོག་ལ་
sgog-pa one that makes a person swear
(Jā.).

ཐོག་ལཱ་ལ་ *sgog-gsil* a single garlic root or
seed.

ཐོང་ I: *sgoŋ* also ཐོང་ར་ *sgoŋ-ra* an egg.
In Sikkim “*sgoŋ-do*” (Snd. Hbk.).

ཐོང་ II: n. of a country, prob. ཐོང་པོ་
Koŋ-po.

ཐོང་ཐུག་ *sgoŋ-skyes* = ཐོང་ལ་ཐུག་ལ་ *sgoŋ-*
las skyes-pa ལ་ལུན་ born of or produced
from an egg.

ཐོང་ཐི་ *sgoŋ-spri* the white of an egg or
more properly the thin film which wraps
the contents of an egg.

ཐོང་ཐོག་ལ་ *sgoŋ thog-pa* n. of a plant.

ཐོང་ལ་ *sgoŋ-wa*, pf. ལ་ཐོང་ལ་ *bsgoŋs*, fut. ལ་
bsgoŋ, imp. ཐོང་ (ལ་) *sgoŋ* (s) or ཐོང་ལ་ཐིག་ *sgoŋ-*
ciḡ ཐིག་ལ་ 1. to make in tea balls to eat; to
make round balls of dough (Cs.). 2. to
hide; to conceal (a thing) (Sch.). 3.
ཐོང་ལ་ལུན་ཐོང་མ་ *sgoŋs-paŋam sgom-mo* a
laughing speech or exclamation.

ཐོང་ལུམ་ *sgod-yas* n. of a numeral ལ་
ཐོང་ལུམ་ཐོང་ལུམ་ (Ya-sel).

ཐོབ་ཐོབ་ *sgob-sgob* unable; deficient;
wanting in strength (Sch.).

ཐོམ་ *sgom*, see ཐོམ་ལ་ *sgom-pa*.

ཐོམ་ཐོན་ *sgom-chen* 1. a Buddhist ascetic
who remains absorbed in deep meditation.
2. species of fieldmouse, *Lagomys badius*,
so called from its hybernating disposition.
See Hooker's Himalayan Journals.

ཐོམ་ཐོན་ལ་ *sgom nes-pa* = ཐོམ་ཐོན་ལ་ལུན་ཐོམ་ཐོན་
sems-la bsam-lugs nes-pa or ཐོང་ལ་ *nor-wa*, to
blunder in meditation.

ཐོམ་ལ་ *sgom-thag* ཐོག་ལ་ཐོམ་ meditating-
cord; a long piece of cloth about four
inches wide which is worn by the *Yogi*
when he sits in meditation; it is stretched
round the neck and under the knees while
sitting. About the 10th and 11th centuries
A.D. Buddhist ascetics used to wear it in
the manner the sacred thread is worn by the
Brāhmans, passing round the right shoul-
der to the side below the arm-pit: ཐོམ་ལ་ཐོན་
ཐོམ་ལ་ཐོན་ཐོམ་ལ་ཐོན་ཐོམ་ལ་ཐོན་ let a large
sgom-thag pass from the shoulders over
the bosom (A. II). Acc. to Jā. a cord
or rope is slung round the body in order

ཐོང་བ *sgor-wa* 1. pf. and fut. **ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *bsgar* to boil down; to condense by boiling, e.g., **ཐོང་བ་** *bu-ram* sugar. 2. to turn on a lathe (*Jā*).

ཐོང་བ་ *sgor-med* without interruption or break: (**ཐོང་བ་ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *ris-med lam-bgro*) to go on a journey without break, i.e., without having to turn back.

ཐོང་བ་ *sgor-mo*, v. 1. **ཐོང་བ་** *sgor-mo*. 2. **ཐོང་བ་** a ball, globe; also a disk; hence an Indian *rupee* is called **ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *phyi-gñis sgor-mo*; **ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *bu-ram sgor-mo* a ball of treasure; **ཐོང་བ་** *sgor-thig* a pair of compasses; **ཐོང་བ་** *sgor-thig phye-wa* or **ཐོང་བ་** *phyed-ka* semi-circular (*Cs.*; *Sohtr.*).

ཐོང་བ་ *sgor* = **ཐོང་བ་** *sgor-du* or **ཐོང་བ་** *lhag-par*, specially, particularly, chiefly, &c.; in compounds and as adverb: private, separate, distinct; also as opposed to **ཐོང་བ་** *spyi*, e.g., **ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *spyi-gdugs* a parasol for several persons; awning; shelter; **ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *sgor-gdugs* a parasol for one person; **ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *sgor-skal* share of a single person; individual lot.

ཐོང་བ་ *Sgor-khur* **ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *nyin* n. of a yi-dwag or *preta*.

ཐོང་བ་ *sgor-pa* to choose; to find the right thing (*Sch.*)

ཐོང་བ་ *sgor-su* or **ཐོང་བ་** *sgor* adv. = **ཐོང་བ་** *khyad-par du* or **ཐོང་བ་** *sgor-du* (opposite to **ཐོང་བ་** *spyir*), particularly, especially. **ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *sgor-kyi dpon* a subaltern officer (*Cs.*): **ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *sgor-su bka-h-gdam-kyi bstan-pa rin-po che* particularly the precious doctrine of the *Bka-h-gdam-pa* School (*A. 124*).

ཐོང་བ་ *sgyig-gu* or **ཐོང་བ་** *sgyib* a bag, purse: **ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *sgyig-gu chad* *puhi dwak-du sok-nas* our purse being in the

way of breaking, i.e., at low ebb; **ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *ghul-sgyig* purse to keep silver pieces.

ཐོང་བ་ *sgyid-wa*, pf. **ཐོང་བ་** *bsgyid*, fut. **ཐོང་བ་** *bsgyid*. 1. **ཐོང་བ་** to yawn, gape.

Syn. **ཐོང་བ་** *bsgyid-wa*; **ཐོང་བ་** *glal-wa* (*Mon.*).

ཐོང་བ་ *sgyid* 1. the hollow of the knee; bend of the knee; or **ཐོང་བ་** *sgyid-pa* knee-joint; **ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *sgyid-pa good-pa*, to lame the knee-joint; hamstring (a horse). 2. the calf (of the leg).

ཐོང་བ་ཐོང་བ་ *sgyid-sgyur* **ཐོང་བ་** idleness; langour: **ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *sgyid-sgyur* is the vicious indolence of beginning a new work before he has finished the one he has in hand.

ཐོང་བ་ཐོང་བ་ *sgyid-skyur-pa* acute pain in the knee and leg, e.g., of a woman with child.

ཐོང་བ་ *sgyid-khur* the hollow of the knee.

ཐོང་བ་ *sgyid-khyol* one lame in his legs (*Cs.*).

ཐོང་བ་ཐོང་བ་ *sgyid-bkhril* **ཐོང་བ་** (lit. raised knee, that is, squatting and doing nothing) langour; lassiness.

Syn. **ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *sgyid-shoms*; **ཐོང་བ་** *sgyid-lug*; **ཐོང་བ་** *rmugs-pa*; **ཐོང་བ་** *hjas-pa* (*Mon.*).

ཐོང་བ་ *sgyid-bu*, also **ཐོང་བ་** *sgyed-lu* **ཐོང་བ་** a hearth, fire-place, consisting of three stones on which the kettle is placed; **ཐོང་བ་** *loags-sgyid* iron trevet, tripod, cf. **ཐོང་བ་** *sgyed-po*.

ཐོང་བ་ཐོང་བ་ *sgyid-lug-pa* **ཐོང་བ་** slothful; idle *Cs.* and *Lee.* **ཐོང་བ་ཐོང་བ་** *gid shum-pa* prostrate with fatigue or mental lassitude.

chagz han-pa kha-eggyur he is governed by evil passions; *kha-lo eggyur-wa* to govern; also a driver; *kha-lo ciñ-rtā eggyur-wa* to drive a carriage; *eggyur-wa* to have command, control of; to dominate; to command.

egye (མོད་ *snod*), མོད་མེད་ a vessel [a sack; a Cathern bottle] *S.*

egye-eggyur crooked (*Sch.*).

egyed-eggyu eggyur-wa འོང་ལོང་ལོང་ལོང་ bent forward and hump-backed.

egye-do འོང་ལོང་ 1. hump-back; acc. to *Jā.* 2. one of the lower classes of officials or noblemen.

egye-mo མོད་མེད་ *khug-pa*, མོད་མེད་ 1. sbst. a small pouch; *rap-egye* a bag of cotton stuff. 2. adj. quiet, gentle (in Spiti) (*Jā.*).

egychu མོད་མེད་ a small bag.

egyed-po འོང་ལོང་པ་ a small fire-place; hearth-stone.

egyed-bu འོང་ལོང་པ་ a make-shift fire-place.

egyen-pa འོང་ལོང་པ་ to be on the move.

egyel-wa, pf. and fut. འོང་ལོང་ *egyel*, transit. form of *egyel-wa*, to throw down; to over-turn; to lay or put down (a bottle, a book); to thwart (the charm of an enemy); to kill (horses) (*Jā.*).

egyogs འོང་ལོང་, འོང་ལོང་ a warlike engine to shoot darts or to fling stones with; mortar; cannon: འོང་ལོང་འོང་ལོང་ *egyogs-kyi kphrul-khkor* id; འོང་ལོང་ *egyogs-rdo* stone flung from such a machine. འོང་ལོང་ *me-egyogs* and འོང་ལོང་ *rdo-egyogs* = cannon: འོང་ལོང་ *me-egyogs* now called *dob* in Tibet; འོང་ལོང་ *rdo-egyogs* a stone-thrower is used in Bhutan.

* འོང་ལོང་ *egyogs-ndab* འོང་ལོང་ (*Schr.; Kā-lac. T. 128*) catapult.

egyon-wa, pf. འོང་ལོང་ *egyon*, fut. འོང་ལོང་ *egyon*, perh. originally = འོང་ལོང་ *egyon-wa* to hide. 1. to fill; to stuff (a sausage) 2. colloq. in *W.* to put into (the pocket) འོང་ལོང་ *gla-phyir egyon-wa* to return the wages due to another person (*Sch.*).

egra (da) འོང་ལོང་, འོང་ལོང་, འོང་ལོང་, འོང་ལོང་ 1. sound, noise, voice: འོང་ལོང་འོང་ལོང་ *egra-la sin-pahi egra-dañ ma-sin-pahi egra-gñis yod* there are two kinds of sound, viz:—འོང་ལོང་ *sin-pahi egra*, i.e., sound that can be caught or heard and understood; འོང་ལོང་ *ma-sin-pahi egra* which cannot be heard or understood; indistinct sound; འོང་ལོང་ *miñ-egra* a mere word. 2. word, syllable. 3. a language.

egra-skad sound; voice; fame; འོང་ལོང་ *egra-skad snan-pa* sounding; sonorous.

egra khyun-wa འོང་ལོང་ one who speaks few words.

egra brya-pa = འོང་ལོང་ *bdrug* འོང་ལོང་ thunder.

* འོང་ལོང་འོང་ལོང་ *Sgra-bgyur mar-pa lots tsha* = འོང་ལོང་ *Mar-pa* the translator and lotse-wa.

egra sgrags-pa (da-dag-pa) འོང་ལོང་ the sound returned by the target when the arrow hits it.

egra sgrog-par byed (da-dog-par och) འོང་ལོང་ one who proclaims much; a great self-advertiser.

egra-sgrogs འོང་ལོང་, འོང་ལོང་, འོང་ལོང་ 1. the famous. 2. n. of the king of *Lanka* (Ceylon) with whom *Rāma* waged war, described in the epic of *Rāmāyan* by *Vālmiki*.

सुगन्ध *sgra-sgrog-pa* (*da-dog-pa*) to produce sounds, noises, etc.

सुगन्ध *sgra ās-par sbyor-wa* = सुगन्ध *tsig-gi sgra dag-par sbyor-wa* निवेद्य the correct formation of words.

सुगन्ध *Sgra-gcan* राहु, तनय, कनक 1. n. of an *Asura* demon, who fought with the gods and drank nectar obtained by churning the ocean. 2. fabulous planet of Chinese and Brahminical astrology which exercises malignant influences on the destinies of mankind; specially known by being at enmity with the sun and the moon, on whom it is continually wreaking vengeance. Eclipses are caused by *Sgra-gcan* swallowing the sun or moon. His different names are the following:—*Beod-nam* *ldan*; *Mun-pa can*; *Miho-ris snan-byed*; *Bzahi rna-wa*; *Mgo-slum*; *Lam-nag*; *Zla-wahi dgra*; *Sek-ge mehi bu*; *Zla-wa hjom*; *No-war bphar-hgro*; *Ca-xa*; *Sprin-las rnam-rgyal*; *Bra-ne skyes*; *Kham-gsum rnam-rgyal* (*Mhon.*).

सुगन्ध *Sgra-gcan-hsein* राहु the only son of Gautama Buddha who, according to the southern Buddhists, was born on the day Siddhārtha left the world. According to the northern Buddhists he was conceived in the womb of his mother Yasodharā long before the renunciation took place, and saw light six years after, on the day when Buddha finished his six years asceticism, on the bank of the river Nairafjanā; he was so named being born on the day when there was an eclipse.

* सुगन्ध *Sgra-gcan hsein bces-glen* राहुनिध (Schr.; Ta. 2-249) [friend of Rāhula] S.

सुगन्ध *sgra-gcan lus hjom* राहु-वृत्तिमिद् the god who subdued Rāhn, the demon, by cutting him into two.

सुगन्ध *sgra-che* far-famed, renowned; सुगन्ध *sgra-chen* महान् great; sound; सुगन्ध *sgra chen-po* महान् high loud sound; सुगन्ध *sgra-cher grags-pa* well-known, famous; सुगन्ध *sgra nan-pa* to hear; to hear sound; सुगन्ध *sgra nam-pa* चपल sinker voice; low sound; सुगन्ध *sgra-nan* चपल, नी a well-sounding, agreeable voice; a guitar: सुगन्ध *sgra-brnan* (सुगन्ध *brag-cha*) प्रतिध्वनि, प्रतिध्वनि an echo.

सुगन्ध *sgra-tog* sound made by the tongue striking on the roof of the mouth: सुगन्ध *sgra-tog* when I happened not to see him he by striking the roof of the mouth with his tongue signified the relish of meat, &c. (*Hbrom.* 118).

सुगन्ध *sgra dag-pa* pure; clear-voiced.

सुगन्ध *sgra-don* अर्थ meaning of a word.

सुगन्ध *sgra drag-po* निर्वर्त sound made by a sudden blow.

सुगन्ध *sgra-ldan* 1. noisy. 2. (सुगन्ध *bya-ro*) चोरा, चोरा met. a crow.

सुगन्ध *sgra-ldar* sounding; sonorous.

* सुगन्ध *sgra-wa* भाषा (Schr.) [speech] S.

सुगन्ध *sgra-hbyin-pa* पञ्चयित् नदति; सुगन्ध *sgad hdon-pa* to resound, groan, cry loudly.

सुगन्ध *sgra-byun lo* सञ्चार [resounded] S.

सुगन्ध *sgra-byed* sound-maker; सुगन्ध *sgra byed-do* सञ्चारि makes sound.

सुगन्ध *sgra-dbyaṅ* निर्वर्त pleasing tone; harmony; euphony (*A. k.* 111-8).

* सुगन्ध *Sgra-dbyaṅ rgyal-po* (Schr.; 46 B.).

सुगन्ध *Sgra dbyaṅ lha-mo* the Goddess Svarasvatī.

Syn. ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Lha-mo dbyaṅs-can-ma*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Dbyaṅs-can-ma*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Tshahs-sras-mo*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Mtsho-byun lha-mo*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Tshah-wahi sras-mo*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *(Nag-dhwa lha-mo (Mion.))*.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgra sbyor-ma* a coalition or connection of letters.

ལྷོ་ལྷོ་ *Sgra-ni-sñan* ལྷོ་ལྷོ་ of disagreeable voice. According to the fabulous geography of the Buddhists the northern continent which is said to be square in shape, and where a language is spoken not intelligible to the people of India.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgra-med* ལྷོ་ལྷོ་ soundless; voiceless.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgra-med sprin* a cloud without thunder.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgra-tsam* ལྷོ་ལྷོ་ only a voice.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgra-tshad* (ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *sgra-dak tshad-ma*) grammar and logic.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgra-bdzin* = ལྷོ་ལྷོ་ *gnawa* ལྷོ་ལྷོ་ that catches the sound; the ear.

ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ *sgrahi skye-gnas* ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་ the origin or root of a word.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgrahi-rgyan* ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་ metaphor in rhetoric.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgrahi sñe-nu* tender tones and half tones, &c.; also the name of a book (*Nag.*).

ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ *sgra bod-ser gsum* the three rays of sound which are incident on the soul in the *Bardo*: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *sgra-yis dñiñs-so*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *hod-kyis bjigs-so*; ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ *ser-gyis sgrag-go*.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgra-yi sde* ལྷོ་ལྷོ་ (*Schr.; Kalac. T. 124*) [soldiers of the adversary] *S.*

* ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ *sgra-yi-gnas* = ལྷོ་ལྷོ་ *gnas-wa* ལྷོ་ལྷོ་ the ear.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgra-rig-pa* ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་ the science of words; grammar [one versed in lexicography] *S.*

ལྷོ་ལྷོ་ *sgra-la mkhas-pa* ལྷོ་ལྷོ་ one versed in the science of words; a grammarian.

ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ *Sgra-seh rig-paḥi blogros* = ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Hjam-dpal dbyaṅs* ལྷོ་ལྷོ་ a *Bodhisattva* and God of Learning of the northern Buddhists.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgra-gsal* ལྷོ་ལྷོ་ articulate; intelligible.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgrags* 1. together with; jointly. 2. ལྷོ་ལྷོ་ of a place in Tibet.

ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ *Sgrags-kyi dar-phug* n. of a sanctuary situated in a rock-cavern of Tibet (*Deb. 44*).

ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ *Sgrags-kyi Yab-rdson* district in *Lho-brag* in S. Tibet.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgraḥ-wa (dang-wa)* pf. ལྷོ་ལྷོ་ *bsgrahs*, fut. ལྷོ་ལྷོ་ *bsgrah*, imp. ལྷོ་ལྷོ་ *sgroḥ* 1. to enumerate; to reckon up separately 2. to upbraid; to reproach.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgral-wa (dal-wa)* 1. to cut into small pieces, viz., the picture of an enemy whom one wishes to destroy (*Jā.*). 2. ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ *chu-sogs las sgral-wa* to pass over or travel upon a river or sea.

ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ *sgras mkhon-par go-war byed* ལྷོ་ལྷོ་ by voice or sound he causes to be understood.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgrig (dig)* or ལྷོ་ལྷོ་ *gral sgrig-pa* well arranged; good arrangement; v. ལྷོ་ལྷོ་ *sgrol*.

ལྷོ་ལྷོ་ *sgrig-pa*, pf. ལྷོ་ལྷོ་ *bsgrigs*, fut. ལྷོ་ལྷོ་ *bsgrig*, imp. ལྷོ་ལྷོ་ *sgrig* or ལྷོ་ལྷོ་ *sgrigs* ལྷོ་ལྷོ་ *gral-du sgrig-pa*, to arrange in order or row; to lay or put in order; to arrange, adjust; to put or fit together; to join (the separate parts); ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ *sgrigs-par byed-pa* ལྷོ་ལྷོ་ to compile (books); to stitch close (books, &c.); ལྷོ་ལྷོ་ covers.

ཐུག་པོ་ *sgrib-lad* defect in fixing gems on ornaments: ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ ཐུག་པོ་ even though there was some defect in fixing a sapphire (*Rteii. and Fig. 17*).

ཐུག་པོ་ *sgrib-lam* arrangement according to usage; custom: ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *sgrib-lam shig soñ-ka* there was a custom.

ཐུག་པོ་ *sgrigs*, imp. of ཐུག་པོ་ *sgrib-pa*.

ཐུག་པོ་ *sgrin-po* (*din-po*) ཐུག་པོ་ skilful, clever, prudent, expert.

Syn. ཐུག་པོ་ *mkhas-pa*; ཐུག་པོ་ *spyod-po* (*Shon*).

ཐུག་པོ་ *sgrib* (*shib*), ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *si-sla sgri-can-gyi sgrib-pa*, to eclipse; to cover over, v. ཐུག་པོ་ I: *sgrib-pa*.

ཐུག་པོ་ *sgrib-chag*, ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *das-rgyun-gyi rtsi-las mar-bgrub oñ chag-pa* reduction; anything below the average calculation; also discount.

ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *sgrib-gñis-kyi dbye-ka* distinction between the two defilements.

ཐུག་པོ་ I: *sgrib-pa* 1. sbst. ཐུག་པོ་, ཐུག་པོ་, ཐུག་པོ་, ཐུག་པོ་ sin; mental and moral defilement; the state of being obscured, darkened; obscuration. 2. ཐུག་པོ་, [a roof, cover] S. ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *ma-rig pañi sgo-labñi shugs-kyi sgrib-pa* hidden inside the egg of ignorance.

ཐུག་པོ་ II: 1. vb. pf. ཐུག་པོ་ *bsgribs*, fut. ཐུག་པོ་ *bsgrib*, imp. ཐུག་པོ་ *sgrib* (ཐུག་པོ་) to obscure; to cover; to darken, defile: ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *ñi-mañi bod-zer bsgrib-nas* the light of the sun being obscured: ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *sgrin-pas ñi-ma sgrib-pa* the sun is covered by the clouds. 2. ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *yoñs-su bsgribs* ཐུག་པོ་ utterly obscured or covered.

ཐུག་པོ་ III; adj. dark; sbst. darkness; sinner.

ཐུག་པོ་ *sgrib-pa* the five kinds of moral obscurations are the following:—(1) ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *las-kyi sgrib-pa*, or ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *bdod-erid-kyi sgrib-pa* defilements or sins of passionate desires; (2) ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *gnod-som-kyi sgrib-pa* sins of an evil heart, i.e., of the wish to do evil to others; (3) ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *rmugs-rgod-kyi sgrib* sins of laziness and indolence; (4) ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *gnid-kyi sgrib-pa* sins of sleep; (5) ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *the-tshom gyi sgrib-pa* sins of doubt.

ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *sgrib-pa gñis* or ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *sgrib-gñis* the two kinds of moral and mental obscurations are:—(1) ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *ñi-mañi* defilement of misery that caused by habits, etc.; ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *ñi-mañi* the sin produced from the objects of cognition; acc. to the *Mahāyāna* doctrine these two sins vanish as soon as one has attained to the eight stage of *Bodhisattva* perfection; acc. to the *Hinayāna* these remain even when one has become an *Arhat*. Acc. to the Bon religion, sins which bring sufferings encompass the living beings of the three worlds, sins that appertain to knowledge only affect such saints, ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *Gyul-drul som-pa* and ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *Rig-bdoin som-pa*, as belong to the tenth stage only.

ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *Sgrib-pa sgrib-pa rnam-sol* n. of a *Bodhisattva*.

ཐུག་པོ་ *Sgrib-pa* (*shib-ping*) invisible by the power of charms or by certain articles of influence on men and devils: ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ཐུག་པོ་ *khwa-tañi sgo-gis sgrib-pa* *byed* made invisible by the feathers of a magpie.

ཐུག་པོ་ *sgrim-pa* (*din-pa*), pf. ཐུག་པོ་ *bsgrims* (*din*), fut. ཐུག་པོ་ *bsgrim*, imp. ཐུག་པོ་ (*sgrim*) (*sg*).

1. to hold fast; to force or twist together; to endeavour; (*Os.*) to squeeze in, crowd in; (*Sol.*) to be confused: མྱ་ལ་རྒྱ་ལ་ཐུག་པ་ *blo-dan rig-pa sgrim-pa* to be careful both in mind and intelligence, that is, not to forget any important point or say a foolish word in conducting a case; to bring all the intelligence into play; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *skud-pa sgrim-pa* to twist the threads together that they may become a compact plait.

ཐུག་པ་ *sgril-kha* a piece rolled together: རྩི་ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *kha hi-qu rtsa-gcig yed-pa* *sgril* a roll containing twenty-one pieces.

ཐུག་པ་ *sgril-wa*, pf. and fut. ཐུག་པ་ *bsgril* (of. ཐུག་པ་ *bsgril-wa* and ཐུག་པ་ *hkhil-wa*). to make a roll of; to roll, wrap up; to wind into a spool; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *thag-pa dan fog-bu sgril-mkhan* he who rolls up ropes or paper; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *ril-bur sgril-wa* to roll or form into a pill; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *gañ khod-pa sgril-wa* to roll up tightly what has got slack.

ཐུག་པ་ *sgris-skhrims* rules or regulations of admission; ཐུག་པ་ *sgris bcug-pa* to admit; to introduce.

ཐུག་པ་ *srug-pa* (*dug-pa*) = ཐུག་པ་ *hthu-wa*, pf. ཐུག་པ་ *bsgrugs-pa*, fut. ཐུག་པ་ *bsgrug*, imp. ཐུག་པ་ *srug* or ཐུག་པ་ *sgrugs* to collect, gather, pluck, pick up, e.g., wood, nuts, vermin, &c.: ཐུག་པ་ *ciñ-sgrug* = ཐུག་པ་ *ciñ hthu-wa*; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *ciñ cig sgrugs-dan gsun-nas* having requested that some wood should be collected.

ཐུག་པ་ I: *Sgruñ* (*dung*) n. of a Tibetan king of the Bcn period.

ཐུག་པ་ II: or ཐུག་པ་ *sgruñs*, described as ཐུག་པ་ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *shon-gyñ lo-rgyus*

hden-rdawn sna-tehogs, various anecdotes, true and false, of former times; ཐུག་པ་ *sgruñ-mkhan* one who narrates fables or stories (*Os.*): ཐུག་པ་ *sgruñ-rgyus* the stories or fables that have come down to us; ཐུག་པ་ *sgruñ bchad-pa* to relate fables, stories, &c.; ཐུག་པ་ *sgruñ-glam* legends; tales of ancient time.

ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *sgruñ-ldehi gnam-bon* the heavenly or celestial Bon-po teachers who flourished before the time of King *Di-gum btsan-po* and his successors in the mythological period.

ཐུག་པ་ *sgruñ-pa* a relater of legends.

ཐུག་པ་ *sgruñ-wa* = ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *sgruñ bchad-mkhan* 1. one who relates fables or stories. 2. vb. pf. ཐུག་པ་ *bsgruñs*, fut. ཐུག་པ་ *bsgruñ*, to mix; to invent; to feign (*Cs.*); ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *sgruñ-bab* the inspired story-tellers of Tibet, whose profession it is to narrate fables for a living; he puts a square cap on his head and goes on telling stories without pause.

ཐུག་པ་ *sgrun-pa* (*dun-pa*), pf. and fut. ཐུག་པ་ *bsgrun* 1. to resound; to reply in the same tone; to rival. 2. to compare; to emulate, vie, contend with (*Cs.*).

Syn. ཐུག་པ་ *hgran-pa* (*shon*).

ཐུག་པ་ *sgrub-pa*, vb. pf. ཐུག་པ་ *bsgrub*, fut. ཐུག་པ་ *bsgrub*, imp. ཐུག་པ་ *sgrub* (of. ཐུག་པ་ *bsgrub-pa*) ཐུག་པ་, ཐུག་པ་, ཐུག་པ་ to complete, finish, perform, carry out, accomplish; to achieve, manufacture, attain to; ཐུག་པ་ *don sgrub-pa* to attain to one's aim; to obtain a blessing, a boon; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *tshe-hdihi don sgrub-pa* to care for the wants of this life; to accomplish the ends of this life; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ *rgyags-pa* *sgrub-pa* to procure flour as provision for a journey; ཐུག་པ་ *nor sgrub-pa* to gain riches;

also to furnish with, to supply; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *lha sgrub-pa* to propitiate a god. Acc. to *Jā.* ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *lha sgrub-pa* implies, in accordance with Brāmanic-Buddhist theology, not so much the making of a deity propitious to man, as rendering a god subject to human power, forcing him to perform the will of man. Whilst the *conatus*, the labouring in this arduous undertaking is often called ལྷ་ལྷ་ *sgrub-pa*, the arriving at the wished-for end is designated ལྷ་ལྷ་ *hgrub-pa*.

ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *sgrub dkan-ka* ལྷ་ལྷ་ very difficult to propitiate, to perform, to execute.

ལྷ་ལྷ་ *sgrub-khañ* the house or place where one sits to meditate or propitiate a deity, or where the rites and ceremonies are observed for the same.

ལྷ་ལྷ་ *sarub-khan* ལྷ་ལྷ་ one who propitiates; a propitiator.

ལྷ་ལྷ་ *sgrub-gla*=ལྷ་ལྷ་ *sgrub-yon* remuneration for propitiating (*Mñon.*).

ལྷ་ལྷ་ *sgrub-hchag* building or making and dismantling or destroying; the term is defined in ལྷ་ལྷ་ *gar-wa sgrub-rgyu duñ rñin-pa nas mar-hchag rgyu* constructing a new one and breaking down the old one.

ལྷ་ལྷ་ *sgrub-rtags* token; proofs of the attainment of perfection in accomplished saints.

ལྷ་ལྷ་ *sgrub-thab* ལྷ་ལྷ་, ལྷ་ལྷ་ the method of effecting the propitiation of a deity, of obliging a god to make his appearance. There are two kinds of ལྷ་ལྷ་ *sgrub-thab*: ལྷ་ལྷ་ *shi-wahi sgrub-thab dāñ khro-wahi sgrub-thab gñis* the propitiation or coercion of gods in their mild aspect, and of those of wrathful aspect.

* ལྷ་ལྷ་ *sgrub-thab rgya-mtsho* ལྷ་ལྷ་ (Schr.; Ta. 2, 330) the ocean of coercion.

ལྷ་ལྷ་ *sgrub-dāñ sun-hbyin* propitiating and discomfitting.

ལྷ་ལྷ་ *sgrub-nus* ལྷ་ལྷ་ the power to perform or propitiate.

ལྷ་ལྷ་ *Sgrub-pa dkañ-hrgyañ* the eight gods who according to the ལྷ་ལྷ་ *Rñin-ma* sect of Tibet are difficult to propitiate. They are the following:—ལྷ་ལྷ་ *Hjam-dpal stu*, ལྷ་ལྷ་ *Pad-ma gñuñ*, ལྷ་ལྷ་ *Yañ-dag thugñ*, ལྷ་ལྷ་ *Bdud-rtai yontan*, ལྷ་ལྷ་ *Phur-pa bphrin-las hñig-rtan bñai-pañi sñc-lha*, ལྷ་ལྷ་ *Ma-mo rñod-gtoñ*, ལྷ་ལྷ་ *Dmod-pa drag-sñags*, ལྷ་ལྷ་ *Hñig-rtan mchod-bñtoñ* (*Grub. p. 11*).

ལྷ་ལྷ་ *sgrub-par byed-pa* to cause ecstasy in meditation.

ལྷ་ལྷ་ *sgrub-po mchog* ལྷ་ལྷ་ highest stage of consummation.

ལྷ་ལྷ་ *sgrub-bya* ལྷ་ལྷ་, ལྷ་ལྷ་ anything to be propitiated; a god. There are two kinds of deities, male and female, who having in view the good of all living beings do many kind services when invoked; they are manifested in aspects, calm and peaceful, or terrific and wrathful. For instance, the Goddess Dolma when she is propitiated is a mild deity and is called ལྷ་ལྷ་ *lha-mo sgrub-bya*, i.e., the goddess to be propitiated; the man who propitiates being called ལྷ་ལྷ་ *sgrub-pa-po*, and the manner of exhorting her is called ལྷ་ལྷ་ *gom-tshul*; the propitiatory rites are called ལྷ་ལྷ་ *sgrub-thab*. ལྷ་ལྷ་ *sgrub-par byed-pa* includes the persons who observe the rites, who meditates on her and officiates at the service. When the goddess has been propitiated, i.e., ལྷ་ལྷ་ *hgrub*, she appears

before the devotee and grants him his prayers or wishes.

ལྷ་ཕྱོད *sgrub-byed* ལྷ་ཕྱོད, ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་, ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་
1. he that accomplishes the propitiation or coercion. 2. a kind of bile.

ལྷ་ཕྱོད *sgrub-ran* or ལྷ་ཕྱོད *sgrub-ran* ལྷ་ཕྱོད་
cannot easily be propitiated or accomplished.

ལྷ་ཕྱོད *sgrub-lo* ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ ལྷ་ཕྱོད་ *duash-lo* ལྷ་ཕྱོད་
sgrub-lo.

ལྷ་ཕྱོད *Sgrub-gcen* a deity of the Bon to be propitiated; the Bon doctrine (*Jä*).

ལྷ་ཕྱོད *sgrub sla-wa* ལྷ་ཕྱོད་ easy to perform, or easy of accomplishment.

ལྷ་ཕྱོད *sgre-wa* (*de-wa*) 1. uncovered: ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ *chos-kyi glegs-bam* *sgre-wa la bshag mi-rul* a sacred volume should not be kept uncovered. 2. adj. gen. + ལྷ་ཕྱོད *sgre-ho* bare; naked; ལྷ་ཕྱོད *sgre-mo*, ལྷ་ཕྱོད་ *sa sgre-ho* = ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ *sa-khod mi-shoms-pa* or ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ *sa gser-bu* bare uneven ground. 3. vb. pf. and fut. ལྷ་ཕྱོད *bsgre* to repeat; to put or place in order; to put together; to collate.

ལྷ་ཕྱོད *sgreg-pa* (*deg-pa*) vb. pf. ལྷ་ཕྱོད *sgregs*, sbst. ལྷ་ཕྱོད, ལྷ་ཕྱོད་ to belch; also sbst. eructation.

Syn. ལྷ་ཕྱོད *gsud-pa* or ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ *gsud-pa gyen-bulog* eructation that rises upwards.

ལྷ་ཕྱོད *sgreñ-sgreñ* firm and well-fixed: ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ *htag-rtsa sgreñ-sgreñ rca med-pa bdis-len*.

ལྷ་ཕྱོད *sgreñ-wa* (*deñg-wa*) = ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ *gyen-du slañ-wa* ལྷ་ཕྱོད་, ལྷ་ཕྱོད་, vb. pf. ལྷ་ཕྱོད་ *bsgreñs*, fut. ལྷ་ཕྱོད་ *bsgreñ*, imp. ལྷ་ཕྱོད་ *sgreñ* or ལྷ་ཕྱོད་ *syreñs*, cf. ལྷ་ཕྱོད་ *bsgreñ-pa* 1. to lift, hoist or rise up: ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ *sgreñ-pa*, fix

or erect the house-flags and the sacred standard. 2. to stretch out.

ལྷ་ཕྱོད *sgren-mo* (*den-mo*) ལྷ་ཕྱོད་, ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ *gos-med gcer-bu* naked; without cover; destitute; bleak

ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ *sgren-mo gsum* (*den-mo sum*), the three *denmo* according to a Tibetan saying are the following:—(1) ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ *klush-ni cha-med sgreñ-mo* i.e. a valley is bleak when it is without water; (2) ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ *yul-bkhor sgreñ-mo* a country without a protecting deity is destitute; (3) ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ *gal-te min-po-bu yod-kyañ, khyo-med bud-med sgreñ-mo* that woman who is without husband though she may have got ten brothers is *denmo*, i.e., destitute.

ལྷ་ཕྱོད *sgres-pa* (*deh-pa*) n. of a numeral figure used in Buddhist astrology: ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ *Ya-sel. 57*

ལྷ་ཕྱོད *sgro* 1. a large feather, esp. quill-feather, used for an ornament of arrows, as a charm, etc.: ལྷ་ཕྱོད་ *sgro-lan* feathered race: a general name for birds as being possessed of feathers; also an arrow. 2. ལྷ་ཕྱོད *sgro-ra* to elevate, exalt, increase (*Cs.*); to exaggerate (*Jä*). 3. sack; bag; ལྷ་ཕྱོད་ *thal-sgro* a sack full of ashes (*Jä*), v. ལྷ་ཕྱོད *sgro-wa*.

ལྷ་ཕྱོད *sgro-rkañ* (*do-kang*) a species of tall fir; the feather-fir.

ལྷ་ཕྱོད *sgro-skur* (*do-ker*) is an abbreviation of the expression; ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ *sgro bdogs-pa dññ skur-pa bdebs-pa* decorating with feathers and casting abuse, i.e., exaggeration and depreciation: ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ལྷ་ཕྱོད་ *ña-ni sgro-skur med-*

མྱེད་ཀྱི་པ་ *sgrog rus-pa* (*dog-rui-pa*) འཇོག་པ་
[a shelter for swans]S.

མྱེད་ཀྱི་པ་ *sgrogs-ldan* མཚོ་ལྷོ་པ་ a river.

མྱེད་ཀྱི་པ་ *sgrogs-shum* (*dog-shum*) scream.

མྱེད་པ་ *sgrod-pa* (*doi-pa*) another form
of མྱེད་པ་ *sgrod-pa* as in ཕྱི་ལ་ཕྱོད་པ་ *phyi-la*
sgrod-pa to go outside; not much used.

མྱེད་པ་མྱེད་པ་ *sgron-bkal* (*don-bkal*) the en-
lightened age, opp. to མྱེད་པ་ *mun-bkal* or
the dark age.

མྱེད་པ་ *sgron-chas* the articles such as
butter, oil, &c., for lighting lamps in a
chapel during the eight holy days in a
month.

མྱེད་པ་ *sgron-to* = མྱེད་པ་ *phul-to* having offer-
ed: མྱེད་པ་མྱེད་པ་མྱེད་པ་མྱེད་པ་མྱེད་པ་མྱེད་པ་
offered to the *Triratna* (the three precious
ones) a wick (*Btevi. 38*).

མྱེད་པ་ *sgron-dob* the list of people able
to give lamps in a town or on a large
estate.

མྱེད་པ་མྱེད་པ་ *sgron-drogs* lamp-black.

མྱེད་པ་ *sgron-pa*, vb., pf. and fut. མྱེད་པ་
bsgron 1. to cover; to lay over, adorn,
decorate; to light; to kindle. 2. n. of a
kind of arrow which shoots like a meteor.

མྱེད་པ་ I: *sgron-ma* (*don-ma*) light, lamp,
lantern, torch. The word མྱེད་ *sgron* is used
to various persons as a title of honour; མྱེད་པ་
gsor-shan sgron is intended for
royalty; མྱེད་པ་མྱེད་པ་ *shal-gsor sgron* the golden
enlightener, term of address to great
lamas; མྱེད་པ་མྱེད་པ་ *na-bzab sgron* is applied to
the dress of royalty; མྱེད་པ་མྱེད་པ་ *gsol-wa sgron*
to the food served to a prince; མྱེད་པ་མྱེད་པ་
gsol-ja sgron to his tea.

མྱེད་པ་ II: མྱེད་པ་ (*Schr.; Bull. 1848*
391). [light]S.

མྱེད་པ་ *sgron-ma* drug the six lamps
used to signify the six religious discourses
of *Panchen Naropa* generally called མྱེད་པ་
Na-ro chos-drug.

མྱེད་པ་ *sgron-me* མྱེད་པ་, མྱེད་པ་, མྱེད་པ་ a burning
lamp; prop. a lamp as religious offering:
མྱེད་པ་མྱེད་པ་མྱེད་པ་, མྱེད་པ་མྱེད་པ་མྱེད་པ་
though a lamp be in his hand, the blind
will not see the way (*Cs. doh. 16*). མྱེད་པ་
rin-chen sgron-me མྱེད་པ་ the precious
light; name of a book.

Syn. མྱེད་པ་མྱེད་པ་ *gutshan-mo* *gnas-*
byed; མྱེད་པ་མྱེད་པ་ *gnum-la bga*; མྱེད་པ་མྱེད་པ་
khgyin-gyi nor-bu; མྱེད་པ་ *gnum-na*; མྱེད་པ་མྱེད་པ་
bar-wa *ral-pa can*; མྱེད་པ་ *gnas-gsal*;
མྱེད་པ་ *mar-me* (*Mkon*).

མྱེད་པ་མྱེད་པ་ *sgron-me-gil*, v. མྱེད་པ་ *sgron-gil*.
མྱེད་པ་མྱེད་པ་ *Sgron gahi-kha* n. of a large
estate in the district of *Lhun-tse* in Tibet.

མྱེད་པ་མྱེད་པ་ *sgron-gil* or མྱེད་པ་མྱེད་པ་ *sgron me-gil*
the yew-leaf fir, *Pinus picea*; in Sikkim
Pinus longifolia is so called. མྱེད་པ་མྱེད་པ་
sgron-gil removes mucous, wind,
and cold in the stomach.

མྱེད་པ་ *sgrob* (*dob*) haughtiness, arrogance,
pride.

མྱེད་པ་ *sgrob che-wa* = མྱེད་པ་མྱེད་པ་ *gnas che-wa*,
one with great airs; bumptious, preten-
tious person: མྱེད་པ་མྱེད་པ་མྱེད་པ་མྱེད་པ་མྱེད་པ་
མྱེད་པ་མྱེད་པ་མྱེད་པ་ (*D. gel. 7*) Some Jong-
pöns are as over-bearing, as if the whole
country belonged to their circuit.

མྱེད་པ་ *sgrob-chen* and sometimes མྱེད་པ་
sgrom-chen are provincial words used to
signify pretentiousness or self-assumption;
མྱེད་པ་ *sgro che-wa* = མྱེད་པ་མྱེད་པ་ *brden byas-pa*
pompous: མྱེད་པ་མྱེད་པ་མྱེད་པ་མྱེད་པ་མྱེད་པ་
མྱེད་པ་ (*Nag. 18*) *mi dob-chen* and *dom-*

chen etc. signify pretentiousness in provincial language.

ཐོག་མ་ *sgrom (dom)* བུ་ཐོག་མ་ a trunk or portmanteau; a box the inside of which is made of wood or wicker work and the outside lined with leather; a large leather box. [བུ་ཐོག་ may be regarded as the Pali form of Sanskrit *पीठक*, a seat, an altar] *S. མོ་ཐོག་* *gcho-sgrom* a chest to keep articles of religious service; *ཐོག་མ་* *thab-sgrom* a box to keep utensils, plates, &c., for cooking, generally covered with tanned tiger skin.

Syn. ཐོག་ *sgam*.

ཐོག་མ་ *sgrom-bu* a small box; ཐོག་མ་ *myug-sgrom* = ཐོག་མ་ *gahob-ma* a chest made of wicker work.

ཐོག་མ་ *Sgrol-dkar* and ཐོག་མ་ *sgrol-ljan* 1. are known as the White and Green manifestations of the Goddess Dolma or Tārā, the two wives of King *Sroṅ-btsan Sgam-po*, being deified and worshipped as their incarnations. 2. names of females of frequent occurrence in Tibet.

ཐོག་མ་ཐུག་ཐོག་ *Sgrol-dkar kun blo-ma*, ཐོག་མ་ཐུག་ཐོག་ *Sgrol-ma kun-rgyal-ma*, ཐོག་མ་ཐུག་ཐོག་ *Sgrol-ma rgyal-buṣṭ-ma* are other different manifestations of the Goddess Dolma.

ཐོག་མ་ *sgrol-wa*, pf. and fut. ཐོག་མ་ *bsgral* 1. to save, rescue, deliver; to set free; to liberate; ཐོག་མ་ཐོག་མ་ཐོག་མ་ཐོག་མ་ ཐོག་མ་ to save from the water, from misery, fear, and from transmigratory existence: ཐོག་མ་ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *sgrol-waḥi dad-dpon du bgyur* he becomes a guide to salvation. 2. to transport, carry; to cross (a river) by boat or ferry: ཐོག་མ་ཐོག་མ་ཐོག་མ་ ཐོག་མ་ *ḥkhor-wa bsgral-waḥi gru-guḥs yin* it is a boat that will carry you over the river of transmigration. 3. to remove, expel,

drive away: ཐོག་མ་ཐོག་མ་ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *bsgral-waḥi phyiḥi-rgya-ḥstakho chen-po la bsgral*, the demons were banished to the uttermost parts of the sea; ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *ḥduḥ sgrol-wa* to expel the devil.

ཐོག་མ་ *sgrol-wa-po* ཐོག་མ་ the deliverer, met. for saviour.

ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *sgrol-waḥi ḥstak-phyug* ཐོག་མ་, ཐོག་མ་ (Schr.; Bull. 1898, 295) the Lord of final deliverance.

ཐོག་མ་ *sgrol-byed* ཐོག་མ་, ཐོག་མ་ a deliverer; met. for a boat, ship.

ཐོག་མ་ *sgrol-ma (Dol-ma)* ཐོག་མ་, ཐོག་མ་ the Goddess Dolma, she that saves from transmigratory existence; one of the most popular deities in Tibet, and of whom there are supposed to be many *sgrol-tu* or branch emanations. Some *Sgrol-ma kyil-ḥkhor* exhibit twenty-one different manifestations of the goddess. The several appellations of ཐོག་མ་ *Sgrol-ma* are:—ཐོག་མ་ *Om-ḥstak*; ཐོག་མ་ *Bgyal-gum*; ཐོག་མ་ *Mahog-gi ma*; ཐོག་མ་ *Myur-sbyob*; ཐོག་མ་ *Ḥjig-rtan*; ཐོག་མ་ *Dwaḥ oras-mo*; ཐོག་མ་ *Shi-ma phoḥa-stob*; ཐོག་མ་ *Laga-byin ma*; ཐོག་མ་ *Chos-kyi ḥpal-mo (Mdon.)*.

ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *Sgrol-ma ku-ru kulle* one of the twenty-one manifestations of the Goddess Dolma (K. g. 2 266).

ཐོག་མ་ *Sgrol-ma ḥstak* ཐོག་མ་ *Mahā Tārā* or the great Goddess Dolma.

ཐོག་མ་ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *Sgrol-ma ḥin-ḥstak ḥstak-ḥkhor* (Schr.; 45 A) "Dolma, mild by day and wrathful by night."

ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *Sgrol-ma nor-sbyin-ma* (Schr.; 46 B) Dolma, the wealth-giver.

ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *Sgrol-ma ḥpal-chen* ཐོག་མ་ *Dolma*, the most glorious.

ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *Sgrol-ma ḥmar-mo* (ཐོག་མ་ *sa-lugs*) (Schr.; 46 A) the Red Dolma.

ལྷོ་མ་གྱི་མཚོ་གྲོ་མ་ *Sgrol-ma shi-ma* མཁའ་མཁའ་མཁའ་།
Dolma in her mild aspect.

• ལྷོ་མ་གྱི་མཚོ་གྲོ་མ་ *Sgrol-ma yid-bekhin*
nor-bu (*Sahr.*; 46 C) Dolma the wish
giving gem.

• ལྷོ་མ་གྱི་མཚོ་གྲོ་མ་ *Sgrol-ma ser-mo* (46 C.;
Sahr.).

• ལྷོ་མ་གྱི་མཚོ་གྲོ་མ་ *Sgrol-ma shi sgrub-*
thabs brya-rtes མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ (*Tu S, 166*)
n. of a book consisting of one hundred
stanzas composed for propitiating the God-
dess Dolma.

ལྷོ་མ་གྱི་ *Sgrol-per* abbreviation of the
expressions ལྷོ་མ་འདྲན་གྱི་ *sgrol-ma bdon-rgyu-*
and ལྷོ་མ་འདྲན་གྱི་ *ges-rab shi-po*.

ལྷོ་མ་ *sgros* (*do*) manner; method; way;
འགྲུག་ལྷོ་མ་ *bgad-sgros* manner of explaining;
གྲུག་ལྷོ་མ་ *glam-sgros* way of speaking (*Os.*);
ལྷོ་མ་འདྲན་གྱི་ལྷོ་མ་ *bla-ma rname-kyi gsum-*
sgros conference of the lamas; ལྷོ་མ་འགྲུག་ལྷོ་མ་
sgrogs bgad-sgros the method of instruction
which is to be proclaimed (*Sch.*). ལྷོ་མ་གྱི་
mo-hu-sgros is same as ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་ *mo-hu-*
bsgrigs-pa, ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་ *mo-hu-sgros bim-ba*
kar, his graceful lip was like the fruit
called *Bimba*. 1. edge, brim, lip (*Os.*).
2. scar, also a mark from a wound (*Sch.*).

ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་ *bgad-pa* = ལྷོ་མ་གྱི་ *bgad-pa* to
smile; smile on.

ལྷོ་མ་གྱི་ *bgal*, pt. of ལྷོ་མ་གྱི་ *rgal-wa* ལྷོ་མ་གྱི་
bgal-len, controversy, disputation.

ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་ *bgal dka-ba* the ocean
(that which is difficult to cross) (*Mon.*).

ལྷོ་མ་གྱི་ *bgal-pa* ལྷོ་མ་གྱི་ [enjoined; asked;
censured] *S.*

ལྷོ་མ་གྱི་ *bgol-wa* to disagree; to act in
opposition; to be disposed to contrariety.

ལྷོ་མ་གྱི་ *brgya* ལྷོ་མ་གྱི་ one hundred; ལྷོ་མ་གྱི་
brgya-mchod a hecatomb of 100 lamps; one

hundred offerings; ལྷོ་མ་གྱི་ *brgya-stod* ལྷོ་མ་གྱི་
ལྷོ་མ་གྱི་ one hundred thousand; ལྷོ་མ་གྱི་
brgya tham-pa full one hundred; ལྷོ་མ་གྱི་
brgya-dod = ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་གྱི་
remuneration to one hundred monks for
conducting a religious service; ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་གྱི་
ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་གྱི་, &c., remuneration in
silver, grain, etc., for conducting the
religious service of one hundred offerings;
ལྷོ་མ་གྱི་ *brgya-bdags* about a hundred;
nearly one hundred.

ལྷོ་མ་གྱི་ *brgya-pa* ལྷོ་མ་གྱི་, ལྷོ་མ་གྱི་: cen-
tury; one of a hundred years of age.

ལྷོ་མ་གྱི་ *brgya-po* consisting of one hun-
dred.

ལྷོ་མ་གྱི་ *brgya-phrag* ལྷོ་མ་གྱི་ the hundred; a
century; ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་གྱི་ *phran-tshogs*
brgya-phrag mi-pham rgon (*A. 21*).

ལྷོ་མ་གྱི་ *brgya-bam* anything kept in
groups of one hundred; ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་གྱི་
ལྷོ་མ་གྱི་ (*Zam. 4*).

ལྷོ་མ་གྱི་ *Brgya-byin* 1. n. of a medicinal
root; ལྷོ་མ་གྱི་ *dug-mo* ལྷོ་མ་གྱི་ a mystic word
or ལྷོ་མ་གྱི་ (*Md. 3*). 2. ལྷོ་མ་གྱི་ one
who has performed one hundred *gyas*
(sacrifices); an epithet of Indra. Acc. to
Buddhist mythology there are two
Indras, the senior Indra rules over the
gods, the junior, riding on the great
elephant called Airāvata, keeps guard over
the celestial regions, having in his imme-
diate charge the quarters of the East.

ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་ *brgya-byin skyes* ལྷོ་མ་གྱི་ Indra's
son; born of Indra.

ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་ *brgya-byin grod* ལྷོ་མ་གྱི་ the
residence of Indra; the celestial metropolis.

Syn. ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་ *bahi-wa mod-ldan*; ལྷོ་མ་གྱི་
lta-na idug; ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་ *sum-ou rta-gsum*;
ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་ *khañ-bañ rnam-par rgyal-*
wa; ལྷོ་མ་གྱི་ལྷོ་མ་ *rnam-par rgyal-byed*
pho-lrañ (*Mon.*).

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *brgya-byin gyi-wo* = རྩོད་ཀྱི་ལོ་
grog-ant-hill ant-hill; also ant's foot.

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *brgya-byin gyos*; ཡུ་ཐོ་ *Myra-*
bala arjuna the delight of Indra.

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *Brgya-byin ma* = འབྲུག་པུ་ཐོ་མོ་
Brgya-byin tsun-mo མཚོ་མོ་ the celestial
queen; the wife of Indra. Her different
names are:—མཚོ་མོ་མོ་ *Hohi-mo* ཐལ་མོ་
mo; ཐལ་མོ་མོ་ *Lhahi tsun-mo*; ཐལ་མོ་མོ་
Lega-brjod ma; ཐལ་མོ་མོ་ *Dwa-chen ma*;
ཐལ་མོ་མོ་ *Pu-lohi tsun-mo*; ཐལ་མོ་མོ་ *Bde-*
sogs ma (*Mhon.*).

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *brgya-byin gah* རྩོད་ཀྱི་ལོ་ 1. the
bow of Indra, i.e., rainbow; 2. a kind of
medicinal fruit.

འབྲུག་པུ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *Brgya-byin Lha-yi*
hwa-pohi མཚོ་མོ་ཐོ་ the different names of
Indra:—མཚོ་མོ་ཐོ་ *Miho-ris tsun-pa*; མཚོ་
Miho-ris rgyal; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Lha-yi rgyal-*
po; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Hjor-hyig*; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Lhahi-rha-*
can; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Gtsah-byed ngon-po*; མཚོ་མོ་
Bdo-rje-can; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Shob-ldan dgra-wo*;
མཚོ་མོ་ཐོ་ *Lha-yi bdag*; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Hohi-mo*
rgyal-po; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Lega-bris gso*; མཚོ་མོ་
Grag-pahi mu-khyud; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Mahod-*
byin brgya-pa; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Bdo-sogs*
bdag; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Lha-gwa*; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Liga-skyob*;
མཚོ་མོ་ཐོ་ *Skabs-gsum gwa*; མཚོ་མོ་ཐོ་
Rgan-la han; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Qis-brjod han*; མཚོ་མོ་
Gnas-kyi bdag-po; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Sprin-la*
shon; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Bzod-dkas rath*; མཚོ་མོ་ཐོ་
Bahon-bshoms tsod; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Char-bdods*
groh-hjoms; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Grol-byed*
hjoms; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Pu-lo ma-dgra*; མཚོ་མོ་ཐོ་
Gah-po tsod; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Ha-rhi rta-chen*;
མཚོ་མོ་ཐོ་ *Smin-pa gso*; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Tahig-*
mda-bi ngon-po; མཚོ་མོ་ཐོ་ *Mig-tsoh-pa*; མཚོ་
Kohu si-ka (*Mhon.*).

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *brgya-bdoin* མཚོ་མོ་ that contains
or holds one hundred objects, etc.

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *brgya-las tsam-pa* འབྲུག་པུ་
ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *brgya-tham-pa las goig-bdam-*
pa.

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *Brgyag-brhan* n. of a Bon
god who is also called ཐོ་ཐོ་ *Lha-bdags*.

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *brgyags* མཚོ་མོ་ victuals; provi-
sion, as in མཚོ་མོ་ཐོ་ *tsahag-brgyags*, མཚོ་
ཐོ་ *lam-brgyags* provision for the journey.

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *brgyad-wa* མཚོ་མོ་ pf. འབྲུག་
brgyads, fut. འབྲུག་ *brgyad*, imp. འབྲུག་
rgyad or འབྲུག་ *rgyad-pig* 1. to extend, stretch
out, set out or arrange; འབྲུག་ *ko-wa dāh thag-pa* *brgyad-wa* to stretch hide
and rope; འབྲུག་ *tsod rgyad-wa* to set out
a vessel; འབྲུག་ *tsod-mo* *brgyad-wa*
to put in array lamps as offerings. 2. to
call a person from a distance.

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *brgyad* མཚོ་མོ་ eight.

Symbolic Syn. འབྲུག་པུ་ཐོ་ *khra-pis*; ཐོ་ *lha*;
ཐོ་ *bla*; ཐོ་ *nor*; ཐོ་ *gdeh-can*; ཐོ་ *erid-pa*;
ཐོ་ *to*; ཐོ་ *dro* (*Hsi.*).

+ འབྲུག་པུ་ཐོ་ *brgyad-bkag* = འབྲུག་པུ་ཐོ་
kyon-pa མཚོ་མོ་ rebuke; reproof; reflection
on one's conduct or act.

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *brgyad-bkag* or འབྲུག་པུ་ཐོ་
pa brgyad-sgril thread in eight-fold twists.

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *brgyad-bou* མཚོ་མོ་ eighty.

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *Brgyad-chun* n. of a kind of tea
which is of inferior quality, largely con-
sumed by Tibetans in general.

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *Brgyad-tsoh-pa* མཚོ་མོ་
one of the abridged sacred scriptures of the
northern Buddhists containing 8,000
slokas.

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *Brgyad-ston* མཚོ་མོ་ the festival
on the eighth lunar day of the month.

འབྲུག་པུ་ཐོ་ *brgyad-pa* མཚོ་མོ་ 1. the eighth.
2. མཚོ་མོ་ *tshar tsod-pa* he who finishes
or puts an end to; the destroyer.

འགྲུ་པ *brgyud-pa* consisting of eight; the eight.

འགྲུ་པ་ལྷག *brgyud-lhag* lit. eight in excess (of one hundred); བེན་པ་ a rosary which consists of one hundred and eight heads.

འགྲུ་པ་པ་ *brgyan-pa* (*gyen*) བཟུ་, བཟུ་མཁར་, བཟུ་མཁར་, vb. to adorn, decorate; to provide with: རིན་ཅན་རྒྱུ་ལྷག་འགྲུ་པ་ *rin-chen rgyan-gyis brgyan-pa* adorned with precious ornaments, cf. རྒྱུ་པ་ *rgyan*; sbst.

འགྲུ་པ་ལ་ *brgyal-wa* = རྩོད་པ་ལ་ *myog-ches byed-pa* རྩོད་པ་ 1. to fall down senseless; to lie senseless; to sink down unconscious; to faint. 2. to howl, of a fox (*Sak.*); རྩོད་པ་ལ་ *ho brgyal-te* fainting with fatigue; འགྲུ་པ་ལ་ *brgyal bog-pa* laid prostrate and unconscious: འགྲུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *tham-od brgyal bog-pa* *hahin* all as if prostrate and senseless (*A. 76*).

འགྲུ་པ་ *brgyas* = འགྲུ་པ་ལ་ *than-rgyas* together with.

འགྲུ་པ་ལ་ *brgyugs*, pf. of འགྲུ་པ་ རྩོད་པ་, རྩོད་པ་ used as sbst. a race; also running a race.

འགྲུ་པ་ལ་ *brgyud-pa* the marrow in the back-bone (*Os.*).

འགྲུ་པ་ *brgyud*, cf. རྒྱུ་པ་ *rgyud* རྒྱུ་པ་, རྒྱུ་པ་, རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *oig-nas goig-turgbyud-pa* descent from one to another. 1. family, lineage, ancestors, offspring. 2. race, people, nation: རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *bod-kyi mi-brgyud* the Tibetan nation, people. རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *rigs-brgyud* relations; རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *adul-brgyud* descendants; རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *bla-brgyud* the succession or line of Lamas. 3. Tantras and mystic manuals, v. རྒྱུ་པ་; རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *chos-kyi* religious arguments and deductions.

འགྲུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *brgyud-brgyugs* a continuous succession (*Sak.*).

འགྲུ་པ་ *brgyud-can* possessed of descendants; fruitful.

འགྲུ་པ་ *brgyud-pa* 1. belonging to a race or family. 2. v. རྒྱུ་པ་ *rgyud* and རྒྱུ་པ་ *rgyud* *pa*.

འགྲུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *brgyud-pa rnam-pa* རྒྱུ་པ་ there were five different schismatic successions among the Buddhists in Ancient India; they were the following:—(1) རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *bdul-wahi rgyud* or རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ the generation observing moral discipline; (2) རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *gnan-shags-kyi rgyud* or རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ the mystical succession; (3) རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *gyen-chen rgyud* or རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ the succession of abundant performances; (4) རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *zab-mo bla-rgyud* རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ [the profound succession] *S.*; (5) རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *don-rgyud* or the *Ossut* race རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ (*Grub. 56*).

འགྲུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *brgyud bphel-wa* to increase the race, or progeny; to multiply; to increase the family.

འགྲུ་པ་ *brgyud-ma* 1. one belonging to a family; a scion; one well acquainted with the secrets, well informed; acc. to *Cs.* = འགྲུ་པ་ *brgyud-can*. 2. in *W.* fruitful; fertile. 3. འགྲུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *brgyud-ma rgyab-pa* to perpetuate family lineage; འགྲུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *brgyud-bdoin* རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ heir; successor.

འགྲུ་པ་ *brgyud-yas* རྒྱུ་པ་ n. of a numerical figure (*Ya-sel. 56*).

འགྲུ་པ་ *brgyus-pa* རྒྱུ་པ་ to make a string of; to stitch together.

འགྲུ་པ་ *bsagag-pa*, v. རྒྱུ་པ་ལ་ *bsags-pa* and རྒྱུ་པ་ *sgog-pa*.

འགྲུ་པ་ *bsag* or རྒྱུ་པ་ *sgag* = རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *chos-pahi* point of time; moment; instant; conjuncture: རྒྱུ་པ་ལ་འགྲུ་པ་ *lo-zar bsag-gi lhags-pa* a chilling gale on the opening of the

ལྟུག་པ་ I: *lgyur-wa*, another form of ལྟུག་ *lgyur-wa* གསལ་བ་, གསལ་བ་, to change; ལྟུག་ལྟུག་ *kha-dog lgyur-ba* changing colour; ལྟུག་ལྟུག་ to change clothes; to change the cover (like a snake);

to translate; རྩ་ག་གསལ་འགྲུ་བ་ *rgya-gar nas chos bgyur-wa* to translate books brought from India; རིག་འགྲུ་བ་ *tshig-bgyur* to translate words; དོན་འགྲུ་བ་ *don-bgyur* to alter the meaning; ཐག་འགྲུ་བ་ *thag-bgyur* to change the direction; འཇོག་འགྲུ་བ་ *bohol-bgyur*, ལུས་འགྲུ་བ་ *lus-bgyur* to change one's body (miraculously); མིང་འགྲུ་བ་ *miñ-bgyur* to change one's name; མདོག་འགྲུ་བ་ *mdog-bgyur* to change the complexion or colour; རྩལ་འགྲུ་བ་ *spas-bgyur* to change the quality; བསྟོན་འགྲུ་བ་ *bstan-bgyur*, i.e., to change one's intention; རྩ་ག་འགྲུ་བ་ *phyi-nas bgyur* to invert the object; རྩ་ག་འགྲུ་བ་ *chos-lugs bgyur* conversion; ཐུག་འགྲུ་བ་ *skad-bgyur* to change the language.

འགྲུ་བ་ II: བཅུག་པ་ to multiply, increase.

Syn. བཅུག་ *bstan*; བཅུག་པ་ *bstan-pa*; བཅུག་པ་ *spol-wa*; བཅུག་པ་ *gsil-wa* (*Mon.*).

འགྲུ་བ་ *bgyur-pa* ལུས་ muscle.

འགྲུ་བ་ལྟར་ *Brag-phres (dag-theŋ)* n. of a Jong in Tibet.

འགྲུ་བ་ *bgrags* (dag) (མཚན་མེད་པ་ *chos bdog-tshar-wa*) མཚན་མེད་, མཚན་མེད་ proclaimed; read or recited loudly.

འགྲུ་བ་ *bgrags-pa* sung; diffused.

འགྲུ་བ་ *bgyraŋ-pa* 1. to enumerate, count up (*Cs.*). 2. to cause to grow cold.

འགྲུ་བ་ *bgrad-pa* = འགྲུ་བ་ *bgrad-pa* to open wide; མིག་འགྲུ་བ་ *mig bgrad-pa* to stare; རྩ་ག་འགྲུ་བ་ *rkaŋ-pa bgrad-pa* to part the legs wide; to straddle.

འགྲུ་བ་ *bgral* མཚན་མེད་ [crossed; passable] *S.*

འགྲུ་བ་ *bgral-wa* འགྲུ་བ་ to pass; cross over.

འགྲུ་བ་མི་མཚན་ *bgral-waŋi giñ-rtā* a boat, also = རྩ་ག་ *gru-skyā* an oar of a boat (*Mon.*).

འགྲུ་བ་ *bgral-bya* མཚན་མེད་, མཚན་མེད་ met. a boat
འགྲུ་བ་ *bgral-ya* མཚན་མེད་ a numerical figure used in Buddhist astrology.

འགྲུ་བ་ *bgrigs* (dig) མཚན་མེད་, མཚན་མེད་ put in order, arranged, arrayed; འགྲུ་བ་ *bgrigs-pa* མཚན་མེད་ formed into string.

འགྲུ་བ་ *bgrigs-pa* (dib-pa), pf. of འགྲུ་བ་ *agris* མཚན་མེད་, མཚན་མེད་ covered.
འགྲུ་བ་མི་མཚན་ *bgrigs-paŋi luh-du mi-ston-pa* མཚན་མེད་ to abstain from obscure predictions: དེ་མི་མཚན་པ་ མཚན་མེད་ do not prophesy or predict what is not known either to be good or bad.

འགྲུ་བ་ *bgrims-pa* (dim-pa) (མཚན་མེད་ *spas-pa*) མཚན་མེད་པ་ *bstan-bstan byas-pa*, v. མཚན་མེད་ *agrim-pa*, *rig-pa bgrims-pa* perverted skill; also chaotic acquirements; confused information.

འགྲུ་བ་ *bgrun-pa*, akin to འགྲུ་བ་ *bgran* མཚན་མེད་, to rival, vie with; to reply to: འགྲུ་བ་ *bgrin mi-phod* = འགྲུ་བ་མཚན་མེད་ *bgran-sla byed mi-nus-pa* cannot compete or be a match for.

འགྲུ་བ་ *bgreŋ* = འགྲུ་བ་ *bteugs-pa*, འགྲུ་བ་ *rgyal-ntshān ka-bu* འགྲུ་བ་, འགྲུ་བ་ up-lifted; hoisted.

འགྲུ་བ་ *bgreŋ* (deng), pf. of འགྲུ་བ་ *agreŋ*, imp. འགྲུ་བ་ *agreŋ-rig*, འགྲུ་བ་མཚན་མེད་ *bgreŋ-byaŋi rgyal-ntshān*, a flag that is to be hoisted (*Situ. 77*).

འགྲུ་བ་ *bgres* (do) (འགྲུ་བ་ *bgre*) old, aged; འགྲུ་བ་ *sku-bgres*, འགྲུ་བ་མཚན་མེད་ *do-bgras mu-yai bgres* (*Ya-sol*). འགྲུ་བ་མཚན་མེད་ *dbu-chos bgres rim* aged respectable lamas.

འགྲུ་བ་ *bgres-pa* འགྲུ་བ་ changed.

འགྲུ་བ་ *bgres-ya* a numerical figure used in Buddhist astrology.

cried "give me suck," was called Na-la-nu (Pag. 14).

ངག་ *ag* བཤུ་, བཤུ་, དཔལ་, བཤུ་, མེ་: speech; talk; word; རྒྱལ་ལྟོགས་ *sins* committed with the tongue (in words); རྒྱལ་ལྟོགས་ *polite* speech; gentle words; རྒྱལ་ལྟོགས་ རྒྱལ་ལྟོགས་ or རྒྱལ་ལྟོགས་ མེ་ལྟོགས་ *silence*, observed as a monastic duty or religious exercise; the vow of not speaking, i.e., of keeping silence for a definite time.

Syn. རྒྱལ་ *tsig*; རྒྱལ་ལྟོགས་ *agra-byod-pa*; རྒྱལ་ལྟོགས་ *ghya-s-can*; རྒྱལ་ *gtam*; རྒྱལ་ *lo-rgyas*; རྒྱལ་ལྟོགས་ *skad-sgra-wa* (Mñon.).

རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-kyes* རྒྱལ་ལྟོགས་ *born* or produced from speech.

རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-bkhyal* རྒྱལ་ལྟོགས་, རྒྱལ་ལྟོགས་, རྒྱལ་ལྟོགས་ *delirium*; unconnected speech; foolish talk; ravings (Nag.).

རྒྱལ་ལྟོགས་ *Nag-gi rgyal-po* རྒྱལ་ལྟོགས་; རྒྱལ་ལྟོགས་ the *Bodhisattva* *Mafju-s'ri ghoaha*, who is believed by Buddhists to be the god of speech; རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-gi-rgyan* རྒྱལ་ལྟོགས་ a figure of rhetoric or speech; gen. amplification of an idea by the use of apt expressions; རྒྱལ་ལྟོགས་ རྒྱལ་ལྟོགས་ the symbolic speech or mode of expression by the configuration of the fingers; this is described as རྒྱལ་ལྟོགས་ རྒྱལ་ལྟོགས་, mystical language in which expression by signs, i.e., with the configuration of the fingers, forms the principal feature; རྒྱལ་ལྟོགས་ རྒྱལ་ལྟོགས་, རྒྱལ་ལྟོགས་ the lord of speech—*Jam-yang* or *Maf-ju-s'ri ghoaha*; རྒྱལ་ལྟོགས་ རྒྱལ་ལྟོགས་ རྒྱལ་ལྟོགས་ རྒྱལ་ལྟོགས་, salutation to *Jampai-yang*, the prince of speech (Sñn. 3); རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-gi dñul* one poor in speech; a dumb person, v. རྒྱལ་ལྟོགས་ *lag-pa* (Mñon.).

རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-bgras* manner of speaking or uttering words (Cs.).

རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag rgyas-pa* རྒྱལ་ལྟོགས་ too much talking; full and detailed discussion.

རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-rgyun* རྒྱལ་ལྟོགས་ a discourse; also oral tradition, not recorded history.

རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-bchal*=རྒྱལ་ལྟོགས་ *irregular* or senseless speech.

Syn. རྒྱལ་ལྟོགས་ *bchal-tshig*; རྒྱལ་ལྟོགས་ *chamed gtam*; རྒྱལ་ལྟོགས་ *klag-cor*; རྒྱལ་ལྟོགས་ *lab-col*; རྒྱལ་ལྟོགས་ *mu-cor* (Mñon.).

རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-sñan* 1.=as met. the cuckoo. 2. pleasant voice or sweet language; one who speaks in sweet language.

རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-gtam* verbal message; also oral tradition.

རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-bśadams-pa* རྒྱལ་ལྟོགས་ རྒྱལ་ལྟོགས་ one who has controlled his speech or tongue.

རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-bdab* or རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-gi bdab-ma* (lit. the leaf of speech) རྒྱལ་ལྟོགས་ the organ of tasting; རྒྱལ་ལྟོགས་ the tongue, v. རྒྱལ་ལྟོགས་: (Mñon.).

རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-bdon-pa* རྒྱལ་ལྟོགས་ to express in words; to cry; to speak.

རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-ldan* རྒྱལ་ལྟོགས་, རྒྱལ་ལྟོགས་ eloquent; possessed of (the power of) speaking.

རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-byed* རྒྱལ་ལྟོགས་; the speaker.

རྒྱལ་ལྟོགས་ *ag-dwan* a title of learning given to some of the Grand Lamas of Tibet. Is also the first name of the present or 14th Dalai Lama of Lhasa.

རྒྱལ་ལྟོགས་ རྒྱལ་ལྟོགས་ *Nag-dwan Ye-pa rgya-mtsho* the Lama who with the help of *Lhaban*, King of the country round lake *Kökönör*, conducted the Government of Tibet for thirteen years (Loñ. 2, 16).

རྒྱལ་ལྟོགས་ རྒྱལ་ལྟོགས་ *Nag-dwan lha-mo* རྒྱལ་ལྟོགས་ the goddess of speech; རྒྱལ་ལྟོགས་ an epithet of *Sarasvatī* (Mñon.).

རག་ཕྱོད་ *bag-sbyor* རག་ཕྱོད་ཀྱི་འདུ་སྐྱོང་ arrangement of speech (Cs.).

རག་མ་ *bag-ma* རག་མ་ the speech itself.

རག་མ་ཐང་བ་ *bag-ma tshang-wa* = རྒྱུ་ལ་ རག་མ་ 1. one of imperfect or defective speech; a stupid person. 2. indistinct speech.

རག་མི་ཐུན་ *bag-mi-ltan* a dumb person; also one who cannot express himself in clear language.

Syn. རྒྱུ་ལ་ *lkug-pa*; རག་མི་ལས་ *tshig-mi-gsal*; རེ་མཐོང་མེད་ *sems-bem-po* (*Mon.*).

རག་མེད་ *bag-med* རག་མེད་ཀྱི་འདུ་སྐྱོང་ meditation; a state in which there is no use of speech.

རག་མཐོང་ *bag-tshab* representation in writing: རག་མཐོང་གྱི་ཐོན་པ་ the principal points in a representation or petition.

རག་མཐུན་ *bag-mtshun* རག་མཐུན་ཀྱི་འདུ་སྐྱོང་ of uniform and consistent speech, i.e., where there is no contradiction, redundancy, or irrelevancy.

རག་མེད་ *bag-yid* རག་མེད་ཀྱི་འདུ་སྐྱོང་ the speech and the heart.

རག་མཐོང་གྱི་ཐོན་པ་ *bag-lam shu-wa* to apply, or pray to, verbally.

རག་མཐོང་ *bag-gcer* in vulg. རག་མཐོང་ or རག་མཐོང་གྱི་ཐོན་པ་, in Sikk. cross-examination; also deposition of the plaintiff and defendant in the presence of each other.

རག་མོར་ *bag-gor* committing to words; a promise.

རག་མཐོང་ *bag-gsal* རག་མཐོང་གྱི་ཐོན་པ་, རག་མཐོང་གྱི་ཐོན་པ་ clear speech or lucid language.

རག་མཐོང་ *Nag lha-mo* རག་མཐོང་གྱི་ཐོན་པ་ the Goddess of Speech.

རང་ I: *ba* = རང་ or རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ 1. the nature, being, idiosyncrasy; the very essence of any person or thing. 2. sphere; province; domain: རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ = རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ the

essentiality of vacuity (*Ganyata*): རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ the sphere of the void space: རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ = རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ the natural constitution of the mind: རྒྱུ་ལ་མཐོང་མཐོང་འདུ་སྐྱོང་ in a cheerful state of the mind (*Thgr.*); རྒྱུ་ལ་འདུ་སྐྱོང་ the very essence of vacuity itself (*Ghr.*): རྒྱུ་ལ་འདུ་སྐྱོང་ to enter into the state of deep meditation: རྒྱུ་ལ་འདུ་སྐྱོང་ to continue in that state of mind which is free from attachment, etc.: རྒྱུ་ལ་འདུ་སྐྱོང་ to die of fear or panic.

རང་ II: character; disposition: རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ or རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ a naturally bad disposition; རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ a naturally good disposition (*Sch.*; *Jä.*).

རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ *ba-gis* adv. spontaneously; naturally; also, acc. to *Jä.* and *Sch.*, slowly, gradually, gently.

རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ *ba-can* natural capacity: རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ རྒྱུ་ལ་འདུ་སྐྱོང་ one who is naturally capable of renouncing or giving up; able to abandon. རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ is generally used like རྒྱུ་ལ་.

རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ *ba-bag-yod* naturally modest: རང་གི་འདུ་སྐྱོང་གྱི་ཐོན་པ་ རྒྱུ་ལ་འདུ་སྐྱོང་ his moral character in regard to his natural modesty (*A. 53*).

རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ *ba-ma-thu* do not be short-tempered: རྒྱུ་ལ་འདུ་སྐྱོང་ རྒྱུ་ལ་འདུ་སྐྱོང་ when I had said to the *kha-do-ma* "pray be not short-tempered" (*Hbrom. 93*).

རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ *ba-tshul* natural disposition or temperament; རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ 1. good conduct; a naturally good disposition. 2. n. of a Buddhist sage and author of Ancient India, included in the list of twenty-three sages (*M.V.*).

རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ *ba-rin* or རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ forbearing; long-suffering; of cool nature: རྒྱུ་ལ་འདུ་སྐྱོང་ རང་གི་འདུ་སྐྱོང་ in accomplishing important business one should work with great patience.

ངང་པ་ *naa-pa* རྩམ་ the male goose.

ངང་ཀ་ *naa-ka* ཐུབ་ཀ་ that which waddles.

ངང་ཤྱ་ *naa-shya* བཟ་ཤྱ་ grey teal of Tibet.

Syn. པ་ལྷ་མ་ལྷོ་ *paq-slum nagrin*.

ངང་ལྷ་ *naa-agro* the quill of the goose.

ངང་ཁུ་ *naa-kur* རྩམ་ཁུ་ the ruddy goose, really *Tadorna rutila*, the sheldrake.

ངང་པ་ལྷོ་ལྷོ་ *naa-pu qeer-lan* 1. the yellow or golden goose. 2. རྩམ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ རྩམ་པ་ལྷོ་ལྷོ་ he said "fetch the horse called *Naai-pa qeer-lan*" (Yig.).

ངང་པའི་རྩམ་ *naa-pahi rgyal-po* the "king-goose" and flamingo; also the plant *Jasminum sambac*.

ངང་པའི་ལྷོ་ *Naai-pahi-nags* a mythological grove called the swan's grove (as) situated beyond the Cuckoo's hill on this side of the ocean. It is filled with numberless flocks of ducks, geese and swans, with bills of coral, ruby, sapphire, and other precious stones. The lakes in that grove are filled with lotuses of the colour of glittering gold; and the grove extends over ten thousand miles (K. d. 2 272).

ངང་པའི་ལྷོ་ *naa-pahi tshogs* ལྷོ་ལྷོ་ a flock of wild geese.

ངང་མ་ *naa-mo* རྩམ་མ་ a goose.

ངན་ I: *naq* nice smell; aroma fragrance: རྩམ་ལྷོ་ the fragranciness, the aroma evaporates; རྩམ་ལྷོ་ aromatic herbs.

Syn. ལྷོ་ *naa*; ལྷོ་ལྷོ་ *naa-naa* (Māon.).

ངན་ II acc. to *Jā*. oog. to རྩམ་ air; རྩམ་ལྷོ་ལྷོ་ he rising of an aromatic breeze; also vapour; རྩམ་ལྷོ་ vapour from the mouth; also snowy vapour; རྩམ་ལྷོ་ aqueous vapour.

ངན་ལྷོ་ *naq-can* fragrant; also acc. to *Jā*.

1. fresh, cool. 2. rough, impetuous.

ངན་ལྷོ་ *naq-hsai* good smell: རྩམ་ལྷོ་ལྷོ་ རྩམ་ལྷོ་ལྷོ་ let the breeze of your letters laden with the aroma of camphor come again and again to me, i.e., pray write me often.

ངན་ *nan* evil; mischief; misfortune; defilement: རྩམ་ལྷོ་ལྷོ་ it has done great mischief; esp. harm done by sorcery and witchcraft; རྩམ་ལྷོ་ལྷོ་ to revile (a person).

ངན་ལྷོ་ *nan-agro* I: རྩམ་ལྷོ་ going or about to go to the undesirable state, i.e., the state of the damned, comprising those in hell and those wandering about in distorted forms.

II: རྩམ་ལྷོ་ལྷོ་ 1. one who follows the dictates of his wife and is led by the nose by her in all his works. 2. རྩམ་ལྷོ་ dis-simulation.

III: རྩམ་ལྷོ་ lightning.

ངན་ལྷོ་ *nan-dgu* all kinds of evil or mischief.

ངན་ལྷོ་ *nan-skyes* རྩམ་ལྷོ་ of low birth; also རྩམ་ལྷོ་ lit. anything produced from the soil and manure; the planet Mars.

ངན་ལྷོ་ *nan-rgyu-can* one who does mischief, speaks ill of others; རྩམ་ལྷོ་ལྷོ་ one that does not speak evil of anybody (A. 139).

ངན་ལྷོ་ *nan-non* རྩམ་ལྷོ་, རྩམ་ལྷོ་ sordid, vile, mean, pitiful: རྩམ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ or རྩམ་ལྷོ་ལྷོ་ རྩམ་ལྷོ་ལྷོ་ to be satisfied with anything be it ever so little or poor; = རྩམ་ལྷོ་ལྷོ་ unambitious.

ངན་ལྷོ་ *nan-rhod* རྩམ་ལྷོ་ 1. scabby; itchy. 2. unchaste; libidinous.

ཇམ་ཐོག་ *han-thab* = ཤྲ་མ་ *phra-ma* or ཤྲམ་པ་ *khram-pa* རྒྱལ་སྐད་, རྒྱལ་སྐད་ vile language; mean, vulgar conversation; abuse.

ཇམ་ཐོག་ཐོག་ *han-hdebs-pa* to curse, ex-
corate; ཇམ་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ to curse by means of
witchcraft; cf. ཇམ་ཐོག་.

ཇམ་ཐོག་ *han-na-wa* the bad.

ཇམ་ཐོག་ I: *han-pa* ཇམ་, ཐོག་, ཐོག་, ཐོག་, ཐོག་,
ཇམ་, ཇམ་ bad; miserable; poor; wicked;
ugly; also a scoundrel, slanderer, rogue;
the vile, vulgar, low, mean.

ཇམ་ཐོག་ II. 1. excrement; ordure; manure:
ཇམ་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ by the use of
manure the soil becomes very fertile.

Syn. ཇམ་ཐོག་ཐོག་ *mi-gleah-ma*; ཇམ་ཐོག་ *skyag-pa*
(*Mhon.*).

ཇམ་ཐོག་ཐོག་ *han-pa hrjod-pa* ཇམ་ཐོག་ཐོག་ to
blaspheme.

ཇམ་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ *han-pa gnab-reh* a stiff-
necked villain (*Rtsii. 15*).

ཇམ་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ *han-pa dpul-hdebs* conspi-
rators; evil-minded men who intrigue,
form a league to do mischief to others.

ཇམ་ཐོག་ཐོག་ *Nan-spoñ skyes* = ཇམ་ཐོག་ཐོག་ཐོག་
or ཇམ་ཐོག་ཐོག་ *Paras'u Rāma*, ཇམ་ཐོག་ཐོག་ the
sol of *Rdul-car-ma* (*Mhon.*); an epithet of
S'ukra and also of the planet Venus
(ཇམ་ཐོག་ཐོག་)

ཇམ་ཐོག་ *han-bu* in earlier Tibetan the
word ཇམ་ཐོག་ was used in the place of the
modern expression ཇམ་ཐོག་ or ཇམ་ཐོག་, my humble
or little self.

ཇམ་ཐོག་ *han bya-wa* ཇམ་ཐོག་ reproached;
deceived; cheated.

ཇམ་ཐོག་ *han-gmra* ཇམ་ཐོག་, ཇམ་ཐོག་ notoriety;
bad reputation; disgrace.

ཇམ་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ *han-hsot ma-byas-pa* ཇམ་ཐོག་ཐོག་
not reclaimed: made useless.

ཇམ་ཐོག་ *han-gyo* = ཇམ་ཐོག་ or ཇམ་ཐོག་
hypocrisy (*Mhon.*); ཇམ་ཐོག་ཐོག་ (or ཇམ་ཐོག་ཐོག་ཐོག་)

ཇམ་ཐོག་ 1. a hypocrite; a fox. 2. of a low
caste.

ཇམ་ཐོག་ also ཇམ་ཐོག་ ཇམ་ཐོག་ procrasti-
nating, delaying; always throwing a duty
or anything to a distance.

ཇམ་ཐོག་ *han-roq* = ཇམ་ཐོག་ *han-rhod*.

ཇམ་ཐོག་ *han-lam* = ཇམ་ཐོག་ 1. bad habit,
indulgence in any kind of work, behaviour,
or eating, of a degrading nature. 2. n. of
a place in Tibet (*Deb. 4, 2*).

ཇམ་ཐོག་ *han-gi* ཇམ་ཐོག་ death from starva-
tion or from an accident or epidemic or
plague, etc.; any person or animal that
has died from starvation.

ཇམ་ཐོག་ *han-sel* that which removes the
defilement and purifies: ཇམ་ཐོག་ཐོག་ཐོག་,
ཇམ་ཐོག་ཐོག་ཐོག་. *han-sel* is a term for
water and also for tufts of *kuqu* and *dub*
grass (*Mhon.*).

ཇམ་ཐོག་ *han-soñ* ཇམ་ཐོག་ those actually
gone to damnation.

ཇམ་ཐོག་ *han-geo* to feed and foster per-
sons or animals that have suffered from
starvation.

ཇམ་ཐོག་ *han-hru* low and destitute; delapi-
dated decomposed: ཇམ་ཐོག་ཐོག་ཐོག་
“(agricultural) tenants who have become
scattered and destitute” (*Rtsii.*).

ཇམ་ཐོག་ *ham-dkar* grey colour; not
very white.

ཇམ་ཐོག་ *ham-groy* = ཇམ་ཐོག་ deep
ravines with precipitous eroded banks,
which are impassable and inhospitable
in aspect. Acc. to *Cs.* a torrent; acc.
to *Sch.* the bank of a river grown ridgy
and steep by having been gradually washed
out by currents.

ཇམ་ཐོག་ཐོག་ *ham-grog chen-po* ཇམ་ཐོག་ a
poetic name of Tibet which is called
ཇམ་ཐོག་, the country of deep ravines.

ཇམ་པ་ *jam-pa* 1. arrogance. 2. བཟུ་ a ravine.

ཇམ་མཁོ་མཁོ་ *jam-mkhod-mkhod* ཇམ་མཁོ་ a proud, bumptious person; one who assumes the appearance of greatness.

ཇམ་དུ་མཁོ་ *jam-dur-mkhod* given to gluttony and drinking (*Jā.*).

ཇམ་རི་ *Nam-rī* n. of a district in Upper Tsang with a fort and monastery subject to Tashi-lhunpo.

ཇམ་རུ་ *Nam-ru* n. of a disease (*Med.*).

ཇམ་ཤི་ *Nam-shi* n. of a snake-demi-god of the nether regions.

ཇམ་གཤམ་ *jam-gugs* = ཇམ་གཤམ་ as a matter of course; by one's own force (of nature) or accord.

ཇམ་ཁོ་ *Nam-pod* 1. = ཇམ་ཁོ་ *stok-bog* upper and lower: ཇམ་ཁོ་ཇམ་ཁོ་ཇམ་ཁོ་ཇམ་ཁོ་ thence spreading over inundated the upper and lower parts (of the country) (*A. 99*). 2. n. of a place in Lhokha—the south-eastern district of the province of Ü (*Loñ. 5*): ཇམ་ཁོ་ the lower part of ཇམ་ཁོ་ (*Deb. 9, 19*).

ཇམ་ཁོ་ *jam-pod* fore side; front side; ཇམ་ཁོ་ front surface; forepart, esp. of the leg, the shin-bone, also knuckle; ཇམ་ཁོ་ forearm; ཇམ་ཁོ་ lower part of the leg; ཇམ་ཁོ་ acc. to *Jā.* an appellation for both. 2. termin. of ཇམ་ 'to one's self'; ཇམ་ཁོ་ ཇམ་ཁོ་; ཇམ་ཁོ་ ཇམ་ཁོ་ = ཇམ་ཁོ་ pride; selfishness; self-interest. 3. ཇམ་ཁོ་ to set on or against; to instigate.

ཇམ་ཁོ་ *jam-pod* the sound of the roaring of lions, etc.

ཇམ་ཁོ་ཇམ་ཁོ་ *jam-pod-jam-pod* hoarse, husky, wheezing, e.g., in old age (*Tib. 9*); ཇམ་ཁོ་ *jam-pod*

gñod hoarseness and phlegm (*Med.*); ཇམ་ཁོ་ *jam-pod* a hoarse throat (*Med.*; *Jā.*); ཇམ་ཁོ་ *jam-pod* a hoarse groaning.

ཇམ་ཁོ་ *jam-pod* mucus of the nose.

ཇམ་ཁོ་ *jam-pa* stalk of plants (*Med.*).

ཇམ་ཁོ་ *jam-pa* 1. strength; vigour; hardness (of steel); ཇམ་ཁོ་ཇམ་ཁོ་ *jam-pa-jam-pa* the hard or soft temper of (the metal of) knife; etc. 2. cold; frost; cold wind (*Mil.*); (of ཇམ་ཁོ་) ཇམ་ཁོ་ to steel; to temper.

ཇམ་ཁོ་ *jam-pa* 1. strong; vigorous. 2. ductile; ཇམ་ཁོ་ id., ཇམ་ཁོ་, strong-minded; ཇམ་ཁོ་ weak; soft.

ཇམ་ཁོ་ *jam-pa* grim; strong; ferocious, (of beasts) (*Jā.*).

ཇམ་ཁོ་ *jam-pa* abst. 1. valour and strength: ཇམ་ཁོ་ཇམ་ཁོ་ཇམ་ཁོ་ the valour of a hero is indicated in his face (physiognomy). 2. vb. ཇམ་ཁོ་ or ཇམ་ཁོ་ to temper and sharpen a steel-weapon or instrument.

ཇམ་ཁོ་ *jam-pa* strong in quality; ཇམ་ཁོ་ཇམ་ཁོ་ཇམ་ཁོ་ the red colour of tea is its strength.

ཇམ་ཁོ་ *jam-pa* 1. irritable, passionate, impetuous (*Sch.*). 2. strong, powerful, e.g., a powerful protection (*Mil.*, *Jā.*).

ཇམ་ཁོ་, v. ཇམ་ཁོ་

ཇམ་ཁོ་ *jam-pa* ཇམ་ཁོ་ fatigue; weariness; resp. ཇམ་ཁོ་ also ཇམ་ཁོ་ ཇམ་ཁོ་; ཇམ་ཁོ་ or ཇམ་ཁོ་ tired mentally; ཇམ་ཁོ་, ཇམ་ཁོ་ to be fatigued, wearied; prostrate with exercise of the body.

Syn. ཇམ་ཁོ་ *jam-pa*; ཇམ་ཁོ་ *jam-pa*; ཇམ་ཁོ་ *jam-pa* (*Mil.*).

ཇམ་ཁོ་ *jam-pa* (ཇམ་ཁོ་) ཇམ་ཁོ་ a kind of disease. [1. a kind of white leprosy. 2. weariness, languor] *S.*

རལ་མདུག་པ་ *hal chag-pa* to be prostrate by fatigue.

རལ་མཉམ་པ་ *hal-hjug-pa* vb. a. to tire; to cause to be weary.

རལ་ཉམས་ *hal-stags* I: a rest; a sort of wooden crutch to support a load on the back while resting in a standing posture.

རལ་ཉམས་ II: or རལ་ཉམས་ a bench or seat inviting repose.

Syn. རྩི་ལ་ *bsti-wa*; རྩོད་པ་ *sdod-pa* (*Mñon.*).

རལ་དུབ་པ་ *hal-dub-pa* intensive form of རལ་པ་, to be very tired.

རལ་མོང་ *hal-phoñ* fatigued; become tired.

རལ་མེད་ *hal-mey* བཟུང་མེད་ not wearied; untired; untiring.

རལ་མེད་ *hal-btsho* refreshment.

རལ་གཤོལ་པ་ *hal-gso-walit* to cure weariness; to take rest: विचाम, विराम, विरति rest, resting.

རལ་གཤོལ་པ་ *hal-gso* བཟུང་པ་ met. for an ascetic.

རི་ *hi* num. fig. 34.

ཉུ་ *hu* 1. num. fig. 64. 2. ཉུ་པ་ *huwa*.

ཉུ་པ་ *hu-wa* རེ་པ་, རྩལ་པ་ to cry; to weep; pf. ཉུ་པ་, resp. ཉུ་པ་ལ་ ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་, tears that have been shed (*Dsl.*); ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་མེ་ weeping without cause; hysterical weeping (*Med.*); ཉུ་པ་ལ་ *hu-wa-po* a weeper; ཉུ་པ་ལ་ *hu-mkhan* id.

ཉུ་པ་ལ་ *hu-hdod* བཟུང་པ་ wishing to cry; going to weep.

ཉུ་པ་ *hu-bro* was about to cry or weep.

ཉུ་པ་ལ་ *hu-bod* 1. bewailing; crying or weeping loudly. 2. རྩལ་པ་ n. of a hell: ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་མེ་ the hell greater in suffering than *Raurana*.

ཉུ་པ་ *hu-rdai* W. sbst. a loud crying; bawling out; lamenting (*Jā.*).

ཉུ་པ་ *hu-ru* teal.

ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་མེ་ *hu-ru hjug-pa* to cause to weep.

ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་མེ་ *hu-gur-oan* acc. to *Sch.* a child that is continually crying.

ཉུ་པ་ *hu-mo* a sob (*Cs.*; *Schr.*).

ཉུ་པ་ *hu-pa* = ཉུ་པ་ to grunt; to snore; to pur.

ཉུ་པ་ལ་ *hu-sgra-oan* that which grunts: a pig; a yak.

ཉུ་པ་ *hu-pa* བཟུང་པ་ duck, esp. the red wild duck, *Anas nyrooa*.

Syn. ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་མེ་ *gñi-rtab-hus*; ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་མེ་ *phkor-lo-oan*; ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་མེ་ *gnis-gñis-spyod*; ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་མེ་ *mtshan-mo-hbral*; ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་མེ་ *hdod-pa-lan*; ཉུ་པ་ *oo-ka*; ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་མེ་ *hdab-chags gser-lan* (*Mñon.*).

ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་མེ་ *hu-pa chen-po* 1. sheldrake. 2. n. of a celebrated Lama of Tibet mentioned in the *Mñon* (*Deb.*).

ཉུ་པ་ *hu-wa* to grunt (of pigs and yaks).

ཉུ་པ་ *hu-ka* as red as fire; fiery-red (*Jā.*).

ཉུ་པ་ལ་ *hu-smrig* བཟུང་པ་ is described as ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་མེ་ reddish yellow; saffron-colour.

ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་མེ་ *hu-smrig gos* the robe of an ordained monk which ought to be, but is not often so, in Tibet, of orange-colour; he who wears the reddish-yellow; a Buddhist mendicant dressed in reddish-yellow clothes.

ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་མེ་ *hu-smrig chen-po* = ཉུ་པ་ལ་མེ་མེ་མེ་མེ་ བཟུང་པ་ a great Buddhist monk; a monk who is great on account of his orange robe.

རིམ་གྱི་ལྟུང་ *hes-gdud* ལྟུང་=རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་
anything that gives sure pain: ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་
ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ misery
and sufferings which like fire and rays of
the sun burn with certainty.

རིམ་གྱི་ལྟུང་ *hes-gnang* = ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ or ལྟུང་གི་
bdra-ba similar things; also similarity in
things (*Mon.*).

རིམ་གྱི་ལྟུང་ *hes-pa-can* real; actual.

རིམ་གྱི་ལྟུང་ *hes-pa rig-du* in reality; truly,
in truth; really.

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-pahi phud-po* གི་ལྟུང་གི་
= ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ all things perceivable and
realisable: ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་
ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ for example, *repa-*
skandha signifies all that has been transmuted
into bodily form collected together.

རིམ་གྱི་ལྟུང་ *hes-par* ལྟུང་, ལྟུང་ adv. certainly;
surely; really; to be sure.

Syn. ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ *gor-ma chag-pa* (*Mon.*).

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-par kun-sbyin* ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་
removal; ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ giving in
charity to all living beings; ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་
ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ or consists in giving over
one's properties to others.

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-par skye-wa* sure produce or
infallible results; for instance ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་
ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ from study knowledge is the
sure result; ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ from medi-
tation true thought (enlightenment) is
produced; ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ from the
power of resolute will, birth in a happier
state is ensured; ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ by
force of *las* (i.e. of *Karma*) one is born in
the transmigratory state; ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་
from cause fruit is evolved.

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-par dgaḥ-wa* perfect
satisfaction; to be really pleased.

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-par bgyug* ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ the
act of bringing under one's own sure pos-

session or power any wished-for property
or person by the exercise of occult powers.

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-par bgyur-wa* = ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་
ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ the future; that will be; that is
destined to come.

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-par bgyo-wa* ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་
go to certainty, i.e., to *Nirodha* or emanci-
pation from the sufferings of the world.

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-par rgyal-wa* to be com-
pletely victorious; to bring a certain thing
or person under one's command or control.

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-par brgal-wa* = ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་
ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ one who has arrived at a sure
conclusion; one who has attained to an
absolute state; one who has been saved
or emancipated.

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-par-good-pa* lit. to cut
sure; to make certain; ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ something
that will certainly happen; ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ *hes-*
par-choḍ to prevent the occurrence of omi-
nous events by means of mystical charms.

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-par-bjug-pa* to establish
firmly.

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-par mñam-byas* = ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་
ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ anything promised; an undertaking
(*Mon.*).

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-par rtogs-pa* or ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་
ལྟུང་གི་ true investigation; same as ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་
ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ to arrive at the truth
of a thing or in a wider sense to reflect on
the true signification or import of a word
or expression, as to whether the right con-
clusion has been arrived at, etc.

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-par bstan-pa* ལྟུང་གི་, ལྟུང་གི་
certainty; the state free from sin; the state
of reality.

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-par bstan-pa* ལྟུང་གི་ estab-
lished religion or doctrine.

རིམ་གྱི་ལྟུང་གི་ *hes-par gnod-mdeag* lit. one
who really does mischief; ལྟུང་གི་ལྟུང་གི་ an epithet
of a deity of wrathful mien.

རེས་པར་བཞག་པ་ *hes-par brnags-pa* = རེས་པར་བསམ་པ་ to be convinced of a thing or occurrence; conviction.

རེས་པར་ཐུང་པ་ *hes-par spañs-pa* བཞག་པ་ perfect renunciation.

རེས་པར་བྱེད་པ་ *hes-par byed-pa* to fix, settle, establish; to make certain.

རེས་པར་ཐྱེད་པ་ *hes-par bhyin-pa* རྟོག་པ་ to be evolved; to draw or pull out.

རེས་པར་ཐུང་པ་བཞག་པ་ རྟོག་པ་ཐུང་པ་ based upon the certain liberation from transmigratory existence; acc. to *Schtr.* deliverance from the round of transmigration.

རེས་པར་བྱེད་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་, རྟོག་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་ the four distinct orders agreeing with the analytical stages of saintly perfection are:—(1) རྟོག་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་ process of moral development; (2) རྟོག་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་ the climax, i.e., reaching the crowning stage; (3) རྟོག་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་ perfect patience; (4) རྟོག་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་འདྲ་པ་ the highest worldly good.

རེས་པར་ཐུང་པ་ *hes-par-spyor* བཞག་པ་ permanently-engaged or fully-employed.

རེས་པར་ཐུང་པ་ *hes-par-bdein-pa* བཞག་པ་ holding firmly; to be convinced.

རེས་པར་ཐུང་པ་ *hes-par-besun* བཞག་པ་ lit. held fast; brought under discipline.

རེས་པར་ཐུང་པ་ *hes-par legs-pa* རྟོག་པ་ really blessed and good; deliverance from transmigratory existence; *sumum bonum*.

རེས་པར་ཐུང་པ་ *hes-par sems-pa* to make up the mind; to form a resolution; རེས་པར་ཐུང་པ་ to ascertain.

རེས་པར་ *hes-po* རྟོག་པ་ the certain, fixed; the inevitable.

རེས་པར་ *hes-spel* or རེས་པར་ཐུང་པ་ རྟོག་པ་ real progress; རེས་པར་ཐུང་པ་ཐུང་པ་ཐུང་པ་ advancement or spread of family and religion.

རེས་པར་ *hes-bbab* རྟོག་པ་ a veritable event.

རེས་པར་ *hes-bhyun*, རྟོག་པ་ one of the three principal ways to *Nirodha* that are called རེས་པར་ཐུང་པ་ཐུང་པ་ཐུང་པ་. It is described as རྟོག་པ་ཐུང་པ་ཐུང་པ་ཐུང་པ་, repentance caused by disgust at worldly matters. རྟོག་པ་ཐུང་པ་ཐུང་པ་ཐུང་པ་ Having inquired the whole of what would happen to all living beings, a strong aversion to matters worldly arose.

རེས་པར་ *hes-mog* 1. n. of a number. 2. uncertain; undefined; homeless.

རེས་པར་ *hes-smog* རྟོག་པ་ curse.

རེས་པར་ *hes-tahig* རྟོག་པ་, རྟོག་པ་ lit. real term; real signification; real meaning.

རེས་པར་ *hes-tshogs* རྟོག་པ་ many; a multitude.

རེས་པར་ཐུང་པ་ *hes-ces skyes* birth of faith, also the growth of the knowledge of reality in the mind; full faith in the doctrine of retribution (*Karma* and *Phala*).

རེས་པར་ *hes-gsal* རྟོག་པ་ elucidation.

རེས་པར་ཐུང་པ་ *hes-yam-gun* n. of a place in Tibet (*Dob.* བ 25).

ང་ རྟོག་ I: num. fig. 124.

ང་ II: རྟོག་, resp. རྟོག་, face; countenance; air; look; the original. རྟོག་པ་ཐུང་པ་ when (she, my mother) shall have seen my face; རྟོག་པ་ཐུང་པ་ཐུང་པ་ཐུང་པ་ you must watch the looks of your elder brothers.

ང་ རྟོག་ *ho-kro* (*ho-to*) n. of a capitation tax (*Yig.*); lit. tax on the face, i.e., head-tax.

ང་ རྟོག་ *ho-dkar-po* a cheerful face.

ང་ རྟོག་ *ho-bkyod-pa* to go or move personally.

ང་ རྟོག་ *ho-ikog* adj. public and private; open and secret.

ཇུ་མེད *sho-tsha-med* or ཇུ་མེད་མེད་ *shameless*; immodest; impudent.

Syn. ཇུ་མེད་མེད་ *log-par-gyob*; ཇུ་མེད་མེད་ *gyi-hrtol-can*; ཇུ་མེད་མེད་ *gyal-mgo-stug-po*; ཇུ་མེད་མེད་ *gdod-chen-can*; ཇུ་མེད་མེད་ *btshar-wa-med*; ཇུ་མེད་མེད་ *skyong-wa-med*; ཇུ་མེད་མེད་ *mu-oor tshug-med*; ཇུ་མེད་མེད་ *sho-mi-herud*; ཇུ་མེད་མེད་ *gnod-med* (*Mon.*).

ཇུ་མེད་ *sho-tshob* = ཇུ་མེད་མེད་ *shu-tshob* a representative; a proxy (*Fig. k. 55*).

ཇུ་མེད་ *sho-gtshar* wonder ཇུ་མེད་མེད་ *wondering*; wonderful; ཇུ་མེད་མེད་ *amusement*; ཇུ་མེད་མེད་ *exciting curiosity*; to be curious; to wonder.

ཇུ་མེད་མེད་ *sho-rdun rgyab-pa* to disguise; to put under a false garb; also to garble.

ཇུ་མེད་མེད་ *sho-gyog* or ཇུ་མེད་མེད་མེད་ *master (himself) and servant*.

ཇུ་མེད་ *sho-ru* or ཇུ་མེད་ *in the face*; = ཇུ་མེད་མེད་ *in the face of*; before the eyes.

ཇུ་མེད་མེད་ *sho-log-qtshan* a rebel, mutineer; ཇུ་མེད་མེད་ *sedition*; faithless; rebellious.

ཇུ་མེད་མེད་ *sho-log-pa* = ཇུ་མེད་མེད་ *to turn the face against*; to revolt; to rebel against; to oppose.

ཇུ་མེད་ *sho-gus* a copy from the original.

ཇུ་མེད་མེད་ *sho-ges-pa* ཇུ་མེད་མེད་མེད་ *to know a person or thing*; to recognise an acquaintance.

ཇུ་མེད་ *sho-so* joy; sometimes for ཇུ་མེད་མེད་ *a high title or dignity*; ཇུ་མེད་མེད་མེད་ *you will have great joy*; he will obtain high dignity; ཇུ་མེད་མེད་མེད་ *to make presents or give alms to another to his full satisfaction*.

ཇུ་མེད་མེད་ *sho-grub* 1. regard to the opinion of others; an aiming at applause. 2. body-guard: ཇུ་མེད་མེད་མེད་མེད་མེད་ *sho-la dpon-med gyog-med sho-herud-med* I have no

master, no servant, none to guard me (*A. 7*).

ཇུ་མེད་མེད་མེད་ *sho-geo qthor-po* a high title or position; one in exalted position.

ཇུ་མེད་མེད་མེད་ *sho-geod bya-wa* to praise one to the face; to flatter; to eulogise.

ཇུ་མེད་ *shog* n. of a place in Tibet where the monastery of Shong was founded by Lama *Ges-rab-mchog* of Myur (*Deb. 4*).

ཇུ་མེད་མེད་ *shogs* ཇུ་མེད་ the bank of a river or lake; ཇུ་མེད་མེད་ *shog* a place on the bank of a river where people crossing it; land. Acc. to *Jā.* mountain side; slope; ghaut.

Syn. ཇུ་མེད་ *hgram*.

ཇུ་མེད་མེད་ *shogs-thob* n. of a number (*Ya-col. 57*).

ཇུ་མེད་ *shom* 1. n. of a place in Tibet (*Deb. 4 30*). 2. satisfaction: ཇུ་མེད་མེད་མེད་ *I indeed accomplished something very satisfactory* (*A. 158*).

ཇུ་མེད་ *shom-pa*, pf. ཇུ་མེད་མེད་, ཇུ་མེད་མེད་ *to satisfy one's self with gain*; to be contented: ཇུ་མེད་མེད་ *I am not satisfied*; ཇུ་མེད་མེད་མེད་ *to drink one's fill*.

ཇུ་མེད་ *shom-pa* sbst. 1. ཇུ་མེད་ contentment; satisfaction. 2. oblation for quenching the thirst of the Yidag. 3. a hermit; a recluse in the wilderness who enjoys contentment; ཇུ་མེད་མེད་མེད་ *insatiable*: ཇུ་མེད་མེད་མེད་ *his thirst will be quenched*; his desire will be fulfilled.

Syn. ཇུ་མེད་ *tshim-pa*; ཇུ་མེད་ *chog-pa*; ཇུ་མེད་ *yohe-herud*; ཇུ་མེད་མེད་ *lag-pa-hgebs* (*Mon.*).

ཇུ་མེད་ *shor* 1. v. under ཇུ་མེད་ *sho*. 2. n. of a monastery of the *Sa-shya-pa* School; n. of a district in Tibet.

ངམ་ རྒྱ་ 1. side; margin; edge; surface; རྒྱ་ལྗོངས་ front side; ལྗོངས་ ལྷོ-རྒྱ་ southern side or slope; རྒྱ་གཅིག་ one side. 2.=རང་ in the state of: བདེ་བ་བཟུགས་པའི་ངམ་ རྒྱ། while in the state of being happy; while prosperous; མེ་མོང་གི་ངམ་=མེ་མོང་གི་ལྗོངས་ the surface of a mirror; རྒྱ་ལྗོངས་ the surface of the earth. 3. basis or foundation.

ངམ་གྱི་ རྒྱ་-rgyud=དངོས་གྱི་ personally.

ངམ་འཕྱར་རྒྱ་ རྒྱ་-bbyor rtags 1. a receipt or sign of having received a thing. 2. original sign or signification.

ངམ་ཤེས་ རྒྱ་-sin-pa=དངོས་ཤེས་ vb. 1. to be selfish. 2.=ངམ་མོང་ self interested: དེ་ལས་རང་གྱུར་ངམ་མོང་གསལ་པོར་ནོ། therefore, clear of self-interest, confess your faults (*Bdca.* 15).

ངམ་ཡངས་ རྒྱ་-yans་ བུམ་པ་ལ་ breadth.

ངམ་གྲུབ་ རྒྱ་-gus་ a copy from the original.

ངམ་གྱུ་ རྒྱ་-su openly; publicly; plainly.

དངམས་རྒྱ་ རྒྱ་-ags-sñan=རྒྱ་རྒྱ་, v. རྒྱ་ དངམས་ རྒྱ་ poetry; a poem.

དངང་བ་ རྒྱ་-wa, pf. དངངས་ རྒྱ་, to be out of breath; to pant; to feel oppressed, e.g., when plunged into cold water, but especially when frightened and terrified. 2. to be frightened; to fear; to be afraid of: རེས་དངངས་པས་ thus being affrighted.

དངངས་ཀྱི་ རྒྱ་-skrag རྒྱ་, རྒྱ་ in colloq. great fear; panic.

Syn. རྒྱ་གསལ་ རྒྱ་ jigs-skrag.

དངངས་པ་ རྒྱ་-pa རྒྱ་ 1. fear དངངས་པར་ རྒྱ་ he became frightened. Often pleonastically joined with རྒྱ་ or རྒྱ་གསལ་ or with both. 2.=དེ་གསལ་ pure; clean.

དངན་འཁྱེན་པ་ རྒྱ་-hthen-pa misappropriation; not returning things taken away from another.

དངར་ རྒྱ་ or དངར་བ་ 1. nectar; sometimes used for རྒྱ་ sweet; དངར་པོ་ sweet taste. 2. རྒྱ་དངར་བ་=ལྷ་ལྷོ་གསལ་ to put in order; to arrange properly.

དངུང་མོ་ རྒྱ་-mo=དངུང་ རྒྱ་-mo (Sch.).

དངུལ་ རྒྱ་ རྒྱ་, རྒྱ་, རྒྱ་ silver; money. The kind of silver called རྒྱ་ is imported into Tibet from Khorasan. The silver current in Tibet consists of ingots, Indian rupees, and a thin native coin, the རྒྱ་-tang or tang-ka.

དངུལ་ རྒྱ་ རྒྱ་-skam རྒྱ་ oxide of mercury.

དངུལ་ རྒྱ་ རྒྱ་-skud silver-wire.

དངུལ་ རྒྱ་ རྒྱ་-skyeད silver-belt.

དངུལ་ རྒྱ་ རྒྱ་-kha རྒྱ་-ལ་ silver mine; silver vein; དངུལ་ རྒྱ་ རྒྱ་-ལ་ to work a silver mine.

དངུལ་ རྒྱ་ རྒྱ་-khug or དངུལ་ རྒྱ་ money-bag; purse for silver coins.

དངུལ་ རྒྱ་ རྒྱ་-bgag a silver cup or silver slate.

དངུལ་ རྒྱ་ རྒྱ་-rkyan goblet made of silver: དངུལ་ རྒྱ་ རྒྱ་-ལ་ རྒྱ་-ལ་ silver goblet for beer and silver cup for arrack (*Jig.*).

དངུལ་ རྒྱ་ རྒྱ་-chu རྒྱ་, རྒྱ་ quick-silver.

Syn. རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་-byed; རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་-byed; རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་-sa-bon; རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་-mes-bchid; རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་-byed; རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་-dag-pahi-kham; རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་-kham-chen-po; རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་-skyes; རྒྱ་ རྒྱ་ རྒྱ་-rgyug-byed (*Mon.*).

དངུལ་ རྒྱ་ རྒྱ་-tig one of the six kinds of bitters which are, viz.—ལྷ་ལྷོ་གསལ་, རྒྱ་, རྒྱ་, རྒྱ་, རྒྱ་, རྒྱ་, stated to possess wonderful healing virtues.

དུལ་རྟ་མིག་མཐོང་པ་ *dul-rta-mig-ma* silver ingots in the shape of a horse-hoof, weighing about 165 *tolas* or rupees imported into Tibet from China.

དུལ་དམ་ *dāul-dam* wine-cup made of silver.

དུལ་དུལ་མ་ *dāul dul-ma* silver-ink (*Sch.*).

དུལ་རྟོ་ *dāul-rdo* རྩམས་པ་མཐོང་པ་ *haematite* ore of iron; this term is also applied to a kind of stone on which silver is tested.

དུལ་ཕོ་ *dāul-phor* རྩམས་པ་མཐོང་པ་ wooden cup mounted with silver used by the higher classes in Tibet for drinking tea.

དུལ་རྟོ་མིག་མཐོང་པ་ *dāul-rmig* bar or ingot of silver.

དུལ་ཐམ་མཐོང་པ་ *dāul-tshags* silver-work on copper, brass, or iron; plating of silver on articles made of those metals.

དུལ་ཐོ་མཐོང་པ་ *dāul-po* རྩམས་པ་མཐོང་པ་ silvermith.

དུལ་ཐོ་མཐོང་པ་ *dāul-po-kha-ma* the purest silver imported into Tibet from China.

དུལ་ལི་ *dāul-li* one tenth of the measure called རྩམ་ *hon*.

དུལ་མ་ *dāul-xa* an ounce of silver; used as an equivalent of current money in Tibet, = to one Chinese *tael*.

དེ་ *do* 1. edge; also = རྩམ་པ་ *shore*; bank. 2. = རྩམ་པ་ the edge of a knife; རྩམ་པ་མཐོང་པ་ "edge of whip-cord"; lash of a whip (*Jā.*). 3. = རྩམ་པ་ handle of a knife (*Cs.*).

དེ་མཐོང་པ་ *dhom-pa* = རྩམ་པ་ *brightness* splendour.

དེ་མཐོང་པ་ = རྩམ་པ་ shining; bright (*Cs.*); རྩམ་པ་ *dhom-cho* very bright, of རྩམ་པ་.

དེ་མཐོང་པ་ *dhos* (in Gram.) རྩམ་པ་ 1. original; reality; real; very self; རྩམ་པ་མཐོང་པ་ reality and illusion; རྩམ་པ་མཐོང་པ་ the real Buddha; རྩམ་པ་ the real god (not the image); རྩམ་པ་ is equivalent to རྩམ་པ་ real;

reality. 2. proper; genuine; true; positive (opp. to negative); personal; རྩམ་པ་མཐོང་པ་ personally present. 3. རྩམ་པ་ chief, principal; རྩམ་པ་ in bodily form, e.g., to appear bodily: རྩམ་པ་མཐོང་པ་མཐོང་པ་ even though the letter རྩམ་ is not actually written there.

དེ་མཐོང་པ་ *dhos-skyes* personal present: རྩམ་པ་མཐོང་པ་མཐོང་པ་མཐོང་པ་ རྩམ་པ་མཐོང་པ་མཐོང་པ་ one roll of fine serge, as specified in the letter, sent as a personal present has without damage arrived (*Fig. k.*).

དེ་མཐོང་པ་ *dhos-grub* (*hoi-dub*) རྩམ་པ་ 1. the accomplishment or acquisition of the real thing sought for; gen. perfection or excellence; anything superior; acc. to *Jā.* honour, riches, talents, and esp. wisdom, higher knowledge, and spiritual power, as far as they are not acquired by ordinary study and exercise, but have sprung from within spontaneously or in consequence of long and continued contemplation. In Buddhism རྩམ་པ་ seems to denote consummation of worldly as well as spiritual objects. Temporal acquirements are called རྩམ་པ་མཐོང་པ་, general or ordinary consummation (in reference to material objects); the other is called རྩམ་པ་མཐོང་པ་, the supreme consummation, which is the attainment of Buddhahood, i.e., *Nirvāṇa*. The following are the eight ordinary *dhos-grub* or རྩམ་པ་མཐོང་པ་ as enumerated in the sacred books of the Northern Buddhists:—(1) རྩམ་པ་མཐོང་པ་ the enchanted sword made so by some mystical religious process; for instance, if any one touching it wishes to acquire any object, merit, power, etc., he gets it; (2) རྩམ་པ་མཐོང་པ་ efficacy of magical pills; by some religious charms medicated pills are made to possess wonderful healing properties; by

majesty is not unwell. 2. adj. (partic.) being owned by; belonging to. 3. མཁའ་ལྔ་པ་ having, owning, or being in possession of (Jā.).

• མཁའ་ལྔ་པ་ *khah-bbāṅ* = མཁའ་ལྔ་པ་ རྒྱུ་ a subordinate; a tenant; a subject.

མཁའ་ལྔ་པ་ *khah-bdāṅ* བུ་ lord, master; མཁའ་ལྔ་པ་ = བུ་ རྒྱུ་ vb. to lord, rule over; also to own.

མཁའ་ལྔ་པ་ *khah-bdāṅ-ma* she who has assumed power; she who controls her husband.

མཁའ་ལྔ་པ་ *khah-shab* = མཁའ་ལྔ་པ་.

མཁའ་ལྔ་པ་ *khah-bog* མཁའ་ལྔ་པ་ subject; subjection; also under the power of; within the jurisdiction or dominion of (*Situ. I*).

མཁའ་ལྔ་པ་ *Khah-ris* 1. = མཁའ་ལྔ་པ་ or མཁའ་ལྔ་པ་. 2. n. of the westernmost province of Tibet now known as Ngari Khorsum. It formerly consisted of three districts, Purang, Shangahung, Mañ-yul, which were apportioned to the three princes of the royal family of Tibet, viz., ལྔ་པ་ ལྔ་པ་ ལྔ་པ་ | ལྔ་པ་ ལྔ་པ་ and ལྔ་པ་ ལྔ་པ་. From this circumstance the province came to be known by the name of *Khah-ris* (*A. 65*). Out of these three districts, Purang, Gugé (Shangahung), and Mañ-yul, were afterwards formed, when the province of མཁའ་ལྔ་པ་ ལྔ་པ་ became an important part of Tibet. They are poetically described:— ལྔ་པ་ ལྔ་པ་ ལྔ་པ་ Purang surrounded by snowy mountains; ལྔ་པ་ ལྔ་པ་ ལྔ་པ་ Gugé surrounded by rocky cliffs; མཁའ་ལྔ་པ་ ལྔ་པ་ Mañ-yul filled with lakes. The whole country round the sources, and the upper courses of the Indus and the Sutlej, together with some of the more western parts is now called (མཁའ་ལྔ་པ་ ལྔ་པ་) Ngari Khorsum. It also includes Rudok.

མཁའ་ལྔ་པ་ *khah-ris khām-bu* apricots from Baltistan and Nga-ri.

མཁའ་ལྔ་པ་ *Khah-ris Stag-me* n. of a celebrated lama of མཁའ་ལྔ་པ་ *Khah-ris*.

མཁའ་ལྔ་པ་ *khah-ris-pa* a kind of apricot grown in མཁའ་ལྔ་པ་.

མཁའ་ལྔ་པ་ *khah-gsol-wa* 1. to be installed in power; to be nominated or appointed to a dignity or position. 2. to praise; ལྔ་པ་ མཁའ་ལྔ་པ་ to wish auspicious success; to congratulate.

མཁའ་ལྔ་པ་, v. ལྔ་པ་ ལྔ་པ་.

མཁའ་ལྔ་པ་ *khah-wa* = མཁའ་ལྔ་པ་ ལྔ་པ་, ལྔ་པ་ sweet; delicious; མཁའ་ལྔ་པ་ ལྔ་པ་ *khah-gsum dkar-gsum* the three sweets and the three whites:— ལྔ་པ་ ལྔ་པ་ *asimolasses*; ལྔ་པ་ *abrad-ris* honey; ལྔ་པ་ ལྔ་པ་ *byo-ma-ra* sugar (the three whites being milk, curds and butter).

མཁའ་ལྔ་པ་ *khah* ལྔ་པ་, resp. ལྔ་པ་ ལྔ་པ་, ལྔ་པ་ the uterus; the womb; also the side of the breast, whence Buddhas are generally born lest they be contaminated by the impurities of the womb.

མཁའ་ལྔ་པ་ *khah-skyes* ལྔ་པ་ all animals that are born of the womb.

མཁའ་ལྔ་པ་ *khah-grol-wa* ལྔ་པ་, ལྔ་པ་ child-delivery; child-birth; to be born.

མཁའ་ལྔ་པ་ *khah-sgrub* contamination of the womb or pollution caused from child-birth.

མཁའ་ལྔ་པ་ *khah-chags* or མཁའ་ལྔ་པ་ ལྔ་པ་. ལྔ་པ་, ལྔ་པ་ 1. conception; the formation in the womb. 2. the fetus or embryo.

མཁའ་ལྔ་པ་ *khah-hjug-pa* or མཁའ་ལྔ་པ་ ལྔ་པ་ entering the womb (relative to a Buddha); his incarnating himself; his assuming corporeal frame

མཛེན་པ་ *gnal-'bur* a spoon used in midwifery for extracting a dead child.

མཛེན་པ་ *gnal-bdoin-pa* or མཛེན་པ་ལྟོན་པ་ to conceive; to be big with child.

མཛེན་པ་ *gnal-nag* རྩུ་པ་ menorrhagia; disease of the womb.

མཛེན་པ་ *gnal-wa* = རྩུ་པ་མཛེན་པ་ bad offensive smell from the mouth.

མཛེན་པ་ *gnal-rdugs-pa* མཛེན་པ་མཛེན་པ་ abortion; མཛེན་པ་མཛེན་པ་མཛེན་པ་ to force delivery or cause abortion.

མཛེན་པ་ *gnan-pa* I: མཛེན་པ་ manifestation (this occurs in the works of the *Tirihkae*); conspicuous; visible; evident; manifest; clear; མཛེན་པ་མཛེན་པ་ to become manifest; to be verified, proved; as a vb. to be evident; to appear clearly: མཛེན་པ་མཛེན་པ་ that which is true is evident.

མཛེན་པ་ II: = མཛེན་པ་མཛེན་པ་མཛེན་པ་ the *Abhidharma Piṭaka*; the metaphysical—part of the Buddhist scriptures. At the beginning of the *Abhidharma* of the *Mahāyāna* School a salutation is made to *Bodhisattva* Jam-pal.

མཛེན་པ་ *gnan-khyab* མཛེན་པ་མཛེན་པ་ encompassing fully; covering all.

མཛེན་པ་ *gnan-dgaḥ* 1. n. of a mythological garden and also world: མཛེན་པ་མཛེན་པ་ “in the east there exists the World of Joy” (*J. Zed.*). 2. n. of a section of *Gar-rtes* theological school in the monastery of Gahdan (*Loḥ. 19*). 3. མཛེན་པ་མཛེན་པ་ n. of a merchant's son who was devoted to Buddha.

མཛེན་པ་ *gnan-dgoḥ* མཛེན་པ་ deliberation; design: premeditated plan.

མཛེན་པ་ *gnan-bgro-wa* a pioneer; vb. to proceed; to go away.

མཛེན་པ་ *gnan-bcos* མཛེན་པ་ killed, slain, destroyed.

མཛེན་པ་ *gnan-brjod* མཛེན་པ་ clear explanation of terms; one of the four parts of the science of words (*མཛེན་པ་*); a dictionary which is in two parts: (1) in which one meaning is conveyed by several terms. (2) in which by one word several meanings are expressed.

མཛེན་པ་ *gnan-bid* མཛེན་པ་ the state of being manifest; manifestation.

མཛེན་པ་ *gnan-rtags* proof; argument; sign or token of the truth of a thing.

མཛེན་པ་ *gnan-rtags* or མཛེན་པ་མཛེན་པ་ practice, culture. 1. མཛེན་པ་མཛེན་པ་ those that by their power of discrimination have fully and clearly comprehended the doctrine of the *Grācaka* School. 2. མཛེན་པ་མཛེན་པ་ མཛེན་པ་མཛེན་པ་ those that have fully and clearly comprehended the doctrine of the *Pratyekya-Buddha* School. 3. མཛེན་པ་མཛེན་པ་ མཛེན་པ་མཛེན་པ་ those that have fully and clearly comprehended the vehicle or *vana* of the *Tuttha-gata*. 4. མཛེན་པ་མཛེན་པ་ མཛེན་པ་ those that have not been able to rightly comprehend any particular doctrine. 5. མཛེན་པ་མཛེན་པ་ མཛེན་པ་ those who have not entered any of the schools.

མཛེན་པ་ *gnan-kuḥo* མཛེན་པ་མཛེན་པ་ comprises a god or a human being, (མཛེན་པ་) heaven; those of exalted birth or state.

མཛེན་པ་ *gnan-du gyur-pa* མཛེན་པ་ one of the ten stages of *Bodhisattva* perfection, to be made manifest. It is explained: = མཛེན་པ་མཛེན་པ་མཛེན་པ་ the state in which the *tatva* (reality) is manifest.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-du ldat-wa* or མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ getting up (from one's seat out of respect to another person); removal from a place; going away.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-du phyogs-pa* མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ lit. going to the front; moving forward; proceeding.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-du-byas* མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ made manifest.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-du hbyin-pa* to disclose, reveal; to make known (one's wishes).

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-du-hon* མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ advent, arrival, coming in.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-hdod*, མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ earnest desire, wish to wish for; earnest desire.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-no* མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ is made known or evident.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-pa-pa* a student of *Abhidharma*; one versed in that part of the Buddhist scriptures.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-pahi ña-rgyal* མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ self-respect; pride.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par* adv. manifestly, openly; evidently; entirely; highly; greatly; very; མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ one who has leisure or opportunity to do an act of piety or a self-sacrifice; an ascetic; one who remains in an uncovered spot to practise religious austerity.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par bskyed*, v. མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ remembrance; any thought dawning in the mind (*Mñon*).

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par khyab-pa* མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ to cover or encompass well; well-accomplished.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par-khro* མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ sbat. wrath; terrible mien.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ = མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ to be rendered propitious; མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་

become manifest, clear; མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་, མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ to disappear, vanish from the sight.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par-rgyal* མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ pride.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par rgyug-pa* མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ to follow with speed to run after.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par sgrub* མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ well-finished; well-accomplished.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par ñes-myañ* མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ enjoyment.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par chags*, v. མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་

1. the transmigratory existence (*Mñon*).

2. མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ fondness; attachment; the state of being very much attached.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par chat-tu bkram-pa* མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ to spread over; diffused.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñnon-par chod-pa* མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་, མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ honour; to make reverence to a kind friend or to a noble or venerable person.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par brjod*, མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ expression, full expression; elucidation.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par btud-pa*, མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ to pay homage; to bow down out of respect.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par rtogs-pa* མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ 1. right discernment; right knowledge; a clear comprehension; མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ one possessed of right judgment and discernment; མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ one who has been purified and perfected by the thorough exercise of right judgment. 2. a hymn-like description (of a deity).

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par bde-ba* མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ enlightening fame.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par ñtho-wa*, མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ exalted; become sublime.

མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ *ñhon-par drañs*, མཛོད་ཀྱི་ཐུང་པ་ one who has been conducted to the path of deliverance—from the sufferings of transmigratory existence.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par bdu-byed*, བཞིན་པར་
1. sublime associations, ideas, views. 2.
possessing origination, continuance and
extinction: རྩམ་པས་མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་པ་ལྟེན་པ་
ལས་ཞིན་པར་ལུ་ཕྱིན་པ་: objects are not pro-
duced, they are without origination or
extinction (*M.V.*).

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par bdud-pa* བཞིན་པར་
bowing; bending reverentially.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par bdul bod-pa* fit
to be brought under religious discipline.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par bdon-pa* བཞིན་པར་
drawing out; bring out; exposing; drag-
ging out.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ བཞིན་པར་ལུ་ཕྱིན་ *Abhidharma-
pitaka*, one of the three classes of Buddhist
sacred writings, v. རྩམ་པས་ལུ་ཕྱིན་པ་.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par spyod* = རྩམ་པས་ལུ་ཕྱིན་པ་, བཞི-
ན་པར་ witchcraft; mystical measures for the
suppression of an enemy.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par spro-wa*, བཞིན་པར་
enthusiasm; zeal for any work.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par phyogs* = རྩམ་པས་ལུ་ཕྱིན་པ་.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par bphags-pa* (ལྟོང་
པ་ལས་) བཞིན་པར་ལུ་ཕྱིན་པ་ gone or come out of trans-
migratory existence.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par byas-ahub*, བཞི-
ན་པར་ highest state of a *Bodhisattva*; on
the brink of the position of a Buddha.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par dwañ-skur-wa*
བཞིན་པར་ the initiation of a monk into the
order of gelong or *Bhikṣu*.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par sbyor*, བཞིན་པར་, བཞི-
ན་པར་ full application of meanings, words
and expressions in reference to religion.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ བཞིན་པར་ occurs (in *Tirthika*
works) in the sense of manifestation.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par bbyun-wa* (ལྟོང་
པ་ལས་) བཞིན་པར་ perfect renunciation;

escape from worldly existence with the
resolution to go to *Nirvāṇa*.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par bgrtson-pa* semi-
duity, industry.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par mtshan* བཞིན་པར་ an evi-
dent sign.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par mtshan-ñid-pa*
(མཛོད་པར་) he who has clearly realized the true
state of things has become *Mñon-pa*.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par-bdoin*, བཞིན་པར་
attachment; passionate love.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par rdoags-pa* com-
plete fulfilment; perfection in all accom-
plishments, virtues, etc.; མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་པ་
མངའ་ལྟེན་པ་ བཞིན་པར་ fully enlightened; མཛོད་
པར་ལུ་ཕྱིན་པ་ལྟེན་པ་ the attainment of perfect
enlightenment, i.e., the state of Buddha.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par rab-tu bphags-pa*
བཞིན་པར་ hangs down straightly or sus-
pends (some ornamental fringes or silk
cloth).

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par rig-paham*
gnan-wa cognition; knowing of.

མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་ *gdon-par ces-pa* བཞིན་པར་ pre-
sience; resp. མཛོད་པར་ལུ་ཕྱིན་པ་ *gdon-par mtkhan-
pa* བཞིན་པར་ certain gifts of supernatural
perception, of which six kinds are enu-
merated: (1) ལྟོང་པ་ལྟེན་པ་ བཞིན་པར་ བཞིན་པར་
seeing anything clearly as if with divine
sight. By the exercise of this power
one can see (realize) the sufferings of all
kinds of living beings; (2) ལྟོང་པ་ལྟེན་པ་ བཞིན་པར་
divine hearing in a perfect man-
ner. By the exercise of this knowledge one
can hear the sound of ལྟོང་པ་ (the smallest
insect) and understand the different langua-
ges articulate and inarticulate of all living
beings; (3) ལྟོང་པ་ལྟེན་པ་ བཞིན་པར་ ལྟོང་པ་
knowledge of another's heart; ལྟོང་པ་ལྟེན་པ་
ལྟོང་པ་ བཞིན་པར་ knowing
of another's thoughts; ལྟོང་པ་ ལྟོང་པ་ serial

རྟུ་ རྟུ་-ལུམ་ (*da-lum*) ལྟུ་, ལྟུ་ kind of drum played at Indian concerts.

རྟུ་ རྟུ་-ལུམ་ n. of a demi-god.

རྟུ་ རྟུ་-ལུམ་-ལུ་ ལྟུ་ species of flower [a kind of drum; the resin of *Rosellia thurifera*] S.

རྟུ་ རྟུ་-ལུ་ handle of a kettle-drum which is supported by a stick sometimes fixed on the ground but generally held by the hand.

རྟུ་ རྟུ་-ལུ་ ལྟུ་, ལྟུ་ 1. lit. "the father of tails," i.e., a yak's tail, used for fanning and sometimes for dusting. 2. n. of a fabulous continent said to exist to the north of Jambudvīpa.

རྟུ་ རྟུ་-ལུ་ a term for horses in general; lit. that has the yak's tail (*Mon.*).

Syn. ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ *gyog-byed*; ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ *bu-sha shrogye* (*Mon.*).

རྟུ་ རྟུ་-ལུ་ ལྟུ་ a n. litary drum.

རྟུ་ རྟུ་-ལུ་ long tail.

རྟུ་ རྟུ་-ལུ་ the wooden body of a drum; also the wooden support.

རྟུ་ རྟུ་-ལུ་ kettle-drum; music (*Sol.*).

རྟུ་ རྟུ་-ལུ་ or ལྟུ་ a loud beat or roll of the kettle-drum (*Sol.*).

རྟུ་ རྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ ལྟུ་, ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ ལྟུ་.

རྟུ་ རྟུ་-ལུ་ enumerating another's faults: ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ like enumerating the sins or misdoings of a family, i.e., from father to son (*Yig. k.*).

རྟུ་ རྟུ་-ལུ་ or ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ ལྟུ་, ལྟུ་ jeering; disdain: (རྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ *han-pas* ལྟུ་-ལུ་ *byed-du-ban* ལྟུ་) the evil hearted also came to scoff at him (*Hbrom. 87*).

Syn. ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ *brhas-pa*; ལྟུ་ *tsho-khyad* or ལྟུ་ *khyad-tsho* (*Mon.*).

རྟུ་ 1: sbst. ལྟུ་-ལུ་=ལྟུ་ remuneration for a service done; reward; fee; hire; wages; vb. pf. ལྟུ་ to pay hire to: ལྟུ་ or ལྟུ་ to pay wages or remuneration; sometimes to bribe; to corrupt.

རྟུ་ 2: acc. to *Jā.* a kind of sacrifice in O. Tibet.

རྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ *shan-hphyar-uc* to insult, defame.

རྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ 1. to be hungry: ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ *shab-pa* to be greedy; to have a craving appetite; acc. *Jā.* 2. cf. ལྟུ་ to crave; to desire earnestly. 3. in *H* colloq. for ལྟུ་, to mow.

རྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ *tsha-uc* oppressive: ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ even if the laws (of government) be oppressive.

རྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ *shab-rba*=ལྟུ་ a surgical instrument, made of horn, for drawing out blood by suction.

རྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ 1. threateningly. 2. with dazzling splendour; ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ anything tidy and very fine.

རྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ 1. adj. rageful; avaricious; covetous; ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ raging; gluttonous; ravenous.

རྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ 1. expression or appearance of wrath. 2.=ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ splendour; magnificence (*Jā.*).

Syn. ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ *sham-hjig*; ལྟུ་ *shro-nams* (*Mon.*).

རྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ 1. to rage at; to be furious; to devastate; ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ a voice of terror. 2. to breathe violently; to pant for; to desire ardently; ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ *reggood-pa-la* ལྟུ་-ལུ་ to be blood-thirsty; ལྟུ་ ལྟུ་-ལུ་ ravenously (devouring).

རྩམ་པ་ལྟ་བུ་ *Rham-pa phag-nyo* n. of a deity with the head of a wild boar.

རྩམ་པོ་ཅེ *rham-po-che* very frightful.

རྩམ་གསལ་ *rham-gsal* the occupying of one's body by a god or spirit according to Bon-po notions; a woman when inspired riding on any demon is called རྩམ་པོ་ཅེ།

རྩམ་པོ་ *rham-po* = རྩམ་པོ་ height or depth; རྩམ་པོ་ in height or depth; རྩམ་པོ་ལྟ་བུ་ (Yig.) the depth at the middle of the waters was 800,000 *yojana*.

རྩམ་པོ་ རྩམ་པོ་ wonder, surprise; pathos in music.

རྩམ་པོ་ *rham-po-cho*, རྩམ་པོ་ཅེ་ very difficult; causing much hardship.

རྩམ་པོ་ *rham-po* (ལུ་ཁྱི) རྩམ་པོ་, v. རྩམ་པོ་, pillow; a bolster.

རྩམ་པོ་ *rham-po* རྩམ་པོ་ a stuffed cushion; a football.

རྩམ་པོ་ *rham-po* རྩམ་པོ་ pain.

རྩམ་པོ་ *rham-po*, colloq. for རྩམ་པོ་ (Loth. 2 5).

རྩམ་པོ་ *rham-po* or རྩམ་པོ་ *rig-skyag* རྩམ་པོ་ rheum in the eye.

+ རྩམ་པོ་ *rham-po* = རྩམ་པོ་ *nañ-du* རྩམ་པོ་ or རྩམ་པོ་ *pa*, pf. རྩམ་པོ་ *pa* or རྩམ་པོ་ *pa*, fut. རྩམ་པོ་ *pa*, imp. རྩམ་པོ་ *pa* to draw in; རྩམ་པོ་ *pa* *pa* to inhale; to breathe in.

རྩམ་པོ་ *rham-po* or རྩམ་པོ་ *rham-po* རྩམ་པོ་ perspiration; sweat; རྩམ་པོ་ *rham-po* to cause to sweat or perspire.

Syn. རྩམ་པོ་ *chad-skyes*; རྩམ་པོ་ *lu-sku*; རྩམ་པོ་ *lu-sku*; རྩམ་པོ་ *lu-sku* (Mhon.).

རྩམ་པོ་ *rham-po* n. of a river in Kham. It is formed by the joining of the rivers

ལྟ་བུ་ *Rgyel-me rham-po* of Kham and རྩམ་པོ་ *Rgyel-me rham-po* of Kham.

རྩམ་པོ་ *rham-po*, vb. pf. རྩམ་པོ་, to sweat, perspire.

རྩམ་པོ་ *rham-po* [belonging to the arm-pit] S.

རྩམ་པོ་ *rham-po* རྩམ་པོ་ *pa* རྩམ་པོ་ *pa* རྩམ་པོ་ *pa*.

རྩམ་པོ་ *rham-po* or རྩམ་པོ་ *pa*: 1. a little drum. 2. རྩམ་པོ་ *rham-po* *pa* *pa* a small camel; a young camel.

རྩམ་པོ་ *rham-po* skin disease causing painful itching which is contagious and affects dogs, sheep, and goats.

རྩམ་པོ་ *rham-po* *pa* to be capable: རྩམ་པོ་ *pa* Sir, I can do (it); རྩམ་པོ་ *pa* incapable or not able.

རྩམ་པོ་ *rham-po* to be able (Cs.); རྩམ་པོ་ *pa* not able; not competent; incapable.

རྩམ་པོ་ *rham-po* 1. a disease of the skin with painful itching. 2. acc. Cs. = རྩམ་པོ་ *pa*.

རྩམ་པོ་ *rham-po* n. of a number (S. Loth.).

རྩམ་པོ་ *rham-po* *pa* to roast; to fry (Sch.), v. རྩམ་པོ་ *pa*.

རྩམ་པོ་ I: རྩམ་པོ་ or རྩམ་པོ་ *pa* = རྩམ་པོ་ *pa* 1 the mane; རྩམ་པོ་ *pa* *pa* mane of the horse, &c. 2. acc. Loth. the hunch or hump of an animal. 3. acc. Cs. རྩམ་པོ་ *pa* a kind of stuffed seat; mattress; a thick-haired carpet (Sch.).

རྩམ་པོ་ II: n. of a tribe in Tibet to which belonged the celebrated *Lo-ta-ma* Lama རྩམ་པོ་ *pa* *pa* (Loth. 2 9).

རྩམ་པོ་ *pa* *pa* or རྩམ་པོ་ *pa* *pa* having a mane.

རྩམ་པོ་ *pa* *pa* a beast that has a mane.

ཐ་ལྟོས *tha-tshigs* = ཐུན་ལྟོས་པ་ མཐོང་ན་ བཟུང་ 1. the third watch (of night or day). 2. ཐ་ལྟོས་པ་ལྟོས་པ་ལྟོས་པ་ལྟོས་པ་ལྟོས་པ་ n. of a son of Praśenajit, King of Kosāla (*J. Zass.*). 3. ཐ་ལྟོས་པ་ལྟོས་པ་ལྟོས་པ་ལྟོས་པ་ལྟོས་པ་ the five joints of the five limbs.

ཐ་ལྟོས *tha-rig* = ཐུན་ལྟོས་པ་ལྟོས་པ་ ལྟོས་པ་ one who is versed in the five sciences; a learned man; a scholar.

ཐ་ལྟོས *tha-len* ཡུལ་མངའ་, ཡུལ་མངའ་ also 1. ancient name of a province in the north-west part of India, one of the 36 sacred places of the Buddhists (*M.V.*). 2. ཡུལ་མངའ་ five times. 3. ཐ་ལྟོས་པ་ལྟོས་པ་ to be born, i.e., assumption of the five (*skandha*) aggregates; body.

ཐ་ལྟོས *tha* ལྟོས་ before; soon; early—referring mostly to time not place: ཐ་ལྟོས་པ་ལྟོས་པ་ deliverance takes place much too soon: ཐ་ལྟོས་པ་ལྟོས་པ་ I was the foremost, the first, (earliest) to cross the threshold (*Glr.*); ཐ་ལྟོས་པ་ལྟོས་པ་ལྟོས་པ་ the first, intermediate, and the last propagation of the (Buddhist) doctrine (*Glr.*). ཐ་ལྟོས་ or ཐ་ལྟོས་ is the ordinary adverbial form; gen. ཐ་ is used with postpositions or in compounds: ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ the olden time; ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ very early; ཐ་ལྟོས་ in bygone times.

ཐ་ལྟོས་ *tha-guñ*, abb. of ཐ་ལྟོས་ལྟོས་, morning and noon.

ཐ་ལྟོས་ *tha-gon* 1. adv. before; previously; at first; a little while ago; just now (*Mil.*); ཐ་ལྟོས་པ་ formerly; ཐ་ལྟོས་པ་ your late father (*Glr.*); ཐ་ལྟོས་པ་ལྟོས་པ་ the earlier Tibetan kings (*Glr.*; *Jā.*).

ཐ་ལྟོས་པ་ *tha-dgon* morning and evening (*Sch.*).

ཐ་ལྟོས་ *tha-rgol* ལྟོས་པ་ལྟོས་ in a religious disputation, he who first begins the discussion; a plaintiff in a case.

ཐ་ལྟོས་ *tha-sho* v. ཐ་ལྟོས་, vegetables; greens (*Jā.*).

ཐ་ལྟོས་ *tha-shad* = ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ formerly; hitherto; till now; up to this time.

ཐ་ལྟོས་ *tha-shog* = ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ 1. earlier date. 2. the indistinctness: ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ inelligibility of the writing on blue paper with blue ink is here alluded to (*Rtsii.*).

ཐ་ལྟོས་ *tha-rlog* early crop; the first-fruit of the harvest.

ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ *tha-rtib-du* earlier or later; not at the same time.

ཐ་ལྟོས་ *tha-hes* foreboding; prognostic; presage.

ཐ་ལྟོས་ *tha-thog* early; in the forenoon.

ཐ་ལྟོས་ *tha-dro* ལྟོས་པ་, ལྟོས་པ་, ལྟོས་པ་ early morning: ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ to tame the mind in the morning lest evil may enter it later.

ཐ་ལྟོས་ *tha-ne* before, previously, betimes.

ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ *tha-nur phyi-bgyad med-pa* early in the morning, not late in the day; without delay.

ཐ་ལྟོས་ *tha-pa* 1. vb. pf. ཐ་ལྟོས་ to be the first; to come first; to be beforehand. 2. adj. ancient; belonging or referring to former ages; ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ an ancient king of China.

ཐ་ལྟོས་ *tha-phyi*, abbr. of ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ ལྟོས་པ་ལྟོས་, early and late; ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ not early not late; that has no beginning or end.

ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ *tha-phyi rgo*, abbr. of ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་ཐ་ལྟོས་, the plaintiff and defendant in a law-suit.

ཐ་ལྟོས་ *tha-phros* early or first work; the earlier position of a work.

ཐཱ་ཤ་མེ་མེ་=ཐཱ་ or ཐཱ་མེ་=ཐཱ་མེ་ མཱ་མ་
dawn; very early in the morning: མཱ་ཐཱ་
to-morrow early morning.

ཐཱ་ཤ་མེ་མེ་ ཐཱ་ཤ་, ཐཱ་ཤ་, ཐཱ་ཤ་ the former;
the first-named; the earlier one; anterior in
time and place; the first; the foremost in a
series; ཐཱ་ཤ་མེ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ as before; as the one
gone before; as the earlier one; ཐཱ་ཤ་མེ་མེ་ in
early times.

ཐཱ་ཤ་མེ་ earlier; bygone; ཐཱ་ཤ་མེ་ long
before; from former time.

ཐཱ་ཤ་མེ་ breakfast; the morning food;
food taken early in the morning.

ཐཱ་ཤ་མེ་ of old time; past ages;
ཐཱ་ཤ་མེ་ before; in time past; gone before.

ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་མེ་=ཐཱ་ཤ་ in Tsang a return
visit or entertainment.

ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་མེ་=ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ straps for binding
things to a saddle; ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ straps which go
round the hind part, and called ཐཱ་ཤ་མེ་ཐཱ་ཤ་
ཐཱ་ཤ་མེ་ཐཱ་ཤ་ (Lhamo lhotod-pa).

ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ very early.

ཐཱ་ཤ་མེ་ཐཱ་ཤ་ ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ the accen-
ting of the first syllable.

ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ ཐཱ་ཤ་ 1. before; in the first
place; first of all; at first. 2. anciently; in
olden times.

Syn. ཐཱ་ཤ་མེ་; ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་མེ་; ཐཱ་ཤ་ ཐཱ་ཤ་
(Lhamo).

ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ a kind of tea.

ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་, also ཐཱ་ཤ་མེ་, pf. ཐཱ་ཤ་, fut.
ཐཱ་ཤ་, imp. ཐཱ་ཤ་ ཐཱ་ཤ་, to praise, commend,
extol; to recommend: ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ it is
recommended to go; ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ praising;
singing praise; ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ a praiser, com-
mender (Cs.); ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ worthy of
praise; ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ praised; also n. of Buddha's
horse; ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ thanksgiving.

ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ 1. praise; encomium (Cs.).

2. ཐཱ་ཤ་ magical formula consisting mostly
of strings of Sanskrit syllables in the
recital of which perfect accuracy is re-
quired. These are used in invoking and
coercing deities and demons, and are the
equivalents of the famous mantras and
dhārāni of Sanskrit Buddhism; ཐཱ་ཤ་མེ་
ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་, ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ ཐཱ་ཤ་, to
recite mantras; to pronounce charms or
incantations; ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ ཐཱ་ཤ་ the mysti-
cal or Tantrik doctrine of the Buddhists,
v. ཐཱ་ཤ་ ཐཱ་ཤ་; ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ ཐཱ་ཤ་ clarified
butter (used in the sacrificial fire); ཐཱ་ཤ་མེ་
ཐཱ་ཤ་ ཐཱ་ཤ་ ཐཱ་ཤ་ ཐཱ་ཤ་ mysticism;
the practice of the mystic cult.

ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ ཐཱ་ཤ་ one who
ministers charms, a professor of mysticism;
ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ or ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ to carry dhārāni
charms about one's self.

ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ extracts
of mantra or charms.

ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ ཐཱ་ཤ་ acc. to the
Buddhist as well as the Bon-po=ཐཱ་ཤ་ ཐཱ་ཤ་
the external or ritualistic science. 1. the
external spells by which a god or goddess
is propitiated or brought under one's power
so as to obey the wishes; ཐཱ་ཤ་མེ་ ཐཱ་ཤ་ ཐཱ་ཤ་
the secret charms by the efficacy of
which a Tantrik Bodhisattva either in his
wrathful manifestation or in his milder
form is propitiated. By dint of charms,
he mysteriously unites with a female
who having acquired similar perfections
and merits like himself, is thus prepared
spiritually for such a union. Both having
attained to the same degree of spiritual
culture and sitting in each others embrace
vanish, it is believed, into the state of
Nirvāṇa. This practice is called ཐཱ་ཤ་

རྒྱ་མེད་ཀྱི་ *ghar-med-rhed* རོགས་ gaining or acquiring what one was without before; *ghar-med-rhed* རྒྱ་མེད་ལས་ཆོག་ innovation; new introduction; *ghar-med-rhed* རྒྱ་མེད་ལས་མེད་ what did not exist before (in the usage, custom or institutions), but has been introduced.

རྒྱ་མེད་ *ghar-tshim* དུ་མེད་ དུ་ early satisfaction; previous contentment.

རྒྱ་མེད་ *ghar-tshin* as before, as usual.

ཐོན་ *ghas* resp. དུ་ཐོན་ *ghu-ghas* pillow; cushion; bolster: ཐོན་ཐོན་ཐོན་ཐོན་ using their things as a pillow; ཐོན་ཐོན་ or ཐོན་ཐོན་ pillow; ཐོན་ཐོན་ a cushion for the back; ཐོན་ཐོན་ a couch of pillows.

ཐོན་ཐོན་ *ghas-pa*, v. ཐོན་.

ཐོན་ *ghun*, adv. of time; in colloq. signifying previously; first; ago.

ཐོན་ཐོན་ *ghur-wa* to snore (cf. ཐོན་ཐོན་ also ཐོན་ཐོན་).

ཐོན་ *ghobu* the kind of pulse or peas growing in the Sub-Himalayan regions called ཐོན་ཐོན་, v. ཐོན་ *grebu*.

ཐོན་ I: *gho* or ཐོན་ཐོན་ *gho-ghags* (ཐོན་ཐོན་ *saneres*).

ཐོན་ II: a root signifying green; as subst. plant, herb, green vegetable; ཐོན་ཐོན་ *gho-skyen* early growth; when it is verdant.

ཐོན་ *gho-skya* pale-green.

ཐོན་ *gho-khra* painting on a blue body in variegated colours.

ཐོན་ *gho-gya* officinal herb; green ginger: ཐོན་ཐོན་ཐོན་ཐོན་ཐོན་ཐོན་ the pungency of green ginger removes headache and congested liver (*Gman.*).

ཐོན་ *gho-ljan* bluish-green.

ཐོན་ *gho-tog* unripe fruits; green fruits.

ཐོན་ཐོན་ *gho-dregs* mire or bluish-green mud.

ཐོན་ཐོན་ *gho-nag* blue-black; deep-blue.

ཐོན་ཐོན་ *gho-gne* ornaments made of coloured glass-beads.

ཐོན་ཐོན་ *gho-sprin* = ཐོན་ཐོན་ (mystic expression) (*Mia.*).

ཐོན་ཐོན་ I: *gho-wa* Cs. also ཐོན་ཐོན་ *ghod-pa*, pf. ཐོན་ཐོན་ *ghogs*, fut. ཐོན་ཐོན་ *gho*, imp. ཐོན་ཐོན་ to become green; ཐོན་ཐོན་ *gho* green; verdant.

ཐོན་ཐོན་ II: ཐོན་ཐོན་ ཐོན་ཐོན་ 1. to bless; to pronounce benediction. 2. to design; to intend: ཐོན་ཐོན་ཐོན་ཐོན་ *gha-l: ghogs pahi gny* the turquoise intended for me.

ཐོན་ཐོན་ *gho-sman* a medicinal herb.

ཐོན་ཐོན་ *gho-rtsa* green grass, as distinguished from ཐོན་ཐོན་, whitish-green shoots of grass.

ཐོན་ཐོན་ *gho-tshod* vegetables; herbs.

ཐོན་ཐོན་ *gho-rtsab* n. of a colour or paint.

ཐོན་ཐོན་ *gho-yas* n. of a number.

ཐོན་ཐོན་ *gho-lo* green leaf; the leaf of a plant (Cs.): ཐོན་ཐོན་ཐོན་ཐོན་ *gho-lo bchar-wa* 1. to sprout. 2. "to become notorious."

ཐོན་ཐོན་ཐོན་ *gho-bhas* ཐོན་ཐོན་ pale or rather Greenish blue; ཐོན་ཐོན་ཐོན་ *gho bhas-ma* ཐོན་ཐོན་ the goddess Paldan Lhamo; the sky.

ཐོན་ཐོན་ཐོན་ *gho-bhas-lus* ཐོན་ཐོན་ pale-blue body.

ཐོན་ཐོན་ *ghog-pa*, prob. pf. ཐོན་ཐོན་ *ghogs*, fut. ཐོན་ཐོན་ *ghog*, imp. ཐོན་ཐོན་ *ghogs*, to vex; to annoy; to cause petty irritation; to disturb from rest.

ཐོན་ཐོན་ ཐོན་, ཐོན་, ཐོན་ former; formerly; before; previously, ཐོན་ཐོན་ཐོན་ *gho-sa-rgyas* ཐོན་ཐོན་ the earliest Buddha:

ཐོན་ཀྱི་རྒྱལ་ལ་ཐོན་པ་ *shon-gyi rgyal-wa shugs-pa* ཐུན་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ when the first Buddha was still living; ཐོན་ཀྱི་མཁའ་གཤིག་ *shon-gyi-bchar-gahi* former matter or subject; ཐོན་ཀྱི་མ་གཤིག་ *shon-gyi cho-ga* ཐུན་མཁའ་ the preliminary ceremonies or rites; ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་ *shon-gyi-mthab* ཐུན་མཁའ་, the end of a preceding one; ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-gyi mu* ཐུན་མཁའ་ former boundary or limit; the starting point; ཐོན་ཀྱི་རྒྱལ་ལ་ཐོན་པ་ *shon-gyi dus-sam-tshe* ཐུན་མཁའ་ or ཐུན་མཁའ་ former or olden times. This word has more commonly the temporal signification, whilst ཐོན་པ་ refers most frequently to place and position.

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-skyes* ཐུན་མཁའ་, ཐུན་མཁའ་, the first-born; born before; the first-born of Brahmā; a Brāhman; an elder brother.

ཐོན་ཀྱི་རངས་ *shon-kyi rabs* 1. ཐུན་མཁའ་ ancient history; legends. 2. former generation.

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-bgro* ཐུན་མཁའ་, ཐུན་མཁའ་ one going before; precursor: ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-du bgro*, ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ *shon-du stogs-pa* ཐུན་མཁའ་ the preamble or the introduction of a work.

Syn. ཐུན་མཁའ་ *gnab-bo* (*shon*).

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-cha* in former times; anciently: ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *shon-med ma-yin shon-cha* ཐུན་མཁའ་ཐོན་པ་ not that it did not exist before, but it was not known formerly.

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-hjug* anything fixed to the fore; a prefix; a prefixed letter.

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-du* or ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-la*, adv. and postp. before; formerly; at the head; in advance; in front of. Of the various forms of cognate meaning, this is the most usual and regular; ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ *shon-du to go before; precede; ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ shon-du hjug-pa to put or place before; ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ shon-du bdren-pa ཐུན་མཁའ་: one drawing*

before, leading; a guide; ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ *shon-du gnas-pa* placed or located in front; existing from before; ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ *shon-du-byas* ཐུན་མཁའ་, ཐུན་མཁའ་ promoted; remunerated; honoured; visited; ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ *shon-du byas-nas* ཐུན་མཁའ་ ཐོན་པ་ being respected; ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ *shon-du behag-pa* = ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ placed before.

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-du* ཐུན་མཁའ་ ancient time; olden times; of yore.

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-dran* recollecting the events of former times; ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *shon-dran-gyi sham* stories of olden times (which have) come down.

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-nas* from a former time.

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-po* or ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-mo* 1. ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ blue. 2. stale; old.

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ *shon-po babin* = ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ the blue sky, the nature of which is blue as of old; ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ *shon-por-bgyur* (ཐོན་ཀྱི་མཁའ་) to go out of use; become old and useless.

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-phyug* rich from the beginning; rich at first; formerly rich.

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ *shon phyug-par gyur* was formerly rich.

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-bu* a vegetable; n. of a medicinal plant, *Delphinium Cashmirianum*: ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *shon-bus chu-ser nag-rnam* *bjam-por sbyon*.

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-byun* ཐུན་མཁའ་ཐོན་པ་, ཐུན་མཁའ་ history; ancient account: ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་ *shon-byun* ཐུན་མཁའ་ anything happened before; early events; gone before.

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-byun* ཐུན་མཁའ་, ཐུན་མཁའ་ destiny; fate.

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-bbum* n. of a botanical work; 'the hundred thousand vegetables' (*Co*).

ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ *shon-sbyams* culture of a former birth; early development; ཐོན་ཀྱི་མཁའ་ཐོན་པ་

shon-sbyangs-kyi cugs by dint of culture in a previous existence (*Fig. 7*).

རྒྱུ་མེད་ *shon-ma* 1. བཤོག་, the former (when two persons or things are spoken of); རྒྱུ་མེད་མཚན་ *shon-ma rnam* the former (persons or things). 2. beginning; རྒྱུ་མེད་ལྟ་བུ་ a beginning to build temples was made at Lhasa.

Syn. རྒྱུ་མེད་ *sha-ma*; མཚན་མེད་ *thog-ma*; དང་པོ་ *dañ-po*; ལོ་མེད་ *hgo-ma*; ལྟ་བུ་ *gnab-wa* (*Mhon.*).

རྒྱུ་མེད་ *shon-mo* ལྟ་བུ་ the first; a vegetable.

རྒྱུ་མེད་ལྟ་བུ་ *shon-mo chab-bdram* (lit. the vegetable which draws out water). 1. n. of a medicinal plant which is largely used in dropsy. It grows on the plains as well as in the clefts of rocks in Tibet. 2. དང་པོ་ ལྟ་བུ་ (རྒྱུ་མེད་), མཚན་མེད་ལྟ་བུ་ *shon-mo* (*Mia. 4*).

རྒྱུ་མེད་ལྟ་བུ་ *shon-gmar-can* ལྟ་བུ་ 1. blue and red; purple. 2. an epithet of S'iva.

རྒྱུ་མེད་ *shon-tak* olden times.

རྒྱུ་མེད་ *shon-bahin* as formerly.

རྒྱུ་མེད་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ merits of former existence (*M.V.*).

རྒྱུ་མེད་ *shon-rabs* ལྟ་བུ་ ancient history; former generation; རྒྱུ་མེད་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *shon-rabs-kyi gtam* traditions of antiquity.

རྒྱུ་མེད་ *shon-rol* = རྒྱུ་མེད་ *sha-rol* by-gone time or period.

རྒྱུ་མེད་ལྟ་བུ་ *shon-la* ལྟ་བུ་ previously stated; explained before or said before.

རྒྱུ་མེད་ *shon-las* ལྟ་བུ་, ལྟ་བུ་, ལྟ་བུ་, ལྟ་བུ་ former actions; an accident; an event over which one has no control; from before.

རྒྱུ་མེད་ལྟ་བུ་ *shon-bags-mthu* power due to merits formerly acquired, v. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ or ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་. 1. virtue; piety. 2. paradise. (*Mhon.*).

བཅོམ་ *brha-wu* to reap.

བཅོམ་ལྟ་བུ་ *brha-yas* n. of a number.

བཅོམ་ *brhad* 1. = ལྟ་བུ་ 2. ལྟ་བུ་ *brhad-pa* to crop barley. 3. ལྟ་བུ་ ལྟ་བུ་ to tempt (*Situ. 77*).

ལྟ་བུ་ *brhad-pa* to seduce deceitfully (a woman or man) (*Sch.*); also to draw out; to distill; to extract the juices of.

ལྟ་བུ་ *brhad-wa*, v. ལྟ་བུ་.

ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *brhan-pa* = ལྟ་བུ་ *brhod-pa* ལྟ་བུ་ to honour; to worship.

ལྟ་བུ་ *brhad-pa* 1. acc. to *Sch.* = ལྟ་བུ་. (2) acc. to *Lex.* ལྟ་བུ་ or ལྟ་བུ་.

ལྟ་བུ་ *brham* = ལྟ་བུ་ *brham* passionate (*Situ. 99*).

ལྟ་བུ་ *brhad* crops; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ harvest fit for the sickle (*Situ. 77*).

ལྟ་བུ་ *brhad* reaped; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ reaped the harvest (*Situ. 75*).

ལྟ་བུ་ *brhad-pa* ལྟ་བུ་ tempted, entrapped.

ལྟ་བུ་ *brhad*, pres. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *brhad-brhad*, ལྟ་བུ་ *brhad*, past "ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *du-wa brhad* (*Situ. 75*); ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *brhad-byabhi* man medicine to be inhaled.

ལྟ་བུ་ *brhad* ལྟ་བུ་ drawn in (breath or water); ལྟ་བུ་ *brhad* drunk.

ལྟ་བུ་ *brhad* pf. of ལྟ་བུ་ *brhad-wa*.

བཅོམ་ལྟ་བུ་ *brhog-pa* to point out another's fault; seek out faults; also to search out a lost article.

བཅོམ་ *brhod* 1. pf. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *brhod-byabhi nas* barley to be cropped (*Situ. 77*). 2. ལྟ་བུ་ to seduce, deceive. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *brhod-pa* to seduce a woman (*Situ. 75*).

ལྟ་བུ་ *brhon* ལྟ་བུ་ dividing (discovery) pf. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *ri-dhags brhon-to* hunted a wild animal (*Situ. 77*).

ཅ *ca*, the fifth letter of the Tibetan alphabet, corresponding in pronunciation to the Sanskrit च or to English *ch* in the word "child." Acc. to Tibetan grammarians, the Sanskrit च is equivalent to ङ, the seventeenth letter of the Tibetan alphabet. Thus Tibetans write the Sanskrit word चन्द्र (moon) as ཅང་རྩ་ *tsan-dra* and not as ཨང་རྩ་ *can-dra*.

ཅ 1. as num. fig. 5. 2. ཅ *ca*=ལ *lea* excrement; alvine discharges: ཅམ་རྩ་ལ་ to discharge excrements (*Jā*).

ཅ་ཅིར *ca-cir* bark (in *Ld.*) (*Jā*).

ཅ་ཅུས *ca-cus* warped; distorted; awry (*Sch.*).

ཅ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ 1.=ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ ཅོ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ ཅོ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ olamour, noise, cry; the noise produced by many people talking with one another. 2.=ཅམ་རྩ་ལ་; ཅིང་ཅིང་ཅིང་ཅིང་ exclamation of joy: ཅིང་ཅིང་ཅིང་ཅིང་ now do not make such a noise! (*Mil.*) *Ki-ki ki-ja*, noise of laughter. 3. ཅིང་ཅིང་ chirping, twitter (of birds).

ཅ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ *ca-co-egrog* ཅམ་ཅོ་ཅོ་, ཅམ་ཅོ་ཅོ་ 1. expression of love in birds; a low or pleasing tone. 2.=ཅམ་རྩ་ལ་ ཅམ་ཅོ་ཅོ་ pigeon.

ཅ་ཅོ་ཅོ་ *ca-co-oan* shouting, bawling; talkative, loquacious (*Jā*).

ཅ་ཅོ་ཅོ་ *ca-co-che* ཅམ་ཅོ་ཅོ་ a babel; confused noise (as in a market) (*Nag.*).

ཅ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ *ca-co med-pa* ཅམ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ free from noise or chatter; without fuss; an

attribute of Buddha (*M. V.*); one of the eighteen independent conditions of Buddhahood (*Dh. sect. LXXIX*).

ཅ་ཅི་ཅོ་ *ca-plyi*=ཅི་ཅོ་ཅོ་ disagreement; not in accordance with.

ཅ་ར་མ་ར་ *ca-ra ma-ra* raving; adj. irrelevant: ཅམ་ར་མ་ར་མ་ར་མ་ར་མ་ར་ he is speaking irrelevant things, talking unconnectedly.

ཅ་ར་ར་ *ca-ra-ra* the noise produced by the falling of rain in high wind.

ཅ་རི་ *ca-ri* in *W.* a bug (*Jā*).

ཅ་རེ་ *ca-re*=ཅ་ར་ *car* continually; always (*Jā*).

ཅ་རེ་ཅ་རེ་ *ca-re ra-re* drippingly; little and little (*A. 52*).

ཅ་ལེ་ཅོ་ལེ་ *ca-le co-le*=ཅ་ལེ་ཅོ་ལེ་ irregular: ཅིང་ཅིང་ཅིང་ཅིང་ཅིང་ཅིང་ཅིང་ཅིང་ has not your conduct become irregular and slack?

ཅག་ *cag* termination of plur. of pers. pron. as in ཅ་ཅག་ we, ཅིང་ཅག་ you, ཅོ་ཅག་ they.

ཅག་ཀུམ་ *cag-krum*=ཅག་ཀུམ་ *chag-krum* 1. sbst. broken pieces (of glass or any brittle thing). 2. cartilage; gristle; ཅག་ཀུམ་ *snahi cag-krum* bridge of the nose (*Jā*).

ཅག་དཀར་ *cag-dkar*=ཅག་དྲ་ in *W.* quartz (*Jā*).

ཅག་ག་ *cag-ga* care; vb. ཅག་ག་ཅིང་ཅིང་ to take care of; ཅག་ག་དག་ཅིང་ acc. to *Jā*. in colloq. careful, orderly, regular, tidy.

མག་མག་ *cag-cag* crunching sound in eating: མག་མག་མི་མུ་ do not crunch so!

མག་ཅེ་རེ་ *cag-cer-re* closely pressed or crowded in standing or sitting (in *Ld.*) (*Jā.*).

མག་ཅོ་བ *cag-cob* = མག་མག་ (*Nag.*).

མག་རྩེ་ *cag-rdo*, v. མག་དག་ in *W*

ཅང་ *cañ* contraction of ཅི་ཅང་ anything, whatever, everything: ཅང་མི་གཞུང་མ་ཅང་ཅུང་ he did not say anything whatever; ཅང་མི་གཞུང་ to say nothing.

ཅང་རྩེ་ *cañ-tebu* also ཅང་ཅང་རྩེ་ a kind of small drum; a hand drum. Those used by the *Tantriks* are made of a human skull; ཅང་རྩེ་ལྟར་ཁྱེ་ beating a hand-drum (*A. 32*).

ཅང་མིག་ *cañ-rig* = ཅུང་པ་ wise, prudent; knowing everything.

ཅང་ཤེས་ *cañ-yes* ཇམ་མཁའ་ཡི་ one who knows all about (a subject); ཅང་ཤེས་པ་ wise, well-informed, good; ཅང་མི་ཤེས་མཁས་ = ཅི་ཅང་མི་ཤེས་ one not knowing anything; block-head, simpleton [ཇམ་མཁའ་མཁས་ not well informed]8.; ཅང་མ་མཐོང་ did not see anything: རྒྱུ་མ་མཐོང་པའི་མཆོང་པའི་མཆོང་པའི་ I have never seen a friend who was intimate with you (*Rdes. 13*).

ཅང་ཤིང་ *cañ-erig* what; what is it?

ཅང་མ་པེ་ *cañ-po* clever, skilful.

ཅན་ *can* an affix signifying having, possessing, being provided with, corresponding to the English adj. terminations—ous,—y,—ly,—ful: ཅན་མ་ thorny. Sometimes also = like, or ish: ཅན་ཅན་ Bon-like; རྒྱུ་ཅན་ you or one like you; རྒྱུ་ཅན་ a Hindu, Hinduish. ཅན་ཅན་ཅན་ = ཅན་ཅན་དང་

ཅན་པ་ having or being possessed of merit, qualifications; རྒྱུ་ཅན་ = རྒྱུ་ཅན་པ་ faulty, with faults; ཅན་མ་རྩོད་པ་ཅན་ having sharp thorns; ཅན་མེ་མེ་ཅན་ having a lion's head. It is sometimes affixed to verbs: རྒྱུ་ཅན་ doer; ཇམ་ཅན་ worker; sometimes signifies belonging to: ཅན་ཅན་ Tibetan, རྒྱུ་ཅན་ European. In *C.* is also used for the possessive pron. ཅ་ཅན་, རྒྱུ་ཅན་ my, his or her.

ཅན་ཅེ་ལ *can-cil* *W.* the green shell of a walnut (*Jā.*).

ཅན་ཅེ་ *can-ce*, ཅན་ཅེ་, ཅན་ཅེ་ in colloq. ཅ་ཅན་ 1. tea-cup (made either of wood or of china (*Nag.*)). 2. a small bowl or dish (*Sch.*). 3. continually (*Cs.*).

+ ཅན་ཅུ་ *can-du* postp. o. accus. to; with: རྒྱུ་ཅན་ཅུ་མི་ལྟོ། I do not go to him; ཅན་ཅན་ རྒྱུ་ཅན་ du with me, in my possession.

ཅན་པེ་རྒྱལ་པོ་ *Can-bahi rgyal-po* believed to be an incarnation of Padma Sambhava or *Guru rin-po-che*. ཅན་པེ་རྒྱལ་པོ་མ་དག་ཅན་པོ་ ཅན་པོ་ saves one from enemies, evil spirits and *Rudra* (*Lh. kar. 35*).

+ **ཅབ་ཅབ་** *cab-cab* patting or clapping with the hands to express approbation. ཅབ་ཅབ་ཅོན་པ་ཅབ་ཅབ་ཅོན་པ་ also bowing to and patting *Bñog* (*Hbrom. 116*).

ཅབ་ཅོ་བ *cab-cob* (ཁ་ཅབ་ཅབ་ཅོ་བ) 1. the sound of tasting. 2. nonsense: ཅབ་ཅོ་བ་ཅོ་བ་ to talk nonsense.

ཅམ་ *cam* 1. slow (*Cs.*). 2. quietly, without any noise or fuss; ཅམ་ཅམ་ཅམ་པ་ or ཅམ་ཕྱི་མཐོང་པ་ to place quietly; in *Sikk.* ཅམ་རྩོད་ keep silent or sit still. 3. in *W.* acc. to *Jā.* whole, unimpaired: ཅམ་(ཅུ་)ཅམ་ཅམ་ཅོན་ the whole store of hay is still left. 4. glistening, glittering of. ཅམ་ཅམ་ (*Jā.*).

མཐུན་པོ *cam-pa ta-lo* in Tsang, the mallow (*Jā*).

མཐུན་པོ *cam-pa* in *Ld.* a bunch of flowers, sprigs, etc., a handful of ears of corn (*Jā*).

ཅར *car* 1. (*Lex.*) ཅར་; acc. to *Cs.* ཅར་ continually, always; with numerals; ཅར་ཅར་ at the same time, opp. to one after the other, successively (*viz.*, doing or suffering a thing, sleeping, dying, etc.). 2. at once, on a sudden, opp. to gradually; ཅར་ཅར་ all the five together.

ཅར་ཅར་ *car-ear* always, continually (*Sch.*).

ཅར་རས་ *car-ras* = ཅར་རས་ a small apron to cover the privy parts.

ཅར་ཅར་ *car-re*, v. ཅར་ *car*.

ཅལ་ *cal* or ཅལ་ཅལ་ noise (*Cs.*); ཅལ་ཅལ་ rumour, (false) report. ཅལ་ཅལ་ or ཅལ་ཅལ་ཅལ་ idle talk, nonsense (*Jā*).

ཅལ་ཅལ་ *cas-cus* 1. ཅལ་ཅལ་ཅལ་ distorted; to be obstinately perverse; twisted; awry. 2. acc. to *Sch.* = ཅལ་.

ཅི I: num. fig. 35.

ཅི II: ཅི་ཅི་ 1. gen. used in books though not commonly in colloq.: what? ཅི་ of what? ཅི་ཅི་ or ཅི་ཅི་ why, for what, for what object? ཅི་ཅི་ཅི་ in whose interest, for what purpose? ཅི་ཅི་ཅི་ or ཅི་ཅི་ཅི་ why? ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ this wherefore? why this? "if so it is asked." ཅི་ཅི་ཅི་ what sort of fruit; the fruit of what? ཅི་ཅི་ what kind of mountain, hill; ཅི་ also like an adj., is placed after the word to which it belongs: ཅི་ཅི་ for what reason; on what account? 2. why? wherefore? ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ "why should

not that suffice me"? ཅི་ཅི་ why do you not procure; ཅི་ཅི་ཅི་ I (you) considered, why would not that be a good thing? ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ if that happened, why should it not be desirable? 3. in conjunction with other words ཅི་ signifies how? 4. inst. of a note of interrogation, e.g., in: ཅི་ཅི་ for ཅི་ཅི་, ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ "do you allow (me) to come"? (*Jā*). In the colloq. of *C.* ཅི་ *ci* is almost invariably re-placed by ཅི་ *ga* both in the sense of "what" and "which"; whereas, properly ཅི་ means "which" only, and ཅི་ means "what."

ཅི III: correlatively which, what; whatsoever; everything. ཅི་ as a correlative ought properly always to be written ཅི་; yet not even in decidedly correlative sentences is this strictly observed: ཅི་ཅི་ ཅི་ཅི་ whatever I may do; ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ ཅི་ཅི་ཅི་ whatever we may be bidden to do, we shall obediently perform. ཅི་ཅི་ also ཅི་ཅི་ཅི་ as quickly as possible; also ཅི་ may = at any rate: ཅི་ཅི་ཅི་ he must be invited here at all events (*Jā*).

ཅི་ཅི་ *ci-ga* what? colloq. ཅི་ཅི་, ཅི་ཅི་ whatever one may wish; at pleasure; *ad libitum*. ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ what is it? ཅི་ཅི་ = ཅི་ཅི་ in what manner, how?

ཅི་ཅི་ *ci-hgyi* ཅི་ཅི་ a servant, valet; one who does what he is ordered to do.

ཅི་ཅི་ *ci-hgro* = ཅི་ཅི་ whatever is good: ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ from all sides, whatever is good is accredited (accounted) to you (*A 153*).

ཅི་ཅི་ *ci-cog* = ཅི་ཅི་ what or whatever is.

ཅི་ཅི་ *ci-hriog* ཅི་ཅི་ what has been stated or told.

ཅི་ཅི་ *ci-shig* whatever; something; anything: ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ for what purpose it is wanted.

ཅི་ཕོ་ལྷོ་ *ci-rpa* wild millet.

† ཅི་ཅི་ *ci-cer* = མཁོ་མཁོ་མཁོ་ without hair on the head; bald head.

† ཅི་ཅི་ལྷོ་ *ci-cho* = མཁོ་མཁོ་མཁོ་ exhaustive; brought to perfection; to the farthest limit.

ཅི་ཅི་ *ci-ras* ཅི་ཅི་ a kind of millet; a species of grain eaten by the poor.

ཅི་ཅི་ *ci-tse* = ཅི་ཅི་ *ci-tse*,

ཅི་ཅི་ *ci* modified form of ཅི་ཅི་ one, and changing to ཅི་ཅི་ after vowels or after ཅི་, ཅི་, ཅི་, or ཅི་. 1. a; a few; a little; some: ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ having bought a sheep, they led it inside; ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ some five people. 2. when affixed to verbs it is a sign of the imperative mood. ཅི་ཅི་ཅི་ wait a little while! ཅི་ཅི་ཅི་ show the path!

ཅི་ཅི་ *ci-car* or ཅི་ཅི་ 1. together; with one accord: ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ he left off his crown and sceptre together (*Zam.*). 2. ཅི་ཅི་ quickly.

ཅི་ཅི་ཅི་ *ci-car shes* = ཅི་ཅི་ཅི་ once; equally; ཅི་ཅི་ = ཅི་ཅི་ ཅི་ཅི་ once; all at once.

ཅི་ཅི་ *ci-cos* or ཅི་ཅི་ the other; the latter; some other.

ཅི་ཅི་ I: *ci* = ཅི་, or ཅི་, a gerundial particle, the initial letter of which is changed acc. to the rules obtaining for ཅི་; corresponds to the English participle 'ing' and is used in sentences beginning with "when," "after," "as," and is affixed to verbal roots and adjectives; in the latter case including the auxiliary verb to be: mostly concludes minor clauses and in exposed participial sentences, never ending main clauses: ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་

ཅི་ཅི་ཅི་ the other girl climbing up the tree picked the flower: ཅི་ཅི་ཅི་ ཅི་ཅི་ having hid themselves after running away; frq. also when co-ordinate ideas are in English connected by 'and' or 'but': ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ eating flesh and drinking blood; ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ tall and well shaped; ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ heat is hurtful. (but) cold is beneficial. It is also used like the ablative of the gerund in Latin: ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ we live by fishing (*Jā.*).

ཅི་ཅི་ *Cin-ci-li* a creeping plant (in Tsang).

ཅི་ཅི་ *Cibu-ri* n. of a female demon (*Jā.*).

ཅི་ཅི་ 1. num. fig. 65. 2. inst. of ཅི་ used in compound numerals for the tens, when the preceding numeral ends with a consonant: ཅི་ཅི་, ཅི་ཅི་, ཅི་ཅི་, ཅི་ཅི་.

ཅི་ཅི་ *Cu-gat* (ཅི་ཅི་) 1. ཅི་ཅི་ bamboo-manna; substance secreted in the joints of bamboos and used in medicine both in India and Tibet. 2. kind of lime used in medicine (*Cs.*): ཅི་ཅི་ཅི་ཅི་ ཅི་ཅི་ཅི་ *cu-gang* breaks sores and cures inflammation of the lungs.

ཅི་ཅི་ *cu-li*, ཅི་ཅི་ *cu-li* 1. in *W.* a fresh apricot (*Jā.*). 2. dried apricots. 3. a sort of wild-growing vegetable in Sikk. In *W.* ཅི་ཅི་ the pulp of apricots boiled down to a conserve and formed into cakes (*Jā.*).

ཅི་ཅི་ *cu-gug*, v. ཅི་ཅི་ (*Sak.*).

ཅི་ཅི་ *Cu* 1. in *C.* gourd; pumpkin. 2. n. of a place. 3. = ཅི་ཅི་ a little: ཅི་ཅི་ཅི་ you are a little too late now; ཅི་ཅི་ a little slanting (*Jā.*).

ཅི་ཅི་ *cu-shig*, v. ཅི་ཅི་ *cu-shig* a little. ཅི་ཅི་ *cu-shog* a little (piece), a trifle.

ཅུང་ *cuñ-sag* a little; slight, trifling; a little while: ཅུང་མ་ཅུང་མི་རུང་= ཅུང་མི་རུང་ not at all able; ཅུང་མ་ཁྲོ་མ་ a little angry: ཅུང་མ་ཤོད་ a little smiling; ཅུང་མ་ཕྱི་ཕྱིར་ even for the sake of a trifle: ཅུང་མི་གཞན་གྱི་ལུ་ཁྱེད་ I shall see whether it will help a little; ཅུང་མ་ཕྱི་ཕྱིར་ wait a little, a while; ཅུང་མ་མ་ཆེད་ a little unwell; ཅུང་མ་རྒྱ་ལོ་རྒྱུ་ my self-respect is (made) small.

ཅུང་མ་ an epithet of a Nāgarāja (*M. V.*)

ཅུང་མ་ཅུང་ *cuñ-sag-team* some little.

ཅུང་མཁའ་ *cuñ-hgag* a brass plate or dish (*Rtsii.*)

ཅུང་མོ་ *cuñ-sho* or ཅུང་མ་ལོ་ཅོ་ a medicinal white stone alleged to cure diarrhoea (*Jā.*)

ཅུར་ *cur* colloq. without leaving any remnant; ཅུར་མི་ to devour it all up.

† ཅུར་མི་ *cur-ni* (མི་མོ་ or ཕྱི་མ་ ལུ་ or ལུ་མི་)
1. powder; in the work called *Li-gur* it is stated to have been derived from the dialect of *Shak-shuñ*, but it is evidently Sanskrit. 2. meal, flour (occurring only in medical writings) (*Jā.*)

ཅུ *ce*. num. fig. 95.

ཅུ་ཅང་ *ce-cañ*, v. ཅུང་.

ཅུ་ནི་ *ce-na* its other grammatical forms: ཅི་ནི་, ཅི་ནི་ inst. of ཅེས་ཀྱིས་ 'if one says so, asks, so,' etc.

ཅུ་ཕྱུང་ *ce-spyañ* = ཅུ་ཕྱ་ used for ཕྱི་ཕྱར་ བྱི་ཁ་, ཡག་ལ་ ཡག་ལ་ jackal; fox.

ཅུ་ཕྱུང་ར་ *ce-spyañ ra*, ཅུ་ཕྱར་ར་མི་ལོ་ལོ་ལྷ་གྱུ་གྱུ་ the horn of the (fabulous) jackal; is a protection against cattle disease; n. of a precious stone.

ཅུ་ཅོ་ *ce-tso* (ཅུ་ཅོ་ཅུ་, also ཅུ་ཅོ་ཅུ་ *M. V.*) ཅུ་ཅོ་ཅུ་ a kind of millet, *Paspalum scrobiculatum*.

ཅུ་ཅོ་ཅུ་ *ce-tso-rgod* = ཅུ་ཅོ་ wild millet (*M. V.*).

ཅུ་ཅུ་ *cebu* a reed for sucking up beer. It is called ཅུ་ཅུ་ *tsug-h* in Sikk.

ཅུ་ཅོ་ *cebo*, ཅུ་ཅོ་ certain.

ཅུ་རེ་ *ce-re* or ཅུ་རེ་ staring (fixed-eyes): ཅུ་རེ་ཅུ་རེ་ཅུ་རེ་ (he was) looking at it with fixed eyes (*Nag.*); ཅུ་རེ་ཅུ་རེ་ *ce-re-le* ཅུ་རེ་ looking with fixed stare: ཅུ་རེ་ཅུ་རེ་ཅུ་རེ་ he paced forward with his eyes staring and open without seeing (it) (*A. 73*).

ཅུ་ཀོ་ *ceñ-ke* (ཅུ་ཀོ་ཅུ་) a kind of long knife with thin but broad blade: ཅུ་ཀོ་ཅུ་ཀོ་ཅུ་ཀོ་ for a *Ceñ-ke* about a little less than an arm's length the price is one khal of grain (*Rtsii.*)

ཅུ་མ་ཅོ་ *cem-tso* scissors (*Jā.*).

ཅུ་མ་ཅུ་ *Cer-bu* n. of a place in Tibet (*B. ch. 4*).

ཅུ་རེ་ *cer-re* = ཅུ་རེ་ *ce-re*.

ཅུ་ *ces* (its other grammatical forms: ཅེས་, ཅེས་) ཅུ་ཅུ་ so, thus; *ces* is generally used after ཅུ་, ཅུ་, ཅུ་, as in ཅུ་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ I, the so-named; ཅུ་ཅུ་ཅུ་ thus existing; ཅུ་ཅུ་ so gaining; in ancient literature ཅུ་ is regularly placed after words or thoughts that are literally quoted, and so continuing the sentence; the quotation itself is generally preceded by ཅུ་ཅུ་ཅུ་ or ཅུ་ཅུ་ཅུ་. In later literature ཅུ་ and the introductory words are often omitted; in colloq. language always. Inst. of ཅུ་ཅུ་ཅུ་ or ཅུ་ཅུ་ཅུ་ so he said, thus he spoke, so has been said or spoken,

dog not being included in the term; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ the lowest of the beasts of prey; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ ferocious, wild animals (*Mon.*); ལྷན་པ་ literally signifies a warrior-beast.

གཅིག་པ་ I: *geam-pa* = ལྷན་པ་ made: ལྷན་པ་ལྷན་པ་ = ལྷན་པ་ལྷན་པ་ made a conference; talked over (*Nag.*).

གཅིག་པ་ II: = ལྷན་པ་ *byams-pa* loyal and loving: ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ the *Sātra* for expressing loving words to the miraculous king Kong-tse (*D. R.*).

ཁྱེད་ལྷན་པ་ *geam-bu* adj. artificial, not natural; artificial expression of feeling; insincere demonstration: ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་, speaking words of outward regard. Also humbleness, servility, flattery: ལྷན་པ་ལྷན་པ་, a servile speech (*Sch.*).

ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *geam-bu-pa* = ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ an obsequious, insincere person.

གཅིག་པ་ལྷན་པ་ *geam-pa* n. of a number.

གཅིག་པ་ *gear-wa* acc. to *Sch.* out out; put out; knocked out; cf. ལྷན་པ་ (*Jā.*).

གཅིག་པ་ *geal-wa* to spread, display; lay out, e.g., precious stones, jewels, on a table, on the ground (*Jā.*); ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *gealdu bkram-pa* having laid out.

གཅིག་པ་ *gei-wa* ལྷན་པ་ 1. vb. ལྷན་པ་ to discharge urine; to make water. 2. ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ one who is making water. 3. ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ urine to be discharged.

གཅིག་པ་ *geig* ལྷན་པ་ 1. the number one; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ one only; one and the same; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ at the same time; at one time; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ or ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ once; one day. 2. one

only: ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ my only father or ལྷན་པ་, the only mother, the mother of several brothers or sisters but idiomatically the common wife of several brothers; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ my only beloved mother: ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ the venerable mother *Lob-dron*; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ or ལྷན་པ་ ལྷན་པ་, etc., one another, each other; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ different (*Jā.*).

གཅིག་པ་ *geig-ka* single, only, opp. to several.

གཅིག་པ་ *geig-car* or ལྷན་པ་ alone, ལྷན་པ་.

གཅིག་པ་ *geig-ig* certain; some one (*Jā.*).

གཅིག་པ་ *geig-geig* 1. one at a time; separately; alone. 2. of the same kind; not different. 3. adv. by one's self; only; solely.

གཅིག་པ་ *geig-geog* ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ one principal; the leader; ring-leader.

གཅིག་པ་ *geig-ohog* all-sufficient (*Jā.*).

གཅིག་པ་ *geig-rjes* (ལྷན་པ་) ལྷན་པ་ a passage (for one man to pass); lit. fit for one foot only.

གཅིག་པ་ *geig-tid* ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ friendship; state of unity; the state of being one; oneness; unity.

གཅིག་པ་ *geig-tu* ལྷན་པ་ 1. together with; into one; into one body; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ to unite; to collect into one. 2. at once; wholly; altogether. 3. only, solely; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ be turned into one uniform state; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ to be intent on one object; one object for certain; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ having agglomerated, abbreviated ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ having come together; being united; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ having joined or being united together; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ the holding together or to hold together; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ in one direction; in a

certain direction; ཅུ་འཕྲིན་པ་ in a certain place; རྩོད་འཕྲིན་པ་ in one vessel; བར་འཕྲིན་པ་ in, one house.

འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ *goig-tu mdzod-pa* འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་
1. lit. one who can perfectly please.
2. n. of a *Bodhisattva* (*M. V.*).

འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ *goig-tu yod* འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ all existing together; in one place.

འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ *goig-tu zoms-pa* 1. to be all attention (to any subject or person); to pay homage; to be respectful. 2. རྩོད་པ་ བར་ཐུབ་། or རྩོད་པ་ལྟ་བུ་, རྩོད་པ་ to be possessed of faith and respect (*Mdon.*).

འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ *goig-tshob* 1. expectant (that he will get something). 2. རྩོད་པ་མཛོ་མ་པ་ an actor; a bald.

འཕྲིན་པ་ *goig-tu*, acc. to *Jd.* unity and plurality; འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ not having these qualities (*Was.*).

འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ *goig-nas goig-tu* འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ from one to another; in succession; འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ lineal descent or lineal descendant; one unbroken line of succession; འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ become one or united by succession; འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ *goig-nas goig-tu bsdus-wa* to accumulate for each other; འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ *rtogs-pa* འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ one who deliberates with undivided attention; འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ *goig-nas goig-tu shon-pa* successive thoughts combining together.

འཕྲིན་པ་ *goig-pa* 1. the first. 2. of one kind, not different or manifold; འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ different.

འཕྲིན་པ་ *goig-pu* 1. འཕྲིན་པ་ alone, single, only; འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ to be able to cope alone with a thousand men; འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ forsaken, abandoned; to be left alone; འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ the only son. 2. འཕྲིན་པ་, འཕྲིན་པ་ bare, naked, single; in vulg. འཕྲིན་པ་, འཕྲིན་པ་.

Syn. འཕྲིན་པ་ *re-re*; འཕྲིན་པ་ *rkyañ-rkyañ*, འཕྲིན་པ་ *ala-med*; འཕྲིན་པ་ *ya-gyal* (*Mdon.*).

འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ *goig-pu shon-pa* འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ residing alone in retirement; one of the conditions of *yoga* (*M. V.*).

འཕྲིན་པ་ *goig-pu me* འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ a woman without any husband, or living alone.

འཕྲིན་པ་ *og-po* 1. alone: འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ འཕྲིན་པ་ "the king alone is a man (one possessed of manliness)." 2. being one, or the one: འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ one son of two mothers, viz., claimed by two. 3. the one (*Jd.*).

འཕྲིན་པ་ *Goig-po-pa* n. of a solitary mountain said to be one hundred *yojans* long and 500 *yojans* high; from which a great river (the *Tsang-po*) issuing flows eastward towards the ocean (*K. d. 2868*).

འཕྲིན་པ་ *goig-byas* འཕྲིན་པ་ only.

འཕྲིན་པ་ *goig-min* འཕྲིན་པ་ except one.

འཕྲིན་པ་ *goig-tshig* the singular number (*Situ. 119*).

འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ *goig-la goig med-pa* འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ mutual non-existence; absence of one thing in relation to another thing—a technical term of the *Nyāya* philosophy.

འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་འཕྲིན་པ་ *goig-las bphros-pa-bi-luñ* འཕྲིན་པ་མཛོ་མ་པ་ n. of a religious work.

འཕྲིན་པ་ *goig-pas* the only one; the other, when speaking of two.

འཕྲིན་པ་ *goig-pa*, also འཕྲིན་པ་ pf. འཕྲིན་པ་, fut. འཕྲིན་པ་, imp. འཕྲིན་པ་, to make water; to piss.

འཕྲིན་པ་ *goin-nas* འཕྲིན་པ་ disease of the urine, prob. spermatorrhoea.

འཕྲིན་པ་ *goin-wa* འཕྲིན་པ་, འཕྲིན་པ་ 1. urine; འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ or འཕྲིན་པ་འཕྲིན་པ་ to make water. 2. tight, firm, unshaken.

མདུན་པ་གསུམ་། then he came to invite the three elder brothers. 2. acc. to *Zam.* first-born.

གཟུགས་ *gechu*, acc. to *Jā.* 1. oyster-pipe = ཟུགས་, གཟུགས་ a flageolet; a kind of musical pipe with many holes in it.

གཟུགས་ *ger* anything naked, i.e., bare and uncovered; གཟུགས་ a covering for the body; raiment.

གཟུགས་ *ger-agrub* lit. that which covers the nakedness of the body; met. clothes or dress.

གཟུགས་ *ger-ua*, v. གཟུགས་

གཟུགས་ *ger-bu* གསུམ་, གཟུགས་, གཟུགས་ 1. naked; གཟུགས་འཛིན་ to make naked; to strip off. 2. = གཟུགས་ or གཟུགས་ alone, solitary, without a companion, single.

གཟུགས་ *ger-bu-pa* གཟུགས་ a naked person; n. of a sect of homeless mendicants; གཟུགས་ of the *Jaina* sect of India; also a Hindu *sanyāsi*.

གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ *ger-bu gñon-gyi bu* གཟུགས་-ཀྱི་གཟུགས་ n. of the founder of the *Jaina* heretical school, one of the six *Tirthika* teachers of Buddha's time (*M. V.*).

གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ *ger-bu-ma* a naked woman; the Goddess *Kali*.

གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ *Ger-bu lag-rdum* (མ་མཁུ་གཟུགས་) n. of a mischievous armless demi-god.

གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ *ger-mo* or གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ a woman who walks naked.

གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ *gees-gees-pa* = གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ཀྱི་ to show more and more affection for one; to love very much.

གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ *gees-btus* choice extracts, &c. (*Cs.*).

གཟུགས་ཀྱི་ I: *gees-pa* 1. གཟུགས་ dear; beloved: རྒྱ་གཟུགས་ a man dear to us; our beloved; གཟུགས་ཀྱི་ our darling child: གཟུགས་ཀྱི་ རྒྱ་གཟུགས་ཀྱི་ the dearest thing in this world is one's own life. 2. Also precious; very important; useful: གཟུགས་ཀྱི་ གཟུགས་ཀྱི་ གཟུགས་ the five very important letters; གཟུགས་ཀྱི་ གཟུགས་ཀྱི་ one's life is most precious in this world; གཟུགས་ཀྱི་ it is of importance to know.

གཟུགས་ཀྱི་ II: (མཁུ་གཟུགས་) eager; diligent.

གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ *gees-par bya-ua* to esteem; to regard with affection.

གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ *gees-sprea* (མཁུ་གཟུགས་) esteem; གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ to hold dear; to love; to esteem; also to exert one's self; གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ཀྱི་ exerted one's self; made exertion: གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ཀྱི་ གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ཀྱི་ (*Hbrom. 18*) without fore-knowledge it is difficult for one to exert himself with assiduity to counteract a former life.

གཟུགས་ཀྱི་ *geog-pa*, pf. གཟུགས་ *bcag*, imp. གཟུགས་ or གཟུགས་, to break; གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ to break into pieces; to burst asunder; to cleave; to split, blast; to violate (a promise, a vow, a law, etc.); to break out from: གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ཀྱི་ the rope having been broken.

གཟུགས་ཀྱི་ *geog-rtsis* reduced account; reduction, discount.

གཟུགས་ཀྱི་ *geok* 1. a chronic disease; གཟུགས་ཀྱི་ chronic bronchitis; གཟུགས་ཀྱི་ chronic cough. 2. a defile; གཟུགས་ཀྱི་ a rocky defile.

གཟུགས་ཀྱི་ *geok-skad* 1. a low fine musical note or voice. 2. cry of sorrow, lamentations, wailing (*lag*).

Syn. གཟུགས་ *cho-ko*; གཟུགས་ *yo-ge bral*; གཟུགས་ *ma-la*; གཟུགས་ *ner-skad*; གཟུགས་ཀྱི་ *ner-ner skad*; གཟུགས་ *rud-mo* (*Mñon*).

གཙོང་མེད་ནད་རྒྱལ་ *gcosh-chen nad-drug* the six chief chronic diseases: (1) མ་གྲུ་བའི་ནད་ dyspepsia; (2) རྩུ་མ་; (3) རྩུ་མལ་; (4) རྩུ་མ་ནད་; (5) དུམ་མ་ dropsy in the chest or in the pericardium; (6) གཙོང་མེད་ནད་ཕྱིན་ phthisis (*M. gu.*).

གཙོང་བ་ *gcosh-wa* 1. pf. བཙོང་བ་ to excavate, wash out, undermine through the action of water: རྩུ་ཕྱིན་གཙོང་བ་མ་རྩུ་མ་། have not been undermined (by water). 2. to get faint, languid, wearied in mind (*Jā.*).

གཙོང་མེད་ *gcosh-mes* without illness.

གཙོང་མི་ *gcosh-shi*, v. མེད་མི་.

གཙོང་རོང་ *gcosh-roñ* is described in (*Nag.*): རོང་རྒྱུ་བཟོད་མི་རྩུ་བ་། an impassable narrow defile.

གཙོད་ཏོག་ *good-rtogs* (ཡུང་མ) རྒྱུ་ཏོག་ n. of a number; one versed in that chapter of arithmetic which treats of dividend.

གཙོད་པ་ *good-pa*, pf. བཙོད་ *bad*, fut. བཙོད་ *good*, imp. བཙོད་ or མོད་ *choñ* མེད་ན, རྩུ་མ་ (*Mñon.*) to cut, to cut asunder (ཁ་ཁ་མ་རྩུ་མ་ into small bits); to cut off, chop off (the hands); to cut down, to fell (trees); to cut out (the tongue); to rend asunder; to break (a thread, a rope, chain, fetter). This verb has a very varied metaphorical use, and is especially employed to denote that the course of anything has been stopped or "cut off." Thus it can signify to cure (a disease); to suppress (a passion); to stop a road; to wake up from sleep; རྩོལ་གཙོད་པ་ to kill, to murder, to stop life, to obviate, prevent, avert; to avoid; to lock (the door); བར་རྩུ་གཙོད་པ་ to throw obstacles in a person's way; to hinder, impede; frq. རྩོལ་མ་བར་རྩུ་གཙོད་པ་དེ་དག་ these life-endangering beings; to stop, to make a pause (in reading); to judge, condemn.

Again we have རྩོལ་གཙོད་པ་ to follow after; མེད་གཙོད་པ་ to search into; to investigate.

གཙོད་ཕྱིན་ *good-byed* རྩུ་མ་ teeth; རྩུ་མ་ knife; hand; the king; executioner.

Syn. མེད་མ་ *mahe-wa*; རྩི་ *gri*; བཙོད་ *lag-pa* (*Mñon.*).

གཙོད་འབྲེག་པ་ *good-bbreg-pa* to make a brief abstract of the grounds of any complaint or application made to a court of justice: མ་ལོན་མ་ལར་གཙོད་འབྲེག་གི་རིགས་ཐོན་ཕྱིན་པ་ བཙོད་། (*D. gel* 7) it is of much importance previously to make some sort of abridgment; གཙོད་འབྲེག་གི་ཁྲིམས་ capital punishment in which the culprit is either maimed by cutting off his limbs or is beheaded.

གཙོད་མཐོང་མཐོང་ *good-mishams* the limit or point to be cut for a defined boundary of disputed land; an agreement or definite treaty.

གཙོད་ལུགས་ *good-lugs* Tantrik or mystical system of Buddhism.

གཙོད་ལུགས་བརྩུད་པ་གི་ *good-lugs bdud-bahi* the four chief evil spirits according to the Tantras are:—(1) རྩོལ་མ་བཙོད་པ་ལྟ་བུ་། devil that can be stopped or averted; (2) རྩོལ་མ་མེད་པ་ལྟ་བུ་། devil that comes unhindered or cannot be stopped; (3) དགས་ཐོན་པ་ལྟ་བུ་། devil of enjoyment and mirth; (4) རྩོལ་མ་ཕྱིན་པ་ལྟ་བུ་། devil of arrogance and pride.

གཙོམ་ *goom* for བཙོམ་ *boom* that which is over-powering; haughtiness, arrogance.

+ གཙོམ་རྩུང་མ་ *goom-skyun* terror-stricken.

གཙོར་བ་ *goor-wa* to spread, scatter, disperse (*Cs.*).

གཙོར་སྒྲིལ་ *goor-sla*, རྩུ་མ་ལོན་པ་ལོན་པ་ལོན་པ་ལོན་པ་ གཙོར་ ལོན་པ་ལོན་པ་ལོན་པ་ལོན་པ་ལོན་པ་ (*Ya-sel.*).

བཅུག་ *bcag* or བཅུག་པ་, v. བཙོག་པ་ and བཙོག་པ་ 1. བཙོག་པ་ cut, ground or divided; མེད་པ་ལོན་པ་;

३-वड् to split wood; to break stone. 2.
 वड् to cultivate; till ground (Siv.
 ७७).

ཇག་ལྟོང་སྒྲིབ་ *long-thag taking care of*
 (one's body, property, chattels, &c.):
 ཇག་ལྟོང་སྒྲིབ་ཀྱི་ཇག་ལྟོང་སྒྲིབ་ཀྱི་རྒྱུད། according
 to (my) verbal direction take care (of
 the articles, &c.) without mistake.

অসম *baags*, pf. of *অসম*, subdued, disciplined, down-trodden: *অসম* *trodden* on by his feet, i.e., brought under discipline (*Situ.* 75).

ཐམས་པུ་ *tham-pa*, pf. ཐམས་པུ་ *tham-pa*, fut. of ཐམས་པུ་ *tham-pa* 1. to hold: ཐམས་པུ་ཐམས་པུ་ held or carried in the hand (*Sth.* 77). 2. acc. to *Sch.* adj. comprising, comprehensive extensive; ཐམས་པུ་ཐམས་པུ་ comprising much; ཐམས་པུ་ཐམས་པུ་ resp. to apply one's self; to bestow pains upon.

ཇམ་མཆོག་ in ཇམ་མཆོག་པ་ cut or put to metre; poetry. ཇམ་མཆོག་ in *W.* a whole that has been cut into, or a piece cut off (*Jā.*).

མཐོང་མཐུན་ *head-by-head* critical examination;
cutting and rubbing (a thing) for testing.

འཇམ་ལྷན་ *jam-lan* a kind of Chinese
net.

བཤད་པ། *bsad-pa*, pl. of **བཤད་** *bsad*, to
 out; to separate; to decide; to distinguish,
 discriminate; to close (a road): **ཤར་པ་བཤད་**
 (*A. K. 1-48*) having rent or pierced, out,
 separated, decided, distinguished, etc. **ཤེབ་**
བཤད་ investigate. **བཤད་པས** having out. **བཤད་**
ཡི་ཏ་ལ་ལྟ་བུ་དང་ལྟ་བུ་བསྐྱེད་པ་ *priti-ti-pa-ka-ka* one of
 the disciplinary duties of a Buddhist
 monk; lit. rejecting or getting rid of
 what is blamable.

ᐱᕐᕐ ᐱᕐᕐ in W. something old,
torn, worn out (Jā.).

အလွန် *long-hphro* = အလွန်များ too few or too many (အလွန် and များ) faults in writing or printing.

445's head-by what is to be cut (off);
anything to be killed or slain.

མདྲ་སྒྲིག་ཆོད་ཀྱི་ཁྲིམ་པར་=མདྲ་སྒྲིག་ རྩིས་ཀྱི་
མདྲ་སྒྲིག་ rules or laws, especially for
monks in monasteries; decision, settle-
ment, agreement.

མཚན་གྱི་ *head-thing*, abbr. of མཚན་མཚན་དང་
གྲགས་པ་, poetry and prose.

अव्यक्त अवस्था; अव्यक्त made secret, concealed; अव्यक्त salutation in secret; अव्यक्त अव्यक्त concealed or hidden fault (Skt. 75); अव्यक्त = अव्यक्त अव्यक्त or अव्यक्त self concealed (Nag.).

Syn. **ལྟོ་བོད་** gach-wo; **ཤར་པེ**
(Mon.).

ବଢ଼ମ୍ବଢ଼ମ୍ବ *boom-boom* trivial things;
medley ; hodge-podge (*Sch.*). .

བཅའ་འགྲུབ་ *bon-bagrig* full equipment :
 བཅའ་འགྲུབ་ཀྱི་འཇམ་མཁའ་འགྲུབ་ full equipment of
 horse, saddle, and retinue in full array.

အမေ့မှ နှောင့်-ရှား ဖုတ် dried ginger.

'QZ' east-south declivity; precipice (Sch.).

ཕམ་པ་ *phag-pa*, v. **ཕ་པ་**, subst. a drinking
or drink.

အဘဉ်းဝံ့ဟေ့-*was byed-pa* to give notice:
 အဘဉ်းဒါဒုမာ-*ဒါဒုမာ*! he arrived for
 the purpose of giving notice or informa-
 tion (*Fig. 25*).

མཐུན་ཞིག་ *hoah-yig* letter of notice, official notice; regulation for public guidance.

འཇུག་ *hou* or ལུ་མ་ *ten*; ལུ་མ་ *a decade*; ལུ་མ་ *the tenth*; ལུ་མ་འདྲེ་ *the first ten (of a series)*; ལུ་མ་ *the tenth*; ལུ་མ་ *tithe levied as duty, hence customs-duty*; ལུ་མ་ *ten-fold*; ལུ་མ་འདྲེ་ *to tithe; to take a tenth.*

Syn. ལུ་མ་ *stobs*; ལུ་མ་ *sor-mo*; ལུ་མ་ *phyogs*; ལུ་མ་ *kyug-pa*; ལུ་མ་ *khro-wo*; ལུ་མ་ *lhyor-pa (Rtsi.)*.

ལུ་མ་འདྲེ་ལྷ་མོ་ *Bou-hrygyad hkar-khohs* n. of one of the state treasuries of Tibet.

ལུ་མ་འདྲེ་ *hou-goig* འཇུག་ *eleven.*

Met. Syn. ལུ་མ་འདྲེ་ *hdo-byed*; ལུ་མ་འདྲེ་ *hdo-hbyud*; ལུ་མ་འདྲེ་ *dwad-phyug*; ལུ་མ་ *drag*; ལུ་མ་ *byed-pa (Rtsi.)*.

ལུ་མ་འདྲེ་ལྷ་མོ་ *Bou-goig-shal* the eleven-faced deity—a name for the Bodhisattva Avalokites'vara.

ལུ་མ་འདྲེ་ *hou-gñis* ལུ་མ་ *twelve.*

Met. Syn. ལུ་མ་ *ñi-ma*; ལུ་མ་འདྲེ་ *sten-hbrel*; ལུ་མ་ *kyim (Rtsi.)*.

ལུ་མ་འདྲེ་ *hou-thob* tenfold; also a group or a batch of ten.

ལུ་མ་འདྲེ་ *hou-drug* sixteen.

Met. Syn. ལུ་མ་འདྲེ་ *mi-hdag*; ལུ་མ་འདྲེ་ *rgyal-po (Rtsi.)*.

ལུ་མ་འདྲེ་ *hou-drug-cha* 1. one sixteenth portion. 2. ལུ་མ་འདྲེ་ *the lunar crescent—each of which is one sixteenth of the full moon.*

ལུ་མ་འདྲེ་ལྷ་མོ་ *hou-drug hdag-po* 1. the full moon; ལུ་མ་འདྲེ་ལྷ་མོ་ *the disk of the full moon*: ལུ་མ་འདྲེ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *his healthy person shone like the spotless disk of the full moon (Yig.)*. 2. ལུ་མ་འདྲེ་ *Emblie myrobalan.*

Syn. ལུ་མ་འདྲེ་ *agra-mkhan*; ལུ་མ་འདྲེ་ *agra-mkhas*; ལུ་མ་འདྲེ་ *ma-hahi-skyes*; ལུ་མ་འདྲེ་ *hbar-wa-ldan*; ལུ་མ་འདྲེ་ *ma-tshogs gtsug-son*; ལུ་མ་འདྲེ་ *ñi-mahi-rigs skyes*; ལུ་མ་འདྲེ་

ལུ་མ་འདྲེ་ *grtho-ris-thob*; ལུ་མ་འདྲེ་ *rig-byed-hdag*, also ལུ་མ་འདྲེ་ *lha-yi hla-ma*; ལུ་མ་འདྲེ་ *lha-yi slob-dpon (Mñon.)*.

ལུ་མ་འདྲེ་ལྷ་མོ་ *hou-gñis mig-ldan* an epithet of Kumāra or Sajānana, the youngest son of Mahādeva.

ལུ་མ་འདྲེ་ལྷ་མོ་ *maiden of sixteen.*

ལུ་མ་འདྲེ་ལྷ་མོ་ *hou-drug bod-ldan* ལུ་མ་ *a name of the planet Venus.*

ལུ་མ་འདྲེ་ *hou-dpon* a corporal over ten soldiers.

ལུ་མ་འདྲེ་ *hou-phag* an allowance every ten days (given to every monk) in the state monasteries of Tibet.

ལུ་མ་འདྲེ་ *hou-wa* = ལུ་མ་.

ལུ་མ་འདྲེ་ *hou-ban* a mug for keeping wine or beer enough for ten persons.

ལུ་མ་འདྲེ་ *hou-bahi* fourteen.

Met. Syn. ལུ་མ་ *grig*; ལུ་མ་ *yid*; ལུ་མ་ *ma-nu*; ལུ་མ་ *pe-don (Rtsi.)*.

ལུ་མ་འདྲེ་ *hou-bahi ston* ལུ་མ་འདྲེ་ *a festival kept on the 14th day, i.e., before the full or new moon.*

ལུ་མ་འདྲེ་ *hou-gal* = ལུ་མ་འདྲེ་ *important*; ལུ་མ་འདྲེ་ *ལུ་མ་འདྲེ་ (Bde. 21.)*.

ལུ་མ་འདྲེ་ *hou-gsum* thirteen.

Met. Syn. ལུ་མ་འདྲེ་ *hdod-pa*; ལུ་མ་འདྲེ་ *lus-med*; ལུ་མ་འདྲེ་ *myos-byed*; ལུ་མ་འདྲེ་ *gdugs*; ལུ་མ་འདྲེ་ *rim*; ལུ་མ་འདྲེ་ *ma-tshogs (Rtsi.)*.

ལུ་མ་འདྲེ་ *houg-nas* = ལུ་མ་འདྲེ་ *thrown or having poured into.*

ལུ་མ་འདྲེ་ *houg-pa*, pf. of ལུ་མ་འདྲེ་ *with, also, the special meanings of; to meddle; to interfere*: ལུ་མ་འདྲེ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *you have no business to interfere in my affairs (Bde.)*.

བུད་ *boud* རམ, ཅམ 1. sap, juice, moisture. 2. = རྩེ་མོ་ or essence: མཁའ་བུད་ the essence of the earth or soil, by which the produce of the field, medicinal plants and precious metals and stones, &c., are said by Tibetans to be produced; therefore this essence is the natural fecundity of the soil and is not the same as moisture or manure; རྩེ་མོ་བུད་ the food nutriment which sustains life and also by which living beings thrive and grow; རྩེ་མོ་བུད་ the fructifying effect of the moon on the vegetable world which is compared to the nectar of the gods. 3. invigorating cordial; quintessence.

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma*, v. རྩེ་ རམས་ organ of taste; རམས་མཁའ་ the tongue, lit. the mother of all taste.

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* རམ agreeable taste.

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* = རྩེ་མོ་ རམས་མཁའ་ *Emblec myrobala*.

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* རམ = རྩེ་མོ་ the bee; རམས་མཁའ་ a kind of poisonous insects.

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* nutritious; རམས་མཁའ་ not nutritious; also insipid.

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* རམས་མཁའ་ = རྩེ་མོ་ that takes or holds the elixir or essence (*Maon*).

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* རམས་མཁའ་ the nether world.

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* རམས་མཁའ་ lit. of mild taste; sweet.

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* = རྩེ་མོ་.

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* རམས་མཁའ་ possessed of the essence; sweet, juicy, succulent.

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* རམས་མཁའ་ ripe; ripeness.

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* རམས་མཁའ་ = རྩེ་མོ་ a cataract; cascade (*Maon*).

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* or རམས་མཁའ་ the art of extracting essences for prolonging health and longevity, such essences as being of different kinds, viz.: རྩེ་མོ་ རྩེ་མོ་བུད་ཀྱི་མ the elixir of meditation; རྩེ་མོ་བུད་ཀྱི་མ the elixir drawn from flowers, i.e., honey; རྩེ་མོ་བུད་ཀྱི་མ the elixir drawn from pebbles, &c. Animate beings are metaphorically called རམས་མཁའ་ and this world རམས་མཁའ་ is called རམས་མཁའ་ the receptacle of life; animated nature.

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* རམས་མཁའ་ [a class of demi-gods] *S.*

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* རམས་མཁའ་ mercurial preparation for making an elixir of life.

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* = རྩེ་མོ་ also རམས་མཁའ་ 1. to become contracted; contraction རྩེ་མོ་ རམས་མཁའ་ the east and west (sides) of the ship having contracted (*A. 18*). 2. pf. tense of རྩེ་མོ་. 3. acc. to *Sch.* to use artifices; to chicanery.

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* 1. to be flattened down (*Sch.*). 2. colloq. to bar, obstruct block up by snow; obstructing a road; cf. རྩེ་མོ་ (*Jā.*) རྩེ་མོ་བུད་ཀྱི་མ (*Situ. 77*).

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma*, pf. of རྩེ་མོ་ (རྩེ་མོ་) རམས་མཁའ་ 1. to draw out water; to irrigate. 2. to distil (*Situ. 75*).

བུད་ཀྱི་མ *boud-kyi-ma* 1. to heap or pile up; to collect in one place: རྩེ་མོ་ རམས་མཁའ་ རྩེ་མོ་བུད་ཀྱི་མ (*A. 37*) many volumes of *Mantras* having been collected by many *Khado-ma*. 2. to glare at: རྩེ་མོ་བུད་ཀྱི་མ རམས་མཁའ་ རྩེ་མོ་བུད་ཀྱི་མ having looked closely at them, he spake thus. 3. colloq. = རྩེ་མོ་ to squeeze; to press.

འཛོ་¹⁸ for 18 in, 15, and 18.

འཛོ་འདྲུང་¹⁸ eighteen.

Syn. རྟེན་¹⁸ *ñes*; རྟེན་¹⁸ *kyon*; རྟེན་¹⁸ *khams* (*Rtsi.*).

འཛོ་འདྲུང་¹⁵ fifteen.

Met. Syn. རྟེན་¹⁵ *tsheg*; རྟེན་¹⁵ *ñin*; རྟེན་¹⁵ *shag* (*Rtsi.*).

འཛོ་འདྲུང་¹⁵ *Boo-las* *gshog-pa* the religious service that is observed on the fifteenth of the first Tibetan month (February-March) at Lhasa when the Kinkhording, the grand temple of Buddha, is illuminated.

འཛོ་འདྲུང་¹ *boo-pa* a colt one year old.

འཛོ་འདྲུང་¹ *boo-wa* pf. and imp. འཛོ་འདྲུང་, prop. root of the fut. tense of འཛོ་འདྲུང་, but in *W.* the usual word for འཛོ་འདྲུང་, to make, perform; to prepare, manufacture, construct. It is employed in all kinds of phrases (*Jd.*).

འཛོ་འདྲུང་¹ *boog-pa* to reduce, cut down: འཛོ་འདྲུང་འཛོ་འདྲུང་ "every month makes it less by ten" (*Rtsi.*); འཛོ་འདྲུང་ the account or calculation of reduction (of pay, allowances, &c.).

འཛོ་འདྲུང་¹ *boom* 1. success; victory; triumph.

འཛོ་འདྲུང་འཛོ་འདྲུང་¹ *boom-hsbyun-pa* to speak in low voice or to keep silent (out of fright); འཛོ་འདྲུང་ robbery and acts of violence.

འཛོ་འདྲུང་¹ *boom-lan* victorious, blessed, triumphant (over enemies).

འཛོ་འདྲུང་འཛོ་འདྲུང་¹ *Boom-lan* *bdas* 1. the victorious one who, having subdued the host of Māra, has passed away from misery; epithet attached specially to the Buddha Śākyamuni, acc. to *Sch.* 'the victoriously-consummated.'

འཛོ་འདྲུང་འཛོ་འདྲུང་¹ *Jina*, the conquerer of his (moral enemies).

འཛོ་འདྲུང་འཛོ་འདྲུང་¹ *Boom-lan* *ral-gri* n. of a fancied Buddha

འཛོ་འདྲུང་¹ *boom-pa*, pf. of འཛོ་འདྲུང་¹ *bjoms-pa* 1. conquered, subdued, killed. Also broken down, dispersed; འཛོ་འདྲུང་¹ fully subdued (*A. K. 1-2*).

འཛོ་འདྲུང་¹ *Boom-rag* 1. n. of an ancient city of India near Agra in the early times of Buddhism.

འཛོ་འདྲུང་¹ *boom*, pf. འཛོ་འདྲུང་, fut. འཛོ་འདྲུང་. (*Rtsi.* 46).

འཛོ་འདྲུང་¹ *bool-dam* taking care of things entrusted to one's charge; འཛོ་འདྲུང་, འཛོ་འདྲུང་, འཛོ་འདྲུང་ or འཛོ་འདྲུང་.

འཛོ་འདྲུང་¹ *bool-wa* pf. and fut. of འཛོ་འདྲུང་.

འཛོ་འདྲུང་¹ *bool-wa* a thing committed to a person's charge; a trust.

འཛོ་འདྲུང་འཛོ་འདྲུང་¹ *bool* *bshog-pa* to entrust a thing to another's charge; འཛོ་འདྲུང་འཛོ་འདྲུང་¹ to settle about the trust; to entrust a thing to a person's charge (with an understanding): འཛོ་འདྲུང་འཛོ་འདྲུང་.

འཛོ་འདྲུང་¹ *boos* or འཛོ་འདྲུང་ artificial.

འཛོ་འདྲུང་འཛོ་འདྲུང་¹ *boos-thabs* 1. the method of curing. 2. doing a thing for the sake of appearances, or for form's sake; འཛོ་འདྲུང་འཛོ་འདྲུང་¹ performing a show work: འཛོ་འདྲུང་འཛོ་འདྲུང་¹ changing or modifying it radically, he published the artificial one (*A. K. 74*). 3. made or contrived by art; འཛོ་འདྲུང་ artless; unaffected; genuine.

འཛོ་འདྲུང་འཛོ་འདྲུང་¹ *boos-thabs-mud* 1. means of cure (disease) or mending matters.

འཛིན་པ *lcoṣ-pa* བསྐྱར་པ་ to refine; 醫治, 醫治 to cure, remedy; healing or mending; 偽造 artificial, affected, feigned; mixed up: ལྷན་པ་མཁུ་མེད་ he cannot be cured even by the wisest.

འཛིན་པའི་གྲུ་པ *lcoṣ-pahi-gru* an artificial grove attached to one's residence.

Syn. ལྷན་པའི་མཁུ་མེད་ *skyed-mos tshal* or ལྷན་པའི་མཁུ་མེད་ *lhyim-gyi-tshal* (*Mñon.*).

འཛིན་པའི་མཁུ་མེད་ *lcoṣ-pahi ma-nid* one who is artificially made a eunuch.

Syn. ལྷན་པའི་མཁུ་མེད་ *hog-med-pa*; ལྷན་པའི་མཁུ་མེད་ *skyed-pa bbrus phud-wa* (*Mñon.*).

འཛིན་པའི་མཁུ་མེད་ *lcoṣ-buḥi-ras* a coloured cloth (*Nag.*).

འཛིན་པ *lcoṣ-ma* sbst. and adj. anything artificial; anything fictitious, alloyed (metal or thing), counterfeit, mook, sham, not genuine.

འཛིན་པའི་མཁུ་མེད་ *lcoṣ ma-byed-pa* མཁུ་མེད་འཛིན་པ་ a section of the Tantrik school which practises mysticism.

ལྷ་ *loa*, in *Ld.* for ལྷ་, excrement, dung, (of cattle) (*Jā.*).

ལྷ་ *loa-ga* = ལྷ་ ལྷ་ white ginger, v. ལྷ་.

ལྷ་ *loa-wa* 1. a sort of carrot (*Os.*). 2. ལྷ་ ལྷ་ a garment made of wool or felt: ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ felt cures watery discharges, kidney disease, and cold in the loins (*Med.*).

ལྷ་ *loag* 1. whip, rod, switch, stick: ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ even a good horse requires a whip; ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ to get work done, urging on is necessary; ལྷ་ ལྷ་ horse-whip; ལྷ་ ལྷ་ ox-whip; ལྷ་ ལྷ་ stick to beat a kettle-drum; ལྷ་ ལྷ་ willow-twig; ལྷ་ ལྷ་ osierswitch; ལྷ་ ལྷ་ a cane or bamboo whip;

ལྷ་ sharp words for reproof, rebuke 2. stroke, blow, out; ལྷ་ ལྷ་ a blow on the head; ལྷ་ ལྷ་ a smack on the cheek (*Cs.*); ལྷ་ ལྷ་ slap on the face. 3. forepart of a coat of mail (*Sch.*). 4. a kind of daphne paper, v. ལྷ་ ལྷ་.

ལྷ་ *lcag-rdo* in *W.* flint; flint-stone; ལྷ་ ལྷ་ whip-cord (*Jā.*).

ལྷ་ *lcag-leig* n. of a number. ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ (*Ya-sel. 56.*).

ལྷ་ *lcag-thogs* = ལྷ་ ལྷ་ lit. one who carries a whip (in hand) (*Mñon.*); yak-herd; also shepherd.

ལྷ་ *lcag-sil*, occurs in ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ + ལྷ་ ལྷ་ *lcag-pod* = ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ *chab-ngo can-gyi gko-rags* is described as a girdle made of plaited wire and interlaced scales resembling a chain.

ལྷ་ *lcag-hbreñ* = ལྷ་ ལྷ་ lash of whip.

ལྷ་ *lcag-tahan* or ལྷ་ ལྷ་ a whip in general; a horse-whip.

ལྷ་ *lcag-yu* the handle of a whip.

ལྷ་ I: *Loags* n. of a place eight miles to the south-east of Tashi-lhunpo in Tsang.

ལྷ་ II: ལྷ་, ལྷ་, ལྷ་ 1. iron; ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ one who digs out iron; ལྷ་ ལྷ་ Chinese iron; ལྷ་ ལྷ་ steel; an inferior sort of iron; ལྷ་ ལྷ་ a finer and ductile sort of iron; acc. to *Cs.* steel. 2. any iron instrument or tool, esp. look (of doors), fetter, shackle: ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ having locked every door; ལྷ་ ལྷ་ a thunderbolt; also a flash of lightning just striking an object; ལྷ་ ལྷ་ a steel to strike fire with; a tinder-pouch.

ལྷ་ *lcags-kyi khkhal-khkor* 1. an enchanted iron-horse; the magic

iron-horse, i.e., a name said to be given to the railways of India by the Tibetans.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-kyi gar-bu* ལག་བེལ་ལྷ་མོ་ iron-bell.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-kyi tho-lum* ལ་མོ་ལྷ་མོ་ a lump of iron; a hammer.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-kyi* ལ་མོ་ལྷ་མོ་ a fabulous mountain which extends eastward over a distance of 12,000 miles from the ocean and is filled with iron ore and iron-dust (*K. d. 2 341*).

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-kyi-tsan* ལ་མོ་ལྷ་མོ་ rust; ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-kyi* ལ་མོ་ལྷ་མོ་ rust or oxide of iron is useful in liver disease.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-kyi tsha-tsha* ལ་མོ་ལྷ་མོ་ red-hot particles of iron flying under the smith's hammer.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-kyi tahogs* ལ་མོ་ལྷ་མོ་ rust of iron, scoria.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-kyi zaho-ri* ལ་མོ་ལྷ་མོ་ iron vessel; iron-tray or bowl.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-gal ma-li-ban* ལ་མོ་ལྷ་མོ་ the wood of iron bristles; n. of one of the subdivisions of hell (*M. V.*).

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-kyi sil-khrol* ལ་མོ་ལྷ་མོ་ iron bells or rings tied to the necks of donkeys and mules, etc.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-kyu* ལ་མོ་ལྷ་མོ་ 1. iron pin to guide and punish elephants; fish-hook: ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-kyus gdul dka-ba* ལ་མོ་ལྷ་མོ་ an elephant that is difficult to tame or manage with the iron-pin. 2. n. of an officinal plant used to allay the effect of poison.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-kyus agyur-thab* ལ་མོ་ལྷ་མོ་ an elephant-driver, also the art of disciplining elephants.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-dkar* ལ་མོ་ལྷ་མོ་ tin; tinned iron-plato.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-stam* iron pincers.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-stud* iron-wire; a thin wire made of steel.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-kha* iron colour or iron-grey.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-khu* iron wash: ལ་མོ་ལྷ་མོ་ iron-wash (water containing oxidised iron) removes inflammation of the liver, and eye-abscess (*Med.*).

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-khyeg* ལ་མོ་ལྷ་མོ་ a spade.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-khrol* an iron caldron.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-sgar* ལ་མོ་ལྷ་མོ་ ironsmith; smith.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-rgu* or ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ an iron pot.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-rgo* ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ iron ladder.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-sgor* iron pan.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-egyi* trevet; tripod.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-egrog-ma* iron-chain, shackle; n. of a Tibetan work printed at Narthang.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-egrol* an iron pan; steel pan.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-mahog* or ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ (*Mhon.*) 1.=gold. 2. iron of superior quality that came from Orissa. It is said that swords made of this metal were so sharp and hard that an elephant could be cut into pieces with them. The finest and hardest iron called *mi-tsho-ri* (མི་མོ་རི་) used to be obtained from the country of Lag-mana.

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-shigs* ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ iron slag or dross of iron (*Mhon.*).

ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ *lcags-tig* n. of a species of gentian, v. ལྷ་མོ་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ Gentian removes intermittent fever and also sores (*Med.*).

ལྷན་པུ་ *lcags-thum* = ལྷན་པུ་ ལྷན་པུ་ an iron ladle; any cooking utensil of iron such as a boiler or a saucepan.

ལྷན་པུ་ *lcags-dreg* medicinal preparation of iron for weak and painful eyes: ལྷན་པུ་ ལྷན་པུ་ ལྷན་པུ་ ལྷན་པུ་ ལྷན་པུ་.

ལྷན་པུ་ *lcags-mda* ལྷན་པུ་ an iron arrow; an iron or steel probe; ལྷན་པུ་ steel-pointed arrow; steel arrow.

ལྷན་པུ་ *lcags-mda* ལྷན་པུ་ *agra-can* = ལྷན་པུ་ ལྷན་པུ་ *lcags sbub-can* a kind of steel-tipped arrow from which when flung a whizzing sound came forth (*Mān.*).

ལྷན་པུ་ *lcags-rdo* = ལྷན་པུ་ 1. flint-stones: 2. iron-stone or iron-ore.

ལྷན་པུ་ *lcags-thag* dross and slime of the intestines.

ལྷན་པུ་ *lcags-thab* = ལྷན་པུ་.

ལྷན་པུ་ *lcags-thal* ལྷན་པུ་ oxide of iron obtained, red-hot iron being repeatedly dipped in the urine of cows, &c.: ལྷན་པུ་ ལྷན་པུ་ ལྷན་པུ་ iron-ash is the best remedy for liver disease, poison and dropsy.

ལྷན་པུ་ *lcags-lde*, abbr. of ལྷན་པུ་ ལྷན་པུ་ *sgo-lcags dañ lde-mig* door-lock and key.

ལྷན་པུ་ *lcags-spu* n. of a place in Tibet.

ལྷན་པུ་ *lcags-bphel* n. of a district of Tibet to the north-east of Kashmir (*Lam. 19*).

ལྷན་པུ་ *lcags-sbug* a match-lock made (formerly) in India.

ལྷན་པུ་ *lcags-dmar* ལྷན་པུ་ copper.

ལྷན་པུ་ *lcags-mag* tinder-case.

ལྷན་པུ་ *lcags-shol* n. of a weapon.

ལྷན་པུ་ *lcags-gzar* ལྷན་པུ་ an iron spoon.

ལྷན་པུ་ *lcags-bzo-ra* = ལྷན་པུ་ iron-smith, black-smith (*Mān.*).

ལྷན་པུ་ *lcags-gya* rust.

ལྷན་པུ་ *lcags-ra* n. of a place on the confines of Tibet and China; a wall round a house, an estate, or a town.

ལྷན་པུ་ *lcags-ri* (ལྷན་པུ་) ལྷན་པུ་ a strong wall.

ལྷན་པུ་ *lcags-can* iron-hoop; hasp; cramp-iron.

ལྷན་པུ་ *lcags-sol* powdered coal: ལྷན་པུ་ ལྷན་པུ་ ལྷན་པུ་ powder of mineral coal (called in Hindi *Surma*) is used as a cure for the eyes.

ལྷན་པུ་ *lcags-bero* smoothing iron (*Sch.*).

ལྷན་པུ་ *lcags-sha* a large iron pan for roasting or kiln-drying corn (*Jā.*).

ལྷན་པུ་ *lcags-skye* 1. n. of a place in the province of Kham. 2. grey or pale white.

ལྷན་པུ་ *lcags-skye stag-agam* a sort of trunk first made under the direction of *Cañ-skye* Lama, with tanned tiger skin.

ལྷན་པུ་ *lcags-skye Rol-paḥi rdo-rje* n. of a celebrated lama born at *Cañ-skye* in Kham and who became the chief-priest of the lamaic section of the Chinese Buddhists of Peking during the reign of Emperor Kienlung, about 1770 A.D.

ལྷན་པུ་ *lcags-loa* = ལྷན་པུ་ (*Cs.*) a craggy place; broken eroded country.

ལྷན་པུ་ *lcags-phyiḥi ḥaḥ* n. of a place in Tibet visited by Atis a in the beginning of the eleventh century A.D.

ལྷན་པུ་ *lcags-ma* 1. willow, *Salix viminalis*. 2. a general name for trees that are planted in the vicinity of villages; ལྷན་པུ་ the ratan, *Calamus rotang*.

ལྷ་མ་བྲག་ *Loah-ma brag* n. of a place in upper Tibet.

ལྷ་རྩེ་གསལ་ *Loah-rtseags* n. of a place near Nam-rog in Tibet.

ལྷ་ར་ *loah-ra* = ལྷ་རྩེ་ *loah-rtse* a grove of willows, poplar and other trees.

ལྷ་ར་རྫོང་ *Loah-ra rdzong* n. of a district in Tibet.

ལྷ་རྩོམ་ *loah-rlom* a flat basket made of willow twigs.

ལྷ་ཤིང་ *loag-shing* willow tree; willow wood.

ལྷ་ཤོག་ *loah-shog* the red willow (*Sal.*).

ལྷ་ཤིང་ལྷ་ཤིང་ *loah-shil* coolness, shade under willow-trees.

ལྷ་ལྷ་པོ་པོ་ལྷ་པོ་ *Loah-luñ pañ-di-ta* a celebrated lama-author of Mongolia.

ལྷ་ལོ་ *loah-lo* 1. willow leaves. 2. བེ་བེ་ braided hair; ལྷ་ལོ་ a curl; lock of hair; ལྷ་ལོ་ coiled hair, long plait of hair.

Syn. ལྷ་རི་པོ་ *skra riñ-po*; ལྷ་ལོ་ *qhu-lo* (*Mon.*).

ལྷ་ལོ་ལྷ་ *Loah-lo-can* ལྷ་ལོ་ལྷ་ 1. the abode of Kuvera or Vais'rava. 2. n. of a village near Gyañ-tee in Tsang. 3. ལྷ་ལོ་ལྷ་ n. of a place in Ancient India, also of another on the fabulous Sumeru.

ལྷ་ལོ་ལྷ་ *loah-rog* = ལྷ་ལོ་ the finest breed of horse in Tibet.

ལྷ་མ་ *loam* 1. a lady, a nobleman's wife; ལྷ་མ་ a princess or lady of rank; ལྷ་མ་ young unmarried lady of noble rank. 2. = ལྷ་ acc. to *Jā.* lath, pole, rafter, spar of a roof.

ལྷ་མ་ལྷ་ *loam-dkris* ལྷ་མ་ wrinkled; n of an ornament.

ལྷ་མ་ལྷ་ *loam-dkris-can* possessed of wrinkles.

ལྷ་མ་ལྷ་ *loam-dral* = ལྷ་མ་ལྷ་ brother and sister.

ལྷ་མ་ལྷ་ *loam-pa* = ལྷ་མ་ 1. n. of an official herb used for healing wounds: ལྷ་མ་ ལྷ་མ་ ལྷ་མ་ ལྷ་མ་ *Loam-pa* removes obstruction of urine, thirst, and diarrhoea. 2. gentle; polished; ལྷ་མ་ ལྷ་མ་ ལྷ་མ་ *mīd* and humble (*A. 134*).

ལྷ་མ་ལྷ་ *loam-po* upright; in erect position ལྷ་མ་ adv. ལྷ་མ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ (*A. 33*) he walked in an upright posture without bending the body.

ལྷ་མ་ལྷ་ *Loam-me* 1. n. of a celebrated lady of Tibet who received Atis'a with much hospitality (*A. 5*). 2. bright glittering.

ལྷ་མ་ལྷ་ *loam mo-wa* shining, dazzling, variegated (*Jā.*).

ལྷ་མ་ལྷ་ *loam-mo*, an abbr. of ལྷ་མ་ and ལྷ་མ་ *eriñ-mo*; acc. to some a sister.

ལྷ་མ་ལྷ་ལྷ་ *Loam-legs smin* n. of a ལྷ་མ་ལྷ་ or *Dakini*; ལྷ་མ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ ལྷ་མ་ *Rgyal-po Indra bodhi, loam-legs-smin* King Indra Bodhi and the Lady Legmin (*A. 40*).

ལྷ་མ་ *loi-wa* ལྷ་ adj. heavy, substantial, weighty: ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *khye-kyi skyes-dañ bkab-gsal loi wa-des* in consequence of your weighty presents and requests; ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ a heavy deadly sin: ལྷ་ལྷ་ 1. light and heavy, i.e., gravity or weight. 2. dung, esp. of cattle; ལྷ་ལྷ་ cowdung; ལྷ་ལྷ་ *loi-wa skam-po* ལྷ་: dried dung of cattle, &c.; ལྷ་ལྷ་ *loi-rlon* fresh dung or droppings of cattle; ལྷ་ལྷ་

ཐུ་མོ་མེད་ *loo phul-mog met.* a thunder-bolt (*Mon.*).

ཐུ་མེ *loo-thob* or ཐུ་མེ་ a fleshy excreescence below the tongue (*Ca.*).

ཐུ་མེ *loo-thob* a nimble tongue; a babbler.

ཐུ་མེ་ཐུ་མེ་མེ་ *loo phul-gis ang-mi-as* not eating food by licking (a prohibition to monks).

ཐུ་མེ་མེ་ *loo phul-gis* = མེ་མེ་མེ་ burning flame = མེ་ (*Mon.*).

ཐུ་མེ་མེ་ *loo-phibgs* = རྩ་མེ་ *rgya-tshes* sal-ammoniac (*Mon.*).

ཐུ་མེ་མེ་ *loo-phur* eruption on the tongue.

ཐུ་མེ་ *loo-mog* (ཐུ་མེ་) མེ་མེ་ lit. without tongue; a frog (which is supposed to have no tongue).

ཐུ་མེ་མེ་ *loo myat-tshes* alum.

ཐུ་མེ་ *loo-rtes* or ཐུ་མེ་མེ་ *lophi rtes-wa* མེ་མེ་ the root of the tongue: ཐུ་མེ་མེ་ *loo-rtes wa* མེ་མེ་མེ་ a letter pronounced from the root of the tongue; the gutturals, viz., ཀ, ཁ, ག, ཅ, ཆ, ཇ, ཉ; the *visarga* before ཀ and ཁ, and also ཅ, ཆ, and ཇ, ཉ, are called མེ་མེ་མེ་; ཐུ་མེ་མེ་ the tip of the tongue: ཐུ་མེ་མེ་མེ་ a letter sounded from the tip of the tongue.

ཐུ་མེ་མེ་ *loo-rtes gyo-wa* མེ་མེ་ 1. to loll out the tongue and move it too and fro. 2. fig. the fickle or changeable one. 3. an epithet of the goddess of fortune.

ཐུ་མེ་མེ་ *loo-gshul* མེ་མེ་ the middle of the tongue; ཐུ་མེ་མེ་ *loo-phar* མེ་མེ་མེ་མེ་ a tongue-suraper.

ཐུ་མེ་མེ་མེ་ *lophi phyu-gshod* མེ་མེ་ the organ of taste (*M. V.*).

ཐུ་མེ་ *loog* a coat of mail for horse (*Sak.*)

ཐུ་མེ་མེ་ *loob-pa* མེ་མེ་ 1. to kill one's self; to commit suicide: ཐུ་མེ་མེ་མེ་མེ་ "if, for even that, you kill yourself" (*Hibrom. 124*); ཐུ་མེ་མེ་ committed suicide. 2. used of insects that fly into the flame.

ཐུ་མེ་ *loog* (མེ་མེ་) 1. མེ་མེ་ a pot; མེ་མེ་ the arched roof of a house, a turret on a house-top, a pinnacle. 2. n. of an aquatic plant, *Trapa bipinnata*.

ཐུ་མེ་མེ་ *loog-ga* the swallow, but, according to some authors, the lark.

ཐུ་མེ་མེ་ *loog-rtes*, resp. མེ་མེ་, a small very low table on which food and drink are served in Tibet; ཐུ་མེ་མེ་ a cover for such a table, table-cloth; ཐུ་མེ་མེ་ Chinese or European table; མེ་མེ་མེ་ 'fore-table,' one before an image of Buddha or of some deity for placing offerings on.

ཐུ་མེ་མེ་ *Loog-rtes-ls* n. of a mountain in Tibet the top of which is flat like a table.

ཐུ་མེ་མེ་ *loog-ras* piece of cloth put over iron helmet worn in war-dance in Tibet.

ཐུ་མེ་མེ་མེ་ *Loog-ls brag-shul* n. of a rock-cavern on Ohogla pass in Tibet.

ཐུ་མེ་མེ་མེ་ *looga-pa* or ཐུ་མེ་ I: 1. to be agitated, shaken; to tremble. 2. མེ་མེ་མེ་མེ་ a flower shaking, waving its head (*Jā.*).

ཐུ་མེ་མེ་མེ་ II: 1. vb. to be able: ཐུ་མེ་མེ་མེ་ if (he) is not able (to do that); ཐུ་མེ་མེ་མེ་ as much as possible; to the utmost (*Jā.*). 2. adj. able; ཐུ་མེ་མེ་མེ་ feeble (in strength) failing in strength, weak; ཐུ་མེ་མེ་མེ་ ignorant, poor in intelligence.

ཐུ་མེ་ *lool* = མེ་མེ་ a frog in its first stage of development; a tadpole (*Jā.*).

ཐུ་མེ་ *lool* = མེ་མེ་ undulating; an un-even place.

garding the household; **५४** = prospects or expectations as to one's enemies. 3. = ३ things; **५५** = a complete suit of clothes for a person; **५६** = ornaments or articles of adornment; **५७** = necessary things, requisites; **५८** = weapons; **५९** = articles of writing, deeds, documents; **६०** = cloth; **६१** = implements, utensils, &c.

क IV: वद्य 1. a sixteenth part of the month (*Bull.* 1848, 295). 2. वद्य a particle (*Kalac.* T. 7).

མ་རྒྱལ་མཉམ་པ་ལྷན་སྦྲེལ་གྱི་ཕོ་བྲང་།
(Sch.).

ཆ་གྲོང་པ་ *cha-ga-pa* locust; also a grass-
hopper: རྩིས་ཀྱི་རྒྱུ་བློན་ལྟ་བུ་ the head of
a grasshopper applied on the sting of a
hornet (མེད་ཀྱི་རྩིས་) removes its poison.

ॐ III: 1. news, intelligence, word, sound; *མཁའ་* topic; *མཁའ་ལྟོན་* to ask any news; *དྲལ་* echo returned from a rock. 2. prospect, auspices: *ཐོས་* prospects re-

ཆ་ལྷོ *cha-grum* a square rug.

ཆ་ལྷོག *cha-bgrig* a complete set or suit of any furniture or clothes.

ཆ་ལྷོག *cha-grig* fortune-teller, sooth-sayer (*Sch.*).

ཆ་ལྷོ *cha-oo* རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ consisting of a pair, forming a pair.

ཆ་ལྷོ *cha-cho* a thing homogeneous; matched (*Sch.*).

ཆ་ལྷོག *cha-bjog-pa* to stick to, adhere to any work; to come to a conclusion on any matter; to arrive at a definite settlement.

ཆ་ལྷོག *cha-bang* རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ, དཔེ་ཆ་ལྷོ impaired, degenerated, fallen down, grown worse.

ཆ་ལྷོག *cha-gnis* རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ two parts; རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ both or a pair; colloq. two pairs.

ཆ་ལྷོག *cha-gnis* རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ to mix or mingle two equal parts.

ཆ་ལྷོག *cha-gnom* or རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ equal parts (without difference in size, number or quantity); རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ or རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ in part, in some measure; རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ or རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ partly, not equal, differing a little; རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ even if one knows but a little (*Jā.*); རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ being complete in every part, entire, integral (*Sch.*); རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ adj. even.

ཆ་ལྷོག *cha-gter* རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ the moon, that which shines in crescent parts.

ཆ་ལྷོ *cha-de* for རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ *cha yod-pu-de*.

ཆ་ལྷོག *cha-bdag* རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ, རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ wine.

ཆ་ལྷོག *cha-bdra* རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ, རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ *cha-gnom*.

ཆ་ལྷོག *cha-lan* རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ possessed of some share; fortunate.

ཆ་ལྷོ *cha-phra* རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ a miser.

ཆ་ལྷོ I: *cha-oo* = རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ or རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ vb. to adorn, bedeck, wear (*S. Low.*).

ཆ་ལྷོ II: = རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ to go away, to start, to leave (a place): རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ *glab-tu cha-wab'i tsho* when they were on the point of arriving; རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ = རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ to go, going (*A. 138*).

ཆ་ལྷོ *cha-bu* ornament worn in the ears.

ཆ་ལྷོ *cha-byed* རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ 1. dress, clothing; རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ *shabbily* dressed; poorly clad; ragged: རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ *he was* (in this manner) dressed. 2. implement, instrument (e.g., a musical instrument, a surgical instrument) also external appearance of animals (*Jā.*).

ཆ་ལྷོག *cha-ma-gchis* (it has no equal, not another like it to form a pair) matchless (*D.R.*).

ཆ་ལྷོག *cha-ma* རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ, རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ.

ཆ་ལྷོག *cha-ma* རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ, རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ.

ཆ་ལྷོག *cha-med-pa* to be companionless; to be left alone; to be without an equal.

ཆ་ལྷོག *cha-med-gjam* = རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ nonsense; irrelevant speech (*Mon.*).

ཆ་ལྷོ *cha-tee* is said to be a Chinese word; = རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ *kha-ten* or རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ *tshig-ten*.

ཆ་ལྷོ *cha-teen*, རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ *cha-gnom*.

ཆ་ལྷོ *cha-tshan* complete in all its parts; complete suit of ornament, dress, &c.

ཆ་ལྷོ *cha-tshag*, རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ *chag-tshag*.

ཆ་ལྷོ *cha-tshan* species, division, class (*Sch.*).

ཆ་ལྷོག *cha-tshogs* (རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ) n. of a large number.

ཆ་ལྷོག *cha-tshes* རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ symmetrical.

ཆ་ལྷོག *cha-bdoin-pa* 1. to select from among many; to pick one out of a number (for identification). 2. = རྩེད་ཀྱི་ཆ་ལྷོ a pair of cymbals.

ཆ་རྩོག་ *cha-rdoq*, v. ཆ་རྩོག་ *cha-rdongs*.

ཆ་ལཱ་ལ་ *cha-lahag-pa* to rely or depend upon, to confide in; sbst. trust, confidence: ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ལོན་པ་ if that information is reliable. To adhere, cling to; to follow, obey (laws): ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ལོན་པ་ they adhere to the words of Buddha; ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ལོན་པ་ to obey the king's commands.

ཆ་ལི་ཏུ་ *cha-yi rtes* = ཆ་ལི་ཏུ་ sublime.

ཆ་ར་ *cha-ra* also ཆ་ར་མེད་ *mon cha-ra* Himalayan oak with pointed, ever-green leaves, a tree inferior to the English oak; ཆ་ར་ཆུང་ the stunted or dwarf species of oak.

ཆ་རི་ *cha-ri* = ཆ་རི་ or ཆ་རི་ a coarse blanket made of yak's hair (*Jā*).

ཆ་རི་མི་ *cha-ri-si* ཆ་རི་མི་ a steel-yard.

ཆ་རུ་ *cha-ru* a peg to which to fix the ropes of a tent.

ཆ་རུ་ལ་ *cha-lag* = ཆ་རུ་ལ་ implements required for carrying on business.

ཆ་ལཱ་ལ་ *cha-lah* or ཆ་ལཱ་ལ་ *stuh-chal* pair of cymbals.

ཆ་ལཱ་ལ་ *cha-lam* = ཆ་ལཱ་ལ་ some; for the most part; rather.

ཆ་ལི་ *cha-li*, v. ཆ་རི་ *cha-ri*.

ཆ་ལི་ *cha-li*, v. ཆ་རི་ *cha-ri*.

ཆ་ལཱ་ལ་ *cha-lugs* ཆ་ལཱ་ལ་ (*A. K. 1, 38*) appearance, clothing, costume; colloq. artificial badge or mark of distinction.

ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ *cha-lugs han-pa* ཆ་ལཱ་ལ་ disfigured; of bad dress.

ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ *cha-lugs kades-pa* ཆ་ལཱ་ལ་ finely dressed; elegant manner of dressing.

ཆ་ལཱ་ལ་ *cha-lah* ཆ་ལཱ་ལ་, ཆ་ལཱ་ལ་ shape; part, portion, share; ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ a part of the body, a limb; also shape of the body.

ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ *cha-lah han-pa* = ཆ་ལཱ་ལ་ slightly bad; also of bad shape or parts.

ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ *cha-lah kha-gtsig* (རི་) ཆ་ལཱ་ལ་ hill; heaved-up portion of the earth.

ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ *cha-lah bphrog-pa* ཆ་ལཱ་ལ་ a sharer.

ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ *cha-lah-byed* ཆ་ལཱ་ལ་ particles.

ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ *cha-lah stob-pa* = ཆ་ལཱ་ལ་ (ཆ་ལཱ་ལ་ ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་) ཆ་ལཱ་ལ་ gold.

ཆ་ལཱ་ལ་ *cha-srol* = ཆ་ལཱ་ལ་ *lugs-srol* custom, usage.

ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ *cha-lahags-pa* lit. many parts or particles accumulated together (ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་). 1. a term signifying the earth; a mountain. 2. ཆ་ལཱ་ལ་ the capital of the fabulous S'ambhala.

ཆ་ལཱ་ལ་ *Cha-har* Chahar, n. of a Mongol tribe.

ཆ་ལཱ་ལ་ *chag* 1. gram or other grain for horses, &c. ཆ་ལཱ་ལ་ the bag containing grain which is tied to the mouth of a horse or donkey from which it eats. ཆ་ལཱ་ལ་ trough, manger, crib (*Jā*). 2. the fourth finger (*Med.*). 3. resp. for shoe, also for ཆ་ལཱ་ལ་. 4. = ཆ་ལཱ་ལ་ incorrectly for ཆ་ལཱ་ལ་ signifying welcome (*Jā*). 5. ཆ་ལཱ་ལ་ prob. for ཆ་ལཱ་ལ་ the breadth of a fist.

ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ *chag-krum* piece, fragment; ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ *chag-krum la soñ* it has gone to pieces (*Jā*).

ཆ་ལཱ་ལ་ཆ་ལཱ་ལ་ *chag-skye-wa* (*Seh*) having only one purpose, pursuing but one aim; unremitting, indefatigable.

ཆ་ལཱ་ལ་ *chag-khoñg* = ཆ་ལཱ་ལ་ a basket for measuring grain.

as ṣṣ chat-dog silver or other articles
with which wine or beer is exchanged.

ཇ་ཤེས་མཆ-*drogs* or ཇ་ཤེས་ཤེས་པ་མཆ-
gis drogs-pa=ཇ་ཤེས་ལྷོས་པ་མཆ-
gis myos-pa
 intoxication (*Madon.*).

ཇུ་ལྷན་ཅམ་ཐོན་=ཇུ་ལྷན་ཅམ་ཐོན་ wine-
glass or cup (in Sikk.).

အကျဉ်းစာ-ဂရုတ် or အကျဉ်းစာ a place
of drinking; grog-shop.

ऊह-व-भूह-व *ahat-pa stod-wa* erroneously written for ऊह-व-भूह-व *ahat-pa stod-pa* रिह-वुहि; lit. open fist, or an empty hand; fig. nothing to give in charity to the poor.

**ᐱᕐᑦᓴᐅ ᐱᕐᑦᓴᐅ dough of barley
soaked in beer.**

as yet *not-plunged* the first distillation of wine—the best beer or wine.

ཇ་ཕྱག་འཇམ་ཕྱོག་ allowance in beer.

ಹದ್ರ *ahad-hu*, described in ಕುಟುಂಬವಿಷಯ
ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು ಹದ್ರವೆಂದರೆ ಅದು ಬೇರೆಬೇರೆ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ
ಹದ್ರವಿದೆ! the dough of barley-flour squeezed or
pressed within the hand and coming out
between the fingers is given to the ghosts.

Syn. རྟག་པ་ rdog-pa; རྟག་པ་ chahs-pa
(Naon.).

ཇམ་མཁེ་མ་, Y. ཇམ་མཁེ་མ་ (Mon.) a
woman selling wine.

ཇམ་མཐོག་ *chañ-ma'* grog-shop, tavern.

𑖦𑖜𑖟𑖞 *chaṅ-ṛtsi* dry barm, lees, yeast (of beer).

ཇར་ཇར་ *chañ-tshañ* grog-shop; ཇར་ཇར་གསལ་
 རྒྱུ་ལས་ come or coming from a grog-shop.

Syn. *མཚ་མའ་* *chah-mal*; *མཚ་ཁ་* *chah-khah*
(*Maon.*).

ㄅㄣˊ ㄉㄠˊ ㄅㄣˊ ㄉㄠˊ chañ-tshañ laḡ hōñ-wa a
drunkard; one who is just coming out of a
proq-shop.

az' a'k'u:u chah-blahon-ma barmaid.

Syn. རྩེད་པོ་ལྟོ་མ་ *nyor-byed-bishon*; ར་མ་
cham-ma; ར་ལྟོ་མ་ *cham-byed-ma* (Mñon.).

အနောက်တောင် *ohah-htahon-mahi klah-pe*
lit. wine-selling woman's house.

མཚ་མུ་ *chad-xas* roast meat taken at the time of drinking.

ಹೆಸರು: ಚಾಲ್-ಹಾಲ್ for ಹೆಸರು: ಸಹಿ
closed hand, fist.

ཇ་ཁྲོམ་ *chañ-gyos* or ཇ་ཁྲོམ་ཁྲོམ་ པ་འཇུག་
 parched rice, barley, &c., taken with wine.

ਅੰਤ *chāṭ-ra* ਆਪਾਨ, abbr. of ਅੰ and
ਜੰਤ੍ਰ, beer and arrack; a drinking party.

ཇ་མ་ *chan-sa* 1. a beer-house. 2. beer
carousal: ཇ་མ་འདྲེན་པ་ to give or arrange
for a great beer-drinking party.

ཇམ་མ་གྱི་མཚན་པ་, ཇ. ཇམ་གྱི་མཚན་བུ.

ဆ် I: *ahad* time; ဖွဲး in after time, henceforth; နီး formerly, heretofore.

ॐ II: 1. special promise, agreement
 or engagement; རྟེན་མཁུ་ special presenta-
 tion, special request, compliments at the
 commencement of a letter. རྟེན་ oral, verbal
 engagement; རྟེན་མཁུ་ pledge of faith by the
 hand (Jā). 2. in compounds for རྟེན་
 punishment; རྟེན་མཁུ་ corporeal punishment.

རྟེན་ཅན་ *chad-don* or རྟེན་ཅན་ a promise, contract; རྟེན་ཅན་ཐོག་ to give a promise, make a contract; རྟེན་ཅན་ཐོག་ལྟར་ to agree about giving; རྟེན་ཅན་ཐོག་ཐོག་ to keep, fulfil, a promise.

མཇུག་ *shag-mdo* or །ཇུག་ the purport
or the main object: a promise or covenant.

ཆད་པ། I: *chad-pa* ཆད་པ།, ཆད་པ་འཇགས།, ཆད་པ་
 རྒྱུ་ལྡན། 1. to open, to separate, liberate; to
 give out. 2. to promise, bind one's self.

Syn. རྩ་པ་ *phog-pa*; རྩ་པ་ *phog-pa* (*Shon*).

ཆད་པ་ II: abst. resp. ཆད་པ་ རྩ་པ་, ཆད་པ་ punishment; ཆད་པ་ corporeal punishment; fig. punishment with the rod. རྩ་པ་ཆད་པ་ king's punishment, i.e., punishment that the law inflicts on any person. ཆད་པ་ punished with fatigue, worn out. ཆད་པ་ཆད་པ་ *chad-pa-can* = ཆད་པ་ རྩ་པ་, ཆད་པ་ a convict; one who has been convicted of an offence. ཆད་པ་ཆད་པ་ *chad-pa: tona-gcad-pa* or ཆད་པ་ཆད་པ་ རྩ་པ་ to convict, to sentence, to punish.

Syn. རྩ་པ་ *phog-pa*.

ཆད་པ་ III: vb. to be descended from; to be born of or with; gen. with ཆད་ or ཆད་.

ཆད་པ་ཆད་པ་ *chad-pa phog-pa* to award punishment, to punish in any way.

ཆད་པ་ཆད་པ་ *chad-pa: hcad-pa* to be visited with punishment.

ཆད་པ་ *chad-po* 1. rent, torn, worn-out, ragged, tattered (*Jā*). 2. a limited time, a term (*Sh.*).

ཆད་པ་ *chad-yig* a written contract: ཆད་པ་ཆད་པ་ id. (*Gr.*; *Jā*).

ཆད་པ་ཆད་པ་ *chad-lus-pa* not to obtain the things hoped for, to be disappointed (*Sh.*).

ཆད་པ་ *chad-so* or ཆད་པ་ = ཆད་པ་ 1. a limited time, a term. 2. a time-purchase (*Sh.*). 3. an agreement (*Ta.*; *Jā*).

ཆད་པ་ *shan* I: (ཆད་པ་ཆད་པ་) ཆད་པ་ a marginal note or foot-note to explain the meaning of a term or expression in the text.

ཆད་པ་ II: sop, mash, pulp, etc.; ཆད་པ་ rice-pap; ཆད་པ་ barley-pap (*Jā*).

ཆད་པ་ *shan-gri* = ཆད་པ་ *shon-gri* (lit. a tailor's knife); ཆད་པ་ a pair of scissors.

ཆད་པ་ *shan-pa* = ཆད་པ་ scissors, shears: ཆད་པ་ཆད་པ་ ཆད་པ་ཆད་པ་ (*K. d. 106*) the hair of a *gelong* should not be cropped with scissors.

ཆད་པ་ I: *chab* [resp. and eleg. for ཆད་པ་] water, in any form; but never used like *chu* to signify a river. ཆད་པ་ scented water. ཆད་པ་ or ཆད་པ་ water which at the beginning and close of religious meetings in the larger monasteries is passed round, and of which every one present takes a few drops on his tongue, as a symbol of purification in the place of full ablutions. ཆད་པ་ tears; ཆད་པ་ spittle; ཆད་པ་ urine.

ཆད་པ་ II: power, dominion, sway; ཆད་པ་ under one's sway: ཆད་པ་ཆད་པ་ to bring or collect under one's power or sway.

ཆད་པ་ *chab-rkyan* brass can, brass tea-pot with a long spout for pouring out tea (*Jā*).

ཆད་པ་ *chab-skyn* = ཆད་པ་ *dar-wa* whey.

ཆད་པ་ *chab-lha* urinal, a privy.

ཆད་པ་ *chab-ego* door; ཆད་པ་ *chab-ego-wa* = ཆད་པ་ a door keeper.

ཆད་པ་ *chab-gtor* = ཆད་པ་ *chu-gtor* ཆད་པ་ oblations to the dead; water religiously offered to quench the thirst of *Yidag* or *Prea* in the ཆད་པ་.

ཆད་པ་ *Chab-nag* n. of a monastery in Kong-po in Eastern Tib.

ཆད་པ་ *chab-brom* ice (*Jā*).

ཆད་པ་ *chab-ba* = ཆད་པ་ ཆད་པ་ a servant; a subject; one owing allegiance.

ཆད་པ་ *chab-bing* 1. a spittle pot. 2. acc. to *Jā*. a vessel for rinsing one's mouth with water.

ཆམ་མཐ་ *chab-ma* lid, valve; མཐ་རྩེ *chab-rtse* or མཐ་ཅེ *chab-tse* buckle, clasp.

མཐ་མིག *chab-mig* = མཐ་མིག་ a fountain, spring.

མཐ་རྩེ *chab-rtse*, v. མཐ་མ་ *chab-ma*.

མཐ་མོད་ *chab-tshod* (lit. water-measure for time) a watch, a clock.

མཐ་གཤུག་ *chab-gshug* a bath; also the bathing festival of the Tibetans in August and September.

མཐ་མོག་པ་ *chab-hog-pa* a vassal, a subject; མཐ་མོག་གི་བླ་མ་ a vassal king, feudal chief.

མཐ་རིལ་ *chab-ril* the vessel of consecrated water passed to monks of a congregation before dispersing.

མཐ་རིལ་པ་ *chab-ril-pa* one who passes through water, v. མཐ་རྩེམ་.

མཐ་རོམ་ *chab-rom* = མཐ་རོམ་པ་ ice, frozen water.

མཐ་མོག་ *chab-cog* = མཐ་མོག་ eleg. for an official letter, a diploma, etc.

མཐ་མེར་ *chab-ser* eleg. for མཐ་མེར་ matter, pus.

+ མཐ་མིན་ *chab-erid* = མཐ་མིན་ *rgyal-erid* dominion, kingdom, territory.

མཐ་གཤུག་ *chab-gshag* urine; མཐ་གཤུག་ལ་ to make water.

མཐ་གཤུག་པ་ *chab gshag-pa* to discharge urine, make water (*Nag.*).

མཐ་མཐ་མཐ་ *chab's cig* = མཐ་མཐ་ or མཐ་མཐ་ together with, all together.

ཆམ་ *cham* headlong, full length; also completely, utterly.

མཐ་མཐ་ *cham-du* = མཐ་མཐ་ always, continually; མཐ་མཐ་པ་ pouring continually.

ཆམ་པ་ *cham-pa* ཆམ་པ་ a cold or catarrh; ཆམ་པ་ *gro-cham* bronchial catarrh; ཆམ་པ་ catarrh in the lungs; ཆམ་པ་ *gna-cham* nose cold (cold in the head); ཆམ་པ་ influenza.

ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *cham-pa-cham-pa* = ཆམ་པ་ཆམ་པ་ to be in a tranquil state; colloq. to keep quiet ཆམ་པ་ཆམ་པ་ཆམ་པ་ཆམ་པ་ ཆམ་པ་ཆམ་པ་ (A. 119) those who did not assent keeping quiet: it was effected according to the precepts of the lord (Atis'a).

ཆམ་ *char* or ཆམ་པ་ *char-pa* ཆམ་པ་ rain.

Syn. ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *sprin-boud*; ཆམ་པ་ *gbrat-char*; ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *chubti-sa-bon*; ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *sprin-gyi mo-tog*; ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *mkhab-lag-bab*; ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *ghu-gi dbra-bu*; ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *rgyun-bab*; ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *dgul-char*; ཆམ་པ་ *gru-char*; ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *lo-log gñen* (*Mñon.*).

ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *char-skyib* a shelter, pent roof, protection from rain.

ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *char-skyes* ཆམ་པ་ lit. rain-born; met. a frog.

ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *char-skyob* 1. protection against rain, also opp. to ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *tsahad-skyob* protection against heat (of the sun). 2. = ཆམ་པ་ an umbrella (*Mñon.*).

ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *char-skyor* undecided (cases or disputes).

ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *char-khebs* cover or dress for protection against rain, rain-cloak.

ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *char-gyag*, ཆམ་པ་ཆམ་པ་ཆམ་པ་ཆམ་པ་ (*Ya-sel. 33*).

ཆམ་པ་ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *char-gyi zogs-ma* = ཆམ་པ་.

ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *char-dgab* lit. that delights in rains, ཆམ་པ་ (*Mñon.*).

ཆམ་པ་ཆམ་པ་ *char-rgyun* ཆམ་པ་ incessant rain.

ཆམ་པ་ *char-can* 1. = ཆམ་པ་. 2. ཆམ་པ་ custom, usage (*W.*). 3. n. of a hero ཆམ་པ་ (*Baladeva*) (*Lex.*).

ཆར་བུག་པ *char-bucug-pa* བཟོག་མཁོ།; ཅིང་ཕྱི་
ལུག་པ made to be done or worked out.
ཆར་ཅེས *char-ches* for ཆར་པ་ཅེས་པ།.

ཆར་གཏོག་པ *char glog-pa*, v. ཅ, included
in the division of; = ཁོངས་སུ་གཏོག་པ་ལ་ or ཏུག་པ་
སུ་གཏོག་པ་.

ཆར་ཉིན *char-ñon* met. the swallow.

ཆར་དུས *char-dus* the rainy season.

ཆར་དུག་པ *char-drag-pa* ལ་ལ་ལ་ lit. heavy
rain; the month of heavy rains, corre-
sponding with July.

Syn. དུག་པ་ *drag-bab*; ཡོངས་ལྷུང་ *yoñ-lhuñ*;
རྒྱུད་པ་ཅ *rgyun bab-tsha* (*Mñon.*).

ཆར་དུག་ *char-rdul* = ཆར་ཉིན།.

ཆར་ལྷན་ *char-lan* rainy; ཆར་ལྷན་གྱི་དང་དུར་
དུག་པ་ in the summer season are rain-
clouds (*Mñon.*).

ཆར་ལྷན་གྱི་དྲིན་ *char-gna rluñ-khriq* an
idiomatic expression signifying guided;
lit. as wind leads the rain.

ཆར་པ་ *char-pa*, v. ཆར།.

ཆར་གྱིན་ *char-gprin* ལོ་བུས་ rain-cloud; ཆར་གྱིན་
ལ་ cloud containing rain.

ཆར་ལོག་པ་ *char-phob* གཤེད་ to cause rain.

ཆར་ལོག་པ་ལྷན་པ་ *char-hbab mkhas-pa* gen. ཅ
Tantrik lama; lit. one who is skilled in
bringing down rain (by the efficacy of his
charms).

ཆར་ལོག་པ་ *char-hbeb* or ཆར་པ་ལོག་པ་ བཟོག་པ་,
ཁོ་ཁོ་ that causes rain; rain-cloud.

ཆར་ལོག་པ་གྱི་ལོ་ལྷན་ *char-hbeb groñ-hjom* an
epithet of Indra (*Mñon.*).

ཆར་མེད་ཆོད་པ་ *char-med thon-pa* = ཉིང་ལམ་
drought, rainlessness.

ཆར་ཤིང་ *char-shod* good and beneficial rain:
འདི་ལོ་ཆར་ཤིང་ལོག་པ་པར་བཅས་ this year rain has
copiously fallen.

ཆར་ཤིང་ཤིང་པ་ *char-shod che-stab* (idio-
matic phrase) a matter of great impor-
tance.

ཆར་མིལ་ *char-sil* rain drop, rain particles
or drops.

Syn. ཆར་དུག་ *char-rdul*; ཆ་ལི་ཉིག་པ་མ་ *chu-yi
negs-ma*; རྒྱུད་ཀྱི་ལྷུ་བ་ *rgyun-gyi myu-gu*; ཆ་ལི་
ཉིག་ *chu-yi-ser*; ཆ་དུག་ *chu-rdul*; ཆར་གྱི་ཉིག་པ་མ་
char-gyi negs-ma (*Mñon.*).

* ཆར་ལོག་པ་ལོག་པ་ *char-hsah hbeb-pa* ལུ་བུ་ལ་
n. pr. (*Ta. 2, 271*).

ཆར་གཏོག་པ་ *char-gyog* = ཆར་ཁོག་ house;
cover or dress for protection against rain.

ཆར་ལོན་ *char-len* the coping or water-tile
of a wall (*Cs.*).

ཆལ་ *chal* resp. རྩ་ལ་ belly, abdomen (*Cs.*).

ཆལ་ཆལ་ *chal-chal* the sound of falling
cars.

ཆལ་ཆིལ་ *chal-chil* wavering, fluctuating
(*Sch.*).

ཆལ་ཆོལ་ *chal-chol*, v. འཆལ་འཆལ་ or འཆལ་ལེ་
འཆལ་ལེ་.

ཆལ་དུ་བཟུགས་པ་ *chal-du bkrams-pa* བེ་བེ་
scattered, strewn over, fully spread, wide-
spread.

ཆལ་མར་བཟུགས་པ་ *chal-mar brdal-wa* (vb. a.) to
spread equally, uniformly.

ཆས་ *chas* 1. thing; tool; requisite, etc.:
ལྟ་ཆས་ལོང་ལོང་ཆས་ things to be given to a
bride as dowry; ལྟ་ཆས་ཆས་ iron tools or uten-
sils; ལྟ་ཆས་ food; དམག་ཆས་ military stores,
requisites for war; འཛོམས་ provisions; ལྟ་ཆས་
tools, instrument. 2. dress, garment; ལོ་ཆས་
man's dress. 3. in a more general sense:
appearance, form, shape: ལྟ་ཆས་ཀྱི་ཆས་ལྟ་ཆས་
appearing in the guise of a woman; ལོ་ཆས་

ཅིན he puts on a Tartar dress; ཅམའི་མཁའ་ལྷོ་ ཅམས he has assumed a girl's dress; disguised himself as a girl.

ཅམ་ཀ་ *chas-ka* or ཅམ་ཀ་ ཅམས་ཅམ་ one's property, resources, requisites; all that one possesses or requires for his use.

ཅམ་ཀྱི་ལ་ *chas-ggyur-wa* to put on, to assume another's dress.

ཅམ་ཅོད་ *chas-chod* བཀའ་ཅན་, ཅམ་ཅན་, v. ཅམ་ཅན་པ་ *brñes-pa*.

ཅམ་པ་ *chas-pa* [originally the pf. of ཅམ་ but always used as a separate vb.] 1. to set forth, depart: ཅམ་པ་ཅམ་པ་ as it is necessary to depart (*Thgy.*); ཅོད་ཅམ་པ་ they set out for Tibet (*Gl.*); ཅམ་པ་ཅམ་པ་ they departed together (*Dsl.*); ཅམ་པ་ཅམ་པ་ to send away, dispatch. 2. to prepare for, set about, to start; ཅམ་པ་ཅམ་པ་ they started killing; ཅམ་པ་ཅམ་པ་ཅམ་པ་ having made arrangements to depart (*Dsl.*): ཅོད་ཅམ་པ་ཅམ་པ་ 'now we will return' they said, and they made preparations (*Dsl.*; *Jā.*)

ཅམ་ཅོད་ *chas-chod* = ཅམ་ཅམ་ a full suit of clothes (for the body).

ཅི *chi* num. fig. 36.

ཅི་ག་ *chi-ga* in *W.* wallet, knap-sack (*Jā.*).

ཅི་ཡི་ཡི་ *chi-li-li* onomatopoeic word for snuffing up scent by the nose; ཅི་ཡི་ཡི་ཡི་ ཅི་ཡི་ཡི་ (*Cs.*) snuffing sweet odours that are borne; ཅི་ཡི་ཡི་ཡི་ཡི་ the perfumes of flowers are perceptible (*Mū.*; *Jā.*).

ཅི་ག་ *chig* used for ཅམ་པ་ as the first part of compound numbers:—ཅི་ག་ཅམ་ 10; ཅི་ག་ཅམ་ 100; ཅི་ག་ཅམ་ 1,000; ཅི་ག་ཅམ་ a myriad, etc.

ཅི་ག་ཅམ་ *chig-rkyan* acc. to *Schtr.* separate, single, one alone.

ཅི་ག་ཅམ་ཅམ་ *chig-rgyu his-gyun* a kind of blanket in the weaving of which one longitudinal thread is crossed by two.

ཅི་ག་ཅམ་ *chig-thub-pa* 1. to be able to do a thing alone. 2. n. of a plant used in medicine (*Jā.*).

ཅི་ག་ཅམ་ *chig-dril* rolled, wrapped, packed up in one parcel or bundle (*Sch.*).

ཅི་ག་ཅམ་ཅམ་ *chig-lab byed-pa* to talk to one's self, to hold a soliloquy (*Schtr.*).

ཅི་ག་ཅམ་ *chig-çad* one stroke, or stop: ཅི་ག་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ at the close of each line of a verse (forming a sentence), put one stroke, i.e., full stop (*Situ.*).

ཅི་ཅམ་ *chis*, v. ཅི་ཅམ་ ཅམ་ཅམ་, that which binds. ཅི་ཅམ་ཅམ་ the five binding things:—(1) ཅི་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ *khog-dhug ston-'hun-gyi chis*; (2) ཅི་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ *sa-dpyad rnam-hbyed-kyi chis*; (3) ཅི་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ *bbrel-pa bbru-hgral-gyi chis*; (4) ཅི་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ *hstus don-gyi chis*; (5) ཅི་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ *lag-len man-flag-gi chis* (*Sman.*).

ཅི་ཅམ་ *chid-pa*, v. ཅི་ཅམ་

ཅི་ཅམ་ཅམ་ *chib-pa* 1. ཅམ་ཅམ་ ཅམ་ཅམ་ encompassing, covering all. 2. acc. to *Sch.* equal, uniform, suitable.

ཅི་ཅམ་ *chib* or ཅི་ཅམ་ resp. term for ཅི་ཅམ་ a horse; generally a riding horse; a saddle horse; ཅི་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ riding on a horse, to get on horse-back; ཅི་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ to dismount: ཅི་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ (*C.*) I beg you to dismount; ཅི་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ I give it you for a riding horse (*Jā.*).

ཅི་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ *chib-çakyoç gnas-wa* (lit. to ride on a horse) = ཅི་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ to start for a journey, to go to a place.

ཅི་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ *chib-cha khrid-pa* = ཅི་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ཅམ་ to lead a horse by the bridle (*Sch.*).

bbab-pa, (53) ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
rgyal-nag kluñ kun-tu-gañ rab-tu bbab-pa,
 (54) ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *dmab-wahs chu*, (55) ལྷན་པ་
 ལྷན་པ་ *dgab-was hyug-pa*, (56) ལྷན་པ་ལྷན་པ་
ñon-gyi du-wahs stob, (57) ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *spring-*
gyi ñgro, (58) ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *dri-sabñ dhyahs-*
can, (59) ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *raññi sgrabñ dhyahs-*
can, (60) ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *skad-kyi dhyahs-can*,
 (61) ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *klu-yi bu-mo ñnon-*
par dgab-wa, (62) ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *rig-pa ñsin-pa rtes-dgab was gnas-pa* (X.
 d. 2 398).

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-kluñ skyes*, ལྷན་པ་ལྷན་པ་
 n. of a tree called 水楊柳 [*Sesbania Egypti-*
tiaca]S.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-kluñ ngon* the lord of rivers.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-kluñ-can* a place which is
 intersected by streams, or where there are
 many rivulets.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-kluñ dag-pa* ལྷན་པ་ lit.
 purified by bathing in a river; a Tirthika.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-kluñ-bdag* ལྷན་པ་ the
 lord of rivers; the ocean. ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-*
kluñ-dmar ལྷན་པ་ the red river, i.e., the
 river Sone.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-kluñ-ñtsho* (ལྷན་པ་ལྷན་པ་) the
 wide expanse of the heaven; an imaginary
 lake in Heaven; the sea.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-kloñ* the main, deeper channel
 of a river, v. ལྷན་པ་ *kloñ*.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-dkyil* ལྷན་པ་ the middle of a
 river.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-rgyal* a leather bag for water,
 a moshug (Cs.).

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-skad* the voice of water, the
 sound of rushing water.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu ñkol-pa* boiled water, boil-
 ing water.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-ñkor* or ལྷན་པ་ *rañ-thag chu-*
ñkor water-mill, i.e., self-grinding mill.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-skyas* = ལྷན་པ་ whey.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-skyar* ལྷན་པ་ a species of water
 fowl—the spoon bill.

Syn. ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *ña-bbiggs-byes*; ལྷན་པ་
rgyal-byes; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *rkah-goig-pa*; ལྷན་པ་
gañs-sbal; ལྷན་པ་ *ñdeab-mo*; ལྷན་པ་ *chu-can*
 (ññon.).

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-skyur* 1. the bittern. 2. also
 n. of a plant. 3. acidulous mineral waters.
 4. vinegar (ññ.).

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-skyes* ལྷན་པ་, ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ 1.
 lit. the water-born, the lotus. 2. the moon,
 the planets Neptune and Venus.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-skyes dkar* ལྷན་པ་ the
 white lotus. ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-skyes ñnon-po*
 ལྷན་པ་ the blue lotus.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-skyes ññal* ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ =
 ལྷན་པ་ the great Brahmā.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-skyes-oan* ལྷན་པ་ pond
 where lotuses grow.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-skyes-bdag* ལྷན་པ་ the
 lord of the lotus, the sun.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-skyes rtsa-wa* ལྷན་པ་ the
 white tuberous root of the lotus.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-skyod* ལྷན་པ་ met. the neck.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-khug* a creek; bay, gulf.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-khur-tu ñsin* ལྷན་པ་
 [1. “that which holds clouds,” i.e., the
 sky. 2. “having clouds for a vehicle,”
 an epithet of Indra]S.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-kkhur*, met. ལྷན་པ་ *spring-pa* cloud.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-khob* = ལྷན་པ་ cloak worn for
 protection against rain.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-khol* ལྷན་པ་ [1. boiled water.
 2. ལྷན་པ་ the Hilsa or sable fish]S.

ཆ་ཡུང་ལྷན་པ་ *chu-kkhor* ལྷན་པ་, ལྷན་པ་, ལྷན་པ་
 a whirlpool, an eddy. [“a water-goat,”
 i.e., a heron or a leech]S.

Syn. ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa*; ལྟེ་པ་ *lye-pa*; ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa*; ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa*; ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* (Sman.).

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* the turning of a water-mill.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* ice, frozen water.

Syn. ལྟེ་པ་ *lye-pa*; ལྟེ་པ་ *lye-pa*; ལྟེ་པ་ *lye-pa*.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* puddle, pool.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* any tortuous or meandering river.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* a wave.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* water and bile ["the bile of water," i.e. fire]S.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* a wave; ruffle on the surface of water.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* full of water.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* a small knife; acc. to *Schr.* razor.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* acc. to *Sch.* 1. rivulet, brook. 2. dish-water, rinsings (Ja.).

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* or ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* = རུ་ཆ་པ་ *ru-cha-pa* རུ་ཆ་པ་ *ru-cha-pa* (Sman. 108).

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* any islet in a river.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* = ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa*; ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* said to be the crocodile.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* source or head of a river, a feeding spring.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* stoppage or retention of urine.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *Chlu-lye-pa* one of the thirty-seven holy places of the Bon (G. Bon. 38).

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* the ornament of the water, i.e., the lotus flower.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* the current or flow of a river.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* sinews, ligaments and nerves; ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* gland.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* a blister.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* the water-egg, po. for the moon which (mythologically) sprung out of the great ocean.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* the murmur of a stream.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* = ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* the change of the course of a river.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* = ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* (idiomatic expression) the introduction of a bad custom; following a bad usage.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* bank of a river or lake; ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* the opposite side or bank, called also ཆུ་ལྟེ་པ་ and ཆུ་ལྟེ་པ་ this side of the river; ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* sandy bank; ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* sandy plain on the side or margin of a river.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* = ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* a wave (Sman.).

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* = ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* table-salt.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* water streaming down from rock [the tree *Barringtonia acutangula*]S.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* grain or grass, &c., given to cattle mixed with water.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* = ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* rhubarb; ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* its root is used as dye and laxative in Tibet.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* (ཆུ་ལྟེ་པ་) the sixth month of the Tibetan calendar, i.e., July.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* (ཆུ་ལྟེ་པ་) precious stone, a gem of fabulous properties like ཆུ་ལྟེ་པ་ containing the essence of water, the finest pebble or crystal.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa* also ཆུ་ལྟེ་པ་ a tank.

ཆུ་ལྟེ་པ་ *chlu-lye-pa*, v. ཆུ་ལྟེ་པ་ the swallow.

* ཆུ་རྩེ་བ་ *chu-shul-wa* = རྩེ་བ་ or རྩེ་བ་.

ཆུ་གློ་ *chu-gler* wavelets or ripples in water.

Syn. མཚན་གློ་ *mtshar-gylo*; རྩེ་གློ་ *chil-agrog*; རྩེ་གློ་ *khrem-gler*; རྩེ་གློ་ *rlabs-kyi ri-mo* (*Mhon.*).

ཆུ་མཁའ་ *Chu-mkham-pa* n. of a fabulous sea situated beyond the ocean called རྩེ་ཕྱེད་ བཟོ་; lit. (cure against snake-poison) (*K. d. 2, 335*).

ཆུ་ཁྱོ་ *chu rñog-ma-can* turbid or muddy water.

Syn. རྩེ་བ་ *dam-bu*; རྩེ་བ་ *mi-dah*; རྩེ་བ་ *rñog-ma-can*; རྩེ་བ་ *bdam-rdsab*; རྩེ་བ་ *bbyin-byed*; རྩེ་བ་ *bjim-pa* (*Mhon.*).

ཆུ་རྩེ་ *chu-shi* 1. a precious stone; believed to possess fabulous properties such as the power of keeping off fire, and the effects of thunder and lightning. 2. salt.

ཆུ་གློ་ *chu-gtiñ thul-wa* shallow water.

Syn. ཆུ་གློ་ *gtiñ gshal-nus*; ཆུ་གློ་ *sa lo-wa*; ཆུ་གློ་ *mi sab-pa* (*Mhon.*).

ཆུ་གློ་ *chu-gtiñ sab-pa* deep water.

Syn. ཆུ་གློ་ *gtiñ-med*; ཆུ་གློ་ *sab*; ཆུ་གློ་ *gtiñ-dpag-dkah*; ཆུ་གློ་ *hog-gshi-mi rig*; ཆུ་གློ་ *rab-med* (*Mhon.*).

* ཆུ་གློ་ *chu-gter* རྩེ་ཕྱེད་ བཟོ་ the ocean; also symb. the number four (*Rtsi.*).

ཆུ་གློ་ *chu-gter mu-khyud* བཟོ་ an island.

* ཆུ་གློ་ *chu-gter-sur* བཟོ་ a creek of the sea (*Kalac. T. 135*).

ཆུ་རྩེ་ *Chu rta-mo* n. of a medicinal plant called རྩེ་གློ་ *stags-ga* (*Sman. 258*).

ཆུ་རྩེ་ *chu steñ-bbyin* ཆུ་རྩེ་ the water-lily.

ཆུ་མཁའ་ *chu-stod* རྩེ་ཕྱེད་ the month of July.

ཆུ་མཁའ་ *chu-stod-kyis ka-wa* རྩེ་ཕྱེད་ the full moon of July.

ཆུ་མཁའ་ *chu-stod skar-ma* the constellation རྩེ་ཕྱེད་ *bro-chu lha ldan-ma* རྩེ་; རྩེ་ཕྱེད་ (*Rtsi.*).

ཆུ་མཁའ་ *chu-stod-skyes* (ཆུ་མཁའ་) རྩེ་ the planet Mars.

ཆུ་མཁའ་ *chu-thags* རྩེ་ water-mill.

ཆུ་མཁའ་ *chu-thig* རྩེ་ drop of water, water-drop.

ཆུ་མཁའ་ *chu thogs-pa* རྩེ་ to bathe in water.

ཆུ་མཁའ་ *chu-mkhab* or ཆུ་མཁའ་ རྩེ་ the broad side or bank of a river.

ཆུ་མཁའ་ *chu-mkhab* = རྩེ་ *nam-mkhab*.

ཆུ་མཁའ་ *chu-bhor* = རྩེ་ particles of water. ཆུ་མཁའ་ *chu-bhor-gtam* speaking and spitting together.

ཆུ་མཁའ་ *chu-bhor-wa* རྩེ་ to sprinkle.

Syn. ཆུ་མཁའ་ *chur-agrogs*; ཆུ་མཁའ་ *chur-bjug*; ཆུ་མཁའ་ *chub'i bdab-ahags*.

ཆུ་མཁའ་ *chu-dak sheñ-du ldan-pa* རྩེ་ a long wide river.

ཆུ་མཁའ་ *chu-dar* a small prayer-flag stuck on the bank of a river, in order to avert inundations (*Jā.*).

ཆུ་མཁའ་ *chu-dug* acc. to *Sch.* hemlock.

ཆུ་མཁའ་ *chu-bdag* or ཆུ་མཁའ་ = རྩེ་ the god of water (*Mhon.*); also a fox.

ཆུ་མཁའ་ *chu-bdag-skyes* = རྩེ་ alcohol (*Mhon.*).

ཆུ་མཁའ་ *chu-dro bjam* རྩེ་ tepid water, slightly warm water.

ཅུ་ཤོན *chu-dron* or ཅུ་ཤོན་མཚན་ *chu-dron-ma*
 热水 hot or warm water.

ཅུ་མདུག་ *chu-mdok* a jet of water.

ཅུ་མཚན་ *chu-mtshen* confluence of rivers.

ཅུ་མཚན་ *chu-mtshen* = མཚན་པ་ *mtshen-pa* or མཚན་པ་ *mtshen-pa* (Mñon.) thirst; also thirsty.

ཅུ་མཚན་ *chu-mtshen* བཟུངས་པ་ lit. that draws water; a cloud.

ཅུ་ཤོན་ཅུ་ཤོན་ *chu-drogs khyer* water-fright; cattle being confounded by fright while crossing a river.

ཅུ་ཤོན་ *chu-rdul*, v. མཚན་པ་ particles of water or rain drops (Mñon.).

ཅུ་ཤོན་ *chu-rdo* rounded pebbles found in brooks; a kind of crystal. ཅུ་ཤོན་མཚན་ ool crystal (used for spectacles) (ཅུ་ཤོན་མཚན་པ་ ཅུ་ཤོན་མཚན་པ་).

ཅུ་ཤོན་ *chu-lhar* (ཅུ་ཤོན་) flour and water mixed up together as the food of horses.

ཅུ་ཤོན་ *chu-nid* years ago.

ཅུ་ཤོན་ *chu-rnag* matter, pus (Sch.).

ཅུ་ཤོན་ *chu-phug* a cavern in a rock at the head of a river or brook.

ཅུ་ཤོན་ *chu-phyag-pa* (lit. one who sweeps over water), i.e., a ferry-man (Jā.).

ཅུ་ཤོན་ *chu-phran* a little river, a brook.

ཅུ་ཤོན་ *chu-phrad-pa* ཅུ་ཤོན་པ་ a ruder, or a large car used as such.

ཅུ་ཤོན་ *chu-wa* a large gland of which there are sixteen acc. to Tibetan anatomy (Jā.).

ཅུ་ཤོན་ *chu-wa* a contraction of the sinews (Cs.).

ཅུ་ཤོན་ *chu-ban* jug; water-pot.

Syn. ཅུ་ཤོན་ *chu-smog*; ཅུ་ཤོན་ *chu-rda*; ཅུ་ཤོན་ *nor-bu-can*; ཅུ་ཤོན་ *smog-po che*; ཅུ་ཤོན་ *chu-bum* (Mñon.).

ཅུ་ཤོན་ *chu-wal* ཅུ་ཤོན་, ཅུ་ཤོན་, ཅུ་ཤོན་ water-moss.

ཅུ་ཤོན་ *chu-bum* white paint for the face (Sch.).

ཅུ་ཤོན་ *chu-bum* = ཅུ་ཤོན་ *chu-ban*.

ཅུ་ཤོན་ *chu-bur* = ཅུ་ཤོན་ *chub* ཅུ་ཤོན་ *bu-wa* ཅུ་ཤོན་ (Mñon.) 1. bubbles of water, also froth. 2. watery eruptions on the skin, vesicles, blister, occasioned by a burn. 3. acc. to Jā. boil, ulcer, abscess.

ཅུ་ཤོན་ *Chu-bur-can* ཅུ་ཤོན་ n. of one of the cold hells. 2. acc. to Schtr. the eye.

ཅུ་ཤོན་ *chu-wo* ཅུ་ཤོན་, ཅུ་ཤོན་ 1. river: ཅུ་ཤོན་ ཅུ་ཤོན་ ཅུ་ཤོན་ ཅུ་ཤོན་ like the streams of the four great rivers (let your letters) flow towards me (Yig. k. 13). 2. also signifies the number four (Btsi.).

ཅུ་ཤོན་ *chu-po chen-po* ཅུ་ཤོན་ the five great rivers of the continent of Godaniya (ཅུ་ཤོན་ *Ba-lah-pyog*), which acc. to Buddhist cosmogony are the following:— (1) ཅུ་ཤོན་, (2) ཅུ་ཤོན་, (3) ཅུ་ཤོན་, (4) ཅུ་ཤོན་, (5) ཅུ་ཤོན་.

The seventeen great rivers of the continent of Pūrva Videha (ཅུ་ཤོན་) are:—(1) ཅུ་ཤོན་, (2) ཅུ་ཤོན་ *Sha mro-dā*, (3) ཅུ་ཤོན་, (4) ཅུ་ཤོན་ *Khubi-chu*, (5) ཅུ་ཤོན་, (6) ཅུ་ཤོན་, (7) ཅུ་ཤོན་, (8) ཅུ་ཤོན་, (9) ཅུ་ཤོན་, (10) ཅུ་ཤོན་, (11) ཅུ་ཤོན་, (12) ཅུ་ཤོན་, (13) ཅུ་ཤོན་, (14) ཅུ་ཤོན་ (these flow down from the mountain called ཅུ་ཤོན་ *Rma-byahi ishoge-kyi ri* in Pūrva Videha). (15) ཅུ་ཤོན་ *Rca geum-pa*, (16) ཅུ་ཤོན་ *Ca-co-pa*, (17) ཅུ་ཤོན་ *Rdo-wa bgrin-pa* (K. d. 337).

ཅུ་ཤོན་ *chu-po bdra-wa*; ཅུ་ཤོན་ *chub* ཅུ་ཤོན་ *sta-sur* ཅུ་ཤོན་; ཅུ་ཤོན་ *chu-bob* ཅུ་ཤོན་?

ཅུ་ཤོན་ *Chu-wo Ganga* the river Ganges.

3. ཐུང་མ་གྲུ་གུ་མ་ *chu-tshags gru-gu-m* ལམ་ལམ་
triangular filtering sieve [a leather
water-bag]S.

ཐུང་མ་ *chu-tshan* any hot-spring, large
numbers of which occur everywhere in
Tibet.

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chu-tshub skya-resh*, ཐུང་མ་ཐུང་མ་
ཐུང་མ་ཐུང་མ་ཐུང་མ་ཐུང་མ་ཐུང་མ་ཐུང་མ་ཐུང་མ་ཐུང་མ་
(D.R.).

ཐུང་མ་ *chu-tshura* salt from water.

ཐུང་མ་ *chu-tshod* རམ་ lit. the measure of
time by a water-clock; the Indian hour,
one-fifth of a རྒྱུ or 24 minutes.

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chu-tshod bkhor-lo* བཟླ་
འཁོར་ 1. the ol. pydra or water-clock of
Ancient India 2. now=clock in general
or watch.

ཐུང་མ་ *chu-bdoin* 1. མ་ the female organ.
2. མ་མ་, མ་མ་ cloud. In *Mon.* we
read ཐུང་མ་མ་ཐུང་མ་ཐུང་མ་ཐུང་མ་ཐུང་མ་ it is so
called because of its holding the particles
of water that rise from the ocean.

Syn. of 2. ཐུང་མ་ *spring-po*; ཐུང་མ་ཐུང་མ་
nam-ukkhahi glah-po; ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *tsha-ser-*
kyoms; ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *ukkhah-gos-oss* (*Mon.*).

ཐུང་མ་ *chu-pdes* earthen water-jar.

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chu-shen* ལམ་ལམ་ *area*; ཐུང་མ་ཐུང་མ་
kyus-rid-thud; ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *kha-shen*
superficial area of a globe or circle.

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chu-shen bgab-pa* ཕུང་མ་ཐུང་མ་;
ཕུང་མ་ acc. to *Schtr.* proportionate,
symmetrical; acc. to others, beautiful,
stately.

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chu-shen mthab* མཚམས་མཚམས་ circumference.

ཐུང་མ་ *chu-bzom* a covered bucket for
carrying water.

ཐུང་མ་ *chu-zom* མཚམས་མཚམས་ water-tub (*Jā.*).

ཐུང་མ་ *chu-sla* or ཐུང་མ་ *chubhi-sla* ལམ་ལམ་ 1.
the image of the moon in water, reputed
to be a deception of the senses by witch-
craft. 2. the water-month, the first
month (*Jā.*).

ཐུང་མ་ *chu-gzar* a large ladle (*Os.*).

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chubhi-skye-gnas* ལམ་ལམ་ལམ་ (ཐུང་མ་
ཐུང་མ་ཐུང་མ་ཐུང་མ་) water insects, worms,
etc. (may also mean "fire").

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chubhi-bkhril-gid* creeping
plants growing in water.

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chubhi-bkhrul-bkhor* = ཐུང་མ་
mirage (*Mon.*).

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chubhi gad-mo* = ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chubhi bu-*
wa [ལམ་ལམ་ 1. cuttle-fish bone, considered
as the petrified foam of the sea. 2.
water-bubbles]S.

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chubhi-ggur* ཐུང་མ་ཐུང་མ་ a pig.

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chubhi ka-pkyis* ལམ་ལམ་ shell; also
a snail.

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chubhi dga-ss* ལམ་ལམ་ (ཐུང་མ་ཐུང་མ་) [the
jujube-tree]S.

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chubhi-don* = ཐུང་མ་ཐུང་མ་ [ལམ་ལམ་ a well,
spring or pool]S.

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chubhi bdab-chags* water-fowl
v. ཐུང་མ་ཐུང་མ་.

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chubhi-rdo-ss* (ཐུང་མ་ཐུང་མ་) ལམ་ལམ་
[n. of a plant]S.

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chubhi bdre-log* = ཐུང་མ་ཐུང་མ་ waves
(*Mon.*).

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chubhi dgal-yon* (ཐུང་མ་) ལམ་ལམ་
(ཐུང་མ་ཐུང་མ་ཐུང་མ་ཐུང་མ་) flow and ebb-tide.

ཐུང་མ་ *chubhi-rtsa* ལམ་ལམ་ watermoss;
(ཐུང་མ་) the rush.

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chubhi-shal-ta-pa* ལམ་ལམ་ལམ་
a woman who supplies water to a lady.

ཐུང་མ་ཐུང་མ་ *chubhi-gshi* ལམ་ལམ་ a lake; a
place filled with fresh water.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chuhi zogs-ma* particles of water; spray.

Syn. ལྷ་མོ་ *chu-hthor*; ལྷ་མོ་ *nar-ma*; ལྷ་མོ་ *cher-ma*; ལྷ་མོ་ *chu-sil*; ལྷ་མོ་ *chu-thig*; ལྷ་མོ་ *dbah rlab-kyes* (*Mñon.*).

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chuhi gjuvs-hrnan* = ལྷ་མོ་ *smig-rgyu* mirage.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chuhi lo-ma* (ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་) ripples in water.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chuhi ciñ-rtā* (ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་) met. a boat, ship.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chuhi sa-bon*, v. ལྷ་མོ་.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-hob* water-ditch (*Sch.*).

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-yi hkhor-lo* whirlpool, v. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *ciñ-hkhor* or ལྷ་མོ་.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-yi shags-pa*, a shell; met. a monkey.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-yi shñi-po* 1. = ལྷ་མོ་ salt (*Mñon.*). 2. n. of tank filled with lotus flowers.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-yi thub-pa* or ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ the god of water; also animals living in water. However, in Tibetan mythology there is no general god of water. Irrigation streams and channels are under the protection of a special deity and the various large rivers have each a protecting river-god respectively; but if an universal ལྷ་མོ་ is ever mentioned in books, it must be a mere phrase of the author's fancy.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-yi phuñ-po*, ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ = ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ the ocean.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-yi tsher-ma* the lotus plant, flower, etc.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-yi bdsun-dkar* = ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ froth of water, also bubble.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-yi zogs-ldan* ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ that which contains particles of water; rain or cloud.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-yi zogs-ma*, v. ལྷ་མོ་.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-yi bod-phrug shon-po* = ལྷ་མོ་ quick-silver.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-yi-ro* salt.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-yi lañ-tsho* ལྷ་མོ་ the lotus.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-yi srin-poñi groñ-chu* = ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ the great city of sea monsters, i.e., the ocean (*Mñon.*).

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-rags* dam, dyke (*Jā.*); same as ལྷ་མོ་ *chu-loñ* (*Mñon.*).

ལྷ་མོ་ *chu-ri* (lit. water-hill) a billow.

ལྷ་མོ་ *chu-rug* n. of a medicinal root: ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-rug* will remove inflammation in the bones.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-rlab*, v. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་, wave, billow.

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-las hbyuñ-wa* ལྷ་མོ་: a leech.

ལྷ་མོ་ *chu-lo* n. of an aquatic edible plant.

ལྷ་མོ་ *chu-log* floods (*Jā.*).

ལྷ་མོ་ *chu-lon* dam, dyke. * ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-lon-gyi thub-pa bdsun* (*Tā. 2, 71*) the seven rulers over irrigation channels and the watering of crops.

ལྷ་མོ་ *chu-ciñ* ལྷ་མོ་, ལྷ་མོ་, ལྷ་མོ་ 1. the plantain. 2. acc. to *Jā.* drift-wood. [3. also the ratan plant] *S.*

Syn. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *rtan-yi shñi-po*; ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *rgyun-rnam-bdsin*; ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *nañ-kyi hbras-can*; ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *hchi-hbras-can*; ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *glañ-poñi lcug-ma*; ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *mdsoñ-lu*; ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *groñ-wa*; ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *ciñ-bdsin* (*Mñon.*).

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *chu-ciñ dkar-po* [ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་, ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ white aconite, *Aconitum ferox*] *S.*

Syn. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *gshon-nu can*; ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *lo-ma kha* (*Mñon.*).

ཆུ་ཤིང་གི་མཁར་པ *chu-shi gi mkhar-pa* a stick made of *chugia* plant (*Hbrom.* 160).

ཆུ་ཤིང་གི་མཁར་པ *chu-shi gi mkhar-pa* lit. a woman whose loins resemble the plantain plant, i.e., a harlot, prostitute (*Ya-sol.* 54)

ཆུ་གུ *Chu-gur* n. of a district in Tibet. (*Btsi.*) ཆུ་གུ་རྩོད་ *Chu-gur-rdsoh* the *Jong* or fort of *Chu-gur* near Lhasa.

ཆུ་གུ *chu-gul* བཟུང་བཟུང་ channel or drain for water [little drops of water adhering to a vessel after it has been emptied]S.

ཆུ་ཤིང་ *chu-shi* བཟུང་བཟུང་, མཁའ་མཁའ་ crystal. [བཟུང་བཟུང་ the "moon-stone" described by Sanskrit poets as having the power of emitting water at the sight of the moon]S.

ཆུ་ཤིང་དམར་གི་འཁོར་ཆུ་ཤིང་ *chu shi dkar-gi khor* = the crystal disk, i.e., the moon (*Yig. k.* 30). ཆུ་ཤིང་དམར་པོ་ *chu-shi dkar-po* = ཆུ་ཤིང་ the moon: ཆུ་ཤིང་དམར་པོ་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ while the light of your good works has been increasing in brightness, your health has become resplendent as the lord of the crystal disk (*Yig. k.* 85).

ཆུ་ཤིང་ཤིང་ *chu-shi shing* lit. melted crystal; met. the moon (*Yig. k.* 18).

ཆུ་གཤོང་ *chu-gshong* a ravine containing water (*Jü.*).

ཆུ་ཤིང་ *chu-shi* matter, pus.

ཆུ་ཤིང་ *chu-shi* 1. the bladder. 2. the external and internal urinary organs (*Jü.*).

ཆུ་ཤིང་ *chu-shi* ཤིང་; ཆུ་ཤིང་ཤིང་ *chu-shi shing* gum ཤིང་ (*Kalao. T.* 68).

ཆུ་ཤིང་གི་ཤིང་ *Chu-shin Ke-ke-ru* n. of a crocodile; also that of a place in Ancient India (*A.* 80).

ཆུ་ཤིང་གི་ཤིང་ *Chu-shin rgyal-mtshan* ཤིང་ n. of a king whose royal standard was a crocodile; an epithet of Cupid.

Syn. ཆུ་གུ *chu-gter* (*Mhon.*).

ཆུ་ཤིང་ཤིང་ *chu-shin chen-po* or ཆུ་ཤིང་གུ *chu-shin cha-kra* ཤིང་, ཤིང་ mythological monster-fish with body like a hill, and furnished with eighteen heads (*K. d.* 582).

ཆུ་ཤིང་ཤིང་ *chu-shin-bdag* said to be = ཤིང་ the sea.

ཆུ་ཤིང་ཤིང་ཤིང་ *Chu-shin rdo-rje ri-mo* *bran-mo* a goddess who rules over the forest of Kong-po and is believed to possess the power of stopping at will the course of the great river Yeru Tsang-po.

ཆུ་ཤིང་ཤིང་ *chu-shin gder-mo* medicinal herb useful in leprosy.

ཆུ་ཤིང་ཤིང་གི་ཤིང་ *chu-shin byis-pa-grod* a river-crocodile which carries away and eats children (*K. d.* 24).

ཆུ་ཤིང་ཤིང་ *chu-shin bdsin-khri* a throne supported on carved crocodiles.

ཆུ་ཤིང་ *chu shi* ཤིང་ gonorrhoea.

ཆུ་ཤིང་ *chu-shi* = ཆུ་ཤིང་ *chu-shi* convulsed state of a lake by wind; ruffling or churning of the waters.

ཆུ་ཤིང་ *chu-shi* = ཤིང་ the ocean.

ཆུ་ཤིང་ *chu-shi* dried-up bed of river.

ཆུ་ཤིང་ *chu-shi* a kind of tree.

Syn. ཤིང་; *ri-hjoms* ཤིང་ *re-wa shi* (*Mhon.*).

ཆུ་ཤིང་གི་ཤིང་ *chu-shi shi* ཤིང་, ཤིང་ the snake-noose—the weapon of the god of water.

ཆུ་ཤིང་གི་ཤིང་ *chu shi-shi* ཤིང་ an Indian tree, the *Crataeva roxburghii*.

ཆུ་པ་ *chun-pa* 1. to bunch or bundle together. 2. in *W.* the common designation of one that takes care of fields.

ཆུ་པོ་ *chun-po* ར་མཚན།, མཚམས་ 1. bunch, bundle; ར་ཆུ་པོ་ a bundle of silk scarves; a skien of silk. 2. a collection, pile, heap. 3. tuft, tassel, as ornament, etc.

ཆུ་པོ་མ་ *chun-po-can* wreathed.

ཆུ་པོ་མ་ *chun-phyan-wa* to wear a wreath or garland of flowers.

ཆུ་པོ་ *chub-pa* accomplished, perfected as in རྒྱ་ཆུ་པོ་མ་འདྲ་བ་ཆུ་པོ་མ་འདྲ་བ་ *a Bodhi-sattva* is to be perfected in all matters.

ཆུ་མ་ *chum* rice (in Sikk.).

ཆུ་མ་པོ་ *chum-pa* མེད་པོ་ = རྒྱུ་མ་པོ་ *khrem-pa* to be frightened, also to shrink; རྒྱུ་མ་པོ་མ་པོ་ to crouch with fear. 2. = རྒྱུ་མ་པོ་ animals living on the surface of water; also རྒྱུ་མ་པོ་ a kind of cuttle-fish called Pilha (ཕིལ་) supposed to move on the surface of water and to pull down men and cattle when they swim.

ཆུ་ *chur* termin. of ཆུ་; ཆུ་འཇུག་ to be drowned.

ཆུ་ཤྲོག་ *chur-shrog* or ཆུ་ཤྲོག་ n. of a kind of water-fowl.

ཆུ་ཤྲོག་ *chur-shrog* = མ་ཤྲོག་ མཆིག་ buffalo (*Mon.*).

ཆུ་ཤྲོག་ *chur-wa* or ཆུ་ཤྲོག་ a kind of cheese or curd extracted from milk after boiling and evaporation: ཆུ་ཤྲོག་འདྲེན་པ་ *chur-ra* gives strength and increases the seminal energy.

ཆུ་ཤྲོག་ *chur-mi* ལུས་ = རྒྱུ་ཤྲོག་ ལུས་ a magic tree (*Mon.*).

ཆུ་ལུ་ *Chur-lu* ར་མཚན་ n. of a sage, the expounder of the *Yoga* philosophy.

ཆུ་ *chus* instr. of ཆུ་; ཆུ་མ་པོ་མ་ to gild, to overspread with liquid gold or silver.

ཆུ་མ་པོ་མ་ *chus-hyig-pa* མ་པོ་མ་པོ་ destruction or devastation from water.

ཆུ་མ་པོ་མ་ *chus-bran-pa*, ཆུ་མ་པོ་མ་ slightly wet or moisten with water.

ཆུ་མ་པོ་མ་ *chus-mi-flam-pa* thunder-bolt, v. མ་ (*Mon.*).

ཆུ་མ་པོ་མ་ *chus-mi-hsthub* met. fish (*Mon.*).

ཆེ་ *che* 1. num. fig 96. 2. v. ཆེ་ great.

ཆེ་ཀ་ *che-ka* acc. to *Sch.* chiefly; the plurality.

ཆེ་ཤྲོག་ *che-khyag* size, greatness.

ཆེ་ཤྲོག་ *che-ga* ར་མཚན་ a garland, wreath.

ཆེ་ཤྲོག་ *che-ga-mo* (in Beng.) ར་མཚན་ 1. such a one, such a person: ཆེ་ཤྲོག་ཤྲོག་ in such and such a year; ཆེ་ཤྲོག་ཤྲོག་ such as you are; ཆེ་ཤྲོག་ཤྲོག་ཤྲོག་ let such a one protect (me or him). 2. = ར་མཚན་ a term for animated beings in general.

ཆེ་ཤྲོག་ *che-dgu* the upper classes or races; ཤྲོག་ in ཆེ་ཤྲོག་ *che-dgu* signifies many and ཆེ་ *che* the upper races: ར་མཚན་ཆེ་ཤྲོག་ཤྲོག་ཤྲོག་ all the upper classes of Nepal possess horses, chariots and elephants (*A. 148*)

ཆེ་ཤྲོག་ *che-rgyu* = ཆེ་ཤྲོག་ *che-ica*.

ཆེ་ཤྲོག་ *che-hrgyud* the descendants of the eldest son.

ཆེ་ཤྲོག་ *che-chu* ར་མཚན་ 1. joint wife. 2. great and small; the dimensions or size.

ཆེ་ཆེ་ *che-che* for ཆེ་ཤྲོག་ཆེ་ཤྲོག་ *chen-po chen-po*; རྒྱུ་ཤྲོག་ཤྲོག་ཆེ་ཆེ་ཤྲོག་ first leave off the most serious moral faults (*Bebu 40*).

ཆེ་ཆེ་ཤྲོག་ *che-cher ryan-pa* ར་མཚན་, ར་མཚན་ growing older, becoming more and more an old man; ཆེ་ཆེ་ཤྲོག་ *che-cher ryan-mo* ར་མཚན་ growing older, becoming more and more an old woman.

ཆེན་པོ་ *che-pohog* 大; 首領 chief and great.

ཆེན་པོ་ *che-brjod* = ཆེན་པོ་ *bstod-tshig* or ཆེན་པོ་ *bkur-tshig* words of praise, eulogy (*Mhon.*).

ཆེན་པོ་ *che-thab* arrogance, haughtiness; ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ *gde-pahi che-thab* the arrogance of the Depa (chief of a tribe or place).

ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ *che-thab-can* proud, arrogant, haughty.

ཆེན་པོ་ *che-don* for ཆེན་པོ་ *ched-don* a missive to an inferior, an edict (*Jā.*). In a letter the word ཆེན་པོ་ *ched-don* expresses some special wish or object.

ཆེན་པོ་ *che-bdon* the coming to full age, attaining the age of majority.

ཆེན་པོ་ *che-dpañ-po* ཆེན་པོ་ witness in chief.

ཆེན་པོ་ *che-wa* 大, 大, 大, 大 1. often in compounds ཆེན་པོ་ *che*: great, large, powerful. ཆེན་པོ་ often = very. In conversation ཆེན་པོ་ *chen-po* is the usual form and in Ladak ཆེན་པོ་ *chen-me* both in books and in talk. 2. sometimes used as a vb. with perf. ཆེན་པོ་: ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ *his piety is much greater than before* (*Dal.*).

ཆེན་པོ་ *che-hstan* majesty, greatness in rank and power: ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ *(Khrif.)* greatness and fame being transient.

ཆེན་པོ་ *che-she* a female adorned with jewelry (*K. d. v 326*).

+ ཆེན་པོ་ *che-gahi* = ཆེན་པོ་ *dpañ-po* a witness.

ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ *che-bshag chuñ-skyur-wa* to keep everything in proper order, e.g., placing larger or smaller things in their respective order.

ཆེན་པོ་ *che-re* with ཆེན་པོ་ to stare at, to look with fixed eyes (*Hbrom. 105*).

ཆེན་པོ་ *che-loñ* = ཆེན་པོ་ or ཆེན་པོ་ [sufficient, excessive, noble] &: ཆེན་པོ་ ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ *having perceived a sufficient meaning he obtained contentment.*

ཆེན་པོ་ *che-loñ* 1. grown up, adult (*Jā.*). 2. many, much: ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ *if collected largely from the actions of the teacher* (*J. Zāl.*).

ཆེན་པོ་ *che-gos*, = ཆེན་པོ་ ཆེན་པོ་ the greatest, greater than all others, chief (*Mhon.*).

ཆེན་པོ་ *ched* or ཆེན་པོ་ *ched-du* ཆེན་པོ་ 1. postp. for, for the purpose of, with a view to, for the sake of, because of, on account of; ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ given for, made a gift on account of; ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ to be done on account of; ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ it is in order to see. 2. adv. on purpose, expressly.

Syn. ཆེན་པོ་ *don-du*; ཆེན་པོ་ *don-la*; ཆེན་པོ་ *phyir-du*; ཆེན་པོ་ *ched-gñer* (*Mhon.*).

+ ཆེན་པོ་ *ched-bgab* = ཆེན་པོ་ some, a good number of.

ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ *ched chen-po* a special thing, an important business.

ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ *ched-cher* more and more; ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ to increase: ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ *gnid-dak gmugs-pa la ched-cher ma-byas par buñ rjes-su shugs-so* (*Hbrom. p 20*) without indulging more and more in sleep and laziness, he followed the example of my son.

ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ *Ched brjod-pahi gde* a class of Buddhist scriptures which includes four divisions:—(1) ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་, (2) ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་, (3) ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་, (4) ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་.

ཆེན་པོ་ཆེན་པོ་ *ched-gñer*, v. ཆེན་པོ་.

ཅེན་པོ་པུ་པུ་ཅེན་པོ་ *ched-du b. jod-pa bi tshoms* this expression is described as:—ཅེན་པོ་རྒྱ་ཉི་ཤུ་པུ་པུ་ཅེན་པོ་པུ་པུ་ཅེན་པོ་ (K. d. 400) the compilation of the substance of the Doctrine, and arranging it in verses.

ཅེན་པོ་ *ched-don* = ཅེན་པོ་ special signification, etc.

ཅེན་པོ་ *ched-pa* = ཅེན་པོ་ to spread over.

ཅེན་པོ་པུ་པུ་ *ched-pa-l-wa* (ཅེན་པོ་པུ་པུ་ཅེན་པོ་) to send any special message (*Yig.*).

ཅེན་པོ་ *ched-so* = ཅེན་པོ་ great object, special reason: ཅེན་པོ་པུ་པུ་ཅེན་པོ་པུ་པུ་ (A. 84) again the *Lo-tsa-wa* having a special reason for the first (course).

ཅེན་པོ་ *chen-po* ཅེན་པོ་, ཅེན་པོ་, ཅེན་པོ་, ཅེན་པོ་, ཅེན་པོ་ great, large, chief; ཅེན་པོ་ a great man; ཅེན་པོ་ a great lama. Sometimes ཅེན་པོ་: ཅེན་པོ་པུ་པུ་ཅེན་པོ་ a huge jar containing magic spells.

ཅེན་པོ་ *chen-chen* first wife and second wife (*Jā.*).

ཅེན་པོ་ *chen-mad* ཅེན་པོ་ magnifier; seeing a thing larger than its real size.

ཅེན་པོ་པུ་པུ་ *chen-po byur-wa* to become great, to increase, to grow up.

ཅེན་པོ་ *chen-po* ཅེན་པོ་ lit. the five greats, i.e., void space. In Buddhism, the sky is so called as having the five attributes of greatness, viz.:—ཅེན་པོ་ it is immaterial, ཅེན་པོ་ limitless, ཅེན་པོ་ eternal, ཅེན་པོ་ unchangeable, ཅེན་པོ་ indestructible.

ཅེན་པོ་ *chem* or ཅེན་པོ་ *chem-chem* rattling sound like thunder; also any loud noise expressive of anger. Also ཅེན་པོ་ to thunder forth: ཅེན་པོ་ he made a thundering noise (*D.R.*).

ཅེན་པོ་ *chems* compounds: ཅེན་པོ་ or ཅེན་པོ་ resp. ཅེན་པོ་, ཅེན་པོ་ farewell exhortation;

last will, testament; ཅེན་པོ་པུ་པུ་ཅེན་པོ་ to deposit a testamentary disposal for a son (*Jā.*).

ཅེན་པོ་ *chem-chem* n. of a number (*Yasol. 56*).

ཅེན་པོ་ *chem me-wa* stillness, silence (*Cs.*); ཅེན་པོ་པུ་པུ་ (*Sch.*) ཅེན་པོ་པུ་པུ་ to sit still without speaking (*Jā.*).

ཅེན་པོ་པུ་པུ་ *chems-pa* (ཅེན་པོ་) to inform, to deliver a message.

ཅེན་པོ་ *chel-pa* defined as ཅེན་པོ་པུ་པུ་ཅེན་པོ་ or ཅེན་པོ་ able by one's own power or might (*Nag. 86*).

ཅེན་པོ་ *ches* 1. instr. of ཅེན་པོ་ 2. pf. of ཅེན་པོ་ as adv. ཅེན་པོ་པུ་པུ་ as the food is very bad (*Jā.*); ཅེན་པོ་ very prudent or clever (*Sch.*); ཅེན་པོ་པུ་པུ་ it spread very much (*Jā.*); ཅེན་པོ་པུ་པུ་ it becomes exceedingly valuable or scarce (*Sūu. 55*).

ཅེན་པོ་པུ་པུ་ *ches-ggyogs*, v. ཅེན་པོ་པུ་པུ་ *ches-gyur* very quick, speedy.

ཅེན་པོ་པུ་པུ་ *ches-rgas-pa*, ཅེན་པོ་ or ཅེན་པོ་ old, worn out.

ཅེན་པོ་པུ་པུ་ *ches-lai-wa* ཅེན་པོ་ very heavy.

ཅེན་པོ་པུ་པུ་ *ches chen-wa* ཅེན་པོ་ much less.

ཅེན་པོ་པུ་པུ་ *ches cho-wa* (ཅེན་པོ་) very much; supreme, the greatest or highest.

ཅེན་པོ་པུ་པུ་ *ches-chen-chog* ཅེན་པོ་ the supreme.

ཅེན་པོ་པུ་པུ་ *ches-ke-wa* ཅེན་པོ་ very attached; very intimate.

ཅེན་པོ་པུ་པུ་ *ches-bthun-wa* to drink much.

ཅེན་པོ་པུ་པུ་ *ches gdom-pa* to preserve one's vows very carefully.

ཅེན་པོ་ *ches-pa* 1. pf. of ཅེན་པོ་ to be great, to increase: ཅེན་པོ་པུ་པུ་ the army having

the maternal relations, the mother's family or lineage.

ཆ་མེད *cho-ma* n. of a number (*Ya-sol. 56*).

ཆ་མེད་ཆ་མེད་ཆ་མེད་ *cho-rig* father's lineage, descent by the father's side.

ཆ་མེད་ཆ་མེད་ཆ་མེད་ *cho-rig* ཆ་མེད་ descent, extraction; ཆ་མེད་ཆ་མེད་ཆ་མེད་ from the beginning or always of honourable descent.

ཆ་མེད་ཆ་མེད་ 1. a shrub from the dried leaves of which a yellow dye is prepared for the clothes of the lower classes. 2. རུ་ལོ་ལ་, རུ་, རུ་ རུ་ gambling dice; ཆ་མེད་ཆ་མེད་ *cho-lo* *skhan* a dice-player (*Os.*); ཆ་མེད་ཆ་མེད་ *cho-lo* *rygal-lo* ཆ་མེད་ he excels in dice-throwing.

ཆ་མེད་ཆ་མེད་ *cho-lo* *rise-ss* རུ་ལོ་ལ་, རུ་ལོ་ལ་: to play at dice.

ཆ་མེད་ཆ་མེད་ *cho-lo-rig* diagram; a stamped mark or figure on a dice.

ཆ་མེད་ཆ་མེད་ཆ་མེད་ *cho-lo-rig-skye* རུ་ལོ་ལ་, རུ་ལོ་ལ་ to lay a wager in gambling and to exhort your side to win.

ཆ་མེད་ཆ་མེད་ *cho-log* *thul-lo* ཆ་མེད་ one who has been defeated, i.e., has lost in dice-play.

ཆ་མེད་ཆ་མེད་ *cho-lo-rig-sa-bon* = ཆ་མེད་ *gyon-bu* (*Mon.*) a kind of shell; the *couris* used as a coin in India and also as a substitute for dice.

ཆ་མེད་ *chog*, see ཆ་མེད་ III below: it is generally used as a permissive particle after a verb: ཆ་མེད་ you can go; ཆ་མེད་ you may come; ཆ་མེད་ may be permitted to be done.

ཆ་མེད་ཆ་མེད་ *chog-ps* I: ཆ་མེད་, ཆ་མེད་ adorned, ornamented (*Les.*).

ཆ་མེད་ཆ་མེད་ II: ཆ་མེད་ to suffice, to be sufficient: ཆ་མེད་ཆ་མེད་ that is sufficient for us;

ཆ་མེད་ཆ་མེད་ཆ་མེད་ they had about enough of those horses; ཆ་མེད་ཆ་མེད་ this is not sufficient. Adv. ཆ་མེད་ sufficiently; ཆ་མེད་ཆ་མེད་ to give sufficiently; ཆ་མེད་ཆ་མེད་ it being sufficient (for the present) that I have come; ཆ་མེད་ཆ་མེད་ there was enough for all; ཆ་མེད་ཆ་མེད་ to deem a thing sufficient; to be contented or satisfied with it.

ཆ་མེད་ III: to be permitted, to be allowable. In books gen. with the instrumental participle: ཆ་མེད་ཆ་མེད་ drinking beer is not allowed; ཆ་མེད་ཆ་མེད་ it will be permitted to come back (*Mon.*). In colloq. ཆ་མེད་ is annexed direct to the verbal root: ཆ་མེད་ཆ་མེད་ talking loudly is not allowable; ཆ་མེད་ཆ་མེད་ you may go inside, or into the house.

ཆ་མེད་ཆ་མེད་ *chog-ps* *mog-ps* appetite (ར་ཆ་ or ར་ཆ་ཆ་མེད་) good appetite (*Mon.*).

ཆ་མེད་ཆ་མེད་ *chog-ps-ps* ཆ་མེད་ contentment; to be contented or satisfied with.

ཆ་མེད་ *chod* or ཆ་མེད་ transparent variegated half-precious stone brought from India to *Ld.* and considered less valuable than ཆ་མེད་ (cat's eye), perh. cornelian or sardonyx (*Mon.*).

ཆ་མེད་ *chod* 1. a decision. 2. a partition wall; ཆ་མེད་ to construct a partition wall (*Sch.*). 3. ར་ཆ་མེད་.

ཆ་མེད་ཆ་མེད་ *chod-ps* I: 1. ཆ་མེད་ to be cut off; ཆ་མེད་ཆ་མེད་ to be separated by a long interval; ཆ་མེད་ཆ་མེད་ both approaches being cut off or obstructed by snow; ཆ་མེད་ཆ་མེད་ a diamond that cannot be cut to pieces; an epithet of a firm unbending king. 2. to be decided, settled, fixed; ཆ་མེད་ཆ་མེད་ the value (of the stone)

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-kyi dbyings* རྒྱུ་མཚན་ the sphere or purview of religion; མཚན་ཉི་ཤུངས་ ཉི་ཤུངས་(?) རྒྱུ་མཚན་ [versed in the element of law or religion]S.

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-kyi rtsa-bkhor* རིས་ met. the heart (*Mon.*).

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-kyi rtsa-wa* རྒྱུ་མཚན་ the root or the fundamental principles of religion.

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-kyi tshon-bzdal* met. a monastery (*Mon.*).

* མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-kyi tshon-dpon* རྒྱུ་མཚན་ a divine; a priest; one whose profession is religion (*Td. 2, 53*).

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-kyi bhechen-pa-can* རྒྱུ་མཚན་ the conveyance of *chos* or *dharma*. ["one whose vehicle is *dharma* personified as the bull," i.e., S'iva]S.

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-skad* book language.

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-skyon* རྒྱུ་མཚན་ 1. the protector or defender of Buddhism; མཚན་ཉི་ཤུངས་ རྒྱུ་མཚན་ the great guardian of Buddhism; the equivalent of བེ་ཤར་ or Pe-har. 2. name sometimes given to the four Dik-rajās or guardian kings of Buddhism. མཚན་ཉི་ཤུངས་ རྒྱུ་མཚན་ offerings for the guardian spirits of the doctrine. 3. popular astrologers, votaries of Pe-har at Lhasa.

* མཚན་ཉི་ཤུངས་ རྒྱུ་མཚན་ *Chos-skyon dregs-pa leam-grin*. (*Org. m. 113, 32*) a terrific female guardian deity.

* མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-skyob* རྒྱུ་མཚན་ n. pr. (*Td. 2, 297*); n. of an Indian Buddhist who taught Buddhism in China.

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-khri* book-shelves or table to keep sacred books upon; also the chair on which the priest sits while delivering a religious sermon; acc. to *Jā.* reading-desk, pulpit.

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-krim* རྒྱུ་མཚན་ religious or monastic discipline; མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-khrim*-

pa རྒྱུ་མཚན་ one who enforces discipline in a monastery.

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-bkhor* prayer-wheel.

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *Chos-bkhor rgyal* n. of the place where the first Dalai Lama was born, and where there is a large monastery which is generally visited once by the successive Grand Lamas of Lhasa.

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *Chos-bkhor-rgyal* n. of a place in Tibet.

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *Chos-bkhor-gnas* n. of a place in Tibet.

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-gos* རྒྱུ་མཚན་ the religious robe worn by a Buddhist monk. མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-gos-kyi sgrog-ma* རྒྱུ་མཚན་ strings or bands for fastening a religious robe. [a basket for containing religious robes]S.

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-gos-kyi snod* རྒྱུ་མཚན་ a pocket in the upper garment of a monk; མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-gos-kyi gtur-bu* རྒྱུ་མཚན་ the bag in which a monk puts robes.

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-gos thum-por bgo-wa* རྒྱུ་མཚན་ one dressed in a petticoat like robe; also to put on a such robe.

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-grwa* རྒྱུ་མཚན་ a school for religious instruction, i.e., generally a class in a monastic institution where religious discussions are held. The school at Tashi-lhunpo is called རྒྱུ་མཚན་ *grub-paḥi chos-grwa*, the school of religious attainments.

* མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-grags* རྒྱུ་མཚན་ (*30*).

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *chos-rgyal* or མཚན་ཉི་ཤུངས་ རྒྱུ་མཚན་ 1. a king who rules acc. to Buddhist laws. 2. n. of the lord of death རྒྱུ་མཚན་ 3. also applied to a great personage by courtesy, and is a general epithet of Buddhas (*Mon.*).

མཚན་ཉི་ཤུངས་ *Chos-rgyal zhyen* རྒྱུ་མཚན་ a name of Yudhisthira, the eldest Pāṇḍava; also that of Ajāta-sātra, the son of king Bimbisāra.

* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *Chos-rgyal-gyi sgrub yum-bcas* (*Org. m. 113, 33; Pallasia, vii, 4. II, 9*).

* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *Chos-rgyal nas-sgrub* (80 B).

* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *Chos-rgyal phyi-sgrub* (80 A).

* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *Chos-rgyal yab-rkyas* (*Org. m. 113, 34*).

* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *Chos-rgyal gsal-sgrub* (80 C).

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ lessons, or tasks imposed by a teacher on his pupil.

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ religious instructions descending to pupils and their sub-pupils, &c.; religious tradition, also creed; མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ those embracing the religious traditions of his reverence; མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ one confessing ancestral religion. མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-rgyud bdsin-pa* (*Tā. 2, 233*).

* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *Chos-rgyun-gyi tiñ-ñe bdsin* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ (*Tā. 2, iii*).

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ pious, devout.

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-can-riñ met.* a donkey (*Mon.*).

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-bcas-ma met.* a bride.

Syn. མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *khyim-gsar-ma*; མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *kyo-bdam-ma* (*Mon.*).

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-chas* the requirements of a religious service; also religious dress.

* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *Chos-mchog* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ n. pr. (*Tā. 2, 223*); མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ a logician, author of Nyāyabindu tika.

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos bhad-pa* to explain or set forth religion; མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ to teach religion; མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-kyi sgrog-gleñ mdsad-pa* to demonstrate or expound the doctrine;

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ place where sermons are delivered; མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ to hear religious discourses; མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ to ask religious instruction; མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ to act or live religiously or practice religion.

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-bhola-pa* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ Lord of the faith, viz., 1. Buddha. 2. a title of honour given to distinguished scholars. 3. Tibetan exorcists who are believed to be coerced by a god or demi-god who has been invoked for the purpose of inspiring them.

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-rje nag-dkar* the black and the white (Buddhist) exorcists.

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-ñid* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ 1. quality, nature. 2. existence, entity.

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-ñid kyis rñed-pa* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ one who has acquired a religious disposition; also religiousness.

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-ñid kyis bñob-pa* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ id.

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-ñam sgrub-pa po* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ one who, having acquired great proficiency in sacred literature, has become protected by mystic arts.

* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-rtol* (*Tā. 1, 216*).

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-stegs* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-khri*.

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-ston* an entertainment given in honour of a saint.

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-thams-cad* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ matter; all things; phenomena.

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-thob* མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ one who has become religious; a convert to Buddhism.

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-mthun* or མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ in conformity with religion, in harmony with Buddhism.

མཁུ་གྱི་རྒྱལ་ལུ་བཅས་ *chos-dar-wa* to propagate Buddhism; also the place where Buddhism was introduced.

མཚན་པ་ *chos-draṅs-pa* 1. righteous in reference to the laws of Buddhism 2. justice, righteousness.

ཆོས་རྒྱལ་ *chos-drug* བརྒྱུད་ the six tenets
of Buddhism.

མག་དང་ ཅེས་བྲིས་པའི་མཁན་གྱིས་ one who is
disgusted with Buddhism, i.e., has no
ཆོས་ཀྱི་ རྒྱུ་རྐྱེས་ ལྟ་བུ་ faith in that religion.

ཇོ་ནང་དུ་གཤེད་པ་ *choi-don-du gñer-wa* = ཇོ་ནང་
འདྲེད་པ་ *choi-don-du gñer-wa* to be devout.

ΣΥΝΕΞ *Chos-cad* the son of Cupid.

ཇམ་རྟེན་པ་ *chos-jedod-pa* རབོ་ལྷན་པ་ to be
fond of religion ; to delight in Buddhism.

ཇམ་ལྷན་ *chag-lan* or ཇམ་དང་ལྷན་པ་ *one*
who is devout..

ཇོ་མོ་གླང་མ་ *Chos-lan shin-khams* gen-
used to signify ཇོ་མོ་གླང་མ་ Tibet ཇོ་མོ་གླང་མ་
ཇོ་མོ་གླང་མ་ the precious majesty of the
religious kingdom (Buddhist realm) (*Fig.*
2. 59).

* चोइडाख राब-ब्योर *Choi-dak rab-bhyor*,
 वाणिज्यचक्रवर्ति (Ta. 2, 80).

ཡུལ་ཆོག་པེ་ a certain term for Buddhist monasteries in Tibet, where studies are not altogether neglected. ཡུལ་ཆོག་པེ་ཆོག་པེ་ཆོག་པེ་ *chok-pa chen-po* the grand religious institution or monastery (*Fig. k. 66*).

མག་རྒྱུ་གསལ་གྲོ་ཆེན་ chag-rnamg grol-chag རྩི
པའི་ n. of a kind of contemplation; and
a literal translation of the first part of the
Sanskrit formula ye dharmaḥ kṛts, &c.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ *oho-nam-bhāgi sgo* नमो भगवते
 दृष्ट the door or entrance to Buddhism.
 [the initiatory light of religion] S.

Ἰπ'α οἱος-ρα ε monk.

Surge, also, a brotherhood formed by two devotees who before starting on a pilgrimage are blessed by a priest who casts lots on the occasion.

* ईसाक्षेय *Chlorophyll* चर्चयेयते न. प्र. (Tā.
१, 103).

ཇམ་གླེན་ *chag-blon* a Buddhist minister, a minister well disposed towards Buddhism.

हय १९८५ $CHO_2 \cdot HCO_2H$ जयदेवराव न. प्र
(Ta. 127).

Large: *chc3-hbyun* works on the origin, growth, and development, of Buddhism.

* *Chos-kyun-byin* चक्राकरदण
n. pr. (Tā. 2, 219).

* इसाबुद-दीन *Chos-abyud. shā-ra* चनाब-
जानि II. pr. (Ta. 2, 252).

མཚན་ཉིད་ *chos-sbyin*, མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྤྲུལ་ *chos-kyi sbyin-
pa* religious gift, religious charity.

ཇོ་མ་ *choḡ-ma* a Buddhist nun.

ཅམ་མི་འགྱུར་བ་ཀྱི་ *chos-mi-nygyur-wa* *ñid* (ཀྱི་
ཀྱི་) བཤེས་པ་ལྟར་འདྲི་བ་ལྟར་ *that the nature of things*
is unalterable.

ཇམ་མིན་ *cho-min* བཤའི, བཤའི་མིན་ *un-Pud-*
dhistic, irreligious.

མཚན་མིན་ཕྱོད་ཅ *chos-min spyod-pa* = མཚན་མིན་
མཐུན་པའི་ཐུང་རང་ *any practice opposed to Bud-*
dhism.

མག་མེད་ *chog-med* བཟང་མེད་; བཟང་མེད་ the un-
civilised; a name for a *Candala*, the
lowest class of men in India.

མ་ནོར་གྲོལ་པ་སྐུ་འཕྲུབ་ཀྱི་དཔེ་ཅིང་།
མ་ནོར་གྲོལ་པ་སྐུ་འཕྲུབ་ཀྱི་དཔེ་ཅིང་།

ཇུག་གཤམ་ *choi-gams-tsa* བསྟེན་པ་ to preach
 Buddhism ; to deliver a sermon.

**མང་ཚོར་གྱི་ chog-tshon-wa བསྐྱེད་པར་ to trade
in religion.**

ལྷ་རྩེ་ Chos-rdsoñ n. of a monastery and
of a fort in Nye-thang, near Lhasa.

* *अमरसिद्धिचन्द्रिका. Ohāṅ-hāṅi-saṅgi śhyāṅi*
अमरसिद्धिचन्द्रिका n. pr. (Ta. 2, 218).

མཆོད་པོ་ *chos-gahi* endowment for the support of a religious institution.

མཆོད་པོ་ *chos-shog* priest-craft (*Jā.*).

མཆོད་པོ་ *chos-bzang* 1. = མཆོད་པོ་ བཅུ་ལྔ་ རྒྱལ་པོ་ good custom. 2. རྒྱལ་པོ་ Buddhism; piety; pious. (3) n. of an individual; a complimentary address for monks.

• མཆོད་པོ་ལྔ་པ་ *Chos-bzang bka'i-pa* རྒྱལ་པོ་ལྔ་པ་ (*Kālac. T. 14*) age of good fortune; the lucky age in which Buddhas appear.

• མཆོད་པོ་ལྔ་པ་ *Chos-bzang sprin*, or *Sad-dharma meḡha* (*Ta. S. 377*). [one of the ten *bhāṃis* or stages of perfection] *S.*

མཆོད་པོ་ *chos-lugs* 1. ལོ་ཁྲི་, ལུག་པ་ usage. 2. a denomination, sect.

མཆོད་པོ་ལྔ་པ་ *chos gos-par bdoḡ* མཆོད་པོ་ལྔ་པ་ རྒྱལ་པོ་ inquiring after religious matter, wishing to know of religion.

མཆོད་པོ་ *chos-soms* religious temper, piety.

མཆོད་པོ་ལྔ་པ་ *chos-soms khañ-bu* = མཆོད་པོ་ མཆོད་པོ་ a mountain hermitage; a cave used by Buddhist recluses for meditation.

མཆོད་པོ་ལྔ་པ་ *chos-soms-can* inclined to religion, pious.

མཆོད་པོ་ *chos-erid* (མཆོད་པོ་ལྔ་པ་ *chos-kyi-erid* རྒྱལ་པོ་ལྔ་པ་) religious government: རྒྱལ་པོ་ལྔ་པ་ མཆོད་པོ་ལྔ་པ་ *bkañ-gnam chos-erid kyis-kyon* the subjects were protected (governed) by religious government (*Yig. k. 37*).

མཆོད་པོ་ལྔ་པ་ *chahā-gnas* occurs in མཆོད་པོ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *ho-na chahā-gnas sig shu ser-ro* (*A. 95*).

མཆོད་པོ་ *chahā-pa* ལྔ་པ་ 1. tomb, sepulchre. 2. རྒྱལ་པོ་ལྔ་པ་ greatness; also the magical power of increasing one's size at will. 3. acc. to *Jā.* རྒྱལ་པོ་ལྔ་པ་ killed, slain; but རྒྱལ་པོ་ལྔ་པ་ = entire, perfect.

མཆོད་པོ་ *chahā* 1. a footnote, v. རྒྱལ་པོ་. 2. རྒྱལ་པོ་ the side of the breast; རྒྱལ་པོ་ bosom-child, darling; རྒྱལ་པོ་ལྔ་པ་ bosom-wife;

མཆོད་པོ་ལྔ་པ་ *chahā-du byug-pa* to put into one's bosom.

མཆོད་པོ་ *chahā-khug* = རྒྱལ་པོ་ རྒྱལ་པོ་ arm-pit.

Syn. རྒྱལ་པོ་ *chahā-bog*; རྒྱལ་པོ་ *chahā-shabz* (*Mān.*).

མཆོད་པོ་ *chahā-bu* 1. note, annotation, footnote in a book; རྒྱལ་པོ་ལྔ་པ་ words or lines written or printed in smaller character than the original and inserted in the རྒྱལ་པོ་ (main-work). 2. a helper, an apprentice (*Jā.*). 3. v. རྒྱལ་པོ་.

མཆོད་པོ་ *chahā-shabz*, v. རྒྱལ་པོ་.

མཆོད་པོ་ *chahā-bog*, v. རྒྱལ་པོ་.

མཆོད་པོ་ *chahā-ma* 1. eleg. for to come, to go, to appear: རྒྱལ་པོ་ལྔ་པ་ I shall come later; རྒྱལ་པོ་ལྔ་པ་ རྒྱལ་པོ་ go under the protection of, take refuge: རྒྱལ་པོ་ I will obey (as a subject, servant) (*Mā.*); རྒྱལ་པོ་ = རྒྱལ་པོ་ yes sir, it will be or it will do. 2. to say, in the phrase རྒྱལ་པོ་ thus he said. (*Jā.*). 3. v. རྒྱལ་པོ་.

མཆོད་པོ་ *chahi-ma* resp. རྒྱལ་པོ་, རྒྱལ་པོ་ tears; རྒྱལ་པོ་ to shed tears; རྒྱལ་པོ་ *chahi-ma khyem-pa* to dry tears; རྒྱལ་པོ་ to wipe away tears; རྒྱལ་པོ་ to be choked with tears, acc. to *Sch.* to sob violently. རྒྱལ་པོ་ v. རྒྱལ་པོ་; རྒྱལ་པོ་ to shed tears; རྒྱལ་པོ་ རྒྱལ་པོ་ tear drops; རྒྱལ་པོ་ or རྒྱལ་པོ་ རྒྱལ་པོ་ to cry, to shed tears.

མཆོད་པོ་ *chahig* (ལྔ་པ་) རྒྱལ་པོ་ stone for grinding spice, etc.

མཆོད་པོ་ *chahig-gu* 1. a small mortar, a mortar. 2. a pestle. 3. the nether mill-stone.

མཆོད་པོ་ *chahig skor-wa* to grind (*Sch.*).

མཆོད་པོ་ *chig-ma* the runner or upper mill-stone (*Sch.*).

མཚོ་བུ་ *tschil-bu* 1. ལ་ག གླ་ག སྒྲ་ག སྒྲ་ག སྒྲ་ག glass ornaments, trinkets, v. མཚོ་བུ་ 2. n. of a place in Tibet. 3. a precious stone.

Syn. of 3. མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་ *nor-bu* མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་ *rol-po*; མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་ *rin-chen* མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་ (*Mon.*).

མཚོ་བུ་ *tschil* or མཚོ་བུ་ 1. resp. talk, discourse, speech (of an honoured person). 2. letter: མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་ "pray let your letters come to me uninterruptedly like the flow of the divine river (Ganges)" (*Yig. k.*).

མཚོ་བུ་ *tschil-pa* (resp. མཚོ་བུ་ acc. to *Lsr.*). 1. acc. to *Jā.* the liver. 2. n. of a fruit called མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་.

མཚོ་བུ་ *tschil-dri* or མཚོ་བུ་ the midriff or diaphragm.

མཚོ་བུ་ *tschil-nag* liver disease.

མཚོ་བུ་ *tschil-nan* lit. liver-pressing, i.e., keeping the liver in order. མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་ to breakfast. It is believed that taking food early in the morning keeps the liver in good order.

མཚོ་བུ་ *tschil-tahad* liver-fever; མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་ iron-mixture cures eye-disease and congested liver (*Med.*).

མཚོ་བུ་ *Mchims* n. of a village near the great monastery of Sam-ye; n. of a tribal family.

མཚོ་བུ་ *Mchims-bzab* princess of *Mchims* who was married to king *Khri-sroñ ldebu bzab*.

མཚོ་བུ་ *tschil-khra* the sparrow-hawk.

མཚོ་བུ་ *tschil-ngo* a fabulous stone, resembling a sparrow's head, supposed to possess marvellous qualities (*Jā.*).

མཚོ་བུ་ I: *tschil-pa* མཚོ་བུ་ 1. = *loaga-kyu* an iron hook; described as མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་ (*Mon.*) the thing which makes the elephant obey his conductor. 2. fishing hook; མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་ to fish with a hook.

མཚོ་བུ་ II: མཚོ་བུ་ the common sparrow.

Syn. མཚོ་བུ་ *tschil-chags*; མཚོ་བུ་ *tschil-chags*; མཚོ་བུ་ *tschil-chags*; མཚོ་བུ་ *tschil-chags*; མཚོ་བུ་ *tschil-chags*; མཚོ་བུ་ *tschil-chags*; མཚོ་བུ་ *tschil-chags* (*Mon.*).

མཚོ་བུ་ *tschil-ma* (resp. མཚོ་བུ་) spittle.

Syn. མཚོ་བུ་ *tschil-chags*; མཚོ་བུ་ (*Mon.*).

མཚོ་བུ་ *tschil-mahi* *tschil-mahi* *tschil-mahi* particles of saliva: མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་ *tschil-mahi* *tschil-mahi* *tschil-mahi* he threw off his kingdom in the manner one throws out spittle (*A. II*).

མཚོ་བུ་ *tschil-mahi-ngo* resp. (མཚོ་བུ་) མཚོ་བུ་, མཚོ་བུ་ spitting-box.

མཚོ་བུ་ *tschil-lud* or མཚོ་བུ་ mucous.

མཚོ་བུ་ *tschil-lham* མཚོ་བུ་ shoe, boot: མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་ to lose both the shoes; མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་ shoe-maker, cobbler, seller of boots; མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་ the leg of a boot (*Os.*): མཚོ་བུ་མཚོ་བུ་ he presented him with five pieces of *Karapapa* and a pair of shoes (*Yig.*).

མཚོ་བུ་ I: *tschil-pa* pf. of མཚོ་བུ་ (མཚོ་བུ་) མཚོ་བུ་, eleg. མཚོ་བུ་ to be, to be there, to exist: མཚོ་བུ་ how much was there, how many were there? (*Os.*). མཚོ་བུ་ whoever has the holy doctrine.

མཚོ་བུ་ II: pf. of མཚོ་བུ་ to come: མཚོ་བུ་ having come from afar.

མཛེས་བྱ་ *machig-bras* (lit. a house where one exists, resides) 1 a housewife, partner. 2. eleg. dwelling, abode, domicile; also when speaking of one's own dwelling: བཟང་གི་མཛེས་བྱ་ my humble residence, cf. བཟང་ palace, ལྷ་མོ་ lama's residence.

Syn. ལུང་མ *chud-ma*; བཟང་མ *bag-ma*; རྒྱལ་པོ་མ *kyim bdag-mo* (*Mhon.*).

མཛེས་མཇལ་ *machig-mal* bed, bedstead (*Ca.*).

མུ་ཁུ *mu-chu* I: ཁུ་ཁུ་ 1. the lips; མུ་ཁུ་ the upper lip; མུ་ཁུ་ the lower lip. 2. beak or bill of a bird, also called མུ་ཁུ་ in Sikk.: རྒྱུ་མུ་རིང་མུ་ཁུ་རིང་མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ “there were two, the bird called the long-beaked and the Ting-ting-ma” (*Rda.*). མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ going off, carrying something in the bill. མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ the lips were red like the *Bimba* fruit. མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-rkañ-dmar* lit. red bill and feet = རིང་མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ a gander (*Mhon.*). མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-oan* possessed of fine lips; མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-rdo* beak, the bill of a bird; མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-non-pa* pointed beak; མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-med* མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ one whose lips are very small, one who has no lips. མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-shen* མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ = རྒྱུ་མུ་ཁུ་ and མུ་ཁུ་ length and breadth.

Syn. མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-aggro*; མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *aggro-dmar*; མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *so-yi-gyogs*; མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *so-kyogs*; མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *so-aggrib*; མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *so-gos* (*Mhon.*).

མུ་ཁུ་ II: constellation called *Magha* in Sanskrit; one of the lunar mansions, v. མུ་ཁུ་.

Syn. མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *pha-me lha-skyes*; མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *shan-lag-mkhan*; མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *rla-chen*; མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *magha* (*Mhon.*); also མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *tshigs bgyabshi dwoñ-po*; མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *bcu-drug bod-lan* (*Mhon.*).

མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *Mahu-sde-lha* n. of a chapter in the *Mdo* series of Buddhist sacred books.

+ མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-ris* = རྒྱུ་མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *dkyus-su ris-po* long, lengthwise.

མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-ris* (མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *dkhrun-ris*) 1. རྒྱུ་མུ་ཁུ་ (*Mhon.*) the long-beaked-bird, the hoopoe, the crane. 2. མུ་ཁུ་ the wild boar; long-snout. 3. acc. to *Jā.* mosquito.

མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-las skyes* མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ born under the constellation of *Magha*.

མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-po* (མུ་ཁུ་) pearl; also string of pearls.

མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-rs* མུ་ཁུ་, མུ་ཁུ་, མུ་ཁུ་ tooth, generally canine tooth, the eye-tooth, fang; མུ་ཁུ་ elephant's tusk.

མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-gsigs-pa* མུ་ཁུ་ in *W.* to show one's teeth, to grin; མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ the class of tusked animals, viz., the carnivora and the tusked pachydermata.

མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-sder* མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-sder* མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-sder-mo* teeth and claws of wild animals.

མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-sder* མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-sder* མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ a name of *Gapapati*, the son of the goddess *Uṃā*.

མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-sder* མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-sder* མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ to chew the cud, ruminate.

མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-sder* མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-sder* (མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་) fish, said to possess one thousand teeth (*Mhon.*).

མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-sder* མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-sder* = མུ་ཁུ་ an elephant.

མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-sder* མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *mu-chu-sder* མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ n. of the king of elephants on whom *Indra* rides.

• མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ *Maho-wahi-sde* མུ་ཁུ་མུ་ཁུ་ n. pr. (*Ta. 2, 212*).

མཆོད་ *phohed* (ཐུ་མཆོད་ *thu-phohed*, མཆོད་ལུག་ *phohed-luam*) resp. for brother, also for sister; མཆོད་གཉིས་ two brothers; ལྷན་མཆོད་ལྷན་མཆོད་མཆོད་མཆོད་ four princesses, sisters; དེའི་མཆོད་ his brother, in reference to a king, prince, etc., esp. of gods; མཆོད་མཆོད་ four divine brothers; མཆོད་ལྷན་མཆོད་ or ལྷན་མཆོད་ clerical brothers, politely addressed as brother. མཆོད་ལྷན་མཆོད་མང་གི་ཆོས་ལུག་ལས་ where many clerical brothers assemble; མཆོད་ལྷན་མཆོད་མང་གི་ཆོས་ལུག་ལས་ betrothed brothers, religious brothers (ཆོས་ལུག་ *chos-pun*); an intimate friend. མཆོད་པ་ལྷན་ the race that originated from the five early patriarchs of Tibet. ལྷན་པ་ལྷན་པ་མཆོད་མཆོད་ four brothers called:—*Ngur-lha*: (1) ལྷན་པ་ *Gen*, (2) ལྷན་པ་ *Dmu*, (3) ལྷན་པ་ *Glu*, (4) ལྷན་པ་ *Tsha*.

མཆོད་ལྷན་ *phohed-lu* = ལྷན་པ་ལྷན་པ་ (brothers; also brother and sister.

མཆོད་པ་ *phohed-pa* རྒྱུ་ལྷན་པ་, རྒྱུ་ལྷན་པ་: to spread, gain ground; to increase, multiply; the word མཆོད་པ་ is seldom used except of fire, plague, etc.: རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ as the fire of voluptuousness spread or increased within me; རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ as one kindles one light by another; རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *gaig-glen gñig-glen rim-pas phohed-do* as (the news) spread more and more passing from one to another. རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་, v. རྒྱུ་ལྷན་པ་ རྒྱུ་ལྷན་པ་ *skyes-pahi phohed*. མཆོད་པ་ལྷན་པ་ *phohed ohe min-pa* very widely spread, very largely. རྒྱུ་ལྷན་པ་ མཆོད་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *bburum-pa yañ phohed-ohe min-pahi yañ lei ma-tshogs* (*Ya-sol. 17*) also several cases of small-pox of virulent and light (types) were very widely spread.

Syn. རྒྱུ་ལྷན་པ་ *khyab-pa*; རྒྱུ་ལྷན་པ་ *rgyas-pa*; རྒྱུ་ལྷན་པ་ *che-ru soñ-wa*; རྒྱུ་ལྷན་པ་ *mañ-du hgro-wa*; རྒྱུ་ལྷན་པ་ *skye-wa*; རྒྱུ་ལྷན་པ་ *bpheh-wa*; རྒྱུ་ལྷན་པ་ *hyrina-pa* (*Mñon.*).

མཆོད་པ་ *phoh-pa* (also spelt མཆོད་པ་) acc. to *Jā.* the mult, spleen.

མཆོད་པ་ *phohel* ལྷན་པ་ལྷན་པ་ a support, help: ལྷན་པ་ལྷན་པ་ the hand stretched to rescue (*A. K. 111, 21*).

མཆོད་པ་ *phohog* ལྷན་པ་, ལྷན་པ་, ལྷན་པ་, ལྷན་པ་, ལྷན་པ་, ལྷན་པ་: ལྷན་པ་, ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ the best, the most, the most excellent of its kind; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ the greatest rarity, the Deity; v. also under ལྷན་པ་—ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *sin-tu phohog* the very excellent or superior, sublime, exalted; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *Chos-phohog* ལྷན་པ་ n. of a Buddhist philosopher who wrote the ལྷན་པ་ལྷན་པ་. ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *phohog-gi phohog* = ལྷན་པ་ ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ the most excellent, the best of the best, superior of the superior; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *skyes-bu phohog* the chief of great beings, also Buddha; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ the greatest of men, a king, also Buddha: ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ལྷན་པ་ the chief of the bi-peds, i.e., of men, any Buddha. ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ I am the highest in this world (says Buddha immediately after his birth). ལྷན་པ་ལྷན་པ་ chief of the fundamental doctrine. ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *Potala* is the chief of (holy) places. ལྷན་པ་ལྷན་པ་ excellent taste or flavour, delicious. ལྷན་པ་ལྷན་པ་ most learned men: ལྷན་པ་ལྷན་པ་ thou best of men. ལྷན་པ་ལྷན་པ་ the great and the low; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ the nobles and the commons; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ the great and the vulgar. As adv. ལྷན་པ་ལྷན་པ་ very, most (used with verbs).

Syn. ལྷན་པ་ *gtso-wo*; ལྷན་པ་ *che-ros*; ལྷན་པ་ *ches che-wa*; ལྷན་པ་ *phul-byun*; ལྷན་པ་ *chen-po*; ལྷན་པ་ *rtse-mo*; ལྷན་པ་ *rab*; ལྷན་པ་ *bla-na med*; ལྷན་པ་ *gya-nom-pa*; ལྷན་པ་ *dpon*; ལྷན་པ་ *goñ-ma*; ལྷན་པ་ *dañ-po*; ལྷན་པ་ *phud-du-bekur*; ལྷན་པ་ *rtse-mor-son*; ལྷན་པ་ *legs-pa*; ལྷན་པ་ *legs gnas*; ལྷན་པ་ *yañ-rab*; ལྷན་པ་ *goñ-mahi*

gosh-ma; དཔལ་མོ་ *dpal-bo*; རང་གི་པ་མོ་ *rang-gi-pa* (*Mon.*).

མཚན་མོ་ *machog-shyos* the chief protector.

མཚན་མོ་གྲུ་ *machog-gi rgyan* = རྩམས་པ་ the chief ornament; pure-born; a holy lady (*D.R.*).

མཚན་མོ་གྲུ་མ་ *machog-gi lous-ma* the principal of the women in a family (*Mon.*).

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-gi-bdug* the lord of the best; the principal among the nobles or lamas.

མཚན་མོ་གྲུ་མཚན་ *machog-gi rgyal-mtshan* n. of a gem, v. ལྔ་མཚན་མཚན་མཚན་ the eight auspicious objects.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་མཚན་ *Mahog-gi dash-pohi Saha-rgyas* the Supreme Adi-Buddha, v. དུམ་གྱི་ལོ་ལྷ་མཚན་ *Dus-kyi bkhor-lohi mtshan*.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་མཚན་ *machog-gi bdud-rtsi* རྩམས་པ་ the best elixir; n. of a medicine.

མཚན་མོ་མ་ *machog-gi-ma* the chief mother; epithet of the goddess Dolma (*Mon.*).

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-dgal* or མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་མཚན་ great joy, ecstasy.

མཚན་མོ་ *machog-kal* (ནང་མ་) བེ་མཚན་ n. of a number (*Ya-sel. 56*).

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-tu-bkrabs* རྩམས་པ་ the chosen.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-tu bgro-wa* to become great or attain to the position of the great, to be elevated to an exalted position. མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-tu gyur-pa*, id.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-tu rgyan-pa* to be very well-dressed.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་མཚན་ *machog-tu phun-sum* *tahogs-pa* to become very prosperous.

• མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་མཚན་ *machog-tu taha-wahi* *dpal-bo* རྩམས་པ་ (*Kalac. Ta. 2, 168*).

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-tu khdes-pa* རྩམས་པ་ very handsome, lustrous

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-tu yid-bikad* རྩམས་པ་ exquisite, very pleasant.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-tu riñ-wa* very remote.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-tu beam-pa* well-thought of.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-bdag* met. the earth.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-bde* met. a fish.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-bdod* རྩམས་པ་ met. the sun.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-ldan* (ནང་མ་) 1. n. of a great number. 2. ལྔ་མཚན་ རྩམས་པ་ saffron (*Mon.*).

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-sbyin* 1. རྩམས་པ་, རྩམས་པ་ the god of water. 2. རྩམས་པ་ quick-silver.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-sbyin phyag-rgya* a gesture made in practicing magic, in conjuring up or exorcising ghosts.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-sbyin-ma* = རྩམས་པ་ (ནང་མ་) n. of a medicine (*Mon.*).

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-sbyor-wa* རྩམས་པ་ to unite the principal ones, also to mix up the chief ingredients of medicines.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-sun* the model pair; the two most excellent amongst Buddha's disciples, S'ari-putra and Maudgalyāyana.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-hod* or མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-erid* རྩམས་པ་ n. of the celebrated Sanskrit grammarian who wrote during the reign of king Vikramāditya.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-yas* (ནང་མ་) ལྔ་མཚན་ n. of a great number.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-ges* = རྩམས་པ་ རྩམས་པ་ wisdom.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *machog-seng* 1. = རྩམས་པ་ a saint, purified soul, རྩམས་པ་. 2. རྩམས་པ་; རྩམས་པ་ the god of water, also called མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་.

མཚན་མོ་ལོ་ལྷ་ *Mahog-erid*, རྩམས་པ་, རྩམས་པ་: 1. n. of a great Buddhist sage who first composed the Pali grammar. 2. one of the nine sages who adorned the court of king Vikramāditya.

མཚན་གསུམ་ *ṃchog-gsum* = རྟོན་མཚན་གསུམ་
the most precious ones: མཚན་གསུམ་མཆོད་པུམ་
འདིར་ཡང་བུང་ཁམས་པུམ་ here I am in good health
by the grace of the three chief ones
(*Triratna*) (*Yig. k. 15*).

མཚན་ *ṃchoṅ* = མཚ་ *choṅ* n. of a gem
which is believed to have the property of
curing paralysis.

མཚན་པ་ *ṃchoṅ-pa* བརྒྱལ་; pf. མཚན་པ་
to leap up, to jump (into the water, etc.), also
to bathe in water: རྒྱུ་ལྷོ་མཚན་པ་མ་ལ་མཚན་
ན་ལྷོ་པ་ལ་ when the fox jumps in the place
where lions leap, he breaks his waist;
རྒྱུ་མཚན་པ་ཉི་ having leapt into the water.

Syn. འཕེང་མ་པ་ *hgeṅs-pa*; འགལ་པ་ *hrgal-pa*
(*Mon.*).

མཚན་པ་ *ṃchod-pa* (vb.) གཤམ་པ་, བུམ་པ་,
མཆོད་པ་, མཆོད་པ་ 1. to honour, to worship, to
revere, respect; to receive with honour.
ཐུག་མཚན་པ་ formal worshipping, i.e., to
honour saints or deities by offering articles
of food, flowers, perfumes, etc.; རྒྱུ་ལྷོ་མཚན་པ་
to honour Buddha, *Bodhisattvas*, etc., in
faith by meditating on their virtues.
མཚན་པ་འཕེང་པ་མཚན་པ་ *ṃchod-par hgeṅs-pa*
ṃchod-pa བུམ་པ་ཉི་ because worthy of
being honoured; (he) is honoured. 2.
abst. offering, oblation, libation; མཚན་
པ་འབུམ་པ་ to make offerings; རྒྱུ་ལྷོ་མཚན་པ་
འབུམ་པ་ to bring an offering of music;
མཚན་པ་རྒྱུ་ལྷོ་མཚན་པ་ carrying along with them
all sorts of offerings; མཚན་པ་ཉི་ཉི་ལྷོ་མཚན་པ་ the
ten kinds of offerings; རྒྱུ་ལྷོ་མཚན་པ་ offerings or
libations to the gods; རྒྱུ་ལྷོ་མཚན་པ་ offerings
made to the lamas in order to honour
them; རྒྱུ་ལྷོ་མཚན་པ་ an offering consisting of
grain; རྒྱུ་ལྷོ་མཚན་པ་ offering presented on pre-
scribed occasions; རྒྱུ་ལྷོ་མཚན་པ་ daily or usual
offering or religious service. 3. = རྒྱུ་ལྷོ་མཚན་པ་
festivity, festive entertainment (*Mon.*).

མཚན་ཁྱེད་ *ṃchod-khri* small oil-burners
generally made of bell-metal, brass,
copper, silver or gold.

མཚན་ཐུག་ *ṃchod-khri* the chair or seat of
the priest performing any religious service.
Also མཚན་ཐུག་, table, altar or frame for
placing offerings on = མཚན་ཐུག་, v. *Jā*.

མཚན་ཁྱེད་ *ṃchod-khri* ཐུག་ཐུག་ a chapel.

མཚན་ཐུག་ *ṃchod-log* a table or altar on
which the offerings are put.

མཚན་ཐུག་ *ṃchod-chas* utensils necessary
in making offerings.

མཚན་ཐུག་ *ṃchod-ṃchog* ཐུག་ཐུག་ a grand
religious service; chief or principal ser-
vice [n. of Indra] *S*.

མཚན་ཐུག་ *ṃchod-hriṅ* the invocations,
praises, &c., of the deities and saints wor-
shipped.

མཚན་ཐུག་ *ṃchod-rten*, ཐུག་, ཐུག་ lit. means
"receptacle of offerings," but is the com-
mon term for a *chaitya*; in Tibet this takes
the shape of small and tall masonry monu-
ments of settled form crowned with the ཐུག་
(emblem of the sun and moon) and gener-
ally having in some cavity inside the ashes
of a saint or other relics.

མཚན་ཐུག་ཐུག་ཐུག་ *ṃchod-rten-gyi khor-sa*
ཐུག་ཐུག་ the walk or passage round a
chörten for devotional circumambula-
tion.

མཚན་ཐུག་ཐུག་ *ṃchod-rten-gi* ཐུག་ཐུག་ lit. the
tree which grows on the (brick) *chaitya*; or
which is venerated on account of Buddha
having attained to the state of Buddha
under its shadow; *C.* ཐུག་ཐུག་ཐུག་ the *Bodhi*
or *pīṭa* tree.

མཚན་ཐུག་ཐུག་ *ṃchod-rten-hyed* met. an
elephant (*Mon.*).

making tormas offerings of cakes to the ghosts.

Syn. རྩམ་ཐོག་ *shyin-sreg*; རྩམ་པ་ *rgyud* *bdun-pa*; མཚན་རྩམ་ *mtsho-ris don*; མ་ཏ་ར་ *a-dhara* (*Mñon.*).

མཚན་རྩམ་གྱི་རིག་ཐུང་ *mtshod-shyin-gyi rig-byed* བུ་ཤེར་ the *Yajur Veda* of the Brahmins.

མཚན་རྩམ་པ་ *mtshod-shyin-can* འབྲུག་པ་ an epithet of Indra.

མཚན་རྩམ་པ་མཚན་ *mtshod-shyin-hjoms* མཐུ་ཤེན་ one who destroys a sacrifice; a *Yavana*, Mahomedan [an epithet of S'iva as destroyer of Dakṣa's sacrifice] 8.

མཚན་རྩམ་པ་ *mtshod-shyin bdein* = མཚན་རྩམ་གྱི་ བུ་ཤེར་པ་ *mtshod-shyin-gyi las byed-mkhan* priests who recite the ritual at a sacrificial offering.

མཚན་རྩམ་པ་ *mtshod-shyin dgra-wo* = ལྷ་མ་ an *Aura*, a demon.

མཚན་རྩམ་པ་ *mtshod-shyin hdon-ma* བཞི་བཞི་ met. mother.

མཚན་རྩམ་པ་ *mtshod-shyin gnas* = མཚན་རྩམ་གྱི་ འཇིག་རྫོང་ the house or place where *Yajña* sacrifices are performed.

མཚན་རྩམ་པ་ *mtshod-shyin spo* = རྩམ་པ་ *spog-dkar* lit. white incense, the resin of the *Sal* tree (*Mñon.*).

མཚན་རྩམ་པ་ *mtshod-shyin-spyod* the performance of *Yajña*.

མཚན་རྩམ་པ་ *mtshod-shyin-phyugs* gen. the object that is sacrificed in a *Yajña*.

མཚན་རྩམ་པ་ *mtshod-shyin-byas* བཞི་བཞི་ one who performs a *Yajña* sacrifice.

མཚན་རྩམ་པ་ *mtshod-shyin byed-du* *kyug-pa* བཞི་བཞི་ to make one perform a *Yajña* sacrifice.

མཚན་རྩམ་པ་ *mtshod-shyin-sbyar* = རྩམ་པ་ བཞི་བཞི་ the self.

མཚན་རྩམ་པ་ *mtshod-shyin-lhag* བཞི་བཞི་ nectar.

མཚན་པ་ *mtshod-ma* offering of lighted lamps in honour of a deity.

མཚན་པ་ *mtshod-rdas* བཞི་བཞི་ the articles of *Yajña*, particularly clarified butter, i.e., articles of religious service (མཚན་པ་ or མཚན་པ་ཉི་ཤུ་ sacrificial utensils), requisites for festive processions in honour of a deity.

མཚན་པ་ *mtshod-goms* or མཚན་པ་ཉི་ཤུ་ the arrangements for a religious service and the placing of the offerings on the table before the deity to be worshipped.

མཚན་པ་ *mtshod-tshig* (མཚན་པ་ or མཚན་པ་) བཞི་བཞི་ words of praise to a deity or saint.

མཚན་པ་ *mtshod-bos* 1. བཞི་བཞི་ met. the sun (*Mñon.*). 2. worthy of worship, worshipful.

མཚན་པ་ *mtshod-bos-gnas* = མཚན་པ་ཉི་ཤུ་ a sanctuary or Gandhagrha (མཚན་པ་ཉི་ཤུ་ *gtseñ-khasi*) or *Vihara* (*Mñon.*).

མཚན་པ་ *mtshod-yon* remuneration to a priest or lama performing any religious service.

Syn. རྩམ་པ་ *tsa-reg*; བཞི་བཞི་ *bekal-gail*; བཞི་བཞི་ *kha bcal-wa*; བཞི་བཞི་ *yon-shab*; བཞི་བཞི་ *thor-thuñ* (*Mñon.*).

མཚན་པ་ *mtshod-gyog* one who serves in a religious or sacrificial service.

མཚན་པ་ *mtshod-ro* remnants of offerings consisting of cakes, etc., that have already been presented to a deity.

མཚན་པ་ *mtshor-po* sometimes also བཞི་བཞི་ *bphyor-po* 1. pretty, handsome, neat, elegant; བཞི་བཞི་ a handsome man; བཞི་བཞི་ a pretty woman, esp. a smart gaily-dressed female. 2. in *W.* also vain, conceited (*Jā.*).

འཆག་ *bahag* constitutional walk; in colloq. is called རྩམ་པ་ *tsa bhu-wa* constitutional walk for the digestion of food; in

eleg. language of the lamas it is called རྒྱུ་གཤམ་པ་ལྟ་བུ་ *rgro-sahs bygro-ched* "a walk for clearing the wind." འཕྲུལ་ལྟ་བུ་རྒྱུ་གཤམ་པ་ལྟ་བུ་ རྒྱུ་གཤམ་པ་ to play, to walk, and to move about, not lying down (*A. 14*).

འཆག་པ་ *bachag-pa* in colloq. trodden, stamped; solid, firm, compact.

འཆག་པ་ I: pf. བཟག་ or བཟག་ 1. to break, be broken; རྫོག་པ་ *snod-ahag-pa* a broken vessel; fig. རྒྱལ་པ་ *lam-chag-pa* humiliation, breaking one's pride; རྒྱལ་པ་ལྟ་བུ་ the opportunity of going there has been cut off; བཟག་པ་ *lam-chag-pa* a beaten, practicable road. 2. to abate, beat down from the price: རྒྱལ་པ་ there being no room for either asking or abating (*Jā.*).

འཆག་པ་ II: also བཟག་པ་, pf. བཟག་, fut. བཟག་ 1. to tread, to walk, to move, esp. when speaking respectfully or formally: བཟག་པ་ལྟ་བུ་ལཱ་ལྟ་བུ་ལཱ་ལྟ་བུ་ the place where my ancestors did walk; བཟག་པ་ལྟ་བུ་ follow me on my walk (*Jā.*); བཟག་པ་ or བཟག་པ་ to take a walk.

འཆག་པ་ *bachag-pa* བཟག་པ་ (འཆག་པ་ལྟ་བུ་) a place for walking in; བཟག་པ་ལྟ་བུ་ to take a constitutional walk within a limited distance.

འཆག་པ་ལྟ་བུ་ *bachag-par-byed* བཟག་པ་ལྟ་བུ་ takes constitutional walk after dinner; also the place for this purpose.

འཆག་པ་ལྟ་བུ་ *bachag-sahi bug-pa* an artificial cavern where a recluse takes rest or retires.

འཆག་པ་ II: བཟག་པ་ 1. confession: རྒྱལ་པ་ *adig-pa bachags-* so I have confessed my sins. 2. v. བཟག་པ་. 3. sometimes for རྒྱལ་པ་ *bachag-pa* (*Jā.*).

འཆད་པ་ *bachad-pa* = བཟག་པ་ pf. བཟག་, imp. བཟག་ or བཟག་ 1. to hold, to take

hold of. to keep, to bear; also possession; བཟག་པ་, བཟག་པ་; བཟག་པ་ལྟ་བུ་ to hold in the hand; བཟག་པ་ལྟ་བུ་ to bear in the mind, also to retain in the memory: བཟག་པ་ལྟ་བུ་ བཟག་པ་ བཟག་པ་ *can-gyis goos-pahi khyi-rgan gyis, nam-shig rañ-la bachad-wa* བཟག་པ་ one night I beheld the old dog which I had fostered with food laying hold on my own self. བཟག་པ་ལྟ་བུ་ བཟག་པ་ *rdor-je bachad-bahi lha* the god Vajradhara—n. of the ideal Buddha of the Gelugpa school acc. to the Tantrik section of it. བཟག་པ་ལྟ་བུ་ བཟག་པ་ལྟ་བུ་ *tshul-khrims chen-po bachad-bahi mchog* a very good character is the chief of possessions. 2. to carry, to wear, to carry about with one, e.g., amulets, etc. 3. to have, to assume, e.g. the body of a goddess, of a *Rakṣasi* (*Jā.*). 4. to bite or bark at.

འཆད་པ་ *bachad-pa* handle, crook of a stick.

འཆད་པ་ *bachad-pa* in *W.* a (closed) hand-ful, i.e., of dough; འཆད་པ་ a clod (of clay), a snow-ball, etc., formed in the hand (*Jā.*).

འཆད་པ་ I: *bachad-pa* 1. pf. བཟག་ vb. n. to cut off; like བཟག་པ་ བཟག་པ་, བཟག་པ་ to be cut into pieces, to be cut off, to decay, to separate or break asunder: བཟག་པ་ལྟ་བུ་ cut like a rope. 2. to cease, end, stop: བཟག་པ་ལྟ་བུ་ he is stopping for breath; to die away, to become extinct (of a family, a generation); to be consumed (of provisions, of bodily strength) (*Jā.*).

འཆད་པ་ II: pf. and fut. བཟག་, imp. བཟག་ བཟག་, བཟག་ to explain; explanation, explaining: བཟག་པ་ it is now explained; བཟག་པ་ལྟ་བུ་ he is explaining the doctrine; བཟག་པ་ལྟ་བུ་ བཟག་པ་ give heed, and I will explain it to you; བཟག་པ་ལྟ་བུ་ བཟག་པ་

ལེན་ཤིང་པ་ to listen to an explanation (Sch.);
འཕྲིན་པ་གཞུག་པ་ལེན་པ་ to teach the transitoriness
of existence (Sch.).

འཕྲིན་པ་ལེན་པ་ *hchaq-mkhas-pa* = འཕྲིན་པ་ or ལེན་པ་
one skilful in explaining a thing; also
a clever description. In Bon terminology
འཕྲིན་པ་ = a convincing explanation, where
there is no room for doubt.

འཕྲིན་པ་ *hchaq-hdod* འཕྲིན་པ་ (རྒྱ་ལྟ་པ་) desire
for explanation of any discourse.

འཕྲིན་པ་ III: = འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ dead-house,
a shed where the corpse is kept.

ཏཱ་འཕྲིན་པ་ *hchab-pa* pf. འཕྲིན་པ་, fut. འཕྲིན་པ་,
imp. འཕྲིན་པ་ *hchab-pa* འཕྲིན་པ་ to conceal,
to keep secret. འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ a candid
mind, open-heartedness (cog. to འཕྲིན་པ་).
The word is also explained as འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་
rañ-gi skyon mi-mñon-par bya-wa
not to make evident one's fault, to
hide it.

འཕྲིན་པ་ I: *hcham-pa* = འཕྲིན་པ་ (pf. འཕྲིན་པ་
Lex.), also adj. and sbst., to accord, to
agree, agreeing, agreement: འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་
sri-la ri-hchem-pas as they did not
agree about the government. འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་
hcham-byed-pa to make agree, to reconcile;
འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ to agree upon, to concert: འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་
the officers having disagreed
'*Pth.*)

འཕྲིན་པ་ II: འཕྲིན་པ་, འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ to
dance; also a dancer: འཕྲིན་པ་ *khro-hcham-*
pa who dances in frantic leaps wearing a
frightful mask; འཕྲིན་པ་ a dramatic or stage
dance (*Jā.*).

འཕྲིན་པ་ *hcham-po* or འཕྲིན་པ་ 1. a dancer.
2. འཕྲིན་པ་ harmony, concord: འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་
འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ the king sat between the
two parties to reconcile them to each other
(*Fig. k, 52*).

འཕྲིན་པ་ *hcham-dpon* director of a dance,
a stage-master.

འཕྲིན་པ་ *hcham-yig* a book on dancing.

འཕྲིན་པ་ *hchams* འཕྲིན་པ་ a dance, dancing.

འཕྲིན་པ་ *hchab* in *Ld.*, a cup-board (*Jā.*).

འཕྲིན་པ་ I: *hchab-wa* 1. pf. འཕྲིན་པ་ rare-
ly; འཕྲིན་པ་ fut. འཕྲིན་པ་ imp. འཕྲིན་པ་ *chos* to draw
up, prepare, construct, adjust. འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་
gnas hchab-wa to prepare a place, or abode;
to settle. འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ *mal hchab-wa* to pre-
pare a bed; འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ *dmag-gar hchab-*
wa to pitch a camp; འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ *skyil-*
krus hchab-wa to adjust in cross-legged
posture; འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ *khri-ma-ra hchab-wa*
encamp, to establish a court of justice;
འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ *rgyal-khrims hchab-wa* to
draw up a law, to give laws. 2. with འཕྲིན་པ་
dam to make a vow, to promise, assert;
frq. འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ *yi-dam hchab-wa* to promise
by oath; འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ *blo-gtud hchab-wa*
to place confidence in. 3. with འཕྲིན་པ་ *shen-*
pa or འཕྲིན་པ་ *chags-pa* to be attached to.

འཕྲིན་པ་ II: to snap at, mangle; འཕྲིན་པ་
འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ *gcig-la gcig hchab-shin sa-wa*
to maul and devour one another; འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་
ciñ-hchab-wa to gnaw at a piece of wood
(*Jā.*).

འཕྲིན་པ་ *hchab-glom-pa* = འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་
kha-la sa-rgyu la glom-pa one very fond of
munching; a greedy person.

འཕྲིན་པ་ *hchar* འཕྲིན་པ་ rising, appearance (as
of the sun).

འཕྲིན་པ་ *Hchar-ka* འཕྲིན་པ་ n. of an atten-
dant of Buddha, who became a *Bhikṣu*.

འཕྲིན་པ་ *hchar-skyems* (འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ *blo-grus*
ha-bu) habit.

འཕྲིན་པ་ *hchar-ga* the rising, the appear-
ance.

འཆར་གྱི *hchar-ego* thought, idea, conception. རེས་པ་ཅན་གྱི་མེད་པར་འཆར་གྱི་པས་ *semg-can so-sohi snan-wahi hchar-ego las* from the thoughts that dawn (in the mind) of different animated beings (*Ya-sel. 43*).

འཆར་རྒྱུ་མེད་པ *Hchar-stshig-pa* n. of a celebrated Lama of Charteng (*Dob. 44*).

འཆར་བ་ *hchar-wa* (pf. འཆར་པ་, འཆར་པས་, འཆར་པར་ to arise, to start up, become visible, to shine: རྒྱུ་མེད་པར་འཆར་བ་ཀྱི་དྲུག་པ་ the six objects of perception free from fascination continually arise. འཆར་པ་འཆར་བ་ཀྱི་དྲུག་པ་ to cause an image to be reflected (in water); འཆར་པ་འཆར་བ་ (thoughts) dawning or rising in the mind; རྒྱུ་མེད་པ་ (they) appear as friends; རྒྱུ་མེད་པ་ it turned into an ornament, i.e., a blessing.

འཆར་བ་ *hchal* བཤམ་པ་ random talk or speech: འདི་ལས་འདྲུག་པས་ད་རང་འཆར་པ་ལྟོ། as this is meaningless talk, let us, every one of us, now go.

འཆར་པ་འཆར་བ་ *hchal-hchal* or འཆར་པ་འཆར་པ་ confused, pell-mell.

འཆར་པ་ལྟོ་མ་ *hchal-gtam* meaningless talk; རྒྱུ་མེད་པ་ལྟོ་མ་འཆར་པ་ལྟོ་མ་ meaningless talk where nothing practical comes out; འཆར་པ་ལྟོ་མ་ to rave, talk nonsense.

འཆར་བ་ I: *hchal-pa* (ཞེས་རབ་རྒྱུ་) a kind of supernatural wisdom; འཆར་བ་ཞེས་རབ་ རྒྱུ་མེད་པ་ mischievous wisdom or knowledge; འཆར་བ་ཞེས་རབ་ རྒྱུ་མེད་པ་ bad morals; immoral.

འཆར་བ་ II: or འཆར་པ་ *hchal-po* lecher, fornicator; འཆར་པ་འཆར་བ་ཀྱི་རྒྱུ་ *hchal-pa rnam-kyi tshig* obscene language (*Jā*).

འཆར་བ་ *hchal-wa* 1. to lose one's wits, to be confused, to be in disorder. འཆར་པ་འཆར་བ་ to break moral discipline; to make confusion of the doctrine. 2. to hesitate,

fluctuate in mind, be irresolute. 3. to fornicate, to commit adultery; རྒྱུ་མེད་པ་འཆར་བ་ རྒྱུ་མེད་པ་ a woman that has lost her purity; a whore, harlot (*Jā*).

འཆར་བ་ *hchal-mo* a whore (*Jā*).

འཆར་པ་ལྟོ་མ་ *hchal-tshig* = འཆར་པ་ལྟོ་མ་ delirium, vain talk.

* འཆི་ *hchi* ལུ་ death (*Kālac. T. 109*).

འཆི་བྱུ་ *hchi-gu* = འཆི་བྱུ་ string-weapon.

འཆི་ཁ་ *hchi-kha* རྒྱུ་མེད་པ་ the point of death, just when dying; འཆི་ཁ་ at the time of dying; འཆི་ཁ་འཆི་ཁ་ལྟོ་མ་ n. of a religious work, which if read to a dying person his soul will not wander in the *Bardo* (the state between death and re-birth).

འཆི་རྒྱུ་ལྟོ་མ་ *hchi-rtags* sign of death.

འཆི་རྒྱུ་ལྟོ་མ་འཆི་ཁ་ལྟོ་མ་ *Hchi-rtags, mtshan-na raf-grol* another work which is read when the sign of approaching death is perceived. It is read in order to hasten death so that after death the deceased may go to some ascertained place in the next world.

འཆི་རྒྱུ་ *hchi-ltag*, འཆི་རྒྱུ་, འཆི་རྒྱུ་ forebodings of death; འཆི་རྒྱུ་འཆི་རྒྱུ་འཆི་རྒྱུ་ increasing the signs of the sun's death (by the approach of the eclipse) (*Yu-sel. 51*).

འཆི་ལྟོ་མ་ *Hchi-bdag* = འཆི་ལྟོ་མ་ Yama, the lord of death.

འཆི་ན་ *hchi-nag* a fatal disease.

འཆི་ལྟོ་མ་ *hchi-hpho* or འཆི་ལྟོ་མ་ འཆི་ལྟོ་མ་ termination of worldly concerns, death.

འཆི་ལྟོ་མ་ *hchi-hpho-wa* = འཆི་ལྟོ་མ་ to change one's place of existence, to transmigrate.

འཆི་ལྟོ་མ་ *hchi hpho-mud* = འཆི་ལྟོ་མ་ འཆི་ལྟོ་མ་ not subject to change, without birth and death.

འཛིན་ *hchi-wa*, རྒྱུ, ལུས་ལྟ་, ལུས་ལྟ་, རྒྱུ་
ལུས་; ལུས་, ལུས་, ལུས་, ལུས་ vb. to die :
རང་འཛིན་ *rad-hchi-ho* I will seek death ; འཛིན་པ་
he is about to die ; འཛིན་པ་ལྟ་ལྟ་ water
causing death ; འཛིན་པ་ལྟ་ལྟ་ relating to death, relating to death.

Syn. ལུས་ལྟ་ལྟ་ *la-wahi gnas-skabs* ;
ལུས་ལྟ་ལྟ་ *lus shig-pa* ; ལུས་ལྟ་ལྟ་ *dus-kyi chos-*
ñid ; ལུས་ལྟ་ལྟ་ *skal-hjig* ; ལུས་ལྟ་ལྟ་ *tsho-hgro* ; ལུས་ལྟ་ལྟ་
lha-wahi mthab ; ལུས་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་
til-hcas khyor-ohu gbyin-pahi yul ; ལུས་ལྟ་ལྟ་
tshe-hdab ; ལུས་ལྟ་ལྟ་ *tshe-hpho* ; ལུས་ལྟ་ལྟ་ *hchi-hpho*
(*Mhon.*).

འཛིན་པ་ལྟ་ *hchi-wa-med*, ལུས་ལྟ་ immortal, v.
འཛིན་པ་

འཛིན་པ་ལྟ་ལྟ་ *hchi-wa las-rgyal-wa*, ལུས་ལྟ་
ལུས་ he who has conquered death ; an epi-
thet of Buddha.

འཛིན་པ་ལྟ་ *hchi-wa-hshu-wa*, ལུས་ལྟ་ to
decieve death, to ransom the life of a
dying man.

འཛིན་པ་ *hchi-med*, ལུས་, ལུས་, ལུས་ 1.
ལུས་ emancipation, immortality. 2. met.
the raven which is famous for longevity.

འཛིན་པ་ལྟ་ *hchi-med dgab-wa*, n. of a
religious work (*Ya-sel.* 60).

འཛིན་པ་ལྟ་ *hchi-med-rha*, or འཛིན་པ་ལྟ་ལྟ་, ལུས་
ལྟ་ lit. celestial drum ; n. of a Buddhist
work (*Yig. k.* 20).

འཛིན་པ་ལྟ་ *Hchi-med-ohab*—ལྟ་ལྟ་ a name
of the river Ganges (*Mhon.*).

འཛིན་པ་ལྟ་ལྟ་ *hchi-med mchod-yon*, an
epithet of the river Ganges (*Ya-sel.* 76).

འཛིན་པ་ལྟ་ལྟ་ *hchi-med, ljon-ñid*, = ལུས་ལྟ་
ལུས་ལྟ་ the celestial wishing-tree : ལུས་ལྟ་
འཛིན་པ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ may your
health remain as steady as the celestial
wishing-tree (*Yig. k.* 35).

འཛིན་པ་ལྟ་ལྟ་ *hchi-med bdud-rtsi* the
immortal elixir of life, Ganges water : ལུས་

འཛིན་པ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ pray let your letters, communication, &c.,
flow like the deathless elixir—the stream
of the Ganges (*Yig. k.* 12).

འཛིན་པ་ལྟ་ *hchi-med bu-mo* a goddess.

འཛིན་པ་ལྟ་ *hchi-med-mdoog*, ལུས་ལྟ་ n. of
a Sanskrit Dictionary composed by Amara
Simha.

འཛིན་པ་ལྟ་ *hchi-med ril-bu* (མ་ལྟ་) lit. life-
pill ; the life-giving pills. The abbess of
Samding monastery and other sacred per-
sonages have such pills at their disposal.

འཛིན་པ་ལྟ་ལྟ་ *hchi-med dhor-mo*, ལུས་ལྟ་
the queen of the immortals ; a name of the
wife of Indra.

འཛིན་པ་ལྟ་ལྟ་ *hchi-med set-ge*, ལུས་ལྟ་
(*Bull.* 1898, 296).

འཛིན་པ་ལྟ་ *hchi-med* 1. = ལུས་ལྟ་ a pestle.
2. said to = ལུས་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ to hold
as holy that which is not *Dharma* (Bud-
dhism) (*K. d.* 2 355).

འཛིན་པ་ལྟ་ *hchi-med-hygrigs* an agreement.

འཛིན་པ་ལྟ་ *hchi-med-hen-pa* to become connected
or related by marriage : ལུས་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་
in Bengal I entered into marriage rela-
tions (*A.* 14).

འཛིན་པ་ *hchi-med* ལུས་ bond, binding.

འཛིན་པ་ I: *hchi-med* ལུས་, ལུས་, ལུས་,
(pf. ལུས་ fut. ལུས་ imp. ལུས་ or ལུས་) to
bind, tie up, make fast to exorcise:

འཛིན་པ་ II: subst. any binding-material
1. ribbon ; ལུས་ལྟ་ necklace, neck-cloth,
neckerchief. 2. cord, fastenings, fetter,
shackle : ལུས་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ the
fetters of *Karma*, also fig. for magic curse,
anathema. 3. used in colloq. for cramp
or convulsions.

Syn. ལུས་ལྟ་ *hchi-med* ; ལུས་ལྟ་ *hchi-med* ;
ལུས་ལྟ་ *hchi-med* ; pf. ལུས་ལྟ་ *hchi-med* = ལུས་ལྟ་

byig-pa; རྟིག་པ་ *byig-pa*; རྟིག་པ་ *byig-pa*, signifying རྟིག་པ་ *byig-pa* (*Mon.*).

འཛིན་པ་ *byig-pa* = རྟིག་པ་ or རྟིག་པ་ *byig-pa* (*Mon.*).

འཛིན་པ་ *byig-pa* a general term for women.

འཛིན་པ་ *byig-pa* *byin-ma* a handsome woman; maiden.

འཛིན་པ་ *byig-pa* n. of a village in རྟིག་པ་, in Tibet (*Mon.*).

འཛིན་པ་ *byig-pa* = རྟིག་པ་ or རྟིག་པ་ *byig-pa* depth, profundity (*Fig.*).

འཛིན་པ་ *byig-pa* trinket; glass-bangle for feet.

འཛིན་པ་ *byig-pa* *byig-pa* a glass vessel.

འཛིན་པ་ *byig-pa* or འཛིན་པ་, pf. འཛིན་པ་, fut. འཛིན་པ་, imp. འཛིན་པ་, resp. to mount a horse or carriage; འཛིན་པ་ to ride, to mount a horse.

འཛིན་པ་ *byig-pa* n. of a holy place with a small temple near Sam-ye.

འཛིན་པ་ *byig-pa* to be full, to get full (*Sch.*).

འཛིན་པ་ *byig-pa* evidently a form of འཛིན་པ་ *byig-pa* to press, to squeeze. འཛིན་པ་ has pf. འཛིན་པ་, fut. འཛིན་པ་, to press, to wring, &c.; འཛིན་པ་ and འཛིན་པ་ being mere corruptions of the foregoing, though *Jā.* has them.

འཛིན་པ་ *byig-pa* sometimes stands by mistake for འཛིན་པ་ *byig-pa*, a sparrow.

འཛིན་པ་ I: *byig-pa* acc. to *Jā.* 1. vb. n. to be twisted, distorted, pf. འཛིན་པ་. 2. sbst. curvature, crookedness, distortion. 3. adj. as འཛིན་པ་ crooked; འཛིན་པ་ the mouth distorted.

འཛིན་པ་ II: pf. འཛིན་པ་, fut. འཛིན་པ་, imp. འཛིན་པ་ 1. to scoop up or ladle water; འཛིན་པ་ འཛིན་པ་

to draw water from a spring; འཛིན་པ་ water-bucket. 2. to irrigate, to water.

འཛིན་པ་ *byig-pa* said to = རྟིག་པ་ *byig-pa* having reached; arrived at (*Fig.*).

འཛིན་པ་ *byig-pa* = རྟིག་པ་ *byig-pa* without mistake (*Mon.*); འཛིན་པ་ *byig-pa* sure necessities; unmistakable wants.

འཛིན་པ་ *byig-pa* or འཛིན་པ་ under one's control, hence. 1. to be tamed, subdued, made to yield; འཛིན་པ་ *byig-pa* retained by force; འཛིན་པ་ *byig-pa* subdued or overpowered by hard work; འཛིན་པ་ *byig-pa* entangled in vicious indulgences (*Sch.*).

འཛིན་པ་ *byig-pa* 1. to wish, to long for. 2. sbst. = རྟིག་པ་ *byig-pa* covetousness (*Mon.*).

འཛིན་པ་ *byig-pa* = རྟིག་པ་ *byig-pa* awkward, acc. to *Sch.* also left-handed; acc. to *Ca.* curved, crooked.

འཛིན་པ་ *byig-pa* (pf. འཛིན་པ་, fut. འཛིན་པ་, imp. འཛིན་པ་) to attest, to promise འཛིན་པ་ resp. འཛིན་པ་ id.

འཛིན་པ་ I: *byig-pa* related to འཛིན་པ་ (pf. འཛིན་པ་, fut. འཛིན་པ་, imp. འཛིན་པ་) 1. to cut in twain, cleave, split; འཛིན་པ་ to split wood; འཛིན་པ་ to cut with a saw (*Ca.*). 2. to confess, to acknowledge (*Jā.*). 3. to be afraid of.

འཛིན་པ་ *byig-pa* pf. འཛིན་པ་, fut. འཛིན་པ་ to chew (*Med.*; *Jā.*).

འཛིན་པ་ *byig-pa* (འཛིན་པ་) the spleen.

འཛིན་པ་ *byig-pa* or འཛིན་པ་ = རྟིག་པ་ or འཛིན་པ་ desire, wish; acc. to *Jā.* and *Ca.* to believe, to give credence to.

འཛིན་པ་ *balog-pa* sometimes spelt as *balog* happy advent.

འཛིན་པ་ *balog-pa* བཟུང་པ་ to smite; acc. to *Seh*, a wall.

འཛིན་པ་ *balog-thog* the sound of a falling article or thing.

འཛིན་པ་ *balog-wa* or *balog-wa* = བཟུང་པ་ བཟུང་པ་ to be holding, keep fast.

+ འཛིན་པ་ *balog-pig* = བཟུང་པ་ བཟུང་པ་ made secret.

འཛིན་པ་ *balog-pa* = བཟུང་པ་ vb. n. to smite.

+ འཛིན་པ་ *balog-dan* = བཟུང་པ་ བཟུང་པ་ བཟུང་པ་ *(Bda.)*.

འཛིན་པ་ *balog-po* occasionally for *balog*.

འཛིན་པ་ *balog-wa* I: vb. n. pf. བཟུང་པ་ 1. to escape, flee or steal away; also to flow out, come; བཟུང་པ་ the blood exuding; བཟུང་པ་ without splendour, lustreless; བཟུང་པ་ the money has fled; བཟུང་པ་ the vow is dissipated; བཟུང་པ་ to be consumed by fire; བཟུང་པ་ to be carried away by water. 2. to come out, to break forth, frq. of fire; བཟུང་པ་ *balog-pa-for* a quarrel, a war broke out, also of water breaking through an embankment. 3. to go over, to pass, be transferred.

འཛིན་པ་ II: vb. a., pf. བཟུང་པ་, fut. བཟུང་པ་, to pursue, chase, go after; བཟུང་པ་ hares by means of nets; བཟུང་པ་ to fish; བཟུང་པ་ a seducer; a swaggerer (*Seh*).

འཛིན་པ་ *balog-wa* I: 1. adj. topsy-turvy, upside-down. 2. to mistake or deviate from an order; བཟུང་པ་ to put into disorder, to confuse, to confound. 3. pf. བཟུང་པ་ to entrust, lay upon, to commit a thing to another's charge; to make, appoint; བཟུང་པ་ they appointed him

king; བཟུང་པ་ they made the queen tend the horses; བཟུང་པ་ he may be employed as a scullion; བཟུང་པ་ to make one powerless, to compel authority; བཟུང་པ་ manager. བཟུང་པ་ or (resp. བཟུང་པ་) to commission one with an affair or transaction; བཟུང་པ་ བཟུང་པ་ *bal-so yul debi lha-gruā gnang-la phrin-bol mdeag-do* he entrusted the sepulchre to the tutelary gods of the country. 4. to be thrown together confusedly, e.g., of the loose leaves of a book: བཟུང་པ་ virtue and vice are intermixed. 5. to rave, to be delirious, to talk confusedly whilst heavy with sleep (*Jā*).

འཛིན་པ་ *balog-wa*, acc. to *Ca*. 1. a thing committed to another's care. 2. a sly, crafty woman. 3. acc. to *Seh*, a dissolute woman (*Jā*).

+ **འཛིན་པ་** I: *balog-pa* = བཟུང་པ་: 1. pf. བཟུང་པ་ or བཟུང་པ་, fut. བཟུང་པ་, imp. བཟུང་པ་, supine བཟུང་པ་, to make, make ready, prepare; to, construct, build, etc.: བཟུང་པ་ am I to build? བཟུང་པ་ to make ropes out of *dra-ma* grass, prop. to make ropes out of it. བཟུང་པ་ to dress, to train one's self up (*Seh*); བཟུང་པ་ to renew, renovate, repair (*Seh*); བཟུང་པ་ to retouch, amend, correct, improve. བཟུང་པ་ hypocrisy, a mere outward performance of religious rites and observances: བཟུང་པ་ *balog-ma-byas spyod-pa* to live without hypocrisy. བཟུང་པ་ hypocrite. བཟུང་པ་ or བཟུང་པ་ acc. to *Ca*, an established rule or canon (*Jā*).

འཛིན་པ་ II: *balog-pa* 1. adj. disorderly, dissolute, immoral. 2. sbst. disorderly conduct, dissoluteness: བཟུང་པ་ committing various acts of immorality.

E

E ja I: this the seventh letter of the Tibetan alphabet, according to the grammarians of Tibet, was not borrowed from India, its equivalent being unknown in any of the Indian languages of the seventh century, A. D., when the Tibetan written language was shaped by Thon-mi Sambhota. In sound it corresponds with the English J, but as an initial it is pronounced in *O.* as Jh. However when it is surmounted by any letter or has a prefix preceding it, as in the words རྩེ *rije* and རྩེ། *gyiel*, it then resumes the sound of a pure J.

E II: 1. tea; word derived from the Chinese *ca*, signifying tea. The resp. form for *ja* is རྩེ། *geol-ja*.

རྩེ། *ja-ko* a hide bag for packing tea (*Rtsii.*).

རྩེ། *ja-gkrug* a twirling stick, the tea churning-piston.

རྩེ། *ja-kha* of the colour of tea; n. of a Chinese scarf of brick-red colour.

རྩེ། *ja-khug* a vessel or bag in which tea is kept.

རྩེ། *ja-khra* a large tea-pot made of copper, silver, &c., for serving tea to the congregation of monks at a religious service.

རྩེ། *ja-rgyab* lit. "after tea." In Tibet and Sikkim table-talk commences after tea has been served.

རྩེ། *ja-gchoq* libation of tea.

རྩེ། *ja-bhag* or རྩེ། *ja-btag* tea-grinder (in Tibet powdered tea is put in boiled water); grinding stone, used for kitchen purposes.

རྩེ། *ja-gyon* one who is in charge of tea-drinking meetings; head tea-cook.

རྩེ། *ja-plug* the first preparation of tea which is sometimes offered to the gods; first quality of tea.

རྩེ། *ja-bhik* tea-pot, tea-kettle. This word, sounded *sham-bing*, is the common term used in *O.*

རྩེ། *ja-sbyor* a mixture of tea with butter and salt (*Rtsii.*).

རྩེ། *ja-ma* tea-maker, tea-cook, a cook who prepares tea and gruel, &c. (*Rtsii.*).

རྩེ། *ja-tshag* a sieve to strain tea (*Rtsii.*).

རྩེ། *Ja-ga-ju* n. of a kind of tea (*Rtsii.*). རྩེ། *Ja-gu* another kind of tea (*Rtsii.*).

རྩེ། *ja-ril* in *W.* acc. to *Jā.* grinding-stone; also a skull.

རྩེ། རྩེ། *ja-lag-gñis* an abbr. of རྩེ། and རྩེ།, i.e., one who prepares tea and another who serves it (*Rtsii.*).

རྩེ། *ja-luñ* the handle straps of a leathern-trunk.

རྩེ། *ja-pit* tea plant. In Tibet the tea-plant is styled རྩེ། རྩེ།, i.e., the plant which cures Indian or Chinese diseases, as being an antidote against malarial fever.

རྩེ། *ja-sañ* plain decoction of tea: རྩེ། རྩེ། རྩེ། get plain tea with its accessories! (*Rtsii.*).

ཇེ་ཤོ་ *ja-sigs* used in ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ *Ja-sho ja-sigs ji-shed-dan* (J. Zan.).

ཇེ་ཤོ་ *ja-sun* time when tea is served.

ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ *ja-sun-can* acc. to *Seh*. a cup of tea; as much as a cup of tea.

ཇེ་ཤོ་ *ja-ser* yellow tea exported from Amdo into Eastern Tibet.

ཇེ་ཤོ་ *ja-hoh* = ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ *jeod-gyod* or ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ *jeod-ser* yellowish-red, acc. to *Ja*. ཇེ་ཤོ་ *ja-bod* is yellow-red.

ཇེ་ཤོ་ *jag* ཇེ་ཤོ་ robbing, robbery; ཇེ་ཤོ་ *jag rgyag-pa* to commit robbery.

ཇེ་ཤོ་ *jag-pa* ཇེ་ཤོ་ one who terrifies by shouts and gestures; a robber. ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ it is a lurking place of husbandmen who rob, or who are robbers (*MU*). In this passage ཇེ་ཤོ་ might be almost a verb "to rob."

ཇེ་ཤོ་ *jag-gyen* captain of a gang of robbers; a brigand chief.

ཇེ་ཤོ་ *Jal* n. of a place in Tibet; ཇེ་ཤོ་ *Jal-gyi-phu* the uplands of *Jal* (*Deb*. ཇེ་ཤོ་ 41).

ཇེ་ཤོ་ I: 1. num. fig 87. 2. the correlative form of the pron. ཇེ་ཤོ་ of what.

ཇེ་ཤོ་ II: is used in expressions illustrating examples, comparison, measurement, dimensions, also extent of time. ཇེ་ཤོ་ and ཇེ་ཤོ་ are of same signification; but Tibetan grammarians discriminate their use as follows:—ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ in making comparisons and measurement use *ji*, in the case of direct significations use *oi*.

ཇེ་ཤོ་ *ji-shed* ཇེ་ཤོ་, ཇེ་ཤོ་ what, whatever, relative to words spoken: ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ whatever I may have said; ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ ཇེ་ཤོ་ ཇེ་ཤོ་ ཇེ་ཤོ་ doing in accordance with what one has said.

ཇེ་ཤོ་ *ji-ga* = ཇེ་ཤོ་ when examined or searched into: ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ *ji-ga shyes-bu de ho-gishar byed-pa gin-nam* (*K. d. 4*) if looked into, is not that person really wonderful?

ཇེ་ཤོ་ *ji-sham-pa* equal to what?

ཇེ་ཤོ་ *ji-shed*, = ཇེ་ཤོ་ ཇེ་ཤོ་, ཇེ་ཤོ་, ཇེ་ཤོ་: 1. as much as; as great as. 2. whatever is or may be possible. 3. just about (so much).

ཇེ་ཤོ་ or ཇེ་ཤོ་ what is, or as much as is (*Deb*. 8).

ཇེ་ཤོ་ *ji-ha* or ཇེ་ཤོ་ 1. ཇེ་ཤོ་, ཇེ་ཤོ་, ཇེ་ཤོ་ how, of what kind, of what nature. 2. sbst. quality, nature, condition (*Os*.); ཇེ་ཤོ་ = ཇེ་ཤོ་ then.

ཇེ་ཤོ་ *ji-har*, ཇེ་ཤོ་ adv. as, in what manner; ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ acc. to what he has said; ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ in as much as, in the measure of. ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ in the proportion as one shall be contented. ཇེ་ཤོ་ *ji-ha-bu* such as, like as. ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ *ji-har de* ཇེ་ཤོ་ = ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་; ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ ཇེ་ཤོ་ ཇེ་ཤོ་ how to be taken? ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ in what manner should I convey requests to the lama? ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ *ji-har byor-pa* ཇེ་ཤོ་ acc. to the measure of one's means or attainments. ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་, *ji-har yan* = ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ for example, thus.

ཇེ་ཤོ་ *ji-gto* is said to = ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ *oi-gto de nas* ཇེ་ཤོ་ so and so. It also is a conjunction meaning but if, nevertheless.

ཇེ་ཤོ་ *ji-nag* = ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ or ཇེ་ཤོ་ *ji-har* also ཇེ་ཤོ་ as for instance; henceforth.

ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ *ji-nag-byis* = ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ as much as possible; to the utmost, to the best of one's ability, as far as it lies in one's power.

ཇེ་ཤོ་ *ji-ma-rud* = ཇེ་ཤོ་ཇེ་ཤོ་ exclamatory phrase akin to ཇེ་ཤོ་, ཇེ་ཤོ་ or ཇེ་ཤོ་, alas!

རྟོག་པོ་ *ji-toug* = ལ་ལ་ how, like what? in what manner? རྟོག་པོ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ (A. 128) "how the merciful ones, the refuge (of the helpless), have passed away!"

རྟོག་པོ་ *ji-toug* ལྟ་བུ་ how much? རྟོག་པོ་ as soon as, when; རྟོག་པོ་ how many have been got?

རྟོག་པོ་ *ji-shig* ལྟ་བུ་; རྟོག་པོ་, རྟོག་པོ་ ལྟ་བུ་ seldom.

རྟོག་པོ་ *ji-bekin* how, like what?

རྟོག་པོ་ *ji-bekin-du* accordingly.

+ རྟོག་པོ་ *ji-bog* = ལ་ལ་ 1. in accordance with, conformity with. 2. ལ་ལ་ whatever is fit, is becoming (*Dag. 8*).

རྟོག་པོ་ *ji-erg* ལྟ་བུ་ as long as; རྟོག་པོ་ ལྟ་བུ་ ལྟ་བུ་ all the life long; as long as one lives.

རྟོག་པོ་ *ji* the Chinese term for Buddhism which in Tibetan is ལ་ལ་, in Sanskrit ལ་ལ་.

རྟོག་པོ་ *ju* num. fig. 67.

རྟོག་པོ་ *ju-thig* denotes a drawing of lots by threads of different colours, whence a class of Bon-po is called རྟོག་པོ་ལྟ་བུ་ (*Ja.*).

རྟོག་པོ་ *ju-po* a globular stone used for grinding spices = ལ་ལ་ (*Ja.*); acc. to *Mon.* ལ་ལ་ = ལ་ལ་, a pestle.

རྟོག་པོ་ *ju-ru-ju* a kind of tea (*Btsu.*).

རྟོག་པོ་ *ju-ces* a kind of satin.

རྟོག་པོ་ *Jun-wa* n. of a celebrated Tibetan chief under whose orders the sacred series of works called Kahgyur and Tangyur were engraved on wooden blocks at Lhasa (*Loh. 9, 17*).

རྟོག་པོ་ *jub-phab* a kind of tea (*Btsu.*).

རྟོག་པོ་ *ju* strategy (*Ja.*).

རྟོག་པོ་ *ju* *gahag-po* = ལ་ལ་ one skilful in means, one full of resources.

རྟོག་པོ་ I: *ju-legs* = ལ་ལ་ one who has conquered his enemies; a Buddhist saint of the *Hinayana* School.

Syn. ལ་ལ་ *gahab-rtsod-rgyal*; ལ་ལ་ *gyul-legs-po*; ལ་ལ་ *dgra-boom-po*; ལ་ལ་ *dgra-las-rgyal* (*Mon.*).

རྟོག་པོ་ II: 1. acc. to *Sci.* possessed of good manners, of propriety of conduct; decent, agreeable; ལ་ལ་ sincere. 2. acc. to *Ca.* clever, skilled, able, experienced; ལ་ལ་ *gyul-legs-po* skilful in agriculture; ལ་ལ་ *dgra-boom-po* dextrous in military matters.

རྟོག་པོ་ *ju-me* a sort of silk stuff (*Ca.*).

རྟོག་པོ་ 1. num. fig. 97. 2. a particle, used for expressing the comparative degree of an adj. or adv., and esp. a gradual growing or increase, often with termin. case or ལ་, ལ་ལ་ = ལ་ལ་ grew larger and larger: ལ་ལ་ ལ་ལ་ ལ་ལ་ many streamlets increased in size becoming larger and larger (*Btsu. 50*). ལ་ལ་ (they) go on increasing in number; ལ་ལ་ it has become more evident; ལ་ལ་ going nearer and nearer; ལ་ལ་ higher and higher; ལ་ལ་ to grow better and better. 3. progress: ལ་ལ་ (Sura. 5) whatever progress you observe in the advance of the doctrine in this place (association). 4. acc. to *Lee.* ལ་ལ་ sound, voice (*Ja.*). 5: acc. to *Schiv.* a hortative particle, often connected with a vocative.

རྟོག་པོ་ *ju-kha* a deed.

རྟོག་པོ་ *ju-khyog* acc. to *Sch.* now you, you first.

རྟོག་པོ་ *ju-dan-po* the very first. ལ་ལ་ thinner and thinner or finer and finer.

རྒྱུ་མེད་ཀྱི་མེད་པ་ལྟར་འཕྲོ་ལྟར་ to grow poorer, become more and more destitute.

རྒྱུ་མེད་ཀྱི་མེད་པ་ a little while, sometime.

རྒྱུ་མེད་ཀྱི་མེད་པ་ growing longer and longer.

རྒྱུ་མེད་ 1. རྒྱུ་མེད་ *dad-po* or རྒྱུ་མེད་ རྒྱུ་མེད་, རྒྱུ་མེད་ the first or earliest. 2. རྒྱུ་མེད་, རྒྱུ་མེད་ sound, voice.

རྒྱུ་མེད་ 1. num. fig. 127 = རྒྱུ་མེད་ or རྒྱུ་མེད་.

རྒྱུ་མེད་ *jo-jo* རྒྱུ་མེད་ elder brother (*Dag.* 8); = རྒྱུ་མེད་ in *O.* and རྒྱུ་མེད་ in *Sikk.*

Syn. རྒྱུ་མེད་ *phu-do*, རྒྱུ་མེད་ *phon-skyes*, རྒྱུ་མེད་ *thob-ma skyes*, རྒྱུ་མེད་ *sep-bdein*, རྒྱུ་མེད་ *thu-do*, རྒྱུ་མེད་ *gon-po* (*Mhon.*).

རྒྱུ་མེད་ *jo-gdan* = རྒྱུ་མེད་ རྒྱུ་མེད་ the seat or head-quarters of the Jo-nang-pa sect of Buddhism in Tibet.

རྒྱུ་མེད་ *Jo-nal* or རྒྱུ་མེད་ n. of a place with a lofty *Chorten* and a convent situated about 100 miles to the N.W. of Tashilhunpo; the place where *Phyogs-lag Rnam-rgyal* the founder of the Jonang-pa sect was born, and whence the name Jonang-pa was derived.

རྒྱུ་མེད་ *jo-wo* རྒྱུ་མེད་, རྒྱུ་མེད་; རྒྱུ་མེད་ also རྒྱུ་མེད་ lord, master, noble, venerable; also one of the nobility.

Syn. རྒྱུ་མེད་ *gter-wo*; རྒྱུ་མེད་ *ngon-po*; རྒྱུ་མེད་ *ngon-bdren* (*Mhon.*).

རྒྱུ་མེད་ *Jo-wo Ja-ma-li* n. of an image of Buddha in Yambu the ancient capital of Nepal.

རྒྱུ་མེད་ *Jo-wo rje* (lit. the noble lord) the Tibetan title of Atis'a.

རྒྱུ་མེད་ *Jo-wo phyil dkar-wa* n. of a demi-god (*Rtsi*).

* རྒྱུ་མེད་ *Jo-wohi lugs-kyi rtsi-agrin* (580) the deity Hayagriwa acc. to the system of *Jo-wo*.

རྒྱུ་མེད་ *jo-mo* 1. རྒྱུ་མེད་ the female head of a household, a woman that governs as mistress of her own servants. 2. a cloistress, nun.

རྒྱུ་མེད་ *Jo-mo kha-nag* snowy mountain in S. Tibet towards Bhotan.

རྒྱུ་མེད་ *Jo-mo gahs-dkar* lit. the lady of the white snows, a Tibetan name for Mount Everest.

རྒྱུ་མེད་ *Jo-mo lha-ri* the snowy mountain between Tibet and Bhotan ordinarily called Ohumalari.

རྒྱུ་མེད་ *jo-rtsi* varnish for wooden furniture.

རྒྱུ་མེད་ *jo-rtsi geor-gog* lustrous gold-leaf for painting purposes.

རྒྱུ་མེད་ *Jo-rdoch* or རྒྱུ་མེད་ *Jo-mo rdoch* n. of a fort and district in Tibet (*Rtsi*).

* རྒྱུ་མེད་ *Jo-lugs agrol-dkar* (2A.)

རྒྱུ་མེད་ *nyal-wa* resp. for རྒྱུ་མེད་ རྒྱུ་མེད་; imp. རྒྱུ་མེད་ 1. to meet; to interview, obtain access to an honoured person, to wait on, to pay one's respects to a person: རྒྱུ་མེད་ རྒྱུ་མེད་ I will pay a visit to my father; རྒྱུ་མེད་ རྒྱུ་མེད་ *phyis myur-du nyal-du yon* I shall take the liberty of soon coming back; རྒྱུ་མེད་ རྒྱུ་མེད་ to ask for an audience; རྒྱུ་མེད་ རྒྱུ་མེད་ cannot get in, cannot obtain admittance; རྒྱུ་མེད་ རྒྱུ་མེད་ they exchanged many compliments and expressions of joy; རྒྱུ་མེད་ རྒྱུ་མེད་ to visit a sanctuary or a holy place; to go on a pilgrimage; རྒྱུ་མེད་ རྒྱུ་མེད་ a pilgrim. 2. རྒྱུ་མེད་ རྒྱུ་མེད་ *go-wahi nyal-wa* རྒྱུ་མེད་ to understand, comprehend; རྒྱུ་མེད་ རྒྱུ་མེད་ to understand the meaning.

མཇེང་པ་ *nyal-kha* audience, access to a great man's presence, admittance; མཇེང་པ་ བཏོང་བ་ or བཏང་བ་ to give audience, grant interview; མཇེང་པ་ རྒྱུད་བ་ to have an interview with; to meet.

མཇེང་པ་ *nyal-rtan* a present made at an interview with a great man.

མཇེང་པ་ *nyal-dar* the scarf that is presented on the occasion of an interview.

མཇེང་པ་ *nyal-gna-pa* an introducer, master of ceremonies (*Cs.*).

མཇེང་པ་ *nyal-phyag* salutation.

མཇེང་པ་ *nyal-ma* a visit paid by many together, a grand reception (*Cs.*).

མཇེང་པ་ *nyal-shu* a prayer made on the occasion of an interview or meeting.

མཇེང་པ་ *nyal-pa* = མཇེང་པ་ 1. ལུས་ཀྱི་གྲོ་ལུ་ the neck (*Dag. 8*). 2. རྩ་མཇེང་ meadow (*Schtr.*).

མཇེང་པ་ *nyal-bmol* explained as མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ among birds or animals, for instance one hugging or embracing the neck of another to pick or tickle each other with the teeth; མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ let the four corners be made beautiful with peacocks crossing each other's necks (*A. 4*).

མཇེང་པ་ *nyal-sab*, བ. རྩ་མཇེང་ *khlo-sab*.

མཇེང་པ་ *nyug* the back, the tail; what is behind, the hinder part, of anything, resp. རྩ་མཇེང་ posteriors, backside, tail (*Dag. 8*). མཇེང་པ་ colloq. to turn one's back (on another). With regard to time = the end: རྩ་མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ at the end of the eighth month; མཇེང་པ་ or མཇེང་པ་ as adv. and postp. are colloquially in common use to signify: at the end of, at last, behind, after, with genit. of the verbal root; also མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ = the last, the last one.

མཇེང་པ་ *nyug-sgro* lower or inferior part, underpart, buttocks; tail-feather (*Sman.*).

མཇེང་པ་ *nyug sgro-can* = མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ peacock.

མཇེང་པ་ *nyug bste-wa* to make a prayer after having done some act of merit.

མཇེང་པ་ *nyug-bstos* (མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ *nyug-bstos* *nyug-bstos*) མཇེང་པ་ gone to the extremity; attaining thoroughness in any subject.

མཇེང་པ་ *nyug-do* the bone of the tail: མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ (Sman.) the sheep's tail-end cures kidney, pains in the waist and disease caused by མཇེང་པ་.

མཇེང་པ་ *nyug-rdum* = མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ with short tail, tail out off, an ill-conditioned improvident person who at the end disappoints or behaves ungratefully.

མཇེང་པ་ *nyug-shod-can* = མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ a comet (*Mkon.*).

མཇེང་པ་ *nyug-ma* or མཇེང་པ་ *nyug-ma* མཇེང་པ་, མཇེང་པ་, མཇེང་པ་ the tail, the posterior that hangs down; མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ *nyug-ma sgri-wa* to wag the tail; fig. the further progress and final issue of an affair; the consequences; མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ the last.

Syn. མཇེང་པ་ *rdam-ma*, མཇེང་པ་ *shu-gu* (*Mkon.*).

* མཇེང་པ་ *nyug-rins* or མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ *Du-wa nyug-rins* མཇེང་པ་ comet (*Kalac. T. 49*).

མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ one of the nine planets of Hindu Astronomy.

མཇེང་པ་ *nyis* མཇེང་པ་, མཇེང་པ་ the penis (*Dag. 8*); in the Tantras it is called མཇེང་པ་ མཇེང་པ་; མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ or མཇེང་པ་ མཇེང་པ་ erection of the penis; མཇེང་པ་ the glans penis; མཇེང་པ་ *nyis-rig* the penis and the testicles. མཇེང་པ་ the membranous covering or the sheath of the penis (*Jā.*).

Syn. མ་ཕྱུག་ *pha-rtag*; མ་ཕྱུག་ *pha-dhac* (*Mon.*).

མཛེན་པ་ *myed-pa* བཟུངས་ suffering, enduring, bearing patiently; acc. to *Os.* obnoxious; མ་ཕྱུག་ prop. free; gen. acc. to Buddhist ideas the world, the universe.

འཇགས་པ་ *ajag-pa* *ajag* (*Os.*); acc. to *Sch.* to establish, settle, fix, found; hence prob. བདེ་འཇགས་ and སྤྱི་མཇགས་ *khri-ajags*, འཇགས་ཀྱིས་ prob. འཇགས་ཟུང་ time of prosperity, of peace, of rest; a time without disturbances, war, epidemic, etc. (*Jd.*).

འཇགས་ཀྱི་ *ajag-skye*, v. འཇགས་.

འཇགས་པ་ *ajag-gdan* a seat made of the grass called འཇགས་; a cotton-rug with its edges turned up with red cloth.

འཇགས་ *ajag-ma* བོད་ 1. a fragrant grass, *Andropogon muricatus*. 2. acc. to *Sch.* a coarse and thick grass of inferior quality used in roofing huts. 3. a blade (of grass); stalk (of corn); འཇགས་པ་ལྟར་ on every blade of grass; འཇགས་པ་ལྟར་ལྟར་ a bundle of blades of *Kupa* grass. འཇགས་ལྟར་ acc. to *Sch.* horse-tail, pewter grass, *Equisetum* (*Jd.*). འཇགས་པ་ལྟར་ also called འཇགས་ བོད་ the roots of this grass. In Tsang འཇགས་ is called རྩ་, འཇགས་ being colloq. a word of *C.*; in Tsang we hear མ་ཕྱུག་ རྩ་ *sa-shid phru-rlog byed-rgyu*; རྩ་མཇགས་ a shovel with which soil is overturned (*Rtsif.*).

འཇགས་ *ajags* v. under འཇགས་ 1. འཇགས་ as རྩ་མཇགས་ = རྩ་མཇགས་ remember, keep in mind: རྩ་མཇགས་རྩ་མཇགས་ལྟར་ རྩ་མཇགས་ རྩ་མཇགས་ pray bear in the ocean of your mind that we may meet before long (*Yig. k. 26*). 2. clay or mud (*Dag. 8*).

འཇགས་ *ajags-pa* in *C.* to give, to make a present, to formally present (*Georgi's Alphabetum Tibetanum*).

འཇགས་ཟུང་ *ajags-rim* = བདེ་འཇགས་ཟུང་ the time of happiness or prosperity.

འཇགས་ *Hjag* place in N. W. Tibet which once formed the kingdom of *Hjag* (*J. Zol.*).

འཇགས་ཀྱི་གསུང་ *Hjag-gyi rgyan-gakher* one of the thirty-seven holy places of the Bon (*G. Bon. 38*).

འཇགས་པ་ *Hjag-wa* to devour, swallow (*Sch.*).

འཇགས་པ་ལྟར་ *Hjag-tsha Lha-gdan* the son of king སྤྱི་མཇགས་པ་ *Khri lde-gtsug-hrtan* betrothed to the sister of the Emperor *Jai, Jai* the fifth of the *Tang* dynasty. He died before his would-be spouse could reach Tibet. His father, however, married her as she would not go back to China without becoming a queen.

འཇགས་ *Hjag-so* = མ་ཕྱུག་ *sa-gutshang*.

འཇགས་པ་ *Hjag-shab* n. of a place in Kham (*Loñ. 2, 18*).

འཇགས་པ་ *Hjag-sa-tham* n. of a place in Kham (*Loñ. 2, 18*).

འཇགས་པ་ *Hjan-po* a consort; properly འཇགས་ = husband, and འཇགས་ = wife.

འཇགས་པ་ *Hjag-gdan* a soft rug made of wool (*Rtsif.*).

འཇགས་པ་ *Hjag-pa* pf. prob. འཇགས་ fut, འཇགས་ to sneak, alink, creep privily; to lie in wait, in ambush; འཇགས་པ་ to make an attempt on a person's life.

འཇགས་པ་ *Hjab-bu-wa* = འཇགས་ *rkun-po* or འཇགས་ *rkun-ma* (*Mon.*) a thief; འཇགས་པ་ རྩ་མཇགས་ to steal clandestinely.

འཇགས་ *Hjab-tse* a pair of scissors, nippers, teeners.

འཇགས་པ་ *Hjab-tse-kha* a kind of rug made of རྩ་མཇགས་ *gder-ma* (*Yig.*).

हम्बलर-क्लास *hjam-pab: rgs* नन्दबाजीव
humbler classes (opp. to *रुम्ब-पा*), soft,
tender, smooth, mild, *e.g.*, of cloth, hair; a

* *Hjam-dpal rla-sgra* जङ्गुची-
चङ्गुची n. of a Buddha (Ta. 2, 279).

in one's mind, to ponder; more fully expressed by གློག་གཤམ་ *hlos-gahal-wa* (གཤམ་, 𑄧𑄭𑄣𑄭𑄰) to understand. 4. to pay; pay back, repay; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *kyin-pa hjal-wa* to repay a loan; ལྷོ་ལྷོ་ *hjal-wa* to pay rent or tax, esp. with ལྷོ་; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *kyin-pa hjal-wa* or ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *kyin-pa hjal-wa* to retaliate, return, repay, return evil for good; also in the way of a fine or punishment. In the Tibetan penal code ལྷོ་ལྷོ་ *khri-hjal*, i.e., payment in ten thousand fold is necessary for making good the loss of sacred life or objects; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *kyin-pa hjal-wa* in eighty-fold for the property of the clergy; ལྷོ་ལྷོ་ *kyin-pa hjal-wa* nine-fold is compensation for the property of ordinary men. ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *kyin-pa hjal-wa* the articles or essentials of payment in purchase or of exchange in barter.

ལྷོ་ལྷོ་ *hjal-kha* the act or business of measuring; ལྷོ་ལྷོ་ *hjal-kha* measured.

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *hjal-war-byed* = ལྷོ་ལྷོ་ *kyin-pa hjal-wa* or ལྷོ་ལྷོ་ *kyin-pa hjal-wa* paying in price; ལྷོ་ལྷོ་ *hjal-wa* ལྷོ་ *hjal-wa* dry or liquid measurement or weighing.

ལྷོ་ལྷོ་ *hjal-byed* ལྷོ་ = 4 *adhakas*; a measure; a measure of capacity.

འཇམ་པ་ *hjas-pa*, v. ལྷོ་ལྷོ་ (Mon.).

འཇམ་པ་ *hji-wa* 1. or ལྷོ་ལྷོ་ = ལྷོ་ལྷོ་ a flea, also ལྷོ་ལྷོ་ *hji-wa*. 2. acc. to *Cs.* = ལྷོ་ལྷོ་. 3. soft, smooth. 4. acc. to *Sch.* disgusting, nasty, e.g., of a filthy smell.

འཇམ་པ་འཇམ་པ་ I: *hji-gten* = ལྷོ་ལྷོ་ 1. the transmigratory existence (Mon.); ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* or ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* passed out of the world. 2. symbolically the number three (Rtsi.).

འཇམ་པ་འཇམ་པ་ II: ལྷོ་ལྷོ་ receptacle of all that is perishable. 1. the external world, the universe; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ the god of the

world (who is also subject to death); ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten las hda-pa* one that has escaped from this world, emancipated, blessed; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten-gsum* the three divisions of the world: earth, the heavens and hades; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten-gyi bya-wa* worldly things or affairs; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten-la dgos-pahi hlab-bya* useful maxims of life, moral rules; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ the eight worldly objects:—(a) ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* gain; (b) ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* loss; (c) ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* fame; (d) ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* notoriety or ill-fame; (e) ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* slander or scandal; (f) ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* praise; (g) ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* happiness; (h) ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* misery. ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ the five temporal acts of a Buddha:—Conception in the mother's womb, birth, youthful achievements, marriage, and reigning over the kingdom. ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ the five works leading to the passing out of the world of a Buddha: (a) ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* renunciation; (b) ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* asceticism; (c) ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* turning the wheel of Law, i.e., preaching religion; (d) ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* subduing the devil (Māra) by exhibiting religious miracles; (e) ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* the attainment of Nirodha. 2. world, as a more general term: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* the Sukhāvati or the world of bliss. There are two kinds of worlds:—(a) ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* the impure or defiled world, i.e., the world of sin; (b) ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *hji-gten* the sanctified world, i.e., the world of purity. Most Buddhists include our world, in the *Madag-pahi Hji-gten*. The following five include the pure worlds or *Dag-pahi hji-gten*: (a) ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་

ཁང་པས་ the worlds which have been sanctified by the presence of the seven Sugata Buddhas or the happily-passed-away Buddhas; (b) the worlds presided over by the Buddhas of the ten quarters and the five Dhyāni Buddhas; (c) the world of beatitude called རྟོན་ལྷ་ཁང་ or རྟོན་པ་ལྷ་ཁང་འཇིག་རྟེན་ཁང་པ།; (d) the world called རྟོན་པ་མ་ལའ་ or De-wa-chaan or the World of Bliss of the Northern Buddhists (*Sorig.*). Our present world is divided into two:— (a) རྟོན་པ་འཇིག་རྟེན་ *Phyi-gnod-kyi hji-g-rtan* the physical or inorganic world, (b) རྟོན་པ་འཇིག་རྟེན་ the living or animated world.

འཇིག་རྟེན་ཁང་པ་ *hji-g-rtan-kham* རྟོན་པ་ཁང་པ་ the world.

Syn. རྟོན་པ་ *sa-rtan*; རྟོན་པ་འཇིག་རྟེན་ *bond-kyi-gnod*; རྟོན་པ་འཇིག་རྟེན་ *gnas-rtan*; རྟོན་པ་འཇིག་རྟེན་ *rad-ahyed*; རྟོན་པ་འཇིག་རྟེན་ *sa-bon* (*Mñon.*).

འཇིག་རྟེན་ཁང་པ་འཇིག་རྟེན་ *hji-g-rtan-kham kyi cha-gas* རྟོན་པ་ཁང་པ་ part of the world.

* འཇིག་རྟེན་ཁང་པ་འཇིག་རྟེན་ *Hji-g-rtan mkhab-bgro* n. of a nymph.

འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *hji-g-rtan mkhyen-pa* རྟོན་པ་འཇིག་རྟེན་ the knower of the world, i.e., of all that happens in the world.

འཇིག་རྟེན་ཁང་པ་ *hji-g-rtan-khrims* = རྟོན་པ་ཁང་པ་ *rgyal-khrims* the laws or institutes for governing (*Mñon.*).

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁང་པ་ *hji-g-rtan-gyi gtam* worldly saying, common saying, proverb.

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁང་པ་ *hji-g-rtan-gyi thad* རྟོན་པ་ཁང་པ་ worldliness; in the direction of worldliness, or usage, custom, etc.

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁང་པ་ *hji-g-rtan-gyi bar* རྟོན་པ་ཁང་པ་ in the world a dark space, n. of a hell.

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁང་པ་ *Hji-g-rtan-gyi gtso-ko* the lord of the universe (*M. V.*).

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁང་པ་ *hji-g-rtan-gyi tsaul* རྟོན་པ་ཁང་པ་ worldly manner, according to custom, or usage.

འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *Hji-g-rtan tgon-po* རྟོན་པ་ཁང་པ་ the patron or protector of the world; an epithet of the *Bodhisattva Avalokites'vara*; also n. of the Buddha.

འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *hji-g-rtan hji-g-pa* རྟོན་པ་ཁང་པ་ the destruction of the world.

འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *hji-g-rtan hji-g-pa* རྟོན་པ་ཁང་པ་ an aversion to the concerns of this world, being the outcome of adherence to the Doctrine.

འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *hji-g-rtan-bdul* (འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *saas-rgyas spyi-bi-mtshan*) རྟོན་པ་ཁང་པ་ one who has conquered the world—a general epithet of Buddha (*Mñon.*).

འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *hji-g-rtan-pa* རྟོན་པ་ཁང་པ་ a worldly man, a layman.

འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *hji-g-rtan dpañ-po* = རྟོན་པ་ཁང་པ་ རྟོན་པ་ཁང་པ་ the sun, the witness of the world.

འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *hji-g-rtan pha-rol* རྟོན་པ་ཁང་པ་ the next world.

འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *Hji-g-rtan byed-po* the maker of the universe, an epithet of རྟོན་པ་ཁང་པ་ *Mahes'vara* (*Situ. 8*).

འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *Hji-g-rtan byed-po* = རྟོན་པ་ཁང་པ་ *lha-tshas-pa* a name of Brahmā (*Mñon.*).

འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *Hji-g-rtan dcañ-phyug* རྟོན་པ་ཁང་པ་ a name of Avalokites'vara (*Mñon.*).

* འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *Hji-g-rtan dcañ-phyug yi-gs bdam* the seven letters symbolical of Avalokites'vara (*A. 24*).

འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *hji-g-rtan-mig* = རྟོན་པ་ཁང་པ་ རྟོན་པ་ཁང་པ་ the sun as the eye of the world (*Mñon.*); n. of a Rishi, the founder of *Lokāyata* sect of Indian atheists (*Grub. 5*).

འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *Hji-g-rtan meq-po* (འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *meq-po*) the ancestor of the world, an epithet of Brahmā (*Mñon.*).

* འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་ *hji-g-rtan sla-wa* རྟོན་པ་ཁང་པ་ (*Kālac. T, 74*).

འཇིག་རྟེན་པ་ལ་མཁའ་མཁའ་ *Hjig-ten las bdas-ma* a n. of the queen of the Noi-Jin demons (*K. g.* 5 130).

འཇིག་རྟེན་པ་རྩལ་ *hji-g-ten gñ rta-ma* = འཇིག་རྟེན་པ་རྩལ་ *bbab-chen* a hill torrent (*Mñon.*).

འཇིག་པ་ I: *hji-g-pa* = འཇིག་པ་ མཁའ་ break-ing down, destruction, ruin.

འཇིག་པ་ II: 1. vb. act. pf. འཇིག་, fut. འཇིག་, imp. འཇིག་ (*Rdo. 46.*) to destroy, to devastate, to devour, to abolish, to do away with, dissolve (an enchantment). 2. vb. n. pf. འཇིག་ or འཇིག་ *shig* to be lost; undermined; to decay, perish: འཇིག་པ་ལྟ་ རྩལ་ (earthly good) may be easily lost again; འཇིག་པ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ to restore repair. 3. to suck, draw out moisture (*Sch.*), v. འཇིག་.

འཇིག་པ་ལ་ *hji-g-pa-can* frail, perishable (*Ca.*); འཇིག་པ་ imperishable.

འཇིག་པ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *hji-g-pa-bi bkal-pa* འཇིག་པ་ལྟ་ the period of dissolution of the universe.

འཇིག་པ་ལྟ་ལྟ་ *hji-g-pa-bi bañ-can* འཇིག་པ་ subject to destruction.

འཇིག་པ་ལྟ་ *hji-g-par ka-wa* འཇིག་པ་ apprehensive of danger, fearful.

འཇིག་པ་ལྟ་ *hji-g-tshogs* lit. collection of the destructibles, i.e., the worldly things; འཇིག་པ་ terrible.

འཇིག་པ་ལྟ་ལྟ་ *hji-g-tshogs-la ka-wa* the doctrine of regarding everything as destructible; described as འཇིག་པ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ one of the five schools of philosophy that aimed at freedom from misery, holding that worldly existence is comprised of five miseries; the doctrines opposed to it were:—(1) འཇིག་པ་; (2) འཇིག་པ་; (3) འཇིག་པ་; (4) འཇིག་པ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་; (5) འཇིག་པ་. [The Sanskrit equivalents may be thus rendered:—(1) འཇིག་པ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ regarding the body as permanent; (2) འཇིག་པ་ལྟ་ལྟ་ ponder-

ing on death; (3) འཇིག་པ་ལྟ་ false conception, i.e., denial of future existence; (4) འཇིག་པ་ལྟ་ hesitation or doubt about truths; (5) འཇིག་པ་ལྟ་ doubt about rules of conduct] 8.

འཇིག་པ་ = *hji-gs*, འཇིག་པ་ *ba-ru-ra* a medicinal fruit.

འཇིག་པ་ལྟ་ I: འཇིག་ vb. to fear, be afraid, be terrified. Frq. both in old and recent lit., also common in colloq. In books occurs with the instrumental case of the object: འཇིག་པ་ལྟ་ འཇིག་པ་ལྟ་ fearing those who were able to destroy the city; but in later writings and in colloq. takes འཇིག་པ་ལྟ་ because her anger was arising, he became afraid of the goddess (*Mil.*): འཇིག་པ་ལྟ་ འཇིག་པ་ I am afraid of you, thus he said. The form of the supine seems to be འཇིག་པ་ not འཇིག་པ་ and is in common use: འཇིག་པ་ལྟ་ འཇིག་པ་ལྟ་ as it was proper to fear the poisonous snakes in the trench, they filled it (with water) (*G. Sndg.*). Intensive forms of this verb are very frq. in early lit., འཇིག་པ་ being combined with either འཇིག་ or འཇིག་ or with both; esp. common in the Kah-gyur treatises: འཇིག་པ་ལྟ་ལྟ་ grew afraid; འཇིག་པ་ལྟ་ལྟ་ was sore affrighted.

འཇིག་པ་ལྟ་ II: sbst. fear, apprehension, dread. Often with genit. case: འཇིག་པ་ལྟ་ *rgyal-pa-bi hji-gs-pa* standing in fear of the king; འཇིག་པ་ལྟ་ འཇིག་པ་ལྟ་ because free from fear of robbery, I am happy; འཇིག་པ་ལྟ་ འཇིག་པ་ལྟ་ when having no apprehension of expenditure, he felt happy.

Syn. འཇིག་པ་ *skrag-pa*; འཇིག་པ་ *dogs-pa*; འཇིག་པ་ *bañ-pa*; འཇིག་པ་ *skyi-gyah*; འཇིག་པ་ *skyi-bun*; འཇིག་པ་ *bag-tsha-wa* (*Mñon.*).

* འཇིག་པ་ལྟ་ *hji-gs-skyob* འཇིག་པ་ *mebi*... འཇིག་པ་ *ekubi*... འཇིག་པ་ *señ-gebi*... འཇིག་པ་ *glañ-pa-bi*,

འཇིག་པ་ལྟ་ *hjiḥ-pa* lit. that drinks as soon as it is born = རྩེ་མ་ལ་ལྟ་ *shyes-ma* *thag-pa* an infant just born.

འཇིག་པ་ I: *hjiḥ-pa* or འཇིག་པ་ pf. འཇིག་ also འཇིག་ *gshis*, fut. འཇིག་ or འཇིག་ to suck, e.g., of a baby; འཇིག་པ་ to suck with the lips (*Dag. 8*). རྩེ་མ་ལ་ to suck blood; also to blister.

འཇིག་པ་ II: or འཇིག་པ་, cf. རྩེ་མ་ to relish, also to taste.

འཇིག་པ་ *hjiḥ-rtsi* acc. to *Cs.* a syrup, a medicinal plant.

འཇིག་པ་ལྟ་ *hjiḥ-rtsi chen-po* n. of a medicinal plant; it is said of it: རྩེ་མ་ལ་ལྟ་ རྩེ་མ་ལ་ལྟ་ it cures inflammation of the liver and the teeth and diseases of the mouth.

འཇིག་པ་ *hjim-pa* ལྟ་ mud, clay, also muddy water (*Mon.*). འཇིག་ mud image or statue. འཇིག་པ་ *hjim-pa* a small cup of clay; a crucible (*Cs.*). འཇིག་པ་ a figure formed of clay.

འཇིག་པ་ *hjim-las-pa* one of the four classes of the rural people who make mud houses; those who work in mud, cultivators of the soil (*Ya-sol. 55*).

འཇིག་པ་ *hjiḥ-wa* 1. to shed blood. 2. pf. འཇིག་ *hoil*, fut. འཇིག་ to expel, eject, remove. turn off. རྩེ་མ་ལ་ *shyir hjiḥ-wa* to banish out (noxious animals, vices, etc.).

‡ འཇིག་པ་ *Hjiḥ-na-pa* river mentioned in early history of India (*K. my. 198*).

འཇིག་པ་ *hjiḥ-kī* = རྩེ་མ་ *khriḥ-piḥ* a chair, wooden stool; also = རྩེ་མ་ *hjab-ris* colours of the rainbow: རྩེ་མ་ལ་ལྟ་ *rdzaiḥ-kyi kha khyer-las hjiḥ-kī byas-nas* (*A. 18*) a seat was furnished him by his being carried on the deck of a vessel.

འཇིག་པ་ I: *hju-wa* vb. 1. pf. འཇིག་ to seize, grasp, lay hold of, with བ་ (*Dag. 8*): རྩེ་མ་ལ་ལྟ་ *ḡpral-waḥi ḡdaḥ-la hju-wa* grasping the arrow (that was) sticking in his forehead; འཇིག་པ་ལྟ་ *hju-wa* taking firmly hold of each other; འཇིག་པ་ལྟ་ *hju-wa* to grasp by the hand (*Jā.*). 2. pf. འཇིག་, fut. འཇིག་ to melt, to digest; རྩེ་མ་ལ་ *hju-wa* to digest the food; འཇིག་པ་ easily digestible; འཇིག་པ་ difficult for digestion; རྩེ་མ་ལ་ལྟ་ *hju-wa* whatever has been eaten, drunk, or tasted with perfect ease (pleasure) becomes well digested.

འཇིག་པ་ II: 1. digestion; འཇིག་པ་ *hju-wa-la-ngo* the digestion is in order, is easy (*Med.*); འཇིག་པ་ the digestive power is weak (*Med.; Jā.*). 2. = འཇིག་ a flea (*Sch.*).

འཇིག་པ་ I: *hjug*, ལྟ་ *stabs* to plant, fix, pitch; འཇིག་པ་ *hjug-bde-wa* = ལྟ་ *stabs-bde-wa* easy to plant or to fix.

འཇིག་པ་ལྟ་ *hjug-bkhrun chod-pa* to make the last settlement, settle a thing once for all.

འཇིག་པ་ *hjug-brgya-pa* = རྩེ་མ་ *glog* ལྟ་ lightning; banks, margin.

འཇིག་པ་ *hjug-fogs*, ལྟ་ n. of Vishnu; ལྟ་ a ford, where one may cross a river, also the margin of a river.

འཇིག་པ་ *hjug-ladog* obstacles.

འཇིག་པ་ *hjug-edud* for འཇིག་པ་ *hjug-edud* insertion, also conclusion in a syllogism.

འཇིག་པ་ I: *hjug-pa* ལྟ་, ལྟ་, ལྟ་, ལྟ་ pf. and imp. ལྟ་ *shugs* 1. to go into, to enter; ལྟ་ལྟ་ *shugs-pa* to enter into the water; ལྟ་ལྟ་ *shugs-pa* to start on the sea; ལྟ་ལྟ་ *shugs-pa* to set out, start, to proceed on a journey. Gen. ལྟ་ is used with the termin. case, but sometimes it occurs with ལྟ་: ལྟ་ལྟ་ *shugs-pa* by the blessing of

the reverend lamas I have entered the mountains (*Mil.* p. 278); ལས་ལྟན་པའི་མཉམ་གཟིགས་ཀྱི་མཉམ་གཟིགས་ཀྱི་མཉམ་གཟིགས་ and when they had emerged from the first stage of Samtan abstraction (i.e., *dhyana*), they entered into the second stage (*Dal.*). In this passage, we find the termin. case employed: འདུག་པ་ཆོད་ཀྱི་ཕྱི་ལ་འདུག་ when I feel cold, I enter into the fold of the very Void (*Mil.* p. 28). འདུག་པ་འདུག་པ་ to betake to pious works; འདུག་པའི་ལས་ works that are a consequence of having really entered upon the practice of virtue, positive good works; མཉམ་པ་འདུག་པ་=མཉམ་པ་ལས་ to turn to religion, to be converted; འདུག་པའི་ལས་འདུག་པ་ *hstan-pa shig-la hjug-pa* to adopt a certain religion, a certain doctrine. 2. almost analogous to 1. is another common signification: to begin, to set about. Here the vb. is always coupled to the participle by བ་: འདོད་པ་འདུག་པ་ to begin to think upon; རྟོན་པ་འདུག་པ་ to begin showing; འདུག་པ་འདུག་པ་འདུག་པ་འདུག་པ་ having started entirely exterminating one another (*Jā.*).

འདུག་པ་ II: =མཉམ་པ་ abst. the going into, the entering; the beginning; the first stage of a disease (*Mag.*); also can signify: ལས་ལྟན་ the incarnation of a deity, འདུག་པ་འདུག་པ་ *Hjug-pa-pa* རྣམས་ལྟ་བུ་ the ten incarnations of the Supreme Being (Vishnu), viz., 3 མཉམ་པ་ the Fish; རྩ་མཉམ་པ་ the Tortoise; ལས་ལྟན་ the Pig; མཉམ་པ་འདུག་པ་ the Man-lion; རྩ་མཉམ་པ་ the Dwarf; རྩ་མཉམ་པ་ Krishna or rather his elder brother Balarāma; རྩ་མཉམ་པ་ རྩ་མཉམ་པ་ Paras'u Rāma; རྩ་མཉམ་པ་ རྩ་མཉམ་པ་ Rāmacandra; རྩ་མཉམ་པ་ རྩ་མཉམ་པ་ Buddha; རྩ་མཉམ་པ་ *Kā-gāi rīe* རྩ་མཉམ་པ་ Kalki.

འདུག་པ་ III: pf. འདུག་ (perh. also འདུག་ *Lee.*), fut. འདུག་ (*Rdo.* 46), imp. འདུག་ vb. 1. to put into, insert; to infuse, inject;

to fix. འདུག་པ་འདུག་པ་ to convert a man, to induce him to adopt a certain religion. 2. to appoint, constitute; also to manifest, place out, settle. 3. to command, induce. 4. to permit, allow, suffer. In last two senses with termin. case of root of verb.

འདུག་པ་འདུག་ *hjug-pa-gcig* =འདུག་པའི་ལས་ of one opinion, of the same party; འདུག་པ་འདུག་; འདུག་པ་འདུག་ (*Mān.*).

འདུག་པའི་ལས་ *hjug-pa-lī-gnas* met. house, residence (*Mān.*).

འདུག་པ་འདུག་ *hjug-par bdoḍ-pa* to wish to take up any work.

འདུག་པ་འདུག་ *hjug-par-byed-pa* to undertake.

འདུག་པ་ *hjug-byā* 1. road. 2. dwelling.

འདུག་པ་ *hjug-rīḥ* (for འདུག་པ་) འདུག་པ་ འདུག་ འདུག་ comet.

འདུག་པ་ *hjug-pa* =འདུག་པ་ 1. avarice; avaricious (*Dag.* 8). 2. འདུག་པ་ a miser; འདུག་པ་འདུག་ *hjug-pa-can* avaricious.

འདུག་པ་ *hjud-pa* and more freq. འདུག་པ་ a secondary form of འདུག་ cf. འདུག་, འདུག་.

འདུག་པ་ *hjud-mthun-ma* or འདུག་པ་ =འདུག་པ་ འདུག་ a prostitute, harlot (*Dag.* 8); འདུག་པ་འདུག་ *hjud-mthun byed-pa* to play the harlot.

འདུག་པ་ *Hjun-bgar* a tribe of Eleuth Mongols who invaded Tibet and destroyed monasteries circa 1645 (*Loñ.* p. 12).

འདུག་པ་ *hjun-pa* pf. འདུག་ *houn*, fut. འདུག་ *gahun* (cf. འདུག་ *hshun*, འདུག་ *shun*) acc. to *Cs.*, to subdue, make tame; to make confess; to make soft, to soften, to punish (by words or blows); to convert. འདུག་པ་འདུག་པ་ one who can tame by certain means or strategy.

འདུག་པ་ *hjun-khyad* =འདུག་པ་འདུག་པ་ to diminish, to become less (*Rtñi.*).

འདྲིལ་བ། *hyog-pa* I: བཞག, བེམཔ, བཟུངས, བཞུགས; pf. བཞག, fut. བཞག, imp. བཞག:
1. to put, place, make a place for, settle; to assign: དྲོད་ཀྱིས་འཛིན་ཐོང་དེ་ལས་ཀྱིས་བཞག་ཅིང་འཁོར་བ། (*A.* 95) if you can employ me I must do the work of an attendant.
བཞག་གི་འཛིན་པ་ to set one a task, to employ one in a certain service; རྒྱུད་ཀྱི་དང་ཕྱུག་ཀྱི་མ་འཛིན་པ་ to set up some person as false witnesses;
ཤེས་པ་འཛིན་པ་ to bear in mind; གྱིད་འཛིན་པ་ to leave behind, to leave out, to put by, to lay aside. ཐོང་གསལ་འཛིན་པ་མེད་ treasure and articles were not put by. བཞག་འཛིན་པ་མཆོད་ one who hoards up wealth. 2. to leave, to leave behind; ལུག་ཏེམ་ an impression; རང་གི་ཡུལ་འཛིན་པ་ to leave one's own country; མེད་མཆོད་པ་མ་བཞག་པར་ so that it is not left to poverty; ལུང་ལུང་འཛིན་པ་ to leave offspring behind, to propagate the species (*Jā.*).

འཛིན་པ་ II: *pf.* འཛིན་པ་, *imp.* འཛིན་པ་ to cut, to hew, to square (a pen, timber, etc.), to carve, to chip (a thin piece of wood, etc.) (*Jā.*).

འཛིན་པ་ *Hjog-po* = འཛིན་པ་ *n.* of a species of Naga or Lu. འཛིན་པ་ *Taxila*, *n.* of an ancient city in the Panjab which was visited by Alexander the Great. འཛིན་པ་འཛིན་པ་ *Klu-rgyal* འཛིན་པ་ *Hjog-po* Naga-rāja Nanda Takahaka.

འཛིན་པ་འཛིན་པ་ *Hjog-byed* *n.* of a bitter medicinal plant.

འཛིན་པ་ *Hjog* 1. = འཛིན་པ་ *lool* tadpole. 2. a hoe, pick-axe: འཛིན་པ་ *Hjog-chen*, འཛིན་པ་ a large hoe, also pick-axe: འཛིན་པ་འཛིན་པ་ the hammer and hoe are both of the devil (*D.R.*). 3. of egg-form (*འཛིན་པ་འཛིན་པ་* (*Das. 8*).

འཛིན་པ་ *Hjog-po* also *Hjog-Hjog* oblong, longish, oval, elliptical, cylindric, bottle-shaped, etc.; also applied to stature: tall; འཛིན་པ་ oblong shaped, in relation to leaves, cones of fir, etc.; འཛིན་པ་འཛིན་པ་ alips; leaves split into narrow alips. (*Vai. 34*); འཛིན་པ་ an oval form (*Jā.*).

འཛིན་པ་ *Hjog-tse* = འཛིན་པ་ a small low table (used as dining table for a single person in Tibet).

འཛིན་པ་ *Hjog-gmar* = འཛིན་པ་ copper (*K. du. 19*).

• འཛིན་པ་ *Hjoms* འཛིན་པ་ broken (*Kalas. T. 144*).

འཛིན་པ་ *Hjoms-pa*, *pf.* འཛིན་པ་, or འཛིན་པ་ also of འཛིན་པ་, *imp.* འཛིན་པ་ (*Rdo. 46*), *imp.* འཛིན་པ་ 1. འཛིན་པ་, འཛིན་པ་, འཛིན་པ་, འཛིན་པ་, འཛིན་པ་, འཛིན་པ་,

འཛིན་པ་ to conquer, subdue, put down, suppress; འཛིན་པ་ to root out a disease; འཛིན་པ་ to defeat in a war; འཛིན་པ་ *Hlo-mun Hjoms-pa* to keep down or suppress a wicked person; འཛིན་པ་འཛིན་པ་ to be quite overpowered by lust; འཛིན་པ་ འཛིན་པ་ the following overpowering (charm); འཛིན་པ་འཛིན་པ་ will be killed, destroyed; འཛིན་པ་ an exclamation: I am done for! (*Jā.*). 2. to oppress, tyrannise over, plunder: འཛིན་པ་འཛིན་པ་ as they were on the point of plundering him. འཛིན་པ་འཛིན་པ་འཛིན་པ་ all who were oppressed by the king were delivered. From this verb is derived the well-known appellation of Buddha, འཛིན་པ་འཛིན་པ་, meaning "he who, possessed of victory, has passed beyond."

འཛིན་པ་ I: *Hjoms-byed* 1. a charm, a magical formula. 2. an exorcist who suppresses the vanquisher.

Syn. འཛིན་པ་ *Hjoms-byed*; འཛིན་པ་ *Hjoms-byed* 1. a charm, a magical formula. 2. an exorcist who suppresses the vanquisher.

• འཛིན་པ་ II: འཛིན་པ་ the conqueror; conquerable (*Kalas. T. 153*).

འཛིན་པ་ *Hjoms-byed-bu* the eldest of the five Pāṇḍava brothers (*Mān.*).

འཛིན་པ་ *Hjor* = འཛིན་པ་ 1. hoe, grubbing hoe, mattock, pick-axe; འཛིན་པ་ the iron of a mattock (*Os.*). 2. the supine of འཛིན་པ་ as in འཛིན་པ་ *Hjor-gyis rko-wa* to turn up with the hoe; འཛིན་པ་ a small hoe.

འཛིན་པ་ *Hjor-po* a large mattock, spade; འཛིན་པ་ *Hjor-gu* the handle of the hoe.

འཛིན་པ་ I: *Hjol-wa* 1. to hang down, འཛིན་པ་ *gos ka-bu* as of a robe, garment. 2. occurs for འཛིན་པ་ *Hjol-wa* to turn aside, to make way.

འཕྲིན་པ II: a sbst. acc. to Cs.=ལོ་བ་
ལོ་བ་ *hjol-hjol* or ལོ་བ་པ་ *gahol-wa* train, trail,
retinue; ལོ་བ་པ་ *hjol-ges* or ལོ་བ་པ་ *hjol-ber*
ལོ་བ་ a linen cloth, a robe or garment with
a train; ལོ་བ་པ་ *hjol-can* having a train; ལོ་བ་
པ་པ་ལོ་བ་པ་ལོ་བ་པ་ put on the protecting
robes of listening, reflection, meditation
(*Mil.* 7. 98).

ལོ་བ་ལོ་བ་ *hjol-hjol* hanging belly or
paunch *Jā.*; (ལོ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ ལོ་བ་ལོ་བ་
like a flowing robe touching the ground
while walking) (*Day.* 8).

ལོ་བ་ལོ་བ་ *hjol-la* hanging; cf. ལོ་བ་ ལོ་བ་
ལོ་བ་ལོ་བ་ hanging-belly, paunch.

འཕྲིན་པ་ *Hjol-mo* 1. a singing bird of
very sweet note, said to be abundant in
the juniper groves near Lhasa and in
Lhokha: ལོ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ *hjol-*
mo-hi gre-was tshahs-pahi dhyahs ha-bu skyed
from the throat of the Jol-mo comes out a
voice-like that of Brahmā. In *Snd. Hkt.*
mention is made of two species of Jol-mo:
ལོ་བ་ལོ་བ་ said to be a species of blackbird
identical with *Merula rusticolis*, and ལོ་བ་ལོ་བ་
a middle-sized piebald bird described as
white in colour with yellow markings and
with a daub of red behind each ear.

Met. Syn. ལོ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ *ha-wahi dhyahs-*
shan; ལོ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ *gre-hgyur-nkhan*; ལོ་བ་ལོ་བ་
ལོ་བ་ལོ་བ་ *duh-tshigs kun-hgro* (*Mon.*).

ལོ་བ་ལོ་བ་ *rjad-ma*=ལོ་བ་ལོ་བ་ store-room (*Jā.*).

ལོ་བ་ལོ་བ་ *rjid-pa* acc. to Cs. lean; gen.
ལོ་བ་.

ལོ་བ་ལོ་བ་ *rjib-las* in *W.*=service done in
sootage; compulsory service in the fields,
on roads etc. (*Jā.*).

ལོ་བ་ལོ་བ་ *rjud-pa*=ལོ་བ་ལོ་བ་ *rjud-pa* ལོ་བ་ལོ་བ་
trouble, danger, disadvantage (*Day.* 8).

རྩ་བ་ *rje* ལོ་བ་, ལོ་བ་, ལོ་བ་ lord, master,
superior, chief; ལོ་བ་ལོ་བ་ his lordship, his
majesty; a title of rulers and chiefs. In
Tibet this title is also applied to
ministers and to officials up to the
rank of ལོ་བ་ལོ་བ་ *mdab-dpon* (general) if ap-
pointed from among the hereditary nobles
of the land. ལོ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ *gul-gyi rje*
mdad-nas having acted the part of a
sovereign of the country.

རྩ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ *Rje Khri sgra sgrub-can*
one of the kings of Tibet (*Yig.*); ལོ་བ་ལོ་བ་
Rje khri-thog the reigning king (of Tibet).

རྩ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ *Rje Dge-dun-grub* Gedun-
dub, the famous Lama of Lhasa who
founded the monastery of Tashi-lhunpo in
Tsang, and who was one of the most
distinguished disciples of Tsongkhapa.
Note: the title of Dalai Lama was not
assumed until 200 years later.

རྩ་བ་ *rje-lar* ལོ་བ་ the loin; but acc. to
Jā. the lower part of the leg.

* ལོ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ *Rje loah-skye rol-pahi*
rdo-rje or ལོ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ *Loah-skye rol-*
pahi rdo-rji-shabs (18B), v. *Rolpahi*
Rdorje.

རྩ་བ་ *rje-hid* ལོ་བ་ your lordship, rever-
ence.

རྩ་བ་ལོ་བ་ *Rje-thog-rtsan* n. of a king of
Tibet (*Yig.*).

རྩ་བ་ *rje-wa*, pf. ལོ་བ་, fut. ལོ་བ་, imp. ལོ་བ་
ལོ་བ་ to change, barter, to give or take
in exchange: ལོ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ it may be
changed for these; to shift, pass on;
ལོ་བ་ལོ་བ་ articles of barter.

རྩ་བ་ *rje-to* ལོ་བ་, ལོ་བ་, ལོ་བ་ 1. lord,
master, ruler, king: ལོ་བ་ལོ་བ་ལོ་བ་ he

became sovereign of Tibet; བཙུན་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *bdag-po mi-yi rje* the lord of the soil, ruler of the people; རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ master and servant; རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ master and slave; རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ king and minister; རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rje-oi lags* sir, what for, why? 2. a title of honour for dreaded persons or deities.

Syn. རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *gtso-po*; རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *dmag-bdren*; རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *ngo-dpon*; རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *dpon-ngo* (*Mñon.*).

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rje-bdags* the king and his subjects.

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rje-ma* = རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *acc. to Cs.* a lady of rank; རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ young lady.

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rje-mo* རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ mistress, lady.

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rje-btsun* རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ reverend, worshipful. This title is applied to saints, hermits, learned lamas, e.g., to Milaraspa, the author and peripatetic teacher.

* རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *Rje-btsun dam-pa blo-bzang bstan-paḥi rgyal-mtshan* [*Sahr.*

* རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rje-btsun-dpal* རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ honourable sir! (*Bull.* 1848, 301) *Schr.*

* རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *Rje-btsun byams-pa* or རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ your beneficent reverence! (*1A.*) *Schr.*

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rje-btsun-ma* རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ lady who has entered the order of *ge-long-ma*. Applied also to any very charitable or devout woman. རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ to the feet of the venerable lady who in her devotion to the cause of religion and in beneficence is unrivalled (*Yig. k. 14*).

* རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *Rje-btsun-ma ka-pa-li tā-ra* (*54 A.*) * རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *Rje-btsun-ma bphags-ni agrol-ma* རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ titles of the goddess Dolma (*Tā. 2, 151*).

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rje-rigs* the caste of the nobility; རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ the caste of the smaller lords, i.e., gentlemen.

Syn. རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *brla-byun* (sprung from the loins); རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *brla-skyes* (loin-born); རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *sa-reg*, རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rjebu-rigs* (*Mñon.*).

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *Rje Rin-po-che* the epithet by which Tsong-khapa is commonly known in Tibet. His real name was རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ in Sans. རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་.

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rjebu-rigs*, v. རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rje-rigs*.

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rje-sa* = རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ deference, respect; རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ to show respect, to pay one's respect.

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rjed-pa* རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་, pf. and fut. རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ 1. to honour, reverence; རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ to honour and worship; རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ venerable, worthy of honour. 2. རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ to forget; རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *brjed-du bjug-pa* to make forget, to cause to forget: རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ having gradually forgotten my native land (*Mil.*).

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rjed-ḥas-can* *acc. to Lex.* consulted; by *Jā.* རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ forgetful, oblivious; *Cs.* gives instead of it རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་.

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rjed-chu* draught of oblivion, water of forgetfulness.

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rjed-tho* list of notes, memorandum, journal, note-book, etc.

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rjed-rdo* prob. memorial stone (*Jā.*)

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rjed-byas* specification or list of goods, luggage, etc., which the Tibetans mark with letters of the alphabet.

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rjed-byed* or རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ 1. a demon that takes away the power of memory. 2. རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ epilepsy.

རྒྱལ་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *rjed-sas* the meal of forgetfulness (*Cs.*); any food that produces oblivion.

རྫོང་པ *rjen-pa* བཟ, འཕེབ 1. stark, bare, naked; མཁ་རྫོང་ bare-footed, unshod; འཕེབ་རྫོང་པ་ to go bare-footed; གདོད་རྫོང་པ་ *gdod-rjen-du gdod-pa* to sit with unveiled face; མཁོ་རྫོང་ with uncovered head; རྫོང་པ་ *rgyab-rjen-pa* naked back-side; རྫོང་པ་འདྲ་བ་ to strip perfectly; རྫོང་པ་ quite naked (*Sch.*); ར་ལ་རྫོང་པ་ *ral-grirjen-pa* a naked sword; མ་རྫོང་ the bare ground, an uncovered ground; རྫོང་པ་ un-disguised, obvious to the understanding, manifest. 2. raw, not roasted or cooked; རྫོང་པ་ red raw meat; མཁ་རྫོང་ butter not melted; རྫོང་པ་ raw barley, not parched; also the meal of it; རྫོང་པ་ buck-wheat meal (*Sch.*). 3. unripe (chiefly from *Jd.*).

རྫོང་ *rjen* raw; རྫོང་ 1. raw meat. 2. = མཁ་རྫོང་པ་ a naked person (*Dag. 8*).

Syn. རྫོང་པ་ *gcer-bu*; རྫོང་པ་ *rkyab-pa*; རྫོང་པ་ *agrib-med*; རྫོང་པ་ *gyogs-med* (*Mon.*).

རྫོང་པ་ *rjen-btags* raw barley or peas ground, without being first parched.

རྫོང་པ་ *rjen-phyo* unparched barley, pea, or wheat flour (*Btsii.*).

རྫོང་པ་ *rjen-rigs* victuals that may be eaten raw (*Cs.*).

རྫོང་པ་ *rjen-sas* uncooked meal or victuals.

རྫོང་ *rjes* has primarily the signification of a mark left, an imprint made on the ground; and this meaning is more exactly expressed in such terms as མཁ་རྫོང་ *rkañ-rjes*, a foot-mark, the trace of one's foot and མཁོ་རྫོང་ the impression or mark left of one's hand, hence fig. an action or deed. 2. However, from this the primary sense of རྫོང་ there is derived the second and more ordinary signification of the word, i.e., that which comes after, that which follows, the consequence. Hence we obtain the most common usage of all, namely its use

as an adv., signifying after, afterwards; and the postp. རྫོང་པ་, རྫོང་པ་, or simply རྫོང་, meaning after, behind, &c. རྫོང་པ་འགྲོ་བ་ to follow; རྫོང་པ་འགྲོ་བ་པ་ pursued after the stag. Also, conjunction རྫོང་པ་ therefore, consequently. 3. the hinder-parts, v. *Pth. 970*, line 6.

རྫོང་པ་འགྲོ་བ་ *rjes-khugs-pa* འཕེབ་པ་ to recall or find out afterwards.

རྫོང་པ་ *rjes-khrid* བཟ, བཟ certainty, sureness.

རྫོང་པ་འགྲོ་བ་ to recover, to re-acquire, v. རྫོང་པ་ (*Siku. 110*).

རྫོང་པ་ *rjes-mos* real.

རྫོང་པ་འགྲོ་བ་ *rjes-good* = རྫོང་པ་ knife (*Mon.*).

རྫོང་པ་འགྲོ་བ་ *rjes-god-pa* འཕེབ་པ་ 1, acc. to *Sch.* to destroy, blot out, efface a track or trace; in *Med.* to eradicate the trace of a disease, to cure thoroughly. 2. to separate, disjoin. 3. In *W.* acc. to *Jd.* to follow a trace or track, to find or to come upon the track.

རྫོང་པ་འགྲོ་བ་ *rjes-chags* འཕེབ་པ་ attachment, attached; compassion.

Syn. རྫོང་པ་འགྲོ་བ་ *rjes-ou-brtas*; རྫོང་པ་ *shid-rje*. རྫོང་པ་འགྲོ་བ་ *shyogs-pa* (*Mon.*).

རྫོང་པ་འགྲོ་བ་ *rjes-chags-shye* = རྫོང་པ་འགྲོ་བ་ or རྫོང་པ་ eulogy, praise (*Mon.*).

རྫོང་པ་འགྲོ་བ་ *rjes-ñjug* 1. a final consonant. རྫོང་པ་འགྲོ་བ་ the ten finals, i.e., རྫོང་, རྫོང་, རྫོང་, རྫོང་, རྫོང་, རྫོང་, རྫོང་, རྫོང་, རྫོང་, རྫོང་, which are affixed to others to form a syllable or word. 2. adj. following, subsequent; རྫོང་པ་འགྲོ་བ་པ་ all the following generations.

རྫོང་པ་འགྲོ་བ་ *rjes-brjod* འཕེབ་པ་ imitative words; a copy; also postscript, anything said or written afterwards; an after-expression.

རྫོང་པ་འགྲོ་བ་ *rjes-ñhags-pa* to follow after (in *Sikk.*).

རྫོང་པ་འགྲོ་བ་ *rjes-thog* = རྫོང་པ་ afterwards.

to natural consequences; (2) རྒྱུ་ལྡན་པ་ character; (8) རྒྱུ་ལྡན་པ་ disposition to view a thing properly; (4) རྒྱུ་ལྡན་པ་ remorse; (5) རྒྱུ་ལྡན་པ་ sorrow for good as well as bad acts; (6) རྒྱུ་ལྡན་པ་ right ambition.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su dran-pa*, = རྒྱུ་ལྡན་པ་ subjects of recollection, which are six:—(1) རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ the remembrance of the Buddha; (2) རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ the remembrance of the Dharma; (3) རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ the remembrance of the Sangha; (4) རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ the remembrance of religious duty; (5) རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ the recollection of renunciation; (6) རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ the remembrance of the gods.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su-dan* རྒྱུ་ལྡན་པ་ practised, habituated.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su gnas-wa*, v. རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su bstan-pa* to propound; to grant religious instruction.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su-dpag* or རྒྱུ་ལྡན་པ་ to weigh, to deliberate upon.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su spyod-pa* = རྒྱུ་ལྡན་པ་ or རྒྱུ་ལྡན་པ་ (*Mon.*) to perform or practise.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su-bphrog-pa* རྒྱུ་ལྡན་པ་ to deprive, to plunder, to rob, to snatch.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su byed-pa* = རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su bgyur-wa* རྒྱུ་ལྡན་པ་ to do like another, to imitate; imitation.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su bgyun-wa* རྒྱུ་ལྡན་པ་ feeling, thinking.

• རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su bbrah-wa* རྒྱུ་ལྡན་པ་ going after; usage, custom (*Bull.* 1848, 891).

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su bbrah-wa* རྒྱུ་ལྡན་པ་ to follow.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su brel-wa* རྒྱུ་ལྡན་པ་ to adore, to worship.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su mi-nyethun-pa* རྒྱུ་ལྡན་པ་ discordant, in contradistinction to another.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su bries-wa* རྒྱུ་ལྡན་པ་ to pity; to favour out of compassion. (*Mon.*).

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su tsol-wa* རྒྱུ་ལྡན་པ་ searching after; imploring help, favour, etc.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su-bsho* རྒྱུ་ལྡན་པ་ being supported or backed by another, maintained or favoured with sustenance.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su-shugs* རྒྱུ་ལྡན་པ་ involved with.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su mi-bdein-pa* not retaining; not retentive.

Syn. རྒྱུ་ལྡན་པ་ *mi-bdein*; རྒྱུ་ལྡན་པ་ *de-dad-bgal* (*Mon.*).

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su bdein-pa* 1. རྒྱུ་ལྡན་པ་ to follow (one in reading or in making a speech, etc.); to welcome or receive kindly. 2. to believe; to have the impression of, to retain.

Syn. རྒྱུ་ལྡན་པ་ *gnon-par-bshyed* (*Mon.*).

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su gi-red-wa* to rejoice in ecstasy.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su bpad-pa* རྒྱུ་ལྡན་པ་ to explain; explanation, description.

རྒྱུ་ལྡན་པ་ *rjes-su shob-pa* རྒྱུ་ལྡན་པ་ teaching according to another's system.

ལྟོན་པ་ pl. and fut. ལྟོན་པ་ to say, to recite (ལྟོན་པ་ from a book); pronounce, utter, e.g., a charm or magic formula; to announce, promulgate (ལྟོན་པ་ a religious doctrine); to enumerate, set forth, ལྟོན་པ་ or ལྟོན་པ་ the good or bad qualities, actions etc.; to treat of a subject in writing.

ལྟོན་པ་ *brjid* = ལྟོན་པ་ *gn-brjid*, ལྟོན་པ་ *dpal-brjid* glory, halo, splendour, lustre; ལྟོན་པ་ *brjid-kyis* *brjid* shines with still greater brightness.

བཞིན་པ་ *brjid-can* = བཞིན་པ་ ལས་ *lustrous, refulgent; very able and accomplished.*

བཞིན་པ་ལྟ་བུ་ *brjid-chags-pa* = ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ or ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ (*Dag. 8*)

བཞིན་པ་ *brjid-non* bringing another under one's power by the spell of speech, learning, or force of character; subduing one by will-power or by the fascination of one's charms, &c. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *yon-sadud brjid-non che-gis* (*Rtsii.*).

བཞིན་པ་ *brjid-pa* to shine, glitter.

བཞིན་པ་ལྟ་བུ་ *brjid-paḥi-bgyos* = ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *walking with a dancing gait* (*Mon.*).

བཞིན་པ་ *brje* ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *abst. change, barter.*

བཞིན་པ་ *brje-wa* to be absorbed in thought; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *behaviour after the manner of a Bodhisattva whose self is lost in the thought of the well-being of others. As a vb. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ to change, transfer, barter property.*

བཞིན་པ་ *brje-bo* a. making up, a compensation by barter; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *to exchange, to give an equal measure in bartering, e.g., of salt for barley, &c.*

བཞིན་པ་ *brje-mtshams* taking over office, when a new officer takes charge of a post from an old officer (*Rtsii.*).

བཞིན་པ་ *brje* = ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *oblivion.*

བཞིན་པ་ལྟ་བུ་ *brjed-lā-waḥi bṭaho-wa* the danger of forgetting.

བཞིན་པ་ *brjed-lā-pa* ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *one whose recollection (memory) has been robbed. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ "it signifies that which has been forgotten in reference to a religious discourse" (K. d. a 355).*

བཞིན་པ་ *brjed-tho* memorandum.

Syn. ལྟ་བུ་ *dran-tho*; ལྟ་བུ་ *brjed-byad* (*Mon.*).

བཞིན་པ་ལྟ་བུ་ *brjed-tho-bṭags-pa* to keep a memorandum; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *to keep note with a view not to forget a thing: ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ the lord (Atis'a), being pleased with the wonderful account, took a note of it (A. 50).*

བཞིན་པ་ *brjed-pa* ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *to forget. Stated by lamas to be the correct spelling of ལྟ་བུ་ *brjed-pa.**

བཞིན་པ་ལྟ་བུ་ *brjed-pa med-pa* ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *without forgetfulness, oblivion.*

བཞིན་པ་ *brjed-sprod* prob. mis-spelt for ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *brjid-sprod* to give or make over charge of an office or duty.

བཞིན་པ་ *brjed-byed* ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *forgetfulness (Zam. 11).*

བཞིན་པ་ལྟ་བུ་ *brjed-byed-kyi gdon* demon who brings in forgetfulness (*Māg. 77, 79*).

བཞིན་པ་ *brjed-byad-wa* to recall to the mind what has been forgotten and to retain it by exercise.

བཞིན་པ་ *brjes-pa* pf. of ལྟ་བུ་ *q.v.*

བཞིན་པ་ *brjed* ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་, ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ (*Kālac. T, 101*) speech, clear expression; a phrase, utterance. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *vb. to be inexpressible. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ one cannot mention or enumerate each by its name: ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *brjed-kyi mi-lā-waḥi phyir mi-bṭhoḥ* I do not write it down, because it is impossible to relate everything (*Jā.*).*

བཞིན་པ་ལྟ་བུ་ *brjed-lā-mṭa-tshig* = ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *ṭshig lā-mṭa-po med-pa* bad language, vulgar speech.

བཞིན་པ་ལྟ་བུ་ *brjed-du med-pa* ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *1. indescribable, inexpressible, ineffable;*

མཛོད་ཀྱི་མཛོད་ལ་གསུངས་པ་ཡིན་པ་ལས་མཛོད་ཀྱི་མཛོད་ record-
ing what is unspeakable. 2. (རྒྱུ་མཛོད་) n. of a
number.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ said, described.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ agreeable speech;
also one able to speak with facility.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ acc. to *Schtr.* a
mere supposition.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ it is said,
related, v. མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *ryod-pa*.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *brjod-par* མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ wishing
to speak; also མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ to desire to talk of
one's own self, conceit.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *bya-wa* མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ fit to
be spoken; མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *byed-pa* མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་
not to speak; sbst. མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ a speaker.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *bya* = མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *don* meaning; མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་,
མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་, མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་, མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ an expression,
anything said; an attribute (*Zam. 11*).

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *bya-can* = མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *don-can*
possessed of meaning; explainable.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *bya-lan* མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་, མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ met.
a child.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *bya-bral* = མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་
མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ that cannot be said, or described.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *bya-bi-rtags* sign of
expression; མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ begging back.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *bya-bi-rab*, མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་
མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ fit to be proclaimed, praiseworthy.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *mi bde-wa* one who is
not able to speak well.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *med* 1. the unspeakable,
the transcendental. 2. a speech not ear-
nestly meant; empty words, mere talk.
3. མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ n. of a very large number.
མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *dpag-thag-gñis* མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་
brjod-med-gñis (*Ya-sol. 57*).

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *brjod-bral* = མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ or མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་
good speech also a good speaker; good

delivery (*Mdon.*). མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ synonymy,
explanation of words; imagery. མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་
praise, eulogy; acc. to *Sch.* invocation of
a deity. མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ complimentary expres-
sion, adulation. མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ acc. to *Schtr.*
preface, introduction; acc. to *Jā.* in *O.*
to approve, commend, sanction; acc. to
Was. the title of a book called མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་,
class of *gatha* delivered by Buddha out of
joy

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *brjod-gas* (རྒྱུ་མཛོད་) n. of a large
number.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *ljag-ma* fine satin generally
spread on cushions used by the great of
Tibet.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *Ljag-mo gñi-ga* n. of a state
grove in Tibet (*Rtsii.*).

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *ljags* resp. for མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་,
the tongue; མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *ljags-kyis*
chab-bdor-wa to spit, to spit out; མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་
ljags-chab spittle, saliva; མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *ljags-*
gñugs breath. མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *ljags-kyi gñas-*
po མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ the organ of taste, the
tongue.

Syn. མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *ro-bdoin*; མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ (*Mdon.*).

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *ljags-bñen-pa* = མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *shags-*
bulas-pa to ejaculate charms or mantras.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *Ljag* also spelt, མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ a place one
day's journey to the west of Lhasa.

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *Ljag-bkra-gis dgon-pa* n.
of an ancient monastery in Jang (*Deb. 40*).

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *ljag-gu* green (light).

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *ljag-ja* also called མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *ljag-ja-*
pa-ri green tea, exported from the Chinese
district of Kang-tse Rapak situated on
the confines of Tibet (*Rtsii.*).

མཛོད་ཀྱི་ བྲོ་འདོད་ *ljag-dul* in *W.* acc. to *Jā.* solid,
not hollow; it also prob. signifies, bar-
silver, i.e., silver beaten.

naga-ljoñs woody district. ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *ljoñs-mi rnam* provincial people. ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *ljoñs-su rgyu-wa* to rove about: ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *gloḥ-spon dee-tā-ri ljoñs-rgyur byon-pas* when the teacher Jetāri was roaming in the district (ཡམ་པ་པ་), i.e., at a place round about his monastery after the summer recess (*Sāiñ*). ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *ljoñs-rgyur-wa* the time at the end of the summer confinement in the monastery when monks are allowed holiday to roam about in the country.

ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *ljoñs-gsum* 1. ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *lho-sub mshams-na gbas-yul Hbras-mo ljoñs* on the south-western confines (of C. Tib.) is the hidden country of *Hbras-mo-ljoñs* (Damojong or Sikkim). 2. ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *nub-byañ mshams-na gbas-yul Mshan-po-ljoñs* on the north-west boundary (of C. Tib.) is the hidden country of *lho*. 3. ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *byañ-car mshams-na gbas-yul Luñ-gsum-ljoñs* on the north-east boundary (of C. Tib.) is the hidden

country of the three valleys. (*Kathañ. 168*). Note:—Huo's *San-chuan*.

ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *ljoñ-pa* an immortal paradise, or country of the gods. ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ a sublime forest.

ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *ljoñ-cin* ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ a tree; a magic tree in Dewachan.

Syn. ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *ljon-pa-cin*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *yal-gal-can*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *bdab-lan*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *rkañ-bihun*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *rkañ-pas-bihun*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *rlan-las-skyes*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *chur-mi-lhun*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *rtse-mo-can*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *ngo-lidā-om*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *yal-ga-bdoin*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *bdab-ma-can*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *phun-po-can*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *bgro-bgog*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *bgro-med*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *stā-skyes*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *sa-skyes*; ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *yal-ga-bdrel* (*Mhon.*).

ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *Ljon-pa-luñ* n. of a district in Kong-po in South-Eastern Tibet.

ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *ljon-pa ser-po* = ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ the deodara tree.

ལྷོ་མ་གཞི་ཁྱུང་ *ljon-ciñ rta-chas* a branching magic tree (*Mhon.*).

१ Na I: the eighth letter of the Tibetan alphabet corresponds in sound to the Sanskrit न. The sound of this letter, when followed by u, may be heard in English in such words as neuter, new, &c.

१ II: in general Buddhism this letter signifies རིག་པའ་ wisdom, knowledge (*K. my. 707*); in Tantrikism: ར་ཉི་ཤུ་དང་ཕྱག་ལོ་ཤེ, ར་ལ་མེད་པའ་མཁའ་མ་ལྟོ་། *na* is the symbol of passive existence; being free from action it leads to *Nirāṇa* (*K. gu. 42*).

१ III: symb. num. for eight.

१ རྟེན *na-ñer* n. of a number ལྷན་གཉིས་ རྟེན་པ་ (Ya-sel 57).

१ IV: མོན, ལམ་མེད་, ལམ་མེད་, ལམ་མེད་ the general term for a fish; means also the egg-born, the fixed; ལྷན་པའི་ལྷན་པ་ the king's table fish; ལེན་པ་ an eel (*Cs.*).

Syn. རྟོན་ལྷན་ *sgoñ-skyes*, རིག་པའི་ལྷན་པ་ *mig mi-bdum-pa*, རྟོན་ལྷན་ *hgro-lan*, རྟོན་ལྷན་ *gnam-bphyo*, རྟོན་ལྷན་ *gna-tshogs rgyu*, རྟོན་ལྷན་ *qser-gyi mig-can*, རྟོན་ལྷན་ *chuṣ mi-htshub*, རྟོན་ལྷན་ *chur-ñal*, རྟོན་ལྷན་ *rgyab-riñ* (*Mñon.*).

१ རྟེན *na-kyu*, described as རྟོན་ལྷན་པའི་ལྷན་པ་ *na bdein-pahi lcags-kyu*, iron hook for catching fish.

Syn. རྟོན་ལྷན་ *na-hbigs*, རྟོན་ལྷན་ *ny-bdein*, རྟོན་ལྷན་ *lcags-kyu* (*Mñon.*).

१ རྟེན *na-rkyal* the bladder of a fish (*Cs.*).

१ རྟོན་ལྷན་ *na-skyogs* = རྟོན་ལྷན་ gills (*Mñ.*).

१ རྟོན *na-khra* probably *Pandion haliaetus*, the osprey; but in *W.* is the n. given to *Polioaetus humilis*, Hodgson, also of *Polioaetus ichthyaetus*; two species of grey fishing eagle.

१ རྟོན་ལྷན་ *na-khrab-con* carp; རྟོན་ལྷན་ *na-khrab chen* sturgeon (*Sch.*).

१ རྟོན་ལྷན་མོ་ *na-dgra dkar-mo* = རྟོན་ལྷན་ *dkar-kama* a species of white crane, a fish-eating bird (*Rtsii.*).

१ རྟེན *na-rgya* ལྷན་པ་ a fishing net.

१ རྟོན་ལྷན་མོ་ *na ñi-ma dgab* ལྷན་པ་ lit. sun-loving fish, i.e., that basks in the sun.

Syn. རྟོན་ལྷན་ལྷན་པ་ *tshogs-kyi srad-bu*, རྟོན་ལྷན་ *dol* (*Mñon.*).

१ རྟེན *na-rgyab* coping, covering of the top of a wall; acc. to *Jā.* earth heaped up (like the back of a fish) on the top of the outer walls of a house.

१ རྟོན་ལྷན་ *na-sgoñ* fish-spawn, roe of fish.

१ རྟོན་ལྷན་ *na-loibṣ* ལྷན་པ་ 1. mother-o pearl, a kind of oyster. 2. fish-gills (*Cs.*). 3. n. of a medicinal root: རྟོན་ལྷན་ལྷན་པ་ *na-loibṣ meṣ-tshig chu-skyem btsko* the root of *na-cib* heals scalds and blisters.

१ རྟོན་ལྷན་ལྷན་པ་ *na-loibṣ kyi smin-hgyu* head ornaments made of mother-o'pearl used by women of rank in Kham.

१ རྟོན་ལྷན་ལྷན་པ་ *na-loibṣ khog-par sminpa* may be taken to indicate ལྷན་པ་ the pearl.

१ རྟོན་ལྷན་ལྷན་པ་ *na-loibṣ pa-nhog nam-skyes* ལྷན་པ་ lit. the sky-born pearl-seed. Acc. to the common belief, drops of rain falling in the mouth of river-mussels become converted into pearls.

3.21 *ña-dol* ཡང་ལྷོ་མཚམས་, fishing-net.

3.22 *ña dol-pa* ཡང་ལྷོ་མཚམས་པ་ a fisherman; such as those living on the southern shores of Yamdok Tsho.

Syn. ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ *shyal-chen*, 3.23 *ña-dol-hi*, ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ *shyal-chen*, 3.24 *ña-yis* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ *shyal-chen* (*ñāon*).

3.25 *ña-dos* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ a load of fish.

3.26 *ña-phye* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ mother-of-pearl; an oyster shell; it is believed that any food or drink kept in a vessel of mother-of-pearl never becomes poisonous.

3.27 *ña-phye* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ fishing hook; 3.28 *ña-phye* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ a kind of wild duck (*ñāon*).

3.29 *ña-mid chen-po* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ n. of a sea-monster; 3.30 *ña-mid chen-po* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ taking the form of the sea-monster called *ña-mid*, he obstructed our passage. 3.31 *ña-mid chen-po* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ he said:—"we also saw the *ña-rlon mid chen-po*" (A. 16).

3.32 *ña-mo* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ a female fish.

3.33 *ña-mo* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ *gul*=ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་.

3.34 *ña-tshor* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ fish-bones (*Sch.*).

3.35 *ña-sen* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ 1. n. of an aquatic monster, perhaps the crocodile. 2. an aquatic bird, a fish-eater.

3.36 *ña-grog* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ the fin of a fish (*Cs.*).

3.37 *ña-sag* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ fish-scale.

3.38 *ña-sag* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ the saw-like fringe on the back of a fish.

3.39 V: acc. to *Jā*. 1. tendon, sinew. 2. in colloq. mark left by a blow, a weal; in *W.* 3.40 the blow has left a weal. 3. acc. to *Sch.* a look. 3.41 the four muscles, viz., those of the arms and the calves of the leg. 3.42 *ña-oku* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ tendon, sinew; perh. also a large nerve in the

nape of the neck. 3.43 *ña-log* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ a contraction or wasting of the sinews (*ñāon*).

3.44 VI: ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་, ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་, ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ the day of the full moon; 3.45 a day in the increasing phase of the moon; 3.46 ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ on the sixth day of the moon; 3.47 *ña-ga* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ the full moon; 3.48 ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ full moon; filled with fish; 3.49 *ña-rgyas* (ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་) the full phase of the moon; 3.50 *ña-ston* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ a festival observed on a full-moon day.

3.51 *ña-khrar* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ a kind of brick tea.

3.52 *ña-khri* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ p. n. the youngest son of king *Digum-tanpo*.

3.53 *ña-ga* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ or ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ a steel-yard.

3.54 *ña-to* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ body, figure (*Sch.*).

3.55 *ña-ma* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ I: acc. to *Sch.* mistress of the house, house-wife; hearer of a lama, without being a regular disciple (*Jā*).

3.56 *ña-ma* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ *pho-mo* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ hearers, male and female.

3.57 II: 1. m the colloq. of *C.* a woman; the word occurs in the Gurbum of *Mila-ras-pa* where it applies to a lady who helped the saint. 2. in Amdo colloq. the vagina.

3.58 *ña-mo* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ *gañ* n. of a snowy mountain in Tibet to the north of Palpa in Nepal.

3.59 *ña-ma* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ *ma*=ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ a bride.

Syn. ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ *dañ-pohi* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ *can-mu*; ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ *khyo* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ (*ñāon*).

3.60 *ña-ra* ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ care; 3.61 ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་ to take care of, to provide for a person, to keep a thing safe; cf. ལྷོ་ལྷོ་མཚམས་.

ན་ར་རྩ་ལྷོ་ *na-ra no-re* weak, fragile, frail.

ན་རི *Na-ri* n. of a place situated to the north-east of Tashi-lhunpo.

ན་ལྷོག *na-lhog* n. of a disease.

ན་སྤུལ *na-sul*, defined in རྩ་ལྷོག་གི་རྩ་ལྷོག་ *sem-s-can gañ-ruñ-gi rkañ-paḥi na-sul* the muscular ridges of the legs of any living creature.

ན་ལྷོག *naag* 1. v. རྩ་ལྷོག་, རྩ་ལྷོག་ one measure on the steel-yard = 4 རྩ་ལྷོག་ and 1 རྩ་ལྷོག་ = four and one-fourth ounces. 2. = རྩ་ལྷོག་. 3. also རྩ་ལྷོག་ or རྩ་ལྷོག་ notch, indenture; རྩ་ལྷོག་ རྩ་ལྷོག་ having multifold leaves, like those of caraway (*Jā.*; *Vai-ñā*); རྩ་ལྷོག་མེད་པ་ not cleft, not indented. 4. of wool, རྩ་ལྷོག་མེད་པ་ *bdren-pa* to draw out into threads, to spin (*Mil.*; *Jā.*).

ན་ལྷོག་ *naag-kyāñ* obstinately; རྩ་ལྷོག་མེད་པ་ = རྩ་ལྷོག་མེད་པ་ to send anything obstinately, not listening to any one.

ན་ལྷོག་ *naag-kyag* = རྩ་ལྷོག་ in Sikk. dialect: རྩ་ལྷོག་མེད་པ་ལྷོག་མེད་པ་ལྷོག་མེད་པ་ should only press the application to be permitted to send the *Nañ-chañ* (proposal-wine for marriage).

ན་ལྷོག་ *naag-goig* = རྩ་ལྷོག་ alone, the only: རྩ་ལྷོག་མེད་པ་ལྷོག་མེད་པ་ལྷོག་མེད་པ་ the only refuge is (in) *Dkon-mohog gtso* (*Hbrom.* p 28): རྩ་ལྷོག་མེད་པ་ only Buddha (*Jā.*).

ན་ལྷོག་ *naag-ma* single; རྩ་ལྷོག་མེད་པ་ *pu naag-ma* or རྩ་ལྷོག་མེད་པ་ a single hair.

ན་ལྷོག་ *naag-nig* filth, dirt (*Sch.*).

ན་ལྷོག་ *naag-nug* = རྩ་ལྷོག་ various, of different kinds.

ན་ལྷོག་ *naag-nog* 1. not clear, turbid; mixed with foul matter (as water mixed

with mud). 2. confusedly, speaking irrelevantly; also contradicting one statement by another.

ན་ལྷོག་ *naag-thag* thread, chain (of gold or iron), cord for stringing turquoises (*Jā.*).

ན་ལྷོག་ *naag-mthil* scale of a steel-yard.

ན་ལྷོག་ *naag-rdo* the weight of a steel-yard.

ན་ལྷོག་ *naag-ñā* the beam of a steel-yard.

ན་ལྷོག་ *naag-pa* notch, indenture = རྩ་ལྷོག་ notch or hole in the nose, or a notched nose (*Sñāñ*).

ན་ལྷོག་ *naag-phran* = རྩ་ལྷོག་ an arrow; acc. to *Cs.* a beam, a pole.

ན་ལྷོག་ *naag-mo* acc. to *Sch.* a woman.

ན་ལྷོག་ *Naag-re* 1. n. of a place in Kham (*Loñ.* p 9). 2. single.

ན་ལྷོག་ *Naag-roñ* n. of a small principality ruled by a petty king in Kham.

ན་ལྷོག་ *Naag-le* n. of a place in Tibet.

ན་ལྷོག་ *Nañ* the district of Tsang of which Gyang-tse is the chief city. It is sometimes spelt རྩ་ལྷོག་ *Myañ* signifying tasteful, sweet (on account of its water). So in *Mil.* p 26: རྩ་ལྷོག་མེད་པ་ལྷོག་མེད་པ་ met with the lama in the mountains of upper Nyang.

ན་ལྷོག་ *nañ-grum* the square carpet-rug manufactured in the district of *Nañ*.

ན་ལྷོག་ *Nañ-chu* the tributary of the Yeru Tsang-po which, rising from the mountains in the district of Phagri, flows N.N.W. and falls into the Tsang-po near Shiga-tse.

ན་ལྷོག་མེད་པ་ *nañ-chu skya-mo* a feeder of the *Nañ-chu*.

ན་ལྷོག་ *nañ-stog* upper Nang containing the town of Gyang-tse.

མཁའ་ *ñam-ñā* or མཁའ་འཇོག་པ་ *despair* anxiety, dread, fear (of a thing); མཁའ་འཇོག་པ་ *to be delivered from anxiety.*

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñam-ñā-wa* = རྒྱུ་ལ་མཁའ་འཇོག་པ་, *viṣay-* *མཁའ་འཇོག་པ་* *subst.* danger, fear, anxiety; also *adj.* anxious, fearful; *vb. n.* to be alarmed, to be in great anxiety: རྒྱུ་ལ་མཁའ་འཇོག་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ so it is, in that pernicious sphere where the cycle of anxious cares prevails (*J. Zañ.*). མཁའ་འཇོག་པ་ *less risky, beset with danger.*

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñam-ñā mod* intrepid, fearless. *Syn.* རྒྱུ་ལ་མཁའ་འཇོག་པ་ *ñam-ñā-stobs-can*, རྒྱུ་ལ་མཁའ་འཇོག་པ་ *ñam-ñā-stobs-can* (*Mñon.*)

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñam-chuñ* ལྟ་བུ་ *weak, feeble.*
མཁའ་འཇོག་པ་ *ñam-chuñ* ལྟ་བུ་ *met. a fly, a bee.*

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñam-thag-pa* མཁའ་འཇོག་པ་ *to be stricken, exhausted.*

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñam-pañ* མཁའ་འཇོག་པ་ *a sudden flash; also a hint.*

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñam-paḥi lam* = མཁའ་འཇོག་པ་ *a bad dangerous road (Mñon.).*

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñam-yoṣ* in *Sikk.* locust. = the *Tib.* མཁའ་འཇོག་པ་ or མཁའ་འཇོག་པ་.

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ* or མཁའ་འཇོག་པ་ *resp.* རྒྱུ་ལ་མཁའ་འཇོག་པ་ *1. thought, apprehension of ideas: མཁའ་འཇོག་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ to comprehend, to acquire the meaning or import of a thing; མཁའ་འཇོག་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ to commit religious instructions to memory and to comprehend their meaning. 2. the soul, mind, spirit, as an entity: མཁའ་འཇོག་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ companions of the soul when in retirement (*Mil.*); མཁའ་འཇོག་པ་ལྟ་བུ་ wine of the soul, i.e., religious knowledge (*Mil.*); མཁའ་འཇོག་པ་ལྟ་བུ་ *ñamṣ-kye* or མཁའ་འཇོག་པ་ *a thought springing up in the mind. 3. manner, extent, degree, condition, state; མཁའ་འཇོག་པ་ལྟ་བུ་ to try, to put to test, e.g., one's strength; རྒྱུ་ལ་མཁའ་འཇོག་པ་**

*to try the degree of a person's devotion or spiritual progress (Mil.); མཁའ་འཇོག་པ་ pleasing, agreeable manner of speaking; རྒྱུ་ལ་མཁའ་འཇོག་པ་ pleasing manner of doing or dealing; མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ dgaḥ-wa* མཁའ་འཇོག་པ་ pleasant, delightful, agreeable, charming: རྒྱུ་ལ་མཁའ་འཇོག་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ in the most delightful grove (*A. 16.*)*

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ-dgu*, *v.* མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ-thabṣ.*

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ-hgyur* མཁའ་འཇོག་པ་ *handsome, elegant, to be elegant, comfortable.*

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ-rgyud* = མཁའ་འཇོག་པ་, མཁའ་འཇོག་པ་ *intellectually skilled, well-versed.*

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ-chuñ* 1. humble; faint, weak. 2. = རྒྱུ་ལ་ *buñ-wa* a bee.

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ chen-po* pride.

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ-bṛtaṣ* *byed-pa* to strengthen, restore: མཁའ་འཇོག་པ་ he recovered, grew well, got up again (*Jā.*).

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ-rtogs* *byed-pa* to inquire fully into any subject.

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ stoñ-gsal*, *v.* མཁའ་འཇོག་པ་.

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ-stobs* strength.

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ-thag-pa*, *v.* མཁའ་འཇོག་པ་ *suffering, tormented, exhausted: མཁའ་འཇོག་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ the cry of suffering, doleful cries; མཁའ་འཇོག་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ མཁའ་འཇོག་པ་ bewailing under agony, to utter cries of suffering.*

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ-thabṣ*, མཁའ་འཇོག་པ་ *appearance, colour, figure (Jā.).*

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ-dañ-wa* bright appearance.

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ bde-wa* མཁའ་འཇོག་པ་ *happy, comfortable.*

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ-bdus* *met.* མཁའ་འཇོག་པ་ *the male organ.*

མཁའ་འཇོག་པ་ *ñamṣ-pa* 1. མཁའ་འཇོག་པ་, མཁའ་འཇོག་པ་, མཁའ་འཇོག་པ་ *injured, hurt, spoiled, damaged, impaired, imperfect. མཁའ་འཇོག་པ་ uncorrupted, untouched, not weakened. 2. defiled, polluted. མཁའ་འཇོག་པ་ལྟ་བུ་ to grow weak, become*

deteriorated, to degenerate. 3. sbst. degeneration: མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ the three deteriorations or impairments:—(1) མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ depravity of morals; (2) མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ vicious principles; (3) མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ mistaken religious observances, rites, &c. (*K. d. 58*). མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams-pa-drug* the six kinds of degeneration:—(1) མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ degeneration in one's self; (2) མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ the fall of others; (3) མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ degeneration in religion; (4) མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ bad or deteriorated-morals; (5) མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *gyod-pa ñams-pa* bad behaviour; (6) མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ bad habits, living. Besides these qualities are others with which the word མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ is joined:—མཁའ་པོ་འཕྲུལ་, མཁའ་པོ་འཕྲུལ་, མཁའ་པོ་འཕྲུལ་, མཁའ་པོ་འཕྲུལ་, མཁའ་པོ་འཕྲུལ་, མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ shortened life; མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ of impaired health; མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ of impaired talents, loss of ability; མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ impaired faculties; མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ degenerated vitality; མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ loss of energy, depreciation of ability, of efficacy, &c.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams-pa mod-pa* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ not damaged, unimpaired, uninjured, indis- tractible.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams-paḥi na-niḥ* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ impotent, useless.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams-par bya* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ to be languid or weary; to despond.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams-par byed-pa* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ to examine minutely.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams-su* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ injury, damage.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams dpyod-pa* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ to investigate; examine minutely.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams-byed* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ that which damages.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams ḥbru-wa* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ to irritate, vex, provoke.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams mi-bde-wa* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ bad health, unwell, ill.

Syn. མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñadu-wa* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་; མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñad-pa*; མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *na-taḥa byuñ-wa*; མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *na-wa* (*Mān.*).

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams-shib-kyis* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñes-byuñ-wa* by minute inquiry to ascertain the real state of things or secret of any matter.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams-med* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ undamaged, that cannot be spoiled; also strengthless.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams-dmas* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *dmaḥ-ru* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ degenerated.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams-myon* experience; but acc. to *Jā.* enjoyment, delight. མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñes-byuñ-wa* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ experience acquired through the medium of the senses.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams smad-pa* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་, id.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams-rtsal* skill; dexterity.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams ḥteḥar-wa* wonderful, most beautiful.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams ḥshag-pa* is said to be= མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *drañ-pa* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ḥshag-pa*.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams yod-pa* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ to be in possession of.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams-len* a memorial verse, a rhyme or verse for retaining things in memory (*Mū.*; *Jā.*).

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams len-pa* 1. v. མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñān-non* 2. to take the measure of, the dimensions of, to survey (in respect of land); inquiring into the state of any object, &c., to explore; to take an inventory, to ascertain or compute the state of any property.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñams-su myoñ-wa* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ to suffer, undergo, experience. མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ to injure, spoil, render useless.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñāḥi* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ a large fish.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ 1. v. མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñā-ra*. 2. acc. to *Cs.* oblong; མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñar-ñar* oblong.

མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ *ñar-ñar* མཁའ་པོ་འཕྲུལ་ n. of an immensely large number.

ཉི་མ་ལྔ་པ་ *ñin-mor byed*; རྒྱ་ལྔ་པ་ *gnañ-byed*; རྒྱ་ལྔ་པ་ *hod-byed*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *nam-mkhahi nor*; རྒྱ་ལྔ་པ་ *rtā-ljañ*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *gnañ-bdag*; རྒྱ་ལྔ་པ་ *hod stōñ-hbar*; རྒྱ་ལྔ་པ་ *hod-lān*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *mun-sel*; ཉི་མ་ལྔ་པ་ *ñin-mohi nor*; རྒྱ་ལྔ་པ་ *hod-gzugs*; རྒྱ་ལྔ་པ་ *hod-hāren*; ཉི་མ་ལྔ་པ་ *ñin-mohi hbyin*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *horub-byed*; རྒྱ་ལྔ་པ་ *hod gtsañ*; རྒྱ་ལྔ་པ་ *hod-hgro rgyas-byed*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *mkhah-hgro*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *gnam-ggyur hgro-lus*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *gnañ-hahi nor*; རྒྱ་ལྔ་པ་ *tsha-lān*; རྒྱ་ལྔ་པ་ *deq-erog*; རྒྱ་ལྔ་པ་ *hod-xer lān*; རྒྱ་ལྔ་པ་ *hod-kyi rgyun*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *phyogs-snañ byed*; རྒྱ་ལྔ་པ་ *gduñ-byed*; རྒྱ་ལྔ་པ་ *tsha-byed*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *gnam-snañ byed*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *mu-hjoms*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *lus-skyob*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *dam-skyes mtshan*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *mkhod-lān*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *bdun-gyi bdun-pa*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *phyogs-bdag*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *mkhog-bdag*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *char-hbebs*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *hdsin-byed*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *gnāñ-hahi mu-khyud*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *gnāñ-lān*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *mig-gzugs*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *gnam-gsal byed*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *hod-hgyed*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *hsten-bya*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *bdud-las rgyal*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *ma-xlums*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *hphrog-byed*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *rtān-pa*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *phyogs-dgod byed*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *gtum-pahi hod*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *hod-kyi ktra-can*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *gna-tshogs hod*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *gnāñ-hahi mdsod*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *nor-gyi mdsod*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *rgyu-wahi hrtul-shugs*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *gnañ-hpes*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *mkhod-hos*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *hod-kyi nor-can*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *pad-mahi lag-pa*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *rtag-tu hchar*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *rig-byed hbyun*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *las gna-tshogs*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *khyab-byed*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *nag-med*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *hthun-byed*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *hod-kyi hphroñ-can*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *mig-gzugs*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *hod-snañ*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *hod stōñ hdsin-pa*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *khri-can*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *loñ-hahi kha lo-pa*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *lam-ston*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *erid-byed*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *gñ-rtā mho*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *ghyig-gi khu-ica*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *zlum-po hdsin*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *dus-kyi byed-po*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *nam-mkhahi mig*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *hyig-rtēn*

dwāñ-po; རྒྱ་ལྔ་པ་ *hod phun-po*; རྒྱ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *hod-xer gzugs-mañ*; རྒྱ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *nam-mkhahi tog*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *phyogs-kyi ma-khyud*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *tshañ-pahi rta*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *nam-mkhahi thig-lo*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *gna-tshogs hod*; ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *rtā bdun-pa (Mñon.)*.

ཉི་མ་ལྔ་པ་ *ñi-ma gañ-çar sun-flower Helianthus.*

ཉི་མ་ལྔ་པ་ *Ni-ma dgab* 1. a name of Karna, the king of Anga. 2. n. of a medicinal plant.

ཉི་མ་ལྔ་པ་ *ñi-ma gñā-dro* early morning.

ཉི་མ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *ñi-ma hou-gñis* twelve demi-gods who acc. to Chinese astronomy represent 12 divisions of the day (as of other periods) and are therefore called ཉི་མ་; they are ལྔ་པ་ *byi-wa* (mouse), ལྔ་པ་ *glāñ* (ox), ལྔ་པ་ *stag* (tiger), ལྔ་པ་ *yoq* (hare), ལྔ་པ་ *hbrag* (dragon), ལྔ་པ་ *sbrul* (serpent), ལྔ་པ་ *rtā* (horse), ལྔ་པ་ *lug* (sheep) ལྔ་པ་ *sprel* (monkey), ལྔ་པ་ *bya* (bird), ལྔ་པ་ *khyi* (dog), ལྔ་པ་ *phag* (pig).

ཉི་མ་ལྔ་པ་ *Ni-ma thañ* n. of a place situated to the west of Lhasa (*Loñ. 24*).

ཉི་མ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *Ni-ma lān-pahi ri* n. of a mythological mountain believed to be situated 5,000 *yojana* beyond the Southern Ocean (*K. d. 276*).

ཉི་མ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *ñi-ma nag-chen* and ཉི་མ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ are the names of two (*Sa-bdag*) demi-gods.

ཉི་མ་ལྔ་པ་ *ñi-ma phyi-dro* ལྔ་པ་ལྔ་པ་, ལྔ་པ་ལྔ་པ་ afternoon.

ཉི་མ་ལྔ་པ་ *ñi-ma phyi-ma* a future day.

ཉི་མ་ལྔ་པ་ལྔ་པ་ *ñi-ma phyed-lhag* ལྔ་པ་ལྔ་པ་ lit. more than one half of the sun, i.e., from early morning to the afternoon.

ཉི་མ་ལྔ་པ་ *Ni-ma sbas* ལྔ་པ་ལྔ་པ་ one of the successors of Buddha in the Buddhist hierarchy of India.

ཉི་མ་ལྔ་པ་ *ñi-ma bzāñ-po* ལྔ་པ་ལྔ་པ་ a good or auspicious day.

མེལ་པོ་ *sin-plyed* 1. midday, noon. 2. half a day, i.e., six hours.

མེལ་པོ་ *sin-byed* རིག་པར་ 1. the sun—the maker of the day. 2. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ vermilion (*Sman. 355*). 3. ལྷ་མོ་ saffron.

མེལ་པོ་ *sin-bral* བཟུང་ without day, dayless.

མེལ་པོ་ *sin-sbral* the accumulated works of several days (*Rtsii.*).

མེལ་པོ་མེལ་པོ་ *sin-mes qutshan-mes* without interruption during day and night, continually.

མེལ་པོ་མེལ་པོ་ *sin-mes-ego* མེལ་པོ་ the opening of the day, day-break; མེལ་པོ་མེལ་པོ་ རིག་པར་; the egg of the day, dawn [the egg or embryo whence day proceeds; hence darkness] 8. མེལ་པོ་མེལ་པོ་ རིག་པར་ the noon, the highest limit or climax of the day; མེལ་པོ་མེལ་པོ་ རིག་པར་, རིག་པར་, རིག་པར་ the lord of the day, the sun; མེལ་པོ་མེལ་པོ་ རིག་པར་ the sun, that brings on the day; མེལ་པོ་མེལ་པོ་ རིག་པར་ the gum of the day, the sun; མེལ་པོ་མེལ་པོ་ རིག་པར་ the planet Saturn, the son of the sun.

མེལ་པོ་ *sin-qutshan* བཟུང་ day and night.

མེལ་པོ་མེལ་པོ་ *sin-qutshan gdam-pe* རིག་པར་ the time of the equinox; མེལ་པོ་མེལ་པོ་ རིག་པར་ རིག་པར་ when the sun passes over the meridian not causing increase or decrease (in the hours of the day). Described as མེལ་པོ་མེལ་པོ་ རིག་པར་ རིག་པར་ when there is neither increase or decrease but the sun passes direct (over the head) (*Rtsii.*).

མེལ་པོ་ *sin-shag* 1. day; མེལ་པོ་མེལ་པོ་ three days. 2. བཟུང་, རིག་པར་ every day. 3. as a symbol num. 15.

མེལ་པོ་མེལ་པོ་ *sin-shag phruge-goig* a day of twenty-four hours; མེལ་པོ་མེལ་པོ་ རིག་པར་ རིག་པར་ རིག་པར་ (A. 74).

མེལ་པོ་ *sin-rañ* རིག་པར་ day-break, morning twilight (*Schr.*).

མེལ་པོ་མེལ་པོ་ *sin-riñ-rtse*, རིག་པར་མེལ་པོ་ the time when the days become long.

མེལ་པོ་མེལ་པོ་ *sin-re-rtse* every day, daily.

མེལ་པོ་ *sin-lam* a day's journey, daily march.

མེལ་པོ་མེལ་པོ་ *sin-ped qutshan-ped*, མེལ་པོ་མེལ་པོ་ without interruption, day and night (A. 150).

མེལ་པོ་མེལ་པོ་ *sil-byed-pe* or མེལ་པོ་མེལ་པོ་ also མེལ་པོ་མེལ་པོ་ *sil-la byed-pe*, to trickle down, fall in drops (of tears, etc.): མེལ་པོ་མེལ་པོ་མེལ་པོ་ རིག་པར་ རིག་པར་ རིག་པར་ (Brom. 28.) *Laga-pahi ges-rah* rose up and tear-drops like peas trickled down.

མེལ་པོ་ 1. instr. of མེལ་པོ་. 2. in compounds for མེལ་པོ་ as in མེལ་པོ་ two hundred, མེལ་པོ་ two thousand, མེལ་པོ་ double.

མེལ་པོ་མེལ་པོ་ *shig-rgyu shig-pe* serge cloth in which two threads cross, one stretched lengthwise (*Rtsii.*).

མེལ་པོ་མེལ་པོ་ *shig-rtse* one who looks to the interests both of the State and of the Church; also one who serves two masters (*D. pol. 5*).

མེལ་པོ་ *su* num. fig. 68.

མེལ་པོ་མེལ་པོ་ *su-gu span-lab* n. of a kind of worm (*Rtsii.*).

མེལ་པོ་ *su-ti* a pear (*Ld.*).

མེལ་པོ་མེལ་པོ་ *shug shug-pe* to stand out, to project.

མེལ་པོ་ *shug-rum* lit. the testes out out; མེལ་པོ་ or མེལ་པོ་མེལ་པོ་ རིག་པར་ eunuch, one whose testes have been extracted (*Shon.*).

མེལ་པོ་ *shug-pe* I: n. of a place in the province of Tsang.

ཐུག་པ། II: 1. to besmear; to rub gently; ཐོག་ཐུག་པ་ *thog-thug-pa* to rub perfume; acc. to *Sch.* to stroke, to caress. 2. to touch; feel for. 3. to protrude, stretch out: ཐོག་ཐུག་ཐུག་པ་ to stretch one's head out of water; ཐོག་ཐུག་ཐོག་པ་ to look or peep out, to take a peep at.

ཐུག་རྩེ་ཤོག་ *thug-rtsa me-log* Carthusian pink (*Jā.*).

ཐུང་པ། སྒྲིང་པ་ *thung-pa* not many, little, a few; minor; ཐུང་ཤུང་པ་ a very little quantity, a little.

ཐུང་ཤོད་ *thung-shoyon* slight defect.

ཐུང་ཆུང་པ་ *thung-chung-pa* less, little, small: ཐུང་ཆུང་པ་ལྟ་བུ་ *thung-chung-pa yot'u* speaks little.

Syn. ཐུང་པ་ *thung-pa*, ཐུང་པ་ *thung-pa* (*thung-pa*).

ཐུང་མེ་མོ་ *thung-me-mo* turnip, turnip soup; ཐུང་མེ་མོ་ལྟ་བུ་ *thung-me-mo yot'u* turnip leaf, a fragrant gum resin; ཐུང་མེ་མོ་ *thung-me-mo* fresh turhip.

ཐུང་རུམ་ *thung-rum*, v. ཐུག་རུམ་ *thug-rum*.

ཐུལ་པ། *thul-pa* to wander or rove about, to step gently or steal through, to creep. ཐུལ་པ་ a detective; ཐུལ་པ་ a spy.

ཅེ་ 1. num. fig. 98. 2. for ཅེ་པ་ near.

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* = ཅེ་ཤོར་ *thog-shor* ཅེ་ཤོར་ those about (us), retinue, v. ཅེ་ཤོར་.

ཅེ་ཤོད་ *che-shoyon* fault of partiality (e.g., in a *Jongpon* district chief or judge). ཅེ་ཤོད་ལྟ་བུ་ lit. the inclining to one side.

ཅེ་ཤོད་ *che-shoyon* = ཅེ་ཤོད་ (*che-shoyon*).

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* ཅེ་ཤོར་, ཅེ་ཤོར་, ཅེ་ཤོར་ 1. an attendant, one near or in waiting; relations, kindred, neighbour. 2. n. of one of the hells. 3. neighbourhood: ཅེ་ཤོར་ཅེ་ཤོར་ཅེ་ཤོར་ཅེ་ཤོར་ a beggar belonging to his neighbourhood.

4. ཅེ་ཤོར་ (*Upāli*) the disciple of Buddha who narrated the *Vinaya piṭaka*.

ཅེ་ཤོར་ཅེ་ཤོར་ *che-shor-gyi mig* n. of a great ocean lying between the continents of Godāniya and Uttara Kuru (*K. d. 3* 330).

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* ཅེ་ཤོར་ a king of the *Naga*.

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* ཅེ་ཤོར་ trouble, misfortune.

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* fellow creature, neighbour (*Ca.*).

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* a tribal name in Tibet, one of the three:—ཅེ་ཤོར་ *che-shor-pa*, ཅེ་ཤོར་ *che-shor-pa*, ཅེ་ཤོར་ *che-shor* (*Yig.*).

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* 1. at present or very shortly: (*Yig. k. 39*). ཅེ་ཤོར་ཅེ་ཤོར་ཅེ་ཤོར་ the governor Rampa with his officers and chiefs will come very shortly. 2. at the close of.

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* ཅེ་ཤོར་, ཅེ་ཤོར་ time; usage; neighbour; near.

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* a pear (*Schtr.*), v. ཅེ་ཤོར་ *che-shor*.

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* relations (*Ca.*).

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* ཅེ་ཤོར་, ཅེ་ཤོར་ kindred, relations: ཅེ་ཤོར་ཅེ་ཤོར་ཅེ་ཤོར་ ཅེ་ཤོར་ (he) is certainly fit to be among the kinsmen.

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* now-a-days.

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* ཅེ་ཤོར་ one's own people, friends or admirers.

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* ཅེ་ཤོར་ = ཅེ་ཤོར་ 1. the male organ. 2. ཅེ་ཤོར་ཅེ་ཤོར་ disciple: ཅེ་ཤོར་ཅེ་ཤོར་ I shall be your attendant, or I wish to become your disciple; ཅེ་ཤོར་ཅེ་ཤོར་ I am becoming a follower.

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* relative, kinsman.

ཅེ་ཤོར་ *che-shor* or ཅེ་ཤོར་ ཅེ་ཤོར་ an artificial grove, garden.

+ ཅེ་རིག་པ་ *ñe-rig-pa* 1.=འཕྱིག་པ་ *khkrig-pa* (*ñhon.*) copulation. 2.=ཁྱུ་ཕྱི་པ་ *khru-pyod-pa* to wash.

ཅེ་རིག་པ་ *ñe-rigs* near relation.

ཅེ་པ་ *ñe-wa* 1. བསུམ་པ་, བསུམ་པ་, བསུམ་པ་ vb. to be near, to approach: ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ when he was near dying; ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ (when she was) near the completion of the month, i.e., the time of giving birth to a child (*Jā.*); ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ when the time of the teacher's return drew near; ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ being not near having done; ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ when he was near arriving at the place. 2. also as an adj.=near: ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ the neighbour is nearer than a kind man living far off; ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ at a place near the pillar; ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ near. ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ frq. in colloq. neighbouring hill, standing near, being closely connected with by consanguinity; ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ those who are near, near relations; ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ ཅེ་པ་ ཅེ་པ་ the five worst sins and those coming nearest to them. 3. as an adv. the form is generally ཅེ་པ་ ཅེ་པ་ almost, near, nearly: ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ when they had come near. Sometimes the form is ཅེ་པ་, as in ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ ཅེ་པ་ ཅེ་པ་ these seven days being almost ended. 4. as a postp. it requires ཅེ་པ་ to connect it with the word it governs: ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ ཅེ་པ་ when he came near to the house he heard music and dancing; ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ ཅེ་པ་ it came near to the time of going.

ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ *ñe-waḥi dgah-pyod-ma*=ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ཕྱི་པ་ n. of the queen of the Noijin or *Yakṣa* demi-gods.

ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ *ñe-waḥi rna-rnyan* ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ear-ornaments beside the ear-ring.

ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ *ñe-waḥi dḥyaḥs* ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ musical airs, musical notes to help in singing.

ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ *ñe-waḥi ma-ma* ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ 1. a foster-mother, a wet-nurse. 2. ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ step-mother.

ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ *ñe-waḥi tea-tshan dho-ka* ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ hortative expression used in exorcism.

ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ *ñe-waḥi tshal*=ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ *skyed-tshal* ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ a grove.

ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ *ñe-waḥi ri-mo can*=ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ (*ñhon.*) n. of a medicinal plant. [the plants *Salvinia cucullata*, and *Croton polyandra*] 8.

ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ *ñe-waḥi rin-chen ḥdun* the seven secondary adjuncts of royalty:—(1) ཅེ་པ་ shoes, (2) ཅེ་པ་ akin-rug, (3) ཅེ་པ་ dress, (4) ཅེ་པ་ couch, (5) ཅེ་པ་ grove, (6) ཅེ་པ་ house, (7) ཅེ་པ་ sword.

ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ *ñe-waḥi sa* ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ table-land, plateau, plains on or by the side of a hill.

ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ *ñe-waḥi sar-gyu*=ཅེ་པ་ ཅེ་པ་ ཅེ་པ་ become intimate, near.

ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ *ñe-waḥi sras-chen ḥrgyaḥ* ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ ཅེ་པ་ the eight chief spiritual sons of the Buddha described under that title are said to be:—(1) ཅེ་པ་ ཅེ་པ་ ཅེ་པ་; (2) ཅེ་པ་ ཅེ་པ་; (3) ཅེ་པ་ ཅེ་པ་ ཅེ་པ་; (4) ཅེ་པ་ ཅེ་པ་; (5) ཅེ་པ་ ཅེ་པ་ ཅེ་པ་; (6) ཅེ་པ་ ཅེ་པ་; (7) ཅེ་པ་; (8) ཅེ་པ་ ཅེ་པ་.

ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ *ñe-war ḥkoḥ* ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ appropriate arrangement, good design.

ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ *ñe-war ḥkho-wa* 1. of urgent necessity. 2.=ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ rapid increase or growth; it increases rapidly.

ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ *ñe-war ḥkhyud* ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ devotion.

ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ *ñe-war guṣ* ཅེ་པ་ཕྱི་པ་ lit. humbly near; the Upanishad or Vedic literature treating of Brahma.

ཏེ་པར་དགོངས་ *ñe-war dgon* རྩམས་པའི་ tale, story, romance.

ཏེ་པར་འགྲུག་པ་ *ñe-war lrgul-wa* བཅོམ་པ་ (འཕྲུག་པ་) to pass over.

ཏེ་པར་ཆུག་པ་ *ñe-war chags-pa* རྩམས་པའི་ 1. eclipse. 2. བརྒྱུད་ quarrel.

ཏེ་པར་ཆོས་ཆོས་ *ñe-war tshim-tshogs* རྩམས་པའི་ contentment.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war mchod-pa* རྩམས་པའི་ རྩམས་པའི་ to honour, respect.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war mjal* or incorrectly ཏེ་པར་མཆོད་པ་, v. ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *sku-cha* 1. health (*Mñon.*); = ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *sku-bdra*, རྩམས་པའི་ རྩམས་པའི་ 2. image, likeness (*Mñon.*).

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war hjoy-pa* རྩམས་པའི་ lit. to stand near; to worship, to wait upon.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war hñen-pa* རྩམས་པའི་ service; to attend or take care of.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war rtogs-pa* རྩམས་པའི་ to inquire into; investigation.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war hñten-pu* རྩམས་པའི་ enjoying, serving, honouring.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war hstan* རྩམས་པའི་ advice, counsel.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war hstan-pa* རྩམས་པའི་ to command, instruct (*Mñon.*).

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war gduñ* = one attacked with disease.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war bdug-pa* རྩམས་པའི་ to fast on the prescribed days.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war nañ-wa* = རྩམས་པའི་.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war gnas* = རྩམས་པའི་ adulation, also flattery; ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war spyod* རྩམས་པའི་ supplication. ཏེ་པར་མཆོད་པ་ རྩམས་པའི་ to be near, in attendance (*Mñon.*).

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war spyod-pa* རྩམས་པའི་ to enjoy.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war phan* རྩམས་པའི་ put together, constructed, produced.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war phan-bdags* རྩམས་པའི་ is fit for, suits.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war hphar-bgro* = རྩམས་པའི་ རྩམས་པའི་ the demon who causes the eclipse of the sun (*Mñon.*).

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war-byed* = རྩམས་པའི་ རྩམས་པའི་ service, veneration.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war gbyor* རྩམས་པའི་ friendship, harmony; ཏེ་པར་མཆོད་པ་ = རྩམས་པའི་ རྩམས་པའི་ fulfilment, completion, conclusion.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war mi-rig* = རྩམས་པའི་ རྩམས་པའི་ or རྩམས་པའི་.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war dmigs* རྩམས་པའི་ prop. support.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war bshag-pa* རྩམས་པའི་ to make use of, to employ; ཏེ་པར་མཆོད་པ་ རྩམས་པའི་ earnest meditation, v. ཏེ་པར་མཆོད་པ་ རྩམས་པའི་ རྩམས་པའི་ to apply to Buddha the notion of rareness.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war shi* རྩམས་པའི་ relief; it is also applied in reference to རྩམས་པའི་, རྩམས་པའི་ and རྩམས་པའི་, to signify putting out, and forbearance (*Mñon.*).

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war len-pa* 1: ཏེ་པར་མཆོད་པ་ རྩམས་པའི་ the five *upaddina* or *vija* or fundamental akandha are:—(1) རྩམས་པའི་; རྩམས་པའི་; (2) རྩམས་པའི་; རྩམས་པའི་; (3) རྩམས་པའི་; རྩམས་པའི་; (4) རྩམས་པའི་; རྩམས་པའི་; (5) རྩམས་པའི་; རྩམས་པའི་.

The Sanskrit equivalents may be rendered as follows:—

[(1) Form-group; (2) sensation-group; (3) names or idea-group, i.e., verbal association. (4) predisposition-group; (5) knowledge-group]S.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ II: to seize eagerly, to strive for earnestly, to aspire to; also ཏེ་པར་མཆོད་པ་.

ཏེ་པར་མཆོད་པ་ *ñe-war sreg-par-byed-pa* རྩམས་པའི་ [to set fire to, to burn]S.

श्रेयस्य $\text{ne-log}_2 = 25$ श्रेयस्य समीप, तद्विषय
near, in the neighbourhood (*Mon.*).

ཉེན་ཁའི་རྩལ་ *ñen-kha che-tsam* may become dangerous, full of danger ; ཉེན་ཅན་ *ñen-can* dangerous ; ཉེན་རྒྱ་ལྗོད་པ་ *ñen-brar bkkyod-pa* continually moving towards danger ; ཉེན་པའི་ལམ་ *ñen-pahi lam* = ལམ་ཉེན་པ་ *lam ñen-pa* a dangerous road, a road which leads to anger (*Mñon.*).

ཉེན་པ *ñen-pa* 1. = ཉེན་ཐག *ñeg-thag*, v. ཉེན་མཐག *ñag-ma*. 2. an enemy. 3. to be pained, pinched, pressed hard, e.g., by hunger; to labour, to drudge, v. བར་ *bañ*.

ཉེར *ñer* 1. ཉེ་བར་ *ñe-war*. 2. used in lieu of ཉེ་ཤུ *ñi-ṣu* in counting numerals from 20 to 30. 3. = ཉེ་རྒྱུ *nya-ran* affliction, pain.

ཉེར་ཤུ *ñer-ṣkad* = བཟོར་ཤུ *gcoñ-ṣkad* suffering, cry of suffering.

ཉེར་ལུའྲུ *ñer-bṣkyod* རུའྲུའྲུ suitably.

ཉེར་ལུའྲུ *ñer-bṣkrun* རུའྲུའྲུ said to = བར་ལུའྲུ *self*.

ཉེར་ལོར་ *ñer-bkhor* ལེའྲུ near.

ཉེར་ལུའྲུ *ñer-dgañ* རུའྲུའྲུ delight.

ཉེར་ལུའྲུ *ñer-dgu* 29; also the 29th day of each month when offerings are made to the demons.

ཉེར་ལུའྲུ *ñer-bṣgyur* རུའྲུའྲུ unlucky accident.

ཉེར་ལུའྲུ *ñer-ṣhogs* theme, task (*Sch.*).

ཉེར་ཉེར་ *ñer-ñer* = ཉེར་ཉེར་ in *W.* dregs, sediment (*Jā.*).

ཉེར་ལུའྲུ *ñer-ṣpyod* རུའྲུའྲུ offerings; རུའྲུའྲུ or the five kinds of offerings to be made to the gods in worshipping them:— (1) རུའྲུའྲུ རུའྲུའྲུ flowers; (2) རུའྲུའྲུ རུའྲུའྲུ incense; (3) རུའྲུའྲུ རུའྲུའྲུ lamps; (4) རུའྲུའྲུ odours; (5) རུའྲུའྲུ རུའྲུའྲུ eatables, cakes (*Ya-señ. 53*).

ཉེར་ལུའྲུ *ñer-byuñ* རུའྲུའྲུ origination.

ཉེར་ལུའྲུ *ñer-byod* met. a tree.

ཉེར་ལུའྲུ *ñer-ṣbas* = ཉེར་ལུའྲུ རུའྲུའྲུ the Buddhist priest who was spiritual guide to As'oka.

ཉེར་ལུའྲུ *ñer-tshad* རུའྲུའྲུ, རུའྲུའྲུ, རུའྲུའྲུ personal danger (*Mñon.*). ཉེར་ལུའྲུ *ñer-tshad-med* = རུའྲུའྲུ *ñad-med-pa* or རུའྲུའྲུ *ñbyuñ-bahi ṣñoms* without danger to health (*Mñon.*).

ཉེར་ལུའྲུ *ñer-tshad* = རུའྲུའྲུ *ṣku-bḍra*, v. ཉེར་ལུའྲུ *ñe-war* *ñjal*.

ཉེར་ལུའྲུ *ñer-ṣhi-wa* 1. རུའྲུའྲུ རུའྲུའྲུ *ḥgo-wa ḥshin ñan-pa* to listen to an instruction or direction. 2. ཉེར་ལུའྲུ རུའྲུའྲུ alleviation, pacification.

ཉེར་ལུའྲུ *ñer len-pa* = ཉེར་ལུའྲུ or རུའྲུའྲུ the cause of a cause, the original cause (*Jā.*).

ཉེར་ལུའྲུ *ñer-pa* 1. acc. to *Sch.* to tan, dress, make soft. 2. acc. to *Jā.* in *W.* to snarl, growl. 3. to tarry, stay, linger.

ཉེར་ལུའྲུ *ñer-ma* in *W.* for རུའྲུའྲུ red pepper (*Jā.*).

ཉེར་ལུའྲུ *ñel-wa* to fall ill; become sick (*Sch.*).

ཉེན་པ *ñes-pa* I: རུའྲུའྲུ, རུའྲུའྲུ, རུའྲུའྲུ 1. sbst. any evil or misfortune or injurious occurrence: རུའྲུའྲུ རུའྲུའྲུ རུའྲུའྲུ all things noxious are massing together upon his body; རུའྲུའྲུ a year of calamities, bad harvest; རུའྲུའྲུ རུའྲུའྲུ when the harvest had been bad; རུའྲུའྲུ also རུའྲུའྲུ རུའྲུའྲུ the three humours of the body, viz: རུའྲུའྲུ wind; རུའྲུའྲུ bile; རུའྲུའྲུ phlegm. 2. moral fault, offence, crime; རུའྲུའྲུ the failings of immoral acts; རུའྲུའྲུ རུའྲུའྲུ guilt of speech and bad action; རུའྲུའྲུ in reference to the body, = to commit a fault, a crime, to sin; but the word used for "sin" in the *N. Testament* and in the Christian sense is not རུའྲུའྲུ but རུའྲུའྲུ lit. wages of faults, i.e., retribution, punishment.

ཉེས་ཅད་ *ñes-chaḍ* = ཉེས་པ་ལེགས་ལྷུ་ crime, also fine.

ཉེས་ཐུང་ *ñes-thuñ* a moral slip, trespass: ཉེས་ཐུང་ལྟོང་མོན་ he has met with a moral fall (*Mil.*).

ཉེས་པ་ཁྱེད་ཀྱི་ཉེས་ *ñes-pa khaḥ mi-len* not to confess fault or guilt.

ཉེས་པ་ II: vb. to commit an offence: འདི་མ་ཅེ་ཉེས་ཉེས་ཅད་ *hdig-ci ñes-te ḥsuñ* for committing what offence has he been seized; རྒྱུ་མ་ཐུང་པ་ཉེས་ཅི་ *gñar ma-sbran-pa ñes-so* not reporting earlier, you did wrong; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ཉེས་ཅི་ you have committed a fault by covering it; ལན་ལྟོང་ཉེས་ཅི་ if harm is done to me; ཉེས་ཅི་ཉེས་པ་ཁྱེད་ཀྱི་ *khyed-ci ñes-pa smros-gig* tell me what has befallen you; མི་དྲན་ལས་ཅེ་ཉེས་ is she out of her senses; ཅེ་ཉེས་ཅི་ what is the matter (with her)? མ་ཉེས་པ་ལེ་ལོ་ལོ་ innocent beings; མ་ཉེས་པ་ཉེས་ཅད་ he came out again unhurt. The commoner verbal usage is with ཉེས་པ་ annexed. Thus, in their *N. Testament* translation, the Moravian missionaries invariably use ཉེས་པ་ཉེས་པ་ in the sense of to trespass, commit a fault.

Syn. མོས་པ་ *noñs-pa*; ཉེས་ཅད་ *kyon-can*; ཉེས་ཅད་ *ñes-ḥsuñ*; ཉེས་ཅད་ *ñom-hchiñ*; ཉེས་ཅད་ *khriṃs-good-yul*; ཉེས་ཅད་ *ñthoñ-wa med* (*Mñon.*).

ཉེས་པ་ཉེས་པ་ *ñes-pa sbom-po* ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ a great sin, serious fault.

ཉེས་པ་ཉེས་པ་ *ñes-par gñan-byas*, v. ཉེས་པ་ has been promised (*Mñon.*).

ཉེས་པ་ཉེས་པ་ *ñes-ḥpyad snar-spyod* continually committing mischief or trespasses.

ཉེས་པ་ *ñes-spyad* ལྷ་ལྷ་ bad habit, immoral conduct.

ཉེས་པ་ *ñes-byas* a wicked action.

ཉེས་པ་ཉེས་པ་ཉེས་པ་ *ñes-pa byed-pahi so-gam-pa* a tyrant; oppressive tax-gatherer or ruler.

ཉེས་པ་ཉེས་པ་ *ñes-ḥmigs* ལ་ལོ་ལྷ་, ལ་ལོ་ལྷ་ reproach; punishment for faults: ཉེས་པ་ཉེས་པ་ཉེས་པ་ considering the punishments of lay life to be great, i.e., ever increasing (*A. 11*). In *C.* "nye-mig" is a term for punishment, penalty.

ཉོ 1. num. fig. 128. 2. carrot (*Ca.*).

ཉོ་ཉོ་ *ño-ti* pear in *Ld.* (*Jā.*).

ཉོ་ཉོ་ *ño-wa*, ལ་ལྷ་, pf. and imp. ཉོ་ to buy, to obtain by payment; ཉོ་ཉོ་ a "buyer," of the bride at a Ladak wedding; ཉོ་ཉོ་ a buyer: ཉོ་ཉོ་ཉོ་ཉོ་ཉོ་ whether any or many wants arise he buys, i.e., a constant customer; ཉོ་ཉོ་ account, bill; ཉོ་ཉོ་ anything bought, commodity to be bought; ཉོ་ཉོ་ buying and selling, commerce, traffic; ཉོ་ཉོ་ཉོ་ཉོ་ to trade; ཉོ་ཉོ་ཉོ་ *ño-waḥi ched* for buying.

ཉོ་ཉོ་ *ño-lo* inferior animals which cannot carry burdens: ཉོ་ཉོ་ཉོ་ཉོ་ཉོ་ stupid mule-colts and mules of the worst sort whether adult or small are said to be "little *ño-lo*" (*Jig.*).

ཉོ་ཉོ་ *ñog-pa* or ཉོ་ཉོ་ soiled, dirtied, made unclean, e.g., of victuals; ཉོ་ཉོ་ muddy or foul water.

ཉོ་ཉོ་ *ñog-ñog-pa* confused, mixed up.

ཉོ་ཉོ་ *ñogs-byiñ* (*Sch.*) too soft; ཉོ་ཉོ་ *ñog-ñoñ* soft, maudlin, weak. ཉོ་ཉོ་ *ñog-can* in *W.* for ཉོ་ཉོ་ fondling anything (*Jā.*).

+ ཉོ་ཉོ་ *ñog-pa* = ལ་ལྷ་ food.

ཉོ་ཉོ་ཉོ་ཉོ་ 1. misery, trouble, distress, any misfortune. 2. vb. to be troubled, in misery: ཉོ་ཉོ་ཉོ་ཉོ་ molested by the heat; ཉོ་ཉོ་ཉོ་ཉོ་ to get

into trouble, to be distressed; ཏྲུ་མ་མང་མས་ had you not any trouble? prob. you had no troubles. 3. often has the technical meaning of misery as the result of ignorant clinging to existence and the world, and therefore, in the Buddhist sense, the misery of sin: ཏྲུ་མང་མ་མས་པའི་ ཏྲུ་མེད་ this does not avail for being delivered from such a misery; ཏྲུ་མང་མ་མས་པ་ཏྲུ་མ་ free from troubles, perhaps also sinless: ཏྲུ་མང་མ་མས་ཏྲུ་མ་ ཏྲུ་མ་ the sinner buys the flesh of fish (Jā.).

ཏྲུ་མང་མ་མས་ *non-moñs-paḥi* sa acc. to Buddhism (K. d. 2 355.) the ten smaller causes of moral misery are:—ཏྲུ་བ་ wrath, བཟོན་པ་ spite, ཏྲུ་བ་ ostentation, show, བཟུང་བ་ adherence to what is contrary to Buddhism, ཏྲུ་ illusion, བཟོན་ deception, ཏྲུ་ཏྲུ་ jealousy, envy, བཟོན་ covetousness, ཏྲུ་ཏྲུ་ pride, ཏྲུ་ཏྲུ་ arrogance.

ཏྲུ་མང་མ་མས་ཏྲུ་མ་ *non-moñs-paḥi sa-chen* ཏྲུ་ the ten greater causes of moral or mental misery:—མ་དད་ want of faith; ཏྲུ་ཏྲུ་ repentance or regret; ཏྲུ་ཏྲུ་ bartering, also vacillating; ཏྲུ་ཏྲུ་ inattention or changing the mind; ཏྲུ་ཏྲུ་ confusion or mental derangement; ཏྲུ་ཏྲུ་ practising actions inaccordant with custom; ཏྲུ་ཏྲུ་ irreverence; ཏྲུ་ཏྲུ་ laughing aloud; ཏྲུ་ཏྲུ་ ignorance; ཏྲུ་ཏྲུ་ immodesty.

ཏྲུ་མང་མ་མས་ *non-moñs med-pa* ཏྲུ་མ་ free from pain or misery.

ཏྲུ་མང་མ་མས་ *non-moñs tshig* = ཏྲུ་མ་ words of idleness (Mñon.).

ཏྲུ་ཏྲུ་ *nob-nob* weak, feeble-minded (Sch.).

ཏྲུ་ *nor* 1. = ཏྲུ་. 2. a rectangle (Cs.).

ཏྲུ་ *hol*, imp. of ཏྲུ་.

ཏྲུ་ *nos* pf. of ཏྲུ་: ཏྲུ་ a man who has been bought, a slave (Cs.).

གཞན་གཞན་ *gnags* n. of a place in Tibet (Deb. 9 2).

གཞན་ *gnan* I: 1. n. of a place in Tibet (Deb. 9 2). 2. very powerful and at the same time fearful.

གཞན་ II: 1. a pestilential disease, epidemic, infectious sickness, plague; ཏྲུ་ཏྲུ་ཏྲུ་ leprosy and small pox are pestilential diseases. The following diseases are mentioned under the term of ཏྲུ་ pestilence (Sman. 108): ཏྲུ་ཏྲུ་ *gar-thug*, ཏྲུ་ཏྲུ་ *nag-po rgyug-bgyel*, ཏྲུ་ཏྲུ་ *klad-gzer*, ཏྲུ་ཏྲུ་ *hdsun kha-rtsag*, ཏྲུ་ཏྲུ་ *hdsun kag-dgye*, ཏྲུ་ཏྲུ་ *ñha-log* or ཏྲུ་ཏྲུ་ *byin-log*, ཏྲུ་ཏྲུ་ *pho-glañ*, ཏྲུ་ཏྲུ་ *rna-rtsa phug-hdebs*, ཏྲུ་ཏྲུ་ *ñam-ru*, ཏྲུ་ཏྲུ་ *gnan-srin*, ཏྲུ་ཏྲུ་ *gnan-nad rkun-po*, ཏྲུ་ཏྲུ་ *gnan-hbras*, ཏྲུ་ཏྲུ་ *gnan-hbur*, ཏྲུ་ཏྲུ་ *lhog-pa*, ཏྲུ་ཏྲུ་ *gag-pa*. The four remedies prescribed in Tib. medical works for *gnan* called ཏྲུ་ཏྲུ་ plague killers:—ཏྲུ་ or *lagerstramia*, ཏྲུ་ཏྲུ་ arsenic, ཏྲུ་ཏྲུ་ and ཏྲུ་ཏྲུ་ musk (Sman. 450). 2. a class of mischievous demi-gods (མ་ཏྲུ་), also called ཏྲུ་ཏྲུ་ the parti-coloured *gnan*, ཏྲུ་ཏྲུ་ the green *gnan*, and ཏྲུ་ཏྲུ་.

གཞན་ III: a species of wild heep, not the *Ovis ammon* but the *Ovis Hodgsoni*. Its range is throughout Tibet, but never in the Sikkim-Himalaya. In the Kuen-lün and Altan Tag ranges, both this species and the true *Ovis ammon* occur.

གཞན་ཏྲུ་ *gnan-thab-pa* certain medicinal roots so called on account of their curative virtues in plague, namely:—ཏྲུ་ཏྲུ་, ཏྲུ་ཏྲུ་, ཏྲུ་ཏྲུ་ *lcags-kyu* (Mñ. 2).

གཤམ་ལུ་པ *gnan hdul-pa* root of a plant used in the disease called *Gñan-gzer tsha-wa* of which high fever and severe aching in the body are chief characteristics.

གཤམ་པ *gñan-pa* or གཤམ་པ་པུ་ 1. cruel, fierce, severe: གཤམ་པ་པུ་དང་འཕུལ་པ་པུ་ the Bon religion is cruel and Buddhism is noble (*Gyal. S.*). ལྷ་གཤམ་པུ་ deities of terror; རྒྱལ་གཤམ་པུ་ severe justice, cruel laws; དམ་པུ་ གཤམ་པུ་ rigid vow, a solemn oath. 2. wild, rugged, precipitous: གཤམ་པུ་ a rugged country.

གཤམ་བ *gñab-wa* (in composition, often གཤམ་ only) 1. neck, nape: གཤམ་པ་པུ་ the neck is contracted or shortened. 2. = རྒྱལ་གཤམ་པུ་ partizan, one backing a side.

གཤམ་ཀྱི་ *gñab-ku* hide or leather of a beast's neck.

གཤམ་ཀྱི་མེ་མེ་ *gñab-khob* screen to protect the neck attached to a helmet.

གཤམ་ཀྱི་པུ་པུ་ *Gñab-khri Btsan-po* the first king of Tibet who was carried in a sedan-chair and was therefore called the "neck-chaired."

གཤམ་གོ་ཏུ་མི་སྐྱོ་ *gñab-gol du mi-sgol*, གཤམ་ = གཤམ་

གཤམ་རྒྱལ་ *gñab-rgyab* in C. castellations, parapet.

གཤམ་པུ་ *Gñab-pa* a village on the confines of Tibet and Nepal, but belonging to the former

+ གཤམ་པུ་ *gñab-po* a witness, one that gives evidence; གཤམ་པུ་པུ་ to vouch for, to be surety for: གཤམ་པུ་པུ་ he became surety for the loan.

གཤམ་པུ་ *gñab-rtse* the cervical vertebra with its projecting process (*Jā*).

གཤམ་པུ་པུ་ *gñab-tshigs* spinal joints.

གཤམ་པུ་པུ་ *gñab-roñs* stiff-necked, obstinate: གཤམ་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་ (*Rdza. 28*) *Ser-smug*, thou obstinate wretch, listen to this my word. གཤམ་པུ་པུ་པུ་ *gñab-roñs-* can stiff-necked, obstinate.

གཤམ་པུ་པུ་ *gñab-ñiñ* ཐུ་ yoke (for oxen); གཤམ་པུ་པུ་པུ་ *Gñab-ñiñ hdsin* one of the seven fabulous mountains of Buddhist cosmogony so called on account of its standing out like the yoke of oxen.

གཤམ་པུ་ *Gñal* n. of a place in Tibet; གཤམ་པུ་ a native of *Gñal*; གཤམ་པུ་པུ་པུ་ *Gñal-pa grñā-tshāñ* the section of Daipung monastery where monks from *Gñal* are admitted (*Loñ. 28*).

གཤམ་པུ་ *gñi-ga* = གཤམ་པུ་པུ་ both.

གཤམ་པུ་ *gñi-ser* sometimes for གཤམ་པུ་ sun-beam (*Lex.*).

གཤམ་པུ་ *gñig-tu* ཐུ་ཐུ་ = གཤམ་པུ་ into one, aimed at one, having only one object in view; but གཤམ་པུ་པུ་པུ་ seems to = the two loved as one.

གཤམ་པུ་ མི་མཁུ་, མི་མཁུ་, མི་མཁུ་, མི་མཁུ་ sleep; གཤམ་པུ་པུ་ to fall asleep: གཤམ་པུ་པུ་ I am sleepless; གཤམ་པུ་པུ་ sleep has not come, I cannot find sleep; གཤམ་པུ་པུ་ one uninterrupted portion of sleep; གཤམ་པུ་པུ་ he fell into a sound sleep; གཤམ་པུ་པུ་ light sleep, a slumber. གཤམ་པུ་པུ་ *gñid-kyi log-pa* གཤམ་པུ་པུ་ to fall asleep, to sleep: གཤམ་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་ he who is free from misery will sleep happily; གཤམ་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་ (*S. phreñ. 288*) he who has attained to the stage of *Sbyor-lam* will not fall asleep. གཤམ་པུ་པུ་ མི་མཁུ་ sleepy, drowsy; གཤམ་པུ་པུ་ གཤམ་པུ་ sleep interrupted, roused from slumber. གཤམ་པུ་པུ་ has gone to sleep.

Syn. གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid-bro*; གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid-bdod*; གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid-gyur-wa*; རབ་ཏུ་འཕེབས་ *rab-tu btkib-pa*; ལྷན་ *gnal*; གཉིས་ *gnim*; གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid khug-pa*; མོང་མ་པའི་ལྷན་པ་འདྲ་ *rmoñg-pahi grogs-po*; མིག་འཛུམ་པ་ *nig bdsumpa* (*ñon*).

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid-bdod* wishing to sleep.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid-rdol* somnambulism.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid ma-byuñ-wa* གསལ་བ་ལས་མེད་པ་ *wakefulness, sleeplessness.*

Syn. གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid-med*; གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid-ma-khug*; གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid chag-pa*; གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid-yar-wa* (*ñon*).

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid-mo* མཐུན་པ་ *asleep, in sleep.*

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid-rmugs* dazed, stupid with sleep: གཉིས་པ་འདྲ་ལེ་མོ་རལ་ཐང་ལ་ཤིང་, ཉམ་ཏུ་འཛུམ་པ་འདྲ་ལ་ཐང་ (*ñon*. 15) leaving off sleepiness and indolence, (you) should be always industrious.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid gyur-rs* to be overcome by sleepiness.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid-lam* = མི་ལས་ *rmi-lam* dream.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid-log bdog-pa* to desire sleep, to be sleepy.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid-sa* bed, place of sleep.

Syn. མཐུན་པ་ *ñal-sa*; ལྷན་པ་ *mal-gan*; ལྷན་པ་ *mal-sa* (*ñon*).

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid-sa* གསལ་བ་ལས་མེད་པ་ *awakened, to awake*; གཉིས་པ་འདྲ་ལས་མེད་པ་ *to become awake.*

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnid-wa* to be desiccated, to crumble away; to thaw.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis* ཁྱིམ་, ཁྱིམ་ 1. two: རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་གཉིས་ རབ་ཏུ་འཕེབས་ *we two shall marry each other*; རྒྱུ་རྒྱུ་གཉིས་ either of us: རྒྱུ་རྒྱུ་གཉིས་མཐུན་པ་འདྲ་ རབ་ཏུ་འཕེབས་ which is the better of the two religions, Brahmanism or Buddhism? རབ་ཏུ་འཕེབས་ *a Brāhman couple (man and wife)*. 2. both: རྒྱུ་རྒྱུ་གཉིས་ both Maitreya

and the lord (Atisa); རྒྱུ་རྒྱུ་གཉིས་ both you and I.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-ka* ལྷན་པ་ the two, both: གཉིས་པ་འདྲ་ ལྷན་པ་ the meaning of both; the interests of both parties; གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-ka* two each.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-kyi gnis sprad-pa* ལྷན་པ་ལྷན་པ་ placed in two and two (in pairs).

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-skyes* ཁྱིམ་, ཁྱིམ་ཁྱིམ་, ཁྱིམ་ཁྱིམ་ the "twice-born," i.e., a Brahman; used, also, of birds in general, and of human teeth.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-ga* = གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-ka* both.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-dgahi khyim* ལྷན་པ་ met. for the female organ.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-brgyud* = ལྷན་པ་ copper.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-cha* ལྷན་པ་ half.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-gnis spyod* ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ said to be either the curlew or lapwing.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-gnis suñ* pairing, also male and female living together.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-bthud* ལྷན་པ་ met. for elephant; གཉིས་པ་འདྲ་ ལྷན་པ་ the king of elephants.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-ldab* two-fold, double, twice.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-ldan* ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ twice; also the second age, the age according to Brāhmanical astrology in which two measures of virtue were left to humanity.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-ldan-dus* ལྷན་པ་ the second age of the present *Kalpa*.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-pa* ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ 1. the second. 2. having two, possessed of two, e.g., ལྷན་པ་ *ngo gnis-pa* having two heads, the two-headed; ལྷན་པ་ *los gnis-pa* double-tongued; ལྷན་པ་ all the second ones; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ the second only.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-pa* ལྷན་པ་ both, the two.

གཉིས་པ་འདྲ་ *gnis-med gnid-pa* an epithet of Buddha. གཉིས་པ་འདྲ་ ལྷན་པ་

འདམས་པ་ a propounder of the non-dualist doctrine; epithet of Buddha.

གཉིས་པོ་ *gnis-bdoin* དམ་པ་ holding to two; doubt, unsteadiness, wavering.

གཉིས་པོ་ལྟར་ *gnis-bdoin ka-wa* to look upon two things as differing, to think them different.

གཉིས་པོ་ *gnis-pa* the strokes put after a complete sentence (*Situ*).

གཉིས་པོ་ལྟར་ *gnis-su med-pa* འདྲ་པོ་, འདྲ་པོ་ 1. matchless; identical: འདྲ་པོ་ལྟར་འདྲ་པོ་ the king and I are not two indubitably, are the same. 2. n. of the Tantrik work of S'ri Kala-chakra འདྲ་པོ་ལྟར་འདྲ་པོ་ (*Mon*).

གཉིས་པོ་ལྟར་ *gnis-gsum zlog-pa* = རྒྱུ་རྒྱུ་ *skyor-tahig* or རྒྱུ་ལོ་རྒྱུ་ *skyar-wahi tahig* repetition (*Mon*).

གཉིས་པོ་ *gnug-ma* acc. to Cs. 1. natural, opp. to བྱུང་མ་ *bcos-ma* artificial, hence (*Sch*). དེ་མཁའ་ *gnug-ma*. 2. innate, peculiar; མཁའ་ལྟགས་ peculiar mind; ལྟགས་མཁའ་ *gnug-mahi sems*; ལྟགས་མཁའ་ལྟགས་ innate wisdom; ལྟགས་མཁའ་ལྟགས་ innate signification or worth; མཁའ་ལྟགས་མཁའ་ལྟགས་ *ma-bcos gnug-mahi nañ-du bdres* dissolved into the un-created primordial existence (*Jā*).

གཉིས་པོ་ *gnug-dkar* rape seed.

གཉིས་པོ་ *gnul-wa* = རྒྱུ་ལོ་ *ñul-wa*.

གཉིས་པོ་ *gnis-wa* to woo, court.

གཉིས་པོ་ *gnis-to* = རྒྱུ་ལོ་ *amyé-to* a wooer, courtier (*Jā*).

གཉིས་པོ་ *gnis-ma* (འདྲ་པོ་ *nañ-khrol*), འདྲ་པོ་ the coiled intestine (*Zam*), the twisted part of the colon or great gut (*Jā*).

གཉིས་པོ་ *gnen* མཉེན་, མཉེན་, མཉེན་, resp. རྒྱུ་ལོ་ *kinu-gñen* kinaman, relation: རྒྱུ་ལོ་ལྟར་གཉིས་

beloved relation; མཉེན་པོ་ལྟར་ལྟར་ to love one's relations; མཉེན་པོ་ལྟར་ལྟར་ mother-in-law by relation; as a degree of relationship; མཉེན་པོ་ལྟར་ *gnen byed-pa* to marry, to become related by marriage; མཉེན་པོ་ལྟར་ friends and relations; མཉེན་པོ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ attachment towards friends quivers like water, &c. (*Lo*. 24); མཉེན་ *pha-gñen* relations on father's side; མཉེན་ *ma-gñen* relations on mother's side; མཉེན་པོ་ *bcas-gñen* མཉེན་པོ་ spiritual friend, generally a lama scholar who is versed in the Buddhist metaphysics.

གཉིས་པོ་ *gnis-po* helper, friend, assistant, esp. spiritually; རྒྱུ་ལོ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ bless, that it may become a good spiritual help མཉེན་པོ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ without looking upon a spiritual adviser; མཉེན་པོ་ལྟར་ལྟར་ the spiritual disciplinarian of Tibet (*Avalokiteśvara*); (applied to things) remedy, means, expedient, antidote; མཉེན་པོ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ assistants in curing maladies (e.g., medicine, diet, etc.); མཉེན་པོ་ལྟར་ *dehi gñen-por* as a remedy for; མཉེན་པོ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *agrub-pahi thabs mi-bcas-pahi gñen-por* as a remedy for helplessness in acquiring a certain object, i.e., direction or instruction how to obtain it (*Jā*).

Syn. མཉེན་པོ་ *gnihun-phyogs*; མཉེན་པོ་ *gid-bcugs*; མཉེན་པོ་ *mdesab-bcugs*; མཉེན་ *sun*; མཉེན་པོ་ *khhor-med*; མཉེན་པོ་ *gid mthun-pa*; མཉེན་པོ་ *mdesab-bcas*; མཉེན་པོ་ *grogs-po*; མཉེན་པོ་ *mdesab-was bcas*; མཉེན་པོ་ *blo-ñe-wa*; མཉེན་པོ་ *rañ-phyogs* (*Mon*).

གཉིས་པོ་ *gnen-can* མཉེན་ used in polite language for མཉེན་ *gnen*.

གཉིས་པོ་ *gnen ñe-wa* or མཉེན་པོ་ *gnen ñe-mo* མཉེན་, མཉེན་ མཉེན་ མཉེན་ near relations, cousins.

གཉིས་པོ་ལྟར་ *gnen ñe-hbrel*, v. relatives by blood or marriage connection.

of guests but) practically a general manager or secretary under a king, minister, or landlord.

Syn. རིག་གི་མཚན་པ་ *mig-gi mte-pa*; རིག་པ་ *ide mig-pa*; སྒྲ་གི་མཚན་པ་ *gru-gi mte-pa*; རིག་པ་ *stu-gñer* or རིག་པ་ *a keeper of images of gods, &c. (Mon.).*

གཤེད་པ་ *gñer-wa* or གཤེད་པ་ *gñer byed-pa* to tend, to take care of, to provide for; to seek for; to procure, to acquire. རྒྱ་གཤེད་པ་ *don gñer-wa* to earn money, to take interest on money; རྒྱ་དུ་གཤེད་པ་ *don-du gñer-wa* to provide for, to strive to procure; རྒྱ་ལྔ་གཤེད་པ་ *don-gñer* people who desire to have property; རྒྱ་གཤེད་ *don-gñer* exertion, effort, zeal; རྒྱ་གཤེད་པ་ཆེན་པོ་ *don-gñer chen-po* great exertions are necessary; རྒྱ་དུ་གཤེད་པ་ *investigating both the primary and secondary causes; རྒྱ་གཤེད་པ་ don-gñer can* zealous, pains-taking.

གཤེད་པ་ *gñer-ma* བཟོ་ wrinkles (of the face), a fold of the skin; གཤེད་པ་ *gñer-ma* ངམ་མཚན་ defined wrinkles; གཤེད་པ་ *gñer-ma* བཟོ་མཚན་ with many wrinkles; གཤེད་པ་ *gñer-ma* བཟོ་མཚན་པ་ the wrinkles have become settled or rigid, vb. གཤེད་པ་ *gñer-pa* to wrinkle; རྒྱ་གཤེད་པ་ *gñer-pa* to knit the brows, to frown. རྒྱ་གཤེད་པ་ *a frown, a severe, angry look; རྒྱ་གཤེད་པ་ khro-gñer can* with frowning looks; the goddess Dolma in her terrific, frowning manifestation is called རྒྱ་གཤེད་པ་ *Sgyol-ma Khro-gñer-can* བཟོ་མཚན་པ་.

གཤེད་པ་ *gñer-ma khums-pa*, རྒྱ་གཤེད་པ་ the object not fulfilled (*A. 65*).

གཤེད་པ་ *gñer-ma can* wrinkled.

གཤེད་པ་ *gñer-maḥi gdoḥ* lit. the wrinkled-faced; met. a monkey.

གཤེད་པ་ *gñer-tshah* store or store-room; house where provisions are stored up: གཤེད་པ་ *gñer-tshah gñer-byed* issuing of articles from the stores; one who issues such.

གཤེད་པ་ *gñol-wa* = གཤེད་པ་ *hal-wa* 疲倦, also 疲倦 tired, to get tired; acc. to some authors, the proper spelling is གཤེད་པ་ *gñol-wa*.

གཤེད་པ་ *gñog-pa* to desire, wish earnestly (*Ca.*), རྒྱ་གཤེད་པ་ (*Jā.*).

གཤེད་པ་ *gñod* strength, durability, stoutness; གཤེད་པ་ *gñod-can* strong; གཤེད་པ་ *gñod-chuḥ* or གཤེད་པ་ *gñod-med* weak; གཤེད་པ་ *luḥ gñod-chuḥ* a weakly body or feeble constitution (*Jā.*).

གཤེད་པ་ *gñod-ka* = གཤེད་པ་ *khod-ka* importance, worth. གཤེད་པ་ = 1. unimportant, worthless. 2. generous or charitable

གཤེད་པ་ *gños* n. of a tribe in Tibet (*Lsh. 25*).

གཤེད་པ་ *gnān* boat, skiff, wherry.

གཤེད་པ་ *gnān-pa* boatman, ferry-man. གཤེད་པ་ *gnān-pa* a fish-skin (*Sman. 350*). གཤེད་པ་ *gnān-yod* གཤེད་པ་ n. of a city in Kos'ala where Buddha resided for many years. Occasionally གཤེད་པ་ occurs erroneously for གཤེད་པ་ to hear.

གཤེད་པ་ *gned-pa* pf. and imp. གཤེད་པ་, fut. གཤེད་པ་ 1. to rub, between the hands or feet, e.g., ears of corn. 2. to tan, curry, dress; གཤེད་པ་ to tan skin. 3. to coax (*Ca.*).

གཤེད་པ་ *gnām* 类似, 类似 similar, equal, like (*Mon.*).

Syn. མཉམ་པ་ *hja-ma* or མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma* also རྟེན་པ་ *do-ha*, རྟེན་པ་མཉམ་པ་ *do-ha-ma*.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma*; མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* 同事者 colleague, brethren in the same work or profession.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* the age or *Kal-pa* next to terminate (*D.R.*).

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* = མཉམ་པ་མཉམ་པ་ མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* 静思 contemplation, preserving the equanimity of the mind.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* = མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* 平等 impartiality, evenness, equality; justice. མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* the knowledge to be acquired by contemplation, i.e., by *Samādhi*.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* 平等 level, very even; smooth.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* 1. together, in company with. མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* going together. 2. in *hja-ma*. 每年 yearly, annually.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* the *Kalpa* that is continuing (*D.R.*).

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* 同居 residing together; also of equal position.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma*, 同, 同等, 同等, 同等 1. like, alike, equal, same: མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* they are alike, equal, not differing; མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* they are like unto the gods. མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* roundish; མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* of equal birth, rank; མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* contemporary, simultaneous; མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* to become equal, to be equal. 2. even, level, flat; མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* flat like the palm of the hand.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* to invite impartially.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* uneven; unequally.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* to adjust for contemplation.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* to compose the mind to perfect rest for meditation.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* to make even or level, to equalize; to divide equally; མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* imperturbability, evenness of mind; not to be affected by kindness or by the reverse. མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* unequal, uneven.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* unequalled, matchless.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma*, v. མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma*.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* lit. receiving equally; finishing.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* or མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* to tan, to rub; མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* tanned, rubbed; མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* will tan or rub, v. མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma*.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* cushion, a pillow.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* 1. མཉམ་པ་ *hja-ma* resp. མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* flexible, pliable, supple, soft. 2. = མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* tender, soft.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* soft and pliant or flexible.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* to make soft by tanning (*Sch.*).

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* to caress, to fondle (*Sch.*).

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* to become soft.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* to make soft, smooth, flexible.

མཉམ་པ་མཉམ་པ་ *hja-ma-hja-ma* མཉམ་པ་ *hja-ma* = མཉམ་པ་ *hja-ma* or མཉམ་པ་ *hja-ma* to be tired, fatigued.

3. = རྒྱུ་མཁའ་ *rñiñ-pa*, རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *rñiñ-ma de-la rab-gnas kyang mdeasq* he also consecrated that old one (A. 93); རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ *rñiñ-mabz gter-gahuk* the religious works which, it is said, were unearthed by *Gter-ston-pa* belonging to the Nying-ma school of Tibet.

རྒྱུ་མཁའ་ *rñiñ-tshag* old fever; chronic disease.

རྒྱུ་མཁའ་ *rñiñ-brut* worn-out, old and rotten (things).

རྒྱུ་མཁའ་ *rñiñ-pa* = རྒྱུ་མཁའ་ *roñ-pa* མཁའ་ *roñ* worn out; delapidated; cast off.

རྒྱུ་མཁའ་ *rñiñ-pa* pf. མཁའ་ *brñiñ*, མཁའ་ *brñiñ* fut. མཁའ་ *grñiñ*. 1. to fade. 2. to grieve (vb. n.) (Sch.).

རྒྱུ་མཁའ་ *rñiñ* or རྒྱུ་མཁའ་ *rñiñ* gen. as རྒྱུ་མཁའ་ *roñ* the gums.

རྒྱུ་མཁའ་ *rñiñ-wa*, v. རྒྱུ་མཁའ་ *rñiñ-wa*.

རྒྱུ་མཁའ་ *rñiñ-pa* = རྒྱུ་མཁའ་ *rñiñ-pa* pf. མཁའ་, མཁའ་ to be worn out, become old, faded.

རྒྱུ་མཁའ་ I: *rñed-pa* 1. vb., pf. མཁའ་ *brñed* or མཁའ་ *brñes* fut. མཁའ་ *grñed*. མཁའ་, མཁའ་, མཁའ་ to find, discover, acquire, meet with, get: རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *de-ni gañ-nas rñed* where did you get that? རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *mi rñed-du mi ruñ-ro* it must be procured by all means; མཁའ་མཁའ་ *ma rñed-pa* not finding; མཁའ་མཁའ་ *nas-dan skom-ma rñed-de* having not found anything to eat or to drink; རྒྱུ་མཁའ་ *da-ni re-wa brñed-do* now that my hopes are fulfilled; རྒྱུ་མཁའ་ *gri rñed-pa* as he found a knife (from *Jā.*).

རྒྱུ་མཁའ་ II: abst. profit, gain, property, goods; རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *rñed-pa mañ-po rñed-*

pa to gain much profit: རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *rñed-pa mañ-po rñed-pa*, རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ *rñed-pa mañ-po rñed-pa* (K. d. a 36) by exerting himself for gain and honour a gelong will be ruined; these riches and honours are the causes of interruption to all works of piety: མཁའ་མཁའ་ *bdag rñed-pa dañ lan-wa mi-gdab* if I am possessed of earnings, he is aggrieved. རྒྱུ་མཁའ་ *rñed-pa* collecting of riches; རྒྱུ་མཁའ་ *rñed-phrog-pa* to take booty, to plunder (Sch.). རྒྱུ་མཁའ་ *rñed-rlom* pride of wealth or gain: རྒྱུ་མཁའ་ *rñed-rlom* (Khrig. 125).

རྒྱུ་མཁའ་ *rñed-dkag-wa* རྒྱུ་མཁའ་ difficult to find, rare. The five hardly obtainable things are (see K. d. a 475):— (1) རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ the human body which is slowly prepared; (2) རྒྱུ་མཁའ་ *glā* (Mñon.) wages, remuneration for work done, rent; (3) རྒྱུ་མཁའ་ *faith* in Buddha; (4) the conception of saintly ideas, i.e., the enlightened heart of a *Bodhisattva*; (5) རྒྱུ་མཁའ་ the appearance of a Buddha.

རྒྱུ་མཁའ་ *rñed-bkur* = རྒྱུ་མཁའ་ *thob-nor* riches and honour.

རྒྱུ་མཁའ་ *rñed-bdod* = རྒྱུ་མཁའ་ *bdod-ohag* inclination for gain (Mñon.).

རྒྱུ་མཁའ་ *rñog-pa* (of རྒྱུ་མཁའ་ *rñog-pa*) vb., pf. མཁའ་ *brñogs*, fut. མཁའ་ *grñog* to trouble, to stir up (Cs.); also adj. thick, turbid; རྒྱུ་མཁའ་ *chu rñog-pa* muddy or dirty water. རྒྱུ་མཁའ་ *rñog-pa can*: 1. = རྒྱུ་མཁའ་ *styon-can* faulty. 2. dirty, turbid, troubled རྒྱུ་མཁའ་ *rñog-ma can*, miry, muddy.

རྒྱུ་མཁའ་ *rñogs-pa*, རྒྱུ་མཁའ་ dirt, scum, stain; རྒྱུ་མཁའ་ *rñogs-pa med* རྒྱུ་མཁའ་ stainless, clear, purified, washed; རྒྱུ་མཁའ་

chu-rnog med = ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *chu tsah-wa* pure water (*Mon.*).

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *rñogs-tshag* n. of a disease (*Ja.*).

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *rñol* = ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *gal* trap, snare.

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *rñol-wa* pf. ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *brñols* fut. ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *brñol*, imp. ཕྱི་ལོ་ཚུ་ 1. to ensnare, trap (*Ca.*). 2. = ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *rkyah-pa* to stretch out.

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *na-na* = ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *gñab-na*.

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *na-lo* = ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *na-lo*.

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shag-pa* col. for ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shag-pa*.

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shags* = ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shyags* music, harmony (*Ja.*).

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shad* 1. = ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *rgyu-rkyen* reason; ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shad-med-par* without reason, pretence or provocation : ཕྱི་ལོ་ཚུ་ ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *(A. 68)* the reason of Atis's undertaking to proceed to Tibet was the welfare of animate beings. 2. ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shad bdog-pa* = ཕྱི་ལོ་ཚུ་ ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shyon brjod byed-pa* to impute fault where there is none, malicious accusation or imputation; ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shad bdsug-pa* to bring an action against, to prosecute; ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shad byed-pa* (with a dat.) to use a pretence or pretext.

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shad-pa* pf. and fut., ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *brñad*, imp. ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shad* to relate, to report; ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *lo-rgyus shad-pa* to relate a story; ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *rmi-lam shad-pa* to relate a dream; ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *glam shad-pa* to state, inform, give notice; to rehearse.

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shad-med shad-dkris* imputation without cause; false charge.

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shan* ཕྱི་ལོ་ཚུ་, ཕྱི་ལོ་ཚུ་, resp. for ཕྱི་ལོ་ཚུ་ the ear: ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *rgyal-pohi shan-du thos* it came to the king's hearing. ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shan-khud* the ear-hole, hearing.

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shan-gyi gon-rgyan* ཕྱི་ལོ་ཚུ་, ཕྱི་ལོ་ཚུ་ ornament worn on the tip or upper lap of the ear; ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shan-rgyan* ཕྱི་ལོ་ཚུ་ an ear-ring; ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *ma-rgyan* ཕྱི་ལོ་ཚུ་ ear-ornament.

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shan agrog-ma* = ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *bud-med blo-lan-ma* (*Mon.*) a noble and generous lady.

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shan-lag* lit. speech which is agreeable to the ear. 1. ཕྱི་ལོ་ཚུ་, ཕྱི་ལོ་ཚུ་ poetry as one of the four divisions of the science of words. 2. = ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *pa-shis* ཕྱི་ལོ་ཚུ་ the planet Venus.

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shan-lag* ཕྱི་ལོ་ཚུ་ 1. ཕྱི་ལོ་ཚུ་ a describer, poet. 2. a learned man (*Mon.*).

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shan-lag* ཕྱི་ལོ་ཚུ་ ཕྱི་ལོ་ཚུ་ the planet Venus; the spiritual guide of the *Asura* demi-gods.

Syn. ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *gñab-pa shis*; ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shan gro-lbu*; ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *sha-min bla-ma* (*Mon.*).

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shan-lag* ཕྱི་ལོ་ཚུ་ ཕྱི་ལོ་ཚུ་ chief poet; a complimentary address to the learned.

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shan-lag ro-lan* = ཕྱི་ལོ་ཚུ་ ཕྱི་ལོ་ཚུ་ lit. a humorous expression; but includes ཕྱི་ལོ་ཚུ་ a religious discourse, ཕྱི་ལོ་ཚུ་ soft language ཕྱི་ལོ་ཚུ་ sweet words ཕྱི་ལོ་ཚུ་ conciliatory mild expressions; ཕྱི་ལོ་ཚུ་ pleasant words ཕྱི་ལོ་ཚུ་ moral sayings (*Mon.*).

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shan-grags* fame, reputation.

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shan-hjags* polite and gentle (*Yig. k.*).

ཕྱི་ལོ་ཚུ་ *shan-brjod* ཕྱི་ལོ་ཚུ་ graphic description.

ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *shān-gtōd-pa* to give ear to: འཇུག་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *kye rgyal-po chen-po bdag-gi tshig bdi-la shān gtōd-oig* O great king, do lend your ears to my speech (*Hibrom. 136*).

ལྷན་པ་ *Shān-nañ* also called ལྷན་པ་ *Minab-nañ* n. of a district in N. Western Tibet.

ལྷན་པ་ *shān-pa* 1. like ལྷན་པ་ *grags-pa* ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ fame, renown, glory, praise: ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ your fame has spread in the ten quarters, i.e., all over the world; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *drhi shān-pa rgyañ-nas* *thos* his praises are heard far and wide; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *ces dehi shān-pa brjod-oñ* thus speaking praisingly of him; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *ces-pa shān-pa-la rten-nas* relying on a rumour of this purport; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *ces shān-pa dañ grags-pa chen-po byuñ* so his praise and great fame arose; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *dehi shān-du* to his praise, or to his hearing. 2. adj. well-sounding, sweet to hear; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *shān-par smra-wa* ལྷན་པ་ sweet expression, sweet and polite language; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *shān-par byed* ལྷན་པ་ that does pleasant things; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *shān-pa shi dpo-can* n. of a warbling bird, v. ལྷན་པ་ *ka-la piñ-ka* (*Mon.*). ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ a monk having a well-sounding voice; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *tshig shān-par* with pleasant words; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *shān-ktad* melodious language. 3. vb. to praise, extol, glorify. 4. = ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *gor ma-chag* ལྷན་པ་ without interruption (*Lex.*).

ལྷན་པ་ *mi-shān-pa* 1. discordant, grating; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *ktad-ni mi-shān-pa ser-wa* to utter discordant cries; (*Jā.*) 2. offensive, insulting: ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *gañ-shig bdag-la rtsod-oñ mi-shān brjod* he who in a dispute says to me insulting words. ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *mi-shān-par*

ser-wa dañ-du lon-po to put up with offensive remarks.

ལྷན་པ་ *gtam shān-pa* 1. good joyful news, glad tidings; ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *gtam-shān byed-pa* to bring glad tidings. 2. pleasing conversation (*Os.*); = ལྷན་པ་ *shān-grags*, v. ལྷན་པ་ *grags*; ལྷན་པ་ *shān-rgyud* = ལྷན་པ་ *bkab-rgyud* oral instructions of lamas.

ལྷན་པ་ *shān-phra shu-wa* to slander, to backbite.

ལྷན་པ་ *shān-bphrin* 1. good tiding, gospel. 2. n. of a bird which lives very long (*Mon.*).

ལྷན་པ་ *shān-tshig* ལྷན་པ་, ལྷན་པ་ *shān. tshig-gi rig-byed* ལྷན་པ་ the third Veda of the Hindus. ལྷན་པ་ *shān-tshig byuñ* ལྷན་པ་ grown out of the *Sāma-Veda*.

ལྷན་པ་ *shān-shu* petition, memorial; ལྷན་པ་ *shān-shu bbul-wa* to present a petition.

ལྷན་པ་ *shān-ṣal* the flap of the ear.

ལྷན་པ་ *shān-gaan bbebs-pa*, ལྷན་པ་ invitation; to invite, to call attention to.

ལྷན་པ་ *shān-grab* = ལྷན་པ་ *shān-dag che-wa* credulous; ལྷན་པ་ *grjesh shān-grab* the king's credulity (*Gyal. 8*).

ལྷན་པ་ *shān-lhoñ-wa* to make dear.

ལྷན་པ་ *shāb-pa* to smack with the lips (*Sol.*).

ལྷན་པ་ *shām-pa* 1. vb. to think, consider, imagine: ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ *yon-tan dañ ldan-par shām-pa* considering him to be possessed of talents. 2. shet. thought, sense, mind, sensation: ལྷན་པ་ *shān-pa yon-gin gdañ* we have thoughts of practising religion; ལྷན་པ་ *bjigs-so shām-pa yod*

ro-stan I am far from any thought of fear; ཏུ་ཏྱ་, ཏུ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ though one may imagine that it will help; ཏྱ་པ་ *skyug-pa*, ཏྱ་པ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *brduñs-ñkris ñam-byed* there arises a feeling like that of nausea, like that of being beaten, of being (tightly) wrapt up (*Jā*).

ཏྱ་པ་ཏྱ་ *ñal-yas* (ཏྱ་པ་ཏྱ་ཏྱ་) n. of a number; ཏྱ་པ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ (Ya-sel. 57).

ཏྱ་ *ñāi*, v. ཏྱ་ *ñāi*.

ཏྱ་ *ñāi-ñāi* = ཏྱ་ *ñāi* neck; nape of neck.

ཏྱ་ *ñāi-po* = ཏྱ་ *ñāi-po* the heart.

ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-phul* corn of luxuriant growth; abundant harvest.

ཏྱ་ *ñāi-wa* 1. a dwarf. 2. softness. 3. n. of a plant.

ཏྱ་ *ñāi-wo* ཏྱ་ adj. gentle, soft, delicate, tender.

ཏྱ་ *ñāi-ma* for ཏྱ་ *ñāi-ma* (*Jā*).

ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-kañ ka tya* or ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-kañ gur-rta* name of mountains in Nepal (*Jā*).

ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-ga-dus* or ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-ga-maḥi dus* ཏྱ་ or ཏྱ་ the degenerate age, or the age of sin.

ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-ga-byed-ma* acc. to the Bon n. of the god of air (*D.R.*).

ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-ga-pa* degenerated, grown worse, v. ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-ga-ma*.

ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-ga-ma* ཏྱ་ཏྱ་, ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ 1. a whet-stone. 2. ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ impurity in food, poison or defilement in food; impure sediment; ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *mar gyi ñāi-ga-ma* impurities in butter; ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ to separate the clear (fluid) from the sediment;

ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-ga-ma thān-gaḥ sel-wa* to clear out all the impurities. ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-ga-ma* ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ a yellowish sprout growing up on land. 3. ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-ga-ma* a member between two joints.

ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-ga-muḥa-ni* the five impurities are:—(1) ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་, ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་; ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *mar bgrub-pa* the decrease of the duration of life; (2) ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་, ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་; ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ pervarsity in thoughts, religious disbeliefs, &c. 3. ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་; ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ the five poisons; (4) ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་, ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ difficulty to convert; (5) ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་, ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *rtsoḥ-ldan* degenerate ages or times.

ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi* ཏྱ་, ཏྱ་ཏྱ་, ཏྱ་ཏྱ་ 1. the heart, both met. and physically: ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-bdar ñāi-bguḥ* the heart throbs with fear; ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *bdag-gi lus-kyi ñāi-kar goes* as dear to me as my own heart. 2. ཏྱ་ the disposition. ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-gaḥ-wa* or ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-bde-wa* gladness, cheerfulness; ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-dan mig bphrog-pa* to transport, to ravish (*Sch.*). 3. courage; ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ be not afraid! ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-gdon gyis bslus* the heart is infatuated by a demon. ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-nas* (i) heartily, zealously, earnestly, e.g., looking for or to a thing; with all one's heart, most earnestly, devoutly, e.g.; to say one's prayer; (ii) actually, really: ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *khos ñāi-na mi-bbyis-pa yin* really he does not sink. 3. for ཏྱ་ཏྱ་, ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *ñāi-bgeḥ-pa* stupified, confounded, depressed (*D.R.*).

Syn. of No. 1. ཏྱ་ཏྱ་ *thugs*; ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *pa-yi mchog*; ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *chos-kyi rta-bkhor*; ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *kun-skyed byed*; ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *erog-gi gnas*; ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *sems-kyi khañ-pa*; ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ཏྱ་ *rnam-ces rten* (*Mān.*).

ཕྱི་ལོ་ *gnia-kha* ལུང་ལྟ་ the heart; ཕྱི་ལོ་ *gnia-khar* on the heart, at heart.

ཕྱི་ལོ་ *gnia-khanis* the heart; acc. to *Sol.* courage.

ཕྱི་ལོ་ *gnia-khu* = ཕྱི་ལོ་ *gnia-khu*.

ཕྱི་ལོ་ *gnia-ga* the breast: ཕྱི་ལོ་ལྟ་མང་ཕྱི་ལོ་ *gnia-gar spu-maḥ skyes-pa bde-war bteho* he will live to be happy on whose breast grows much hair (*Mi.*).

ཕྱི་ལོ་ལྟ་ *gnia dgab-wa* ལུང་ལྟ་ heart's content, joy, cheerfulness.

ཕྱི་ལོ་ལྟ་ *gnia-grog* ལུང་ལྟ་, ལུང་ལྟ་ a sympathizing friend, a bosom friend.

ཕྱི་ལོ་ *gnia-oan* courageous, spirited, bold.

ཕྱི་ལོ་ *gnia rtses-pa*, v. ཕྱི་ལོ་ *gnia rje-wa* ལུང་ལྟ་ mercy, compassion.

ཕྱི་ལོ་ལྟ་ *gnia-ohu bshug* in *W.* afflicted with dropsy in the pericardium (*Jā.*).

ཕྱི་ལོ་ *gnia-rje* ལུང་ལྟ་, ལུང་ལྟ་ kindness, mercy, compassion: ལུང་ལྟ་ཕྱི་ལོ་ལྟ་ to meditate with pity for all men. ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *gnia-re rje*, occurs in ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *kyod Bod-rnams gnia-re-rje* I pity you ye Tibetans (*A. 65*).

Syn. ལུང་ལྟ་ *thugs rje*; ལུང་ལྟ་ *bte wa*; ལུང་ལྟ་ *rjes chags*; ལུང་ལྟ་ *rjes-su bte* (*Mān.*).

ཕྱི་ལོ་ *gnia rje skad* lamentation; cry of compassion.

ཕྱི་ལོ་ *gnia-rje-oan* ལུང་ལྟ་ merciful, kind hearted; a merciful person.

ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *gnia rje chen po*, ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *gnia rjeḥi lha*, are names of Avalokites'vara.

ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *gnia rje chen po pad dkar* ལུང་ལྟ་ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ n. of a sūtra in the *Kah gyur*, vol. 2, *Mdo* section.

ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *gnia-rje bral* = ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *gnia-rje med-pa* ལུང་ལྟ་ devoid of mercy or compassion, merciless, cruel. The following

ten acc. to Buddhism are included in the category of those who are called *gnia-rje-bral*:—ལུང་ལྟ་ butchers; ལུང་ལྟ་ sellers of ducks; ལུང་ལྟ་ sellers of pigs or pork; ལུང་ལྟ་ fishermen; ལུང་ལྟ་ hunters; ལུང་ལྟ་ bird-catchers; ལུང་ལྟ་ ལུང་ལྟ་ drivers of donkeys and other beasts of burden who lading them heavily beat them; ལུང་ལྟ་ robbers and way-layers; ལུང་ལྟ་ murderers; ལུང་ལྟ་ slayers of oxen, etc. (*K. do.* 5804).

ཕྱི་ལོ་ *gnia-rje mo* 1. compassionate: you are compassion personified. Acc. to *Jā.* in ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ you are much to be pitied. 2. colloq. dearest, most beloved, amiable, charming.

ཕྱི་ལོ་ *gnia ŋe-wa* 1. = ལུང་ལྟ་ *gnia-ŋe*, or ལུང་ལྟ་ *ŋe-wo*, friendly, amicable, loving, affectionate. Figurative expression for it is ལུང་ལྟ་ *gid-kyi sebu bbru* (*Yig. k. 1*). 2. dear and near relatives. 3. ལུང་ལྟ་ money.

ཕྱི་ལོ་ *gnia-stob* ལུང་ལྟ་, ལུང་ལྟ་, ལུང་ལྟ་ fortitude; character; courage, spirit, virtue: ལུང་ལྟ་ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ fortitude and enlightenment increasing in the wise and learned; they go not after evil deeds and indolence (*Ld.*; *Gr.*).

ཕྱི་ལོ་ *gnia-stob can* ལུང་ལྟ་, fear-less; possessed of fortitude, moral courage.

Syn. ལུང་ལྟ་ *dpah-po*; ལུང་ལྟ་ *nam-ka med*; ལུང་ལྟ་ *shum-pa mi-ṅaḥ*; ལུང་ལྟ་ *stob-chen*; ལུང་ལྟ་ *pya-rol gnōn* (*Mān.*).

ཕྱི་ལོ་ *gnia-stob-che* ལུང་ལྟ་, ལུང་ལྟ་ great soul, one of great fortitude.

ཕྱི་ལོ་ *gnia-gtam* confidential speaking a secret: ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *gnia-gtam* *gyi sem-la shog* (*Lo. 30.*) put away in your mind talk which is confidential; ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *bte-bahi gnia-gtam* the secret

speech of kindness or of love; བཤེས་གྲུབ་གྲགས་པའི་སྒྲུབ་པ་
phlan-paḥi sñiḥ-gtam useful admonition.

३८. *सैन-सोभ* *sāin-sobh* *glor* सम्मिलितः = ३८.
सैन-सोभ सम्मिलितः, सम्मिलितः *intrepid*, one
 whose heart is stored with courage (A.
 K. 1, 18).

ཕྱི་རྒྱུ་ཤུག་ *ñiā-du ṣdug-pa* or ཕྱི་རྒྱུ་ཤུག་ charming, handsome; ཕྱི་རྒྱུ་ཤུག་ལ་གཟུགས་མཐོང་པ་ *gzugs mdses-pa* very handsome person, charming (*Mon.*); in *W.* liked, beloved, darling, favourite; ཕྱི་རྒྱུ་ཕྱི་རྒྱུ་ཤུག་ *ñiā-ṣdug shig-ṣdug* he is a general favourite; ཕྱི་རྒྱུ་ཤུག་ *ñiā ma-ṣdug* not handsome, not charming; acc. to *Jā.* bad people.

ခပ်လေး၊ ခပ်လေး-ခုဝှေ့-အင်္ကျီ-အင်္ကျီ-အင်္ကျီ-အင်္ကျီ-
of a riding horse, generally what is put
on its breast (*Btsii*).

ཕྱི་ལྟོ་མཆོད་པ་ to wish, to desire,
to long for; མཆོད་པ་ མ་ཕྱི་མཆོད་པ་ to
long to eat, to be craving for food; ལྟོ་
ཕྱི་ལྟོ་ ardently wishing to go.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय a beloved one; a sweet-heart (*Nag. 29*).

རྩེང་ནད་ *gnān-naḍ* 1. = རྩེང་ནད་ *gnān na-wa*
 disease of the heart, but not often any
 physical disorder; heart-sickness; grief
 on account of injury suffered from others.
 2. defined as རྩེས་པ་འདུག་པ་ལག་པ་ *sem-la nag*
po shag-po vindictiveness, to keep a
 grudge at heart: རྩེ་པ་ལྷན་འདུག་པ་ལི་མེད་ལྟ་
 རྩེ་ལག་གི་ལག་གི་རྩེང་ནད་པོར་རྩེང་ *mya-lan*
sem-blehrugs yi mi-bde shān k'o-chag gnān-
chag she-gdān drag-pos gnān-naḍ skyed.
Gnān-naḍ is caused by fits of anger,
 sleeplessness, starvation, despair and men-
 tal derangement from troubles, etc. The
 disease is of seven kinds:—(1) རྩེང་ཅད་ *dropsy*
 of the heart, (2) རྩེང་ལྷན་, (3) རྩེང་ནད་ལེན་པ་པོ་,
 (4) རྩེང་ལྷན་པ་, (5) རྩེང་པ་, (6) རྩེང་ལྷན་, (7) རྩེང་ལྷན་
 (*Mtg. 34*).

ཕྱིང་པ་ I: *gnān-po*, མཁར, རྩལ་བ, མགོ་ the
pith, essence, heart; ཕྱིང་པ་མ་ཡིན་པ་མེད་པར་རྒྱུད་
gnān-po ma-yin pa med-par gyur མཐུག་པར་མཆོག་
far from being useless; useful. ལྗང་གྱི་ཕྱིང་པ་
skad-kyi gnān-po the substance of a
speech; རྩལ་གྱི་ཕྱིང་པ་ *chos-kyi gnān-po* the
essential part or purport of a work or
the main substance of a doctrine; དྲན་ཕྱིང་
ལེན་པ་ *don-gnān lbyin-pa* to draw out a
summary, the sum and substance (of a
writing): རིས་མ་འདྲ་མཁས་པ་ལྟར་ལྷན་པ་གྱི་ཕྱིང་པ་འདྲ་
ཡིན་པ་ same-osa thams-cad sams-rgyas-kyi gnān
po osa yin-pa if all living beings have the
pith and essence of, i.e., partake of the
nature of, Buddha; དེ་ལྟེན་པའི་ཕྱིང་པ་
de-bzhin lbyogs-pa'i gnān-po the spirit
of Tathāgata; བྱམ་ལུག་ཕྱིང་པ་ *byān-lhub gnān-*
po; the spirit of the Bodhisattva, i.e.,
Buddhahood. རྩལ་གྱི་ཕྱིང་པ་ལྷན་པ་ *sgog-gi gnān-*
po lbul-wa to offer one's heart's blood,
to pledge one's own life. The five chief
essences or *gnān-po* of food are:—ལྔ་ལྔ་ salt,
ལྔ་ལྔ་ fruits, ལྔ་ལྔ་ treacle, ལྔ་ལྔ་ honey,
ལྔ་ལྔ་ red sesame (*Btsii*).

सूच्य II: 1. शेरफ flower. 2. वज्र the thunder-bolt. 3. गडगड, गोविंद a heap, a plough. 4. वज्रनील a kind of precious stone, sapphire.

ཕྱིར་བཤད་པའི་གནས་ཀྱི་མིང་ལ་*po mkhregs pa*=ཕྱིར་བཤད་
པའི་གནས་ཀྱི་མིང་ལ་*po kh'i gshis* བཤད་པའི་ the earth, that
holds everything, all substances.

ཕྱིར་དེ་ནི་ གསོན་ re རྟེ་ pity; to be pitied:
འདི་ཤུགས་ཕྱིར་དེ་ནི་ གདེན་པ་ གསོན་ re རྟེ་ these
people are indeed much to be pitied. As
an adj. བསམ་ཅན་ཕྱིར་དེ་ནི་ གསོན་ re རྟེ་
the poor creatures (*Jā.*); ཕྱིར་དེ་ནི་འདི་ལྟ་བུ་
the pitiable sinners.

हे.पं.अ. मीनि *po-can* बुद्धिमान, साहस्य sub-
stantial; also courageous.

ཕྱི་བོ་ནི་ གསེན་-པོ་ འོ། ། (ཕྱི་རྒྱུད་པ་ལུག་ཡིང་ཐུག་
མཁའ་མི་ཐུག་པར་འཇམ་ལྗོངས་ཀྱི་ཕྱི་བོ་ནི་ གསེན་ chen-po byas-
pañ thug-seng mi-dug-par bsam-blo rgya
chen-po) noble-hearted, intrepid, adven-
turous, enterprising : ཕྱི་བོ་ནི་རྩལ་ལྷན་ལྟུག་
ཤིང་ཆ་ལས་འཛད་པ་ལོན་པ་ཡིན། O, noble-hearted (sire)
you have been required to do husbandry
bending on your chest (*A.* 187).

རྩེང་པ་མཚན་གྱི་མིང་ལྟ་བུ་གྲུ་མཚོ་གྲུ་མཚོ་གྲུ་མཚོ་ n. of a
 number.

ཏྲུ་པ་ལྟ་བུ་གྲུ་པ་ལྟ་བུ་ *gnā-po theg-paḥi yaḥ-*
gts n. of the chief works of the Anuttara
mystics of Tibet and of Ancient India.

ཐུང་པོ་ལྡན་པ་ *thün-po ldan ma* सारवती an article that is possessed of some real properties, or of intrinsic value.

ཇིང་པ་ལུ་མ་ *gnin-po bdu-wa* ཇཱར་པེ་མཆོག་ n. of
a work composed by Atis'a (A. 66).

३. **पाँडेय** *pāṇḍeya po med pa* 1. बगल, कान्छु, छत्र; = **रूपाँडेय** worthless, null, void, false, hollow. 2. n. of **पाँडेय** the third Pāṇḍava, the hero of the Mahābhārata (*Māon.*).

ཐུང་པོ་མེད་ *tsun-po so sor* (ཐུང་དཀར་པོ་ *tsan-*
dan dkar) ཤིང་ལྗང་, white species of sandal
wood ; a yellow gem, a topaz.

མེ་མཐོང་པ་ལ་ *phān-poḥi khañ pa* = མེ་མཐོང་པ་
a recluse's cell or hermitage in the midst of
a group of hills (*Mñon.*).

མེད་པའི་དཔེ་ལྟར་ *gnia-pohi dben-pa* void,
worthless; abst. solitude.

ཕྱི་དྲུག་གི་ རྒྱལ་ཁབ་ དེ་རྒྱུ་ཅི་འདྲེས་པའི་
(Mon.).

हृदय रक्त-स्राव heart-vein; the veins connected with the heart.

शुद्धि *śuddhi* rise the tip or apex of the heart; the focus of attention, i.e., when all attention is concentrated.

ཇེ་ཅུ་གྱི་སྤྱི་མཐུན་ལྷན་ཁག་གི་འཛིན་སྐྱོང་གི་སྤྱི་མཐུན་
the can loving, affectionate (Maon).

ತುಳುನಿ ತುಲಿ gratification, satisfaction, consolation; also pleasure felt at the

discomfiture or death of an enemy or adversary; རྩོམ་པ་ལྟོག་པ་ *tsim tsim* to show such pleasure; also vb. རྩོམ་པ་ *tsim re tsim* to gratify or console; to become gratified.

ཕྱི་ལྗོངས་ གསེན་ རམ་མེད་ the fat about the heart
(Cs.).

ཕུང་ལྗང་གི་ཤུལ་ཤོག་ཆེན་པོ་འདི་ཡི་ཆ་རྒྱུ་ནི་ཤིང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་ཡི་ཆ་ལྟར་
in appearance is like the heart (*Rtsi*).

+ རྒྱུ་མཁོ་ཉེ་གྲུ་ག མཁོ་ *dehos to snra-wa* = རྒྱུ་མཁོ་དང་མཁོ་མཁོ་གྲུ་ག མཁོ་ *gtam dak gso*
gtam snra wa to speak out a secret or re-
 veal a confidential thing.

ཕར་གྱི་སྐོམ་ལུང་། n. of monastery in Tibet.

१. **firmness of mind**, 2. **courage**.
 १. **perseverance**, 2. **assiduity**.

ཇིང་རྒྱུ་ *gnia rluā* 1. = ཁོང་ཁྱོད་མངམ་པ་ anger, indignation. 2. low spirits, melancholy (*Sch.*). ཇིང་རྒྱུ་དཔལ་ལྷན་ become indignant.

ཏེང་ལ་ཕྱགས་ *gñin-la khugs* མཐུན་པར་ upon the
breast.

ཏྲུང་པ་ཟུག་སྒྲིམ་ལ་སྒྲུབ་=ཏྲུང་པ་ཟུག་ lit. that lies
down on the mind; a name of Kāma, the
Indian Cupid (*Mon.*).

ཕྱི་ལ་ཤེས་པ་ ཤེས་པ་-la shab-pa 1. བསྐྱེད་པ་
fully comprehending, appreciating. 2.
ལྗང་ལྗང་ nectar.

མྱིང་པ་ *ñid-pa* prob. མྱིང་པ་ *rñid-pa* (*Jā.*).

མིང་མོ *snid-mo* ननन्दा younger sister of
a woman's husband.

Syn. ཁྱེད་ཀྱི་མོ་མ་ *khyo-gaḥi nu mo*; བཤམ་པོའི་
མིང་མོ་ *bdag-pohi sriṅ mo* (*Mon.*).

ཕྱིན་པ་ *sñin-pa*, ཕྱི་བ་ *sñin-po*, ཕྱི་ཇི་ *in-te*
= ཕྱི་བ་ *sñi-wc*.

† རྩིམ་པ་ *ñim-pa* or རྩིམ་པོ་ *ñim-po* = ལྔ་མ་
thal-mo **ལྔ་མ་** two handful; a measure

ହୁଏ.ଏହା ମୃଦୁ ଫିନ bamboo.

ལྷན་སྐྱུང་རེག་ illness, disease, sickness:
 ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ *sku la skuun gyis bzun* he was
 taken ill. Acc. to Jā. ལྷན་ལྷན་ལྷན་ *dri-wa*
 or ལྷན་ལྷན་ལྷན་ *skuun rol-wa* are expressions
 of inquiry after a person's health. ལྷན་ལྷན་ལྷན་
na-dri shu-wa or ལྷན་ལྷན་ལྷན་ *skuun-dri shu-wa*
 to wait on, to pay one's respects (Jā).

ཏྲུ་དང་མ་པ་ *stun dhang-pa* ཡང་པ་ cured from a disease, recovered from an illness, convalescent.

Syn. ཏྲུ་མ་པ་ *naq saha-pa*; ཏྲུ་མ་པ་ *naq gso pa*; ཏྲུ་མ་པ་ *naq kyis btsa wa*; ཏྲུ་མ་པ་ *naq las grol wa*; ཏྲུ་མ་པ་ *naq las thar wa* (*Mān.*).

ཏྲུ་པ་ *stun-pa* 1. pf. and fut. ཏྲུ་པ་ *stun* to be ill, to labour under a disease. 2. = ཏྲུ་པ་ *naq pa*, ཏྲུ་པ་ *naq phog pa*, ཏྲུ་པ་ *stams ma bde wa*, ཏྲུ་པ་ *stams ma bde wa khru pa*, ཏྲུ་པ་ *kyams ma bde wa*.

ཏྲུ་མ་པ་ *stun med* free from illness.

+ ཏྲུ་མ་པ་ *stun rmed* (ཏྲུ་མ་པ་ *stun* illness, ཏྲུ་མ་པ་ *rmed*=*dris*) to inquire, to inquire after one's health: ཏྲུ་མ་པ་ཏྲུ་མ་པ་ *jo bo la stun rmed*, ཏྲུ་མ་པ་ཏྲུ་མ་པ་ (A. 75) thus inquiring if the lord was well.

ཏྲུ་མ་ *stun-ma*=ཏྲུ་མ་ or ཏྲུ་མ་པ་, ཏྲུ་མ་པ་ 1. ears of corn. 2. ཏྲུ་མ་པ་ *stun-ma dog-pa* corn forming ears (v. ཏྲུ་མ་པ་ *stun-ma*).

ཏྲུ་མ་པ་ *stun dkar* diseased ears of corn; ཏྲུ་མ་པ་ *stun ngo* ཏྲུ་མ་པ་ *stun ma* ears of corn.

ཏྲུ་མ་ *Stun-tha*, also written ཏྲུ་མ་པ་ *stun tha*, n. of a village situated about ten miles S.W of Lhasa city. It was at Nethang that the celebrated Atis'a spent his last days and died.

ཏྲུ་མ་པ་ *Stun-tha glin-ga* the large grove in neighbourhood of the monastery where Atis'a resided. It contains the chorten or chait where his remains were interred.

ཏྲུ་མ་པ་ *Stun-ma* n. of a village in Tibet (*Deb. 45*).

ཏྲུ་མ་པ་ *Stun-phu* n. of a small town in Tibet.

ཏྲུ་མ་པ་ *Stun-bhro* n. of a large grove in Tibet (*Btsi*).

ཏྲུ་མ་པ་ *stun brol*=ཏྲུ་མ་པ་ pillow or cushion to rest the head upon (*Nag. 29*).

ཏྲུ་མ་པ་པ་ *stun-ma mig-can* ears of corn which have just got or formed grains. ཏྲུ་མ་པ་པ་ *ngw* the ears of wheat have got grains.

ཏྲུ་མ་པ་པ་ *stun-ma lus-lobs* ཏྲུ་མ་པ་ the tree *Pongamia glabra*, used medicinally (*Mān.*).

ཏྲུ་མ་པ་ *Stun-mo* n. of a district situated between Ü and Tsang (*Btsi*).

ཏྲུ་མ་པ་པ་ *Stun-mo Hphra* n. of a fort situated on a precipice in *Stun-mo* (*Btsi*).

ཏྲུ་མ་པ་པ་ *stun-ma phud-po* ཏྲུ་མ་པ་ a bunch formed of ears of corn.

ཏྲུ་མ་པ་ *stun* straight or stretched out (*Jā.*): ཏྲུ་མ་པ་ *stun pas* ཏྲུ་མ་པ་ with the hand stretched out.

ཏྲུ་མ་པ་ *stun-pa* pf. ཏྲུ་མ་པ་ *stun pa* fut. ཏྲུ་མ་པ་ *stun imp.* ཏྲུ་མ་པ་ *stun* 1. c. accus. to hasten or run after, to pursue; frq. also with ཏྲུ་མ་པ་ *stun nas*, ཏྲུ་མ་པ་ *stun su*, ཏྲུ་མ་པ་ *stun du*, ཏྲུ་མ་པ་ *stun du*. ཏྲུ་མ་པ་ *stun* hasten towards your destination; ཏྲུ་མ་པ་ *stun tu bdo* pa or ཏྲུ་མ་པ་ *stun su bdo* was to walk hastily, to make haste or speed (*Jā.*). 2. to overtake; ཏྲུ་མ་པ་ *stun ma nus-pa* not being able to reach. 3. c. dat. to hasten (to some place) ཏྲུ་མ་པ་ *stun mo la* ཏྲུ་མ་པ་ hasten to the play; ཏྲུ་མ་པ་ *stun nam la* ཏྲུ་མ་པ་ hastening up to heaven (as a flame). 4. to strive or struggle for, to aspire to; ཏྲུ་མ་པ་ *stun* to aspire to riches; ཏྲུ་མ་པ་ *stun chen la* ཏྲུ་མ་པ་ to aspire to the increase of territory; ཏྲུ་མ་པ་ *stun* to aspire to the region of eternal bliss. ཏྲུ་མ་པ་ *stun-ma* a pursuer (from *Jā.*).

ཕྱི་ལོ་ *sho-wa* 1. to stretch. 2. also ཕྱི་ལོ་པ་ *sho-pa* to fear (pf. ཕྱི་ལོ་པ་ *sho-pa*, fut. ཕྱི་ལོ་པ་ *sho-pa*, resp. ཕྱི་ལོ་པ་ཕྱི་ལོ་པ་ *rygal pos na sho-pa* do not be afraid of the king (*Jā.*).

ཕྱི་ལོ་ *sho* 1. the crupper attached to a saddle. 2. in ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-sho* ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-sho* ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-sho* or ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-sho* so much, so many, frq. used for how many: ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-sho-sho-sho* so many excellent qualities has he. ཕྱི་ལོ་ or ཕྱི་ལོ་ how much, how many? 3. after numbers: about, near: ཕྱི་ལོ་ ཕྱི་ལོ་ *sho-sho* about or near a thousand; ཕྱི་ལོ་ ཕྱི་ལོ་ *sho-sho* about a thousand also: how many thousands? (*Jā.*).

ཕྱི་ལོ་ *sho-pa* is mistake for ཕྱི་ལོ་ *sho-pa* ཕྱི་ལོ་, ཕྱི་ལོ་པ་ 'o gain, profit, acquire: ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་པ་ *sho-pa* ཕྱི་ལོ་ *na sho-pa* ཕྱི་ལོ་པ་ the very highest gain or supremest state.

ཕྱི་ལོ་ *shon-pa* or ཕྱི་ལོ་ *shon-ma*, acc. to *Ca.* 1. to come, go near, approach. 2. to gain, to procure.

ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *shon-shon* 1. unpretentious, humble, affable. 2. sbst. poor, indigent.

ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *shon-pa* 1. vb. pf. ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *shon-pa* to be proud or arrogant, to boast; ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *shon-pa* being swollen or puffed up with pride; ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *shon-pa* proud of one's strength. 2. sbst. ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *shon-pa* pride, haughtiness; ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *shon-pa* full of pride, proud.

ཕྱི་ལོ་ *sho*, v. ཕྱི་ལོ་ *sho-wa*. ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-sho* (*Nag. 89*) reclined your head on the pillow; ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-sho* pillow.

ཕྱི་ལོ་ *sho-wa* sometimes for ཕྱི་ལོ་ *shyo-wa*.

ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *shog-pa* or ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *shog-pa* (*Nag. 89*) 1. secondary form of ཕྱི་ལོ་ *shog-pa* esp.

when signifying to wish earnestly, to crave for or implore; also ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-sho* *pa* id. ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-pa* *chu shog-pa* to ask for water stretching out the hand. 2. ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-su shog* ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ following; ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-sho* *mar-shog* went up and down; now gone towards the uplands, then towards the lowlands.

ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-pa* = ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་, ཕྱི་ལོ་ to apply (an ointment).

ཕྱི་ལོ་ *sho* = ཕྱི་ལོ་ *go-sho* caraway.

ཕྱི་ལོ་ I: ཕྱི་ལོ་ *pa* pf. ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-sho*, fut. ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-sho* 1. to draw out and twist, as in spinning (*Jā.*). 2. acc. to *Ca.* to tell, relate. 3. ཕྱི་ལོ་ *sho-pa*.

ཕྱི་ལོ་ II: to feed, to give to eat and to drink: ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-ma* *sho-sho* *sho-sho* *pa* fed and strengthened with milk.

ཕྱི་ལོ་ I: ཕྱི་ལོ་ *pa* ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ 1. pf. and fut. ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ to deny, disavow (dishonestly); ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-sho* *byed-pa* to assert falsely.

ཕྱི་ལོ་ II: = ཕྱི་ལོ་ *shyon-pa*.

ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *shon mo-sho* = ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་; ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ (*Nag. 89*).

ཕྱི་ལོ་ *shob-pa* pf. ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-sho*, fut. ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-sho*, imp. ཕྱི་ལོ་ *sho-sho* 1. to stretch forth; ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-pa* stretched out the hand (*Nag. 89*). What is given as food is always placed in the instr. case, while the animal or person fed takes the dative: ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *sho-sho* the queen was fed with turnips and radishes (*Ld.; Glr.*). 2. to reach by stretching one's self out; to arrive at.

ཕྱི་ལོ་ I: ཕྱི་ལོ་ or ཕྱི་ལོ་ཕྱི་ལོ་ *shon-sho* ཕྱི་ལོ་, ཕྱི་ལོ་ indolence, unconcern, esp. religious indifference.

[illegible]

adj. old, worn-out.

ᠳᠤᠭᠤᠰ ᠲᠦᠨᠢᠶ᠋ᠣ *ḍuṅ tuṇi* or **ᠳᠤᠭᠤᠰ** ᠲᠦᠨᠢᠶ᠋ᠣ 1. neotar, ambrosia, the food of the gods. 2. **ᠮᠠᠪ** vb. pf. of **ᠳᠤᠭᠤᠰ** ᠲᠦᠨᠢᠶ᠋ᠣ *ps* got, received.

† **ལྟོང་པ་** *brñong* explained as ལྟོང་པ་ལྟོང་པ་ *sems la med pañi kha la gdespa* one promising but not meaning to keep his word ; polite in speech but different at heart (*Nag. 30*), i.e., one suiting himself to or framing his speech according to the circumstances of the moment ; and hence, doubtless, comes the definition by *Sch.*, convenient, suitable.

† *ཕྱི་རྒྱུ་ཤེས་པའི་ཕྱི་རྒྱུ་ཤེས་པ་* = *ཕྱི་རྒྱུ་ཤེས་པ་*
ཕྱི་རྒྱུ་ཤེས་པ་ 1. stated, or related to
 others; *ཕྱི་རྒྱུ་ཤེས་པ་* *rgyu mtshan la* *ཕྱི་རྒྱུ་ཤེས་པ་*
 having stated the reasons (*Situ*. 7). 2.
ཕྱི་རྒྱུ་ཤེས་པ་ *ཕྱི་རྒྱུ་ཤེས་པ་* = to have oppressed
 the weak.

མཐོང་པ་ *brñad-pa* (མཐོང་པ་) n. of a high number.

ਬੁਝਾਨਾ ਦਾ *heights* ਪ੍ਰ. of ਭੂਮਾਨ, ਅਨੁ-
ਬੁਝਾਨਾ ਦਾ reconciled, ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ made even,
level (S4u. 75).

བུ་ལྷ་མོ་ *bsal* pl. of རྩ་ *gñol*; བུ་ལྷ་མོ་
bphred la bsal, བུ་ལྷ་མོ་ *than bsal*, བུ་ལྷ་མོ་
mar sar bsal (*Situ. 75*).

सङ्ख्येयसंख्या-संख्या विवर n. of a
numerical figure.

པུན་པ་པུན་ *bsungs-pa* 1. to return, restore,
deliver up (*Os.*). 2. sediment (*Jā.*).

མཆོད་པ་ རྟེན་མཆོད་ *pa* = རྟེན་པ་ *rñin-pa* or རྟེན་པ་
ñame-pa stale, old, less efficacious; རྟེན་པ་
མཆོད་པ་ *lyud bñod bñigs* an old alms-bowl,

~~ཅེས་གྲགས་པའི་དབང་~~ *byin rlabs bshigs* a benediction
less efficacious (*Nag.* 30).

५. *མཐོལ་བ་* *hsoil-wa* pf. of *ཐོབ་* to throw
 down, destroy; squander: *རི་མཐོལ་* *ri hsoil*
 (*Situ. 75*) the hills were thrown down.
 ६. *ལོང་ལུ་མཐོལ་བ་* *lōdō rgu hsoil wad*
char du hsoil wa to squander wealth earned
 without exertion (*Yig. k. 8*). *ལྷོ་མཐོལ་*
hsoil hsoil pa *མཐོལ་བ་* *hsoil wa* to waste amassed
 wealth.

ཡུལ་པ་ *bsung-pa* pf. ཡུལ་ *bsung* to become full (*Sok.*); རྩ་པ་ཡུལ་ *stya-pa* *bsung* a full draught; རྩ་པ་ཡུལ་ *stya-pa* *bsung* (*Situ* 75), filled up with red fluid (i.e., blood).

यस्य ह्यनुनासिकः ३२ यः यस्य slightly laid up
(*Nag.* 30); संशोय; ३२ ह्यः ह्यः यस्य made less, be-
littled, यः ह्यः यस्य यो ह्यः ह्यः (*Sita.* 75).

† **ལུག་** *lugsun* form of **ལུ་** *lugsun* = *wa*
na wa to be ill, laid up; **ལུག་ལུག་** *lugsun lugsun*
to or **ལུག་ལུག་ལུག་** *lugsun lugsun lugsun*
ill of or laid up with an illness (Situ. 75).

† **འཕྲུལ་བ་** *hpaul-ma* to be rubbed (*Nag.* 30), also to wash.

တိုးမြှင့်ခြင်း *tōng-gēn-pa* pf. of တွေး *sūng-pa*
 မြှင့်တင်မှု (his) position and dignity
 raised.

५. *མཉེན་པོ་ལ་* *hseñs-po* = *མཉེན་པོ་ལ་* *hseñs-po*
 my fear, also to be afraid of *མཉེན་པོ་* *mi-*
hseñs-po = *མཉེན་པོ་* *mi-hseñs-po* not to be
 afraid *གཞན་གྱི་མཉེན་པོ་* *gnas su hseñs-po* (Situ. 75).

ཐུང་མ་ལྷན་ འཕྱོང་མེད་ *bral* fearless, intrepid,
= དཔལ་པོ་ *dpal-po* hero.

Syn. *pa-mi-ma* *na-ma*; *pa-mi-ma*
ahum pa mi ma; *pa-mi-ma* *ahum*
 (Mān.).

མགྱོན་པ *bsen-pa* = མགྱོད་པ *bsen-pa* or བུར་
bgrub ༥༥འབྲིས; སྒོ་བཤེད་ཀླད་པ *sgo-wa bshin*

པལྟར་བ *bsnor-wa* to sort, sift, divide :
 བཟུངས་ལག་པས་པལྟར་བ་ *nas-sogs lag-pas mar*
bsnor separates the butter from the barley,
 etc., with his hands (*Neg. 30*).

* *Tara na-tsha* is the name of one of the historiographers of Tibet whose *“Rise of Indian Buddhism”* has been translated into German. He

was known by the name of ར་ར་ལ་ལ་ or ར་ར་ལ་ལ་ Tārānātha of the Jonang sect; his religious name was ར་ར་ལ་ལ་ལ་ Kun-gaś pñā-po. He is supposed to be still undergoing re-births in the person of each successive chief of the lamas of the Mongols who resides in great state at Urga on the Siberian border.

† ར་ར་ལ་ *ta-ra ni* a kind of flower (K. ko. 7 4); a species of rose, *Rosa glandulifera* (K. d. 126).

† ར་ར་ལ་ *ta-ru-ka* or more properly ར་ར་ལ་ *tu-ru-ka* Turkistan: ར་ར་ལ་ལ་ལ་ *ser goig-gi* ར་ར་ལ་ *Ta-ru kaśi pho-brāś-la phog-pa* (A. 19) one of the rays at length having fallen on the palace of Turkistan.

† ར་ར་ *ta-re*, v. 2 re.

† ར་ར་ *ta-la* ལ་ the palmyra tree, *Borassus flabelliformis*: ར་ར་ལ་ལ་ལ་ལ་ *Ta-la-pñā* ར་ར་ལ་ལ་ལ་ *glor skye-wa ma-yin* if the palmyra tree be cut it does not grow again (K. my. 7 228).

† ར་ར་ལ་ལ་ *ta la-la* ལ་, = ར་ར་ལ་ *gyron-* me lamp, lantern; a meteor. ར་ར་ལ་ལ་ *ta la-lāpī* ལ་ n. of a *Sātra* in the Kah-gyur.

† ར་ར་ལ་ལ་ *ta-lāpī rkaś-pa* can lit. one with palm legs, i.e., legs erect, i.e., a human being (Mon.).

† ར་ར་ལ་ལ་ *ta-lāpī rgyal-po* v. ར་ར་ལ་ *be ta-pñā* the cane, *Calamus rotung*; also acc. to some authors: ར་ར་ལ་ (ལ་ལ་ལ་) the cocconut tree, “so called because of its being tall and majestic like the palm and more graceful than it” (Mon.).

† ར་ར་ལ་ལ་ *ta-lāpī* ལ་ palm leaf.

† ར་ར་ལ་ལ་ *ta-lāpī myu-guām yal-* ge branch or stalk of the palm.

† ར་ར་ལ་ *Ta-lo* ལ་ the name by which the Grand Lama of Lhasa is known in Mongolia and China. His Tibetan designation is ར་ར་ལ་ལ་ *Rgyal-wa Rin-po-* cā which seems to be sounded throughout Tibet as “*Gye-wa Rimpoche*.” The Mongol term, really spelt Dalai Lama, signifies “ocean lama.”

† ར་ར་ལ་ལ་ *ta-si gi-as* a kind of satin (Fig.).

† ར་ར་ལ་ *ta-lum* red Chinese satin (Fig.).

† ར་ར་ལ་ *Ta-bo-thā* n. of a large and lofty chorten at *Riḥo rtee-ma* in W. China. During the days of Buddha Kāśyapa a certain king named Asvaka is said with the help of the demons to have erected in one night 84,000 *cātya* which all contained relics of past Buddhas. One of these is said to have been located at Tābothā near *Riḥo rtee-ma*.

† ར་ར་ལ་ *Tā-mā* (in Chinese *ta* great, *mā* n. of a family) the great Ming dynasty overthrown in 1643 A.D. by Shunte, the founder of the reigning Manchu dynasty of China. ར་ར་ལ་ལ་ལ་ *Tā-mā gyūā-lo rgyal-po* Emperor Yunglo of the Ming dynasty who greatly encouraged lamaism and sent an invitation to Tsong-khapa to visit China.

† ར་ར་ལ་ *ta-tāhwa* also ར་ར་ལ་ *ta-tāhwa* are two kinds of Chinese tea greatly used in Tibet.

† ར་ར་ལ་ *ta-ū* ལ་ n. of a goddess; a mystic word for a *dākinī*. ར་ར་ལ་ལ་ལ་ *Tālika* is a *kha-do-ma* fairy (K. g. 7 28).

the yellow *tizala* absorbs sores and cures eye disease. 2. a musical instrument, constructed of metal (*Sci.*).

ਤਿਰੁਗ *ti-rug* the Indian rupee (in Sikk.).

† **ਤਿੱਤ** *ti-tas* 1. a mineral drug; **ਧਰਪੋਧਿ ਧੁਪਸ** *ti-tas dhar-poḥi dhup-saig-ta phan* the smoke of white *Ti-tas* is useful for the eyes. 2. (acc. to *Sch.* = **ਤਿੱਤ-ਟਾਟਾ**) an anvil.

‡ **टिलाकाकुष** *Ti-la-ka na-kuṣ* विष्टो-
नाथ n. of a Brahmanical sanctuary of
Mahādeva near **Nāhri**.

† ཉི་ཤོད་ *Tilopa*s or ཇྷི་སྒྲན་ *Tilhpa*s བཞགྱིབ
n. of an Indian Buddhist sage born in
Ochitagong, East Bengal, in the beginning
of the 10th century A.D. His religious
name was Prajñā bhadra (in Tib. *Ces-rab
bsan-po*). He was called Tillipa or Tilopa
by the Tibetans, on account of his having
done the work of thrashing sesamum for
oil. དུ་གར་ཏི་ཁུང་མོང་ཡེད་པ། མོང་ལའ་ཀི་ཨོ་ཕེད་ ཧྲིཛ་ཐུ་
ཟིན་ པ་ཚང་ཅག་ཉི་ཤོད་ཆུ་བཙུ། རང་པོ་པོ་མུ་ཁློ་ཁློ་ཁློ་ཁློ་ཁློ་ཁློ་ཁློ་
ཁློ་ཁློ། ་ ག་ཏུ་མཁ་ཁར་གལ་པོ་ཅི་ཏུ་པོ་ལའ་ཁློ་པོ་མོ་ཁློ་ཁློ་ཁློ་
ཁློ་ཁློ་ཏི་ཁུང་ཁློ་ཁློ་ཁློ་ཁློ་༥ (*K. dun.* 81).

तिग *tig* 1. a fluid measure, five **मुक्क** *ṃukka* or five *ḍkar-tahad* make one *tig* (*Bibl.*). **तिग-ग** *tig-ga* one *tig* measure. 2. in Sikk. the great hornet (*Jd.*). 3. to be sure; **क-तिग** *ka-tig* really, in fact, surely.

३. तिग्ता *tig-ta* तिग्ता, तिरास-तिग्ता, तिर-
तिग्ता 1. the stalks of a bitter plant *Gentiana*
chiretta growing in the Himalayas, largely
used as an antidote against fever and liver
complaints: तिग्ता-मूला, तिग्ता-मूला, तिग्ता-मूला
मूला-मूला, तिग्ता-मूला-मूला-मूला-मूला-मूला (Mik.)
there are three species of *chiretta*,
Indian *tigta*, Tibetan *tigta*, and Nepal
tigta; it cures all kinds of bilious fever. 2.
n. of several trees and plants, viz., *Tricho-*
santhes discica, *Agathotes chirayta*, *Ter-*
minalia catappa, the last growing in Tibet.

१३ *ti-tsha* 1. same as १३, of which
 there seem to be two kinds, the white and
 the yellow: १३-१३-१३-१३-१३-१३-१३ (Mtg.)

ཏིང་ཏིང་གས *tiñ tiñ-gag* or ཏིང་གས 1. a kind of cymbal. 2. little bell moved by the wind (*Sch.*).

+ ཏིང་ཏུ *tiñ-tu ka* = ཏིང་ཏིང་གས་ཀྱི་མེད་ a tree, prob. the tamarind (*K. ko.* 73).

† ཏིང་ཏུ་ག *tiñ-du ka* ཏིང་ཏུ་ག་ཀྱི་མེད་ n. of one of two trees *Diospyros embryopteris* or *Diospyros glutinosa*; a *Karsa* is said to = the weight of the Tinduka fruit.

ཏིབ་རིལ *tib-ril* resp. ཏིབ་རིལ་ཀྱི་མེད་ in *W.* = tea-pot; ཏིབ་རིལ་ཀྱི་མེད་ copper tea-pot; ཏིབ་རིལ་ཀྱི་མེད་ an earthen tea-pot (*Jā.*).

ཏིམ་པི *tim-pi* goat's leather, kid-leather from India, dyed green or blue (*Jā.*).

ཏིམ་པི་ཅ *tim-bi ca* horse imported into Tibet from India.

ཏིམ་པི *tim-bi* (*Ts.*) funnel.

† ཏིར་ཏུ་ཏ *Tir-hu-ta* modern Tirthut: ཏིར་ཏུ་ཏ་ཀྱི་མེད་ ཏིར་ཏུ་ཏ་ཀྱི་མེད་ ཏིར་ཏུ་ཏ་ཀྱི་མེད་ at not long distance from Yang-pachan towards the east is the country called Tirthuta (*Deam.*).

† ཏིལ *til* ཏིལ་ ཏིལ་ ཏིལ་ *sesamum*; ཏིལ་ཀྱི་མེད་ *til-dkar* white sesamum; ཏིལ་ཀྱི་མེད་ *til-nag* black sesamum; ཏིལ་ཀྱི་མེད་ *til-gyi* *phye* powdered sesamum; ཏིལ་ཀྱི་མེད་ *til snigs-ma* mixed sesamum; also an inferior quality of sesamum; ཏིལ་ཀྱི་མེད་ *til-hyduka* ཏིལ་ཀྱི་མེད་ thrashed or beaten sesamum [also a sesamum-grinder]8.

ཏིལ་མར་ *til-mar* ཏིལ་མར་ ཏིལ་མར་ sesame oil, seed-oil.

ཏིལ་མེར་ཅན་ *til ser-can* ཏིལ་མེར་ཅན་ ཏིལ་མེར་ཅན་ n. of a medicine; the plant *Cassia alata* or *Cardiospermum halicacabum* (*Mon.*).

ཏུ་ *tu*, 1. num. fig. 68. 2. an affix denoting the terminative case, generally used to express direction to, as represented by the English "into" or "unto;" it is joined to the final consonants ལ, ས, and ར, as in ཏུ་ཏུ་ *thog-tu*; ཏུ་ཏུ་ *gyug-tu*; ཏུ་ཏུ་ *rgyab-tu*; ཏུ་ཏུ་ *geob-tu*; also after what is called ཏུ་ཏུ་ *da-drag* as in the words:— ཏུ་ཏུ་ *kund-tu*; ཏུ་ཏུ་ *pha rold-tu*; ཏུ་ཏུ་ *thard-tu*, cf. ཏུ་ *du*, ཏུ་ *ru*, ཏུ་ *su*.

† ཏུ་ཏུ་ག *tu-tu-ka* ཏུ་ཏུ་ག་ the Turks, sometimes used historically as a general term for Mahomedans.

ཏུ་ཅ་ *tu-tsa*, v. ཏི་ཅ་ *ti-tsa*.

ཏུ་ག་གིས་ *tug-gis* suddenly; as if by surprise: ཏུ་ག་གིས་ ཏུ་ག་གིས་ ཏུ་ག་གིས་ I suddenly met him on the way to the forest land (*D.R.*).

ཏུ་ག་རིང་ *tug-rin* or ཏུ་ག་ཏུ་ *dug-chum* prob. = ཏུ་ག་ཏུ་ *tug-chem* (*Cs.*) noise of a wooden rattle; also of the trotting of horses heard in the distance (*Sch.*).

ཏུ་ཏུ་ *tub-tug* either, or: whether I be able (to do it) or not (*Lex.* and *Sch.*).

ཏུ་ཏུ་ཏུ་ *tur-chuñ* hardly any, nothing definite, little clearly: ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ *sem-la re-dogs. ur-chuñ yod* in his mind he entertained hardly any hope or fear (*D.R.*).

† ཏུ་ཏུ་ཏུ་ *tur-tur* ཏུ་ཏུ་ཏུ་ 1. quickly, with haste, swiftly: ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ *tur-tur byed-pa* = ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ *las myur-du byed-pa* to do work quickly (*Mon.*). 2. also defined as ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ appearing white spotted or red-spotted (to the mind or in vision).

ཏུར་ཕོག་པ་ *tur phog-pa* = ཏུར་ཕོག་པ་ ཡོག་
phog-pa or ཏུར་ཕོག་པ་ slightly affected.

ཏུ་འུག *tu-wo* in W. Tib. to darn (stockings) (*Jā*).

तुर'मेन *tur-men* (Chinese) one at a time in order or in a row.

ཏུར་རེ *tur-re* clear, distinct; cog. to **ལཱ་ལེ** *wa-lé*: **མིང་ཏུར་རེ་ཡང་ལཱ་** it is clear to my mind; **ཏུར་རེ་ལྔ་མ་** *tur-re k̄saḥ* prob. watch it! have a sharp eye upon it! (*Jā.*). **ཤེས་པ་ལ་འགག་ཏུར་རེ་བྱིས་** take care lest an emotion of anger arises in your mind! **ཏུར་བྱིས་པ་དག** prob. he awakes, stirs, is evidently roused; **ཏུར་རེ་ལ་** *tur-re-wa* adj. (or abstract noun): **རྒྱུད་རིང་མེད་པར་ཏུར་རེ་ལ་** *rjed-yeḥ med-par tur-re-wa* clear, firm with regard to perceptions, opinions, etc., without omissions or digression (*Jā.*).

† तुर्गवानी *Tur-ga Bha-wa-ni* n. of image of Āryā Tārā in a temple situated on the bank of Godāvarī, and famed for its sanctity throughout India (*Deam.*).

ॐ द्रि-ऑन *tul dri-oan* (prob. ॐ द्रि-ऑन *tul dri-oan*) प्रतिमन्त्र *putrid*, of offensive smell.

ཏུལ་བ། *tul-wa* = རྟོག་པ། *dgod-pa* to laugh
(mystic) (*K. gu.* ॥ 26).

४ to क 1. num. fig. 99. 2. an affix denoting the gerund, and used after the final letters क, ख, ग, घ; in subordinate sentences may be conveniently rendered by : when, after, as, etc.; and also used as a finite tense and in that case followed by क्ख or क्ख or sometimes without any auxiliary. May be also denominated a continuative particle.

ཏི་གྲེན n. of a place in Upper Tibet.

† **ते-पर** *te-par* = ते-पर-पर *te-par-par* वर, उत्तिमाणा 1. excellent, noble, intense, strong. 2. acc. to Sch. very, really, actually: **ते-पर-द्रुग-प** *te-par drag-pa* (ते-पर-द्रुग-प) really good (adviser).

Syn. རྩུ་ཁྱུ་ *pin-tu*, དམཎ་ *dam-pa*, རྩུ་
ལ་ལ་ *dra-pa*, རྩུ་ལ་ *tahab cho-ks*
(*Mon.*).

ते-वर *te-ver* acc. to *Sch.* constantly,
continually.

Telo *to-lo* n. of a bird : **ଡିଲୋ** *ṭi-lô* the brains of the *Telo* cures (the effect) of poison applied and heart disease.

१३३० *Te-so* 1. n. of a demi-god of the
 nether regions: *सदगदेवे पुत्रः* the son
 of Thésé king of the Sadag demons.
 2. v. १३३.

ཐུ (Ld. Glr.) (Schl. f. 25. b.); ཐུ་ཁ་པོ་ *thū ser-po* (Mil. 59, 4 of Jā. edition); ཐུ་གི་ཁྲི་ *thū gi-khri* acc. to Sch. a square table.

ཏེག་པ་ *teg-pa* = འཕྲུལ་པ་ to pack up, put up; to put in or into: ལམ་གྱི་ཕ་ཏེག་ put into your breast-pocket.

ཏེཔ་པ་ *teḥ-pa* acc. to *Cs.* an instrument
for burning; ཏེཔ་པ་ཏེཔ་ a burning instru-
ment made of iron.

† ཏེ་མི་ལ་ *Tai hū-ga* the modern Talin-gana, the birth place of the Buddhist sage and author Dignāga : དཔལ་ལྷན་གྱི་རྒྱ་ར་པའི་ལུང་ར་ག་ཏེ་མི་ལ་ རེ་ལོ་དཔལ there is Taliṅga the birth-place of Ś'ri Dignāga (*Deam.*).

5 to 1. num. for 129. 2. (styled ईष्य
ईष्य) an affix added to certain verbs when
they terminate a sentence.

རྟ་ཏི་ལིང་ལིང་ *to-to lā-lā W.* an adverb denoting a swinging motion (*Jā.*).

ཏོག *tog* རོག, རོགས, པག, ར་པོག the top of anything, a top ornament; esp. the button on the cap of the Tibetan and Chinese dignitaries, as a mark of distinction; ཏོག་རྟ་ *tog-dkar* རོག་རོག the name by which Gautama Buddha was known in the Tusita heaven before his last incarnation. ཏོག་མཐོན་གྱི་ཏོག་ *rgyal-mtshan-gyi tog* the top-point of a banner; ཏོག་མཐོན་གྱི་ཏོག་ *shā-ma-tog* the point of a helmet or Chinese cap. In medical works ཏོག་ *tog* signifies རྩ་པོ་ or རྩ་མོ་ essence, pith. ཏོག་མཐོན་ the point of a spear. ཏོག་མཐོན་=now, at present (in *Lā.*) (*Jā.*).

ཏོག་པོ་ *tog-po* (ལྷ་རྟ་པོ་) wicker work vessel for grain, ཏོག་པོ་ *to-ka ni* ཏོག་པོ་ (*Jāon.*).

ཏོག་པོ་ *tog-sgra* or ཏོག་པོ་ any cracking or snapping sound.

ཏོག་པོ་ *tog-can* ཏོག་ a pillar with a capital.

ཏོག་པོ་ *tog-til* a bump or swelling from a knock on the head (*Jā.*)

ཏོག་པོ་ *tog-tse* (also called ཏོག་ or ཏོག་པོ་) ཏོག་པོ་ hoe, mattock; ཏོག་པོ་ *tog-tong* the iron of the hoe. ཏོག་པོ་མཐོན་ *tog-tse* ཏོག་པོ་ ཏོག་པོ་, ཏོག་པོ་ one who digs soil with a hoe.

ཏོག་པོ་ *tog-tse* ཏོག་པོ་ one who lives by hoeing.

ཏོག་པོ་ *tog-yu* the handle of a hoe.

ཏོག་པོ་ཏོག་པོ་ *toh-toh byed-pa* to perforate; also to produce a whirling noise with a whip.

ཏོག་པོ་ *toh-ohi*, more properly ཏོག་པོ་ *thob-ai*, a button.

ཏོག་པོ་ཏོག་པོ་ *toh-toh smra-wa* to talk confusedly (*Sch.*).

ཏོག་པོ་ *tohu-lo* the polecat.

ཏོག་པོ་ *tol-wa* 1. to arrive at, to reach : ཏོག་པོ་ཏོག་པོ་ he did not arrive and is not coming. ཏོག་པོ་ *y. ཏོག་པོ་=ཏོག་པོ་* arrived : ཏོག་པོ་ ཏོག་པོ་ ཏོག་པོ་ ཏོག་པོ་ ཏོག་པོ་ ཏོག་པོ་ (Yig) in one watch of the night he arrived at *Okorten gnam-dag* (the *Chaitya* of purity) in the forest of *Dkab-thub* (i.e., Nirvana). *Sch.* quotes ཏོག་པོ་ཏོག་པོ་=ཏོག་པོ་ཏོག་པོ་.

ཏོག་པོ་ *tra* (ཏོག་པོ་) ཏོག་པོ་ an ape.

ཏོག་པོ་ *tram-pa* 1. hard, tough, stiff : ཏོག་པོ་ tough meat; ཏོག་པོ་ hard bone; ཏོག་པོ་ *tra-ram* tough muscle. 2. acc. to *Jā.* ཏོག་པོ་ *tram-dkar*, ཏོག་པོ་ *tram-nag* are different species of gout.

ཏོག་པོ་ *tri*=ཏོག་པོ་ *grugs-can* ཏོག་པོ་ possessing form or body, anything that has form, a living being (mystic) (*K. gu. p. 179*).

ཏོག་པོ་ *tri-kog* ཏོག་པོ་ *ti-kog*.

ཏོག་པོ་ *tri-pa ti*=ཏོག་པོ་ *shu-wa* a prayer, a petition (mystic) (*K. gu. p. 26*).

† ཏོག་པོ་ *tri pu-ri*, ཏོག་པོ་ ཏོག་པོ་ the three cities, name of a part of Lan-ka (modern Ceylon); three strong cities of gold, silver, and iron, in the sky, air, and earth, built by Maya for a celebrated Asura, and burnt by S'iva (*Dug-ye. 40*).

ཏོག་པོ་ *tri-wa* ཏོག་པོ་ taking up; any object that may be accomplished by religious acts.

ཏོག་པོ་ *tri-ma* a kind of bee the sting of which is very painful. It is said in Sikkim that an ox dies if he has received

གནད *gtan* I: a husband, a consort: གནད་ཀྱི་རང་ལུ་མ་མཐུག་པའི་མེད་པ་ལྟར་གྱི་ཁྱེད་པོ་ཡིན། (Lo. 28).

གནད II: 1. order, system. 2. put in order, arranged, reduced to a system. གནད་པ་ལྟར་ན་གནད་པ་མཐུག་པའི་མེད་པ་ལྟར་ (A. 126).

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-khru*, གནད་ཀྱི་གཤིག་གི་ཁྱེད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-khru* agreement, stipulation, convention; also order or decision passed; a decree; གནད་ཀྱི་གཤིག་གི་ཁྱེད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-khru* important decrees (D. col. 7).

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-khrims* established law.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-bkhol* perfectly certain, quite sure.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-gyi* constant, continual.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-gyi grogs* husband, a friend or partner for life (Mon.).

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-gleñ bkhol-wa* = གནད་ཀྱི་མཁུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtan-gleñ bkhol-wa* to adhere resolutely or come to a decision on work or business; to work steadily. རང་ལུ་མཁུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *rañ-cams gtan-pa* in a mystic sense: to regulate, to fashion, to train, to set right.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-bjag* = རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtan-bjag* permanent, enduring, perpetually abiding (Btsi.).

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan du-wa* = རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtan du-wa* to be or to make continual (Mon.). As an adj. གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-du* complete; གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-du* always, continually, for ever; གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-du* living or residing continually.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-la phab-pa* གནད་ཀྱི་མཁུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtan-la phab-pa* to decide a question.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-pa* གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-pa* door-bar.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-phan* གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-phan* only, alone; absolute; absolutely.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-phob* གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-phob* explained by གནད་ཀྱི་མཁུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtan-phob* published after being thoroughly revised or completely got ready.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-la-bbobs-pa* to put any matter into writing; to publish after

the composition has been corrected; also to fix, to arrange.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-med* གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-med* perishable; གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-med* without duration or continuation.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtan-tshigs* (མཁུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtan-tshigs*) 1. an expression of fixed meaning. 2. རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *rgyu-mtshan* not deviating from what has been first settled. 3. རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *rgyu-mtshan* proof, demonstrated conclusion.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtan-tshigs med-par smra-wa* to argue illogically; also irrational exposition.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtam* = རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtam* or རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtam* 1. speech, conversation, talk. 2. news, tidings, intelligence, account of anything; also report, rumour: རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtam* when the king heard the report that it had been given; རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *thag-riñ-gi gtam* accounts of bygone events; རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtam* as I have learned, have been told (Jā); རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtam gleñ-wa* or རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtam-du gleñ-wa* to converse, to discourse; རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtam* he gave an account of how it happened. རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtam skyel-wa* = རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *hphrin skyel-wa* to send a message; also a messenger.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtam-bgal* = རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *skad-cha mi rtan-pa* discrepancy in speech, contradictory language or talk.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtam-rgyud* གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtam-rgyud* oral tradition, legend: རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtam-rgyud* the legend of him; རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པའི་མཁུ་ *gtam-rgyud* the boy said, has it been described in history? (Hbrom. 54).

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtam-ñan* evil report.

གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtam-can* གནད་ཀྱི་མཁུ་ *gtam-can* met. the crow.

ལྟམ་པ་ *gtam-pa* མཐུ་རྒྱུ་ལ། མཐུ་རྒྱུ་ལ། elegant saying; pleasant conversation.

ལྟམ་པ་ལྟམ་པ་ *gtam bāres-pa* ལྟམ་པ་ལྟམ་པ་ mixed-up stories, garbled accounts.

ལྟམ་པ་ I: *gtam-pa* ལྟམ་པ་ the face.

ལྟམ་པ་ II: pf. ལྟམ་པ་ 1. = ལྟམ་པ་ to fill up, to make full: ལྟམ་པ་ *gtam pa* quite full of razors; acc. to *Jā.* is frq. spelt ལྟམ་པ་. 2. ལྟམ་པ་ to appoint, to commission (*Jā.*): ལྟམ་པ་ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་ it is not proper (not safe) to take charge of property. 3. ལྟམ་པ་ to be surety for or security (*K. du.* 9 200).

ལྟམ་པ་ *gtam-pa* proverb, common saying, maxim.

ལྟམ་པ་ to declare, to proclaim.

ལྟམ་པ་ to make inquiry.

ལྟམ་པ་ *gtam-gshon* ལྟམ་པ་ strong or emphatic (speech).

ལྟམ་པ་ *gtam-gpa-pa* to make confession: ལྟམ་པ་ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་ these two by avoiding the question of mischief appeared to make confession by the fact (*Rdes.* 16).

ལྟམ་པ་ *gtab-ma* a pawn, pledge; ལྟམ་པ་ to pawn, to give as a pledge (*Cs.*); ལྟམ་པ་ *mi gtab ma* a hostage (*Cs.*).

ལྟམ་པ་ *gtar-wa* or ལྟམ་པ་ has been described as ལྟམ་པ་ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་ (Ya-sol. 9) to bleed or to blister human beings, animals, &c., in the way of medical treatment. ལྟམ་པ་ལྟམ་པ་ or ལྟམ་པ་ = to let out blood from a vein. Colloq. ལྟམ་པ་ to bleed.

ལྟམ་པ་ *gti-khe* a kind of louse (*Sch.*).

ལྟམ་པ་ *gti-thug* = ལྟམ་པ་ *ti-thug* acc. to *Sch.* insane, mad.

+ ལྟམ་པ་ *gti-wa* to question, to speak.

ལྟམ་པ་ I: *gti-mug* ལྟམ་པ་ gloom, mental darkness, ignorance, stupidity. Seems to be also used in the physical sense of stupor or comatoseness: ལྟམ་པ་ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་ at night I fell into profound coma. In a special sense it is a subdivision of the lowest of the three qualities of humanity, viz.:—ལྟམ་པ་, ལྟམ་པ་, ལྟམ་པ་ virtue, passion and ignorance. ལྟམ་པ་ is symbolised by a pig in the *Bhava-cakra* or ལྟམ་པ་ (cycle of existence) and is placed at its centre along with the serpent and cock which are typical of anger and lust. ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་ he who is entirely free from *gti-mug*; ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་ stolid indifference, also stupidity.

ལྟམ་པ་ II: (as stated above) met. a pig (in mysticism) also as ལྟམ་པ་ the snout of a hog (*Mag.* 11).

ལྟམ་པ་ *gtiga-pa* to trickle down, to fall in drops, to drip.

ལྟམ་པ་ *gtiñ* bottom; depth; = ལྟམ་པ་ or ལྟམ་པ་: ལྟམ་པ་ deep bottom of a river; ལྟམ་པ་ in a man, great depth; ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་ with regard to the declivity, great depth. ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་ he turned up the bottom of the sea; ལྟམ་པ་ to sink to the bottom; ལྟམ་པ་ it is very deep; ལྟམ་པ་ deep; ལྟམ་པ་ not deep, shallow; ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་ it is deeper than the sea; ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་ a deep abyss; ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་ a deep river. ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་ from the bottom (of the heart); ལྟམ་པ་ ལྟམ་པ་

གྱི་ལྟ་སྟེང་ white above, and black beneath; གྱི་ལྟ་སྟེང་ profound (fig. with regard to the mind), considerate; reserved, difficult to fathom; གྱི་ལྟ་སྟེང་ shallow, superficial.

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā-don len-pa* to sound the heart or to know a secret design.

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā droḥ-pa* fathomed, penetrated, ascertained.

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā-rde* a stone or piece of lead fastened to a rope, and used as a plummet, or an anchor; also a heavy weight as a means for drowning delinquents.

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā-ḥab* socket; གྱི་ལྟ་སྟེང་ གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā-la ḥab* his eyes also sunk in the sockets (*Rtsi*).

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā-phyes* n. of a district of Tibet immediately to the north of the Kanglachen pass. It is known under the name of Tia-kye-Jong or གྱི་ལྟ་སྟེང་ གྱི་ལྟ་སྟེང་; also we hear གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā phyes-pa* a native of Ting-kye.

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā-drag ḥab-us* གྱི་ལྟ་སྟེང་ unfathomable, difficult to dive to the bottom of; hard to get at the bottom of one's heart (*Rtsi*).

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā phyin-pa* གྱི་ལྟ་སྟེང་ to examine or fathom thoroughly; གྱི་ལྟ་སྟེང་ གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā phyin-pa* གྱི་ལྟ་སྟེང་ going to the bottom; probing the mind; also a perfect saint.

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā gahab-nus* fathomable; གྱི་ལྟ་སྟེང་ shallow water (*Rtsi*).

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā-sab* or གྱི་ལྟ་སྟེང་ གྱི་ལྟ་སྟེང་, གྱི་ལྟ་སྟེང་ the deep recesses (of the mind).

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā-pa* or གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā-pa* to be gathering (of clouds); གྱི་ལྟ་སྟེང་ thick

clouds gathering; གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā-dug-ḥos ḥrin-ḥab* *gtiā* incense passes along like clouds; གྱི་ལྟ་སྟེང་ darkness envelopes.

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtiā-ḥog*, occurs in གྱི་ལྟ་སྟེང་ *ghrimo-paḥi gtiā-ḥog naḥ-nas phyir-la lous-gyis phyuḥ* (*D.B.*) outside the subterranean obscurities of lawyers, entanglements are removed.

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtim-pa*, v. གྱི་ལྟ་སྟེང་ *thim-pa*.

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtu-lum* = གྱི་ལྟ་སྟེང་ drunkenness; also intoxicated, drunk.

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtug-pa* pt. གྱི་ལྟ་སྟེང་, also གྱི་ལྟ་སྟེང་ གྱི་ལྟ་སྟེང་ cognate to གྱི་ལྟ་སྟེང་ 1. to reach, to meet with, to fall down to; to touch, to join. གྱི་ལྟ་སྟེང་ གྱི་ལྟ་སྟེང་ putting or pressing (his forehead) against the breast of the image (of his tutelary god); གྱི་ལྟ་སྟེང་ གྱི་ལྟ་སྟེང་ or only གྱི་ལྟ་སྟེང་ *ḥab*; གྱི་ལྟ་སྟེང་ to touch as suppliant a person's feet (or the skirt of his robe), to cast one's self at another's feet. 2. acc. to *Saḥ*. to sue, to bring an action against a person.

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtug-ḥyab-pa* to supplicate or pray (touching the feet of the king) གྱི་ལྟ་སྟེང་ གྱི་ལྟ་སྟེང་ གྱི་ལྟ་སྟེང་ (*D. ps. 7*).

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtun* = གྱི་ལྟ་སྟེང་, གྱི་ལྟ་སྟེང་ a pestle; also a stone ball or club; the nether mill-stone; acc. to *Saḥ*. གྱི་ལྟ་སྟེང་ pestle.

གྱི་ལྟ་སྟེང་ excavation in a piece of rock or stone to serve for a mortar where grain is pounded with a pestle; གྱི་ལྟ་སྟེང་ to pound with a pestle. གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtun-po* a mortar (*Cs.*); གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtun-bu* pestle; གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtun-ḥos* གྱི་ལྟ་སྟེང་ a mallet, a knocker.

གྱི་ལྟ་སྟེང་ *gtun-ḥiḥ* a pestle made of wood to pound Indian corn or paddy (used in Sikkim).

གཏུབ་པ *gtub-pa* pf. **གཏུབ་པ་པ** (*Mon.*) 1. to cut to pieces, to cut up; to chop; to mince; **གཏུབ་ཏུ** a chopper (*Sch.*). 2. = **གཏུབ་པ** to be able: **ཐུང་པ་ཏུ་གཏུབ་པ་པ** shall you really be able to come back. **མི་གཏུབ་པ** to be unable, to be unwilling, to have no mind (to do a thing) (*Jā.*).

གཏུམ་པ *gtum-pa* one who is fierce, powerful. **གཏུམ་པ་ལྟ་བུ་པ** met. for a bear.

གཏུམ་པ *gtum-pa* = **གཏུམ་པ** **གཏུམ་པ** 1. the Hinduized savage people or wild tribes of the lands S. of Tibet. 2. **གཏུམ་པ**, **གཏུམ་པ** fierce, furious. 3. sbst. ferocity, rage; **ཐོ་ཐོ་གཏུམ་པ** **ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ** infurious wrath, merciless; **གཏུམ་པ་ཐོ་ཐོ** *gdug-ñi gtum-pa* **ཐོ་ཐོ** a *Naga* in a deadly rage; **གཏུམ་པ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ** to roar furiously; **ཐོ་ཐོ་གཏུམ་པ** furious with rage; **གཏུམ་པ་ཐོ་ཐོ** obstinate and wild; **གཏུམ་པ** or **གཏུམ་པ** cruel, fierce (*Jā.*).

གཏུམ་པ་ཐོ་ཐོ *gtum-pa* **ཐོ་ཐོ** **ཐོ་ཐོ**, **ཐོ་ཐོ** the sun, v. **ཐོ་ཐོ** *ñi-ma*.

གཏུམ་པ *gtum-pa* for **གཏུམ་པ** or **གཏུམ་པ** to veil, to cover; to wrap up, e.g., the head (*Jā.*).

གཏུམ་པོ *gtum-po* I: 1. **གཏུམ་པོ** fierce; sbst. **ཐོ་ཐོ**, **ཐོ་ཐོ**, **ཐོ་ཐོ**, **ཐོ་ཐོ** an Asura; an uncivilized Hindu tribe generally residing in the suburbs of a town. 2. v. **གཏུམ་པོ** (*Mon.*). 3. a fierce-looking short-nosed man.

གཏུམ་པོ II: **གཏུམ་པོ** often **གཏུམ་པོ** *gtum-mo*, in the more developed mysticism, the special internal heat which arises after protracted meditation when such meditation has been accompanied by the peculiar technical inner absorption of the breath. Milaraspā speaks of "the blessed warmth of the *gtum-mo*."

གཏུམ་པོ *gtum-po* **ཐོ་ཐོ** n. of a fierce Bon deity (*D.R.*).

གཏུམ་པོ་ཐོ་ཐོ *gtum-po nag-po* = **ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ** (*Sman. 125*) the black species of aconite or wolf's bane.

གཏུམ་པོ་ཐོ་ཐོ *gtum-po* **ཐོ་ཐོ** the arising of warmth in meditation. The veins, viz., **ཐོ་ཐོ**, **ཐོ་ཐོ** and **ཐོ་ཐོ** are symbolically represented by (**ཐོ་ཐོ**), i.e., the second half of an **ཐོ་ཐོ**, hence (**ཐོ་ཐོ་གཏུམ་པོ**) the three-veins meditation-warmth (*Mil.*; *Jā.*).

གཏུམ་པོ་ཐོ་ཐོ *gtum-po rab-ñan* **ཐོ་ཐོ** n. of a king of ancient India (*Fig.*).

གཏུམ་པོ *gtum-mo* **ཐོ་ཐོ**, **ཐོ་ཐོ** an epithet of the goddesses Durgā.

གཏུམ་པོ *gtum-mo* **ཐོ་ཐོ**, **ཐོ་ཐོ**, **ཐོ་ཐོ**, **ཐོ་ཐོ** 1. a fierce or violent woman, a female of the *Caṇḍāla* tribe, etc. 2. as an adj. violent, fearful; **ཐོ་ཐོ་གཏུམ་པོ** *ñi gtum-mo* a violent wind, a hurricane. 3. mystic heat.

གཏུམ་པོ་ཐོ་ཐོ *gtum-mo ma-ma* **ཐོ་ཐོ**, **ཐོ་ཐོ** Paldan Lha-mo, a fierce goddess.

གཏུམ་པོ་ཐོ་ཐོ *gtum-mo* **ཐོ་ཐོ** **ཐོ་ཐོ** stick, club.

གཏུམ་པོ *gtum-sras* also **གཏུམ་པོ** n. of a female deity of the Bon (*D.R.*).

གཏུར་པུ *gtur-bu* 1. **ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ**, **ཐོ་ཐོ** a Buddhist monk's religious wrapper. 2. bag, sack, wallet (*Cs.*).

གཏུལ་པ *gtul-pa* to grind, to pulverize (colours, medicinal substances, etc.); cf. **ཐོ་ཐོ**.

གཏུལ་པ *gtu-pa*, **ཐོ་ཐོ**, **ཐོ་ཐོ** in *C.* acc. to *Lex.* **ཐོ་ཐོ** pawn, pledge, bail (acc. to *Sch.* a present).

གཏུར་པ *gtur* **ཐོ་ཐོ**, **ཐོ་ཐོ**, **ཐོ་ཐོ** 1. treasure, store-place; **ཐོ་ཐོ** the repository of water, the ocean. In the *Rāṣṭra-ma-pa* School of Tibet there are Buddhist scriptures (generally spurious) called **ཐོ་ཐོ**, the

authorship of which is attributed to gods and holy lamas, also called རྟོན་གཏིང་; others said to have been mysteriously discovered or composed by learned lamas of that school are called དཔོན་གཏིང་.

There are different classes of treasures such as རྟོན་མཛུགས་གཏིང་ the treasures of learning of which again are eight:—(1) རྟོན་པ་མཛུགས་པའི་གཏིང་ treasure of learning always present in the memory and which cannot be forgotten; (2) རྟོན་པ་ཏུ་འཕྱིན་པའ་ལྟོ་སྒྲིམ་གྱི་གཏིང་ the treasure of learning which develops the mind; (3) རྟོན་པ་པའི་གཏིང་ (མཛེ་ལྷ་མཁའ་མ་གྱི་རྟོན་གྱི་རྟུ་པ་པའི་ཏུ་ཕྱིན་པམ་ etc.) the treasure for meditation and reflection; (4) བཟུངས་གྱི་གཏིང་, (ལོ་པ་ལམས་མཛུགས་ཏུ་འཛིན་པམ་ etc.) the treasure of learning to be retained in the mind as having been heard or understood, sometimes in the form of a formula གཤམ་པའི་; (5) རྟོན་པ་པའི་གཏིང་ (ལེགས་པར་བཤད་པའ་ལེགས་པར་མཛུགས་པའི་ཏུ་ཕྱིན་པམ་ etc.) the treasure of fortitude; (6) རྟོན་གྱི་གཏིང་ (དམ་པའི་རྟོན་གྱི་མཛུགས་ཏུ་ཕྱིན་པམ་ *dam-pa'si chos yod-su sruñ-was*, etc.) the treasure of secret learning or scriptural knowledge; (7) རྟོན་པ་པའི་གཏིང་ (དཔོན་པའི་གཏིང་གྱི་རྟོན་པ་པའི་གཏིང་ etc.) the treasure of a *Bodhisattva's* saintly heart, i.e., of unflagging faith in the three Holies; (8) རྟོན་པ་པའི་གཏིང་ (མི་ཏུ་བའི་རྟོན་པ་པའི་གཏིང་པམ་ *mi-skye-wa'si chos-la bod-pa thob-pas*, etc.) the treasure of perfection, etc. (*K. d. p. 325*).

གཏིང་པ་ *gter-kha* a mineral vein, mine: རྟོན་གཏིང་པ་ཏུ་ཕྱིན་པམ་ to find a mine (of precious metals or stones).

གཏིང་པ་ཏུ་ *gter dgu* the nine oceans which are repositories of treasures according to the Bon are:—(1) བད་མཛུགས་ the ocean of lotus or the repository of countless precious things, gems, pearls, etc.; (2) ཏུང་མཛུགས་ the ocean of shells or mines of fossil,

etc.; (3) བད་མཛུགས་ ocean or mine of precious things larger than བད་མཛུགས་; (4) བྱ་མཛུགས་ ocean filled with crocodiles and other sea-monsters; (5) ཏུང་མཛུགས་ ocean filled with turtles, etc., and other sea-monsters; (6) ཏུང་མཛུགས་; (7) ཏུང་མཛུགས་; (8) ཏུང་མཛུགས་; (9) ཏུང་མཛུགས་ (*B.N.*).

གཏིང་པའི་ *gter-chen* 1. a great store of hidden wealth, hidden books, etc. 2. བཟུངས་པའི་ n. of an immensely large number.

གཏིང་པའི་ཏུ་ཕྱིན་པམ་ *gter chen-pa'si bum-pa* n. of one of the eight auspicious symbols of the Northern Buddhists,—the pot of treasure, i.e., the wishing-pot which yields whatever precious object is sought.

གཏིང་པའི་ *gter-ston* a discoverer of hidden treasures, generally of sacred books which are supposed often to be kept concealed under rocks and ground for fear of being destroyed by heretics and unbelievers. Learned lamas are deemed to be expert *gter-ston*.

གཏིང་པའི་གཏིང་པའི་ *gter-bka' gter-pa* བཟུངས་པའི་ one who knows or can tell where treasures are hidden or where they can be found.

གཏིང་པའི་ *gter-bdag* བཟུངས་པའི་ a wealthy man; n. of the god of wealth, Kuvera, in Tibetan called དཔོན་གཏིང་ (*Mān.*).

གཏིང་པའི་ *gter-gnas* the place where a concealed treasure is unearthed. Acc. to the *Bñā-ma* school, Buddhist sacred books have been unearthed in the following places in Tibet:—(1) རྟོན་པའི་གཏིང་པའི་ *Glo-bo dge-ka*; (2) རྟོན་པའི་ *Spu-rna rdaa-ri*; (3) རྟོན་པའི་ *Kloa-tha'si-grol-ma*; (4) རྟོན་པའི་ *Gyu-pa rdaa-luñ*; (5) རྟོན་པའི་ *Byams-pa sprin*; (6) རྟོན་པའི་ *Bya'si-gter gter-phran*; (7) རྟོན་པའི་ *Hbum-tha'si rsi-luñ*; (8) རྟོན་པའི་ *Sñā-dguñ gñā-brag*; (9) རྟོན་པའི་ *Gtsa'si ri-bo che*; (10) རྟོན་པའི་ *Bal-yul o-yig gtsug-lag*

khañ; (11) ལྷོ་ཀ་ *Lho-ka*; (12) བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ *Gtsañ-gi ru-qtshams*; (13) མཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ *Mon-ka buñ-tha*; (14) དེ་ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Dge-rgyas ha-po ri*; (15) ཤཱ་ལི་ལྷོ་ཀ་ *Sha-yi lha-khañ bi-ma*; (16) ཇོ་མོ་གླིང་གླིང་ *Jo-mo glit-gsum*, (17) མཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ *Mahims-phu kha-qtshañ*; (18) ཇོ་མོ་གླིང་གླིང་ *Srin-mo spar-rjes kha-qtshañ*; (19) གྲོ་མ་གླིང་ *Grom-ma rgya*; (20) བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ *Pad-ma gel-phug*; (21) བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ *Gnam-qtas phkar-ohu*; (22) བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ *Zañs-yag brag*; (23) བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ *Gañs-par phug-mo*; (24) བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ *Gyañ-ma spa-ga*; (25) ཇོ་མོ་གླིང་ *Edo-bod qtshams*; (26) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Lho-mon phyogs*; (27) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Dhu-shal gar-khañ*; (28) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Hu-yug gyag-ede*; (29) མཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ *Mon-ka spa-gro*; (30) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Hu-gañ rdo*; (31) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Kham-kyi srin-mo rdo*; (32) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Dwags-po lhañ-la brag*; (33) མཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ *Mon-ka ohu-phug*; (34) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Hbrin-tha ko-ro brag*; (35) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Gel-gyi brag-phug*; (36) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Stag-tshañ sub-lu*; (37) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Beam-gas qtshams-phu*; (38) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Yum-bu la aga*; (39) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Ca-bug stag-ego*; (40) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Mahod-rten dkar-po*; (41) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Gyas-ru gtsañ-bgram*; (42) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Rtsis-kyi lha-khañ*; (43) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Koñ-po bu-ohu*; (44) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Koñ-po phyiñ-lu*; (45) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Me-bbar qtsho*; (46) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Lha-koñ byañ-ko*; (47) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *dpyal-gyi brag*; (48) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Khyuñ-tshañ brag*; (49) ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ *Kha-ray phug (Bkañ-tshañ, 159).*

གཏིང་མཐུང་ཐུང་ *gter-bogñ sha-ua* to keep concealed a disease, one's learning, coveted treasures, etc.: ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ in the manner of one who keeps his goitre concealed (A. 15).

གཏིང་མཐུང་ *gter-bogñ* lit. one who guards treasures; local deities, such as Shidbag

and Lu, who are supposed to be the custodians of hidden treasures, mines, etc.

གཏིང་མཐུང་ *gto* or བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ a magic ceremony for the purpose of averting misfortunes.

གཏིང་མཐུང་ཐུང་ *gto-rgyal ye-qtshyen* the supreme Bon deity resembling in his attributes ལྷོ་ཀ་ལྷོ་ཀ་ or Dipamkara Buddha in the Buddhist series (D.R.).

གཏིང་མཐུང་ཐུང་ *gto-bu dod-de* = ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ *Thugs-rje bñuñ-nas* taking compassion or having mercy upon (D.R.).

གཏིང་མཐུང་ཐུང་ *Gto-bu bum-ñas* a disciple of Bon S'en-rab and the analogue of Ananda.

གཏིང་མཐུང་ཐུང་ *gtoñi bkañ-egrom* n. of a Bon work.

གཏིང་མཐུང་ཐུང་ *gtog-pa* 1. like བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ to grab, pluck, gather, tear out. 2. v. བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་.

གཏིང་མཐུང་ཐུང་ *gtogs-pa* ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ 1. to assign, classify. 2. to belong to, appertain to; belonging to: ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ you belong to the royal blood or family; ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ am I not included in them? ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ belonging to *Deam-buñi-ghñ* (Jambudvīpa). བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ as adv. བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ not included, except, besides.

གཏིང་མཐུང་ཐུང་ *gtogs-bod-pa* acc. to *Sob.* to love, to like, to wish.

གཏིང་མཐུང་ཐུང་ *gtoñ-dgos-phod-ñas* articles necessary for religious observances (*Rtsi*).

གཏིང་མཐུང་ཐུང་ *gtoñ-ego* allowances in money or in kind for religious observances (*Rtsi*); བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ *gtoñ-dob* a register for such, etc.

གཏིང་མཐུང་ཐུང་ *gtoñ-phod* generosity; བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ one who is able to give; liberal; bounteous.

གཏིང་མཐུང་ཐུང་ *gtoñ-ua* pf. བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་, fut. བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་, imp. བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ 1. to send, to let go, to permit to go, to dismiss: བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ཐུང་ why should we let you go? བཱ་ཁྱ་ལྷོ་ཀ་ do not let

him go. 2. to let in, to admit; རྒྱ་ནག་གཏོང་བ་ admit through the door; བར་དུ་གཏོང་བ་ let in, to permit to enter. 3. to let have, to give: ཐུང་ཁྱིའི་ཁྱི་བ་ལ་ཐོན་པ་ལ་ having given blue cotton for the fringes of the tent; རྒྱ་ནག་གཏོང་བ་ to administer medicine; གཏོང་པ་ the manner of dispensing, or giving away of medicine. གཏོང་བ་མཛུགས་པ་ཤེས་པ་ལ་ལུས་པ་ by generosity or friendship the number of friends increases. གཏོང་པ་ལེན་པ་མ་ཆེན་པོ་ one who is able or has the heart to give away (many things, &c.) in charity; གཏོང་པ་ལེན་པ་ liberality, bounty; རྒྱ་ནག་གཏོང་བ་ to give a person to religion, i.e., to destine him for the priesthood (Jā.). In W. གཏོང་བ་ is the common term for the verb to give; the pf. form བཏང་ གཏང་ being used as pres. tense. 4. to give up, abandon, forsake, leave.

གཏོང་བ་ལྟར་ གཏོང་བ་ལྟར་ the manner of distributing, of giving away; also of forgiving.

གཏོང་པ་ I: གཏོང་པ་= བཏང་བ་ pf. བཏང་ or བཏང་, fut. བཏང་, imp. བཏང་ or བཏང་ 1. to deliver up, hand over, to commit to another, to bestow, confer: རྒྱ་ནག་ལ་ཐོན་པ་ལ་ བཏང་བ་ to confer important offices on the priesthood; བཏང་བ་ བཏང་བ་ བཏང་བ་ to communicate one's feelings to one another. 2. to lean against or upon, to press on, to put against. 3. to direct, to turn: རྒྱ་ནག་ལ་ཐོན་པ་ བཏང་བ་ to turn one's face towards a person, to take refuge or seek protection under some one; རྒྱ་ནག་ལ་ཐོན་པ་ བཏང་བ་ to point at a person with the finger, also in the way of threat; རྒྱ་ནག་ལ་ཐོན་པ་ བཏང་བ་ the door points south, towards Nepal; རྒྱ་ནག་ལ་ཐོན་པ་ བཏང་བ་ to take aim, to aim at; རྒྱ་ནག་ལ་ཐོན་པ་ བཏང་བ་ to listen to, to give a person a hearing; རྒྱ་ནག་ལ་ཐོན་པ་ བཏང་བ་ to confide in a person. རྒྱ་ནག་ལ་ཐོན་པ་ བཏང་བ་ turning after a ray of light, following it with the eye (chiefly from Jā.). རྒྱ་ནག་ལ་ཐོན་པ་ བཏང་བ་ to submit to

the king's authority. རྒྱ་ནག་ལ་ཐོན་པ་ to place a horse in pasture.

གཏོང་པ་ གཏོང་པ་ to talk, to speak (Sch.).

གཏོང་པ་ གཏོང་པ་ filled up, full, for གཏོང་པ་, གཏོང་པ་ (Sch.).

གཏོང་པ་ གཏོང་པ་= གཏོང་པ་ གཏོང་པ་ of. གཏོང་པ་ གཏོང་པ་ གཏོང་པ་ 1. to scatter, strew, spread over (Mon.): གཏོང་པ་ གཏོང་པ་ strewed flowers; གཏོང་པ་ གཏོང་པ་ he that threw earth upon me; གཏོང་པ་ གཏོང་པ་ to scatter on the ground. 2. to cast, throw (books into the water, a ring into the air); to throw out, e.g., spittle into a person's ear for healing purposes (གཏོང་པ་); to cause to circulate the chyle through every part of the body; to waste, to dissipate (occasionally with the the accus. of the vessel containing the substance thrown out): གཏོང་པ་ གཏོང་པ་ a cow emptying its udder by discharging the milk. 3. acc. to Sch. གཏོང་པ་ གཏོང་པ་ to rend, to tear to pieces (Jā.).

གཏོང་པ་ གཏོང་པ་ གཏོང་པ་ sacrificial objects, i.e., that which is strewn or scattered or given away. The གཏོང་པ་ offering may consist of གཏོང་པ་, གཏོང་པ་ cakes (not cooked or baked) made of rice, barley flour, wheat, &c., and offered as an appeasing gift to gods, saints, evil-spirits, Nāga demi-gods, &c., to avert dangers to the living and to guard against visitations of epidemics, plague, drought, famine, &c. Generally the tormas is shaped into a conical form, the stuff of which it is made being cemented together with butter into a firm consistency. It is an essential that, after dedication, the thing offered shall be burnt or cast away. W. W. Rockhill in his "Land of the Lamas" gives an excellent account of one kind of tormas offering (pp. 113, 114). གཏོང་པ་ གཏོང་པ་ to

69

ཁིལིལི; མཁའ་ཕྱི་པ. 8. མཁའ་ཕྱི་པ་མཁའ་ཕྱི་པ་ abbreviated, concise, taken in short, in few words (*Mon.*).

བཏེག་བཏེག་ཕྱིད་པ་ *bteg-bteg byed-pa* to haul upwards: མཁའ་ཕྱི་པ་མཁའ་ཕྱི་པ་, མཁའ་ཕྱི་པ་མཁའ་ཕྱི་པ་ (*Hbrom.* 125).

མེག་པ་ *bteg-pa*, v. མེག་པ་; also used in the common saying:—ཕ་མ་མེག་པ་མེག་པ་, ཕ་མ་མེག་པ་མེག་པ་ 'when the father maintains the son, a tiger is produced, when the mother the daughter a drudge appears.'

མེད་པ་ *bton-pa* v. མེད་པ་ *bton-pa*.

རྩ་ *rita* or, occasionally, རྩ་པ་ *rita-po* རྩ་པ་, རྩ་པ་, རྩ་པ་ a horse; the feminine form for which is usually རྩ་མ་ a mare. རྩ་པ་པ་ to break in or train a horse; རྩ་པ་པ་ to gallop, to race; རྩ་པ་པ་ to ride on horseback. Horses are largely bred in Tibet, several of the Dog-pa tribes north of Lhasa devoting themselves exclusively to rearing horses. Both Shigatse and Gyangtse are famous horse-markets, and from the latter place numbers are imported into Nepal and Sikkim. རྩ་པ་པ་པ་པ་ the blood from the horse's palate cures sores; རྩ་པ་པ་པ་པ་ the kidney of the horse removes kidney disease; རྩ་པ་པ་པ་ the bile of the horse is useful for sores; རྩ་པ་པ་པ་ the larynx of the horse improves the voice; རྩ་པ་པ་པ་ urinary bladder of the horse is useful for scalds and burns; རྩ་པ་པ་པ་ horse-fat dissipates itching and eruptions on the skin.

Syn. མེད་པ་པ་ *mehod-sbyin phyugs*; མེད་པ་པ་ *dpal-gyi bu*; རྩ་པ་པ་ *rgyab-bdein*; རྩ་པ་པ་པ་ *rha-yab nyug-ma-oan*; རྩ་པ་པ་ *rluñ-gi giñ-rita*; རྩ་པ་པ་ *rluñ-las skyes*; རྩ་པ་པ་ *sin-dhu skyes*; རྩ་པ་པ་ *ngyoga-bgro*; རྩ་པ་པ་ *bdren-byen*; རྩ་པ་པ་ *rmig-pa-*

can; རྩ་པ་པ་ *blo-gsal*; རྩ་པ་པ་ *skal-lan*; རྩ་པ་པ་ *myur-bgro*; རྩ་པ་པ་པ་ *nam-par gon*; རྩ་པ་པ་ *rgya-mtsho skyes*; རྩ་པ་པ་ *rtag-tu sa*; རྩ་པ་པ་ *rog-ma-oan* (*Mon.*).

རྩ་པ་ *rita-ka* or རྩ་པ་ = རྩ་པ་པ་ *rmig-lags* lit. hoof-iron, horse-shoe.

རྩ་པ་ *rita rkye-pa* or རྩ་པ་ one skilled in horsemanship.

རྩ་པ་པ་ *rita-skyin* lit. "the horse ibex"; is a curious large heavy animal peculiar to Tibet, but straying also into North Assam, the *Budorcas taxicolor*, known to sportsmen as the *takin*. Two species are recorded, one found by Père David in the ranges of Moupin on the Chinese border, the other occurring in the mountains of the Mishmi and Abor territory.

རྩ་པ་པ་ *rita-bakrags* a clattering train of horsemen.

རྩ་པ་པ་ *rita-go*, རྩ་པ་པ་ coat of mail for a horse; རྩ་པ་པ་པ་ the horse-equipment for generals (*Rtsii.*).

རྩ་པ་ *rita-gal* saddle-bag.

རྩ་པ་ *rita-gral*, རྩ་པ་པ་ a number of horses kept in a row, prop. cavalry in martial array.

རྩ་པ་ *rita-gras* = རྩ་པ་ *rita-ra* stable.

རྩ་པ་པ་ *rita-byag* a horse-laugh; རྩ་པ་པ་ to set up a horse-laugh (*Sol.*).

རྩ་པ་པ་ *rita-mgo* a horse's head. རྩ་པ་པ་ *gru-gan* boat (*Mon.*).

རྩ་པ་པ་ *Rta-mgrin*, (*Tamdin*) རྩ་པ་པ་ n. of deity with a man's body but having the head of a horse and which neighs fearfully to frighten beings who are mischievous to Buddhism. The Hindu analogue of Tamdin is Hayagriwa, and shrines to this deity are not uncommon at the present day in Assam.

རྩ་པ་ *rita-sga* or རྩ་པ་ saddle; རྩ་པ་ or རྩ་པ་པ་ the equipments of a riding horse (*Rtsii.*).

རྩ་གཤམ་ *ria-gam* a large trunk or chest generally carried on horseback.

རྩ་གྲོ་ *ria-go* the entrance for a horse or pony, a gate-way.

རྩ་གྲོ་ཡོ་ཤེང་ *ria-gyel gen.* connected with རྩ་གསུང་ the slaughtering of man and killing of horses.

རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ལུ་ *ria hshags lden hshak-po* n. of the horse on which Buddha used to ride when he was still a prince.

རྩ་གསུང་ *ria-gan*, རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ n. of a class of Brahmins (*Mhon.*).

རྩ་གསུང་ *ria-lag* horse-whip; whip in general.

རྩ་གསུང་ *ria-shag* dry fodder or provender given to horses, such as peas, corn, oats.

རྩ་གསུང་ *ria-chag* = རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ equip-ments of a riding horse, including the cloth that is wrapped round its breast.

རྩ་གསུང་ *ria-chuā*, v. རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ a constellation (*Rtsii.*).

རྩ་གསུང་ *ria-mchog* རྩ་གསུང་ "the best horse," the ideal horse which makes its possessor a wealthy man; the mythological horse of Indra, a sort of Pegasus which partakes of divine properties. He is called Balahaka the prince of horses or in Tibetan རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ལུ་.

Syn. རྩ་གསུང་ *oah gog-pa*; རྩ་གསུང་ *loga-bgro*; རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ *rluā-gi gog-pa-can*; རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ *rluā-lag-rgyal*; རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ *gnam-par-dul*; རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ *rige-ldan*; རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ *gyi-liā*; རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ *rluā-rla* the horse of fortune or good luck (*Mhon.*).

རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ *Rla-mchog kha-bbab* lit. "the down-flowing mouth of the best horse." This is the appellation of the Yeru Tsang-po or Brahmaputra during the earlier portion of its course in Western Tibet. Throughout Ngari it is known as *Tamjo Kha-bab*. The river is supposed to

issue from a rock shaped like a horse's mouth, but in reality rises in a swamp in a mountain-looked valley 12 miles east of Gur-lha in West Purang.

རྩ་གསུང་ *ria-hsh* རྩ་གསུང་, རྩ་གསུང་ a grey-green horse or a horse the colour of which is grey-green like a leaf.

རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ *ria gdoā-mo* རྩ་གསུང་ a great submarine fire which is believed to exist in the southern limits of the great ocean: རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ *ria-gdoā mod-dā dū-mthāhi rluā lta-bu* (devastating) like the submarine fire and the wind at the end of time (*Rtsii.*).

རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ *Rta-bdag bryag* an epithet of the god of wealth (*Rtsii.*).

རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ *ria bdon-pa* རྩ་གསུང་ an epithet of the sun, whose chariot is said to be drawn by seven horses; also n. of Varuna the god of the oceans (*Mhon.*).

རྩ་གསུང་ *Rta-nag (Tanag)* n. of a district in Tibet situated a few miles to the north of Tashi-lhuppo in Tsang.

རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ *Rta-nag gnag-gs* n. of a village in Tanag; རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ n. of a town in Tanag with a monastery called *Rin-chen-tee*.

རྩ་གསུང་ *ria-gnas* a stable.

Syn. རྩ་གསུང་ *ria-khā*; རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ *ngyog-bgrobi gnas* (*Mhon.*).

རྩ་གསུང་ *ria-rna* the horse's-ear, one having the ears of a horse.

རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ *Rta-gna ri* རྩ་གསུང་ one of the seven golden mountains of Buddhist mythology, so called from its shape being like the nose of a horse.

རྩ་གསུང་ *ria-pa* རྩ་གསུང་ a horseman, a rider; རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ རྩ་གསུང་ infantry and cavalry (*Ya-sel. 55*). The terms signifying a horseman are: རྩ་གསུང་, རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་, རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ *stye-bu-can*, རྩ་གསུང་ལུ་ལུ་ (*Mhon.*).

ཉེ་ལུ *rtab-bu* ལག་ལུ་མཁུ་ལུ་ *rtab-bu* *tsin-lam* ལག་ལུ་མཁུ་ལུ་ a day's journey on horse back. ཉེ་ལུ་ལུ་ *rtab-bu-lag* a compulsory service for the supply of oxen, mules, and horses. ཉེ་ལུ་ *rtab-ra-wa* ལག་ལུ་མཁུ་ལུ་ an enclosure for horses, a stable.

ཉེ་ལུ་ *Rta-bon* n. of a monastic club for discussing metaphysical topics in the monasteries of Daipung, Sera and Gahdan (*Lon.* 14).

ཉེ་ལུ་ལུ་ *rtay-nyug-mi* (lit. the horse's tail) n. of a medicinal plant.

Syn. ལུ་ལུ་ལུ་ *gyo ldan-ma*; ལུ་ལུ་ལུ་ *ala-xahi lo-ma*; ལུ་ལུ་ལུ་ *bdur-gyed skyes*; ལུ་ལུ་ལུ་ *yal-gahi me-tog*; ལུ་ལུ་ལུ་ *nihon-po ma*; ལུ་ལུ་ལུ་ *bgro-lan*; ལུ་ལུ་ལུ་ *bo-bobhi me-tog* (*Mon.*).

ཉེ་ལུ་ལུ་ *Rta-lahi kof* n. of a mythological race in ancient India (*Fig.*).

ཉེ་ལུ་ *rtā-ṣa* 1. horse-flesh. 2. the oblique abdominal muscles of the hips.

ཉེ་ལུ་ *rtā-ṣaḍ* curry-comb (*Sch.*).

ཉེ་ལུ་ *rtā-ṣre* ལག་ལུ་མཁུ་ལུ་ a pie-bald horse. ['Having pie-bald horses'; an epithet of Marut or the wind-god] *S.*

ཉེ་ལུ་ *rtā-gsar* a new horse, a horse not yet broken in or dressed (*Schtr.*); ཉེ་ལུ་ལུ་ a colt three years old newly broken and saddled.

ཉེ་ལུ་ *rtā-gsod* a stallion: ཉེ་ལུ་ལུ་ལུ་ the dung of a stallion of blue colour is a preventive of hydrophobia.

ཉེ་ལུ་ *rtā-gsod* = ལུ་ལུ་ལུ་ *ka-ra bhi-ra* the oleander, *Nerium odorum* (*Mon.*).

ཉེ་ལུ་ *rtag-pa* ལུ་ལུ་, ལུ་ལུ་, also ལུ་ལུ་, ལུ་ལུ་ 1. continuous, enduring, lasting, eternal. 2. perpetuity, duration to all futurity (a quality which, according to Buddhist views, can be ascribed only to absolute emptiness—ལུ་ལུ་ལུ་, *Ānyatā*):

ཉེ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ the chief of all permanent things is voidity. ཉེ་ལུ་ལུ་ impermanent, not durable, perishable: ལུ་ལུ་ལུ་ that, too, is subject to the law of perishableness; ལུ་ལུ་ལུ་ ("tak-pa re-shi") is the common colloq. expression in C. for always, constantly (*Snd. Hbk.*).

Syn. ལུ་ལུ་ལུ་ *hrtan-pa*; ལུ་ལུ་ལུ་ *ther-sug-pa*; ལུ་ལུ་ལུ་ *gtan du-wa*; ལུ་ལུ་ལུ་ *rañ-bahin gna*; ལུ་ལུ་ལུ་ *mi bgyur-wa*; ལུ་ལུ་ལུ་ *gyuñ-druñ*; ལུ་ལུ་ལུ་ *mi-gahig*; ལུ་ལུ་ལུ་ *mi-gyo*; ལུ་ལུ་ལུ་ *gyo-med*; ལུ་ལུ་ལུ་ *gshon-me* (*Mon.*).

ཉེ་ལུ་ལུ་ *rtag-bkhrus che* always washed = assiduity.

ཉེ་ལུ་ *rtag-chaḍ* lasting and transitory; an abbr. of ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ the theory of eternal existence or annihilation: ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ you have avoided the false doctrine of perpetual existence (*Hbrom.* 129).

ཉེ་ལུ་ལུ་ *rtag-gñom-la* adv. uniformly, equally.

ཉེ་ལུ་ *rtag-tu* ལུ་ལུ་, ལུ་ལུ་, ལུ་ལུ་, ལུ་ལུ་ always, continually, perpetually: ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ at all times do I seek refuge in my lama (Buddha).

ཉེ་ལུ་ལུ་ *rtag-tu khol* ལུ་ལུ་ལུ་ a slave, perpetual servant: ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ a servant of a resourceful minister (*Hbrom.* 152).

ཉེ་ལུ་ལུ་ *rtag-tu dgañ* ལུ་ལུ་ལུ་ always cheerful ever happy: an epithet of Mahādeva.

ཉེ་ལུ་ལུ་ *Rtag-tu su* 1. n. of a Buddhist saint who used to weep when observing the miseries of mundane existence. He devoted all that he possessed to others and by his religious ascetism and study of the *Prajñā-paramitā* he attained to the position of a *Bodhisattva* (*Hbum.* 501). 2. n. of a medicinal flower on which dew is formed at all times on

account of which it is said to be always in tears. It grows on high altitudes in Tsari the most easterly district of Central Tibet.

རྟག་ཏུ་རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལྟར་མཐོང་། met. the fire, which is always at work.

རྟག་ཏུ་རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ eternal, perpetual; also acc to *Os.* perpetuity, eternity.

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag-tu bhab* a name of the river Sitā, the river of continual flow (*Mhon.*).

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag-tu bbyun* of eternal or perpetual growth.

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag-tu bbyin* (རྟག་ཏུ་བཞུགས་པ་) རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ perpetually giving or yielding.

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ always assiduous. ever-applying.

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag-tu sa* lit. that eats at all times, met. a horse.

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag-tu lsh-tsho ldan-ma* she who is at all times youthful, an epithet of Draupadi རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ the common wife of the Pāṇḍava brothers.

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag-lta* = རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ the doctrine of the immortality of the soul and of all things.

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag-bde byed* (lit. happy at all times) an epithet of རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ Vais'ravana the god of wealth (*Mhon.*).

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag-sdog* land-steward or overseer. རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ the resident manager of the estate of *Lha-gyel* in Tibet (*Rtsii.*).

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag-pa ther-sug smra-bahi lta-wa* the doctrine of a Brāhmagical sect in Ancient India: རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ (they) did not believe in the great unchangeable and eternal principle (*Theg. 33 to 39*).

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag-pa don mtshon-pahi lta-wa* the doctrine or view as to the eternity of matter and its attributes (*Theg. 33 to 39*).

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag-par* རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ adv. always.

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag-par bdein-pa* to look upon what is transitory as lasting, and hence to be worldly-minded, a worldling; རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ steady in lying down, i.e., to be continually at rest.

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag-po* adj. lasting, durable, reliable.

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag-ma* རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ eternity personified, the eternal goddess; an epithet of Durga. རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *Rtag-myo* རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ an epithet of the god of love.

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag bdein-can* = རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ he who holds that things are permanent.

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag shi-pa* རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ is an epithet of Avalokitesvara *Bodhisattva* and *S'iva*.

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtag-res bkhor* 1. རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ constantly recurring. 2. རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ acc. to (*Sok.*) constant change.

རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *rtags* 1. རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་, རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་, རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་, རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ resp. རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ sign, mahual, badge, token, mark, characteristic, prognostic, &c. རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ good sign or token; རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ evil mark or bad sign; རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ auspicious sign or mark; རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ or རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ the eight auspicious symbols or objects, v. རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་. We have in རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ the sign of being or not being, sufficiency or insufficiency, &c. རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ *kye-bchi* *rtags* the signs of birth and death; རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ to make a mark; རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ the badge or distinction of monkhood; one having the marks of an ecclesiastic; རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ proof, clear evidence; རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ = རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་: རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ on what evidence have they seized him? རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ a proof is necessary: རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ there is even no evidence or mark. རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ having a mark upon it or marked, stained; also ominous. རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ = རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ a harlot (*Mhon.*). 2. = རྟག་ཏུ་ཕྱིན་པ་

excrement. 2. in *C.* wind, flatulency. 3. རྩལ་བ་ or རྩལ་པ་ *rtug*, v. under རྩལ་བ་.

རྩལ་བ་ *rtuñ-wa* pf. རྩལ་པ་, fut. རྩལ་ also རྩལ་བ་ to make less, to shorten, to contract, e.g., a rope, a dress. རྩལ་བ་ལྷུང་མེད་-his neck is contracted (*Jā.*).

རྩལ་པ་ *rtun* v. རྩལ་པ་ *gtun*, རྩལ་པ་ *rtun-ril* a trituration-bowl (*Sch.*).

རྩལ་པ་ *rtun-pa* diligence; རྩལ་པ་ལྷུང་པ་ *rtun-paḥi skyes-pa* to be diligent (*Zam.*); cf. རྩལ་པ་.

རྩལ་པ་ *rtul-po* or རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ blunt, dull, stupid; རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ a blunt weapon (*Cs.*); རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ blundering; རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ weak intellect.

རྩལ་པ་ *rtul phod-pa* རྩལ་པ་, རྩལ་པ་, རྩལ་པ་ bold, intrepid; also sbst. courage.

རྩལ་པ་ *rtul-baḥi skyes*=རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ the son of *Rtul-can-ma*, one of the ten incarnations of Viṣṇu; a name of རྩལ་པ་; རྩལ་པ་ རྩལ་པ་.

རྩལ་པ་ *rtu-thur*=རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ foal, colt; རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ to bring forth a colt, to foal (*Cs.*).

རྩལ་པ་ *rtun* 1. རྩལ་པ་, རྩལ་པ་, རྩལ་པ་, རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ a hold, support, esp. in compounds: རྩལ་པ་ the plinth or base of a pillar (*Cs.*); རྩལ་པ་ or རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ a footstool (*Cs.*) 2. རྩལ་པ་, རྩལ་པ་ in Gram. the case which denotes the place of a thing or person, the locative. 3. རྩལ་པ་ that which holds, contains, or supports a thing: རྩལ་པ་ lit. the holder or receptacle of a person himself, i.e., an image of a deity, of a Buddha or *Bodhisattva*; རྩལ་པ་=མཛེས་པ་ letters, writings, holders of the doctrine, gen. consisting in a volume of the holy writings. རྩལ་པ་ *thugs-rtun* "the holder of the heart or mind" as manifest in a holy person. The term རྩལ་པ་ is often applied to the foregoing three. རྩལ་པ་ *gdun-rtun* recep-

taile for the bones or relics of a saint; རྩལ་པ་ *phod-rtun* a holder or depository for oblations, a chaitya; རྩལ་པ་ *rig-paḥi rtun* receptacle of the soul, i.e., the body (*Schtr.*); རྩལ་པ་ རྩལ་པ་, རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ the houseless, bodiless soul: རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ *gnān-ni tahe-srog sems-kyi rtun* the heart is the seat of life and of the soul. Similarly རྩལ་པ་ is often a term for a temple or shrine: རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ the deity in a shrine; again we have རྩལ་པ་ *shu-rtun* resp. རྩལ་པ་ *phyag-rtun* a present, gift, offering, i.e., "the holder or support of a request."

རྩལ་པ་ *rtun-khebs* རྩལ་པ་ the cover for religious offerings.

རྩལ་པ་ *rtun-khri*=རྩལ་པ་ a chapel or cabinet to hold images with accommodation for keeping offerings before them and for religious books (*Risist.*).

རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ *rtencin hbrul-war hbyun gnān-paḥi-cho gahi-gsun* རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ n. of a *dhārāṇi* expressing the essence of the doctrine of relative existence or origination (*K. gu. p. 288*).

རྩལ་པ་ *rtun-chas* things, articles.

རྩལ་པ་ *rtun-pa* 1. vb., pf. and fut. རྩལ་པ་ imp. རྩལ་པ་ to keep, to hold, to adhere to, to lean on; རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ to lean on a staff; རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ to keep or hold against a pillar; རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ to keep the hand on one's cheeks, to lean one's head on one's hand in meditating; fig. to depend or rely on: རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ the priest to whom one holds; རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ to keep to the fat, i.e., to eat much fat; རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ to be given to sensuality. A frequent form of the vb. is རྩལ་པ་ *rtun-nas*: རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ following, depending on your orders; རྩལ་པ་ རྩལ་པ་ relying on my strength; hence རྩལ་པ་ is freq. used for in consequence of, with respect to, concerning, etc.:

རྟེན་མཁོར་ *rten-hbrei* is said to be a contraction of རྟེན་པར་འབྲེག་པར་འབྱུང་བ་ *rten-par hbrei-war aggyur-wa* སྐྱེས་ལས་སྐྱེད་པར་ 1. it is best defined not as causal concatenation but as the inter-dependent causes which have originated matter and all phenomena. These mutually contributory causes, however, according to Buddhist theory, properly centre in or spring forth from *avidya* (Tib. མ་རིག་པ) or the ignorant belief that all which seems to us to exist does so exist when it is really non-existent. 2. བསྟོན་པ་ omen; circumstances combining to found a judgment or prognostic; diagnosis. Milaraspa says of *rten-hbrei*: རྟེན་མཁོར་འདམས་ཀྱི་ མཇུག་ཡུལ་རུ་ རྟེན་འབྲེག་ཕྱོད་རྩེ་ understanding *rten-hbrei* to be the whole doctrine of transmigration in general. However, he deviates from the purer philosophy by averring that the co-operating cause at work in *rten-hbrei* is produced by the deep mysteries of རྒྱུ་ and མཛད་ཅུག་ (*Mil.* 7, 89). The doctrine involved in *rten-hbrei* is fully dealt with in Tsong-khapa's great work, the *Lam-rim chen-mo*. He sums up the argument thus: འདི་ཀླུང་ངོ་བོ་ནི་འཛིན་པ་དང་། འདི་ལས་ འདི་ལྷན་པ་འབྱུང་བ་ཤི། དེས་པ་གཞི་ནས་པ་མང་ཆུང་དུ། གཞན་ རྟེན་པར་ནི་ཕྱག་པ་ཕྱིད་པ། འདི་ལས་ངོ་བོ་མཛད་ཀྱང་བ་དང་། འདི་

རྟོན་འབྲིལ་རྟོན་པ་ *rtön-'phrel rtogs-pa* to investigate significant or ominous incidents and draw inferences therefrom; རྟོན་འབྲིལ་ཤེས་པ་ to know such, or one who knows them (e.g., a physician when treating a patient must try to find out the auspices). རྟོན་འབྲིལ་པ་ལ་ good auspices; རྟོན་འབྲིལ་རྩ་ bad omens.

རྟོག་པ་འཕྲེལ་ལུག་ལྟ་བུ་གྱིས་ *rtan-hbrel yan-lag* ལྟ་བུ་གྱིས་ the twelve inter-dependent contributories to the origination of all phenomena. Or, more fully:—The twelve inter-dependent elements which together contribute to the production of all phenomena; the twelve, however, being theoretically not simultaneous in origination but occurring in a certain sequence; each indeed being dependent on its predecessor, though not exactly evolved from it, because by a process of re-action the predecessor is also dependent for manifestation on its successor. Thus, while the succeeding contributories may be said to be evolved in a measure from the preceding ones, there is a mutual dependence which makes all the twelve co-ordinate also. The twelve inter-dependent originations in the Pratitya Samutpāda are:—(1) མ་རྟོག་པ་ བཤིག་པ་ ignorance; (2) ལྟ་བུ་ཉིད་ རྟོག་པ་ association or impressions; (3) རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ consciousness; (4) རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ name and form; (5) རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ the six sense-organs; (6) རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ contact; (7) རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ feeling; (8) རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ desire or hankering after; (9) རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ sensual enthrallment; (10) རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ procreation; (11) རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ birth; (12) རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ old age and death.

རྟོག་པ་ *rtan-ma* prop. support, pillar.

རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ *rtan dman-pa* subordinate; of lower position or order, junior; a ge-tshul is subordinate to a ge-long, a ge-nyen is inferior to a ge-tshul or *Grāmanera*: རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ he being inferior in rank, i.e., in the religious order, he did not make salutation with his body (*A. 56*).

རྟོག་པ་ *rtan-gahi* 1. basis, foundation ལྟ་བུ་ 2. རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ residence, home (*Mñon.*). རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ *rtan-gnas*, id.

རྟོག་པ་ *rtog* 1. in རྟོག་པ་ *rtog-khad* རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ a room or place of amusement on the top of a house or building. 2. རྟོག་པ་ *rtog*.

རྟོག་པ་ I: *rtog-pa* རྟོག་པ་, རྟོག་པ་ *rtog-pa* 1. consideration, deliberation, reflection; རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ *rtog-pa skye-wa* or རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ to reflect on a thing, to indulge in musing. 2. scruple, hesitation: རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ *rtog-pa skyes-te* to grow doubtful, hesitating.

རྟོག་པ་ II. vb., pf. རྟོག་པ་ or རྟོག་པ་ imp. རྟོག་པ་ or རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ to consider, examine, search into, muse upon=མཆོད་པ་ or མཆོད་པ་ (*Mñon.*): རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ རྟོག་པ་ though one meditates (upon the soul), one cannot understand. To trouble one's head about a thing is considered a fault much to be guarded against, and the more so, as religious faith as well as meditation require the mind to be strictly free from distraction, and especially in meditation to be concentrated on a single object only: རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ རྟོག་པ་ contemplation without any disturbing reflections.

རྟོག་པ་ *rtog-ge* རྟོག་པ་ the act of arguing, reasoning; dialectics (*Cs.*); རྟོག་པ་ *rtog ge-pa* རྟོག་པ་ an arguer, disputer, reasoner (*Cs.*): རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ རྟོག་པ་ *rtog-gehi rgyod-yul ma-yin-pa* རྟོག་པ་ not being the object of controversy or arguing.

རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ *rtog-pa dah bral-wa* རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ without imagination, free from sophistication.

རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ *rtog-pahi dgra* རྟོག་པ་ n. of a tree.

Syn. རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ *rgyal-byed gñi*, རྟོག་པ་ *chu-khuk skyes* (*Mñon.*).

རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ *rtog-par byed-pa* རྟོག་པ་ to fancy, to imagine.

རྟོག་པ་འཕུར་པ་ *rtogs-pa* *lkhruṣṭa-pa*
 芽生、生長 the growth of ideas, thought.

རྟོག་པ་ཡིན་པ་ཡིན་པ་ལྟར་ལྟར་པོ་ *rtogs-pa chen-*
po yonṣṭu-pa *rgyus-pa* *mdo* a metaphysical
 work in the Kah-gyur (*Mdo.* 9 413);
 རྟོག་པ་ལོ་གྱིར་ *rtogs-pa* *gter* or མཛེ་རྟོག་པ་
 མཛེ་རྟོག་པ་ཡིན་པ་ཡིན་པ་ལྟར་ལྟར་པོ་ another
 work in the Kah-gyur (*Mdo.* 325).

རྟོག་པ་རྟོག་ *rtogs-spyod* theory and practice.
 རྟོག་པ་རྟོག་པ་ *rtogs-spyod byed-pa* to know and
 to practise; རྟོག་པ་རྟོག་པ་ *rtogs-spyod la*
ṣaḥas-pa theoretically and practically reli-
 gious.

རྟོག་པ་ཤིབ་ *rtogs-shib* thorough inquiry;
 investigation of minute details.

རྟོག་པ་ཡུག་ *rtogs-yas* (ཡུག་པ་) *saṃskṛta* n. of a
 numerical figure.

རྟོག་པ་ལྟོ་ *rtogs-sla* easily comprehended,
 or easy to understand.

རྟོད་པ་ *rtod-pa* = བཟུག་ or བཟུག་ (*Mān.*) 1.
 vb. to fasten, to secure, tether (v. བཟུག་);
 རྟོད་པ་ལྟོ་ to drive in a stake or peg (*Jā.*) 2.
 sbst. = རྟོད་པ་ a stake in the ground for
 fastening a horse, a boat, etc.; a peg in a
 wall for hanging up things; རྟོད་པ་ id.

རྟོན་པ་ *rtōn-pa* (བཟོན་པ་ or བཟོན་པ་) བཟོན་པ་
 信任、信託 to place confidence in a person,
 to rely on, to adhere to, to act in accord-
 ance with. In connection with the mean-
 ing of *rtōn-pa* common sayings prevail
 among the learned of Tibet:—(1) བཟོན་པ་ལྟོ་
 བཟོན་པ་ལྟོ་ བཟོན་པ་ལྟོ་ བཟོན་པ་ལྟོ་ rely on the
 import of words, do not depend on their
 literal signification; (2) བཟོན་པ་ལྟོ་ བཟོན་པ་
 བཟོན་པ་ do not depend on the personality of a
 teacher but rely on his doctrine; (3) བཟོན་པ་
 བཟོན་པ་ བཟོན་པ་ rely on ascertained state-
 ments not on those quoted from memory;
 (4) བཟོན་པ་ལྟོ་ བཟོན་པ་ བཟོན་པ་ rely on absolute
 knowledge, not on mere perception.

Syn. བཟོན་པ་ *yid rton-pa*; བཟོན་པ་ *blo*
ḥstad-pa; བཟོན་པ་ *yid chea-pa*; བཟོན་པ་ *jes-*
su ḥbraṣ (*Mān.*).

རྟོད་པ་ *rtol* in བཟོན་པ་ acc. to *Schr.* the path
 or marrow of a doctrine; བཟོན་པ་ to know
 thoroughly (*Schr.*).

རྟོད་པ་ལྟོ་ *rtol-mo* a cross back to the yak
 by breeding an animal three-parts of
 Indian parentage with a pure-bred yak.

རྟོད་པ་ *rtol-wa* pf. བཟོན་ 1. to bore, to pierce,
 to perforate. 2. to be present in or at;
 to reach: བཟོན་པ་ལྟོ་ བཟོན་པ་ལྟོ་ བཟོན་པ་
 བཟོན་པ་ (*A.* 74) there was a manuscript
 which being left in Mañ-yul could not
 reach Tibet (*i.e.*, be extant there). བཟོན་པ་
 བཟོན་པ་ *rtol ma-rtol* arrived or not arrived; བཟོན་པ་
 བཟོན་པ་ acc. to *Schr.* བཟོན་པ་ the coral-
 tree *Erythrina Indica*; also a tree of
 paradise.

རྟོད་པ་ *rtol-peg* = བཟོན་པ་ལྟོ་ བཟོན་པ་ prescience,
 intuitive knowledge, knowing without
 being taught: བཟོན་པ་ལྟོ་ བཟོན་པ་ལྟོ་ it is
 said he knew intuitively many religious
 doctrines (*J. Zāl.*).

ཏུལ་ 1. v. under ཏུལ་ *tar.* 2. v. *Jā.* in
 loco.

ཏུལ་ *ta-wa* I: vb. pf. ཏུལ་, fut. ཏུལ་,
 imp. ཏུལ་ or ཏུལ་ resp. ཏུལ་ 1. to look,
 take a look at, esp. ཏུལ་ implies a special
 visual act, whereas ཏུལ་ is the general
 power or habit of seeing, beholding, etc.:
 ཏུལ་ཏུལ་ཏུལ་ཏུལ་ when you have seen what it
 is like; ཏུལ་ཏུལ་ཏུལ་ཏུལ་ the wife, having
 taken the boy and looked at him, because
 he was a fine comely child, greatly rejoiced
 (*Dsl.*); ཏུལ་ཏུལ་ཏུལ་ though you look (for
 it), you do not see it (*Mū.*); the imp.
 ཏུལ་ཏུལ་ look! in *C.* is often both written
 and spoken ཏུལ་ཏུལ་ and we even hear
 ཏུལ་ཏུལ་ “*ṭō-tang*” with the same meaning.

ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ pleasing when looked upon; also name of the chief city of Indra on the top of Mount Sumeru; ལྟ་བུ་མེ་ go there and look (at it)! ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ to gaze all round; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ to look up and down; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ or ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ to look back. Colloq. in the sense of to look at *ta-wa* is usually preceded by ལྟ་བུ་ the eye: ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ looking at it. 2. to look for, to search for; in this sense common in *W.*, e.g., ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ the horse has not come, go and look for it. 3. to view mentally, to consider, look into; also to examine, investigate: ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ if I did not examine it; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ to feel a person's pulse; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ to consider if it will be useful. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ let us see who is greater or taller; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ we shall see that afterwards; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ to examine or search into minutely; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ is the expression most in use for to examine, to test, to try; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ let us see how many there are; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ to investigate closely. 4. a fourth and not unimportant usage of ལྟ་བུ་ is to express a stage in mystic meditation wherein it means to be in the first or contemplative stage, during which one must be especially oblivious to all sounds and to all that is occurring around one, the sight and that limited to a single object being the only sense in action: ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ there must not be attention to even so much as the bark of a dog or the chirp of a sparrow; if there is hearing, there is no contemplation (*Mil.* 7).

ལྟ་བུ་ II: sbst. 1. a look, the act of looking. 2. contemplation (mystical). 3. ལྟ་བུ་ opinion, doctrine, theory, philosophical system, school. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ the theory of perpetual existence or duration (of worldly things). ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་= ལྟ་བུ་ a false opinion or heretical view (*Jā.*).

ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *ta-wa han-pa* ལྟ་བུ་ jealous sight, spiteful or mischievous sight.

ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *ta-wa han-pa* ལྟ་བུ་ of heretical views. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *ta-wa rtul shugs-ma* ལྟ་བུ་ having obscured vision or heretical views.

ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *ta-wa mi-hom* not satisfied with a glance, i.e., wishing to look at it more; hence= ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ a very handsome shape or person (*Mān.*).

ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *ta-wa chog-mi-ges* the sight of which is never enough, met. a very handsome person (*Mān.*).

ལྟ་བུ་ *ta-byed* met. the eye (*Mān.*).

ལྟ་བུ་ *ta-iog* or ལྟ་བུ་ false statement; false doctrine, heresy; acc. to *Jā.* any irreligious impulses of the mind, perverse and sinful thoughts.

ལྟ་བུ་ *ta-bu* I: ལྟ་བུ་, ལྟ་བུ་, ལྟ་བུ་, ལྟ་བུ་ may be described as an adj., though often used in the manner of a postp. instead of ལྟ་བུ་ and ལྟ་བུ་. It is generally conjoined with the substantive vb. with the signification of to be like, to be as (another), to be equal to: ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ I myself am not like Chenrezig with many hands, or I have not myself many hands like Chenrezig; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ one as wise as three village-elders (i.e., the village council); ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ you have a voice like that of a companion giving advice; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ he became (to him) like a father; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ having eye-lashes like those of a cow (*Sty.*).

ལྟ་བུ་ *ta-bu* II: = ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *gugs-brhan* or ལྟ་བུ་ *sku-bdra* a likeness, reflected image, image (*Mān.*).

ལྟ་བུ་ III: v. ལྟ་བུ་ *sku-pa* (*Mān.*).

ལྟ་བུ་ *ta sul-pa* a spy, scout; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ to spy, to explore, v. ལྟ་བུ་ *sul-wa*.

stahogs they came together to (a sight); an entertainment; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ *lad-mo* innocent amusement, entertainment.

ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ *lad-mo ma-tahogs* different kinds of amusements and entertainments, as:—ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ elephant fighting; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ a tournament; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ to scuffle; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ climbing up; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ bulbul fight; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ buffalo fight; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ to jump from upon the shoulder of one person to that of another person; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ exhibiting the summits of the royal standards and the supreme power; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ a review of troops (*K. ds. 560I*).

ལྟོ་མོ་ *lan-pa* = ལྟོ་མོ་ ལྟོ་མོ་ joined together.

ལྟོ་མོ་ *la-pa* pf. ལྟོ་མོ་, fut. ལྟོ་མོ་, imp. ལྟོ་མོ་ to fold or gather up; to lay or put together; ལྟོ་མོ་ to fold single; ལྟོ་མོ་ to fold double.

ལྟོ་མོ་ *lad-byed-pa* to fold up; ལྟོ་མོ་ to fold or bend together three-fold (*e.g.*, a corpse previous to cremation or anything else).

ལྟོ་མོ་ *lad-ma* a fold, crease, plait (*Os.*); ལྟོ་མོ་ clasp-knife. ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ *lad-ma dgu-rtsis* can one with nine folds piled one upon another, *i.e.*, nine-thick (*Sortg. 119*).

ལྟོ་མོ་ *lam-kem* immaterial, ephemeral, unsubstantial, toy-like; the meaning may be conveyed by the words ལྟོ་མོ་ or ལྟོ་མོ་ col. ལྟོ་མོ་ and ལྟོ་མོ་ *Dge shyor lam-kem thams-cad ma-rig-pa* *kyen-gyis bdu-byed yin-te* (*A. 51*) Oh, *Oramaya*, all those immaterial toy-like things are brought together (made phenomenal) by means of ignorance.

ལྟོ་མོ་ *lam-pa* pf. ལྟོ་མོ་, fut. ལྟོ་མོ་ 1. to be full, also ལྟོ་མོ་ 2. ལྟོ་མོ་ resp. to be born; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ *kyed-pa* *yab-dan* *lam-pa* *gum* the father by whom one is begotten, and the mother by whom one is born (*Jā.*).

ལྟོ་མོ་ *lar* or ལྟོ་མོ་ *la-la* and sometimes simply ལྟོ་མོ་, words akin to ལྟོ་མོ་ but more directly used as postp. governing accus.; and the first two, also, as adv.—like, as, after the manner of; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ made like as the work *Prajāpāramitā*; ལྟོ་མོ་ ལྟོ་མོ་ having heard so, being told so; ལྟོ་མོ་ ལྟོ་མོ་ making a gesture like making salutation; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ the demi-god of the place was carrying a fungus as a shield; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ lonely as a rhinoceros; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ undulating like a steppe. ལྟོ་མོ་ = thus, as follows; ལྟོ་མོ་ or ལྟོ་མོ་ like that, in that way. Colloq. ལྟོ་མོ་ or ལྟོ་མོ་ are generally substituted for ལྟོ་མོ་, etc.: ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ he is doing so.

ལྟོ་མོ་ *lar-lar* or ལྟོ་མོ་ ལྟོ་མོ་ the early stage of the embryo while it is being formed in the womb.

ལྟོ་མོ་ *las* I: for ལྟོ་མོ་ see; also ལྟོ་མོ་ or ལྟོ་མོ་ has seen. Should be ལྟོ་མོ་.

ལྟོ་མོ་ II: or ལྟོ་མོ་ (similar to ལྟོ་མོ་), ལྟོ་མོ་ omen, prognostic, but generally used for a bad omen; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ accident, a danger befallen; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ miraculous sign, prodigy, a miracle; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ a propitious omen; ལྟོ་མོ་ལྟོ་མོ་ *lam-las* *lam-po* a good sign in a dream; ལྟོ་མོ་ a favourable omen ལྟོ་མོ་ or ལྟོ་མོ་ a bad sign; ལྟོ་མོ་ ལྟོ་མོ་ the science of drawing omens.

རྒྱུ་པ་ *Heb-pa* (oog. to རྒྱུ་པ་) to double
 down, to turn in; རྒྱུ་པ་ རྒྱུ་པ་ to turn in the
 edge, cf. རྒྱུ་པ་ *mo-mo*.

ཐོས་རྒྱུད་ *Hom-rgyañ* whim, caprice.

ཇེའཔ་ *hem-pa* the state of being full, e.g.,
a vessel full of water; full, over flowing;
ཇེའཔ་ *hem-po* full; ཇེའཔ་ཇེའཔ་ *hem-hem* so full
that it runs over (*Jä*).

ཁྱེ་ *Ho* 1. བཟ་ *food, victuals*; ཁྱེ་ལ་པ་ *Ho bzab-wa* to eat; also to gain one's living; ཁྱེ་ལ་མ་ཟ་ *Ho-yah ma-sog* he did not eat his meal, i.e., anything. ལུ་ག་ལ་ཁྱེ་ལ་ *lug-la Ho-ster* feed the sheep; ཁྱེ་གཟ་པ་ *Ho gyo-wa* to prepare food; ཁྱེ་ཏོག་ལ་ཟ་ *Ho-to tog-tahok* he risks his life in order to procure food; ཁྱེ་གྲ་ *gla-Ho* wages and food; ཁྱེ་གཟ་ *Ho-gos* or ཁྱེ་རྩ་ *Ho-rgyab* food and clothes; ཁྱེ་རྩ་ལྟ་ *Ho rgyab-skyid* food, clothes and comfort; ཁྱེ་ཅུ་ *Ho-ohuk*, ཁྱེ་ར་ *Ho-ran* acc. to *Sa-h* a person temperate in eating. ཁྱེ་ལྟ་པ་ *Ho lodun-can* an epicure, parasite (*Jā*). 2. goat's-beard (*Tragopogon*) used as a kitchen vegetable.

ཏྲུང་པ་ལ་ མོ་ཀུམ་ བླ་པ་ བ. ཏྲུང་པ་ལ་
མོ་ལོམ་ བླ་པ་.

॥ ५॥ *Ho-dkar* चेतोदर white-belly; an epithet of *Rnam-gra* or Kuvera.

རྒྱ་མཚོ་ལ་མཚུགས་པ་ *Ho-akur chod-pa btad-pa*
 to greatly slander, spread scandal (*D.R.*)
 རྒྱ་མཚོ་ལ་མཚུགས་པ་ *Ho-akur chod-pu btad-pas* id.

ལྷོ་ལེངས་ *Ho-lgen* = ལྷོ་པ་ *glon-pa* a fool, an imbecile (*Mon.*); ལྷོ་པ་ལེངས་པ་ *Ho-wa lgen-pa* ལྷོ་པ་ལེངས་པ་ full-stomach; ལྷོ་པ་ལེངས་པ་ རྒྱུ་པ་ *satiated with food* (*Mon.*).

ॐॐॐ Ho-hgro चरन 1. met. a snake.
2. symb. num. ८.

ॐ॥५॥ *Ita bgra-dgra* गवः an eagle; an epithet of the conveyer of Vishnu (*Mon.*).

कुं'म Ho-ma = कुं'म (*Yassl.* 36), जठर, उदर
belly, stomach; **कुं'म'सुहृन्म** Ho-wa su-shuh-
pa इनाबोदेई of equal stomach or having
a belly of similar size; met. brother.

ᐃᓂ Ho-on=us or ᐃᓂ an arrow
(Maon.).

from its-ches provisions.

ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་མེ་འཁོར་བསྐྱོད་པའི་ཆུང་མ་
a large belly, voracious.

Syn. གཤམ་པ་ཅི་ *gus-po che*; ཁྱོ་མ་འཇུང་མ་ *Ho-wa bphyañ-wa*; ཁྱོ་ཁྱི་མ་ *Ho ldir-wa*; ཁྱི་མ་ *rkod-sdom*; གཤམ་པ་ཅི་མ་ *gus-rdsin-can* (Mon.).

ལྷོ་བོ་འདིར་ *Ho-wa ldir* globular, bulbous; **གསེར་གྱི་བུང་པ་འདིར་** *geer-gyi bum-pa Ho-wa ldir* a golden pot with a huge bulb (*Hibrom.* 9).

ཏྲ་གྲུ་པའི་སྤྲུལ་པ་ rice-cakes with butter or any oily substance.

જે-એ *Iti-typhye* નહોતન, હરોનનિ a snake,
a reptile that creeps.

ਭੋਂਦੀ ਭੋਂਦੀ *Ho-hp-hye chen-po* ਅਫੋਰਜ਼ a python; also described as ਭੋਂਦੀ ਭੋਂਦੀ *Ho-hp-hye chen-po* a demi-god, or huge god of the soil of the serpent-kind.

ਭੁੱਖੀ 40-800; ਆਟਰ a swollen belly.

हो-युस can चाहावरी conceded,
selfish person.

ལྷོ་རམ་ *lto-ras* handkerchief, napkin.

ਝੋਲਾੜ *Ho-lan tea* or ਝੋਲਾੜ thick cotton cloth used in India for spreading on the floor; evidently a corruption of the Hindi word झोला.

རྩོམ་པ་ Ho-loh = རྩོམ་པ་ Ho-phiu, རྩོམ་པ་ལྟ་བུ་
 རྩོམ་པ་ལྟ་བུ་ རྩོམ་པ་ལྟ་བུ་ ལྟ་བུ་ ལྟ་བུ་ ལྟ་བུ་
 tsun-mo Ho-phiu dtab gsul-was (D.R.).

ཏོག་མ་འདྲེ *Itogs-hdre* a demon (*Sch.*);
prob. the same as འདྲེ་ཏོག་མ་ *hdre-itags*.

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Hogs-pa* 1. ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *hunger*: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Hogs-pahi* ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *suffering from hunger*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Hogs-phyug* *hunger, i.e., poverty and wealth.* 2. vb. to be hungry: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *I am hungry (Cs.).* ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *to suffer a person to be hungry, to starve.* 3. acc. to *Sch.* to regret: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *do not always lie down in regret!* ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *resp. to be full of regret (P).* 4. adj. hungry: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *some-can Hogs-pa* *means the hungry animals*; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Hogs-par* *kyur-wa* *to grow hungry.*

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Hogs-gri* *starvation.* In colloq. *hunger*: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *hdi-dag Hogs-gri* *ham khhyag-grir* *bohi-wa* *ham* *are these going to die from hunger or cold?*

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *HoA-ka* the groove at the lower end of an arrow to fit it on the bow-string.

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *HoA-ga* 1. notch, incision, indentation; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *mdag-HoA* the notch in an arrow. 2. a depression; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *ri-HoA* depression in a ridge of mountains; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *la-HoA* the indentation of a mountain-pass (*Jā.*).

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *HoAs* *summit (Jā.) (P)*

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *HoAs-pa* ལྷོ་ལྷོ་ *a dunce, an unlettered person.*

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *HoA-shag* (ལྷོ་ལྷོ་) *food, provisions, etc. (in Sikk.).*

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *HoAs* v. ལྷོ་ལྷོ་ *adobs*; in ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ (*A. 104*).

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *HoAs-pa* = ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ or ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *the twenty-one objects desired by the Lord (Atis'a).*

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Hor* a bastard, ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Hor-shon* a bastard prince (*Jā.*). ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Hor shugs-pa* to be in the womb being illegitimately

conceived; bastard conception: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *(K. du. 5 261)* from the time the child was conceived in the womb her illness was alleviated.

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rtol* = ལྷོ་ལྷོ་ *rtol* a calf bred by a yak-bull on a ལྷོ་ལྷོ་ or female cross of a yak and cow (*Rtsi.*).

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *HoS* = ལྷོ་ལྷོ་ 1. attendants. ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ = ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ together with attendants (*Fig.*). 2. v. ལྷོ་ལྷོ་. 3. = ལྷོ་ལྷོ་ (*Sch.*).

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *HoS-pa* vb. to attend to; to look at, on, or to. Is akin to ལྷོ་ལྷོ་ and always governs the dative ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *khyyed-de la HoS mi-dgos-pa shig-gin* you need not attend to that; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *de-la HoS-na* if I look at or consider this taking it for example; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *without looking at each, take one.*

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *HoS-gags* meat and rice cooked together (*Sikk.*).

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *HoS-mog* ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་, ལྷོ་ལྷོ་ continual, without interruption, in a continual stream or flow.

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *sta* is defined thus: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *(Hdum, 4 233).*

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *sta-gon* = ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Hor-shags*, or ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *shon-du bgrig-pa* ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ preparation, early arrangement. ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *sta-gon byed-pa* to make preparation, to make arrangement for a person's reception: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *having decided what course to follow, when he was preparing to asleep (A-67);* ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *he rose up to make preparations for food (Ml.).*

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *sta-gri* pick-axe, v. ལྷོ་ལྷོ་ *(Mlon.).*

ཐག་འབྲེལ་པའི་རྒྱལ་མཁའ་ *stag hbro-pahi-shags* the charm to make a tiger run away, མ་ལཱ་མ་ལཱ་ (K. gu. 3 59).

ཐག་མ *stag-ma* n. of a medicinal plant: ཐག་མའི་མེ་ཐོག་ཐུང་ཁོག་ཐག་མའི་མེ་ཐོག་.

ཐག་ཏུ་རྩེ་ *Stag-tse rdsoh* n. of an ancient fort situated to the east of Lhasa: ཐག་ཏུ་གཅིག་ལ་པོ་དུ་གྱི་མཁའ་གྱི་རྩེ་པོ་ལོན་ the walled fortress of *Stag-rtsé* was the earliest fortress of Tibet (J. Zan.).

ཐག་ཏུ་ *Stag-tshah* (lit. the tiger's den); a place in Tibet well known for being the birth place of ཐག་ཏུ་མེ་ཐོག་ *Stag-tshah Lo tsé-wa*.

ཐག་ཏུ་རྩེ་ཐག་ཏུ་ *Stag-tshah Ra-wa stod* n. of a well-known hermitage situated in the mountains to the west of Lhasa (Loth. 2 9).

ཐག་ཏུ་མཁའ་ *Stag tshal-wa* (lit. tiger's-grove) n. of a place in Tsang: ཐག་ཏུ་མཁའ་ཐག་ཏུ་མཁའ་རྩེ་ཐག་ཏུ་མཁའ་ (A-65) thinking that the *Jo-wo* (Atis's) should under any circumstance be brought to Tibet, the *Lo-tsé-wa* of *Stag-tshal* in Tsang, etc.

ཐག་ཏུ་མཁའ་ *stag-gwig* (མ་ལཱ་མ་ལཱ་ *sa-hdag*) lit. "tiger-leopard." 1. n. of a demi-god residing in the nether world. 2. a corruption of the name *Tajik* by which Persia and the Persians are known to the Tibetans.

ཐག་ཏུ་མཁའ་ *stag-ras* a kind of ohints with stripes resembling those of a tiger.

ཐག་ཏུ་མཁའ་ཐག་ཏུ་མཁའ་ *Stag-ri gñan-gwigs* n. of an early king of Tibet (J. Zan.).

ཐག་ཏུ་མཁའ་ *Stag-rus* n. of a clan or tribe in Tibet.

ཐག་ཏུ་མཁའ་ *Stag-lu* n. of a district situated to the north of Tsang (Loth. 2 5).

ཐག་ཏུ་མཁའ་ *stag-ga* a herb growing in pasture land with leaves resembling those of the pea.

ཐག་ཏུ་མཁའ་ *stag-gar* a full grown youth.

ཐག་ཏུ་མཁའ་ *stag-lha me-hbar* lit. the tiger-god of burning fire, the chief Bon god who resembles the Buddhist deity ཐག་ཏུ་མཁའ་ (ཐག་ཏུ་མཁའ་) in his attributes.

ཐག་ཏུ་མཁའ་ *stañ-sil* there are three kinds of this stone, viz., the black, golden, and silver *sil*: ཐག་ཏུ་མཁའ་ཐག་ཏུ་མཁའ་ཐག་ཏུ་མཁའ་. Also = ཐག་ཏུ་མཁའ་ camphor.

ཐག་ཏུ་མཁའ་ *stañs* also ཐག་ཏུ་མཁའ་ manner, style, posture: ཐག་ཏུ་མཁའ་ manner of walking, gait: ཐག་ཏུ་མཁའ་ ཐག་ཏུ་མཁའ་ཐག་ཏུ་མཁའ་ (A. 87) from the bank of the river he (with eyes fixed on a certain person as if to kill him) assumed the manner and posture of a wrathful deity.

ཐག་ཏུ་མཁའ་ *stad-pa* pf. and fut. ཐག་ཏུ་མཁའ་ imp. ཐག་ཏུ་མཁའ་ to load, to put on, to lay on; ཐག་ཏུ་མཁའ་ to saddle a horse.

ཐག་ཏུ་མཁའ་ *stan* resp. ཐག་ཏུ་མཁའ་ a seat, mat, anything to sit upon; ཐག་ཏུ་མཁའ་ to get up from a seat; ཐག་ཏུ་མཁའ་ to spread a rug or mat on the ground; ཐག་ཏུ་མཁའ་ to lay a mat on; ཐག་ཏུ་མཁའ་ a chair, also a rug or carpet spread on a bedstead; ཐག་ཏུ་མཁའ་ resp. ཐག་ཏུ་མཁའ་ a cushion or carpet to sit or lie upon; ཐག་ཏུ་མཁའ་ seat on the ground: ཐག་ཏུ་མཁའ་ ཐག་ཏུ་མཁའ་ ཐག་ཏུ་མཁའ་ ཐག་ཏུ་མཁའ་ ཐག་ཏུ་མཁའ་ *stan rnam-pa [Aabi] stoh-du hdag-par mi bya sto* (a monk) should not sit upon the five seats intended for honourable persons. ཐག་ཏུ་མཁའ་ *stan-phrol* occurs in ཐག་ཏུ་མཁའ་ ཐག་ཏུ་མཁའ་ (A. 114). In the following passage the sense is fairly clear: ཐག་ཏུ་མཁའ་ ཐག་ཏུ་མཁའ་ ཐག་ཏུ་མཁའ་ ཐག་ཏུ་མཁའ་ ཐག་ཏུ་མཁའ་ ཐག་ཏུ་མཁའ་ ཐག་ཏུ་མཁའ་ ཐག་ཏུ་མཁའ་ and ཐག་ཏུ་མཁའ་ = a seat of state.

ཐག་ཏུ་མཁའ་ *stab* 1. v. ཐག་ཏུ་མཁའ་. 2. acc. to Sch. ཐག་ཏུ་མཁའ་ to suffer; to tolerate; to yield.

ཏུག་ *Stab-ka* n. of a place in Tibet. ཏུག་པ་ *Stab-ka-pa* a native of that place or district (*Loñ.* 3).

ཏུག་པོ་ *stab-pa* the sap of a tree; ཏུག་པོ་བྱེད་པ་ *Stab-pa* causes broken bones to join, and removes rheumatism.

ཏུག་པོ་ I: *stabs* compliments: ཏུག་པོ་བུ་ *stabs-bu* to present compliments (*Yig.* k. 47).

ཏུག་པོ་ II: (cog. to ཏུག་ also synonymous with ཏུག་) 1. mode, manner, way, measure: ཏུག་པོ་ཏུག་པོ་ཏུག་པོ་ to walk in the manner of a lion; ཏུག་པོ་ manner of dancing, v. ཏུག་. 2. opportunity, ཏུག་པོ་ manner of walking; an opportunity for going; ཏུག་པོ་ཏུག་པོ་ hastily, speedily; ཏུག་པོ་ scarcity, dearth. *Stabs* may be used as a formative, converting the adj. into its related substantive.

ཏུག་པོ་ཏུག་པོ་ཏུག་པོ་ *Stabs-khri* ཏུག་པོ་-mon *khon* n. of a king of Tibet (*Yig.*).

ཏུག་པོ་ཏུག་པོ་ *stabs-bder* = ཏུག་པོ་ཏུག་པོ་ *shum-bder* best compliments, felicitations.

ཏུག་ *star* for ཏུ་ *sta-ro* q. v.

ཏུ་ཀ་ *star-ka* or ཏུ་ཀ་, ཏུ་ཀ་ ཏུ་ཀ་ 1. the tree *Diospyros embryopteris* or *glutinosa*, the fruit of this tree. 2. a *Karṣa*, a weight—the weight of the dry *Tinduka* fruit: ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ to be in weight a *Tinduka* fruit. 2. acc. to authors the black species of walnut. ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ *star-gabi-pi* the walnut tree; ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ *star-skogs* nut-shell; ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ *star-sdon* walnut tree.

ཏུ་ཀ་ *star-wa* pf. and fut. ཏུ་ཀ་ imp. ཏུ་ 1. to file on a string, e.g., pearls; to tie, fasten to; ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ id. 2. to clean, to polish. 3. (*Sch.*) to ornament.

ཏུ་ཀ་ཏུ་ *star-bu* or ཏུ་ཀ་ཏུ་ ཏུ་ཀ་ཏུ་ the berries of *Hippophae rhamnoides*, a shrub very frequent in Tibet, esp. near riverbeds in the Indus and Suture districts of W. Tib.

Syn. ཏུ་ཀ་ཏུ་ཏུ་ *spring-gyi rha-on*; ཏུ་ཀ་ཏུ་ཏུ་ *me ldan-ma*; ཏུ་ཀ་ཏུ་ཏུ་ *yul-ga skyur* (*Mon.*).

ཏུ་ཀ་ *sti-wa* pf. ཏུ་ཀ་ *stis*, fut. ཏུ་ཀ་ *stis*, imp. ཏུ་ཀ་ *stis* 1. to rest, to repose, to refresh one's self; ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ a resting place. 2. to honour; ཏུ་ཀ་ sht. respect, reverence, honour; ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ to honour a person, to show a person honour

ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ *sti-hskul* = ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ service.

ཏུ་ཀ་ *sti-wa* pf. ཏུ་ཀ་ *stis*, fut. ཏུ་ཀ་ imp. ཏུ་ཀ་ ཏུ་ཀ་ to rebuke, scold, abuse.

ཏུ་ཀ་ *stib-pa* or ཏུ་ཀ་ to offer (sacrifice) (*Jā.*).

ཏུ་ཀ་ *stim-pa*, pf. ཏུ་ཀ་ *stims*, fut. ཏུ་ཀ་ *stim*, imp. ཏུ་ཀ་ *stims*, prop. vb. causative to ཏུ་ཀ་, to enter, to penetrate, pervade, to be absorbed in: ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ *thugs chog-ñid-kyi klon-du stim* the soul is absorbed in the expanse of the spirit (*ཏུ་ཀ་*).

ཏུ་ *stu* ཏུ་ the vulgar term for a woman's private parts.

ཏུ་ཀ་ *stug-pa* or ཏུ་ཀ་ (ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ ཏུ་ཀ་ 1. ordure, excrement. 2. thickness, density. 3. a wind, flatulence.

ཏུ་ཀ་ཏུ་ *stugs-po* = ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་, ཏུ་ཀ་, thick, opaque, solid, dense. ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ ཏུ་ཀ་ really or solidly noble, an epithet of Buddha. ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་ = ཏུ་ཀ་ཏུ་ཀ་

Hog-min the highest of the Buddhist heavens.

ཏུང་པ་ *stug-pa* pf. and fut. ཏུང་ to repeat, to reiterate, to give, offer repeatedly (medicine, food, etc.): ཏུང་ན་ if it is repeated; ཏུང་བ་མ་ཏུང་མ་ repeated sneezing ensues; ཏུང་ནས་ན་ to be always ill (*Sch.*); cf. ཏུང་ས་ (from *Jā.*).

ཏུང་པ་ *stun-pa* pf. and fut. ཏུང་ to agree; to be accordant with.

ཏུང་པིང་ *stun-piñ* ཏུང་པིང་ an iron-club.

ཏུང་པ་ *stun-pa* 1. in *Ld.* for ཏུང་པ་ *stun-pa* (*Jā.*). 2. same as ཏུང་པ་ *stun-pa* ཏུང་པ་, to cut into pieces (ཏུང་པ་ *sa-ha-bu* like meat).

ཏུང་ *ste* (ཏུང་) an affix for the gerund, inst. of ཏུང་ after ཏུང་, ཏུང་, and vowels, v. ཏུང་. As ཏུང་ contains the copula it may be added also to other words than verbs, e.g., ཏུང་ཏུང་ཏུང་ ཏུང་ཏུང་ཏུང་ *sthyod-rigs che-shiñ qtho-wa ste* as you are of high and noble extraction; like ཏུང་ཏུང་ it is also used for namely, to wit, videlicet (*vis.*), that is to say, esp. before translations of foreign words and names. After an enumeration of several things it serves to point back, or to comprise: ཏུང་, ཏུང་, ཏུང་, ཏུང་, ཏུང་, ཏུང་ the six letters ཏུང་, ཏུང་, etc. ཏུང་ཏུང་ཏུང་ཏུང་ the three signs as ཏུང་, ཏུང་, and ཏུང་. ཏུང་ཏུང་ཏུང་ཏུང་ as to the being now, in seven days, i.e., in seven days from to-day (*Dal.*) (from *Jā.*). As a gerundial affix ཏུང་ or ཏུང་ is most correctly annexed to the present tense only, while ཏུང་ forms the perf. or pluperf. gerund.

ཏུང་པོ་ *ste-po* = ཏུང་ *stebu* an axe with its blade athwart the handle used by Indian and Tibetan carpenters; ཏུང་ཏུང་ *ste-lag* the back of the axe; ཏུང་ཏུང་ *ste-yu* its handle; ཏུང་ཏུང་ *ste-kha* its edge. ཏུང་ཏུང་ཏུང་ཏུང་ *ste-bhog ston-wa* to smooth, to hew with the axe (*Jā.*).

ཏུང་པ་ *stags* I: a bridge over narrow gaps or along precipitous paths, torrents, &c.; fig. the saints or sages by whose agency men are led out of this world to *Nirvāṇa*: ཏུང་པ་ཏུང་པ་ཏུང་པ་ ཏུང་པ་ those lamas have spiritually descended by the connecting bridge of those who have gained sainthood (*A. 48*).

ཏུང་པ་ II: also ཏུང་པ་ sbst. a rest, support, upholder, shelf, etc.; ཏུང་པ་ book-stand, bookshelf; ཏུང་པ་ a board, stool, bench, to sit on (*Os.*); ཏུང་པ་ a board to place things on (*Os.*); ཏུང་པ་ or ཏུང་པ་ *gsol-stags* dining table (*Schtr.*); ཏུང་པ་ stool, portable resting stick for sitting on. ཏུང་པ་ a candle-stick.

ཏུང་པ་ *stags-bu* 1. a turret where sparrows make their nests. 2. ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *stags-bu ya-tka* occurs in ཏུང་པ་ཏུང་པ་ཏུང་པ་ཏུང་པ་; in the same work ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *stags-bu ma-tka* occurs in ཏུང་པ་ཏུང་པ་ཏུང་པ་ཏུང་པ་ (*D.R.*).

ཏུང་ *ston* ཏུང་, ཏུང་, ཏུང་, ཏུང་ that which is above, the upper part, top, surface: ཏུང་ཏུང་ཏུང་ *ston-gi nam-gkhah* the heavens above; ཏུང་ཏུང་ the zenith; ཏུང་ཏུང་ above and below; ཏུང་ཏུང་ཏུང་ the demons of the upper and nether regions; ཏུང་ཏུང་ཏུང་ ཏུང་. ཏུང་ the upper world; ཏུང་ the heavens; ཏུང་ཏུང་ཏུང་ an epithet of Vishnu; ཏུང་ཏུང་ *ston-kyos*, ཏུང་ཏུང་ lit. that grows upwards; met. a tree. (*Mān.*); ཏུང་ཏུང་ *ston-kyob* a canopy; ཏུང་ཏུང་ upper story of a house, garret; ཏུང་ཏུང་ upper cover, cover. In Gram. ཏུང་ཏུང་ and ཏུང་ཏུང་ a surmounting and subjoined letter respectively (*Yig. k. 1*).

ཏུང་ཏུང་ *ston-bhuñ* lit. that drinks or draws nourishment from above; fig. the

water-lily. ཐོག་ལུང་དག་མི ཐུག་པ the white species of water-lily.

ཐོག་ཏུ *stoh-du* and ཐོག་པ *stoh-na* adv.=upwards, etc.; and as postp.: above, on the surface, upon; also besides, in addition to. ཐོག་ཏུ་འོན་ *stoh-du* *hagen* འདྲེན་པ drawn upwards, promoted; also thrown upwards. ཐོག་ཏུ་འོན་པ *stoh-du* *hdeeg-pa* འདྲེན་པ་ལ་འཁོར་བའི་ཐོག་ཏུ་འོན་པ *stoh-na* down from.

ཐོག་ལུང་དག་མི *stoh-bphur dcah-po* an epithet of the god Mahadeva (*Mon.*). ཐོག་ལུང་དག་མི་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ the moon (*Mon.*).

ཐོག་ལུང་ཐོག་ཐོག་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *stoh-pa* drought, want of rain (*Mon.*).

ཐོག་ལུང་ཐོག་ཐོག་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *stoh-gyog*=ཐོག་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ the upper garment of a religious mendicant; also=ཐོག་ལྷ་མོ་ *shogs-ma* འདྲེན་པ་ལ་འཁོར་བའི་ཐོག་ཏུ་འོན་པ the upper covering.

ཐོག་པ *stoh-pa*, pf. and fut. ཐོག་པ, imp. ཐོག་པ 1. to keep close to, to adhere to, to retain to depend upon; akin to ཐོག་པ but c. accus.: ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ to adhere to a learned lama; ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ *stoh dam-pa* *khon sman ston shig* keep to the internal medicine of the holy doctrine. 2. to side with; partake of; serve; ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ *stoh-byed-pa* or ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ to serve reverentially or respectfully (*Mon.*).

ཐོག་པ *stoh-pa*, pf. and fut. ཐོག་པ seems to occur in popular literature and in colloq. with the sense of—to shut or fasten (a door), to block it with a beam or bar.

ཐོག་པ *stoh* curse, cf. ཐོག་པ *byag*. (?)

ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ *stoh ka-ma* ཐོག་པ a kind of missile. ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ *stoh-stag* ཐོག་པ a searp arrow, v. ཐོག་པ *ste-po*.

ཐོག་པ *stoh-wa*, pf. and fut. ཐོག་པ 1. to grant, to give, to bestow: ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ gave remuneration or much *bakshish*; ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ to grant to come indoors. 2. in *W.* in a special sense: to give (ཐོག་པ་ལྷ་མོ་) to eat or to drink, to feed (animals, infants) (*Jā.*). *Stoh-wa* is the common colloq. for to give in *C. Tib.* just as in *W.* ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ is always used. ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ *stoh-dug* *kyug-pa* to make or cause one to give; ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ willing or wishing to give; ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ for the purpose of giving, bestowing.

ཐོག་པ *stoh-ge* 1. aid, contribution; allowance, expenditure. 2. dowry, presents made by parent to daughter on giving her away in marriage.

ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ *stoh-ge* ways, or means. ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ good manners. ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ by the power of fate (*Sattr.*).

ཐོག་པ *stoh* force, motion (*A. K. 1-48*).

ཐོག་པ *Sto* n. of a tribe in Tibet (*Jig.*).

ཐོག་པ *sto-lhag* a rope (*Sch.*). ཐོག་པ *sto-ra* *W.* a circle of dancers (*Jā.*).

ཐོག་པ *sto-wa* most frq. in colloq. phrase; ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ (=ཐོག་པ་ལྷ་མོ་) it does not matter, it makes no difference, it is all the same. ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ it does not matter if they die; ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ what does it matter if they die? (*Jā.*).

ཐོག་པ *Stoh I*: n. of a tribe in Tibet (*J. Zañ.*).

ཐོག་པ II: 1. or ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ a thousand; ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ the Mahāyāna scriptures comprising a hundred thousand *śloka*. ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ 'the three thousands,' viz., (a) ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ ཐོག་པ་ལྷ་མོ་; (b) ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ ཐོག་པ་ལྷ་མོ་; (c) ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ ཐོག་པ་ལྷ་མོ་ ཐོག་པ་ལྷ་མོ་. 2. a fine for manslaughter to be paid

in money or in goods to the relatives of the person killed; རི་ཆུང་གི་ཏོང་པ་ཉིད་པ་ to proportion this fine to the rank of the man killed (*Jā.*).

ཏོང་པ་ཉིད་ *stoa-dpon* a commander over a thousand soldiers: རིང་མང་མདུན་དཔོན་ཉིད་ "now-a-days he is called *stoa-dpon*." རིང་གི་ཏོང་པ་ཉིད་དུ་དང་རབ་ཏུ་ཉིད་ རྒྱུ་ལུགས་ཤི་ཤི་ཉིད་རིགས་པ་དང་། ལོ་ལྔ་མཚན་ནི་མི་དང་རྩ་མཉེན་པའི་མི་དེ་འཇིག་ཉིད་ལཱི་ན་ཏོང་པ་ཉིད་ཡིན། *señ-gohi rtsal-ni dju-dan rab-lan shiñ blo-lan bphrul-che kha-nen rig-pa dan, go-bera mtshon-rno dpab rta-ggyogs-pahi, mi-de kyig-rten bdi-na stoa dpon gin* that man is a commander over a thousand men in this world who, riding on a swift charger, has a sharp weapon and a coat of mail; he possesses the nine adroitnesses of the lion, is very intellectual and miraculously skilful as well as noble.

ཏོང་པ་ཉིད་ *Stoa-khun* n. of an ancient king of China the fame of whose wealth was known in India even in Atis's time. ཏོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཐུག་པའི་མངའ་སྡེ་དང་ལྷ་མོ་ཡོད་པ་ལུང་ *rgya-nag stoa-khun rgyal-pohi loñs-rgyod dan bda-wa yod gsum* they say his wealth was like that of Tong-khung Emperor of China (*A. 26*).

ཏོང་པ་ཉིད་མོ་ *stoa bkhor-lq* 1. a wheel with a thousand spokes (of fabulous properties). 2. ཏོང་པ་ཉིད་ལམས་ཏོང་པ་ n. of an incarnate Lama of the monastery of *Stoa-bkhor* near Koko Nor in Amdo.

ཏོང་པ་ཉིད་མོ་ *stoa-khyab nag-mo* = རྩོ་བོ་ཏོང་པ་ཉིད་ n. of a wrathful Bon deity.

ཏོང་པ་ *stoa-cha* ལྷན་ empty, vacant.

ཏོང་པ་ཉིད་ *Stoa-ihun* 1. n. of a mythological king. 2. a number (*Ya-sol. 60*).

ཏོང་པ་ *stoa-pa* ལྷན་, བསྐྱེད་པ་, empty, void, hollow; clear, blank; barren, without substance: ལྷན་མིག་དེ་ཏོང་པ་ཉིད་ the room is

empty; ཏོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཀློག་པ་ལུང་ལྷན་ལུགས་ལུང་ ལྷན་ལུགས་ཀྱིས་ཀློག་པ་ལུང་ལྷན་ལུགས་ཀྱིས་ཀློག་པ་ལུང་ secret incantations having been recited by the saint, as the small-pox was subdued, the pustules were removed and the body of the girl became clear. ལྷན་པ་ a desert plain; ལྷན་པ་ blank paper; ལྷན་པ་ a rocky desert; ལྷན་པ་ a desolate valley; ལྷན་པ་ a man without anything to carry; ལྷན་པ་ an empty house; ལྷན་པ་ཉིད་ a desert place with mountains only; ལྷན་པ་ཉིད་ an empty vessel; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ the void space (*aky*).

Syn. ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *gaog-gaob*; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *ya-ma bñla*; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *ñiñ-po mod*; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *bñrañ bus-stoa (Mñon)*.

ཏོང་པ་ཉིད་མོ་ *stoa-pa la reg-pa* = ལྷན་པ་ཉིད་ no thing (mystic) (*K. gu. F 28*).

ཏོང་པ་ཉིད་ *stoa-pa ñid* = ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་, emptiness, the void, vacuity; non-existence, unreality, the false or illusory nature of all things or existence. Of this we read: ལྷན་པ་ཉིད་ལྷན་པ་ཉིད་ལྷན་པ་ཉིད་ it signifies that no object in this world is absolute, i.e., simple in its nature. In Budh. metaphysics there are described eighteen kinds of *Cānyatā* or voidness:—(1) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ལྷན་པ་ཉིད་; (2) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (3) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (4) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (5) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (6) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (7) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (8) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (9) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (10) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (11) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (12) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (13) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (14) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (15) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (16) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (17) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་; (18) ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་ ལྷན་པ་ཉིད་.

ཁྲོམ་གྱི་ *stod-byed* expenses, expenditure.

ཁྲོམ་ *stod-ma* = ཁྲོམ་དཔུག or ཁྲོམ་ལྷོ་, called ལྷོ་ཕུག *sh-phug* in *Kham* and in *Nag-rok*, a general commanding one thousand soldiers.

ཁྲོམ་ལ་མ་ཐུག་པ་ *stod-sag la tsho-skyel-wa* to squander, waste one's life.

ཁྲོམ་མི་ *stod-sil* or ཁྲོམ་མི་ལྷོ་ also called ལྷོ་ཕུག་ *Corydalis meifolia* (Jā.) ལྷོ་ཕུག་དང་ཁྲོམ་མི་ལྷོ་ཕུག་ it subdues infectious fevers, etc.

ཁྲོམ་གྱི་ *stod-gyong* n. of a place in lower *Takpo* or *Drags-gman* (དཔུག་གླུ་) (*Rtsii.*).

ཁྲོམ་གྱི་ *stod-sob* མཐུག་ hollow like chaff.
ཁྲོམ་གྱི་མཐུག་ very worthless;
bloated; sponge-like.

ཁྲོམ་གྱི་ལྟུང་ *stod-grog* 1. adj. help, co-operation, assistance (*Mhon.*): མི་མེད་ལུག་དུ་ཕྱིན་པ་ལྟུང་ཁྲོམ་གྱི་ལྟུང་ though he visited a place where there were no men, yet he was be-friended by gods and *Nagas* (*D.R.*).
2. sbst. a companion, a helper: མཐུག་ལྟུང་ཁྲོམ་གྱི་ལྟུང་ is a companion of those who act religiously (*Mil. P.* 262).

ཁྲོམ་པ་ *stod-pa* 1. pf. ལྷོ་ཕུག་ fut. ལྷོ་ཕུག་ to accompany: མི་མེད་ལྟུང་ཁྲོམ་པ་ I die without anything accompanying me. 2. to make empty; to be empty, to become waste or desolate: ལྷོ་ཕུག་ཁྲོམ་པ་, ལྷོ་ཕུག་ཁྲོམ་པ་ your own place becoming desolate; ཁྲོམ་པ་ལྟུང་ to have become nearly empty; was almost spent or exhausted; མི་མེད་ལྟུང་ ruins forsaken by men; ལྷོ་ཕུག་ཁྲོམ་པ་ to level with the ground, to raze, to demolish entirely [from (*Jā.*).]

ཁྲོམ་གྱི་ལྟུང་ *stod-gyal* or ལྷོ་ཕུག་ལྟུང་ ཁྲོམ་གྱི་ལྟུང་ the period during which no Buddha appears; a state of unhappiness or མི་མེད་ལྟུང་, v. ལྷོ་ཕུག་ *khom-pa*.

ཁྲོམ་ *stod* ལྷོ་ཕུག་ ལྷོ་ཕུག་ the upper, higher, fore, former part (of a thing): ལྷོ་ཕུག་ ལྷོ་ཕུག་ resp. ལྷོ་ཕུག་ the upper part of the body; ལྷོ་ཕུག་ the first portion of the night.

ཁྲོམ་གྱི་ *stod-skor* or ཁྲོམ་གྱི་ལྷོ་ཕུག་ a waist-coat.

ཁྲོམ་གྱི་ལྷོ་ཕུག་ *stod-khuñ sde-lha* the five sub-districts in the district of *Toi-lung* (*Deb.* 21).

ཁྲོམ་གྱི་ *stod-khog* or ཁྲོམ་གྱི་ the upper part of the carcass (*Sch.*).

ཁྲོམ་གྱི་ *stod-khebs* a sort of frill or ruffle of the lamas.

ཁྲོམ་གྱི་ *stod-gos* over-coat, upper garment. ཁྲོམ་གྱི་ *stod-hgag* doublet worn by lamas without sleeves.

ཁྲོམ་གྱི་ལྷོ་ཕུག་གྱི་ལྟུང་ *Stod Mshah-ris skor-gsum* three districts in *W.* or upper Tibet.

ཁྲོམ་གྱི་ *stod-sa* ལྷོ་ཕུག་ catechu, the resin of *Acacia catechu* (Tib. ལྷོ་ཕུག་ *señ-ldeñ*).

ཁྲོམ་གྱི་ *stod-thuñ* a short coat.

ཁྲོམ་གྱི་ *Stod-phyogs* the region about the Kailas mountains, in *W.* or upper Tibet.

ཁྲོམ་གྱི་ *stod-hbrel* n. of a commentary written in upper West Tibet.

ཁྲོམ་གྱི་ *stod-phur* = ལྷོ་ཕུག་ ལྷོ་ཕུག་ the polar star.

ཁྲོམ་གྱི་ *stod-smad* ལྷོ་ཕུག་: the upper and the lower part (of anything); also the dimensions; ཁྲོམ་གྱི་ *stod-gyogs* lit. covering the upper parts, but is explained as meaning ལྷོ་ཕུག་དང་ལྷོ་ཕུག་ (to lie) as if the face were joined to one's lower parts; also as the lid fits to the lower part of a box.

ཁྲོམ་གྱི་ *stod-ra* (for ཁྲོམ་གྱི་) flattering language or speech (*Sikk.*); ཁྲོམ་གྱི་ cotton cloth imported into Tibet from the direction of *Ladak* (*Rtsii.*).

ཁྲོམ་གྱི་ལྷོ་ཕུག་གྱི་ལྟུང་ *Stod-luñ phu-rtsa gye-mo* district N. W. of *Lhasa* where is the monastery of *Tshor-phug*, chief seat of the *Karmapa* sect (*Loñ.* 2).

ཏོང་ལ་མ་ཤི་ཏོང་ལ་ *Stod-lu Ma-ni ldan-skyog* n. of a place in Tö-lung (*Rtsii*).

ཏོང་ལ་མ་ཤི་ཏོང་ལ་ *Stod-lu Tshal-hde* a sub-district of Tö-lung of which the chief town is བཅའ་ཤི་ཏོང་ *Bde-chen Jong*.

ཏོང་ལ་མ་ཤི་ཏོང་ལ་ *Stod-lu Mtsho-smad* part of Tö-lung: ཏོང་ལ་མ་ཤི་ཏོང་ལ་མ་ཤི་ཏོང་ལ་ at the time of visiting *Stod-lu Mtsho-smad* (*A. 87*).

ཏོང་ལ་ *stod-le* 1. a jacket. 2. the upper or higher part of a country.

ཏོང་ལ་མ་ཤི་ཏོང་ལ་ *stod-gser* gold from upper Tibet.

ཏོང་ལ་ *Stod-hor* = ཏོང་ལ་ *Stod-sog* the Tartars of Bokhara and Khoten (*Loñ. a 18*).

ཏོང་ལ་ *stod-pa* 1. vb., pf. and fut. ཏོང་ལ་ to praise, commend; laud; ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ praising of one's self; ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ a self-admirer, self-flatterer; to extol, to glorify (men, gods, etc.), frq. ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ to glorify and praise; ཏོང་ལ་ praise; ཏོང་ལ་ mystic words of praise. 2. sbst. ཏོང་ལ་ praise, eulogy, compliments; complimentary phrases, e.g., in letters.

N.B.—By native writers and teachers the verb in its simplest form is held to be ཏོང་ལ་ not ཏོང་ལ་.

ཏོང་ལ་ *stod-glu* hymn of praise.

ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ *stod-par byed-pa* to praise, to extol; ཏོང་ལ་ laudable, commendable, worthy of praise.

ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ *stod-dbyangs* the voice of praise.

ཏོང་ལ་ *ston* or ཏོང་ལ་ 1. ཏོང་ལ་ the autumn: ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ may he live to see a hundred autumns! ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ s'arata the arrow-gift was formerly the name of autumn the fruitful season when joy sprang forth (*Rtsii*). ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ *ston-gyi me-tog* the flowers of autumn.

ཏོང་ལ་ *ston-ka spyod* ཏོང་ལ་ met. the swallow (lit. that pairs in autumn).

Syn. ཏོང་ལ་ *ba-mo byesbu* (*Rtsii*).

ཏོང་ལ་ *ston-kha* = ཏོང་ལ་ *ston-ka*.

ཏོང་ལ་ *ston-thog* = ཏོང་ལ་ harvest, autumnal crop: ཏོང་ལ་ ཏོང་ལ་ to gather in the harvest.

ཏོང་ལ་ *ston-dod* = ཏོང་ལ་ ཏོང་ལ་ the instalment of taxes in gold, silver or grain, payable in autumn just after the harvest time in Tibet (*Rtsii*).

ཏོང་ལ་ *ston-sla tha-shul* ཏོང་ལ་ the month from the middle of October to the middle of November.

ཏོང་ལ་ *ston-sla tsirid-po* ཏོང་ལ་ from the middle of September to the middle of October.

ཏོང་ལ་ *ston-sla ra-sa* ཏོང་ལ་ from the middle of August to the middle of September.

ཏོང་ལ་ *Ston-ljañ* n. of a district in Tibet containing the monastery of ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ (*Ston-Ljañ Bkra-gis dgon*).

ཏོང་ལ་ I: *ston-pa* pf. and fut. ཏོང་ལ་ 1. to show, indicate. A vb. much used in ordinary talk as well as in books; the person shown anything taking the dat. c. and the object he is shown standing in the accus., e.g., ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ please show me the way to Tashi-lhunpo; ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ they shewed the robber captain the provisions which they had. Occurs often with only the proximate object: ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ if it can be pointed out it shall be destroyed; ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ Buddha will shew the path of emancipation. 2. to show, exhibit, display: ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་ miracles such as that should be shewn; ཏོང་ལ་ཏོང་ལ་

there was no limit to human life; (2) ཏྲ་པ་ རྒྱུ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ the pantomime and frolics were displayed; ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ the bravery which you have shewn is exhilarating to me (*Ts. 21. 13*). 3. to teach, instruct, explain: ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ having taught the girl the doctrine, faith was born in her; ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ necessary precepts having been imparted. From this signification of the verb is derived the important sbst. ཏྲ་པ་ meaning that which has been taught, and, hence, religious tenets and doctrine, and so the Buddhist religion itself in its doctrinal aspect. 4. to exemplify by overt action, to shew faith; to canse to undergo; to inflict: ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ having visited misfortunes on the man.

ཏྲ་པ་ II: sbst. ཏྲ་པ་, a teacher, esp. a religious teacher, commonly the founder or promulgator of a particular doctrine. Buddha is called ཏྲ་པ་, the teacher of Buddhism, and ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ is the ཏྲ་པ་ or teacher of the Bon tenets. ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ the Teacher is without an equal, he alone has said the word and what he has said is certain (*K. du. 5 197*). ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ *ston-pa* ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ the religion of the teacher (Buddhism).

The ten teachers of the Bon located in the ten quarters are said to be the following:—(1) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་; (2) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་; (3) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་; (4) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་; (5) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་; (6) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་; (7) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་; (8) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་; (9) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་; (10) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ (*G. Bon. 1*). The succession of teachers ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ of the Bon are the following:—(1) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ appeared in this world when

ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ appeared in this world when men lived a hundred thousand years; (3) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ came into this world when men lived ten thousand years; (4) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ appeared in this world when the duration of human life was five hundred years; (5) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ came to this world in the present *Kalpa* when the duration of life is one hundred years. The first attendants of ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་, the great Bon teacher, were the following:—(1) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་; (2) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་; (3) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་; (4) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་; (5) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་; (6) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་; (7) ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ (*D.R.*).

ཏྲ་པ་ *ston-mun* one belonging to the school of Hoshang Mahāyāna, the doctrine of absolute inaction.

ཏྲ་པ་ *ston-mo* ཏྲ་པ་, festivity, feast, banquet, entertainment: ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ *ston-mo bgyed-pa* to distribute the dishes in a feast; ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ *ston-mo bgyed-pa* to distribute the viands of the table to the common people (*Mil.*); ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ *ston-mo bgyed-pa* to serve a feast; ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ festive entertainment, jubilee; ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ a feast or treat to one's ears, ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ a religious feast, or feast of charity to the poor (including monks); ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ a periodical feast; ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ feast given at the name-giving ceremony of a child; ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ a feast after settling some important business (*Os.*).

ཏྲ་པ་ *stob-pa* ཏྲ་པ་ pf. ཏྲ་པ་ (acc. to *Ca.* pf. and fut. ཏྲ་པ་ imp. ཏྲ་པ་ acc. to *Jā* to put into another's mouth, esp. food, to feed; also applied to a mare that shows the grass to her foal; ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ to press a person to accept a dish, etc. In a more general sense: ཏྲ་པ་ལྟ་པ་ལ་ལྟ་པ་ rising to offer one's own seat, to make a donation;

also ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ to provide a person with every thing within one's power.

ཏྲུང་པ་ *stobs* or ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་, ཏྲུང་པ་, ཏྲུང་པ་, ཏྲུང་པ་
1. the semen. 2. strength, vigour, force, prowess, fortitude. ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ powerful; ཏྲུང་པ་ ཏྲུང་པ་ bodily vigour, physical strength; ཏྲུང་པ་ ཏྲུང་པ་ mental strength, more properly moral strength; ཏྲུང་པ་ ཏྲུང་པ་ digestive power. ཏྲུང་པ་ ཏྲུང་པ་ is a post. p. by means of, through.

ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ *stobs-lha* ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the five forces:
(1) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the force of faith;
(2) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ force of energy;
(3) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ force of recollection;
(4) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ force of contemplation;
(5) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ force of wisdom. The five ཏྲུང་པ་ acc. to the Bon are :—(1) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ strength of love; (2) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ strength of knowledge; (3) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ strength of peace; (4) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ strength of charity; (5) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ strength of generosity.

ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ *stobs-lha* ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ a Buddha is he who is possessed of the ten kinds of strength enumerated in the sacred books, viz:—(1) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the power of reflection, (2) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the power of concentration; (3) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the power of acquisition; (4) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the power of wisdom; (5) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the power of resolute prayer; (6) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the power of creed; (7) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the power of accomplishment or bringing to pass; (8) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the power of changing shape; (9) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the power of enlightenment; (10) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the power of setting the wheel of religion in motion. Again we meet with ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ or the ten moral virtues of a

Tathāgata; these are the following:—(1) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the force of the knowledge of what is possible and impossible; (2) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the force of the knowledge of the consequences of actions; (3) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the force of the knowledge of the different dispositions of men; (4) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the force of the knowledge of different elements; (5) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the force of the knowledge of the higher or lower mental powers of men; (6) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the force of the knowledge of the progress that leads everywhere; (7) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the force of the knowledge of all which concerns the origin of miseries of every kind and which will lead to equanimity, mystic meditation, complete emancipation and *dhyaṇa*; (8) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the force of the knowledge of remembering afterwards former abodes; (9) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the force of the knowledge of birth and death; (10) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the force of the knowledge of the destruction of afflictions.

ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ *stobs-kun stobs* n. of number (*Ya-sel. 57*).

ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ *stobs-lkye pa* ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ the special qualities which *Bodhisattvas* only can acquire:—(1) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ *dran-pahi stobs lkyed-pa* ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ memory; (2) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ *blo-gros kyi* ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ intelligence; (3) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ *dis* ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ discrimination; (4) ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ ཏྲུང་པ་ལྷན་པ་ *shame*; (5)

མིའི་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ faith; (6) མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ virtue; (7) མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ physical grace; (8) མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ self-confidence; (9) མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ the recitation of religious charms; (10) མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ lohs-apyod kyi མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ delightfulness, (11) མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ bodily grace; (12) མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ mental powers; (13) མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ magical knowledge; (14) མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ religion; (15) མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ vanquishing evil spirits; (16) མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ nan-tan-gyi stobs bskyes-pa མཐོང་མཐོང་མཐོང་མཐོང་ assiduity (K. d. 355).

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ལྟེན་པ་ stobs-bskyes geum three producers of bodily vigour: ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ལྟེན་པ་ལྟེན་པ་ (om.) bathing, milk, the meat of the duck—these three quickly produce strength.

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ Stobs-chuk a n. of the son of king Bimbisāra (J. Zan.).

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ Stobs-chen ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ a rammer, pile-driver.

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ Stobs-hjig ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་; ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ལྟེན་པ་ (D. R.) an epithet of Shin-je the lord of death, acc. to the Bon cult. [Indra, the slayer of Bala]8.

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ stobs-ldan = ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་, ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་, ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ very powerful; also ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ an epithet of Vishnu, Asura or demon.

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ stobs-ldan bñems an epithet of Kāma (Mon.).

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ Stobs ldan-bu ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་, ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ the son of Bali.

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ stobs-ldan-ma ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ a powerful woman, an amazon.

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ stobs-po che ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ title of a dhāraṇī for causing rain during a drought (K. gu. 474).

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ stobs mañ-po = met. iron; = ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་, with syn. ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ (Mon.).

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ stobs-mig ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ n. of a number (Ya-sol. 56); ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ལྟེན་པ་ = ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ another number.

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ Stobs-bzash 1. ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ n. of the elder brother of Krishna. 2. = ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ spirit, alcohol (Mon.).

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ stobs bzash-ma ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་, ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ n. of a medicinal plant (Mon.).

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ stobs-las ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ courage, intrepidity.

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ stor-wa = ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ also ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ to go astray, to be lost; ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ a child has been lost; ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ stors stor-wa to lose one's life; ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ to lose one's senses; ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ it cannot be lost; ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ to lose an article; ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ to be misguided, lose one's character: ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ (A. 9) when he was losing most certainly the good luck of emancipation; ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ stor-wa rñed-pas cin-tu rgyas-par bgyur (Hbrom. 57) having regained the (thing) lost he will be very pleased.

+ ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ stor-khuñ 1. ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ a mirage. 2. defined as ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་, ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ or ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ a ditch where all impurities are deposited; also a gutter or drain.

+ ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ bñta-ua fut. ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ pf. ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ to grow wide, expand; be copious, abundant. ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ id.; ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ big with repentance; ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ inflated with passion.

ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ bñtag-pa ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ (ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་) ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ examined, v. ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ careful or minute inquiry or investigation, examination; ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ examination of dreams; ཐོབ་པ་ལྟེན་པ་ skilful in testing precious stones (Ja.).

འཇགས་པུམ་པ་ *brtag-pa shug-pa* to make inquiry, investigation

འཇགས་པུམ་ *brtag-pa* (ཐུངས་) n. of a number.

འཇགས་པུམ་ *brtag-dpyad* = རྟོག་པུམ་ examination, careful weighing of all the details of a case, deliberation: རྟོག་པུམ་མེད་པར་བྱས་ན་ ལུགས་ནས་འཇོམས་ (Eda. 18) if anything be done without deliberation, one repents at the end.

བརྟགས་ *brtags* = འཇགས་པུམ་ *brtags-pa* གཞུགས་
1. dextrous, skilful. 2. བཟང་ཆུང་ fickle, lightning.

བརྟམ་ *brtaḍ* བཟྱམ་ a kind of formal curse, which consists in hiding the effigy and name of an enemy in the ground and imploring some deity to kill him: འཇགས་པུམ་པ་ འཇགས་པུམ་པ་ to perform that ceremony (Jā.).

འཇགས་པུམ་ *brtaḍ-pa* = རྟོག་པུམ་ *glo bur-wa*
1. new, recent; sudden. 2. haste, speed, (Sch.).

འཇགས་པུམ་ *brtan khel-wa* to be sure or certain of.

འཇགས་པུམ་ *brtan-ldan* མཐོང་མཐོང་ steadfast, quiet, steady.

བརྟགས་པུམ་ I. *brtan-pa* or འཇགས་པུམ་ མཐོང་མཐོང་, མཐོང་མཐོང་, མཐོང་མཐོང་, མཐོང་མཐོང་, མཐོང་མཐོང་, མཐོང་མཐོང་ 1. adj. and abstract noun: firm, steadfast, safe. 2. firmness; འཇགས་པུམ་འཇགས་པུམ་ to last, hold out, abide, continue; འཇགས་པུམ་འཇགས་པུམ་ acquire firmness and durability; འཇགས་པུམ་འཇགས་པུམ་ to become firm. འཇགས་པུམ་ *brtan gyi skyid* a continued or abiding happiness; འཇགས་པུམ་ firm strength, their strength is holding out; འཇགས་པུམ་འཇགས་པུམ་ to watch, keep, preserve carefully; འཇགས་པུམ་འཇགས་པུམ་ he knew his word to be inviolable; འཇགས་པུམ་འཇགས་པུམ་ because he firmly kept his word; འཇགས་པུམ་འཇགས་པུམ་ eternal welfare, everlasting happiness; འཇགས་པུམ་ firmfaith (Jā.).

Syn. འཇགས་པུམ་ *bbad-pa*; འཇགས་པུམ་ *gnat-pa* འཇགས་པུམ་ *bcugs-pa*; འཇགས་པུམ་ *mi gyo-wa* (Mān.).

བརྟགས་པུམ་ II: རྟོག་པུམ་ or འཇགས་པུམ་ the earth; རྟོག་པུམ་འཇགས་པུམ་ the physical or material world.

བརྟགས་པུམ་ III: རྟོག་པུམ་ the fixed star, polar star.

Syn. of III: འཇགས་པུམ་ *gaer-phur*; རྟོག་པུམ་ *stod-phur*; འཇགས་པུམ་ *rkañ rkañ-bu*; རྟོག་པུམ་ *gnat-ldan cāñ-rta*; འཇགས་པུམ་ *lugs-bañ skyes*; འཇགས་པུམ་ *gnat-yi rtañ*; རྟོག་པུམ་ *rgyan-skar tog*; འཇགས་པུམ་ *gan rgyal-bu* (Mān.).

འཇགས་པུམ་ *brtan-pa bañ* an epithet of the Asura (ལུ་མེན་ *lha-min*).

འཇགས་པུམ་ *brtan-paḥi chos* འཇགས་པུམ་ the enduring religion, i.e., Buddhism.

འཇགས་པུམ་ *brtan-par byas-pa* རྟོག་པུམ་ firmly rooted or established.

འཇགས་པུམ་ *brtan-po* = འཇགས་པུམ་, འཇགས་པུམ་ (Mān.); འཇགས་པུམ་འཇགས་པུམ་ *brtan-poḥi dreg-pa* (mystic); for རྟོག་པུམ་ *rdo-dregs*. (Māg. 11).

འཇགས་པུམ་ *brtan-par byed* འཇགས་པུམ་ causes to be established; the establisher.

འཇགས་པུམ་ *brtan byed-ma* the goddess of earth; འཇགས་པུམ་འཇགས་པུམ་ the goddess of the earth who is thoroughly steadfast (D.R.).

འཇགས་པུམ་ *brtan bishol-wa* in འཇགས་པུམ་འཇགས་པུམ་ འཇགས་པུམ་ if you seek reliability, search for the daughter of a good father.

འཇགས་པུམ་ *brtan-shal* a complimentary address or title of respect to good and honourable man.

འཇགས་པུམ་ *brtan-gyo* འཇགས་པུམ་ the animate and inanimate world; འཇགས་པུམ་འཇགས་པུམ་ *gyo* signifies animated nature.

འཇགས་པུམ་ *brtan-ma* = 1. འཇགས་པུམ་འཇགས་པུམ་ the aggregate of stability (A. K. 1-28). 2. v. འཇགས་པུམ་.

८५५५५५ *hrtaḥ-pa* 1. = पुनर्वाप. 2. =
 ८५५५५५ to be afraid of, to apprehend: ८५५५५५
 ८५५५५५ feared sin (*Situ*. 75).

འདྲེན་པ་ *brtas-pa* 1. = ཡར་མཉེན་པ་ *yar bakyed-*
pa grown up, anything full blown. 2. to
 be delighted: བཞུང་གིས་ཁྱེད་ལ་ཉན་པ་ལྟ་ཅིག་པམ་མཁའ་
 མཉེན་པ་ལྟ་བུ་ལྟམ (Yig. k. 27) I received
 the note containing the particulars you
 have sent together with enclosure of silk
 scarf, and have been greatly pleased.

བརྩུན་པ་ *brun-pa* = བརྩུན་པ་ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *assiduity, assiduous.*

ལྷན་རིགས་ *ljon-ri-she-pa* = ལྷན་བཟང་དང་རང་བཞི་ *rash*
and self-sufficient; **ལྷན་རིགས་ལྷན་པ་** *ljon-ri-she-*
kyun-pa to be self-confident.

धृम'प *dhṛim-pa* पराक्रम power,
prowess.

ଦନ୍ତୁଅ *hortul* pf. and fut. of ବନ୍ତୁଅ (Rdo-
riā. 45).

+ ལུས་པ་ *ortul-pa* or ལུས་པོ་ = ལུས་པོ་ or ལུས་པོ་
ལུས་ mild, gentle.

ལྷུ་མེད་ *brtul-phod* or ལྷུ་མེད་པ་=དཔལ་པ་རྒྱུ་
 ལྷུ་མེད་ བོད་ 1. a hero, champion; ལྷུ་མེད་ཁང་
 abode of a hero, a tiger's den. 2. (གལུ་
 རྒྱུ་) to subdue an enemy in battle.

འཇུག་པ་ *brtul-wa* = རྒྱལ་ཁོར་ལོ་ *ñe-war sbyor-*
wa or རྒྱལ་ཁོར་ལོ་ 1. to conquer. 2. deport-
 ment, behaviour (*Ce.*). 3. diligence,
 painstaking (*Sch.*).

क्षुब्ध *ksud-dha* or क्षुब्ध = विकृत [not
 blunted] *S.* क्षुब्ध = विकृत heaven.

कृत्यशुद्धि *kṛtya-shuddhi* कृत्य, परिष्कार, संवसनो,
 नदि, पराक्रम 1. vow; acc. to *Cs.* manner,
 way of acting. 2. acc. to *Sch.* exercise
 of penance; कृत्यशुद्धिपद्धति or कृत्यशुद्धिपद्धति
 करनेरि to perform such exercises, to do
 penance. 3. penitent.

ཡུལ་ལྷན་པ་ *byul-shugs can* = རྩ་ལྷན་གཞི, 𑎧𑎺𑎠𑎫𑎥𑎡𑎣 an ascetic; one who is penitent; a maker of penance; a sage.

Syn. དཀར་མེད་ *drañ-erod*; ཀླུ་པྱུ་ *kun-tu rgyu*; རྒྱལ་ཐུབ་པའི་ *dkab-thub spyod-pa*; རྒྱལ་པོའི་ *lag bsdams-pa*; རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུའི་ *gtead-war gnas-pa* (*Maon*).

भट्टलः *bṛtaḥ-huḡe dīkaś* = भट्ट
चावक any novice monk or disciple of the
Hinayāna school.

ཡུལ་ལྷན་མཚུངས་ *brtul-shugs-ma* = བྱིས་ལྷན་མཚུངས་ or
 བྱིས་ལྷན་མཚུངས་ a house-wife (*Mon.*).

ལྷན་པ་ *brten-pa* ལེན་པ་, ལེན་པ་, v. ལེན་པ་.

བཏོལ *brtol*=ཐུག་པ་ *phug-pa* a cavern
(*Mon.*).

as *hlla* fut. of *gr* we will see, let. us
see; also sbst. a view, prospect.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय *ōṃ na-mo bhagavate vāsu-devāya* इन्द्रो नमो *indro na-mo*
pleasant to look upon, n. of the city of
Indra.

ལུ་ལའི་མད་ *lta-wa-bi ched* for seeing.

၈၅၈ ဟိတ-ဘေ့ဒ် နုစာနိ limit of sight,
met. death.

Syn. 𑄢𑄣𑄢𑄣 *hchi-wa*; 𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣 *tsho-bdah*; 𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣 *tsho-bpho*; 𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣𑄢𑄣 *hchi-bpho* (Maon.).

ସମ୍ପର୍କ *hita-bya* ବାସ୍ତବ *visible*.

पञ्चम *books* pf. of पञ्च, पञ्चम
(*Situ.* 75).

བཀྲམ་པ་ *bktams-pa* pf. of བཀྲལ་ = བཅུངས་པ་
bkhruṅs-pa.

Syn. རྟེན་པ་ *skyes-pa*; བཅའ་པ་ *btsah-pa*; བཅའ་པ་ *btsas-pa* (*Maon.*).

यत्तु *ḥtaṣ* pf. of *ḥa-ṣa*.

बलाय नः *blāṭ-nāḥ* concerning, regarding,
as to ; used as a postp. with अ.

Alt. P, 269). In *Btsi*, mention is made of: ལུང་མཆོག་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *bstad-mahs grol-mchod* the food offerings for the guardian deity of the monastery of ལུང་པུ་པ་ *lbrag-puhs* (Dai-pung) called ལུང་པ་.

ལུང་པ་ *bstan-rtsis* a chronology; dates relative to the year of Buddha's death; ལུང་པ་ *bstan* a follower of Buddhism, a Buddhist; an adherent of a doctrine; ལུང་པ་ *bstan* colloq. a destroyer of the doctrine, an obnoxious person.

ལུང་པ་ *bstan-pas* བེའི་པ་ n. of a number.

ལུང་པ་ *bstan-grub* 1. guardian of the doctrine. 2. a guardian in general.

ལུང་པ་པ་ *bstab-pa* = ལུང་པ་ ལུང་པ་; ལུང་པ་ལུང་པ་ ལུང་པ་ *bstab-pa* gifts having been freely dispensed, food was set forth (*Situ*. 75).

ལུང་པ་ *bstar-wa* = ལུང་པ་ལུང་པ་ 1. to sweep, clean, cleanse; also adj. nice and elegant. 2. to appreciate; to be aware of (*Lip.*); ལུང་པ་ *bstar chog-pa* = ལུང་པ་ལུང་པ་ to be able to comprehend, appreciate (*Yig. k.* 45).

ལུང་པ་ *bsti-wa* = ལུང་པ་ལུང་པ་ to take rest.

ལུང་པ་ *bsti-klash* private house, sanctum.

+ ལུང་པ་ *bsti-gnas* ལུང་པ་ལུང་པ་ 1. the place of origin, source. Under this term are said to fall: ལུང་པ་ residence; ལུང་པ་ home; ལུང་པ་ lama's residence; ལུང་པ་ palace; ལུང་པ་ *Vihāra* or monastery: ལུང་པ་ *Ārāma* grove or park where religious sermons are given; ལུང་པ་ hermitage, sanctuary, retreat of ལུང་པ་. 2. ལུང་པ་ essence.

+ ལུང་པ་ *bsti-bstas* = ལུང་པ་ respect; ལུང་པ་ bowing, physically shewing respect. ལུང་པ་ལུང་པ་ལུང་པ་ལུང་པ་ (*Yasol*. 34).

ལུང་པ་ *bsti-bstas* ལུང་པ་ a fellow religious student.

ལུང་པ་ *bsti* = ལུང་པ་ ལུང་པ་.

ལུང་པ་ *bsti-tshig* or ལུང་པ་ *bsti-tshig* ལུང་པ་ satire, irony; also reflecting upon conduct in polite language; censure concealed under sweet language.

Syn. ལུང་པ་ *bphya-tshig*; ལུང་པ་ *tshig-gis bstis* (*Situ*. 75).

ལུང་པ་ *bstir* supine of ལུང་པ་ *bsti-wa*.

+ ལུང་པ་ *bstir-mes* = 1. ལུང་པ་ ལུང་པ་ one of the infernal regions. ལུང་པ་ the hell of endless torments. 2. acc. to ལུང་པ་ restlessness.

ལུང་པ་ *bstu-wa* ལུང་པ་ to bring together discordant elements; to collect in one heap things unlike one another. The four entities which may be so drawn together ལུང་པ་ལུང་པ་ལུང་པ་ are:—(1) ལུང་པ་ ལུང་པ་; (2) ལུང་པ་ ལུང་པ་; (3) ལུང་པ་ *don-la gyog-pa* ལུང་པ་; (4) ལུང་པ་ ལུང་པ་.

ལུང་པ་ *bstugs-pa* to make lower, to lower (*Sol.*).

ལུང་པ་ *bstu* pl. ལུང་པ་, ལུང་པ་ (*Situ*. 75).

ལུང་པ་ *bstud-pa*, v. ལུང་པ་.

ལུང་པ་ *bstun-pa* to be compared; ལུང་པ་ ལུང་པ་ he by skilful comparison imposed on them (*A. 187*); ལུང་པ་ ལུང་པ་ were compared as to size and height and depth (*Yig. k. 1*).

ལུང་པ་ *bston* ལུང་པ་ལུང་པ་ to attend, wait upon, respectfully, to serve; ལུང་པ་ lit. being ranged quite closely together, quite huddled together; also sticking most closely (*A. K. 111-3*).

བཞུག་པོ་ལྟོག་པའི་ *bsen-bdaj* gras the object or person on which one wishes to rely.

བཞུག་པའི་ *bsen-pa* 1. pf. of *sen-pa*. 2. abst. བཞུག་པའི་, vb. v. ཞི་བ་ confidence; = བཞུག་པའི་ *bsen-pa* (*Jä*).

ཞི་བ་ *bsen-bya* ཞུ་བ་ one to be served, waited upon.

བཞུག་པོ་ལྟོག་པའི་ *bsen-bos* ཞི་བ་ fit to be respected or served.

བཞུག་པའི་ *bstod-pa* 1. (ཐུ་བ་ལ་མ་མཁའ་ལ་རྒྱ་བཞུག་པའི་) to tether cattle such as horses, sheep, goats, etc.; མ་མཁའ་ལ་བཞུག་པའི་ to tether with a string (*Situ* 75). 2. eulogium, expression of praise, v. ཞི་བ་ *bstod-pa*.

བཞུག་པའི་ *bstod-ras byed-pu* prob. ཞི་བ་ ཞི་བ་, ཞི་བ་ to praise, to compliment; in colloq. = ཞི་བ་ or ཞི་བ་: མཁའ་མཁའ་ལ་མཁའ་ལ་བཞུག་པའི་ ཞི་བ་ལ་ཞི་བ་ལ་ཞི་བ་ being greatly praised by the learned, noble, and good (*A*. 126).

ཐ

ཐ I: *tha* the tenth letter of the Tibetan alphabet and the second consonant of the dental class. It is the aspirated form of *ts*; and in English its sound might be found in the word "Thames."

1. num. fig. 10. 2. every thing, all, total (*Sok.*).

ཐ II: defined as རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ signifying foolishness and mental darkness.

ཐ III: In *Badh.* *tha* is the entrance to the cognition of all things, of matter and phenomena: (a) རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ it demonstrates that all things are phenomenal (*K. d.* ¶ 114); (b) རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ it is symbolic of the instability of all things (*Hbum.* ¶, 283).

ཐ་ཀོ *tha-ko* n. of a fruit, a species of walnut. རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ (*Sam. k.* 179).

ཐ་ཀློང *tha-skar* འཕྱོང་པ་ 1. n. of a constellation represented in Buddhist astronomy by a woman on horseback. 2. n. of the goddess presiding over that constellation.

Syn. རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *rtā idan-ma*; རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *gog-pa*; རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *geat-wahi bu-mo* (*Btsi.*).

ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *tha-skar-gyi bu-gñis* འཕྱོང་པ་ the two sons of *Apvina* who are divine physicians. ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *tha-skar-gyi sha-wa* the month of *Apvina* (October). ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *tha-skar-gyi sha* འཕྱོང་པ་ the full moon in the month of *Apvina*.

ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *tha-khab* a large needle (in *Lā.*) (*Jā.*).

ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *tha-ga-na* occurs in the work རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ a commentary on the description of the names of *Tha-ga-na* and other terms of mysticism (*Deb.* ¶, 27).

ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *tha-ga-pa* རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ 1. a weaver, one of the weaving caste in India. 2. in Tib. a term for the lowest class (རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་) of people.

ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *tha-gi* = ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *shi-wa* རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ peaceful; mild aspect.

ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *tha-gu* རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་, vulg. ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *thi-gu* a wreath, a short cord or rope; twine for making garlands; a chain or fetter.

ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *tha-guñi ho-can* རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ an epithet of Vishnu on whose belly hang garlands (*Mon.*).

ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *tha-gus* རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ under the weight of chains; bound by fetters or ropes: ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ a man of wicked nature lies under the weight of the chain of fraud (*Khrig.* 9).

ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *tha-gru* རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ acc. to *Jā.* originally ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *rgya-khyon* 1. largeness, spaciousness; abundance, plenty. 2. acc. to *Jā.* extent, width, breadth: ཐ་ཀློང་གི་ཐ་སྙོམས་ལྟོགས་པ་ *Hdsam-bu glia-gi tha-gru kun-la* in the whole extent of Jambudvīpa (*Ghr.*).

ཐ་གུ་ཅེ་ *tha-gru cho-wa* = ཡང་ཡང་ or གླ་ཅེ་
very wide, spacious; extensive.

ཐ་གུ་ཡང་ཐ་ *tha-gru yang-pa* very spacious,
abundant (*Mon.*).

ཐ་གྲོད་ *tha-rgyod* obtuse. rounded off
(*Sob.*).

ཐ་ཅན་ *tha-chañ* or ཐ་ཅན་ *tha-chañ*
ཅན་, མཁུ་ཅན་, ཅན་, ཅན་ base, sordid, vile
(*Ger. 5*).

Syn. ཐ་རམ་ *tha-ram*; ཐ་ཤ་ *tha-sha*; རམ་
lam-pa; ཐ་མ་ *tha-ma* (*Mon.*).

ཐ་ཅུ་ *tha-chu* 1. the last month of
a season, e.g. ཐ་ཅུ་ལྟེ་ལྟེ་ *dpayid-ala tha-chu*
the last month of spring, opp. to ར་ལ་ *ra-
wa* the first month. 2. the youngest of
three or more sons: ཐ་ཅུ་ལྟེ་ལྟེ་ལྟེ་ the
youngest or last two of the nine brothers.

ཐ་སྒྲུ་ *tha-snad* 1. = ཐ་ཤ་ *lag-pa* ཤ་ the
hand. 2. ཐ་སྒྲུ་ seems to be used of a word
when employed in some peculiar sense
rather than in its strictly etymological
meaning; for example, as a proper name.
A derived or compounded word can only be
called a *tha-snad* when the idea it expresses
does not clearly appear on analysis;
ཐ་སྒྲུ་ཤ་ understanding the sense. 3.
designation; metaphor; phrase; ཐ་སྒྲུ་ཤ་
ཐ་སྒྲུ་ཤ་ *shañ tha-snad-du grags-so* so it is said
to be styled. ཐ་སྒྲུ་ཤ་ཐ་སྒྲུ་ conditional truth
(*Jā.*). 4. ཐ་སྒྲུ་ behaviour, practice, deal-
ing, business; pecuniary transaction.

ཐ་སྒྲུ་ཤ་ *tha-snad-pa* ཐ་སྒྲུ་ཤ་, ཐ་སྒྲུ་ one who
plays at dice; gaining at dice; one who lays
stakes at play.

ཐ་སྒྲུ་ཤ་ཐ་སྒྲུ་ *tha-snad gcig-pa* 1. of the same
nomenclature. 2. n. of a school of
doctrine.

ཐ་སྒྲུ་ཤ་ *tha-snad gbye* ཐ་སྒྲུ་ཤ་ a writer.

ཐ་ཐོར་ *tha-thor* = ཐ་ཐོར་ *thar-thor* a few
here and there: ཐ་ཐོར་ཐ་ཐོར་ཐ་ཐོར་ཐ་ཐོར་
thake-piñ spen-pa tha-thor yod-pa shig
there were a few scattered bristles of *thake-
piñ* (*Bdca. 18*).

ཐ་དད་པ་ *tha-dad-pa* = ཐ་དད་པ་ *ma-bdres-pa*
ཐ་དད་, ཐ་དད་, ཐ་དད་, ཐ་དད་ distinction, separa-
ted, not mixed up together. ཐ་དད་པ་ *tha-dad*
Ma the five kinds of distinctions are:—
(1) ཐ་དད་པ་ difference in the teachers
(founders) of religions; (2) ཐ་དད་པ་ differ-
ence in the doctrines taught by them;
(3) ཐ་དད་པ་ *dge-bdun tha-dad* difference
in the classes of monks; (4) ཐ་དད་པ་ *las tha-
dad* difference or varieties in works; (5) ཐ་
ཐ་ *lam tha-dad* difference in the ways,
different methods or ways of reaching the
goal (*K. du. 88*). ཐ་དད་པ་ཐ་དད་པ་ the
different sages or schools of sages (*Fig.*
3). ཐ་དད་པ་ཐ་དད་པ་ *tha-dad bya-wa oi-yin* ཐ་
ཐ་ཐ་ཐ་ what are the various doings or
causes?

ཐ་དད་པ་ *tha-dad-du* separately, variously,
apart: ཐ་དད་པ་ཐ་དད་པ་ ཐ་དད་པ་ ཐ་དད་པ་ one
of the eighteen ཐ་དད་པ་ unmixed theories
of Buddha (*M. V.*). ཐ་དད་པ་ཐ་དད་པ་ *tha-dad-du*
gbye-na if differentiated? also: syntheti-
cally, differentially. ཐ་དད་པ་ཐ་དད་པ་ *tha-dad-
du mi hjug-pa* = ཐ་དད་པ་ཐ་དད་པ་ not differing,
not being different, not admitting of
differentiation.

ཐ་དད་པ་ཐ་དད་པ་ *tha-dad-pa* ཐ་དད་པ་ *thar-nu*.

ཐ་ན་ *tha-na* 1. polite inquiry at any
time regarding a Buddhist monk's com-
forts while he is taking any meal, etc. This
forms a part of the training in manners
given to monks. 2. even, so far as,
up to: ཐ་ན་ཐ་ན་ཐ་ན་ཐ་ན་ even having
thought that (one) was laughing at. ཐ་ན་

even above the smallest insect, i.e., above the ants.

འབྲུག་ཀླུ་པ་གསལ། v. འཕྲུག་ཀླུ་པ་གསལ་མཁོ། *thar-dray.*

ཐ་ཕི་ཐུ་ཕི *tha-pi thu-pi* confusion, disorder (*Sch.*).

३४८ *tha-ua* = दृढम् १. (यमश्रुत)
rigid, hard, compact, firm (J. Zsh.).
 २ = ३४९ *tha-ua* bad (Mil). ३ = ३५०
anger.

ཐབས་དགུར་ *tha-ba san-pa* ཁྱེད་ རྒྱལ་མོན་ or
 མོན་ one of the stages of *yoga* (v. ཐབས་ཕུང་
 པ་པཎ)

यसै *tha-ba* जोवन a medicinal plant *Terminalia tomentosa*.

~~was~~ the ~~been~~ cast-off clothes; rags thrown out; ~~မှန်ကန်သော~~ ~~အရာ~~ from the heap of cast-off rags at the entrance of a house (Pag. 180).

३५ *tha-ma* 1. **बल्लभ, बल्ल, बल्ल, हल्ल,**
 बल्ल *vile, inferior, poor, humble.* 2. **इन्ध**
 न or **अन्ध** the last, lowest, uttermost; **बल्ल**
इन्ध **बल्ल** **इन्ध** the lowest class of male is
 he who is rich in wealth (*Hibrom. ५१*); the
 last of several things, with respect to
 number, time, or rank: **बल्ल** **इन्ध** **बल्ल**
 the meanest of the carnivorous animals; **बल्ल**
इन्ध **बल्ल** the end of every meeting is
 parting; **बल्ल** **इन्ध** **बल्ल** **इन्ध** *gñen-gyi tha-ma*
hstor he sees his relations for the last
 time around him; **बल्ल** **इन्ध** **बल्ल** *soe-hyi tha-ma*
sa he eats for the last time (*Jā.*).

तथा *tha-ma-la* 1. adv. finally, at last.
2. postp.: at the end of, after=इत्यन.

३२५ *tha-mar* to the utmost, at the end,
lastly; ३२६१३ *tha-mar dge-wa* पद्मं वसति
पद्माः piety, suspiciousness: ३२७१३४३५
yon-tan tha-mar bdug lastly, there was
talent (*Hibrom.* 51).

बलवान *tha-ma lag* अर्थात्: at the least, at all events, in any case.

† ཐ་མ་ཁྲི་ *tha-ma-kha* tobacco: ཐ་མ་ཁྲི་ནི་
ཐ་མ་ཁྲི་ནི་ཐ་མ་ཁྲི་ནི་, ཐ་མ་ཁྲི་ནི་ཐ་མ་ཁྲི་ནི་ཐ་མ་ཁྲི་ནི་
ཐ་མ་ཁྲི་ནི་ཐ་མ་ཁྲི་ནི་ in ancient time about one
hundred years after the *Nirvāṇa* of Bud-
dha, this evil drug called *Thamakha*
appeared (*Chu-buod*. ༩, 43). Mention is
also made of tobacco in the writings of
Macig Lab-don dated the 12th century
A.D.

ᠲᠠᠮᠠᠭ᠎ᠠ *tha-ma-ga* also ᠲᠠᠮᠠᠭ᠎ᠠ *tha-mag* 1. is a Mongolian word = Tib. རྒྱལ་དཔጣ *phyag-dam* the official seal, or a warrant containing it: also tablet with the seal of authority: རྒྱལ་དཔጣ་ལྟར་ཕྱེས་ཅི་ཅེས་པམ་པ་མག་ལུང་ལམ་ཐུང་མ་ཅིང་། the governor *Grags-dar* having received the warrant of official command from the Emperor *Se-chen* (Khublai-khan) (*J. Zass.*). 2. in *W. tobacco*.

ସାମାନ୍ୟ *tha-mal-pa* ordinary,
 mean, coarse, vulgar, common, general,
 usual : ବ୍ୟବସାୟକ୍ଷୁଦ୍ଧ to live like the vulgar ;
 ବ୍ୟବସାୟସିଦ୍ଧ that is no usual thing, no com-
 mon or ordinary thing (*Jā.*).

3. མོག *tha-tshig* = རྒྱལ་ཁབ་དཔལ་འཕེལ་བ་ or རྒྱལ་
 མཁའ་དཔལ་ vow, promise, solemn word: མཁའ་མཁའ་
 མཁའ་མཁའ་ རྗེས་སྤོང་ མཁའ་དཔལ་ forget not. forget
 not, reflect on your former vows! རྗེས་སྤོང་ མཁའ་
 ཁག་མཁའ་ རྗེས་སྤོང་མཁའ་ in thinking closely on thy
 former rigid vows. In the common saying
 རྗེས་སྤོང་ མཁའ་མཁའ་ *kha-dpe la tha dam-tshig*
 the words *tha dam-tshig* signify solemn
 vow.

ཐ་ར་ཐོ་ཤེ *tha-ra tho-re* in *W.* wide
asunder, wide; ཐ་ར་ཐོ་ཤེ་ཐ་ཐ་ཐ་ *tha-ra tho-re*
be-hag-pa to scatter, to throw loosely about
(*Jā.*).

ཏ་ར་མ་ *tha-ram* 1. ལུས་ལྷོ་ལྷོ་ vile, mean: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ he prayed to *Ggen-rab* that the vile ones should be laid under chains (*Bon*). 2. a medicinal herb in *Lh.*, *Plantago major* (*Jā*). ཐ་ར་མ་ཐུ་ཐུ་ *tha-ram* *phru-wa* *good-par* *byed* the herb *tharam* stops diarrhoea. 3. the breadth of a plain (*Sch.*).

ཐ་ར་མ་མ་ *tha-rang* = ཐུ་མ་མ་ *gtang-ma* adj. full.

ཐ་ར་མ་ *tha-ru* the utmost limit (*Sch.*).

ཐ་ལོ་ *tha-lo* in *W.* a sort of red cloth (*Jā*).

ཐ་ལོ་ *tha-gal* བཟོ་ལོ་, ལུས་, ལྷོ་ལྷོ་ 1. modest, lowly; base, ugly. 2. a mischievous person, one who is inferior, cruel, and mischief-making: ཐ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ (Ya-sol. 11) now-a-days the incarnations of great and sanctified souls do not make show of greatness but live in modest and humble manner. ཐུ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ *skyes-bu* *tha-gal* མི་འདོ་ a n'er-do-weel.

ཐ་ལོ་ I: *Thag* 1. n. of a place in Tibet: ཐ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ at the time he was engaged in the acquirement of perfection at *Rgya-ho* in *Thag* (*Deb. 5*). 2. for ཐ་ལོ་ the palate. ཐ་ལོ་ལྷོ་ *thag-bgram* = ཐ་ལོ་ *bgram-so* ལུས་ the human palate. swelling of the tongue.

ཐ་ལོ་ II: distance: ཐ་ལོ་ལྷོ་ *thag oi-tsam* how far; ཐ་ལོ་ *ma-thag* only now, just now, gen. with a verbal root: ཐ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ he that has arrived just now (*Gr.*); ཐ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ (the passages) that have been explained just now; as an adv. gen. ཐ་ལོ་ལྷོ་ *ma thag-tu* or only ཐ་ལོ་ *ma-thag* frq., e.g., ཐ་ལོ་ལྷོ་ as soon as he had heard; ཐ་ལོ་ལྷོ་ *do-ma thag-tu* immediately (from *Jā*).

ཐ་ལོ་ལྷོ་ *thag* *ho-wa* or ཐ་ལོ་ལྷོ་ *thag-ho-mo* ལུས་ near; proximity; ཐ་ལོ་ལྷོ་ do not be familiar, keep at a distance. ཐ་ལོ་ལྷོ་ *thag* *ho-sar* *dad* sit near, in the vicinity.

Syn. ཐ་ལོ་ལྷོ་ *ho-log*; ཐ་ལོ་ལྷོ་ *ho-phkor*; ཐ་ལོ་ལྷོ་ *drul-na-mo*; ཐ་ལོ་ *glo*; ཐ་ལོ་ལྷོ་ *the-phkor* (*Mon.*).

ཐ་ལོ་ལྷོ་ *thag-ran* fibre from the bark of plants or trees, &c., v. ཐ་ལོ་ *ran-ma*.

ཐ་ལོ་ལྷོ་ *thag-ris* ཐ་ལོ་; distance; distant: ཐ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ *thag-ris-po* *ma-byed* do not make it distant; ཐ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ a neighbour is a hundred times better than a relation residing at a distance. ཐ་ལོ་ལྷོ་, v. ཐ་ལོ་.

Syn. ཐ་ལོ་ལྷོ་ *gyas*; ཐ་ལོ་ལྷོ་ *rgyal-ris*; ཐ་ལོ་ལྷོ་ *tsal*; ཐ་ལོ་ལྷོ་ *chos-ris-wa* (*Mon.*).

ཐ་ལོ་ལྷོ་ *thag-ris-po* or ཐ་ལོ་ལྷོ་ *thag ris-mo* far distant, a great distance; ཐ་ལོ་ལྷོ་ *sa-thag ris* a far or remote country. ཐ་ལོ་ལྷོ་ *thag ris-po* *na* from afar, from a distance.

ཐ་ལོ་ལྷོ་ *thag good-pa* vb. a. (ཐ་ལོ་ལྷོ་ *thag chod-pa* or ཐ་ལོ་ལྷོ་ *thag-chod-pa* vb. n. or passive) 1. to cut the cord, sever, disconnect; to abandon: ཐ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ I am glad at having severed the connection with my family; ཐ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ the hope of going has been given up. Acc. to *Sch.* ཐ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ *ho-thag good-pa* = to wean (a child); ཐ་ལོ་ལྷོ་ *ho-thag chod* deliberation is cut off, the matter is decided or resolved upon. 2. to decide, resolve, determine: ཐ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ it was determined to murder the king; ཐ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ if you both positively refuse to give me a wife. ཐ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ to be sure, to decide, be certain: ཐ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ as it is quite certain that he has died; ཐ་ལོ་ལྷོ་ *good thag-chod*

there are certainly: མཐུན་པོ་ཐག་ཐག་ *chos dar poñ thag-choq* it is quite certain that religion will spread; ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ being immovable in contemplation.

ཐག་ཐག་ *thag boag-pa* is same as ཐག་ཐག་ ཐག་ཐག་ decided, finished. ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ *la-ni phyogs de-la mi-thig thag-choq zer* (*Idem*. 31).

Syn. ཐག་ཐག་ *thas-pa*; ཐག་ཐག་ *phyas-chaq* (*Idem*).

ཐག་ཐག་ *thag-choq* certainty; surety, evidence: ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ but one should know for certain, one must be sure of it (*Mil.*); ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ you, the ascetic (*yogi*), firm in meditation (*Jā.*).

ཐག་ཐག་ *thag-thag* the noise made by the fingers on a door, etc., an onomatopoeic word; ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ to knock on or at the door.

ཐག་ཐག་ *thag-pa* or ཐག་ཐག་ 1. ཐག་ a creeping plant, root 2. ཐག་ ཐག་ a rope, cord; ཐག་ ཐག་ *bal-thag* rope made of wool; ཐག་ཐག་ *rtaid-thag* rope of the long hair of the Yak; ཐག་ཐག་ *rtas-thag* or ཐག་ཐག་ *phon-thag* rope of grass; ཐག་ཐག་ *kaqa-thag* iron-chain, wire-rope; ཐག་ཐག་ *ras-thag* cotton-rope, bandage (*Jā.*). ཐག་ཐག་ *thag-mig* mesh of a net (*Sak.*); ཐག་ཐག་ *thag-so* rope-work; rope maker's work; ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ *thag-khra sbrul-nythoñ-wa* lit. mistaking a spotted string for a snake; fig. to be helpless, to be very afraid of. ཐག་ཐག་ ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ to be attached or tied by a rope (*A. K. 1-16*). ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ we shall watch, defending you in all sincerity (*Surañ. 124*).

ཐག་ཐག་ཐག་ *thag-pa gsum* fig. the three fetters: (1) ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ to preserve an undisturbed or undeviated memory; (2) ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ for a long time to remain

unagitated and without expressing pain (3) ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ to sit still for a long time unmoved (*Bon*).

ཐག་ཐག་ *thag-gru* = ཐག་ཐག་ *tha-gru*.

ཐག་ཐག་ཐག་ *thag-kyi* = ཐག་ཐག་ *thag-ris* distant, remote; also late. ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ important cases of long-suffering patients coming from a distance (*D. cel. 11*).

ཐག་ཐག་ *thag-ma* = ཐག་ཐག་ *hjam-pa* or ཐག་ཐག་ *gñen-pa* soft or fine (of cloth, woollens, etc.); ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ of the two kinds of grey (woollens) of fine texture (*Jig.*).

ཐག་ཐག་ཐག་ *Thag-hsah ris* an epithet of the lord of the *Aura* or ཐག་ཐག་ demi-gods.

ཐག་ཐག་ *thags* texture, web. ཐག་ཐག་ཐག་ *thags-kyi rgyu* ཐག་ཐག་ any stuff with which to weave, warp.

ཐག་ཐག་ *thags-khri* ཐག་ weaver's loom.

ཐག་ཐག་ཐག་ *thags-nykhan* ཐག་ཐག་, ཐག་ཐག་ 1. the spider, a weaver. 2. ཐག་ཐག་ *teher bithag* a fence of thorny plants (*Idem*). ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ *thags-nykhan* ཐག་ lit. the weaving insect; a spider.

ཐག་ཐག་ཐག་ *thag-agru bu* or ཐག་ཐག་ *gru-gu* balls of thread or yarn to weave with.

ཐག་ཐག་ཐག་ *thags-thogs* impediments (*Os.*).

ཐག་ཐག་ཐག་ *thags bithag-pa* 1. ཐག་ to weave. 2. = ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ *thags bithag-nykhan* a weaver.

ཐག་ཐག་ཐག་ *thags mal-ma* thread or yarn.

ཐག་ཐག་ཐག་ *thags-apun* ཐག་ thread stretched cross-wise in weaving.

ཐག་ཐག་ཐག་ *thags-bran byed-pa* to begin the warp (*Jā.*).

ཐག་ཐག་ *thags-ra* weaver's yard.

+ ཐག་ཐག་ *thags-ran* = ཐག་ཐག་ *bithags-pa* attached, tied, bound, fastened.

ཨ་ཁྱ་ *thañ* I. = གན་ཅིག *skad-gig* 刹那, a moment, an instant; གན་ལྟེན *thañ-gog* one moment, a very short time; གན་ལྟེན་ལྟར་བྱུང་བ་ *tsuk-ba* momentary; ཡིག་ཨ་ཁྱ་ *tshig-thañ* one moment; ལེན་ཨ་ཁྱ་ *lshi-thañ* four moments; གན་ཅིམ་ *thañ-tsam* = ལུང་ཅིམ་ or ལུང་ཅིམ་ a little while.

སྐྱ་ II : 1. a plain, steppe; but the Tibetan plain is never level and always of a basin-like or hollowed configuration. སྐྱ་ མཁོ་ *gran-thaā* a fenny or swampy plain (Cs.). སྐྱ་ མཁོ་ *spaā-thaā* a green grassy plain, meadow; སྐྱ་ མཁོ་ *ṛta-thaā* steppe; སྐྱ་ མཁོ་ *Byaā-thaā* the northern steppes of Tibet, commonly called the Jang-thang. སྐྱ་ མཁོ་ *bye-thaā* sandy plain or desert. སྐྱ་ མཁོ་ *hol-thaā* ground covered with clover, pasture ground, grassy plain, (*Jā.*); སྐྱ་ མཁོ་ *gag-thaā* a gravelly plain. 2. when used with the word རྒྱ, *thaā* signifies price, value. It is also used pleon. རྒྱ་ མཁོ་ *id.* རྒྱ་ མཁོ་ རྒྱ་ *rin-thaā*—can dear, precious; རྒྱ་ མཁོ་ *yon-thaā* in *W.* income, profit; in *C.* = the measure of anything. རྒྱ་ མཁོ་ *lo-thaā* the measure of produce, i.e., grain; also yearly tribute; རྒྱ་ མཁོ་ རྒྱ་ མཁོ་ *lo-thaā good-pa* to fix yearly tribute; རྒྱ་ མཁོ་ *sa-thaā* (a person's) measure of food taken at each meal; capability of eating. 3. clear, serene: རྒྱ་ མཁོ་ *nam-thaā* a cloudless sky, fine weather; རྒྱ་ མཁོ་ *ḥkaḥ-thaā* clear order or command; རྒྱ་ མཁོ་ *ḥkaḥ-thaā-yig* plain or clear decree or order. རྒྱ་ མཁོ་ *paḍ-ma thaā-yig* is the abridged collection of legends about Padma Sambhava. 4. རྒྱ་ མཁོ་ *thaā* in རྒྱ་ མཁོ་ signifies potion, plain decoction, or mixture to be drunk after a medicinal pill has been taken; རྒྱ་ མཁོ་ *ja-thaā* plain tea. རྒྱ་ མཁོ་ *ṛkaḥ-thaā* on foot (*Jā.*).

ཐང་ལྗ *than-ka* or ཐང་ལྗ *than-ga* 1. a plain, a flat field, alluvial plain. 2. resp. ལྷ་ཐང་ *shā-thān* a portrait, a painting; ཐང་ལྗ *than*

sku or *ṣku*: *sku-thaṣ* a picture or representation of a deity on cloth or paper.

२५१ *thañ-dhar* 1. white-tailed eagle
(*Seh.*). 2. a greyhound.

ཅན་གྱི་ ཐལ་སྒྲུང་ (*lit.* white plain), a locality near Lhasa; ཅན་གྱི་ཁ་རྩེ་དཀར་པོའི་ཕྱོད་ལོ་ལྷོ་ལྗོངས་ཤིག་ལ་ཡོད་པའི་མཆོད་རྟེན་གྱི་ཁྱེད་ལུང་། to the west of Lhasa in that place there was a monastery called *Thab-stya dgon-pa* (*Deb.* 4, 18).

* *ꠘꠞꠞ ꠘꠞꠞ-ꠘꠞꠞ* cedar used medicinally (Med.). * *ꠘꠞꠞ ꠘꠞꠞ-ꠘꠞꠞ* colloq. of * *ꠘꠞꠞ ꠘꠞꠞ-ꠘꠞꠞ*. * *ꠘꠞꠞ ꠘꠞꠞ-ꠘꠞꠞ* cedar nuts (Sch.).

*k'k' thañ-khrud 1. bastard (Set). 2. =
*k'g thañ-ahn.

ॐ-ॐ *that khrom* ॐ-ॐ *that-*
phrom a medicinal herb of white and black
species; bears the thorn-apple used for
intestinal worms.

㗎𪛗 *thai-chu* gum.

Syn. ཇཔ་གོས་ *dpal-gos* (Mon.); ཇེ་མི་
wa (Med.).

ཐང་ཅུང་གི་ཐོག་ *Thang-chung gtsok-po* n. of a river passing by Thang Chung in Tibet (*Deb. 7, 34*).

**ṭhaṇ-brah* lit. a place in a plain, an encampment on a plain: *ṭhaṇ-brah* at night he stayed encamping in a (dried) water-course (A. 74).

ཅུ་མ་མེ་ལྷ་ *Thaṁ-ma me-sgron* an epithet of a deity of the Bon pantheon resembling Maitreya in his attributes: ལྷ་པ་ལོ་མེ་ལྷ་ལྷ་ ལེ་མ་ལེ་མ་མེ་ལྷ་ལྷ་ ལེ་མེ་ལྷ་ལྷ་ between the chief great teacher Kunsang and *Thaṁ-ma me-sgron* there arose eighteen (*B. grub. I*).

~~အမှတ်~~ *thañ-mar* (lit. tree-butter or oil)
a balsam; acc. to *Cs.* tar.

အ.၄ *than-tshwa* salt obtained from a dry place, quarried salt : အ.၄ကရဲဃုမ္ဘာ
ဓနုမ္ဘာ rock-salt (collected from dry places)

soothes evil-spirits and produces the three evils—phlegm, bile and wind (*Med.*).

ཐང་གཤམ་ *thañ-gshal* = ཐང་མཐུ་ *thañ-hjal* survey; map or plan of a place (*Rtsii.*).

ཐང་གཤི་ *thañ-gahi* = རྒྱ་ཐང་ price, market-price; ཐང་གཤི་ཐང་ reduction of the cost price: the market price abates (*Jā.*).

ཐང་པོ་ *thañ-po* enduring, able to stand fatigue; able and hardy, strong, tense; fig. tight, firm, also tenseness: ཐུག་པོ་ཐང་པོ་ *gung-po thañ-ham* are you strong? ཐང་པོ་ཐང་ *thañ good-po* to tire, fatigue.

ཐང་པོ་ *thañ chad-pa* or ཐང་པོ་ *thañ chod-pa* fatigue; to be fatigued, tired, wearied. Syn. ཐང་པོ་ *hal-wa*; ཐུག་པོ་ *dub-pa*; ཐང་པོ་ཐང་པོ་ *ñon-moñe-pa* (*Mñon.*).

ཐང་གི་ཐང་པོ་ *thañ-ga good-po* to strain, to stretch: ཐང་གི་ཐང་པོ་ཐང་གི་ཐང་ exert yourself on the side of virtue (*D.R.*).

ཐང་པོ་ *thañ-lhod* tight and loose; the fit of clothing. ཐང་པོ་ཐང་པོ་ *thañ-lhod med-pa* neither strict nor mild or relaxed. ཐང་པོ་ཐང་པོ་ཐང་པོ་ཐང་པོ་ཐང་པོ་ (*D. col. 11*) as to arriving at detail, making the investigations without relaxation or strictness.

ཐང་པོ་ *Thañ-ju* n. of one the emperors of China of the great T'ang dynasty. ཐང་པོ་ཐང་པོ་ *Thañ-the juñ* emperor Taijung whose daughter was married to king *Sronñtsan sgam-po* about the year 633 A. D.

ཐང་པོ་ *thañ-thuñ* = ཐང་པོ་ inferior, unimportant; ཐང་པོ་ཐང་པོ་ཐང་པོ་ included in the inferior class of artisans (*Rtsii.*).

ཐང་པོ་ *thañ-du* 1. in the opinion of ; ཐང་པོ་ཐང་པོ་ཐང་པོ་ཐང་པོ་ although little reliable hope remained, yet in the opinion of some (*J. Zan.*). 2. for ཐང་པོ་ཐང་པོ་ *thañ-yig-tu*.

+ ཐང་པོ་ *thañ-la* = ཐང་པོ་ཐང་པོ་ *hkram-pa* spread over.

ཐང་པོ་ *thañ-ñiñ* ཐང་པོ་, ཐང་པོ་, ཐང་པོ་, fir, pine; deodar tree.

Syn. ཐང་པོ་ཐང་པོ་ *ñeud-hdsin*; ཐང་པོ་ཐང་པོ་ *thañ-chu-ñiñ*; ཐང་པོ་ཐང་པོ་ *ljon-pa ser-po*; ཐང་པོ་ཐང་པོ་ *gñom-ñiñ* (*Mñon.*).

ཐང་པོ་ *Thañ-sag* n. of a district in Phanyul, W. N. W. of Lhasa (*Loñ. 11*).

ཐང་པོ་ *thañ-thañ* strained to utmost: ཐང་པོ་ཐང་པོ་ *ga-thañ-thañ* to the utmost of one's muscles.

ཐང་པོ་ 1. aside, in one direction. ཐང་པོ་ཐང་པོ་ཐང་པོ་ leaving aside body and soul, e.g., sacrificing his body and soul (for the sake of his religion). ཐང་པོ་ཐང་པོ་ situated on the direct west of it (*A. 65*); ཐང་པོ་ཐང་པོ་ cut off from the flesh only. 2. in C. entire, whole, untouched (*Jā.*).

ཐང་པོ་ *thañ-ka* 1. the direction, straight forward. ཐང་པོ་ཐང་པོ་ཐང་པོ་ upward and downward, and in every direction; ཐང་པོ་ཐང་པོ་ straight upward and downward: ཐང་པོ་ཐང་པོ་ཐང་པོ་ from the direction where Atis'a resided were noises and voices in the distance (*A. 27*); ཐང་པོ་ཐང་པོ་ go straight on, in the direction of that which moves or walks horizontally, i.e., ཐང་པོ་.

ཐང་པོ་ཐང་པོ་ཐང་པོ་ *thañ-kahi ñjig-rtan-gyi khams* ཐང་པོ་ཐང་པོ་ཐང་པོ་ the animal kingdom; one of the twenty-four regions of the world (*M.V.*).

ཐང་པོ་ *thañ-kar* each for himself (*Glr.*) (*Jā.*).

ཐང་པོ་ *thañ-kya* or ཐང་པོ་ཐང་པོ་ *thañ-kar la* 1. straight on; just so, in colloq. 2. = ཐང་པོ་ *de-hdra* like that, so.

ཐང་པོ་ *thañ-dgu* n. of a number (*Ya-sel. 58*).

ཐད་དེ *thad-du* towards, in straight direction; over against, in presence of; exactly in the direction of a thing.

ཐད་དེ *thad-drañ* straight, not bent or crooked: རྒྱུ་ཐད་དེ་ཐད་དེ་ཐད་དེ་ two doors directly opposite to one another illumined the inside space (*Jig.*).

ཐད་དེ་དེ *thad drañ-na* directly ahead.

ཐད་དོ *thad-do* the remnant of the carcass of a sheep killed.

ཐོད *thamd* abbr. of ཐམས་ཅད་ *tham- cad* whole, all.

ཐོན་ *than* = ཐུག་ a reply (esp. in the dialect of Upper Tibet); ཐུག་ཐོན་ *than hskur* = ཐུག་ཐོན་ལ་ *lan-hskur-wa* to send a reply: ཐུག་ཐོན་ཐོན་ཐོན་ཐོན་ཐོན་ again having gone (there) and come down back, he could not send a reply (*A. 15*).

ཐོན་ཐོན་ *than-kor* or ཐོན་ཐོན་ *than-skor* = ཐོན་ཐོན་ ཐོན་ཐོན་ a vassal or feudatory chief; acc. to *Sch.* surrounding country.

ཐོན་ཐོན་ *than-thun* a little (*Sch.*)

ཐོན་པ་ *than-pa* = ཐོན་པ་ཐོན་པ་ rainlessness, drought, want of rain; also ominous: ཐོན་པ་ཐོན་པ་ཐོན་པ་ཐོན་པ་ if the king (*Cakravartti-rāja*) feels thirsty drought comes into this world (*A. 26*).

Syn. ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *gnam-gyi byige-pa*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *gnam-gyi skyon*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *char-med steñ-bbar*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *tsha-wa-ñen*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *mu-go hskyed*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *shod-kyi hgegs*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *gnam-gyi ñer-hishe*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *gnam-dmag* (*Mñon.*).

ཐོན་པ་ *than-bya* lit. the bird of drought, i.e., of ominous appearance and cry, defined as ཐོན་པ་ཐོན་པ་ཐོན་པ་ཐོན་པ་ the owl and other monster birds the cry of of which prognosticates evil.

ཐོན་པ་ *thab* or ཐོན་པ་ *me-thab* 1. ཐོན་པ་ཐོན་པ་ resp. ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *gsol-thab* fire-place, hearth;

ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *long-thab* iron-stove; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *thab-gor* the hearth is running over, i.e., the food placed on it runs over in boiling; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *thab* a hearth to cook food; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *steg gi thab* an oven to burn sacrificial offerings; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *me-thab* the burnt clay of a hearth purges intestinal worms (*Med.*).

ཐོན་པ་ *thab-ka* or ཐོན་པ་ *thab-kha* ཐོན་པ་, ཐོན་པ་ hearth, fire-place; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *thab-ka tsam-yod* how many fire-places, i.e., households, are there? (*Jā*). ཐོན་པ་ཐོན་པ་ then the female Bandā prepared a hearth for cooking food for the lord (*Atis'a*) (*A. 105*).

Syn. ཐོན་པ་ *thab-ogyid*; ཐོན་པ་ *ogyid-bu*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *gyos-thab*; ཐོན་པ་ *me-thab*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *gyos sa* (*Mñon.*).

ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *thab ka-wa* or ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *thab kha-pa* = ཐོན་པ་ *ma-chen* a cook.

Syn. ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *lag-bde*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *bdren-thab*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *chag-tshab-wa*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *zag-gñer*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *zag-byed*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *hished-byed-ma*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *zan-ma*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *gyos-ma*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *thab ka-pa*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *gyos-dpon*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *lag-bdehi dpon-po* (*Mñon.*).

ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *thab-khag* different kinds of hearth: ཐོན་པ་ཐོན་པ་ཐོན་པ་ there were many kinds of hearths (*Btsi*).

ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *thab-khañ* ཐོན་པ་ཐོན་པ་ kitchen, cook-house = ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *thab-tshab*.

Syn. ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *tshab-bañ*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *tsoro-khañ*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *gyos-khañ*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *hishod-pañ*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *gnos*; ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *gsol-khañ* (*Mñon.*).

ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *thab-khro* a cauldron or large bell-metal vessel to cook food, tea etc.

ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *thab-ogyid* = ཐོན་པ་ *thab-ka* hearth, a cooking tripod.

ཐོན་པ་ཐོན་པ་ *thab-egrom* a chest or basket wherein cook's utensils, etc., are kept.

ཐམ་ཐམ་ *thabg-lam* ལུགས་ཀྱི་འཕུལ་པ་ a resource.

ཐམ་ཐམ་ཐམ་ཐམ་ *thabg-ges ldan-pa* ལུགས་ཀྱི་འཕུལ་པ་ possessed of resources (*A. K.* 1-4).

ཐམ་ཐམ་ཐམ་ཐམ་ *Thabg-ges bdag-nid* ལྷོ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ Kālachakra doctrine.

ཐམ་གྱི་ *tham-ga* or ཐམ་ཀྱི་ *tham-ka* a seal, sign (*Cs.*); incorrect forms ཐམ་གྱི་ *tha-na-ga* and ཐམ་གྱི་ *thu-mag*, v. ཐམ་ཀྱི་ *dam-kha*.

ཐམ་ཐམ་ *tham-tham* or ཐམ་ཐམ་ཐམ་ *tham me-wa* uncorrected, scattered, dispersed. ཐམ་ཐམ་ཐམ་ཐམ་ *tham-tham byed-pa* = ཐམ་ཐམ་ཐམ་ *htham-pa* (*Jā.*).

ཐམ་པ་ *tham-pa* (sometimes ཐམ་པ་ *them-pa*) complete, full—almost exclusively used as a pleonastic addition to the tens up to a hundred.

ཏ་ ཐམ་ལ་ *tham-lag* = མན་ལ་ *man-lag* ལུགས་ཀྱི་ precept, moral instruction.

ཐམ་སྐུ་ཅན་ *thamg-cad* རྒྱལ་པོ་, རྒྱལ་པོ་ *subst.* and *adj.* the whole, all; added to the singular number it gives a plural sense: ཐམ་སྐུ་ཅན་ the whole empire; ཐམ་སྐུ་ཅན་ the whole body ails; ཐམ་སྐུ་ཅན་ all the copper of Tibet; ཐམ་སྐུ་ཅན་ all those; ཐམ་སྐུ་ཅན་ ཐམ་སྐུ་ཅན་ all of them one by one; ཐམ་སྐུ་ཅན་ ཐམ་སྐུ་ཅན་ *thamg-cad-kyi thamg-cad* རྒྱལ་པོ་ཅན་ or རྒྱལ་པོ་ཅན་: all in all; everything out of the whole.

ཐམ་སྐུ་ཅན་ *Thamg-cad skyobg* (*Vis'vabhu*) the third of the six earthly Buddhas, who succeeded each other prior to the appearance of Shakyamuni.

ཐམ་སྐུ་ཅན་ *thamg-cad mkhyen-pa* = ཐམ་སྐུ་ཅན་ the omniscient, the all-knower, an epithet of Buddhas and *Bodhisattvas*. The incarnate lamas of Tibet are also by courtesy addressed by this title.

ཐམ་སྐུ་ཅན་ *thamg-cad sgrol* བུ་མཁའ་མཁའ་ 1. a general epithet of Buddha, lit. the deliverer

of the universe. 2. *Vis'vantara*, name of a prince believed to have been Buddha Gautama in his last-but-one birth.

ཐམ་སྐུ་ཅན་ *thamg-cad rtogs* = ཐམ་སྐུ་ཅན་ ཐམ་སྐུ་ཅན་ a general epithet of Buddhas and *Bodhisattvas*.

ཐམ་སྐུ་ཅན་ *thamg-cad mthoñ* རྒྱལ་པོ་ཅན་ lit the all-seeing; an epithet of Buddha.

ཐམ་སྐུ་ཅན་ *thamg-cad rnam-par bbyed* རྒྱལ་པོ་ཅན་ renouncing or giving up every thing.

ཐམ་སྐུ་ཅན་ *thamg-cad pa* རྒྱལ་པོ་ཅན་, རྒྱལ་པོ་ཅན་ all.

ཐམ་སྐུ་ཅན་ *thamg-cad tshe* རྒྱལ་པོ་ཅན་ at all times; also, frequently (*A. K.* 1-2).

ཐམ་སྐུ་ཅན་ *thamg-cad gsigs* = ཐམ་སྐུ་ཅན་ ཐམ་སྐུ་ཅན་ epithet of *Bodhisattvas* of higher order like Avalokites'vara.

ཐམ་སྐུ་ཅན་ *thamg-cad yod-par smra-wahs gde-bdun* the seven sections of the Sarvāstivādin school of early Buddhism — (1) ཐམ་སྐུ་ཅན་ *Mahis'āsaka*, (2) ཐམ་སྐུ་ཅན་ *Kāś'yapiya*, (3) ཐམ་སྐུ་ཅན་ *Dharma gupta*, (4) ཐམ་སྐུ་ཅན་ *Tāmra s'ātiya*, (5) ཐམ་སྐུ་ཅན་ *Vibhajya vādin*, (6) ཐམ་སྐུ་ཅན་ *Bahu-s'rutiya*, (7) *Mūlasarvāstivāda*.

ཐམ་སྐུ་ཅན་ *thamg-cad las hdaq* རྒྱལ་པོ་ཅན་ passed beyond all, out of the reach of all.

ཐམ་སྐུ་ཅན་ *thamg-cad skyobg* ཐམ་སྐུ་ཅན་ n. of a mystical treatise containing metaphysical discussions on the nature of the soul, etc. (*K. g.* 3 207).

ཐམ་སྐུ་ཅན་ *thamg-pa* 1. to lock together, to hold fast with the arms, either in love, or with anger. ཐམ་སྐུ་ཅན་ so *thamg-pa* lock-jaw. 2. to stick fast; ཐམ་སྐུ་ཅན་ ཐམ་སྐུ་ཅན་ to stick fast in sand: ཐམ་སྐུ་ཅན་ ཐམ་སྐུ་ཅན་ there was heard the cry of a lagomys mouse clinging fast

to the wall behind Atis's back (A. 106).

ཐའི་ཁ་ལོ་ཀླ་མ་ *Thabi-kaḥ Loḥu-kyun* in Chinese = རྒྱ་ལོ་ཀླ་མ་ the most excellent; or ཁོ་ཐོ་ལོ་ཀླ་མ་ the chief lord; epithets of the founder of Taoism (*Grub.* 14).

ཐུ *thahu* 1. capsule (*Vai-ṣṇ.*) 2. peach (*Wis.*).

ཐར་ཐོར་ཐོར་ཐོར་ *thar-thor* for ཐར་ཐོར་ *thar-thor*.

ཐར་ཆུང་པ་ *thar chud-pa* = ཐོན་ཆུང་པ་ *khron-bu* a small well (mystic) (*Mik-rda.*).

ཐར་ཐོར་ *thar-thor* scatteredly, not together.

Syn. ཐར་ཐོར་ *tha-re tho-re*; ཐོར་ཐོར་ *thor-re-wa*; ཐོ་ཐོ་ཐོ *co lo-wa* (*Mdon.*).

ཐར་ཀླ་ *thar-ku* a kind of medicinal root used as a purgative: ཐར་ཀླ་ཐོན་ཐོན་ཐོན་ཐོན་ *Thar-ku* cures all disease caused by heat and cold (*Med.*).

Syn. ཐོ་ཐོ་ *re-mo*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *re-mo can*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *byed-ma*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *khu-wa ldan*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *tha-dad phren-lan*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *bubi phren-lan*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *char-bbab*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *by-wabi lo-ma* (*Mdon.*).

ཐར་པ་ I: *Thar-pa* n. of a place near Dong-tse in Tibet. ཐར་པ་ཐོན་ཐོན་ *Thar-pa* n. of a Sanskrit scholar of Tibet who belonged to Tharpa.

ཐར་པ་ II: ཐོ་ཐོ་, ཐོ་ཐོ་, ཐོ་ཐོ་, ཐོ་ཐོ་, ཐོ་ཐོ་, ཐོ་ཐོ་ 1. freedom, salvation, liberty, emancipation, *Nirvāṇa*, supreme happiness, escape: ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *it will be serviceable for (my) liberty (Jā.)*. ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *hell from which there is no escape.* 2. adj. free; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *to become free*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *thar-war byed-pa to make free, liberate, to save.*

Syn. ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *byañ-grol*; ཐོ་ཐོ་ *shi-wa*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *mya-lan bdaṣ*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *chi-moḍ*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *nam-grol*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *byañ chub-pa*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *rdul-moḍ*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *rdul-bral*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *yañ erig-moḍ*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *don-dam*; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *hep-legs (Mdon.)*.

ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *thar-thabṣ* the means of release, liberation; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ means to escape from prison.

ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *Thar-pa chen-poḥi* *ṣṭo* the sūtra on complete deliverance of the soul (*K. d. a 388*).

ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *thar-paḥi blo-gros* = ཐོ་ཐོ་ཐོ་ the inclination for liberation; the metaphysical conclusions of religion; n. of a metaphysical work (*Mdon.*).

ཐར་པོ་ *thar-po* old, worn out; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *rgas pa* (*Mdon.*).

ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *thar-pa ḥshon-nu* n. of a Bon. arch-devil (*G. Bon. 38*).

ཐར་དཔག་ *thar-dpag* or ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *thar-bbag* a large plate, dish, platter.

ཐར་པ་ *thar-wa* 1. to be freed, to be liberated, absolved. 2. escape, to get through, to be able to pass; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *cha-la thar-wa* to get through water: ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *szs mi-thar* the food cannot pass through. ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *thar-du hjug-pa* to set at liberty, to acquit; ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ to pardon (a malefactor), to grant him his life, frq. to let live (animals) (*Jā.*); ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་ to be saved, fully released, gen. from any further transmigration.

ཐོ་ཐོ་ *Thar-rts* n. of monastery; also that of the residence of the lama of *Nor* in Tsang (*Loñ. 31*).

ཐོ་ཐོ་ *thar-lam* or ཐོ་ཐོ་ཐོ་ *thar-lam* the way to *Nirvāṇa* or emancipation.

ཐར་ལེགས་པ་ *thar-legs-pa* རྒྱུ་མཉམས་ purified; one who has acquired the means to escape sufferings.

ཐར་མ *thar-sa* place of refuge, means of escape; ཐར་མ་མི་འདུག་ there is no escape.

ཐར་མོང་ *thar-sol* = ཐར་མོང་ 1. has become old, worn out (*Rtsii*). 2. has been saved, has escaped.

ཐལ་ཐལ་ *thal* ལྷ་མོ་ the trumpet flower.

ཐལ་པ་ I: *thal-wa* མཚན་, ལྷ་མོ་, རམ་: dust, powder, ashes; ཐལ་པ་ *gog-thal* fire ashes; ཐལ་པ་ *thug-thal* roasted barley dried and portable; ཐལ་པ་ *bya-thal* dung of birds; ཐར་མོང་ burning embers. ཐལ་ཆུ་ *thal-chu* lye, ash-water used instead of soda for making tea. ཐལ་མེད་ *thal-chen* ashes of the dead; also a sort of gray earth used for be-daubing the face in masquerades (*Mil.*; *Jā*). ཐལ་ཐལ་ *thal-thag* (*Ld.*) bread baked in ashes; ཐལ་མོད་ *thal-mdog* ash-coloured; ཐལ་ཕྱག་ *thal-phyags* broom, dusting rag (*Sch.*).

ཐལ་པ་ II: = ཐལ་པ་ *hthal-wa* (*Cs.*) 1. to pass, to pass by, to step beyond; to miss a mark: ཐལ་པ་ཐལ་པོ་ the waves come flowing past (*Mil.*). 2. to elapse, be passed; to change or pass from: ཐོ་ལྷ་མཚན་ཐལ་ནས་ fifty years has been passed (*Vai-sh.*); ཐོ་ལྷ་མཚན་ཐལ་ནས་ ཐལ་པོ་ changing or turning from blue to red; ཐལ་པ་ཐལ་པོ་ ཐལ་པ་ཐལ་པོ་ ཐལ་པོ་ about nine years passed by, while he sat in meditation single-minded (*Hbrom.* 10-12). ཐལ་པ་ to be forward in speaking, bold. 3. to go or pass through: ཐལ་པ་ཐལ་པོ་ ཐལ་པོ་ to soar up and down before a rock; ཐལ་པ་ཐལ་པོ་ ཐལ་པོ་ to pass actually through it (the saints not being subject to the physical laws of matter); to shine, to light through: ཐལ་པ་ཐལ་པོ་ ཐལ་པོ་ to go

straight forward, to act without ceremony or disguise (*Jā*). 4. to come, to get to, to arrive at: ཐལ་པ་ཐལ་པོ་ ཐལ་པོ་ three years elapsed since they arrived; ཐལ་པ་ཐལ་པོ་ ཐལ་པོ་ where the parents have gone it is not known; ཐལ་པ་ safe arrival; ཐལ་པ་ཐལ་པོ་ ཐལ་པོ་ to arrive at: to attain (a blessed state) in a pleasant and speedy manner. 5. to be over, past, finished, done; ཐལ་པོ་ it is over, finished; ཐལ་པོ་ ཐལ་པོ་ the number sixty is completed; ཐལ་པོ་ ཐལ་པོ་ having disappeared, vanished; ཐལ་པོ་ ཐལ་པོ་ he is undone it is all over with him; ཐལ་པོ་ ཐལ་པོ་ by degrees it vanishes or dies away; ཐལ་པོ་ ཐལ་པོ་ the former agreement is no longer valid (*Jā*).

ཐལ་པོ་ different lengths, one object projecting beyond another; ཐལ་པོ་ to exceed the due measure (*Sch.*).

ཐལ་པོ་ཐལ་པོ་ *thal-ka rdo-rje* ཐལ་པོ་ a medicinal fruit; is described as ཐལ་པོ་ཐལ་པོ་ཐལ་པོ་ “in shape like a dog’s penis.” ཐལ་པོ་ཐལ་པོ་ཐལ་པོ་ *Thal-ka rdorje* relieves suppurations (*Med.*).

ཐལ་ཀར་ I: *thal-kar* or ཐལ་ཀར་ a white elephant; ཐལ་ཀར་ཐལ་ཀར་ཐལ་ཀར་ n. of the fabulous white elephant with six tusks; also the leader-elephant in a herd (*Fig.*).

Syn. ཐལ་ཀར་ཐལ་ཀར་ *glāṣ-pohi rgyal-po*; ཐལ་ཀར་ཐལ་ཀར་ *khyu-yi mgon-po*; ཐལ་ཀར་ཐལ་ཀར་ *glāṣ-pohi mchog*; ཐལ་ཀར་ཐལ་ཀར་ *spas-kyi glāṣ-po* (ཐལ་ཀར་) (*Māon.*).

ཐལ་ཀར་ *thal-hgyur* ཐལ་ཀར་ adherence; association; connected language. ཐལ་ཀར་ཐལ་ཀར་ *thal-hgyur-pa* one belonging to the *Prasaṅgika* school of the Buddhists.

ཐལ་ཀར་ཐལ་ཀར་ *thal ches-par hgyur* ཐལ་ཀར་ absence of connection; absence of adherence.

ཐལ་ཐལ། *thal-lcag* a slap (on the cheek);
ཐལ་ཐལ་ཐལ་ཐལ། *thal-lcag rgyab-pa* to slap on the
cheek, to give a box on the ear

ཐལ་ཐལ་ཐལ། *thal hrdaḥ-pa* a clap with the
hands (out of joy or scorn).

ཐལ་ཐལ། *thal-thal* ཅམ་ a particular number.

ཐལ་ཐལ། *thal-dreḥ* ཅམ་ n. of a medicinal
flower of the lily species; also ཅམ་ཐལ་ཐལ།
Anantamāla.

Syn. ཐལ་ཐལ་ཐལ་ཐལ། *so-htshohi bu-mo*; ཐལ་ཐལ་ཐལ་ཐལ།
ṣṭhah-yas rtsa; ཐལ་ཐལ་ཐལ་ཐལ། *śāo-saṅs ḥkhri-*
ciṅ; ཐལ་ཐལ་ཐལ་ཐལ། *ḥlu-yi lo*; ཐལ་ཐལ་ཐལ་ཐལ། *ma-tog phra-*
mo; ཐལ་ཐལ་ཐལ་ཐལ། *ba-glaṅ ḥerun*; ཐལ་ཐལ་ཐལ་ཐལ།
śāo-saṅs ṣṭhah-yas (*Mñon*).

ཐལ་ཐལ་ཐལ། *thal-phyogs* the party victorious
in a metaphysical disputation.

ཐལ་ཐལ། *thal-byi* the grey or cat-squirrel.

ཐལ་ཐལ་ཐལ་ཐལ། *thal-ḥahi ṣṭhi-po* ཅམ་ཐལ།, ཐལ་ཐལ་ཐལ།
a kind of sandal wood.

ཐལ་ཐལ་ཐལ། *thal-war hgyur* ཐལ་ཐལ། con-
nection.

ཐལ་ཐལ་ཐལ། *thal byuṅ-hgro-wa* 1. to move
or walk or rush fearlessly. 2. sbst. a hero.

Syn ཐལ་ཐལ། *dpah-wo*; ཐལ་ཐལ་ཐལ། *hyigs-med*;
ཐལ་ཐལ་ཐལ། *ṣṭhi-stobs-can* (*Mñon*).

ཐལ་ཐལ། *thal-ma* through and through (*Sch*).

ཐལ་ཐལ། *thal-mo* the palm of the hand:
ཐལ་ཐལ་ཐལ། *thal-mo sbyar-wa* ཐལ་ཐལ་ཐལ། to
fold the palms of the hands in devotion;
ཐལ་ཐལ་ཐལ། *thal-mo sman-pa* to give a slap on
the cheek, or box on the ear; ཐལ་ཐལ་ཐལ།
ཐལ་ཐལ་ཐལ། *thal-mo thal-war byed* ཅམ་ཐལ། ཅམ་ཐལ། sepa-
rated the hands that were joined to show
reverence.

ཐལ་ཐལ། *Thal-la tshal* n. of a place in
ཐལ་ཐལ། *Nag-roḥ* in *Kham*: ཐལ་ཐལ། ཐལ་ཐལ། ཐལ་ཐལ།
ཐལ་ཐལ། ཐལ་ཐལ། ཐལ་ཐལ། at *Thal-la tshal* in *Nag-roḥ*

rtsebs the chieftain and his subjects fought
(*Fig*).

ཐལ་ཐལ། *thal-tshah* (ཐལ་ཐལ།) closet, privy.

ཐལ་ཐལ། *thal-tshwa* a kind of salt, gen.
burnt salt: ཐལ་ཐལ་ཐལ། ཐལ་ཐལ། ཐལ་ཐལ། ཐལ་ཐལ།
salt subdues cold and swelling of the
stomach.

ཐལ་ཐལ། *thal-yas* (ཐལ་ཐལ།) n. of a number.

ཐལ་ཐལ། *thal-le* straight on; forthwith;
(*Hbrom*. 10).

ཐལ་ཐལ། *Thabi-dsi* (Mongolian) the title by
which the descendants of Jenghis Khan
the great Tartar conqueror are known.
According to Mongol law the fact of one's
bearing the title of *Thabi-dsi* exempts one
from taxation.

ཐལ། *thi* num. fig. 40.

ཐལ་ཐལ། *thi-gu* rope, string: ཐལ་ཐལ་ཐལ། ཐལ་ཐལ།
ཐལ་ཐལ། a golden cord descended from
heaven (*Fig*).

ཐལ་ཐལ། *thi-wa* ཐལ་ཐལ། 1. sandpiper, but
acc. to *Sch*. stock-dove; also ཐལ་ཐལ། plover,
lapwing. 2. ཐལ་ཐལ། in *C*. (*Jā*).

ཐལ་ཐལ། *thig* 1. ཐལ་ཐལ། "0" or numeral for
zero. 2. a line: ཐལ་ཐལ་ཐལ། ཐལ་ཐལ། to draw
a line; ཐལ་ཐལ། or ཐལ་ཐལ། a black line; ཐལ་ཐལ། a
red line; ཐལ་ཐལ། diameter. 3. also ཐལ་ཐལ།
carpenter's cord or string to mark lines
with any instrument used in drawing
lines; ཐལ་ཐལ། *skor-thig* a pair of com-
passes; ཐལ་ཐལ། slate-pencil, lead pencil,
also a line drawn with a lead-pencil (*Jā*).

ཐལ་ཐལ། *thig-skud* ཐལ་ཐལ། thread, yarn; also
straight line.

ཐལ་ཐལ། *thig-mkhan* ཐལ་ཐལ། sawyer.

ཐིག་པ་པ *thig-pa-pa* 1. one of the eight hot hells where the damned are sawn to pieces, lines being drawn upon them, v. ཐིག་པ་པ་. 2. black spot.

ཐིག་པ་པ *thig-pa-pa* a little, about the size of a line, a drop.

ཐིག་པ་པ *thig-pa-pa* proportion, symmetry (Cs.). ཐིག་པ་པ་པ *thig-pa-pa-pa* to proportion.

ཐིག་པ་པ *thig-pa-pa* ruler for ruling lines; also a level.

ཐིག་པ་པ *thig-pa-pa*, v. ཐིག་པ་པ *thig-pa-pa*.

ཐིག་པ་པ *thig-pa-pa* cotton or woollen chintz, on which there are different designs.

ཐིག་པ་པ *thig-pa-pa* the sea, ocean.

ཐིག་ལེ *thig-le* (ཐིག་ལེ) 1. semen virile. 2. ཐིག་ལེ, ཐིག་ལེ; ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ or ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ star or mark tattooed on the forehead as an ornament; an eye on a peacock's feather. 3. the concentration of what is diffused; par-excellence; ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ *sa-yi thig-le* ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ the chief or supreme person, king (A. K. 1-4); painting, mark, spot; ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ spotted, concentrated in spots; ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ the best or concentration of all religions. 4. ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ [complete, special] 8. 5. zero, naught (Vai-shi.). 6. a phase of mystic contemplation in which the seminal fluid is supposed to be inwardly absorbed into the arteries; also, the mystic fluid, itself: ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ the semen of the roma and *kyama* becomes increased (Mil.). ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ *thig-le kha chos-kyi khhor-lo hdi thegs-le gañ-wa-yin* that globe of the doctrine, his heart, has been filled with the mystical fluids. 7. said to= ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ the female monthly discharge. 8. as met. may= ཐིག་ལེ *glan-po*.

ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ *thig-le khog-ma* ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ n. of a celestial courtesan; a centre of all religions in which finally all the sects must unite.

ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ *thig-lebs lus* a leopard, snake (Milan.).

ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ *thig-pa* also spelt ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ *sil-wa* 1. a drop (A. K. 111-26): ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ from every drop; in drops, by drops; ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ rain drops; ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ a drop or globule of gold. 2. vb. to sprinkle or throw in drops.

ཐིག་ལེ *thig*, v. ཐིག་ལེ *hdiñ-ka*.

ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ *thig-pa* ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ n. of a dye.

ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ *thig-gi* ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ n. of a line or succession of noblemen in Tibet (Yig.).

ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ *thig-yug* a number (Ya-sel. 57).

ཐིག་ལེ *thib-pa*, v. ཐིག་ལེ *hthib-pa* and ཐིག་ལེ *gtib-pa*; ཐིག་ལེ *thib-thib* very dark, dense; ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ *smugs-pa thib-thib* fogs thickening.

ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ *thib-po* ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ 1. vanishing, disappearing. 2. ཐིག་ལེ, ཐིག་ལེ dark, dense, obscure, v. ཐིག་ལེ *hthib-pa* and ཐིག་ལེ *gtib-pa*; ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ a blessing devolving upon a person.

ཐིག་ལེ *thib-mo* dense, dark.

ཐིག་ལེ *thim-pa* (ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ *phags-ma khugs la*) ཐིག་ལེ, ཐིག་ལེ, ཐིག་ལེ to be lost (in some thing else), to melt down; to be dissolved being mixed up with another object; = ཐིག་ལེ ཐིག་ལེ and ཐིག་ལེ; gen. with ཐིག་ལེ or ཐིག་ལེ to disappear by being imbibed, to be absorbed; to pass into, to evaporate (of fluids); of a snake; to creep away, to disappear in a hole; frq. of the vanishing of rays of light, of a god, etc.; ཐིག་ལེ་ཐིག་ལེ to pass or sink into unconsciousness.

Syn. ཐིམ་པ་ *sim-pa*; ཐུ་པ་ *thu-wa* (*Mon.*).

ཐིམ་ཐིམ་ *thim-thim* n. of a number (*Yasol. 57*).

ཐིམ་ཀུན་ཕེང་མུར་ *Thihu kuan-thia-mur* n. of one of the Tartar Emperors of China belonging to the great Yuan dynasty. He invited the celebrated Karma Lama *Rat-byn* *Rdorje* to Peking (*LoA. 10*).

ཐིམ་ཆུང་ *Thil-chung* n. of a place in Tibet (*LoA. 8*).

ཐིམ་ཐོན་ *thil-ton* prob. for ཐིམ་ཐོན་ *thil-ton-pa* to enter into the depth of a conversation or expression; to fathom a secret.

ཐུ *thu* 1. num. fig. 70. 2. spittle: ཐུ་ཐུ་ to spit out of scorn or contempt at anybody (*K. du. 416*).

ཐུ་པ་ *thu-pa* skirt of a robe, coat-flap (*Khrif*).

ཐུ་པ་ *thu-wa* 1. vb. བཟུལ་ to pluck or collect flowers. 2.=ཐུ་ལྟུང་. 3. ཐུ་པ་ *thub-pa* able, powerful, capable of: རྒྱ་མཚན་གྱི་ཐུ་པ་རྒྱ་མཚན་ཐུ་པ་ (*Skin*) in measuring the bottom of perdition (with a fathoming stone) there is none more capable than man. 4. malicious, wicked, vicious: ཐུ་པ་ཐུ་པ་ *thug-pa-thu-wa* a malignant suffering or severe accident. 5. vb., v. ཐུ་པ་ *thhu-wa*.

ཐུ་པོ་ *thu-wo* 1. རྒྱུ་ལོ་ chief, senior, an elder brother. 2. བཅུ་ལུ་, བཅུ་ལུ་ quarrel, poison. 3.=ཐུ་པ་ *thug-pa* བཅུ་ལུ་ gruel made of barley flour.

Syn. རྒྱ་ལོ་ *jo-jo*; རྒྱ་ལོ་ *a-jo*; ཐུ་པོ་ *phu-to*; ཐུ་པོ་ཐུ་པོ་ *thog-ma-skyes*; ཐུ་པོ་ཐུ་པོ་ *shon-skyes*.

ཐུ་མོ་ *thu-mo* lady, mistress (*Cs.*).

ཐུ་མོ་ལོ་ལོ་ཐུ་མོ་ *Thu-mo al-than rgyal-po* a king of Mongolia who was famed for his patronage of Buddhism, *althan* in Mongolian signifying "golden." (*LoA. 11*).

ཐུ་རེ་ *thu-re* uninterrupted (*Sch.*).

ཐུ་ལུ་ *thu-lu* spittle; ཐུ་ལུ་ལུ་ or ཐུ་ལུ་ལུ་ to spit, to throw spittle; *thu-lu nag-po* occurs in *Glu. 3* as=withered flower.

ཐུ་ལུ་ *thu-lum* a lump of metal; in *W.* acc. to *Jā.* a cannon-ball.

ཐུག་ *thug* postp. c. accus. until, up to; in reference to time and space ཐུག་ until now; ཐུག་ཐུག་ཐུག་ for forty days; ཐུག་ཐུག་ over against the gompā, at the gompā. Adv.=only.

ཐུག་ཐུག་ *thug-sgra* or ཐུག་ཐུག་ great noise: ཐུག་ཐུག་ཐུག་ཐུག་ཐུག་ཐུག་ now each made great noise and rattling sounds (*Rdaa. 9*).

ཐུག་རྒྱ་ *thug-rda* (ཐུག་རྒྱ་གྲུ་ལོ་) the hairy tail of a yak fixed with a flag on the top of a Tibetan house. ཐུག་ཐུག་ *thug-tshom* the flag staff with a silken flag, or a yak's tail and hay attached to the top of a post and fixed on the roof of a monastery or house in Tibet (*Rtsa*).

ཐུག་པ་ I: *thug-pa* sbst. soup, broth; ཐུག་པ་ཐུག་ *thug-pa-thug* rice-soup; ཐུག་པ་ཐུག་ *bag-thug* meal-soup; barley-soup. ཐུག་པ་ཐུག་ *thug-pa thgrim-pa* ཐུག་པ་ཐུག་ to make barley gruel; the cook who prepares such; ཐུག་པ་ *rgya-thug* Chinese porridge, a sort of vermicelli-soup; ཐུག་པ་ *thug-thal*=ཐུག་པ་ *thug-tsam* flour of barley for making gruel or broth.

ཐུག་པ་ II: 1. to reach, arrive at, come to; c. dat. or termin: ཐུག་པ་ཐུག་ to reach the close of life; ཐུག་པ་ཐུག་ to reach to the

very bone; རིག་ཐུག་མོ or འཛིན་ཐུག་པ་ at the point of death; ལུང་ལ་ཐུག་ he was just on the point of seizing her. 2. to interview, to encounter; to meet, to light upon: ཐུག་ཐུང་ཅིང་པ་ to have an interview with (*Hibrom.* p. 7); འགྲུབ་པར་ཐུག་པ་ to fall in with robbers; གཤོར་ཐུག་པ་ resp. མཁ་མཁས་ *shal-gyal* personal interview. 3. colloq. to touch, to hit or strike against: ལག་པ་མི་ཐུག་མིན་ I shall not touch it, I shall not come near with my hand (*Jā.*).

ཐུག་མཁན་ *thug-chañ* agreement (*Soh.*).

ཐུག་ལས་ *thug-yas* 1. not to be reached, endless (*Ca.*). 2. n. of a very great number (*Ya-sol.* 37).

ཐུག་པ་མིན་པར་འགྲུབ་ *thug-pa med-par-hgyur* ལམ་ལུགས་ཀྱི་འགྲུབ་ possibility of the fallacy of *ad infinitum* (*Gram.*). ཐུག་པ་མིན་པར་འགྲུབ་པ་ *thug-med-las begre-pa* ལམ་ལུགས་ཀྱི་འགྲུབ་ chapter on the fallacy of *ad infinitum*.

ཐུགས་ *thugs* 1. བུ་མཛུགས་ the heart, gen. ཐུགས་ཀྱི་ *thugs-ka* breast, the heart: ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ the incarnation of a deity, originating in a ray of light which proceeds from the breast of that deity. 2. heart (in a spiritual sense), mind, soul, spirit, used resp. for རིགས་; ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་=ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ to be kept in the mind, in memory. 3. purpose, intention. In this sense it occurs in the well-known compound word ཐུགས་ཀྱི་མཁུ་མཁུ་ mercy, a favour. རིགས་ཀྱི་ཐུག་པ་མིན་པ་ ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ if so born the birth will be useless and for no purpose (*Lam.-fi.*). ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ *thugs-rab*=ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ wisdom, good heart; ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ *thugs-rug*=ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ assiduity, exertion; ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ *thugs-ges-pa* resp. for མིན་པ་ *gid-ges-pa* to believe; to know one's mind. *Thugs* is used also like *soms* in the colloq. pleonastically when mental feelings are expressed: རིགས་ཀྱི་ཐུག་པ་མིན་པ་ ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ ཐུག་པ་ I am glad to see you; *lit.* "there is joy in my mind to see you."

Syn. ཐུང་མིན་ *shin*; ཐུང་ཐུང་ཐུང་ *kun-kyed-byed*; ཐུང་ཐུང་ཐུང་ *gnam-ges rten*; ཐུང་ཐུང་ཐུང་ *gro-gi rten*; ཐུང་ཐུང་ཐུང་ *soms-kyi khañ-pa*; ཐུང་ཐུང་ཐུང་ *ga-yi-phohog* (*Mān.*).

ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ *thugs-gtoñ-wa* resp. ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ to muse, meditate, reflect.

ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ *thugs-gpro-wa* to be cheerful; to be merry.

ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ *thugs-dkar-wa* 1. white (clean) heart, sincerity. 2. there are 360 Bon gods called *Thugs-dkar*; and those who conduct religious rites to propitiate them are called *Thugs-dkar-wa* (*Rtsii.*). ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ one of the seven Bon ages (*G. Bon.* 35).

ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ *thugs-bekyod*=ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ 1. imbibing faith, an idea dawning in the mind. 2. kind remembrance: ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་མིན་པ་ ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ also may it please you to write me often as heretofore without becoming unsteady in your kind remembrance of me (*Yig. k.* 35).

ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ *thugs-mkhyen* resp. for ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ fore-knowledge.

ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ *thugs-bkbur oñ-bales* to accept responsibility: ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་མིན་པ་ ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ at the bottom there having been engendered a sense of responsibility.

ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ *thugs-bkhrugs* resp. for ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ *khañ-bkhrugs* agitation of the mind.

ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ *thugs-dgods* resp. for ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ consideration, thought, opinion, view.

ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ *thugs-rgyal* resp. for anger, wrath, indignation: ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་མིན་པ་ anger arises, is roused (*Jā.*).

ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ *thugs-dan* grief, sorrow, affliction.

ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ *thugs-dal-wa*=ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ to be sorrowful; sorrow: ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་མིན་པ་ ཐུགས་ཀྱི་ཐུག་པ་ be consoled, do not be grieved (*Bde.* 19).

ཐུགས་རྒྱུ་ *thugs-rje* lit. noble purpose or heart; generosity, pity, commiseration, compassion; a grace, favour, mercy, blessing: རྒྱུ་ཐུགས་ཀྱིས་ཐོག་པ་ pray, look graciously upon me: མ་ཐོག་ཐོག་ཐུགས་རྒྱུ་གཤམ་པ་ pray, be so kind as to send me some seeds (*Jā.*). ཐུགས་རྒྱུ་མ་ *thugs-rje-can* = ཐོག་པ་ཐོག་པ་ gracious, merciful, generous (*Māon.*). ཐུགས་རྒྱུ་ཐོག་ *thugs-rje che-wa*, ཐུགས་པ་ཐོག་པ་ merciful and loving (*Māon.*). ཐུགས་རྒྱུ་ཐོག་ *thugs-rje che* is one of the common expressions of thanks and courtesy = our "many thanks," "you are most kind," etc.

ཐུགས་རྒྱུ་ཐོག་ *Thugs-rje chen-po* an epithet of Avalokites'vara; the all-merciful one, a Buddha.

ཐུགས་རྒྱུ་ཐོག་པ་ *Thugs-rje byams-ma* an epithet of ཐུགས་རྒྱུ་ཐོག་པ་ *Stye-guñi bdag-mo* aunt and foster-mother of Gautama Buddha.

ཐུགས་རྒྱུ་ཐོག་པ་ *thugs-rje bdein-pa* to be compassionate, merciful; ཐུགས་རྒྱུ་ཐོག་པ་ *thugs-rje bdeag-pa* to shew mercy, to behave kindly.

ཐུགས་རྒྱུ་ཐོག་ *Thugs-rjeñi lha* an appellation of Avalokites'vara. There are four gods bearing the name of ཐུགས་རྒྱུ་ཐོག་ in the Bon pantheon of the later period; they are called by their attributes:—(1) ཐོག་པ་ཐོག་པ་ ཐུགས་རྒྱུ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ mercy flows to all the world uninterruptedly like a river; (2) ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ mercy inexhaustible as the basis of all things for the world of migratory existence; (3) ཐུགས་རྒྱུ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ blessings to all living beings evenly like as with the sun; (4) ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ mercy boundless like the sky.

ཐུགས་རྒྱུ་ཐོག་ *thugs-ñid* = ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *sema-ñid*.

ཐུགས་ཐོག་ *thugs-thub* resp. for ཐོག་པ་ཐོག་ 1. self-sufficient, not caring; thinking no

danger or injury will accrue from such and such action or steps, etc. 2. misappropriation of anything to one's self thinking that no notice will be taken: ཐོག་པ་ཐོག་པ་ ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ (*A. 75*) because he had misappropriated to himself half a pound of rice, he was born as a *Preta* of most insignificant power; ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *thugs thub-tu pyag-pa* to work with self-reliance, being confident of one's own abilities (*A. 75*).

ཐུགས་དཔལ་ *thugs-dam* = ཐོག་པ་ *yi-dam* 1. lit. holy opinion; advice. 2. oath, vow, solemn promise: ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ to take an oath, to make a vow. 3. a prayer, a wish in the form of a prayer; = ཐོག་པ་ 5. contemplation, the act of contemplating a deity (cf. ཐོག་པ་ and ཐོག་པ་ *agrub-pa*), meditation in general: ཐོག་པ་ཐོག་པ་ meditation increases, proceeds successfully; devotion. 4. a deity, a tutelary god or saint: ཐོག་པ་ཐོག་པ་ ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ not expelling me at any time outside the protection of the dorje of my tutelary god.

ཐོག་པ་ཐོག་ *thugs-bde* happy, cheerful.

ཐོག་པ་ཐོག་ *thugs-bdun* = ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *thugs-kyi bdun-pa* or ཐོག་པ་ཐོག་ *thugs-bdod*. ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ let your affection to me not be cast aside that I may be permitted to have a gracious interview (*Yig. k. 25*).

ཐོག་པ་ཐོག་པ་ *thugs-nas gcin-pa* very affectionate, loving letters: ཐོག་པ་ཐོག་པ་ ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ཐོག་པ་ I pray that your affectionate letters may also come to me unhindered as the motion of the wind (*Yig. k. 87*).

ཐོག་པ་ཐོག་ *thugs-mug* = ཐོག་པ་ *yi-mug* despair.

ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thugs brtee-wa* love, affection of the heart, compassion; resp. for ཐུག་པའི་མཉམ་པ་; frq. ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ལ་, ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ to look upon compassionately, to remember in mercy.

ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thugs-on bgro-wa* = ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ to think well of, approve of; to be agreeable; also adj. agreeable, pleasant, delightful; also sbst. pleasure, delight.

ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thug-sras* spiritual son; an appellation given to distinguished disciples of saints. Mañju-s'ri, Avalokites'vara, Vajrapāṇi, etc., are spiritual sons of Gautama acc. to the Mahāyāna School. Among the Bon, *Ha-sho*, *Mdo-gdud* and other saints are the spiritual sons of Shen-rab.

ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thug-la* three years old, of animals (*Sek*).

ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thug-wa* 1. short, low in size, of small dimensions: ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ a short stem. ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ distance in general; ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ short in size, a dwarf. ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thug-wa bshi* the four shortnesses of the members of the human body which are regarded as defects, viz:—ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ short neck; ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ short legs; ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ short back; ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ the lower parts of the arm or legs (*Mi*). ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ diminutive, short; ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ to become shorter. 2. ཐུག་པའི་མཉམ་པ་; ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ brief in respect of duration, of time.

Syn. ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *dmab-wa*; ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *orid-thug*; ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thug-lu*; ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *mi-tho*; ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *gtse-dman* (*Mkon*).

ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thug* (ལུ་མཉམ་པ་) 1. the hollow of a pillar. 2. coagulated milk, thickened milk with butter a dainty with yak herdsmen of Tibet. ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ ste pastry made of treacle and dried curds with butter; ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *ho-thug* milk-cheese; also

a mass of rice, milk and sugar; ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ five cakes of milk cheese (*Bteñ*). ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thug-agrom* a box in which milk-cheese is packed for sale.

ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thug cor-wa* lit. careless; erring, blundering; defined as ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ neglect of work, etc.; ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ not to be negligent.

ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thug-thug* n. of a number (*Yesol. 56*).

ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *I: thun* = ཐུག་པའི་མཉམ་པ་, ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ a period of three hours, the eighth part of a day according to Buddhist astrology. Acc. to *Jā*. a fixed length of time; as long as a man is able to work without resting; a shift of six, four or three hours. ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ the night-watch is over; ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ the second watch (of day or night); ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ in the last watch of night; ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ in the first watch (of night); ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ in the middle watch (of night). ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *nam-gyi gus thun-la* at or about midnight.

ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thun-ma* ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ relating to the watch of the night.

ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thun bshi-pa* ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ the fourth lunar crescent, i.e., the fourth day after the full or the new-moon.

ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thun-bshi-pa gual-bbyor* an ascetic who meditates or keeps the mind abstracted from worldly objects, &c., continuously during the four watches of the day; the meditation of a whole day.

ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thun bshu-wa* to keep the watch, i.e., not let slip the time without fully using it either in meditation or in the performance of any other work.

ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ *thun gsum-pa* ཐུག་པའི་མཉམ་པ་ 1. one who remains engaged in devotion three times during the day (twenty-four hours).

2. མཐོ་མ་ the lunar crescent on the third day after a new or full moon. [3. night] S.

ཐུན་པ་ *thun-pa* = ཐུན་པ་ ཐུན་པ་ to cling to, to adhere.

ཐུན་ II := ཐུན་ 1. མཐོ་མ་, མཐོ་མ་, མཐོ་མ་ the junction of the day and night, twilight and day-break: ཐུན་པ་ཐུན་པ་ཐུན་པ་ there are four periods or junctions in which those called Taham-pa Grom-chen can relax their meditation (Q. 8). ཐུན་ཐུན་ *thun thun* the day and the night; at sunset or at day-break. ཐུན་ཐུན་ཐུན་ཐུན་ an auspicious conjunction of time. 2. state of abstraction and isolation, real or suppositional, of a lama sitting to meditate. Often even applied to the room where he is sitting.

ཐུན་ཐུན་ཐུན་ *thun-thun-thun* is a ཐུན་ or cannibal demon that longs for the gloom betwixt day and night to be able to search for prey.

ཐུན་ཐུན་ཐུན་ *thun-thun-thun* ཐུན་ ཐུན་ strong in twilight, a demon or Rākshasa.

ཐུན་ III: (prob. for ཐུན་) in sorcery: bodies or substances which are supposed to be possessed of magic virtues, such as sand, barley, sesame, mustard, etc. ཐུན་ཐུན་ *thun-thun* offerings made to evil spirits. ཐུན་ཐུན་ *thun-thun* a hole in which magical articles are buried or concealed in Shaman rites. ཐུན་ཐུན་ *thun-thun* a magical arrow to shoot people or devils. ཐུན་ཐུན་ *thun thun* to cast or throw enchanted articles, also to perform magical rites with them, also to slay people or evil-spirits.

ཐུན་ *thun-rwa* an enchanted horn on which figures of scorpions, alligators, etc., are engraved for witch-craft.

ཐུན་ IV: one who collects; a gatherer (from ཐུན་); ཐུན་ཐུན་ one who picks up or

gathers sticks; ཐུན་ a gatherer of grass (Jā.); ཐུན་ a gatherer of ears of corn (Cs.). ཐུན་ reaping-hook, sickle (Sch.).

ཐུན་ཐུན་ *thun-thun* a weapon that is fixed or stuck on.

ཐུན་ཐུན་ཐུན་ *thun-thun ma-mo* the mother of the arch-devil, said to = ཐུན་ཐུན་ ཐུན་ the long-armed devil. However ཐུན་ is the demon who measured lances with Shenrab the Teacher of the Bon (D.R.).

ཐུན་ཐུན་ *thun-mo* or ཐུན་ཐུན་ ཐུན་, ཐུན་ཐུན་, ཐུན་ཐུན་ ordinary, general, common, usual; that which is done or happens every day. ཐུན་ཐུན་ཐུན་ *thun-mo cho* = ཐུན་ཐུན་ trans-migratory existence, worldly life, the works that one does in ordinary life (Mān.). The ཐུན་ཐུན་ as specified in Buddhist works are:—(1) ཐུན་ཐུན་ཐུན་ the four (Dhyāna) kinds of meditation; (2) ཐུན་ཐུན་ཐུན་ the immeasurable virtues; (3) ཐུན་ཐུན་ཐུན་ the four kinds of sitting in abstraction in the formless state; (4) ཐུན་ཐུན་ཐུན་ the five kinds of fore-knowledge. Again ཐུན་ཐུན་ཐུན་ = the five sorts of ordinary ascetics which are:—(1) ཐུན་ཐུན་ཐུན་ a *yogi* who meditates in the mornings and evenings; (2) ཐུན་ཐུན་ཐུན་ a *yogi* who propitiates a divinity by first offering him cakes; (3) ཐུན་ཐུན་ཐུན་ an ascetic who practises asceticism for getting food; (4) ཐུན་ཐུན་ཐུན་ a thirsty ascetic who practises penance for the sake of liquor; (5) ཐུན་ཐུན་ཐུན་ an ascetic whose behaviour is uniform at all times (Hūm. 478).

Syn. ཐུན་ *spyi*; ཐུན་ *spyi-ma*; ཐུན་ *spyi-thog* (Mān.).

ཐུན་ཐུན་ *thun-mo-wa* = ཐུན་ཐུན་.

ཐུན་ཐུན་ཐུན་ཐུན་ *thun-mo ma-yin-pa* cho in Budh. extraordinary doctrines

said to comprise :—*thun-mo* *bud-mo* = *thun-mo* a public woman (*Māon*).
thun-mo *sa* unclaimed grounds, public gardens, a place for public sports and athletic exercises (*Māon*).

thun-mo *sa* *bud-mo* = *thun-mo* a public woman (*Māon*).

thun-mo *sa* *bud-mo* = *thun-mo* a public woman (*Māon*).

thun-mo *sa* *bud-mo* = *thun-mo* a public woman (*Māon*).

thub *pa* I: potential vb. with accus. or root of another verb: 1. to be able, to be capable of, to withstand, be equal to: *thub-pa* *as* the poison could not do him any harm; *thub-pa* *as* one able to keep off hail; *thub-pa* *as* invincible; *thub-pa* *as* to be able to subdue all evil. *thub-pa* *as* is not easily borne by man, e.g., does not agree with him; *thub-pa* *as* to be able to bear a simple cotton dress; *thub-pa* *as* was not able to lie on his bed; *thub-pa* *as* I shall not be able to reach the pass-top to-morrow. 2. the common Tibetan epithet of *Sākya-muni*—*thub-pa* *as*. 3. the mighty or capable one.

thub-tshod *sa* courage (*A. K.* 1-24).

Thub-chod-can = *thub-chod-can* one of the fierce wild tribes of India that

did not submit to the *Aryas*; the lowest of the Hindu tribes (*Māon*).

thub-pa *as* *as* a sage.

thub-pa *as* *as* a great sage; an epithet of Buddha.

thub-pa *as* *as* the doctrine of Buddha: *thub-pa* *as* the stainless doctrine of Buddha enduring to the end of time (*Yig. k.* 37).

thub-pa *as* *as* the manifestations of Buddha in the six states of existence acc. to the *Nying-ma* sect:—(1) in the abodes of gods, (2) in the world of demons, (3) in the land of men, (4) as *Saṅga Rab-rtan* in the world of beasts, etc., (5) as *Guru Vairotsana* in the abode of the *Yidag* or *Prata*, (6) as *Vikrama* in hell.

thub-pa *as* *as* *Pravara muni*; n. of a *Tathagata*.

Thub-pa *as* *as* *Sākya-muni*.

thub-pa *as* *as* *as* a hermitage.

thug-pa *as* *as* *as*.

thub-pa *as* *as* *as* an epithet of Buddha.

Thub-dwa *as* *as* *as* an epithet of a *Gravata*, a monk of the *Hinayāna* school (*Māon*). Also *theg-chud* *as* *as*.

thum or *thum* = *thum* anything packed in a bag, a parcel, anything packed or wrapped up: *thum* *as* *as* *as* *as* together with a package of grained tea.

thum *as* *as* *as* anything cut into pieces.

ཐུམ་པ་ *thum-pa* a while, a moment:
ཐུམ་པ་ལྟར་ཐུག་ took a nap for a moment.

ཐུམ་པ་ *thum-bu* 1. a piece, bit. རྒྱུ་མེད་ཀྱི་ཐུམ་པ་ not accepting anything else, (but) this piece he would have; thus he expressed himself (*Hbrom. 144*). 2. རྒྱུ་ a large spoon, a ladle; རྒྱུ་ a brass ladle; རྒྱུ་ a copper ladle.

ཐུམ་པ་ *thum-pa* = 1. རྒྱུ་ spoon, ladle. 2. piece of cloth, linen (རྒྱུ་མེད་ *rag-thum* *Ha-bu*); acc. to *Cs.* = རྒྱུ་ 3. cover, covering, wrapper of a book or a parcel, also the parcel itself. རྒྱུ་ལ་ to put (a cover round a thing), to wrap up; རྒྱུ་ལ་ having a cover, packed.

ཐུར་ *thur* a slope; ཐུར་ཐུར་ adv. down; ཐུར་ཐུར་ *thur-lam* down-hill road, a steep descent; ཐུར་ཐུར་ *thur-du* or ཐུར་ཐུར་ *thur-la* downwards; ཐུར་ཐུར་ལ་ to cast down into; ཐུར་ཐུར་ sink down; ཐུར་ཐུར་ལ་ head down or head over heels; ཐུར་ཐུར་ *thur-bgrod* that which runs downward, as met. water (*Hbrom.*).

ཐུར་ཐུར་ *thur-mgo* 1. the tip of a spoon ཐུར་ཐུར་ཐུར་ *thur mgo-tam* about the tip of a spoon, a spoon measure. 2. = ཐུར་ཐུར་ *thur-mgo* a halter; ཐུར་ཐུར་ *thur-thag* the rope attached to ཐུར་ཐུར་; ཐུར་ཐུར་ *thur-miha* the end of that rope.

ཐུར་ཐུར་ *thur-po* the lowest part, the lower side (of a hill): ཐུར་ཐུར་ཐུར་ཐུར་ at the very lowest possible point, in the bottom-most part (e.g., of a deep ravine between two hill-sides).

ཐུར་ཐུར་ *thur-sel* that which clears the downward passage, a purgation; ཐུར་ཐུར་ཐུར་ *thur-sel-gyi* ཐུར་ཐུར་ the wind that passes downward, i.e., through the rectum.

ཐུར་ཐུར་ *thur-bu* or ཐུར་ཐུར་ *thur-ru* foal, colt, filly (*Jā.*).

ཐུར་ཐུར་ *thur-ma* 1. ཐུར་ཐུར་ a stick, chopstick; ཐུར་ཐུར་ཐུར་ *thur-ma bgye-pa* an umbrella which is made on a frame work of (lit. a hundred) many sticks (*Hbrom.*). 2. spoon. 3. a whole class of surgical instruments (*Jā.*).

ཐུར་ཐུར་ *thur-sho* a pair of scales.

ཐུར་ཐུར་ *thur-gi* ཐུར་ཐུར་ pole, the stick with which loads are supported (being attached to its two ends).

ཐུར་ཐུར་ *thur-srad* an ounce of silver (*Fig.*). ཐུར་ཐུར་ཐུར་ (*Hbrom.*).

ཐུར་ཐུར་ *thur* from ཐུར་ཐུར་ *thur-las* used substantively: ཐུར་ཐུར་ besides that way of converting (people) (*Jā.*). ཐུར་ཐུར་ཐུར་ཐུར་ *thur log-tu bgye-pa* to keep under one's power or control; to keep a tight hand over a person, to discipline one; ཐུར་ཐུར་ཐུར་ཐུར་ (*A. K. 1-8*), one who has controlled his passion; ཐུར་ཐུར་ཐུར་ཐུར་ to clear land for tillage (*SchM.*).

ཐུར་ཐུར་ *thur-gyi* suddenly, immediately: ཐུར་ཐུར་ཐུར་ *thur-gyi byon* he arrived suddenly (*A. 48*).

ཐུར་ཐུར་ *thur-pa* acc. to *Cs.* = ཐུར་ཐུར་ *thur-po* dress made of the skins of animals, a fur coat or cloak; ཐུར་ཐུར་ *lug-thul* dress of sheep skin; ཐུར་ཐུར་ *ra-thul* dress of goat-skin.

ཐུར་ཐུར་ *thur-las* 1. imp. ཐུར་ཐུར་ *thur-lig* ཐུར་ཐུར་ to restrain, tame, curb, check: ཐུར་ཐུར་ཐུར་ཐུར་ the goblins having been subdued by me; ཐུར་ཐུར་ཐུར་ཐུར་ it is difficult to check a sinful deed. As a participle: tamed, civilized; converted. 2. rolled or wound up.

ཐེ་རེལ *the-rel* in *W.* incomplete, defective, unfinished.

ཐེ་ལེ *the-le* ཐིག་ལེ་ black spots tatooed on the forehead of Hindu women of Bengal. **ཐེ་ལེ་ཐུ་ཐུ་** *the-le ha-buhi rgyan* is rendered: ornament resembling the eye of a peacock's feather.

ཐེ་ཤེ *The-se* a king of the བ་ལ་དག་ demi-gods residing in the nether regions. **ཐེ་ཁྱིམ་** *The-khyim* n. of his principal wife. **ཐེ་ཐུ་ཐུ་** *The-se grum-bu* one of the minor chiefs of *Sa-bdag* demi-gods (*Rtsu*).

ཐེ་ལེ་ལེ *the-le-le* evil-hearted, vicious: བ་ལ་དག་པོ་འདྲ་བའི་ཐུ་བ་པོ་ལྷ་པོ་ཐེ་ལེ་ལེ་ some said that the miraculous king Kong-tse was blasphemous and vicious (*D.R.*).

ཐེག་པ *theg-pa* I 1. to support: དེ་ལྟར་ཤར་པ་ always supports the clergy. 2. to lift, raise, hold up. 3. to endure, to be able to carry: ཐེ་ཐེག་པ་ as much as you are able to carry; མི་མང་ཐེག་པ་ཤར་པ་ as much as one man is able to carry; མ་ཐེག་ he was not able to hold him up; མི་ཐེག་པ་ཤར་པ་ unportable, not to be carried; ཡ་ཐོག་འདྲི་ཤར་པ་ མང་པོ་ཐེག་པ་ཤར་པ་ ཐེག་པ་ ཐེ་ཐེ་ཐེ་ཐེ་ཐེ་ཐེ་ཐེ་ཐེ་ཐེ་ཐེ་ཐེ་ the roof will not bear so much snow; it cannot be supported for the space of a moment; ཐོང་ཤར་པ་ཐེག་པ་ཤར་པ་ not being able to stand their urgent demands; ཐུ་དེ་ཐེག་པ་ཤར་པ་ to be able to bear good fortune and ill fortune, of. འཕེག་པ་, འདྲི་ཐེག་པ་. 4. མཉམས་པ་ any vehicle for transit, carriage, conveyance, even riding-beast: ཐུ་ཐེག་པ་ཤར་པ་ he mounted on a carriage drawn by horses; ཐེག་པ་ཤར་པ་ཤར་པ་ he procured or gathered five hundred conveyances (horses, elephants, chariots); ཐེག་པ་ཤར་པ་ཤར་པ་ one who mounts chariots. Not used in this sense in modern writings.

ཐེག་པ II: མཉམས་པ་ 1. a method of doctrinal religion and conduct, a vehicle whereby one may be conveyed to higher and higher stages of progress to Buddhistic perfection and so ultimately to Nirvāna. Buddhism is supposed to be divided, primarily and also as a matter of history, into two great methods of observance and spiritual advance, these methods being designated ཐེག་པ་ (*Sans. yāna*) or vehicles to carry you onwards. The first or earliest was the ཐེག་པ་ཤར་པ་ otherwise ཐེག་པ་ཤར་པ་ the *Hinayāna* school or following, now generally estimated as the meanest because the easiest vehicle to go by. This school may be taken to have been now long since extinct. The second and later development, said to have been first authoritatively promulgated by Kanishka at the council of Kusāna in Kashmir (about A.D. 78), is designated the ཐེག་པ་ཤར་པ་ *theg-pa chen-po* or Great Vehicle, otherwise the *Mahāyāna* school. A leading feature in this system was the introduction of the series of Bodhisattvas (ཐུ་ཐེག་པ་ཤར་པ་), and eventually of Dhyāni Buddhas (ཐེ་ཐེག་པ་ཤར་པ་ཐུ་ཐེག་) and Dhyāni Bodhisattvas (ཐེ་ཐེག་པ་ཤར་པ་ཐུ་ཐེག་), into the curriculum of progress. As the Bodhisattvas are beings who have voluntarily and indefinitely delayed their own absorption into Nirvāna for the sake of helping forward others on the ཐེག་པ་ཤར་པ་ or path of deliverance, so much the greater and more noble and beneficent is a system deemed which has included such principles as part of itself than that of the *Hinayāna* or Lesser Vehicle which is destitute of the idea. The *Mahāyāna* in all other respects, likewise, is a more elaborate and intricate method of advance and therefore is, Buddhistically, considered the higher and better; while the *Hinayāna* is held to be as crude and unsophisticated as it is

frankly selfish. Historically, the Lesser or Lower Vehicle may be taken as the primitive curriculum of Doctrine and Practice as taught in the early period in Magadha and transported thence into Ceylon and even to Kambodia. Nevertheless; Trans-Himalayan Buddhism, as propagated from North India into Tibet China, and Japan, has never known any other form than the Mahāyāna. Indeed all records of the prevalence of ཐེག་པ་ལྷན་ or Hinayāna are so vague that theories invalidating its existence altogether as a practised sphere of Buddhism have been propounded. One theory allows to it only a paper existence set forth to contrast the greater glory of the Mahāyāna system, in the works of which system alone all first references to it occur. Another theory lately expounded by Professor Satish Chandra Acharya of Calcutta (See Journal Royal Asiatic Soc., Jan. 1900) endeavours to classify Brahmanism and Jainism with the doctrine of heretical Buddhists as together comprising the Hinayāna system as referred to in Mahāyāna writings; and it is urged that Buddhist authors would naturally speak scornfully of the Brahmanism, etc., which had gone before as being a Hinayāna, a less or lower means of conveyance to salvation. However, Professor C. Bendall, in a note on the last proposition, points to the matter-of-fact reference of the Chinese pilgrim Hiuen Tsang to the two systems as being both of them schools of solely Buddhist practice prevalent in his own day in the countries he visited, describing in particular some of the Ceylon Buddhists as of "the Little Vehicle." We may add, moreover, that མཉམས་ the well-known term for a Buddhist hearer or Śrāvaka is always defined in the *Mon-brjod* and other similar Tibetan

treatises as a ཐེག་པ་ལྷན་གཞན་ or ཐེག་པ་ལྷན་པ་, that is, a follower of the Hinayana school. 2. the word seems to have a second or more general technical meaning, signifying: doctrine in overt action, the practice of any doctrine, whether particular or part of a system or the whole system itself; also conduct.

ཐེག་པ་གསུམ་ *theg-pa gsum* the Three Vehicles. Although the great primary division of Buddhism is ordinarily set forth as only two-fold, the trinitarian tendency arises here, as elsewhere, and we read, therefore, of a set of three doctrinal vehicles also. These are:—(1) ཐེག་པ་ལྷན་ or མན་ཐོག་གྱི་ཐེག་པ་ *Hinayāna* or *Grāvaka yāna*; (2) རང་མང་མ་གུ་མ་ or རང་གྲུབ་གྱི་ཐེག་པ་ *Pratyeka Buddha yāna* or *Pradeśika yāna*; (3) ཐུབ་སྒྲུབ་མཉམས་པ་ལྷན་པ་ or ཐེག་པ་མཉམས་པ་ the *Bodhisattva yāna* or *Mahāyāna* or *Ekayāna*, "ཐེག་པ་མཉམས་པ་གྱི་དོན་གྱི་ཕྱིར་རྒྱུ་གསུམ་པོའི་ཐུབ་སྒྲུབ་མཉམས་པ་གྱི་དོན་གྱི་ཕྱིར་རྒྱུ་" for the good of all sentient beings so that they may imbibe faith in the doctrine of the all-perfect Buddhahood." Again, the Mahāyāna school has been further divided into departments which under Tantrik influence, have assumed the position of independent and even superseding systems, deemed preferable to the generating source from which they took origin. The principal derivative of *Mahāyāna* origin is the *Mantra yāna* (རྒྱུ་ཐེག་པ་) or *Vajrayāna* (ནེ་ཐེག་པ་) which follows mysticism and deals in a measure with esoteric Buddhism. The *Mantra-yāna* is divided into two classes called ཐུབ་ཐེག་པ་ (*Hotu-yāna*) vehicle of Cause and འབྲས་བུ་ཐེག་པ་ (*Phala-yāna*) the vehicle of Effect. Acc. to the Bon and also the *Rdzoogs-chen-pa* sect of the *Ni-ma* school there are nine vehicles (ཐེག་པ་དཔྱད་). Of these ཐུབ་ཐེག་པ་ are the four subdivisions of the doctrine of Cause:—

ཐོན་ཐེན་ 1. explained as ཐོན་འདྲུ་ *tshur*
bdon-egyu drawing out or pulling towards
 one: བཅད་ཐོན་འདྲུ་ལུག་བཅའ་ཐོན་ཐེན་འཇིག་མི་ཡོང་། *bsod-*
khra btsod-lugs btsas then-bkhyer mi-yon

ཐེབས་པ། *thebs-pa* II: to adjust, to fit or
cause to fit, to make appropriate, to make

suitable: བད་ཐེབས་པ་ to give a suitable or appropriate reply; ལུགས་ལ་ཐེབས་མོང་ *lcags-gser thebs-soñ* a rivet or nail has been fitted into it; རྩ་ལ་ཐེབས་མོང་ food and drink have been applied, fitted, distributed; མོ་ལུགས་ཐེབས་མ་ཐེབས་ does the lock fit or not?

ཐེབས་རང་ *thebs-rañ* = ཐེལ་རང་ *thehu-rañ* or ཐེབས་ *the-brañ* a class of demon.

ཐེམ་པ་ I: *them-pa* 1. སྟོན་པ་, མི་ཐེམ་, གཤེན་པ་ threshold; ཐེམ་པ་ལ་ཐེབས་པ་ to cross the threshold; མོ་ལུགས་ *ego-them* door-sill; ཡ་ཐེམ་ *ya-them* head piece of a door-frame, lintel; མ་ཐེམ་ *ma-them* sill, threshold. 2. rank, dignity. 3. series, set; ཐེམ་ལྗང་ *them-gkas* staircase, flight of steps, a ladder; ཐེམ་རིམ་ *them-rim* the several steps of a staircase; རྩ་ཐེམ་ *rdo-them* stone-stair; ལྗོན་ཐེམ་ *hkhor-them* winding stair, (Cs.).

ཐེམ་དབུ་ *them-deb* registration or record of the thresholds of houses with a view to levy house-tax: མི་ཐེམ་ཐེ་མྱོང་ཐེམ་དབུ་རང་ལྗང་ལ་ a statement or list of tenants, villages and towns is set forth herein (*Rtsii.*).

ཐེམ་པ་ II: 1. to be full, complete: རྩ་ལ་ཐེམ་པ་དང་ when the (specified) space of months was fulfilled; ལྷན་ལ་ཐེམ་པ་ཐེམ་པ་ one day being still wanting; ལྷན་ཐེམ་པ་ one hundred being full or the limit of a hundred having been reached. 2. in *W.* to be sufficient, enough (from *Jā.*).

ཐེམ་པ་ *them-bu* closing, shutting up (*Sch.*).

ཐེམ་པ་ *them-rtsa* = མོ་ཐེམ་པ་ལ་ (Lo. 8).

ཐེམ་པ་ *them-tshams* stopping, a stoppage.

ཐེམ་པ་ལྷན་ *them-gig* memorial (*Sch.*).

ཐེལ་རང་ *thehu-rañ*, ཐེར་རང་ a set of demons.

ཐེར་ *ther* bare, denuded; also ཐེར་ཐེར་ *ther-ther* unruffled, flat.

ཐེར་འབྲུམ་ *ther-hbum* (ཐུར་མ) ལྷན་; ཐེར་འབྲུམ་ ལ་ལྷན་ལ་ལྷན་, i.e., 1,000,000,000. ཐེར་འབྲུམ་ཐེར་པ་ *ther-hbum chen-po* མཆོད་པ་; = 10,000,000,000.

ཐེར་མ་ *ther-ma* a kind of serge-cloth resembling flannel; ར་ཐེར་ *rag-ther* drill; ལ་ཐེར་ *bal-ther* shawl made of sheep's wool; རྩ་ཐེར་ *nam-ther* very thick serge resembling blanket; ལེ་ཐེར་ *le-ther* serge made of very soft goat's wool; ཐེར་ཐག་ *ther-pag* (ཐེར་མཐུག་པ་) a coarse kind of serge (*Rtsii.*); ཐེར་ལྗང་ *ther-gzan* a wrapper made of serge which the lamas wrap round their body; ཐེར་ལྗང་དཔར་པ་ *ther-gzan dmar-po* red plaid-shawl (*Rtsii.*).

ཐེར་རྩལ་ *ther-sug* = ཐེར་རྩལ་ or ལྷན་པ་ཐེར་པ་ *hgyur-wa med-pa* མ་ལས་ constant, enduring, unchangeable.

Syn. རྩལ་པ་ *rtag-pa*; ལྷན་པ་ *hrtan-pa*, (*Mhon.*).

ཐེལ་པ་ *thel-wa* in *W.* = ཐེལ་པ་ *gleb-pa* to arrive, cf. ཐེལ་པ་ *thal-wa*.

ཐེལ་མ་ *thel-ma* leather strap (*Rtsii.*).

ཐེལ་ཚེ་ *thel-tshe* (ཐེལ་ཚེ་) seal, stamp; ཐེལ་ཚེ་ *thel-se* = ཐེལ་ཚེ་ *the-tshe* seal, stamp (*Sch.*).

ཐེལ་པ་ *thes-pa* pf. to ཐེལ་ *the-wa* (*Sch.*).

ཐོ་ *tho* 1. num. for 130. 2. register, list, catalogue, index, memorandum: ཐོ་ལྷན་པ་ keeping memoranda. ཐོ་ལྷན་པ་ *tho hbr-i-wa* to register, to make out a list or catalogue (*Schtr.*); ཐོ་ལྷན་པ་ *gleb-tho* or ཐོ་ལྷན་པ་ *hbyun-tho* account of receipts; ཐོ་ལྷན་པ་ *soñ-tho*, ཐོ་ལྷན་པ་ *bud-tho*, ཐོ་ལྷན་པ་ *skyag-tho* account of expenditures; ཐོ་ལྷན་པ་ *btan-tho* account of money or goods lent or sent out; ཐོ་ལྷན་པ་ *ño-tho*

bill, account of goods purchased; ཐོ་ལོ་*lo-lho* or ཐོ་ཤི་*sha-lho* calendar, almanac; ཐོ་ལོ་ཐོ་ལོ་*list of orders or directions given to one* (lit. laid down on his hand); ཐོ་ལོ་ཐོ་ལོ་*a list of things which his relations shall receive, i.e., inherit (Ja.)*; ཐོ་ལོ་ཐོ་ལོ་*to make a separate list of things (Yig.)*; ཐོ་ལོ་*tho-sar* corner or marginal note; ཐོ་ལོ་ཐོ་ལོ་*list, catalogue, for reference.*

ཐོ་ལོ་*tho-bkhor* adj. and adv. near; sbst. neighbourhood.

Syn. ཐོ་ལོ་*thag* ཐོ་ལོ་*tho-bkhor* (*Mon.*).

ཐོ་གར་*Tho-gar* or ཐོ་གར་*tho-dkar* n. of a kingdom situated N. and N.W. of Kashmir, including Kho-ten. Tukhara, n. of a place and people in the north-west of India; *Ja.* suggests it is the Togarmah of the Bible. ཐོ་གར་ཐོ་གར་ཐོ་གར་*they brought Ramdar a large number of troops from Tho-dkar (Grub 15).*

ཐོ་ཅོ་*tho-co* jocular talk, nonsense-chatter; ཐོ་ཅོ་ཐོ་ཅོ་*tho-co byed-pa* to speak nonsense, meaningless words. This word and ཐོ་ཅོ་*tho-cho* are evidently identic.

ཐོ་ཅོ་ཐོ་ཅོ་*tho-cho gñen-tshig ya-sgra dañ* to speak with dissimulation; to speak gently by concealing one's anger (*D.R.*).

ཐོ་ཕུ་*tho-phyi* 1. in *Pth.* seems to signify the sky (*Ja.*); acc. to *Schr.* love. 2. dissimulation.

ཐོ་ཐོ་*tho-tho* prob. a Chinese word, signifying boundary demarcation; thus ཐོ་ཐོ་*rgya-mi tho-tho* is the designation of the boundary marks put by the Chinese between Nepal and Tibet.

ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་*Tho-tho-ri gñan-btsan* the first historical king of Tibet; during his reign Buddhism was first introduced in Tibet: ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་*the commencement of the holy doctrine occurred in the times of Tho-tho-ri nyan-tsan (Deb. 48).*

ཐོ་རོ་*tho-rdo* stone boundary: ཐོ་རོ་ཐོ་རོ་*putting boundary marks of piled stones.*

ཐོ་མ་*tho-xa* ཐོ་མ་*a hammer*; ཐོ་མ་*blacksmith's hammer*; ཐོ་མ་*to hammer, to forge*; ཐོ་མ་*rdo-tho* a stone hammer; ཐོ་མ་*gñi-tho* a wooden hammer, mallet; ཐོ་མ་*tho-chuñ* a small hammer, the cock of a gun; a soldering stick.

ཐོ་མ་ཐོ་མ་*tho-btsam-pa* pl. of ཐོ་མ་*tho-btsam-pa (Nag.)*.

ཐོ་མ་*tho-btsam-pa* ཐོ་མ་*stbt. 1. contempt, scorn, a scoffer, also ཐོ་མ་(ཐོ་མ་ཐོ་མ་ཐོ་མ་) (Nag.)*. 2. to scorn, scoff, jeer, sneer at, mock: ཐོ་མ་ཐོ་མ་*pardon our having sneered at you before.*

ཐོ་མ་*tho-yor* pyramid of stones heaped up as votive pile, a cairn.

ཐོ་ཐོ་ཐོ་ཐོ་*Tho-ri gñan-cal* another name of king *Tho tho-ri gñan-btsan (Loñ. 48).*

ཐོ་རོ་*tho-rañs* or ཐོ་རོ་*tho-rañs* ཐོ་རོ་*dawn, break of day, early morning*; ཐོ་རོ་*early in the morning*; chiefly used in *W.* 2. the following morning, also adverbially: ཐོ་རོ་*on the morning after having met him (Ja.)*. ཐོ་རོ་*tho-rañs mañ-ka* to-morrow. ཐོ་རོ་*tho-re* acc. to *Ja.* in *W.* to-morrow; = ཐོ་རོ་*sañ.*

ཐོ་ལུ་མ *tho-ro-wa* 1. acc. to *Os.* = ཐོ་ལུ་མ *tho-tsal*. 2. ལུ་མ་ a few: ལུ་མ་འདྲི་བ་ལྟར་ལྟར་ཐོ་ལུ་མ་ལྟར་ལྟར་ according to the manner of speech of *pañdits*, he said a few words (*A. 104*). ཐོ་ལུ་མ *tho-ro tsam* a little while, time (*J. Zark*).

ཐོ་ལུ་མ *tho-lum* = ཐོ་ལུ་མ *thu-lum* a kind of hammer with a knob at its head; ཐོ་ལུ་མ་གྱི་ཐོ་ལུ་མ་འདྲི་བ་ a red-hot iron hammer (*Sorig*).

ཐོ་ལེ *tho-le* 1. = ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ a projection; defined also as ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ clapping the palms of the hand (*D.R.*). ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *tho-le* ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ to spit, c. ལེ་ at or on (cf. ལེ་ *thw*). 2. a button. 3. ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ chalk (*Jā*).

ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ *tho-le riā* ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ being diffused as white light in the sky it was projected in a long column (*D.R.*).

ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ *tho-bog* hinny, offspring of a horse and she-ass; a flummel. ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ two hinnies with the stupidest mule-colt of the lot (*Jig*).

ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ *Tho-go bog* n. of a tribe in Tibet (*Fig*).

ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ *tho-hun* a Chinese word, meaning pale-white or grey colour.

ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ *thog* (ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་) ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་, ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ thunder-bolt, lightning; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ lightning and hail: ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ damage done by lightning and hail. ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ lightning descending, falling of a thunderbolt; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ striking with lightning; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ to arrive, to approach quick or suddenly like lightning; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ by the touch of a bone of an individual killed by lightning, colic and diarrhoea are cured. ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ or

ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ dying from a thunderbolt; to be killed by lightning: ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ I saw six great lightnings burst asunder in the sky (*A. 16*).

Syn. ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ *rdo-rjebs char-pa*; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ *chu-bdein skyes*; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *mo-char bphro* ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ *lo bbar-wa*; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *sprin-gyi bog-ser*; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *chu-las bbar* ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *nam-nkhabis tho-wa*; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *lo* ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *chañ-nams*; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *sprin-gyi mo-po che*; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *rdo-rjebs zags*; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *chu mi-nams*; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *gnam-olags*; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *sprin-gyi ser bphro-wa*; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *ri-bjoms*; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *bbig-byed* (*Māon*).

ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *thog-rgyag* = ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ or ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ suddenly; also any sudden rattling noise; fig. sudden accident or mishap at a time when nothing was expected.

ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *thog-lags* meteoric iron, a thunderbolt (*Māon*). ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *thog-rdo* id (*Māon*).

ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *thog-ri* ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ thunder, the chief weapon of Indra with which he strikes the mountains (*Māon*).

ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ II; (ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་) a roof, a cover, top; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ or ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ to put a roof on a house; also fig. to finish an enterprise or task; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ to roof, to finish a roof by beating and stamping down the earth or sods of which the covering consists; also fig. to impress (*Jā*). ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *thog-dkar* opening for smoke in a roof; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *ya-thog* ceiling; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *ma-thog* floor of a room; ཐོ་ལེ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ *gyu-thog* having nine storeys or floors. The *si-la* or crowning finial of a chait or eherten is also styled the *thog*; so, too, architecturally, the apex or culminating point of any structure. The following forty-

continuously (*S. kar. 5*). ཐོག་མའི་རྒྱུ་ཉིད་ *thog-ma'i rgyu-rikyen* the first and the last cause, the entire cause or origin.

ཐོག་མ་ *thog-ma* འགྲིལ་, འགྲུབ་, འདུག་ 1. what is uppermost, the upper end, the foremost place, the top; ཐོག་མའི་ཐོག་མ་འདུག་པོ་ they sat down at the top of the row. 2. the first, earliest, ancient; also origin, beginning; ཐོག་མ་ཐོག་མ་འདུག་ already at his birth, from his very birth; ཐོག་མ་ཐོག་མ་འདུག་ of noble birth, as regards his birth very high; ཐོག་མ་འདུག་ from the very beginning; of itself (*Jñ.*); ཐོག་མ་འདུག་འདུག་ or ཐོག་མ་འདུག་ from eternity, from time immemorial. ཐོག་མ་འདུག་ འགྲིལ་ blessing, good or prosperity at the beginning (of anything).

ཐོག་མའི་མེས་ *thog-ma'i lo-ma* fresh shoots of leaves.

ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *thog-ma-skyes* འགྲུབ་ the first born (of brothers and sisters); the eldest brother.

Syn. ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *thog-ma-skyes*; ཐོག་མ་ *jo-jo*; ཐོག་མ་ *phu-wo*; ཐོག་མ་ *a-jo* (*Mhon.*).

ཐོག་མ་ཐོག་མ་ II: the first born (of Brahmā), i.e., Brāhmaṇa caste of India.

ཐོག་མ་འདུག་མེས་འདུག་ཐོག་མ་འདུག་ *thog-ma dañ mthab-ma meḡ-pa'i ston-pa-ñid* འགྲུབ་མེས་ one of the 18 kinds of emptiness (*M.V.*).

ཐོག་མའི་མེས་ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *thog-ma'i ngon-po* = ཐོག་མ་ཐོག་མ་ or ཐོག་མ་ཐོག་མ་ (*Fig. k. 36*) འགྲིལ་མེས་ epithet applied to the Adi-Buddha.

ཐོག་མའི་ཐོག་མ་ *thog-ma'i byed-pa* འགྲིལ་མེས་ first rites, duties, or business, to be done at the outset.

ཐོག་མ་ *thog-mar* 1. adv. at first, first. 2. postp. c. genit. before, at the beginning of.

ཐོག་མ་ *thog-takāḡ* or ཐོག་མ་ (*ཐོག་མ་*) storey of a house.

ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *Thog-takā dpab-bo* n. of a section of the *Sa-skye* ruling family (*Loñ. 30*).

ཐོག་མ་ *thogs* v. འདུག་མ་ *bdogs-pa* and འདུག་མ་ *bdhogs-pa*.

ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *thogs-pa* 1. འགྲུབ་, འགྲུབ་ to bear aloft; འགྲུབ་ཐོག་མ་ཐོག་མ་ to hold up in the hand; ཐོག་མ་ཐོག་མ་ ཐོག་མ་ a king; one over whose head an umbrella is held as a mark of honour. 2. འགྲུབ་, འགྲུབ་, འགྲུབ་ to strike, stumble, run against, to throw against or on, to be impeded, delayed: ཐོག་མ་ཐོག་མ་ཐོག་མ་ with obstruction or impediments. ཐོག་མ་ཐོག་མ་ འགྲུབ་ཐོག་མ་, འགྲུབ་ཐོག་མ་ unkindled, unobstructed; also two classes of devils, v. འདུག་ཐོག་མ་. ཐོག་མ་ཐོག་མ་ཐོག་མ་ without being hindered by men, dogs, or any thing else.

Syn. ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *bdach-ica*; ཐོག་མ་ *bdzin-pa* (*Mhon.*).

ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *thogs-pa meḡ* = ཐོག་མ་ཐོག་མ་, ཐོག་མ་ཐོག་མ་ or ཐོག་མ་ཐོག་མ་ 1. འགྲུབ་; v. preceding para., also = all-searching, all-penetrating, all-pervading. 2. འགྲུབ་ *Āryasaṅga* the founder of the Yogāchārya school of Buddhism. He was called the sage of Achinta-puri Vihār, now called Ajunta, the cave and temples of which still bear testimony to the glory of his time; and is said to have lived 150 years. Acc. to some Tibetan authors he was the brother of the celebrated Vasu Bandhu (*K. g. 2, 450*).

ཐོག་མ་ *thok* 1. a plough. ཐོག་མ་ཐོག་མ་ *loags* འགྲུབ་, འགྲུབ་ the iron of the plough share. 2. a trunk, box (*A. K. 1-14*); ཐོག་མ་ *thok-pa* clothes in a leather trunk,

also the lining of the inside of a leather trunk (*Btsii*).

✚ ཐོག་ཀྱི *thoŋ-ka* or ཐོག་གཞི *thoŋ-ga* = ཐོག་ or ཐོག་ཀྱི the breast: ཐོག་གཞི་ཐོག་ཐོག་ they (fought) holding each other breast to breast.

✚ ཐོག་རྩེ *thoŋ-khor* = ཐོག་མུ་ dense, thick; also sbst. density.

ཐོག་པོ *thoŋ-pa* 1. ཐོག་པོ་གཉིས་པོ་གཉིས་པོ་ a ram two years old just entering its third year. 2. acc. to *Os.* a ram that is castrated, wether; རྩེ་ཐོག་ *ra-thoŋ* a castrated he-goat; ཐོག་པོ་ཐོག་པོ་ *thoŋ-pa-bi* the years between childhood and manhood; juvenile years (*Sch.*). 3. ཐོག་, ཐོག་ also ཐོག་པོ *thoŋ-po* cf. ཐོག་པོ་ a plough. ཐོག་པོ་ཐོག་པོ་ *thoŋ-pa-bi* ཐོག་པོ་ཐོག་པོ་ = ཐོག་ ཐོག་པོ་ to plough, to hold the plough.

ཐོག་པོ *thoŋ-pu* mane of the camel (*Sch.*).

ཐོག་པོ་ཐོག་པོ་ *thoŋ-gpo* ཐོག་པོ་, ཐོག་ the ploughshare: ཐོག་པོ་ཐོག་པོ་ *thoŋ-gpo* can one who ploughs, a tiller of the soil.

ཐོག་པོ་ཐོག་པོ་ *thoŋ-gpo* a receipt: ཐོག་པོ་ཐོག་པོ་ the fuel having been supplied take a receipt for it (*Btsii*).

ཐོག་ I: *thoŋ* 1. postp. over or above; ཐོག་པོ་ = ཐོག་པོ་ up, upon; also as adj. higher, upper: ཐོག་པོ་ཐོག་པོ་ ཐོག་པོ་ the windings of the higher ravines and gorges of Nepal are very considerable (*Jig.*). ཐོག་པོ་ *thoŋ-khebs* = ཐོག་པོ་ *sten-khebs* cover, outside cover, anything to cover over. 2. = ཐོག་ *shba* ཐོག་, ཐོག་པོ་, ཐོག་པོ་ also ཐོག་པོ་ *bla-thoŋ* or ཐོག་པོ་ *dbu-thoŋ* crown of the head, ornament or covering for the head. ཐོག་པོ་ *ya-thoŋ*, ཐོག་པོ་ *ma-thoŋ* a loft in the rafters of the upper and lower storey of a house.

ཐོག་པོ་ *thoŋ-rgal* ཐོག་པོ་, ཐོག་པོ་; ཐོག་པོ་ *thoŋ-rgal ake-wa* angry, wrathful.

ཐོག་པོ་ *thoŋ-thoŋ*, v. ཐོག་པོ་.

ཐོག་པོ་ *thoŋ-pa* 1. ཐོག་པོ་ skull; skull of dead person, death's head; ཐོག་པོ་ *thoŋ-sham* a dry skull; ཐོག་པོ་ *thoŋ-rlon* a fresh skull; ཐོག་པོ་ *thoŋ-khrag* a skull filled with blood; ཐོག་པོ་ *thoŋ-phor* drinking cup made of a skull used by *Tantrik* lamas in propitiating spirits, ghosts, etc. 2. or ཐོག་པོ་ *thoŋ-dkris* a turban, not however worn in Tibet. 3. ཐོག་པོ་ the forehead, brow: ཐོག་པོ་ *thoŋ-rtsa* vena frontalis. ཐོག་པོ་ *thoŋ-rgyan* ཐོག་པོ་ the ornament for the head.

ཐོག་པོ་ *thoŋ-mo-khor* = ཐོག་པོ་ a species of conch-shell which when burnt makes fine lime. ཐོག་པོ་ཐོག་པོ་ *thoŋ-mo khor-gyi* ཐོག་པོ་-ma ཐོག་པོ་-ma lime-wash for walls of buildings.

ཐོག་པོ་ *thoŋ-lo kor* or ཐོག་པོ་ *thoŋ-lo* *thoŋ* said to mean alabaster (*Nag*).

ཐོག་པོ་ *thoŋ-lo dkar* ཐོག་པོ་ chalk; ཐོག་པོ་ཐོག་པོ་ *thoŋ-lo dkar-gyi* ཐོག་པོ་-ma lime-wash or powder.

ཐོག་ *thon* 1. v. ཐོག་, ཐོག་ so; ཐོག་ ཐོག་ at the time of, also time of coming out, at the time of his departure; ཐོག་པོ་ *kyag-thon* = ཐོག་པོ་ turning out excellent, particularly good. 2. n. of a village at the foot of the Khambala ridge on the south side of the Yeru Teangpo, famous for being the birth-place of Thon-mi Sambhota the father of Tibetan literature. ཐོག་ *Thon-pa* a native of Thon, also a member of the family of Thon-mi Sambhota; ཐོག་པོ་ n. of a Tibetan minister born of the family of Thon-mi Sambhota (*Loŋ. 28*). ཐོག་པོ་ *Thon-mi* or ཐོག་པོ་ *Thon-mi Sam-bho-ta*, called also ཐོག་པོ་, the minister of king *Sron-btsan Sgam-po* who resided for many years in

India in order to study Sanskrit and on his return to Tibet framed the Tibetan characters and laid the basis of Tibetan literature about the middle of the seventh century A.D.

ཐོན་ཀ *thon-ka* greenish-blue: ལྗང་ཐོན་དུངས་པ་ཐོན་ཀའི་མིང་དུ་འཛིན་ (*Jig.*) bright green-blue bears the name of *thon-ka*. ཐོན་ཐི *thon-thi* n. of a kind of Chinese satin shot with green and blue (*S. kar.* 179).

ཐོབ *thob*, v. ཐོབ་པ་ *thob-pa* an exhortation as in བཞེས་པ་ཐོབ། བཞེན་ཐོབ།, v. འདེབས་པ་ *hdebs-pa*.

ཐོབ་ཅུ *thob-chu* acc. to *Schr.* button (ཐོབ་ཅི).

ཐོབ་པ་ I: *thob-pa* བཅུག་པ་, བཅུ, བཅ, བཅ, བཅ 1. vb. to find, to get, obtain; is practically synonymous with རྟོག་པ་ *rtod-pa*, which verb in the colloq. it has to a large extent superseded, though in certain parts of Central Tibet *rtod-pa* is often heard. In *W.* and *Sikkim* ཐོབ་པ་ only is in use both conversationally and in letters. In literature ཐོབ་པ་ occurs in the sense of "to get, obtain, procure, receive"; but not in the proper sense of "to find, discover" which is the special meaning belonging to རྟོག་པ་. Thus in books a common phrase is རྟོག་པ་ཐོབ་པ་ they obtained or acquired faith; རྟོག་པ་ཐོབ་པ་ at the end have got the རྟོག་པ་ (in grammatical construction). ཐོབ་པ་དང་འབྲེལ་ བཅུ་ལྟར་ གཏོག་པ་ gaining [having a close adherence; closely connected; consequent on] *S.* 2. to become; ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ to become king; ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ ཐོབ་པ་ to become a Buddha, to attain to Buddhahood; ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ to be religious; ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ ཐོབ་པ་ to be miserable, to be unhappy; ཐོབ་པ་ ཐོབ་པ་ to be saved, emancipated; ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ to become happy, i.e., to attain to *Nirvāṇa*.

ཐོབ་པ་ II: sbst. བཅུ་ བཅུ་ gain, profit, that which has been got or obtained; the sum, result, of gain ཐོབ་པ་ in *W.* adj.

that which is to be got or received (*Jā.*); ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་=ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ to draw or acquire somehow or other another's property.

ཐོབ་པ་ *thob-pa*, v. ཐོབ་པ་

ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ *thob-kha-ma*=དེ་མ་ཐོབ་པ་ also ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ immediately, e.g., ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ directly he had arrived (*Mon.*).

ཐོབ་པ་ *thob-rgyu* colloq. lit. anything to be got, as income, profit, gain.

ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ *thob-rgyal* 1. ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ *thob-pa dak rgyal-wa* to gain and win; this expression occurs in the passage ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་, ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་, ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ where it signifies ཐོབ་པ་, i.e., acquiring, finding, the way (to *Nirvāṇa*), getting at the root or gaining the fruit in the phraseology of the *Niś-ma* sect (*Khrig*). 2. n. of a district with a monastery in Tsang: ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ the temple of the River-bank Sands is situated on a hill on the further bank of the Tsangpo in the direction of Thob-gyal in Tsang (*Lot.* 6). In Thob-gyal was born ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ ཐོབ་པ་ the Panchen Lama Tanpai Wangchug, who was the successor of the Tashi Lama Tan-pai Nyi-ma whom Capt. Samuel Turner had interviewed in 1786 A.D. 3. occurs in ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ *thob-rgyal byed-pa* acc. to *Schr.* to despoil, pillage, plunder.

ཐོབ་པ་ *tho-cha* a share, due; the share which one gets. Also ཐོབ་པ་.

ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ *thob-bhod*=ཐོབ་པ་ *shags* ཐོབ་པ་ expectation, longing for.

ཐོབ་པ་ *thob-tshir* lit. the turn of getting; may be taken as=claim, right, due: ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ *thob-tshir ha-la yod* I have a claim, a right to it (*Jā.*). ཐོབ་པ་ *thob-rim* the order or turn of getting.

ཐོབ་པ་ཐོབ་པ་ *thob-yig* repertory, index.

ཐོབ་ཐོབ་ *thob-lo* = ཐོབ་ཐོབ་ *thob-ga* vanity, false show: ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ he is conceited, he is not talented but he makes a show. ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ he who makes show of religion, of having acquired it, while just entered at the door of its exposition (*Khrig*).

ཐོབ་ཐོབ་ *thob-srol* prob. = ཐོབ་ཐོབ་ *thob-ishir* right of succession.

ཐོབ་ཐོབ་ *thob-ga* contest, scramble, e.g., for money thrown among people.

ཐོབ་བྱ་ *thom-bu*, v. ཐོབ་བྱ་ (in the dialect of Amdo) a large wooden spoon or ladle ordinarily called ཐོབ་བྱ་: ཐོབ་བྱ་ཐོབ་བྱ་ཐོབ་བྱ་ regarding the Jowo as not like others he presented him with an additional spoonful of buffalo-cow's curds and a handful of crystalline sugar (*A. 35*); ཐོབ་བྱ་ཐོབ་བྱ་ཐོབ་བྱ་ brought one spoonful of drink (*A. 116*).

ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ *thoms-pa*, v. ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ *thoms-pa*.

ཐོབ་ཐོབ་ *Thobu-kwan* the last emperor of China of the Ta-yuan or Tartar dynasty: ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ *Karma Rañ-byun rdo-rje* was invited to China by (emperor) *Thobu kwan* (*Loñ. 2 10*).

ཐོབ་ *thor* anything gathered into a single point; what is in a tangle drawn out fine. ཐོབ་ཐོབ་ *thor-cog* or ཐོབ་ཐོབ་ or ཐོབ་ཐོབ་ (also ཐོབ་ཐོབ་) ཐོབ་ཐོབ་, ཐོབ་ཐོབ་ a plaited tuft of hair, toupet: ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ he bound the tuft of hair with silk-string of five colours.

ཐོབ་ཐོབ་ *Thor-khod* or ཐོབ་ཐོབ་ *Thor-god* n. of a Mongol tribe. ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ *Thor-god spyi-khad* n. of quarters in the monastery of Taahi-lhunpo where monks coming from ཐོབ་ཐོབ་ *Thor-god* generally reside. ཐོབ་ཐོབ་

ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ (*Loñ. 15*) the most learned *Ces-rab sbyin-pa* of *Thor-god* &c.

ཐོབ་ཐོབ་ *thor-mgo* 1. v. ཐོབ་ཐོབ་ *thor-mgo*. 2. the commencement of the dawn, of the morning.

ཐོབ་ཐོབ་ *thor-chags* = ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ entered into the list; registered: ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ the resident official of a *Jong* generously put into the list (*Rtsi*).

ཐོབ་ཐོབ་ *thor-to* = ཐོབ་ཐོབ་ the top point of hair, etc.

ཐོབ་ཐོབ་ *thor-pa*, also ཐོབ་ཐོབ་, small-pox (*Soh*), pimples, pustule; ཐོབ་ཐོབ་ *grin-thor* cutaneous disorders, pustules, pimples on the skin (*Jā*).

ཐོབ་ཐོབ་ *thor-wa* 1. v. ཐོབ་ཐོབ་ *thor-wa*. 2. ཐོབ་ཐོབ་ *thor-pa*.

ཐོབ་ཐོབ་ 1: *thor-bu* 1. acc. to *Jā*. denotes a whole class of diseases comprising dyspepsia as well as cutaneous disorders. ཐོབ་ཐོབ་ *gmar-thor* measles (*Soh*); ཐོབ་ཐོབ་ *thor-nag* some kind of pimples or eruption on the skin (*Ya-sol. 38*). 2. single, separate (*Jā*); ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ separate little things, works, books, etc. (*Schr*).

ཐོབ་ཐོབ་ *thor-mo* the growing fat of cows, goats, etc., in consequence of sterility (*Soh*).

ཐོབ་ཐོབ་ *thor-gtsug* ཐོབ་ཐོབ་; = ཐོབ་ཐོབ་ *gtsug-thor* or ཐོབ་ཐོབ་ *gtsug-tor* a turban.

ཐོབ་ཐོབ་ *thor-tshugs* ཐོབ་ཐོབ་, ཐོབ་ཐོབ་ = plaited hair bound up on the head in a spiral.

ཐོབ་ཐོབ་ *thor-re* or ཐོབ་ཐོབ་, ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ཐོབ་ ཐོབ་ཐོབ་ (*A. 119*).

ཐོབ་ཐོབ་ *thor-re-wa*, v. ཐོབ་ཐོབ་.

ཐོབ་ཐོབ་ *thol-wa* 1. v. ཐོབ་ཐོབ་ *thol-wa* pl. to ཐོབ་ཐོབ་ *rtol-wa* what has come forth, what

has been raised, elevated (*Sch.*); ཐོག་འཕྲེ་ *thol-byun* arisen, begun suddenly.

ཐོག་ I: (in *Sikk.*) = ཐོག་ *Thog-rus* n. of a clan among the ancient Tibetans (*Yig.*).

ཐོག་ II: (in *Sikk.*) = ཐོག་ understanding; ཐོག་མཚན་ *thog-shen* of less understanding; ཐོག་མཚན་པོ་ to express intelligibly; ཐོག་མཚན་པོ་ལ་ཐོག་མཚན་ absolute comprehension; fully understanding or hearing, one of the six ཐོག་མཚན་, v. 2.

ཐོག་པ་ *thog-pa* 1. vb. to hear; now used in the ordinary sense of hearing anything with one's own ears just as is the verb ཐོག་པ་ *thog-pa*; but ཐོག་ seems to have had originally the meaning of hearing something at second hand, i.e., from others. This signification it still bears also. Hence we derive the further meaning: 2. to hear of, to have word of, to understand: ཐོག་པ་འདྲི་ཞིང་གི་མཚན་ཐོག་པ་ have you heard of the English or Europeans of Calcutta? ཐོག་པ་འདྲི་མཚན་ཐོག་པ་, ཐོག་པ་ as reported. 3. ཐོག་ one of the 18 sciences or *Veda*, v. 2. ཐོག་པ་འདྲི་མཚན་.

ཐོག་གོ་ *thog-grol* or ཐོག་པ་འདྲི་མཚན་ ཐོག་གོ་ set free (from the world as soon as he) heard (it); an abbreviated n. of a book called ཐོག་པ་འདྲི་མཚན་ཐོག་པ་འདྲི་མཚན་ the work by the hearing of which one is instantly saved. It is read over deceased persons or to the soul of the deceased.

ཐོག་པ་ལོག་ *thog-pa log* ཐོག་པ་ a follower of the Hinayāna school (*Mon.*).

ཐོག་མཚན་ *thog-shen* of little experience; ignorant.

ཐོག་པ་ལོག་ *thog-pa log* or ཐོག་པ་ལོག་ 1. met. ཐོག་པ་ *bya-ro* the-crow. 2. ཐོག་པ་ ཐོག་པ་ a hearer; a follower of the Hinayāna school (*Mon.*).

ཐོག་པ་ལོག་ *thog-pa log* less read or imperfectly informed.

ཐོག་པ་ལོག་ *thog-pa log* ཐོག་པ་ learned man.

Syn. ཐོག་པ་ལོག་ *thog-pa log*; ཐོག་པ་ལོག་ *thog-pa log*; ཐོག་པ་ལོག་ *thog-pa log* (*Mon.*).

ཐོག་པ་ལོག་ *thog-pa log* ཐོག་པ་ the chief among the learned; complimentary address for a learned man.

ཐོག་པ་ལོག་ *thog-pa log* n. given to the Buddhist saint *Mi-la ras-pa*.

ཐོག་པ་ལོག་ *thog-pa log* ཐོག་པ་ *rgya-wa* ཐོག་པ་ hearing; also ཐོག་པ་ལོག་ the organ of hearing. ཐོག་པ་ལོག་ཐོག་པ་ལོག་ *thog-pa log rgyan* = ཐོག་པ་ *rgya* ཐོག་པ་ ear-ornament.

ཐོག་པ་ *thog-pa* hear-say; hearing (a thing) but not understanding: ཐོག་པ་ལོག་ཐོག་པ་ལོག་ ཐོག་པ་ལོག་ཐོག་པ་ལོག་ not being so, as if one pretended to have heard and to understand without really having taken into the mind (*Khrig.* 40).

ཐོག་པ་ *thog-pa* ཐོག་པ་ the lower part of the body; ཐོག་པ་ *thog-pa* ཐོག་པ་ a vestment for it, a sort of petticoat (*Ca.*); acc. to others: a toga worn by the lamas. ཐོག་པ་ལོག་ *thog-pa log* ཐོག་པ་ལོག་ mutual touching of the body, lying or sleeping together (as husband and wife): ཐོག་པ་ལོག་ ཐོག་པ་ལོག་ just on the point of embracing; ཐོག་པ་ལོག་ ཐོག་པ་ལོག་ embracing (for company).

ཐོག་པ་ *thog-pa* ཐོག་པ་ all: ཐོག་པ་ལོག་ཐོག་པ་ perceived by all, heard by all.

ཐོག་པ་ *thog-pa* (of. ཐོག་) 1. the end, whether relative to space or time; so = edge, margin, brink; termination, conclusion, limits: ཐོག་པ་ལོག་ to go round the confines (of a place); ཐོག་པ་ལོག་ *thog-pa log* skirts or edge of a gown or vestment tied up; ཐོག་པ་ལོག་ exceeding all bounds, very great; ཐོག་པ་ལོག་ཐོག་པ་ལོག་ to walk

round him that sits on a throne (*Ghr.*); མཐའ་ལས་མཐོག་པ་ not returning to former works; to the last *karma*; རི་མཐའ་ *do-gtshab* round that (mountain); མཐའ་འཕྲུག་རྒྱུ་ at the frontiers and in the interior, everywhere (*Jā.*); མཐའ་རྒྱུ་ border region; མཐའ་བཞི་ the four borders, i.e., all the surrounding territory, frq. མཐའ་མི་ལྔ་, the treasures of the border-country; མཐའ་འདུག་ *gtshab bdul-wa* to conquer or convert the people on the frontier; མཐའ་འདུག་མཐའ་འདུག་ཏུ་གྲོགས་གཞི་ the monasteries (founded) to convert the wild people of the border-land and also those beyond (*Btsi.*); མཐའ་དཔག་ *gtshab-gdag* border-war, i.e., the invading armies (from China, India, Nepal or Khotan): དཔག་མཐའ་འཕྲུག་གྲོགས་མཐའ་འཕྲུག་ if the lower lands are seized, tranquility will be reduced to a *minimum* (*Bdes.* 22). 2. In grammar: terminal letters; ན མཐའ་, མཐའ་, ར་ མཐའ་, བ མཐའ་ རི་མཐའ་; མཐའ་མཐའ་ *gtshab-can* words ending in n, m, r, l; གམམ་མཐའ་ *ga-gtshab* a final (ག མཐའ་). 3. = མ་གཤམ་ *cha-gas*. 4. apparently is sometimes used as adj. = the utmost, the last, e.g., འཕྲུག་མཐའ་འཕྲུག་རྒྱུ་འདུག་ having been delivered from misery and from the utmost prosperity (*Khor-de*).

མཐའ་གཅིག་ཏུ་ *gtshab goig-tu* 1. on the one hand; in part; in a certain degree and in some respects (*Jā.*). 2. keeping all on one side, or taking from one end or from one side (of a subject or question); མཐའ་གཅིག་ཏུ་མ་གཤམ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ it is not easy for one like me to explain only one side (*Situ.* 2); མཐའ་གཅིག་ཏུ་ *gtshab goig-pa* = མཐའ་ཐུག་མཐའ་ཐུག་ of one opinion, view or thought; unanimous.

མཐའ་གཅིག་ཏུ་ *gtshab good-pa* 1. final sentence or judgment, a decision. 2. to adjudge, decide, come to a conclusion: མཐའ་གཅིག་ཏུ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ *gtshab good-pa* *phyir* in order to settle it definitely, to come to a

conclusion, or decision. མཐའ་དག་མཐའ་ *good-dag* *gtshab* མཐའ་ཐུག་ the true end, the farthest limit. 3. the rest, remainder: རི་མཐའ་ཐུག་མཐའ་ ཐུག་ having given up the last remnant of hope and fear.

མཐའ་བཞི་རྒྱུ་མཐའ་ *gtshab-bahir rgyas-pa* མཐའ་བཞི་རྒྱུ་ one who expands even unto the four limits of the universe; an epithet of a *Cakravarti Raja* (*M.V.*).

མཐའ་ཐུག་ *gtshab-klas* = མཐའ་ཤིང་པ་ limitless, boundless.

མཐའ་ཐོང་ *gtshab-skor* མཐའ་ཐོང་ཐོང་ all round; also as sbst. the whole circumference, the perimeter.

མཐའ་ཤིང་ *gtshab-khob* or མཐའ་ཤིང་ མཐའ་ border, outakirta, etc. མཐའ་ཤིང་མཐའ་ཤིང་ *gtshab-khob mibam skye-wa* མཐའ་ཤིང་མཐའ་ཤིང་ any border-land occupied by uncivilised people; also one of the eight unhappy states, v. མཐའ་ཤིང་མཐའ་ཤིང་ མཐའ་ཤིང་མཐའ་ཤིང་ *gtshab-khob gyl* མཐའ་ཤིང་ barbarian's country; also any country where Buddhism has not penetrated.

མཐའ་ཤིང་མཐའ་ *gtshab good-pa* 1. = མཐའ་ཤིང་མཐའ་ a reddish leaf. 2. མཐའ་ཤིང་ rule, regulation.

མཐའ་ཐུག་ *gtshab-gru* = ཐུག་ཐུག་ copiousness; spacious, extensive.

མཐའ་ཐོག་མཐའ་ *gtshab-grogs* = ཐོག་ཐོག་ or ཐོག་ཐོག་ lit. friend to the limit of life, i.e., spouse.

མཐའ་ཤིང་ *gtshab-khob* མཐའ་ཤིང་ bashfulness, modesty.

མཐའ་ཐུག་ *gtshab-kag* the form of a mirror, etc. (*Sahr.*).

མཐའ་ཐུག་ *gtshab-can* མཐའ་ཐུག་ met. a branch.

མཐའ་ཐུག་ *gtshab-chags* living at the border or edge; the border of a robe.

མཐའ་ཤིང་ *gtshab-gñis* lit. the two extremes, namely, ཐོག་ཐོག་ཐོག་ཐོག་ *rtag-pa dah chag-pa*. In

ancient India the sages held that there was either immortality or total annihilation, Buddha discovering the golden mean or middle path. མཐུན་གྱིས་ཀླུ་མ་ *mithab-gñis spañ* = མ་ཤིང་ *ma-niñ* a hermaphrodite, who is neither man nor woman. (*Mñon.*). མཐུན་གྱིས་ རྩ་རྒྱུ་མ་ཤིང་ = རེ་ཤིང་ doubt.

མཐུན་གྱི *mithab-ñi* the sun at the end of summer and winter.

མཐུན་དུག *mithab-dag* several, sundry, all; = མ་ཤིང་.

མཐུན་དུག་མིན *mithab-dag min frq.* མཐུན་ཤིག་མཐུན་ དུག *mañ-tshig mithab-dag* the plural sign མཐུན་དུག *mithab-dag* (gram.).

མཐུན་དུག་ *mithab-dam* or མཐུན་དུག་ཤིག་ *mithab-dam-tshig* = the difference separating ruler and subject (*Fig. k.*)

མཐུན་ཐུག་ *mithab-bṛdul* n. of a number (*Ya-sol. 57*). མཐུན་རྒྱུ་ *mithab-gnañ* तिष्ठिन n. of number of twenty-eight figures; མཐུན་རྒྱུ་ རེ་ཤིང་ *mithab-gnañ chen-po* (རྒྱུ་མ་) མཐུན་ཐུག་ n. of number of twenty-nine figures.

མཐུན་ཐེར་ *mithab-ber* མཐུན་ཐེར་ཀླུ་མ་ a kind of lasso with which the body of an enemy is entangled.

མཐུན་ཐུབ་ *mithab-bral* 1. the sky, space. 2. boundless; as with the ocean (*Mñon.*).

མཐུན་ཐུག་མཐུན་ *mithab-bbyams* མཐུན་ཐུག་ n. of a very large number (*Ya-sol. 57*).

མཐུན་མ་ *mithab-ma* མཐུན་མ་, མཐུན་མ་ 1. the end; the outermost or extreme side or thing. 2. border, hem, seam, of dresses. རེ་ཤིང་མཐུན་མ་ to-day we see (him) for the last time.

མཐུན་མི་ *mithab-mi* མཐུན་མི་ མཐུན་མི་ border people; barbarians.

མཐུན་མཐུན་མ་ *mithab ḥetan-pa* = མཐུན་མཐུན་མ་ *phugs ḥetan-pa* secure future, eventually for good.

མཐུན་མཐུན་ *mithab-ḥshi* མཐུན་མཐུན་ the four limits

of the globe; མཐུན་མཐུན་མ་ཐུན་མ་ མཐུན་མ་ མཐུན་མ་ one who has conquered every-

མཐུན་མ་ *mithab-yaṣ* 1. མཐུན་མ་, མཐུན་མ་, མཐུན་མ་ infinite, endless. 2. n. of the king of Kashmir during whose reign Kshemendra wrote the Avadāna Kalpalata. N. of a king of Naga demi-gods (*Mñon.*). 3. = མ་ཐུན་ *sa-gshi* the world.

མཐུན་མ་མ་ *Mithab-yaṣ-ma* མཐུན་མ་ the ocean, a name of the goddess Paldan Lhamo (*Mñon.*).

མཐུན་མ་ཐུན་ *mithab-yaṣ rtsa* མཐུན་མ་ཐུན་ n. of a vegetable medicine.

Syn. མཐུན་མ་ཐུན་ *thal dreg-gmañ*; མཐུན་མ་ཐུན་ *a-ta-pal* (*Mñon.*).

མཐུན་མ་ *mithab-raṣ* piece-goods imported from border countries such as India; China, Kashmir or Nepal (*Ḥtsii.*).

མཐུན་མ་ཐུན་མ་ཐུན་མ་ *mithab-laṣ ḥdas-pa stoñ-pa ñid* མཐུན་མ་ཐུན་མ་ཐུན་མ་ one of the eighteen kinds of emptiness (*M. V.*).

མཐུན་མ་ཐུན་མ་ = ཐུན་མཐུན་ཐུན་མ་ (*Mñon.*).

མཐུན་མ་ཐུན་ *mithab-gsal* wholly clear, illuminated.

མཐུན་མ་ཐུན་ *mithab-gsoḥ* = མཐུན་མ་ཐུན་.

མཐུན་མ་ *mithar* 1. adv. at last, lastly, finally, in conclusion; acc. to *Jā.* perh. also: to the very last, wholly, altogether. Also postp. after, behind; ཐུན་མཐུན་ཐུན་ཐུན་ཐུན་ *rgyal-rabṣ sum-bṛgyaḥi mithar* after three hundred royal generations; མ་ཐུན་ཐུན་ the progressive particle ཐུན་ *ḥiñ* is (to be written) after a final མ་. 2. or མཐུན་ཐུན་ *mithab-ru* towards the end, at the end; frq. ཐུན་ཐུན་ཐུན་ཐུན་ཐུན་ the number of those that reach the natural end of life; མཐུན་ཐུན་ཐུན་ཐུན་ཐུན་ *mithar thug-pa med-pa* not to be got through, inexhaustible; མཐུན་ཐུན་ཐུན་ reached the extreme limit or མཐུན་ཐུན་ཐུན་ *mithar*

then-pa fully crossed or passed over the limit; as a sbst. a perfect holy person, a saint who has acquired all virtues and has gone to the farthest limit of learning or has acquired all that is knowable. མཛེན་པ་ *mtshar byed-pa* to end a work, to destroy, to put an end to, to demolish. མཛེན་པ་ *mtshar-phyin* or མཛེན་པ་ ལགས།, སྐུ་མཛེན་ the sky. མཛེན་པ་ *mtshar-byed* རྒྱལ་པོ།, ལགས་པོ། the lord of death who puts an end to every thing. མཛེན་པ་ *mtshar-dbyin* ལགས་པོ། going to the limit.

མཛེན་པ་ ལགས་པོ། རྒྱལ་པོ། མཛེན་པ་ ལགས་པོ། མཛེན་པ་ ལགས་པོ། *mtshar-gyis gnas-paḥ ḥdoms-par byug-pa dgu* the gradually-acquired nine stages of tranquil posture. They comprise the states of ལགས་པོ། the four *Dhyana*; ལགས་པོ། the four *Arāya* and ལགས་པོ། རྒྱལ་པོ།.

མཛེན་པ་ *mtshar-skyol-wa* to carry out fully; to depose without reserve, to dwell upon a subject exhaustively.

མཛེན་པ་ *mtshar-gyis* = མཛེན་པ་ *rim-gyis* adv. by degrees, gradually, at length.

མཛེན་པ་ *mtshar thug-pa* and མཛེན་པ་ ལགས་པོ། *mi rtog-pa dān ḥiḥ-mtshams spyod-pa med-pa* are attributes of the gods of the highest heaven (*K. to. 7 257*).

མཛེན་པ་ *mtshar thug-pa* = མཛེན་པ་ *mur-thug-pa* touching or carried to the limit as regards quality, good or bad.

མཛེན་པ་ *mtshas-klas*, v. མཛེན་པ་ *mtshab-klas*.

མཛེན་པ་ *Mtshas gtugs-pa* n. of a place.

མཛིན་ *mtshin* 1. མཛིན་ sky-blue, azure. 2. n. of a flower, used as a medicine for eye-disease. 3. acc. to *Cs.* = indigo; མཛིན་པ་ *mtshin-pa* indigo-plant. 4. indigo colour (*Jā.*).

མཛིན་པ་ *mtshin-skye* light blue. མཛིན་པ་ *mtshin-kha* blue colour. མཛིན་པ་ *mtshin-ga* n. of a bird of deep-blue colour (*G. Bon. 12*). མཛིན་པ་ *mtshin-khra* a kind of silk-scarf with white spots on a blue ground (*Rtsii.*). མཛིན་པ་ *mtshin-gi* (རྒྱལ་པོ། མཛིན་པ་) n. of an ancient dynasty (*J. Zān.*). མཛིན་པ་ *mtshin-rgyus* a kind of stone used medicinally. མཛིན་པ་ *mtshin-shon* n. of a blue-stone used in medicine, lapis lazuli (*Med.*). མཛིན་པ་ *mtshin-ril* acc. to *Sch.* wild duck. མཛིན་པ་ *mtshin-hril* མཛིན་པ་ a smaller bird (*Jā.*) [the fruit of the marshy date tree] *S.*; མཛིན་པ་ *mtshin-rdo* = མཛིན་པ་ *leags-rdo* superior steel, of bluish-red colour, highly prized in Tibet (*Jig.*).

Syn. མཛིན་པ་ *mig-shan shon-po*; མཛིན་པ་ *bya-khyun rdo*; མཛིན་པ་ *gal-lān*; མཛིན་པ་ *gal-pa can*; མཛིན་པ་ *me-tog mig-shan*; མཛིན་པ་ *ku-cuḥi khams*; མཛིན་པ་ *me-tog me-tog*; མཛིན་པ་ *me-tog se* (*Mān.*).

མཛིན་པ་ *Mtshin-shun* n. of a place on the Tibeto-Chinese frontier; མཛིན་པ་ མཛིན་པ་ མཛིན་པ་ on a hill of turquoise-stone (shone as it were) melted lapis lazuli (*Fig.*).

མཛིན་པ་ *mtshin-gid* མཛིན་པ་ monolith of turquoise.

མཛིན་པ་ *mtshin*, v. མཛིན་པ་ *mtshin*.

མཛིན་ *mtshil* 1. མཛིན་, sbst. the bottom, the lowermost part, the depths: མཛིན་པ་ མཛིན་པ་ at the deep bottom of a marmot's burrow; མཛིན་པ་ མཛིན་པ་ the bottom or undermost of the pile of clothes. 2. the hollow part of anything, chiefly used of the hand or foot: མཛིན་པ་ the palm of the hand; མཛིན་པ་ the sole of the foot; མཛིན་པ་ མཛིན་པ་ མཛིན་པ་ for a hasty illustration, there might be so many ants clinging to life on the flat palm of the hand (or, on the

མཐུས *mtshus* instr. of མཐུ, by magical power, by dint of (*A. K.* 111-18). མཐུས་པུ་འུ་ *mtshus btsir-wa* བཟུང་ནས་ཐུག་པར་འབྱུང་བ་ to be subdued; gen. overpowered by witchcraft.

མཐོ་བོ་ *mtsho-bo* བཟུ་བོ་; also col. མཐོ་མེད་, མཐོ་བོ་ or བོ་མོ་ *tho-bo* the thumb. མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ *rkañ-pañi mtsho-bo* the big toe.

Syn. མཐོ་མོ་མེད་ *sor-mo tho-bo*; མཐོ་བོ་ *mtsho-boñ* (*Mon.*).

མཐོ་བོ་ *mtsho-chuñ* = མཐོ་བོ་ or མཐོ་མོ་མེད་ བཟུ་མཐོ་བོ་ the little finger; the little toe.

མཐོ་བོ་ *mtsho-boñ* = མཐོ་བོ་ *mtsho-bo*.

མཐོ་བོ་ *mtsho-byu* 1. button. 2. a symbol resembling a finger which is placed with the tormas (offerings made to gods and demi-gods, &c.) (*Rtsi*).

མཐོ་བོ་ *mtsho-bu* or མཐོ་བོ་ a little hammer. Also, the little toe.

མཐོ་ *mtsho* (མཐོ་བོ་ *lag-pañi*) བིམ་མཐོ་ 1. a span, from the tip of the thumb to the tip of the middle finger when extended. མཐོ་མཐོ་མཐོ་མཐོ་མཐོ་ they increased each about a cubit and span measure (*Hbrom.* 165). མཐོ་མཐོ་མཐོ་ = མཐོ་མཐོ་མཐོ་མཐོ་ (*Jig.*). མཐོ་མཐོ་མཐོ་ or མཐོ་མཐོ་མཐོ་ to span, to measure by the hand with the fingers extended; མཐོ་མཐོ་, མཐོ་མཐོ་ a span in length; མཐོ་མཐོ་ or མཐོ་མཐོ་ བིམ་མཐོ་ two spans. 2. v. མཐོ་.

མཐོ་མཐོ་ *mtsho-goñ* a little triangular receptacle into which the effigy of an enemy is placed, to whom one wishes to do harm by witchcraft (*Jā*).

མཐོ་མཐོ་ *mtsho rgyab-pa* to give earnest money in *W.* (*Jā*).

མཐོ་མཐོ་ *mtsho-ñag* = མཐོ་མཐོ་ *mtsho-bñag* grandiloquence, high speech with little meaning. མཐོ་མཐོ་མཐོ་མཐོ་མཐོ་མཐོ་ the

doctrines of the time of that Buddhist king were only high-flown theories (*A.* 77).

མཐོ་བོ་ *mtsho-wa* = མཐོ་བོ་, མཐོ་བོ་, མཐོ་བོ་, མཐོ་བོ་. 1. sbst. elevation, prominence; height; also adj. high, lofty, elevated, raised. *Jā*. makes it primarily a verb: to be high. མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ being of high and noble birth; མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ higher than that; མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ the sacred insignia are high up above the roof; མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ the height of Potala reaches to eleven stories; མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ *mtsho-na* when I am high, when I rise in position. མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ to lower what is high, to bring down, to humble, frq. མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ the more I was aspiring, the more I was brought low (*Jā*). 2. for མཐོ་བོ་ hammer; མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ stone used as a hammer (*Cs.*). མཐོ་བོ་ *mtsho-khyag* height, highness.

མཐོ་བོ་ *mtsho-gpyod* in *W.* haughty manner (*Jā*). མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ *mtsho-dpañ* occurs in མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་.

མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ *mtsho-war btsags-pa* n. of a lofty mountain in the fabulous continent of Uttara Kuru where there are trees with leaves of gold, lapis lazuli, coral, diamond, ruby, etc., and trunks of silver. At night light is emitted from the leaves of trees, etc., to enable the gods and nymphs to make themselves merry and to revel, &c. (*K. d.* 309).

མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ *mtsho-war sem-pa* བཟུ་བོ་ to think highly of, to extol (one's own religion, doctrine, &c.). མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ *mtsho-war bya-wa* to eulogise, to flatter, to praise, to exalt; = མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་, མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་, also as sbst. = མཐོ་བོ་, མཐོ་བོ་.

མཐོ་བོ་ *mtsho-dman* height: མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ of equal height; མཐོ་བོ་མཐོ་བོ་ undulating; having high and low lands,

མཐོ་མཚམས *mtsho-mtshams* evil design, mischievous mind or intention, brewing mischief. རྒྱལ་བ་མཐོ་མཚམས་ཀྱི་ བར་དུ་གཙོད་པར་ འདོད་ *ston-pa la mtsho-mtshoms shiñ, bar-du good-par bdod* designing mischief to the teacher in the meantime he wished to injure it (*Yig*). ཅུ་ཁྱེད་ཀྱི་དེ་དག་པར་དུ་ཁྱེད་ཀྱི་ བར་དུ་གཙོད་པར་ (*Hbrom. p. 31*).

Syn. མཐོ་མཚམས *mtsho-mtshams*; བཏོད་མཚམས *gnod-sams*; འཛིན་ཅི་མཚམས་ཀྱི་ (*Mñon.*).

མཐོ་རིམ་ *mtsho-ris* I: ལ་ནེ, སི་ལ་ནེ, ལ་ནེ, ལ་ནེ, ལ་ནེ: heaven, paradise, the abode of the gods: ར་ད་མཚམས་དུ་ཁྱེད་ཀྱི་མཚམས་ཀྱི་ མཐོ་རིམ་གྱི་ ཡོད་པར་ བཏོད་པར་ བཏོད་པར་ བཏོད་པར་ persons gone to the three spheres of damnation being very many and persons gone into bliss being few (*Khor-de*).

Syn. མཐོ་རིམ་གྱི་ *mtsho-ris rgyal-eri*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *lha-yi yul*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *sa-bla*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *stok-gi khyig-ten*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *dal-bdein gnas-bzash*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *rol-pahi sa*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *lde-bgro*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *kyo-med*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *skabs-gsum gnas*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *lha-yi khyig-ten*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *lha-yi groñ*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *sum-rtse*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *hohi-med*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *grub-pahi gnas*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *nam-nyikahi khyim*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *lde-lan* (*Mñon.*).

མཐོ་རིམ་གྱི་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *mtsho-ris-kyi yon-tan* *bdun* the seven attributes or advantages of paradise are:—ལ་ནེ་ལ་ནེ་ noble birth, ལ་ནེ་ལ་ནེ་ fine form, ལ་ནེ་ལ་ནེ་ great enjoyment, ལ་ནེ་ལ་ནེ་ mental accomplishment and merit, ལ་ནེ་ལ་ནེ་ power and prosperity, ལ་ནེ་ལ་ནེ་ freedom from disease, ལ་ནེ་ལ་ནེ་ extreme longevity (*Mñon.*).

མཐོ་རིམ་གྱི་ལ་ནེ་ *mtsho-ris-kyi mtsho* the lake of heaven.

Syn. ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *chu-klun mtsho*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *rtse-wahi mtsho* (*Mñon.*).

མཐོ་རིམ་གྱི་ *mtsho-ris klun* = ལ་ནེ་ལ་ནེ་ the celestial river, the river of the Mandakini (or glacial streams).

མཐོ་རིམ་དུ་ལ་ནེ་ *mtsho-ris dge-wa* worldly virtues, good, etc., (heaven being inside such world).

མཐོ་རིམ་གྱི་ *mtsho-ris thob* ལ་ནེ་ལ་ནེ་ the spiritual guide or teacher of the gods.

Syn. ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *phur-bu*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *sgra-mkhan*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *sgra-mkhas*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *lha-yi bla-mu* (*Mñon.*).

མཐོ་རིམ་གྱི་ *mtsho-ris rnam* = ལ་ནེ་ལ་ནེ་ the gods including the planet Rāhu.

མཐོ་རིམ་གྱི་ *mtsho-ris sman-pa* ལ་ནེ་ལ་ནེ་ the physician of the gods.

Syn. ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *tha-skar skyes*; ལ་ནེ་ལ་ནེ་ *lhabi sman-pa* (*Mñon.*).

མཐོ་རིམ་གྱི་ལ་ནེ་ *mtsho-ris smad-btshon* = ལ་ནེ་ལ་ནེ་ celestial courtesan (*Mñon.*).

མཐོང་བ་ *mtshon-kha* or མཐོང་བ་ chest, breast; མཐོང་བ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ to seize by the breast (*Jā.*).

མཐོང་བ་ I: *mtshon-wa* 1. to see, to view, in the broad sense of the term as an ordinary faculty; to look, to see, in a general way: མཐོང་བ་ ལ་ནེ་ having seen; མཐོང་བ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ was seen; མཐོང་བ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ to cause to see: མཐོང་བ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ he sees only when the object is near, not when it is far (*Sol.*); མཐོང་བ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ can you see to a far distance at night time? 2. to perceive or behold any particular object; མཐོང་བ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ an eminence from whence one can see the mountains of Tibet; མཐོང་བ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ a place where one can be seen by others; མཐོང་བ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ he made it visible to the girl, he made her see it; མཐོང་བ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ if there is one that has seen it, if there exists a witness; མཐོང་བ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ seeing this, I came to know, i.e., from this I saw, I perceived; མཐོང་བ་ལ་ནེ་ལ་ནེ་ frq. seeing, hearing, touching, remembering; acc. to

pleasing. རི་འཇུག་པ་= རི་འཇུག་པ་ not agreeable, repulsive. བུམ་རྟེ་ཐུག་ཤིང་ཐུག་པ་འཇུག་པ་ཐུག་པ་ all these sayings have pleased me very much. 2. (not governing a case) to please, to be acceptable, to be considered as good, to be (generally) admitted. རི་འཇུག་པ་མཐོང་། I see that (this reading) is not generally accepted (*Zam.*); རི་འཇུག་པ་འཇུག་པ་ it occurs also in this form; རི་འཇུག་པ་ wrong (*Was.* 294); to be fit, proper, suitable (from *Jā.*). རི་འཇུག་པ་ as it is not proper to call it soul, as it cannot fitly be called soul. 3. འཇུག་ is a familiar word very frq. in *W.* almost the only word for *agab-wa*: རི་འཇུག་པ་ cheerfully, joyfully; འཇུག་པ་ རི་འཇུག་པ་ as it was not agreeable (to him); འཇུག་པ་འཇུག་པ་ though apparently rejoicing. 4. at pleasure, at will: རི་འཇུག་པ་ let us turn back; འཇུག་པ་ voluntarily, spontaneously (*Jā.*).

འཇུག་པ་ རི་འཇུག་པ་ *leg* n. of a large numeral (*Ya-sol.* 59).

འཇུག་པ་ II: acc. to *Sch.* = འཇུག་པ་ *athan-pa* འཇུག་པ་ *athan-pa* = འཇུག་པ་ *athan-po*.

འཇུག་པ་ *athan* = འཇུག་པ་ *nan-tan* pressure; urging. འཇུག་པ་ *athan-ba* a demon (*Sch.*).

འཇུག་པ་ *athan-po* steady, persistent: རི་འཇུག་པ་ *mi' athan-po* a steady man, a resolute man (*Os.*).

འཇུག་པ་ *athan-pa* འཇུག་པ་, འཇུག་པ་, འཇུག་པ་ to fight; to quarrel, to dispute, to brawl. འཇུག་པ་འཇུག་པ་ to struggle with snow-storm (*Mill.*); འཇུག་པ་འཇུག་པ་ to die peaceably without a struggle; also used when quarrelling persons are reconciled (*Jā.*); འཇུག་པ་ verbal altercation. As sbst. also འཇུག་པ་ *athan-me* a fight, a battle; འཇུག་པ་ *athan-krol* dispute, contest (*Len.*) + འཇུག་པ་འཇུག་པ་ འཇུག་པ་ one who quarrels is one who produces

cause for mischief. འཇུག་པ་ *athu-bkhrug* འཇུག་པ་ fighting, war.

འཇུག་པ་ *athan-ya* antagonist: རྟོག་པ་འཇུག་པ་ འཇུག་པ་ you must be my rival in fight; འཇུག་པ་འཇུག་པ་ a fighting cantankerous female; འཇུག་པ་འཇུག་པ་ occasional rival; a rival for the time being; acc. to *Jā.* the antagonists of life, i.e., the family and relations a secular man has to struggle with.

འཇུག་པ་ *athan-rags* intrenchments, breast-work, ramparts.

འཇུག་པ་ *athan-bral* 1. thus explained: རྟོག་པ་འཇུག་པ་ རྟོག་པ་འཇུག་པ་ if one is free from troubles with the *Asura*, it is *Thabdal*—signifying that one of the heavens of the Buddhist theogony is free from strife. This region lies above the *Trayas trimeas* heaven. 2. acc. to Bon = འཇུག་པ་ *athu-ma*.

འཇུག་པ་ *athan-bbu* silk-worm.

འཇུག་པ་ I: *athan-pa* pf. འཇུག་པ་ *athan* འཇུག་པ་ 1. to seize, to lay hold of, to clutch, to attach oneself to, to realise mentally. 2. to join together, to enlock: འཇུག་པ་འཇུག་པ་ or འཇུག་པ་འཇུག་པ་ to unite in friendship; འཇུག་པ་འཇུག་པ་ to join in any undertaking (*Jā.*).

འཇུག་པ་ II: = འཇུག་པ་ *athan-wa* འཇུག་པ་ blaming, scolding; to scold, to blame.

འཇུག་པ་ འཇུག་པ་ *athan-pa* to clasp out of affection. འཇུག་པ་འཇུག་པ་ to seal friendship under a solemn oath.

འཇུག་པ་ *athan-wa*, v. འཇུག་པ་ *athan-wa*.

འཇུག་པ་ *athan-pa* འཇུག་པ་ 1. not straightforward, double-dealing. 2. hard, solid: འཇུག་པ་ *athan-pa* sinewy, strong, robust (*Sch.*).

འཇུག་པ་ *athan-pa* 1. vb. n., pf. འཇུག་པ་ to drop, to fall in drops, to drip from;

ཐུག་པ་མེད་པ་ without any blood dropping out. 2. vb. a. pf. མེད་པ་, fut. མེད་པ་ to cause to fall in drops, to distil, etc. (Ja.).

རྩ་འཕྲིན་པ་ ཐུག་པ་-ཐུག་པ་=ཐུག་པ་ smod-pa slander, a term of blame or abuse (Cs.).

འཕྲིན་པ་ ཐུག་པ་-ཐུག་པ་, pf. ཐུག་པ་ or ཐུག་པ་ gtsib to be covered, darkened: ཐུག་པ་ཐུག་པ་ the body and mind being covered with disease; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ཐུག་པ་ became darkened as with a fog; vb. n. ཐུག་པ་ ཐུག་པ་ཐུག་པ་ all the trees afford a delightful shade; ཐུག་པ་ drowiness overcomes me; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ ཐུག་པ་ consciousness grows dim (Ja.).

ཐུག་པ་ ཐུག་པ་-ཐུག་པ་ dark, close, dense. ཐུག་པ་ shet., a covering.

འཕྲིན་པ་ ཐུག་པ་-ཐུག་པ་ fut. of ཐུག་པ་ thim-pa: ཐུག་པ་ ཐུག་པ་ it would vanish into the earth; also would be absorbed in the soil.

འབྲུག་པ་ ཐུག་པ་-ཐུག་པ་ 1. adj. v. ཐུག་པ་ thug-wa. 2. vb., also ཐུག་པ་, pf. ཐུག་པ་, fut. ཐུག་པ་, imp. ཐུག་པ་ or to gather, collect, pick up: ཐུག་པ་ ཐུག་པ་ to collect wood and roots for fuel; ཐུག་པ་ to pick up things strewn about; ཐུག་པ་ an assemblage of men, council (Cs.).

འབྲུག་པ་ ཐུག་པ་-ཐུག་པ་=ཐུག་པ་ also ཐུག་པ་ adj. and abstr. shet. thick: ཐུག་པ་ཐུག་པ་ a thick skin; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ a thick hide; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ a thick rug. ཐུག་པ་ thicker towards the margin or edge, gen. of woven stuffs, opp. to ཐུག་པ་ grab-pa (Ja.); ཐུག་པ་ thickness in consistency, as of liquids; also adj. dense, strong: ཐུག་པ་ dense forest; ཐུག་པ་ a sound sleep; ཐུག་པ་ a strong inclination (Ja.).

འབྲུག་པ་ ཐུག་པ་-ཐུག་པ་ pf. ཐུག་པ་ ཐུག་པ་ or ཐུག་པ་ ཐུག་པ་ to drink, to imbibe fluid: ཐུག་པ་ཐུག་པ་

to drink one's fill; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ im. immediately after drinking; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ one who will drink water; a water-drinker (Sku. 84); ཐུག་པ་ཐུག་པ་ drinkable; allowable to drink; ཐུག་པ་ they were engaged in drinking; have drunk; ཐུག་པ་ shet. drink; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ to drink (any) liquid: ཐུག་པ་ཐུག་པ་ eating and drink; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ food and drink; ཐུག་པ་ ཐུག་པ་ ཐུག་པ་ water for drinking; ཐུག་པ་ ཐུག་པ་ ཐུག་པ་ if drinking water and irrigation water be good, there is water prosperity (Sig.).

ཐུག་པ་ ཐུག་པ་-ཐུག་པ་ ཐུག་པ་ met. the sun. (he that drinks, i.e., draws out moisture by his heat) (Mdon.).

འབྲུག་པ་ ཐུག་པ་-ཐུག་པ་=ཐུག་པ་ to add on, make longer; to piece on, to prolong; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ to add a piece to a string when a part of it has broken off; ཐུག་པ་ཐུག་པ་ he has no need of an additional re-birth.

ཐུག་པ་ ཐུག་པ་-ཐུག་པ་ 1. assistance, help in general. 2. an added piece; prolongation: ཐུག་པ་ཐུག་པ་ཐུག་པ་ make an agreement for, engage, more coolies! ཐུག་པ་ ཐུག་པ་-ཐུག་པ་ or ཐུག་པ་ ཐུག་པ་=ཐུག་པ་ without any omission or addition, i.e., to make or do a thing perfectly well.

འབྲུག་པ་ 1. ཐུག་པ་-ཐུག་པ་, v. ཐུག་པ་. 2. a gatherer; ཐུག་པ་ a gatherer of wood; ཐུག་པ་ a gatherer of grass.

འབྲུག་པ་ ཐུག་པ་-ཐུག་པ་ pf. ཐུག་པ་ ཐུག་པ་ or ཐུག་པ་, fut. ཐུག་པ་, imp. ཐུག་པ་ to cut into pieces, to split: ཐུག་པ་ཐུག་པ་ one who cuts into pieces, a splitter (Sku. 84); ཐུག་པ་ to cut meat into pieces, to mince; ཐུག་པ་ to split wood in chips.

འབྲུག་པ་ ཐུག་པ་-ཐུག་པ་ a form of ཐུག་པ་, pf. ཐུག་པ་ or ཐུག་པ་, fut. ཐུག་པ་ or ཐུག་པ་, imp. ཐུག་པ་ or ཐུག་པ་ to cover or lay over, to put over, to

coat; to wrap up, to envelop. v. བུལ་བ་; བུལ་བྱེད་པ་འབྲུག་པ་ to cover or wrap up the head with clothes.

འབྲུག་མཁའ་མཁའ་ barren, sterile; addled (eggs). རྩོལ་པ་ stupid.

འབྲུག་ མཁའ་ supine of འབྲུག་ for འབྲུག་ in colloq. རྩོལ་པ་འབྲུག་པ་= རྩོལ་པ་འབྲུག་པ་འབྲུག་ goes collect- ing wood.

འབྲུག་པ་ མཁའ་མཁའ་ 1. adj. volatile. 2. abstr. the subtle particles that are carried by the wind to produce the sensation of smell. 3. to raise, to spread; to smell of: རྩོལ་པ་འབྲུག་པ་ to raise smoke; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ འབྲུག་པ་ to diffuse good or bad smell; བུལ་པ་འབྲུག་པ་ it smells of camphor; རྩོལ་པ་འབྲུག་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ after having laid the dust; བུལ་པ་འབྲུག་པ་མཁའ་མཁའ་ འབྲུག་ some persons were spreading perfumes (Ja.).

འབྲུག་པ་ མཁའ་མཁའ་ 1. to prepare for a journey, to pack up. 2. to depart; it prob. signifies the same as རྩོལ་པ་, to lift, raise, take up; cf. བུལ་པ་མཁའ་མཁའ་ or འབྲུག་པ་ to shift, to change (lodging), to remove; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ carpet bag, knap-sack.

འབྲུག་ མཁའ་ or འབྲུག་ མཁའ་ adj. lame (person or animal); to be lame, to go lame, cf. རྩོལ་པ་; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ became lame the leg being maimed.

འབྲུག་པ་ མཁའ་མཁའ་ 1. to draw, to pull: བུལ་པ་མཁའ་མཁའ་ to pull a rope; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ to pull up, hoist; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ to pull towards; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ འབྲུག་པ་ to pull this way and that way; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ they pulled to and fro; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ pulling by jerks, by little and little; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ to draw a curtain. 2. acc. to Ja. to stop, to stop short, to halt: རྩོལ་པ་མཁའ་ it will be advisable to stop. 3.

in W. also= རྩོལ་པ་ to lean, recline upon (Ja.).

འབྲུག་པ་ II: acc. to Bon terminology is the line of a རྩོལ་པ་ or dynasty, the term being thus applied because each member was metaphorically drawn up towards heaven by his ancestors. The eleven dynasties of Bon kings or རྩོལ་པ་ (lit. heavenly lines) were called (1) རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་, (2) རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་, (3) རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་, (4) རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་, (5) རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་, (6) རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་, (7) རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་, (8) རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་, (9) རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་, (10) རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་, (11) རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ which is also called རྩོལ་པ་ (G. Bon. 85).

འབྲུག་ མཁའ་མཁའ་= རྩོལ་པ་ overplus, extra, supernumerary: རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ a supernumerary dress; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ if you have an extra dress please lend it to me; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ to wrap up in an extra blanket; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ one day over, or too much. (Ja.). རྩོལ་པ་ མཁའ་མཁའ་ acc. to Sch. to have too much (P).

འབྲུག་པ་ མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་ pf. རྩོལ་པ་ a pass. form of རྩོལ་པ་ I. to be thrown, overthrown; seized by or with: རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ seized with disease; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ instrument for holding fast cloth etc. in sewing. 2. to be opened out, be spread about: རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ to be opened out clearly, made plain; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ seed having been strewn; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ hard soil which had been broken up with iron bars. 3. sometimes occurs as act. vb. instead of རྩོལ་པ་.

འབྲུག་པ་ མཁའ་མཁའ་ 1. རྩོལ་པ་མཁའ་ the completion of a specified number; རྩོལ་པ་མཁའ་མཁའ་ completed counting the number of charms (mantra). 2. to shut

in, comprise, cover, include, v. འཕྲུལ་པ།
3. to suffice = འཕྲུལ་པ། or འཕྲུལ་པ། (Ja.).

འཕྲུལ་པ། *hther-po* or འཕྲུལ་པ། smooth and glossy: འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། *dril-buhi dhyib*
hther-hther surface of the ball well polished (Fig.).

འཕྲུལ་པ། *htho* sometimes written instead of འཕྲུལ་པ། a span.

འཕྲུལ་པ། I: *hthog-pa* acc. to Cs. = འཕྲུལ་པ།
gtog-pa acc. to Sch. འཕྲུལ་པ། *hthag-pa*.

འཕྲུལ་པ། II: pf. འཕྲུལ་པ། imp. འཕྲུལ་པ། 1. to take, bear away, carry: འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། the magpie carries away worms, insects, etc., with its bill; འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། one who places or carries the meat; འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། one carrying cymbals (musical instruments, etc.) having cymbals in his hand (Situ. 84). 2. for འཕྲུལ་པ། *thob-pa* to receive. 3. for འཕྲུལ་པ། as འཕྲུལ་པ། useful. 4. to name, to call (Ja.).

འཕྲུལ་པ། *hthor-pa* (pf. and imp. འཕྲུལ་པ།) 1. to go out, to come forth, depart; འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། to come from within; འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། to issue forth from the ground: འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། all having come out; འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། when I emerged on the other side of the river. In W. colloq. is a common usage for འཕྲུལ་པ། to come, and འཕྲུལ་པ། to arise. 2. acc. to Ja. = to occur, as in འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། (these goods) occur as imported, are imported: འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། his name occurs (i.e., goes forth) as one who is knowing, i.e., he is reputed sagacious.

འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། *Hthor-mi hthri-po rgyal*
n. of a descendant of king *Lde-phrin htsan* (Fig.).

འཕྲུལ་པ། *hthob-pa* sometimes as a fut. of འཕྲུལ་པ། *thob-pa*: འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། *hthob-pa* *dar*
hbrei-wa འཕྲུལ་པ། the accompaniment of what will be gained; result of gain or profit. འཕྲུལ་པ། *hthob-pa* *med* འཕྲུལ་པ། not getting, not to be got.

འཕྲུལ་པ། *hthom-pa*, pf. འཕྲུལ་པ། also འཕྲུལ་པ། to be confused, puzzled, to grope, to be stunned. འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། = འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། his head being turned, puzzled; འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། being devoid of the eye of fore-knowledge he groped in darkness; འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། his head becomes dizzy, confounded (Hbrom. 15). Acc. to Ja. is now used in W. for to dose, slumber.

འཕྲུལ་པ། *hthom-yor* idiot, or dumb-confounded: འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། the three miseries of idiots, dumbness, deafness and blindness (Khrid. 47). In C. colloq. འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། this man is very stupid or quite dazed.

འཕྲུལ་པ། *hthor-wa* pf. འཕྲུལ་པ། *hthor*, fut. འཕྲུལ་པ།
gtor, imp. འཕྲུལ་པ། 1. prop. v. n. to be strewn or scattered, འཕྲུལ་པ།, འཕྲུལ་པ།, འཕྲུལ་པ།; འཕྲུལ་པ། to sprinkle water; འཕྲུལ་པ། to scatter grain: འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། the rain comes drizzling down. 2. to be dispersed, desolated, to burst (of a gun): འཕྲུལ་པ། འཕྲུལ་པ། one who throws or sprinkles water (Situ. 84).

འཕྲུལ་པ། *hthor-byed* a parrot (Hkon.).

འཕྲུལ་པ། *hthor-hthun* འཕྲུལ་པ། libation = འཕྲུལ་པ། (Cs.; Sch.).

འཕྲུལ་པ། *hthor-mtho* འཕྲུལ་པ། lofty peak.

འཕྲུལ་པ། *hthol* འཕྲུལ་པ། or འཕྲུལ་པ། revealing, giving out, confessing; same as འཕྲུལ་པ།
hthol-wa འཕྲུལ་པ། confession.

རྒྱུ་འདྲེ་ *da-ha-wa* or རྒྱུ་ལ་ *da-ha-yul* even
 now; རྒྱུ་ལ་ལག་ཟྱེད་པེ *da-ha-lag-gyid-pa* even now he is very
 kind. རྒྱུ་ལ་ *da-har* for the present, at the
 present time; རྒྱུ་ལ་ཟྱེད་པེ *da-har-gyi bya-wa*
 or རྒྱུ་ལ་ཟྱེད་པེ *da-har-gyi bya-wa* a person's experience or
 actions during the present period of his
 life; རྒྱུ་ལ་ *da-har-wa* the present time,
 present; the present tense; རྒྱུ་ལ་ཟྱེད་པེ *da-*
har byul-wa ཟུག་པེ *byul-pa* presence of mind;
 also, born or grown for the current age or
 current times.

དག་པ་ *dag-pa* I: (prop. pt. of དག་པ་ *dag-pa*) མཐི, མཐ, རྩལ, པའིག, མེའིམ, ལའངས་
1. clean, pure; cleansed; རྩལ་དག་པ་ *purified*
(of dirt, defilement, stain, etc.); རྩལ་དག་པ་
purified of sin. 2. sublime, exalted,
passionless. Also may occur as abstr.
noun: purity: དག་པ་ནད་ *dag-pa can* possess-
ing purity. དག་ཅེས་ *dag ther-us* or དག་ཅེས་
ལྟར་; acc. to *Soh.*: to make clean,
cleanse; དག་ལྟར་ (ཅེས་) མཐ་དཔ་ *id.* དག་པ་ལྟར་ to

become clean, purified; དག་པར་བྱེད་པ་ to make clean, to cleanse, to purify; དག་པར་འདྲུབ་ to wash clean; དག་པར་བྱུང་ རྒྱུ, རྒྱུ་ལྡན, རྒྱུ་ལྡན་པ་ made clean, cleansed; རྒྱུ་ལྡན་པ་ impure or defiled blood or caste; རྒྱུ་ལྡན་པ་ དང་མི་དྲི་ལམ་མེད་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ quite pure in the works of the mind, in word, and in body; དག་པར་འཇོག་པ་ to lead a pure virtuous life; རྒྱུ་ལྡན་པ་ a right and proper prayer; རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ quite pure, most holy, also the state of purity; རྒྱུ་ལྡན་པ་ impure; impurity, defilement; རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ *dag-pa mod-do* when they have bathed they are freed from impurity. 3. རྒྱུ་ལྡན་པ་, རྒྱུ་ལྡན་པ་ bleached, bathed, washed clean, rubbed, dusted, swept out: རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ his face washed with tears; དག་པར་འཇོག་པ་ *dag-pa yong-on dag* washed completely clean.

དག་ཕྱིད་ *dag-byed* = དག་ཕྱིད་པ་ a commentary on orthography.

དག་ཕྱི *dag-ai* mint, aromatic plant, *Menha roylana* (Jā.).

དག་ཕྱིད་ *dag-byed* or དག་ཕྱིད་པ་ correct expression, right spelling.

ཡང་དག་པ་ *yang-dag-pa* རྒྱུ་ལྡན་པ་, v. ཡང་ *yang*.

དག་པར་ *dag-pa* རྒྱུ་ལྡན་པ་, རྒྱུ་ལྡན་པ་ the state of being pure; purification.

དག་པར་འཇོག་པ་ *dag-pa rig-pa* རྒྱུ་ལྡན་པ་; = དག་པར་འཇོག་པ་ pure consciousness.

དག་པར་འཇོག་པ་ *dag-pa gum* the three requirements of purity in religion as explained in Tsong-khapa's *Lam-rim Chenmo*, viz.:—

(1) རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ purity in the speech of a spiritual teacher; (2) རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ purity in the innate nature of a pupil; (3) རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ purity in the doctrine to be explained.

དག་ཕྱི་དྲི་ལམ་མེད་པ་ *dag-pa'i dkyil-bkhor* the disk of purity, the immaculate orb, i.e., the

moon: རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ the disk of purity, though like waters stored in a beauteous body, is yet deprived of all clouds (Fig. k. 15).

དག་ཕྱི་ལྡན་ *dag-pa'i khang* = རྒྱུ་ལྡན་པ་ met. for mercury, quick-silver (Mān.).

དག་ཕྱི་ལྡན་ *dag-pa'i khang* or དག་ཕྱི་ལྡན་པ་ = ཡང་དག་ཕྱི་ལྡན་པ་.

དག་ཕྱི་ལྡན་ *dag-pa'i shi* the region of purity, the pure mansion; hence Dewachan the heaven of Amitābha Buddha where there is no impurity.

དག་ཕྱི་ I: *dag-byed* རྒྱུ་ལྡན་པ་, རྒྱུ་ལྡན་པ་ 1. water, air, the wind-god, fire, and the sacrificial grass *kup*. 2. fair complexion (Mān.).

དག་ཕྱི་ II: also རྒྱུ་ལྡན་པ་, རྒྱུ་ལྡན་པ་ 1. holy. 2. a holy river (as a purifier of dirt and sin). དག་ཕྱི་ལྡན་པ་ the four holy rivers, namely, Sindhu, Pukpu, Sitā and Gaṅgā: རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ pray bestow the nectar of your commands upon my head from the canopied enclosure of your compassion like the streams of the four holy rivers which are never diverted (Fig. k. 6). 3. རྒྱུ་ལྡན་པ་, རྒྱུ་ལྡན་པ་ white, bleached. 4. རྒྱུ་ལྡན་པ་ *Myrobolana arjuna*.

དག་ཕྱི་ III: correct spelling (in a composition); also any revision, correction.

དག་ཕྱི་ *dag-byor* or དག་ཕྱི་ལྡན་པ་ *dag-pa'i byor-wa* holy combination; also exact coincidence (Cil. 6).

དག་ཕྱི་ *dag-ra* རྒྱུ་ལྡན་པ་ a species of garlic.

དག་ཕྱི་ *dag-yig* orthography; རྒྱུ་ལྡན་པ་ རྒྱུ་ལྡན་པ་ or ཡང་དག་ཕྱི་ the earlier (now obsolete) orthography.

དག་ཕྱི་ལྡན་པ་ *dag-las-gyo* = དག་ཕྱི་ལྡན་པ་ not holy, profane.

དག་ཤིང་ *dag-shi* རུ་ 1. small splinter of wood or bamboo for cleansing the teeth. 2. bark of a tree. 3. scale of a fish.

དཔལ་ *dwags* bright, i.e., in reference to openness, cheerful appearance of a place: མ་དང་ལྷན་མཐུན་ལྷན་དཔལ་ལྷན་པའི་ in the selection of a site for building are four chief points, the frontage, back, openness and the shade (*Jig*).

དཔལ་ལྷན་ *Dwags-stod* the upper or higher portion of the district of Dwag-po in Tibet. དཔལ་ལྷན་ལྷན་ *Dwags-stod kañ-ra* n. of a grove in the upper portion of the district of Dwag-po (*Btsi*).

དཔལ་པོ་ *Dwags-po* the district of Dwag-po, situated between the S. E. of the province of Ü and Kong-po, the birth place of the present Dalai Lama Lobsang Thubdan Gya-tsho. དཔལ་པོ་ལྷན་ *Dwags-po bkab-rgyud* a section of the School of the Kah-gyu-pa which was powerful in Tibet before the supremacy of the Dalai Lama was established in 1644 A.D. དཔལ་པོ་ལྷན་གྱི་ལོ་ལོ་ *Dwags-po sha-hod gshon-nu* n. of celebrated lama of this school (*Loh*. 9). དཔལ་པོ་ལྷན་ *dwags-phor* wooden cups turned in Dwag-po. དཔལ་པོ་ལྷན་ *dwags-pog* Daphne paper manufactured in Dwag-po. དཔལ་པོ་ལྷན་ *dwags-gle* the striped woollen wrapper cloth manufactured in Dwag-po.

དང་། I: *dañ* is a peculiarly-used word taking the form and position of a conjunction but really being a postp. or commutative case-sign of the meaning "with." Thus ལྷན་དང་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ is not properly "sheep and she-goats and yak," but "yak with she-goats with sheep."

However, in such enumerations, the rendering "and" is legitimate, as well as in mere couplings, e.g., ལྷན་དང་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ shaving the hair and moustache. Acc. to Thon-mi-Sambhota, the father of Tibetan literature, this word has the following five significations:—(1) ལྷན་དང་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ as a conj. for connecting a word with another following it. (2) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ as an analytic term to separate one word from another:—ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ the *Dwags-po* or the organs of sense are the eye and ear and nose and tongue and the body. (3) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ because of, on account of, by reason of: ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ because of having taken medicine the disease was cured; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ on account of hearing many religious discourses his perceptive faculty increased; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ by seeing smoke he could know (there was) fire. (4) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ when, as soon as, occasion, opportunity: ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ he proceeded to the country when the constellation Puyā appeared; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ as soon as the sun rose on the mountain-pass he performed the religious service. (5) ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ it is used to signify exhortation, advice or entreaty: ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ do learn well; ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ and read loudly (*Situ*). This last usage, namely, the annexation of *dañ* to the imperative, has become common with certain verbs in the colloq. being then used almost as a sign of the imperative. Thus ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ "toi tang" look, see! ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ eat food. That "with" is the general signification is evident from many phraseological usages of *dañ*:—in using ལྷན་པོ་ "in equality, on a level," *dañ* connects that word with the consequent, e.g., ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ he must go with you;

so with the formative དང་པོ་ *dan-po* signifying "possessed of," "provided with," e.g., ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ provided with wealth, wealthy; རྒྱ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ a king possessed of (or with) five sons. More explicitly in its true sense does it occur with many verbs:—མཉམ་པོ་ལོ་ལོ་ to meet with the husbandman; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ to fall in with robbers; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ to salute the king's person; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ to agree with another's opinion; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ to be in harmony with all; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ to be in opposition to or with the local god; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ to fight with an enemy; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ to struggle with a snow-storm; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ made dispute with the lama about the prayer-wheel; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ to contend in miracles with the saint; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ to lie with a woman; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ near the town; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ equal to that. Some particular ways of using དང་ *dan* are the following:—ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ gold, and silver, and iron, and the other (metals); whence note that in enumerations དང་ is employed in different ways, arbitrarily, e.g., after every single noun or pronoun except the last one, or also after the last; it is used or omitted just as the metre may require it; or when a sum is mentioned, in the following manner:—ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ the four elements; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *sa-dan chu-dan mo-dan rlu-dan bhehi* earth, and water, and fire, and air, or esp. in col. language, thus ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་, ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་, etc.—དང་ is frequent also in the sense of "from," especially with certain verbs which cannot indeed be used apart from it. Of these are ལོ་ལོ་ལོ་ to be separated དང་ from, e.g., ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ was separated from lust; also ལོ་ལོ་ལོ་ *bphral-wa* to divide དང་ from;

again: ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ far from the house. In general, however, ལོ་ or ལོ་ is the sign of "from." A further employment of དང་ very habitual in the classical treatises is in the manner of a continuative particle at the end of subordinate and co-ordinate sentences; so it is annexed to the verbal participle which concludes the clause, but never in the older works to the root of a verb standing thus; it can often, of course, be rendered by "and" as if it belonged to the following clause, but not always so. One example of this very common usage will here suffice: ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ thereupon the snake terrifying the householder, two boys together with that man, throwing up cries, escaped. Finally, the one conclusion derivable from the various usages of དང་ is that the word must be always technically regarded as belonging to the words or clause which may precede it and not to any word or clause subsequent; which thus negatives the notion that it is a true conjunction.

དང་ II: a meadow.

དང་ལོ་ *dan-ga* (col.=དང་ལོ་ *dan-kha*) appetite: ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ my appetite is gone; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ want of appetite (though wishing to eat, cannot eat); ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *dan-ga bde-wa* good appetite.

Syn. ལོ་ལོ་ *Ho-cho*; ལོ་ལོ་ *grod-cho*; ལོ་ལོ་ལོ་ *dan-kha bde*; ལོ་ལོ་ལོ་ *tshim-med*; ལོ་ལོ་ལོ་ *chog-pa med-pa* (*Mān*).

དང་ལོ་ལོ་ *dan-du bla-wa* or ལོ་ལོ་ལོ་ to receive a command or missive with readiness, to do a work with earnestness: ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ *blab-rtsal dan-du bla-wa-pa tshul-bhin* the behest he received

as a work of first importance (i.e., considering it as the first of duties). དང་པོ་མེད་ *dañ-du mi-len* does not accept; does not apprehend.

དང་པོ་ *dañ-po* ཡམ་ཅི་, དུ་ལྟེ་, རྩམས་, ཡམ་ཅི་, རྩམས་, རྩམས་ 1. the first, earliest, with respect to number, time, rank: དང་པོ་མེད་པ་ལྟར་ ཡམ་ཅི་ལྟར་ the first or the earliest Buddha; དང་པོ་ལྟར་ རྩམས་པ་ who spoke (raised) the first rumour? who was it that first got up the rumour? དང་པོ་ རྩམས་ on the very first day; དང་པོ་ལྟར་ རྩམས་པ་ being still in the prime of life; དང་པོ་ལྟར་ the two first. 2. the first beginning, outset; also signifies aboriginal, fundamental: རྩམས་དང་པོ་ལྟར་ at the beginning of the day; དང་པོ་ལྟར་ in the first place, above all, at the very commencement; དང་པོ་ལྟར་ from the beginning; ལས་དང་པོ་ལྟར་ *las dañ-po-pa* a beginner; ལས་དང་པོ་ལྟར་ལྟར་ as long as he is only a beginner; དང་པོ་དང་པོ་ལྟར་ *dañ-po dañ tha-ma* the first and the last; དང་པོ་ལྟར་ *dañ-pohi rgyu* རྩམས་ the original or primary cause; དང་པོ་ལྟར་ *dañ-pohi sgra* preceding word; དང་པོ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ he knows the meaning from the context. 3. as adv. དང་པོ་ firstly, in the first place; at first; in the beginning; དང་པོ་ལྟར་ happy from the beginning.

དང་པོ་ལྟར་ལྟར་ *dañ-pohi dul-can* a bride (just passed out of virginhood) (*Mñon.*); དང་པོ་ལྟར་ལྟར་ a maiden; a girl at puberty.

Syn. ལྟར་དང་པོ་ *bu-mo dar-ma*; རྩམས་ལྟར་ལྟར་ *kheñs ldan-ma*; ལས་ལྟར་ལྟར་ *las-tsho can-ma* (*Mñon.*).

དང་པོ་ལྟར་ *dañ-pohi bdag* རྩམས་ [1. a noble man]S. 2. in Gram. རྩམས་ དུ་ལྟེ་ the first person.

དང་པོ་ *dañ-wa* མེ་, དུ་ 1. to be pure; to be clear; gen. as adj. pure, clear;

ལྟར་དང་པོ་ cleaned or sifted rice. 2. sincere, single-hearted, guileless: ལྟར་ལྟར་ལྟར་དང་པོ་ truly sincere towards all creatures; ལྟར་ལྟར་དང་པོ་ a pure, sincere disposition to virtue (S. o.). དང་པོ་ *dañ-wa ñig* རྩམས་ devotion, purity of heart. དང་པོ་ལྟར་ *dañ-wahí gsal-wa* (ཁ་ལྟར་ལྟར་) རྩམས་, ལྟར་ to be cheerful; of open countenance; of bright appearance.

དང་པོ་ *dañ-tse* 1. n. of a kind of Chinese satin. 2. in W. a field-terrace (*Jā.*).

དང་པོ་ལྟར་ལྟར་ *dañ-nas ma-na* ལྟར་ལྟར་ལྟར་ do not eat with a doubt; also do not entertain doubt [a suspicious man]S.

དང་པོ་ *dañ-ra* stable for cattle, in C. and W. (*Jā.*).

དང་པོ་ *Dañ-la* 1. ལྟར་ལྟར་ a tank, a pond. 2. acc. to *Sch.* a tract of land abounding in springs. 3. n. of a long and lofty mountain range in N. E. Tibet, running from long. 90° to long. 96° E. and keeping mainly to the 33rd parallel of latitude. Travellers to Lhasa from the N. E. must cross this range. It is Father Huo's "Tant-la."

དང་པོ་ *dwañs* or དང་པོ་ *dwañs-pa* 1. sbst. glare, lustre: དང་པོ་ལྟར་ it has no brightness or glitter; དང་པོ་ལྟར་ very glittering. 2. force of language; also pronunciation (colloq. ལས་དང་པོ་); དང་པོ་ལྟར་ *dwañs-po ñig* sbst. brightness, lustre, glare, clearness. 3. adj. sparkling, pure, clean, clear: ལྟར་དང་པོ་ sparkling water; ལྟར་དང་པོ་ unpolluted heart; ལྟར་དང་པོ་ (of the body) perfect health, looking bright; ལྟར་དང་པོ་ a clear sky, fine weather; དང་པོ་ལྟར་ལྟར་ n. of a code called "the clear crystal mirror" or directions for the guidance of government officials.

under a solemn oath to defend Buddhism against all infidels.

དམ་བཅའ་པ་ *dam boas-pa* a promise made; to make a promise; དམ་ཁྱུང་བ་ *dam khruṅ-ba* to keep one's word or vow; དམ་བཅའ་བཤད་མི་ རལ་བ་ *dam boas-pa* not to violate one's promise.

དམ་དུམ་ *dam-dum* 1. = རྩམ་བུ་ *phran-bu* or རྩམ་པ་ *phran-pa* small; a little quantity or bit. 2. various (*Sch.*).

དམ་པ་ *dam-pa* རྩམ་པ་, དམ་པ་, རྩམ་པ་ 1. excellent, superior, the best. 2. steady or firm, tight. 3. holy, sacred; which is the most frequent usage of the word: རྩམ་པ་ལ་ རྩམ་པ་པ་ *dam-pa la dam-pa pa* a holy lama has come; དམ་པ་ལ་ རྩམ་པ་པ་ *dam-pa la dam-pa pa* he is a holy one who has become the very best; དམ་པ་ལ་ རྩམ་པ་པ་ *dam-pa la dam-pa pa* holy intention, pious inclination. 4. seems to be also used as a term resp. for: the deceased, the late, e.g., རྩམ་པ་ལ་ རྩམ་པ་པ་ *dam-pa la dam-pa pa* he my deceased father; རྩམ་པ་ལ་ རྩམ་པ་པ་ *dam-pa la dam-pa pa* the late teacher himself, etc. 5. also sbst. the good, the holy, holiness: དམ་པ་ལ་ རྩམ་པ་པ་ *dam-pa la dam-pa pa* of the holy ones.

དམ་པ་པ་ *dam-pa pa* for རྩམ་པ་པ་པ་པ་ *dam-pa pa pa pa* རྩམ་པ་པ་ *dam-pa pa*

དམ་པ་པ་པ་ *Dam-pa tog-dkar* n. of a Deva-putra; acc. to some Gautama Buddha bore this name in the Gahdan heavens.

དམ་པ་པ་པ་ *dam-pa mi-lan* = དམ་པ་པ་པ་པ་ *dam-pa pa pa pa*

དམ་པ་པ་པ་པ་པ་པ་ *dam-pa pa pa pa pa* possessed of the grateful shade of sanctity.

དམ་པ་པ་པ་ *dam-pa pa* or དམ་པ་པ་པ་ *dam-pa pa* holy religion, Buddhism: དམ་པ་པ་པ་པ་པ་པ་ *dam-pa pa pa pa pa* both holy religion and worldly wishes there is none that can accomplish these two together (*Lo. 7*). དམ་པ་པ་པ་པ་པ་པ་པ་པ་ *Dam-pa pa pa pa pa pa pa*

n. of one of the well-known scriptures of the *Mahāyāna* school.

དམ་པ་པ་པ་པ་པ་ *dam-pa pa pa pa pa* the image of holiness.

དམ་པ་ *dam-po* རྩམ་པ་ 1. strict, firm, strong, tight; adv. as in དམ་པ་པ་པ་པ་ *dam-pa pa pa pa* to hold firmly, to seize securely. 2. acc. to *Jā.* narrow. དམ་པ་པ་པ་ *dam-po ma-yin* རྩམ་པ་པ་ *dam-po ma-yin* not strong-willed; not strict; relaxed; དམ་པ་པ་པ་ *dam-po byed-pa* or རྩམ་པ་པ་པ་ *dam-po byed-pa* making firm, tight, or strict.

དམ་པ་པ་ *dam-bhyar* 1. = རྩམ་པ་པ་ *dam-bhyar* custom, usage, official practice: རྩམ་པ་པ་པ་པ་ *dam-bhyar pa pa pa* the customary allowances of the new year, etc. (*Rtsii*). 2. the affixing a seal; also a letter to which a seal has been fixed.

དམ་པ་པ་ *dum-tshig* word of honour, a sacred or solemn vow; words or engagement made solemnly; དམ་པ་པ་པ་ *dum-tshig* promise solemnly undertaken.

དམ་པ་པ་ *dam-rdaag* or དམ་པ་པ་པ་ *dam-tshig-gi rdaag* objects or articles of religious utility which one carries about; for instance, the bell and the dorje are the དམ་པ་པ་ of a *Tantrik* lama or a Buddhist exorcist which he always carries with him: རྩམ་པ་པ་པ་པ་པ་པ་པ་པ་ *dam-pa pa pa pa pa pa pa* because he consulted the holy opinion of the *saḥjorma* (female ascetic of the *Tantrik* school); her desideratum (དམ་པ་པ་) which was beer was kept concealed (*A. 61*).

དམ་པ་པ་པ་ *Hdam-buḥi tshal* n. of a place beyond Suvarṇa-bhūmi (ancient Pegu); it is located: རྩམ་པ་པ་པ་པ་པ་པ་པ་པ་ *dam-pa pa pa pa pa pa pa* soon after crossing the ocean to the west of the groves of Suvarṇa-bhūmi (*A. 20*).

དམ་པ་པ་པ་ *Dam-srag rdaag* described as as being a district in Tibet (*Rtsii*).

དར་པོ་ *dar-tshi* 1. the fat of youthful growth. 2. acc. to *Sch.* grain.

དར་པ་ཀུན་ *dar-pa kün* a medicinal herb growing in clefts of rocks: དར་པ་ཀུན་གྱི་མེ་ལོ་ལ་ རྒྱ་ལྷོ་ལ་འཕྲོ་བཞུགས་པའི་རྒྱ་ལྷོ་ལ་འཕྲོ་བཞུགས་པའི་

དར་པ་ *dar-pa* a silk-fan.

དར་པ་ *dar-pa* 1. the lower border of a silk dress (*Jā.*). 2. = རྒྱ་ལྷོ་ལ་ n. of a plant, prob. the plantain.

དར་པ་ *dar-pa* 1. a medicinal fruit. 2. = དར་པ་ཀུན་ flag-staff. 3. རྒྱ་ལྷོ་ལ་ a very fine wood (*Jig.*), prob. the satin-wood.

དར་པ་ཀུན་ *dar-pa kün* to keep observances where religion flourishes.

དར་པ་ *dar-pa* a thin satiny muslin used for door-curtains and screens by lamas and great personages to prevent the public gazing on any ceremony or entertainment.

དར་པ་ *dar-pa* a Mongol word signifying a man who is exempt from the duty of furnishing labour, &c., to the State, and also from supplying ponies, &c., to those who travel under official authority.

དར་པ་ *dar-pa* adj. slow, leisurely; དར་པ་ *dal-tshā* slowly walking; དར་པ་ཀུན་ *dal-tshā kün* *muq-pa* = མེ་ལོ་ལ་ without leisure or rest: རྒྱ་ལྷོ་ལ་འཕྲོ་བཞུགས་པའི་རྒྱ་ལྷོ་ལ་འཕྲོ་བཞུགས་པའི་ the mouths of crows and little birds, etc., have little rest (*Khrig.* 46). དར་པ་ *dal-gyis* = ལ་ slowly, softly, gently.

དར་པ་ཀུན་ *dal-gyis* *bbab-pa* ལ་ལྷོ་ལ་ n. of the river Ganges in the Himalaya; any sluggish or glacial stream. Also *dal-bab*.

དར་པ་ *dal-bpro* or དར་པ་ཀུན་ ལ་ལྷོ་ལ་ slowly or gradually moving; that moves in a prostrate position.

Met. for the planet Saturn, the white swan, or a tortoise. དར་པ་ཀུན་ *dal-bpro* *gyun-babin* meandering, as great rivers of the plains which flow sluggishly: དར་པ་ཀུན་ལ་འཕྲོ་བཞུགས་པའི་རྒྱ་ལྷོ་ལ་འཕྲོ་བཞུགས་པའི་ (*Fig. k. 15*) pray permit your instructions (letters) to come to me uninterruptedly, like the flow of a river.

དར་པ་ *dal-bpro* 1. a mode of dancing v. རྒྱ་ལྷོ་ལ་ 2. described as ལ་ལྷོ་ལ་ to walk or move slowly.

དར་པ་ *dal-gyu* slowly moving, sluggish stream.

དར་པ་ *dal-ng* = ལ་ལྷོ་ལ་ 1. once: དར་པ་ཀུན་ *dal-ng* I shall be coming over once. 2. ལ་ a moment, cf. དར་པ་ *dar-gig* a little while.

དར་པ་ *dal-ten* = ལ་ the human body (which is very slowly evolved).

དར་པ་ཀུན་ *dal-theg* *kyug-pa* to attack, disperse an enemy (*Sch.*).

དར་པ་ *dal-dag* this term and དར་པ་ and དར་པ་ occur in astrological calculations of ལ་ the five planets (which term probably implies the planet Saturn).

དར་པ་ཀུན་ *dal-du* *phāṭṭa-pa* fig. to work or to study assiduously; not to be lazy or indolent: རྒྱ་ལྷོ་ལ་འཕྲོ་བཞུགས་པའི་རྒྱ་ལྷོ་ལ་འཕྲོ་བཞུགས་པའི་ he said: but then learn some science not to remain idle (*A. 38*).

དར་པ་ *dal-po* ལ་ = *dal* sluggish, slow, relaxed; weak, with but little energy

Syn. རྒྱ་ལྷོ་ལ་ *thod-po*; ལ་ལྷོ་ལ་ *gug* *chud-wa*; ལ་ལྷོ་ལ་ *bul-wa* (*Mon.*).

དར་པ་ *dal-wa* = ལ་ ལ་, ལ་, ལ་ languor, ease, quietude, leisure; also the state of *dahe*, and so the being at ease or in state of leisurely comfort or repose: ལ་ དར་པ་ when at leisure, when the mind is disengaged or at ease, *delos far niente*

པལ་མེད *dal-me* quiet, calm; also the chine, loin (*Jā*).

པལ་མེད *dal-me* = བཟོ་ལྟོགས་པལ་མེད་ལྟོགས་ you walk slowly, proceed slowly: བཟོ་ལྟོགས་པལ་མེད་ལྟོགས་ *dal-myur gsho-dman-gyi bgyos* slow and quick, upward or downward movement (*B. ab.*).

པལ་མེད་ *dal-btsen* པལ་མེད་ 1. one selling articles at his own residence, who has not to move here and there for their disposal; པལ་མེད་ is pf. of པལ་མེད་ *btsen*. 2. in *W.* the people of པལ་མེད་ལྟོགས་ are not seldom forced by their rulers to take goods from them at fixed prices. When this is done underlings appear before the tents or houses with a quantity of goods (which nobody else will buy) and throwing them down tell the owner of the house or tent that he now owes so much to the Government for things received. This is called པལ་མེད་ orthogr. of བཟོ་ལྟོགས་ not certain, but it appears to mean to spread, distribute—to spread trade by force.

པལ་མེད་ *dal-btsen* = བཟོ་ལྟོགས་ or བཟོ་ལྟོགས་ བཟོ་ལྟོགས་ flowing in a low stream. པལ་མེད་ལྟོགས་ *dal-btsen ka-rgyal* བཟོ་ལྟོགས་ the pride of Mandhara; the pride that I am more happy than another person; པལ་མེད་ལྟོགས་ *dal-btsen ho-dga* བཟོ་ལྟོགས་ the lover of Mandodari, Ravana; པལ་མེད་ལྟོགས་ *dal-btsen gnaq-bu* the superb mansion of heaven.

པལ་མེད་ *dal-yams* = བཟོ་ལྟོགས་ a pestilence of the worst kind, with the following symptoms:—པལ་མེད་ *gnan-thu*; བཟོ་ལྟོགས་ *khra-gnad*; བཟོ་ལྟོགས་ *lag-bgyel*; བཟོ་ལྟོགས་ *oog-bgyel*; བཟོ་ལྟོགས་ *mkhris-rims*; བཟོ་ལྟོགས་ *myo-rims*, etc. (*Sman. 119*).

པལ་མེད་ *di* num. fig. 41.

པལ་མེད་ *di-bi* in mysticism = an assemblage; all or some brought in together (*K. g. 9. 215*).

པལ་མེད་ *di-mar* a certain worm or insect (*Sch.*).

པལ་མེད་ *di-ri-ri* the howling noise of the wind, the rattle of thunder; also buzz, murmur, hum, low confused noise as of crowds, of number of praying people, of wailing prisoners, of birds on the wing. (*Gl., Jā*).

པལ་མེད་ *di-hi* = བཟོ་ལྟོགས་ drunk (mystic) (*K. g. 9. 215*).

པལ་མེད་ *dig* in བཟོ་ལྟོགས་ or བཟོ་ལྟོགས་, v. བཟོ་ལྟོགས་.

པལ་མེད་ *dig-shan* བཟོ་ལྟོགས་ a pigeon.

Syn. བཟོ་ལྟོགས་ *phug-ron*; བཟོ་ལྟོགས་ *ca-co agrog*; བཟོ་ལྟོགས་ལྟོགས་ *phrul-wabi mig-can* (*Mon.*).

པལ་མེད་ *dig-pa* བཟོ་ལྟོགས་ 1. to stammer, also བཟོ་ལྟོགས་ a stammerer: བཟོ་ལྟོགས་ལྟོགས་ he at the time of speaking stammers (*Ya-sel. 35*); cf. བཟོ་ལྟོགས་ *bdig-pa*. 2. staggering, intoxicated (*Jā*).

པལ་མེད་ *diā* for བཟོ་ལྟོགས་ *diā-ash*.

པལ་མེད་ *diā-khri* a descendant of *Gñub-khri btsan-po*, the first historical king of Tibet (*J. Zan.*).

པལ་མེད་ *diā-diā* the sound of the drum; acc. to *Schr.* བཟོ་ལྟོགས་ལྟོགས་ = laughing aloud (*Tu. 158-4*).

པལ་མེད་ *diā-phon* n. of a superior kind of Chinese satin embroidered and worked with needle: བཟོ་ལྟོགས་ལྟོགས་ the canopy or ceiling made only of *Diā-phon* satin is better (*Jig.*). Also བཟོ་ལྟོགས་ *diā-gos* id. (*S. kar. 179*).

པལ་མེད་ *diā-hur* བཟོ་ལྟོགས་ a sound, noise.

པལ་མེད་ *Diā-ri* n. of an extensive table-land situated N. E. of the confines of Nepal

antidote against poison, *Muispermum cordifolium*.

འཕྲིན་ལྗོན་པ་ *dug hjo-ma-lan* མཐུ་ the golden eagle which Vishnu is said to ride.

འཕྲིན་པ་ *dug-pen* an antidote to poison.

འཕྲིན་ *dug-ti* in Tsang: so, thus, in this manner = འཕྲིན་ (*Jā*).

འཕྲིན་པ་ *dug-pa* or འཕྲིན་ old coat or garment patched up and mended (*Mān*). Acc. to *Jā*. coat, garment, dress.

འཕྲིན་པ་ *dag-bphrog* བྱི་པ་པ་ poison-repelling, antidote against poison, n. of a species of tree, *Aristolochia Indica*.

འཕྲིན་པ་ *dug-dmar* = འཕྲིན་པ་པ་པ་.

འཕྲིན་པ་ *dug-mo* འཕྲིན་པ་ or འཕྲིན་པ་པ་པ་ medicinal fruit akin to *Karaya*: འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་པ་པ་པ་པ་ *Karaya* or *Dugma-kū* stops dysentery and cures biliousness.

Syn. འཕྲིན་པ་ *baag-skye*; འཕྲིན་པ་ *pu-can*; འཕྲིན་པ་ *ri-yi-phro*; འཕྲིན་པ་ *behu-can*; འཕྲིན་པ་ *phā-skye*.

འཕྲིན་པ་པ་པ་ *dug-mo kū-gi bbrn* འཕྲིན་པ་ described as འཕྲིན་པ་པ་ *nas bbrag-baas* fine-fruited barley.

འཕྲིན་པ་ *dug-rtes* (པ་པ་) a species of aconite.

འཕྲིན་པ་པ་ *dug rad-hjoms* 1. པ་, བྱི་པ་ the lotus; that which destroys the effect of poison. 2. བྱི་པ་ the poison-destroying, the tree *Mimosa sirissa*.

འཕྲིན་པ་ *dug rha-can* བྱི་པ་ hornet or insect having a poison-sting.

འཕྲིན་པ་ *dug-lo* 1. poisonous leaf. 2. བྱི་པ་ the banyan tree; *Ficus religiosa*. འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་ *Dug-lo ljon-pahi mdo* n. of a Ben religious work called 'the tree of poisonous leaves.'

འཕྲིན་པ་ *dug-pog* poisonous paper, or *daphne* bark paper of Tibet arsenicated to prevent its being eaten up by moth.

འཕྲིན་པ་ *dug-ol* 1. བྱི་པ་ that which neutralizes the effect of poison; an epithet of Mahadeva. 2. n. of a medical author of ancient India. 3. པ་ the fruit of *Emble myrobala*.

འཕྲིན་པ་པ་ *dug-ha-la ha-la* བྱི་པ་, or བྱི་པ་, བྱི་པ་, a deadly poisonous drug.

འཕྲིན་པ་ I: *dugs* inflammation; in medical works of Tibet are named two kinds of འཕྲིན་པ་, viz. :—འཕྲིན་པ་ inflammation from cold, and འཕྲིན་པ་ inflammation from heat.

འཕྲིན་པ་ II: 1. gentle warmth; acc. to *Schtr.* heat: འཕྲིན་པ་པ་ by the heat of fever; འཕྲིན་པ་ warmth from heated stone; འཕྲིན་པ་པ་ warmth from the fresh dung of animals; འཕྲིན་པ་ parched corn before it has lost its warmth. 2. revenge, grudge, rancour (*Jā*).

འཕྲིན་པ་ *duga-pa* vb. 1. to make warm, to warm. 2. to light, to kindle (*Jā*).

འཕྲིན་པ་ འཕྲིན་པ་, འཕྲིན་པ་, འཕྲིན་པ་ any shell, the conch-shell (used as a vessel for offerings; or, when perforated at one end, for blowing as a horn); a horn, trumpet (to call the monks of a monastery to a service); འཕྲིན་པ་ to blow a shell; འཕྲིན་པ་ trumpet used in courts of justice; འཕྲིན་པ་ church-trumpet, trumpet used in religious services; འཕྲིན་པ་ war-trumpet; འཕྲིན་པ་ hunting bugle; འཕྲིན་པ་ a trumpet made of a hollow thigh-bone; འཕྲིན་པ་ a copper trumpet; འཕྲིན་པ་ a brass tube about eight feet long used as a trumpet; འཕྲིན་པ་ a similar instrument but shorter and smaller in size; འཕྲིན་པ་ a horn trumpet; འཕྲིན་པ་ *duā-gi-tahogs* a series of

5555 *Duā-ān-ma* འཁྱིལ་མ་ n. of a Khadoma sprite.

5555 *duā-duā* ཐུ་ཐུ་ 1. with 3555 = to yearn: འགྲོ་བ་ཐུ་ཐུ་མ་ཐིན་ even if you starve, do not yearn after a thing; འཇིག་པ་ཐུ་ཐུ་ཐིན་ he yearns for his relations. 2. staggering, reeling, loitering, wavering (*Sch.*).

5555 *duā-pan* ཐུ་པན་ a Chinese word Tibetanized = a washing bowl, basin.

5555 *duā-phyur* (ཐུ་ཕུར་) ཐུ་ཕུར་, ཐུ་ཕུར་, ཐུ་ཕུར་ acc. to *Sch.* and *Jā.* 100 millions.

5555 *Duā-luā* ཐུ་ལཱ་ n. of a sacred place in Tibet (*D b. 48*): ཐུ་ལཱ་ཐུ་ལཱ་འགྲོ་བ་ཐིན་ at Dunlung he heard the voice of a *Dakini*.

5555 *Duā-lo ljon-pahi mdo* ཐུ་ལོ་ལྷོན་པའི་མདོ་ n. of a Bon religious work (*B. Nam.*).

5555 *duā-sems* ཐུ་སེམས་ lit. white heart, sincerity, candidness: ཐུ་སེམས་ཐུ་སེམས་ཐིན་ ཐུ་སེམས་ཐིན་ཐུ་སེམས་ཐིན་ (Fig. k. 88) I shall again and again sincerely hold intercourse with you on appropriate subjects so as not to be discarded.

5555 *duā-pa* ཐུ་པ་ a secondary form of ཐུ་པ་ love, ཐུ་པ་ཐུ་པ་ཐུ་པ་ཐུ་པ་ some faith and love having grown. ཐུ་པ་ཐུ་པ་ = ཐུ་པ་ ཐུ་པ་ loving, affectionate.

5555 I. *dud-pa* ཐུ་པ་ 1. = ཐུ་པ་ ཐུ་པ་ adj. humble, sbt. mildness, humility, also respect, homage. 2. vb. to lie, to knit, v. ཐུ་པ་. 3. pf. of ཐུ་པ་ to stoop, bend, to bow down.

5555 *dud-hgro* ཐུ་མགོ་ ཐུ་མགོ་ that which walks bending; opposite to man who walks upright; a quadruped, beast, and sometimes used as a general name for all animals except man. *Dudo* are of two

kinds:—(1) ཐུ་མགོ་ཐུ་མགོ་ those that live hidden, such as in the sea, underground, &c. 2. ཐུ་མགོ་ those that live scattered in the abodes of men and gods. ཐུ་མགོ་ཐུ་མགོ་ it is said that there are *Dudo* also in hell and in the region of the *Preta* (ghosts) (*K. d. 2*).

5555 II: (ཐུ་ཐུ་) ཐུ་ 1. smoke. 2. ཐུ་ཐུ་ soot mixed with butter which is applied to the eye-lashes in the East. 5555 *dud-kha* ཐུ་ཁ་ acc. to *Sch.*: (1) having the colour of smoke. (2) a family; household, as smoke-emitters. (3) chimney; 5555 *dud-grah* ཐུ་གར་ number of houses counted by the smoke coming out from each: ཐུ་གར་ཐུ་གར་ the number of households or families of *U* and *Tsang* under the *Khri-hakor* rule (*Fig.*). 5555 *dud-pa shon* ཐུ་པ་ཤོན་ the smoke preceding the flames; 5555 *dud-bal* ཐུ་བལ་ soot; 5555 *dud-rtsi* ཐུ་རུ་ id.

5555 *dud-gmag* ཐུ་གམག་ 1. fight or dispute among householders. 2. soldiers recruited from among villagers.

5555 *dud-tshah* ཐུ་ཤ་ a family, a household; 5555 *dud-htsho* ཐུ་ཤ་ a village, hamlet; 5555 ཐུ་ཤ་ཐུ་ཤ་ twelve villages or hamlets.

5555 *dun-pa* (for ཐུ་པ་) ཐུ་པ་ great diligence, assiduity; ཐུ་པ་ཐུ་པ་ very diligent; in *W.* (cf. ཐུ་པ་ and ཐུ་པ་).

5555 *dub-pa* ཐུ་པ་ ཐུ་པ་ or ཐུ་པ་ vb., pf. ཐུ་པ་ to be fatigued, to be tired; ཐུ་པ་ ཐུ་པ་ have you not become fatigued in mind and body (*A. 25*); adj. tired, fatigued; also ཐུ་པ་; sbt. fatigued; ཐུ་པ་ untired ones; ཐུ་པ་ ཐུ་པ་ being fatigued: ཐུ་པ་ཐུ་པ་ he is tired in body, speech, and mind.

དུམ *dum* 1. a small plate or vessel. དུམ་གཅིག་གཏོར་མཚན་བཀར་བ་ཤོགས་ནས་ carrying one plate filled with tormas offerings (A. 29). 2. a small quantity, a little, a bit: དུམ་མཚན་ཤོགས་ wait just a short while.

དུམ་པ *dum-pa* 1. ཁིམ་པ་ some: དུམ་པ་ནི་ it being a little, somewhat. 2. a division, or volume, in the dialect of Amdo: འབུམ་དུམ་པ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ the twelve volumes of the Bum (scriptures).

དུམ་པོ *dum-po* a large piece, a fragment.

དུམ་བུ *dum-bu* = དུམ་དུམ་ཆུ་ a fraction, small piece, a part, a quantity. དུམ་བུར་གཅོག་པ་, གཅོད་པ་ or ཕྱིད་པ་ to break, to cut to pieces: རྒྱུ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ དུམ་བུ་གསུམ་པ་བཀར་ནས་དུམ་བུ་གསུམ་པ་ལྔ་ལྔ་ དུམ་བུ་གཅིག་བུ་ལྔ་ལྔ་ all properties and effects whatever there may be should be divided into three parts—the parents will get two parts and the son one part. དུམ་བུ་ཙན་ *dum-bu can* fractional; དུམ་བུ་མིན་ *dum-bu min* འཛོལ་, ཆུ་ཆུ་ entire. དུམ་བུ་གསུམ་ *dum-bu gsum* གི་ཆུ་ཆུ་ three parts, triple division; དུམ་བུར་རྒྱུར་པ་ *dum-bur gyur-pa* divided into parts; དུམ་བུར་ཕྱིད་པ་ *dum-bur byed-pa* གི་ཆུ་ to divide.

དུམ་བྲག *Dum-brag* n. of a rock-cavern (Deb. 4 21).

དུམ་ཡང་ *dum-yak* in Sikk. = ལས་པ་འཛོལ་ head workman, one who supervises work.

དུམ་བུ་གསུམ་པ་ *dum-bu gsum-pa*, v. དུར་བྱེད་.

དུར་ལ *dur-va* vb. 1. to dispose of the dead, to keep a dead body. 2. དུར་ *dur* or དུར་མ་ tomb, grave; དུར་བྱེད་ལ་ to bury, to inter, to put in the grave; དུར་ཆོག་ to dig a grave; དུར་ཁྱུ་ *dur-khu* a grave, tomb.

དུར་ཁྱོད་ *dur-khrod* ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ a cemetery or any place where the dead are disposed of (being buried, cremated, or else cut into

pieces for distribution to birds, dogs, etc.). In the N. E. and E. suburbs of Lhasa are two large “dur-t’oi” or cemeteries, attended to by the notorious Rogya-pa or scavengers of the city, whose huts built of bones and horns stand in rows hard by. The different systems of dealing with the dead in East Tibet on the Chinese border, which in the main are identical with the methods in vogue at Lhasa, are fully described by Mr. W. Rockhill in his interesting work “The Land of the Lamas.”

Syn. འཕྱེགས་ལྷན་ *hyigs-gnas*; རྒྱུ་གསུམ་ *greg-gnas*; ར་ལི་གསུམ་ *ro-yi gnas*; རྒྱུ་བའི་གསུམ་ *shi-wahi gnas*; བ་མེས་ལྷན་ *pha-mes nags*; ལྷན་གྱི་ལྷན་ *gcin-gyi nags* (Mñon.).

དུར་ཁྱོད་ཅན་པོ་ *dur-khrod chen-po* འབྲུག་པ་ the eight great historical cemeteries of Magadha mentioned in Mahāyāna works. (1) ལྷན་པ་ལྷན་ lies in a forest where the fragrant sandal tree abounded; (2) ར་ལི་ལྷན་ འབྲུག་པ་ in a forest of Bodhi trees where the sacred fig-tree abounded; (3) འབྲུག་པ་ འབྲུག་པ་ in a forest where *Jonesia asoka* abounded; 4. རྒྱུ་ལྔ་ལྔ་ in a forest where the འབྲུག་པ་ myrobalan abounded. 5. ལྷན་པ་ལྷན་ or ལྷན་པ་ལྷན་ (*Qitavana*) where the species of sandal tree *kasañja* abounded; (6) ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ the forest where the glomerous fig-tree abounded; (7) རྒྱུ་ལྔ་ལྔ་ ལྷན་པ་ *ki-lir sgra sgrog-pa* where the *Arjuna* tree abounded; (8) ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ where the banyan tree abounded.

དུར་ཁྱོད་པ་ *dur-khrod-pa* ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ a Tantrik lama, one who resides in a cemetery for propitiating spirits.

དུར་ཁྱོད་མ་ *dur-khrod-ma* ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ an epithet of the goddess Paldan Lhamo.

དུར་རྒྱལ་ *dur-rgyas* ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ the food which is given to a dying man.

དུ་རྒྱུ *dur-rgam* or དུ་རྒྱུམ *coffin*.

དུ་རྩོ *dur-rdo* stones piled over one's grave or place of cremation.

དུ་རྩུ *dur-spyaŋ* lit. "grave-wolf"; perhaps a species of hyena that digs out dead bodies to devour them.

† དུ་འ *dur-ua* 1. to hurry, hasten; དུ་རྩུ་བྱེད་པ་ to run towards a place or object; in colloq. to hasten to: མ་ལ་དུ་འ་བྱེད་པ་ to hasten to dinner; མ་ལ་ལ་དུ་འ་བྱེད་པ་ to hasten to work; cf. རམ་དུ་འ་བྱེད་པ་. 2. དུ་འ་ལྷོ་ལྷོ་, རམ་ལྷོ་ལྷོ་ a kind of grass with syn. དུ་ལ་ལྷོ་ལྷོ་ རམ་ལྷོ་ལྷོ་ *nug-pa ston-lan*; རམ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *ñan spon-skyes*; རམ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *skyeg-lan*; རམ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *ñthab-yas*; རམ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *tahig bgya-ua*; རམ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *sa-yi bdab*; རམ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *ljaŋ-ser oan*; རམ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *tshe-bphel-rdas* (*Mñon.*).

དུ་འ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *dur-wa dkar-po* 1. རམ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ the blue or white flowering *durwa*; *Panicum dactylon*. 2. རམ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ other white species of *durwa*.

Syn. རམ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *brs'on-bgrus bgya-ua*; རམ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *glan-spu skyes*; རམ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *bya-yi mig*.

དུ་ལ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *dur-was hchi* a scorpion.

Syn. རམ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *edig-pa rba-oan* (*Mñon.*).

དུ་ལ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Dur-bon* (lit. the Bon of the cemeteries) one of the earlier sects of Bon-pa which originating in Shang-Shung and Brutaha at last spread into the Tibetan central provinces during the reign of king རྩུ་ལ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་, the son of རྩུ་ལ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *srib-khri btsan-po*; Loñam his minister under the instigation of the Dur-bon priests assassinated the king with a sword, whence he was called by the historians of Tibet རྩུ་ལ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ the sword-assassinated king. (*J. Zañ.*).

དུ་ལ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *dur-bya* ལྷོ་ལྷོ་ 1. also རྩུ་ལ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Brahminy kite with white back* (*Mñon.*). 2. acc. to *Sch.* a paring-axe, a hoe.

དུ་ལྷོ་ལྷོ་ *dur-byid*, (རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་) རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ 1. the castor-oil plant, *Ricinus communis*. རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ the root of *dur-byid* ejects all diseases arising from heat or cold. 2. (acc. to *Vai. sh.*) རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *Ipomoea turpethum* [a plant of valuable purgative properties, commonly called Tëori, and distinguished into two species, white and black (*Convolvulus turpethum*)]*S.*

Syn. རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *mdab-hjom*; རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *tshañs-gsum*; རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *dor byed-ma*; རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *phur-ma gsum-pa*; རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *kun-rjes-bbyun*; རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *rdul-can*; རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *lo-ma gsum-pa*; རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *dum-bu gsum-pa* (*Mñon.*).

དུ་ལྷོ་ལྷོ་ *dur-byed* རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་, རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་, རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ the plant *Croton polyandrum*.

དུ་ལྷོ་ལྷོ་ *dur-byañ* an inscription placed on a tomb.

དུ་ལྷོ་ལྷོ་ *dur-tshun*, རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ *dur-tshod* food offered to the dead (*Cs.*).

དུ་ལྷོ་ལྷོ་ *dur-mtshed* a place for burying dead bodies (*Sch.*).

དུ་ལྷོ་ལྷོ་ *dur-yu*=ལྷོ་ལྷོ་ out side, beyond, foreign (mystic) (*K. g. p. 26*).

དུ་ལྷོ་ལྷོ་ *dur-len* (lit. that takes away from the cemetery) a sort of vampire.

དུ་ལྷོ་ལྷོ་ *dul* is perf. root of the tra. ལྷོ་ལྷོ་ *hñul-ua* to tame, *q. v.*

དུ་ལྷོ་ལྷོ་ *dul-gnas* or རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ place of conversion or of one's discipline.

དུ་ལྷོ་ལྷོ་ *discipline*; རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ [good discipline]*S.*

དུ་ལྷོ་ལྷོ་ *dul-wa-pa* རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ a tamer, discipliner. རྩུ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ one of the early Buddhist sages and authors of India.

དུ་ལྷོ་ལྷོ་ *dul-wa hdsin*=ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ obedient, holding to discipline; one who observes the rules of *Vinaya* (*Mñon.*).

འདུལ་པ་འདྲིན་ *dul-war b'dod* 忍辱 courage.

དུས་མ *dul-ma* 1. powdered or pulverized by burning, grinding, pounding, etc.; ལེག་ དུས་མ gold-dust, also oxidized powder of gold; རྒྱུ་དུས་མ medicinal powders. 2. acc. to *Jā.* a kind of water-colour made of pulverized gold and silver, for painting and writing. Really an erroneous form of དུས་ *rdul*.

དུས་མོ *dul-mo* tender-mouthed, tame, manageable, tractable (*Jā.*).

དུས་ *dus* ལུག་, རུག་, རེ་ལུག་, རུག་ 1. time in general, season. 2. = རུག་ a certain time, the time or occasion for a thing to happen; right time, proper season: དུས་ཀྱི་ལོ་འདྲིན་ལུག་ལྟར་ལོ་འདྲིན་ལྟར་དུས་ཀྱི་ལོ་འདྲིན་ལྟར་ལོ་འདྲིན་ལྟར་ taking the 10th day of the month as the most appropriate time, when night came on, in the first hour of dusk he would equip himself with a black silk robe and a staff (*Pth.* 189). དུས་ *dus* adv. for a while, sometimes; རེ་དུས་ལུག་ at the time; དུས་དེ་ཙམ་ at that time; རེ་དུས་, དུས་དེར་ then, at this time; དུས་དེ་ཙམ་ in that very time; རུག་ རེ་དུས་ལྟར་ in the very first time; དུས་ལུག་ or དུས་དུས་ལུག་ at times; དུས་ལུག་ལུག་ sometimes, now and then; རེ་དུས་ དུས་ལུག་ལུག་ simultaneously with that; རེ་དུས་ དུས་དེ་ཙམ་ལྟར་ then on occasion; དུས་ལུག་ལུག་ on a certain time, once; དུས་ལུག་ལུག་ or དུས་ལུག་ལུག་ at one and the same time, together; དུས་ལུག་ལུག་ some future day. The statement that the time had arrived for anything is always phrased: it came down to the time དུས་ལུག་ལུག་; the time will arrive: དུས་ལུག་ལུག་ it will descend to the time. དུས་ or དུས་ལུག་ after a genit. inf. or verbal root = when, after: ལུག་ལུག་ལུག་ དུས་ when two days had, or will have passed; རུག་ རེ་དུས་ལུག་ལུག་ when I was still a girl; ལུག་ དུས་ལུག་ the time of merriment never

arrives; རུག་ དུས་ལུག་ being the time of giving birth; ལུག་ལུག་ དུས་ལུག་ལུག་ to fix a time for going; དུས་ལུག་ལུག་ henceforth, from this time forward; དུས་ལུག་ལུག་ *dus-kyi khyad-per* ལུག་ལུག་ special time, special occasion.

དུས་ལུག་ལུག་ *Dus-kyi khor-lo* ལུག་ལུག་ 1. the famous Kala-ohakra system of Buddhism which introduced the worship of a Supreme Deity under the designation of Adi-buddha or ལུག་ལུག་ལུག་. It arose in the 11th century A.D. in Shambala, a city said to have been located near the river Oxus in Central Asia; and both Atisa and the historian Buzton belonged to this cult. Under the appellation *Thakus Kuden* it is popular with the Mongols. Varieties of the cult in India gave to S'iva or to Ganesha the position of Adi-Buddha. 2. རུག་ དུས་ལུག་ལུག་ = ལུག་ལུག་ animated nature or living beings; ལུག་ དུས་ལུག་ལུག་ = རུག་ ལུག་ meditation. 3. v. དུས་ལུག་ *dus-khor*.

དུས་ལུག་ལུག་ *dus-kyi cha-fas* the divisions of time—such as ལུག་ year; ལུག་ season; ལུག་ month; ordinarily the year ལུག་ is divided into four seasons, each of three months; but according to the *Vinaya* school the seasons are six, divided in reference to the *Upasatha* observances, and are:—ལུག་ ལུག་ two spring months, ལུག་ ལུག་ two summer months, ལུག་ ལུག་ two rainy months, ལུག་ ལུག་ two autumn or harvesting months, ལུག་ ལུག་ two winter months, ལུག་ ལུག་ two deep-winter months. Tibetans also divide the year into three seasons, counting ལུག་ ལུག་ spring and summer together, ལུག་ ལུག་ rains and autumn together, and ལུག་ ལུག་ and ལུག་ ལུག་ anterior winter and posterior winter together.

དུས་ལུག་ལུག་ *dus-kyi chos-nid* ལུག་ལུག་ met. death (*Mon.*).

done produces one hundred thousand merits; they are: the 8th lunar day of the month of *Vaiṣakha* when Gautama Buddha renounced the world; the 15th or full moon of the same month when he was conceived; the day when he became a Buddha; the day he entered *Nirvāṇa*; the day of his preaching the *Dharma*; the day when he descended from among the gods. དུས་མཚན་ཆེན་པོ་ *dus-chen ḥeḥi* or དུས་མཚན་ཆེན་པོ་ *dus-chen ḥeḥi* the great periods of time or *Yuga*.

དུས་མཚན་ *dus-mchod* ལམ་ཁྱེད་ ལམ་ཁྱེད་ religious service observed at certain prescribed periods [a priest for performing a sacrifice]S.

དུས་མཚན་ *dus-ḥton* or དུས་མཚན་ རབ་འབྱེད་ a festival (*Mñon.*). དུས་མཚན་དེ་ལྔ་ *dus-ḥton chen-po* མཆོག་ལྔ་ great festival; རབ་འབྱེད་ རབ་འབྱེད་ birth festival; རབ་འབྱེད་ རབ་འབྱེད་ the festival of cutting the hair; རབ་འབྱེད་ རབ་འབྱེད་ རབ་འབྱེད་ festival of forming the crest; རབ་འབྱེད་ རབ་འབྱེད་ festival at the fifth year of child; རབ་འབྱེད་ རབ་འབྱེད་ the sixth year festival; རབ་འབྱེད་ རབ་འབྱེད་ the monastic or *vihāra* festival; རབ་འབྱེད་ རབ་འབྱེད་ festive rejoicing. དུས་མཚན་ཆེན་པོ་ *dus-ḥton byed-pa* to keep a festival.

དུས་མཚན་ *dus ḥtab-pa* to fix time (for meeting, etc.). དུས་མཚན་ *dus ḥtab-ma* = རབ་འབྱེད་ རབ་འབྱེད་ a passionate woman (*Mñon.*).

དུས་མཚན་ *dus-mthabhi glun* = རབ་འབྱེད་ རབ་འབྱེད་ the wind that will destroy the world.

དུས་མཚན་ *dus-mchod* རབ་འབྱེད་ རབ་འབྱེད་ one of the 20 stages a monk of the *Grāvaka* school reaches [delivered at a wrong time]S.

དུས་མཚན་ *dus-dus-su* at times, occasionally.

དུས་མཚན་ *dus-ḥdas* རབ་འབྱེད་, རབ་འབྱེད་, རབ་འབྱེད་; past time, past tense; time elapsed.

དུས་མཚན་ *Dus-ldan* ལམ་ཁྱེད་ n. of one of the 16 *stharira* or ལམ་ཁྱེད་; also: goddess, sandal-wood.

དུས་མཚན་ *dus-ldan-ma* a woman in menstruation (*Mñon.*).

དུས་མཚན་ *Dus-na ḡgab-wa sheg bya-waḥi ri* a mountain in the fabulous continent of Uttara Kuru (*K. d. 2 315*).

དུས་མཚན་ *dus rnam-pa kun* all times; with ལ, as adv. always, at all times (*Mñon.*).

དུས་མཚན་ *dus-bab* appointed time; the natural course of events.

དུས་མཚན་ *dus-sbyor* རབ་འབྱེད་, རབ་འབྱེད་ [the particular time in which a man is born]S. དུས་མཚན་ *dus-sbyor-pa* an astrologer. དུས་མཚན་ རབ་འབྱེད་ *dus-sbyor byed-pa* རབ་འབྱེད་ [the hour in which a man is born]S. དུས་མཚན་ *dus-sbyor-pa* རབ་འབྱེད་ junction of periods, time, &c. [the particular sign of the zodiac under which a man is born]S.

དུས་མཚན་ *dus-ma-yin-par sa-wa* རབ་འབྱེད་ taking food untimely, i.e., not at the fixed or prescribed time or hour; དུས་མཚན་ *dus-min pa-pa* རབ་འབྱེད་ one who knows the fixed times or seasons; a cock; an astrologer.

དུས་མཚན་ *dus-mo* རབ་འབྱེད་ lately said to = universal conflagration at the end of time.

དུས་མཚན་ *dus-tshigs* རབ་འབྱེད་ season. དུས་མཚན་ རབ་འབྱེད་ = རབ་འབྱེད་ the jolmo bird (*Mñon.*). དུས་མཚན་ *dus-tshigs gear-wa* = རབ་འབྱེད་ change of time, season; also fresh provision, produce of the year, etc.

དུས་མཚན་ *dus-tshod* 1. a division of time equal to two English hours: རབ་འབྱེད་ རབ་འབྱེད་ in each day are twelve *dus-tshod*. Acc. to the Chinese method each of these

has a separate name attached to it. viz:—

(1) དུས་མཐའ་ day-break, called ཡོག་ *yoḡ* rabbit; (2) རྩ་ཁྲོད་ sun-rise, called *ḥbrug* (*duk*) dragon; (3) རྩ་ཁྲོད་ morning, called *ḥbrul* (*dul*) serpent; (4) རྩ་ཁྲོད་ *ḥi-phyeḡ* noon called, *ḡta* horse; (5) རྩ་ཁྲོད་ afternoon, called *lu* sheep; (6) evening, called *ḡrel* monkey; (7) རྩ་ཁྲོད་ sunset, called *ḡya* bird; (8) ལ་ཤོག་ dusk, called *kḥyi* dog; (9) རྩ་ཁྲོད་ fore-night, called *phag* pig; (10) དུས་ཚད་ mid-night, called *ḡyi-wa* mouse; (11) རྩ་ཁྲོད་ after-night, called *ḡlaḡ* ox; (12) རྩ་ཁྲོད་ dawn, called *ḡtag* tiger. These twelve names are also given to the succeeding years of the 60 years cycle in various combinations with the names of five so-called elements, viz., earth, fire, water, wood, iron, v. མ་ ༤.

དུས་ཚད་ཤིང་ *duḡ-tshoḡ ḥes-pa* evil-hour, bad time = དུས་ཚད་ཤིང་ *wrong* or inauspicious time or hour.

དུས་ཚད་ཤིང་ *duḡ-tshoḡ ḥes-pa* the king of Kalinga, a descendant of Ohakravarti raja.

དུས་ཚད་ཤིང་ *duḡ-tshoḡ ḥes-pa* མཐའ་, མཐའ་ཤིང་ junction of day and night; period, epoch.

དུས་ཚད་ *duḡ-tshoḡ* the four seasons, viz:—ལྔ་ the summer; ལྔ་ the winter; ལྔ་ the autumn; ལྔ་ the spring time; also ལྔ་ morning or day; ལྔ་ evening or night; ལྔ་ day-time, and ལྔ་ night.

དུས་ཚད་ཤིང་ *duḡ-tshoḡ ḥes-pa* ལྔ་-ལྔ་ the four times wheel; a cycle of years.

དུས་ཚད་ཤིང་ *Duḡ-tshoḡ ḥes-pa* or ལྔ་ the goddesses presiding over the four seasons:—ལྔ་ ལྔ་ ལྔ་ ལྔ་ the white fair queen of spring; ལྔ་ ལྔ་ ལྔ་ ལྔ་ the blue queen of the summer season; ལྔ་ ལྔ་ ལྔ་ ལྔ་ the yellow queen of the autumn; ལྔ་ ལྔ་ ལྔ་ ལྔ་ the black queen of the winter season (*B. ch.*).

དུས་ཚད་ *duḡ-tshoḡ* time of depravity (*Sch.*).

དུས་ཚད་ *duḡ-tshoḡ* ལྔ་-ལྔ་ lit. time passed; too late.

དུས་ཚད་ *duḡ-tshoḡ* ལྔ་-ལྔ་ long delayed.

དུས་ཚད་ *duḡ-tshoḡ* ལྔ་-ལྔ་ wave of time, i.e., ebb and flow of time.

དུས་ཚད་ཤིང་ *duḡ-tshoḡ ḡgaḡ-wa* ལྔ་, ལྔ་ that delights in time; an epithet of the sun (*Mon.*).

དུས་ཚད་ *duḡ-tshoḡ* a year yielding no crops; a sterile year (*Jā.*).

དུས་ཚད་ *duḡ-tshoḡ* ལྔ་-ལྔ་ an astronomer or astrologer; ལྔ་-ལྔ་ (*Mon.*).

དུས་ཚད་ *duḡ-tshoḡ ḡgaḡ-wa* mature; born or grown at the proper time.

དུས་ཚད་ཤིང་ *duḡ-tshoḡ ḡgaḡ-wa* to get at the opportune time or hour.

དུས་ཚད་ཤིང་ *duḡ-tshoḡ ḡgaḡ-wa* ལྔ་-ལྔ་ suit- ing the occasion, opportune; ལྔ་-ལྔ་ as suited the occasion.

དུས་ཚད་ཤིང་ *duḡ-tshoḡ ḡgaḡ-wa* ལྔ་-ལྔ་ timely.

དུས་ཚད་ *duḡ-tshoḡ* ལྔ་-ལྔ་ the three times, viz:—(1) ལྔ་ early, after and now, described as ལྔ་ future, ལྔ་ the past, and ལྔ་ the present. ལྔ་-ལྔ་ ལྔ་-ལྔ་ a general epithet of a Buddha. ལྔ་-ལྔ་ ལྔ་-ལྔ་ the three junctions of time.

དེ་ I: ལྔ་, ལྔ་: 1. that, that one; he, she, it; ལྔ་ like that; ལྔ་ that which is; ལྔ་ other than that; ལྔ་ for that; ལྔ་ under that, after that; ལྔ་ at that time; ལྔ་ he that has gone before. 2. ལྔ་ stands in the place of the definite article—the: ལྔ་-ལྔ་ ལྔ་-ལྔ་ ལྔ་-ལྔ་ *lug-bai khrid-bong-paḡi gan-pa de ḡgaḡ ḡgaḡ* the butcher who brought the sheep stole my boots; ལྔ་-ལྔ་ ལྔ་-ལྔ་ the younger

३२२ *de-de* exactly that; that (emphatically); ३२३ *de-de* just according to that; yes, so it is.

३२४ *de-don* for that.

३२५ *de-dan* truth.

३२६ *de-dra* is the modern and colloq. usage in place of ३२७ *de-ta* or ३२८ *de-ta-bu* like that, similar, similarly; ३२९ *de-dra* seen like that, seen so; ३३० *de-dra-phas* विसर्ग an interj.: such a loss! so great a damage! ३३१ *de-dra-ma* सद्गुणी like that (applied to fem.).

३३२ *de-na* or ३३३ *de-na* चतुर्थी, चतुर्थी therein, in that place; also thereafter, after that.

३३४ *de-nas* *hdi-ktad* चतुर्थी एवं then for instance, then like this, then so.

३३५ *de-ni* that, that one, it, those indeed: ३३६ *de-ni* it is not the proper place.

३३७ *de-pa* one of that place; but in *C.* colloq.=there, thither; ३३८ *de-was* १. than that, gen. after a comparative. 2. also for ३३९ *de-was* therefore, consequently, now then.

३४० *de-po*=३४१, ३४२ well, excellent (*Yig. k. 88*).

३४३ *de-pho* a cock.

३४४ *de-phral* तत्क्षण immediately, at once. In colloq. in *C.* we hear ३४५ *de-phral* "tanta t'el-tu" immediately.

३४६ *de-phros*=३४७ the remainder, excess thereof (*Ya-sol. 48*), the excess portion.

३४८ *de-was* than that; ३४९ *de-was* *kyan* अधिक more than that.

३५० *de-ma* one of that place, sect, religion, etc. (*Cs.*); ३५१ *de-ma-thag-tu* तत्क्षण

at once, freshly, instantly; ३५२ *de-ma-thag-pa* तत्क्षण fresh, immediate; ३५३ *de-ma-lags*=३५४ *de-ma-hid* not that, not the same; ३५५ *de-ma-lags* तत्क्षण immediate cause or dependence, v. ३५६ *de-ma-lags* (*M.V.*).

३५७ *de-mo*=३५८ necessity.

३५९ *de-team* तत्क्षण, एतत्क्षण, एतत्क्षण, तत्क्षण, एतत्क्षण so much, about that; ३६० *de-team*=३६१ then, at that time, at about that time; ३६२ *de-teug* so, thus: ३६३ *de-teug*=३६४ *de-teug* how is it? how is that? what is it like? (*Deb. ५ 38*).

३६५ *de-tso*=३६६ or ३६७ those: ३६८ *de-tso* *de-tso* *de-tso* *de-tso* they possessed perfect contemplative skill (*A. 184*).

३६९ *de-tshud*=३७० *de-dra* तद्गुणी like that, its match, equal.

३७१ *de-doin* स्वीकृति=acceptance.

३७२ *de-tshin* *hid* तत्क्षण, एवं, तत्क्षण identity, essence (*Was.*), lit. that-ness; ३७३ *de-tshin-du* एतत्क्षण according to that, thus, so; acc. to *Jā.*=for it: ३७४ *de-tshin* *de-tshin* he allowed it accordingly; ३७५ *de-tshin* *de-tshin* *de-tshin* perceiving it as such; ३७६ *de-tshin* *de-tshin* *de-tshin* to apply as before, to adjust accordingly; ३७७ *de-tshin* *de-tshin* *de-tshin* to do accordingly; ३७८ *de-tshin* *de-tshin* *de-tshin* not accordingly, differently.

३७९ *de-tshin* *de-tshin* *de-tshin* lit. he who is gone or passed away like as did that other one—like as did his predecessor; in other words, a Tathagata or evangelistic teaching Buddha. The Mongol synonym for the Tibetan term is *Tegan chilen ireksen* "came like him." Shakya-thubpa or Gautama together with the six preceding terrestrial Buddhas

3. this; དེ་ཉིད་ this evening, to-night: རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ I, a man only for to-day and to-morrow (*Jā.*); དེ་ཉིད་ to-day. 4. also དམམ་ an equal, a match; དམམ་པ་ *do bdo-wa* adversaries, rivals; དམམ་པ་ལ་ཁོ་ལ་ he exterminated his antagonists by war (*Sorig.*). དམ་པ་ *do non-pa* the equalising of the load, by increasing or lessening it on one of the sides (*Jā.*). དམ་པ་ *do ma-yin* or དམ་པ་མེད་ match-less, unequalled: རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ དམ་པ་ (*Kārig.*) the possession of this precious human body is not equalled by the gain of any gem.

དཀོར་ཀོར་ *do-ker* = རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ also written as རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ luxuriant locks dressed neatly on the crown of the head, sometimes in fanciful designs as among the Burmese; Tibetan high officials of the lay-class also dress their hair in a prescribed form.

དཀོར་ཀོར་ *do-gas kha* in *W.* light-blue (*Jā.*).

དཀོར་ཀོར་ *do-jal* importance, weight; important: རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ matters that are important to yourself should not be delayed (*Ya-sel. 4.*). དཀོར་ཀོར་ རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ important; of weighty consequence (*Cs.*); དཀོར་ཀོར་མེད་ very important.

དཀོར་ཀོར་ *do-chod* = རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ intelligent and useful.

དཀོར་ཀོར་ *do-dam* commission, charge, superintendence, care; དཀོར་ཀོར་ an overseer, authorised person; དཀོར་ཀོར་པ་ to supervise, superintend.

དཀོར་ཀོར་ *do-po* 1. or རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ an assistant, a servant. 2. a load, for a beast of burden, cf. དཀོར་ (*Jā.*).

དཀོར་ཀོར་ *do-phrug* an orphan.

དཀོར་ཀོར་ *Do-wa rdoch* n. of a district in the province of *Lho-brag* in Tibet.

དཀོར་ཀོར་ *do-wabi tog-ma* རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་; root of artichoke; also potatoe.

དཀོར་ *do-wo* = དཀོར་ཀོར་ a load (*Rtsii.*).

དཀོར་ *do-mog* = རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ 1. quickly; དཀོར་ཀོར་ རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ (*place*) quickly in the holy *mandala* of unsullied contemplation. 2. to-day, this day (*Cs.*).

དཀོར་ *do-shag* this day, presently: རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ and particularly to-day the ministers are more lazy than before (*Hibrom. 41.*).

དཀོར་ *do-zla* = རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ 1. comrade, consort, fellow. 2. party in a law-suit. དཀོར་ཀོར་ རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ carefully to investigate (the right of) both parties (*Cs.*). དཀོར་ཀོར་ *do-ya-gzig* lit. one of the two or of a pair; half a load.

དཀོར་ *do-ra* 1. a stage; a courtyard where dancing is performed = རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ 2. an enclosed pasture land; a lawn.

དཀོར་ *do-lo* or དཀོར་ཀོར་ རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ a necklace, a string made of pearls or precious stones (worn hanging down from the neck); an ornament hanging down from the shoulders (*Jig.*).

དཀོར་ཀོར་ *Do-log* a kind of worm: རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ in future life (he) would be born as the worm *Dolog* (*Ya-sel 7.*).

དཀོར་ཀོར་ *do-cal* རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་, རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ necklace. Syn. རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ *phyah-phrul*; རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ *so-mo do*; རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ *brañ-gi rgyan* (*Mān.*). དཀོར་ཀོར་ *do-cal-can* 1. one wearing a necklace. 2. n. of the residence of *Vaijayanṭa*. དཀོར་ཀོར་ *do-cal phyed-pa* རྒྱུ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ half-length string of pearls, &c., or half size necklace.

ཕྱི་ལོ་ *dog* 1. clod, clump, lump, loaf: ལྔ་ལྔ་ཕྱི་ལོ་ a lump of sugar. 2. capsule; ལྔ་ལྔ་ཕྱི་ལོ་ capsule of the cotton plant (*Jā.*). 3. for ཕྱི་ལོ་ *dog-pa* narrow.

ཕྱི་ལོ་ I: *dog-pa* 1. ལྔ་ལྔ་ capsule: ལྔ་ལྔ་ capsule of flower, i.e., flower seed in one pod. 2. ཕྱི་ལོ་ bundle, skein, i.e., of wool, as much as one can hold with the hand; ལྔ་ལྔ་ handful. 3. ལྔ་ལྔ་ as a neck ornament. 4. ear of corn ཕྱི་ལོ་ ལྔ་ལྔ་; ལྔ་ལྔ་ཕྱི་ལོ་ ལྔ་ལྔ་ flower shoots or buds; ལྔ་ལྔ་ཕྱི་ལོ་ ལྔ་ལྔ་ buds containing honey in their capsules.

ཕྱི་ལོ་ II: also ཕྱི་ལོ་ or ཕྱི་ལོ་ 1. narrow, narrowness: ཕྱི་ལོ་ལྔ་ལྔ་ it is not narrow; ཕྱི་ལོ་ལྔ་ལྔ་ to get out of a narrow place; ལྔ་ལྔ་ཕྱི་ལོ་ལྔ་ལྔ་ fig. they were kept within narrow bounds (*Gl.*, *Jā.*). 2. strict: ལྔ་ལྔ་ཕྱི་ལོ་ *khriṃs dog-po* strict justice, also hard punishment. ཕྱི་ལོ་ལྔ་ not narrow, wide; ལྔ་ལྔ་ small narrow house; ལྔ་ལྔ་ narrow-place; ལྔ་ལྔ་ a robe that does not fit being narrow in dimensions. ཕྱི་ལོ་ *dog-po* or ཕྱི་ལོ་ adj. dense, thick; ཕྱི་ལོ་ densely, thickly: ལྔ་ལྔ་ལྔ་ ལྔ་ལྔ་ all the regions were thickly filled up, i.e., thickly inhabited (*Yig.*).

ཕྱི་ལོ་ *don-pa*, v. ལྔ་ལྔ་ to bring out; ལྔ་ལྔ་ ejaculated; ལྔ་ལྔ་ brought out by the door.

+ ཕྱི་ལོ་ *dog-ma* = ལྔ་ལྔ་ front, fore; also, resp. for ལྔ་ (*Lea.*).

+ ཕྱི་ལོ་ *dog-le* = ལྔ་ལྔ་ *chu-bero-wahi* mod. acc. to *Jā.* an iron pan with a handle.

ཕྱི་ལོ་ I: *dogs-pa* for ལྔ་ལྔ་ 1. ལྔ་ལྔ་ necessity, usefulness: ལྔ་ལྔ་ usefulness; ལྔ་ལྔ་ useless, without usefulness. 2. fear, apprehension; ལྔ་ལྔ་ what fear! do not be afraid of; ལྔ་ལྔ་ fear having

arisen; ལྔ་ལྔ་ or ལྔ་ལྔ་ = ལྔ་ལྔ་ to remove doubt or clear misapprehension: ལྔ་ལྔ་ ལྔ་ལྔ་ ལྔ་ལྔ་ in a draft containing matters of some importance the points should be written carefully to avoid all that may be misapprehended (*D. pol. 80*). ལྔ་ལྔ་ or ལྔ་ལྔ་ ལྔ་ལྔ་, without fear, fearlessly; ལྔ་ལྔ་ hope and fear; ལྔ་ལྔ་ ལྔ་ལྔ་ with apprehension; ལྔ་ལྔ་ dread of suspicion. 3. = ལྔ་ལྔ་ scruple, doubt; ལྔ་ལྔ་ in colloq. scrupulously, doubtfully; ལྔ་ལྔ་ the limit of doubt (*A. 80*); ལྔ་ལྔ་ scrupulous, also to take care, take heed, to be cautious: ལྔ་ལྔ་ ལྔ་ལྔ་ being a king he should be cautious. ལྔ་ལྔ་ *dogs-sloṭ-pa* to raise scruple, doubt; also to make another apprehensive, doubtful (*D. pol. 80*).

ཕྱི་ལོ་ II: vb. to fear, not in the violent sense in which ལྔ་ལྔ་ is used, but to apprehend or dread anything happening: ལྔ་ལྔ་ ལྔ་ལྔ་ at a time when he was apprehending that hail would come on; ལྔ་ལྔ་ ལྔ་ལྔ་ being afraid (the prince) might not be able to govern; ལྔ་ལྔ་ ལྔ་ལྔ་ fearing lest he should not see the *sakti*; ལྔ་ལྔ་ ལྔ་ལྔ་ dreading that his son might meet the view of the people; ལྔ་ལྔ་ ལྔ་ལྔ་ be on your guard lest anger should arise; take care not to grow angry! (*Jā.*).

ཕྱི་ལོ་ *don* = ལྔ་ལྔ་ *kuṣṭ* ལྔ་ལྔ་ 1. a deep hole, pit, trench: ལྔ་ལྔ་ ལྔ་ལྔ་ in refilling the earth into the hole excavated, it will not be even with the surface (*K. du. 5 118*). ལྔ་ལྔ་ = ལྔ་ལྔ་ a firepit; acc. to *Sci.* crater; ལྔ་ལྔ་ a hole

in the ground; རྩ་ཅོ་ a well, a deep cistern; རྩ་ལ་=a snake. 2. depth, deepness, profundity (*Jā.*). རྩ་ཅོ་ deep, full of trenches; རྩ་མོ་ not deep, shallow (*Ca.*). 3. རྩ་ཅོ་.

རྩ་ཅོ་ *doñ-ka* རྩ་ཅོ་ཅོ་ the tree *Pterospermum acerifolium*. རྩ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ རྩ་ཅོ་ཅོ་ རྩ་ཅོ་ཅོ་ རྩ་ཅོ་ཅོ་ the fruit of *doñka* is a cure for liver disease and is a mild purgative.

Syn. རྩ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ *me-tog phroñ-wa*; རྩ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ *lo-ma-hsāñ*; རྩ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ *nañ-hjoms*; རྩ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ *hkhor-lo hāra*; རྩ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ *shi-hyed*; རྩ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ *eor-mo hahi-pa*; རྩ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ *rgyal-pohi* *ñāñ* (*ñāñ*).

རྩ་ཅོ་ *doñ-ka* རྩ་ཅོ་ཅོ་ [a kind of radish] *S.*

རྩ་ཅོ་ཅོ་ རྩ་ཅོ་ཅོ་ medicinal fruit.

+ རྩ་ཅོ་ *doñ-ge* = རྩ་ཅོ་ *soñ-ge*.

རྩ་ཅོ་ *doñ-pa* padlock; རྩ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ to put a padlock on (*Jā.*).

རྩ་ཅོ་ *doñ-po* = 1. རྩ་ཅོ་ tube, any hollow cylindrical vessel. 2. རྩ་ཅོ་ a bamboo tube used as water or milk vessel in Sikkim, Bhutan, etc. རྩ་ཅོ་ a quiver (generally made of bamboo). རྩ་ཅོ་ iron tube; རྩ་ཅོ་ wooden tube.

རྩ་ཅོ་ *doñ-wa* = རྩ་ཅོ་, རྩ་ཅོ་ 1. to proceed, to go (*ñāñ*), v. རྩ་ཅོ་. 2. རྩ་ཅོ་ a quiver.

རྩ་ཅོ་ *doñ-mo* or རྩ་ཅོ་ a small churn for tea-making = རྩ་ཅོ་ (*Jā.*).

རྩ་ཅོ་ *doñ-tso* or རྩ་ཅོ་ *doñ-tso* རྩ་ཅོ་ 1. a copper coin in China. 2. piece of money of small value either in silver, gold, or copper; རྩ་ཅོ་ཅོ་ gold coin. རྩ་ཅོ་ in *W. Orydalis mofolia* (*Jā.*).

རྩ་ཅོ་ *doñ-ze* wasp, acc. to *Os.*

རྩ་ཅོ་ *doñ* 1. definite; རྩ་ཅོ་ indefinite. 2. a substitute; an equivalent: རྩ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་

what is the equivalent, what shall we get for it? རྩ་ཅོ་ adopted son: རྩ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ pray, suffer yourself to be adopted by us. རྩ་ཅོ་ verbal equivalent, the original of a translation, a synonym; རྩ་ཅོ་ as an equivalent, as payment for, instead of, at, e.g., at a moderate price (*Jā.*); རྩ་ཅོ་ *doñ-po* one in the place of, a substitute, a representative; རྩ་ཅོ་ཅོ་ = རྩ་ཅོ་ represented, acted as a representative: རྩ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ both the mother and son being pleased, substituted the *yogi*, though he was not really the cow-herd, but one representing him (*A. 60*). རྩ་ཅོ་ཅོ་ *doñ-por byes-te* acting as a substitute (*A. 69*).

རྩ་ཅོ་ *doñ-pa* = རྩ་ཅོ་ *hphel-wa* or རྩ་ཅོ་ 1. to project, to be prominent. Often with རྩ་ཅོ་; རྩ་ཅོ་ཅོ་ elongated. རྩ་ཅོ་ཅོ་ རྩ་ཅོ་ come out in relief; རྩ་ཅོ་ཅོ་ *doñ-pa* a child in the womb just when its nose and ears are being formed. 2. རྩ་ཅོ་ to come out, float up: རྩ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ (Ya-sol. 36) there arose islets in the midst of the flooded place.

རྩ་ཅོ་ *don* 1. particle signifying: more than, over; རྩ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ one over seventy; རྩ་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ two over seventy, etc.

རྩ་ཅོ་ II: རྩ་ཅོ་, རྩ་ཅོ་, རྩ་ཅོ་, རྩ་ཅོ་ 1. the sense or signification of anything; རྩ་ཅོ་ to understand the meaning; རྩ་ཅོ་ཅོ་ the meaning to be expressed; རྩ་ཅོ་ཅོ་ to elucidate, explain the meaning; རྩ་ཅོ་ཅོ་ individual letter, the meaning of which is not easily understood; རྩ་ཅོ་ཅོ་ it has no sense; རྩ་ཅོ་ཅོ་ what does this mean? རྩ་ཅོ་ཅོ་ full of meaning; also one who is a sensible man; རྩ་ཅོ་ཅོ་ meaningless words, ravings;

ནད་དཔེ་ལྟར་ do think over the meaning of this (*Mñ.*); ལོ་ལོ་ལོ་ col. in truth, in fact, really, surely, indeed! 2. reason, purpose, profit, advantage; object: མ་མ་མ་ ལོ་ནད་ལོ་ going on is to no purpose; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ གཏོག་ལོ་ ལོ་ལོ་ ལོ་ ལོ་ tell me your reason for going; ལོ་ལོ་ལོ་ ལོ་ ལོ་ ལོ་ ལོ་ what has been his object in coming? ལོ་ལོ་ལོ་ don sgrub-pa to gain one's object; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ don gnad-rname real reasons. 3. in a general sense: affair, concern, business; ལོ་ལོ་ལོ་ one's own affairs, one's own interest; ལོ་ལོ་ལོ་ ལོ་ ལོ་ ལོ་ interest of others; ལོ་ལོ་ལོ་ on account of much business (*Dal.*). 4. welfare, advantage, the good of a person; ལོ་ལོ་ལོ་ ལོ་ ལོ་ ལོ་ to promote a man's welfare; ལོ་ལོ་ལོ་ ལོ་ ལོ་ ལོ་ to work for the welfare of all living beings; ལོ་ལོ་ལོ་ a useful thing; ལོ་ལོ་ལོ་ a gift of fortune (*Jñ.*). ལོ་ལོ་ལོ་ ལོ་ ལོ་ ལོ་ the substantial benefit of the highest perfection.

ནད་ III: a document: ལོ་ལོ་ 1. a special request or object (in writing a letter to a subordinate or one in subordinate position). 2. a written contract, agreement; also a letter to an inferior person. ལོ་ལོ་ the certain or real meaning, also positive order or instruction. ལོ་ལོ་ the proper or plain meaning; distinct order or instruction. ལོ་ལོ་ application, petition, request. ལོ་ལོ་ literal meaning, grammatical signification.

ནད་ལོ་ལོ་ལོ་ don-la gyeñ-wa to change or divert the thoughts from the three causes which disturb the mind.

ནད་ལོ་ don-kun ལོ་ལོ་ the interest or well-being of all; public good, cause, object, etc. ལོ་ལོ་ལོ་ don-kun grub-pa ལོ་ལོ་ལོ་ 1. to accomplish or fulfil all objects, purposes; one who has done them. 2. the

early name of Buddha S'akya-Muni which was given him by his father. ལོ་ལོ་ལོ་ don-kun sgrub-pa ལོ་ལོ་ལོ་ one who performs service for the good of the public, i.e., does public good.

ནད་ལོ་ལོ་ལོ་ don-gyi khog-phub-pa as in ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ (G. Bon.) to penetrate into the real import.

ནད་ལོ་ don-gyi ལོ་ལོ་ general sense, ordinary meaning, common object.

ནད་ལོ་ Don-grub=ནད་ལོ་ལོ་ don kun-grub 1. Amoghasiddha, v. ལོ་ལོ་ལོ་ post. 2. ལོ་ལོ་ assemblage. 3. common personal name in use in Tibet and Sikkim.

ནད་ལོ་ don-hga=ནད་ལོ་ལོ་ don-m ལོ་ལོ་ pa contrary sense, opposite meaning, going against the purpose or interest of (*Mñon.*).

ནད་ལོ་ don-ma in anatomy the five functionaries of the human body: (1) ལོ་ ལོ་ the heart; (2) ལོ་ glo lungs; (3) ལོ་ ལོ་ pa liver; (4) ལོ་ ལོ་ spleen; (5) ལོ་ ལོ་ ms kidney.

ནད་ལོ་ don-can=ནད་ལོ་ don-ldan ལོ་ལོ་ 1. useful, meaningful, profitable, expedient. 2. enjoying an advantage. 3. having a certain sense.

ནད་ལོ་ don-good or ལོ་ལོ་ལོ་ don good-pa (ནད་ལོ་ལོ་ལོ་ don-thag good-gkhan) one commissioned, a commissioner; one specially appointed for the performance of a certain object; ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ it necessitated the going of a commissioner (*Rtsii.*).

ནད་ལོ་ don nam-pa=ནད་ལོ་ལོ་ failure, ill-success; also the decrease of interest or importance (*Mñon.*).

ནད་ལོ་ don-gñer (ལོ་ལོ་) ལོ་ལོ་ 1. prayer. 2. the care-taker of a place, the custodian of the property in a temple.

དཀྱིལ་ *don-lan* with some object or design; in Buddh. abbr. of དཀྱིལ་པ་ལྟ་བུ་ *don-lan pa lotu* possessed of religion and piety; དཀྱིལ་པ་ལྟ་བུ་ *don-lan pa lotu* make it essential to acquire while you are a human being (*Idea. 25*).

དཀྱིལ་པ་ལྟ་བུ་ *don nam-pa lotu* the three kinds of *don*, i.e. of significations: (1) ལྟ་བུ་ *lotu* the literal meaning or signification of a word; (2) དཀྱིལ་པ་ *don pa* the meaning of a meaning, real import; (3) ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *lotu lotu* this includes དཀྱིལ་པ་ལྟ་བུ་ *don pa lotu*, ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *lotu lotu*, etc., the meaning of the root and also that of physical things and spirit, also ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *lotu lotu lotu*, ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *lotu lotu lotu*, etc. (*K. d. 347*).

དཀྱིལ་པ་ལྟ་བུ་ *don-dpyod shon-gnah* the pioneer investigator; the first man who inquires into any subject or case; དཀྱིལ་པ་ *don dpyod-pa* an investigator, inquirer. = འཇུག་པ་ *Arjuna*.

དཀྱིལ་པ་ *don-med* निरर्थक; useless, in vain, for no purpose, silly manner: ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *lotu lotu* it is useless to light lamps in the day time; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *lotu lotu lotu* to entertain one who has eaten to the full is useless; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *lotu lotu lotu* it is useless to stick to a bad man or mean person (*K. d. 300*), དཀྱིལ་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *don med-dhrog-tshon* quarrel for nothing or without any cause.

དཀྱིལ་པ་ལྟ་བུ་ *don-med glam* निरर्थक talk, idle talk.

Syn. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *lag-bahai glam*; དཀྱིལ་པ་ *don stoh-tshig*; དཀྱིལ་པ་ལྟ་བུ་ *don bral-tshig*.

དཀྱིལ་ *don-rta* (ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་) the real meaning, reason; also result.

དཀྱིལ་པ་ *Don-shags* seems to be a Tantrik manifestation of Avalokites'vara.

དཀྱིལ་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *don-lan pa lotu* *pa-lot* n. of a Bon work on mysticism.

དཀྱིལ་པ་ལྟ་བུ་ *Don-yod grub-pa* ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ lit. one who does a real work successfully; n. of the fifth Dhyani Buddha, the ruler of the heaven situated to the north. In Tantrik ceremonial he is generally painted green and is often represented with a Khadoma fairy as his *Sakti* (Tib. ལྟ་བུ་). Is styled དཀྱིལ་པ་ *Don-grub* for short.

དཀྱིལ་པ་ *dob-dob* 1. one who dresses tying his breeches above the knees, in the manner of a Bhutanese. 2. stuff, nonsense (*Sch.*).

དཀྱིལ་ *dom* ལྟ་བུ་, ལྟ་བུ་ the tawny bear, *Ursus pruinosis* of Blyth, found near Lhasa and elsewhere: དཀྱིལ་པ་ལྟ་བུ་ *dom pa lotu* the teeth of the bear (made into paste) stops bleeding; དཀྱིལ་པ་ལྟ་བུ་ *dom pa lotu* the bear's brains heal sores on the head; དཀྱིལ་པ་ལྟ་བུ་ *dom pa lotu* the flesh of the bear is useful in the diseases caused by evil spirits. དཀྱིལ་པ་ *dom-guthris* bear's bile (it is used as a medicine).

Syn. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *phug-kal*; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *mig-gnan lus-can*; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *rob glar-shin*; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *glum-drag sho-gdah-can*; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *phig-pahi ho-can* (*Mon.*).

དཀྱིལ་ *dor* a pair of draught cattle; ལྟ་བུ་ *glah-dor* a yoke of oxen (*Jā.*).

དཀྱིལ་པ་ *dor-wa* pf. and imp. of ལྟ་བུ་ *phor-wa* to throw out, cast out; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *phor-wa* give up bad actions or behaviour; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *dor-war gyur* left, cast out (*A. K. I*).

དཀྱིལ་པ་ *dor byed-ma* = ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *dur-byid-gman*.

དར་མ *dor-ma* breeches, trousers; དར་མ་གྱི་ཤུ་ short breeches; དར་མ་གྱི་རྩ་ long drawers; དར་མ་གྱི་ཤུ་ breeches made of thick serge cloth; དར་མ་གྱི་ཤུ་ *dor-pta* that part of the breeches which covers the privy parts.

དེའི་ I: *dol* 1. རྩ་མེ་ fishing-net (*Mhon.*); རྩ་མེ་གི་ a fisherman, cf. རྩ་མེ་གི་ *gdol-pa*. 2. *W. stew-pan* (*Jā.*). 3. in རྩ་མེ་གྱི་ཤུ་ to split, to cleave (*Sch.*).

དེའི་ II: n. of a place in the province of Lhokha in Tibet: རྩ་མེ་གི་ཤུ་ རྩ་མེ་གི་ རྩ་མེ་ then arriving at Dol from *Gna-bola kha* he blew the conch-shell (trumpet) (*A. 90*). རྩ་མེ་གི་ཤུ་ *Dol-gyi doh-gna* n. of a village in Dol (*Deb. 7 34*). རྩ་མེ་གི་ཤུ་ *Dol-rnamrgyal-doh* the head-quarters of Dol (*Rtsii*). རྩ་མེ་ *Dol-pa* a native or resident of Dol; རྩ་མེ་གི་ཤུ་ *dol-pa rin-po-che* n. of a celebrated lama of this place (*Loñ. 2*); རྩ་མེ་གི་ཤུ་ *Dol-bu-wa* the name by which that lama was usually called (*Ya-sol. 37*).

དེའི་གི་ *dol-bon* a sect of the Bon (*J. Zañ.*).

དེའི་ *dos* or རྩ་མེ་གི་ཤུ་ a load that is carried by man or beast; *khal-dos* རྩ་མེ་གི་ཤུ་ load carried by a beast of burden; རྩ་མེ་གི་ཤུ་ a load of tea carried in this manner; རྩ་མེ་གི་ཤུ་ to load, to pack; རྩ་མེ་གི་ཤུ་ to unload. རྩ་མེ་གི་ཤུ་ a guard in charge of loads, one in charge of loads carried by beasts of burden and walking behind; རྩ་མེ་གི་ཤུ་ རྩ་མེ་གི་ཤུ་ caravan-guard coming from Kham and other distant places (*Rtsii*).

དེའི་གི་ *dos-cho* = རྩ་མེ་གི་ཤུ་ *hbor cho-wa* or རྩ་མེ་གི་ཤུ་ (*Jig.*).

དེའི་གི་ *dos-drag* = རྩ་མེ་གི་ཤུ་ *tsha-drag* (*D.R.*) = རྩ་མེ་གི་ཤུ་ *ka-kañ brel tsha-wo* urgent, impatient; calling for inquiry.

དེའི་གི་ *dos drag-pa* 1. hard compulsory service. 2. severe in exacting it, e.g., a feudal lord (*Jā.*).

དེའི་གི་ *dos-pa* one who carries loads, a coolie; རྩ་མེ་གི་ཤུ་ *dos-po* = རྩ་མེ་གི་ཤུ་ a load; རྩ་མེ་གི་ཤུ་ the leader of a caravan of such loads. རྩ་མེ་གི་ཤུ་ = རྩ་མེ་གི་ཤུ་ the weight that can be carried by a man or beast. In Tibet 12 *khal* is the usual *dos-po* or load for a coolie (*Rtsii*).

དེའི་ *dra* signifies (mystically) རྩ་མེ་གི་ཤུ་ *styes* as a person, a personage (*K. g. 170*).

དེའི་གི་ *dra-ci* or རྩ་མེ་གི་ཤུ་ *drañ-ci* in *Pur.* a flat basket (*Jā.*); རྩ་མེ་གི་ཤུ་ *dra-chuk* a small bag made of net cloth (*Os.*); རྩ་མེ་གི་ཤུ་ *dra-phag* a bag of net-cloth.

དེའི་གི་ *dra-phyed* 1. རྩ་མེ་གི་ཤུ་ half-necklace, half-chain. 2. half-lattice-work; a kind of silk ornament.

དེའི་ I: *dra-wa* 1. a tailor who cuts robes, shirts, etc. 2. to cut, clip, lop, dress, prune, pare with knife or scissors; also fig. རྩ་མེ་གི་ཤུ་ borrowing (a syllable) from the father's name; རྩ་མེ་གི་ཤུ་ cloth cut out for a garment (*Os.*): རྩ་མེ་གི་ཤུ་, རྩ་མེ་གི་ཤུ་ in handicraft (he knew) tailoring, cutting and sewing (*A. 34*); རྩ་མེ་གི་ཤུ་ scissors (*Sch.*). 3. a small copper coin used in the Western Himalaya; called also *Dabu*.

དེའི་ II: subst. 1. རྩ་མེ་གི་ཤུ་ necklace (of pearls, gold etc.), chain worn as an ornament. 2. རྩ་མེ་གི་ཤུ་ web, net, lattice, grate, net-work: རྩ་མེ་གི་ཤུ་ (the veins) are spread throughout the body like net-work (*S.g.*). རྩ་མེ་གི་ཤུ་ *dra-wahi thag-pa* rope or string of a net or trap. རྩ་མེ་གི་ཤུ་ *dra-wahi rkañ-ldan* web-footed; a goose,

duck, swan. དུམ་པའི་རྩ་བ་ the frame-work of bones, the skeleton; ལྷ་ལམ་ཏུ་ iron lattice; ལྷ་ཏུ་ wooden rails, fencing; ལྷ་ལམ་གྱི་རྩ་བ་ iron trellis; gridiron; རྩ་བ་ཏུ་ lattice-work of iays. 3. ལུ་ལུ་ [a club]S.

དུ་པ་ལྷོ་པ་ *dra-wa hkhrol-wa* = དུ་ལྷོ་པ་.

དུ་པ་མ་ *dra-wa-can* 1. མ་མ་མ་ latticed, grated. 2. met. a spider. 3. = མ་མ་ a coat of mail (*Mñon.*). 4. = མ་མ་ a gourd (*Mñon.*). དུ་པ་མ་མ་ *dra-wa can-ma* (ཐུ་མ་མ་) a clever and skilful woman (*Mñon.*).

དུ་པ་ཏུ་ *dra-wa dra-phyed* laced curtains or ornamental silken frills, hangings embroidered and with pendant strings: ཏུ་ཏུ་ ཏུ་པ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ having put on certain ornaments with pearls and pendant tassels (*A. 141*).

དུ་པ་མ་ *dra-wa-hdoin* met. a fisherman, one who holds or uses fishing-net (*Mñon.*).

དུ་མ་ *dra-ma* 1. = མ་མ་ nobility, generally applied to the ལེ་ལེ་ལེ་ Liochahi race of Vais'ali. 2. experienced, practised, learned. 3. = ཏུ་ཏུ་ *rtai-piñ* a board or slate for counting and writing figures upon.

དུ་མ་ལྷོ་པ་ *Dra-ma sprul-pa'i glis* n. of a fancied continent or island.

དུ་མ་ *dra-mig* or དུ་མ་མ་ the openings or "eyes" in a net-work or lattice.

དུ་པ་ *drag* seems to be a root with two distinct significations: 1. advisable, better, best; where two or more courses offer, that which is the more or most expedient: རྩ་བ་ཏུ་ *hgro-na drag* it is better to go; རྩ་བ་ཏུ་ *adod-na drag* better to sit, to stay (*Mñon.*); རྩ་བ་ཏུ་མ་མ་ what course would be expedient? Also any improvement may be expressed by *drag*: དུ་པ་ has improved, become better; རྩ་བ་ཏུ་

ལྷོ་པ་པ་ཏུ་ your entering into a religious life is better (*A. 187*); དུ་པ་ *drag-skyes* growing better, is improving; is in the way of improvement (*Yig.*); colloq. better, that is better, well done. 2. vehement, forcible; and so, fierce, violent. In this sense is gen. applied to the powerful and violent aspect of certain Tantrik deities; other compounds of this root, however, are being more frequently employed.

དུ་པ་མ་ *drag-gis* firmly; དུ་པ་མ་ to believe firmly.

དུ་པ་མ་པ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ n. of a *Tantra* used by the *Rñis-ma* sect (*K. g. a 349*).

དུ་པ་ *drag-can* མ་མ་, མ་ strong, vehement. Term applied to terrifying deities.

དུ་པ་ *drag-char* མ་མ་ heavy rain, heavy rain or downpour.

དུ་པ་ *drag-hjish* n. of Indra's horse (*Sorig.*).

དུ་པ་ *drag-tu* = ཏུ་ཏུ་ or ཏུ་ཏུ་ adv. strongly, earnestly, vehemently, violently; moreover: ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ he implored him to stay in that place (*Hbrom. 106*). དུ་པ་ཏུ་ཏུ་ *drag-tu hken-pa* to pull violently, with great force.

དུ་པ་ *drag-sdebs* = ཏུ་ཏུ་ཏུ་ rank or class of better people; higher class or order: ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ཏུ་ account of monthly allowance to the better or higher class of domestic servants and workmen (*Btai.*).

དུ་པ་ *drag-nag* a serious illness, gen. = དུ་པ་ *drag-nag* gout.

དུ་པ་ *drag-pa* 1. from the root *drag* and thus signifying: the better sort of persons, and so: noble, of noble birth, superior, respectable, of superior quality

or order; རི་དྲག་པ་ a nobleman, gentleman, respectable man; རྒྱ་པ་དྲག་པ་ articles of superior quality; དྲག་པའི་གཞུང་ nobility, gentry; དྲག་པ་ལྟེན་པ་ to raise to nobility; དྲག་པ་ལྟེན་པ་ to become a nobleman. 2. vehement, powerful, severe; བརྟན་ལྷུང་དྲག་པ་ལྟེན་པ་ to exert with assiduity; དྲག་པ་ལྟེན་པ་ unbending, unwearied application; ལོ་དྲག་པ་ a powerful voice; རྒྱུ་དྲག་པ་ a severe punishment; རྒྱུ་དྲག་པ་ yearning compassion. *Drag-pa* implies in fact possessing any quality in a high degree; དྲག་དྲག་པ་ very poisonous, virulent poison.

དྲག་པའི་ཚལ་ *drag-pa'si shog-pa* a performer of *Tantrik* rites and religious observances, in which fierce deities are either coerced or propitiated.

དྲག་པའི་མོད་ *drag-pa'si shod* described as ལྷ་པ་རྒྱུ་མོད་ ལྷ་པའི་མོད་ an epithet of the river Ganges (*Mhon.*).

དྲག་པ་ *drag-po* also དྲག་པ་ *drags-po* (*A. K. 1-34*), ལྷ་པ་, ལྷ་པ་, ལྷ་པ་, ལྷ་པ་, ལྷ་པ་ 1. fierce, terrible, fearful, violent; and is the term specially attached to deities in their aspect of anger as defenders of Buddhism; is thus synonymous with རྒྱུ་པ་ as used in that sense. 2. sbst. any terrific deity; a *Bhairava*.

དྲག་པ་ལྷ་པ་ལྷ་པ་ *drag-po dhal-slog-can* n. of a Bon deity. (*D.B.*).

དྲག་པའི་མིག་ *drag-pa'si mig* ལྷ་པ་ 1. n. of a fabulous animal. 2. species of tree, *Elaeocarpus ganitrus*; the berry of this tree used for rosaries.

དྲག་པའི་ལྷ་པ་ *drag-pa'si gtsug-rgyan* an epithet of the moon (*Mhon.*).

དྲག་པའི་གཞུང་ལྷ་པ་ *drag-pa'si gtsug-rgyan* ལྷ་པ་ that which moves with vehement speed, like a shooting arrow.

དྲག་པ་ *drag-mo* 1. ལྷ་པ་ a fearful woman, an amazon (*Mhon.*). 2. ལྷ་པ་ Radra's wife, an epithet of the goddess Durgā.

དྲག་པ་ལྷ་པ་ *drag-rtsal-can*=དྲག་པ་ acc. to the Bon, possessing the terrific attitude and powers of deities.

དྲག་པ་ལྷ་པ་ *drag-rtsal-bkhal-pa* the rough or rude age, a name of this present period of time which is called རྒྱུ་པ་ལྷ་པ་.

དྲག་པ་ལྷ་པ་ *drag-tshah choh-can* acc. to the Bon: in whom are all manner of perfections, good qualities.

དྲག་པ་ *drag-shan* strong and weak, i.e., the relative force of sound; also with respect to rank, superior and inferior or good and bad.

དྲག་པ་ *drag-gul* fierce, also frightfulness; དྲག་པ་ལྷ་པ་ *drag-gul can* ལྷ་པ་, ལྷ་པ་ frightful, terrible, powerful, cruel; also one of the ten tones of music (*M.V.*). དྲག་པ་ལྷ་པ་ *drag-gul che*, ལྷ་པ་ལྷ་པ་ *dpah-bo ha-wa* fierce, terrible; also like a hero, chivalrous, heroic: རྒྱུ་པ་ལྷ་པ་ལྷ་པ་ *thou art heroic and fearful (Rtsii 30)*. དྲག་པ་ལྷ་པ་ *drag-gul pyod* a mystical practice=རྒྱུ་པ་ ལྷ་པ་ ལྷ་པ་.

དྲག་པ་ལྷ་པ་ *Drag-god* is not, as *Jā* has it, a single deity but indicates a group of fierce and redoubtable gods, of which there are said to be eight. See Grünwedel's *Mythologie des Buddhismus*, 164. The Mongols style the Drag-shed group *Dokshit*; and a special robe and hat are worn by exorcists who deal with the group. Each Dhyani Buddha, moreover, is held to have a *drag-shed* in his retinue.

དྲག་པ་ལྷ་པ་ *Drag-gsum* the three fierce ones (the Bon trinity).

དྲག་པ་ལྷ་པ་ *drags*=ལྷ་པ་, ལྷ་པ་ or ལྷ་པ་ *thal-pa* =excess: རྒྱུ་པ་ལྷ་པ་ལྷ་པ་ལྷ་པ་ *drags* eating in

དངས་པ་ལྟ་བུ་ལ *drañ-sroñ thuñ-wa* ལམ་པ་ལྟ་བུ་ལ
one of the 36 sacred places of Buddhists
in ancient India, the site of modern
Sarnath, near Benares, where Buddha first
preached the *Saddharma*.

དངས་ *drañs* v. རྟོག་པ་

དན་པ་ *dran-pa* I: 1. in Budh. རྟོག་པ་
མཛོད་པར་བཞུགས་པ་རྟོག་པ་, རྟོག་པ་མཛོད་པར་བཞུགས་པ་ (*K. d.*
པ 355) the state of the expression of
ལམ་པ་ལྟ་བུ་, .i.e., dependence of a thing upon
another, indicating that the mind is free
from darkness 2. ལྟ་མི་, ལྟ་མི་ལྟ་མི་ recollection,
remembrance, memory: དན་པ་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ clear
recollection; དན་པ་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ to lose one's
memory or senses; དན་པ་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ to swoon,
to fall down unconscious; དན་པ་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ being
out of one's senses (with joy) (*Jā*). 3.
self-recollection, consideration: རྟོག་པ་ལྟ་མི་ལྟ་མི་
ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ insane persons regained
the respective faculties of their minds;
དན་པ་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ quickness of apprehension,
good capacity (*Jā*). 4. ལྟ་མི་ an epithet
of Kāmadeva.

དན་པ་ II: 1. vb. to think of, ponder;
gen. to remember, recollect with ལྟ་མི་ལྟ་མི་:
དན་པ་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ to think of, to remember
Buddha, Dharma and Sangha: ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་
དན་པ་ལྟ་མི་ do not think of, do not trouble
yourself about, future evils; ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་
I do not recollect having taken any-
thing on credit (*Jā*); དན་པ་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ as soon
one thinks of it; quick as thought; ལྟ་མི་ལྟ་མི་
ལྟ་མི་ལྟ་མི་ *rjes-su dran-par byed-pa* = དན་པ་ལྟ་མི་ལྟ་མི་,
dran-du byug-pa also to be reminded of, to
put in mind of; དན་པ་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ to recall to the
mind. 2. to become conscious; དན་པ་ལྟ་མི་ལྟ་མི་
to recover one's senses, to be one's self
again; དན་པ་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ unconscious; ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་
after they had become insensible (*Jā*).

3. to think of with love or affection, to be
attached to, to long for.

དན་པ་ལྟ་མི་ *dran-mchog rje* dearest sir (*Jā*).

དན་པ་ལྟ་མི་ *dran ñams-pa* ལྟ་མི་ལྟ་མི་ 1. uncon-
scious, senseless. 2. = དན་པ་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ faint
recollection; weak-minded.

དན་པ་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ *dran-pa ñe-war bhaiḡ-pa*
bhai ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ the four essential
recollections, which are—(1) ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་
ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ [the body is imper-
manent]*S.*; (2) ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་
ལྟ་མི་ལྟ་མི་ [the evils of sensation]*S.*; (3)
ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ [the eva-
nescence of thought]*S.*; (4) ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་
ལྟ་མི་ལྟ་མི་ [the conditions of exis-
tence]*S.*

དན་པ་ *dran-tha* memo, a note for refresh-
ing the memory.

དན་པ་ *dran-dri* abbr. of དན་པ་ལྟ་མི་ལྟ་མི་.

དན་པ་ལྟ་མི་ *dran-paḡi ka-wa* = ལྟ་མི་ལྟ་མི་ or ལྟ་མི་
ལྟ་མི་ the glans penis, the male organ.

དན་པ་ལྟ་མི་ *dran-pa bou* or ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ the ten
remembrances, viz.:—(1) ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་;
(2) ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་; (3) ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ the
constant remembrance of Buddha, Dharma
and Sangha; (4) ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ the
bearing in mind monastic vows of mora-
lity; (5) ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ remembrance to
give away in charity; (6) ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་
remembrance of one's tutelary deity; (7)
ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ recollection of
breathing in and out in the practice of
yoga; (8) ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ the remem-
brance of the various constituents of the
body; (9) ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ *stye-wa rjes-su*
dran-pa bearing in mind that one has to
be reborn (in any of the six states of exist-
ence); (10) ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ལྟ་མི་ the remembrance
of death (as a certain and unavoidable
fact) (*Hbum.* ལ 95),

དྲན་པ་ལྷོ་མ་ *Dran-pa ljoms* ཡར་ལྷོ་ the subduer of Dod-lha, i.e., of the desire of procreation, an epithet of Buddha; also n. of an Arhat, &c.

དྲན་པའི་ཐོད་པ་ *dran-pa'i khron-pa* ཡར་ཐོད་ the female organ of generation.

དྲན་པའི་དཔལ་པོ་ *dran-pa'i dpañ-po* 1. བཤམ་པ་ *skhams-pa* a learned man (*Mon.*). 2. ལུ་གཤིས་ the faculty of recollection; memory as one of the five faculties, v. དཔལ་པོ་.

དྲན་པའི་གཤམ་པ་ *dran-pa'i gaugs* a handsome woman, a beauty (*Mon.*).

དྲན་པའི་ཤིང་པ་ *dran-pa'i shing-pa* ཡར་ཤིང་ an epithet of Kamadeva or Dod-lha.

དྲན་པ་ *dran-po* ཡར་, རིགས་ awake, one in his senses, conscious.

དྲན་པ་ *dran-ma* the mind, memory: དྲན་པ་ གཤམ་ good memory; དྲན་པ་ལས་ *dran-las* ཡར་ལས་ from memory, from consciousness; conscious state; དྲན་པ་ཉི་ཤིན་པ་ *dran ni-dzin-pa* sudden recollection; remembering all on a sudden.

དྲན་པ་ *dran-pa* the meat of an animal that was slaughtered three days ago; the flesh of an animal after the third day of its death (consciousness is said to linger in the body until life has been extinct for three days; it is therefore that the human body is not disposed of until after the third day of death in Tibet).

དྲན་པའི་མཚན་ *dran-soms* in W. love, affection, attachment (*Jñ.*).

དྲི་པ་ *dral* 1. v. ལྷོ་མ་. 2. v. རྒྱལ་པོ་. 3. for ལྷོ་མ་ *gral*.

དྲི་པ་པོ་ *dral-po* (ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་) (*Rtsii.*) grain or peas that have been split by beating.

དྲི་པ་ *dral-wa* མེད་, བེད་པོ་ to split with a blow; ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ to split assunder, splitting, rending; ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ one whose observance (of a religious study or vow) has been broken; དྲི་པ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ *dral-gyis shus-pa'i rjes-bshin kho-na ru* scar or mark left on human body by striking (*D.R.*).

དྲི་པ་ *dral-tse* a kind of courier or messenger (*Cs.*).

དྲི་པ་ *dras* ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ cloth out out for making a robe or coat, etc., v. དྲི་པ་ *dra-wa*.

དྲི་པ་ *dri* 1. ལྷོ་མ་, མཚན་ odour, smell, scent; དྲི་པ་ sweet-smelling; དྲི་པ་ *dri-las* ལྷོ་མ་ bad smell, stench, offensive smell; དྲི་པ་ *dri-med* ལྷོ་མ་ without smell; odourless; bright (*A. K. 1-8*); དྲི་པ་ལྷོ་མ་ = ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ water (*Mon.*). 2. ལྷོ་མ་ ordure, for དྲི་པ་. དྲི་པ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ n. of a sacred shrine at Lhar-tse in Tsang (*Jig.*). དྲི་པ་ལྷོ་མ་ n. of a work (*Ya-sel. 34*). དྲི་པ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ n. of an Indian pandit who worked in the Buddhist propaganda in Tibet in the 8th century, A.D. དྲི་པ་ལྷོ་མ་ n. of a *Btsii-ma* lama (*S. kar. 188*).

དྲི་པ་ལྷོ་མ་ *dri skye-ma* ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ produced of smell, a kind of insect come into existence from dirt or ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ moisture and warmth.

དྲི་པ་ལྷོ་མ་ *dri-bkhor* changing or fading of colour of a dress by use or age: ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ (*Rtsii.*).

དྲི་པ་ལྷོ་མ་ *dri-nyogs* = ལྷོ་མ་ *spas-dri* ལྷོ་མ་ strong scent; incense; དྲི་པ་ *dri-sha-wa* bad smell; དྲི་པ་ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ ལྷོ་མ་ of ourless, free from bad smell.

དྲི་པ་ *dri-lad* vapour, exhalations; དྲི་པ་ལྷོ་མ་ *dri-lad hiam-pa* ལྷོ་མ་ a very agree-

able scent; fig. virtue, laudable merit, qualification: རྩི་པ་འདྲ་མཉམས་པའི་མཉམས་པ་ལྟ་བུ་གྲོ་མ་གྲོ་མ་ the monastery of Vikrama'sila was so called, (its monks) being possessed of purity in morals (A. 61).

རྩི་པ་འདྲ་མཉམས་ *dri-paḥi ḥdab-chugs* met. the hoopoe (Mon.).

རྩི་པ་ *dri-pa* the five perfumes used in offerings to saints and gods.

རྩི་པ་ལྟ་བུ་ *dri-paḥi ḥe-wa* = རྩི་པ་ a pod of musk (mystic) (Mān-rda. 3).

རྩི་པ་ *dri-paḥi* scented water; scent, perfumery.

རྩི་པ་ *dri-paḥi* = རྩི་པ་ རྩི་པ་ urine, also abbr. རྩི་པ་ *dri-pa* ordure and རྩི་པ་ urine; རྩི་པ་ water when written with རྩི་ conveys the meaning of urine

རྩི་པ་ལྟ་བུ་ *dri-paḥi gail-wa* = རྩི་པ་ རྩི་པ་ or རྩི་པ་ རྩི་པ་ to make water, to piss (Nag. 68).

རྩི་པ་ *dri-paḥi* = རྩི་པ་ རྩི་པ་ ordure, filth, dung (Sman.).

རྩི་པ་ལྟ་བུ་ *dri-paḥi*, རྩི་པ་ རྩི་པ་ excellent smell, sweet scent, fragrance (Mān.).

རྩི་པ་ལྟ་བུ་ *dri-paḥi pa* རྩི་པ་ of uniform smell as of incense-sticks of China.

རྩི་པ་ལྟ་བུ་ *dri-paḥi* = རྩི་པ་ རྩི་པ་ suppression of stenoh.

རྩི་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *dri-paḥi ḥphreḥ-waḥi ḥphreḥ-pa* རྩི་པ་ རྩི་པ་ worshipping with offerings of garlands and frankincense.

རྩི་པ་ *dri-paḥi* 1. རྩི་པ་ having the smell of. 2. རྩི་པ་ a gander or རྩི་པ་ རྩི་པ་ (Mān.).

རྩི་པ་ལྟ་བུ་ *dri-paḥi pa* there are acc. to the Bon cult seven classes of scent:—(1) རྩི་པ་ རྩི་པ་ རྩི་པ་ earthy smell such as sulphur; (2) རྩི་པ་ རྩི་པ་ རྩི་པ་; (3) རྩི་པ་ རྩི་པ་ རྩི་པ་; (4) རྩི་པ་ རྩི་པ་ རྩི་པ་

fleshy musky smell; (5) རྩི་པ་ རྩི་པ་ རྩི་པ་; (6) རྩི་པ་ རྩི་པ་ རྩི་པ་; (7) རྩི་པ་ རྩི་པ་ (D.R.).

རྩི་པ་ *dri-paḥi* (མཉམས་པ་) n. of a place in ancient India.

རྩི་པ་ལྟ་བུ་ *dri-paḥi pa* pl. རྩི་པ་ རྩི་པ་ = རྩི་པ་ རྩི་པ་ to smell, to inhale an odour (Mān.).

རྩི་པ་ *dri-paḥi* gap. རྩི་པ་ རྩི་པ་ clothes soiled with spots and bad smell (Btsi.).

རྩི་པ་ *dri-paḥi* or རྩི་པ་ *dri-paḥi* རྩི་པ་ free from bad smell; that which is not soiled; fig. = རྩི་པ་ རྩི་པ་ blameless, without any defect (A. K. 1-2). རྩི་པ་ རྩི་པ་ རྩི་པ་ = རྩི་པ་ རྩི་པ་ a white scarf presented as a token of pure heart and good wishes.

རྩི་པ་ *dri-paḥi* རྩི་པ་, རྩི་པ་, རྩི་པ་ filth, excrement, manure; རྩི་པ་ *ma-dri* nose-mucous; རྩི་པ་ རྩི་པ་ རྩི་པ་ *dri-paḥi ḥun-saḥi* after all impurities have been put off; རྩི་པ་ རྩི་པ་ *dri-paḥi* or རྩི་པ་ རྩི་པ་ bad or offensive smell; རྩི་པ་ རྩི་པ་ རྩི་པ་ *ḥgaḥi paḥi* and the disease of obstruction of the bowels. རྩི་པ་ *dri-paḥi* 1. dirty, sluttish (as to dress). རྩི་པ་ རྩི་པ་ རྩི་པ་ *dri-paḥi ḥaḥi pa* རྩི་པ་ with smell, stain or defilement. རྩི་པ་ རྩི་པ་ རྩི་པ་ *dri-paḥi ḥaḥi pa* (རྩི་པ་) washed, bleached, cleansed—རྩི་པ་ རྩི་པ་ རྩི་པ་ and རྩི་པ་ རྩི་པ་ signify the same 2. རྩི་པ་ རྩི་པ་ interloctuary month in the lunar calendar (Mān.).

རྩི་པ་ལྟ་བུ་ *dri-paḥi pa* in Budh. the six sorts of defilement, namely:—(1) the feeling that I am superior to my spiritual teacher; (2) want of regard for religion and one's spiritual guide; (3) རྩི་པ་ རྩི་པ་ neglect of religious observances; (4) རྩི་པ་ རྩི་པ་ རྩི་པ་ the mind wandering over external objects, in

deviation from the observance of religious duties; (5) རྒྱུ་ལ་བརྒྱུ་བ་ལ་སྤྲོད་པ་ concentrating attention upon the working of the five senses; (6) རྒྱུ་ལ་བརྒྱུ་བ་ལ་སྤྲོད་པ་ tiring of continued application to religion (*Khrig.* 6).

འཇིག་པ་མཁའ་མཁའ་ *dri-ma ldan-ma* = རྒྱུ་ལ་བརྒྱུ་བ་ལ་སྤྲོད་པ་ a voluptuous woman (*Mñon.*).

འཇིག་པ་མཁའ་མཁའ་ *dri-ma bphyi-waŋi ma-ma* མཁའ་མཁའ་ a child's wet-nurse; a woman who attends to infants' cleanliness.

འཇིག་པ་མཁའ་ *dri-ma mi-maŋ* མཁའ་ not touched or affected by filth; unblemished, thoroughly pure.

འཇིག་པ་མཁའ་ *dri-ma moŋ-pa* མཁའ་ 1. the third stage of *Bodhisattva* perfection or མཁའ་པ་མཁའ་པ་ pure as smell of flowers; མཁའ་པ་ without defilement, an epithet of Buddha (*M.V.*). 2. མཁའ་ pure, holy, all-good; clean, cleanly.

འཇིག་པ་མཁའ་མཁའ་ *dri-ma moŋ-pa* མཁའ་ a treatise by Acharya Amogha (*Tan. d. 117*).

འཇིག་པ་མཁའ་མཁའ་ *dri-ma moŋ-pa* མཁའ་ n. of a Sutra (*K. d. 224*).

འཇིག་པ་མཁའ་ *dri-ma-gsum* the three impurities or filths:—མཁའ་ ordure, མཁའ་ urine, མཁའ་ sweat (*Sman.*); fig. མཁའ་མཁའ་ also མཁའ་མཁའ་མཁའ་ and མཁའ་མཁའ་མཁའ་.

འཇིག་པ་མཁའ་མཁའ་ *dri-maŋ nogs-pa* blemished, stained, spoiled.

Syn. མཁའ་མཁའ་ *nag-nog*; འཇིག་པ་མཁའ་ *dri-lan* འཇིག་པ་མཁའ་ *dri-ma can*; འཇིག་པ་མཁའ་མཁའ་ *dri-maŋ sun-phyaŋ*; འཇིག་པ་མཁའ་ *dri-ma gos* (*Mñon.*).

འཇིག་པ་མཁའ་ *dri-gtsaŋ khaŋ* མཁའ་མཁའ་, མཁའ་མཁའ་ prob. མཁའ་མཁའ་ a sacred place, the principal chapel in a monastery.

Syn. མཁའ་མཁའ་ *gtung-lag khaŋ* (*Mñon.*).

+ འཇིག་པ་མཁའ་ *dri-gtsoŋ* = འཇིག་པ་ good smell, fragrance.

འཇིག་པ་མཁའ་ *dri-bdaiŋ shyes* = འཇིག་པ་མཁའ་ འཇིག་པ་མཁའ་ *dri-shab dkar* clear and definite instruction or direction.

འཇིག་པ་མཁའ་ *dri shim-pa* or འཇིག་པ་ 1. an agreeable smell, sweet fragrance; adj. fragrant. 2. = འཇིག་པ་ མཁའ་ saffron.

Syn. of 1. མཁའ་མཁའ་ *gnam-ñid ghyar-spos*; མཁའ་མཁའ་ *gnam-ñid dñi*; མཁའ་མཁའ་ *kun-mos dñi-bzaiŋ*; མཁའ་མཁའ་ *shon-pa can*; མཁའ་མཁའ་ *gin-tu yid-bphrog*; མཁའ་མཁའ་ *riŋ-nas bgyug*; མཁའ་མཁའ་ *bdod-paŋ dñi*; མཁའ་མཁའ་ *ma-tahim byed*; མཁའ་མཁའ་ *bdod-byed*; མཁའ་མཁའ་ *lad-bzaiŋ*; མཁའ་མཁའ་ *riŋ-du khyab*; མཁའ་མཁའ་ *legs-par bñul* (*Mñon.*).

འཇིག་པ་མཁའ་ *dri-shim byas* མཁའ་ perfumed, scented.

འཇིག་པ་མཁའ་ *dri-shon* མཁའ་ met. for wind (*Mñon.*).

འཇིག་པ་མཁའ་ *dri-sa* མཁའ་ lit. eaters of smells, a class of demi-gods supposed to originate from the zone of scents in Gandhamādua in the Himalayas; are also celestial musicians. Acc. to *Jā.*: "the *Dri-sa* are not only supposed to be fond of flowers and other fragrant objects, but also to visit dung-hills, stinking places, shambles, etc. The insects swarming about such place, the Tibetan believes, to be incarnated *Dri-sa*." འཇིག་པ་མཁའ་མཁའ་ *dri-sa ga-bur nu-sho-can* འཇིག་པ་མཁའ་མཁའ་ *gñi-moŋ rigs-gñi* names of two species of vegetable medicine black and white (*Sman.* 109).

འཇིག་པ་མཁའ་ *dri-zahi gro-ñi* a mirage; explained as འཇིག་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ an illusory phenomenon appearing as a reality: འཇིག་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་, འཇིག་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་, འཇིག་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་, འཇིག་པ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ (Buddha) has said that like as a dream or illusion or in the manner of a mirage are we born, live, and die (*Theg.* 44).

ཇི་མཁའ་གྲུ་གྲུ་མཁའ་ *dri-szhi glu-dhyang* མཁའ་གྲུ་གྲུ་
melodies of the dri-sa musicians.

ཇི་མཁའ་ཇི་མཁའ་ *dri-hsai skyes* lit. born of
fragrance; an insect; the rose-bug.

ཇི་མཁའ་མཁའ་ཇི་ *dri-hsai dhoan-po* musk-deer.

Syn. ཇི་མཁའ་ *glu-wa*; ཇི་མཁའ་ *glu-rtsi-can*
(*Mhon.*).

ཇི་མཁའ་མཁའ་ *dri-hsai khañ-pa* བཟུང་མཁའ་
flower (*Mhon.*).

ཇི་མཁའ་ཇི་ *drihi eras-po* a kind of insect
believed to grow from smell.

Syn. ཇི་མཁའ་ *spañ-spos*; ཇི་མཁའ་ཇི་མཁའ་
byun-pobi ral-pa; ཇི་མཁའ་ *spu-can* (*Mhon.*).

ཇི་མཁའ་ *drihi bouñ* flower, lotus; the
virtue or nutriment of ཇི་ scent, smell;
substances like camphor, assafoetida, &c.

ཇི་མཁའ་ *dri-hlañ-wa* མཁའ་ to smell.

ཇི་མཁའ་ *hri-lu khhor* a bee, that which
roves round or is attracted by fragrance.

ཇི་བ *dri-wa* for ཇི་བ་ pl. ཇི་བ་ *dri*;=ཇི་བ་
ཇི་བ་ to ask, to make inquiry, to interro-
gate; also sbst. ཇི་བ་ question, inquiry.
+ ཇི་བ་ཇི་བ་ཇི་བ་ *dri-wa rna-la guon-pa*=ཇི་བ་
ཇི་བ་ཇི་བ་ཇི་བ་ not asking to the point
but in an artful manner; ཇི་བ་ཇི་བ་ *dri-wa*
log-pa to ask irrelevantly; wrong or con-
trary questions; ཇི་བ་ཇི་བ་ *dri-wa hñri-wa*
to ask a question.

ཇི་བ་ *driñ* 1. looking to; care, regard;
dependance upon;=ཇི་བ་ or ཇི་བ་ཇི་བ་ ཇི་བ་
ཇི་བ་ཇི་བ་ if you place no regard in
others, if (you) do not care for others. 2.
acc. to *Os.*=ཇི་བ་.

ཇི་བ་ *driñ* resp. ཇི་བ་ rarely ཇི་བ་ kind-
ness, favour, grace; ཇི་བ་ *driñ-can* kind,
gracious, benevolent; also benefactor; ཇི་བ་
ཇི་བ་ the parents, the benefactors (*Jā.*);

ཇི་བ་ vb., to acknowledge a kindness, to
feel obliged: ཇི་བ་ཇི་བ་ as I shall always
feel greatly obliged to you; ཇི་བ་ཇི་བ་
ཇི་བ་ being now full of thankfulness to him;
ཇི་བ་ to forget kindness received, un-
mindful of obligations.

ཇི་བ་ *driñ cho-wa* or ཇི་བ་ very kind,
great boon, the great or greatest bene-
factor. ཇི་བ་ཇི་བ་ *hkañ-driñ-cho* is a very
frequent phrase of thanks equivalent to
our "most kind of you," "many thanks";
it is often repeated twice and is a common
expression of ceremonious thanks in letters.
ཇི་བ་ཇི་བ་ཇི་བ་ཇི་བ་ཇི་བ་ the greatest
benefactress for this life is one's own
mother; ཇི་བ་ཇི་བ་ཇི་བ་ཇི་བ་ this turned
out the greatest benefit for Tibet; ཇི་བ་ཇི་བ་
kindest mother.

ཇི་བ་ཇི་བ་ *driñ guo-wa* or ཇི་བ་ཇི་བ་ to show
one's self grateful; ཇི་བ་ཇི་བ་ཇི་བ་ you
shall not have done it for nothing.

ཇི་བ་ *driñ-lan* gratitude; ཇི་བ་ to be
grateful; ཇི་བ་ in return for kindness
received; ཇི་བ་ཇི་བ་ ingratitude, ungrate-
fulness: ཇི་བ་ཇི་བ་ཇི་བ་ཇི་བ་, ཇི་བ་ཇི་བ་
ཇི་བ་ one night because of his ungrate-
fulness, the hermit was punished at last
(*Bdca.* 19); ཇི་བ་ཇི་བ་ to be grateful.

ཇི་བ་ཇི་བ་ *driñ log-pa* or ཇི་བ་ཇི་བ་ lit. to
reverse a favour, to return evil for good
or for kindness; ingratitude: ཇི་བ་ཇི་བ་
ཇི་བ་ཇི་བ་ now, having met with
ingratitude, he did me wrong (*Bdca.* 10).

ཇི་བ་ཇི་བ་ *driñ-pil* acc. to *Jā.* a corrupt form
for ཇི་བ་ཇི་བ་ in *Ld.*=ཇི་བ་.

ཇི་བ་ *driñ* stump, trunk of a tree or
plant; pollarded (in *Ld.*).

ཇི་བ་ *driñ* v. ཇི་བ་; prob. for ཇི་བ་
a young mule.

at, near to, in front of, before; ཏུང་པ་ཏུང་པ་
to the king, before the king; ཏུང་པ་ཏུང་པ་
to examine personally, face to face; ཏུང་པ་
ཏུང་པ་ to go near or up to; ཏུང་པ་ཏུང་པ་
near or under the tree. 2. a title or
address of honour generally intended for
the sons of noblemen; ཏུང་པ་ཏུང་པ་ your
honour; ཏུང་པ་ཏུང་པ་ honourable miss. 3.
civil officer, official; ཏུང་པ་ཏུང་པ་, ཏུང་པ་ཏུང་པ་
high official; ཏུང་པ་ཏུང་པ་ private secre-
tary; ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drub dkyus-ma* an inferior
official, a common clerk (*Etiii.*); ཏུང་པ་ཏུང་པ་
drub-hkhor gen. lay-officials under the
government of Tibet; ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drub gnas-*
pa a companion, an associate; ཏུང་པ་ཏུང་པ་
drub bbrish-wa or ཏུང་པ་ཏུང་པ་ a middle-
class official (*Etiii.*); ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drub-gyis* civil
officers in general.

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drub grags-pa* names of
officials under Phag-mo Grub hierarchy.

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drub-drag* superior rank of offi-
cials: ཏུང་པ་ཏུང་པ་ཏུང་པ་ཏུང་པ་ཏུང་པ་ཏུང་པ་
ཏུང་པ་ those superior officials who are of
much importance for public service and
are especially favoured, etc. (*D. gel. 11.*)

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drub na-mo* ཏུང་པ་ imminent,
very near, close to, impending.

Syn. ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *thag ne-wa*; ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *ne-hkhor*
(*Mon.*).

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *Drub Nam-mkash bzash-po*
(*Lon. 9 15*) n. of a Government secretary
of Lhasa.

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drub-pa* or ཏུང་པ་ཏུང་པ་ = ཏུང་པ་ཏུང་པ་
secretary, lit. one standing near, waiting
in the presence of a great man, an aide-
de-camp.

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drub-po* = 1. ཏུང་པ་ or ཏུང་པ་ clever,
skilful. Acc. to *Jā.* prudent,
wise, judicious, sensible. 2. sincere,
candid.

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drub btsho-wa* private physician,
physician in ordinary (*Os.*).

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drub-yig-pa* ཏུང་པ་ a clerk,
specially the clerk of a superior officer, a
writer.

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drub* root (of misery, sin,
disease, etc., also that of a tree, etc.).
ཏུང་པ་ཏུང་པ་ཏུང་པ་ exterminated or destroyed
from the root; radically cured.

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drub-pa* 1. ཏུང་པ་ bright,
sparkling. 2. acc. to *Os.* clarified, clear.
3. beer, resp. ཏུང་པ་ཏུང་པ་ beer for the use of
a great man.

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drud* v. ཏུང་པ་ཏུང་པ་ 1. divested:
ཏུང་པ་ཏུང་པ་ཏུང་པ་, ཏུང་པ་ཏུང་པ་ཏུང་པ་ the father killed
a tiger, the son pulled off its skin. 2.
ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drud-drud* a pelican (*Sch.*).

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drub-pa* or ཏུང་པ་ཏུང་པ་ v. ཏུང་པ་ =
ཏུང་པ་ (anything) sewn.

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drum-pa* or ཏུང་པ་ཏུང་པ་ passion; acc.
to *Sch.* to have a strong desire, to long,
languish, pine for.

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *drus-ma* 1. in foal, as ཏུང་པ་ཏུང་པ་ a
cow about to bring forth. 2. millet (*Sch.*).

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *dre* acc. to *Jā.* a mule; prob. col.
of ཏུང་པ་. ཏུང་པ་, ཏུང་པ་ she-mule; ཏུང་པ་, ཏུང་པ་ mule.

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *dre-wa* in *W.* the elbow (*Jā.*).

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *dreg-pa* grime, incrustated dirt,
soot: ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *gyron-dreg* lamp-black; ཏུང་པ་ཏུང་པ་
slak-dreg soot on the frying-pan; ཏུང་པ་ཏུང་པ་
or ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *dreg-grum* gout; ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *dreg-lan*
ཏུང་པ་ coating of dirt on anything;
ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *dreg-byed rdo-wa* (*P.*).

ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *dregs* or ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *dregs-pa* ཏུང་པ་
ཏུང་པ་, ཏུང་པ་ pride, haughtiness, arro-
gance; ཏུང་པ་ཏུང་པ་ id. ཏུང་པ་ཏུང་པ་ *dregs-tshig* =
ཏུང་པ་ཏུང་པ་ haughty expressions or words;

boasting (*Mon.*). དྲེག་མ་ལྟོ་ *dreng* (dan-ma = དྲེག་མ་ལྟོ་ a youthful female, a damsel who on account of the charms of her youth is proud. In Budh. fifteen kinds of pride are mentioned:—(1) ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ དྲེག་མ་ the pride of moral purity; (2) ལྷོ་ལྷོ་ དྲེག་མ་ pride from much hearing; (3) ལྷོ་ལྷོ་ དྲེག་མ་ pride of courage; (4) ལྷོ་ལྷོ་ དྲེག་མ་ pride of acquirements; (5) ལྷོ་ལྷོ་ དྲེག་མ་ pride of honours; (6) ལྷོ་ལྷོ་ དྲེག་མ་ pride of intellect; (7) ལྷོ་ལྷོ་ དྲེག་མ་ pride of residence in solitude; (8) ལྷོ་ལྷོ་ དྲེག་མ་ pride in attainments; (9) ལྷོ་ལྷོ་ དྲེག་མ་ pride of having few necessities of life; (10) ལྷོ་ལྷོ་ དྲེག་མ་ pride of personal appearance; (11) ལྷོ་ལྷོ་ དྲེག་མ་ pride of wealth; (12) ལྷོ་ལྷོ་ དྲེག་མ་ pride of power; (13) ལྷོ་ལྷོ་ དྲེག་མ་ pride in possessing many servants and retainers; (14) ལྷོ་ལྷོ་ དྲེག་མ་ of dhyāna and fore-knowledge; (15) ལྷོ་ལྷོ་ དྲེག་མ་ pride from the praises of gods and nāga. (*K. d. v. 78 and Loh.*)

དྲེག་མ་ *dreng-byed* met. for a devil.

དྲོ *dro*, generally དྲོ་མ་ *dro-mo*, indicates the red or snow bear (*Ursus isabellinus*); but is often indiscriminately applied to other species found in Tibet.

དྲོ་པོ་ *dro-po* 1. a wild-man, a savage; one who is brute-like and irreligious. ལྷོ་ལྷོ་ དྲོ་པོ་ ལྷོ་ལྷོ་ though born as a human being, he has grown an impious savage (*D.R.*); acc. to *Sch.*: evasive, lazy; he quotes the passage: ལྷོ་ལྷོ་ དྲོ་པོ་ ལྷོ་ལྷོ་ a savage without religion, full of deceit and cunning. 2. a yellow male-bear; དྲོ་མ་ *dro-mo* a bear's den.

དྲོ་མ་ *dro-mo* 1. one who has gone astray from a religious life; one who has abandoned a righteous life. 2. a yellow bear.

དྲོ་མ་ *dro-mo* species of bear peculiar to the mountainous plains of Amdo and the Kōkō Nor region, the *Ursus lagomyrius* of Prejevalski. It preys upon *lagomys* and marmots, as described by "A. K." in his *Report on a Journey in Tibet and Mongolia*.

དྲོ་མ་ *dro-mo* ལྷོ་ལྷོ་ a young or small mule.

+ དྲོ་མ་ *dro-mo*; དྲོ་མ་ 1. the mane of a mule. 2. ལྷོ་ལྷོ་ a spotted seat, or cushion. 3. a kind of long-haired cloth.

དྲོ་མ་ *dro-mo* a full grown mule. དྲོ་མ་ = དྲོ་མ་ *dro-mo* stall for mule, the rope for tethering mules (*Rtsi.*).

དྲོ་མ་ *dro-mo* a kind of grass, of which ropes and shoe-soles are made in Tibet. དྲོ་མ་ the filaments of དྲོ་མ་; དྲོ་མ་ *dro-mo* or དྲོ་མ་ *dro-mo* the seeds of དྲོ་མ་ grass; དྲོ་མ་ *dro-mo* rope made of དྲོ་མ་ grass (*Rtsi.*).

དྲོ་ 1. the hot time of the day. ལྷོ་ལྷོ་ *dro-mo* the morning from 8 A.M. to 10 A.M. ལྷོ་ལྷོ་ *dro-mo* afternoon from 3 P.M. to 5 P.M. in India and Tibet. 2. acc. to *Jā.*, lunch, a meal taken about noon; དྲོ་མ་ to lunch. དྲོ་ has also the general meaning of any meal: དྲོ་མ་ in one day three meals; དྲོ་མ་ ལྷོ་ལྷོ་ "give to (the labourers) five meals a day" (said a rich man who was building a house).

དྲོ་མ་ *dro-hjam* (ool. *tonjam*) tepid.

དྲོ་མ་ *dro-dog* = comfortable accommodation (of travellers) under road-bill.

དྲོ་མ་ *dro-wa* 1. vb. and adj. to be warm; warm, as distinguished from hot. 2. = དྲོ་མ་ *bro-wa* of which it is an incorrect form.

རྩམ་པོ་མེད་ *dro-wa rnon-po* མེད་པོ་མེད་ very acid taste; pungent.

རྩམ་པོ་ *dro-lug* a sheep intended for food; རྩམ་པོ་ *dro-pa* meat intended for such a purpose.

རྩམ་པོ་ *drogs* (Skt.) packed up, made up into a pack or parcel.

རྩམ་པོ་ *drok* or རྩམ་པོ་ *droka* v. རྩམ་པོ་ *bdren-pa*.

རྩམ་པོ་ *dra-ma* a large basket or dosser provided with a lid and carried on the back.

རྩམ་པོ་ *drod* རྩམ་པོ་ 1. sbst. warmth; རྩམ་པོ་ warmth (derived from clothes); རྩམ་པོ་ warmth from fire. 2. animal heat. རྩམ་པོ་ལྟོག་ a small piece of food = རྩམ་པོ་, prob. for རྩམ་པོ་ enjoyment of the mouth. (Jā.); རྩམ་པོ་ *drod-can* རྩམ་པོ་ possessed of warmth, warm.

+ རྩམ་པོ་ *drod-hui* = རྩམ་པོ་ལྟོག་ matching one's desires, in accordance with design, &c.

རྩམ་པོ་མེད་པོ་ *drod phobs-dus* = རྩམ་པོ་མེད་པོ་ *dpag-ka*, the warm season, i.e., the spring (Mñon.).

རྩམ་པོ་མེད་པོ་ *drod-gman* = རྩམ་པོ་མེད་པོ་ stimulant; རྩམ་པོ་མེད་པོ་མེད་པོ་ the three stimulant medicines are *Piper longum*, cardamom, and a smaller species of cardamom (Mñrd. 3).

རྩམ་པོ་མེད་པོ་ *drod-hoñs* རྩམ་པོ་མེད་པོ་ the coming of the hot season, the summer. རྩམ་པོ་མེད་པོ་ *drod yal-wa* the vanishing or diminishing of warmth or heat.

རྩམ་པོ་མེད་པོ་ *drod rig-pa* རྩམ་པོ་མེད་པོ་ the science of mysticism, occultism, charms. Jā. has: well-versed in measures.

རྩམ་པོ་མེད་པོ་ *drod-gpor* རྩམ་པོ་མེད་པོ་ 1. sweat, perspiration. 2. acc. to Jā.: warmth and moisture. རྩམ་པོ་མེད་པོ་མེད་པོ་ རྩམ་པོ་མེད་པོ་ vermin, insect, etc., produced by heat and moisture.

རྩམ་པོ་ *dron-pe* col. for རྩམ་པོ་ *dro-wo*.

རྩམ་པོ་ *dron-ma* or རྩམ་པོ་ gentle warmth, gen. equalling རྩམ་པོ་ *dro-hyam* རྩམ་པོ་ warm food; རྩམ་པོ་མེད་པོ་ *khrag dron-mo* warm blood. (Hbrom. 41).

རྩམ་པོ་ *drol* v. རྩམ་པོ་ *bdrol-wa*.

རྩམ་པོ་ 1: *drog* (Skt.) = རྩམ་པོ་ *dro*, རྩམ་པོ་ noon, midday; རྩམ་པོ་ when it is getting warm.

རྩམ་པོ་ 2: sometimes written for རྩམ་པོ་.

རྩམ་པོ་ *drog-pa* 1. རྩམ་པོ་ heated, grown warm, esp. of the ground by the heat of the sun or of men by warm clothing. རྩམ་པོ་ *Ma drog-pa* རྩམ་པོ་ is the n. of a lake, i.e., of Tsho Mapham, the eastern one of the two Manasarowar lakes in S. W. Tibet; also a Naga king. 2. (ལྟོག་པོ་) cutting cloth to make a dress.

གཏུག་པོ་ *gdag* or གཏུག་པོ་ *gdags* 1. fut. of གཏུག་པོ་, གཏུག་པོ་; གཏུག་པོ་ to attach or give a name; གཏུག་པོ་ the man about to be given the name; གཏུག་པོ་ the doctrine that one should be attached to (Rdo. 46). 2. acc. to Jā. day-light, opp. to གཏུག་པོ་. 3. in *Stg.* གཏུག་པོ་ occurs frq. as a translation of གཏུག་པོ་ wisdom (Jā.).

གཏུག་པོ་ *gdag* or གཏུག་པོ་ (ལྟོག་པོ་ལྟོག་པོ་) གཏུག་པོ་ clothes-horse, rack; the rail on which a bird perches is called གཏུག་པོ་. 2. a peg or nail for clothing. 3. གཏུག་པོ་ the rail of a ladder; but acc. to Jā., the step of a ladder. གཏུག་པོ་ལྟོག་པོ་ གཏུག་པོ་ on a golden rack there was placed a black goat-skin (Hbrom. 148).

གཏུག་པོ་ *gdag-wa* pf. གཏུག་པོ་ *gdags-pa* གཏུག་པོ་; གཏུག་པོ་ to gape, to open wide (the mouth and nostrils), to stretch; གཏུག་པོ་ stretched apart the arms; གཏུག་པོ་ གཏུག་པོ་ *gdag* cured of disease.

Syn. བཀ་ལུང་ *bkab-luñ*; མཛེས་མཛེས་ *man-lag*; བཛེས་མཛེས་ *gdams-lag* (*Mon. and Nag.*).

གདང་པ་ *gdab-wa* is the elegant form of བུ་པ་ 1. to be, to be there; འདི་ན་གདང་པ་ or འདི་ན་གདང་པ་གདང་པ་ (air) here it is. རྟོག་པ་ it may be discerned, distinguished; རྟོག་པ་གདང་ he had arrived (*Jā.*); གདང་པ་མཛེས་མཛེས་མཛེས་མཛེས་མཛེས་ the water did not reach above the soles of the shoes (*Mū., Jā.*). 2. it is also equivalent to the expression རྟོག་པ་གདང་པ་ *sheg gduñ-na* to say, of. རྟོག་པ་ *gduñ-wa*. 3. with the termin. inf. of another verb expresses possibility of being or of doing.

གདང་པ་ *gdab-guñ* = གདང་པ་ *gdab-shi* and བུ་པ་ *gduñ-tshigs* the congregating of monks for midday meal or dinner.

གདང་པ་ *gdal-wa* encompassing, diffusing (*Fig. 85*).

པ་ **གདང་པ་** *gdag-pa* = བུ་པ་ *amrag-pa* said, stated.

གདང་པ་ *gdin-wa* རྟོག་པ་, རྟོག་པ་ 1. the rug or carpet which a monk sits upon and which he carries on his shoulders: རྟོག་པ་གདང་པ་མཛེས་མཛེས་ spreading (floating) his rug upon the river Gañgā he proceeded (*A. 88*). 2. as vb. another form of རྟོག་པ་ *gdin-wa*.

གདང་པ་ *gdu-wa* pl. གདང་པ་ *gdu* རྟོག་པ་ 1. to stir up together, to mingle, mix up, to mix up drugs; རྟོག་པ་གདང་པ་ to make up into a broth. 2. to covet, to hanker after; རྟོག་པ་ གདང་པ་ *gdu love of gain* (*Zam.*).

གདང་པ་ *gdu-bu* sometimes གདང་པ་, རྟོག་པ་, རྟོག་པ་ ring for the wrist or the ankle; རྟོག་པ་གདང་པ་ = རྟོག་པ་གདང་པ་ chain-straps for the shoulder, shoulder ornament; གདང་པ་གདང་པ་ *gdu-bu brgyan-can* ornamented with bangles.

གདང་པ་ *gdug-pa* or གདང་པ་ = གདང་པ་ རྟོག་པ་ 1. vicious, mischievous, deleterious, poisonous: གདང་པ་གདང་པ་ mischievous wild animals; གདང་པ་གདང་པ་ propensity to mischief; གདང་པ་གདང་པ་ *gdug-pa* *sa-ro* wild, hideous screams; གདང་པ་གདང་པ་ deleterious small; གདང་པ་གདང་པ་ རྟོག་པ་ a mischievous spirit; གདང་པ་ *gdug-gyod* གདང་པ་ bad behaviour. གདང་པ་ *gdug-ma* = རྟོག་པ་ གདང་པ་ a fierce, venomous woman (*Mon.*); གདང་པ་ *gdug-pa* *lha* mischievous god. གདང་པ་ *gdug-rtsab* ferocity, malice, spite. 2. used for རྟོག་པ་ poison.

གདང་པ་ *gdugs* = རྟོག་པ་ རྟོག་པ་, resp. རྟོག་པ་ 1. parasol, umbrella: གདང་པ་གདང་པ་ རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ umbrellas, royal ensign, and flags were hoisted. Syn. རྟོག་པ་ *tahad-kyob*; རྟོག་པ་ *tah-wa* *gyob*; རྟོག་པ་ *thur-ma* *brgya-pa*; རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ *khlor-lohi lu*; རྟོག་པ་ *chör-kyob* (*Mon.*). གདང་པ་ རྟོག་པ་ *gdugs-kyi-gud* རྟོག་པ་ the ribs of an umbrella. 2. any canopy or awning (*Jā.*). 3. eleg. midday, noon; གདང་པ་ *gdugs-tahod* = རྟོག་པ་ or རྟོག་པ་ noon-tide, also noon-tide meal; རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ in the row in which the clergy had congregated for the purpose of taking their midday meal (*A. 188*).

གདང་པ་ *gdugs-gler* རྟོག་པ་ white umbrella: གདང་པ་ རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ are the names of charms, which when recited keep off evils, disease, etc., they are resorted to also to bring immunity from war, etc. (*K. g. v. 818*).

གདང་པ་ *gdugs-khobg* = རྟོག་པ་ *gdag-pa* the birch tree (*Mon.*).

གདང་པ་ *gdun* honorific term. 1. bones or remains of a deceased person; རྟོག་པ་ the

remains of a lama, or those of a king; also a tomb wherein the remains of the dead are deposited. 2. བུ་ family, descendants: ཁད་པ་མེད་པུ་ *gdul-pa-mey-pu* མུ་ བུ་ བུ་ the son who will continue the family; ཁད་པ་ *gdul-pa* lineage, family, blood or seed. Also ཁད་པ་ *gdul-pa* and ཁད་པ་ *gdul-ma* མེད་ beam, piece of timber; མུ་ཁད་ principal beam; ཐ་ཁད་ cross-beam; ཁད་པ་ beams projecting over the capital of a column (*Ghr.*); ཁད་པ་ pedestal; ཁད་པ་ a bridge of beams or of poles; ཁད་པ་ in Sikk. the silver-fir *Abies Webbiana*. ཁད་པ་ *gdul-pa* མུ་= ཁད་པ་ or ཁད་པ་ or ཁད་པ་ progeny, descendants: ཁད་པ་ his descendants still exist.

ཁད་པ་ *gdul-skyob* umbrella.

ཁད་པ་ *gdul-rtan* funeral pyramid containing relics, cf. མེད་པ་ *phod-rtan*.

ཁད་པ་ *gdul-lam* མུ་ kind, merciful, compassionate.

ཁད་པ་ I: *gdul-wa* vb., pf. ཁད་པ་ *gdul-wa* མུ་, མུ་, མུ་ to be pained by physical causes, to be tormented, to be scorched: ཁད་པ་ he was scorched by the sun or by the burning heat of the day (*Nag.*); ཁད་པ་ was scorched by the heat of fire; ཁད་པ་ to be distressed by disease, misfortune, destitution, poverty, thirst, hunger, etc.

ཁད་པ་ II: 1. to desire, to long for; མུ་ཁད་པ་ *see-la gdul-wa* to long for food; ཁད་པ་ ཁད་པ་ ཁད་པ་ one who is consumed with desire has neither fear nor shame (*Ted-na-ka*). ཁད་པ་ ཁད་པ་ acc. to *Jā*: my own dearly beloved mother.

ཁད་པ་ III: མུ་ཁད་པ་ 1. sbst. excessive desire, passion (for any enjoyment); lust; ཁད་པ་ (sensual) desire subsides. 2. love; མུ་ཁད་པ་ immense veneration and love arises (*Jā*). 3. yearning grief, distress, torment, pangs: ཁད་པ་ a plaintive voice, doleful cry; ཁད་པ་ *gdul-gbyas* a song of longing grief; ཁད་པ་ *gdul-wa mod-pa* མུ་, མུ་, མུ་ unaffected, without troubles or anxiety; ཁད་པ་ མུ་ མུ་ མུ་ became free from sufferings. ཁད་པ་ *gdul-wa byed* causes pain, afflicts; ཁད་པ་ to make sad, to distress, e.g., ཁད་པ་ the mind of others.

ཁད་པ་ *gdul-byed* 1. as met. the sun, also= མུ་ the sun's rays. 2. མུ་ drought (*Nag.*). 3. མུ་ n. of a tree (*Nag.*).

ཁད་པ་ *gdul-byed-ma* མུ་ an epithet of the river Yamunā.

ཁད་པ་ *gdul-ma* v. ཁད་པ་.

ཁད་པ་ *gdub-pa* 1. ཁད་པ་. 2. adj. frugal, temperate (*Jā*).

ཁད་པ་ *gdub-bu* v. ཁད་པ་ མུ་, མུ་ ring, bracelet; མུ་ or མུ་ bracelet; མུ་ an ornament for the toes of the feet, foot-ring; མུ་ also མུ་ finger ring; མུ་ golden bangle.

ཁད་པ་ *gdum-po* 1.= ཁད་པ་. 2. a piece = མུ་ *dum*.

ཁད་པ་ *gdul-wa* v. ཁད་པ་ *gdul-wa*. ཁད་པ་ མུ་ *gdul-wa* མུ་= མུ་ the objects that are to be suppressed, which are five:—མུ་ threat, མུ་ curse, མུ་, མུ་, and མུ་ (*K. du. p. 44*). ཁད་པ་ *bya*= མུ་ to be disciplined by religion. ཁད་པ་ *gdul ghab-wa* མུ་, མུ་, མུ་ difficult to subdue, restrain, or tame.

གདེག *gdog* v. འདེགས་པ་ འདེགས་པ་མེད་པ་ འཇུག་
མཆོག་ (*Nag. 38*).

གདེང་ *gden*, also གདེང་མདྲ་ བེག་མཆོག་ confidence, assurance, cheerfulness (*Nag. 38*).
གདེང་ཁེལ་ *gden-khel-wa* to repose confidence; adj. confident, certain; གདེང་ཐོབ་པ་ *gden thob-pa* to become confident, to take courage, to be reassured; འཛིན་པ་གདེང་ཅི་ལས་མེད་ when dying he has nothing to rely upon; མི་འཇིགས་པ་གདེང་ a strong or fearless confidence; འཛིན་པ་གདེང་མེད་ no joy at dying without steadfast assurance; མེད་གདེང་ implicit confidence, trust.

གདེང་པ་ *gden-wa* pf. གདེང་པ་ *gden-pa* = འཇུག་པ་ to raise, lift: བཏང་གདེང་པ་ to raise one's hand; ཐུག་གདེང་པ་ a bird with its wings raised and spread (*Ma.*). མཚན་པ་གདེང་པ་ to brandish a weapon, to flourish it (*Nag. 37*).

གདེང་མ་གྲ་ *gden-ka* བཟའ་, བཟའ་, མེག་ the expanded hood or neck of the cobra; གདེང་མ་གྲ་ཕྱིད་པ་ resting on its lifted neck, standing in a proud posture; གདེང་མ་གྲ་མདྲ་ *gden-ka-can* རིམ་པ་མདྲ་, མདྲ་ the fabulous hooded dragon with eight legs inhabiting the snowy mountains; a hooded snake; གདེང་མ་གྲ་མདྲ་ བཟའ་མདྲ་ hooded snake, cobra da capello; གདེང་མ་གྲ་མདྲ་ མོ་གི་མདྲ་ hooded snake, any hooded object.

གདེང་མ་མདྲ་མདྲ་ *Gden-kan dba* མོ་གི་མདྲ་ Ananta Naga, the king of the serpents.

གདེང་མ་མདྲ་མདྲ་ *gden-kan lha-mo* 1. Vāsuki, chieftainess of the snakes. 2. the goddess with the dragon's tail = བཟའ་མདྲ་ མདྲ་ མདྲ་ the ninth lunar mansion; constellation of *Scorpio*.

གདོང་ *gdon* or གདོང་པ་ *don-kha* the resp. form is གཤམ་གདོང་ གཤམ་, གཤམ་, the face, the front: གཤམ་གདོང་གདོང་པ་མདྲ་ བཟའ་མདྲ་ one with the

lion's face, n. of a goddess; གཤམ་གདོང་མདྲ་ = གཤམ་གདོང་མདྲ་ a Bon god, one with a dog's face or head; གཤམ་གདོང་མདྲ་ the pig-faced—such are names of Buddhist and Bon deities of Tibet; གདོང་མདྲ་ a pale face; གདོང་མདྲ་མདྲ་ redface, is the n. of a cannibal hobgoblin with red face; གདོང་མདྲ་མདྲ་མདྲ་མདྲ་ the country of red-faced demons, i.e., Tibet. གདོང་མདྲ་མདྲ་མདྲ་ a round face indicates possession of religious nature; གདོང་མདྲ་མདྲ་མདྲ་མདྲ་མདྲ་ a dry hollow face indicates garrulosity and thievishness (*Mi.*): གདོང་མདྲ་མདྲ་ *gdon khyi* མདྲ་མདྲ་ his face is like that of a dog. གདོང་མདྲ་མདྲ་ *gdon-gi phyogs* the cheek. གདོང་མདྲ་མདྲ་ the snout (of a pig), the pointed part of the face. གདོང་མདྲ་མདྲ་ *gdon-sgyur* changing of complexion of the face out of shame or anger.

གདོང་མདྲ་ *gdon lha-pa* = གདོང་མདྲ་མདྲ་ བཟའ་མདྲ་, བཟའ་ or "the five-tufted-one," an epithet of Mahadeva.

གདོང་མདྲ་མདྲ་ *gdon-chen-can* = གདོང་མདྲ་མདྲ་, i.e., a shameless person (*Mon.*).

གདོང་མདྲ་ *gdon-drug* མདྲ་ 1. the river Ganges which is said to have issued through six heads, i.e., has six sources. 2. བཟའ་མདྲ་ an epithet of Kārtika, the son of Mahadeva.

གདོང་མདྲ་ *gdon-chu* dejected, disheartened; གདོང་མདྲ་མདྲ་མདྲ་མདྲ་ not being impudent and saucy.

གདོང་མདྲ་ *gdon-la* adv. in front, in advance; གདོང་མདྲ་ *gdon-stad* just opposite.

གདོང་མདྲ་ *gdon-yig* = གདོང་མདྲ་ that which attracts the eye, e.g., address on the cover of a letter, front inscription sign-board.

གདོང་མདྲ་ *gdon-lha* གདོང་མདྲ་ long-face explained as གདོང་མདྲ་མདྲ་མདྲ་མདྲ་, གདོང་མདྲ་མདྲ་མདྲ་ (*Tan. d. 320*).

གདོད་པ་དེ་ལ *gdol-la dog-pa* to push or press forward, to urge on, to haul a culprit before the judge; རྒྱུ་པ་གདོད་པ་ to pursue one's course regardless of others (both in good and in bad sense) (*Jā.*).

གདོད *gaod* or གདོད་མ་= བར་མ་ in early time; also གཤི the first; and གདོད་མ་ the beginning; གདོད་མའི་དུས་ in the beginning, at first; གདོད་མའི་ཆང་མ་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་ the earliest Buddha; རྩལ་གདོད་མ་དཔལ་ཐུག་དཔལ་= རྩལ་དཔལ་ཐུག་དཔལ་ pure from the very root, i.e., in origin. གདོད་ལམ་མ་ཐུག་ *gdod-nas ma-skyes-pa* གཤིན་ཐུག་པ་ not born from the first; གདོད་ལམ་དཔལ་ pure from the beginning, primitive purity. As an adv. གདོད་ཀྱི་ first, at first, previously, before; also ད་གདོད་= ད་གདོད་ at the start.

གདོད་ I: *gdon* or གདོད་པ་གཤིན་ཐུག་, གཤིན་ཐུག་; an evil spirit, a demon causing disease. There are 360 kinds of spirits which do mischief to living beings; out of which eighteen are very powerful and dangerous; fifteen kinds are said to attack children of either sex. The names of some of the chief evil-spirits are: (1) རྒྱུ་གདོད་པ་ གཤིན་ཐུག་, (2) རྒྱུ་གདོད་པ་ གཤིན་ཐུག་, (3) རྒྱུ་གདོད་པ་ གཤིན་ཐུག་, (4) རྒྱུ་གདོད་པ་ གཤིན་ཐུག་, (5) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (6) རྒྱུ་གདོད་པ་ གཤིན་ཐུག་, (7) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (8) རྒྱུ་གདོད་པ་ གཤིན་ཐུག་, (9) གདོད་པ་ གཤིན་ཐུག་, (10) རྒྱུ་གདོད་པ་ གཤིན་ཐུག་, (11) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (12) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (13) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (14) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (15) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (16) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (17) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (18) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (19) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (20) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (21) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (22) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (23) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (24) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (25) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (26) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (27) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, (28) གཤིན་ཐུག་ གཤིན་ཐུག་, &c. Generally, all *gdon* are divided into three great groups, viz., རྒྱུ་གདོད་པ་ evil-spirits of upper regions, རྒྱུ་གདོད་པ་ *dog-gdon* those of the nether world, and

ཡང་གདོད་པ་ *bar-gdon* those of the intermediate regions. Again རྒྱུ་གདོད་པ་ *stoh-dog-gi gdon* the evil spirits of the nigher and nether regions are called རྒྱུ་གདོད་པ་ *lhabi-gdon*. རྒྱུ་གདོད་པ་ རྒྱུ་གདོད་པ་ རྒྱུ་གདོད་པ་= རྒྱུ་གདོད་པ་ death by epilepsy, which is believed to be the malignant influence of the evil spirits of the upper region; རྒྱུ་གདོད་པ་ *gdon-gyis* རྒྱུ་གདོད་པ་ or རྒྱུ་གདོད་པ་ *brlabs-pa* infatuated or possessed by evil spirits (*Sch.*); རྒྱུ་གདོད་པ་ *gdon hjug-pa* the entering of a demon into a person's body.

གདོད་ II: 1. fut. of གདོད་པ་ (*Nag. 37*). 2. གདོད་པ་མ་མ་= གདོད་པ་མ་མ་ certainty, surety (*Nag. 38*) as in གདོད་པ་མ་མ་ there is no doubt of such a thing having happened. As adv. གདོད་པ་མ་མ་= གདོད་པ་མ་མ་ undoubtedly, indubitably. གདོད་པ་ *gdon-bya*= གདོད་པ་ རྒྱུ་གདོད་པ་ (*Sibu. 74*).

གདོད་པ་ *gdol-pa* གཤིན་ཐུག་, གཤིན་ཐུག་ 1. a Tartar; the fierce, impetuous. Among the Mongols there is a tradition to the effect that India was the original home of the Mongol tribes. 2. the lowest and most despised class, a fisherman; in *W. Tib. nya gdol-pa*.

Syn. given in *Msoñ.*:—གདོད་པ་ *gdum-pa*; གདོད་པ་ *gdol-wa*; གདོད་པ་ *mi-dgo gyog*; གདོད་པ་ *ho-tah*; གདོད་པ་ *chos-mog*; གདོད་པ་ *gdig-pa-can*; གདོད་པ་ *rlabs-po*; གདོད་པ་ *mi-herun skye-wo*; གདོད་པ་ *ma-rubs-pa*; གདོད་པ་ *ihub-cho-dan*; གདོད་པ་ *glah-po* (མཚན་མོ་).

གདོད་པ་ *gdos*= གདོད་པ་མ་མ་ anything having material form; གདོད་པ་མ་མ་ the aggregate of material forms, i.e., of matter; གདོད་པ་མ་མ་ material, corporeal: གདོད་པ་མ་མ་ these things are nothing material, they have no substance (*Jā.*).

གདོད་པ་ *gdos-pa*= གདོད་པ་ 1. a boat, a ship; གདོད་པ་ *gdos-iha* a boat-rope. 2. a mast.

Syn. རྩུ་གཡོར་ཐོག་པ་ *rluñ-gyor thogs-pa*; རྩུ་དར་པ་ལྟེན་པ་ *gruñi dar-pa bdsin-pa* (*Nag.* 38).

གཤམ་པ་ལྟེན་པ་ *gdos-pa bdsin-pa* = རྩུ་པ་ལྟེན་པ་ lit. the holder of the boat, the steersman of a vessel.

+ གཤམ་བུ་ *gdos-bu* 1. རྩུ་གཡོར་ཐོག་ལྟེན་པ་ or རྩུ་གཡོར་ *rluñ-gyor* the sail of a boat or ship; གཤམ་བུ་བཟུག་པ་ to set sail, to fix the sail on the mast. 2. balls made of tough or soft materials such as cotton or wool with which monks keep off sleep during the time of study or meditation. 3. acc. to *Sch.* an oar.

གཤམ་མེད་ *gdos-med* or གཤམ་བླ་ *gdos-bral* immaterial, unsubstantial.

བདག་ *bdag* བཤམ་པ་ 1. self, one's self; བདག་དང་གཞན་གསལ་བདག་གི་ཕྱིར་ for the good of one's self and others (*S. o.*). 2. = ཁོ་ཁོ་ *kho-ro* I, I myself: བདག་གིས་གསལ་གྱི་འགྲོ་བ་ལོ་ལྟེན་པ་ *bdag-gis glam-gyi bphro-bcad-kyis* let me relate the remainder of my story, i.e., I will relate the remaining portion of my story (*Hbrom.* 116). Common in polite talk; also in personal narrative. བདག་གི་ *bdag-gi* བཤམ་ mine, one's own, my; བདག་གི་ལུས་ལ་རྒྱན་ re-proving one's own self; བདག་གི་ལུས་ལ་རྒྱན་གསལ་ decorated my own body with gems (*K. du.* 221). 3. the sbst. 4. the I, the ego = བད་པ་ (*Was.* 269). 5. for བདག་པ་ master. 6. in natural philosophy, the element of solid matter; also met. for air. བདག་ཏུ་མེད་པ་ *bdag-tu rmoñs-pa* བཤམ་མེད་ self-illusion; བདག་ཏུ་རྒྱལ་ བཤམ་དཔྱད་ insight into self. བདག་ཏུ་རྩལ་ བཤམ་ཁྱེད་ egotism. བདག་ལོན་ *bdag-bstod* self-praise: བདག་ལོན་ཅིང་གཞན་ལོན་ཅིང་ praising his own self and alandering others. བདག་ལོན་ *bdag-thob* one's own share of property.

Syn. བདག་ཅིན་ *bdag-ñid*; ཇིང་ *chiñ*; རྩུ་པ་ *skyes-bu*; གཏོ་པ་ *gtso-wo*; བད་པ་ *gañ-nag*; རང་

rañ; རྩུ་པ་ལྟེན་པ་ *skyes-wo-po*; ཇིང་བདག་ *ñid-bdag*; ཇིང་བུ་ *ñid-bu*; ཇིང་ལུས་ལྟེན་པ་ *ñid-luñ-gyor*; ཇིང་ལྟེན་པ་ *ñid-bstun*; ཇིང་ལྟེན་པ་ *ñid-bstun* *ñid-bstun* (*ñid-bstun*).

བདག་ཅིན་ *bdag-ñid* recognition of one's services by one's superior, with promotion, etc.; appreciation of merit by an official superior (*Btsi.*).

བདག་ཅིན་ *bdag-ñid* བཤམ་པ་ 1. an epithet of Brahmā. 2. born of one's self, i.e., a son.

Syn. ལྷ་ཅན་པ་ *lha-chen tshas-pa*; རང་ལྟེན་པ་ *rañ-las skyes*; རྩུ་པ་ *phru-gu* or རྩུ་པ་ལྟེན་པ་ *bu-tsha* (*ñid-bstun*).

བདག་གི་པ་ལྟེན་པ་ *ñid-bstun* without egoism, an epithet of Buddha (*M. V.*). བདག་གི་པ་ལྟེན་པ་ *ñid-bstun* n. of a goddess.

བདག་གི་པ་ལྟེན་པ་ *bdag-gi byas-pa* = བཤམ་པ་ལྟེན་པ་ 1. promised, undertaken; བདག་གི་པ་ལྟེན་པ་ to undertake, to promise. 2. acc. to *Jā.*: བདག་དང་བདག་གི་པ་ལྟེན་པ་ attachment to the I and mine.

བདག་ཅིན་ *bdag-ñid* = རང་གི་ལུས་ *rañ-gi-soms* one's own mind or self: ཇིང་ལུས་ལ་རྒྱན་ཅིང་ ཇིང་ལུས་ལ་རྒྱན་ཅིང་ ཇིང་ལུས་ལ་རྒྱན་ཅིང་ ཇིང་ལུས་ལ་རྒྱན་ཅིང་ go to the venerable Avadhuti and, propitiating him, enter into the disciplining of the mind (*A. 13*).

བདག་ཅིན་ཅིན་པ་ *Bdag-chen rin-po-cho* (པ་ཅིན་པ་) the title of the head of the Sakya-pa school (*Yig. k. 12-14*).

བདག་ཅིན་ *bdag-ñid* = བདག་ 1. I myself, thou thyself, he himself; བདག་ཅིན་ལ་གསལ་ཅིན་ listen to me! ཇིང་པ་ལྟེན་པ་ the king himself; ཇིང་པ་ལྟེན་པ་ལྟེན་པ་ some ask for the permission of becoming priests themselves; བདག་ཅིན་ལྟེན་པ་ only for their own persons. 2. sbst. the thing itself, the substance, the essence: ཇིང་པ་ལྟེན་པ་ལྟེན་པ་ I am the

wind of *karma*, i.e., in consequence of one's works or certain actions. 3. to bear away, along, or off, to hurry off; རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་ལྷོ་ land carried away by water (*Os.*). 4. to call in, collect, recover; རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་ to recover money lent, to sue for the recovery of a loan.

བདར་པ་ *bdar* 1. for བདར་བུ་ *bdar-war*. 2. = རྒྱུ་ལྷོ་ *gla*; thus རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ = རྒྱུ་ལྷོ་ fee or reward given to an escort, the charge of conveying a thing or person.

✱ བདར་བ་ *bdar-wa* or བདར་པ་ *rdar-wa* 1. to adjust exactly or in a very accurate manner; བདར་བུ་ལྷོ་བུ་ = བདར་བུ་ལྷོ་བུ་ to depose the truth. 2. to pray earnestly (in casting lots and in divination). 3. to grind, to polish, rub, file; རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ a file; བདར་བུ་ a rasp, also sandalwood; རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ to grind to fine powder (*Nag. 38*); རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ = རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ reduced to powder (*Situ. 75*); བདར་བུ་ to brush the teeth; to grind the teeth; རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ *bdar* exercise, practice. 4. to inspect; to examine closely: བདར་བུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ examine minutely the working of your own mind; take it seriously to heart.

བདར་པ་ *bdal-wa* 1. to spread forth, to expend; བདར་བུ་ལྷོ་བུ་ to give away riches, to lavish money, to scatter plenty (*Situ. 75*). 2. v. བདར་པ་ *rdal-wa*. བདར་པ་ལྷོ་བུ་ n. of a Bon religious work བདར་པ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ (*G. Bon.*).

བདར་པ་ *bdas*, pf. of བདར་བུ་ *bdar-wa*, རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ to the suburbs of that city the king drove five hundred oxen and gave them grass (*K. du. 361-306*).

བདར་པ་ *bdug-pa* 1. vb. pf. བདར་པ་ *bdugs* to fumigate, to burn incense, to swing the censer; རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ *tha-la gpos-kyis bdug-*

pa to burn incense before a god; རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ *bdre-la gu-gul-gyis bdug-pa* to fumigate demons with the incense of *gugul*, 2. sbst. the burning of incense; frankincense: རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ *bdug-gpos bthul* odours of incense arise (*Jā.*).

བདར་པ་ *bdug-pi* = རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ *gug-pa*; *Juniperus excelsa*, called by the Hindus རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ or the *deodar* tree.

བདར་བ་ *bdul-wa* 1. pf. བདར་བུ་ *bduls* = རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ *gshu-bduls* = རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ bent the bow by pulling the string to shoot an arrow (*Nag. 38*). 2. vb. = རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ *rdul-wa*.

བདད་པ་ *bdud* རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ the chief devil or antagonist of religion; the personified evil principle; the evil one. There are four *bdud* devils:—(1) རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ the devil originated from the aggregates, i.e., the constituents of the living being; (2) རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ the devil ruling over sufferings and diseases; (3) རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ the devil of death, the messenger of the lord of death; (4) རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ the lustful god or Cupid. The first two are classed under རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ as devils of imagination or *Vikalpana*, the last two are figuratively called རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ the demons that are not human beings. There is a second classification of the satanic principle:—(1) རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ the avoidable devil; (2) རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ the unavoidable devil; (3) རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ the demon of merriment; (4) རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ the demon of pride.

བདད་པ་ལྷོ་བུ་ རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ n. of a mystical symbolic rite; རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ལྷོ་བུ་ རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ the concubine of Kāmadeva.

བདད་པ་ལྷོ་བུ་ *bdud-kyi-sde* རྒྱུ་ལྷོ་བུ་, རྒྱུ་ལྷོ་བུ་ the troops of the Devil.

བདུན་ཀྱི་བདག *bdud-kyi-bdag* the arch demon.

བདུན་ཀྱི་བྱ *bdud-kyi-bu* = འཕྲོད་ལྷ་མོ་ the son of the god of sensuality (*Mñon.*).

བདུན་ཀྱི་བྱ་མོ་ *bdud-kyi bu mo* the damsels of Māra who are:—ཐིང་མ་ *steng-ma* ལུ་མ་, དགའ་ཕྱིར་མ་ *dgah byed-ma* རའི, and དགའ་ཕྱིར་མ་ *dgah spyod-ma* རའི or རྒྱུ་མི (K. d. 72).

བདུན་རྒྱལ་ *bdug-ryal* རྒྱལ་པོ་, རྒྱལ་པོ་ the conqueror of Māra, the archdemon. བདུན་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi-bu* or བདུན་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi-bu* རྒྱལ་པོ་ he who has subdued the evil one; an epithet of Buddha. བདུན་ལྷ་མོ་ལ་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi-bu* ལྷ་མོ་ the grass Kus'a (*Mñon.*); a seat made of Kus'a, grass sitting on which Buddha vanquished Māra.

བདུན་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi-bu* = དགའ་ཕྱིར་མ་ ལྷ་མོ་ *dgah-byed-ma* ལྷ་མོ་, ལྷ་མོ་ Māra the sinner; also Kāmadeva.

བདུན་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi-bu* a god of the Bon pantheon resembling in his attributes མཛེས་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *Manju S'ri*.

བདུན་ཀྱི་ *bdud-kyi* ལྷ་མོ་, ལྷ་མོ་ 1. the food of the gods, nectar, the potion that confers immortality; ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ the nectar of *dharma*, i.e., of the doctrine of Buddha. 2. a laudatory epithet of medicines; ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ the fragrant juniper; an elixir prepared of a decoction of five holy plants, viz., ལྷ་མོ་ *ba-lu* a fragrant dwarf species of rhododendron, ལྷ་མོ་ *gtshe-ma*, ལྷ་མོ་ *kham-pa*, and ལྷ་མོ་ *hom-bu*. N.B.—Really only four, but according to the absurd method of numbering in Tibetan styled “five,” because the whole taken together makes five. 3. *Myrobalan*, *Terminalia*, *Oitrina*. 4. a polite word for wine. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi ril-bu* ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ elixir-pill, nectar-pills. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi khah-pa* = ལྷ་མོ་ *ri-khod* a hermitage; a retreat

in the solitudes of hills (*Mñon.*). ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi rgo* = ལྷ་མོ་ or ལྷ་མོ་ *amra-wah* rgo the mouth (*Mñon.*).

བདུན་ཀྱི་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi-kyes* producing nectar [the yellow Myrobalan plant] S.

བདུན་ཀྱི་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi gush-gam* vegetable medicine growing on the snow-line in the Himalaya or in Tibet. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi chos-gman* vegetable elixir used as an antidote against the attack of evil spirits.

བདུན་ཀྱི་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi shi-po* yeast.

Syn. ལྷ་མོ་ *chah-ryi*, ལྷ་མོ་ *shi-khu*, ལྷ་མོ་ *shi-khu* (*Mñon.*).

བདུན་ཀྱི་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi thab-gbyor* ལྷ་མོ་ n. of a goddess.

བདུན་ཀྱི་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi bum-pa ma* n. of a goddess in the Bon pantheon who resembles in her attributes the Buddhist goddess of the ocean.

བདུན་ཀྱི་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi dmar-po* n. of a demon.

བདུན་ཀྱི་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi smug-po* a cure for congestion of the brain.

བདུན་ཀྱི་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi chur-ldan* ལྷ་མོ་ raining nectar, a. met. for the moon.

བདུན་ཀྱི་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi bdeag* = ལྷ་མོ་ *lo* ལྷ་མོ་ the tongue, the organ of taste (*Mñon.*). ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi bdeag-pa* ལྷ་མོ་ pouring nectar; also satire; sweet melifluous tongue or language.

བདུན་ཀྱི་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi za* ལྷ་མོ་ the gods who subsist on nectar. ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi za* ལྷ་མོ་ 1. ambrosial food. 2. ལྷ་མོ་ n. of an uncle of Buddha Gautama.

བདུན་ཀྱི་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi bod* (ལྷ་མོ་ *ala-wa*) ལྷ་མོ་ met. the moon.

བདུན་ཀྱི་ལྷ་མོ་ *bdud-kyi skyes-pa* ལྷ་མོ་ *mdaag-ma* = ལྷ་མོ་ ལྷ་མོ་ (*Mñon.*) the

བདེ་ཐང་དང་ལྷ་ཁྱེད་ *Bde-ldan dwan-phyug* ལྷ་ཁྱེད་ the lord of the *Sukhadevi* heaven.

བདེ་ཐང་ལྷན་པ་ལྷ་ཁྱེད་ *bde-ldan lhan-pa lhan* ལྷ་ཁྱེད་ the happiness of heaven.

བདེ་ཐང་ལྷན་པ་ལྷ་ཁྱེད་ལྷ་ཁྱེད་ *bde-ldan-ma lhan lhan-pa lhan* ལྷ་ཁྱེད་, the *Sutra* delivered at the request of *Bde-ldan-ma* queen of king *Bimbisara* (*K. d. n. 306*).

བདེ་ཐང་ *bde-phyug* sensual enjoyment; also a privy (*Jñ.*).

བདེ་ཐང་ *Bde-wa-om* ལྷ་ཁྱེད་ *Dewachan*, the paradise of the Northern Buddhists which is said to be situated in the west and presided over by Buddha Amitābha. It is never mentioned in works of the pre-Christian era of Buddhism. ལྷ་ཁྱེད་ལྷ་ཁྱེད་ *ལྷ་ཁྱེད་ལྷ་ཁྱེད་* "the plan or design of the *Sukhāvatī*" (*K. d. n. 306*) is a work describing this heaven as being full of terraces, lotus-lakes, and players of music, together with swans, cuckoos and peacocks. The Tibetan version as given in the *Kah-gyur* is longer than the Sanskrit text which Cowell, under the title of "the smaller *Sukhavatī-vyuha*," has translated for Max Müller's *Sacred Books of the East*. The whole work is one of the latest Māhāyāna productions, probably as late as the 5th century A.D., and in some respects bears a curious analogy to the description of Heaven in the Revelation of St. John, of which the writer may have certainly had knowledge.

བདེ་ཐང་ལྷ་ཁྱེད་ *bde-war lhan* ལྷ་ཁྱེད་ the son of *Dhṛtarāṣṭra*; the chief adversary of the *Pāṇḍava* brothers in the great war of *Kuru-kṣetra*.

བདེ་ཐང་ལྷ་ཁྱེད་ *bde-war lhan-pa* ལྷ་ཁྱེད་ well-made, elegant, handsome.

བདེ་ཐང་ལྷ་ཁྱེད་ལྷ་ཁྱེད་ *bde-war dgegs-pa* or ལྷ་ཁྱེད་ a general epithet of the Buddha, one who has passed to *Nirvāṇa*.

བདེ་ཐང་ལྷ་ཁྱེད་ལྷ་ཁྱེད་ལྷ་ཁྱེད་ = ལྷ་ཁྱེད་ལྷ་ཁྱེད་ the goddess of Earth (*Mān.*).

བདེ་ཐང་ *bde-byed* 1. ལྷ་ཁྱེད་, ལྷ་ཁྱེད་, ལྷ་ཁྱེད་ an epithet of *Mahādeva*; also ལྷ་ཁྱེད་ saffron; a physician; the glans penis; thunder-bolt; the spring season; a crocodile. 2. n. of a Buddhist author who wrote certain religious works (*Grub. n. 16*).

Syn. for saffron: ལྷ་ཁྱེད་ *gur-guñ*; ལྷ་ཁྱེད་ *a-ru-ra*; ལྷ་ཁྱེད་ *aman hoñ-lon*; ལྷ་ཁྱེད་ *gman-pa*; ལྷ་ཁྱེད་ *pho-rtags*; ལྷ་ཁྱེད་ལྷ་ཁྱེད་ *brgya-byin mtshon-cha*; ལྷ་ཁྱེད་ *dwan-phyug*; ལྷ་ཁྱེད་ *blu-phyi*; ལྷ་ཁྱེད་ *soṅ-kāḥi dug*; ལྷ་ཁྱེད་ *ku-srin* (*Mān.*).

བདེ་ཐང་ལྷ་ཁྱེད་ *bde-byed tshogs* ལྷ་ཁྱེད་ [a class of fiends attending on *Śiva*] S.

བདེ་ཐང་ལྷ་ཁྱེད་ *Bde-byed gahi-thogs* ལྷ་ཁྱེད་, ལྷ་ཁྱེད་ n. of a deity mentioned in *M. V.*

བདེ་ཐང་ལྷ་ཁྱེད་ *Bde-byed sras* ལྷ་ཁྱེད་ the youngest son of *Mahes'vara*.

བདེ་ཐང་ *bde-lhan* ལྷ་ཁྱེད་ 1. source of happiness; an epithet of *Mahes'vara* and of the city of *S'ambhala*. 2. as a symbol: 11.

བདེ་ཐང་ལྷ་ཁྱེད་ལྷ་ཁྱེད་ *bde-lhan dal-wah* ལྷ་ཁྱེད་ a cowry; also the followers of *Mahādeva*.

བདེ་ཐང་ *bde-lhan* ལྷ་ཁྱེད་ felicity, ease, contentment; ལྷ་ཁྱེད་ in happiness, happily.

བདེ་ཐང་ *bde-gsar* the time of war or internal dissension, disturbed state of a country (*Shal-las ch. 1*).

བདེ་ཐང་ *bde-yes* ལྷ་ཁྱེད་ or ལྷ་ཁྱེད་ felicitous knowledge.

བདེ་ཐང་ལྷ་ཁྱེད་ *bde-gegs* ལྷ་ཁྱེད་ an epithet of Buddha, one who has passed to eternal happiness.

བདེ་མཁས་པ་ལྟ་བུ་ *lde-sogs-bdag* an epithet of Indra (*Mon.*); བདེ་མཁས་པ་ *lde-sogs-ma* the celestial queen, the wife of Indra (*Mon.*).

བདེ་བ་ *lde-ba* an antiquated form of བདེ་བ་ *lde-wa*.

བདེ་བ་ *lde* abbr. of བདེ་བ་ *lde-wa*.

བདེན་པ་ I: *lde-n-pa* མཚན་, མཚན་ མཚན་ true, sincere = མཚན་པ་མཚན་པ་ *lde-n-pa med-pa* guileless, not false or deceptive. Also as a vb. to be true: རྟོག་པ་བདེན་ན་ *kyod sor-wa lde-n* what you say is true, i.e., you are right; བདེན་གྱིས་ཀྱིས་བདེན་གྱིས་ *bdag-gis nes-pa lde-n-gyis* it being true that I committed a fault; དེ་བཞིན་དུ་བདེན་ཟེད་ *de-shin-du lde-n-srid* it might be true after all; གཤམ་ཏུ་བདེན་ཟེད་ that is indeed true! དེ་བཞིན་པ་འདྲིམ་པ་ is it quite certain that this is true?

བདེན་པ་ II: 1. truth, right, in the abstract; but usually something true; true words, etc.

བདེན་པ་འཁོར་བ་ *lde-n-pa gñis* མཚན་མཚན་ the two truths: (1) རྒྱུ་རྒྱུ་བདེན་པ་ *kun-rdsoh lde-n-pa* མཚན་མཚན་ the ordinary truth which concerns all things or phenomena; (2) དྲི་དྲི་བདེན་པ་ བཅོམ་པ་ the sublime truth. བདེན་པ་འཁོར་བ་ བཅོམ་པ་ the Sūtra on the two-fold truth (*K. d. n. 370*).

བདེན་པ་མཚན་པ་ *lde-n-pa mthoñ-wa* མཚན་མཚན་ the perception of the truth; to discern, to know the truth; a degree of Buddhist perfection.

བདེན་པ་འཁོར་བ་ *lde-n-pa lshi* or མཚན་པ་འཁོར་བ་ མཚན་པ་འཁོར་བ་ the four noble truths; the four apparent realities: (1) རྒྱུ་བདེན་པ་ རྒྱུ་བདེན་པ་ misery; (2) རྒྱུ་བདེན་པ་ རྒྱུ་བདེན་པ་ (མཚན་པ་) མཚན་པ་ the cause or origin of misery; (3) རྒྱུ་བདེན་པ་ རྒྱུ་བདེན་པ་ cessation or prevention of misery; (4) རྒྱུ་བདེན་པ་ རྒྱུ་བདེན་པ་ མཚན་པ་ the path of salvation, i.e., the deliverance from misery.

བདེན་པ་འཁོར་བ་ *lde-n-par lde-n-pa* to believe to be true, to take for granted; བདེན་པ་འཁོར་བ་ *lde-n-par lde-n-pa* if the illusion is destroyed; “den-den” བདེན་པ་འཁོར་བ་ very true indeed! certainly.

བདེན་པ་འཁོར་བ་ *lde-n-pa-ñid* truth, also རྒྱུ་བདེན་པ་ *lde-n-pa*.

བདེན་པ་འཁོར་བ་ *lde-n-pa smra-wa* to tell or speak the truth; as an adj. veracious.

བདེན་པ་འཁོར་བ་ *lde-n-pa-ñag* མཚན་པ་འཁོར་བ་ 1. truthful speech. 2. as met. རྒྱུ་བདེན་པ་ *lde-n-pa* the crow (*Mon.*).

བདེན་པ་ *lde-n-po* a true, a just man (*Ca.*).

བདེན་པ་ *lde-n-bral* 1. མཚན་པ་ south-west direction; བདེན་པ་འཁོར་བ་ *lde-n-bral-phyogs* མཚན་པ་འཁོར་བ་ the south-west quarter. 2. void of truth, unjust (*Ca.*).

བདེན་པ་ *lde-n-smra* མཚན་པ་, མཚན་པ་ 1. an ascetic, a hermit (*Mon.*). 2. one who speaks the truth or preaches the truth.

བདེན་པ་འཁོར་བ་ *lde-n-pa khriṃs* strict justice; discipline of the truth.

བདེན་པ་འཁོར་བ་ *lde-n-tshig* or བདེན་པ་འཁོར་བ་ = དྲི་དྲི་བ་ མཚན་པ་ 1. truthful expression, true words. 2. a solemn asseveration, often combined with a prayer. བདེན་པ་འཁོར་བ་ one who has spoken nothing but truth during several births, and thereby has acquired the power of exhibiting miracles.

བདོན་པ་ *lde-n-pa* 1. attainments, effects, possessions, wealth: བདོན་པ་འཁོར་བ་ བདོན་པ་འཁོར་བ་ *lde-n-pa rig-pa* བདོན་པ་འཁོར་བ་ having acquired all attainments by intelligence (*C. doñ.*); བདོན་པ་འཁོར་བ་ བདོན་པ་འཁོར་བ་ *ha ring* wholly renounced all his possessions. 2. vb. to get or take possession of, to be possessed of, gen. with བ་, as in དེ་བཞིན་པ་འཁོར་བ་ he is in possession of only one piece of cloth; རྟོག་པ་འཁོར་བ་ བདོན་པ་འཁོར་བ་ have you such scholars? རྟོག་པ་འཁོར་བ་ poor, having no property (*Jñ.*).

3. to be; to be situated: དེའི་གཞི་ནང་ཕྱག་པོ་གི་
where is your monastery; ཐད་ཀྱི་ཐུག་པོ་ཐོག་པོ་
bdag-la phug-pa bdog I have a cavern;
ཅུང་ཅི་ཡང་མེད་པའི་ཐོག་པོ་ *thabs bdog-gam mi-bdog*
are there any means or not?

བཞི་བ་ *bdow* 1. = དང་པོ་ *dor-wa* to increase,
to spread, diffuse; applied chiefly in
reference to sin and evil. རྒྱུ་ལྡན་པའི་མེད་པོ་
gñig-ma las bdo-wa the increase in the five
kinds of degeneration; = རྒྱུ་ལྡན་པའི་
rgyas-pa abundance, exuberance. 2. acc. to
Zam. तीव्र acute, keen. 3. with ལ་, to hurt,
to injure a person: དབྱུག་པོ་ལ་ to hurt an
enemy. བཞི་བ་ཐོག་པོ་ *bdow-bphro* = རྒྱུ་ལྡན་པའི་
rgyas-pa *gñig-ma* on the increase, in the course
of increasing, copious or full: དེ་ལྟར་ཡོད་པའི་
མི་ལས་པོ་ལྟར་ཡོད་པའི་ཐོག་པོ་ *in such ways as*
this, awakening only to go on again, the
dreams of present happiness are aug-
mented (*Khrid.*).

བཞི་བ་ *bdral* pf. of དཔལ་བ་ *bdral-wa* and sig-
nifies: disregarded, broken, not observed.

མདའ་བཞི་བ་ *bdag-pa* or མདའ་མེད་ 1. = མེད་པོ་
glowing embers, cinders. 2. a sort of
large unburnt brick of mud or clay (*Os.*);
མདའ་མེད་པའི་ *bdag-ma* *do* a pit for keeping
live coals (for the purpose of melting
metals).

མདའ་མེད་ *mda* or མདའ་མེད་པའི་ yesterday
evening; མདའ་མེད་པའི་ *mda-sa* མེད་པའི་ yesterday:
མདའ་མེད་པའི་མེད་པའི་ came only yester-
day (*Nag. 39*). མདའ་མེད་པའི་ *mda-sum* last
night: མདའ་མེད་པའི་མེད་པའི་ *mda-sum bdag-*
gi rmi-lam-na last night in my dream, etc.

མདའ་མེད་ *mda-wa* or མདའ་མེད་པའི་ place of
cremation, the place where the burning of
the dead takes place (*Sch.*).

མདའ་མེད་ *mda* མེད་, མེད་: 1. colour of
the face, fresh looks, healthy complexion;

མདའ་མེད་པའི་ *mda-wa* *mda* ruddy com-
plexion; མདའ་མེད་པའི་ of fresh appearance;
མདའ་མེད་པའི་ bad-looking, dull complexion.
2. brightness, lustre, splendour. 3. resp. for
མདའ་མེད་ *mda-wa* the forehead.

མདའ་མེད་པའི་ *mda* *bphrog-pa* མེད་པའི་
or མེད་པའི་ faded lustre, the brightness
destroyed.

མདའ་མེད་ *mda-med* dull appearance, not
bright, ugly.

Syn. མདའ་མེད་ *mda-ma*; མདའ་མེད་ *bkrag-*
med (*Mon.*).

མདའ་མེད་པའི་ *mda-ba* 1. bright colour,
good and cheerful complexion. 2. a hy-
pothetical fluid, the most subtle part of
the semen.

མདའ་མེད་ *mda-kha* or མདའ་མེད་པའི་ (མེད་)
མདའ་མེད་ a kind of poison used in medi-
cine.

མདའ་ *mda* མེད་, མེད་, མེད་, མེད་, མེད་
མེད་ 1. an arrow: མདའ་མེད་ to shoot an
arrow. མེད་པའི་ *myug-mda* an arrow of reed
or bamboo; མེད་པའི་ *loag-mda* an iron
arrow; མེད་པའི་ *dug-mda* a poisoned arrow;
མདའ་མེད་པའི་ *mda-wa* *mda* an arrow lodged
in the fore-head; མེད་པའི་ *me-mda* a gun,
fire-lock. 2. any straight and thin pole
or piece of wood, e.g., the tube of a
tobacco-pipe; མེད་པའི་ *loag-mda* iron rod,
a ramrod, etc.; མེད་པའི་ *chu-mda* a jet or
shoot of water; མེད་པའི་ *skar-mda* a
shooting star or meteor. 3. sym.
num. 5. 4. མེད་པའི་མེད་ *mda-pa* *mda* the
lower terrace of a plateau, also མེད་པའི་ *mda-*
chu the river or stream running through it.
(*Jā.* in part.) མདའ་མེད་ *mda-phug* a case
or cover for keeping arrows; a quiver.

Syn. མེད་པའི་ *mda-phug*; མེད་པའི་ *mda-bgro*;
མེད་པའི་ *mi-bkhyog-bgro*; མེད་པའི་ *mda*

re *bbigs-byed*; ལམ་ལམ་མཛོད་ *bdab-lan-
gtshe*; ལྷ་ལྷ་ *agro-lan*; ལྷ་ལྷ་ *stok-
oan*; ལྷ་ལྷ་ *rtso-mo-oan*; ལྷ་ལྷ་ *bben-bsum*; ལྷ་ལྷ་
bdab-mo; ལྷ་ལྷ་ *longs-bdab* *agro-
oan*; ལྷ་ལྷ་ *longs-bdab-oan*; ལྷ་ལྷ་
dur-agro-oan; ལྷ་ལྷ་ *gtshehon-ahabi-gso*;
ལྷ་ལྷ་ *dug-bdab*; ལྷ་ལྷ་ *dug-gi byug-
pa-oan*; ལྷ་ལྷ་ *lo-ta-ka*. (*Mon.*)

ལྷ་ལྷ་ *bdab-gro* ལྷ་ལྷ་, ལྷ་ལྷ་ [a
quiver]S.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-rgyal*=ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་
bdab-tsha-lan bshur-nag rgyal-wa (*Rtsi.*).

ལྷ་ལྷ་ *bdab-rgyug*=ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་
(*Rtsi.*).

ལྷ་ལྷ་ *bdab-cho* or ལྷ་ལྷ་ *bdab-to-cho*
ལྷ་ལྷ་ a very powerful effective arrow [a
lance]S.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-rgyug*=ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་
ལྷ་ལྷ་ to shoot an arrow upwards, i.e., to
the sky.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-khul* loop-hole, embrasure.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-ukhan* 1. ལྷ་ལྷ་ n. of a low
caste in ancient India who used to live by
hunting. 2. an archer, an arrow-maker.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-rgyal* the range of an
arrow shot.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-rgyug* 1. the bowstring.
2. n. of a medicinal drug: ལྷ་ལྷ་ལྷ་
ལྷ་ལྷ་ (*Med.*).

ལྷ་ལྷ་ *bdab-agro* the feathers attached
to an arrow.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-lha* are (1) ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *myo-
byed-kyi bdab*; (2) ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *erod-byed-
kyi bdab*; (3) ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *kubn-tu
rmod-byed-kyi bdab*; (4) ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *stom-
byed-kyi bdab*; (5) ལྷ་ལྷ་ལྷ་ *bohi-byed-
kyi bdab*.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-lha-pa* ལྷ་ལྷ་ an epithet
of Cupid, lit. the holder of five arrows.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-hjoms* 1. ལྷ་ལྷ་ the great
Tantrik Buddhist Sage who was abbot of

Nalendra and from whom Nagarjuna
derived his mystical knowledge of Bud-
dhism. 2. n. of a medicinal root=ལྷ་ལྷ་
dur-byid-gman.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-stok* the notch at the end
of an arrow which is placed against the
bow-string.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-bstan* ལྷ་ལྷ་ [a deer]S.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-dar* a lance; a little flag
fastened to an arrow with silk ribbons of
five different colours, by hooking which
arrow into the collar of a bride the
match-maker draws her forth from among
her maiden companions. Also an arrow
wrapped in a scarf, with which the head
of the bride is touched during marriage
ceremony.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-dol* ལྷ་ལྷ་, ལྷ་ལྷ་ quiver.
ལྷ་ལྷ་ *bdab-mog* id.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-dpon* the commander of
a troop of soldiers; an officer of high mili-
tary rank next to the ལྷ་ལྷ་ *shag-dpon*,
who has command over one thousand
men (*Rtsi.*).

ལྷ་ལྷ་ *bdab-lags* a gourd, v. ལྷ་
ku-wa (*Mon.*).

ལྷ་ལྷ་ *bdab-plu* n. of a place in Tibet
(*Deb. q. II*).

ལྷ་ལྷ་ *bdab-phug* ལྷ་ལྷ་-*pa* ལྷ་ལྷ་
an arrow with a sharp semi-circular disk at
the top-end.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-mo-cho* ལྷ་ལྷ་=ལྷ་ལྷ་ [an
iron club or crow; a lance]S.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-mo* arrow-lot, a kind of
fortune-telling by shooting of arrows.

ལྷ་ལྷ་ *bdab-so* a vessel made of wood, or
wicker work, etc., with which barley and
wheat are measured (*Rtsi.*).

ལྷ་ལྷ་ *bdab-yab*=ལྷ་ལྷ་ 1. balcony under
the dome of a temple made in Chinese

ཐོག་མཐའ་བཅས་། ཕྱི་མེ་མཐའ་མེད་ཀྱི་མཐའ་བཅས་མེད་།
having brought the bier and lifted up the
burning lamp in front, a vast crowd of
people went on at the head (*K. d. 4*);
མཐའ་དུ་དམག་མི་ཕྱིན་ཏེ་ *mdun-du dmag-mi phyin-*
pa the soldiers approaching first. Also
used as postpositions: རྒྱ་མཚོ་ལྷ་མཐའ་དུ་ in
the presence of a lama; ཕུག་པོའི་མཐའ་དུ་
before the king; རྒྱུ་ཀྱི་མཐའ་ལ་ *khayod-kyi*
mdun-la in your presence.

མཐུན་ཆུབ་ *mdun-jus* = མཐུན་ཆུབ་ *mdun-byus*
conference, consultation.

མཐུན་མེད་ *mdun-hjog* a present.

Syn. ཕུག་པོ་ *phul-wa*; ལུག་པོ་ *bul-wa*; ཕུག་
gus-rdas; ཕུག་རྟེན་ *phyag-rten*; ཕུ་རྟེན་ *shu-*
rten (*Mñon.*).

མཐུན་དུ་བརྒྱུད་པ་ *mdun-du bsnur-wa* བྱིན་པ་ to
move forward, towards one's self.

+ མཐུན་བཅས་ *mdun-bdars* = མཐུན་དུ་བཅུག་པ་ or
མི་མང་པོའི་མཐའ་ལ་མཐུན་ in the presence of an
assembly.

མཐུན་ན་འཛན་ *mdun-na bdon* དཔོན་པོ་, དཔོན་པོ་,
a minister, a magistrate, a judge, a high
functionary.

Syn. རྒྱུ་མཚོ་པོ་ *blon-po*; ལྷ་མཚོ་པོ་ *lha-po*;
ལྷ་མཚོ་པོ་པོ་ *khri-ma-kyi kha-lo-pa* (*Mñon.*).

མཐུན་མ་ *mdun-ma* མ་ conference.

Syn. མཐུན་ཆུབ་ *mdun-gros*; ཆུབ་ *gros* ཆུབ་
བཅས་ *gros-bcam*; ཆུབ་ཆུབ་ *gros byas-pa*
(*Mñon.*).

མཐུན་མ་ *mdun-sa* མ་མི་མི་, མ་ society, com-
mittee, association: མཐུན་མར་བཅུག་པ་ *mdun-*
sar bshugs-pa མ་མི་མི་ to sit in committee.

མཐུན་མ་ *mdun-so* རྒྱུ་མཚོ་པོ་ punishment in-
flicted by court or king.

མེད་ཕྱི་ *mdedu* = མེད་ཕྱི་མེད་ *mdahi mdedu* the
pointed arrow-head made of steel in Tibet
and Mongolia; the arrow-head is made of
various designs some with three points,

others like a miniature pick-axe, མེད་ཕྱི་མེད་
མ་མེད་ *mdedu beshu-bi-so bdra-wa* མ་མེད་མ་
arrow-head like calf's teeth; མེད་ཕྱི་མེད་མ་
mdedu byibu shi-ma མ་མེད་མ་ arrow-head
like a bird's heart; མེད་ཕྱི་མེད་མ་ *mdedu sur*
bshi-pa an arrow with four-bladed head.

མེད་ *mdo* I: 1. the lower part of a valley
where it merges into the plain, the place
where one valley opens into another; the
point where two valleys, roads, or rivers
meet; མེད་ upper-part and lower part of
a lateral valley; མེད་ཕྱི་མེད་ the upper or
higher part of a country and the lower
part of it; མེད་མེད་ road-junction; མེད་ river-
junction; མེད་མེད་ street corners; མེད་མེད་
a cross road; མེད་ where one vein crosses
another vein in the body. མེད་མེད་ *Mdo*
and *Kham*, indicates Amdo, the province
of Tibet S.E. of Kōkō Nor, and
Kham. 2. acc. to *Os*, མེད་མེད་ prudent;
མེད་མེད་ imprudent. 3. conjunction or meet-
ing place in general: མེད་མེད་མེད་ *brtag-*
pa rta-chu-bi mdo; མེད་མེད་མེད་ *shi-byed*
smam-gyi mdo; མེད་མེད་མེད་ *shyok-byed*
las-kyi mdo; མེད་མེད་མེད་ *bjam-rteub*
dpag-kyi mdo (*Smam-rta ch. II. 1*).

མེད་ II: མེད་ 1. defined as མེད་མེད་མེད་མེད་
མེད་ a discourse where many significations
are massed together in a few words; a
Sūtra. 2. short sentence or rule, axiom;
hence མེད་, མེད་, མེད་མེད་ to contract,
abridge, epitomise, to give only the main
points; མེད་མེད་ *mdor bshu-na* in short, in
general, altogether, on an average.

མེད་མེད་ *mdo-shob* a benediction to the
host for his entertainment (*Jā.*).

མེད་མེད་མེད་ *mdo-mdo byed-pa* occurs in
མེད་མེད་མེད་མེད་མེད་མེད་མེད་མེད་མེད་
མེད་མེད་མེད་མེད་མེད་མེད་ (*A. 128*).

མད་ཤེ *Mdo-sde* ལུ་མཁའ་འགྲུ་ a collection of *Sūtras* forming an important section of the Kahgyur.

མད་ཤེ་པ་ *mdo-sde-pa* or མད་ཤེ་ལྷན་ *mdo-sde-bdoin* ལོ་ལོ་མོ་མོ་ one versed in the *Mdo* or belonging to the *Sātranta* school of philosophy of Buddhism.

མད་ལྷན་པ་ *mdo-bdoin-pa* ལུ་མཁའ་འགྲུ་ a carpenter [also a stage-manager] *S.*

+ མད་མི་དཔལ་པ་ *mdo-mi dmal-wa* = དཔལ་པ་མོ་པ་ *dwal mtho-wa* of high power or ability.

མད་ལམ་ *mdo-lam* according to the teachings of the *Sūtras*; is parallel to the term རྒྱུད་ལམ་ *rgyud-lam* according to the *Tantras*.

མད་རྒྱུད་པ་ *mdor-bdud-pa* མཐོང་མཐོང་ abridgment = མཐོང་པ་ *bdud-pa* or མཐོང་པ་ *btus-pa* (*Mhon.*). མད་རྒྱུད་པ་ *mdor-bdud-na* མཐོང་མཐོང་ [briefly, collectively] *S.* མད་རྒྱུད་པ་ *mdor-na* མཐོང་མཐོང་ in brief.

མད་རྒྱུད་པ་ *mdor-bdud* མཐོང་མཐོང་ akin to མད་རྒྱུད་པ་ a cross formed of two small sticks, the ends of which are connected by coloured strings, and used in various magic ceremonies (*Jā.*).

† མད་མི་ *mdo-hi* ཐུ་བུ་; = ཐུ་བུ་ *khayogs* a sedan-chair, a conveyance for carrying sick, incapable, or old persons: ཐུ་བུ་གཞོན་ནུ་པ་ མད་མི་ལྷན་པ་ supporting him by the left hand he lifted him on a dooly (*A. 70*).

མད་མི་ *mdog* or སྐ་མད་མི་ བཤེ་ colour; complexion; ཐུ་མད་མི་ *sku-mdog* the colour of the body; མད་མི་ལུ་མཁའ་འགྲུ་ beautiful colour; མད་མི་ལྷན་པ་ *mdog-mdees* nice colour, a rose (*Cs.*). མད་མི་དཔལ་པ་ *mdog-dkar* = མད་མི་ལྷན་པ་ *me-bog* བཤེ་ white colour. མད་མི་ལྷན་པ་ *mdog mtshe-shu-pa* = མད་མི་ལྷན་པ་ or མད་མི་ལྷན་པ་ of uniform or same colour. མད་མི་ལྷན་པ་ *mdog-geer* ཐུ་བུ་ gold; golden colour.

མད་མི་ལྷན་པ་ *mdog-can* = མད་མི་ལྷན་པ་ 1. white sandal-wood. 2. བཤེ་མི་ having a fair complexion.

མད་མི་ལྷན་པ་ *mdog-ltan* 1. (མད་མི་) gold. 2. མད་མི་ལྷན་པ་ camphor. 3. a coloured cloth.

མད་མི་ལྷན་པ་ *mdog-bu-pa* or མད་མི་ལྷན་པ་ བཤེ་མི་ met. for the raven (*Mhon.*).

མད་མི་ལྷན་པ་ *mdog-sbyin* བཤེ་མི་, མཐོང་མཐོང་ a species of sandal wood.

མད་མི་ལྷན་པ་ *mdog-mdees* ཐུ་བུ་, མཐོང་མཐོང་ and མད་མི་ལྷན་པ་ མཐོང་མཐོང་ seem to be names of flowers (*K. d. # 368*).

མད་མི་ལྷན་པ་ *mdog-gsal* a species of gall (*Jā.*).

མད་མི་ལྷན་པ་ *mdogs* བཤེ་མི་ 1. appearance, the form of the face. 2. sometimes for མད་མི་ལྷན་པ་ white spot, blaze, or star on the forehead of a horse or cow. 3. the eye in a peacock's feather; མད་མི་ལྷན་པ་མཐོང་མཐོང་ *mdogs mthab-can* peacock (*Mhon.*). Syn. ཐུ་བུ་ *byad*; མད་མི་ལྷན་པ་ *behin-ras* (*Mhon.*). མད་མི་ལྷན་པ་ *mdogs-ltan* 1. peacock (*Mhon.*). 2. = ཐུ་བུ་ *khayug*.

མད་མི་ལྷན་པ་ *mdogs-pa* 1. = མད་མི་ལྷན་པ་ *ldon-wa* blind (physically and morally): མད་མི་ལྷན་པ་, མད་མི་ལྷན་པ་མཐོང་མཐོང་ to get blind, to be made blind. 2. = མད་མི་ལྷན་པ་ forehead.

མད་མི་ལྷན་པ་ *mdogs-gsol-wa* 1. = མད་མི་ལྷན་པ་ ཐུ་བུ་ *gsi-brjid rgyas-pa* very bright, resplendent, refulgent (*Nag.*). 2. to make a prayer before the image of a deity. 3. to congratulate, to wish joy to another (*Cs.*).

མད་མི་ *mdom* or མད་མི་ལྷན་པ་ *mdoms* sometimes written for མད་མི་ལྷན་པ་ a measure (མད་མི་ལྷན་པ་) equal to six feet [མཐོང་མཐོང་ a fathom or the space between the tips of the fingers of either hand when the arms are extended] *S.*

མད་མི་ *mdos* a tall thin pared stick or wand provided with small cross-pieces,

and with strings of various colours fastened to the ends of the transverse pieces and stretched thence to the main upright stick; the whole evidently intended to be a rude imitation of the mast of a vessel with yard-arms and rigging. Several of these structures, each 3 to 5 feet in height, are planted in the ground on the hill-side just above the house where some sick person is lying; and various magical ceremonies having been performed over the sick person, the *tsan* or demons which were afflicting him, and which are reputed to have a great passion for the rigging of a vessel, are presumed to be expelled and to take refuge in the toy masts outside the cottage. The sticks with their coloured strings are presently cast away as *glud* down the ravine (*Snd. Hdk.*). There seem to be various names for the masts such as:—*skyel-wahi mdos* (*Nag. 38*); *lha-mohi hkañ-mdos*; *sgrol-mahi gyul-mdos*; *rgyal-mdos*; *tsan-mdos*.

bdag-gu = *skyo-ma pap*, pulp; prob. = *lde-gu*.

bdag-pa = 1. to lick off, as in *loc-yis sho-bdag-pa* to lick out with the tongue; to clear, or wash away, to wipe off (dirt, blemishes, and even bad thoughts). 2. in *C.* = a mixture of clay and water. *Sch.* moreover gives this meaning: "cleaving, adhesive, sticky." *bdag-pa sbyañ-wa* to make a mixture of soil and water; *bdag-pa sbyar-wa* covering or stopping up with clay, e.g., the chinks of a wall or door. *bdag-pahi phye-ma* powdered clay. *bdag-pa*

bdag-sbyar bbul-wa to present clay, etc., i.e., to cover the chinks of the cell of a meditating lama sitting *tsishams-la* as an act of piety. In *Pth.* *bdag* is mentioned as a kind of plastic art, and evidently signifies to mould, to model, to shape (*Jä.*). 3. = *bdag-pa* (*Cs.*).

bdag-rdas or more properly *bdag* clay, dry or wet.

bdag v. *bdag*.

† *bdag-gi-pa* (*from* *bdag* or *bdag* the paddy-pounding implement) n. of an Indian Buddhist saint: *bdag-gi-pa*, *dha-ri ka-pa* the teachers Nāga bhumi, Dāñ-gi-pa, Dharikapa, etc.

bdag-wa 1. (pl. *bdag-wa*) = *bdag* or *bdag* *bdag-pa* to be right, to suit, &c.; *bdag-wa* *bdag* *bdag* cloth just enough for making a dress or robe, just as much as is required, etc. *bdag-wa* *bdag* food to be just enough. 2. acc. to *Sch.* to come to, to arrive at; cf. also *bdag* about or nearly one hundred.

bdag resp. *bdag* *bdag*, or *bdag* *bdag* a funeral repast.

bdab 1. a train (of persons): *bdab* *bdab* retinue (*Cs.*) 2. fold: *bdab* *bdab* = *bdab* *bdab* twice or two-fold. 3. *bdab*, *bdab* or *bdab* *bdab* a leaf, *bdab* *bdab* *bdab* a twig with leaves. 4. a feather.

bdab *bdab* feathered, bird-born.

bdab *bdab* *bdab* met. a bird (*Mon.*) [prob. a crane] *S.*

bdab *bdab* *bdab* the lotus.

bdab *bdab* *bdab* 1. = *bdab* the peacock. 2. = *bdab* *bdab* *bdab* saffron.

འདབ་ཅན *bdab-ean* leafy; feathery; as met. a bird.

འདབ་ཅག *bdab-chag* two-fold fall in the value of a coin or anything; if for one rupee four pounds of butter can be had in one market and again in another market not more than two for the same price it is said of it *bdab-chag soñ* (*Rtsii*). འདབ་ཅམར *bdab-hphar* = a two-fold increase in price.

འདབ་ཆགས *bdab-chags* བཞིན, བཞིན་པའི་, བཞིན་པའི་ བཞིན་པའི་ birds, the feathered race. འདབ་ཆགས་རྒྱ་མཚོ་གསལ་པོ་ various kinds of bird; འདབ་ཆགས་རྒྱ་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-chags rgyal-pa* འདབ་ཆགས་རྒྱ་མཚོ་གསལ་པོ་ the king of birds, the eagle, the mythical *Garuda* on whom *Vishnu* rides. འདབ་ཆགས་རྒྱ་མཚོ་གསལ་པོ་ said to be the hawk and = རི་ཐོན་ *ri-boñ* as the eater of hares, i.e., the largest species of hawk. འདབ་ཆགས་མཚོ་གསལ་པོ་ = རི་ཐོན་ *ri-boñ* the flying-fox bat (*Sman*. 330). འདབ་ཆགས་མཚོ་གསལ་པོ་ = རི་ཐོན་ *ri-boñ* the long-lived bird. འདབ་ཆགས་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-chags soñ-gs* the most powerful of all birds, an epithet of *Garuda*. འདབ་ཆགས་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-chags geer-ldan* (ཐུང་ལྷོ་མཚོ་གསལ་པོ་) མཚོ་གསལ་པོ་ [a kind of curlew or plover] *S*.

འདབ་ཆུང་ *bdab-ston* མཚོ་གསལ་པོ་, བཞིན་པའི་ the thousand petals or the largest species of lotus.

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-ldan mtshon* the feathered weapon, met. an arrow.

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-hdeb* a large numerical figure: ཡ་མང་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ འདབ་ཆུང་ (*Pa-sel*. 57).

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-bu-che* one of the names of *Arjuna*, the third of the *Pāṇḍava* brothers.

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-ma* བཞིན, བཞིན་པའི་, བཞིན་པའི་ བཞིན་པའི་ 1. wing: འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-ma sprug-pa* to shake the wings (*Cs*.) འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ to clap the wings. 2. leaf, corolla, petal; མཚོ་གསལ་པོ་ large leaf; འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ བཞིན་པའི་ བཞིན་པའི་ all the leaves fully come out, the

flower in full blossom; འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ eight-petaled = རི་ཐོན་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ (*Mñon*). འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ a smooth fresh leaf, v. *Schl*. *Budh*. 248. འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ a heap of leaves; འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-maḥi ḥiñ-ṛta* བཞིན་པའི་ བཞིན་པའི་ a chariot or conveyance made of leaves. 3. fan. 4. flag (*Cs*.).

Syn. of 2. མཚོ་གསལ་པོ་ *lo-ma*; 1. རི་ཐོན་ *agro-grog*. (*Mñon*).

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-ma skyob* (ཐ) བཞིན་པའི་ that which is protected by wings; the feather-protected, a bird.

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-ma ḥkyod* that which moves with or by wings.

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-ma ḥjig-pa* བཞིན་པའི་ བཞིན་པའི་ withering of leaves, the winter season that kills the leaves of trees.

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-ma ḥdun-pa* བཞིན་པའི་, བཞིན་པའི་ n. of a flowering tree ["the seven-leaved," the tree *Alstonia*] *S*.

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-ma phra-mo* བཞིན་པའི་ lemon, citron = རི་ཐོན་ *skyur-mo* (*Mñon*).

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-ma yañ* བཞིན་པའི་ *Ser* tree with broad leaves.

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-maḥi thig-pa* met. for cuckoo (*Mñon*).

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-maḥi ḥdsoḥ* (ཐུང་ལྷོ་མཚོ་གསལ་པོ་) བཞིན་པའི་ [*Jasminum multiflorum*] *S*.

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-hxan* 1. བཞིན་པའི་ fine looking leaf. 2. a species of bird of fine plumes. 3. = མཚོ་གསལ་པོ་ *so-ma ra-dea* flax (*Mñon*).

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab ḥxan-maḥi bu* བཞིན་པའི་ the son of *Suparṇā* [*Garuda* bird.] *S*.

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-sur-ean* བཞིན་པའི་ a species of sandal wood tree.

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab-yaḥ* (ཐི་མ་ལ་མཚོ་གསལ་པོ་) བཞིན་པའི་ a measure for grain smaller than *bre* or *drona*.

འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ *bdab* rarely འདབ་ཆུང་མཚོ་གསལ་པོ་ the side, lateral surface (chiefly of the body); surface;

२५२'ब *hdaḥ-wa* (pres. and fut.) pf.
 २५३'ब *hdaḥ-pa* अतोत, अतिमानव, नृत, अतीति
 1. to pass away; to go beyond; to
 surmount, get the better of; ५'द'ब'ब'
 २५४'ब to pass away from sufferings, i.e.,
 to attain to Nirvāṇa; ५'द'ब'ब'२५५'ब at

the time of death; at the time of entering into the state of Nirvāṇa. འདུ་དཀར་པོ་ *bdag-pa* ལྷན་པོ་ལ་ *lhan-po-la* ལྷན་པོ་ལ་ *lhan-po-la* difficult to pass over, to spend time; འདུ་ཆ་ *bdag-ka* the point of death; འདུ་ཆ་འདི་ལྷན་པོ་ལ་ *bdag-ka a-di lhan-po-la* these are of importance at the time of (one's) death, he said (*Deb.* 16). The following are examples of the use of *bdag-pa* the past tense: འདུ་བའི་མཆོད་པ་ *bdag-pa'i chos-pa* the past Buddha; an epithet of Dipaṅkara Buddha. འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* passed away from this world; འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* the time that has passed away; འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* after an elapse of nine months; འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* incense surpassing that of the gods; འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* surpassing the number, i.e., numberless, innumerable; འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* surpassing the understanding; inconceivable; འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* unspeakable, indescribable; འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* when the sun and moon have disappeared (for a time). འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* the perfect tense; འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* "he who, seated with conquest, has passed beyond," i.e., Bhagwan or Buddha.

འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* or འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* (*འདུ་བའི་མ་རྩ་* *bdag-pa'i mar-tsa*) the hour of death (*Os.*); འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* knowledge of the hour of death (title of a book).

འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* (*འདུ་བའི་མ་རྩ་* *bdag-pa'i mar-tsa* or འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa*), religious funeral ceremonies observed at death; the death anniversary of deceased parents and lamas: འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* he kept well each death anniversary of Lama *Geer-glin-pa* without a break (*A.* 49).

འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* the deceased, defunct, the late.

འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* ghost, apparition; the reappearance of a deceased person, which re-appearing is possible only within forty-nine days from death.

འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* or འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* (abst.) quaking, shivering; one who shivers. Also as vb. འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* to tremble, shudder, shiver, quake: འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* *bdag-pa'i mar-tsa* the body freezing shivers (*Nag.* 39); འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* to shiver with cold; འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* to tremble.

འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* wavering, doubting, undetermined.

Syn. འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa*; འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* (*Mon.*).

འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* to doubt, to waver.

འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* *shum-shum* tremulous, quaking with fear: འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* the mice quaking with fear and depositing dung squatted down (*Eda.* 31).

འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* trembling.

འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* ague, throbbing.

འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* a high-sounding vibrating drum used by Bon priests in necromancy: འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* even all the demons carrying drums.

འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* 1. to sink down: འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* to be absorbed, sunk, as ink sinks in bad porous paper or in blotting paper. 2. འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* still-water, also water moving slowly. འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* འདུ་བའི་མ་རྩ་ *bdag-pa'i mar-tsa* being left exhausted on the road, sinking under fatigue (*Jā.*).

འདི་ *hdi* 1. རང་, ཡང་, ཡམས་, རང་, ཡང་: this; also in colloq. very commonly = the: མེ་མཚའ་འདི་གཤམ་ཅེས་ where is the gun? འདི་ཕུ་ཅོད་ who is this? Where the plural of a noun is indicated, the plural sign is annexed to the demon. pron., e.g., འདི་མཚའ་ག་མ་ཏུ་འདི་དག་ཐྱིད་མོག་ *hdi-mjug-la rta hdi-dag krid-pog* lead the horses after me! ཟླ་པ་འདི་ལ་ in this month; ཏ་མོ་འདི་ལ་ in this year; ཏུ་མ་ཅོད་ འདི་ལ་ at this (particular) time. 2. when applied in reference to distance it signifies nearness; རང་གི་ཕྱོད་མ་འདི་ལ་ my residence in this (near) hill; ལུང་པ་འདི་ལ་ in this valley or country; འཇུག་པ་མེ་འདི་ the respective performer (of an incantation) (*Jā.*). 3. such a one: འདག་མེ་འདི་མེ་མཚའ་ I, and such and such a one; རང་ཐོད་མ་འདི་དང་འདི་ཕུ་ཐེག་ཐེག་ནི་ I give you such and such a thing. འདི་ is often redundantly joined with the possessive pron. འདག་གི་མོ་འདི་ this my cloth; འདག་གི་རྩ་འདི་ this my wealth; མ་ཅེ་འདི་དང་འདི་ལ་གཤམ་པ་ཅར་ (*Yig. 168*) in this great country who else is greater than this? འདི་རི་རྩམ་དུ་སྐྱེས་ *hdi ji gnams-du sngs* མད་ ཞིན་ མཇུག་ what think you of this? མང་མ་རྩམ་པོ་དུང་གི་གཙམ་ལག་ རང་ཅོད་པ་འདི་ལ་ (underneath this mound of sand) there is the monastery of Buddha Kas'apa, restore it; འདི་ཅོད་པ་འདི་འཇུང་ *hdi yod-pas hdi-byun* ཡམས་ མཚུང་ མཚུང་ མཚུང་ that having existed this arose; འདི་མ་འདི་མཚམས་འཇུང་ *hdis hdi-rnams btun* དཔལ་ཤིང་ ཡམས་ ཡོ་མཚུང་ they will drink these.

འདི་ག་རུ་ *hdi-ka-ras* just here, just now (*Jā.*); also this very same.

འདི་མོ་ *hdi-ko* this one (*So-rig. 15*).

འདི་མཛུགས་ *hdi-kaad* = འདི་མཛུགས་, རི་མཛུགས་ ཡང་ thus, accordingly. Used chiefly with the *verbum loquendi* and quotations; but འདི་མཛུགས་ཐོད་པ་ ཐུང་ཅེག་ *hdi-kaad byed-par gyur cig* ཡང་ ཐུང་ [do in this way] *S.* འདི་མཛུགས་ *hdi-kaad-do* = འདི་མཛུགས་ཅེས་ or འདི་མཛུགས་པ་ཅེས་ has said so;

ཐུག་པའི་མཛུགས་ཐོད་པ་འདི་མཛུགས་ has thus fully expressed in respectful language; or, he prayed with inflated words thus (*A. 21*).

འདི་ཐུག་པའི་ཐུག་པའི་ཐུག་ *hdi skyes-pahi phyir hdi-skyes* ཡམས་ ཡམས་ཡམས་ དཔལ་ཤིང་ཡམས་ [this is produced on account of that being produced] *S.*

འདི་མཛུགས་ *hdi-lar* ཡང་, རེ་མཛུགས་, རི་མཛུགས་, རི་མཛུགས་, རི་མཛུགས་ so, in this manner, thus: རི་མཛུགས་ཐོད་པ་ མཛུགས་ in what manner have you become so, how did you get into this condition? འདི་མཛུགས་ རི་མཛུགས་ it was to this effect, of this purport; རི་མཛུགས་ རི་མཛུགས་ such as this I am; འདུག་ ཐུག་ མཛུགས་འདི་མཛུགས་ རི་མཛུགས་ compounded things must be regarded thus; the word རི་མཛུགས་ should usually be accompanied by a snap of the fingers (མེ་མོ་ག་ or མཛུ་ཅེག་མ་). འདི་མཛུགས་ཐོད་པ་ *hdi-lar gyur-cig* ཡང་ མཛུགས་, ཡམས་ཡམས་ be it so, let it so be. འདི་མཛུགས་ *hdi-lta-ste*, (དཔལ་ཤིང་) མཛུགས་, མཛུགས་ for example, for instance, to wit, such as, viz.

འདི་དང་ཕྱི་ *hdi-dan phyi* or འདི་ཕྱི་ the present and the future (life).

འདི་དུས་ *hdi-dus* དཔལ་ཤིང་, ཡམས་ to-day, this time.

འདི་ནས་ *hdi-nas* from this place, from this time; as yet, still. འདི་ནས་དེ་ཕྱག་ from here to that, from here to there.

འདི་པ་ *hdi-pa* ཡམས་ མཛུགས་ man of this place; this man; འདི་པའི་གཤམ་ *hdi-pahi gdon* from this man's face, i.e., from the lips of this man. Colloq. འདི་པ་ is a common word for here: *kha-sang di-pa lep-song* he arrived here yesterday.

འདི་ཕྱི་རིམ་པ་ *hdi-phyi sdeh-pa*, or རི་པ་ *rye-wa* to exchange this life for the future one, i.e., རི་ཕྱི་མཚུགས་པ་ལྟར་འདི་པའི་དོན་ལྟར་པ་ doing the concerns of this life, having cast out from the mind the thoughts of the future (existence).

२२॥ २२॥ *hdi-bya hdi-byed* instructions to do this and that (idiom.); to be earthly minded.

२२॥ २२॥ *hdi-tug-yin* in *W.*: how is this? २२॥ २२॥ *it is he himself*: २२॥ २२॥ *tahe-dan [dan-pa hdi-tug-yin]* how is the venerable monk himself? (*A. 152*).

२२॥ २२॥ *hdi-ru* here, into this place, at this place. २२॥ २२॥ *come hither!* २२॥ २२॥ *hdi-na* २२॥ २२॥ *at this place*: २२॥ २२॥ *has the Dharma Rāja (with his retinue) come here?* (*A. 23*).

२२॥ २२॥ *hdi-mur* = २२॥ २२॥ *hdi-na* here (*Yig. 83*).

२२॥ २२॥ *hdi-rigs* these; of this kind.

२२॥ २२॥ *hdi* stopper, stopple; also २२॥ २२॥ *to stop up, to close with a stopper*; २२॥ २२॥ *musket-ball, cf. dig (Jā.)*.

२२॥ २२॥ *hdi-wa* pf. २२॥ २२॥ *hdi-wa* fut. २२॥ २२॥ *imp. hdi-wa*, to spread on the ground (a mat, etc.); to lay out, to sprinkle, strew (grass, hay); sbst. २२॥ २२॥ *in W.* a small carpet on which lamas sit; २२॥ २२॥ *bedding, pillow, or blanket*; २२॥ २२॥ *acc. to Soh.* to weigh in one's mind, to consider; to suspect.

२२॥ २२॥ *I: hdi-wa* pf. २२॥ २२॥ *to collect, accumulate*; २२॥ २२॥ *to collect men, wealth and fortune*. 2. to come together, to assemble, (of men and animals).

२२॥ २२॥ *hdi-kha* २२॥ २२॥ *properly the hall of congregation for members in a monastery, but is a term often loosely assigned and is applied even to the ordinary ante-chamber of a temple*. २२॥ २२॥ *hdi-kha-du hdi-wa* to assemble in the congregation-hall.

२२॥ २२॥ *hdu-bkhrug* 1. = २२॥ २२॥ *lit. distemper, disorder in the constitution; hence illness, ill-health*. 2. tumult, riot, uproar (*Cs.*); २२॥ २२॥ *invalid, one laid up*.

२२॥ २२॥ *hdu-gnas* २२॥ २२॥ *[house, the world] S.*

+ २२॥ २२॥ *hdu-bphrod* or *khrod* = २२॥ २२॥ *assemblage, congregation, crowding together*.

२२॥ २२॥ *hdu-hsin* २२॥ २२॥ *[company] S.*

२२॥ २२॥ *II*: 1. to get married, to unite, to join one another: २२॥ २२॥ *khrod gtu hdu-wa* to unite as husband and wife. 2. in a special sense in philosophical lang.: to unite (opp. to २२॥ २२॥ *to separate*), e.g., the soul uniting with an organ of sense, like २२॥ २२॥ *deb-pa*: २२॥ २२॥ *hdu-byas* composed of two or more ingredients; २२॥ २२॥ *consisting of one thing, simple, elementary; only the primordial is eternal, everything compounded is perishable*; frq. 3. २२॥ २२॥ *to consist of or in*; २२॥ २२॥ *consist of two things*; २२॥ २२॥ *the inner, i.e., the visible world comprised in the soul*.

२२॥ २२॥ *hdu-byed* २२॥ २२॥ *that which is or seems to be compounded, as opp. to the simple and elementary; anything pertaining to either body, speech or mind that can be analyzed. Is thus particularised: २२॥ २२॥ mental associations, thoughts, ideas, etc.; २२॥ २२॥ material or physical compounds; २२॥ २२॥ phrases, epigram, sententious expressions etc. (*K. d. २ 243*). It is one of the five *Skandha*. Acc. to *Budā*. there are eight *Du-je* or *Samskāra* which are necessary to the state of *Samādhi* (i.e., contemplative*

२५. **ज्ञेय** *Jñeya* ज्ञेय, ज्ञेय 1. consciousness. Moreover, in the opinion of the author of this dictionary (though not in that of the editors), this word practically signifies the soul, with the difference that according to Buddhists it is not an absolute simple entity : *Samjñā* conveys the idea of a collection of perceptions to form one compound entity, i.e., to form such consciousness as is capable of being analyzed. २५. **ज्ञेय** *Jñeya* or consciousness is said to be the sign of perfect knowledge ; **ज्ञेय** *Jñeya* or consciousness is said to be the sign of perfect knowledge ;

१५. येन भुक्त्वा *hdu-ces-kyi rnam-pa* संज्ञानत
the 15 subjects of *Samjñā* necessary to full
meditation on शिष्टुक्त्वा are:—(1) भुक्त्वा यमपदे
१५. येन याज्ञानाकसंज्ञा; (2) भुक्त्वा यमपदे
१५. येन or यमपदे १५. येन विपश्यतसंज्ञा; (3) भुक्त्वा
भुक्त्वा यमपदे १५. येन विपश्यतसंज्ञा; (4) भुक्त्वा यमपदे १५.
येन विपश्यतसंज्ञा; (5) भुक्त्वा यमपदे १५. येन वि-
पश्यतसंज्ञा; (6) भुक्त्वा यमपदे १५. येन विपश्यतसंज्ञा.

it seemed as if his body the whole night had been even up to the skies, and it was as if there were sensate beings of the six classes of living creatures from the crown of his head to the tops and soles of his feet and for the most part they were drinking only milk; some indeed having obtained milk from the stars, were drinking it, and loud sounds of cymbals were continually coming up without his knowing whence they arose; but when night had lifted, having cast aside his meditating bonds, they vanished. Finally, it should be pointed out, how common in the colloq. is that form of the present with འདུག added to the gerund in རྩི, རྩི, etc. In fact this form has almost superseded the ordinary present tense; although འདུག in these cases seems to be confined to express the 2nd and 3rd persons, རྩི or རྩི being substituted in the 1st person: *kho-rang do-gi-dug* he is going; *ka-rang do-gi-yin* I am going.

འདུག་པའི་ *bdug-khri* a chair, a raised platform to sit upon.

འདུག་ཁང་ *bdug-gnas* or འདུག་ཁང་=ཁང་ཁྱིམ་ residence, home (*Mhon.*).

འདུག་ཁྱེད་ *bdug-stuñs* = འདུག་ཁྱེད་ manner of sitting: རྩི་ཞེས་འདུག་ཁྱེད་ the manner of a lion's sitting. The different postures of sitting are:—(1) རྩི་ཞེས་ཁྱེད་ *rdo-rje skyil-kruñ*; (2) རྩི་ཞེས་ཁྱེད་ *skyil-mo kruñ*; (3) རྩི་ཞེས་ཁྱེད་ འདུག་ཁྱེད་; (4) རྩི་ཞེས་ཁྱེད་ འདུག་ཁྱེད་; (5) རྩི་ཞེས་ཁྱེད་ འདུག་ཁྱེད་; (6) རྩི་ཞེས་ཁྱེད་ འདུག་ཁྱེད་; (7) རྩི་ཞེས་ཁྱེད་ འདུག་ཁྱེད་ (*Mhon.*).

འདུག་འདུག་ *bdug-bdug* 1. (in the dialect of *Kham*) = རྩི་ཞེས་ཁྱེད་. 2. = རྩི་ཞེས་ sit, sit.

འདུན་པ་ *bdun-pa* pf. and fut. འདུན་པ་ *btud* རྩི་ཞེས་ to bend, to make a bow; འདུན་པ་འདུན་པ་ to bow at a person's feet (*Nag.* 39); འདུན་པ་ to incline one's ears to hear; འདུན་པ་ རྩི་ཞེས་ salutation.

འདུན་ *bdun* or འདུན་པ་=འདུན་པ་ several kinds, divers, various.

+ འདུན་པ་ *bdun-khañ* 1. = འདུན་པ་ or འདུན་པ་ store-house, treasury, repository. 2. = འདུན་པ་ *bdod-sa* residence, abode (*Mhon.*) 3. འདུན་པ་, འདུན་པ་ parlour, council-room.

འདུན་པ་ *bdun-pa* རྩི་ཞེས་, རྩི་ཞེས་ 1. longing, craving, wish, supplication; འདུན་པ་ཞེས་ཁྱེད་འདུན་པ་ཞེས་ what is called *bdun-pa* is whatever arises in the mind (*K. d. 355*). 2. a courtier; a sycophant, flatterer, one who waits upon royalty to contribute to his pleasures and amusements: རྩི་ཞེས་འདུན་པ་ཞེས་ to the prince the courtiers said (*Hbrom.* 145). 3. vb. to long for, crave, to hanker after: འདུན་པ་ they not having any desire to hear, འདུན་པ་ one who is devout or is earnest in virtue or religion; also འདུན་པ་འདུན་པ་ to yearn for or strive after virtue. 4. one of the six early disciples of Buddha called *Sadvarga* (*M.V.*).

Syn. འདུན་པ་ *bdod-pa*; འདུན་པ་ *dgoñs-pa*; འདུན་པ་ *moñs-pa* (*Mhon.*).

འདུན་པ་ *bdun-ma* 1. council, conference, committee: འདུན་པ་འདུན་པ་ the committee did not agree; འདུན་པ་འདུན་པ་ others said; if each *Srin-po* speaks independently the conference cannot settle (anything) (*Hbrom.* 136); འདུན་པ་འདུན་པ་ they called a council together; འདུན་པ་ a congregation or association of religious persons, the Buddhist priesthood. 2. advice, counsel: འདུན་པ་འདུན་པ་ a bad advice; འདུན་པ་འདུན་པ་ to give advice; འདུན་པ་འདུན་པ་ to take a resolution (*Jā.*). 3. companion, associate: འདུན་པ་འདུན་པ་ permanent companion, i.e., wife, and the consideration of the future.

ཡུལ་ལྟ་མཁའ་ལྟ་ objects having shape and dimensions; ལྟ་མཁའ་ལྟ་མཁའ་ལྟ་ formless or ethereal objects. དུང་པ་ལྟ་མཁའ་ལྟ་མཁའ་ལྟ་, ལའ་དག་ལྟ་མཁའ་ལྟ་མཁའ་ལྟ་ ལྟ་མཁའ་ལྟ་མཁའ་ལྟ་ ལྟ་མཁའ་ལྟ་མཁའ་ལྟ་ are included in the compounded things; while ideas such as འདུལ་མཁའ་ལྟ་ *bdus-ma byas* are ལྟ་མཁའ་ལྟ་, ལྟ་མཁའ་ལྟ་ [not compounded, incorporate, uncaused]S. འདུལ་མཁའ་ལྟ་མཁའ་ལྟ་ *bdus-byas-kyi kham* things that are absolute and simple, which being never born or compounded, are not subject to dissolution or annihilation; such are ལྟ་མཁའ་ལྟ་མཁའ་ལྟ་མཁའ་ལྟ་, ལྟ་མཁའ་ལྟ་མཁའ་ལྟ་, ལྟ་མཁའ་ལྟ་མཁའ་ལྟ་ ལྟ་མཁའ་ལྟ་ (K. d. 91) states of the cessation of desires, metaphysical voidity, and deliverance from sufferings.

འདི་དང་ *bdag-gu*, ལ. ལྟ་ *lde-gu*.

འདི་ལྟ་ *bdag-wa*, ལ. ལྟ་ *lde-wa*.

འདི་དང་པ་ *bdag-pa* or འདི་དག་པ་ *bdags-pa* pf. ལྟ་ལྟ་ or ལྟ་ལྟ་ *btags fut*, ལྟ་ལྟ་ *gdag. imp.* ལྟ་ལྟ་ *thag*; ལྟ་ལྟ་, ལྟ་ལྟ་, ལྟ་ལྟ་, 1. to lift, raise, hold up, hoist; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ to raise up, ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *sa sa-gis bdag* who will raise me; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ will lift up the drunken man; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ the big stone has been hoisted; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ to raise to a high rank, to raise to distinction. 2. to weigh: ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ on a steel-yard; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ to put on the balance; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ weighed accurately; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *bdags-khal* a bushel by weight' (Cs.). འདི་དག་ལྟ་ལྟ་ *bdags-dpon* one who weighs or measures things in the stores (of a merchant or landholder or monastery); འདི་དག་ལྟ་ལྟ་ *bdags-tshod* weight, weightment and measurement.

འདི་དག་ལྟ་ལྟ་ *bdags-mtshon* = ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *bbul-rtan* or ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *gsigs-rtan* token or present sent with a letter, gen. a presentation scarf: འདི་དག་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ presented on an auspicious date with a silk scarf as a souvenir (Yig. k. 87).

འདི་དག་ལྟ་ལྟ་ *bdags-pi* a yoke; a bar or thick stick placed on a person's shoulders for carrying goods or water-buckets.

འདི་དག་ལྟ་ལྟ་ *bdags-gcor* weightment and measurement: ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ unless there has been fault in the weightment or measurement (of articles) in receiving or taking away, i.e., in bartering (D. 98. 8).

འདི་དང་པ་ *bdag-wa* pf. འདི་དང་ *bdags imp.* འདི་དང་ to go, depart; to vanish: ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ let us both go to our parent's house (Hbrom. 19); ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ they went to wash their robes at a delightful solitary place where there was a tank (Hbrom. 49); འདི་དང་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ *bdag-bya sprad-kyis* give the signal of march; འདི་དང་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ at the time of his arrival do give the signal of marching instead of me (A. 48).

འདི་དང་ལྟ་ལྟ་ *bdags-tshod* = ལྟ་ལྟ་ལྟ་ or ལྟ་ལྟ་ལྟ་ also འདི་དང་ལྟ་ལྟ་ measure of sufficiency, i.e., being just what is wanted: ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ the account regarding the payment of allowances or food according to the requirement (Rtsi.).

འདི་དང་པ་ *bdag-pa* or འདི་དང་ *dag-pa*, the prefix འ being sometimes dropped, pf. and imp. འདི་དང་ *dag*. 1. vb. n. to follow, to come out in succession, to succeed: ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ to follow one after another, i.e., in succession; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ from where the immaculate monk followed out (A. 20); ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ to succeed or follow a particular school or sect of religion. 2. ལྟ་ལྟ་ལྟ་ to drive, pursue: འདི་དང་ལྟ་ལྟ་ causes to move on; ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ the wind drives the boat, ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ a horse pursuing a mare, i.e., to

be in the rut; བཤེད་པ་ to chase out, drive out; བཤེད་པ་ to drive upwards; བཤེད་པ་ to chase down; འདོད་མི་ *bdog-mi* a driver, the pursuer of a fugitive. ལྷོ་མེད་པ་ to urge a debtor for payment. Other phrases are བཤེད་ *ma-dog*, ལྷོ་མེད་ *bu-dog*, ལྷོ་མེད་པ་ *gro-ga-dog*, ལྷོ་མེད་པ་ *agru-dog*.

འདོད་མེད་ *bdog-bdang* clever in making collection of rents or debts: ལྷོ་མེད་པ་ ལྷོ་མེད་པ་ ལྷོ་མེད་པ་ the measures of excess and the budget of skilful collection (*D. vol. 3*).

འདོད་མེད་ *bdog-byed* = ལྷོ་མེད་ *ghal-chu* quicksilver, mercury (*Mon.*).

འདོད་མེད་པ་ *bdog-byed adon-po* v. ལྷོ་མེད་པ་ n. of a poisonous vegetable drug (*Mon.*).

འདོད་མེད་ *bdang* a punchoon (tool).

འདོད་མེད་པ་ *bdang-po* pf. ལྷོ་མེད་ *thob*, fut. འདོད་མེད་ *bdang*, imp. ལྷོ་མེད་ *thob* supine འདོད་མེད་ *bdang* to cast, to throw; to strike, hit; to offer (*Bde. 46*). In the colloq. ལྷོ་མེད་ *ryes-b-po* usually takes the place of this verb; and also, occasionally, ལྷོ་མེད་ *ryes-po*. ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to throw seed, ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to make a request, to offer or make prayers; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to slander, cast or make reflection; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to pitch a tent; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to encamp; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to be beaten by the wind; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to be harassed, possessed, by a demon; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to be attacked with an illness; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to pronounce a charm against a person or thing; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to comment upon, to explain; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to give or thrust advise; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to reply, to answer; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to express one's wish with force, to offer up a prayer; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ commonly to remember well; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to have distinct recollection of a thing; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to compute, reckon, to cast up accounts:

འདོད་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ I do not take that into account; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ knocking nails in the body; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to fix or attach a seal; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to sprinkle water; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to put salted meat into the gruel; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ (pitching) in the same dell where they had encamped before (*Dal.*); ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to found a monastery; ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ to fix a time (*JA.*).

འདོད་མེད་ *bdem-po* to prove, to examine (*Sch.*).

འདོད་ *bdar* prob. for ལྷོ་མེད་ *bdar*.

འདོད་ *bdar* for ལྷོ་མེད་ *bdar*; འདོད་ having substance, not hollow; prudent, clever.

འདོད་མེད་ *bdar-chud* a good breed of pony, prob. those imported from Amdo; འདོད་མེད་ འདོད་མེད་པ་ the breed of *Hdo-chud* goes smoothly as fish swimming in water (*Ng.*).

འདོད་མེད་ *bdar-chen* another Amdoan breed: འདོད་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ the *Hdo-chen* horse gallops up-hill like a hare.

འདོད་ *bdar* vb. = ལྷོ་མེད་ *skas* to say, to repeat; ལྷོ་མེད་ unspeakable.

འདོད་མེད་ *bdar* is a sedan chair, the Indian *doohi*. Is mentioned in *Plā*.

འདོད་མེད་པ་ *bdags-po* 1. to bind, fasten, attach, to tie round, to tie to (opp. to ལྷོ་མེད་ *bgrol*), pf. ལྷོ་མེད་ *bdags*, fut. ལྷོ་མེད་ *bdags*, imp. ལྷོ་མེད་ *thogs*. ལྷོ་མེད་པ་ ལྷོ་མེད་པ་ to buckle on the armour; ལྷོ་མེད་པ་ ལྷོ་མེད་པ་ a pillar to which an elephant is tied; ལྷོ་མེད་པ་ ལྷོ་མེད་པ་ to attach an ornament; ལྷོ་མེད་པ་ ལྷོ་མེད་པ་ adorned with fine ornaments; ལྷོ་མེད་པ་ ལྷོ་མེད་པ་ to charge a person with fault; ལྷོ་མེད་པ་ v. ལྷོ་མེད་ ལྷོ་མེད་པ་ to interest one's self in or for, to take care of: ལྷོ་མེད་པ་ ལྷོ་མེད་པ་ འདོད་མེད་པ་ why he does not interest himself in your behalf

I know not; ཕྱགས་པ་ཆུ་ཕྱགས་པ་ you have taken great care of me, a phrase frq. used where we should say: I am much obliged to you (*Jā.*); དམ་པ་འདྲི་བ་ to bind under oath; མད་འདྲི་བ་ v. མད་པ་ ཕྱ་ཕྱ་བ་མིང་འདྲི་བ་ to give a name to a child; ཕྱི་ཕྱི་མིང་ཅི་ཆུ་ཕྱགས་ how is the dog to be called? In Gram. འདྲི་བ་=to subjoin, affix: བ་ཕྱགས་ *y* subjoined to another; ར་ཕྱགས་ *r* subjoined to a letter; བ་ཕྱགས་ the letter *l* subjoined to another letter; རྒྱ་འདྲི་བ་ཕྱགས་ the three subscribed letters བ, ར, and བ. འདྲི་བ་ཕྱགས་ *hdogs-* can 1. having a letter subscribed. 2. an open syllable with a vowel-sign, as བླ, རྩ, མཛ, etc.; འདྲི་བ་ཕྱགས་ *ba-hdogs* consonants with the letter བ subscribed, i.e., syllables with the vowel elongated by the addition of the letter བ.

༥ འདྲི་བ་ *hdoh-wa* pf. and imp. རེ་ or འདྲི་བ་ to go, to proceed; མ་མཐར་འདྲི་བ་ to separate, to disperse: མིང་པ་བདེ་ཐུག་འདྲི་བ་ཤོག may you without fatigue proceed happily! ཕྱེད་མིང་ཕྱེད་འདྲི་བ་ going direct to the king; ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་འདྲི་བ་ to take a walk outside; ཕྱགས་ཕྱི་མཐར་ཕྱེད་འདྲི་བ་ he passed through one hundred iron portals of the fort (*D.R.*).

འདྲི་བ་ I: *hdod-pa* vb, to desire with the mind, to wish, to be willing; མ་མཐར་འདྲི་བ་ does not wish for dainties, delicious food; མིང་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ he betrays repugnance to eating it, also: he feigns not to like this food; ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་འདྲི་བ་ he grows willing to give; མིང་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ he becomes disinclined; to feel no longer inclined; ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ to wish to listen; ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་འདྲི་བ་ whatever you may wish; ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ to wish to be a king; འདྲི་བ་ if you wish; འདྲི་བ་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ will be agreeable, pleasing, obliging, flattering (*Os.*). ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ I wish I were at home; ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་འདྲི་བ་

I am longing for fire and for sunshine; མཐར་འདྲི་བ་ self-love; མཐར་འདྲི་བ་ self-complacency, vanity (I am alone good); མཐར་འདྲི་བ་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ they came in order to ask for the Chinese princess, i.e., to make proposal for her marriage; མཐར་འདྲི་བ་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ to aspire after Buddha-hood; ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ one that wants to grow ill, that does not take care of himself; འདྲི་བ་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ to make willing, disposed, persuaded to it; མིང་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ to be not willing, not liking; ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ as she was detested by all on account of her slovenliness. མིང་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ and མཐར་འདྲི་བ་ as adj.=not wished for, disagreeable; མིང་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ unpleasant work, hard drudgery; མིང་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ adverse winds. འདྲི་བ་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ *hdod-rnam* ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ utensils for religious service in a temple.

འདྲི་བ་ II: མཐར་ 1. lust, sensual desire: འདྲི་བ་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ after all desires have ceased; འདྲི་བ་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ to indulge in one's desires or passions; འདྲི་བ་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ *hdod-pa* *pyod-pa* to practise cohabiting; འདྲི་བ་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ to agree upon the time for cohabiting (*Jā.*). Is sometimes used as our word "love," but mostly with the sensual idea. 2. any wish or desire: འདྲི་བ་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ an ardent wish; འདྲི་བ་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ if three wishes are granted; འདྲི་བ་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ to get one's wish fulfilled; འདྲི་བ་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ to be separated from the object of one's desire, to be free from desires. 3. supposition (*Tā. 45-51*). 4. *Kāma*, the god of lust; 5. num.: 13 (*Jā.*). 6. an object of sensual pleasure, a mistress. འདྲི་བ་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་ the five gratifications: (1) that of sight, desire for beauty, etc.; (2) that of hearing, i.e., desire for music; (3) that of smelling, i.e., desire for sweet scents; (4) that of touch; (5) that of taste, i.e., desire for sweet and delicious food. འདྲི་བ་ཕྱི་ཐག་ཕྱེད་

the thirteen celestial courtesans:—(1) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་; (2) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (3) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (4) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (5) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (6) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (7) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (8) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (9) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (10) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (11) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (12) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (13) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་.

Syn. རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་; རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་; རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ (*Mān.*).

འདྲ་ཁྱེད་ I: *bdod-kham* མཁའ་མཁའ་, མཁའ་མཁའ་ the world of sensual pleasures, the world of Brahmā. It is situated below Paranirmāṇa-vasa-vartin and immediately above the purgatory of the Buddhist cosmogony. འདྲ་ཁྱེད་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་ འདྲ་ཁྱེད་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་ འདྲ་ཁྱེད་ (*So-rig.*). འདྲ་ཁྱེད་མཁའ་མཁའ་ the eight classes of gods of *Kāmaloka* are:—(1) རྒྱལ་ལྷ་མོ་; (2) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (3) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (4) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (5) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (6) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (7) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་; (8) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ མཁའ་མཁའ་. *Kāmaloka* is described in the Buddhist works of Tibet as consisting of 44, 36, and 20 regions. In the first the constituents are 22 རྒྱལ་ལྷ་མོ་ unhappy states and 22 རྒྱལ་ལྷ་མོ་ happy states, the former consisting of eight hot hells, eight cold hells, two རྒྱལ་ལྷ་མོ་ and རྒྱལ་ལྷ་མོ་, two རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ and རྒྱལ་ལྷ་མོ་, and two རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ and རྒྱལ་ལྷ་མོ་; the 22 happy states comprise the human beings of the twelve continents and the ten states of Asura headed by the demon Rāhu. The 36 འདྲ་ཁྱེད་ are:—the 16 hot and cold hells, with the spheres of *Preta* and *Asura*, making 18 unhappy states and 18 རྒྱལ་ལྷ་མོ་ happier states which include residence in the twelve fabulous continents and six islands. The 20 འདྲ་ཁྱེད་ are:—eight hells of the animal kingdom, the two ghost

worlds, the four continents and the six spheres of gods (*Lo.* v 16. and 17).

འདྲ་ཁྱེད་ *bdod-nykham* one who sues as a lover, a suitor, one wanting (a particular thing): འདྲ་ཁྱེད་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ there are many suitors for my daughter.

འདྲ་ཁྱེད་ *bdod-dgu* lit. all wishes, i.e., the desires in general, the word *dgu* here signifying many: རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ to transform one's body at pleasure. འདྲ་ཁྱེད་མཁའ་མཁའ་ [freedom of transformation possessed by gods; occurs in the *Saṅkhyā* works of the Brāhmanas] S.

འདྲ་ཁྱེད་ *bdod-rgyal* conceit, self-assurance: རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ one thinking much of himself without cause (*Situ.* 119).

འདྲ་ཁྱེད་ *bdod-rgyu* འདྲ་ཁྱེད་མཁའ་མཁའ་ objects of desire; wealth, prosperity, etc.

འདྲ་ཁྱེད་ *bdod-rgro-ma* རྒྱལ་ལྷ་མོ་ a prostitute, harlot. (*Mān.*).

འདྲ་ཁྱེད་ *bdod-ahags* རྒྱལ་ལྷ་མོ་ passion, carnal desire, lust: འདྲ་ཁྱེད་མཁའ་མཁའ་མཁའ་ with the growth of carnal desire, anger, and blind passion, arises sin or vice (*Lo.*). In Budh. འདྲ་ཁྱེད་ is of four kinds: (1) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ bodily or physical wants; (2) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ the desires of the intellect; (3) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ sensual desires; (4) རྒྱལ་ལྷ་མོ་མཁའ་མཁའ་ moral desires other than those for perfect emancipation (*K. d.* v 14).

Syn. རྒྱལ་ལྷ་མོ་ *nylon-shen*; རྒྱལ་ལྷ་མོ་ *bdod*; རྒྱལ་ལྷ་མོ་ *brkam-chags*; རྒྱལ་ལྷ་མོ་ *shen-pa*; རྒྱལ་ལྷ་མོ་ *ared-pa*; རྒྱལ་ལྷ་མོ་ *chags-pa*; རྒྱལ་ལྷ་མོ་ *rñod-bdod*; རྒྱལ་ལྷ་མོ་ *bdod-rgro*; རྒྱལ་ལྷ་མོ་ *gid-kyi giā-rta* མཁའ་མཁའ་; རྒྱལ་ལྷ་མོ་ *re-wa*; རྒྱལ་ལྷ་མོ་ *thob-bdod.* (*Mān.*).

འདྲ་ཁྱེད་མཁའ་མཁའ་ *bdod-chags-kyi rñe-ma* in mystic phraseology is defined as=མཁའ་མཁའ་

འདྲ་མཉམ་ the red crest of the cock (*Māg.* 111).

འདྲ་མཉམ་ *bdod-hjo* = འདྲ་མཉམ་ ཡུལ་ཤེལ་ a wish-
ing cow, a cow that yields milk at all times.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-glam* = འདྲ་མཉམ་ འདྲ་མཉམ་ or འདྲ་མཉམ་
words of love, amorous conversation
(*Mān.*).

འདྲ་མཉམ་ *bdod-thag* *ñe-wa* an expectant
impatient person; one expecting that his
wishes would be soon fulfilled. འདྲ་མཉམ་
bdod-thag ma-ñe not impatient, not sangu-
ine, not thinking that his object would be
soon fulfilled: འདྲ་མཉམ་ རྟེན་པ་རྟེན་པ་ རྟེན་པ་
slowly and patiently he ascended the hill
(*A.* 137).

འདྲ་མཉམ་ *bdod-ldan* འདྲ་མཉམ་, འདྲ་མཉམ་, འདྲ་མཉམ་
1. lustful, passionate. 2. འདྲ་མཉམ་ n. of a
flower; འདྲ་མཉམ་ འདྲ་མཉམ་ n. of a flower (*K. my.*
ག 80.)

འདྲ་མཉམ་ *bdod-gdun* འདྲ་མཉམ་ one
smitten with love, love-stricken.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-dus* འདྲ་མཉམ་, འདྲ་མཉམ་ the spring
season.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-don* 1. desire, object of
desire: འདྲ་མཉམ་ འདྲ་མཉམ་ འདྲ་མཉམ་ འདྲ་མཉམ་
if the objects of desire be divers, not one
is fulfilled. 2. v. འདྲ་མཉམ་ འདྲ་མཉམ་.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-nog-sen* = འདྲ་མཉམ་ very
ambitious, with many desires. འདྲ་མཉམ་
འདྲ་མཉམ་ the boy wishful of many things, who
knows not his mind (*A.* 139).

འདྲ་མཉམ་ *Kāmadeva* = འདྲ་མཉམ་
འདྲ་མཉམ་ (*Mān.*).

འདྲ་མཉམ་ *bdod-paḥi myoḥ-bum* the
intoxicating bowls of lust = འདྲ་མཉམ་, འདྲ་མཉམ་
the swelling breast of a youthful woman
(*Mān.*).

འདྲ་མཉམ་ *bdod-pa-na pyod-pa* འདྲ་མཉམ་
འདྲ་མཉམ་ [walking or doing according to

one's desire; a class of gods living in the
world of desire] S.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-pa ldan* 1. wishing; a
lustful person. 2. = འདྲ་མཉམ་ (*Mān.*).

འདྲ་མཉམ་ *bdod-pkyogs* the objects of
one's desires: འདྲ་མཉམ་ འདྲ་མཉམ་ various
articles of desire (*Ya-sel.* 40).

འདྲ་མཉམ་ *bdod-bya* འདྲ་མཉམ་ copulation, the act
of cohabiting.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-dwan* = met. a dog.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-byed* 1. = འདྲ་མཉམ་ quicksilver.
2. འདྲ་མཉམ་ as met. water, frolicsome.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-bral* 1. met. a snake. 2.
འདྲ་མཉམ་ passionless, free from desire.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-mo* 1. met. a he-goat. 2. the
fire of lust.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-pyod-mo* = འདྲ་མཉམ་ a pros-
titute, a voluptuous woman, a libidinous
woman.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-rtsen* འདྲ་མཉམ་ as met. the
cuckoo.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-gzugs* abbr. of འདྲ་མཉམ་
འདྲ་མཉམ་ (*Ya-sel.* 55).

འདྲ་མཉམ་ *bdod-shen* = འདྲ་མཉམ་ passion,
selfishness.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-log* desire for sexual enjoy-
ment, lewdness, wrong desire: འདྲ་མཉམ་
འདྲ་མཉམ་ *bdod-log pyod* = འདྲ་མཉམ་ copulation, gen.
illicit connection, adultery. Syn. འདྲ་མཉམ་
groḥ-paḥi chos, འདྲ་མཉམ་ *bdod-pa pyod*,
འདྲ་མཉམ་ *mi-tshon pyod*, འདྲ་མཉམ་ *chags-pyod*,
འདྲ་མཉམ་ *log-gyem* (*Mān.*).

འདྲ་མཉམ་ *bdod-le* defined as འདྲ་མཉམ་.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-gpis ḥekyaḥs-pa* འདྲ་མཉམ་
who acts according to his will, a libertine;
to act according to one's own wish.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-erod* passion, eager desire.
འདྲ་མཉམ་ *bdod-erod-can* avaricious, greedy.

འདྲ་མཉམ་ *bdod-pa-mi rui ḥa-bu* འདྲ་མཉམ་
འདྲ་མཉམ་ rotten or putrid desire.

འདྲ་པ་ནི་དྲི་པ་ *bdod-pa-ni dri-na-wa* ཐུན་མཁའ་
མཁའ་: desire of a bad smell.

འདྲ་པ་རྒྱལ་ཤིང་ཕུང་པ་ *bdod-pa rnam-si kun-tu phar-wa* མཁའ་ཤིང་མཁའ་: the (his, her) burning desires injure everywhere or everything.

འདྲ་པ་རྒྱལ་ཤིང་ཕུང་པ་ *bdod-pa rnam-si good-pa* བཟ་མཁའ་: desires which kill, killing desires.

འདྲ་པ་རྒྱལ་ཤིང་ཕུང་པ་ *bdod-pa, rnam-par gyo-wa* བཟ་མཁའ་: fickle desires.

འདྲ་པ་རྒྱལ་ཤིང་ཕུང་པ་ *bdod-pa spyod-pa* v. འདྲ་པ་ *bdod-pa shi*.

འདྲ་པ་རབ་པ་འདྲ་པ་ *bdod-pa la bdod-shags* མཁའ་པ་མཁའ་: carnal desire, lust.

འདྲ་པ་རབ་པ་འདྲ་པ་ *bdod-pa-la bahung-pa* མཁའ་པ་མཁའ་: one who restrains his desire or increasing desire.

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa che-wa* one who has many desires, discontented: འདྲ་པ་ཅེ་པ་ཅེ་པ་ འདྲ་པ་ཅེ་པ་ འདྲ་པ་ཅེ་པ་ the man who has many desires is unhappy; if you wish for happiness limit your desires and be contented (*Pha-cho* 80).

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa kyo-wa* མཁའ་པ་མཁའ་ [that which yields all that is desired] S.

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa nīd* འདྲ་པ་ desire itself desirousness.

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa spyod-pa* = འདྲ་པ་ sexual union (*Mñon.*).

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa kha-lo-pa* n. of a celestial courtesan (*Mñon.*).

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa khri-giā* an epithet of the wife of Kāmadeva.

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa ta-la* the cuckoo as འདྲ་པ་ཅེ་པ་ the messenger of the spring (*Mñon.*).

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa dri* = འདྲ་པ་ scent, perfumery (*Mñon.*).

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa pho-na* མཁའ་པ་ 1. འདྲ་པ་ མཁའ་ music, sweet sounds. 2. semen virile. 3. the cuckoo.

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa rtsof-ldan* མཁའ་པ་ desire for dispute, debate, contention [eager] S.

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa tsher-gnas* མཁའ་པ་ [lustful life] S.

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa gang-can* མཁའ་པ་ personification of sensual love.

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa yon-tan* མཁའ་པ་ [five sensual pleasures, viz., the pleasures arising from the five objects of sense] S.

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa yon-tan* wished-for goods, earthly goods and pleasures, whatever is gratifying to the senses.

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa rim* མཁའ་པ་ lust- fever.

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *bdod-pa lha* 1. འདྲ་པ་ཅེ་པ་ a tutelary deity. 2. འདྲ་པ་ཅེ་པ་ the god of love or illicit desire. However, mention is frq. of six classes of *Dod-lha* or gods of desire, e.g., འདྲ་པ་ཅེ་པ་ འདྲ་པ་ཅེ་པ་ འདྲ་པ་ཅེ་པ་ འདྲ་པ་ཅེ་པ་ འདྲ་པ་ཅེ་པ་ འདྲ་པ་ཅེ་པ་ one day the gods of the six classes of gods of desire being distinctly visible to a great distance, the rain of nectar began to descend from those above on those below (*Mil. Gur. 191*).

འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *Kāmadeva* or འདྲ་པ་ཅེ་པ་ the god of sensual love whose other names are: འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *gid-las skyes*; འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *gahan-las ma-skyes bdod-las byañ*; འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *dran-pa giā-rtā*; འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *ñāi*; འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *hgro-rtsen*; འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *chu-erim rgyal-mtehan-can*; འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *khlor-wa shi la-ma*; འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *rtsof-ldan hñams*; འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *gid-la ñāi*; འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *zdom-pa shi dgra*; འདྲ་པ་ཅེ་པ་ *ma-tag gahu-can*; འདྲ་པ་ཅེ་པ་

mdab lha-pa; དགའ་མེད་པུ་པུ་ *dgab-moñi bdag-po*; རེ་མེད་པུ་ *shi-mthar byed*; ལུ་མེད་ *lus-med*; གཤམ་པུ་པུ་པུ་ *gahan-bphrul dwan-byed bdag*; མེ་ཏོག་པུ་པུ་ *me-tog mdab-can*; དགའ་པུ་པུ་ *dgab-thub dgra*; ལྷོ་པུ་པུ་ *myos-byed*; རྒྱ་པུ་པུ་ *gras-rtsiñi kha-lo-pa*; ཡིད་པུ་པུ་པུ་ *gid-grub tshahs-hcom*; ཏེ་པུ་པུ་ *te-pa*; ཏེ་པུ་པུ་ *tee-dgabs bla-ma*; ཡིད་པུ་པུ་ *gid-las byuñ*; དགའ་པུ་པུ་པུ་ *dgab-rab dwan-phyug*; ཏེ་མེད་པུ་ *ñi-mahi mdab*; འདྲན་པུ་པུ་ *hgro-wañi cñi-rta*; ཡུད་པུ་པུ་ *bdud sdig-can*; འདྲན་པུ་པུ་ *bdod-pahi lha*; ལྷོ་པུ་པུ་ *kyab ljung-bu (Mñon.)*.

འདྲན་པུ་པུ་པུ་ *bdod-lhahi chuñ-mahi* *miñ* the several names of the wife of Kāma: ཡུད་པུ་པུ་ *bdud-kyi dgab-ma*; ལྷོ་པུ་པུ་ *egog hgro-ma*; འདྲན་པུ་པུ་པུ་ *bdod-chags bkhris-ñi (Mñon.)*.

འདྲན་པུ་པུ་པུ་ *bdod-lhahi-bu rñams* the sons of Kāma, who are:—ལག་པུ་པུ་ *lag-pa brgya-pa*, ཏེ་མེད་པུ་ *ña-tshogs tog*, མེད་པུ་པུ་ *tshahs-pahi blo-gros*, མེད་པུ་པུ་ *ma-hgags-pa*, རེ་པུ་པུ་པུ་ *ded-dpon dbyahs-ñan*, རྒྱ་པུ་པུ་ *blo hñan-po*, མེད་པུ་པུ་ *mig-hñan blo-gros*, མེད་པུ་པུ་ *mi gyo-wa*, རྒྱ་པུ་པུ་པུ་ *blo-gros rñe-goig*, མེད་པུ་པུ་པུ་ *bdod-nams rgyan*, མེད་པུ་པུ་ *chos-bdod*, མེད་པུ་པུ་པུ་ *señ-gahi sgra sgrogs-pa*, རྒྱ་པུ་པུ་པུ་ *blo-gros ñan-pa*, མེད་པུ་པུ་ *tshahs-ñan*, རྒྱ་པུ་པུ་ *glog-lha (Mñon.)*.

འདྲན་པུ་ *bdon-pa*, pf. འདྲན་, fut. འོ་ to *Ca.* འདྲན་, imp. མེད་ *thon* 1. to cause to go out or to come forth, to expel, throw out, eject, to take out (from a box); to dismiss; to drive forth: མེད་པུ་པུ་ to shed tears; རྒྱ་པུ་པུ་ to utter, to ejaculate, to pronounce two consonants as two distinct sounds; རྒྱ་པུ་པུ་པུ་ to pronounce a magic formula; རྒྱ་པུ་པུ་པུ་པུ་ practising reading and pronouncing (reciting); མེད་པུ་པུ་ to

read in monotone a book; རྒྱ་པུ་པུ་པུ་པུ་ (Ta. 95-11) resp. = རྒྱ་པུ་པུ་ to read by heart; རྒྱ་པུ་པུ་པུ་ to read silently. རྒྱ་པུ་པུ་པུ་པུ་ to pull out another's life, to kill him. 2. fig. to elevate, to raise: རྒྱ་པུ་པུ་པུ་པུ་ or རྒྱ་པུ་པུ་པུ་པུ་ to raise to the throne; མེད་པུ་པུ་པུ་ to arrive at the end and scope of religious knowledge (*Mil.*) 3. in *W.* to take, to taste, to eat or drink; འདྲན་པུ་པུ་ would you like a taste of that? འདྲན་པུ་ dining-room; འདྲན་པུ་ for ཏེ་པུ་; འདྲན་པུ་ for རྒྱ་པུ་ brandy (*Jā.*). རྒྱ་པུ་ *Kha-bdon* in རྒྱ་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་ *rites &c.* to be performed by reciting by heart (*Rtsi.*).

འདྲན་པུ་པུ་ *bdon-dmag* troops that are drawn up, i.e., have been arranged for battle. འདྲན་པུ་པུ་པུ་པུ་ *bdon-dmag gear-begrigs* re-arrangement of troops for battle.

འདྲན་པུ་པུ་པུ་ *bdon-pa ston-hjal* the realization of meat-tax in the autumn (*Rtsi.*).

འདྲན་པུ་ *bdom* or འདྲན་པུ་ *bdom-pa* a lineal measure, four cubits or six feet in length, a fathom: རྒྱ་པུ་པུ་ a piece of wood two fathoms long; འདྲན་པུ་ one fathom; འདྲན་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་ a fathom square, about the length of an arrow (*Hbrom.* 41). འདྲན་པུ་པུ་པུ་ *bdom-gyis hjal-wa* 1. to measure by fathoms (*Ca.*). 2. sbst. a strong jail or dungeon.

འདྲན་པུ་པུ་ *bdom nus-pa* = འདྲན་པུ་པུ་, རྒྱ་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་ (*Khrid.*).

འདྲན་པུ་ *bdom-pa* or generally འདྲན་པུ་ *bdoms-pa*, pf. རྒྱ་པུ་ *gdams* or རྒྱ་པུ་ *dams*, fut. རྒྱ་པུ་ *gdam*, imp. འདྲན་པུ་ *bdoms* 1. to induce, to admonish, to exhort: རྒྱ་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་ *bag med-pa rñams-la bdoms-pa* to exhort wicked persons; རྒྱ་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་པུ་

byrteon-par hdbms-pa to exhort to be diligent (Ta.). 2. to assemble, to come together. ལྷ་མཚན་འདྲམ་མེད་མེད་ཀྱི་སྐུ་ the gods having come together and appeased themselves (Mil.). 3. རྟོག་པ་འདྲ་བ་ to demonstrate, explain; ལྟ་སྟངས་འདྲ་སྟངས་ལ་ ལུགས་ཀྱི་, མཛུགས་ to explain precepts or advice; demonstration, explanation (Situ. 51). 4. to select, to choose: རྟོག་པ་ལ་ འདྲ་བ་ རྟོག་པ་འདྲ་སྟངས་ choose one, whichever you wish.

འདྲམ་ *hdbms* private parts: འདྲམ་གྱི་རྩ་བ་= འདྲམ་གྱི་རྩ་བ་ལ་ རིམ་ the penis, the male organ; རྩ་བ་འདྲམ་འདྲ་བ་ colloq. to take to one's heels; འདྲམ་གྱི་ལུགས་ *hdbms-lpags* foreskin, prepucis; འདྲམ་ལུགས་ *hdbms-ras* མཚན་ལུགས་ a small apron to cover the privy parts (Os.) འདྲམ་འདྲམ་ *hdbms-dkris* the *dhuti* worn by the Hindus and particularly by the natives of Bengal (Mon.). [ཤལ་ཤལ་, ཤལ་ཤལ་, a chequered cloth for playing at draughts on, etc.]S.

འདྲ་ *hdor* met. the sun. *Hdor kha-wa* ལྷ་ལ་ n. of a medicinal drug (Mon.) [the plant *Cassia alata* or *Tora*]S.

འདྲ་བ་ *hdor-wa*, pf. and imp. དྲ་ *dor* ལྷ་ལ་, ལྷ་ལ་ to cast forth, to throw out, to eject; to reject, to fling away; to sweep off or away; to give up. རྟོག་པ་འདྲ་བ་ or འདྲ་བ་ལ་ rejecting and taking, deciding for or against; རྟོག་པ་ལ་ རྟོག་པ་འདྲ་བ་ལ་ འདྲ་བ་ རྟོག་པ་ would you abandon or not the practice of secret charms, he said. རྟོག་པ་འདྲ་བ་= རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ to fling forth one's steps, to stride on; འདྲ་བ་ *hdor-bya* རྟོག་པ་, རྟོག་པ་ any thing forsaken or to be abandoned.

འདྲ་བ་ *hdor-byed* རྟོག་པ་ 1. one who forsakes or abandons. 2. met. blood. 3. རྟོག་པ་ རྟོག་པ་ the *spyi-shur* plant of Tibet (Mon.) [the tree *Terminalia tomentosa*, or *Marsilea quadrifolia*]S.

འདྲ་བ་ *hdol-pa* a kind of plant used for fire-wood in Tibet (Rtsii.).

འདྲ་བ་ *hdol-sa* fertile ground or soil (Sch.).

འདྲ་ *hdra* or འདྲ་ *hdra-wa* དཔ, རིམ, རྟོག་པ་, རྟོག་པ་; 1. a comparative term, which may be used after the manner of a verb, an adj., or a postp. meaning: to be like; equal, similar; like, as, just as. When used in the postpositional manner=like, as, etc., it is then syn. with རྟོག་པ་ *har* or རྟོག་པ་ *ha-bu*, and in the colloq. has completely supplanted the latter. As a verb it has a pf. tense འདྲ་བ་ which in colloq. is the commoner postp., e.g., འདྲ་བ་ *hdi hbras* like this, so, such. It gen. takes དྲ་ as འདྲ་བ་ འདྲ་བ་ འདྲ་བ་ you cannot tell a real man that he is like a man; རྟོག་པ་ འདྲ་བ་ འདྲ་བ་ as to the monkey it is right to say that it is like man. But often དྲ་ is omitted: རྟོག་པ་= རྟོག་པ་ like a god; རྟོག་པ་= རྟོག་པ་ like a donkey; འདྲ་བ་ འདྲ་བ་ these equal things, these images, = རྟོག་པ་ *sku-hdra*; རྟོག་པ་ འདྲ་བ་ འདྲ་བ་ you two resemble each other very much; རྟོག་པ་ འདྲ་བ་ equal in length; རྟོག་པ་ འདྲ་བ་ འདྲ་བ་ amongst those who are woman-like; འདྲ་བ་ འདྲ་བ་ his brightness is equal to (that of) Brahmā; རྟོག་པ་ འདྲ་བ་ འདྲ་བ་ འདྲ་བ་ esteeming other's advantage as high as our own; རྟོག་པ་ འདྲ་བ་ འདྲ་བ་ he behaved to all as to an only son; རྟོག་པ་ འདྲ་བ་ འདྲ་བ་ others shall allow it just as little as he himself; རྟོག་པ་ འདྲ་བ་ འདྲ་བ་ འདྲ་བ་ in order to become equal to Buddha; རྟོག་པ་ འདྲ་བ་ འདྲ་བ་ a place such as should be enquired about; རྟོག་པ་ འདྲ་བ་ འདྲ་བ་ whether there is anything like hair (left)? རྟོག་པ་ འདྲ་བ་ he found the remnants of a carcass or something like it; རྟོག་པ་ འདྲ་བ་ as much as dead; འདྲ་བ་ རྟོག་པ་ *hdi hbras bur ma rgyab cig*

don't make such a noise; གང་ལ་གྱི་གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *gañ-nas khyas kyas bdra yin-pa bdra* from whatever way you look at him he is like what a demon is; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ if it appears feasible; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ it seems I shall be obliged to give it; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ as your strength this time at last seems to be rather great; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ dissimilar, unequal, different: གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *khyeshu chun-shu kha-dog mi-bdra-wa kha bkhru-sha-to* there issued forth five little boys each of a different colour; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *shar dach mi-bdra-wa-bi bde* happiness not equal to that which was before; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་ not like or not befitting a priest. གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bdi bdra-wa* or. གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *de bdra-wa* such, so; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་ of what kind, of what like; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་ you must tell me minutely how she looks, what kind of appearance she has? གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་ what will be the upshot? where is this to end? གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་ he becomes just what I am; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་ how? what like? In *W.* གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *qtshogs* takes the place of གྲོ་གྲོ་གྲོ་.

གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bdra-bdra* colloq. གྲོ་གྲོ་གྲོ་ (*danda*) match, rival, the two alike; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་ something similar to the substance of tin is called zinc. གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bdra mi-bdra* like and unlike; equality, likeness, similarity: གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bdra mi-bdra kha-wa* to examine the likeness.

གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bdra-war bshes* image or likeness of a person or thing; a statue; anything drawn to resemble an original.

Syn. གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *sku-bdra*; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *gsugs-brtan*; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bdra-wa*; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bdra-bdag* (*Mkon*).

གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bdra-wo* 1. as if: གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་ as if he was made to doubt. 2. likeness, copy.

གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *gus* = གྲོ་གྲོ་གྲོ་ exact or true copy.

གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bdras* 1. v. གྲོ་གྲོ་གྲོ་ 2. v. གྲོ་གྲོ་གྲོ་.

གྲོ་གྲོ་གྲོ་ v. གྲོ་གྲོ་གྲོ་ (གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་).

གྲོ་གྲོ་གྲོ་ = གྲོ་གྲོ་གྲོ་ (གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bdran zha byed-pa* to rival).

གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bdral-pa* = གྲོ་གྲོ་གྲོ་; pf. གྲོ་གྲོ་ *dral* 1. to break, violate; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ to break a promise; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ to break or violate law (*Nag. 89*). 2. to tear to pieces, to rend asunder; to rip open (an animal): གྲོ་གྲོ་གྲོ་ one who tears asunder a grating or lattice (*Situ. 84*).

གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bdris-wa* pf. and imp. གྲོ་གྲོ་ *dris* or གྲོ་གྲོ་ *bdris*, གྲོ་གྲོ་, གྲོ་གྲོ་ to ask, to ask for, enquire after or about (a thing): གྲོ་གྲོ་གྲོ་ a place for asking advice, oracle; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ enquired after his parents; གྲོ་གྲོ་གྲོ་ to ask a question. The honorific form for this verb is གྲོ་གྲོ་ *shu-wa* which is used to signify an inferior enquiring of a superior, whereas when the latter asks anything of the former གྲོ་གྲོ་ is the verb employed. However, གྲོ་གྲོ་ is also sometimes found where one would expect གྲོ་གྲོ་ to be used; thus in *Tangyur, mdo, xiii, 181*, we read: གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་ the gelong having enquired, the conqueror Bhagavan because he sees all replied to him. Again in *Pth.* we find: གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་ གྲོ་གྲོ་གྲོ་ the king enquired of Buddha Amitabha. 2. sometimes occurs for གྲོ་གྲོ་ 3. གྲོ་གྲོ་ address. གྲོ་གྲོ་ *bdris-byed* གྲོ་གྲོ་ interrogation, inquiry. གྲོ་གྲོ་ *bdris thos* information.

གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bdris-pa* 1 = གྲོ་གྲོ་ *shu-wa* to entrap, delude, deceive. 2. v. གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bdris-pa*.

གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bdrim-pa* incorrectly for གྲོ་གྲོ་གྲོ་ *bbrim-pa*.

འདྲིལ་བ་ *bdri-l-wa*, pf. *dril* 1. to roll down, to be rolled along or down; to be joined, entwined or wrapped or enveloped; *ཐོད་མེད་ཀྱི་ཁ་ཐུང་འདྲིལ་བ་* *thod-ser-gyi ka-thur bdri-l-wa* to be wrapped into a covering of light; *ཐོ་སེམས་འདྲིལ་བའི་མཉམ་པ་* *tho-sams goig-tu bdri-l-to* whilst our minds were flowing down together; *ཁུག་པ་མཉམ་པ་འདྲིལ་བའི་རྒྱུ་* *khug-pa khams-pa bdri-l-wa* the country men uniting together (forming a league) conspired against (me); *རི་མོ་རྒྱུ་* *ri-mo tog-la* *bdri-l* rolls down the slope of a hill. 2. vb. a. like *ཐོ་སེམས་* to wrap up, to coil, to roll about: *རམ་ཐོ་སེམས་འདྲིལ་བ་* *ras-tho bdri-l-wa* to wrap up in cotton cloth; *འདྲིལ་བའི་མཉམ་པ་* *bdri-l-wa* to wrap up in five sorts of silk; *རྒྱུ་མཉམ་པ་འདྲིལ་བ་* *gru khams-pa bdri-l-wa* covered or sheathed with copper; *རྒྱུ་མཉམ་པ་འདྲིལ་བ་* *gru khams-pa bdri-l-wa* amalgamate the gastric mucous with stone-ash. *ཐོ་སེམས་* *dril-was* wrapping it together, in short, to sum up all; *ཐོ་སེམས་* *dril-wa* to roll about the tongue, moving it to and fro (*Sch.*).

འདྲིལ་བ་ *bdri-l-wa* *འདྲིལ་བ་*, *འདྲིལ་བ་*, *འདྲིལ་བ་* to be well acquainted with; to be known intimately to; to be accustomed to: *འདྲིལ་བ་* *as soon as you are acquainted with, immediately after acquaintance; འདྲིལ་བ་* *do not express your heart immediately upon becoming acquainted (Jig.); འདྲིལ་བ་* *an acquaintance, a sympathizing friend.*

འདྲིལ་བ་ *bdri-l-wa* v. *འདྲིལ་བ་* *ཐོ་སེམས་* to dig a hole, ditch (*Nag. 30*).

འདྲིལ་བ་ *bdri-l-wa* 1. = *ཐོ་སེམས་* *to stir up, agitate. 2. to fall into small pieces; to crumble (away) (Sch.).*

འདྲིལ་བ་ *bdri-l-wa* pf. and imp. *drul* 1. to drag, haul or pull along: *འདྲིལ་བ་* *to drag on the ground; འདྲིལ་བ་*

to pull at a rope. 2. to rub: *འདྲིལ་བ་* *to rub the body; འདྲིལ་བ་* *to polish wood, to plane wood; འདྲིལ་བ་* *striking a match.*

འདྲིལ་བ་ *bdri-l-wa* pf. and imp. *drub* or *drub* 1. = *འདྲིལ་བ་* to sew. 2. to embroider; *འདྲིལ་བ་* *needle work; འདྲིལ་བ་* *bdri-l-wa* *bya-wa* = *ཐོ་སེམས་* *needle-work or sewing. 3. to heal up: འདྲིལ་བ་* *the wound is healed.*

འདྲིལ་བ་ *bdri-l-wa* pf. *drul* 1. = *འདྲིལ་བ་* to rot, to grow putrid. *འདྲིལ་བ་* *bdri-l-wa* *gyur-wa* to become putrid, to become decomposed. 2. = *ཐོ་སེམས་* to slip down, to fall down: *འདྲིལ་བ་* *making the weapon of another angry deity to fall down.*

འདྲིལ་བ་ *bdri-l-wa* a general term for a demon, or evil spirit; *འདྲིལ་བ་* *ghost of the dead; འདྲིལ་བ་* *goblin possessing a living man; འདྲིལ་བ་* *bird-goblin; འདྲིལ་བ་* *a word for "owl" (Jā.); འདྲིལ་བ་* *carried off by goblins; འདྲིལ་བ་* *is this a man or is it a demon? འདྲིལ་བ་* *bdri-l-wa* to subdue or suppress evil spirits. *འདྲིལ་བ་* *bdri-l-wa* a class of demons whom the Bon worship with a view to keep off other mischievous spirits; *འདྲིལ་བ་* *disciple of Padma Sambhava (Deb. 46). འདྲིལ་བ་* *bdri-l-wa* to cast out evil spirits; *འདྲིལ་བ་* *bdri-l-wa* a male devil; *འདྲིལ་བ་* *bdri-l-wa* a young devil; *འདྲིལ་བ་* *bdri-l-wa* a female devil; *འདྲིལ་བ་* *bdri-l-wa* *bu* the fire-blowing devil, the will-o'-the-wisp, *ignis fatuus (Schtr.); འདྲིལ་བ་* *bdri-l-wa* a troop of demons, a goblin host.

འདྲིལ་བ་ *bdri-l-wa* *lit. the devil's fear, a fragrant gum resin the smoke of which is a terror to ghosts and evil spirits.*

འདྲ་འཇུག་པར་ཐུང་། *bdre-hjigs thak-cha* = ཐུག་པ་
འཇུག་པ་ (mystic) (*Sman.*).

འདྲ་ཁྱེ་པ་ *bdre-rje badera* (ཐུང་པ་ཁྱེ་པ་ *khyañ-po rdo-rje*) n. of a celebrated physician of Tibet who was born of the family of *Byu thog-pa*. He was physician to king *Guañ-eroñ guañ-btsañ*. (*Gyu. S.*).

འདྲ་ཁྱེ་པ་ *bdre-lhog* ལུ་ལུ་ [a plunderer] *S.*

འདྲ་ཁྱེ་པ་ *bdre-pañ-kha* n. of a medicinal fruit = ཁྱེ་པ་ *sgoñ-thog* (*Vai-ññ.*).

འདྲ་ཁྱེ་པ་ *bdre-gig* lit. 'devil louse,' = bed-bug.

འདྲ་བ་ I: *bdre-wa* pf. and imp. འདྲ་བ་
bdres, acc. to *Jā.* vb. n. to འདྲ་བ་ *bdre-wa*
1. to be mixed up with, to blend together;
to go together: ཐུག་པ་འདྲ་བ་ *phyogs gwig-tu* *bdres* mixed together, miscellaneous;
འདྲ་བ་མཐའ་ *bdres-mishams* the limits of con-
junction; འདྲ་བ་མཐའ་འདྲ་བ་ *tshig-gshan ma-bdres-par* without mingling other talk
with (the conversation); འདྲ་བ་མཐའ་འདྲ་བ་ *kha dañ gñāñ-ma-bdres* a man with whom outer
word and inner feelings do not blend;
འདྲ་བ་མཐའ་འདྲ་བ་ *chos-dañ chos ma-yin-pa*
bdres a medley of religion and irreligion.
In an absolute sense: འདྲ་བ་མཐའ་འདྲ་བ་ འདྲ་བ་
འདྲ་བ་ identifying himself with overt
practices, he became a Brahmanist; འདྲ་བ་
འདྲ་བ་ *dud-bgro bdres-pa* an animal of
mixed breed, a cross, mongrel; འདྲ་བ་
ma-bdres-pa unmixed, pure, unadulter-
ated; འདྲ་བ་ *ma-bdres-par* without con-
founding or mixing up together, sharply
discriminating (partly from *Jā.*).

འདྲ་བ་ II: (འདྲ་བ་འདྲ་བ་ *rig-pas bdre-wa*)
1. to discriminate by intelligence. 2. to
interfere with; to have intercourse
with, to engage in: འདྲ་བ་འདྲ་བ་ *rañ-sens bla-ma bdres-pas bde* through your,

the lama's, intercourse with my soul,
I am happy (*Jā.*).

འདྲ་བ་པ་ *bdreg-pa* (v. འདྲ་བ་ *bbreg-pa*),
pf. འདྲ་བ་པ་ *bdregs-pa*: to excise, to shave
the hair, to pare nails, etc. འདྲ་བ་པ་ *bdreg-
mkhan* འདྲ་བ་, འདྲ་བ་; a barber, one who
crops hair. Syn. of latter term: འདྲ་བ་
akra-mkhan; འདྲ་བ་ *ala-bdein*; འདྲ་བ་
miho-ris-grags; འདྲ་བ་པ་ *mihar-gnas-pa*;
འདྲ་བ་ *bbreg-pa* (*Mñon.*). འདྲ་བ་པ་
bdreg-mkhan-gyi lag-cha འདྲ་བ་; the
implements of a barber.

འདྲ་བ་པ་ *bdred-pa* = འདྲ་བ་པ་ *blo-soms
sun-pa* 1. to be sick of (at heart), to be
disgusted or annoyed. 2. to slide, glide,
to slip (*Jā.*).

འདྲ་བ་པ་ *bdren-chañ*, defined as འདྲ་བ་པ་
འདྲ་བ་པ་ *gyad-lag phar-takur spor-wa* the
removal of things from one place to
another (*Rtsii.*). འདྲ་བ་པ་ *bdren-thañ* = འདྲ་བ་
ma-chen a cook (*Mñon.*).

འདྲ་བ་པ་ I: *bdren-pa* pf. འདྲ་བ་ *drañ* or འདྲ་བ་
drañs, fut. འདྲ་བ་ *drañ*, imp. འདྲ་བ་ *drañ* or འདྲ་བ་
drañs 1. to draw, to pull: འདྲ་བ་པ་ *ñāñ*
bdren-pa to haul wood; འདྲ་བ་པ་ འདྲ་བ་
to drag a corpse by a rope, འདྲ་བ་པ་
འདྲ་བ་པ་ the feathers pulled forth
from the peacock were placed in the sacred
jar. 2. to conduct, to draw along, to
invite: འདྲ་བ་པ་ *lam dñen-pa* to guide in a
journey, a guide; འདྲ་བ་པ་ *log bdren-pa* to
mislead, to take to the wrong way, i.e.,
to the state of unhappiness and hell;
འདྲ་བ་པ་ *gul-du dñag bdren-pa* to
conduct an army into a country; འདྲ་བ་
འདྲ་བ་པ་ invited the wayfarer
indoors; to invite is usually rendered by
འདྲ་བ་ or འདྲ་བ་པ་; འདྲ་བ་པ་ *gyan-ma
drañs-par bgro-wa* to go uninvited; འདྲ་བ་

འདྲན་པ *gyan-hdren-pa* also = to call up a spirit, to invite or draw up a deity: ལམ་གྱི་ཐུམ་པ་ལ་ཐོང་པ་ལས་འདྲན་པ་ལེ་རྒྱན་པ་ལས་འདྲན་པ་ ཐོང་པ་ལས་འདྲན་པ་ having placed the vessel of fate at the eastern entrance, the lama (standing) in front made offerings to the tutelary deity he had conjured up and meditated on the very void. Sometimes, also, the form ཐུན་འདྲན་པ་ must be merely literally rendered, e.g., ལམ་ལ་ཐུན་འདྲན་པ་ drawing to his eyes a little sleep at dinner, or closing his eyes for a short nap when eating. Other usages of འདྲན་པ་ may be quoted: རྒྱུ་ལ་འདྲན་པ་ to suck; རྒྱུ་འདྲན་པ་ *ma-hdren pa* to guide, lead, e.g., རྒྱུ་འདྲན་པ་ to conduct water, to irrigate; ལམ་ལ་འདྲན་པ་ *shab hdren-pa* to disgrace, to bring shame to, to insult; ཐོ་འདྲན་པ་ *ho hdren-pa* or ལེ་འདྲན་པ་ to persuade, to induce; ལན་འདྲན་པ་ to appoint; also to go to meet; to invite.

འདྲན་པ་ II : ལམ་ལ་, the chief, lord, husband, guide: ཐུ་མ་རྒྱུ་ལ་འདྲན་པ་ the lama is my guide: འདྲན་པ་ལ་ *hdren-pa gtsa* ལམ་ལ་ the chief leader, a husband.

འདྲན་པ་ *hdren-ma* = འདྲན་པ་ *hdren-ma* རྒྱུ་ལ་ complex.

འདྲན་པ་ *hdren-pa* ལམ་ལ་; རྒྱུ་, ལེ་ལ་ to be mixed; a mixture: རྒྱུ་ལ་འདྲན་པ་ *chu-dan ho-ma hdren-pa* a mixture of milk and water. རྒྱུ་ལ་འདྲན་པ་ལས་འདྲན་པ་ a mixture as of sin and property.

Syn. འདྲན་པ་ *hkhruge-pa*; འདྲན་པ་ *hchol-wa* (*Madon*).

འདྲན་པ་ *hdren-rñog* disorder, confusion; རྒྱུ་ལ་འདྲན་པ་ལས་འདྲན་པ་ *gdo-tshan hdren-rñog med-par* no disorder in the chapters and sections of the book (*Btsii*).

འདྲན་པ་ལ་ *hdren-par gyur* ལམ་ལ་ become mixed up.

འདྲན་པ་ *hdren-ma* ལམ་ལ་ medley, mixture, anything mixed up together: རྒྱུ་ལ་འདྲན་པ་ འདྲན་པ་ like different sorts mixed up together (*Nag. 39*).

འདྲན་པ་ *hdrog-pa* 1. to wince, shrink, quiver, shudder (from fear); རྒྱུ་འདྲན་པ་ *rdag-pa* the shying of a horse; འདྲན་པ་ *hdrog-can* shy, skittish, easily frightened. 2. འདྲན་པ་ *hdrog sloh-wa* take by surprise, to deceive by cunning, to outwit (*Jā*).

འདྲན་པ་ *hdroñ-pa* (ལེ་ལ་ལས་ལ་) to believe, confide in: རྒྱུ་ལ་འདྲན་པ་ལས་འདྲན་པ་ རྒྱུ་ལ་འདྲན་པ་ the detailed clear news obtained from you being reliable.

འདྲན་པ་ *hdroñs-pa* = འདྲན་པ་ *hdren-pa*.

འདྲན་པ་ལ་ *hdron-skyoñ-gi bu Ka-s'yapa* Rishi, the son of འདྲན་པ་ *hdron-skyoñ* the keeper of light.

འདྲན་པ་ *hdrobs-pa* ལམ་ལ་ straight.

རྒྱུ་ *Rda-wa* one of the thirty-six border-countries of India (*Ya-sel. 38*).

རྒྱུ་ *rdah*, v. ལན་ *gdañ*.

རྒྱུ་ *rdab-pa* to fold, pile one upon another; clapping one hand against another, v. རྒྱུ་ *rdab-pa*. རྒྱུ་ *rdab-sgra* sound of clapping of the hands, clap (*Btsii*).

རྒྱུ་ *rdar-wa* to sharpen, grind: རྒྱུ་ *gri rdar-wa* to sharpen a knife, v. ལན་ *hdar-wa*.

རྒྱུ་ *rdal* = ལན་ *thar-thor* scattered, separated from each other as houses are in the suburbs of a town: རྒྱུ་ *groñ-rdal* the suburbs of a town (*Nag. 40*).

རྩལ་པ་ *rdal-wa* = རྩལ་པ་ *hgram-pa*, pf. and fut. རྩལ་པ་ *brdal*, imp. རྩལ་པ་ *rdol*, also རྩལ་པ་ *gdal-wa*, རྩལ་པ་ *bdal-wa* to spread, stretch out, to include: རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ཀྱི་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *rdol-gi shab-bye mas brdal* the bottom of the pond is strewn with sand; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *dam-shos thal-mar rdal-wa la* now when holy religion (Buddhism) lies before you as if it were spread out in a plain, i.e., when it is accessible to all; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *khayab-rdal* comprehensive; all-embracing: རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *the mind is all-embracing*; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *soo-rdal* slowly, not in a hurry (*Sch.*).

རྩལ་པ་ *rdig* for རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *all the utensils and furniture of a house.*

རྩལ་པ་ *rdigs-pa* to beat (*Sch.*), prob. = རྩལ་པ་ *rdog-pa*.

རྩལ་པ་ *rdib-pa*, pf. རྩལ་པ་ *rdibs*, to crumble, to fall to pieces, collapse, cave in: རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *khak-pa rdib-pa* the house breaks down; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *thog rdib-pa* the roof gives way (*Nag. 40*). Also to get dented, battered (like tin vessels by a blow or knock) (*Jā.*).

རྩལ་པ་ *rdi-wa* a thistle (*Co.*).

རྩལ་པ་ *rdug-pa*, pf. རྩལ་པ་ *brdugs*, fut. རྩལ་པ་ *brdug* 1. to conquer, to worst: རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *the Nāgas having overcome and worsted the Asuras*. 2. to devastate, wreck, undo: རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *as all the resources were destroyed*; རྩལ་པ་ *rdugs* = རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *glags-ma rñed-pa* destitute, wrecked (*Nag. 40*); རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *rdug-pa* or རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *bu-rdugs* a wreck, one shattered by indiscreet actions, entangled with debts and vicissitudes, a destitute person; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *phu-rdugs* a bewildered person.

རྩལ་པ་ *rdul* a small mound, hillock (*Jā.*).

རྩལ་པ་ *rdul-wa* = རྩལ་པ་, pf. རྩལ་པ་ *brduls*, fut. རྩལ་པ་ *brdul*, imp. རྩལ་པ་ *brduls* or རྩལ་པ་ *rdul* 1. to beat, to strike, to drub; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *to beat with a hammer*; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *having beaten a large drum of lion acacia (Pth.)*; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *rduls-gi* beat him, strike him; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *go rdul-wa* to knock at a door. 2. to break to pieces, to smash, to beat out (རྩལ་པ་ *bra-po* buckwheat with a stick); རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *ston-rdul* a pestle; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *bro rdul-wa* to dance; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *gshu rdul-wa* to bend the bow (*v. Sch. on Dal. 169-11*); རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *rdul-ghen* = རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *a beater, striker, fighter, fuller*. རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *rdul-gtag* prob. a drubbing, a sound-thrashing: རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *I have got a thrashing (Jā.)*; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *rdul-byed* = རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *a stick, a striker*; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *rdul-btahog-pa* = རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *to cudgel, a cudgelling (Nag. 40)*.

རྩལ་པ་ *rdum* maimed, limbless: རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *armless*; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *tailless (Nag. 40)*; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *rkak-rdum* a maimed foot; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *ru-rdum* a mutilated horn; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *rtse med-pa*, རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *headless, without the top*; རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *to mutilate; anything mutilated, maimed*.

རྩལ་པ་ *rdul* རྩལ་པ་, རྩལ་པ་, རྩལ་པ་ 1. dust, motes, particles of dust in the air visible in the rays of the sun, pollen རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *all the particles of the procreative fluid (Vai. 84)*. 2. the subtle components of impalpable or intangible things (such as smells, heat, cold, etc.); perhaps molecule, monad. རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *rdul-gyi rñid-po* རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ [the essence of dust; camphor] *S.* རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *rdul-gyi thig-le* རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ [mark of dust] *S.* རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *rdul-thul* dust arises. རྩལ་པ་ལྷོ་མཚོ་གྲོང་ཁྱེད་ *rdul mi-thul-war*

३३ *rdobu* or ३०६ *rdel-po* diminutive of ३, *rdc* 1. small stone, pebble. ३३०६०००००० *rdobu* *hskyur-wa* *hakin* like a little stone thrown on the ground (*Ghr.*). 2. the stone, calculus in males, ३३० *mo-rdo* in females; ३३०००० *rdobu* *ohags-pa* the concrescence of a calculus; ३३०००० *rdobu* *hdon-pa* the removing of stone (*Os.*); ३००० *rdel-gkar* a white pebble (*Os.*); ३००० *rdel-klwa* a coloured pebble (*Os.*); ३००० *rdel-hgram* (lit. the spreading of little stones) the counting with pebbles (*Os.*). 3. a musket-ball or bullet. ३३०००० *rdobu* *hond-len* the enchanted pebble; anciently in India the Buddhist sages used to enchant pebbles with the pretence of subsisting on them when performing contemplative feats. ३३०००० *rdobu* *chah-bran* pimples on face from excessive drinking. ३३०० *rdobu-par* a bullet fount or bullet mould.

३० *rdc* १. a stone, a boulder. 2. main or real point (in a memorial, complaint or application). 3. a weight, for weighing things by a balance. ३००० *rdul-rdo* a stone containing silver, silver ore; ३००० *sprin-rdo* prob. a topaz; ३०० *shna-rdo* asbestos; ३०० *me-rdo* fire-stone, flint; ३०० *sur-rdo* corner-stone; ३००० *geer-rdo* gold ore, stone containing gold (*Os.*); ३००० a boulder; ३००० *rdc-rtsig* a stone wall; ३०० *rdc-nam* stone bridge; ३०००० *rdobi rnam gyur* formed of stone; ३०००० a stone image of S'akya-thubpa; ३००० mineral formation; ३०० *rdc so-wa* stone-worker, quarry-man; ३००० *rdc* *gahogs* a cut or squared stone.

Syn. ३०० *rdc-wa*; ३०० *gor-ma*; ३००० *hsoog-po*; ३०० *ju-po*; ३०० *gben* (*Mhon.*).

३००० *rdc-gkar* (३००००० a kind of crystal) ३०००००, ३००००० a white stone, acc.

to *Sch.* alabaster. ३००००००० a mineral medicine (*Mhon.*).

३०० *rdc-hlad* a stone resembling a sheep's brain in appearance, and used as a remedy for diseases of the brain. (*Sman.*). ३००० *rdc-skyur* another mineral medicinal substance (*Sman.*).

३००० *rdc-skyes* ३०००००; bitumen = ३००० *brag-shun* (*Mhon.*). ३००० *rdc-hcu* bitumen (mystic) (*Mhon-rda.* 4). ३००० *rdc-skan* a kind of steatite or soap-stone (*Jā.*)

३०० *rdc-kha* vein in a stone; also = ३००० *tsa-wa* *hau-sa* what is fundamental in the points of an argument; the basis of the complaint in a suit; the subject matter. ३००००००००००००००० (*D. gel.* 6).

३००० *rdc-khog* 1. a hollow or natural cavern in a rock. 2. acc. to *Jā.*: a stone-pot ३०००००.

३००० *rdc-nkhan* 1. ३००००० stone-cutter, or worker. 2. ३००० the thunder.

३००० *rdc-nkhri* (३०००) gallstone (*Mhon.*). Used, it is asserted, as a medicinal application: ३००००००००००००० (*Sman.*).

३००० *rdc-rgyud* various kinds of soft stones, as serpentine, soap-stone, chalk, etc.

३००० *rdc-rgyus* 1. a medicinal stone (*Mhon.*). This mineral cures swellings of the veins and sprains and contraction of the muscles (*Sman.*). 2. oath in contracting friendship to make it lasting.

३००० *rdc-hchah* a stone of such a size as can easily be held by a man as a weapon.

३००० *Rdc-hjoy* ३००००० *Taxila*, n. of a sacred place of the Buddhists; the ancient capital of the Panjab when Alexander the Great invaded that region.

རྩ་མཛེན *rdo-mñen* a soft kind of stone, alabaster.

རྩ་མཛེན *rdo-sñiñ* or རྩ་མཛེན་པ་ 1. = རྩ་མཛེན་པ་ལྔ་པ་ iron, lit. the pith of stone. རྩ་མཛེན་པ་ལྔ་པ་འཛིན་པའི་རྩ་མཛེན་པ་ iron removes the poison of diseased liver (*Sman.*) 2. རྩ་མཛེན་པ་ aoc. to *Sch.* jasper [emerald] *S.*

རྩ་མཛེན *rdo-thal* (རྩ་མཛེན་) (*Mñon.*) stone-ashes (*Cs.*), calcined stone (*Jā.*), quicklime (*Sch.*), chalk (*Schtr.*) But རྩ་མཛེན་པ་འཛིན་པ་འཛིན་པ་ *rdo-thal byug-pa* to rough-cast, to plaster.

རྩ་མཛེན *rdo-don* = རྩ་མཛེན་པ་ (*Rtsii.*) purport, substance of any prayer or application.

རྩ་མཛེན *rdo-dreg* (ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་ a kind of-pitch) (*Mñon.*) not as in *Jā.* the dirt on stone. རྩ་མཛེན་པ་འཛིན་པ་འཛིན་པ་ pitch eradicates chronic inflammation and poison (*Sman.*).

རྩ་མཛེན *rdo-gnum* rock-oil, petroleum; རྩ་མཛེན་པ་འཛིན་པ་ oiled iron used as horoscopic dice.

རྩ་མཛེན *rdo-spos* solid incense: རྩ་མཛེན་པ་འཛིན་པ་ *do-spos* is of use in some constitutional diseases (*Sman.*).

རྩ་མཛེན་པ་འཛིན་པ་ *rdo bphah-pahi mdo* n. of a sūtra in the *Mdo* section of the *Kahgyur* 426 describing the miraculous feat of Buddha in throwing missiles performed by him in the country of the *Malla*.

རྩ་མཛེན *rdo-wa* is another word for རྩ་མཛེན་ a stone: རྩ་མཛེན་པ་འཛིན་པ་འཛིན་པ་ རྩ་མཛེན་པ་འཛིན་པ་ in winter time the soil becomes (hard) like stone (*Khrid.*); རྩ་མཛེན་པ་ *rdo-war gyur-pa* རྩ་མཛེན་པ་ converted into stone, turned into fossil.

རྩ་མཛེན *rdo-sbrags* explained as རྩ་མཛེན་པ་ རྩ་མཛེན་པ་ *Sbe-ser ñi-ma thañ-gi bla-ma* (*Nag. 53*).

རྩ་མཛེན *rdo-tshag* a bar of silver bullion of about 4 pounds in weight.

རྩ་མཛེན *rdo-tshig* = རྩ་མཛེན་པ་ a firm expression or word (*Nag. 40*).

རྩ་མཛེན *rdo-shun* bitumen, mineral pitch.

རྩ་མཛེན *rdo-sho* lime (both quick and slaked).

རྩ་མཛེན *rdo-gshod* རྩ་མཛེན་ [a mallet for breaking small stones] *S.*

རྩ་མཛེན *rdo-groñ* = རྩ་མཛེན་པ་ (*Mñon.*).

རྩ་མཛེན་པ་འཛིན་པ་ *rdo-yi rgyal-po bshi* the four kings of stone, viz.: tortoise-shell stone—ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་; ཐག་ཐག་ཐག་ཐག་; ཐག་ཐག་.

རྩ་མཛེན་པ་ *rdo-yi sag-can* = ཐག་ཐག་ met. a pigeon (*Mñon.*).

རྩ་མཛེན *rdo-rñ* or རྩ་མཛེན་ *rdo-rñ* a stone pillar, obelisk or monument, or an ornament of buildings. There is a famous *Do-ring* near the chief temple of Lhasa with an inscription recording a victory of the Tibetans over the Chinese.

རྩ་མཛེན་པ་ *rdo-rug-thug* to the last extremity (*Sch.*).

རྩ་མཛེན *rdo-sol* coal (*Mñon.*), mineral coal.

རྩ་མཛེན *rdo-rje* 1. རྩ་མཛེན་, རྩ་མཛེན་, རྩ་མཛེན་; རྩ་མཛེན་ or རྩ་མཛེན་པ་ lit. the prince of stones, and said, primarily, to be རྩ་མཛེན་པ་ = རྩ་མཛེན་པ་ *mi-phyed-pa* or རྩ་མཛེན་པ་ *mi-bçig-pa* infallible or indestructible, also unchangeable, hence holy, venerable; but is best known as Indra's thunder-bolt or sceptre. With the Northern Buddhists a supposed model of this sceptre has long been in use as a ritual instrument of the *Tantrik* priests, held by them during prayer in their hands and moved about in various directions; it is used as a symbol of durability and of power. The vajra or dorje is, moreover, a common symbol in representations of deities in whose hands it is there placed. In Tibet the standard-

shape for all dorjes is a huge golden one in Sera monastery near Lhasa, which is alleged to have a miraculous origin and is carried in procession on a certain day annually through the streets of Lhasa.

རྫོན་མཁའ་མོ་ *rdzo khla-b-mo* 天女天女
 heavenly females, a class of celestials
 deities who in their attributes resemble
 superior fairies. They appear to have
 played a very important part in later
 Buddhism. རྫོན་མཁའ་མོ་འཕྲིན་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ is
 the n. of a treatise (in *K. phal.* 5).

འཛོལ་ལྷ་ *Rdo-rje Akhor-lo* an epithet of
Sambhara (པཌ་པཌ་ལྷ་) a chief Tantrik deity
of the Buddhist pantheon (*Mon.*).

ཇོ་མོ་གླང་ *Bdo-rje-glang* lit. place of the ritual sceptre, n. of a monastery formerly belonging to Sikkim from which the important hill station of Darjeeling derives its name. It once stood on the Observatory-hill at Darjeeling.

विजयवक्त्रं rdo-tse gyag-mtshan वक्रवेत्तु,
वक्रवक्त्र; the standard of Victory, a fuller
name for the Buddhist folded flag or
emblem of conquest. [Having a vajra
for an ensign ; n. of the demon Naraka] S.

རྒྱལ་སྤྲུང་གི་པོ་འདོན་ rdo-rje rgyal-mtshan-gyi
bpo-wa in (K. phal. v).

འདྲེན་པ་ *rdz-je rgya-gram* the fixed un-
changeable posture of sitting cross-legged,
v. 3 *rgya*.

དེའི་མཉམ་པ་ *Rdo-rje gri-gug* an epithet of Heruka called རྟ་པ་དེའི་ *gyes-pa rdo-rje* he who holds a scimitar in his hand (*Mon.*).

དེ་ལྟར་ཅེས་པའི་ rdo-rje klongs shā-po lit.
the essence of ten vajra, n. of a Sūtra.

དུའི་པཱ་ཏོ་ rdo-tse good-pa བཀའ་པོ་ཐཱ་གཱ་; title of a religious book most extensively used among the Northern Buddhists.

နိဗ္ဗာန်သုတ် *idō-rjo chag-bdun* = နိဗ္ဗာန်သုတ်
 သုတ် the seven venerable sermons of
 Vairocana (*H. phal. m.*).

འདོག་པོ་ལྷ་མོ་ *Edo-rye ljigs-byed* འདོག་པོ་
is a tutelary deity of the *drag-god* or
terrifying type, held to be a manifestation
of the Bodhisattwa Jampal (Mahjusrî)
who under this guise assumes the charac-
ter of Shin-je the lord of death. Among
the Mongols this tutelary deity is very
popular under the title of *Ayol ghakchi*.
A ritual for placing a person under the
protection of Dorje Jig-jye occurs in the
Kah-gyur.

རྡོ་རྗེ་ལོག་བཟང་། rdo-rje loom btsang killed by the Vajra of Indra (A. K. 1-48).

དེའི་མཁའ་མཁན་ *rdo-rje khos-kyi ghe* hymns of Buddhist Tantrikism: མཁའ་མཁན་དེའི་མཁའ་མཁན་ མཁའ་མཁན་ (A. 66) having translated Tantrik hymns at the monastery of Kusumapuri.

རྟ་ལྷོ་ལྷོ་ rdo-rje mchog n. of a bird (K.
ko. 79).

འཛམ་འབྲུག་ཀླུ་པ་ལྷ་མོ་ *Ado-rje bhagav* is the *Yashes Sems-pa* or *Dhyani Bodhisattwa* evolved from the 2nd *Dhyani Buddha* རྒྱལ་པོ་ *Mi-kyod-pa* (Sansk. *Akshobhya*). Has been chosen to be the ruling deity in the Tantrik system under the appellation of རྒྱལ་པོ་ལྷ་མོ་ or, in brief, *Chhak-der*.

Syn. ལག་ན་རྩི *lag-na rdo-rje* རྩལ་ལུང་ཁྱེད་
ལོག་ *rigs kun-khyab* གདག་; རྩལ་ལུང་རྩི་ལོག་ *rigs-*
brgyab གདག་; རྩལ་ལུང་ལྷ་ *hes-pa lha-lhan*;
ཁྱེད་ལུང་ལྷ་ *lha-sgyor* གདུང་ལྷ་; ལག་
རྩལ་ལུང་ *gon-lha-gs-rgyal* (*Mkon.*).

६३३० *rdō-rjo hi-ma* वज्रमातु; lit. the venerable sun; n. of a sutra [also, of a Buddha]S.

རྟོ་རྒྱུ་ཐུག་པའི་པེལ་ rdo-rje gñis-ahug lebu-
gong n. of a sutra (K. d. 2)

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *rdo-rje sniñ-po rgyan-gyi rgyud* a Tantrik sutra descriptive of acquiring perfection (*K. g. 5 134*).

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *rdo rje sniñ-gausts* (see *K. g. 7*).

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *Rdo-rje sniñ-po rdo-rje los hlab-pa* n. of a dhāraṇī (*K. g. 99*) used as a protection against epidemics, enemy, evil spirits, also to stop rain, to cause rain to fall, to make abundant harvest, etc.

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *Rdo-rje dril-bu* n. of an Indian Buddhist sage (*K. dun. 20*).

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *Rdo-rje gdan* བོད་མཁས་པ་; མཁས་པ་, བསྐྱེད་པ་; described as མཁས་པ་ལུག་ཀྱི་རྒྱུད་ the navel of India, namely Gayā, considered the holiest of all places in the Buddhist world (*Mñon.*). In *Pth. (folio 124, etc.)* occurs a story of the destruction of Gayā by fire.

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *Rdo-rje gdan-pa* 1. an epithet of Buddha (*Mñon.*). 2. names of three Indian sages of Vajrasana (Gayā) (*K. dun. 43*).

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *rdo-rje gdan-bahihi-rgyud* a Tantra treating of the twelve signs of the zodiac, of the symbolic hand gestures (ལལ་ལལ་ཀྱི་ལལ་), of the *Khadoma*, of the use of rosaries, etc. (*K. g. 57*).

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *rdo-rje bdud-rtsiñi rgyud lebu-gou-goig* n. of a Tantra in the Kahgyur (*K. phal. 3*). རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *rdo-rje gdeñs-pahi rgyud* another Tantra (*K. phal. 2*).

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *Rdo-rje Nag-mo* བཀའ་མཁས་པ་ n. of a Tantrik goddess.

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *Rdo-rje rnam-bhjomskyi gausts* n. of a special dhāraṇī or mystical sentence (*K. phal. 2*).

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *Rdo-rje rnon-po* an epithet of the *Bodhisattva* Jam-yang, an aspect of Jampal or Manjus'ri (*Mñon.*).

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *Rdo-rje pad-ma* བཀའ་མཁས་པ་, seems to be some *Bodhisattva*.

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *rdo-rje pha-lam* རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་, བཀའ་མཁས་པ་ a diamond believed to be formed of stone derived from earth and water and said to be of four qualities corresponding to the four castes of men in India (*Mñon.*).

Syn. རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *nor-buñi nchog*; རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *rdo-rjeñi rigs* (*Mñon.*).

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *rdo-rje rnam-bhjomskyi bñad-rgyud* n. of a Tantra in the Kahgyur (*K. phal. 2*).

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *Rdo-rje phal-lam chog kun brjog pañ-byed*.

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *rdo-rje rnam-bhjomskyi bñad-rgyud* n. of a Tantra in the Kahgyur (*K. phal. 2*).

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *Rdo-rje gnam-laags mchu* lit. the thunderbolt lips, n. of a Tantra (*K. phal. 2*).

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *Rdo-rje Phag-mo* བཀའ་མཁས་པ་ a popular goddess of the Karmapa sect who is said to have frightened and vanquished the enemies of Buddhism by manifesting herself in the form of a sow. Her spirit is continuously transmitted incarnate in each successive abbess who presides over the monastery of Samding on the shore of Yamdok lake in Tibet.

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *rdo-rje phur-pa* the vajrakila, a religious instrument the upper part of which is of the shape of a *dorje* and the lower a *phurpa* or mystic dagger. རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *rdo-rje phur-pa rtsa-wahi rgyud* to enchant a *phurpa* for suppressing evil spirits (*K. g. 288*).

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *rdo-rje phreñ-wa* Vajra mālā, n. of a Tantra (*K. phal. 2*).

རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ *Rdo-rje dñyidñs-kyi dñcañ-phyug-ma* an epithet of རྡོ་རྗེ་པོ་བློ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་

the goddess Sarasvati (*Mon.*). In later Buddhism, she is the *Yum* or *Sakti* of the Bodhisattwa Jampal (*Manjus'ri*) and is popular among the Mongols under the designation of *Egeshikiū Eke*.

རྩི་མེ་ཏུ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ is a *dhāraṇī* in (*K. phal. 4.*).

རྩི་མེ་ཏུ་ *rdō-rje me-las* n. of a hell where flames of fire issue resembling the point of the dorje (*Ya-sol. 48*).

རྩི་མེ་ཏུ་ *rdō-rje rtes dgu-pa* lit. a *dorje* made with nine points; n. of a religious work which was unearthed by *Paḍ-ma gñā-pa*, a *dorje* made of meteoric metal with nine points being found with the book: ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ (*S. kar. 198*).

རྩི་མེ་ཏུ་ *rdō-rje rdsin* an epithet of a terrific deity who is guardian of mysticism and preserver. Often confounded, with the *Dhyani-sattwa* Dorje Ohhang or Ohhak-dor of the Tantras.

Syn. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *phyag-na rdō-rje*; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *byin-gya-byin gñā-shags-kyi agrub-pa-po* (*Mon.*).

རྩི་མེ་ཏུ་ *rdō-rje bdein-pa* an exorcist, a Tantrik priest.

Syn. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *shags-pa*; ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *shags-bchañ* (*Mon.*).

རྩི་མེ་ཏུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *rdō-rje lu-gu rgyud-mabī rlog-pa* a mystical work used by the blue-dress Bon exorcists of Tibet (*K. phal. 4.*). ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ a mystical work in thirteen chapters called the *nether Tantra* (*K. phal. 4.*).

རྩི་མེ་ཏུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ (*K. g. 348*) a *Tantra* of *Vajrapāṇi* to meditate on the three stages of *Bodhisattva* perfection.

རྩི་མེ་ཏུ་ལྟ་བུ་ *rdō-rje sems-ḡpaḥ* ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ 1. an eternal and unchangeable being who is *Adi-Buddha* of the *Nyingma* school. 2. a Tantrik form of *Akrhobhya*, the 2nd *Dhyani Buddha*, which was introduced to followers of the *Dorje Vehicle* by *Padma Sambhava* and stated by him to be president of the Eastern Heaven where he sits on a white lotus. Is often represented clasping a female as his *Yum* or *Sakti*. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ (*K. g. 171*) n. of a *Tantra* used by the *Bōñ-ma* sect.

རྩི་མེ་ཏུ་ལྟ་བུ་ *rdō-rje legs-pa* an epithet of the tutelary deity *Dam-chen* who under the present *Dalai Lama's* rule occupies the position of a chief guardian of *Buddhism* in Tibet (*Rtsii.*).

རྩི་མེ་ཏུ་ལྟ་བུ་ *rdō-rje shob-ḡpon* ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ (*Rtsii.*) professor of the *Mantra* section in a monastery of the *Tantrik* school; also the lama of a monastery who is in charge of the *Tantrik* ritual.

རྩི་མེ་ཏུ་ལྟ་བུ་ *rdō-rjeñi skyil-kruñ* mystical posture, the posture of sitting cross-legged.

རྩི་མེ་ཏུ་ལྟ་བུ་ *rdō-rjeñi gnāhu-can* ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ 1. an epithet of *Garapati*, also that of *Garuda* the eagle-king—who carries *Viṣṇu* on his back. 2. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *bys pho-roḡ* the raven. 3. ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ a tutelary deity, sometimes held to be identical with ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ or *Yamāntaka*, a Tantrik development of *Yama* the lord of death.

རྩི་མེ་ཏུ་ལྟ་བུ་ *rdō-rjeñi ḡjim-pa* or ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ *rin-po ḡheñi ḡjim-pa* mortar composed of pulverized cement of marvellous properties.

རྩི་མེ་ཏུ་ལྟ་བུ་ *rdō-rjeñi ḡjug-ma* met. a god (*Mon.*).

རྒྱལ་མང་ *rdo-rje hi tshig* lit. the precious or holy word; truth; the word of Buddha, held to be free from deception, unchangeable, of profound sense, and hard to comprehend.

Syn. རྒྱལ་མང་གི་མིག་ *gnān-pa hi tshig*; རྒྱལ་མང་གི་མིག་ *gnān-pa hi tshig*; རྒྱལ་མང་གི་མིག་ *gnān-pa hi tshig*; རྒྱལ་མང་གི་མིག་ *gnān-pa hi tshig*; རྒྱལ་མང་གི་མིག་ *gnān-pa hi tshig* (*K. d. 5 118*).

རྒྱལ་མང་གི་མིག་ *rdo-rje hi zags* = thunder (*Mon.*).

རྒྱལ་མང་གི་མིག་ *rdo-rje hi rigs-kyi gnān-po* = རྒྱལ་མང་ mysticism, mystical charms: རྒྱལ་མང་གི་མིག་མང་པོ་འདྲིན་པ་ these princes of charms will bless the soul (*Surañ. 12*).

རྒྱལ་མང་གི་མིག་ *rdo-rje hi gtun* a knocker made of precious stones.

རྒྱལ་མང་གི་མིག་ *rdo-rje hi thog* རྒྱལ་མང་གི་མིག་མང་པོ་འདྲིན་པ་ n. of the second chapter He Vajra Tantra (*K. phal. 2*).

རྒྱལ་མང་ *rdo-rje hi tshe* a very long life, immortality: རྒྱལ་མང་གི་མིག་མང་པོ་འདྲིན་པ་ he having obtained life like the undecaying dorje.

རྒྱལ་ *rdo-ra* 1. = རྒྱལ་མང་ enclosure with a railing or wall made with posts or pillars with capitals of the shape of the dorje or with dorje on their tops (such is the shape of the wall which surrounds the monastery of Sam-ye in Tibet). 2. = circle of dancers (*Ja.*).

རྒྱལ་མང་ *Rdo-la-kha* n. of a place in Nepal (*Deam.*).

རྒྱལ་ *rdo* 1. an item, any single thing or single piece as in རྒྱལ་མང་ a grain of corn; རྒྱལ་མང་ *phroñ-rdog* the bead of a rosary, རྒྱལ་མང་པོ་ seven peas. 2. a root. 3. just about: རྒྱལ་མང་ just about to start, on the tip-toe of starting (*Fig. 4*).

རྒྱལ་མང་མིག་མང་ *rdo-rje hi tshig* only a little bit: རྒྱལ་མང་མིག་མང་པོ་འདྲིན་པ་ with a razor out just a little of the hair of the ear and from the tip of the tail (*Rdsa. 3*).

རྒྱལ་མང་ *rdo-rje hi tshig* = རྒྱལ་མང་ the main point, subject-matter: རྒྱལ་མང་གི་མིག་མང་པོ་འདྲིན་པ་ (*Rden.*) according to the main points of my first petition, my state, i.e., the circumstances under which I laboured, was.

རྒྱལ་མང་གི་མིག་ *rdo-rje hi tshig* རྒྱལ་མང་གི་མིག་མང་པོ་འདྲིན་པ་ for རྒྱལ་མང་ supervisor, overseer: རྒྱལ་མང་གི་མིག་མང་པོ་འདྲིན་པ་ the allowance of five *khāl* of barley flour for an overseer (*Rtsā.*).

རྒྱལ་མང་གི་མིག་ *rdo-rje hi tshig* རྒྱལ་མང་གི་མིག་མང་པོ་འདྲིན་པ་ to enumerate exactly, scrutinize carefully; formed into minute grain: རྒྱལ་མང་གི་མིག་མང་པོ་འདྲིན་པ་ even more-fully grained than white mustard seed.

རྒྱལ་མང་གི་མིག་ *rdo-rje hi tshig* to go out together.

རྒྱལ་མང་ *rdo-rje* any action with the foot, but chiefly a footstep; a stride or pace: རྒྱལ་མང་མིག་མང་པོ་འདྲིན་པ་ to step, to pace, to walk (*Cs.*); རྒྱལ་མང་གི་མིག་མང་པོ་འདྲིན་པ་ *rdo-rje* to stamp on the ground with the feet, to kick.

རྒྱལ་མང་ *rdo-rje* or རྒྱལ་མང་ = རྒྱལ་མང་ each; also one of the two loads placed on the back of a pack horse or any beast of burden. རྒྱལ་མང་ the load a man can carry on his back. རྒྱལ་མང་ *rdo-rje* the price or charge of articles at one *sho* each. རྒྱལ་མང་ *rdo-rje* a flat piece (*Rtsā.*).

རྒྱལ་མང་ *rdo-rje*, v. རྒྱལ་མང་ *rdo-rje*.

རྒྱལ་མང་ *rdo-rje* = རྒྱལ་མང་ to give, offer.

རྒྱལ་མང་ *rdo-rje* colloq. 1. many persons who drink wine together. 2. colloq. for a stone རྒྱལ་མང་.

gri-chor, imp. of རྒྱ་ཅོར་གསལ་བ་
sharpen the knife! (*Nag.* 40).

རྩ་བ་ rdol-pa for གདམས་ gdol-pa a
cobbler.

རྗེས་པོ་ *rdol-wa*, pf. and fut. རྗེས་པོ་ རྒྱུ་མེད་
wa, to come forth, to make its appearance,
 to come up (as of a plant); to be re-
 vealed. རྗེས་པོ་ རྒྱུ་མེད་ རྒྱུ་མེད་ རྒྱུ་མེད་ རྒྱུ་མེད་
 the hiding-place of the books having
 been revealed by the treasure-finder; to
 come out, percolate (as of water from a
 vessel or rock), to let in water: རྗེས་པོ་ རྒྱུ་
 རྗེས་པོ་ རྒྱུ་ རྗེས་པོ་ རྒྱུ་ the tea-pot runs or leaks; རྗེས་
 རྗེས་པོ་ disease breaking out among men.
 རྗེས་པོ་ *rdol-chos* = རྗེས་པོ་ རྒྱུ་ (*Nag.* 40). རྗེས་པོ་
rdol-lug = རྗེས་པོ་ རྒྱུ་ leak or hole in a
 vessel: རྗེས་པོ་ རྒྱུ་ རྗེས་པོ་ རྒྱུ་ རྗེས་པོ་ རྒྱུ་
 he carried an iron mendicant's platter
 without any holes in it (*A.* 22). རྗེས་པོ་
rdol gser an instrument for boring metal
 (*Sch.*).

རྫུ་འཕྱེད་ *rdos-pa* 1. adj. swollen, bloated, like to burst: ལྷུ་འཕྱེད་པའི་ very corpulent body. 2. vb. n. to break, burst, flow out: ལྷུ་འཕྱེད་པ་ *bu-ra rdo-pa* the bursting of a bubble. འཕྱེད་པ་ to pant.

इण्डु *ida-gu* discourse, speech, conversation (Jā.); इण्डुअ *ida-gu-aan* talkative (Cs.). इण्डुअअ to talk.

ᠢᠳᠤᠮᠠᠨ *Ida-man* a couple of small kettle-drums one hanging in front, the other behind, the latter being beaten by a second person that follows the bearer (*Jā*).

झुङ्गि *Ida-Idi* दान, पट्टदान string (of beads or flowers); a wreath made of pieces of silk, etc. (अर्द्धद्वन्द्वकृतवर्णक); ornament of

silk or cotton of various colours, a fringe or tassel hung from the ceiling of a temple or chapel.

ལྷག་པ་ *ldag-pa*, pf. ལྷག་པ་ *ldags* fut. ལྷག་
ldag imp. ལྷག་ *ldag* to lick: ལྷག་ལྷག་པ་ to lick
 blood; ལྷག་ལྷག་པ་ *los ldag-pa* to lick with
 the tongue.

ཐང་ལྟོན་ 1. = རྒྱ་རྩ་ near, at : རྒྱ་རྩ་གྲིབ་
written at the entrance or threshold. 2. v.
ཐང་ལྟོན་

६८८५ *lāṣa-wa* pf. ६८८६ *lāṣa* or ६८८७ *lāṣa*, imp. ६८८८ *lāṣa* ७८८९ १. to rise, to get up; to flow up (as smoke); ६८९० २. to get up from a fall; ६८९१ ३. to raise up; ६८९२ ४. to rise from his seat; ६८९३ ५. to rise up from a lying position; ६८९४ ६. to rise from a seat; ६८९५ ७. when the king arrived who would not rise up? (A. 6); ६८९६ ८. an offensive smell is rising (spreading) in every quarter; ६८९७ ९. the flames quickly rose up; ६८९८ १०. the smothered flame breaks out again; ६८९९ ११. to break out into hostilities (Jā.). ३. = ६८९९ to suffice, to be sufficient, enough: ६९०० if divided into shares it will suffice; ६९०१ *tshad lāṣa* sufficient quantity. ६९०२ *lāṣa-lugs* = ६९०३ the manner of rising: ६९०४ (Kārid. 47).

ལྷན་པ། *ldag-pa* 1.=ལྷན་པ་ to contaminate, debase, adulterate; alloy; debasement: ལྷན་པ་ལ་མ་མཐོང་མཁུན་པ་མེད་ན་འཇམ་ལྷན་པས་ if (she) cohabited with another person, leaving the king, it would debase the dynasty (A. 60). 2.=ཉེན་མོ་ funeral anniversary or festival: ལྷན་པ་ལ་མ་མཐོང་མཁུན་པ་མེད་ན་འཇམ་ལྷན་པས་ in the

year of the sheep they performed a memorial anniversary for Atis'a (A. 117). 3. vb., pf. and fut. ལྷན་པ་ *ldan-pa* to chew; ལྷན་པ་ *skyug-ldan-pa* to chew the cud, to ruminate; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *skyo-mar swa-tshod bldan-na* having chewed the nettles into a green pulp (*Mil.*).

ལྷན་པ་ *ldan* or ལྷན་པ་ *ldan-pa* 1. possessed of, belonging to, having; is defined in *Situ*. 48 as ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ shows whatever belongs to what. It is used as formative whereby sbst. are converted into adj. and sometimes into other sbst., and in gen. the sbst. is connected with ལྷན་པ་ by the conjunction ལྷན་པ་ *Rx*. ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *brag-dan-ldan-pa* rocky, contr. ལྷན་པ་ *brag-ldan*; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *gpa-ldan* joyous, blissful. Often is conjoined to several nouns at once: ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *phyugs lug rta re gpa-rnam* *dan ldan-pa* *rdsoh-gpon* a Jong-pon possessed of yak, goats, horses, sheep and cattle. 2. sbst., also ལྷན་པ་, cheek; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ cheek-tooth, molar tooth; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ a blow or box on the cheek, a box on the ear (*Cs.*). ལྷན་པ་ the cheek or side of a ravine (*Jä.*).

ལྷན་པ་ *ldan-pa* *las* the five possessions: (1) ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *ldan-pa* possessed of a sincere heart; (2) ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *ldan-pa* possessed of respectful (humble) person; (3) ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *ldan-pa* possessed of an agreeable voice; 4. ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *ldan-pa* possessed of clean and pure food; (5) ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *ldan-pa* possessed of beautifying ornaments.

ལྷན་པ་ *ldan-grol* an abbr. of ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *ldan-grol* (*Khrig.*).

ལྷན་པ་ *ldan-pa* possessor; one that has, that is able, a man of ability (*Cs.*), one that is possessed of qualifications or talent.

ལྷན་པ་ *ldan-ma* n. of a district in Kham (*Loñ.* 6).

ལྷན་པ་ *ldan-mo* 1. ལྷན་པ་ a female-possessor or owneress. 2. a female ibex.

ལྷན་པ་ *ldan-tshad* = ལྷན་པ་ acc. to *Jä.*: ལྷན་པ་.

ལྷན་པ་ *ldan-yul* n. of a village in Tsang near Tanag (*Deb.* 45).

ལྷན་པ་ *ldab-ldib* idle talk, tittle-tattle: ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ (*Situ*. 90) there being no inaccurate or irrelevant speech; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *brab-pa* *tshas mi chom* *gish tshig ldab-ldib-tu smra* speaking tattling words and not subduing unbridled proceedings (*Khrig.* 47).

ལྷན་པ་ *ldab-ldob* 1. indistinct and incorrect expressions. 2. indolence, dullness, drowsiness (*Cs.*).

ལྷན་པ་ *ldab-pa* pf. ལྷན་པ་ *ldab* fut. ལྷན་པ་ *ldab* imp. ལྷན་པ་ *ldob* 1. to fold up; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ to fold up clothes, etc. 2. acc. to *Cs.*: to repeat, to do again; ལྷན་པ་ repeatedly, afresh, again, anew; ལྷན་པ་ twice, for the second time (*Sch.*).

ལྷན་པ་ *ldabs-phyor* n. of a great numerical figure: ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ (*Yas.* 56).

ལྷན་པ་ *ldam-khu* = ལྷན་པ་ dirty water, water sullied with impurities (*Mñon.*).

ལྷན་པ་ *ldam-ldam* or ལྷན་པ་ *ldam-pa* very slothful (*Cs.*).

ལྷན་པ་ *ldam-ldum* mean, pitiful (*Cs.*).

ལྷན་པ་ *ldam-ldem* dubious, uncertain, (used of things) (*Jä.*)

ལྷན་པ་ *ldar-wa* to be weary, tired, faint; ལྷན་པ་ *ldar-wa* languid.

ལྷན་པ་ *ldabu ngo-dkar* n. of the minister of king *Rula-skyes* (*Yig.*).

ཐི་ལི་ལི་ *ldi-ri-ri* = ཐི་ལི་ལི་ལི་ལི་ the rattling of thunder, v. ཐི་ལི་ *ldir-wa*.

ཐི་ལི་པ་ *ldig-pa* pf. ཐི་ལི་པ་ *ldigs* to quiver, shudder, to wriggle; ཐི་ལི་པ་ *kha-ldig-pa* to stammer. ཐི་ལི་པ་ *ldigs* creaking sound, sound expressive of labouring or groaning under a heavy weight; ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ a mass of scorpions were wriggling (*A. 37*).

ཐི་ལི་པ་ *ldiñ-wa* to float, to be swimming, to be suspended, floating, soaring (in the air): ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ the bird soars in the sky; ཐི་ལི་པ་ *ldiñ-bakor* floating in a circle in the sky (as of birds); the circle made by birds when floating or flying in circles; ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ *(Rds.)* the vulture thrice circling in the sky said this.

ཐི་ལི་པ་ *ldiñ-skyogs* a large copper ladle (*Rtsii.*).

ཐི་ལི་པ་ *ldiñ-kha* v. ཐི་ལི་པ་ *ldiñ-kha*.

ཐི་ལི་པ་ *ldiñ-khañ* a bower formed by over-hanging shady trees, a natural harbour: ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ a bower of trees full of green (turquoise) leaves.

ཐི་ལི་པ་ *ldiñ-khug* a small silken bag worn as an amulet or talisman on the breast: ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ put it in a silken amulet bag (*D.R.*).

ཐི་ལི་པ་ *ldiñ-dpon* an officer over fifty soldiers (*Rtsii.*). ཐི་ལི་པ་ *ldiñ-bog* one under or subordinate to a *ldiñ-dpon*; ཐི་ལི་པ་ *ldiñ-tsho* militia of fifty soldiers under a *ldiñ-dpon* (*Rtsii.*).

ཐི་ལི་པ་ *ldiñ-saḥḥ* a large copper caldron (*Rtsii.*).

ཐི་ལི་པ་ *ldiñ-so* or ཐི་ལི་པ་ *ldiñ-si* in *Ld.*, adv. quite, very, very much (*Jā.*).

ཐི་ལི་པ་ *ldib-pa* vb., pf. ཐི་ལི་པ་ *ldib* 1. id. *Sch.* = ཐི་ལི་པ་. 2. not clear, unintelligible; ཐི་ལི་པ་ = ཐི་ལི་པ་ stammering.

ཐི་ལི་པ་ *ldim* in *W.* the crash of a falling tree, the report of a gun.

ཐི་ལི་པ་ *ldir-wa* 1. also ཐི་ལི་པ་ *ltir-wa* to be distended, inflated; ཐི་ལི་པ་ *lti-ldir* a big belly; ཐི་ལི་པ་ *lti-ldir-can* big-bellied. *Ldir-ldir* full to the brim, eaten to the full (of a greedy boy or beast). 2. to rush, to roar (of wind); to roll, of the thunder; ཐི་ལི་པ་ *hbrug-ldir* it thunders; ཐི་ལི་པ་ *ldir-bahin* like thunder; ཐི་ལི་པ་ *ldir-agra* a thundering, roaring noise; ཐི་ལི་པ་ *ldir tsha-wa* thundering (*Jā.*).

ཐི་ལི་པ་ *ldu-gu* = ཐི་ལི་པ་ *gdu-wa* ཐི་ལི་པ་.

ཐི་ལི་པ་ *ldug-pa* or ཐི་ལི་པ་ *ldugs* pf. ཐི་ལི་པ་, *ldugs* or ཐི་ལི་པ་ (usual form), fut. ཐི་ལི་པ་ *blug* imp. ཐི་ལི་པ་ *blug* or ཐི་ལི་པ་ *blugs* col. ཐི་ལི་པ་ *blug-pa*: to pour out or into to sprinkle, to strew; to cast, to found (metal), cf. ཐི་ལི་པ་ *blugs*.

ཐི་ལི་པ་ *ldud-pa* pf., fut. and imp. ཐི་ལི་པ་ *blud* col. ཐི་ལི་པ་ *blud-pa* to give to drink, to water (cattle, etc.); ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ he does not die by a poisoned draught; ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ he gives (him) to drink; ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ give milk to the boy; ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ giving water to a pony.

ཐི་ལི་པ་ *ldum* 1. vegetables, greens or edible roots in general. 2. in *W.* lettuce, salad. ཐི་ལི་པ་ *ldum-nag* black species of lettuce: ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་ black lettuce with bear's bile applied on a sore heals it and also acts as an astringent on the rectum.

ཐི་ལི་པ་ *ldum-po* or ཐི་ལི་པ་ *ldum-po* 1. for ཐི་ལི་པ་ *ldum-po*. 2. for ཐི་ལི་པ་ *ldum-po* round: ཐི་ལི་པ་ ཐི་ལི་པ་

ལྷོ་མ་ *ldem* 1. v. **ལྷོ་མ་པོ་** *ldem-po* 2. a statue, image, idol, (standing upright) (*Ja.*).

ལྷོ་མ་པ་ *ldem-pa* contrariety, opposition, irony. 2. adj. inconsistent, unstable, variable. (*Cs.*). 3. vb. also **ལྷོ་མ་པ་ལྷོ་མ་པ་** *ldem-ldem-pa* (*Sch.*) to move up and down, to vibrate **གཏོག་གཏོག་ལྷོ་མ་པ་** *gogog-sgro ldem-pa* the flapping of wings.

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ *ldem-ldem* flexible, supple, elastic, pliant (*Ja.*). **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་གྱོ་ལྷོ་མ་** *ldem-ldem gyo-wa* to shake flexibly, i.e., bending but not breaking. **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་པ་** *ldem brjod-pa* to utter a double entendre; also to speak a parable.

ལྷོ་མ་ *lder* = **ལྷོ་མ་** *ldobs*, **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་** *skya lder-la* on the side of a wall, on a wall; **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་** *rihi lder* the side of a hill, hill-side.

ལྷོ་མ་པོ་ *ldem-po* 1. **ལྷོ་མ་པོ་མིན་པ་** not straight, dishonest, crooked-hearted. 2. riddle, enigma (cf. **ལྷོ་མ་**); **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་** *mi-ldem*, **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་** *bya-ldem*, **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་** *ben-ldem* an enigma, an allegory, applied to men, to birds, to inanimate beings. **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་པ་** *ldem-pohi* *lag* or **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་** *ldem-gtam* parable, allegory. **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་** *ldem tahod-pa* or **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་** *ldem-ohod-pa* 1. to solve a riddle. 2. = **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་** a plot, a concealed and deceitful design; acc. to *Sch.* a mysterious opinion. **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་** *ldem-por dgoths-pa* to design a plan: of which are four kinds:—(1) **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་པ་** *ldem-pa* [plan of appearing or descending]*S.*, (2) **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་པ་** *ldem-pa* [plan with regard to tokens or characteristics]*S.*; (3) **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་པ་** *ldem-pa* [a plan regarding the opposite side]*S.*; (4) **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་པ་** *ldem-pa* [a plan respecting change or transformation]*S.*

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ *lder-sku* or **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་** *lder-tsho* 1. an idol or statue made of clay. 2. an image painted on the wall.

ལྷོ་མ་ *lder-wa* 1. toughness, clamminess (*Cs.*). 2. potter's clay.

ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་ *lder-hso* 1. image, statue, figures modelled of clay. 2. clay: **ལྷོ་མ་ལྷོ་མ་** *lder-hsohi* *ldobs* a clay-inclosure or wall.

ལྷོ་ *ldo* the side of anything.

ལྷོ་ལྷོ་ *ldo-ldo* for a few days, for a short time: **ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་** *phar-gar ldo-ldo* *shug* he resided for a few days at places where he pleased (*A. 125*).

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *ldog skyen-pa* **ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་** [being dragged back]*S.*

ལྷོ་ལྷོ་ I: **ldog-pa** pf. and imp. **ལྷོ་** *log*, vb. n. to **ལྷོ་ལྷོ་** *ldog-pa* **ལྷོ་ལྷོ་** 1. to come back, to return, to go home. 2. to send back.

Syn. **ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་** *phyin-oi log-pa*; **ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་** *go log-pa* (*Mñon.*).

ལྷོ་ལྷོ་ II: 1. in a specific religious sense: v. **ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་** *ldog-pa* to come forward again as an enemy, to renew the war (*Ja.*) 2. to change, to undergo a change (as to colour, smell, etc.). **ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་** *ldog* and **ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་** *ldod-ldog* changeableness, inconstancy, fickleness. 3. to turn away (vb. n.) **ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་** *ldog-pa* to change the mind from; **ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་** = **ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་** to rebel. The partic. as adj.: **ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་** *de-las ldog-pahi* (thing) opposed to that, contrary (to it); *Sch.* has also **ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་** *ldog phyen-wa* distinguished, different (from each other), and **ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་** *ldog-pa* reciprocal, mutual, each separately.

ལྷོ་ *Ldoh* one of the six early tribes of Tibet descended from the four sons of the monkey patriarch, the six being: རེ་ *se*, རྩ་ *rmu*, ལྷོ་ *ldoh*, ལྷོ་ *ldoh*, ལྷོ་ *gra*, ལྷོ་ *bru*, which are also called ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *mi-bu gduh-drug* the six descendants of the (first) man (*J. Zash.*).

ལྷོ་ལྷོ་ *ldoh-kha* the cover or lid of a tea-churner (*Rtsii.*).

ལྷོ་ལྷོ་ *ldoh-wa* = ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་, pf. **ལྷོ་ལྷོ་** *ldohs*, 1. to become blind, to be infatuated. 2. adj. **ལྷོ་ལྷོ་** *ldohs-pa* = ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ blind, infatuated.

ལྷོ་ལྷོ་ *ldoh-mo* = ལྷོ་ལྷོ་ resp. (ལྷོ་ལྷོ་ *gaol-ldoh*) a tea-churner.

ལྷོ་ལྷོ་ *ldoh-ros* ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་; ལྷོ་ལྷོ་ a kind of mineral medicine; also a yellow earth used for painting walls of houses.

Syn. ལྷོ་ལྷོ་ *ba-na ri-skyes*; ལྷོ་ལྷོ་ *Bal-yul skyes*; ལྷོ་ལྷོ་ *gid-bhod-ma*; ལྷོ་ལྷོ་ *gar-pkhan-ma*; ལྷོ་ལྷོ་ *go-la*; ལྷོ་ལྷོ་ *ku-lee*; ལྷོ་ལྷོ་ *ma-no-ha* (*Mhon.*).

ལྷོ་ལྷོ་ *Ldoh-lha* n. of a mountain in Tibet, presided over by a demi-god of the same name (*G. Bon.*).

ལྷོ་ལྷོ་ *ldon-pa* to give or pay back, to return = ལྷོ་ལྷོ་ *klon-pa* or ལྷོ་ལྷོ་ *glon-pa*; ལྷོ་ལྷོ་ *lan ldon-pa* to reply, to give an answer.

ལྷོ་ལྷོ་ *ldob-pa* to apprehend quickly; to be witty, to be quick in repartee (*Cs.*).

ལྷོ་ལྷོ་ *ldobs-pa* = ལྷོ་ལྷོ་ *spobs-pa*. + ལྷོ་ལྷོ་ *ldobs skyen-pa* = ལྷོ་ལྷོ་ quick perception, understanding readily.

ལྷོ་ལྷོ་ *ldom-pa* alms, anything given to a religious beggar.

Syn. ལྷོ་ལྷོ་ *ldom-bu*; ལྷོ་ལྷོ་ *ldod-sñoms* (*Situ. 187.*).

+ ལྷོ་ལྷོ་ *ldom-bu* v. ལྷོ་ལྷོ་ *ldom-pa*. ལྷོ་ལྷོ་ *ldom-bu byed-pa* to ask for alms, to beg as a religious mendicant. ལྷོ་ལྷོ་ *ldom-bu-pa* a religious beggar, mendicant.

ལྷོ་ལྷོ་ *ldom-sa* alms-house, house where beggars receive food.

ལྷོ་ལྷོ་ *ldah-wa* 1. = ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་, pf. **ལྷོ་ལྷོ་** *ldahs* to hate, to be angry, wrathful: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ the parents together with those about them became displeased (*Hbrom. 49*); ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ being displeased, he grew angry; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ the Chinese hated all foreigners. 2. sbst. anger, hatred, malice: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ and immediately perceiving in very truth thoughts the most stupendous, those afflicted with the potent poison of malice were healed (*Tan. Mdo* ལྷོ་ 190.). 3. adj. angry, malicious, hostile: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *ldah-wahi*. *dgra* an angry vindictive enemy; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *ldah-wahi sems* wrathful mind, hatred, enmity, hostility; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *ldah-wahi sems-ldan* ལྷོ་ལྷོ་ having a vindictive mind. ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *ldah-wa thums-cad hyig-pa* (or colloq. ལྷོ་ལྷོ་) to disarm hostilities or hostile feelings. ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ *ldah-wa* the former hatred, old grudge.

ལྷོ་ལྷོ་ *ldah-wahi rtag* the signs of hatred or ill-feeling are: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ not giving alms or charity; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ to cause disagreement; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ not being accordant, or in harmony; ལྷོ་ལྷོ་ *ldah-wahi rtag* mischievous, behaving viciously, etc. (*K. du. 5 203*).

ལྷོ་ལྷོ་ *ldah-byed* an enemy, foe.

Syn. ལྷོ་ལྷོ་ *dgra*; ལྷོ་ལྷོ་ *ldah-byed* (*Mhon.*).

ལྷོ་ལྷོ་ *ldah-bu*, v. ལྷོ་ལྷོ་ *ldah-bu*.

sdug-gé-wa the state of being pleasing (*Jā., Cs.*)

ཐུག་པ II : vb. to be afflicted, downcast, depressed, prostrated: རིམ་ལྔ་ཐུག་པ་ the mind was very much afflicted; also as abst. ཐུ་ག, ཐག་པ, (ཐུག་པ་ *some sdug-pa*) sorrow, misery, distress; བོད་ཐུག་པའི་མཚན་འཛུགས་ the beginning of the misfortunes of Tibet; རིན་པ་ཐུག་པའི་རེ་མོག་པ་ our turn of being visited by affliction came; ཐུག་པ་མི་ཡོང་འདུག་ལམ་ are you not in distress? ཐུག་པར་ཕྱིན་པ་ to undergo hardships, to bear affliction, to suffer; ཐུག་པའི་ཐུག་ you cannot endure hardship; བདེ་ཐུག་ or ཕྱིན་ཐུག་ *skyid-sdug* lit. happiness and misery, good and adverse fortune, but gen. ill-luck; ཐུག་པོན་ཕྱིན་པ་ to accumulate misery upon one's self; ལས་ཐུག་གི་ཁྲིལ་པ་ the sin of having done evil to others; ཐུག་པམ་པ་ to be in mourning (*Cs.*); ཐུག་སྐྱོའ་པ་ *sdug srul-wa* to mourn (*Cs.*); ཐུག་ཅན་ *sdug-can* colloq. fatiguing, worrying. ཐུག་ཁང་ *sdug-khañ* a darkened room, a chamber of mourning; ཐུག་གོས་ *sdug-gos* a mourning dress (*Cs.*)

ཐུག་པའམ་ *sdug-bhāḥ* calamity misery, distress, affliction. ཐུག་པའམ་འབྱུར་ *sdug-bhāḥ brgyad* the eight miseries enumerated in Buddhist works:—(1) ཐུ་བའི་ཐུག་པའམ་; (2) ལ་བའི་ཐུག་པའམ་; (3) ལ་བའི་ཐུག་པའམ་; (4) ལ་བའི་ཐུག་པའམ་; (5) ཐུག་པའམ་ལྟ་བུ་ཐུག་པའམ་; (6) མི་ཐུག་པ་དང་ཐུག་པའི་ཐུག་པའམ་; (7) ལ་བའི་ཐུག་པའམ་ཉི་མའི་ཐུག་པའམ་; (8) མཛེས་པ་ཉི་མའི་ཐུག་པའམ་ལྟ་བུ་ཐུག་པའམ་ལོ་ ཐུག་པའམ་པ་ *sdug-bhāḥ-wa* to be unhappy; the state of unhappiness; ཐུག་པའམ་ཕྱིན་པ་ *sdug-bhāḥ byed-pa* to bewail, bemoan; ཐུག་པའམ་འབྱུར་པ་ to become melancholy. ཐུག་པའམ་འབྱུར་པ་ *sdug-bhāḥ bgyur-pa* = འཛིན་པ་ (*Mon.*).

Syn. ཐུག་པ་ *some-sdug*; ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *some-gyech*; ཐུག་པ་ལྟ་བུ་ *some-khoñ-chud*; མིན་པ་ལྟ་བུ་ *yiñ-nāñ-chud*; མིན་པ་ལྟ་བུ་ *yiñ-mi-bde*; ཐུག་པ་ *sdug-po*; རབ་ཐུ་ *rab-tu-tsha*; མིན་པ་ལྟ་བུ་

yiñ-gdun; ཐུ་པ་ *mya-han*; ཐུ་པ་ *gdun-wa* (*Mon.*).

ཐུག་པའམ་ *sdug-mihug* accumulated calamities.

ཐུག་པའི་ *sdug-bdre* a demon (*Sch.*).

ཐུག་པའམ་ *sdug-pa ḥal-wa* = འཛིན་པ་ མི་རེ་ལ་ (*K. ko. 7 236*).

ཐུག་པ་ *sdug-po* wretched, savage, unamiable; evil; ཐུག་པ་ཕྱིན་པ་ *sdug-po byed-pa* to do evil; ཐུག་པ་མང་པ་ *sdug-po ḥaḥ-wa* to do evil to a person; to molest, trouble, injure any one.

ཐུག་པའི་ *sdug-byed* = ཐུན་འབྱུར་པ་ མཐུན་པ་ (*K. ko. 7 236*).

ཐུག་པ་ *sdug-shā* a mourning hood or cap.

ཐུག་པའམ་ *sdug-som* = ཐུན་པའི་ *byaḥ-sāñ* བསམ་པ་; affectionate.

ཐུན་པ 1. བཞི [folds, wrinkles] *S.* the folds of a garment; ཐུན་པ་ *sdun-kha* string for drawing together the opening of a bag; drawing-hem. 2. *Cs.*: synthesis; ཐུན་པ་ *byed-sdun* analysis and synthesis. 3. *v.* ཐུན་པ་ *sdun-pa*.

ཐུན་པ I: *sdun-pa* བསམ་པ་, pf. ཐུན་པ་ *ḥedus*, fut. (used likewise for the pres. tense) ཐུན་པ་ *ḥedu*, imp. ཐུན་པ་ *sdus*, vb. a. to ཐུན་པ་ *sdus-wa* 1. to collect, gather, mass or range together, to assemble, to put together, to compile; to brush or sweep together. ཐུན་པ་ *sdus* to bring under one's power, to subdue, subdue; ཐུན་པ་ལྟ་བུ་ཐུན་པ་ལྟ་བུ་ as many as six kinds being massed together; ཐུན་པ་ལྟ་བུ་ཐུན་པ་ལྟ་བུ་ by the power of faith was unable to control the eyes from looking (*A. 151*). 2. to unite, join, condense, add together, contract: ཐུན་པ་ལྟ་བུ་ adding the troop to his retinue; ཐུན་པ་ལྟ་བུ་ *khyo-gug-tu sdun-pa* to unite

५. अमलकमूल-रसः । आर्य-सामिदः; (16) अमलकमूल-रसः ।
अमलकः । अमलकमूल-रसः; (17) अमलकमूल-रसः ।
अमलकमूलः; (18) अमलकमूल-रसः । अमलकमूल-
रसः ।

ཕ་སྐད་པོ་འགྲིན་པའི་ the four classes of Buddhists
 (the earlier schools). ལྷན་བཞུགས་པའི་ four
 kinds of acquirements; རྒྱུ་མཉམ་པར་སྤྲོད་པ་
 enjoys or prospers in five evil objects of
 desire; སྐྱེ་སྒྲུབ་པའི་ the fourth section of
 attain-ments is salvation; བླ་མ་གྱི་ཁྱེད་ཀྱི་ ཡེ-
 rin-gyi sde-brgyad the eight classes of
 spirits.

ইংগে *Sde-gtor* district (Gk.).

ဒီးဗျာပ *sde-kyruṅ*; disturbance, dispute,
general misunderstanding: **ဗုဒ္ဓဘူဒီးဗျာပ**
ရီဒီးဗျာပ they engaged in disturbances
of this kind, as being innate to the body
(*Bīda*). **ဒီးဗျာပ** *sde-khyirung-pa* in **ဗုဒ္ဓဘူ**
စိုဒ်ဗျာပ the fighting between the neigh-
bouring states or countries; a general
revolt of a people (*Yā-sol. 18*).

ཇོ་སྐད་མངའ་གསོལ་དབང་པོ་ཆེན་པོ་ *sde-gdon central monastery abbr.*
of ཇོ་སྐད་ and ཇོ་སྐད་མངའ་གསོལ་དབང་པོ་ཆེན་པོ་ (*Yig.*).

देवदुग्ग *de-duggad* चतुस्तेन the eight kinds
of demon in three series, each of eight:—

I: (1) རྟོག་པོ་ *btog-po* (2) རྟུ་བྱ་ *btu-bu* *brah*, (3) རྟམ་ *ba-gam*, (4) རྟམ་པ་ *ba-bdag*, (5) རྟམ་པ་ *gul-lha*, (6) རྟམ་ *gam*, (7) རྟམ་ *btan*, (8) རྟམ་ *ku*.

II: (1) རྩོག་པ་ལྟ་ *stog-pa*, (2) མཚོ་ *ma-*
mo, (3) ལྷོ་ལྷོ་ *lo-lo*, (4) ལྷོ་ལྷོ་ *lo-lo*,
 (5) ལྷོ་ལྷོ་ *lo-lo*, (6) ལྷོ་ལྷོ་ *lo-lo*, (7) ལྷོ་ལྷོ་
lo-lo, (8) ལྷོ་ལྷོ་ *lo-lo*.

III: (1) *gnaḥ-mehog byi-tri-pa-tra*, (2) *ḥaḥ-mhon drag-po*, (3) *du-wa ṣjug-rā*, (4) *abar-wa ra-ta*, (5) *agra-gaṇ-bdoin*, (6) *byi-nu ra-ta*, (7) *ra-hu-la*, (8) *ḥhyab-ṣjug chon-po* (*K. thā. p. 37*).

१२५ *Sā-kan* n. of an ancient sage in India (*Ya-mi*. 53).

इत्युक्तं *śaśaṇa bya-gag* an epithet of
Karttikeya the youngest son of Mahes'vara
(*Mān.*).

ဒို့သံ *do-dum* subdivision of a district;
a small community or section of a larger
community (*Loc. ၁၂*).

རྩོམ་གཙུག་ *gdo-mog-gsum* the Tripitaka
 or the three baskets, viz: the three classes
 of the sacred writings:—Vinaya pitaka
 (འདུལ་བཟི་རྩོམ་ *bdul-wab'i gdo-mog*) treating
 of moral discipline; Sūtrānta pitaka (མརྩོམ་
 རྩོམ་རྩོམ་ *gdo-gdab'i gdo-mog*) the aphorisms,
 general religious discourses; Abhidharma
 pitaka (མཛེར་མཁྱེན་ or མཛེར་མཁྱེན་རྩོམ་ཐུག་ *gdon-
 pa'i gdo-g-mog luh-gi bstan-pa*, the metaphy-
 sical and dogmatical instructions. མཁྱེན་མཁྱེན་
 མཁྱེན་མཁྱེན་མཁྱེན་མཁྱེན་ all virtues are embodied
 in these three (*Lam-rim. 4*).

६. *sde-pa* नायक 1. one in charge of a *sde* or district, a district officer; formerly the chief or governor of a province was called *Depa*. *देवाकृतः sde-wa gshul* = the central government or the government of Lhasa. 2. (गङ्गाङ्ग *ka-sde* *ka-wa* कङ्ग) a letter of a certain phonetic class, or the phonetic class itself; *देवपदेव sde-pa* *ḥeḥi-pa* the fourth phonetic class, the labials in *Gram*. 3. *sde-pa* signifies also a class of demons. 4. सेनापति, सेनाजी [leader of an army] *S*.

ཇམ་པ་དོན་གྱི་མཆོག་ *Sde-pa Don-gyö* n. of the famous Rin-chen Pung-pa of Tsang who founded the *Rin-gyung* Jon in Tsang (*Loc. a 13*).

པུ་པ་པ་ *Sde-pa gtsab-pa* the powerful chief who had established his sway over Tibet in the beginning of the 17th century. He was killed by the Zungarian

chief Guashi-khan in 1643 A. D. (*Loñ.* १, 15).

ཨ་ཁོ་མོ་ *ade-dpon* a petty chief ruling over a district.

Syn. རྒྱལ་པོ་ *rgyal-phran*; རྒྱལ་པོ་ལོ་པོ་ *yul-gyi lodag-po* (*Mñon.*).

ཨ་ཁོ་མོ་ *ade-tahan* མཁའ་; section of written characters e.g., phonetic class=ཨ་ཁོ་མོ་, a particular kind of writing as རྒྱལ་པོ་ཨ་ཁོ་མོ་ *Na-ga-ri ade-tahan* character (*Gl.*) ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ *ade-tahan-pa* མཁའ་ 1. an astrologer. 2. མཁའ་ [collection, multitudes]S.

ཨ་ཁོ་མོ་ *ade-gzar* civil dissension, lawlessness, anarchy: ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ *ade-gzar chen-po* great revolution, civil war.

ཨ་ཁོ་མོ་ *ade-bzad* རྒྱལ་པོ་; good or well disciplined brigade.

ཨ་ཁོ་མོ་ *ade-yab*=ཐང་པོ་ court, court-yard (*Jā.*).

ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ *Sde-rab-tu pham-byed* n. of a king of Śrāvastī (*K. my.* २ 348).

ཨ་ཁོ་མོ་ *ade-erid* རྒྱལ་པོ་ 1. province, kingdom (*Cs.*) 2. ruler, governor, administrator. Is the name especially given to the Regent who administers the government of Lhasa during the minority of a Dalai Lama. ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་པོ་ *ade-erid phag-mo grub* n. of the rulers of Tibet who administered the government of Tibet during the hierarchy of Phag-mo-gru in the 15th and 16th centuries A. D., the chief among them being *Byaṅ-chub Rgyal-mtshan* born of the family of *Chos-rgyal Sne-gdon* (*Loñ.* १ 15).

ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་པོ་ *Sde-erid Saṅs-rgyas Rgya-mtsho* the famous Regent of Tibet who conducted the government of Tibet for 13 years after the concealed death of the first Dalai Lama, and better known by the name of *Goñ-sa Lha-pa chen-po* (*Loñ.* १ 19).

ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ *ade-gpar gzaḥ* མཁའ་ [reproach, reviling]S.

ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ *adeñ-khag* charge, responsibility.

ཨ་ཁོ་མོ་ *adeb-pa*, pf. ཨ་ཁོ་མོ་ *adebs*, fut. ཨ་ཁོ་མོ་ *adeb* imp. ཨ་ཁོ་མོ་ *adebs* 1. to mingle, mix; to make unite, to conjoin; to fasten together: རྒྱལ་པོ་ཨ་ཁོ་མོ་ *phyogs-goi-g-tu adeb-pa* to mix together certain things and setting them apart; ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ combined one with another (*Nag.* 48); རྒྱལ་པོ་ *drags-tu adeb-pa* sewed together. 2. vb. n.: to join, to unite, ཨ་ཁོ་མོ་ with, also ཨ་ཁོ་མོ་ ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་, ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་མཁའ་ the soul sees by joining the eyes, it hears by joining the ear; to join company, to associate, to hold intercourse with (*Mil.*). 3. to exchange, barter; to change (money). 4. to make poetry, to compose verses (*Jā.*).

ཨ་ཁོ་མོ་ *adeb-sbyor* 1. མཁའ་པོ་ [the doctrine of the *udgātri* priests contained in a chapter of the *Sāma-veda*]S. 2. མཁའ་: metre in general, metrical science; poetry (*Jā.*); ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ *yi-geñi adeb-sbyor* orthography (*Schtr.*); ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ *adeb-sbyor dbye-wa* མཁའ་པོ་ metrical distinction; ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ *adeb-byor-gyi bye-brag* མཁའ་ a metrical narrative; ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ *adeb-sbyor-gyi bral* མཁའ་, མཁའ་: metrical line; ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ *adeb-sbyor bsdus-pa* མཁའ་པོ་ metrical collection or extracts. ཨ་ཁོ་མོ་ *adebs* མཁའ་ together, in conjunction [a number of stanzas grammatically connected]S. ཨ་ཁོ་མོ་ *adebs-blahs* (མཁའ་པོ་) in ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ to take up together the above mentioned necessities (*Rtsii.*). ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ *adebs-tshogs* assembling of different people or classes of people in one place: ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ ཨ་ཁོ་མོ་མཁའ་ they daily assembled being seated in rows (*Rtsii.*).

ཐོད་པ་ *sdon-phran* ལྷ་མོ་ shrub, plant.

ཐོད་པ་ *sdon-wa* or ཐོད་པ་པ་ *sdons-pa* pf. བཞེས་ *bsdon* fut. བཞེས་ *bsdon* to accompany, to join with, to enter into partnership (used with དང་); ཐོད་པ་དང་ཐོད་པ་ལྷ་མོ་ *khgod-dan la sdon-sa* *bgro* you and I will go together; དག་པ་བཞེས་པ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *dgah-wahi sems-kyis* *bsdon-sa* *bgro-ho* will go accompanying one another cheerfully (*Hbrom.* 49). It is to be noted that ཐོད་པ་པ་ *sdons-pa* seems to be often used as pres. tense.

ཐོད་པ་ *sdon-bu* དམ་ stick, staff: མེ་ཏོག་ལྷ་མོ་ ཐོད་པ་ལྷ་མོ་ the flower-like staff was lapis lazuli; acc. to *Cs.* 1. a small trunk. 2. stalk. 3. wick. 4. མཚན་ལྷ་མོ་ [1. the stalk of a pot-herb. 2. an arrow] *S.*

ཐོད་པ་ལྷ་མོ་ *sdon-bu-rin* = ལྷ་མོ་ *ku-wa* gourd (*Mñon.*).

ཐོད་པ་ལྷ་མོ་ *sdon-buhi sman* དམ་, མེ་ཏོག་ n. of a medicinal plant.

ཐོད་པ་ *sdon-sla* = ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *sla-grogs* friend, associate.

ཐོད་པ་ *sdon-rag* a cotton wick (*Rtsii.*); ཐོད་པ་ *sdon-çin*, ཐོད་པ་ *don-rksh* a wick of wood, of pith.

ཐོད་ *sdod* = རལ་ལྷ་མོ་ *dal-hso-wa* བྱིས་, བྱིས་ respite, relaxation.

ཐོད་པ་ *sdod-pa* ལྷ་མོ་, ལྷ་མོ་ pf. and fut. བཞེས་ *bsdad* 1. to sit; དག་པ་ཐོད་པ་ *dal-war* *sdod-pa* to sit still, to be at ease. 2. to stay, to stop, to wait: ཐོད་པ་ཐོད་པ་ *thog-mar der-bdad* for the present I will stay here yet a little longer (*Mil.*); ཐོད་པ་ཐོད་པ་ *sdod-pa* to lie down and to continue lying (*Mil.*), ཐོད་པ་ཐོད་པ་ཐོད་པ་ wait a little yet before beginning to kill (*Dal.*); ཐོད་པ་ཐོད་པ་ *sdod-par* *byed* ལྷ་མོ་ to be

seated, to cause to sit. 3. to be at home, to live, to reside, to settle at. ཐོད་པ་ *bsad* attendant, waiting servant. ཐོད་པ་ *sdod-rogs* a sweetheart, mistress, a concubine. ཐོད་པ་ *sdod-lugs* = ཐོད་པ་ (acc. to *Rtsii-ma* school).

ཐོད་པ་ *sdom* I: ལྷ་མོ་, ལྷ་མོ་ the spider: ཐོད་པ་ལྷ་མོ་ *sdoms* spiders, scorpions, insects and worms, etc. (*Rtsii.*); ཐོད་པ་ *sdom-mo* ལྷ་མོ་ a she-spider; ཐོད་པ་ *sdom-nag-po* black spider: ཐོད་པ་ལྷ་མོ་ *sdom-nag-po* a black spider with 360 arms and feet having one eye on its forehead and sixteen mouths (*D. R.*).

Syn. ཐོད་པ་ལྷ་མོ་ *thags-khlan*; ཐོད་པ་ *dra-wa-can*; ཐོད་པ་ལྷ་མོ་ *hs-wa dal-can*; ཐོད་པ་ *sprehu-bdra* (*Mñon.*).

ཐོད་པ་ II: summary: ཐོད་པ་ *spyi-sdom* general summary, contents; ཐོད་པ་ *dspehi sdom* a table of contents, index in gen., introductory remarks, introduction.

ཐོད་པ་ I: *sdom-pa* ལྷ་མོ་, ལྷ་མོ་ pf. བཞེས་ or ཐོད་པ་ *bsdoms* fut. བཞེས་ or ཐོད་པ་ *bsdom* imp. ཐོད་པ་ *sdom* or ཐོད་པ་ *sdoms* 1. to bind, fasten to tie up, bind up: ཐོད་པ་ཐོད་པ་ *khro-slu sdom-pa* to fasten by melted metal, i.e., to solder; ཐོད་པ་ *so-sdom-pa* to press the teeth together, to gnash; ཐོད་པ་ *rtse-kha sdom-pa* to close an opened vein. 2. to stanch, to stop, to cause to cease: ཐོད་པ་ཐོད་པ་ *rtse-khag gor-wa sdom-pa* the stopping of the bloody influx; to bind, constrain, render harmless; ཐོད་པ་ཐོད་པ་ *sdom-pa* to neutralize an evil (*Sol.*). 3. to make morally firm, to confirm; ཐོད་པ་ཐོད་པ་ *spyod-pa sdom-pa* to make firm one's moral conduct. 4. to add together, to cash or sum up: ཐོད་པ་ཐོད་པ་ཐོད་པ་ *rgyud-bshi bsdoms-pa* *lehu* all the four Tantras taken

together have 154 chapters; ལོངས་སྤྱོད་ལྟར་པ་པ་
taking all together (*A. K.* 1-14).

ཐོས་པ་ II: sbst. ལྷན་པ་; obligation, en-
gagement, duty; ལྷན་པ་ལྷན་པ་ on either side;
ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *edom-pa chags-pa* ལྷན་པ་ལྷན་པ་; ཐོས་པ་
ལྷན་པ་ *edom-pa'i ggra* ལྷན་པ་ལྷན་པ་; ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *edom-*
pa len-pa (*Glr.*) or ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *edom-pa hdsin-*
pa to enter into an engagement, to
bind one's self to perform a certain duty;
ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *edom-pa srul-pa* to be true to
one's words, to keep one's engagements;
ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *la-la edom-pa-mes* I have
renounced my vow; I have no vow (*Glr.*).
ཐོས་པ་ལྷན་པ་=the three vows: (1) ཐོས་པ་ལྷན་པ་
the vow of an ordinary Buddhist for
self-emancipation; (2) ཐོས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ the
vow of a *Bodhisattva* for universal libera-
tion; (3) ཐོས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ the *Tantrik* or
mystical vow. We find also ཐོས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
priestly vow; ཐོས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ the vows of a
Danapati (almsgiver); ཐོས་པ་ལྷན་པ་ the vows
of a physician. (*K. du.* 48).

ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *edom-byed* 1. one that binds by
duty, etc. 2. an astringent medicine (*Os.*);
ཐོས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ a mystical posture in *yoga*
signifying perseverance: ཐོས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
ཐོས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ then being released
by the mystical posture of *edom-byed*, the
nāga returned to his own country
(*D. R.*).

ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *edom-tshig* a summary in a few
words.

ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *edom-la* summarily, in brief, in
short.

ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *edom-gzer* rivet of a pair of scis-
sors or tongs (*Sch.*).

ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *edom-pa'i ggra* an epithet of
Kāmadeva (*Mhon.*).

ཐོས་པ་ *edom-bu*, (ཐོས་པ་) a ditch, ravine;
a ball; a round tassel.

ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *edom-brison* ཐོས་པ་ལྷན་པ་ a profes-
sional sage, an ascetic: ཐོས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
ཐོས་པ་ལྷན་པ་ according to the custom of
lama ascetics in conformity with religious
rules.

Syn. ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *kun-tu-rgyu*; ཐོས་པ་ལྷན་པ་
gtasā-ur gnas; ཐོས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ *khruḡ-kyi*
brtul-shugs; ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *smra-ur boad-pa*
(*Mhon.*).

ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *edom-good-pa* = ཐོས་པ་ལྷན་པ་ a
waiter, valet; sentinel (*D.-cel.* 11).

ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *edom-bohā* = ཐོས་པ་ fault, guilt
(*Mhon.*).

ཐོས་པ་ *edor* a general term for spices,
butter, lard, or oil, which give seasoning
to food; that which gives relish to food;
seasoning, condiment; esp. ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *thug-*
edor that which makes soup tasteful, deli-
cious, viz: meat; ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *tahod-edor* grease
used to roast vegetables, greens, &c.
(*Btsii.*); ཐོས་པ་ལྷན་པ་ *tahwa-edor* salt and meal;
ཐོས་པ་ *ja-edor* = ཐོས་པ་ butter, for the tea-soup
of Tibetans.

ཐོས་པ་ *brda* or ཐོས་པ་ *brdab* ཐོས་པ་, ཐོས་པ་ 1. any
sign, gesture; ཐོས་པ་ signal with the hand;
ཐོས་པ་ signs by the eye. ཐོས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
ཐོས་པ་ལྷན་པ་ making many wanton gestures.
2. call, signal: ཐོས་པ་ལྷན་པ་ call by the beating
of the drum, sounding of the trumpet
or the ringing of the bell, for assembling
at an entertainment; ཐོས་པ་ལྷན་པ་ summons to
bed; ཐོས་པ་ལྷན་པ་ proclaiming arrival by beat-
ing drums or by firing guns. 3. sign,
symptom, token, inference: ཐོས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
it is an indication of their impermanent
condition (*Pth.*). ཐོས་པ་ as a symbol,
symbolically; ཐོས་པ་ལྷན་པ་, ཐོས་པ་, ཐོས་པ་ to
explain, describe, represent (with accus.,
and prob. also with genit.); ཐོས་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
ཐོས་པ་ to explain the essence or nature

of things, metonymically: རིམ་པ་ཅི་ཡན་ what may be the symbolical meaning of it (*Mil.*). 4. mystic phrase or key-word. 5. word in gen. རིམ་པ་ཅི་ཡན་ verbal interjection (*Lic.*); རིམ་པ་ཅི་ཡན་ an obsolete word being asked; རིམ་པ་ཅི་ཡན་ an interpreter (*Soh.*); རིམ་པ་ཅི་ཡན་ is stated to be a lama who instructs verbally esp. with regard to the spelling of words; རིམ་པ་ཅི་ཡན་ there came also into use various spellings (*Zam.*); རིམ་པ་ཅི་ཡན་ old orthography; རིམ་པ་ཅི་ཡན་ new orthography; རིམ་པ་ཅི་ཡན་ a grammatical treatise on Tibetan words; རིམ་པ་ཅི་ཡན་ = རིམ་པ་ཅི་ཡན་ to explain words (*Mil., Jā.*) རིམ་པ་ཅི་ཡན་ *brdab-phyag* homage with words, also mutterings expressive of respect in bowing down: རིམ་པ་ཅི་ཡན་ རིམ་པ་ཅི་ཡན་ having made twelve prostrations with words of respect on his lips (*A. 37*).

ཨ་ཁོ་ལ་ *brda-bkrog* alarm, warning, notice of danger.

ཨ་ཁོ་ལ་ *brda-kaq* symbolical language, sign-expression.

ཨ་ཁོ་ལ་ *brda-chaq* language, evidence; ཨ་ཁོ་ལ་ཨ་ཁོ་ལ་ the language or evidence of the mirror.

ཨ་ཁོ་ལ་ *brda-ston-pa* རིམ་པ་ཅི་ཡན་ to unravel an enigma.

ཨ་ཁོ་ལ་ཨ་ཁོ་ལ་ *brda-bdum-ge* རིམ་པ་ཅི་ཡན་ signal of danger.

ཨ་ཁོ་ལ་ཨ་ཁོ་ལ་ *brda-spral-wa* openly or clearly to explain; explanation of a sign or symbol.

ཨ་ཁོ་ལ་ *brda-sprod* (ཨ་ཁོ་ལ་) རིམ་པ་ཅི་ཡན་ 1. explanation of words; ཨ་ཁོ་ལ་ཨ་ཁོ་ལ་ *miñ-don* *brda-sprod* n. of a dictionary of mystical and technical terms. 2. orthography. 3. as vb. = ཨ་ཁོ་ལ་ *ra-sprod-pa* to verify evidence or terms. ཨ་ཁོ་ལ་ཨ་ཁོ་ལ་ *brdab-sprod-pa* *brstan-boos* n. of a grammatical work.

ཨ་ཁོ་ལ་ *brdab-ge* (ཨ་ཁོ་ལ་) རིམ་པ་ཅི་ཡན་ a numerical figure; ཨ་ཁོ་ལ་ཨ་ཁོ་ལ་ རིམ་པ་ཅི་ཡན་ a number of higher value than the preceding.

ཨ་ཁོ་ལ་ *brdab-pa* pf. རིམ་པ་ཅི་ཡན་ 1. to fold, to place together; རིམ་པ་ཅི་ཡན་ folded the palms; རིམ་པ་ཅི་ཡན་ *snod-brdab* puts one vessel on another, one box or vessel placed in another; རིམ་པ་ཅི་ཡན་ a rug folded; རིམ་པ་ཅི་ཡན་ to keep clothes in proper folds, or to fold up clothes; རིམ་པ་ཅི་ཡན་ folded arms or hands (*Situ. 75*). 2. to fall down, go down, to sink; རིམ་པ་ཅི་ཡན་ རིམ་པ་ཅི་ཡན་ at one time (the boat) seemed as if it was going down to the bottom of the sea (*A. 16*); རིམ་པ་ཅི་ཡན་ རིམ་པ་ཅི་ཡན་ being drunk he fell down (*i.e.*, folded up).

ཨ་ཁོ་ལ་ཨ་ཁོ་ལ་ *brdab-baigs* oppression, tyranny; giving trouble to the subjects (*Fig. k. 3*).

ཨ་ཁོ་ལ་ *brdar-sa* pf. form of རིམ་པ་ཅི་ཡན་: རིམ་པ་ཅི་ཡན་ sharpened the weapons (*Situ. 75*).

ཨ་ཁོ་ལ་ཨ་ཁོ་ལ་ *brdar-baigs-pa* རིམ་པ་ཅི་ཡན་ symbolical.

ཨ་ཁོ་ལ་ *brdal-wa* རིམ་པ་ཅི་ཡན་; v. རིམ་པ་ཅི་ཡན་ [creeping down, gently gliding] 3.

ཨ་ཁོ་ལ་ *brdas* a pf. of རིམ་པ་ཅི་ཡན་: རིམ་པ་ཅི་ཡན་ *rjes-su brdas* (*Situ. 75*).

ཨ་ཁོ་ལ་ *brdud* or ཨ་ཁོ་ལ་ pf. ཨ་ཁོ་ལ་ *brdud* (*Nag. 40*).

ཨ་ཁོ་ལ་ *brdeg-pa* རིམ་པ་ཅི་ཡན་ 1. altern. form and fut. of རིམ་པ་ཅི་ཡན་ also seems = beaten to death. 2. = རིམ་པ་ཅི་ཡན་ to eat, eating.

ཨ་ཁོ་ལ་ *brdeg-cha* = རིམ་པ་ཅི་ཡན་ weapons, sword, etc. རིམ་པ་ཅི་ཡན་ a javelin (*Mdon.*).

ཨ་ཁོ་ལ་ཨ་ཁོ་ལ་ *brdeg-ba* རིམ་པ་ཅི་ཡན་ 1. falling down, fall. 2. a dance.

ཨ་ཁོ་ལ་ *brdud-ma* (ཨ་ཁོ་ལ་) a beating, pulverisation).

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

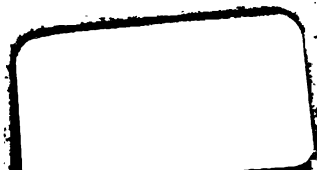
57

58

59

60

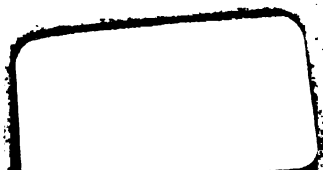
**Garma C. C. Chang
Collection**

**Garma C. C. Chang
Collection**

**Garma C. C. Chang
Collection**

**Garma C. C. Chang
Collection**